NOVÆ OBSERVATIONES ET ADDITIONES

AD

A. R. P. D. Bartholomæi Gavanti Congreg. Cleric. Regul. S. Pauli ac Sac. Rit. Congregat. Consultoris

COMMENTARIA IN RUBRICAS MISSALIS ET BREVIARII ROMANI;

Adjectis Summorum Pontificum & Sac. Rit. Congreg. Decretis usque ad præsens emanatis.

Authore

R. P. D. CAJETANO MARIA MERATI

Cler. Reg. & ejusdem Sac. Rit. Congregat. Consultore.



Tomi II. Pars I.

Complectens omnia Gavanti Commentaria in Rubricas Breviarii.

Cum Indicibus Decretorum, Rerum atque Verborum notabilium.

Permissu Superiorum.

Augustæ Vindelicorum,

Sumptibus Jodoci Henrici Müller Bibliopolæ.

Anno MDCC XL.

PRÆFATIO

BENEVOLO LECTORI.



I poſt breve Gavanti ad Lectores Monitum, in quo de ſecundi Tomi, Operiſque ſui conditione, atque utilitate doctè ille, eleganterque prælocutus eſt, longiori Præfatione, Lector Benevole, te onerarem, otiô meô, ac patientiâ tuâ abuti viderer. Paucis igitur te expediam, niſi is ſis, cui etiam pauca moleſtiam afferant. His Gavanti Commentariis, Rubricarum Breviarii Romani Textus, quos ille prætermiſit, nos ſuis locis addendos exiſtimavimus: congruum quippe viſum fuit, & Rubricas ipſas, & earundem Rubricarum explanationes Lectorum oculis unà ſubjicere; quamquam non eum hìc ordinem ſint habituræ, quem habent in fronte Breviarii: ſervatam etenim à Gavanto methodum invertere non debuimus, quod incommodum vitari non poterat, ſi nativam Rubricarum diſpoſitionem ſequi placuiſſet. In noſtris Obſervationibus præclariſſimi Auctoris veſtigiis, quantum licuit, adhæſimus, ejus placita pro virili noſtra defendimus, & ab eo nuſquam, niſi ví veritatis adacti, receſſimus. Cùm id faciendum fuit liberè quidem, ſed non petulanter eſt factum, Veritas ſiquidem fidenter loqui debet, at etiam modeſtè. In eruendis Sacrorum Rituum antiquitatibus, in perſcrutanda ipſorum origine, in explicandis Rubricarum Legibus prolixiores Gavanto ſæpè fuimus, non quòd illo etiam doctiores ſimus; ſed quòd major nobis, quàm illi lux, & copia documentorum affulſerit; nempe Gavanti ævo nondum nati erant Bona, Thomaſius, Menardus, Mabillonius, Acherius, Martene, Fronto, Guyetus,

)(2 Gran-

Grancolas, Bissus, Bonartius, Caracciolus, Magius, Persicus, Halden, Lohner &c. quorum summis laboribus factum est, ut tot tantaque nunc habeamus monumenta Rubricis, & Breviarii Ritibus illustrandis aptissima. Si tam præclara opera Gavanti ætas dedisset, qualem, Deus Bone, Sacrorum Rituum Thesaurum nobis vir peritissimus reliquisset. Fecimus ergo, quod ille haud dubie facturus erat, dum in ejus Thesaurum tam pretiosas merces invehimus; etsi (quod ingenuè fatendum est) non ea doctrinæ copia, non eo eruditionis delectu facimus, quo ipse fecisset. Vale.

Facultas Reverendissimi Patris Præpositi Generalis Congregat. Clericorum Regularium.

HOc opus, nimirum *Novas Observationes, & Additiones, &c.* factas à P. D. Cajetano Maria Merati nostræ Congregationis Theologo, Commentariis Adm. Reverendi P. D. Bartholomæi Gavanti Congregat. Cler. Regul. S. Pauli in Rubricas Missalis, & Breviarii Romani, à Patribus, quibus commisimus, approbatas, typis mandari posse, quoad nos spectat, facultatem concedimus. In quorum fidem præsentes literas manu propria subscripsimus, & solito nostro Sigillo firmavimus. Romæ die 21. Sept. 1735.

D. Nicolaus Antinori Præpositus Generalis Cler. Regular.

Loco ✠ Sigilli.

D. Joannes Franciscus Cagnola C. R. Secretarius.

IMPRIMATUR.

Si videbitur Reverendissimo Patri Magistro Sacri Palatii Apostolici.

Philippus Spada Episc. Pisauren. Vicesgerens.

IMPRIMATUR.

Jo. Benedictus Zuannelli Ord. Præd. Sacri Palatii Apost. Magister.

INDEX



INDEX SECTIONUM, ET CAPITUM
TOMI SECUNDI.

SECTIO PRIMA
De Horis Canonicis in genere.

SECTIO SECUNDA
De Præludiis Breviarii Romani.

SECTIO TERTIA
De Rubricis.

SECTIO QUARTA
De proprio Ritu singularum Horarum.

SECTIO QUINTA

De Partium, hoc est, Horarum Partibus.

SECTIO SEXTA

De Proprio de Tempore.

SECTIO SEPTIMA

De Proprio Sanctorum.

SE-

SECTIO OCTAVA

De Communi Sanctorum.

SECTIO NONA

De Appendicibus Breviarii.

SECTIO DECIMA

De Cæremoniis ad Horas Canonicas adhibendis.

De hoc Ordine nos fuſe pertractamus, & idcirco eum exhibemus in altera parte hujus ſecundi Tomi, quem ad inſtar primi in duo volumina dividere placuit. Ad calcem tamen hujuſce Primæ Partis reperies Indicem Decretorum, Rerumque, ac Verborum notabilium. Et in calce alterius Partis leges Indicem Auctorum, quibus nos uſi ſumus.



INDEX

(o)

INDEX RUBRICARUM

Eo ordine quo dispositæ sunt in fronte Breviarii Romani.

Posterior numerus indicat paginam hujus Voluminis, in qua sunt à nobis collocata.

(o)

NOVÆ



NOVÆ OBSERVATIONES ET ADDITIONES AD GAVANTI COMMENTARIA IN RUBRICAS BREVIARII ROMANI.

SECTIO PRIMA.

De Horis Canonicis in genere.

Cap. I. De nomine Officii, & Horarum Canonicarum.

Caret novis Observat. & Additionibus.

Novæ Observationes, & Additiones ad Gavanti

Cap. II. De Origine Officii Divini.

GAvant. pag. 2. col. 1. num. 1 - - *Apostoli ab Hebræis, &c*) Oliverius Bonartius in suo Tractatu de Horis Canonicis *lib.* 1. *cap* 2 ostendit fuse hanc veritatem, nimirum Apostolos ab Hebræis accepisse horas orandi; & adeo certum esse adstruit precationum Canonicarum adumbrationem in veteri Testamento præcessisse, ut etiam Calvinus ipse, quamvis Catholicorum Dogmatum infensissimus hostis, hanc veritatem fateri cogatur in suis Commentariis *ad cap.* 3. *Actor. Apostolic.* Et equidem ex Sacris Paginis aperte colligitur, Prophetas, & alios veræ Religionis cultores præter matutinum, & vespertinum tempus impendisse horam Tertiam, Sextam, & Nonam in precibus Deo fundendis. Laudatus Bonartius *cap.* 3 procedit ad comprobandum originem nostrarum horarum Canonicarum ab Apostolis repetendam esse, & censet cum aliis, prima fundamenta horariarum precationum jacta fuisse in ipso exordio nascentis Ecclesiæ, statim ab Ascensu Christi in Cœlum illo die, quo ingressi in Cœnaculum præfati Christi Discipuli perseveraverunt unanimiter in oratione cum mulieribus, & Maria Matre JEsu, & fratribus ejus; contenditque idem Auctor, orationem hujusmodi fuisse non pure mentalem, sed & vocalem.. Denique luculentis Sanctorum PP. auctoritatibus ostendit, in Ecclesia morem, Psalmos, & Hymnos recitandi, non aliunde, quàm à Christo Domino, & ab Apo

Apostolis ad nostra usque tempora pervenisse. Divinam Psalmodiam ab ortu Ecclesiæ, & deinceps temporum serie servatam ostendit pariter priscorum PP. auctoritatibus more suo doctissimo Card. Bona in suo Tractatu Divinæ Psalmodiæ *cap* 1. §. 4.

Cap. III. De partibus Divini Officii, & Horarum numero.

Caret novis Observat. & Additionibus.

Novæ Observationes & Additiones ad Gavanti

Cap. IV. De Obligatione Officii Divini.

I. Gavant, pag. 3. col. 1. n. 3 -- *Sivè sit beneficium tenue &c.*) Quamvis sit Communis sententia Doctorum, præsertim Pontificii Juris, hujusmodi Beneficiariis, possidentibus etiam tenue Beneficium, incumbere onus recitandi quotidie Horas Canonicas, nihilominus plures viri docti, & pii censent, eum, qui Beneficium possidet, exiguos proventus annuos reddens, à recitatione Officii excusari: ita inter primos tenuit Sotus *lib* 10. *de Justitia quæst.* 5. *num.* 3. cui adhæsit Petrus Aragonius 2. 2. *quæst.* 83. *art.* 12. & alii recentiores, qui etiam plus requirunt, v. g. quindecim, vel sexdecim aureos annui redditus; ita ut Beneficium suppeditet saltem bonam aliquam partem tenuis sustentationis, ut ad quotidianum pensum horarum Beneficiarius obligetur. Oliverius Bonartius *lib.* 2. *capit.* 6. *num.* 11. admittit tanquam probabilem hanc sententiam, sed animadvertit, quòd qui solum recipit ex Beneficio viginti quinque florenos, satisfaciet suo oneri Canonicum Officium Festis tantum, Dominicisque diebus legendo, quia summa illa non attingit quartam partem mediocris sustentationis, ut quotidie Officium recitare teneatur, sed quia aliquid ab Ecclesia recipit, æquum est, ut aliquod etiam obsequium Ecclesiæ reddat, additque, sententiam Soti, & aliorum intelligendam esse de Beneficio, quod à principio fuit tenue, & modicum, non vero de illo, quod ab initio pingue, & opulentum, posteà casu aliquo ad tenuiores proventus redactum est. Numero vero 3. non admittit tanquam probabilem, neque tanquam practice securam quorumdam Doctorum Sententiam, extendentium opinionem Soti ad Beneficiarium non habentem totam sustentationem ex Beneficio; quia (ait ipse) Beneficium non debet totum victum, & amictum Clerico suppeditare, cum lectio horarum vix duas horas diei requirat, ut commode adimpleatur.

II. Gavant. pag. 3. col. 1. n. 4. - - *Neque Pensionarius &c.*) Certum est apud Theologos, & Canonum Doctores non obligari ad Officium Canonicum eos, qui ex Patrimonio Ecclesiæ alimenta capiunt per modum Pensionis etiam Titulo Clerici, id est, ob Spirituale aliquod ministerium, verum quamvis Pensionarii ad Horas Canonicas legendas non teneantur, & ad nihil jure antiquo obligarentur, nova tamen Constitutione S. Pii V. tenentur dicere ad minus Officium B. M. V., alioquin fructus non faciunt suos, sed ad eorumdem restitutionem, eadem cum Beneficiarii mensura, obstringuntur: hac obligatione tenentur præsertim Pensionarii illi, quorum Pensio est Ecclesiastica, & Spiritualis, vel saltem media inter Ecclesiasticam, & temporalem. Quod si sit Pensio merè temporalis, non obligabit ea gaudentem ad quidquam recitandum.

Cap. V. De Defectibus in Officio Divino contingentibus.

Tit. I. De Omissione.

Carent novis Observat. & Additionibus.

Novæ

Novæ Obſervationes, & Additiones ad Gavanti

Tit. II. De Mutatione Officii Divini.

I. Gavant. pag. 5. col. 1. n. 5. -- *Sacra Congregatio die quo ſupra octava Septemb. &c.*) Decreta à Gavanto hìc allegata ſub die 8. Sept. reperiuntur in Regeſtis S. R. C. ſub die 30. Auguſti 1602. *in Salernitana*, & dantur in noſtro Indice ſub n. 2. & 3.

Vide etiam Decreta in noſtro Indice data ſub n. 4. & ſub n. 186. declarantia, quodnam Officium recitare debeant, & poſſint Tertiarii Sancti Franciſci degentes in ſæculo &c.

II. Gavant. pag. 5. col. 1. n. 6. -- *Feſtum Patroni Principalis loci &c.*) Decretum allegatum à Gavanto hìc de Regularibus, qui tenentur celebrare Feſtum Patroni Principalis loci, ſed ſine octava, habetur in noſtro Indice ſub num. 63. ubi indicantur etiam alia S. R. C. Decreta ſpectantia ad eandem materiam, ſed quia de Patrono loci, ſeu Titulo Eccleſiæ agendum eſt cum Gavanto etiam infra *in ſectione tertia. Cap.* 12. idcircò nos quoque nonnulla addemus ſpectantia ad ritum, quo celebrari debet Officium Patroni loci, tum à Regularibus, tum etiam ab aliis.

III. Gavant. pag. 5. col. 1. n. 7. -- *Non licet mutare Officium unius diei in Breviario Romano præſcriptum, &c.*) Declarat Gavantus hìc, quòd præter prædictos caſus exceptos, & alios, qui habentur apertè in Rubricis, ſeu Decretis S. C., de quibus nos cum eodem infra ſuis locis, non licet mutare Officium unius diei in Breviario Romano præſcriptum, in Officium alterius diei, & qui mutat, præcepto non ſatisfacit, quæ Gavanti ſententia deſumitur ex Bulla S. Pii V. Breviariis Romanis præfixa, in qua Sanctus Pontifex præcepit in virtute S. Obedientiæ, quòd non aliter Horæ Canonicæ recitentur ab iis, qui ad illas obligantur, quàm juxta ritum in eo Breviario præſcriptum, addens - - *Neminem ex his, quibus hoc dicendi munus neceſſario impoſitum eſt, niſi hac ſola formula ſatisfacere poſſe* -- Unde ſequitur peccare mortaliter omnes eos, qui notabiliter ab ea formula diſcedunt, venialiter vero ratione parvitatis materiæ, dempto tamen contemptu, qui citra rationabilem cauſam, ab ea Regula diſcedunt, ſed non notabiliter. Uſque modo tamen, & ex prædictis verbis Pontificis non evincitur, niſi quòd ii, qui juxta ſuam Conſtitutionem, uti debent Breviario Romano, non ſatisfaciant muneri ſuo, ſi recitent Officium juxta normam in aliis Breviariis præſcriptam; & equidem etiam poſt emanatam talem Conſtitut. controverſia non levis eſt inter Theologos, utrum ſatisfaciant præcepto Divini Officii, qui aliquod Officium juxta formam Breviarii Romani, pro alio Officio in eodem Breviario contento, recitant.

Prima Sententia, cui adhæret Gavantus, hoc num. 7. & quam tradit Gobat *tract.* 5. *diſp.* 3. *num.* 858. cum Tolet. Bonac. & aliis docet, quamcumque Officii mutationem importare notabilem deviationem à formula præſcripta in Bulla Pii V. & ideò eſſe mortaliter peccaminoſam, & non ſatisfacere præcepto illum, qui taliter variaret Officium Divinum. Verum quamvis Gavantus hìc verſetur in hac ſententia, nihilominus *ſ. 8.* 2. *cap.* 2. *num.* 8. fatetur, Bullam Pii V. obligare omnes, qui tenentur Horas Canonicas recitare, ut utantur Breviario Romano, aliàs non ſatisfacere muneri ſuo; in quo omnes profectò conveniunt, ſed non inde ſequitur, non ſatisfacere eidem muneri, qui unum Officium in Breviario Romano contentum pro alio recitaret.

Secunda ſententia extreme oppoſita, pro qua Gobat loc. cit. aſſerit triginta quatuor Auctores nominari, docet, quamcumque Officii pro Officio mutationem eſſe levem, at-

que adeò nunquam in ea culpam gravem reperiri, quia in quolibet Officio habetur Ritus substantialis à Pio V. præscriptus, videlicet, quòd constet septem Horis, Psalmis, Lectionibus &c. & eorum variatio est mere accidentalis, sicut est mere accidentalis variatio unius Missæ in aliam, dummodo servetur Ritus substantialiter præscriptus, quòd scilicet constet Introitu, Epistola, Evangelio &c.

Tertia sententia, quam tenet Suarez, Baldel. Reginal. & alii, docet graviter peccari, quoties in fraudem mutatur Officium in notabiliter Brevius, & quoties frequenter mutatur in æquale, quia in his casibus videtur notabilis discessus à Ritu, & formula præscripta, & sub gravi præcepta.

Quarta demum sententia, quam Sanchez putat probabiliorem, & quam tenent pariter Vasquez, Escobar, Rodriquez, & Tamburinus, docet, solum frequentiam mutandi Officium importare culpam lethalem, & non nisi venialem, si semel, aut iterum Officium de Sancto subrogetur Officio Dominicæ, etiamsi illud sit valde brevius; præfati tamen Auctores nusquam docent expressè posse Officium Resurrectionis, vel Pentecostes extra suas octavas recitari citra culpam gravem; solus Caramuel id asseruit, sed postea suam sententiam retractavit in alia sui operis editione *num.* 1489. ejusque primam opinionem utpote repugnantem comuni Fidelium, & Doctorum sensui confutavit noster celeberrimus Pater Diana *part.* 1. *tract.* 1. *resol.* 26. & revera caret omni probabilitate, præsertim postquam Alexander VII. proscripsit sequentem propositionem, nimirum: *In die Palmarum recitans Officium Paschale satisfacit præcepto:* certum igitur omnino est, quòd qui recitant Officium Resurrectionis, aut Pentecostes (extra suas octavas) quæ uno tantum nocturno constant, & brevissima sunt, adeoque notabiliter diversa à communi, & ordinario Ritu, non satisfaciunt præcepto, cum talis variatio sit notabiliter diversa, ac proinde citra mortale nequit Officium Resurrectionis, & Pentecostes Officio trium nocturnorum, seu Feriali subrogari; & hanc sententiam validis rationum momentis probat Dominicus Viva in Trutina Theologica Damnatarum Thesium *p.* 1. *proposit.* 34.

Prima ex propositis sententiis pace illustrium virorum, qui illam propugnant, videtur nobis nimis rigida, quia ex Bulla Pii V. non eruitur nisi id, quod supra adnotavimus etiam cum Gavanto in explicatione ejusdem sententiæ; Secunda è contra illi extreme opposita apparet nimis laxa, quia nimis generaliter loquitur de mutatione cujuscumque Officii in aliud nulla facta exceptione. Tertiam libenter admitto. Quarta autem non caret sua probabilitate, sed utrum amplectenda sit, non est hic disputandi locus, aliis hanc Provinciam relinquimus.

Lubet hoc loco tradere aliam propositionem damnatam ab Alexandro VII. quæ habetur num. 35. in qua sic legitur - - *Unico Officio potest quis satisfacere duplici præcepto pro die præsenti, & crastino* - - Hanc opinionem insinuabat Caramuel in sua Theologia fundamentali, ubi num. 31. inquirebat, an recitans Matutinum cum Laudibus post Vesperas, quando potest illud recitari tam pro die hodierno, quam pro crastino, satisfaciat duplici præcepto recitandi illud pro utroque die? ibique adducebat rationes pro sententia affirmativa, quæ fuit proscripta, & quam supra laudatus P. Viva optime suo more refellit.

Denique congruum videtur hìc mentionem facere Decreti dati in nostro Indice sub num. 79. nimirum: *Recitatio Officii de Beatis non Canonizatis non est satisfactoria præcepti, nisi quoad illos, quibus Sedes Apostolica de hoc indulsit.*

IV. Gavant. pag. 5. col. 2. num. 8. *Fieri potest Officium Duplex, &c.*) Allegat Gavantus Decretum S. R. C. editum die 23. Novembris 1602. *in Vicentina*, & datum in nostro Indice sub num. 6. in quo statuitur, quòd de

de Sancto, cujus Insignis Reliquia habetur, fieri potest Officium Duplex minus in ejus Festo, dummodo sit Reliquia approbata. Hoc Decretum confirmatum fuit alio simili edito die 3. Junii 1617. *in una Urbis* Theatinorum, & dato in nostro Indice sub num. 40. Insignes autem Reliquiæ (quarum ratione recitari potest Officium sub Ritu Duplici) sunt Caput, Brachium, Crus, aut illa pars Corporis, in qua passus est Martyr, modo sit integra & non parva, & legitime ab Ordinariis approbata, juxta Decretum editum die octava Aprilis 1628. & datum in nostro Indice sub num. 59. Tale autem Officium non potest celebrari per totam Civitatem, sed tantum in illa Ecclesia, in qua asservatur Corpus, aut prædicta Insignis Reliquia, ut declaratur in alio Decreto edito die 8. Aprilis 1628. & dato in nostro Indice sub num. 60. In Decreto emanato die 3. Junii 1662. & dato in nostro Indice sub num. 82. declaratum fuit, Episcopum non posse statuere diem Dominicam ad celebrandum Festum alicujus Sancti Martyris, de quo servetur Reliquia Insignis, immo neque posse de eo celebrari Officium, & Missam in die ipsa Martyrii, vel obitus, nisi Reliquia sit de Sancto descripto in Martyrologio Romano, & constet de identitate Reliquiæ ejusdem Sancti. Denique in eodem Decreto declaravit S.C. Tybiam non esse Reliquiam Insignem, prout etiam habetur in Rubricis tum Missalis, tum Breviarii Romani. In Decreto autem edito die 11. Augusti 1691. approbante etiam Innocentio XII. die 19. Octobris ejusdem Anni, & dato in nostro Indice sub num. 165. confirmantur prædicta Decreta, & deinde additur, quòd de cæteris Sanctis in Martyrologio Romano non descriptis, aut quibus à Sancta Sede non fuerit concessum, Officia recitari, & Missæ celebrari non debent, non obstante, quòd ipsorum corpora, vel insignes Reliquiæ in Ecclesiis asserventur, quibus tamen Reliquiis ab Ordinariis locorum approbatis, debita fidelium veneratio (prout hactenus servatum est) exhibeatur, sed absque Officio, & Missa sub pœnis de non satisfaciendi præcepto recitandi Officium, aliisque in Constitutione Pii V. contentis.

Reliquia insignis, ratione cujus potest recitari Officium duplex, & dici *Credo* in Missa de tali Sancto (in Ecclesia, in qua asservatur talis insignis Reliquia) judicio Quarti *part.* 1. *tit.* 11. *dub.* 3. est Manus, vel Pes, vel aliud frustum; sed hæc sententia corruit, attento Decreto S.R.C. supra relato, in quo declaratur, quòd insignis Reliquia debet esse Caput, Brachium, Crus, vel pars illa, in qua passus est Martyr, & quidem integra, & non parva. Censetur autem adhuc esse integra pars, juxta citatum Quarti *part.* 1. *tit.* 1. *dub.* 4. & Lohner *instruct.* 1. *part.* 2. *n.* 1. quamvis illa (v. g. Caput) ex pluribus fragmentis constet per artificialem unionem, tamen ita conjunctis, ut non modo adsint omnia frusta, seu fragmenta, sed etiam appareat integra; integrum, v. g. Caput, Brachium, &c.

Porro si Reliquia sit de Christo Domino, Beatissima Virgine, aut alio Eminentissimo Sancto juxta Quintanadvennam apud Gobat *tract.* 3. *num.* 683. ea censebitur esse insignis, licet sint tantum Capilli B. V. aut sint S. Annæ, vel alicujus Apostoli Ossa magnitudinis palmaris: *Tunc enim*, inquit laudatus Auctor, *defectus quantitatis ab excessu qualitatis suppletur.* Verùm amplectenda est sententia nostri Pasqualigi *de Sacrific. novæ legis tom.* 1. *tract.* 1. *quæst.* 261. *sub num.* 6. ubi docet, defectum quantitatis Reliquiæ, non suppleri à qualitate Sancti, quia licet sint insignes relative ad Sanctos, non tamen sunt insignes secundùm se, & consequenter nec in ordine ad recitationem Officii, & celebrationem Missæ. Quoad vero Spinam de Corona Domini nostri JEsu Christi Pasqualigi sententia non est admittenda, nam in Decreto edito die 21. Junii 1632. & dato in nostro Indice Decretorum spectantium ad Rubricas Missalis sub n. 264. declaratur, quòd Spinæ de Co-

Corona D. N. J. C. inter Reliquias insignes computantur, & speciali nota, & cultu dignæ sunt, ideoque in Terra Tarragæ, & alibi concessum postea fuit, ut posset recitari Officium, & Missa de Corona Domini, dummodo constaret Spinas esse de dicta Corona, prout concessit eadem Congregatio *in Celsonen.* 1633. 20. Martii.

Quando dicimus, quòd in sola Ecclesia' in qua est insignis Reliquia, recitari possit Officium, non est sensus, quòd solum intra ipsam Ecclesiam recitari possit, sicut dicitur de Symbolo dicendo in Missa, sed quòd illis solis liceat recitare, qui sunt adscripti tali Ecclesiæ. Ita Neuser, & Gobat *tract.* 3. *n.* 696. *Append.* 4. *lit. B.* Plura alia ad has Reliquias pertinentia vide apud eundem Gobat *n.* 683. *&* 686.

Reliquum est, ut hìc mentionem faciamus alterius Decreti editi die 5. Julii 1698. *in Collen.* & dati in nostro Indice sub n. 199. in quo S. R. C. iterum declaravit, quòd consuetudo triginta Annorum non habet vim ad hoc, ut continuari possit recitatio Officii de aliquo Sancto in Ecclesia, in qua servatur ejus Corpus, nisi doceatur, an sit descriptus in Martyrologio, & constet de ejus identitate. Videri potest etiam Decretum datum in nostro Indice sub n. 259. ex quo deduci potest, quid servandum sit in aliquo casu particulari simili contento in eodem Decreto.

V. Gavant. pag. 6. col. 1. n. 12. -- *In Beatorum cultu limitate procedit.*) Verissimum est, quòd Ecclesia limitate procedit in cultu Beatorum tum quoad locum, tum quoad tempus, tum quoad Ritum celebrandi eorundem Festa, Missas, & Officia, ut videre est in Decretis editis die 27. Septembris Anno 1659. & datis in Indice Decretorum spectantium ad Rubricas Missalis sub n. 361. & seq. nec non sub n. 378. 379. & seq. Deinde liquet ex Decreto supra exposito, & dato in nostro Indice sub n. 79. declarari recitationem Officii de Beatis non esse satisfactoriam præcepti, nisi quoad illos, quibus Sedes Apostolica de hoc indulsit, ac insuper talium Beatorum nomina non esse apponenda nisi in Kalendariis illius loci, & earum personarum, in quo, & à quibus cultus Beatis cum Officio, & Missa concessus est.

Tit. III. De Intentione Officii Divini.
Tit. IV. De Attentione Officii Divini.
Tit. V. De Prolatione Officii Divini.
Tit. VI. De Tempore Officii Divini.
Tit. VII. De Loco Officii Divini.
Tit. VIII. De Ordine Officii Divini.
Tit. IX. De Interruptione Officii Divini.

Cap. VI. De Pœnis circa Officium Divinum.

Hi omnes 7. Tituli cum Cap. VI. carent novis Observat. & Additionibus, ergo hinc progredimur ad subsequent. Sect. Secundam.



SECTIO

SECTIO SECUNDA.

De Præludiis Breviarii Romani.

Novæ Observationes, & Additiones ad Gavanti

Cap. I. De Titulo Breviarii Romani.

I. GAvant. pag. 11. col. 1. num. 1.--*Breviarium, vox est satis antiqua &c.*) Preces vocales, quæ singulis diebus à Clero recitari debent, varia sortitæ sunt nomina apud antiquos, ut etiam adnotavit noster Gavantus *sect.* 1. *cap.* 1. Plerique Patres appellarunt has preces *Divinum Officium*, ex quo Deo præstare, & persolvere debemus hoc laudis Sacrificium: *Oremus, psallamus, reddamus Domino Officium, & sic ad vineam properabitis*, ait S. Hieronymus in vita S. Pacomii. Quoniam igitur Ecclesiæ oratio est debitum quoddam, atque Officium, quod Deo persolvit; hinc tale nomen sortita est. Appellatæ etiam sunt hujusmodi preces *Horæ Canonicæ*, quia à Regulis, sive legibus Ecclesiæ, quæ Canones vocantur, præscriptæ sunt, vel potiùs quia statutis horis tales preces ab Ecclesia recitandæ sunt. Sanctus Columbanus in sua Regula *cap.* 47. prædictas preces *Cursum* appellat, & S. Gregorius Turonensis *lib.* 1. *de gloria Martyrum* ait, opus à se conscriptum fuisse *de Cursibus Ecclesiasticis*, quod & alio loco repetit: *Exurgente Abbate cum Monachis ad celebrandum Cursum &c.* Fortunatus quoque, quem citat etiam Gavantus supra citato loco, in vita S. Germani Parisiensis, de illo ait: *iter agens semper nudo capite Cursum recitavit.* Rursus in vita Sancti Alberti Abbatis sub medium septimi sæculi, sanctique Serenici legitur: *quotidie Romanum Cursum decantasse*; ita in sæculo secundo, & tertio Benedictino. Denique S. Bonifacius Moguntinus Episcopus Clericis suis *Epist.* 17. mandans, ut Officium horis ab Ecclesia statutis recitarent, eodem nomine illud appellat: *speciales horas, & Cursum Ecclesiæ custodiant.* Videatur etiam Mabillon in Dissert. *de Cursu Gallicano.* Idem Divinum Officium in Regula S. Pacomii *Collecta* dicitur. In compluribus Conciliis *Agenda* appellatur. In Concilio Agathensi Can. 3. *Missæ* nomine designatum fuit, ut etiam alibi, nempe in primo Tomo nostr. Observ. adnotavimus. In Regula Sancti Benedicti *opus Dei* appellatur, quòd propter Deum laborem illum Sanctum subeamus; & ab aliis *Pensum servituti* dictum fuit, tanquam Deo debitum ab hominibus servituti ejus devictis.

Denique idem Officium *Breviarii* appellationem acquisivit, quæ quidem nuncupatio non est antiquior Micrologo, ut notat Gavantus, qui testatur, se apud antiquiores hanc nuncupationem nondum legisse.

II. Gavant. pag. 11. col. 1. num. 2. *Significat autem compendium &c.*) Officium Divinum Breviarii nomen fortasse sortitum est, quòd temporis successu idem Officium valdè contractum fuerit, præsertim apud Monachos, ut notat Grancolas *Comment. historic. in Breviar. Rom. lib.* 1. *c.* 3. testatur siquidem, S. Benedictum ad breviorem formam redegisse præfatum Officium, cum antea totum Psalterium recitaretur quotidie à Clero, ipse vero ita rem composuit, ut semel tantum in hebdomada absolveretur. Breviarium igitur dictum est Officium Divinum, quasi *Breve Horarium*, sivè *Precum Epitome*, quod quidem Breviarii nomen Micrologi Ævo, nempe anno 1080. pervulgatum fuit, & exinde semper usurpatum ad designandum Divinum Officium. Hinc in statutis Abba-

tum

tum Provinciæ Narbonensis anno 1222. promulgatis, sancitum est, *ut Monachi in Sacris Ordinibus constituti in longo itinere profecturi sine Breviario, vel Psalterio non mittantur*, & in Spicilegio Dacheriano Tom. 6. Concilium Tholosanum anno 1229. habitum *Canon.* 14. Laicis usum Sanctorum librorum interdicit, præter Psalterium, & Breviarium; *Ne libros veteris Testamenti, aut novi Laici permittantur habere, nisi fuerit Psalterium, vel Breviarium pro Divinis Officiis.* Immo in Monasterio Cassinensi reperitur Breviarium ad usum Chori, quod censetur exaratum anno circiter 1100. cum hac inscriptione -- Incipit Breviarium, seu Ordo Officiorum per totam anni decursionem, ita refert Eminentissimus Card. de Lambert. in secundo volumine suorum Edictorum instruct. 4. num. 5. Hucusque dicta ostendunt nomen Breviarii libro Divinorum Officiorum appositum non fuisse, nisi post Micrologi ætatem, quia idem floruit circa ann. 1000. Quod si apud Grancolas in Commentario Historico Breviarii Romani lib. 1. cap. 6. legitur, S. Augustinum Angliæ Apostolum secum in ea Insula Breviarium tulisse, non inde sequitur, quòd tunc temporis prædictum nomen fuerit in usu, sed nomine Breviarii intellexit prædictus Auctor Librum Psalmorum, seu Divini Officii, cui applicuit illud nomen, quo impræsentiarum utimur.

III. Gavant. pag. 11. col. 1. num. 3. *Usus tamen Breviarii quocunque nomine vocaretur &c.*) Amalarius noni sæculi Auctor Commentarios conscripsit in Breviarium Romanum, atque post illum Rabanus, Alcuinus, Walafridus Strabo, & alii, horum postremus ait, Officii Romani originem à S. Petro repetendam esse, deinde ejusdem Officii Romani tria tempora, seu status distinguit, cui consonat etiam Durandus in Rational. lib. 5. capit. 2. pluresque alii. Primum constituunt ab Ecclesiæ exordiis, usque ad annum 420. ajuntque per ea tempora Officium Oratione Dominica, Apostolorum Symbolo, certoque Psalmorum numero absolutum fuisse, quæ in Cleri, & Fidelium Conventibus recitabantur, ut innuere etiam videtur S. Paulus 1. Corinth. cap. 14. v. 26. illis verbis -- *Cum convenitis unusquisque vestrum, Psalmum habet, Doctrinam habet &c.*

Secundus Officii Divini status est ille, quem prædicti Scriptores asserunt evenisse post annum 420. ajunt enim, quòd precum diversitas confusionem in Ecclesia pareret, & quòd Hæretici Catholicorum Officium ludibrio haberent, hinc, instante Theodosio, Damasum Papam S. Hieronymo mandasse, ut Psalmorum in diei, & noctis horas distributionem institueret; hanc autem Psalmorum distributionem, necnon Lectionum digestionem ab Hieronymo factam, & à Damaso approbatam, ab universa Ecclesia receptam fuisse, sed revera hujus Officii Romani reformationis nulla habetur sufficiens probatio, nihilominus credibile non est, Strabonem, Scriptorem alioquin satis accuratum, hæc sine fundamento Scriptis consignasse; unde dicendum est, nono sæculo monumenta quædam fortasse extitisse, ex quibus conjici potuit, prædictum Pontificem S. Hieronymo imposuisse onus distribuendi Psalmos, & concinnandi Lectiones in Divinis Officiis recitandas.

Postquam Officium Div. à S. Damaso, seu potius à S. Leone, S. Gelasio, S. Gregorio Magno, Hadriano I. Greg. III. digestum fuit, & in meliorem ordinem distributum, Greg. VII. postremam illi manum imposuit, & hic dici potest tertius Officii, seu Romani Breviarii status. Officium hoc, ita à Gregorio reformatum, à Micrologo ejusdem Pontificis Auctore contemporaneo describitur; idemque Pontifex, ut in Hispania Romanum Officium reciperetur, effecit. Idque colligitur ex ejusdem Epistolis ad Sancium Aragoniæ, atque ad Alphonsum Castellæ Reges datis; idemque Simeoni, in Regnis illis Episc. per litteras mandavit. S. Gregorius Magnus cum in Angliam S. Augustinum misisset,

fiſſet, Romanos libros eo perferri curavit, Romanumque Officium, & alii Ritus ibi inducti fuerunt, ut conſtat ex Concilio Cloveshovienſi, habito anno 748. prohibente in illis Regionibus aliud Martyrologium, aliam Pſalmodiam, ſeu Cantilenam, quàm Romanam. Hairo vero, Baſileenſis Epiſcopus, in ſuis Statutis, anno 824. editis, Presbyteris ſuis Breviarii Romani recitationem commendavit *Can.* 24. præſcribendo etiam, ut Horis Canonicis diu, noctuque juxta Eccleſiæ Romanæ morem adeſſe non negligerent. Denique Pipinus, Carolusque Magnus Officii Romani pulchritudine illecti id in ſua Regna introducere ſtatuerunt. Carolus Calvus verò Romano Officio hoc perhibuit teſtimonium: *Celebrata ſunt coram nobis ſolemnia more Hieroſolymitarum, & more Conſtantinopolitano, & ſicut in Gallia, in Italia, & Toleti: Sed nos ſequendam judicavimus in omnibus Romanam Eccleſiam.* Quibus verbis declaravit, ſe poſt ſpectatas Orationes omnes apud Græcas, & Latinas Eccleſias uſurpatas, nihil ordine Romano ſapientius diſtributum inveniſſe. En igitur, quibus laudibus commendatum fuit nono ſæculo Breviarium Romanum, ut reliquis aliarum Eccleſiarum præponeretur.

IV. Gavant. eodem n. 3.-- *Haymo Generalis Miniſter Ordinis Minorum ſub Gregorio IX &c.*) Quamvis Breviarii, ſeu potius Officii Divini aliqualis contractio inſtituta fuerit à S. Gregorio VII. ut ſupra diximus, ac propterea Officium ita contractum Breviarium appellari incœperit, nihilominus aliam viciſſitudinem, aliamque contractionem iterum paſſum eſt in Romana Curia Divinum Officium, currente nempe ſæculo XIII. ut Radulphus Tungrenſis *de Canonum obſervantia propoſit.* 22. refert, aitque, Pontifices, cum olim in Laterano Palatio degebant, Romanum Officium in eorum Sacello haud ita abſolutum, ut in aliis Eccleſiis, recitare conſueviſſe, quod & Pontificii Sacelli Clerici faciebant, ut negotiis ſuis vacare poſſent, ad-

ditque Radulphus, hujus Officii ordinarium ſe vidiſſe collectum Innocentii III. tempore. Hoc Breviario uſos fuiſſe Minores creditur, cum S. Franciſcus, eorum inſtitutor, eis mandaſſet, ut Divinum Officium ſecundum ordinem Romanæ Eccleſiæ peragerent. Exiſtimantes igitur Eccleſiæ Romanæ morem illum eſſe, qui in Pontificio Sacello ſervabatur, & cum præterea Miſſionibus Apoſtolicis diſtinerentur, ideo contractum Breviarium, quod in Pontificis Sacello recitabatur, ſuſcepere. Breviarium porro iſtud cum male digeſtum eſſet, Haymo, Franciſcanorum Generalis, in id incubuit, ut Officium, quod Romanum dicitur, reformaret, & ad meliorem ſtatum, mandante, & approbante Gregorio Papa IX. perduceret; idque colligitur ex Wadingo tom. 3. Annalium minorum ad annum Chriſti 1244. Religionis minorum 37. Nicolaus vero III. Teſte laudato Radulpho mandavit, ut Breviarium prædictum in ſingulis Romanæ Urbis Eccleſiis adhiberetur-ſciendum eſt, quòd Nicolaus PP. III. natione Romanus de genere Urſinorum, qui cœpit anno 1277. & Palatium apud S. Petrum conſtruxit, fecit in Eccl. Urbis amoveri Antiphonarios, gradualia, Miſſalia, & alios libros Officii antiquos quinquaginta, & mandavit, ut de cætero Eccleſiæ Urbis uterentur libris, & Breviariis Fratrum Minorum; quorum Regulam etiam confirmavit, unde hodie in Urbe Roma omnes libri ſunt novi, & Franciſcani hæc Radulphus, qui antecedenter dixerat, duplicem olim fuiſſe Romæ modum Divini Officii, ut etiam nos innuimus, unum breviorem, quo Romana Curia, ſeu Capella Pontificis utebatur, alterum prolixiorem pro cæteris Eccleſiis Urbis, qui proprie Ritus Romanus dicebatur; opera vero Fratrum Minorum utrumque Officium Curiæ, & Eccleſiæ in unum coaluiſſe, ita ut prolixiori, & proprio abrogato, omnes poſtea Eccleſiæ, excepta Lateranenſi, Officium Curiæ uſurpaverint. Sed Radulphum vel in Fratres Minores male af-

fectum, vel deceptum fuisse, evidenter probare contendit Franciscus Pagius *in vita Nicolai III num. 22.* ex eo, quòd centum fere annis ante institutionem, & confirmationem Ordinis Minorum factam ab Honorio III. omnes Ecclesiæ Urbis, excepta Lateranensi, relicto Officio antiquo, quo Romana Ecclesia utebatur, novum illud Breviarium jam admisissent. Quod certo eruitur ex Petro Abaelardo, qui in Epistola Apologetica, quam scripsit adversus S. Bernardum p. 250. ait: *Antiquam Romanæ Sedis consuetudinem nec ipsa Civitas* (Romana) *tenet, sed sola Ecclesia Lateranensis, quæ Mater est omnium, antiquum tenet Officium, nulla filiarum suarum in hoc eam sequente, nec ipsa etiam Romani Palatii Basilica*, id est, Capella Pontificia. Si itaque Petri Abaelardi tempore, hoc est circa annum 1140. in omnibus Ecclesiis Urbis Romæ legebatur illud Officium Breviatum, quo pacto dicere potuit Radulphus, Nicolaum III. mandasse, *ut Ecclesiæ Urbis uterentur Libris, & Breviariis Fratrum Minorum*, cum centum, & quinquaginta circiter annis ante Nicolaum III. Officium illud breviatum, quod, ut idem Radulphus asserit, *secuti sunt Fratres Minores*, in omnibus Romanæ Urbis Ecclesiis, excepta Lateranensi, legeretur, quod aliquo modo fatetur ipsemet Radulphus, dum ait, se vidisse *Romæ hujus Officii ordinarium a tempore Innocentii III. recollectum*, ideoque ante Fratres Minores. Hæc omnia Franciscus Pagius, qui alia subdit in vindicando suo ordine Franciscano a Radulphi querimoniis. Verùm cum ipsemet Wadingus loco supracitato fateatur, Breviarium ab Haymone correctum jussu Gregorii IX. eò auctoritatis pervenisse, ut in ordinarium S. R. E. Ritum transiverit præcipiente Nicolao III. Idque probante Wadingo supra adducta auctoritate Radulphi Tungrensis, mihi videtur sustineri posse, Nicolaum III. præscripsisse omnibus Ecclesiis, in quibus jam introducta erat recitatio Officii contracti, sed male digesti, celebrationem ejusdem Officii, & usum aliorum librorum, sed juxta emendationem, & correctionem factam ab Haymone Franciscanorum Generali, & a Gregorio IX. approbatam.

Breviarium Romanum modo supradicto à Fratribus Minoribus contractum, seu potius recognitum, & correctum, brevius adhuc redditum fuit hortatu Clementis VII. à Francisco Quignonio, Cardinali S. Crucis, & inscriptum est hoc Titulo --- Breviarium Romanum ex Sacra potissimum scriptura, & probatis Sanctorum historiis &c. -- Prædictum Breviarium editum reperio prius Romæ Anno 1536. deinde Venetiis 1537. Typis Lucæ Antonii Junctæ in 8. & iterum Venetiis 1546. in officina ad signum Agnus Dei pariter in 8. & denique iterum Venetiis 1563. apud hæredes Lucæ Antonii Junctæ, quæ quidem editiones Venetæ asservantur in nostra Bibliotheca S. Silvestri de Urbe in Quirinali. Quamvis hoc Breviarium, regnante Clemente VII. confectum fuerit nihilominus non nisi sub Pontificatu Pauli III. fuit promulgatum, & non solum Romæ & Venetiis, ut mox exposuimus, sed etiam Lugduni, & Parisiis, & quidem pluries, editum fuit, ut infra dicemus. In hoc Breviario perlegebatur totum Psalterium singulis hebdomadis, terni Psalmi singulis horis Canonicis, unius longitudine cum alterius brevitate sic compensata, ut labor legendi diurnus par propemodum fuerit omnibus diebus, sive de Feria, sive de Festo recitaretur Officium. Rursus in eodem Breviario Veteris Testamenti magna, & utilissima pars, totum verò novum, præter partem Apocalypsis in toto anno legebatur. In eodem Breviario semiduplicibus expunctis sola duplicium, ac simplicium distinctio servabatur, quorum inter se discrimen in hoc maxime positum erat, quòd illa duas, pridie videlicet, atque ipso die; ista verò unas dumtaxat ipso die Vesperas haberent. Nulla in eodem Breviario reperiuntur Capitula, nulla Responsoria, nulli versiculi, non quia hæc supervacanea, aut inuti-

utilia viderentur (augent enim, ut fatetur Auctor ejusdem Breviarii in sua Præfatione, pietatem, & sunt Scripturæ Sacræ particulæ) sed quoniam cùm introducta sunt ad Cantus potissimum modulandos, & legentes sæpe morentur cum molestia recitandi, idcirco hæc prætermitti satius judicavit Quignonius, contentus Lectione Scripturæ Sacræ, quæ, ait ipse, magis facit ad pietatem, atque doctrinam privatim legentium, quorum hac quidem in parte majorem rationem habere voluit, quàm concinentium. Denique desideratur in hoc Breviario Officium parvum B. V. in aliis Breviariis usitatum, cujus omissione non minuitur ejusdem Virginis honor, ait Quignonius: Nam paucis Festis exceptis, quotidie variis Commemorationibus adoratur, & obsecratur: Atque ejus memoria multis dicatis eidem Festis, & Octavis pro cujusque ratione celebrantur, ipsique solitum Officium tribuitur Sabbatis ferè omnibus, præterquàm in Quadragesima.

De hoc Breviario Quignoniano specialem mentionem facit Riccardus Simon in primo Tomo suarum Epistolarum Selectarum Epist. 27. data sub die 4. Januarii 1685. aitque, hujusmodi Breviarium a Facultate Parisiensi primùm fuisse rejectum, & se legisse in Regestis ejusdem Facultatis censuram ab eadem factam anno 1535. quæ est sub hoc Titulo-Notæ Censurariæ S. Facultatis in Sacrum Quignonii Breviarium. In qua quidem censura adnotatum fuit discrimen, quod reperitur inter hoc, & antiqua Breviaria, sequentibus præcisis verbis. Cùm autem hæc usque adeo salutaria Ecclesiæ instituta in Ecclesiasticis Officiis a primordio fermè Ecclesiæ ad hæc usque tempora servata fuerint, mirum, quonam pacto is, qui novum hoc Breviarium edidit, hæc omnia rejiciat, ac rejicienda decernat, tanquam, ut inquit, nec ad pietatem, nec ad cognitionem Sacræ Scripturæ, magnopere conducant . . . . . parum quoque sapere sobrie visus est hujusmodi Scriptor, dum suam unius sententiam antiquis Patrum decretis Communi & approbato usui, ac Ecclesiæ authenticis Historiis minime erubuit præferre; proinde ut quam periculosa sit, nec ferenda hujusmodi Breviarii editio, cognoscant omnes, operæ pretium est ostendere. Ex quibus liquet, Theologos Parisienses non approbasse impressionem hujus Breviarii, & in eadem Censura subnectunt alia argumenta supprimendi eundem compendiarium cursum divini Officii. Sleidanus, Auctor Lutheranus, lib. 9. Conscius prædictæ censuræ, audacter asserit, à Theologis Parisiensibus Quignonianum Breviarium tanquam Hæreticum fuisse proscriptum, sed impudentissimè loquitur, cùm ex censura supradicta satis constet, non tanquam hæreticum, sed ob alia motiva Facultatem Parisiensem non approbasse dictum Breviarium, & equidem paucis post annis, & alio adhibito examine ejusdem Breviarii eadem Facultas mutavit sententiam, permisitque anno 1540. novam editionem dicti Breviarii, quæ Lugduni secuta fuit, & facta legitur cum privilegio summi Pontificis, & Galliarum Regi. sine approbatione tamen Inquisitoris Orii, & Doctorum Sorbonensium. Deinde de anno 1552. iterum idem Breviarium prodiit Lugduni Typis Teob. Pagani cum Regio privilegio, & accedente correctione, & examine Matthæi Orii Doctoris Theologi, & Inquisitoris Generalis, & cum approbatione Facultatis Sorboniæ juxta normam illorum temporum. Apud eundem Pagani impressum jam fuerat idem Breviarium de anno 1547. & 1548. ibidem Lugduni pariter editum fuerat apud hæredes Blasii Guidonis de anno 1557. & de anno 1544. in fol. Typis Bald. Arnoullet. Parisiis verò anno 1542. Typis Ambros. Graud. in 4. & rursus ibidem typis Francisci Maguet in 8. majori, anno verò 1545. typis Thiel Kervel in 12. Ejusdem Breviarii usus quadraginta circiter annorum spatio perseveravit, nimirum à Paulo III. usque ad S. Pium V. Pontificem maximum, nunquam tamen

præcepta fuit, sed solum permissa hujusce Breviarii recitatio.

V. Gavant. pag. 11. col. 1. n. 4. ***Restitutum dicitur Decreto Concilii Tridentini, editum autem à Pio V.*** Quamvis Breviarium Quignonianum ab aliquibus fuerit admissum, non omnes tamen Ecclesiæ, neque Regulares Ordines eo utebantur; multi enim Diœceseon suarum peculiaria Breviaria adhibebant, & nonnulli alii priscum Romanum recitabant. Hujusmodi erant nostræ Congregationis Patres, qui, ut refert Antonius Caracciolus in notis ad nostras Constitutiones, seu in Synopsi Veterum Religiosorum Rituum ***part. 1. ad Caput 1. n. 11*** nunquam Quignonii illud Brevissimum Officium, quamvis licuisset, recitarunt; porrò tanti fecit Clemens VII. Joannis Petri Carafæ, & Cajetani Thienæi, aliorumque nostrorum Patrum Sacrorum Rituum eruditionem, & in divino cultu exquisitissimam diligentiam, ut anno Christi 1529. iisdem per literas Apostolicas, quas refert Historicus noster Joseph Silos ***part. 1. pag. 95.*** concesserit, ut Missas, & Divina Officia ipsorum, ac præcipue Carafæ industria ad meliorem formam composita per annum publice experiri, atque in Choro recitare liceret; eaque nostrorum Patrum experimento probata, exacteque recognita posset postmodum sedes Apostolica publico Ecclesiarum usui tradere. Quod & fecit: Nam jam dictum Missale, & Breviarium, quod nostri Seniores ediderant, ad Concilium Tridentinum primò delatum est: Inde verò quod Concilii PP. gravissimis aliis occupationibus, & negotiis distenti, Sacris Ritibus, Officiisque recognoscendis vacare non possent, cura ejusmodi ad Summum Pontificem rediit; itaque Pius V. nostrorum Patrum correctionibus, & commentationibus valde approbatis, & Bernardini, Scoti, Cardinalis Tranensis, ac Thomæ Golduelli, Episcopi Asafensis, Præsulum è nostro Ordine insignium, opera, atque eruditione ad hanc rem perficiendam adhibita, Missalem librum, & Breviarium Sacrarum precum ad pristinum decorem, gravitatemque restitutum, ac methodo certiore dispositum, usui Ecclesiarum Christiani Orbis feliciter tradidit, ut liquet ex ejus Bulla Breviario Romano præfixa. Prædicta omnia tradit laudatus Caracciolus loco citato, & fusius narrat in vita Pauli IV. Nostri Ordinis conditoris ab eodem diligenter digesta, sed nondum prelo commissa: Eadem pariter refert Chronologus noster supra citatus, qui addit, perdifficile hoc negotium ad auctoritatem, judiciumque Romani Pontificis post Concilium Tridentinum iterum relatum, tandem faustè absolutum à Pio V. qui in iis, quas in Romani Breviarii fronte literas affixit, se, & antecessores suos a Paulo IV. Exemplar, ac posthumas ejus curas testatur secutos quàm studiosissime fuisse, neque ab hac mente Tridentinorum PP. propositum discrepasse iis verbis -- ***Patres in illa salutari reformatione à Concilio Constituta Breviarium ex ipsa Pauli IV. Ratione restituere cogitarunt.*** Sustulit itaque Sanctus Pontifex Pius V. gravissimis ductus rationibus, ac potissimum, ne in materia Divini Cultus quidquam innovaretur, usum Breviarii Quignoniani, quod à præcedentibus Pontificibus Clemente VII. & Paulo III. erat quidem approbatum, sed non generatim, videlicet pro Ecclesiasticis in sæculo degentibus dumtaxat, ac dummodo specialem singuli super hoc ab Apostolica sede facultatem haberent, ut testatur Ludovicus Donius d'Attichis tom. 3. Florum Historiæ Sacri Collegii ad annum Christi 1527. n. 14. ubi subnectit, quòd si usum hujusce Breviarii abrogavit Pius PP. non propterea Quignonii intentionem damnavit, immo meritus est unusquisque laudem suam apud Deum & homines tam Pontifex, quàm Cardinalis, qui nunquam cogitavit inventum ullum novum in Ecclesiam inducere, nisi approbantibus, & annuentibus summis Pontificibus, quorum censuræ omnia sua dicta, scriptaque perpetuò subjecit, unde ad calcem Præfatio-

tionis, quam Breviarii sui fronti præfixit, Paulum PP. III. Cui eam direxit, sic affatus est -- *Habes Pater SS. instituti nostri rationem, habes formulam Breviarii; superest, ut si tibi res, quemadmodum speramus, non improbabitur, ipse quoque faveas inceptis nostris, & labori publica commoditatis gratia suscepto.*

De hujus Breviarii suppressione sermonem etiam habet Ciacconius in vita Clementis VII. qui Quignonium PP. Franciscanorum Generalem Sacro Collegio adscripsit; de quo communiter Cardinali S. Crucis in Hierusalem nuncupato, commendabilem etiam mentionem faciunt Onuphrius in Clemente VII. Marcus Ulissiponensis Episcopus Portuensis, seu potius Portugallensis sub Archiepiscopatu Bracharensi *Part. 3. Chronicor. Ord. Seraphici l. 8. cap. 11. & 47.* Bzovius ad annum 1526. & 1527. Spondanus ad annum 1527. Wadingus Laudatissimus scriptor, Ordinis Minorum.

Novæ Observationes, & Additiones ad Gavanti

Cap. II. De Bulla Pii V. & De Usu Breviarii Romani.

I. Gavant. pag. 11. col. 2. num. 2. *Enarrat ea, quæ in hac re præstitere Paulus, & Pius nomine quarti &c.*) In brevi historia, quam supra tradidimus Breviarii Romani a Pio V. reformati, & recogniti nonnulla enarravimus circa ea, quæ præstitit Paulus IV. Congregationis nostræ Institutor, unde ne eadem repetamus, nunc prætermittimus.

II. Gavant. pag. 11. col. 2. num. 3. *Abolet omnino Breviarium à Cardinali S. Crucis compositum &c.* De hoc Breviario à Cardinali Quignonio composito, & à S. Pio V. proscripto satis locuti sumus supra, & idcircò ad alia addenda nunc progredimur.

III. Gavant. pag. 12. col. 1. num 13. *Non potest amplius omissum repeti &c.*) Ubi omisso proprio Breviario, receptum est illud Sancti Pii V. non solum ex sententia Suarez non potest amplius omissum repeti, sed etiem ex Decreto S. R. C. edito die 15. Martii 1608. & dato in nostro Indice sub num. 31. in quo declaratur, quòd usus Missalis, & Breviarii Romani semel introductus in Ecclesia, quæ habebat particulare Missale, & Breviarium, confirmandus est, nec licet redire ad usum Antiqui Missalis, & Breviarii.

IV. Gavant. pag. 12. col. 2. num. 24. *Et hic est sensus eorum verborum Decreti &c.*) Decretum, quod affertur hìc à Gavanto, datur in nostro Indice sub num. 58. quod quidem Decretum eandem prorsus vim habet, ac ipsæ Bullæ Pontificiæ, & Breviarii Rubricæ, tum quia est à S. R. C. editum, & ejus observantia omnibus strictè præscripta, tum quia idem Decretum laudavit, & approbavit Urban. VIII. & ab omnibus sub pœnis Constitutionis Pii V. ubique respective servari præcepit, novisque Breviariis imprimendis præfigi mandavit.

Præfati autem Decreti obligatio se extendit ad omnes Ordinarios tam Sæculares, quàm Regulares, quo nomine cum Episcopi comprehendantur, multo magis qui iis sunt inferiores, nimirùm Abbates, Decani, Præpositi, cæterique Ecclesiarum Præsides. Rursus etiam Capitula, & Monasteria à Jurisdictione Ordinariorum exempta. Dispositio tamen allegati Decreti sic accipienda est, ut non afficiat eos, qui Romano usui adstricti non sunt, nam qui ex Bulla Pii V. suo adhuc proprio Breviario gaudent, neque hoc Decreto urgentur juxta Sententiam Guyeti *lib. 1. cap. 2. quæst. 3.* quia cum accessorium sequatur naturam principalis, illi, qui ad principalem non obstringuntur, neque ad accessorium tenentur; ita Guyet. Sed si ex vi hujus Decreti non obligantur prædicti ad servanda ea, quæ ibi statuuntur, ex aliis tamen Ecclesiæ statutis, & Canonibus eadem profectò præstare debent, cum nonnisi au-

ctoritate Sedis Apostolicæ interveniente possint addi Kalendariis nova Sanctorum Officia, & mutari eorundem Ritus: ite etiam de Sanctis Episcopis locorum Martyribus, Civibus, & aliis Festis, de quibus in Kalendario Romano, seu Rubricis Breviarii nihil habetur, ut etiam de Beatis non Canonizatis nihil propria auctoritate statuere debent Ordinarii locorum, sed omnino consulenda est S. R. C.

V. Gavant. pag. 13. col. 1. n. 26. - - *Neque quia ille Sanctus Archiepiscopus loci, vel Titularis Ecclesiæ Matricis, &c.*) Quomodo Clerus debeat celebrare Officium Sancti Titularis Ecclesiæ Matricis, tractabimus infra *sect. 2. cap. 11. num. 19.*

VI. Gavant. eodem n 26. - - *Neque eo quia communicationem habet unus Ordo privilegiorum alterius Ordinis, &c.*) Hæc Gavanti sententia, quòd communicatio privilegiorum, quam habent Ordines Regulares, non extendi debeat ad Officia, seu Festa Sanctorum, confirmata fuit nonnullis Decretis editis a S. R. C. quæ data sunt in nostro Indice sub n. 102. 107. 238.

VII. Gavant. pag. 13. col. 2. n. 27. - - - *Concessit retineri Festa Sanctorum in locis propriis, non autem quæcunque Festa. sed sollemniter celebrata, &c*) Tuetur hìc Gavantus suam sententiam de Festis Sanctorum illorum, quæ consueverunt celebrari in aliquibus locis propriis, nimirum quòd S. Pius V. in sua Bulla abrogavit omnia hujusmodi Festa, & solùm continuari permisit illa, quæ solemniter solebant celebrari. Quæ autem talia recensenda sint, declarat postmodum num. 29. Hoc verò ideo sic adstruit, quia, inquit, alioquin Pius Quintus sibi esset contrarius, si in Rubricis concederet consuetudines, quas abrogavit in Bulla, unde cùm in Rubricis *tit.* 1. *n.* 1. *tit.* 2. *n.* 1. & alibi concedantur tantùm consuetudines Festorum, quæ consueverunt celebrari *solemniter*, *vel solemniùs*; hinc infert, cætera Festa non solemnia per Bullam Pii V. abrogata fuisse. Sed Guyetus *lib.* 1. *cap.* 13. *quæst.* 2. miratur, tantum virum in tam levi salebra, vel minimum hæsitasse. Quasi idem sint consuetudines, quas in Bulla Pontifex abrogat, & Festa celebrari consueta, quæ per citatas Rubricas concedit Abrogat quidem Pontifex, ut ipsemet loquitur in Bulla: *Omnes, & quascunque Apostolicas, & alias permissiones, ac consuetudines, statuta, privilegia, licentias, & indulta precandi, & psallendi more, & Ritu Breviariorum sic suppressorum*, videlicet Quignonii, & Propriorum, quæ sibi quemque ferè Episcopatum confecisse conqueritur; at hic loquendi modus non est abrogare Festa in qualibet Ecclesia, usu aliunde legitimo, recepta, sed est abrogare Ritum, & modum prædicta Festa celebrandi à Romano Breviario alienum, qualis est recitandi in Matutino, ac Vesperis tres tantum Psalmos, non duplicandi Antiphonas, omittendi Responsoria, &c. Distinguere igitur debemus Ritum à Festo, & considerare Festum tanquam materiam, Ritum verò tanquam formam, hanc abrogavit quidem Pontifex, non verò illam, ita ut si Festa illa celebrentur, non amplius juxta Ritum, & modum prædictorum Breviariorum, sed ut diserte habet *Rubr.* 1. *n.* 1. *servata forma Breviarii*, scilicet Romani, quidquam prorsus contra Bullam fieri, nemo jure exprobret. Qua explicatione plana, ac facili quisque videt nedum sibi invicem repugnare Bullam, ac Rubricas, ut potius harum, & illius maxima sit convenientia. Hæc Guyetus *loc. cit.* qui insuper addit, quòd hanc explicationem ipsemet Gavantus non potest non admittere, quia *sect.* 10. *cap.* 2. sic loquitur: *Proprios mores unaquæque habet Ecclesia, & laudabiles consuetudines, quas non tolli à Cæremoniali Romano, neque à Rubricis Breviarii sæpius declaravit S. R. C.*

Quòd autem vim facit Gavantus in illo adverbio *solemniter*, vel *solemniùs* (ait Guyetus) leve est, immò nullum, tum quia, ut ipsemet sibi objicit, *Rubrica* 5. *n.* 1. præcise habetur *consuetum celebrari*, & *Rubrica* 7. *n* 4. con-

consuevit celebrare, sine prædicto adverbio, *solemniter*; tum quia vox illa *solemniter* non eo sensu accipitur, quem ipse subjicit, sed alio ad mentem ipsius minime faciente, immò refragante potius, quem sensum sequenti *quæst.* 3. discutit idem Guyetus, & resolvit, quòd solemne dicitur Festum id, quod stato die solet in Anno celebrari, sic ut nunquam omittatur, qualia sunt Festa omnia duplicia, ac semiduplicia, de quibus fit semper Officium, sive proprio die, nimirum eo, quo signantur in Calendario, sive alio consequenti, si quando ea transferri contingat. Quæ autem firmius stant in suo die, ac minus facile ab eo dimoventur, solemniora sunt, hincque fortasse ortum habet Classium distinctio, ut alia sint primæ, alia secundæ Classis, &c. simplicia verò Festa cùm non semper habeant Officium, sed plerumque impedita omittantur, proprie solemnia nec sunt, nec dici debent. Et revera in Rubricis nusquam vox illa *solemnis*, aut *solemnitas* in causa ipsorum impenditur, ut patet ex *Rubrica* 11. *de concurrentia Officii n.* 2. *& seq* Hæc, & alia affert Guyetus ad comprobandam suam sententiam, & tandem concludit, prædicta omnia intelligenda esse, modo consuetudo celebrandi prædicta Festa aliunde sit legitima. Præfati Guyeti sententia confirmari potest ex quo in Kalendario Ambrosiano Festa duplicia significantur hoc verbo *solemne* Rursus etiam ex quo ipsemet Gavantus *sect.* 3. *cap.* 3. affert auctoritatem Breviarii Venetiis editi Anno 1550. in quo Festum *semiduplex* vocatur *solemne*; & equidem Constitutiones Synodales Ecclesiæ Patriarchalis Venetiarum statuerunt solemnitates Sanctorum habentium Ecclesias in Civitate, & Diœcesi Venetiarum debere ab omnibus celebrari solemniter cum Officio novem Lectionum; en igitur verbum *solemne*, & *solemniter* usurpatum etiam pro significando Festo semiduplici, tale autem Decretum Synodale fuit firmatum auctoritate Sedis Apostolicæ, ut innuitur in Kalendario Venetiis edito 1669. Hæc omnia dicta sint ad magis, magisque comprobandam opinionem Guyeti.

Hic Auctor procedit in quæstione subsequente ad examinandum, quæ consuetudo celebrandi Festa censeri debeat legitima, & resolvit, imprimis requiri, ut Festum ejusmodi sit de Sancto canonizato, nimirum Canonizatione formali, vel æquivalenti, aut de mysterio ab Ecclesia recepto, & approbato, unde si introducta esset alicubi consuetudo celebrandi Festum Sancti alicujus, qui nunquam extiterit, aut qui ab Ecclesia receptus non sit, vel etiam celebraretur Festum mysterii alicujus inusitati, ac dubii, tunc talis consuetudo esset penitus tollenda, utpote prava, & absurda, veritatique ipsi, ac Summorum Pontificum Decretis repugnans. Secundò requiritur, ut ejusmodi consuetudo sit introducta ante Bullam Pii V. seu ante receptionem illius respectu illarum Ecclesiarum, quæ suo antiquo Breviario legitimo primùm usæ, Romanum deinceps admiserunt, sed non requiritur, quòd talis consuetudo sit legitime præscripta ex eo quòd non sit contra legem usu receptam, siquidem lex id prohibens nondum condita, aut nondum recepta erat, quando ea consuetudo inducta est, ut supponitur, sed est tantùm præter legem, quæ præscriptione non indiget. Nam quòd jure Canonico requiritur spatium quadraginta Annorum, & decem jure Civili, ad hoc ut consuetudo valeat, hoc intelligendum est ad abrogandam legem contrariam, non autem ad hoc ut ipsamet consuetudo in usum inducatur, & inducta curratur; præsertim si lex, inducta jam consuetudine, superveniens, eam minime abroget. Lex autem Brev. Rom. nedum abrogat Festa in propriis locis celebrari consueta, ut ea etiam expresse confirmet: ergo & ipsa præscriptione non indigent, ita Guyet. loc. cit. Cui quidem Guyeti sententiæ non leve robur accedit ex Decreto S. R. C. edito die 27. Novembris 1632. *in Conversana*, pro Officio S. Onuphrii ibidem intermisso in hunc mo-

modum statuendo -- Si dictum Festum ante Bullam Pii V. celebrabatur cum Officio, & Missa, potest continuari, si verò introductum est post Bullam, nullo modo permittendum est -- Quod Decretum reperitur in Rubricis Breviarii Minorum Observantium n. 66. & datur in nostro Indice sub n. 76. ubi pariter antea habetur, quòd pro Sanctis Canonizatis, vel Beatificatis, aut in Martyrologio Romano descriptis, seu Officiis tunc, aut postmodum de Sedis Apostolicæ benignitate, & auctoritate decoratis, consuetudo longi temporis (id est, centum Annorum) non requiritur. Ex quibus confirmari videtur utraque Guyeti opinio tam de Festis non abrogatis per Bullam S. Pii V. quàm de consuetudine inducta celebrandi talia Festa ante prædictam suam Bullam.

Prætermittere non debeo, quòd ante Guyetum tenebat prædictas sententias etiam noster P. Quarti in suis Commentariis ad Rubricas Missalis *part. 1. tit. 1. dub. 6.* ubi docet, posse utique celebrari Officium, & consequenter Missam de Sancto non descripto in Kalendario, etiam sub Ritu duplici, & primæ Classis in illis Ecclesiis, quæ de aliquo Sancto consueverunt solemniter celebrare, vel sub alio Ritu inferiori, juxta consuetudinem introductam, servata tamen omnino forma, seu norma tam Missalis, quàm Breviarii præscripta a Pio V. quotiescumque enim adest consuetudo legitimè introducta, ex. gr. per decem Annos, ait ipse, ante Bullam Pii V. verificatur conditio in Rubricis requisita ad hunc effectum. Sufficere autem decem Annos ad consuetudinem legitimè inducendam, ipse pro certo habet, cum id doceant etiam Suarez *de Legibus lib. 7. cap. 15.* Layman *de Legibus cap. 24.* Lessius *lib. 2. de Just. cap. 6. dub. 14. n. 46.*

Id quod in Decreto edito die 28. Octobris 1628. & dato in nostro Indice sub n. 66. statutum est, nimirum: *Officia de Episcopis Sanctis locorum posse continuari de Communi, si constaret, illos fuisse Canonizatos, vel per tempus immemorabile celebratum fuisset de illis Officium, & Missa*; videtur utique exigere consuetudinem centum Annorum pro Sanctis non formaliter Canonizatis, ad hoc ut possit continuari de illis Officium de Communi; sed cum Decretum a nobis supra allegatum sit posterius, & non requirat tempus centum Annorum etiam pro Sanctis tantum æquivalenter Canonizatis, nempe in Martyrologio Romano descriptis, & ab Ecclesia universali receptis; hinc fit, quòd dispositioni hujus posterioris Decreti possumus citra ullum scrupulum inhærere.

Ex quo tamen in præfato priori Decreto conceditur de Episcopis Sanctis locorum, &c. Officium de Communi, sequitur, quòd Ecclesiæ, quæ Breviarium proprium habebant ducentis Annis haud antiquius, relatè ad tempus Bullæ Pii V. non potuerunt de prædictis, neque de ullo alio Sancto retinere Officia antiqua sua propria absque Sedis Apostolicæ approbatione, ut diserte asserit Gavantus hoc cap. 2. n. 23. clara enim sunt, & expressa Pontificis verba revocantis *omnes permissiones, consuetudines, statuta, privilegia, licentias, & indulta precandi, & psallendi more, ac Ritu Breviariorum illorum, quæ supprimit*, unde fit, quòd de Sanctis, quorum habebant consuetudinem celebrandi Festum, & Officium, non possint amplius uti Officio proprio, sed debeant recitare de Communi, & juxta Ritum Breviarii à Pio V. recogniti, & reformati, ut supra innuimus.

Ecclesiæ verò illæ, quæ propria Breviaria olim habuere per Bullam Pii V. minime abrogata, utpote ducentis Annis antiquiora, sed iis sponte relictis Romanum deinceps assumpsere (quod liberum reliquit ipsemet Pius V. possunt antiqua suorum Festorum propria Officia, sive integra, quæ nulla egent castigatione, sive emendata retinere, juxta sententiam Layman asserentis, Officia suspicione falsi carentia antehac recitari consueta, approbatione Sedis Apostolicæ opus non habere, cui sententiæ adstipulatur etiam Guye-

Guyetus allegando præfatum Auctorem *lib.* 3. *cap.* 1. *q.* 8 § *Secundo*, qui addit, quòd si hoc tantùm dicat Rodericus, & de dictis Breviariis antiquis loquatur, ubi sermonem habet de Officiis Regularium, nec ad nova insuper extendat, eidem Auctori non refragatur: ad id autem sustinendum movetur Guyetus, quia cùm Bulla Pii V. quando lata fuit, Ecclesias illas, & Ordines Regularium sua obligatione minimè obstrinxerit, immò eas Ecclesias, & Ordines Regularium exemerit, neque etiam eorundem Officia propria tunc abrogasse ullatenus censendum est; adeoque perseverârunt ejusmodi Officia tanquam legitima, riteque approbata, quamdiu stetit vetus Ordinum, & Ecclesiarum illarum Breviarium ducentis Annis antiquius. Neque per spontaneam postea assumptionem Breviarii Romani, exciderunt prædicta illa Officia à sua prisca approbatione. Hæc, & alia Guyetus ibi, cui tamen non ita libenter adhæreo, quoad talia Officia propria retinenda, postquam assumptum fuit à prædictis Ecclesiis, vel Ordinibus Regularium Breviarium Romanum.

VIII. Gavant. pag. 13. col. 2. num. 29. *Respectu Cleri sæcularis significat Festivitatem cum pompa exteriori &c.*) Explicat hîc Gavantus, quid sit celebrare Festum cum sollemnitate, cùm suprà sustinuerit, non fuisse abrogata Festa illa, quæ sollemniter celebrabantur. Et ait, respectu Cleri sæcularis significare Festivitatem, aut Populi, aut Cleri cum pompa exteriori &c. Citatque pro sua opinione declarationem Sacræ Congregationis editam die 28. Augusti 1628. quæ cùm afferatur, & allegetur à prædicto Gavanto, de ejusdem authenticitate dubitandum non videtur; nihilominùs facta diligenti perquisitione in Sacræ Congregationis Registro, tale Decretum reperiri non potuit. Guyetus supracitatus *quæst.* 3. non acquiescit Gavanti doctrinæ, & sustinet juxta suam sententiam suprà expositam, posteriorem illum sollemnitatis modum à Gavanto descriptum, nempe Apparatum, concursum Populi, Processionem &c. Supponere absolutè priorem: Ideò enim talis apparatus impenditur ejusmodi Festo, quòd sit v.g. duplex majus, vel minus, aut primæ, vel secundæ Classis &c. Non è contra, ideò est primæ, vel secundæ Classis, quia ei talis apparatus impenditur; ergo prius est, ipsum Festum esse tale, vel tale duplex, quàm gauderet tali, vel tali apparatu; hinc fit, ut in majoribus Ecclesiis rectè ordinatis, tot sint diversi ritus apparatus illius exterioris, quot diversa Festorum genera; adeò ut unicuique Festo suus apparatus adhibeatur, prout qualitate magis, aut minus excellit; putà si est primæ Classis, tot Campanæ pulsandæ, tot cerei accendendi, tot Cappæ induendæ &c. Juxta cujusque Ecclesiæ usum, ac consuetudinem; si secundæ Classis, pauciores, & sic consequenter. Ex quo patet, qualitatem Officii, in qua consistit prior illa sollemnitas, esse mensuram, & veluti radicem posterioris, quæ in apparatu exteriori collocatur, adeóque non ex hac, sed ex illa primùm attendendam esse rationem Festorum propriorum, quæ à quibusvis locis, & Ecclesiis consueverunt celebrari. Procedit ulteriùs laudatus Guyetus ad comprobandam hanc suam explicationem validioribus rationum momentis, ex quibus tandem concludit, & confirmat suam sententiam suprà expositam, verba illa Rubricæ primæ, & secundæ *Consueverunt sollemniter celebrari*, de priori sollemnitatis modo esse accipienda, ut scilicet velint Festa, quæ olim consueverant celebrari sollemniter, hoc est, stato per singulos annos die, & Officio, quod nunquam omittebatur, & non cum simplici commemoratione ipsa eadem adhuc fieri eo Ritu novo, qui veteri propiùs respondeat. Qui sensus omnino conformis est ei, qui *Cap. Consilii. de celebrat. Miss.* statuitur, in Missis votivis non debere dici Hymnum Angelicum, nec Symbolum, *ut fit*, inquit Innocentius III. *Inter commemorationem, & sollemnitatem diffe-*

differentia, ubi vides, sollemnitatem, id est, Festivum Officium hoc nomine contradistingui à Commemoratione, id est, ab Officio simplici. Hæc omnia ex Guyeto, apud quem alia videri possunt congruentia ad hanc materiam.

IX. Gavant. pag 13. col. 2. n 30.-- *De omnibus Canonizatis non fit Officium &c.*) Verissimum est, quòd quamvis Pontifices in Bullis Canonizationum concedant, quòd de Sancto illo Canonizato recitetur Officium, & Missa, intelligendi tamen sunt Pontifices quoad habilitatem, non quoad actum; declarant enim, esse talem, ut possit ipsi Sancto Canonizato talis honor, & cultus deferri, idque patet ex ipsa praxi, & observantia, non enim statim ac aliquis est Sanctorum Catalogo adscriptus, liberum est cuilibet, Festum ejus inducere, Officium de eo Recitando, nisi tantùm iis in locis, in quibus ipsum Patronum esse, vel Titularem alicujus Ecclesiæ continget, more aliorum Sanctorum, ùt optimè docet Gavantus hic, cui adstipulatur etiam Guyetus *lib.* 1. *cap.* 5. *quæst.* 7. nec non Pasqualigus de Sacrif. novæ legis *Tom.* 1. *tract.* 1. *quæst.* 68. *n.* 5. & ibidem *quæst.* 269. *n.* 6. & 7.

Lubet hoc loco tradere opinionem Castaldi circa Festum Canonizationis quomodo, sit celebrandum, *lib.* 3. *sect.* 12. *cap.* 4. *n.* 16. ita scribit præfatus Auctor -- Cùm primùm, juxta Ecclesiasticos Ritus à Romano Pontifice aliquis in Sanctorum numerum fuerit relatus, præter sollemnem festivitatem, quæ ei in propria Ecclesia debetur, die natalis ejusdem, Canonizationis Festum sollemniter celebrari consuevit cum Processione, in qua defertur Vexillum cum imagine Sancti Canonizati, & Reliquiis, procedendo ordine suprà *lib.* 2. *sect.* 10. *c.* 4. præscripto. Officium erit sollemne primæ Classis cum Octava desumptum ex Communi juxta gradum, & dignitatem Sancti, & in Oratione (nisi propria à Sede Apostolica assignetur) loco *Natalitia* dicetur: *cujus Canonizationem colimus*: ipsius etiam laudes virtutum, ac miraculorum à Concionatoribus ad id electis, annunciantur, quo Sancti cognitis meritis pro affectu omnes ad venerationem, ac singuli ad ejus imploranda suffragia excitentur -- Ita Castaldus, qui subnectit sequentia ibidem -- Eadem respective observari poterunt in particularibus Ecclesiis, cùm alicujus beatificatio sollemniter celebratur -- Hæc Castaldus. Quæ tamen, ùt optimè notat Halden *par.* 3. *tit. ult. v. Canonizatio*, intelligenda sunt cum proportione, & nisi aliter in Decreto Beatificationis à Sede Apostolica ordinetur, aut præscribatur. Prædictam Castaldi sententiam de Festo Canonizationis alicujus Sancti recenter Canonizati admittere videtur laudatus Halden. Et cùm in Decreto emanato die 9. Decembris 1628. *in Giennen.* dato in nostro Iudice num. 67. habeatur -- De Sancto Canonizato non potest fieri Officium extra propriam Ecclesiam sine novo Decreto -- Eruitur, quòd de tali Sancto recèns Canonizato possit celebrari Officium cum Missa in illa Ecclesia, in qua fit Festum sollemne suæ Canonizationis, prout censuit Castaldus, & prout est praxis Ecclesiarum in alma Urbe. Hæc Castaldi opinio, necnon communis praxis confirmatur pariter auctoritate Decreti editi 8. Apr. 1628. in quo ad dubium n. 6. excitatum, super Decretum contra abusus, responsum fuit: nullatenus in Anniversario Beatificationis, seu Canonizationis debere celebrari Festum cum Officio, nisi in illa tantùm die Canonizationis, vel Beatificationis, & eo modo, quo concesserit S. C. Ex quibus Decreti verbis dati num. 66. in nostro Indice, arguitur, communiter admissam esse Castaldi doctrinam, & ad praxim deductam in illis Ecclesiis, in quibus celebratur sollemniter Festum Canonizationis alicujus Sancti recenter Canonizati.

Huic opinioni non acquiescit Guyetus *lib.* 1. *cap.* 9. *quæst.* 9. ubi ait, hujusmodi sollemnitatem cum Officio Sancti Canonizati debere

bere fieri solùm, quando Pontifex id expressè concedit, uti concessit Gregorius XV. de Sanctis Isidoro, Ignatio, Francisco Xaverio, Philippo Nerio, & Theresia. Verùm cùm in Bullis Canonizationum regulariter conceditur, quòd de Sancto Canonizato recitari possit Officium, & Missa. Ex his verbis deducitur forsan prædicta praxis, & opinio Castaldi, nimirum posse celebrari Missam, & Officium in Ecclesiis propriis, in quibus celebratur sollemnitas suæ Canonizationis; & hoc pro una vice tantùm, non verò annuatim, nam quoad Anniversariam prædictæ Canonizationis celebritatem cum ejusdem Missa, & Officio prædicta Bullarum verba intelligi nequeunt, imò oppositum ex Decreto mox allegato deducitur.

Igitur cùm ex Bullis Canonizationum, sive etiam ex speciali indulto Apostolico possit celebrari sollemnitas Canonizationis alicujus Sancti, non inde tamen sequitur, liberum esse, Anniversariam ejusdem sollemnitatis diem inducere, ùt advertimus suprà, cùm hujusce rei usus non extet, ùt optimè etiam adnotat Guyetus *cit. loc.* afferendo hanc rationem, quia cùm Canonizatio nihil aliud sit, quàm pii hominis defuncti, quòd is Sanctus sit, declaratio, adeoque Festum illius quotannis suo proprio die recolendi concessio, utrumque illud ipsamet Anniversaria natalis ejusdem celebritate sufficienter recolitur. Celebratur utique in Ecclesia Briocensi Festum Canonizationis Sancti Guillelmi Episcopi die 15. Aprilis, S. Nicolai Tolentinatis, in proprio Eremitarum S. Augustini 5. Junii, & S. Francisci de Paula in Ordine Minimorum die 4. Maji; hæc tantùm tria exempla hujusce rei, ait Guyetus, se colligere potuisse; at hæc non putat sine peculiari Pontificis concessione fuisse inducta, ùt nos ultrò admittimus; alioquin concludendum esset, cujuslibet Sancti Canonizati liberum esse duo Festa celebrari, natalis videlicet, & ipsius Canonizationis, quod nemo dixerit. Exemplis à Guyeto adductis addere possumus, quòd S. R. C. auctoritate sub die 22. Januarii 1735. indultum pariter fuit Minoribus Conventualibus quotannis facere commemorationem Canonizationis S. Francisci (à Gregorio IX. Anno 1228. Assisii in Ecclesia S. Georgii peractæ, Dominica, die 16. Julii, recurrente) in utrisque Vesperis, Laudibus, & Missa, post Orationem diei 16. Julii, immediate ante quascunque alias Commemorationes. Ita pariter Patribus Societatis JEsu concessum est celebrare unam Missam sollemnem 12. Martii de S. Francisco Xaverio, recurrente tunc die Anniversario suæ Canonizationis.

Novæ Observationes, & Additiones ad Gavanti
Cap. III. De Bullis Clementis VIII. & Urbani VIII.

I. Gavant. pag. 14. col. 1. n. 2. -- *Significat, se ideo commisisse peritis viris Breviarii recognitionem.*) Post reformationem Breviarii Romani factam à Pio V. Summo Pontifice, iterum jussu Clementis VIII. recognitum fuit Breviarium à Pio V. editum, quia Typographorum incuria, & aliorum audacia depravatum fuerat. Hujusmodi autem recognitionem commisit Clemens peritis viris, quorum Indicem lubet hìc subnectere.

Cæsar Baronius
Sylvius Antonianus
Robertus Bellarminus } S. R. E. Card.

Ludovicus de Torres, Archiepiscopus Montis Regalis, postea Cardinalis.

Johannes Baptista Bandinus, Canonicus S. Petri de Urbe, Secretarius.

Michaël Ghislerius, Congregationis nostræ Clericorum Regularium.

Bartholomæus Gavantus, Mediolanensis,

 Cle-

Clericorum Regular. S. Pauli, Thesauri Sacrorum Rituum commendatissimus Auctor.

II. Gavant. pag. 14. col. 1. n. 7. *Urbanus VIII. adhibitis aliis peritissimis viris, &c.*) Alia etiam recognitio Breviarii Romani facta fuit jussu Urbani VIII. adhibitis aliis peritissimis viris, quorum Catalogus hic exhibetur.

Aloysius Cajetanus, S. R. E. Card. Præses.

Tegrimus Tegrimius, Episcop. Assisiensis, Sacræ Rituum Congregationis Secretarius.

Fortunatus Scacchus, Apost. Sacrarii Præfectus.

Nicolaus Riccardus, S. Palatii Magister, & S. R. C. Consultor.

Hieronymus Lannius, utriusque Signaturæ Referendarius.

Hilarion Rancatus, Mediol. Abbas S. Crucis in Hierus. S. Inquisit. Consultor, & qualificator, & S. R. C. Consultor.

Jacobus Vulponius, Congreg. Oratorii S. Philippi Nerii.

Bartholomæus Gavantus, S. R. C. Consultor.

Terentius Alciatus, Mediol. Soc. Jesu, S. R. C. Consultor.

Lucas Wadingus, Ordinis Minorum Historicus, S. Officii qualificator, & Sacræ Congregat. Indicis Librorum.

Novæ Observationes, & Additiones ad Gavanti

Cap. IV. De Computo Ecclesiastico.

I. Gavant. pag. 14. col. 2. num. 4. -- *Pascha celebrari debet in die Dominico, qui proximè succedit decima quarta luna primi mensis.*) Pascha Christianum à Judaico Paschate profectò distinguitur, hoc siquidem velut figura, quæ in Christi immolatione super Crucem peracta, implementum suum obtinuit, quemadmodum cætera legalia, fixum erat ad diem XIV. Lunæ mensis primi, nempe Martii, à quo Judæi annum Sacrum auspicabantur. Pascha verò Christianum institutum est ad recolendam memoriam Dominicæ Resurrectionis, quæ contigit in Dominica sequente diem quartam decimam ejusdem mensis. Qua de re verba facit Venerabilis Beda *Historiæ lib. 1. cap. 22. Votiva Pascha nostra Festa celebramus, ut indicemus, nos non cum antiquis excussum Egyptiacæ servitutis jugum venerari; sed Redemptionem totius Mundi (qua in antiqui Dei Populi liberatione præfigurata, in Christi autem Resurrectione completa est) devota fide, ac devotione colere: ut Resurrectionis etiam nostræ, quam eadem die Dominica futuram credimus.* Dispensatum hac de re ab Apostolis fuisse, & permissum Judæis, qui ad Ecclesiam venerant, ut sollemnem Paschatis diem more suo, & Cyclo Judaico, die nimirum XIV. Lunæ post Vernale æquinoctium, in quamcumque diem concurreret, Ritu majorum celebrare possent: non sine gravissimo fundamento existimat vir clarissimus, ac eruditissimus Franciscus Dominicus Bencini *dissert. 2. de lit. encyc. c. 5.* sed quod semel datum fuerat durioris cervicis hominibus, id pro lege universali totius Christianæ Ecclesiæ à nonnullis postea prætensum fuit. Prima hac de re disceptatio orta est Aniceti temporibus, quibus Polycarpus, Smyrnensis Ecclesiæ Episcopus, & Paschatis Judaici defensor, Romam peregrinatus est, ut controversiam amicè cum illo componeret. Sed Anicetus à Polycarpo impetrare non potuit, ut Pascha die Dominico celebraret, nec Polycarpus obtinuit ab Aniceto, ut Pascha Judaico more observaret. Uterque Apostolorum traditionem sibi suffragari autumabat. Refert disceptationem hanc Irenæus in Epistola ad Victorem, Romanum Pontificem, apud Eusebium *lib. 5. cap. 24.* Secunda super Paschate Disceptatio orta est occasione Montanistarum, qui volebant, Pascha necessariò celebrandum esse secundùm legem Moysis die XIV. mensis; & contrariam Ecclesiæ consuetudinem conviciis appetebant;

ex

ex quo factum est, ut ab œconomia, cui hactenus faverant Romani Pontifices, Eleutherus, & Victor supersedendum esse decernerent. Ab Eleuthero igitur, Romano Pontifice, determinatum fuit occasione hæresis Montanistarum, ut Pascha Christianum ad universaliorem deinceps Ecclesiarum observantiam exigi deberet. Ejus Decretum confirmatum est à Victore, sed priusquam id præstaret, opuscula varia ad hanc quæstionem pertinentia in vulgus emisit, referente Hieronymo *de script. Eccles.* Secundò requisivit Ecclesiarum sensa, ut cum eo, quod rei gravitas exigebat, moderamine procederet. Scripsit ergo ad Theophilum Cæsariensem, Palestinæ Primatem, ut ab eo Ecclesiarum Palestinæ consuetudinem disceret, coegit ille Concilium, & responsum est Victori, Pascha celebrandum esse post Lunam XIV. die tamen Dominico. Fragmentum hujus Concilii vulgatum est à Baluzio *in nova Collect. Conc. pag. 14.* Victor accepta Theophili Cæsariensis Epistola moribus Eccl. Romanæ consentanea, Synodum coegit, in qua vetat Judaico more celebrari Luna XIV. Sanctum, & Mysticum Pascha, ut loquitur Auctor Libelli Synodici *num. 9.* Policrates Ephesinus Exarcha ubi Epistolam Cæsariensem à Victore confirmatam accepit; coacta statim Synodo, sententiam contrariam tueri conatus est pluribus momentis, quæ ipsum, & Asianos Episcopos in observatione Judaici Paschatis confirmarent, atque ita rem acriter egit, perinde ac si illud morum disciplinæ caput inter Dogmata, & Regulas Fidei omnino esset referendum. Epistola etiam ad Victorem data sententiam suam propugnare conatus est. Victor è contra perpendens suum, & totius Orbis judicium, ludibrio ab Asianis habitum, perinde ac si Paschatis Christiani celebratione adversùs Fidei Regulam abirent omnes, Synodicam Epistolam ad Policratem, & Episcopos Asianos transmisit, severè commonens, ut sua præjudicia exuerent, sententiam excommunicationis passuri, si secus facerent. De lata in eos excommunicatione, verba facit. Euseb. *lib. 5. cap. 24.* Ægre tulere Episcopi Gallicani, Irenæus præsertim, quòd Victor excommunicationis fulmen jecisset in Asianos Episcopos, eumque placare conati sunt Epistola, quam idem refert Eusebius. Decretis Pontificis plurimi Asianorum exterriti à præjudicio, & juris errore semet purgarunt; alii verò propositi tenaciores, & ad Decreta contumaciores effecti in hæreticam sectam abierunt, Quartodecimanorum appellatam, iidemque passim ùt hæretici ab Ecclesiis Orbis fuere proscripti. Eos quartadecimanos pariter nuncupavit Ephesinum Generale Concilium, cùm à Diœcesi Asiana Reliquias eorumdem depellere moliretur. Sed de his consulendi Epiphanius, Augustinus, Philastrius, aliique Hæresiologi. Victoris Decretum à Nicæna tandem Synodo confirmatum est, & Quartadecimanorum error, universi Orbis auctoritate convulsus. Tres erant rationes, quæ causam edendi Decreti præbuerunt Victori. Prima, ne communicaremus cum Judæis, Christi interfectoribus: secunda, ut in tota Ecclesia esset una celebrandi Paschatis ratio, & pauci Orientales Judaizantes, omnibus Occidentalibus, pluribusque Orientalibus aliter sentientibus cederent. Tertia, quia Orientales aliter facientes quandoque uno anno bis, quandoque nunquam Pascha celebrabant. Quibus rationibus Constantinus Magnus etiam in Epistola ad universas Eccles. apud Eusebium *lib. 3. de vita Constantini*, Decreti hujus æquitatem ostendit post Concilium Nicænum. De Decreto S. Pii I. Pontificis, qui Apostolicam Cathedram anno Domini 141. regebat, adeoque antecessit in Pontificatu Romano Anicetum, Eleutherum, & Victorem; de prætati, inquam, Pontificis Decreto, (quod legitur in Chronico Eusebii his verbis: *Sancitum est à Pio, ut Resurrectio die Dominico celebraretur, quod à pluribus postea Pontificibus confirmatum est*,) nihil

præmisi, quia ejus authentica revocatur in dubium ab eruditis viris; Arnaldus enim Pontacus in notis testatur, illa verba non reperiri in M. SS. Codicibus Chronici Eusebii, ideoque ex eo penitus delenda, ùt censet etiam Pagius in vita laudati Pontificis, & equidem Josephus Scaliger in nova editione Chronici Eusebiani, ex eo verba illa expunxit. Cæterùm de celeberrima hac controversia videri possunt Baillet *tom. 4. par. 2. à num. 1. usque ad num. 48.* Pagius in vita Victoris, & Clarissimi Viri Franciscus Blanchini, & Somier in notis Anastasianis Tom. 2. Sapientissimus Petavius *lib. 2. de Doctrina temporum cap. 57.* Tillemont. *in notis ad prædictum Pontificem Victorem, Tomassinus tract. de diebus Festis lib. 2. cap. 15.* sed omnium maximè supracitatus Bencini, qui fusè, & doctissimè de ea re disseruit in primo, & secundo volumine *de Literis Encyclicis.*

II. Gavant. pag. 14. col. 2. eodem num. 4.-- *Ita tamen, ut si decimaquarta Luna cadit in Dominicum diem, Pascha nostrum celebretur in sequenti Dominico die &c.*) Cùm ex Decreto, immò Ecclesiæ præcepto debeamus omnes celebrare nostrum Pascha die primo Dominico sequente ad Lunam XIV. Martii, optimè tradit hìc Gavantus, quòd quando XIV. Luna cadit in Dominicum diem, Pascha celebretur non in eodem, sed in sequenti Dominico die.

Hoc anno 1734. dum hæc scribo, gravis exorta est quæstio in remotis Regionibus super die, quo celebrandum esset Pascha ejusdem Anni: contendebant plures, celebrandum esse die 18. Aprilis, & plures alii die 25. ejusdem mensis, ortum est hoc dubium ex errore Typographorum, qui reperitur in Tabulis aliquot Missalium, & Breviariorum, de quo errore infrà sermonem clarum, & diffusum habebimus; ut in apertis ponatur, & clarè appareat veritas hujus gravis controversiæ. Ad cujus pleniorem discussionem, diligenter nobis examinandæ videntur Tabulæ Paschales Kalendarii Gregoriani jussu Clem. VIII. editi Romæ Anno 1603. quia earundem Tabularum ductu, nullus errare poterit in determinanda Dominica, in qua Pascha Christianum celebrandum est. Quoniam verò in prædicto Kalendario circa epactam ordinatur pag. 21. ut omnes numeri Cycli epactarum repræsentari debeant charactere latino I. II. III. IV. &c. usque ad numerum XXIX. & in fine sit asteriscus * pro epacta 30. vel 0. & ut numerus vigesimus quintus bis, & duobus characteribus differentibus imprimatur, charactere scilicet latino XXV. & charactere Arithmetico, vel etiam colore diverso 25, ùt videre est in Tabulis, & Mensibus Breviarii, & Missalis Romani, ac etiam in Kalendario Gregoriano pag. 37. post Canonem Sextum; quid vero significet hæc diversitas numeri 25. XXV. mox exponam: sed præmittere debeo, quòd

Regula Generalis cap. 10. prædicti Kalendarii Gregoriani *pag. 120. n. 5. & cap. 12. n. 6. & pag. 166. &c.* est ùt ad discernendum, quo anno diem Paschæ indicet alteruter ex dictis characteribus XXV. vel 25. inveniatur prius aureus numerus Anni, & examinetur, utrùm aureus numerus sit major, quàm 11. vel minor quàm 12. nam si aureus numerus sit minor quàm 12. & cum illo occurrerit Epacta vigesima quinta, illo Anno assumetur Epacta charactere Latino XXV. impressa: Si verò aureus numerus erit major, quàm undecim, & occurrerit Epacta vigesima quinta, tunc pro Epacta assumetur numerus 25. charactere arabo vel diverso colore impressus.

Hoc fundamento præmisso inspiciatur pars ultima Tabulæ Paschalis novæ reformatæ, quæ est conformis Tabulæ Kalendarii Gregoriani pag. 38. in qua parte Tabulæ oriri possunt errores in determinando die Dominico Paschæ ex Typographorum oscitantia; quapropter ad arcendum omnem errorem, & ad clariorem intelligentiam operæ pretium duco apponere sequens exemplar.

In

In aliquibus etenim Breviariis, & Missalibus non ponunt Epactam vigesimam quintam in suis locis; numerus siquidem 25. charactere arabo, seu diverso colore poni debet in penultima linea Epactarum, & XXV. charactere Latino in ultima linea cum Epacta XXIV. ùt apparet infrà, & in Tabula in Adnotationibus ad Lectorem numero XIII. in Ordine Perpetuo Divini Officii.

Pars ultima Tabulæ Pasch. novæ reformatæ Calendarii Gregoriani.

		Septuag.	Dies Cinerum.	Pascha.	Ascensio.
C	XXIII. XXII. XXI. XX. XIX. XVIII. XVII.	24. Janu.	10. Feb.	28. Mart.	6. Maji.
	XVI. XV. XIIII. XIII. XII. XI. X.	31. Janu.	17. Febr.	4. April.	13. Maji.
	IX. VIII. VII. VI. V. IIII. III.	7. Feb.	24. Feb.	11. Apr.	20. Maji.
	II. I. * XXIX. XXVIII. XXVII. XXVI. 25.	14. Feb.	3. Mart.	18. Apr.	27. Maji.
	XXV. XXIIII.	21. Feb.	10. Mart.	25. Apr.	3. Junii.

In Breviariis autem, & Missalibus mos est imprimere omnes Epactas numeris arabicis, seu arithmeticis colore rubro, unica tantùm excepta 25. colore nigro, hoc modo, ùt sequitur.

		Septuag.	Dies Cinerum	Pascha.	Ascensio.
C	23. 22. 21. 20. 19. 18. 17.	24. Janu.	10. Febr.	28. Mart.	6. Maji.
	16. 15. 14. 13. 12. 11. 10.	31. Janu.	17. Febr.	4. April.	13. Maji
	9. 8. 7. 6. 5. 4. 3.	7. Febr.	24. Febr.	11. April.	20. Maji.
	2. 1. * 29. 28. 27. 26. 25.	14. Febr.	3. Mart.	18. April.	27. Maji.
	25. 24.	21. Febr.	10. Mart.	25. April	3. Junii.

Pars superiùs exposita Tabulæ Paschalis novæ reformatæ non solùm concordat cum Tabula primò impressa in præfato Kalendario Gregoriano, verùm etiam in Tabulis præfixis Missali Lugdunensis Ecclesiæ optimè impresso de Anno 1620. apud Petrum Rousselet.

Cùm autem Anno 1734. in aliquibus locis orta fuerit dissensio in determinanda die Paschæ ex Tabulis malè impressis, non ponderando, neque advertendo, aureum numerum currentem Anni 1734. esse num. 6. scilicet minorem, quàm 12. & Epacta vigesima quinta occuerat in eodem anno; unde secundùm Regulam mox à nobis præmissam adhibenda erat Epacta XXV. charactere latino, vel rubeo colore impressa, ùt dictum est suprà, at quia hæc Epacta XXV. in supradictis Tabulis charactere latino, vel rubeo colore impressa posita est in ultima linea; hinc fit, quòd dat Dominicam Paschæ die 25. Aprilis, non verò die 18. ùt multi contendebant.

Contentio verò ista & opinio erronea oriebatur etiam ex falsa suppositione, quòd numeri Epactarum per dies Kalendarii, & Missalis distributi non respondeant prædictæ Tabulæ novæ reformatæ, signanter in mense Aprili, scilicet quòd Epacta XXV. ch[illegible]ctere latino, seu rubro colore, sit [illegible]

diei 4. Aprilis, & altera Epacta 25. arithmetica, seu nigri coloris diei 5. quod utique ex errore factum est, nam in Kalendario Gregoriano pag. 43. & in omnibus Missalibus, & Breviariis eidem Kalendario Gregoriano conformibus, Epacta 25. nigro charactere arithmetico, ita est è regione diei 4. Aprilis, Epacta verò XXV. charactere latino colore rubro, ùt sunt reliquæ Epactæ, est apposita ad diem quintam Aprilis.

Regula autem Generalis descripta in Breviario de Festis mobilibus disponit, quòd si Epacta cujusvis Anni inveniatur intra spatium dierum ab 8. Martii usque ad 5. Aprilis inclusivè, hæc indicabit novilunium Paschale; si enim numerentur quatuordecim dies infra ipsam Epactam inclusivè, dabit decimam quartam Lunæ, unde in Dominica proximè sequenti Pascha Domini celebrari debet. En Exemplum: In Anno 1734. & iterum Anno 1886. occurrit Epacta XXV. rubra, quæ sita est è directo ad 5. diem Aprilis, si ab hac die 5. inclusivè numerentur quatuordecim dies, cadet decima quarta in die 18. Aprilis: at quia hac die occurrit Dominica, ut non conveniamus cum Hebræis, ideò Dominica Paschæ differri debet ad diem 25. Aprilis.

Item cùm Pascha celebrari debeat die Dominica, quæ proxime Lunam decimamquartam post æquinoctium vernum consequitur; advertendum est, quòd æquinoctium (& ita intelligatur de Luna 14.) aliud est rigorosum, proùt ab Astronomis consideratur in cursu solis, & aliud est Ecclesiasticum, seu politicum affixum diei 21. Martii, proùt in Calendario Gregoriano consideratur. Et quamvis Ecclesiasticum certo modo dependeat ab Astronomico, justis tamen de causis Ecclesiasticum æquinoctium, & quartadecima Luna aliquando differunt ab Astronomico rigoroso, & hoc ad conservandam omnium Christifidelium in Ecclesia concordiam, & uniformitatem: Ecclesia siquidem Catholica satiùs ducit, prospiciendum esse uniformitati fidelium, ut uno eodemque die unanimi consensu, & devotione ubique locorum Pascha Domini celebretur, quàm inhærere rigorosæ uniformitati motuum solis, & Lunæ in definienda quartadecima. Hæc autem 14. ne in tanta celebritate error aliquis, aut dissensio ulla oriatur, tum in Concilio Nicæno, tum in Arelatensi primo, & in Carthaginensi 4. ac novissimè in Calendario Gregoriano cap. 5. statutum est, ut posthabita stricta ratione rigorosi motus solis, & Lunæ, ac etiam motuum mediorum, determinetur eadem Luna 14. cum Regulis, & observatione tantùm Cycli Epactarum in eodem Calendario distributi, præcipuè à die 8. Martii, usq; ad diem 5. Aprilis inclusivè.

Medios tamen motus non omninò respuit Ecclesia Catholica, tum quia per illos compositi sunt Cycli, tum quia per ipsos deciditur, quinam Cyclus, ex omnibus in Calendario Gregoriano dispositis, Lunam 14. indicet, ùt in Capite 4. Calendarii Gregoriani habetur.

Quod autem asseritur in Tabula Temporaria nostri Præclarissimi Gavanti, Pascha Anno 1734. & 1886. celebrandum esse die 18. Aprilis, error est, non quidem Gavanti, qui Tabulam Temporariam composuit usque ad Annum 1700. ùt videre est in primo ejus Libello Bononiæ impresso Anno 1625. sed eorum, qui post illum, non considerata proprietate Cycli Epactarum concurrentium cum Aureo numero (juxta superiùs à nobis dicta) reliquos Annos addiderunt in aliis impressionibus Tabularum ejusdem Gavanti ponentes loco Epactæ XXV. alteram charactere Arabico, vel arithmetico 25. non solùm in hoc sæculo 1700. sed etiam in sæculo 1800. In sæculo verò 1900. ubi debebat poni Epacta 25. charactere Arabico, vel Arithmetico, posita fuit illa charactere Latino XXV. unde ex hac permutatione numeri Epactarum derivati sunt prædicti errores, & dissidia in determinanda vera die Dominica Paschæ.

Novæ

Novæ Observationes & Additiones ad Gavanti

Cap. V. De Calendario.

I. Gavant. pag. 15. col. 1. n. 1. *Kalendarium à Kalendis dictum est &c.* Calendarium est vox Latina, deducta nempe à Calendis, ùt optimè notat Gavantus, & nihil aliud est, quàm mensium, dierumque, ex quibus annus constat, ac unà Festorum coordinatio, immò non modò Festorum, sed aliorum etiam similium, quæ possunt dici dierum adjuncta; quoniam pleraque alia sunt, quæ Calendariis plerisque adscribunt, siquidem præter inscripta Civili, & Calendario Ecclesiastico præter Festa adnotata, interdum addita leguntur eventa quæpiam illustriora, ùt prælia, triumphi, inaugurationes, interdum solis, Lunæque ingressus in signa Zodiaci, ortus, occasusque stellarum fixarum, adspectus luminarium, stellarumque errantium, præsereaque æstus, algores, pluviæ, fulgura, venti, & alia, quæ Astrologi ariolantur.

Divisimus Calendarium in Civile, & Ecclesiasticum, quia adsunt Calendaria purè prophana, in quibus non habetur nisi coordinatio dierum, hebdomadum, mensium, &c. ex quibus annus constat; Hujusmodi Calendarium civile (cùm nihil ferè Ecclesiastici admixtum habeat) appellarem illud, quod doctissimè concinnatum fuit à Domino Blondello Regio Professore Mathematico Regiæ Academiæ Parisiensis Gallicè exarato, & impresso Anno 1684. Calendarium verò Ecclesiasticum continet Sacrorum Festorum tum mobilium, tum immobilium coordinationem, & deinde aureum numerum, literas Dominicales, Epacta, & denique Calendas, nonas, atque idus mensium, & alia hujusmodi exhibet.

Præter hujusmodi Tabellas, quas Calendaria Ecclesiastica nuncupamus, antiquitus reperiebantur etiam laterculi, quo nomine indigitabantur Tabellæ illæ, in quibus adnotabantur Festa mobilia, ùt sunt illa in Breviario apposita. Sic Sanctum Pascha secundùm Laterculum Victoris ab omnibus Sacerdotibus, ut uno tempore celebretur, habetur in Concilio Aurelianensi 4. can. 1. diversa enim observantia Laterculorum Paschalis Festivitatis interdum errorem parturit, ait Concilium Toletanum 4. can. 4. apud Tertullianum verò Laterculus significat etiam Tabellam, in qua Magistratus notabantur, ùt notat Macrius verbo *Laterculus*.

Veteres pro eodem habuisse videntur Martyrologia, Fastos, & Calendaria. Verùm quid discriminis sit inter hæc, docet Henricus Valesius in sua eruditissima dissertatione super Martyrologio, quod edidit Rosuvyedus, & in hac asserit, nobiliores Ecclesias suos semper Fastos habuisse, in quibus & Episcoporum nomina, & Martyrum, qui apud ipsas Martyrium subierunt, Natales dies descripti habebantur, de quo profectò dubitandum non est. Laudatus Valesius contendit, Calendaria in hoc differre à Martyrologiis, quòd singulæ Ecclesiæ sua habuere particularia Calendaria, in quibus digesta erant nomina Episcoporum, & Martyrum, diesque notati, quibus memoria eorum anniversario cultu celebraretur; Martyrologia verò non unius loci propria, sed totius Ecclesiæ fuere communia, quippe quæ totius orbis Martyres, Confessoresque generaliter obtinerent; sed meliùs mihi arridet Valesius in sequenti discrimine, quod assignat inter Martyrologia, & Calendaria, nimirum, quòd in Calendariis nomen Urbis, in qua Martyr passus est, & species Martyrii, quod subiit, nunquam describitur, in Martyrologio verò nomina singularium Urbium, & Oppidorum consignantur, & tormenta, quæ

quæ pertulit Martyr, describuntur, cæterùm negari nequit, quin singulæ Ecclesiæ nobiliores, sicut singularia Calendaria, sic etiam singularia Martyrologia habuerint, sed verissimum est, quòd ex pluribus Calendariis, seu particularibus Martyrologiis unum compositum fuit universale Martyrologium omnium Ecclesiarum.

Inter Calendaria Ecclesiastica antiqua celebriora sunt illa, quæ edita sunt à nonnullis recentibus Auctoribus, inter quos primum locum sibi vendicat Johannes Fronto, Gallus, Canonicus Regularis Monasterii S. Genovefæ, qui anno 1652. Parisiis evulgavit Calendarium Romanum nongentis annis antiquius, & eruditissimis notis illustravit. Idem Calendarium recusum fuit Amburgi anno 1720. additis Epistolis, & dissertationibus Ecclesiasticis ejusdem Johannis Frontonis. Denique idem Calendarium prelo Veronensi iterum consignatum fuit anno 1733. in qua editione adjectæ sunt variantes Lectiones, atque emendationes Calendarii Romani ex alio vetustiori M. SS. Charnotensi per V. Card. Thomasium excerptæ, & cum ejus autographo collatæ.

Prædicto Calendario Romano aliud antiquius edidit Ægidius Buccherius, quod etiam edidit Theodoricus Ruinart in calce ad Acta SS. Martyrum.

Antiquum Corbejense Calendarium publici juris fecit Edmundus Martene in Thesauro Anecdot. tom. 3. pag. 1597. Rursus Vetustissimum Carthaginense Calendarium in lucem emisit doctissimus Mabillonius tom. 3. Analectorum, quod etiam editum fuit à Theodorico Ruinart. In Spicilegio Dacheciano nonnulla pariter reperiuntur edita vetusta Calendaria.

Recentissimè autem Calendarium medii ævi, præcipuè Germanicum, in quo obscuriora mensium, dierum, Festorum, atque temporum nomina ex antiquis monumentis, tam editis, quàm M. SS. eruuntur, atque illustrantur, in lucem emisit Christianus Gotlob Lipsiæ anno 1729. sed cautè legendum, quia prædictus Auctor Lutheranis erroribus infectus apparet.

Denique præterire non debeo mentionem facere celeberrimi Kalendarii Gregoriani à clarissimo, & doctissimo viro Clavio, Bambergensi, Societatis Jesu, regnante Gregorio XIII. correcti, & emendati, typisque Romanis in fol. traditi anno 1603.

II. Gav. pag. 15. col. 2. n. 2. *De Festis in Kalendario descriptis &c.)* Inhærentes nostro Gavanto de Festis descriptis in nostro Kalendario Romano quando, & quo ritu fuerint adscripta, & in proprio de tempore, & in proprio de Sanctis, adjiciemus omnia ea, quæ post Gavantum evenere, allegando Decreta post ipsum edita, & examinando recentium Auctorum doctrinas, atque sententias.

III. Gav. pag. 15 col. 2. n. 3. *In calce hujus operis, dante Deo, dabimus pleniorem, & emendatiorem &c.)* Ediderat Gavantus Bononiæ 1625. Ordinem divini Officii perpetuum, & quàm brevissimum, quem in calce hujus sui Thesauri pleniorem, & emendatiorem promiserat, sed variis curis, & laboribus distentus, nunquam edere potuit; nostris novis Additionibus, & observationibus adjicietur etiam hic ordo perpetuus divini Officii plenissimus, & emendatus, qui confectus fuit, me Consulente, & urgente, à D. Dominico Luchini, Sacerdote Pisaurensi, in Sacris Ritibus, & rebus Mathematicis peritissimo, qui quidem ordo constituet secundam partem hujus II. Tomi nostr. Observat. & Addit.



SECTIO

SECTIO TERTIA. DE RUBRICIS.

Novæ Obſervationes, & Additiones ad Gavanti

Cap. I. De Rubricis generalibus Horarum Canonicarum.

Gavant. pag. 15. col. 2. num. 1. -- *De voce, Rubricæ, alibi diximus &c.*) Nos quoque Gavanti veſtigiis inſiſtendo de voce Rubricæ, & de aliis ad Rubricas ſpectantibus tomo 1. locuti ſumus, præſertim initio noſtr. Obſervat. in Rubricas Miſſalis, & in noſtris Additionibus ad Tit. XI. tertiæ partis ejuſdem Tomi ſuperioris.

In ſequenti Cap. progreditur eam Provinciam, quam meritò ſuam appellat, explicandi nimirum in ſpecie Sacras Leges ſeu Rubricas Breviar. quarum Textum placuit nobis hìc apponere ad majorem Lectorum commoditatem, ut facilius ob oculos habeant legem, novaſque noſtras ad eandem Obſervationes, & Additiones.

RUBRICÆ GENERALES BREVIARII.

De Officio Duplici. I.

1 *Officium fit Duplex in diebus à Feria quinta in Cæna Domini, uſque ad Feriam tertiam Paſchæ incluſivè, in Dominica in Albis, in Aſcenſione Domini, in Dominica Pentecoſtes, & duobus diebus ſequentibus: in Feſto Trinitatis, Corporis Chriſti, & Dedicationis propriæ Eccleſiæ: in Feſtis, quibus in Kalendario apponitur hæc vox Duplex: in die oct. Feſti habentis oct. in Feſto Patroni unius vel plurium alicujus loci, vel Titularis Eccleſiæ: & in Feſtis Sanctorum, qui apud quaſdam Eccleſias, Religiones, vel Congregationes conſueverunt ſollemniter celebrari, cum Officiis propriis à Sede Apoſtolica approbatis, aut ex ejuſdem Sedis auctoritate receptis, vel recipiendis (ſervata tamen forma hujus Breviarii) alioquin de Communi, etiam ſi prædicta Feſta in hoc Kalendario non ſint deſcripta. Præterea Officium fit Duplex pro Defunctis in Commemoratione omnium fidelium Defunctorum & in die obitus, ſeu depoſitionis Defuncti, ùt in eodem Officio dicitur, circa finem Breviarii.*

2 *Feſtum Duplex celebratur eo die, quo cadit, niſi illud contingat transferri, ùt dicetur in Rubrica de Tranſlatione Feſtorum.*

3 *Habet primas, & ſecundas Veſperas integras, niſi cum alio ſimili concurrat, ùt dicetur in Rubr. de concurrentia Officii: & totum Officium fit de Duplici, incipiendo à primis Veſperis uſque ad Completorium ſequentis diei, incluſivè, niſi aliter in primis locis aſſignetur. Officium autem Defunctorum habet tantùm primas Veſperas, Matutinum, & Laudes, ùt circa finem Breviarii ponitur.*

4 *In utriſque Veſperis, Matutino, & Laudibus tantùm, non autem in aliis Horis duplicantur Antiphonæ, id eſt, integræ dicuntur in principio, & in fine Pſalmorum.*

5 *Ad Matutinum regulariter dicuntur tres Nocturni, cum novem Psalmis, & totidem Lectionibus, hoc est, in unoquoque Nocturno tres Psalmi, & tres Lectiones, præterquam in Paschate Resurrectionis, & Pentecostes cum duobus sequentibus diebus, in quibus dicitur unum tantùm Nocturnum cum tribus Psalmis, & totidem Lectionibus, ùt ibidem ponitur.*

6 *Preces ad Primam, & Completorium, & Suffragia de S. Maria, Apostolis, & Pace ad Vesperas, & Laudes, non dicuntur in Officio Duplici, ùt etiam in propriis eorum Rubricis dicetur.*

7 *Quomodo sit ordinandum Officium Duplex in Vesperis, Matutino, & cæteris Horis: similiter & de Antiphonis, Responsoriis, Versibus, Capitulis, & aliis in eo dicendis, habentur inferiùs de singulis propriæ Rubricæ.*

Novæ Observationes, & Additiones ad Gavanti

Cap. II. De Duplici Officio.

I. Gavant. pag. 16. col. 2. num. 2. -- *Significat, Antiphonas in Officio duplicari &c.*) Joannes Fronto in Kalendario nongentis annis antiquiore à se evulgato §. XI. adstruit, quòd antiquitus Sancti, qui in Kalendario locum habebant, alii Festo simplici, alii duplici colebantur, & opinatur, hanc fuisse primam dierum Festorum divisionem, quam ex suo Kalendario sic definit - - Cùm unica Missa, & unicum Officium notatur, Festum dicebatur simplex, sed cùm duplex Officium, & duplex Missa, vel etiam plures, dicebatur Festum duplex, cui sententiæ adstipulatur etiam Grancolas *lib. 1. cap. 41. Comment. historic. in Breviar. Roman.* sed Guyetus *lib. 2. sect 3. c. 9. qu 2.* acerrimè refellit laudati Frontonis sententiam, ex quo septies dumtaxat in dicto Kalendario reperitur, ut duplex sic Officium, ac Missa præscribatur, unde septem dumtaxat fuissent tunc Festa duplicia, quæ recenset idem Guyetus, nec ea quidem Sanctorum majorum, qui aliis dignitate, seu celebritate præstant, ùt facile apparebit Festa illa cum aliis comparanti. Immò addit Guyetus, quòd in eodem Kalendario Frontoniano juxta dictam opinionem nec duplicia fuissent Natale Domini, Natale Sancti Stephani, Natale S. Johannis &c. Id quod tamen nemo sibi persuadere poterit; vel enim nota illa fuit majoris, seu excellentioris celebritatis, vel non; si fuit, iniquum planè est, eam minoribus Festis tribui, & majoribus denegari; si non, quomodo ex tali nota potest erui origo ejus instituti, quod perpetua traditione usui fuit in Ecclesia Romana ad indicandam majorem certorum Festorum præ aliis celebritatem? Hæc Guyetus loco citato subnectens vocem hanc *duplex*, cùjus vis, & origo nunc quæritur, non numerantis, sed extollentis esse, ad exprimendam videlicet digniorem Officii qualitatem; At juxta Frontonis mentem hoc tantùm indicabat, duo una die fieri Officia, alterum de uno Sancto, alterum de alio eadem die occurrente, seu ùt conjiciendo pergit dicere, alterum de Feria, vel de Festo Martyris, alterum de Festo Confessoris: quod utrumque Officium vitandæ prolixitatis gratia, primo omisso, aut sola commemoratione transacto, in unum deinceps coaluisse asseruit; illud brevius, aut pauciora complectens, quippè quod præter Antiphonas nihil conduplicatum haberet; alia etiam addit Joannes Fronto, quæ tamen confutantur à Guyeto, adstruente, modum ratiocinandi Frontonis esse prorsus alienum à vera, & germana

mana distinctionis Officiorum ratione, Officia enim quo digniora sunt, eo magis per se sola fiunt, ùt patet in eo, quòd duplicia primæ Classis ea sint, quæ omnem omninò commemorationem excludunt; secundæ Classis, quæ admittunt in laudibus, & Missis privatis tantùm; Reliqua verò duplicia per annum præ semiduplicibus, & simplicibus, commemorationes, seu suffragia communia abjiciunt; Fronto verò è contra duplicia, adeoque digniora censet Officia, quæ ex pluribus, vel copulatione, vel etiam mixtione coalescunt; audiendus igitur est melior Frontone non conjector, sed assertor Durandus, qui *lib.* 7. *cap.* 1. *num.* 31. ait: *dicuntur quædam duplicia in quibusdam Ecclesiis pro eo, quòd Responsoria tam majora, quàm brevia, & Versus à duobus cantantur, & omnia incipienda, à duobus incipiuntur, & quia Antiphona in Matutinis, & Vesperis duplicantur, dicuntur enim Completè* (hoc est integrè) *ante Psalmum, & post.* Durando consonat Glossa *in Cap. Gloriosus de Reliq. & Venerat. Sanct.* & sapientissimus noster Gavantus suprà, recentior illo quidem, sed cui primas in investiganda hujusmodi origine, ùt ait Guyetus, & meritò quidem, nemo negaverit. Ritum autem duplicandi Antiphonas antiquum esse ostendit etiam loco citato idem Guyetus, qui postea hoc unum addit, duplicis rationem (si pro numero vox illa accipiatur, uti Fronto eam accipit) rectius deduci, ex quo duplex duas olim, ut & hodie haberet Vesperas, pridiè videlicet, & ipso die Festi: Simplex verò unas dumtaxat, nempè primas, quod ex Officiorum diversitate procedit, quæ ad majoris sollemnitatis indicium sic inducta fuit; unde in Breviario proprio Ecclesiæ Sancti Martini Turonensis cùm nulla habeantur Festa semiduplicia, quæ simplicia sunt novem Lectionum, æquè carent secundis Vesperis, ac simplicia trium Lectionum. Etiam in Breviario Quignoniano, in quo semiduplicibus expunctis, sola duplicia, & simplicia Officia habentur; hæc inter se hoc discrimen habent, quòd illa duas Vesperas, ista verò unas dumtaxat, sed ipso die habeant; verùm cum suppressum fuerit à Pio V. tale Breviarium, ipsumque contra antiquissimum, ac receptum ubique morem, secundas Vesperas, demptis primis, Festis simplicibus tribuat, nullius debet esse auctoritatis.

II. Gavant. pag. 17. col. 1. num. 5. -- *Hæc igitur Festa num.* 22. *&c.*) Nunc addenda sunt alia duo duplicia secundæ Classis, nimirum Festum Sanctissimi Nominis JESU, & Festum Immaculatæ Conceptionis Beatissimæ Virginis Mariæ, de quibus iterùm sermonem habebimus infrà in proprio Sanctorum.

III. Gavantus pag. 17. col. 1. n. 6. -- *Conceptio Beatæ Mariæ &c.*) Hoc Festum, ùt mox innuimus, non est in classe Duplicium majorum, sed elevatum fuit ad Festa secundæ Classis cum Octava ab Innocentio PP. XII, die 15. Maji 1693. Duplicibus autem majoribus addi nunc debent etiam Festum Dolorum B. M. V. Festum SS. Nominis ejusdem B. V. M. Festum B. Mariæ de Monte Carmelo. Festum B. Mariæ de Mercede Redemptionis Captivorum, & denique Festum Sanctissimi Rosarii B. V. M. quapropter dempto ab hac Classe Festo Conceptionis B. M. & additis præfatis quinque aliis Festis, Duplicia majora in universali Ecclesia, sunt n. 17. Nam Octava Epiphaniæ, Paschatis, Ascensionis, Corporis Christi, aliorumque Domini Festorum non sunt revera duplicia majora, sed in concurrentia sunt ad instar duplicium majorum.

IV. Gav. pag. 17. col. 1. n. 7. -- *Sunt autem illa n.* 31. *hæ verò sunt n.* 9.) Duplicia minora, quæ nunc habentur in Breviario, cùm multa post Gavantum addita fuerint, de quibus agemus in proprio Sanctorum, excedunt profectò num. 31. Octavæ verò, quæ sunt duplicia minora, nec privilegiata, nunc sunt num. 10. quia addenda est octava Conceptionis B. M. Ergo duplicia omnia mino-

ra, quæ in Breviario celebrantur, excedunt num. 86. demptis diebus octavarum Epiphaniæ, Paschatis, Ascensionis, & Corporis Christi, quæ licèt sint duplicia minora, in concurrentia tamen, ùt diximus, sunt ad instar duplicium majorum.

V. Gavantus pag. 17. col. 1. n. 10. -- *De Sancto, cujus insignis habetur Reliquia &c.*) Videantur ea, quæ à nobis dicta sunt *sect. 1. ca. V. tit. 2. n. IV.* ubi Decreta omnia adduximus spectantia ad præsentem materiam de Indulto recitandi Divinum Officium ratione Reliquiæ insignis alicujus Sancti.

VI. Suprà innuimus cum Gavanto, Festorum Duplicium alia esse *prima Classis*, alia *secundæ Classis*, & alia *per Annum*, sive *majora*, sive *minora*; verum tamen est, quòd Duplicia majora primo, & per se dicuntur quæcunque Festa *primæ, & secundæ Classis*, nam in *Rubrica de Translatiône Festorum n. 2.* dicitur expressè: *si in die Octava occurrat aliquod Festum Duplex ex majoribus suprà in Rubrica de Commemorationibus enumeratis &c.* Ex quibus verbis Rubricæ liquet, omnia Festa ibi enumerata majora appellari. Quæ verò postea *majora per annum* dicuntur, minimè censenda sunt ejusdem ordinis cum illis, sed alterius inferioris, adeoque haud absolutè majora, sed respectivè ad alia *per annum illis minora*. De his duplicibus per annum majoribus, & minoribus, quæritur à Rubricistis, an inter se differant specie; & pari discrimine, atque Duplicia primæ Classis à Duplicibus secundæ Classis, adeoque duo illa duobus istis addita, quatuor universim duplicium genera conficiant? Affirmat noster Gavantus *hic n. 3.* nullam tamen proferendo intrinsecam rationem, nisi quòd in recognitione Clementis VIII. ad calcem Rubricarum post Duplicia primæ, & secundæ Classis enumerentur distincta serie duplicia majora per annum, aliis minoribus præferenda: Guyetus tamen *loc. cit. quæst. 4.* seriem illam majoris quidem facilitatis gratia additam fuisse, non diffitetur, at diversum Duplicium genus, seu Classem à Duplicibus minoribus per annum distinctam constituere, absolutè negat, & conatur nonnullis rationibus id ostendere, quas apud ipsum legi poterunt: sed mihi videtur quæstio de puro nomine inutilis, cùm semper certum sit, aliquod discrimen intervenire inter præfata Duplicia majora, & minora per Annum, & hoc sufficit ad constituendam aliquam speciem diversam; & equidem concludit Guyetus, se nolle suis rationibus seriem illam Duplicium majorum per Annum in calcem Rubricarum appositam damnare. Est enim ea perutilis ad hoc, ut sub oculis habeantur Festa illa, quæ in concursu præferenda sunt.

De Officio Semiduplici. II.

RUBRICA.

1 *Officium fit Semiduplex diebus Dominicis (excepta Dominica in Albis, in qua fit Duplex) & diebus infra Octavas: item in Festis, quibus in Kalendario ponitur hæc vox Semiduplex, & in Festis propriis quorumdam locorum, seu Congregationum, quæ sollemniùs apud illas, quàm simplicia, consueverunt celebrari.*

2 *De Festo Semiduplici fit eo die, quo cadit, nisi contingat transferri, ùt dicetur in Rubrica de Translatione Festorum.*

3 *Habet totum Officium integrum sicut Duplex, sed non duplicantur Antiphonæ.*

4 *Ad Matutinum dicuntur tres Nocturni, præterquam infra Octavas Paschæ & Pentecostes, in quibus dicitur unum Nocturnum cum tribus Psalmis, & totidem Lectioni-*

nibus. Et regulariter quando dicuntur tres Nocturni, dicuntur novem Psalmi, & totidem Lectiones, exceptis iis Dominicis, in quibus fit Officium ut in Psalterio, quæ habent xviii. Psalmos, ut ibi.

5 *Quomodo sit ordinandum Officium Semid. tam in Festis, quàm in Dominicis, & infra Oct. item & de Antiphonis, Versibus, Responsoriis, & hujusmodi aliis, & quando in Semid. dicantur Preces ad Primam, & Completorium, & Suffragia de Sanctis ad Vesperas, & Laudes, habentur inferiùs de singulis propria Rubrica.*

Novæ Observationes, & Additiones ad Gavanti

Cap. III. De Semiduplici.

I. Gavantus pag. 17. col 2. n. 1.-- *Semiduplex apud Durandum habetur lib. 7. cap. 1.)* Durandus quamvis Festorum Semiduplicium mentionem faciat, ante ipsum tamen, qui floruit 1280. duplicis, vel semiduplicis appellatio Festis indita non reperitur. In Breviario M.SS. Dominicanorum Parisiensium, quod exeunte XIII. vel ineunte XIV. sæculo exaratum fuit, Apostoli semiduplex tantùm Officium adhuc habebant. Idem quoque legitur in Breviario M. SS. Dionysiano Johannis Regis ævo conscripto, ùt asseverat Grancolas *loc. supracit.* Rursus in Breviario Ordinis S. Johannis Hierosolymitani Lugduni edito an. 1551. Apostoli, Sancto Petro excepto, atque ipse Sanctus Augustinus, cujus Regulam sequuntur, & Decollatio S. Johannis Baptistæ, eorum Patroni, semiduplici tantùm ritu celebrabantur: quapropter dicendum est, Decretum Bonifacii VIII. qui Romanæ Ecclesiæ præerat anno 1294. & qui primus statuit, ut Apostolorum, quatuor Evangelistarum & quatuor Doctorum Ecclesiæ Officium duplex esset -- in aliis Ecclesiis non fuisse eodem tractu receptum, ita ut pro sola Romana Ecclesia primùm editum fuerit. De hoc Bonifacii VIII. Decreto extat in formulario Marini Ebuli, & majori ex parte in sexto Decretalium *cap. Gloriosus, tit. de Reliq. & Venerat. Sanct.* Diploma, quod Raynaldus in historia præfati Pontificis ad prædictum annum *n.* 55. integrum refert inscriptum -- *Archiepiscopo Rhemensi, & ejus Suffraganeis datum Anagnia XII. Kalendas Octobris, Pontificatus Anno primo --* Concilium quoque Marciacense in Provincia Auxiensi Anno 1326. celebratum Can. 41. mandat, *ut Annis singulis Festa Beatorum Apostolorum Domini, quatuor Evangelistarum, & quatuor Doctorum ipsius Sanctæ Matris Ecclesiæ, Gregorii, Augustini, Ambrosii, & Hieronymi sub Officio Duplici celebrentur*; unde inferre licet, quòd in præfata Provincia ante allegatum Concilium ejusmodi Festa sub ritu tantùm Semiduplici celebrata fuerint.

Postquam hæc semiduplicia ad duplicem ritum elevata sunt, ut ea ab illis, quæ duplicia appellabantur, distinguerentur, duplex Classis Festorum duplicium constituta est, vetustaque Festa, seu digniora duplicia primæ Classis dicta fuere, alia verò duplicia secundæ Classis, inter quæ recensentur Apostolorum, & nunc etiam Evangelistarum Festa, quæ sunt secundæ Classis. Festum verò Divi Petri, Apostolorum Principis, in prima Classe sibi locum vendicavit. De prædictorum tamen Festorum primæ, & secundæ Classis origine differendo sapientissimus Guyetus *loc. supracit. qu.* 3. ait, se nescire, an ante Pium V. talium Festorum in Breviario esset usus, nam nec in Romano, sive M.SS. Anni 1519. sive editionis Annorum 1550. & 1555. nec in ullo alio ejusmodi nomenclaturam ipse reperire potuit. Ad Romanum Breviarium quod attinet, in prædictis exemplaribus sola erat inscriptio majo-

majorum, & minorum, quæ Durandus appellat Duplicia in totum, & Duplicia simpliciter. Sed cùm talis inscriptio non videretur sufficiens ad exprimendam variam Festorum inter se dignitatem, Duplicium majorum in novo Pii V. Breviario duæ constitutæ sunt Classes, quarum una vocatur prima, altera secunda, ad distinguenda Festa majora à minoribus pro sua quæque dignitate.

II. Gavant. pag. 17. col. 2. n. 2. -- *Semiduplici ritu gaudent Dominicæ per annum &c.*) Quatuor sunt species Semiduplicium. Ad primam pertinent Dominicæ, quæ in tres species subdividuntur, scilicet in Dominicas primæ Classis, quæ nulli Festo cedunt v. g. Dominica prima Adventus &c. Quadragesimæ &c. de quibus infrà: In Dominicas secundæ Classis, quæ Festo Patroni, vel Titularis, vel Dedicationis cedunt: & in Dominicas Communes, seu per annum, ùt vocant. Hæ omnes, inquam, Dominicæ (excepta Dominica Resurrectionis, Pentecostes, Sanctissimæ Trinitatis, & in Albis) sub ritu Semiduplici celebrantur, ita tamen, ut in occursu semper aliis Semiduplicibus præferantur. Ad secundam pertinent Festa Semiduplicia, qualia sunt, quibus in Calendario, vel in proprio Sanctorum vox *Semiduplex* apposita est. Ad tertiam spectant omnes dies intra Octavam, nempe sex illi dies, qui intra Festum, & ipsam diem Octavam intercidunt, quæ proinde in occursu tam Dominicis, quàm Semiduplicibus cedunt, nisi ad aliquam ex Octavis privilegiatis, de quibus infrà, pertineant. Ad quartam pertinent Vigilia Epiphaniæ, & Pentecostes cum præcedenti sexta Feria, quæ sub ritu Semiduplici celebrantur, nec tamen ad ullam præcedentium Classium commodè revocari queunt, ut optime notat Lohner in Instructione practica de Horis Canonicis *tit.* 2 §. 2.

III. Gavant. eod. n. 2. -- *Numero hodie ultrà quadraginta &c.*) Officia Semiduplicia profectò nunc excedunt allegatum numerum, sicut etiam dies infrà Octavas, quare Semiduplicia cum Dominicis non est dubium quin modò transcendant numerum centum triginta.

IV. Gavant. pag. 17. col. 2. n. 3. -- *Debet esse Semiduplex &c.*) Quamvis verissimum sit, quòd de Sancto, cujus Reliquia non insignis habetur, si concedatur Officium, debet esse semiduplex; nihilominus hoc dependet à Sac. Congregationis arbitrio, & equidem apud Monacel. *in Formulario Legali practico part.* 4. *in supplemento ad primum Tomum* affertur S. C. R. Decretum, quo conceditur Parocho Albegni Bergomensis Diœcesis, ut possit celebrari Missa sub ritu duplici sine *Credo* in sua Ecclesia pro Sancto in Martyrologio Romano descripto, cujus Reliquia non insignis asservatur in eadem Ecclesia.

V. Gavant. pag. 18. col. 1. n. 6. *De Privilegiis Festi &c.*) Nos quoque Gavanti vestigia sectando de privilegiis Festi, seu Officii Semiduplicis agemus infrà in pluribus locis, interim tamen innuendum est, hæc Semiduplicia à duplicibus distingui per hoc, quòd duplicia tria habent privilegia, nimirum primum, quòd Antiphonæ, ut diximus suprà, duplicantur in Matutino, ad Laudes, & ad Vesperas, secundum, quòd in duplicibus Suffragia Communia non admittuntur; tertium, quòd nullæ Preces in illis dicuntur, in Semiduplicibus autem non duplicantur Antiphonæ, dicuntur Preces ad *Primam*, & ad *Completorium*, præter quam tamen in diebus infra Octavas; sicut etiam admittuntur Suffragia Communia, sed etiam hæc in diebus infra Oct. prætermittuntur. A Simplicibus verò distinguuntur Semiduplicia per hoc, quòd novem Lectiones, tres Nocturnos, & primas, ac secundas Vesperas de jure exigant, nisi aliter fieri debeat, ratione concurrentiæ Festi altioris ordinis, vel æqualis, quod examinabimus agendo infrà de concurrentia Festorum. Differt etiam Semiduplex à Festo Simplici per hoc, quòd Semi-

Semiduplex si impediatur ab aliquo Festo superioris Ritus, vel etiam æqualis juxta dispositionem Decretorum, potest transferri in aliam diem, simplex verò Festum fit semper eo die, quo cadit, quòd si ob occurrentiam Festi alicujus nihil possit de eo fieri illo die, neque Commemoratio, de tali Festo nihil amplius eo anno agitur, unde non potest ullo modo transferri.

De Officio Simplici. III.

RUBRICA.

1 *Officium fit simplex in diebus Ferialibus, quando occurrit fieri de Feria. Item in Festis, quibus in Kalendario non apponitur hæc vox Duplex, vel Semid. vel de Oct. Item quando fit de B. Maria in Sabbato, ùt in ejus Rubrica dicetur.*

2 *De Festo Simplici fit eo die, quo cadit, nisi eodem die occurrat fieri Officium novem Lect. vel de Sancta Maria in Sabbato, vel de aliquibus Feriis, quibus festum Simplex cedit: ùt dicetur in Rubr. de Feriis, & de Commemorationibus.*

3 *Habet tantùm primas Vesp. in quibus dicuntur Psalmi feriales, & à Capitulo fit de Festo, nisi cum eo concurrat Offic. novem Lectionum, quia tunc de eo fit sola commemoratio, ùt dicitur in Rubrica de Concurrentia Officii, & ejus Officium terminatur ad Nonam, & nihil amplius fit de eo, nec commemoratio.*

4 *Ad Matutinum, post Invitatorium & Hymnum de festo, dicitur unum tantùm Nocturnum, cum duodecim Psalmis, ùt in Psalterio, secundùm feriam, quæ occurrit: & tres Lectiones leguntur, ùt infrà in Rubrica de Lectionibus habetur.*

5 *Quomodo sit ordinandum Officium Simplex ad Vesperas, Matutinum, & alias Horas, item & de Antiphonis, Versibus, Responsoriis, & aliis, ac quando Preces, & Suffragia de Sanctis dicenda sint, habentur inferiùs propria Rubricæ.*

Novæ Observationes, & Additiones ad Gavanti
Cap. IV. De Simplici.

I. Gavant. pag. 18. col. 1. n. 1. - - - *Antea vocabatur Officium trium Lectionum*) Festa simplicia ita appellata à Durando, quòd simplici, seu minùs sollemni ritu celebrentur, alio nomine, nimirum etiam Festa trium Lectionum appellata fuere. Primò, & per se Festum simplex Duplici olim veluti opponebatur, ut aliud diceretur novem Lectionum, seu Officium plenum, simplex verò appellaretur Officium trium Lectionum tantùm. Postmodum dictum Officium novem Lectionum etiam semiduplex nuncupatum fuit, & alia nova classis Officiorum inducta est media inter Officium Duplex, & Simplex. Patet igitur, utrumque non ex æquo Duplici opponi: Semiduplex enim est medium quid inter Duplex, & Simplex, ita ut conveniat cum Duplici, quia gaudet Officio integro, & pleno novem Lectionum, & trium Nocturnorum, & ob eandem rationem opponatur Simplici, quòd unum tantùm Nocturnum, & tres duntaxat in suo Officio habeat Lectiones; quia verò Semiduplex nec Antiphonas, nec alia Sollemnitatis indicia duplicat, simplicis potiùs, quàm Duplicis rationem participat. Simplex igitur sic in uno cum Semiduplici convenit, ut in utroque à Duplici discrepet.

Dixi, Officium simplex tres dumtaxat habere Lectiones, quarum prima tantùm est de Sacra Scriptura, si Sanctus secundam, & tertiam propriam habeat; si autem is unam tantùm habuerit (vel propriam, vel ex Communi Sanctorum assignatam) tunc prima Lectio, & secunda erunt de Scriptura, tertia de Sancto.

Ad Matutinum dictis Invitatorio, & Hymno de Festo, ùt in Communi Sanctorum, dicitur Nocturnum Feriæ occurrentis, ùt in Psalterio; sicut disponitur in Rubr. de Officio simplici *tit.* 3. terminatis duodecim Psalmis, subjungitur versus de Festo, ùt in qualibet Feria notatur, desumptus ex eo Nocturno, qui in Communi Sanctorum Feriæ currenti correspondet: idem est de Absolutione, prout innuitur in Rubricis Breviarii. Benedictio autem prima semper est: *Ille nos benedicat, &c.* secunda: *Cujus*, vel *quorum Festum colimus, &c.* tertia: *Ad so ietatem, &c.* Postea dicuntur Lectiones, ùt supra, & Responsoria, quæ dicuntur post primam, & secundam Lectionem, sumuntur regulariter de Communi Sanctorum secundùm Ferias, id est, Feria II. & V. ex primo Nocturno de Communi Sanctorum, addendo in fine secundi Responsorii semper *Gloria Patri* cum repetitione partis Responsorii. Feria III. & VI. ex secundo Nocturno. Feria denique IV. ex tertio Nocturno. Post tertiam Lectionem dicitur *Te Deum laudamus.* Ad Laudes, & per Horas omnia dicuntur de Festo eo modo, quo in semiduplicibus illius temporis usque ad Nonam inclusivè, qua terminatur Festum simplicis eo die occurrentis, quod incipere debet à Vesperis pridianis cum Psalmis ferialibus, & solùm à Capitulo fit de prædicto Festo simplici. Cætera trademus infrà sub hoc Titulo, & etiam alibi cum Gavanto.

Qu d si Festum simplex Officium habere non possit, vel quia occurrit cum aliquo Officio superioris Ritus, vel cum aliqua Feria ex majoribus infrà numerandis, tunc habet tantùm Commemorationem in primis Vesperis, & Laudibus, & legitur nona Lectio de eo, si propriam habeat, si duas, in tali casu ex duabus fit una: at si habeat tantummodo Lectionem ex Communi sibi appropriatam, ùt accidit die 20. Julii in Festo S. Margaritæ, hæc pro nona Lectione non legitur. Id patet *ex Rubr. de Translatione Festorum n.* 9. ubi dicitur sic: *Si propriam* (Lectionem) *de vita Sancti habuerit.* Nona Lectio de simplici etiam non legitur in Dominicis, quæ habent nonum Responsorium; quales sunt Dominicæ Adventus, Septuagesimæ, &c nec quando in Festis legenda est nona Lectio de Homilia Dominicæ, vel Feriæ. Nec in Feriis, aliisque diebus, quando in Officio diei leguntur tantùm tres Lectiones, ùt statuunt Rubricæ suis respectivè locis.

Similiter non legitur nona Lectio de simplici infra Octavas Paschæ, Pentecostes, & Corporis Christi, de duabus primis constat *ex Rubr. tit. 9. de Commemorationibus n.* 10. de tertia clara est Rubrica, Festo Corporis Christi præposita. Sed si infra Octavam Corporis Christi fiat de Festo duplici occurrente, in quod simul incidat Festum simplex, habens Lectionem propriam, tunc legenda est nona Lectio de Festo simplici, ùt patet ex Decr. S. R. C. dato in nostr. Indic. sub n. 95.

Dixi suprà, quòd quando de Festo simplici non potest fieri Officium, fit tamen ejus Commemoratio; sed hæc in duplicibus primæ Classis omnino omittitur: in duplicibus verò secundæ Classis fit tantùm ad Laudes, & in Missis privatis, legiturque pro ultima Lectione Lectio de eodem Festo simplici: contingit tamen aliquando, quòd facienda sit Commemoratio Festi simplicis ad primas Vesperas tantùm, licèt nullum adsit impedimentum, quin de Festo simplici fieri possit à Capitulo: nam si in Fer. IV. Cinerum, vel in Feriis quatuor Temporum Septembris, aut Vigiliis, in quibus legitur propria Homilia,

milia, occurreret Festum aliquod simplex, in pridianis Vesperis esset facienda de Festo simplici sola Commemoratio, quia tale Festum occurrens in dictis Feriis, vel Vigiliis, non habet Officium, sed solam Commemorationem etiam ad Laudes, & ideò etiam convenit, quòd in primis Vesperis non fiat de eo à Capitulo, sed tantùm habeatur Commemoratio, ùt colligitur ex Rubrica Generali *tit.* 11. *num.* 10. ex qua pariter habetur, quòd si occurreret in Feria V. in Cœna Domini Festum simplex, de eo neque facienda sit Commemoratio in pridianis Vesperis, quia in dicta Feria V. nihil de eo fieri potest, neque Commemoratio ad Laudes.

Sed quamvis Festum simplex cedat Feriis supradictis majoribus, & Feriæ II. Rogationum, præcedit tamen Feriam III. non verò IV. earundem Rogationum, in qua occurrit Vigilia Ascensionis, & in Rubrica ibi expressè declaratur, quod tali die de Festo trium Lectionum fit tantùm Commemoratio.

II. Gavant. pag. 18. col. 1. n. 2.-- *Festa verò simplicia, &c.*) Festa Sanctorum simplicium, ait Gavantus, superasse suo tempore numerum centenarium, verùm quia nonnulla postmodum elevata fuerunt ad sublimiorem Ritum; hinc Festorum simplicium numerus diminutus est. Considerare tamen debemus, quòd ad Classem simplicium, nempe ad Ritum celebrandi Officium modo simplici, pertinent etiam *Feriæ majores* sic dictæ, quia de illis fit Commemoratio quocunque Festo occurrente, quales sunt Feriæ Adventus, & Quadragesimæ (de quibus Commemoratio etiam in Vesperis fieri debet) & Feria II. Rogationum, ac quatuor Temporum, de quibus in solis Laudibus Commemoratio facienda est. Pertinent pariter ad Classem simplicium Vigiliæ Festorum, quia sub Ritu simplici celebrantur, & omnibus veris Festis simplicibus in occursu præferuntur. Rursus spectat ad Classem simplicium Festum B. M. in Sabbato, quia ejus Officium sub Ritu Festi simplicis celebratur, & præfertur cuicumque alio Festo simplici. Reduci possunt ad hunc Ritum simplicem etiam Dominicæ illæ, quæ suo loco celebrari non possunt, sed per anticipationem more feriali transferuntur in præcedentem hebdomadam in die non impedita Officio novem Lectionum etiam de Octava, & translato, non tamen ad libitum occurrente, ùt decrevit S. R. C. 4. Aprilis 1704. *in Lycien.* & datur in nostro Indice n. 234. nec Officio votivo, veluti de SS. Sacramento, Immaculata Conceptione, & similibus, juxta Decretum ejusdem S. R. C. 20. Martii 1706. ùt in eodem Indice n. 236. ac etiam Festo simplici.

Non incongruè hìc videtur notandum pro his Dominicis, quòd si tota hebdomada fuerit impedita, die Sabbati in præfato Officio novem Lectionum ad Matutinum recitatur nona Lectio de Homilia Dominicæ, cum ejus commemoratione ad Laudes, & Missam; quæ dies omnino erit Sabbatum, cùm commemoratio Dominicæ non potest anticipari in Officio, ùt suprà, nisi in die Sabbati. Secus autem si de Feria potest celebrari Officium infra hebdomadam, in qua poni debet Homilia cum Responsoriis, *ùt in Rubr.* 27. *n.* 5. & Antiphona cum Oratione Dominicæ; excepta tamen secunda Dominica post Epiphaniam, quando ipsa cadit in Dominicam Septuagesimæ, pro qua transfertur Officium semiduplex de præcepto infra hebdomadam occurrens, & in ea Feria recitari debet Officium pro dicta Dominica secunda more feriali.

Cæterùm cùm Festa simplicia transferri nequeant in aliam diem, ùt suprà, hinc optimè observat Guyetus *lib.* 1. *cap.* 13. *quæst.* 5. *& lib.* 2. *cap.* 12. Festa simplicia non esse sollemnia, sicut etiam nos innuimus, eo quòd in Anno non soleant semper celebrari, tum quia sæpissime fit de his tantùm commemoratio, tum quia etiam aliquando penitus omittuntur, si nempe occurrant in Festo duplici primæ Classis. At verò quando

impedimentum est perpetuum, tunc pro Festo simplici assignatur alia dies, ùt providè S. R. C. in correctione, & approbatione Kalendarii Ordinis Minorum S. Francisci Conventualium die 22. Januarii 1735. decrevit pro Sancto Theodoro Mart. impedito in Urbe, ac ejus districtu ab Officio Dedicationis Basilicæ SS. Salvatoris, ab ipsis uti Cathedralis Romani Pontificis, celebranda sub Ritu duplici primæ Classis sine Octava, assignavitque ei diem 12. Novembris. Et de S. Pontiano Papa, & Mart. impedito à S. Elisabeth Vidua, Hungariæ Regis filia, cujus Officium à Sororibus, & Monialibus Tertii Ordinis ejusdem S. Francisci tanquam Patrona celebratur sub Ritu duplici primæ Classis cum Octava, decrevit de eodem Sancto Pontiano fieri 20. Novembris tanquam die propria; ex quo amborum impedimentum fuisset quotannis perpetuum; utpote de Sanctis ad libitum perpetuò impeditis, eadem S. R. C. pro nonnullis Diœcesibus, Ordinibus Regularibus, ac locis decrevit, assignando aliam diem fixam non impeditam, ùt clarè demonstrabimus in Capite X. hujus Sectionis.

De Dominicis IV.

RUBRICA.

1 *DE Dominica semper fit Officium in Dominicis Adventus, & in Dominicis à Septuagesima usque ad Dominicam in Albis inclusivè, quocumque Festo Duplici, vel Semiduplici adveniente: quia tunc Festum transfertur (ùt in Rubr. de Translat. Festorum dicetur) nisi illud Festum sit de principali Titulo, vel Patrono alicujus Ecclesiæ, vel loci, aut Dedicat. propriæ Ecclesiæ: quia tunc de hujusmodi Festo fit tantùm in Ecclesia, vel loco, cujus est Titulus, vel Patronus, vel Dedicatio, cum commemoratione Dominicæ; quibusdam Dominicis exceptis, ùt dicetur in Rubr. de Commemorationibus. In aliis Dominicis per annum fit de Dominica, quando in eis non occurrit Festum Duplex; quia tunc fit de Duplici, cum commemorat. Dominicæ in utrisque Vesp. & Laudibus; & ad Matutinum legitur ix. Lectio de Homilia Dominicæ, ùt dicetur in Rubr. de Commemorationibus. Si Semiduplex eodem die occurrat, transfertur, ùt dicetur in Rubr. de Translat. Festorum.*

2 *De Dominicis infra Octavas Nativitatis, Epiphaniæ, Ascensionis, & Corporis Christi occurrentibus, Officium fit sicut infra Oct. & in Proprio de Tempore, cum Commemorat. Oct. & sine Precibus, & Suffragiis Sanctorum. In Dominicis verò, quæ occurrunt infra alias Octavas, totum Officium fit de Dominica, ùt in Psalterio, & in Proprio de Tempore, cum commemorat. Octavæ, omissis etiam dictis Precibus, & Suffragiis, ùt supra. De Dominica occurrente in die Octava fit commemorat. sicut dictum est, quando in ea fit de Festo Duplici, præterquam in die Oct. Epiphaniæ, in qua nihil fit de Dominica, quia ejus Officium ponitur in Sabbato præcedenti.*

3 *Positum est autem Officium sex Dominicarum post Epiphaniam, & viginti quatuor post Pentecosten, ut compleatur numerus triginta Dominicarum, quæ esse possunt ab Epiphania usque ad Septuagesimam, & à Pentecoste usque ad Adventum;*

tum; ne ulla ex his Dominicis vacet, quin saltem de ea fiat commemoratio. Nam quæ aliquando supersunt post Epiphaniam ante Septuagesimam, ponuntur post. xxiii. à Pentecoste, hoc ordine.

4 *Si Dominica post Pentecosten fuerint xxv. Dominica xxiv. post Pentecosten erit, quæ est vi. post Epiphan. Si fuerint xxvi. Dominica xxiv. erit, quæ est v. & xxv. quæ est vi. Si fuerint xxvii. Dominica xxiv. erit, quæ est iv. & xxv. quæ est v. & xxvi. erit vi. Si fuerint xxviii. Dominica xxiv. erit iii. & xxv. erit iv. & xxvi. erit v. & xxvii. erit vi. & ultimo loco semper ponitur, quæ in ordine est xxiv. post Pentecosten, etiamsi post Pentecosten aliquando non sint nisi xxiii. Dominicæ. Tunc enim xxiv. ponitur loco xxiii. & Officium xxiii. ponitur in præcedenti Sabbato, quod non sit impeditum Festo ix. Lectionum; alioquin in alia præcedenti die similiter non impedita, in qua fiat Officium de Feria, cum commemorat. Festi Simplicis, si occurrat; & in ea legantur tres Lectiones de Homilia Dominicæ, omissis Lectionibus Scripturæ illius Feriæ: & in Laudibus dicatur Antiphona ad Benedictus, & Oratio de Dominica xxiii. Quòd si tota hebdomada impedita sit Festis ix. Lectionum, etiam translatis, vel aliqua Octava, tunc in Sabbato legatur ix. Lectio de Homilia Dominicæ xxiii. & de ea fiat commemorat. in Laudibus tantùm, cum Antiphona, & Oratione propria.*

5 *Cùm verò interdum contingat, ut Dominica iii. vel iv. vel v. vel vi. post Epiphaniam supersit, nec possit poni etiam post xxiii. à Pentecoste, tunc de ea fit Officium in Sabbato ante Dominicam Septuagesimæ, ùt dictum est suprà num. præcedenti.*

6 *De Dominica ii. post Epiphaniam, quando Septuagesima venerit immediate post Octavam Epiphaniæ, quomodo agendum sit Officium, habetur in propria Rubrica ante Dominicam I. post Epiphaniam.*

7 *Cùm autem in Proprio de Tempore dicitur aliqua Dominica esse prima Mensis, in qua primò ponitur initium libri de Scriptura cum sua Historia, id est, cum Responsoriis, animadvertendum est, eam dici I. Dominicam Mensis, quæ venerit in Calendis illius Mensis, vel est proximior Calendis, hoc modo: Si Calendæ venerint in ii. & iii. & iv. Feria, Dominica prima Mensis erit, quæ præcedit Calendas, licèt veniat in præcedenti Mense: si autem Calendæ venerint in v. & vi. Feria, & Sabbato, prima Dominica erit, quæ sequitur post ipsas Calendas. Dominica autem prima Adventus non sumitur ea, quæ est proximior Calendis Decembris, sed Festo S. Andreæ, vel quæ venerit in ipso Festo.*

8 *Officium Dominicæ fit Semiduplex, & incipit à primis Vesperis in Sabbato: & habet totum Officium integrum usque ad Completorium Dominicæ inclusivè, nisi cum aliquo concurrat, ùt dicitur in Rubrica de Concurrentia Officii.*

9 *Ad Matutinum dicantur tres Nocturni cum Psalmis, ùt in Psalterio; & leguntur novem Lectiones, ùt in Proprio de Tempore.*

E 3 10. *Quo-*

10 *Quomodo autem sit ordinandum ejus Officium, insuper & de Lectionibus, Responsoriis, & aliis, & quomodo initia librorum Scripturæ cum sua Historia sint ponenda, habentur de singulis inferiùs propriæ Rubricæ.*

Novæ Observationes, & Additiones ad Gavanti

Cap. V. De Dominica.

I. Gavant. pag. 18. col. 2. num. 1. -- *In omni Dominica &c.*) Optimè ponderat Henricus Pisart in suo Directorio Canonico ad tit. 4. *de Dominicis*, quòd sicut olim Deus completo opere in Creatione Mundi sex dierum spatio, benedixit diei septimo, & sanctificavit illum; ita recreato, & redempto, per Christum, Mundo, sanctificatus fuit dies Resurrectionis ejus, festumque Sabbati in hunc diem, qui Dominicus dictus est, à Christo, & Apostolis fuit translatum. Unde notat Cyrillus relatus à Cornelio à Lapide *cap. 20. in Johannem v. 26. Apostolos jam tunc ex ind ciis apparitionum Chr sti cæpisse die Dominico Conventus Ecclesiasticos agere, & quasi Consecrare diem Dominicum, eo quòd eo die Christus resurrexisset; quare Christum ad Dominicam Sabbato substituendam sensim Apostolos direxisse.* Qui quidem dies *ideò Dominicus* appellatur, ait Augustinus *serm. 251. de Tempore, ut in eo à terrenis operibus, vel mundi illecebris abstinentes tantùm Divinis Cultibus serviamus, dantes scilicet huic diei honorem, & reverentiam propter spem Resurrectionis nostræ, quam habemus in illa.* Dominicæ diei varias prærogativas recenset Eminentissimus Card. Bona *in tract. de Divina Psalmodia cap. 16. §. 18.*

Hujusmodi autem Dominicæ, ùt etiam alibi innuimus, aliæ dicuntur Majores, aliæ Minores, sive per annum. Majores sunt illæ, in quibus præcipua Creationis, & Redemptionis Mysteria recoluntur; nimirùm Dominicæ Adventus, & quæ occurrunt à Septuagesima usque ad Dominicam in Albis inclusivè, & præterea Dominica Pentecostes, & Sanctissimæ Trinitatis. Dominicæ minores, sive per annum sunt reliquæ, quæ per totum anni decursum occurrunt.

Dominicæ majores dividuntur in duas Classes. Dominicæ primæ Classis sunt, quæ nulli Festo cedunt, & idcircò nunquam omittuntur, ejusmodi autem sunt: Prima Adventus, Prima Qradragesimæ, Passionis, Palmarum, Paschæ, in Albis, Pentecostes, & Trinitatis.

Dominicæ secundæ Classis sunt illæ, quæ non omittuntur, nisi occurrente Patrono Principali, vel Titulari Ecclesiæ, & ejusdem Dedicatione; & tunc de his semper fit Commemoratio in utrisque Vesperis, & Laudibus; Ejusmodi autem sunt: Secunda, Tertia, & Quarta Adventus. Dominicæ Septuagesimæ, Sexagesimæ, Quinquagesimæ, Secunda, Tertia, & Quarta Quadragesimæ, ùt colligitur ex Tabella Breviarii de hac re tractante. De quibus etiam mentionem facit Gavantus hoc cap. n. 11.

Dominicæ ulteriùs dividuntur in *Vacantes, & non Vacantes.* Vacantes dicuntur illæ, de quibus nihil omnino fit in Officio currentis diei, uti contingit, quando Festum *Nativitatis*, aut *Circumcisionis*, aut *Epiphaniæ Domini*, vel *Festa*, aut *Octava Sancti Stephani*, vel *Johannis Apostoli*, aut *Innocentium MM.* vel denique *Vigilia Epiphaniæ* in *Dominicam* incidunt: Tunc enim quia in Officio ejusmodi Festorum, vel dierum *de Dominica*, in qua occurrunt, nihil fit ne quidem Commemoratio, ideò Dominica eo anno vacare, seù *Dominica vacans* dicitur - Non *Vacantes* dicuntur illæ, quæ vel totum Officium, vel saltem Commemorationem, & Lectionem Evangelii, de suo Officio habent, Gavantus hic

hic num. 4. rationem reddit, cur à Nativitate Domini usque ad Epiphaniam dantur hujusmodi Dominicæ Vacantes.

Dividuntur præterea Dominicæ in *Vagas, & fixas.* Vagæ dicuntur illæ, quæ nec certum cum aliis ordinem, nec certum *Introitum*, nec alia determinatè necessaria (putà *Offertorium*, *Graduale*, *& Communionem*) in Missa habent, & post longum tempus transferuntur: tales autem sunt tantùm Tertia, Quarta, Quinta, & Sexta post Epiphaniam, utpote quæ subinde post Epiphaniam, aliquando verò longe post Pentecosten celebrantur, habentque alium *Introitum*, aliud *Offertorium*, & aliam *Communionem*, si celebrentur, seu suppleantur post Pentecosten, quàm habeant, si celebrentur statim post Epiphaniam. Reliquæ verò omnes ob rationem contrariam *Dominicæ fixæ* dicuntur, nisi prioribus addenda etiam sit Dominica XXIII. post Pentecosten, eo quòd & ipsa proprium in die Dominico aliquando non habet locum; id quod contingit, quando post Pentecosten usque ad Adventum numerantur solùm XXIII. Dominicæ: tunc enim quia ultima illa Dominicarum, quæ sunt post Pentecosten usque ad Adventum, juxta Rubricam superiorem *de Dominicis*, semper debet esse illa Dominica, quæ est in ordine XXIV. Ideò Officium Dominicæ XXIV. ponitur tunc loco Dominicæ XXIII. Officium autem Dominicæ XXIII. tunc ponitur in Sabbato, Dominicam illam ultimam post Pentecosten immediatè præcedente, dummodò illud non sit impeditum Festo novem Lectionum, etiam translato, & etiam Festo novem Lectionum ad libitum, non tamen Officio Votivo, ùt de SS. Sacramento, Immaculata Conceptione, & similibus, ac etiam Festo simplici alioquin in alia præcedenti die similiter non impedita: de hac re discurrit etiam Gavantus *hic à num. 7. usque ad 10. inclusivè*, & de prædictis Dominicis Vagis tractat Gavantus etiam *tom. 1. par. 4. tit. 4. num. 4.*

II. Gavant. pag. 18. col. 2. num. 3.-- *Sunt privilegiatæ.*) Dividuntur præterea Dominicæ Minores, & per annum in privilegiatas, & non privilegiatas. Privilegiatæ sunt quatuor, nimirum eæ, quas recenset Gavantus hîc, cæteræ aliæ dicuntur non privilegiatæ, quia in his Officium est Dominicale, non verò octavæ illius, infra quam aliquando incidunt.

III. Gavant. pag. 20. col. 2. n. 12.-- *Ea igitur prima esse dicitur, quæ &c.*) Innuit Gavantus, Dominicam primam alicujus Mensis eam censendam esse, quæ venit in Kalendis, vel quæ est proximior Kalendis talis mensis, sive ante, sive post. Lohner autem *par. 5. in Rubricas Breviarii littera G.* ait, quod ut clariùs explicetur, illa est dicenda Dominica prima Mensis, juxta Rubricas Breviarii, quæ vel cadit in tres ultimas dies hebdomadæ antecedentis Calendas, vel in quatuor primos dies hebdomadæ sequentis Calendas, quod idem pariter dicendum est cum proportione de Prima Dominica Adventus respectu Festi S. Andreæ, nimirùm, quòd sit illa, quæ vel cadit in ipsum Festum, vel quæ est ipso Festo proximior.

IV. Gavant. pag. 20. col. 2. n. 13. -- *De Officio Dominicali dicemus, cùm de Matutino, & aliis &c.*) Pro ordinando Officio Dominicali legenda sunt, quæ traduntur in Rubricis Breviarii tit. 4. de Dominicis n. 8. & seqq. & ea, quæ tradit Gavantus *Sect. 4. cap. 1.* agendo de Matutino, & aliis.

Advertere tamen debemus, quòd Dominicæ Majores, de quibus suprà mentionem fecimus, primæ, vel secundæ Classis, non sequuntur Ritum Duplicium primæ, vel secundæ Classis, nam Ritus earum non est nisi semiduplex, exceptis Dominicis Paschæ, in Albis, Pentecostes, & Trinitatis. Ritus porro Dominicarum Paschæ, & Pentecostes cum duobus sequentibus diebus est ad instar Festorum primæ Classis; Dominica in Albis est Duplex ad instar majoris quoad Ritum celebrandi Officium, sed primæ Clas-

sis

ſis quoad excluſionem aliorum Feſtorum. Ritus verò in Dominica Sanctiſſimæ Trinitatis eſt ſecundæ Claſſis. Quæ quidem Dominica in Tabula Feſtorum recenſetur inter Dominicas primæ Claſſis, unde excludit quodcunque Feſtum etiam primæ Claſſis, ſed celebratur Feſtum Sanctiſſimæ Trinitatis ſub Ritu Duplicis ſecundæ Claſſis, de qua re videatur Gavantus *Sectione 6. cap. 19. num. 2.*

Pro coronide hujus Sectionis mentio facienda eſt de Decreto edito à Sacra Rituum Congregat. die 12. Martii 1618. & dato in noſtro indice ſub num. 41. in quo declaratur, quòd ſub nomine Feſti novem Lectionum veniat etiam Dominica.

De Feriis. V.

RUBRICA.

1 *Officium Feriale, hoc eſt, Simplex de Tempore occurrenti, prout in Pſalterio, & proprio de Tempore habetur, fit ſemper in Feriis Adventus, Quadrageſimæ, Quatuor Tempor. Vigiliarum, & in Feria ſecunda Rogat. quando infra Hebdom. non occurrit Feſtum Duplex, vel Semiduplex, vel de Oct. quia tunc de hujuſmodi Feriis fit commemorat. ut dicetur in Rubrica de Commemorationibus. Si verò in eis occurrat Feſtum Simplex, de eo fit tantùm commemorat. Item per annum fit Officium de fer. illis diebus, quibus infra Hebdom. in Kalendario non ponitur aliquod Feſtum Duplex, Semiduplex, vel Simplex, & non occurrit aliqua oct. vel Officium S. Mariæ in Sabbato, vel aliquod Feſtum ſollemne, aut conſuetum in aliqua Eccleſia celebrari, quamvis in Kalendario hujus Breviarii non ſit deſcriptum.*

2 *Officium Feriæ in Adventu, Quadrageſima, Quatuor Temporum, Vigiliis, & prima die Rogationum, incipit à Matutino: in aliis verò Feriis per annum, inde fit de feria, ubi deſinit Offic. præcedentis diei; ita ut ſi præcedenti die fuerit Duplex, vel Semiduplex, Offic. Feriæ incipiat ſequenti die à Matutino, ſi præcedenti die fuerit Feſtum Simplex, de feria fiat à veſperis illius præcedentis diei incluſivè. Similiter & quando in Feria iv. & vi. Quatuor Tempor. Septemb. & in Feria iv. Cinerum, ac in vigiliis occurrit aliquod Feſtum Simplex, de quo fieri debet commemorat. tunc præcedenti die (niſi fuerit Feſtum ix. Lect.) in veſp. fit de Feria, ut in Pſalt. ſine precibus, cum Oratione Dominicæ præcedentis, & cum commemorat. Feſti trium Lectionum in ſequenti feria occurrentis, ut dicetur infrà in Rubrica de Concurrentia. Terminatur autem Offic. de feria ſubſequente Duplici, vel Semiduplici ad Nonam: ſubſequente verò Simplici, de quo fieri debeat Offic. ad Capitulum Veſperarum, quia inde fit de Feſto Simplici, abſque ulla deinceps commem. Feriæ.*

3 *Ad Matutinum dicitur unum tantùm Nocturnum cum xii. Pſalmis ſecundùm ordinem Feriarum in Pſalterio, & tribus Lectionibus ut in proprio de Tempore.*

4 *Excipiuntur ab hoc ordinario Officii Ferialis tres Feriæ majores Hebdomadæ Sanctæ, & Feriæ Octavar. Paſchæ & Pentecoſtes, in quibus fit Officium, ut in propriis locis ponitur.*

5 *Quo-*

5 *Quomodo ordinandum sit Officium de Feria ad Matutinum & alias Horas: item de Lectionibus & Responsoriis: & quando dicendæ sint Preces Feriales; ac de aliis, quæ ad Officium Feriæ pertinent, habentur inferiùs de singulis propria Rubrica.*

Novæ Observationes, & Additiones ad Gavanti

Cap. VI. De Feria.

Gavant. pag. 21. col. 1. n. 2. -- *Feriarum genus duplex, majus alterum &c.)* Hìc Feriæ nomine intelligitur dies, in quam nullum Officium de Sancto, aut alicujus Festi octava, nec de Dominica, Ritu Duplici, aut Semiduplici celebrata, nec denique de Vigilia, aut de B. V. in Sabbato recitandum cadit Hoc sensu accepta Feria, dividitur in majorem, & minorem, ùt innuit, & de quibus satis locutus est Gavantus hoc loco, cujus explicationibus addere debemus, quòd Feriæ majores subdividuntur in privilegiatas, & non privilegiatas. Privilegiatæ sunt, quæ nulli alteri Officio, aut Festo cedunt, tales sunt sequentes, nempe. Primò *Feria IV. Cinerum.* Secundò *Feriæ omnes majoris Hebdomadæ.* Tertiò *Feriæ omnes infra octavam tam Paschæ, quàm Pentecostes*; Nam & dies infra utramque hanc octavam occurrentes ab ipso Breviario Romano, non tantùm in proprio de tempore, sed etiam in præsenti Rubrica *num.* 4. Feriæ appellantur. Hæ igitur omnes Feriæ privilegiatæ excludunt quodcumque aliud Officium, ac Festum in iis occurrens, etiam primæ Classis, faciuntque id transferri saltem in *Choro*: nam in *Foro*, seu quoad obligationem audiendi Sacrum, & abstinendi ab opere servili, regulariter Festa fori, in hujusmodi Feriis, ac diebus privilegiatis occurrentia non transferuntur; excipitur tamen ex parte Festum Annunciationis B. M. V. quod occurrens in Feria VI. Parasceves, aut Sabbato Sancto, tam in Choro, quàm in Foro transfertur, ùt diximus in Tomo superiori, & dicemus etiam infrà in proprio de Sanctis.

Cæteræ Feriæ Majores, quæ Festis Duplicibus, aut etiam Semiduplicibus in iis occurrentibus cedunt, dicuntur non privilegiatæ, nimirùm respectu Festorum 9. Lectionum; nam Festis simplicibus, ac Vigiliis etiam, hæ non cedunt, saltem quoad Officium, quod additur, quia si Vigilia aliqua occurrat in alia Feria sine Commemoratione Vigiliæ, Missa tamen tunc dicitur de Vigilia cum Commemoratione Feriæ Adventus.

Feriæ Minores per annum (qualis est etiam *Feria III. Rogationum*) cedunt cuicumque Festo etiam trium Lectionum, ita ut in Officio, occurrentis in ea Festi simplicis, de prædicta Feria III. Rogationum, & multò magis de aliis Feriis, neque fiat Commemoratio. Eædem Feriæ minores per annum cedunt etiam Officio B. M in Sabbato, item Vigiliis, necnon diebus infra octavam aliquam, ac à fortiori ipsis octavis.

De Vigiliis. VI.

RUBRICA.

1 *DE Vigilia fit Officium in omnibus Vigiliis per annum, quæ jejunantur, ubi in Kalendario annotatur hæc vox, Vigilia: nisi in die Vigiliæ occurrat Festum novem Lectionum, vel Octavâ; tunc enim in Officio novem Lectionum legitur nona Lectio de Homil. Vigil. & fit commemoratio de ea ad Laudes tantùm, cum Antipho-*

tiphona ad Benedictus, & v. Feriæ occurrentis de Psalt. & Oratione Vigiliæ; præterquam in illis Festis majoribus, quæ inferiùs excipiuntur.

2 *Si Vigilia occurrat in Dominica, de eà fit Officium in Sabbato, quod non sit impeditum Officio ix. Lection. quia tunc de vigil. fit tantùm commemorat. ùt dictum est. Excipitur ab hac regula vigilia Nativitatis, & Epiphaniæ Domini, quæ si venerint in Dominica, fit de illis, ùt in propriis Rubricis dicitur. Si autem in vigilia occurrat Festum sollemne alicujus loci, vel ex sollemnioribus infra annum, quæ inferiùs in Rubrica de Commemorationibus numerantur (veluti si in vigilia S. Johannis Baptistæ venerit Festum Corporis Christi) nihil tunc prorsus, nec commemorat. fit de vigilia, excepta vigilia Epiphaniæ. Idem servetur, quando aliqua vigilia venerit in Adventu, Quadragesf. & Quatuor Temporibus; nulla enim in his Feriis de vigilia fit Commemoratio.*

3 *Officium vigil. incipit ad Matutinum, sicut dictum est in superiori Rubrica de Feriis; terminatur autem ad Nonam, quia Vesperæ sunt de sequenti Festo.*

4 *Officium vigil. totum fit de Feria occurrenti, ùt in Psalterio: & tres Lect. leguntur de Homil. in Evangelium vigiliæ, ùt in propriis locis assignatur, cum tribus Responsoriis de Feria occurrenti, ordine in Rubrica de Responsoriis descripto. Dicuntur preces feriales, & Commemorationes communes, aliaque omnia sicut in Feriis Adventus, Quadragesimæ, & quatuor Temporum: de quibus & de aliis circa ordinandum ejus Officium, habentur inferiùs propriæ Rubricæ.*

5 *Excipitur ab hoc ordinariò vigiliarum, quæ jejunantur, Vigil. Pentecostes, quæ cum tribus nocturnis sub Officio Semidupl. celebratur, ùt ibi: & vigil. Nativit. Domini, quæ Nocturno Feriæ excepto, in Laudibus & Horis habet reliquum Officium Duplex. In vigiliis verò Epiph. & Ascensionis, quæ non jejunantur, fit Officium, ùt in propriis locis notatur.*

Novæ Observationes, & Additiones ad Gavanti
Cap. VII. De Vigilia.

I. Gavant. pag. 21. col. 2. num. 1.-- *Quædam Vigiliæ &c.)* Hoc nomen Vigiliæ à vigilando derivatur, eo quòd primis Ecclesiæ temporibus solerent Fideles in præcipuis Festivitatibus noctem in Ecclesia Divinis Laudibus consecrare; de qua re testatur Augustinus *in Psalm.* 85. dicens: *Si modo pug. amus contra nos, quamvis geramus domum somni carnem istam, & evigilamus in his luminaribus, & Sollemnitas ista* (Sancti Cypriani) *dat nobis animum vigilandi, dies illa* (æterna scilicet) *quales nobis Vigilias dabit?* Minutius etiam Felix, necnon Sanctus Cyprianus, Prudentius, Concilium Laodicenum, Hieronymus, atque alii harum Vigiliarum mentionem faciunt, allegati præsertim à Johanne Grancolas *Comment. Hist. in Breviar. lib.* 1. *cap.* 20. & à Petro Anellio Persico *in tract. de Offic. Eccles. dub.* 2. §. 3. & à Martene in tract. de antiqua Ecclesiæ disciplina *cap.* 7. *ubi num.* 3. postquam numeris præcedentibus multos antiquos Patres, & Auctores de hac antiqua Ecclesiæ disciplina agentes recensuit, ait, non esse existimandum, hæc fuisse primorum dumtaxat Christianorum exercitia, cùm calens Servatoris nostri sanguis ipsos ad omnia

mnia pietatis opera excitaret; nam idem subsecutis sæculis fervor extitit, eadem disciplina in Cathedralibus præsertim Ecclesiis, immò & in aliquibus Parochialibus. Et equidem inter Capitula, quæ ineunte sæculo IX. Ahito, Basileensis Episcopus, suæ Diœcesis Presbyteris dedit, c. 24. statuit, ut Horas Canonicas tam nocturnas, quàm diurnas nullatenus prætermittant. Uvala, qui circa annum 877. Antisiodorensem rexit Ecclesiam, non solùm nocturno Officio ipse minimè deerat, sed & absentes nominatim requirebat Fratres puerosque; ùt legitur in Historia Episcoporum Antisiodorensium cap. 39. Sæculo X. Ratherius, Veronensis Ecclesiæ Præsul, in sua Synodica ad Presbyteros Epist. eis præscribebat, ut omni nocte ad nocturnos surgerent. Alias Idem Martene ibi adducit Historias, quibus ostendit, usque ad sæculum XV. viguisse hanc disciplinam Vigiliarum nocturnarum, præsertim in aliquibus Ecclesiis Cathedralibus.

Hujusmodi Vigiliæ nocturnæ præcesserunt etiam legem Evangelicam, tum apud Ethnicos, tum apud Judæos, qui duodecim horas noctis artificialis dividere solebant in quatuor partes æquales inter se; inæquales verò in se, id est, longiores, vel breviores, juxta noctium longitudinem, vel brevitatem; nam in æstate erant breviores, in hyeme verò longiores, quarum partes stationes, & Vigiliæ militares dicebantur, & horum quælibet tribus horis constabat. Prima incipiebat ab occasu solis, & terminabat in horam tertiam, & dicebatur *Conticinium*; secunda incipiebat ab hora tertia, & terminabatur in horam sextam, & dicebatur *Intempestum*; Tertia incipiebat ab hora sexta, & terminabatur in nonam, & dicebatur *Gallicinium*; Quarta, quæ propriè dicebatur Vigilia matutina, incipiebat ab hora nona, & terminabatur in duodecimam, id est, usque ad ortum solis, & dicebatur *Antelucanum*. Prædictarum Vigiliarum mentio fit in veteri Testamento. De Prima Vigilia *Threnorum 2. vers. 19. lauda in nocte in principio Vigiliarum.* De Tertia *Judicum 7. vers. 19. Incipientibus Vigiliis noctis media.* De Quarta, *Exodi 14. vers. 24. Jamque advenerat Vigilia matutina.* In Testamento pariter novo multis in locis earumdem Vigiliarum habetur expressa mentio; *Luc. 2. vers. 8. Pastores erant in Regione eadem vigilantes, & custodientes Vigilias noctis.* Sanctus Matthæus *cap. 14. vers. 25.* de Christo loquens ait: *Quarta autem Vigilia noctis venit ad eos ambulans super mare*, & idem Christus Dominus Marci 13. *vers. 35.* dixit: *Vigilate ergo, nescitis enim, quando Dominus domus veniat, serò, an media nocte, an Galli cantu, an manè.* Quod hìc dixit *serò*, intelligit *primam Vigiliam noctis*; Quod hìc dixit *media nocte, an Galli cantu*, *Luca 12. vers. 38.* dixit: *si venerit in secunda Vigilia, & si in tertia vigilia venerit.* Et quod hìc dixit *manè*, Sanctus Matthæus suprà, *quarta vigilia noctis.* En igitur antiquissimum Vigiliarum nocturnarum usum, à quibus hodiernæ nostræ Vigiliæ nomen desumpserunt. Ethnicos quoque nocturnas Vigilias celebrasse in honorem Deorum, ostendit Card. Bona *Divina Psalmod. cap. 4.* Christianorum Vigiliæ in desuetudinem abierunt, populorum potiùs negligentia, ac oscitantia, quàm Bonifacii I. *Decreto*, quod nullum extat; aut *Can. 5.* Concilii Antisiodorensis, quo Vigiliæ quidem anili superstitione inductæ in privatis ædibus ad honorem quorundam Sanctorum tantummodo vetitæ fuerunt, non verò Vigiliæ illæ, quæ ex antiquo Ritu fieri consueverant.

Scio, Polidorum Virgilium *de Invent. Rer. lib. 6. cap. 4.* tradidisse, quòd nocturna Sacra semper fuerint damnata ob periculum impudicitiæ. Verùm hic error, ùt egregie ait citatus Bona, tam supinus est, ut exsibilari potiùs debeat, quàm confutari. Quod enim frequentius exercitium, quæ magis vulgata pietas præsertim in primis Christi cultoribus, quàm sacræ pernoctationes, & pervigilia, ad quæ passim utriusque sexus Fideles in Ec-

 clesia

clesia convenisse Sancti Patres, quos mox adduximus, commemorant? Immò cùm sæculo quarto Vigilantius hujusmodi Vigilias temerario ausu improbaret, acerrimè confutatus est ab Hieronymo, à quo per jocum dicitur Dormitantius. Vide etiam, quæ super hac eadem materia observavimus in superiori Tomo *par.* 4. *Tit. XIII. n.* 1.

Abolitis prædicta ratione universaliter Christianorum Vigiliis, adhuc tamen in aliquibus insignioribus Ecclesiis, ante aliquod Festum sollemne piè, ac laudabiliter observantur, sic in Ecclesia Aurelianensi in nocte Inventionis Sanctæ Crucis, testante Guyeto *lib.* 1. *cap.* 17. nec non in Ecclesia Cenomanensi in nocte S. Juliani, & in Ecclesia S. Martini Turonensis in nocte Festi transitus ejusdem S. Denique per universam Ecclesiam in nocte Nativitatis Domini. Remansit pariter Vigiliarum nomen ad significandum jejunium, quod sive jure scripto, sive jure tradito, aut generali consuetudine servatur pridie Festorum sollemniorum. Jure quidem scripto in Pervigiliis Nativitatis Domini, Assumptionis B. M. & omnium Apostolorum, præterquàm Philippi, & Jacobi, ac Johannis Evangelistæ *cap. ex parte, & cap. de observat. jejun.* Generali verò consuetudine vim præcepti habente, sive præcepto tradito, & non scripto, ùt vult Cardenas, & alii Theologi in pervigiliis Pentecostes, nativitate S. Johannis Baptistæ, S. Laurentii, & Festivitatis omnium Sanctorum.

Præter has vigilias duæ aliæ recensentur in Breviario à jejunio immunes, Epiphaniæ videlicet, & Ascensionis Domini, ideò tamen retentæ, quia in his sollemnitatibus perinde ac in aliis, Vigiliæ olim sollemnes in Ecclesiis habebantur.

Ex superius dictis deducitur, abolitarum Vigiliarum loco non fuisse subrogatum jejunium, ùt plerique opinantur, innixi forsan auctoritati Durandi *in suo Rat. lib. 6. cap.* 7. *n.* 8 utrumque enim, tam jejunium, quàm Vigilias nocturnas priscis Ecclesiæ temporibus æquè servatum fuisse, colligitur ex Sancto Ambrosio, qui *in Sermone in Psalmum* 109. *edit. Rom. de Festo Pentecostes*, commendans exactam Vigiliarum observationem, ait: *Jejunavimus Sabbato, Vigilias celebravimus, orationibus pernoctantes institimus*, qui Textus refertur etiam à Gratiano *distinct. one* 46. *cap. nosse.* Eadem veritas comprobari etiam potest ex alio Textu S. Augustini: *In Sermone ad Fratres in Eremo*, qui licèt suppositi tius sit, tribuitur nihilominus Auctori, qui floruit sæculo undecimo, ùt vult Christianus Lupus; ibi autem hæc leguntur: *Scitote Fratres mei, quod antiquitùs Patres nostri Fideles jejunare consueverunt in Vigiliis magnarum sollemnitatum usquè ad noctem.* Eadem veritas demonstratur ex versibus S. Paulini *natali Septimo S. Felicis*, quos refert Guyetus loc. suprà cit. minimè officiente textu, qui legitur *in Canone de jejunio cit. distinct.* 76. nimirum - Vigiliam simul, & jejunium celebrari non debere - per jejunium enim, ùt ponderat bene Guyetus, non intelligitur ibi actio jejunandi, sed Jejunium Quatuor Temporum, quod dicto Canone cavetur, ne fiat in Vigilia Pentecostes, sed post dictam sollemnitatem, ùt modo observatur: Cæterùm, priscam esse consuetudinem jejunandi in tali Vigilia, ostendimus etiam in superiori Tomo nostr. Observ. *parte* 4. quo verò jure sit servandum tale jejunium in dicta Vigilia, egregiè discutit laudatus Guyetus *cit. lib.* 1. *cap.* 17. *quæst.* 6.

Reliquum est, ut adnotemus, quòd Græci Profesta appellant eos dies, quibus à nobis Vigiliæ nomen appositum est, talia autem Profesta observant dumtaxat in Festis Christo Domino, & B. V. dicatis, videlicet in Nativitate Domini, Transfiguratione, Nativitate, Præsentatione, Annunciatione, Hipapante, & Assumptione B. M. in exaltatione, & Processione vivificæ Crucis.

II. Gavant. pag. 21. col. 2 n. 3. *Vigilia occurrens in Festo primæ Classis.*) Inhærendo verbis Rubricæ *de Vigiliis Tit.* 6. *n.* 2. Declarat

rat Gavantus, quòd si in Vigilia occurrat Festum sollemne primæ Classis, nihil tunc prorsus, neque commemoratio fit de Vigilia, excipitur tamen ab hac Regula etiam juxta prædictæ Rubricæ dispositionem Vigilia Epiphaniæ, in qua si occurrat Festum Duplex etiam primæ Classis, debet de ea fieri Commemoratio, in primis Vesperis, & Laudibus, cum nona Lectione de Homilia, item in Missa cum Evangelio in fine, ita etiam advertit Guyetus *lib. 4. cap. 5. quæst. 5.* & etiam Bissus *lit. V. n. 52.*

III. Gavant. eod. n. 3. *Eo Anno, quo Vigilia S. Johannis Baptistæ incidit in Festum Corporis Christi &c.)* Refert Gavantus, Leonem X. statuisse, ut eo Anno, quo Vigilia S. Johannis Baptistæ incidit in Festum Corporis Christi, pridie ejusdem Festi jejunetur, quarta scilicet Feria, quæ tunc incidet in diem 22. Mensis Junii. Idem etiam confirmavit S. R. C. die 24. Septemb. Anno 1638. cujus Decretum datur in nostro Indice Decretorum pertinentium ad Rubricas Missalis sub n. 281. quod quidem Decretum laudavit, & idcirco super hoc expedivit Breve Confirmatorium Urbanus VIII. apud Cherubinum *in Bullario Romano Tom. 4. Const tut. 152. qua incipit: Cùm sicut,* edita eodem Anno 1638. 13. Octobris, & refert eam Peyrinus *de Privilegiis Regularium* in fine operis.

Ex quo autem in præfato Decreto habetur, solummodo anticipandum esse Jejunium die antecedenti, nempe Feriâ 4. prout jejunaretur in ipsa Vigilia, & nullus habeatur sermo de Officio Vigiliæ: hinc subortum est dubium, an occurrente prædicta Vigilia Nativitatis S. Johannis Baptistæ in die Festo SS. Corporis Christi, anticipato jejunio ejusdem Vigiliæ in diem 22. Junii ad formam Constitutionis Urbanæ, debeat in Officio diei 22. prædictæ, ejusdem Evangelii nona Lectio recitari, & in Officio, & Missa de eadem fieri Commemoratio; Remissa fuit discussio hujus dubii à SS. Domino nostro Clemente PP. XI. ad Sac. Rit. Congregationem, quæ die 18. Septemb. 1706. respondendum esse censuit: *Nihil de Vigilia in Officio & Missa prætermittendum esse*, quod quidem Decretum approbavit Laudatus Pontifex die 2. Octob. ejusdem Anni, & datur in nostro Indice num. 241.

Mirabitur forsan quis, & quæret, cur S. C. in hoc casu cum anticipatione jejunii non conjunxerit Commemorationem Vigiliæ, vel potiùs ejusdem Vigiliæ Officium, si nullum occurrat Festum novem Lectionum, eo modo, quo fieri solet, quando Vigilia aliqua occurrens in Dominica transfertur in Sabbatum præcedens, tunc enim disponit Rubrica Generalis *de Vigiliis n. 2.* quòd de prædicta Vigilia ita translata fiat etiam Officium in dicto Sabbato, quod si sit impeditum Officio novem Lectionum, tunc de Vigilia in eodem Sabbato fiat tantùm Commemoratio. Huic quæsito satisfieri posse crediderim, summos Pontifices, Sacramque Congregationem laudabiliter statuisse in dicto Casu anticipationem jejunii, quia decens non videbatur lætitiam exortam ex magna sollemnitate, & Festivitate Corporis Christi, jejunio temperare, nullam verò statuere voluisse mutationem Rubricæ Generalis VI. circa Officium, vel commemorationem Vigiliæ, de qua ibi præscribitur, ùt suprà etiam adnotavimus, quòd si occurrat in Festo primæ Classis, nullum in Officio habeat locum, neque etiam Commemorationem, ne sollemnitas minuatur. Hanc igitur Rubricæ dispositionem S. C. immutatam reliquit in prædicto casu, & solummodo anticipationem jejunii optimè præscripsit; quia, ùt etiam notat Gavantus hoc n. 3. expedit in similibus casibus transferri jejunium in pridianum diem, absque eo, quòd anticipetur, & connectatur cum jejunio Officium Vigiliæ, separari namque possunt unum ab alio; huic doctrinæ nostri Sapientissimi Doctoris, ac Magistri, adstipulatur etiam Guyetus *lib. 2. cap. 5. quæst. 1.* ubi alios similes casus adducit; necnon Bissus *lit. V. n. 50. §. 3. & lit. I. n. 6. 4 §. 1.*

Discuti hìc posset quæstio, utrùm præter Vigilias in Calendario expressas, liceat agere Officium de Vigilia alicujus Festi proprii, putà Patroni; Guyetus *lib* 1. *cap.* 17 *quæst.* 2. & Bissus *lit. V. n.* 50. §. 11. cum distinctione procedunt, dicentes, quòd si usus agendi Officium talis Vigiliæ fuerit legitimè introductus, non erit profectò reprobandus, quia Rubricæ Breviarii non tollunt antiquas Consuetudines, ùt declaravit S. R. C. & refert etiam Gavantus noster *sect. X. cap.* 2. *n.* 1. si verò usus recitandi tale Officium non fuit legitimè introductus, nullo modo debet continuari, neque de novo introduci. Non loquimur de jejunio, quod unusquisque pro sua devotione poterit observare.

IV. Gavant. pag. 22. col. 1. n. 4. *Ita ut nec de ea Commemoratio fiat &c.*) Quando Vig. venerit in Adventu, Quadrages. & Quatuor Temporibus, præscribit Rubrica Generalis *suprà n.* 1. ut nulla in prædictis Feriis fiat Commemoratio de Vigilia. Rationem hujus dispositionis assignat Gavantus, dicendo, quia pro Commemoratione Vigiliæ legi non potest congruenter Homilia post Homiliam Feriæ in Officio trium Lectionum, quæ eo Casu sunt vel de Scriptura occurrente, ùt in Adventu, vel de Homilia, ùt in Quadragesima. Verùm hæc ratio solùm probat, quòd Evangelium, & tertia Lectio de Vigilia dici non debeat, non autem evincit, quòd saltem Commemoratio in Laudibus de Vigilia fieri non posset, sicut interdum de Simplicibus Festis, etiam si nona Lectio de eisdem ob justam causam aliquando non legatur, tamen fit Commemoratio in Laudibus. Dicendum ergo erit, ait Lohner *par.* 5. *Tit.* 5. hoc esse speciale privilegium, aut potiùs requisitum Vigiliarum, ut si de iis Officium, aut nona Lectio dici nequeat, etiam Commemoratio de eisdem omitti debeat.

Sed huic ponderationi addi posset, non fieri in tali casu Commemorationem de Vigilia, etiam ex defectu (generaliter loquendo) Antiphonæ, & Versus, quæ resumenda essent ex Feria currenti. Verùm cùm regulariter ea adhibeantur pro Officio Feriæ, hinc desunt pro Commemoratione Vigiliæ. Dixi (generaliter loquendo) quia reverà tempore Adventus, & Quadragesimæ, nec non quando anticipatur Officium, vel Commemorat. Dominicæ, pro Commemoratione Vigiliæ possent desumi Antiphonæ & Versus de Psalterio, in rigore tamen hujusmodi Antiphonæ, & Versus dici non possunt propria Feriarum Adventus, & Quadragesimæ; idcirco tales Antiphonæ, & Versus essent substituta, non verò propria pro Commemoratione Vigiliæ. In quatuor verò temporibus Septemb. & quando anticipatur Officium, vel Commemoratio Dominicæ, & à Feria IV, Cinerum usque ad Sabbatum sequens inclusive, licèt pro Commemoratione Vigiliæ posset desumi Antiphona ex Feriis Psalterii, nihilominus quia deficiunt Versus, quorum loco quamvis posset substitui Versus ex Laudibus Dominicæ, vel ex Vesperis, ùt in casu multiplicium Commemorationem de Sanctis præscribit Rub. IX. de Commemorationibus n. 8. Attamen cùm demandetur, nullam debere fieri in supradictis casibus Commemorationem Vigiliæ in Officio, sed tantùm in Missa, nisi aliter à S. R. C. disponatur, eisdem Rubricis inhærere debemus, & nullam substituere Antiphonam, neque Versum. In Missa autem occurrente aliquo Festo fit quidem Commemoratio Vigiliæ, quamvis de ea non sit facta Commemoratio in Laudibus, ùt videre est apud nostrum Gavant. *Tom.* 1. *part.* 1. *Tit.* 3. *n.* 4. quia cùm Vigilia habeat Orationem propriam, & non confundatur cum Oratione Feriæ, hinc nulla est ratio omittendi ejusdem Commemorationem in Missa, quæ in sola Oratione consistit; at in Laudibus Commemoratio involvit etiam Antiphonam Feriæ, quæ est designata pro Cantico *Benedictus*, & Versus, qui post Hymnum dicuntur, quæ, ùt dixi, deberent repeti, si facienda esset Com-

me-

memoratio Vigiliæ, cùm semper in tali Commemoratione desumantur Versus, & Antiphona ex Feria tunc currente.

Ex dictis sequitur, Vigilias dividi posse primò in eas, quæ non jejunantur, nempe celebrantur sine jejunio, & in eas, quæ jejunantur, ùt Rubricistæ loquuntur. Prioris generis in Ecclesia universali sunt tantùm duæ, ùt innuimus suprà, nempe Vigilia Epiphaniæ, & Vigilia Ascensionis. Posterioris verò generis sunt reliquæ Vigiliæ omnes, quarum suprà mentionem fecimus, & quæ, quia annexam habent obligationem servandi jejunium (cujus finis est Carnis mortificatio, ac castigatio, non autem restauratio, ùt apud Cardinalem Bona *Rerum Liturgic. lib. 2. cap. 21. §. 6.* notat Zonar.) ideò ad hoc designandum in his Vigiliis Ecclesia adhibet colorem violaceum.

Dividi possunt secundò Vigiliæ in majores, & minores. Majores dicuntur, quæ sub ritu semiduplici (uti Vigilia Epiphaniæ, & Pentecostes) vel omnino sub ritu Duplici (uti Vigilia Nativitatis Domini à Laudibus inchoatur) celebrantur. Minores autem sunt illæ, quæ non nisi ritum simplicis habent.

V. Gavant. pag. 22. col. 1. n. 6. *De partibus Officii Vigiliæ dicemus infrà &c.)* Esset hìc agendum de ordine servando in Vigiliæ Officio, at quia de hoc loquitur Rubr. 8. generalis sub *n. 3. & seqq.* & nos cum Gavanto agemus in suis locis, idcirco talis ordo petendus erit, ubi de singulis Horis Canonicis loquemur.

De Octavis. VII.

RUBRICA.

1 *DE Octava fit Officium, vel saltem commemoratio (quando aliquo Festo, vel Dominica impeditur) per octo dies continuos. Fit de Octava in Paschate Resurrectionis, in Ascensione Domini, in Pentecoste, in Festo Corporis Christi, in Festis, quibus in Kalendario apponitur Octava: item in Festo Dedicationis propriæ Ecclesiæ, & in Festo principalis Patroni, & Titularis loci, vel Ecclesiæ, & in Festis aliorum Sanctorum, quæ apud quædam Ecclesias, Congregationes, & Religiones consueverunt sollemniter cum Octavis celebrari: nisi illa Festa venerint in Quadragesima, quo tempore omittitur Officium cujuscumque Octavæ. Quòd si aliquod Festum, quod celebrari solet cum Octava, paulò ante Quadragesimam venerit, & jam per aliquot dies factum sit Officium de ejus Octava, adveniente Quadragesima, nihil ampliùs fit de ea, nec commemoratio. Et idem servetur de Octavis nondum absolutis, quando supervenit Festum Pentecostes, & dies 17. Decembris.*

2 *In Pascha Resurrectionis, & Pentecostes Officium Octavæ terminatur in Sabbato sequenti ad Nonam.*

3 *Infra Octavas fit de Festis Duplicibus & Semiduplicibus occurrentibus, ac etiam translatis, ùt dicetur infrà de Translatione Festorum num. 5. cum Commemoratione Octavæ: nisi illa Festa sint de sollemnioribus enumeratis in sequenti Rubrica de Commemorationibus, in quibus nulla fit commemoratio de Octava: exceptis Octavis Nativitatis, Epiphaniæ, & Corporis Christi, de quibus fit semper com-*

commemoratio, quocumque Festo in illis occurrente. Infra Octavas autem Paschæ & Pentecostes non fit de Festo aliquo, etiam principali Patrono, vel Titulari Ecclesiæ, vel Dedicatione ejusdem, sed transfertur post Octavam. Infra Octavam Epiphaniæ fit tantùm de Patrono, vel Titulari Ecclesiæ, & de Dedicatione ejusdem (non tamen in die Octava) cum commemoratione Octavæ. Infra Octavam Corporis Christi fit tantùm de Duplicibus, non tamen translatis, cum commemoratione Octavæ, de Semiduplicibus verò infra eam non fit, sed transferuntur post Octavam, ùt dicetur in Rubrica de Translatione Festorum. De Simplicibus infra quascumque Octavas occurrentibus fit tantùm commemoratio, præterquàm in duobus diebus post Pascha & Pentecosten, ùt dicitur in sequenti Rubrica de Commemorationibus. De Dominicis infra Oct. occurrentibus fit Officium, ùt dictum est suprà in Rubrica de Dominicis. Si duæ Octavæ simul occurrant, (ùt Octava S. Joannis Baptistæ & Octava Corporis Christi, vel Octava Patroni, vel Titularis Ecclesiæ cum alia Octava) quando non erunt celebranda Festa ix. Lectionum, vel dies Dominicus, fiet Officium de digniori cum commemoratione alterius. De die autem Octava cujuscumque Festi, fit totum Officium Duplex cum commemoratione diei infra aliam Octavam. De Festis occurrentibus in die Octava, servetur, quod dicitur in Rubrica de Translatione Festorum.

4 *Officium de Octava fit cum tribus Nocturnis, novem scilicet Psalmis, & novem Lectionibus, (exceptis Octavis Paschæ & Pentecostes, in quibus fit cum uno Nocturno, ùt suis locis ponitur) & omnia dicuntur sicut in die Festi, præter Lectiones: quarum primæ tres semper sunt de Scriptura occurrente in Officio de Tempore, præterquàm infra Octavam Assumptionis B. Mariæ, in qua singulis diebus positæ sunt Lectiones propriæ de Canticis Canticorum; aliæ Lectiones secundi & tertii Nocturni dicuntur, quæ infra Octavam positæ sunt. Infra Octavam verò Patroni, vel Titularis Ecclesiæ, aut alterius Festi, quod in aliquibus Ecclesiis consuevit cum Octava celebrari, si apud illas Ecclesias non habentur propriæ & approbatæ Lectiones, pro ii. & iii. Nocturno infra Octavam repetantur Lectiones positæ in Communi Sanctorum, si de Sanctis fiat Octava, alioquin Lectiones diei Festi.*

5 *Infra Octavam Officium fit Semiduplex: in die Octava Duplex. In Vesperis infra Octavam omnia dicuntur sicut in secundis Vesperis Festi, & in primis Vesperis diei Octavæ omnia sicut in primis Vesperis Festi, nisi aliter in propriis locis notetur.*

6 *Infra Octavas non fiunt Suffragia consueta de Sanctis, nec dicuntur Preces ad Primam & Completorium, etiamsi fiat Officium de Dominica, vel Festo Semiduplici. In aliis, quomodo sit ordinandum Officium de Octava, habentur inferiùs propria Rubrica.*

Novæ

Novæ Observationes, & Additiones ad Gavanti

Cap. VIII. De Octava.

I. Gavant. pag. 22. col. 1. num. 1. -- *Beatæ Virgini due &c.)* Hodie Octavæ B. V. tres recensentur, Octavis enim Nativitatis, & Assumptionis, addita est ab Innocentio PP. XII. die 15. Maji 1693. etiam pro universa Ecclesia Octava Conceptionis ejusdem Immaculatæ Virginis Mariæ, de qua re extat Constitutio ejusdem Pontificis in suo particulari Bullario, quæ incipit -- *In Ex eisa Sedis Apostolicæ specula &c.*

II. Gavant. eod. num. 1. -- *De quarum origine vide, quæ scripsimus in Præfatione ad Octavarium Romanum.)* Sicut de Vigiliis ostendimus suprà, ita de octavis, quibus augustiora Mysteria, & sollemniora Sanctorum Festa recoluntur in Christiana Ecclesia, dicendum est, quòd à Judæorum Ecclesia originem suam trahunt, quam quidem veritatem fuse satis commonstravit sapientissimus noster Gavantus in sua erudita Præfatione ad octavarium Romanum, quam consulere poterit curiosus Lector, & idcirco ab indaganda hac origine nos hic abstinemus, ne eadem repetamus. Duo tamen in hanc rem observare lubet, quæ à præstantissimo nostro Auctore prætermissa fuerunt. Quale illud in primis est, quod adnotat Grancolas *lib. suprà cit. cap.* 45. quòd Beda, qui floruit Anno Domini 731. de Pentecostes octava tantùm meminit. Theodemarus, Carolo Magno coævus, Natalis tantùm, & Epiphaniæ octavarum mentionem facit. Sanctorum verò Festis nullæ adhuc tributæ erant; octavo enim tantùm sæculo præcipuis Festis octavæ adsignari in Occidente cœperunt; earum usum ignorant Græci. Hæc Grancolas; ex cujus tamen observatione inferre non licet, quòd Bedæ, & Caroli Magni temporibus Paschatis octava non celebraretur; hæc enim in omnibus Sacramentariis, Beda etiam vetustioribus habetur, sicut etiam octava Natalis Domini. Theophaniæ quidem octava in codice Gelasiano non extat, sed in Gregoriano utique reperitur. Sanctorum autem octavas quod attinet, in mox laudato codice Gelasiano leguntur octavæ SS. Apostolorum Petri, & Pauli nec non S. Laurentii, sed hæc in Gregoriano non habetur. Verùm prædictas SS. Apostolorum, & Laurentii octavas adjectas fuisse dictis Sacramentariis, censet Grancolas *loc. cit.* quod de octava S. Laurentii negare non ausim, de altera autem apertissime nego.

Secundò observandum est; quòd licèt antiquitus recolerentur dictæ octavæ, nihilominus diebus intermediis de Sanctis non solùm nullum recitabatur officium, sed neque ulla de ipsis fiebat Commemoratio, de quo aliquod vestigium extat in Breviario Romano pro Sancta Agnete, in cujus octava *Sanctæ Agnetis secundò* officium fit. At postea, sex dierum intervallum eodem Festi, cujus celebratur octava, officio repletum fuit, ut etiam octavæ Sanctorum octo diebus durarent. Refert Micrologus *cap.* 40. Romæ octavis omnibus etiam Domini nostri, excepta Paschatis, & Pentecostes hebdomada, Psalmos de Feria, ad Matutinum nunquam prætermissos fuisse, licèt Invitatorium, Antiphona in Psalmos, & Responsoria de Festo essent, quia tres tantùm Lectiones in octavis erant. Addit idem Auctor *cap.* 44. *juxtà Romanam auctoritatem nullorum Sanctorum octavas observare debemus, nisi unde certam aliquam traditionem à Sanctis Patribus habemus. Eorum quoque, quorum octavas celebramus, nullam quotidianam mentionem per interjacentes dies agimus, quia nullam auctoritatem inde habemus, exceptis de S. Maria, & de S. Petro, quorum memoriam, & alio tempore non cessamus celebrare*: Hæc Micrologus, qui floruit sæculo undecimo. Festis igitur B. V. scilicet ejus

Gavant. Rubr. Brev. G

ejus Assumptione, & Sancti Petri juxta Romanum morem, non horum officium, sed Commemoratio tantùm diebus intrà octavam fiebat. Postquam verò officia diebus illis inserta fuere, Dominicæ officium recitabatur infra octavam Radulphi Ævo, ipso testante *propofit.* 10. quod adhuc servatur juxta Rubricas nostri Breviarii Romani, exceptis Dominicis infra octavam Ascensionis, Epiphaniæ, Natalis, & Corporis Christi, quæ Festa sunt Domini nostri, quibus multa de Festo cum Dominicæ officio miscentur, at in octavis aliis Dominicæ officium integrum non intermittitur, quia æquum non est, diem intra alicujus Sancti octavam, Domini Festo, & officio præferre, ùt optimè ponderant Rubricistæ.

III. Gavant. eodem n. 1. - - *De Patrono loci Microlog. subobscurè tradit, quare non excedunt numerum septemdecim.*) De Festo Patroni principalis debere celebrari Octavam, dubium non est, nam id statuitur in superiori Rubrica num. 1. & constat ex Decreto dato in nostro Indice sub n. 63. Rursus quoniam in Calendario Romano addita est, ùt diximus, Octava Conceptionis B. M. V. hinc fit, mòdò Octavas excedere numerum septemdecim.

IV. Gavant. eod. num. 1. - - - *Quæ addit recentior fieri Festum cum Octava tum Canonizationis, tum Beatificationis Sanctorum, apertè fallitur.*) Optimè docet noster præclarissimus Auctor, & Magister, quòd post editum à S. Pio V. Breviarium, nulla potest induci Octava ultra jam recensitas, sine Sedis Apostolicæ auctoritate, & hinc inferebat falli Castald. cujus à nobis suprà num. 9. *in Additionibus ad Caput V. Sectionis II.* allata est sententia circa sollemnitatem Canonizationis Sanctorum, cum Octava celebrandam, quam tamen, ob rationes, & auctoritates ibi allegatas, rejicere non potuimus. Ad Beatos verò quod attinet, de his extat Decretum editum à S. R. C. die 5. Octobris 1652. approbante Innocentio X. 16. Decembris ejusdem Anni, & dato in nostra Appendice Decretorum ad Missale num. 717. In quo habetur, quòd nullus possit excedere limites verbales Indultorum Sedis Apostolicæ super Beatificationibus, præsertim in celebratione Missarum, & Officii cum Octava.

Verùm quamvis de Beatis nequeat celebrari Octava, solent tamen celebrari per Triduum aliqua sollemnia, quorum methodum forsan dabimus in calce hujus voluminis, & erit eadem, quæ servata fuit in Ecclesiis PP. Cappuccinorum occasione recentissimæ Beatificationis secutæ anno 1737. B. Josephi à Leonissa, ejusdem Ordinis Sacerdotis professi.

V. Gavant. pag. 22. col. 2. n. 2. -- *Inter has Octavas est differentia, quæ, &c.*) Octavarum aliæ sunt privilegiatæ, aliæ non privilegiatæ: ex privilegiatis verò aliæ magis, aliæ minus privilegiatæ; unde Octavarum differentia ad quatuor Classes, seu gradus potest revocari, ut optimè dicit Gavantus. In primo gradu sunt duæ; nempe Octava Paschæ, & Pentecostes, in quibus de nullo Festo, etiam primæ Classis potest celebrari Officium, neque alicujus Festi potest fieri Octava, & ne quidem Commemoratio. Solùm Festi simplicis (sine aliqua tamen de eo Lectione) si tale infra illas, post primum earum Triduum occurrat, fit commemoratio in Vesperis, & Laudibus, & ad Missam: tres autem primi dies hujus utriusque Oct. tanquam Festa duplicia 1. Classis, etiam Festi simplicis Commemorat. & à fortiori ultimam de eo Lectionem, omnino excludunt. In secundo gradu est Octava Epiphaniæ, quæ ad differentiam Octavæ Paschatis, & Pentecostes admittit tantùm Festum Patroni principalis, itemque Festum Titularis, & Dedicationis Ecclesiæ, diebus infra ipsam occurrentibus celebrari, sed semper cum commemoratione ipsius Octavæ Epiphaniæ tam in Officio, quàm in Missa. In ipsa die tamen Octava Epiphaniæ nullum permittitur celebrari Festum ex supradictis, etiamsi sint primæ

mæ Classis, unde est, quòd talis Octava primæ Classis nuncupatur à Rubricistis.

VI. Gavant. eod. n. 2. - - *In tertio gradu Octava Corporis, &c*) Recenset Gavantus in tertio gradu Octavam SS. Corporis Christi, quæ duplicia tantùm infra eam occurrentia, non autem translata, admittit, nisi sint altioris ordinis, hoc est, sollemniora, utpote primæ, aut secundæ Classis; & in die Octava excludit duplicia secundæ Classis occurrentia, admittit enim tant. m duplicia primæ Classis, quæ occurrunt. Vide Decr. S.R.C. 30. Maji 1669. quod datur in nostro Indice num. 198. in quo declaratur, duplicia 2 Classis in Festo SS. Corporis Christi occurrentia transferri posse infra talem Octavam.

Quod hucusque diximus circa Festa 2. Classis etiam translata, nimirum quòd possint eorum Officia celebrari infra Oct. Corporis Christi, est consonum doctrinæ Bissi, quæ legitur in T. 1. *Verb. Festum Corp. Christi l. F. n. 66. §. 1.* huic sententiæ non refragatur Decret. datum in nostro Indice sub n. 110. quia ibi S.R.C. consulta fuit non de Festo 2. Classis, sed de Duplici Minori.

In supradictis autem Festis etiamsi primæ Classis, semper facienda est commemoratio dictæ Octavæ Corporis Christi, tam in Officio, quàm in Missà. Poterat olim infra Octavam SS. Corporis Christi non modo fieri commemoratio de occurrente Festo simplici, sed etiam legi de eo nona Lectio propria, & fieri ex duabus una, si duas ejusmodi habuisset. At verò ex Rubrica præfixa huic Festo ac ex Decretis Sacr. Rit. Congregat. quæ mox innuemus, infra Octavam Corporis Christi, adhuc quidem fieri potest, & debet commemoratio Festi simplicis, non tamen infra illam potest amplius dici ejusdem Festi nona Lectio, nisi in casu, quo fit Officium duplex de alio Sancto, dummodo hujus Festum non sit duplex primæ Classis, hoc enim aliunde omnem Festi simplicis, & Commemorationem, & Lectionem excludit. Non autem esse legendam de simplici nonam Lectionem, nisi in dicto casu Festi duplicis S.R.C. decrevit 12. Septembris 1671. & 21. Januarii 1679. ut videre est in Decreto dato in nostro Indice num 65. & in alio num. 182. 10. Januarii 1693. Id etiam apparet ex altero Decr. num. 235. edito 4. Apr. 1705. ex quibus Decretis liquet, nonam Lectionem de Festo simplici esse legendam infra prædictam Octavam, quando celebratur Officium de aliquo Sancto sub Ritu duplici. Vide etiam Bissum *tom. 1. verb. Lectiones in Officio sub n. 45.*

VII. Halden *part. 3. tit. 4. n. 3.* proponit hanc quæstionem, an ob paritatem, vel etiam identitatem rationis, similiter dicenda sit nona Lectio de Festo simplici (si propriam unam, vel duplicem habeat) infra prædictam Octavam Corporis Christi, occurrente tunc, quando Officium infra eandem Octavam fit de die infra Octavam SS. Trinitatis in eo loco, ubi SS. Trinitas est Titulus Templi, adeoque celebratur cum Octava? quæ Octava (ait Halden) cùm juxta Octavarium Romanum sit dignior, quàm Octava Corporis Christi, ideò Feria sexta, & Sabbato post Festum Sanctissimi Corporis Christi, Officium, & Missa non dicuntur de Octava Corporis Christi, sed de Octava SS. Trinitatis, cum hujus Præfatione in Missa, cum Commemoratione tamen Octavæ Corporis Christi in Officio, & in Missa. Hæc Halden, subnectens, à se propositum fuisse, & aliquatenus discussum hoc dubium *par. 2.* occasione Festi SS. Paullini, sed reverà agitat hoc dubium dicta quidem *par. 2.* sed occasione Vigiliæ S. Johannis Baptistæ *n. 23.* ubi supponit, & asserit, esse communem omnium sententiam, quòd Octava Corporis Christi in prædicto casu, tam quoad Officium, quàm quoad Missam cedat Octavæ SS. Trinitatis tanquam digniori; qua supposita sententia, alia ibi proponit dubia, & resolutiones, quæ attento Decreto S.R.C. infrà allegando, omnino corruunt. Idem Hal-

den sustinet prædictam suam sententiam *par. 1. tit. 11.*

Ex parte autem Magistrorum Cæremoniarum Ecclesiæ Cathedr. Bracharensis quæsitum fuit à S. R. C. *An diebus sexta, & septima Octava SS. Trinitatis, ubi est Titulus Ecclesiæ, cùm de ea fiat Officium, quia est dignior Octava Corporis Christi, debeat etiam dici nona Lectio de simplici illis diebus occurrente, an omitti ratione Octava Corporis Christi?* Et S. R. C. ad hoc dubium respondit: *Diebus sexta, & septima infra Octavam Festi SS. Trinitatis, ubi est Titularis, faciendum esse Officium de die secunda, & tertia infra Octavam Corporis Christi, cum commemoratione Sanctissima Trinitatis.* Ita die 8. Junii 1709. *in una Bracharens. ad secundum dubium*, & datur in nostro Indice num. 249. Hæc S. R. C. ponderatissima resolutio dirimit omnes illas quæstiones, quas Halden cit. locis proponit, nec potuit bene resolvere, cùm ignotum ei fuerit hoc Decretum, & quia ædificavit semper innixus falso fundamento, supponens nimirum cum omnibus Rubricistis, vi Rubricæ extantis in Octavario Romano præfixæ diei sexto, & septimo Octavæ SS. Trinitatis, & ex iis, quæ tradit Gavantus *sect. 6. cap. 19. n. 3.* Octavam SS. Trinitatis digniorem esse Octava Corporis Christi, & in prædictis diebus Feria VI. & Sabbato subsequentibus ad Festum Corporis Christi, & qui sunt sexta, & septima dies infra Octavam Trinitatis, agendum esse Officium de die infra Octavam ejusdem SS. Trinitatis in Ecclesiis, quarum Titulus est, cum sola commemoratione de die infra Octavam SS. Corporis Christi; quando juxta suprà dictam resolutionem ponderatissime editam à S. R. C. oppositum omnino est tenendum, nimirum in tali concursu Octavam SS. Corporis Christi esse digniorem, & non cedere Octavæ SS. Trinitatis, & ideo in prædictis duobus diebus dicendum esse Officium de Octava Corporis Christi cum commemoratione Octavæ SS. Trinitatis ab iis, qui illam celebrant.

Non me latet, in prædicta communi falsa sententia versari etiam Johannem Baptistam Pittonum *in de.is. ad Sacros. Ritus n. 868.* quinimmò etiam doctissimum Guyetum *lib. 4. cap. 6. quæst. 5.* qui quamvis forsan plùs æquo diligens sit in examinandis Gavanti placitis, & valde propensus in refellendis ejusdem doctrinis, nihilominus in hac controversia eidem, nullam movens difficultatem subscribit, hac ratione motus, quòd cùm SS. Trinitatis mysterium primum sit, ac dignissimum omnium, ejus Octava, ait ipse, in Ecclesiis, quarum Titulus est, præfertur Octavæ SS. Sacramenti. Non consideravit hic Auctor sapientissimus, quòd in præferendis Octavis non debet considerari tantùm major sublimitas mysterii, cujus Octava celebratur, sed alia privilegia, & sollemnitates, quas infrà examinabimus, & equidem si sola major sublimitas, & dignitas mysterii sufficeret ad talem Octavarum prælationem, Octava SS. Trinitatis non solùm esset dignior Octava Corporis Christi, sed etiam Octava Paschatis, & Octava Pentecostes, nam mysterium SS. Trinitatis profectò est dignius, & sublimius mysterio Resurrectionis Christi Domini, & mysterio missionis, ac descensus Spiritus Sancti super Apostolos, & nihilominus certissimum est, Octavas Paschatis, & Pentecostes digniores esse, & in superiori gradu ad Octavam SS. Trinitatis. Verissimum est, quòd Gavantus in suo Octavario digessit Lectiones pro hujusmodi Octava Trinitatis præ Octava Corporis Christi, sed stante supradicta resolutione, & responsione S. R. C. modo expungendæ viderentur præd. Lectiones ab Octav. Romano, nempe pro diebus sexta, & septima infra Octavam SS. Trinitatis, & mutanda Rubr. ibi præfixa, quia de hac Octava non debet fieri, nisi commemoratio in dictis diebus, & Officium recitari de Octava Corporis Christi.

Dixi, ponderatissimam fuisse resolutionem mox allegatam S. R. C. quia reverà, consideratis etiam Gavanti fundamentis, ostenditur

tur hæc veritas, nimirum Octavam SS. Corporis Christi esse digniorem, adeoque præferendam Octavæ SS. Trinitatis, nam hic n. 6. ait idem Gavantus, quod dignitas Octavarum attendi debet penes Classes Festorum; primæ enim Classis Octava dignior est quacunque Octava secundæ Classis etiamsi personæ dignioris, sic Octava primæ Classis alicujus Sancti Titularis Ecclesiæ erit profectò dignior quacunque Octava secundæ Classis, etiam B. V. quamvis hæc sit persona magis digna quocunque alio Sancto. In eadem verò Classe si sint duæ Octavæ, debent attendi personæ, ut dignoscatur, quænam sit dignior, ait Gavantus, hoc ordine: Christus, B. V. Angeli, Apostoli, &c. ita, ut Octava primæ Classis Christi Domini censenda sit dignior Octava primæ Classis B. V. & sic Octava primæ Classis B. V. sit dignior Octava primæ Classis Angelorum, &c. Progreditur Gavantus dicendo, quod, cæteris paribus, dignior est ea Octava, quæ est universalior, id est, quæ latius extenditur, quod etiam notat Guyetus *lib. 4. cap. 6. quæst. 6.* quo posito quod tamen indiget diligenti discussione) concludi deberet, quod in prædicto casu Octava SS. Corporis Christi, quam celebrat universalis Ecclesia, dignior est reputanda, quàm Octava SS. Trinitatis, quam celebrat particularis Ecclesia; ambæ enim hujusmodi Octavæ sunt primæ Classis, ambæ sunt in primo ordine, cùm Festum SS. Trinitatis, & Festa Christi Domini reputentur in eodem ordine ratione dignitatis divinarum Personarum, quapropter si verum est, quòd in tali concursu Octavarum ejusdem Ordinis, & Classis, dignior ea sit, quam celebrat universalis Ecclesia, procul dubio attenta hac declaratione, dignior censenda erit Octava Corporis Christi, quàm Octava SS. Trinitatis.

Præterea idem Gavantus hoc *n. 2.* dividit Octavas in quatuor genera, sive ad quatuor gradus revocat earundem differentiam; in primo gradu, ut etiam suprà innuimus, collocat Octavas Paschatis, & Pentecostes, quæ sunt supra omnes alias privilegiatæ. In secundo gradu collocat Octavam Epiphaniæ ob Privilegia ibi recensita. In tertio gradu collocat Octavam Corporis Christi, ob Privilegia, quibus decoratur, nimirum, quia admittit tantùm Festa duplicia, non tamen translata, nisi sint primæ, & secundæ Classis, juxta Decr. S. R. C. die 30. Maji 1699. datum in nostro Indice num. 98. In quarto gradu collocat Octavas reliquas, inter quas profectò recenseri debet Oct. Tit. SS. Trinit. hæc enim non excludit Festa semiduplicia, nec duplicia translata, non excludit Missas votivas, & de *Requie* quæ tamen omnia excludit Oct. Corporis Christi, ob quam etiam rationem ex eodemmet Gavant. deducitur, Octavam Corporis Christi esse digniorem Octava SS. Trinitatis, ipse enim suprà n. 5. appellat, cum Radulpho Tungrensi Octavam Prorogationem Festi. Ex quo sequitur (ait idem Gavantus) quòd eò nobilior est Octava, quò minus interrupta est à Festis aliorum; quapropter si Octava Corporis Christi excludit semiduplicia occurrentia, & duplicia translata, non tamen primæ & secundæ Classis, est minus interrupta à Festis aliorum, quàm Octava SS. Trinitatis, unde iterum dico etiam ex hoc capite, ad tradita per Gavantum sequitur, primam ex dictis Octavis esse nobiliorem secunda. Denique ex his, quæ docet ipse Gavantus n. 4. deducitur aliud argumentum ejusdem nostri assumpti: Dicit enim ibi noster Auctor: *adhuc accidit alia differentia inter Octavas trium graduum posteriorum, quòd occurrente Festo in iisdem admisso, semper tamen de Octava Epiphaniæ, Corporis Christi, & Nativitatis ejusdem fit Commemoratio ob earundem dignitatem* Igitur juxta Gavantum, & omnes alios Rubricistas, quamvis in Festis primæ aut secundæ Classis occurrentibus infra Octavas quarti gradus, nempe non Privilegiatas (excepta tamen Octava Nativitatis Domini) nulla fiat Commemoratio, neque in Officio, neque in

in Missa de dicta Octava, infra quam occurrunt prædicta Festa, nihilominus de Octava Corporis Christi, sicut etiam de Octava Epiphaniæ, & Nativitatis Domini ob earundem dignitatem, necesse est facere Commemorationem in utrisque Vesperis, Laudibus, & Missa, in quocunque duplici quantumvis sollemni, & primæ Classis infra eas occurrente, unde sequitur, quòd si in Feria VI. post Festum Corporis Christi occurrat Festum S. Johannis Baptistæ, à celebrantibus Octavam Trinitatis debet quidem omitti Commemoratio hujus Octavæ, non verò Commemoratio Octavæ Corporis Christi, quo posito nonne evidenter constat, etiam apud ipsos nobiliorem esse, & digniorem Octavam SS. Corporis Christi, quàm Octavam sui Titularis, nempe SS. Trinitatis?

Ex quibus omnibus concludendum est ponderatissimè, ùt dixi, S. R. C. ad propositum dubium negasse, ut ita loquar, suppositum, nempe nihil respondisse quoad nonam Lectionem de Festo simplici, sed declarasse, quòd in concursu talium Octavarum SS. Corporis Christi, & SS. Trinitatis, hæc secunda debet cedere illi primæ, utpote magis sollemni, & majoribus privilegiis decoratæ, & idcirco Feria VI. & Sabbato subsequentibus immediate Festo Corporis Christi, etiam illi, qui celebrant Octavam SS. Trinitatis, debeant recitare Officium, & consequenter dicere Missam de Octava Corporis Christi cum sola Commemoratione Octavæ SS. Trinitatis, & idcirco nona Lectio de simplici fortè occurrente in prædictis diebus est omittenda.

VIII. Gavant. pag. 22. col. 2. eod. n. 2. -- *In quarto gradu Octavæ reliquæ Nativitatis Domini, Ascensionis, & aliorum Sanctorum, &c.* In quarto gradu Octavarum recenset Gavantus Octavas non privilegiatas, infra quas fit non tantùm de Festo duplici, & semiduplici quocunque tunc occurrente, sed etiam de duplici quocunque translato; in hujusmodi tamen Festis fit commemoratio dictæ Octavæ, nisi Festum illud occurrens sit primæ, aut secundæ Classis, tunc enim nec in Officio, nec in Missa fit commemoratio de die infra Octavam hujusmodi quarti gradus, seu non privilegiatam. Excipitur tamen Octava Nativitatis Domini, nam de hac semper fit, ùt innuimus suprà in utrisque Vesperis, Laudibus, & Missa, commemoratio, uti habetur *in Rubrica nona de Commemorationibus.*

IX. Gavant. pag. 22. col. 2. n. 3. -- *Verùm Rubrica satis verificatur in duobus casibus, &c.)* Diximus, quòd Octavæ quarti gradus admittunt Festa quæcunque, non modò occurrentia, sed etiam translata, & ista non tantùm si sint duplicia, sed etiam si sint semiduplicia, cum hoc tamen discrimine, ut de duplicibus tam ante, quàm infra Octavam translatis fieri possit Officium quacunque die infra hujusmodi Octavas, Festo alio novem Lectionum, aut Dominica occurrente, non impedita, at verò semiduplicia translata in duobus tantùm casibus à Gavanto signatis, possunt celebrari in prædictis Octavis non privilegiatis, nempe primò, quando semiduplex occurrit in Dominica, secundò, quando in Festo Ascensionis Domini, tunc enim transfertur semiduplex in diem proximè sequentem, si non fuerit Festo alio duplici, vel semiduplici impedita; nam si talis Feria secunda fuerit prædicto modo impedita, tunc Festum semiduplex veniens in Dominica infra Octavam, debet transferri post Octavam, ita, ut tale Festum (sunt verba Rubricæ X. generalis de Translatione Festorum n. 5.) *infra Octavam non transferatur, nisi in proximè sequentem diem.* Prædictam Rubricam de Festo semiduplici occurrente in Dominica Interpretatus est Gavantus, & extendit ob identitatem rationis etiam ad Festum semiduplex occurrens in Festo Ascensionis, & in quocunque alio Festo habente Octavam, de quo asserit, quòd fiat in proxima die immediata infra Octavam, & quia hæc Gavan-

Gavanti interpretatio communiter admittitur à Rubricistis, ideo suo placito, & tali extensioni me subscribo.

An verò idem quoque sit intelligendum de Festo Semiduplici alia die infra hujusmodi Octavas, Festo alio duplici, aut semiduplici impedito occurrente, ita, ut de eo fieri debeat Officium die proxima infra Octavam, alio Festo novem Lectionum non impedita (uti fit, quando cadit in Dominica infra Octavam) vel utrum fit transferendum tunc post Octavam, controvertunt Doctores, non esse transferendum in tali casu Festum semiduplex in diem proximam infra Octavam Festo novem Lectionum non impeditam, sed omnino post Octavam censet Pater Gobat *tract. 5. n. 658. in Append. I t. R.* suamque sententiam ex principiis utriusque juris, & ipsis etiam Rubricis, ac præcipuo Rubricarum interprete Gavanto nostro petitis, stabilire conatur. Et equidem spectando rationem, ùt ait Halden *par. 3. tit. 4. num. 3.* & finem Rubricæ de non transferendo, ultra unum diem, Festo semiduplici in Dominica infra Octavam occurrente, sed eo tunc transferendo post Octavam, ne alioquin, ùt notat idem Gavantus *hac sect. cap 10. n. 4. imperturbetur Octava, & numero dierum nimis minuatur*; Gobati sententia admodum fundata apparet; nihilominus alii amplectuntur contrariam opinionem, sustinendo, quòd Festum semiduplex occurrens etiam extra Dominicam, in Festo v. g. Duplici infra Octavam non privilegiatam, non sit transferendum post illam, quando dies immediatè sequens alio Festo Duplici, vel Semiduplici impedita non fuerit, sed tunc perinde sit faciendum de eo Officium die immediatè sequenti, ac quando incidit in Dominicam. Hanc sententiam tradit, & sequitur Lohner *Instruct. pract. II. par. 1. tit. 3. num. 2.* Henricus Pisart in suo *Directorio Canonico tit. 10. num. 7.* afferens in favorem suæ sententiæ Decretum à S. R. C. editum 30. Septembris 1679. & datum in nostro Indice n. 104. in quo hæc habentur: *Festum Semiduplex incidens in Festo Duplici infra Octavam non privilegiatam, transferendum est in diem immediatè sequentem Festo novem Lectionum non impeditam, ut fit de Semiduplici occurrente in Dominica infra Octavam non privilegiatam.*

Huic Decreto, sicut etiam alteri eodem anno emanato, & dato in nostro Indice sub num. 105. derogatum profectò fuit per Decretum generale editum die 22. Decembris 1696. & datum in nostro Indice sub num. 191. Verùm quia ad dubium propositum ex parte Ecclesiæ Brugensis de Festo Semiduplici incidente in Festum habens Octavam, vel in Dominicam infra Octavam, an die immediatè sequenti debeat de ipso Semiduplici celebrari Officium, etiamsi remaneat aliud Officium Duplex reponendum, v. g. anno 1736. Festum Ascensionis incidit in die 10. Maji, seu in Festo S. Antonini, & remanebat celebrandum Festum Duplex S. Petri Martyris, hinc quærebatur, an die 11. Maji celebrari deberet Festum Semiduplex S. Antonini juxta Rubricam de Translatione Festorum num. 5. transferendo ulterius Festum S. Petri Martyris, quia, inquam, præfatum dubium resolutum fuit decisione affirmativa, & deinde ab eadem S. Congregat. jussum fuit, quòd dentur Decreta emanata sub diebus 30. Septembris 1679. hinc videntur per hanc resolutionem datam à S. R. C. die 23. Junii 1736. *in Brugen.* & positam in nostro Indice per extensum sub num. 316. videntur, inquam, iterum confirmatæ dispositiones prædictorum Decretorum emanatorum die 30. Septembris 1679. in quibus statutum erat, quòd Festum Semiduplex incidens in Festo Duplici infra Octavam non privilegiatam, transferendum est in diem immediate sequentem Festo Duplici, vel Semiduplici non impeditam. Et quod de Festo translato faciendum est Officium die immediate sequenti, etiamsi adsit aliud ejusdem dignitatis Festum prius translatum,

latum, quam tamen confirmationem, & renovationem prædictorum Decretorum, nonnulli in dubium revocant. Certiorem habent confirmationem Decreti emanati 15. Septemb. 1702. & dati in nostro Indice sub num 226. de Festo Semiduplici occurrente in Dominica infra Octavam aliquam non privilegiatam; de quo pariter Decreto facta fuit mentio in dicta *Brugen.* Rursus certior quoque videtur resolutio de Semiduplici inciden. in Festum habens Octavam; nimirum quòd debeat de eo celebrari Officium die immediate sequenti eo modo, quo fit de Semiduplici occurrente in Dominica infra Octavam talis Festi, quia S. R. C. in eadem *Brugen.* affirmativè respondit, quoad utramque partem dubii propositi, & deinde additum fuit, dentur Decreta sub diebus 30. Septembris 1679. & 16. Septembris 1702.

Concludendum itaque est, certissimum esse, quòd Festum Semiduplex sive occurrat in Dominica infra Octavam non privilegiatam, sive in Festo Duplici habente Octavam; (& solùm probabile, si occurrat in Duplici infra Octavam) celebrandum est die immediate sequenti, Festo novem Lectionum non impedita, etiamsi reponendum foret Officium majoris Ritus, sive æqualis, sed priùs in Calendario.

Advertendum est, quòd quamvis Octava Corporis Christi admittat Festa Duplicia non translata (immò etiam translata, dummodo sint primæ, vel secundæ Classis) nihilominus, si prima die hujus Festivitatis occurrat Festum Duplex, quod non sit primæ, aut secundæ Classis, non potest de eo fieri Officium die immediate sequenti, sed transferri debet post Octavam, sicut disponit Decretum S. R. C. 7. Decemb. 1680. quod Decr. datur in nostro Indice sub num. 110. Vide etiam aliud sub num. 198.

Cæterum quoad Semiduplicia translata, quæ non possunt celebrari infra Octavam, videantur ea, quæ tradit Gavantus *hoc cap.* 8. *n.* 3. *& cap.* 10. *num.* 4. *huj. Sect.* 3.

X. Gavant. pag. 23. col. 1. n. 6.-- *Undenam major Octavæ dignitas attendi debet, &c.*) Dignior Octava profectò dicenda est illa, quæ est Octava Festi dignioris: major autem dignitas Festi, & consequenter etiam Octavæ, non est ex eo desumenda (uti in Adnotationibus ad Octavarium Romanum, & hoc loco monet Gavantus, atque ex eo Arnaud.) quòd Sanctus ille in Ecclesia, ubi celebratur Octava, videatur potiorem habere locum; sed attendenda est dignitas, ùt innuimus suprà, penes Classes Festorum, & Octavarum occurrentium: nam prima Classis est dignior secunda; in pari autem Classe attendendus est Ordo personarum, earumque dignitas, prout suprà declaravimus; & in pari Ordine personarum, & dignitate, considerandi sunt ordines diversi, seu Ritus sollemniores ab Ecclesia præscripti, quibus diversimode celebrantur Octavæ, de quibus satis suprà locuti sumus. Insuper Titulos; ex quibus desumi queat major Festi unius (& consequenter etiam Octavæ) præ altero sollemnitas, vide apud P. Gobat *tract.* 5. *n.* 658. *lit. V. & X.* necnon apud Guyetum *lib.* 4. *cap.* 6. *q.* 6. & alibi, prout notat Halden. *par.* 3 *tit.* 4. cum quo sentit, & monet, id, quod tradit Gavantus suprà de desumenda dignitate Festorum ex ordine, sive serie, qua Sancti collocantur in Litaniis, non esse integrè verum, cùm S. C. R. declaraverit die 18. Septembris 1666. ùt patet in nostro Indice n. 92. nullam adesse disparitatem inter translationem Festorum Apostolorum, ac illam Evangelistarum, sed occasione dictæ translationis faciendum Officium, quod prius in Calendario proponitur. Et inhærendo huic resolutioni eadem S. R. C. declaravit die 17. Julii 1700. prout datur in nostro Indice num. 239. quòd si Festum S. Marci Evangelistæ occurrat in Feria secunda post Dominicam Resurrectionis; & simi-

similiter Festum SS. Apostolorum Philippi, & Jacobi in Dominica in Albis, ac propterea juxta Rubricas utrumque sit transferendum, prius transferri, & reponi debeat Officium S. Marci. En igitur, quòd quamvis Divus Marcus in Litaniis posteriorem locum habeat, Sancti verò Apostoli priorem; nihilominus quia Apostoli, & Evangelistæ sunt in eadem Classe dignitatis Personarum; rursus quoniam Festum utrumque ex dictis SS. est secundæ Classis, hinc statuitur, quòd Festum S. Marci si transferri debeat, non cedit locum suum Festo SS. Apostolorum Philippi, & Jacobi. Quando itaque præscribitur, quòd si transferenda fuerint duo Festa ejusdem Ritus, quæ eodem die occurrunt, prius celebretur de digniori, juxta ordinem Litaniarum; hoc justum, & congruum est, quando in reliquis sint omnino paria, nam in tali casu omnimodæ paritatis, procul dubio præferendum est Festum de digniori, juxta ordinem Litaniarum, sed in nostro casu omnia non sunt omnino paria, quia juxta regulam juris prior in tempore est potior in jure; prior autem in tempore, & in Calendario Ecclesiastico est Divus Marcus, & ideò debet præcedere in translatione Festum dictorum Apostolorum.

XI. Gavant. eodem num. 6. -- *Dignior est Octava, quam celebrat Universalis Eccl. sia, &c.)* In eadem sententia versatur Guyetus loco supracit. quæst. 6. nimirum, quòd inter pares omninò octavas ea, quæ est universalior, præferenda est particulari, sed cùm idem Guyetus doceat, quòd octava, utpote quid accessorium, sequitur naturam Festi tanquam sui principalis; & cùm adsit Decretum S.R.C. 12. Julii 1704 datum in nostro Indice num. 227. ubi allegatur aliud simile, necnon duo alia ab iis non discordantia, in quorum primo præscribitur; præferenda esse Festa particularia Festis universalibus, hinc sequi videretur, Octavas horum Festorum particularium præferendas esse Octavis Festor. universalium. His tamen non obstantibus, nos quoque cum Gavanto & Guyeto asserimus, octavas universales, cæteris paribus, præferendas esse octavis particularibus, ex eo, quòd istæ concessæ sunt aliquibus Festis universalibus de præcepto Ecclesiæ servandis Ritu duplici primæ, vel secundæ Classis gaudentibus, & ut plurimùm Vigilia cum Officio, & jejunio insignitis. Et equidem Sacra Rituum Congreg. die 21. Augusti 1688 statuit, octavam S. Johannis Baptistæ præferendam esse octavæ Dedicationis Ecclesiæ, quod Decretum datur in nostro Indice num. 156. suprà verò allegata Decreta nihil officiunt huic sententiæ, quia non intelliguntur de Festis universalibus, ex Præcepto Ecclesiæ quoad forum servandis. Immò etiam Festa particularia si quæ sint de præcepto servanda in aliqua Diœcesi, cæteris paribus, præferri debent Festis ejusdem Ritus. Et reverà Lateranensis, Vaticana, & Liberiana Urbis Basilicæ, postquam multos annos celebrarunt die 26. Maji Festum S. Eleutherii P. P. sub Ritu duplici; accedente Festo S. Philippi Nerii ejusdem Ritus in Urbe de præcepto quoad forum servando, celebrant alia die Festum S. Eleutherii.

XII. Gavant. pag. 23. col. 1. num. 7. -- *Dubitari potest de Octava Dedicationis, an sit major &c)* Resolvit Gavant. hoc loco, quòd Octava Dedicationis Ecclesiæ sit dignior alia octava, etiam Patroni loci, vel Titularis Ecclesiæ, sed Guyetus loco supracitato varia adducit argumenta in favorem contrariæ sententiæ, concludit tamen, quòd hujus opinionis neque est assertor, neque impugnator, sed media via incedendo, existimat, in hac re servandam esse consuetudinem Ecclesiarum, ùt quæ primas dant Dedicationi, quæ verò Patrono loci, in sua quæque stare agendi ratione, & nihil innovare permittantur. Ego tamen inhærendo vero sensui Rubricæ, rationi, & æquitati, censerem, quòd si Patronus vel Titularis Ecclesiæ fuerit

rit B. M. V. & juxta Decret. S. R. C. 21. Augusti 1688. & datum in nostro Indice num. 156. S. Johannes Baptista, vel SS. Apostoli Petrus & Paulus, debet fieri de Titulari cum commemoratione Dedicationis; in reliquis præferenda est octava Dedicationis.

XIII. Gavant. eodem num. 7. - - *Dignior erit Octava Assumpt. B. M. V. quàm Octava Dedicationis &c.*) Postquam dixerat Gavantus, majus esse Festum Dedicationis Ecclesiæ, quàm ullius Sancti, quia in illo recoluntur beneficia toti Ecclesiæ collata, quæ haud dubie superant beneficia cuivis Sancto donata, quæ in ejus Festo commemorantur; procedit ulteriùs dicendo, digniorem esse Octavam Assumptionis B. V. quàm octava Dedicationis, quia majora beneficia contulit Deus uni Deiparæ in ejus Assumptione, quàm contulerit toti militanti Ecclesiæ; ex quo colligit Guyetus *lib.* 4. *capit.* 6. *quæst.* 5. nullam pariter octavam etiam Dedicationis esse præferendam octavæ omnium Sanctorum, quia Sancti omnes simul sumpti, & præstant singulis seorsim, & sunt ipsimet tota Ecclesia non jam militans, sed Triumphans. Addit ulteriùs hoc argumentum ad confirmandam hanc sententiam, nimirum: illius Festi octavam cuique alteri præferendam esse, cujus Festum alteri cuicumque Festo præfertur; cùm autem Festum omnium Sanctorum præferatur Festo cujuslibet Patroni, & Dedicationis; hinc sequitur etiam ejus octavam præferri debere, nam accessorium sequitur naturam principalis. Præterea in prædicto Festo omnium Sanctorum præcipuum locum obtinet ipsamet Beata Dei Genitrix Maria, ùt patet ex Martyrologio Romano, in quo annunciatur hoc Festum his verbis - - *Festivitas omnium Sanctorum, quam in honorem Beatæ Dei Genitricis Mariæ, & Sanctorum Martyrum Bonifacius IV. dedicato Templo Pantheon, celebrem, & generalem instituit agi quotannis in Urbe Roma &c.* Et reverà tale Templum sub hoc titulo est, *S. Mariæ ad Martyres.* Unde ob eandem rationem, qua Assumptio B. M. præfertur Festo Dedicationis, huic debet præferri etiam Festum omnium Sanctorum. Denique constat etiam hæc veritas ex Decretis S. R. C. in qua proposito dubio: An reliquis diebus octavæ omnium Sanctorum, præferri debeat octava Dedicationis Ecclesiæ in illis occurrens? die 5. Martii 1695. respondit: octavam omnium Sanctorum tanquam digniorem præferendam esse octavæ Dedicationis Ecclesiæ, quod Decretum datur in nostro Indice num. 187. Præstat hoc loco exhibere præsentem Tabellam.

TABEL-

TABELLA COMPARATIONIS

Inter plures Octavas simul occurrentes, ut sciatur, quæ sit dignior, & cæteri præferenda.

Ad tramites Rubricarum Breviarii Romani, & Decretorum S. R. C.

	Feria sexta post Octavam Ascensionis.	Festorum propriorum secundæ Classis.	Festorum propriorum primæ Classis.	Patroni, vel Tituli Ecclesiæ Cathedr. seu Matricis nullius Diœcesis.	Dedic. Eccl. Cathedr. vel Matricis nullius Diœcesis in Civit. seu Loco tantùm.	Patroni principalis Loci, Civitatis, Diœcesis, Provinciæ, seu Regni.	Patroni, vel Tituli Ecclesiæ.	Dedicationis propriæ Ecclesiæ.
Nativitatis Domini, Paschæ, & Pentecostes.	0	0	0	0	0	0	0	0
Epiphaniæ, Ascensionis, Corporis Christi, Assumptionis B. M. V. & omnium Sanctorum.	0	1	1	1	1	1	1	1
Nativitatis Sancti Joannis Baptistæ, & Sanctorum Apostolorum Petri, & Pauli.	0	1	5	5	1	5	5	1
Dedicationis propriæ Ecclesiæ.	2	1	5	5	1	6	5	0
Patroni, vel Tituli Ecclesiæ.	2	1	3	3	4	3	0	4
Fundatoris, vel Patroni Congregationis, seu Instituti Secularis.	2	1	3	3	3	3	3	4
Fundatoris, vel Patroni Instituti, seu Congregationis Regularis.	2	1	3	0	0	0	3	4
Patroni Principalis Regni, Provinciæ, Diœcesis, Civitatis, seu Loci.	2	1	3	3	4	3	3	4
Festorum propriorum primæ Classis.	2	1	3	3	4	3	3	4
Conceptionis, & Nativitatis B. M. V.	0	6	2	2	2	2	2	2
S. Laurentii Martyris.	0	6	2	2	2	2	2	2
Festorum propriorum secundæ Classis.	2	3	2	2	2	2	2	2
Diei infra quamcumque Octam.	2	0	0	0	0	0	0	0

1. Prima dignior.
2. Secunda dignior.
3. Præferenda, quæ est Personæ ordinis dignioris, & si Personæ sint æquales, præferenda est antiquior, aut sollemnior.
4. Secunda dignior, nisi prima fuerit B. M. V.
5. Prima dignior, nisi secunda fuerit B. M. V.
6. Præferenda, quæ est Personæ ordinis dignioris, & si Personæ sint æquales, præferenda, cujus Festivitas Sollemnius est celebrata.

Notandum, quòd si S. Jo. Evangelista, seu SS. Innocentes fuerint Patroni, vel Titulares Ecclesiæ, eorum respectivè Commemoratio infra Octavam facienda est immediatè post Commemorationem Nativitatis Domini.

XIV. Gavant. pag. 23. col. 2. n. 8.-- *Sicut a Quadragesima &c.)* In postrema recognitione Brev. excluduntur octavæ à die decima septima Decembris usque ad Epiphaniam, sicut etiam per totam Quadragesimam, nihilominus Clemens PP. X. Anno 1672. die 31. Decembris extendit privilegium, à Clemente IX. sub die 20. Martii 1668. & 16. Februarii 1669. concessum, Monialibus Conceptionis B. V. M. Immaculatæ in Campo Martio de Urbe, celebrandi in earum Ecclesia Festum S. Benedicti, & S. Scholasticæ cum octava, extendit, inquam, ad totam Congregat. Cassinensem, nempe tam ad Monachos, quàm ad Moniales eidem Congregat subjectas, & S R. C. die 17. Februarii 1672. Congregat. Hispaniarum Vallisoletanæ Ordinis Sancti Benedicti concessit facultatem celebrandi eadem Festa S. Benedicti, & Sanctæ Scholasticæ cum octava, etiam quando eorum officia celebrantur in Quadragesima. Eadem autem Sacra Rituum Congregat. die 24. Januarii 1682. statuit, quòd qui habent privilegia celebrandi octavas in Quadragesima, non ideò debent facere commemorationem in Feria IV. Cinerum, & datur hoc Decretum in nostro Indice num. 123. Ulteriùs eadem S. R. C. declaravit, quòd in prædicto Officio Feriæ IV. Cinerum, relinquendo Commemorationem octavæ, debent d. Privilegiati dicere Preces, Psalmos Graduales, & servare omninò Rubricas d. Feriæ IV. Cinerum. Idem confirmatur in Decreto emanato die 23. Junii 1736. in Ensilden, quod datur in nostro Indice sub num. 324. ubi additur, quòd si octava S. Scholasticæ occurrat Feria 4. Cinerum; nihil omnino fit de illa octava, quæ terminatur ad primas Vesperas ejusdem Feriæ IV. Cinerum exclusivè, & conformiter ad hoc Decr. idem ferè statuitur; Si octava S. Benedicti incidat in Dominicam Passionis, ùt videre est in Decreto sequenti dato sub n. 325.

XV. Gavant. pag. 24. col. 1. n. 9. -- *In primitianis Vesperis nihil fiat &c.)* Inchoata aliqua octava, & supervenientibus prædictis temporibus, in quibus octavæ non celebrantur, cessari debere à quacunque octava jam inchoata, & nondum absoluta, declarat Gavantus hìc, & cum eo Guyetus *lib. 2. c. 5. q. 4.* sed dubitatur, quo in loco sit cessandum, an statim post Nonam, an dictis insuper Vesperis, & Completorio? primum asserit noster Gavantus hoc n. 9. in eo saltem casu, in quo dies octava incidit in diem 17. Decembr. aut in Feriam IV. Cinerum, seu Vigiliam Pentecostes: tunc enim, ait, absurdum esset pridie facere primas Vesperas de eo Officio, de quo neque Matutinum, & Laudes, nec quidquam aliud eo die faciendum occurrit. Ex quo infert, terminandam esse octavam pridiè ad Nonam; adeoque in Vesperis consequentibus agendum esse de Feria, id quod confirmat etiam n. 13. Eodem modo esse agendum non tantùm in casu proposito diei immediate præcedentis diem octavam, sed etiam absolutè de quocunque alio die infra octavam inchoatam, asserit Cæremoniale Monasticum *lib. 4. c. 5. n. 6.* Verùm dicti Cæremonialis opinio refellitur à Guyeto *lib. 4. c. 12. q. 6.* ex quo compertum est, Officium cujuslibet alterius diei infra octavam non terminari ad Nonam, sed habere insuper (si nullum saltem sequatur Festum) Vesperas, & Completorium, quæ non possunt illi detrahi ob sequentem Feriam, cujus Officium inchoatur dumtaxat à Matutino. Exemplum, quod affert Gavantus num. 13. diei octavæ in Dominicam Privilegiatam incidentis, ob idque carentis primis Vesperis, & exigentis Vesperas de Feria, par omnino non est, in eo siquidem casu verè absurdum esset tribuere primas Vesperas diei octavæ, de qua postridie fieri debet ad summum tantùm Commemoratio; at in casu proposito, cessante prorsus, & quoad Officium, & quoad Commemorationem die octava, absurdum non est, immò

valde

valde congruum, Officium inchoatum diei infra octavam absolvere, cùm nihil aliunde obstet, eo modo, quo absolveretur Officium Festi Semiduplicis in tali die occurrentis. Concludendum itaque in prædicto casu juxta cit. Dec. n. 325. Vesperas recitandas esse de die illo Ritu Semiduplici ad instar aliorum dierum infra octavam, videlicet uti in secundis Vesperis. De Feria VI. post octavam Ascensionis, suo loco sermonem habebimus.

XVI. Gavant. pag. 24. col. 1. n. 11. -- *Festum habens octavam, si transferatur &c.*) Est clara Rubricæ dispositio, quòd Festum habens octavam, si transferatur post suam octavam, vel si celebretur in die ejus octavæ, tunc eo anno illud Festum amittere octavam, nisi quoad hoc habeatur aliquod privilegium, quale habent Monachi Cassinenses pro octava Sancti Benedicti, & PP. Minimi pro octava S. Francisci de Paula. Quid autem agendum sit de illa octava, cujus Festum infra ipsam octavam transfertur; respondet optimè Guyetus *lib. 4. c. 12. q. 3.* & ipsi inhærens Bissus *lit. O. n. 16. § 10.* in tali casu eos dies infra octavam esse supprimendos, qui transacti sunt à die celebrationis Festi principalis: quare si Festum ipsum celebratur secunda die infra octavam, tunc de diebus infra octavam omittenda erit secunda dies; ita, ut dies infra octavam in hoc casu incipiat à tertia die; si verò Festum principale celebratur tertia die infra suam octavam, tunc omittenda erunt secunda, & tertia dies; ita, ut post Festum, dies infra octavam incipiant à quarta die, & sic de singulis discurrendum; neque de prioribus diebus fieri debuit aliqua Commemoratio, quia, ùt bene notat Guyetus, octava nihil aliud est, quàm continuatio Festi; ad quid ergo facere Commemorationem dierum continuationis illius Festi, quod adhuc non est inchoatum?

Hìc nobis oritur aliud dubium super Festo SS. Annunciationis B. M. V. quando juxta Decretum Alexandri VIII. datum in nostro Indice n. 159. debet transferri ad Feriam secundam post Dominicam in Albis, ùt contingit in Tabula quinta, in qua habetur Litera Dominicalis A. Epacta verò 19. 20. 21. 22. 23. & in Tabula sexta, in qua occurrit Litera Dominicalis B. Epacta verò 18. 19. 20. 21. 22. & 23. in prima enim ex dictis Tabulis die 25. Martii occurrit Sabbatum Sanctum, in secunda verò ex dictis Tabulis in dictam diem 25. Martii incidit Feria sexta Parasceves. Cùm in prædictis casibus transferatur Festum Annunciationis ad Feriam secundam post Dominicam in Albis, etiam quocumque alio Festo impeditam, ita, ut eadem Feria prædicto casu eveniente perpetuis futuris temporibus pro sede propria, & fixa memorato Festo Annunciationis assignata, & stabilita intelligatur: Et in illa eo prorsus modo, & forma præfatum Festum quoad Officium, & Missam celebretur, quibus propria die 25. Martii in Calendario Romano appositum celebraretur; oritur, inquam, dubium, utrùm de eodem Festo in tali casu debeat celebrari Octava ab illo Clero, cujus Ecclesiæ Titulus est Annunciatio B. V.? Ideò enim de tali Festo non celebratur Octava regulariter loquendo, quia occurrit in Quadragesima, sed in nostro casu hoc Festum celebratur tanquam in sede propria eo tempore, quo non prohibentur Octavæ; hinc ad propositum dubium respondendum videtur, in Ecclesiis Annunciationi dicatis, tali Festo non esse denegandam Octavam in prædictis casibus, incipiendo à dicta Feria II. tanquam à die propria. Et ita sentit etiam Fagiolus in Calendario perpetuo Rationali *in Adnotationibus ad mensem Martii lit. L. sub n. 2.*

Adversatur tamen huic sententiæ Johannes Baptista Pittonus *in Decisionibus ad Sac. Rit. n. 1029.* & putat, se verum dicere, quia ex die fixa non venit consequenter celebratio Octavæ in Officiis pro aliquo casu transferendis. Ponderare tamen debuisset

prædictus Auctor, quòd in prædicto casu Festum, & Officium Annunciationis non est simpliciter translatum, sed suum mutavit domicilium, ita, ut Feria 2. post Dominicam in Albis tunc sit illi assignata ab Alexandro VIII. tanquam dies fixa, & propria, ac si esset dies 25. Martii; cùm autem tale tempus non excludat celebrationem Octavæ cujuscumque Festi, sicut excludit tempus Quadragesimale; hinc concludendum est, quòd in Ecclesiis, in quibus Annunciatio est Titulus illarum, debeat absque dubio celebrari cum sua Octava, quod enim (etiam juxta eundem Pittonum ibi) fieri nequit tempore prohibito, fieri potest tempore permisso; ob quam rationem idem Pittonus asserit, quòd quando Annunciatio juxta Tabulam primam, vel secundam, occurret *in Feria IV. vel V.* infra Octavam Paschæ, celebrabitur 30. vel ultima Martii, & sic poterit continuari Octava per unum, vel duos dies, juxta ea, quæ initio hujus nostræ observationis diximus, sed si hoc verum est, quando tale Festum transfertur infra ejusdem Octavam, & remanent aliqui dies, in quibus de eadem Octava celebrari potest Officium, quodnam erit absurdum, si concedatur initium ejusdem Octavæ, quando incipit prædictum festum in Feria 2. post Dominicam in Albis, tanquam in die proprio, & fixo, ùt suprà explicavimus?

Unica potest esse difficultas super Lectionibus 3. nocturni, quænam nimirum essent recitandæ? in Octavario enim Romano quamvis habeantur Lectiones 2. nocturni pro quacunque Octava B. V. habentur tamen Lectiones particulares 3. nocturni pro aliis Festis B. V. præterquam pro Festo Annunciationis, quia cùm hoc regulariter celebretur tempore Quadragesimali, in quo omnis Octava excluditur, ideò pro Octava hujus Festi nullæ reperiuntur assignatæ, legendæ post 3. nocturnum. Sed etiam huic difficultati occurritur, quia hujusmodi Lectiones pro 3. nocturno, nempe Homiliæ in Evangelium *Missus est*, dici poterunt illæ, quæ habentur in Officio Almæ Domus Lauretanæ, vel Expectationis Partus ejusdem B. M. V. vel in Festo S. Gabrielis Archangeli cum Responsoriis, ùt in Festo Annunciationis, & prædictæ Lectiones sufficiunt, quia in Tabula V. infra dictam Octavam Annunciationis occurrunt multæ Sanctorum Festivitates, in quibus non potest recitari Officium de Octava Annunciationis, sed solùm ejusdem fieri Commemoratio, & equidem videat Lector dictam Tabulam V. & reperiet die 4. Aprilis Fer. 3. immediate sequenti post Festum Annunciationis occurrere Festum Sancti Isidori Episcopi, & Conf. Dup. Fer. 4. S. Vincentii Ferrerii Dup. Fer. 5. S. Josephi Dup. 2. Classis translatum, Fer. 6. S. Joachim Dup. pariter translatum, Sabbato, S. Benedicti Dup. translatum Dom. 2 post Pascha Semid. de ea, & die 10. April. occurret Feria 2. in qua ab iis, qui celebrant dictam Octavam, recitabitur Officium de Octava Annunciationis legendo in 1. nocturno Lectiones de Fer. occur. in 2 nocturno Lectiones 2. nocturni S. Bernardi in Officio translationis Almæ Domus Lauretanæ usque ad illa verba *fœcundaretur & Caro*, vel Lectiones 2. nocturni S. Ildefonsi in Festo Expectationis partus B. V. vel Lectiones 2. nocturni, quæ habentur in Festo S. Gabrielis Archangeli; nempe *Sermo S. Bernardi &c.* In 3. nocturno, Homiliæ in Evangelium *Missus est*, ùt in prædictis Festis, & ùt suprà innuimus.

In sexta pariter Tabula habentur omnes dies impediti, ùt videre est, & die 11. Aprilis celebrabitur de Octava Annunciationis eo modo, quo mox diximus, transferendo Festum Sancti Leonis PP.

XVII. Gavant. pag. 24. col. 1. num. 12. *Dies Octava quia non transfertur, excludit &c.*) Doctrina, quæ traditur hìc à Gavanto, nimirùm quòd dies Octava, quia non potest transferri, excludit, & transferri facit Festum duplex in ea occurrens, non solùm minus,

nus, sed etiam majus, colligitur ex Rubrica *de Translatione Festorum num.* 2 Hoc idem colligitur ex Decreto S. R. C. de die 22. Januarii 1707. dato in nostro Indice n. 244. & ex alio 19. Junii 1700. ibi n. 216. vide tamen specialem dispositionem pro Festo SS. Nominis B. M. V. in Decreto dato in nostro Indice n. 155.

XVIII. Gavant. pag. 24. col. 2. n. 13. *Recitabis Vesperas cum Psalmis Sabbati, à Capitulo de Dominica privilegiata, & in fine addes Commemorationem &c.*) Gavanti sententiam, & S. R. C. decisionem amplectuntur omnes, & de hac tractant Corlettus in praxi *tract.* 1. *par.* 1. *cap.* 24. *in . ddit on. sub n.* 22. Bissus *tom.* 2. *lit. T. verb. Translatio Festorum. Sub n.* 73. §. 8. Tale Decretum habetur etiam inter Rubricas Breviarii Ordinis minorum S Francisci à S. R. C. approbatas *n.* 49. & 97. in quibus additur, quòd in dictis Dominicis privilegiatis, occurrentibus infra Octavas, debet fieri Commemoratio Octavæ tam in primis, quàm in secundis Vesperis, & Laudibus, & omittuntur suffragia Communia, nec non preces ad primam, & Completorium.

XIX. Gavant. eodem n. 13, *Neque erant secunda Vespera de die infra Octavam, qua terminantur ad nonam Sabbati &c*) Non placet Guyeto hoc Gavanti assumptum, nimirum terminari in nona Sabbati Officium de die infra Octavam; quia hoc modo loquendi metitur Gavantus singulos dies infra Octavam, quasi singula Festa, quod naturæ ipsius Octavæ repugnat, neque enim Octava Festum est, sed Continuatio, & Prolongatio Festi, quod tamdiu perseverat, quamdiu durat Octava, & idcircò nisi impropriè dictum est, Officium diei infra Oct. terminatum fuisse ad nonam nisi quatenùs Vesperæ fiunt de die Oct. Quòd si contingit, ut Vesperæ non sint ejusmodi, cur continuanda non erit in iis Octava, eo modo, quo fieri potest, nempe sumendo Psalmos, & Antiphonas de ipsa ex secundis Vesperis Festi, Capitulum verò, & cætera deinceps de Dominica, cum Commemoratione Octavæ per Antiphonam ad Magnificat, & Versum ex primis Vesperis? Hæc ratio quadrabat apprimè cum antiquo usu Breviarii Casalis Benedicti, & aliorum, in quibus anticipatio pridie, ob Festum aliquod Majus, Officio diei Octavæ, fiebat nihilominus adhuc ejus Commemoratio in ipsa die Octava, ut sic tandem, quo meliori modo fieri posset, integra compleretur Octava. Hæc Guyetus *lib.* 4. *cap.* 7. *quæst.* 7. qui tamen concludit, quòd, his non obstantibus, standum est Decreto, quod à S. C. emanavit. Verùm si Dominica privilegiata non cadit in die Octava, & in Sabbato præcedenti factum fuerit Officium de die infra Octavam, Vesperæ erunt de eadem infra Octavam, & à Capitulo de Dominica, cum Commemoratione de dicto die infra Octavam.

XX Gavant. pag. 25, col. 2. n. 16. *Excipe dies Octava Epiphania, Pascha, Ascensionis &c.*) Excipiendi etiam sunt dies Octavarum Assumptionis, Nativitatis, aliarumque Festivitatum B. M. V. Octavam habentium; hi enim concurrentes cum Officio Duplici minori habere debent integras Vesperas, ùt disponit Rubrica ultimò posita in Officio Octavæ Conceptionis, si concurrat cum Sancta Lucia, & ita respondit S. R. C. *die* 1. *Martii* 1681. *in una Canonicorum Regularium Lateranensium ad tertium dubium*, & datur in nostro Indice sub n. 117. Idem etiam declaratum fuit *die* 11. *Augusti* 1691. & datur in nostro Indice sub n. 167. hujusmodi autem Decreta se extendunt non solùm ad dies Octavas B. M. V. quæ sunt Universales pro tota Ecclesia, sed etiam ad particulares alicujus Diœcesis, vel Religionis.

XXI. Gavant. pag. 26. col. 1. n. 23. *Tum quia est privilegium Octavarum Christi Domini. .... &c. optassem & ego cum aliis, diem Octavam Festi B. V. habentis octavam, esse duplex Majus &c.*) Ex Decretis mox recensitis patet, non solùm Octavas Christi Domini habe-

habere integras Veſperas in concurſu duplicis majoris, ſed etiam diem Octavam cujuscumque Feſti B. M. V. habere integras Veſperas in concurſu quidem Duplicis Minoris, non verò majoris, unde quod optaverat Piiſſimus Gavantus inter vivos degens, poſt obitum ſaltem quoad partem obtinuit, nimirum, quòd dies Octavæ Feſtorum B. M. V. habeant integras Veſperas in concurſu Duplicis Minoris, non ideo tamen tales Octavæ cenſendæ ſunt duplicia majora, ùt bene notat Halden par. 3. Tit. 6. §. 3. & alibi.

Supereſt nunc, ut hìc exhibeamus ſequentem Tabellam, quæ juvare poteſt pro Commemorationibus Octavarum, & infrà trademus etiam aliqua Decreta ſpectantia ad hanc Materiam.

TABELLA COMMEMORATIONIS dierum Octavarum.

Occurrentium cum	Dominica primæ, & ſecundæ Claſſis.	1
	Duplici primæ, & ſecundæ Claſſis.	1
	Alia die Octava.	2

1. Commemoratio in utriſque Veſperis, Laudibus, ac Miſſa.
2. Commemoratio minus dignæ in Officio dignioris.

Dies Octava Epiphaniæ, & Paſchæ, cum Feſta omnia rejiciant, nunquam cum ſola commemoratione fiunt.

Feſta ad libitum, quæ cadunt infra aliquam Octavam, celebrari non poſſunt, S. R. C. 24. Januarii 1682. & 15. Martii 1698. quæ Decreta dantur in noſtro Indice ſub 122. & 196.

Pro Octavis verò Beatorum videnda ſunt Decreta data in Indice noſtro Decretorum ſpectantium ad Rubricas Miſſalis num. 373. & 380.

In Rubricis Generalibus Breviarii Romani Rubricam ſeptimam de Octavis excipit Rubrica VIII. de S. M. in Sabbato, & poſt hanc ſequitur Rubrica IX. de Commemorationibus, deinde Rubrica X. de Tranſlatione Feſtorum, & poſt eam Rubrica XI. de Concurrentia Officii; Nos inſiſtendo Gavanti veſtigiis poſt prædictam Rubricam de Octavis conſignamus ſequentem de Concurrentia Officii, & reliquas trademus ſuo loco.

De Concurrentia Officii. XI. RUBRICA.

1 *Concurrentia Officii attendenda eſt ſemper in ſecundis Veſperis, quomodo ſit ordinandum Officium cum ſequenti die. Itaque cùm dicitur Officium aliquod cum alio concurrere, intelligitur de præcedenti in ſecundis Veſperis cum ſequenti in primis Veſperis.*

2 Du-

2 *Duplici ergo in secundis Vesperis concurrente cum alio sequenti Duplici, in primis, si utraque sint ejusdem sollemnitatis, regulariter à Capitulo fit de sequenti cum commemoratione præcedentis, nisi aliter in propriis locis annotetur; Si verò non sint ejusdem sollemnitatis, servetur differentia in Rubricis de Commemorationibus, & Translatione Festorum assignata: ut scilicet Festa majora habeant primas & secundas Vesperas integras cum commemoratione minorum, quando de eis fieri debet; Si autem post aliquod Festum ex iis, quæ in secundo ordine posita sunt in Rubrica de Commemorationibus, sequatur immediatè aliud ex sollemnibus majoribus, Vesperæ erunt de sequenti cum commemoratione præcedentis. Inter Festa æqualis sollemnitatis servetur hic ordo, ut Festa Domini præferantur omnibus aliis, & habeant utrasque Vesperas integras; sicuti Festa B. Mariæ Festis Sanctorum: item Festa Angelorum & Apostolorum cæteris aliis: & Festa illorum Sanctorum, qui in propriis locis vel Ecclesiis sollemniter celebrantur, aliis in Calendario descriptis.*

3 *Duplici verò concurrente cum Festo Semiduplici, cum Dominica, cum die infra Octavam, cum Festo Simplici, & cum Officio B. Mariæ in Sabbato, omnia in secundis Vesperis de Duplici cum commemoratione illorum: nisi illud Duplex fuerit de iis, quæ excipiuntur in Rubrica de Commemorationibus, in quibus aliquæ commemorationes omittuntur. Duplici etiam, & quocumque Officio novem Lectionum concurrente cum Feria, vel potiùs sequente Feria, omnia de Duplici, & nihil de Feria sequenti. Sed si Festum celebretur in Adventu & Quadragesima, fit semper commemoratio de Feria, ùt infrà dicetur. Idem dicendum de Festis Simplicibus venientibus cum sequenti Festo novem Lectionum, de quibus etiam commemoratio fit non ratione concursus, sed quia eodem die occurrunt, ùt dictum est in Rubrica de Commemorationibus.*

4 *Semiduplici Festo, Dominica, & die infra Octavam concurrentibus cum sequenti Duplici, omnia de Duplici cum commemoratione illorum; nisi Duplex fuerit ex numero majorum, quæ suprà in Rubrica de Commemorationibus numerata sunt, in quibus nulla fit commemoratio præcedentis. Semiduplici Festo concurrente cum sequenti alio Semiduplici, cum Dominica, vel cum die infra Octavam, à Capitulo fit de sequenti, & commemoratio præcedentis, nisi aliter signetur. Semiduplici autem concurrente cum sequente Festo Simplici, vel cum Officio B. Mariæ in Sabbato, omnia de Semiduplici cum commemoratione sequentis.*

5 *Dominica concurrente cum sequente Festo Semiduplici, & cum die infra Octavam, vel cum Festo Simplici, omnia de Dominica cum commemoratione sequentis.*

6 *Die infra Octavam concurrente cum sequente Dominica vel Semiduplici, à Capitulo fit de sequenti cum commemoratione Octavæ. Dies infra Octavam cum Simplici propriè non habet concursum, quia in sequenti die infra Octavam non fit de Simplici, nisi commemoratio, quæ, & eadem ratione in præcedenti die infra Octavam fieri debet.*

7 *Die Octava concurrente cum alia die Octava, à Capitulo fit de sequenti cum commemoratione praecedentis, excepta Octava Corporis Christi concurrente cum Octava S. Johannis Baptistae, in qua de sequenti fit tantùm commemoratio; & quando aliter, in propriis locis notatur. Die Octava concurrente cum sequenti Duplici minori, etiam translato, à Capitulo fit de sequenti cum commemoratione Octavae. Concurrente verò cum sequenti Duplici majori, etiam translato, totum Officium fit de sequenti cum commemoratione Octavae: excepta die Octava Epiphaniae, Paschae, Ascensionis, & Corporis Christi, in quibus de sequenti fit tantùm commemoratio. Si autem sequens Festum etiam translatum, fuerit ex sollemnioribus suprà enumeratis in Rubrica de Commemorationibus in secundo ordine num. 6. totum Officium fit de sequenti cum commemoratione Octavae.*

8 *Simplex cum alio non potest concurrere in secundis Vesperis (licèt cum ipso possit esse concursus in primis Vesperis,) quia non habet secundas Vesperas, sed ejus Officium terminatur ad Nonam, & deinceps nihil fit de eo nec commemoratio. Si sequatur aliud Simplex, Psalmi erunt de Feria occurrente in Psalterio ad Vesperas, & à Capitulo fit de sequenti Simplici sine ulla commemoratione praecedentis. Si sequatur Officium novem Lectionum, Vesperae totae erunt de eo sine ulla similiter commemoratione Simplicis praecedentis. Si nullum Festum sequatur, subintrat Officium de Tempore, & Vesperae totae erunt de Feria.*

9 *Feria non potest concurrere cum alio Officio in secundis Vesperis, neque cum ipsa potest esse concursus in primis Vesperis: quia ejus Officium incipit & desinit, ubi desinit & incipit quodcumque aliud Officium. Quamvis propriè, (si ei dandum est principium) sequente Feria post aliam Feriam, ejus Officium incipiat à Matutino, & terminetur sequente alia Feria ad Completorium; & ideò si Feria sequatur aliam Feriam, in Vesperis praecedentis Feriae nihil fit de sequenti, quoad ea, quae in sequenti Feria sunt propria. Verbi gratia: si in Vesperis Feriae 3. ante Feriam 4. Cinerum fiat de Feria, dicitur Oratio Dominicae praecedentis, non autem ea, quae est propria in sequenti Feria 4. Cinerum, nec ante Orationem dicuntur Preces, quae dicendae sunt in dicta Feria 4. Cinerum. Quod etiam fit, quando Feria per annum praecedit Feriam Quatuor temporum, vel Vigiliarum. Hac etiam ratione superiùs dictum est in concurrentia aliorum Officiorum, cum Feria nullum Officium concurrere, & nihil fieri de Feria praecedenti, adveniente alio Officio. Si autem de ea aliquando fieri debeat commemoratio in Vesperis, non fit ratione concursus, sed quia eo die, quo Officium Feriarum Adventus & Quadragesimae impeditur, illarum commemoratio ratione temporis ex praecepto Ecclesiae praetermitti non debet.*

10 *Cùm verò occurrit, ut Festum Simplex veniat in Feria 4. & 6. Quatuor Temporum, in Feria 4. Cinerum, & in Vigiliis, quae jejunantur, Vesperae antecedentes (nisi ea die celebratum sit Festum novem Lectionum) erunt de Feria communi per annum, non autem de sequenti, ut dictum est, cum commemoratione Festi*

Festi simplicis in sequenti Feria occurrentis. Quod ideò non fit, quia sequens Feria non habeat primas Vesperas: sed quia cùm Festum Simplex in sequenti die non habeat Officium propter Feriam prædictam in eo occurrentem, nec etiam convenit, illud habere primas Vesperas in præcedenti die. Et eadem ratione, si Festum Simplex occurrat Feria 5. in Cœna Domini, in qua de eo non debet fieri commemoratio, nulla etiam fiet commemoratio in Vesperis Feriæ 4. præcedentis.

Novæ Observationes, & Additiones ad Gavanti
Cap. IX. De Concurrentia Officii.

I. Gavant. pag. 26. col. 2. n. 1. - - *Dantur in Officio Divino Concurrentia, & Occurrentia.*) Duorum officiorum datur aliquando conflictus, & mutua pugna, primò, quando simul una, eademque die occurrunt, & hæc appellatur occurrentia in Sacris Rubricis, de qua cum Gavanto agemus capite sequenti; quando autem duo officia se invicem continuis duobus diebus consequuntur, tunc pugna, quam possunt habere in Vesperis, Concurrentia appellatur. Quapropter Concurrentia non datur nisi inter officia, quæ Jus habent aliquod in Vesperas illas veluti intermedias, & utrique Communes, qualia sunt primò Festa omnia duplicia cujuscunque ordinis, item semiduplicia, quæ cùm utrasque habeant Vesperas, sunt capacia Concurrentiæ tam activæ, quàm passivæ; nomine autem Concurrentiæ activæ venit illa, quæ se tenet ex parte secundarum Vesperarum Festi præcedentis, quod propriè cum sequenti concurrit; passiva verò Concurrentia est illa, quæ se tenet ex parte primarum Vesperarum Festi sequentis, quod propriè à præcedenti concurritur, ùt accuratè explicat Guyetus *lib. 4. cap. 13. quæst. 1.* Hinc sequitur, aliqua Festa posse habere, ùt mox innuimus, utramque concurrentiam, nempe illa, quæ habent utrasque Vesperas, qualia sunt Festa duplicia, & semiduplicia, ùt diximus. Illa verò, quæ habent tantùm primas Vesperas, ùt sunt Festa simplicia, possunt habere solam concurrentiam passivam, & tandem illa, quæ habent tantùm secundas Vesperas (si quæ darentur Festa hujusmodi habentia solas Vesperas secundas, ùt olim habebant Festa Simplicia) habere possent solam concurrentiam activam.

Effectus igitur concurrentiæ totus est in Vesperis, nimirum, ut vel integræ fiant de alterutro concurrentium, vel inter utrumque dimidientur. Cùm enim concurrentia omnis, aut sit majoris cum minore, aut minoris cum majore, aut denique æqualium inter se: In primo & secundo casu Vesperæ sunt integræ de majore cum sola Commemoratione minoris, immò nonnunquam etiam absque hujusmodi Commemoratione, prout dignitas major exigit. In 3. autem casu regulariter Vesperæ dimidiantur, adeo ut Psalmi cum Antiphonis sint de Officio præcedenti, Capitulum verò cum reliquis fiat de sequenti, & tunc semper cum Commemoratione præcedentis. Ex quo in Concurrentia majoris cum minore Vesperæ sint semper integræ de majore; debemus hic explicare, quo ordine majora haberi debeant. Igitur semper duplex primæ Classis majoritatem habet supra duplex secundæ Classis, duplex secundæ Classis verò supra quodcunque aliud duplex per Annum, sive Majus, sive minus, duplex Majus supra duplex minus. Quodcunque duplex per Annum supra Dominicam, Festum semiduplex, & diem infra Octavam; hæc verò supra Festum simplex, & Officium B. M. in Sabbato, & taliter servari debet hæc regula, ut si Festum aliquod Domini, vel B. M. sit du-

plex tantùm, & concurrat cum Festo secundæ Classis Apostoli, aut cujusvis alterius Sancti, Vesperæ integræ fieri debeant de Sancto cum Commemoratione Festi Christi Domini, & B. M. quia videlicet major personæ dignitas non sufficit in hoc casu, sed solùm quando adest æqualitas gradus, sive Ritus, & sollemnitatis.

II. Gavant. pag. 27. col. 1. n. 3. *Inæqualitas attenditur ex hoc Ordine, Festa Domini præferuntur &c.)* Quando autem Festa sint æqualis omnino Ritus, & sollemnitatis, tunc attendenda est dispositio Rubricæ superioris n. 2. ubi habetur *inter Festa æqualis sollemnitatis, servetur hic Ordo, ut Festa Domini præferantur omnibus aliis, & habeant utrasque Vesperas integras, sicut Festa B. V. Festis Sanctorum: Item Festa Angelorum, & Apostolorum cæteris aliis.* Cæteris igitur omnino paribus, majora reputantur Festa omnia, sive SS. Trinitatis, sive Christi Domini præ omnibus aliis; secundo Festa B. M. præ Sanctis omnibus; Tertio Angelorum, & Apostolorum præ cæteris aliis, an verò Angelorum Festa tertiam constituant Classem, superiorem etiam Festis Apostolorum; Rursus utrum Apostolorum Festa, cæteris paribus, præferri etiam debeant, & majora censeri Festis Evangelistarum, dicemus infrà. Solùm hìc statuimus cum omnibus Rubricistis, quòd Festum primæ Classis Christi Domini comparatum cum Festo primæ Classis B. V. illud censetur Majus, hoc verò minus, unde in Concurrentia haberet illud integras Vesperas; & ita pariter Festum aliquod B. V. v. g. secundæ Classis in comparatione alterius Festi Angelorum, sive Apostolorum pariter secundæ Classis, illud B. V. majoritatem haberet ob dignitatem suæ personæ, & in concursu istorum Festorum integræ Vesperæ darentur Festo B. V. de alio verò Festo sola fieret commemoratio, & sic de cæteris. Guyetus *lib. 4. cap. 13. quæst. 5.* doctissimè explicat dignitatem Christi Domini, excellentiam Beatissimæ Virginis, ratione cujus Ille excellit omnem creaturam, Ista verò præfertur ipsismet Angelis, & Apostolis, aliisque Sanctis. Et procedit ulteriùs ad examinandas Angelorum perfectiones, & merita, concluditque, se non posse recedere à legitimo Ecclesiæ usu præferendi in Concurrentia Sanctos Angelos Sanctis hominibus, etsi enim hominum aliqui præstent aliquibus Angelorum, juxta opinionem aliquorum, ab eo ibi recensitam, non tamen præstant omnibus Angelis, & idcirco tenet, Festa Angelorum in æquali Ritu præferenda esse etiam Festis Apostolorum, saltem ob communem Angelorum naturæ præstantiam.

III. Gavant. eod. n. 3. *Festa Angelorum, & Apostolorum cæteris aliis, ergo etiam Evangelistis &c.)* Asserit hìc Gavantus, Festa Apostolorum ob eorundem dignitatem præferenda esse omnibus aliis Sanctis, etiam Evangelistis, sed cùm nullam dicti sui proferat rationem, ait Guyetus loc. cit. ut asserantur pares, facit Classis, & Officiorum omnimoda paritas. Guyeti sententiam tenemur nos quoque tueri, & Gavanti opinio est profectò reformanda, quia à S. R. C. emanarunt Decreta, quibus paria reputantur Festa Apostolorum, & Evangelistarum, ùt videre est in Decretis datis in nostro Indice n. 92. & 139. de quibus pariter mentionem fecimus, & per extensum dedimus in nostris Additionibus ad commentaria Capitis præcedentis n. 9.

De reliquis Sanctis an alii aliis, v. g. Martyres Confessoribus, Confessores Virginibus, sint præferendi, Communis est Rubricistarum Sententia, prædictos Sanctos reputandos esse æquales, nullamque habere Martyres in hac parte rationem dignitatis personarum præ Confessoribus, neque Confessores præ Virginibus; quamvis in Litaniis Martyres in diverso, & superiori ordine ad confessores, Confessores verò in diverso, & superiori ordine ad Virgines collocentur; & super hoc emanavit Decretum à S. R. C. 20. Julii

Julii 1686. datum in nostro Indice n. 157. & aliud 14. Septembris 1709. n. 250.

De Sanctis Johanne Baptista & Patriarcha Josepho, Sponso B. M. V. quorum invocatio præfertur in Oratione -- *A cunctis*, & in Litaniis, controversia minime esse potest, cum circa primum adsit Decretum S. R. C. 22. Augusti 1620. datum in nostro Indice Decretorum spectantium ad Rubricas Missalis n. 179. circa verò S. Josephum est certa dispositio Decreti Benedicti Papæ XIII. 19. Decembris 1726. ùt videre est in nostro Indice n. 268. Idcirco eorum Festa primaria si sint æqualis Ritus in quocumque casu concurrentiæ, vel etiam occurrentiæ, semper præferenda sunt Festis SS. Apostolorum. Si verò sermo sit de eorum Festis secundariis concurrentibus, vel occurrentibus cum Festis primariis Apostolorum ejusdem Ritus, tunc non sunt præferenda, nisi celebrentur cum majori sollemnitate & apparatu, quàm Festa Apostolorum. Quod videtur magis congruum, magisque conforme Rubricis & S. R. C. Decretis. Hinc sequitur, quòd si alicubi occurrit Festum Patrocinii S. Joseph sub Ritu duplici secundæ Classis cum Festo SS. Apostolorum Philippi & Jacobi, vel S. Marci Evangelistæ ejusdem Ritus, tunc his præferendum non est, nisi celebretur cum majori sollemnitate & apparatu. Hæc omnia tutè assero, accedente etiam maturo consilio, & approbatione peritissimi ac Illustrissimi Domini Johannis Baptistæ Gambarucci, Amaseni Archiepiscopi, & Apostolicarum Cæremoniarum Præfecti.

Ex dictis à Gavanto, & ex nostris Additionibus satis constat, quomodo ordinandæ sint Vesperæ in concurrentia duorum Festorum diversæ Classis, & dignitatis, nimirum dicendas esse integras de Festo Classis superioris cum Commemoratione inferioris; circa quas Commemorationes faciendas in concursu Festorum diversæ, & etiam æqualis Classis & dignitatis, Lectorem remittimus ad evolvenda ea, quæ tradit Gavantus hac Sect. 3. Cap. 11. de Commemorationibus, & ea, quæ à nobis adjicientur; ne eadem hìc, & ibi repetamus.

Reliquum est, ut pro coronide hujus capitis innuamus aliqua Decreta spectantia ad hanc Materiam diebus infrascriptis edita, quæ dantur in nostro Indice &c.

1. Martii 1681. num. 117. circa Vesperas dierum Octavarum Beatæ Mariæ Virginis.

12. Julii 1664. num. 88. 17. Junii 1684. n. 150. 20. Julii 1686. n. 157. & 14. Decemb. 1709. n. 250. circa Vesperas Duplicium, etiam majorum absque sollemnitate, & apparatu, & inter Sanctos Apostolis inferiores. Quæ quidem Decreta minimè abrogata intelliguntur per illa de diebus 21. Aug. 1688. *in una Aquilejen.* & 25. Septemb. 1688. *in una Hyspan.* cùm ibi agatur de casibus particularis inspectionis, & speciali nota dignis.

1. Martii 1681. num. 116. 14. Maji 1707. 20. Augusti. 1712. n. 245. & 16. Septemb. 1730. n. 277. circa Vesperas Sanctorum Angelorum sub ritu dup. min. per quæ Decreta omnimode abrogatum intelligitur illud de die 27. Septemb. 1698. in una Ordinis Capuccinorum editum.

I 3 QUAN-

QUANDO CONCURRIT

In secundis Vesperis (rows) — *In primis Vesperis* (columns)

	Sancta Maria in Sabbato.	Die infra Octavam.	Die Octavæ.	Simplici.	Semiduplici.	Duplici per annum minore.	Duplici per annum majore.	Patrono, seu Titulo Ecclesiæ.	Duplici secundæ Classis.	Duplici primæ Classis.	Dominica quacumque.
Dominica major seu, i. & ii. classis cum,	0	4	3	4	4	3	3	3	3	3	0
Dominica minor, seu per annum,	0	4	3	4	4	3	3	1	1	1	0
Duplex primæ Classis,	2	2	4	2	4	4	4	0	4	6	4
Duplex secundæ Classis,	4	4	4	4	4	4	4	3	6		4
Patronus seu Titulus Ecclesiæ,	2	2	4	2	4	4	4	0	4	0	4
Duplex per annum majus,	4	4	4	4	4	4	6	1	3	1	4
Duplex per annum minus,	4	4	5	4	4	5		1	3	1	4
Semiduplex,	4	5	3	4	5	3	3	1	1	1	5
Dies Octavæ,	4	4	5	4	4	5	3	1	3	1	4
Dies infra Octavam,	0	0	3	4	5	3	3	1	1		5

1. Totum de sequenti, nihil de præcedenti.
2. Totum de præcedenti, nihil de sequenti.
3. Totum de sequenti, commemoratio de præcedenti.
4. Totum de præcedenti, commemoratio de sequenti.
5. Capitulum de sequenti, commemoratio de præcedenti.
6. Totum de digniori, commemoratio de minùs digno.

Simplex, & S. Maria in Sabbato, Feria, & Vigilia non concurrunt.

Notandum, quòd in primis Vesperis diei Octavæ Ascensionis & Corporis Christi, totum Officium fit de Octava, cum Commemoratione præcedentis festi Duplicis, nisi fuerit Festum sollemne principale, vel primæ, vel secundæ Classis, quia tunc de Festo fieret Officium, & Commemoratio de Octava.

In secundis Vesperis diei Octavæ Epiphaniæ, Pascha, Ascensionis, & Corporis Christi, de sequenti Duplici fit tantùm Commemoratio, nisi illud fuerit primæ, vel secundæ Classis, seu Patronus, vel Titulus, aut Dedicatio Ecclesiæ: quia tunc de Festo fieret Officium, & de Octava Commemoratio. Et similiter die Octava Corporis Christi in secundis Vesperis concurrente cum die Octava S. Johannis Baptistæ Vesperæ erunt de Octava Corporis Christi cum Commemoratione Octavæ sancti Johannis.

In secundis Vesperis Duplicis secundæ Classis non fit Commemoratio de die infra Octavam, nisi quando de ea fieri debeat Officium die sequenti.

Cùm

*Cùm plures fiunt Commemorationes, servetur hic ordo. De **Duplici**, de **Dominica**, de Semiduplici, de die infra Octavam, de Feria majori, seu Vigilia, de sancta Maria in Sabbato, de Simplici.*

Exposita Tabella concurrentiæ, & alia occurrentiæ, quæ infrà dabitur, non ita universales sunt, ut ex iis præcisè omnia decidantur, quæ in hac materia occurrere possunt dubia, sed sæpius ad ipsas Rubricas, easque non modò speciales, sed aliquando etiam generales, est recurrendum. Et reverà ubi agitur de Concurrentia duplicis primæ Classis cum Patrono seu Titulo Ecclesiæ, vel Patroni seu Tituli Ecclesiæ cum duplici primæ Classis, vel cum Patrono seu Titulo Ecclesiæ, qui respectivè potest esse Patronus seu Titulus Ecclesiæ particularis, vel Ecclesiæ Cathedralis, seu Matricis nullius Diœcesis, vel quid hujusmodi, non ponitur in quadrangulo *num. 6.* qui significaret, faciendum esse de digniori, ad instar Concurrentiæ duplicis primæ Classis cum duplici primæ Classis, sed ponitur litera O, non quia hujusmodi concursus minimè accidere possit, sed quia nos remittit ad Rubricas generales, præsertim Tit. XI. num. 2. ubi pro hujusmodi Festorum ordinando concursu sufficienter disponitur, si rectè expendantur ea, quæ ibi habentur, quòd cæteris paribus præferenda sunt Festa, quæ sunt magis particularia, & sollemniùs celebrantur, & consequenter his debentur integræ Vesperæ cum commemoratione alterius Festi concurrentis.

Rursus in eadem Tabella duplex primæ Classis concurrens cum die infra Octavam, præscribitur, totum fieri debere de primo, & nihil de secundo, sed advertendum est, quòd intelligendum est de quacunque Octava non privilegiata, etiamsi de ea fieri debeat Officium die sequenti, quæ Sententia Gavanto conformis est Sect. *3.* cap. 8. n. 18. & cap. 11. n. 14. Sicut & Bisso lit. C. n. *363.* §. 11. ac Halden part. *3.* tit. *6.* §. 1.

Denique in eadem Tabella ad diem infra Octavam concurrentem cum die infra aliam Octavam, non assignatur *num. 6.* ubi habetur; totum de digniori, commemoratio de minùs digno, sed litera O. non quia hujusmodi concursus nunquam evenire possit, nam de facto diversæ Octavæ, possunt eodem die occurrere; sed cùm hoc principaliter pertineat ad Tabellam de occurrentia, ubi *n.* 7. statuitur Officium de digniori, commemoratio de minùs digno, ideo in tali concursu Vesperæ regulandæ sunt ad instar occursus. Fusiùs tamen de occursu Octavarum particularium, ut dignoscatur, quænam sit præferenda, nos suprà sermonem fecimus, & Tabellam descripsimus.

De Translatione Festorum. X.

RUBRICA.

1 *SI aliquod Festum **Duplex** occurrat in Dominicis Adventus, & in Dominicis à Septuagesima usque ad Dominicam in Albis inclusivè, in Vigilia Nativitatis Domini, in die Circumcisionis, in tota Octava Epiphaniæ, in Feria quarta Cinerum, in tota majori Hebdomada, & infra Octavam Paschæ, in Ascensione Domini, in diebus à Vigilia Pentecostes usque ad Festum Trinitatis inclusivè, in Festo Corporis Christi, & ejus die Octava, in Festo Assumptionis B. Virginis, & omnium Sanctorum, transfertur in primam diem Festo **Duplici**, vel Semiduplici*

plici non impeditam: exceptis tamen Festis Nativitatis S. Johannis Baptistæ, & Sanctorum Apostolorum Petri & Pauli, quæ in die Octava Corporis Christi celebrantur: excepto quoque Festo quocumque sollemni alicujus loci, quod in propria tantùm Ecclesia, etiam in aliquibus ex supradictis diebus occurrens, scilicet, in Dominicis 2. 3. & 4. Adventus & Quadragesimæ, Dominica Septuagesimæ, Sexagesima, & Quinquagesima, & diebus infra Oct. Epiphaniæ, (ùt in Rubrica de Commemorationibus dictum est) celebratur. Si autem Festum Nativitatis S. Johannis Baptistæ venerit in die Corporis Christi, transfertur in sequentem diem, cum commemoratione Octavæ; & in secundis Vesperis Corporis Christi fit tantùm commemoratio S. Johannis: sequentibus autem diebus fit Officium de eadem Octava Corporis Christi, cum commemoratione Octavæ S. Johannis. Dies autem Octava S. Johannis tunc veniens in die Octava Corporis Christi, non transfertur, sed de illa ea anno fit tantùm commemoratio in utrisque Vesperis & Laudibus diei Octavæ Corporis Christi; & id semper servetur, quando Festum habens Octavam transfertur: ut non ideo dies Octava transferatur, sed ipsa die de ea fiat commemoratio, quæ aliàs erat Octava, si Festum non fuisset translatum. Quòd si Festum post totam suam Octavam transferri contigerit, illo anno celebretur sine Octava: nisi Titularis Ecclesiæ privilegio aliter fieri oporteat.

2 *Si in die Octava alicujus Festi habentis Octavam, occurrat aliquod Festum Duplex ex majoribus suprà in Rubrica de Commemorationibus enumeratis, fiat de Festo cum commemoratione diei Octavæ: excepta die Octava Nativitatis Domini & Epiphaniæ, in quibus non fit de aliquo Festo, sed transfertur in primam diem similiter non impeditam. Si autem non fuerit ex prædictis Festis, fiat de Octava, & Festum transferatur, ùt suprà.*

3 *Si aliquod Festum Duplex infra Octavam occurrens, alio majori festo Duplici impediatur, transferatur in primam diem similiter non impeditam, & in eo fiat commemoratio de Octava.*

4 *Si in aliis Dominicis per annum à supradictis occurrat Festum Duplex, non transfertur, ùt dictum est in Rubrica de Commemorationibus.*

5 *Festum Semiduplex occurrens diebus supradictis, & infra Octavam Corporis Christi, & aliis Dominicis per annum, transfertur in primam diem simili Officio non impeditam: occurrens verò in Dominicis infra illas Octavas, in quibus fit de Festis occurrentibus, (ùt dictum est in Rubrica de Octavis,) transfertur in sequentem diem, cum commemoratione Octavæ; quæ si fuerit alio Festo Duplici vel Semiduplici impedita, prædictum Festum Semiduplex veniens in Dominica, transfertur post Octavam: ita ut Festum Semiduplex infra Octavam non transferatur, nisi in proximè sequentem diem.*

6 *Si duo, vel plura Festa novem Lectionum simul eodem die veniant, fiat Officium de majori, id est, de Duplici, & Semiduplicia transferantur. At si omnia fuerint*

rint Duplicia, vel omnia Semiduplicia fiat de digniori, seu sollemniori; & quæ minoris sollemnitatis sunt, transferantur.

7 *Si plura Festa novem Lectionum transferenda sint, priùs transferatur Duplex, quàm Semiduplex; & inter plura Duplicia, quod est magis sollemne, semper prius transferatur, & prius celebretur: alioquin si sunt æqualia, unum ante aliud transferatur eo ordine, quo erant celebranda in propriis diebus.*

8 *Festum Simplex nunquam transfertur: sed si de eo fieri non potest Officium, fiat commemoratio, ùt dictum est in Rubrica de Commemorationibus: si autem venerit in illis diebus, in quibus de Simplici nulla fit commemoratio, eo anno non fit de eo ampliùs.*

9 *Si aliquod Festum novem Lectionum, in quo annotatum est fieri commemorationem alicujus Sancti, transferatur propter advenientem Dominicam, vel aliud Festum majus, non tamen transfertur cum illo commemoratio illius Sancti in eo assignata; sed dicta commemoratio fit die suo in Dominica, vel alio Festo, in quo fieri possit, cum nona Lectione ejusdem, si propriam de vita Sancti habuerit: Festum verò novem Lectionum transfertur sine ulla amplius commemoratione Festi Simplicis prædicti. Quod etiam servatur in commemorationibus occurrentibus in Vigiliis, cùm de Vigilia veniente in Dominica fit in Sabbato præcedenti; tunc enim commemoratio Festi Simplicis non fit in Officio Vigiliæ, sed in Dominica.*

Novæ Observationes, & Additiones ad Gavanti

Cap. X. De Occurrentia Officii Divini, seu de Translatione Festorum.

I. Gavant. pag. 28. col. 1. Tit. Sect. *De Occurrentia &c.*) Ex conflictu duorum Officiorum una simul, eademque die occurrentium id efficitur, ut si neutrum cum sola Commemoratione peragi queat, necesse sit alterum dimitti, donec die, qua primum libera, resumatur, quod cum fit, translatio propriè dicitur, de qua luculenter satis egit Micr. *cap.* 42. & nos hìc fusè pertractare debemus. Rursus Translatio, ùt optimè advertit Guyetus *lib.* 4. *cap* 7. *quæst.* 1. non est idem ac mutatio, de qua idem doctissimus Auctor agit *lib.* 2. *cap.* 6. *quæst.* 1. *& seqq.* nam licèt utraque sit amotio Festi à suo die proprio, differunt tamen in eo, quòd mutatio est veluti transmigratio, & perpetua alterius sedis occupatio; translatio verò instar est peregrinationis, qua se aliò quis sic confert, ut tamen ad sedem propriam illico sit rediturus; utriusque causa est Officium aliquod diem Festo destinatum occupans; at hujus ex accidenti, atque pro hac, aut alia simili vice dumtaxat, ùt fit in occurrentiis Dominicæ Septuagesimæ, Feriæ IV. Cinerum, Ascensionis Domini, & aliis Festorum Mobilium; illius constanter, ac perpetuò propter occursum videlicet Festorum Nativitatis Domini, Epiphaniæ, Assumptionis B. M. Omnium Sanctorum, & similium, quæ eodem stato semper Calendarii die recurrunt. Porro occupantis Officii ratio, qua alteri præfertur, vel est ipsius dignitas, vel necessitas, vel dignitas simul & necessitas. Dignitas quidem, ùt in Festis Nativitatis Domini, Epiphaniæ, Assumptionis B. M. Omnium Sanctorum, quæ cùm duplicia sint primæ Classis, & quidem Christi Domini, & Beatissimæ Virginis, omnibus aliis dignitate antecellunt; necessitas verò, ùt in Do-

Dominicis, Adventus, Septuagesimæ, Quadragesimæ, Feriæ IV. Cinerum &c. quæ cùm non nisi ritu semiduplici, ac simplici celebrentur, ideo tamen Festis duplicibus longè dignioribus in occurrentia præstant, quia nec omitti penitus, nec ullo alio die fieri possunt. Dignitas denique simul, & necessitas in Dominicis Paschæ, Pentecostes, & Trinitatis, quæ simul & Dominicæ sunt & Festa item omnium Sollemnissima.

Ex his colligitur, Officii de tempore ùt sic, nullam dari propriè translationem. Quamvis enim aliqua pars Officii Dominicalis, aut Ferialis, putà Lectiones primi Nocturni, Responsoria, Historiæ expositio, item Homiliæ, & Evangelii Dominicæ alia die interdum resumantur, nunquam tamen totum Officium talis Dominicæ, aut talis Feriæ alio die fit, quàm tali Dominica, aut tali Feria. Non sic Festa Sanctorum; hæc enim idonea sunt æquè uno die fieri, atque alio, unde si suo proprio die impediantur, facilè resumi possunt in alio; hincque est, quòd translatio propriè Festorum dicatur.

Cùm autem Festa, quò digniora sunt, & superioris gradus, eò firmiùs diem suum retineant, & ab eo difficilius removeantur, idcirco ut eorum Translationes certiùs à Nobis investigentur, operæ pretium est, rem juxta varios singulorum gradus definire, qui quatuor numerantur, ùt alibi etiam innuimus, videlicet Duplicium primæ Classis, Duplicium secundæ Classis, Duplicium per Annum, sive Majorum, sive Minorum, & Semiduplicium; de Simplicibus, sicut etiam de Vigiliis, & Octavis mentionem hìc non facimus, quia regulariter non dantur de his translationes. Hæc ex Guyeto placuit transscribere, quia perutilia sunt ad sternendam viam quæstionibus omnibus ad præsentem translationis materiam spectantibus.

II. Gavant. pag. 28. col. 1. num, 1.-- *Duplex Festum potest occurrere &c.*) Quamvis indistinctè loquatur Gavantus hoc loco de Festo Duplici quocunque occurrente in Dominicis Adventus &c. tamen ex iis, quæ posterius tradit, & ex Rubrica superiori colligitur, quòd dies excludentes Festum quodcumque etiam primæ Classis in iis occurrens, & quod proinde deberet transferri seu respective mutari, sunt Dominica prima Adventus, Vigilia Nativitatis Domini, & à fortiori ipsiusmet Festum, Circumcisio Domini, Epiphania, & ejus dies Octava, Feria IV. Cinerum, Dominica prima Quadragesimæ, Dominica Passionis, Dominica Palmarum, ac deinceps usque ad Dominicam in Albis inclusive, Ascensio Domini, à Vigilia Pentecostes usque ad Dominicam Trinitatis inclusive, Festum Sanctissimi Corporis Christi, Assumptio B. M. V. Nativitatis S. Johannis Baptistæ, Festum SS. Apostolorum Petri & Pauli, & Festum omnium Sanctorum. Præfati, inquam, dies tali Religione, & Sollemnitate ab Ecclesia celebrantur, ut excludant quodcumque Festum in iis occurrens etiam primæ Classis, qualia sunt Festum Patroni Principalis loci, seu Ordinis, nec non Titularis Ecclesiæ ac ejus Dedicatio, ita, ut nequeat fieri Officium de dicto Festo, sed transferri seu respective mutari debeat in diem proximè non impeditam.

Verum quidem est, quòd prædictorum omnium dierum non est eadem ratio in excludendis omnibus Festis etiam primæ Classis, ùt suprà observavimus, nam cùm prædictorum dierum alii sint instabiles, seu certam in Kalendario sedem non habentes, putà Dominica prima Adventus, Feria IV. Cinerum, Dominica prima Quadragesimæ, & cætera Festa Mobilia; alii è contra fixi, statoque semper die quotannis recurrentes, ùt sunt Vigilia, & Festum Nativitatis Domini, Circumcisio, Epiphania, & ejus Octava, Assumptio B. M. V. Nativitas S. Johannis Baptistæ, Festum SS. Apostolorum Petri & Pauli, & Festum Omnium Sanctorum; hi quidem, Occurrentia secum Festa etiam primæ Classis, perpetuò excludunt, adeò, ut de

de iis nullo unquam Anno tali die possit fieri, putà de S. Anastasia die 25. Decembris. De aliis non item discurrendum est; si enim Dominica 1. Adventus incidat in diem 30. Novembris, excludit quidem Festum S. Andreæ ab eo die, sed hoc non nisi quinto, aut sexto quolibet anno, aut etiam undecimo accidit: Unde in hoc postremo casu translatio est adhibenda, in illo verò priori opportunior esset mutatio, ut optimè consulit Guyetus *lib.* 2. *cap.* 2. prælertim *qu.* 6.

III. Gavant. pag. 28. col. 2. n. 2. - - *Si verò est Duplex primæ Classis, de eo fit in Dominica &c.)* Advertit optimè hic Gavantus, quod si Festum aliquod Duplex primæ Classis occurrat in Dominica majore secundæ Classis, nempe vel in Dominica secunda, vel tertia, vel quarta Adventus (nisi in hanc incidat Vigilia Nativitatis Christi) vel in Dominica Septuagesimæ, vel Sexagesimæ, vel Quinquagesimæ, vel denique in secunda, vel tertia, vel quarta Quadragesimæ, tunc Officium fit de Festo illæ primæ Classis: fieri tamen simul debet Commemoratio de hujusmodi Dominica occurrente secundæ Classis in utrisque Vesperis, Laudibus, & Missa, cum nona Lectione de Homilia ejusdem Dominicæ in Officio, & cum ultimo de eadem Evangelio in Missa. Si verò Festum Duplex secundæ Classis incidat in Dominicam aliquam majorem ex dictis primæ, vel secundæ Classis, tunc Officium, & Missa debent dici de Dominica prædicta majori, & Festum Duplex secundæ Classis debet transferri in diem aliam, eamque proximam non impeditam Festo novem Lectionum.

Ex hucusque dictis patet, translationem Festorum esse motum aliquem duos terminos habentem, videlicet terminum à quo Festum amovetur, & terminum in quem Festum rejicitur. Rursus liquet, quod terminus à quo, non est idem pro omnibus Festis, quæ enim digniora sunt, difficiliùs à suo loco dimoventur, sic difficiliùs amoventur Festa primæ Classis, quàm Festa secundæ Classis, unde sequitur, quòd dies illi, qui rejiciunt superiora Festa, v. g. primæ Classis, iidem quoque rejiciunt omnia inferiora, nempe secundæ Classis &c. Sed non è contra, Semiduplicia enim v. g. rejiciuntur à Dominicis per Annum, in quibus stant immota Duplicia &c.

Terminus verò ad quem, sive dies, in quem Festum translatum rejicitur, quoad Ferias idem est pro Festis Superioribus, & inferioribus, ita ut tam hæc, quàm illa in primam, quæ vacat, transferantur, unde cùm in Rubricis dicitur: *transfertur in primam diem non impeditam*: intellige in Feriam, seu diem non impeditam Festo Duplici, vel Semiduplici juxta superiorem Rubricam *n.* 1. sub nomine verò Festi novem Lectionum cùm veniat etiam Dominica, ùt patet ex Decreto S. R. C. 12. Martii 1618. dato *n.* 41. hinc fit, quòd etiam quælibet dies Dominica censetur dies impedita ad admittendum Officium translatum. E contra nomine Festi non admittentis Officium translatum, non veniunt dies infra octavam aliquam non privilegiatam, in quibus fit de Duplicibus translatis, immò & de Semiduplicibus in diem immediate sequentem, sed de his tantùm, quando occurrunt in Dominica infra Octavam, in Festo duplici habente Octavam, vel in Festo Duplici infra eandem Octavam occurrente, de qua re videantur ea, quæ diximus suprà ad *cap.* 8. ubi pariter adnotavimus, diem Octavam nunquam posse transferri, & diximus, quid faciendum sit, si in ea occurrat Festum aliquod sollemnius, & quomodo transferri debeat duplex per annum, vel majus, vel minus, si in dictam diem Octavam incidat, cùm talia Duplicia cuicumque Octavæ cedant, non sic verò Duplicia primæ, vel secundæ Classis, quæ non cedunt nisi Octavis privilegiatis, quales sunt Octavæ Paschatis, Pentecostes, & dies Octava Nativitatis Domini, in qua occurrit Circumcisio ejusdem, & dies Octava Epiphaniæ, In die autem Octava SS. Corporis

ris Christi, potest fieri tantùm de Duplici primæ Classis in ea occurrente, non verò translato, & infra eam exclusis aliis Duplicibus translatis, ùt notat Gavantus *Sect. 3. cap. 8. n. 24.* Exceptis tamen Duplicibus primæ, immò etiam secundæ Classis translatis, ùt declaravit S. R. C. die 30. Maji *1699* quod Decretum datur in nostro Indice *n. 193.* & idem (licèt cum aliqua hæsitatione) adnotavit Guyetus *lib. 4. cap. 6. quæst. 7.* Diximus, quòd dies infra Octavas non privilegiatas non rejiciunt à se Duplicia quæcumque translata, nam Octavæ privilegiatæ, nempe Paschatis, & Pentecostes, excludunt quæcumqne Festa etiam primæ Classis occurrentia, unde à fortiori translata. Dies verò infra Octavam Epiphaniæ, non admittunt aliud Festum, nisi sit primæ Classis, cætera verò transferenda sunt post dictam Octavam.

Disputabatur inter Rubricistas, utrum in Feria VI post Octavam Ascensionis (quæ censetur tanquam dies infra Octavam) possit fieri de Officio translato? De Festis duplicibus translatis nulla potest esse difficultas, quia ea etiam translata fiunt infra Octavas non privilegiatas, ùt diximus suprà; sola igitur remanebat difficultas de Festis Semiduplicibus translatis, de quibus non potest fieri infra Octavas, nisi transferantur à Dominica in Feriam secundam proximè sequentem non impeditam Festo duplici, vel semiduplici in eam occurrente, vel transferantur à Festo duplici Octavam habente, vel à Festo duplici infra eandem Octavam occurrente in proximam diem immediate sequentem, prout diximus suprà *cap. 8.* Propositum dubium affirmativa decisione resolverat Guyetus *loc. cit. quæst. 8* ubi ait, quòd Festa semiduplicia quomodocunque translata possunt habere locum in dicta Feria VI. post Octavam Ascensionis, licèt enim hæc Feria more diei infra Octavam celebretur, in rigore tamen non est talis, sed repetitio Officii Dominicæ infra Octavam, quamvis Ritus Octavæ in ea servetur. Hanc verò quæstionem, juxta mentem Guyeti, omnino dirimit Decretum à S. R. C. die 11. Aug. *1691.* datum à nobis n. *169.* Non potest tamen in ea fieri de quacumque alia die infra Octavam occurrente, cujus sola commemoratio debet fieri ad Laudes, & Missam, nec ampliùs de ea fit aliud, cùm debeat cessare Octava ob Vigiliam Pentecostes supervenientem, ùt optimè præscribitur in Rubricis Breviarii Franciscani à S. R. C die 13. Febr. *1666.* approbatis, & in postrema ejusdem recognitione Tit. IX. de Comemorationibus n 94. & Tit. X. de Translatione Festorum n. 103. die 18. Octobris *1696.* recognitis, & per Innocentium Papam XII. 21. Novembris *1696.* & 3. Decembris *1697.* per binas Constitutiones confirmatis, quodque videtur valde rationi congruum, ex quo, cùm sit Officium Domini, est præferendum Officio diei infra aliquam Octavam.

Alia quoque movetur difficultas super Vigilia Epiphaniæ, utrum in ea possit reponi Officium translatum? sed citatus Guyetus negat firmiter cum nostro Gavanto *sect. 6. cap. 7. num. 1.* quia Officium prædictæ Vigiliæ est verè Dominicale, & se habet veluti Dominica inter Circumcisionem, & Epiphaniam, taliter ut in ea Vigilia, nec de occurrente quidem semiduplici fieri possit; ea igitur, quod excludit talis Vigilia quodcumque Officium translatum etiam primæ Classis.

Posset etiam agitari quæstio cum Guyeto, quomodo esset celebrandum Officium S. Agnetis, si transferri deberet usque ad diem 28. Januarii, quo occurrit ipsiusmet S. Agnetis Festum *secundo* dictum; & quid faciendum, si ulterius tale Festum transferatur? sed cùm adsit Decretum S. R. C. 5. Maji *1736.* in nostro Indice num. 286. hæc quæstio remanet decisa. Alia quæstio, quam ibidem *lib 4. quæst. 9.* proponit Guyetus circa transferendum Festum SS. Apostolorum Petri, & Pauli, si eo die occurrat Festum

Titu-

Titularis, seu Dedicatio Ecclesiæ, est inutilis pace tanti viri; ex dictis enim à nobis suprà n. 2. hic casus est impossibilis, quia omne Festum primæ Classis cedit Festo sollemni dictorum Apostolorum.

De translatione Festi S. Benedicti pro PP. Benedictinis vide Decretum emanatum 6. Septembris 1727. datum sub n 270. De aliis translationibus Festorum particularium, v. g. de Translatione Festi septem Dolorum B. M. V. S. Josephi, Annunciationis B M. V. &c. agemus in nostris Additionibus ad Sectionem 7. quæ est de proprio Sanctorum in suis locis propriis. Interea procedemus sectando Gavanti vestigia ad discutienda, & decidenda alia dubia tum nostris doctrinis, tum S. C. Decretis, quæ spectant ad hanc materiam Translationis in genere, quorumcumque Festorum, seu Officiorum. Quoniam verò sermo hic est de termino ad quem, sive de die, in quo Festum translatum, est reponendum, circa quod legenda sunt Decreta in nostro Indice 7. Februarii 1699. n. 211. & 20. Martii 1706. num. 237. quo verò ad translationem Officiorum de uno ad alium Annum inspiciantur Decreta 7. Decembris 1680. num. 108. 27. Aprilis 1697. *in Florentina*, & 27. Septembris 1698. num. 207. Et licèt S. R. C. ad dubium propositum ab Ecclesia Hispalensi tenoris sequentis: *An Sancti, de quibus in toto Anni decursu celebrari Officium non potuit, transferendi sint ad Annum sequentem, vel potiùs eo Anno sint omittendi?* responderit sub die 26. Novembris 1735. *Sanctos, qui in fine Anni supersunt, non esse ad Annum sequentem transferendos, sed quoties toto Anni decursu de illis celebrari non valeat, tunc in illo Anno, diebus eorum propriis, considerandos esse tanquam simplices, faciendo illorum commemorationem, ut fit in semiduplicibus, cum nona Lectione ad Matutinum composita ex omnibus eorum Lectionibus propriis secundi Nocturni ad modum unius.* Et cùm hoc Decretum aliquibus visum fuerit particulare; attamen quia postea eadem Sacra Congregatio consulta *in una Toletana: An stantibus Decretis de non addendo, mutando, vel retrahendo in Breviario Romano necnon Decretis Officiorum noviter apponendorum in corpore, in quibus præcipitur his verbis -- Debeant, teneantur, agant. In Officiis verò provincialibus concludi ut sic -- Valeant, possint, recitari posse censuit, concessit, annuit &c. Si autem in aliqua Ecclesia, præsertim Regularium, sint tot Festa, quòd non possint nonnulla semiduplicia translata, adhuc recurrente Anno, reponi semel in biennio. In hoc ergo casu licebit omittere, quæ sunt de Breviario, ut fiat de particularibus dicto modo concessis?* sub die 15. Septembris 1736. respondit: *Detur Decretum in Hispalen. 25. Novembris 1735*, nempe suprà allegatum. Et quamvis Illustriss. D. Diverlini, unus ex Cæremoniarum Apostolicarum Magistris, innuerit in suo voto, posse juxta Decreta emanata transferri Officia, quæ supersunt, in annum sequentem, nihilominus conclusit, potius moderandas esse Octavas minùs principales in aliquibus Ordinibus Regularibus, & quatenus supersint aliqua Officia adhuc celebranda, ea non esse transferenda in annum sequentem; unde S. C. resolvit juxta hoc votum, confirmando Decretum *in Hispalen.* Ex quibus aliqui censent, quòd talis norma, & dispositio non transferendi ullum Officium ad Annum sequentem, debeat servari ab omnibus Ecclesiis, & Ordinibus etiam Regularium. Et revera Minores Sancti Francisci Conv. in praxim eam deduxerunt, ùt videre est in Ordine Divini Officii pro Anno 1737. Decreta verò supradicta innuuntur in nostro Indice n. 282. & 337. quæ quidem Decreta ab aliis judicantur particularia pro præfatis Ecclesiis Hispalen. & Tolet.

IV. Gavant. pag. 28. col. 2. n. 3. -- *Si contingat, ut duo Festa duplicia occurrant eodem die, &c)* Inhærendo dispositioni Rubricæ, quæ habetur n. 3. docet optimè Gavantus, quòd si occurrant eodem die infra Octavam

non privilegiatam duo Festa duplicia, eo casu debet celebrari Officium de magis nobili, seu de eo, quod præferri deberet, juxta regulas suprà, & infra tradendas, & transferri aliud duplex minus nobile in primam diem infra eandem Octavam non impeditam alio Festo novem Lectionum. Hæc dispositio congrua omnino est, quia cùm certissimum sit etiam juxta mentem S. R. C. declaratam in suo Decreto 30. Septemb. 1679. dato in nostro Indice n. 101. in quo habetur: *Festum duplex occurrens ante Octavam non privilegiatam si est transferendum, non est protrahendum post Octavam, sed infra eandem celebrandum*; hinc optimè fit, quòd idem Festum duplex non est pariter protrahendum quotiescumque occurrit etiam intra eandem Octavam

Non me latet, aliquos Auctores asserere, ferè idem etiam de Festo semiduplici, quando incidat in Festum duplex infra Octavam non privilegiatam, dicendo, in tali casu transferendum esse tale Festum semiduplex in diem immediatè sequentem Festo duplici, vel semiduplici non impeditam, ita tradit Pisart in suo Directorio Canonico *tit.* 10. *num.* 7. quem sequitur Halden *par.* 3. *tit.* 6. § 5. innixi præsertim S. C. Decretis 30. Septembris 1679. datis num. 104. & 105. & his duobus Decretis profectò non derogatum fuisse per subsequens editum die 22. Decembris 1696. & datum num. 191. jam diximus in nostris Additionibus ad Caput 8. hujus tertiæ Sectionis, ubi concludimus, quòd Officium semiduplex non potest transferri, nisi in sequentem Feriam II. quando occurrit in Dominica antecedenti infra Octavam non privilegiatam, & admittentem Festa semiduplicia occurrentia, & si tale Officium inveniat Feriam illam secundam impeditam, tunc transferri debet post illam Octavam in primam diem pariter non impeditam servato semper debito translationis ordine cum aliis Festis, quæ transferri debent, quòdque S. R. C. declaravit, habere locum etiam Officium quoad Festum semiduplex occurrens in Festo duplici infra Octavam non privilegiatam, ùt ibi clare, ac distinctè adnotavimus. Cæterum si Festum semiduplex incidat in aliam Dominicam per Annum, tunc observanda est ad literam dispositio superioris generalis Rubricæ, quæ habetur num. 7. & ea, quæ tradit Gavantus suprà num. 4 videantur Decreta data in nostro Indice num. 226. & 316. quibus confirmantur nostra placita mox exposita.

Multoties accidit, & in pluribus locis, sive Ecclesiis, quòd plura Officia ejusdem, sive diversi Ritus de præcepto eadem die occurrant, & ita fixe, ut translatio alicujus sit perpetua; in hoc casu quæri posset, utrum prima dies proximè non impedita, assignata censeatur in perpetuum pro die propria, & fixa Festi translati respective? Hanc quæstionem tractabimus, & decidemus infrà perpendentes verba, & opinionem Gavanti, quæ habentur *n.* 15.

V. Gavant. pag. 29. col. 1. n. 5. -- *Occurrentibus pluribus Festis novem Lectionum. transferatur illud, quod est minus nobile &c.*) Optimè explicat hoc loco Gavantus, verba Rubricæ Generalis, quæ habentur *n* 6. & docet, quòd in transferendis Festis servanda est hæc Regula, nimirum: quòd in occurrentia duorum Festorum debeat celebrari Officium de magis nobili, & transferri illud, quod est minus nobile, vel ratione ritus, vel ratione personæ, quando Festa, seu Officia in ritu sint æqualia.

Huc spectant sequentia Decreta, quæ videre est in nostro Indice, videlicet 21. Augusti 1688. n. 156.

6. Septembris 1727. n. 260. & 270.

3. Septembris 1672. n. 97. & 25. Januarii 1729. n. 272.

27. Augusti 1633. n. 76. & 20. Martii 1706. n. 237.

1. Martii 1681. n. 115. 12. Julii 1704. n. 227.

15.

15. Martii 1698. n. 194. 27. Septembris 1698. n. 209.

7. Decembris 1680. n. 109. & 112. 5. Maji 1636. n. 286. & 23. Junii 1736. n. 286. 287. 288. 322.

2. Martii 1683. n. 137. & 138. 10. Januarii 1693. n. 177.

20. Julii 1686. n. 157. & 6. Septembris 1727. n. 270. 5. Maji 1736. sub n. 290.

VI. Gavant. pag. 29. col. 1. n. 6 -- *Translatis pluribus Festis &c.*) Postquam *num.* 5. explicavit Gavantus, quodnam Festum sit celebrandum, & quodnam transferendum, quando plura occurrunt eodem die, transit deinde *n.* 6. ad explicandum ordinem, qui servari debet in reponendis pluribus Festis translatis, & dicit, quòd si plura Officia habeantur translata diversi Ritus, tunc id, quod est Ritus altioris, v.g. primæ Classis, prius transferendum, & reponendum est, quàm illud, quod est Ritus inferioris, v. g. secundæ Classis; & sic ob eandem rationem prius Officium Duplex, quàm Semiduplex. Inter plura autem ejusdem Classis, & Ritus debet servari ordo dignitatis, unde prius transferri debet Officium de Digniore, quàm de minus digno, quod innuit pariter Gavantus *n.* 7. dicendo, quod in Translationibus debet servari ordo tum Dignitatis, tum Kalendarii. Cohærendo autem prædictis Dispositionibus, quæ eruuntur ex sacris Rubricis, emanarunt sequentia Decreta à S. R. C. 13. Junii 1681. num. 127. 5. Maji 1736. num. 290. 18. Septembris 1666. num. 92. 17. Julii 1706. num. 239.

Cæterum, quodnam ex pluribus Festis ejusdem Ritus unum censendum sit dignius altero, atque adeo vel simul occurrenti præferendum, vel si ambo sint translata, prius reponendum, colligi potest ex dictis à nobis in præcedente Capite de Concurrentia Festorum, & ex dicendis infrà.

VII. Gavant. pag. 29. col. 1. n. 8. -- *Festum Simplex non transfertur &c.*) Ex huc-usque dictis colligitur, quænam Officia, ac Festa possint, ac debeant transferri, nempe ex Festis sola Festa Duplicia, & Semiduplicia de præcepto, suo die celebrari impedita. Ex aliis verò diebus quoad Officium, immò quoad partem Officii, ùt suprà notavimus, & Missam (non autem quoad obligationem audiendi sacrum, & abstinendi ab opere servili) etiam Dominicam (quando juxta Rubricas aliquando contingit, ut ad diem aliquam præcedentis Hebdomadæ sit anticipanda) ac etiam Vigilias minores, quando incidunt in Dominicam; & Festa illa, quorum sunt Vigiliæ, in Feriam secundam incidant &c. Tunc enim de talibus Vigiliis fit in Sabbato præcedenti, ùt disponunt Rubricæ, è contra nunquam transferuntur dies Octava, nec Feria, nec Festum Simplex, ùt ait Gavantus hoc numero; sed de istis si die suo celebrari Officia non possint, vel solam fieri Commemorationem suis locis, si dies, aut Festum occurrens id permittat; vel si ratio diei, vel Festi occurrentis neque hanc Commemorationem permittat, tunc omittitur omnino Officium Simplex pro eo Anno, aut loco; Unde fieri potest, ùt optimè notat Gavantus, ut alicubi nunquam quid fiat de Festo Simplici, neque Officium, neque Commemoratio. Huic autem perpetuo impedimento S. R. C. die 22. Januarii 1735. in correctione & approbatione Calendarii Ordinis Minorum S. Francisci Conventualium provide occurrit, ùt adnotavimus suprà hac Sect. Cap. V. in fine. Alia etiam sunt Officia, quæ transferri non possint, v. g. Festa Duplicia, aut Semiduplicia mere ad libitum, de quibus tamen fusiori calamo agemus infrà in nostris Additionibus ad *num.* 16.

Præterire tamen hoc loco non debeo, quòd si Festa Semiduplicia ad libitum, quæ antea fuerant Simplicia, occurrant, v.g. in Dominica, tunc de his nona Lectio legi debeat, & fieri Commemoratio, ac si forent adhuc Simplicia, nec minus haberent eo An-

no

no, quàm ante habuerant: hoc colligitur ex Decreto 13. Junii 1682. dato in nostro Indice *num.* 126. Hoc contingit aliquando in Festo S. Remigii incidente in diem primam Octobris, cujus Festum sub Ritu Semiduplici est ad libitum; sub Ritu verò Simplici est de præcepto. Neque potest dici, quòd si tale Festum occurrat in Dominica, & sequens dies vacet, possit in talem diem transferri, quia Decretum, quod asseritur datum die 30. Martii 1692. & quod affertur ab Henrico Pisart *in suo Directorio Canonico Tit. X. n.* 19. nimirum, quòd -- Festa ad libitum transferri possunt in solam immediatè sequentem diem, dummodo non sit impedita Festo Duplici, vel Semiduplici, vel non habeatur, reponendum aliquod Festum translatum cujuscunque Ritus -- in Regesto Decretorum S. R. C. reperiri non potuit; & anno 1692. die 30 Martii incidit in Dominicam Palmarum; unde tanquam authenticum tale Decretum admitti sanè nequit.

VIII. Gavant. pag. 29. col. 2. num. 11.-- *v. g. S. Sebasti.ni, cui cum S. Fabiano sit ordinariè Festum &c.)* Asserit hìc Gavantus, quòd si occurrant duo Festa eodem die sub una ratione Festi, quorum tamen alterum est Patroni, seu Tituli Ecclesiæ, v. g. Festum S. Sebastiani, cujus cum S. Fabiano sit ordinariè Festum, tunc eo casu sit de Patrono, seu Titulari tantùm, hoc est de S. Sebastiano solo, uti Festo primæ Classis, non autem de socio eo die; & num. sequenti resolvit, quòd tunc de S. Fabiano fiet prima die non impedita sub Ritu semiduplici post Octavam S. Sebastiani. Quamvis doctrina Gavanti vera sit generaliter loquendo de occurrentia talium Festorum, quorum alterum est Patroni, seu Tituli Ecclesiæ; attamen si unus fuerit Patronus minùs principalis, Officium sit de ambobus, juxta Decreta S. R. C. 22. Novembris 1698. & 16. Septembris 1730. data in nostro Indice n. 210. & 273. & licèt per quandam ejusdem resolutionem *in una Egitanien.* 6. Septembris 1603. nonnulli versarentur in opinione, de S. Sebastiano in Ecclesia propria non posse recitari Officium separatum à S. Fabiano: corruit tamen hic error, si accuratè perpendatur, quòd à Sacra Congregatione nunquam proscripta fuit, in ea Ecclesia S. Sebastiani, recitatio communis Orationis amborum Sanctorum, vel tantùm S. Sebastiani; sed quia colore Orationis, quæ petebatur particularis, & solùm de S. Sebastiano, conjiciebatur, implicitè, & indirectè obtineri velle tacita approbatio, vel confirmatio celebrandi Officium, & Missam ejusdem S. Sebastiani bis in quolibet Anno, nempe ultra diem propriam 20. Januarii, etiam in Dominica secunda Augusti; hinc eadem Sacra Congregatio congruè, & providè rejecit instantiam, quam utique admisisset, & annuendum eidem esse censuisset, ad tramites Rubricæ, post Tabellam de Occurrentia, descriptæ. Prædictum autem Decretum hìc, prout jacet, exhibemus, ut exinde nostri asserti veritas magis elucescat.

Cùm Episcopi, & Capitulum Egitanien. ob generalem pestilentiam in Regno Portugalliæ Ecclesiam à fundamentis in eadem Civitate erexerint, & B. Sebastiano, inclyto Martyri, dedicaverint, ad quam singulis Annis bis accedunt, & sollemniter in honorem dicti S. Sebastiani Missam, & Officium celebrant, nempe die 20. Januarii in Festo ejusdem Sancti, & secunda Dominica Augusti: & quia in Officio, quod de S. Sebastiano recitatur, Oratio est communis cum S. Fabiano, supplicaverunt, ut eis licitum sit, in dicta Ecclesia B Sebastiano dicata, dictis duobus Anni diebus, Orationem de S. Sebastiano tantùm recitare, cùm in Cathedrali Ecclesia, etiam Officium, & alia Missa de Sanctis Fabiano, & Sebastiano à parte Capituli, quæ ibi remanet, celebretur juxta formam Breviarii, & Missalis Romani. Congregatio verò nihil concedendum esse judicavit, & ita respondit, die 6. Septembris 1603.-- Decreta autem, quæ respe-

respectivè ad hanc materiam attinent, reperientur in nostro Indice sub diebus 12. Februarii 1633. n. 74. 12. Julii 1664. num. 86. 6. Decembris 1704. 19. Februarii 1707. *in una Urbis*, 18. Augusti 1724. & 5. Aprilis 1727. *in Nolana*.

Una idcirco est omnium Doctorum sententia, quòd quando in Kalendario habentur duo, vel plura Festa sub eadem festivitate eodem die celebranda, quorum alterum est in qualitate Patroni, seu Tituli Ecclesiæ, & alia non, tunc in ea Ecclesia debet fieri tantùm de Patrono, vel Titulari, absque commemoratione aliorum, & hæc est particularis Rubrica, quæ habetur in Breviario Romano post Tabellam de Occurrentia num. 8.

E contra verò cùm quæsitum fuisset, an in Ecclesia S. Mariæ in Porticu, ubi asservatur Brachium S. Marcelliani tantùm (occurrentis die 18. Junii) faciendum sit Officium etiam de S. Marco sub Ritu duplicis minoris de Communi plurimorum Martyrum, vel potius de S. Marcelliano tantùm de Communi unius Martyris? S. R. C. die 7. Augusti 1717. respondit -- Officium esse recitandum de utroque Sancto de Communi plurimorum Martyrum -- Et hoc Decretum datur in nostro Indice n. 259. Ex hoc infertur, non esse dividendos eos Sanctos, qui juncti sunt per se, & quasi ex natura rei, cùm videlicet aliqua inter eos consanguinitas, vel affinitas intercessit: SS. igitur Marcus, & Marcellianus, qui erant fratres, ideo non sunt dividendi, licèt in prædicta Ecclesia reperiatur Reliquia insignis tantùm de S. Marcelliano. Qui non sunt pariter dividendi, etiamsi unus eorum esset Patronus, vel Titularis, secus verò, si fraternitas esset tantùm spiritualis, utpote quia Sancti Fratres alicujus Instituti, seu Congregationis Regularis; in tali enim casu apud illos Regulares, qui gaudent privilegio recitandi eorum Officium, si unus, vel plures eorum sunt respectivè Titulares, vel Patroni, etiam Provinciæ Regularis, per modum unius, de ipso, vel ipsis debet recitari sub Ritu duplicis primæ Classis cum Octava; de reliquis verò in proxima die sub Ritu, quo debebat celebrari, ac si nullus eorum fuisset Titularis, vel Patronus. Octava vero ex omnimoda congruentia ab ipsis Regularibus debet recitari, quando aliquis Sanctus eorum Ordinis est Patronus tantùm Loci, vel Provinciæ, seu Regni, vel Titulus Cathedralis, seu Matricis nullius Diœcesis, quamvis ipsi in eorum Ordine, seu Congregatione de prælaudato Sancto, vel Sanctis Octavam non celebrent; Quodque intelligitur de aliqua Octava ipsorum Sanctorum Regularium Clero Sæculari concessa. Si autem unus dictorum Sanctorum est Patronus minus principalis, Officium fit de ambobus. Ab ipsis verò, qui non fruuntur privilegio recitandi Officium talium Sanctorum Fratrum alicujus Instituti Regularis, de eo tantùm debet recitari; qui est Titulus, vel Patronus, etiam minus principalis, vel asservatur Reliquia insignis, vel adest indultum particulare; de reliquis autem nullum recitatur alio die Officium, neque fit commemoratio. Ex prædictorum exemplo idem dicendum censet de aliis Sanctis Fratribus eadem die occurrentibus Guyetus *lib 3. sect 1. cap. 5. quæst. 5.* & cum eo Johan. Baptista Pittonus, num. 1368.

IX. Gavant. pag. 30. col. 1. n. 15. -- *De Patrono loci tanquam de digniori recitandum sit Officium, translato Titulari &c.*) Resolvit hic Gavantus, quòd in Ecclesia Regularium, quando occurrunt duo Festa eodem die Patroni principalis loci, & Titularis Ecclesiæ illorum Regularium, resolvit, inquam, quòd Regulares debent recitare Officium de Patrono loci, translato Titulari, qui est minus dignus. Huic Gavanti decisioni non acquiescit Guyetus, sed etiam refellere nititur *lib. 4. cap. 12. quæst. 2.* Guyeti sententiæ ego pariter propendeo ea ratione ductus, quia Festa propria cæteris omnino paribus, ùt suprà innui-

Gavant. Rubr. Brev. L

innuimus, & patet ex Decreto 23. Junii 1736. dato sub n 322. præferenda sunt in ea Ecclesia, cujus sunt Festa, aliis Festis communibus; Festum autem Patroni, seu Tituli Ecclesiæ est profectò Festum omnium maximè proprium; unde in paritate Ritus hoc est præferendum. Rursus considero, Regulares teneri quidem ad celebrandum Festum Patroni loci sub Ritu primæ Classis, sed sine Octava, ùt liquet ex Decreto 27. Maji 1628. dato in nostro Indice n. 63. & ex aliis Decretis ibidem indicatis. Festum verò Patroni, seu Tituli Ecclesiæ tenentur pariter Regulares sub Ritu duplici primæ Classis, & cum Oct. ùt patet ex Decret. 13. Junii 1682. dato in nostro Indice n. 125. unde dignius, vel sollemnius profectò apparet relatè ad Regulares Festum Patroni, seu Tituli propriæ Ecclesiæ, vel ejus Dedicationis, quàm Festum Patroni loci, ex quo illud sollemnius celebratur ab ipsis, nempe cum Octava, hoc verò sine Octava. Hinc est, quòd Cæremoniale Monasticum, licèt Gavanto addictissimum, *lib.* 4. *cap.* 16. ubi agit de Festis Patronorum, præfert Festum Patroni, seu Titularis Ecclesiæ, Festo Patroni principalis loci, nam præscribit, primum esse celebrandum sub Ritu primi ordinis, secundum verò sub Ritu duplici tertii ordinis.

X. Gavant. eod. n. 15. -- *Quòd si quotannis hic accidat occursus, assignanda erit dies sequens in perpetuum Titulari Ecclesiæ.)* Inhærendo suæ sententiæ progreditur Gavantus ad declarandum, quod si quotannis accidat prædictus occursus Patroni principalis loci cum Titulari Ecclesiæ, tunc asserit, assignandam fore diem sequentem in perpetuum Titulari illius Ecclesiæ, adjuncto etiam Festo Dedicationis Ecclesiæ; specialiter cùm Festum Patroni loci habet forum, & populus magis gaudet Missa de suo Patrono, quàm de quocumque alio Titulari, seu Patrono, vel Dedicatione alicujus Ecclesiæ particularis.

Fateor, quòd valde urgerent Gavanti rationes, si Festum Patroni loci esset sub præcepto observandum cum obligatione audiendi Sacrum, & abstinendi ab operibus servilibus; quia in hoc casu, si Festum Titularis Ecclesiæ non celebraretur à Regularibus cum majore sollemnitate, quàm Festum Patroni principalis loci, tunc videretur præferendum Festum dicti Patroni loci Festo dicti Titularis Ecclesiæ; quia cæteris paribus quando concurrunt duo Festa, quorum unum sit in Populo celebre, & alterum tantùm in Choro consuetum sollemniter celebrari absque celebratione Populi; prius posteriori est præferendum, quia major est habenda ratio publicæ celebrationis Cleri, & Populi, quàm solius Cleri; videantur, quæ diximus de occursu Festorum Patrocinii S. Josephi cum Festo universali de præcepto SS. Philippi, & Jacobi. Ubi resolvimus, non esse præferendum primum; licèt ejusdem Ritus, nisi ubi celebratur cum majori sollemnitate, quàm celebretur Festum secundum dictorum Apostolorum. Si autem sermo sit de Festo Fundatoris, seu Patroni alicujus Ordinis, tanquam de præcepto celebratur ab omnibus sub ejus Instituto militantibus, & ideo absque dubio ab iis præferri debet Festo Patroni loci, & non est postponendum, nisi Festis primæ Classis Ecclesiæ universalis, quæ suprà recensuimus.

Nunc se offert occasio agitandi quæstionem, quam suprà *n.* 4. innuimus, nimirum quando plura Officia ejusdem, sive diversi Ritus de præcepto eadem die occurrunt, & ita fixè, ut translatio alicujus sit perpetua, utrum in hoc casu prima dies proximè non impedita assignanda censeatur in perpetuum pro die propria, & fixa Festi translati respectivè? Hæc quæstio proposita fuit pluries in S. R. C. præsertim verò die 28. Aug. 1706. & 14 Decembris 1709. & S. C. respondit negativè, siquidem concessio facta utentibus Breviario Minorum de Observantia, ùt habetur in Rubricis particularibus n. 15. per quam

quam conceditur talis facultas, non extenditur ad non utentes tali Breviario, quæ Decreta videri possunt in nostro Indice n. 240. & 252.

Tandem de Anno 1712. fuerunt proposita sequentia dubia S. R. C. ex parte Canonicorum Ecclesiæ Pisaurensis.

Primò. In Civitate, & Diœcesi Pisaurensi die 31. Augusti occurrit Festum Dedicationis Cathedralis sub Ritu duplici primæ Classis celebrandum, & in eadem die ab Ecclesia universali fit Officium Sancti Raymundi Nonnati sub Ritu duplici minori.

Secundò. Item in eadem Civitate, & Diœcesi die 24. Septembris occurrit Festum S. Terentii Martyris, Patroni principalis Civitatis, & Diœcesis sub Ritu duplicis primæ Classis celebrandum, & eadem die ab universali Ecclesia fit Officium B. M. V. de Mercede sub Ritu duplici minori; supplicatum autem fuit S. R. C. à prædictis Canonicis declarari, si supradicta Festa altioris ordinis venerint die Sabbato, an Officia S. Raymundi, & B. M. V. de Mercede vigore Decreti S R. C. editi 14. Augusti 1664. & iterum 18. Octobris 1696. in reformatione Kalendarii Fratrum Minorum sint celebranda die Dominico sequenti, tanquam die propria, vel debeant transferri in Feriam proximam non impeditam?

Hæc supplicatio à S. R. C. remissa fuit ad D. Abbatem Johan. Baptistam Gambarucci, tunc Sedis Apostolicæ, & Sacrarum Cæremoniarum Magistrum, pro voto; votum autem prædicti, qui nunc Archiepiscopatus Amaseni dignitate decoratus, & Officii Apostolicarum Cæremoniarum Præses est commendatissimus, fuit sequentis tenoris.

Duplici proposito dubio, uno duntaxat, ac compendioso responso satisfaciendum videtur. Officia enim Sanctorum, quorum Festa, non quidem ex accidenti, atque pro hac, aut alia simili vice, sed constanter, ac de rei natura, propter occursum majoris Festi perpetuò sunt impedita, apud Peritos Sacrorum Rituum in aliam diem *permutari*, & non transferri dicuntur. Translatio namque non idem est, quod mutatio, juxta tradita per Guyetum *in sua Heortol g. lib. 4. cap. 7. quæst. 1.* Quamvis etenim utraque sit amotio Festi à die propria, differunt tamen in hoc, quòd mutatio est quædam veluti transmigratio, ac nova alterius sedis adeptio: Translatio verò instar est peregrinationis, qua se aliò quis ita confert, ut tamen ad suam stationem illico sit rediturus. Posita igitur hac distinctione, liquidò apparet in nostro casu, quòd Officia S. Raymundi Nonnati, & B M. V. de Mercede non translata omnino sint, sed potiùs immutata, & stabiliter constituta à trigesima prima Augusti in die proxima prima Septembris; necnon respectivè à die vigesima quarta Septembris in die immediatè sequenti; ac propterea sub præfatis hisce diebus perpetuò, & quandocumque etiam in occursu Dominicæ juremerito celebranda. Adstipulatur nostræ sententiæ praxis Basilicæ Vaticanæ, cujus auctoritas in hac materia quanti à nobis facienda sit, colligi potest ex Constitutione Nicolai III. quæ incipit: *Civitatem Sanctam Hierusalem &c.* ubi Principis Apostolorum Basilica cunctarum Ecclesiarum exemplar, & speculum nuncupatur; ex ejus siquidem Kalendario, omissis aliis quampluribus, unum sat erit adduci exemplum, de Festo scilicet S. Catharinæ *Virg. & Mart.* quod ob perpetuum impedimentum diei Octavæ Dedicationis dictæ Basilicæ, à sua pristina sede amotum, & in diem proximam asportatum, ita ei firmiter addictum est, ut etsi inciderit in Dominicam: cessare faciat illius Officium, quemadmodum pro ultima vice de Anno 1708. laudabiliter servatum fuit.

Quare ex allatis juxta mentem hujus S. C. jam pluries declaratam, & signanter per duo Decreta, quæ in præsenti supplici libello citantur, rescribi posse censerem faciendum esse de Officiis, de quibus agitur sub die

re-

respectivè assignatis, etiam in occursu Dominicæ.

Audita ab Eminentissimis PP. hac consultatione, S. R. C. ad proposita dubia respondit -- *Juxta votum antedicti Cæremoniarum Magistri*, nimirum faciendum esse de Officiis, de quibus agitur sub diebus respectivè assignatis etiam in occursu Dominicæ, & ita decrevit die 2. Julii 1712.

Hoc Decreto derogatum videtur ex vi suæ declarationis Decretis datis in nostro Indice n. 240. & 252. & eo magis suadeor de hac derogatione, quia de Anno 1717. aliud simile Decretum emanavit, nam cùm quæsitum fuisset ex parte Ecclesiæ S Jacobi Incurabilium Urbis: an Officium Visitationis B. M. V. die 2. Julii, in qua Festum Dedicationis ejusdem S. Jacobi occurrit, celebrari possit die immediatè sequenti, etiamsi fuerit in die Dominica? Rursus cùm pariter ex parte dictæ Ecclesiæ secundò quæsitum fuerit: an item die immediatè sequenti diei primi Augusti etiam Dominica celebrandum sit Officium S. Petri ad Vincula, cùm hac ipsa die occurrat Octava S. Jacobi? S. R. C. rescripsit -- Faciendum esse de Officiis, de quibus agitur in die immediatè sequenti, etiam in occursu Dominicæ, propter perpetuum impedimentum in propria die, juxta alterum Decretum editum die 2. Julii 1712. *in Pisauren.* & ita declaravit S. C. die 20. Novembris 1717. -- Vide etiam decreta posita in nostro Indice sub nn. 286, 287. 288. 318. quibus idem declaratur, & confirmatur.

Hujusmodi suis iteratis Decretis S. R. C. approbavit sententiam Guyeti, expositam in voto Illustrissimi Præsulis Gambarucci, quòd Officia Sanctorum non ex accidenti, sed constanter à suo proprio die amota, non intelliguntur transferri, sed permutari, adeoque prædictis Officiis prima dies proximè non impedita assignari censeri debeat in perpetuum pro die propria, & fixa tali Festo sic translato, ita, ut, si celebretur sub Ritu duplici, etiam in occursu Dominicæ tali die sit celebrandum, id quod fieri non posset, si prædicta proxima prima dies non esset illis in perpetuum assignata, unde nunc pro omnibus Ecclesiis videtur firmiter statutum id, quod declaratum, & concessum jam fuerat in Rubricis particularibus Minorum Observantium n. 15. pro his, qui tali Breviario utuntur, nimirum, quando plura Officia de præcepto eadem die in aliquibus locis ita fixè occurrunt, ut translatio alicujus, seu aliquorum sit perpetua, tunc prima dies proximè non impedita assignata censetur in perpetuum pro die propria Festi respectivè translati. Et equidem hæc omnia evidenter confirmantur ex praxi communi Ecclesiæ, etenim cùm Benedictus PP. XIII. s. m. Anno 1728. 27. Septembris indulserit, atque concesserit, ut Officium S. Gregorii PP. VII. alias à S. R. C. die 19. Augusti 1719. cum Lectionibus secundi Nocturni, & Oratione propriis pro universo Ordine Benedictino revisum, & approbatum, imposterum ab omnibus Christifidelibus utriusque sexus tam Sæcularibus, quàm Regularibus, qui ad horas Canonicas tenentur, die 25. Maji sub Ritu duplici recitari, & Missa respectivè celebrari debeat; hinc à sua sede amotum fuit in perpetuum Festum, & Officium S. Mariæ Magdalenæ de Pazzis, quod eodem die 25. Maji occurrebat, & celebrabatur, cui Festo, & Officio S. Mariæ Magdalenæ de Pazzis reperitur assignata in perpetuum (etiam antequam ullum emanaret Decretum circa hoc Festum alii diei assignandum, sicut emanavit post aliquos Annos, ùt videre est in nostro Indice sub n. 318.) tanquam dies propria, & fixa, dies 27. Maji, quæ erat dies proximior, & non impedita; unde apparet, ad praxim communiter deductam esse sententiam, quam amplectimur, & quam tenemus, confirmatam pariter esse à S. R. C. Decretis mox adductis, quibus nihil officiunt Decreta data in nostro Indice n. 262. & 264. pro Ecclesia, & Diœcesi Januensi, quia

quia prædicta Decreta loquuntur tantùm in casu, de quo agitur, adeoque sunt particularia pro dicta Diœcesi, quapropter per ipsa non fuit derogatum præcedentibus S. C. Decretis datis in nostro Indice sub numeris suprà indicatis. Ex quibus omnibus firmata remanet prædicta regula generalis pro Officiis in perpetuum à sua sede amotis, & necessariò transferendis; quam quidem regulam insinuasse videtur noster præclarissimus Auctor dicendo, quòd si quotannis accidat occursus Patroni loci cum Titulari Ecclesiæ, assignanda erit dies sequens in perpetuum Titulari illius Ecclesiæ, nisi ex privilegio aliter fieri debeat.

XI. Gavant. pag. 30. col. 1. n. 16. -- *Officia co cess: ad libitum in pari gradu cedunt aliis de præcepto &c.*) Præter Officia recitanda de præcepto, hoc est, ex obligatione imposita universali Ecclesiæ, vel alicui particulari Diœcesi, Nationi, vel Ordini Regularium sub Ritu iisdem conveniente celebranda, dantur insuper, & occurrunt quædam alia per Annum, quæ dicuntur ad libitum, eo quòd de licentia, ac Indulto Sedis Apostolicæ possunt quidem, non tamen necessariò debent celebrari; sed si celebrantur, nonnisi sub Ritu, ac modo ejusmodi Indultis, vel expresse præscripto, vel à S. R. C. declarato celebrari debent.

Circa Festa, seu Officia hujusmodi ad libitum celebranda nihil quidem expresse disponunt, ac statuunt Rubricæ generales Breviarii; non desunt tamen quædam Decreta auctoritate Summorum Pontificum à S. R. C. edita, ac proinde in praxi observanda, quæ infrà simul collecta ad dirimenda nonnulla dubia, quæ oriri possent super hac materia, fideliter tradenius.

Præmittere tamen debemus primò, alia hujusmodi Festa esse ad libitum ubique, hoc est, sine restrictione ad certum locum, aut Nationem, vel Communitatem, & hujusmodi sunt nunc primò Festum S. Canuti, Regis Danorum Martyris semid. 19. Januarii à Clemente X. secundò S. Laurentii Justiniani Episcopi Confessoris semid. 5. Sept. ab Innocentio XII. tertiò S. Remigii Episcopi Confessoris 1. Octobris, quæ de Sedis Apostolicæ licentia alicubi quidem sunt Festa de præcepto, at verò in tota reliqua Ecclesia universali in quantùm sunt semiduplicia, seu novem Lectionum, sunt Festa ad libitum tantùm. Alia verò sunt ad libitum concessa alicui loco, aut Communitati, vel Provinciæ dumtaxat particulari: ad hujus posterioris generis Officia Sanctorum ad libitum possunt revocari illa, quæ nonnullæ Congregationes, Religiones, aut Ecclesiæ, vel Nationes de Sedis Apostolicæ licentia semel per mensem, vel singulis hebdomadibus de SS. Sacramento, aut de B. M. V. vel de sui Ordinis Fundatore, aut de aliis Sanctis, diebus non impeditis Festo duplici, vel semiduplici, aut Feria majori, seu Vigilia, vel illa Feria, in quo sit reponendum Officium Dominicæ, possunt recitare.

De hujusmodi Festis ad libitum nonnulli scripserunt, sed non omnia ad praxim deduci possunt, quæ iidem tradiderunt, sic olim P. Gobati relati ab Halden *part. 3. tit. 5.* & aliorum communis erat sententia: Festa ad libitum æquè transferri posse, ac Festa de præcepto, cui opinioni favebant etiam Decreta S. R. C. sed moderata fuit hæc facultas ab eadem S. R. C. à qua die 20. Decembris 1673. approbante etiam Clemente X. Summo Pontifice, editum fuit sequens Decretum datum in nostro Indice sub n. 98. -- Officia Sanctorum ad libitum censuit S. C. in futurum non esse transferenda, quando dies eorum Festivitatum sunt impediti Dominico, vel aliquo die Festorum mobilium -- Sed quia in hoc Decreto habetur limitatio ad solos dies Dominicos, ac dies Festorum mobilium, ita, ut Festa ad libitum non sint transferenda juxta hoc Decretum, nisi quando occurrunt die Dominico, vel in aliquo ex Festis mobilibus, ideò Festa ad libitum in alios dies impeditos incidentia, per-

 inde

inde ac Festa de præcepto, adhuc posse transferri in aliam diem non impeditam, supracitatus Gobat, & cum eo Lohner, necnon Bissus *lit. T. n. 73. §. 17.* cum aliis sustinebant, sed prædictorum aliqui cum hac limitatione, ita, ut, si contingeret, ex pluribus translatis unum esse Festum de præcepto, alterum vero ad libitum, juxta regulam nostri Gavanti, hoc numero traditam, tunc prius fieri debere de eo, quod fuit de præcepto, & postea de eo, quod erat ad libitum; sed si translatum ad libitum altiuris Classis, seu gradus foret, tunc hoc prius transferendum. Hanc Gavanti regulam admittebat quoad utramque partem Gobat *tract. 5. n. 36. append. 6. n. 65.* Guyetus tamen *lib. 4. cap 8. quæst. 3.* & cum eo Bissus supracitatus §. 16. refellunt prædictam Gavanti regulam, quoad primam partem, ex eo, quòd Rubrica generalis suprà *num. 6.* nulla posita distinctione Festi de præcepto, vel Festi ad libitum præscribat, quòd si occurrant plura Festa, illud sit transferendum, quod est Classis inferioris, quòd si Festa sint in æquali gradu, regula transferendi unum ex illis est desumenda à minori, vel majori dignitate, non verò, quòd Festum sit de præcepto, vel ad libitum, quam distinctionem cùm non posuerit Rubrica, ait Bissus, neque nos pro nostro arbitrio ponere debemus. Sed optimè defendi potest Gavantus, quia in pari gradu, & in pari dignitate, semper præcedentiam habet Festum de præceptu supra Festum ad libitum. Omnes autem modò corruunt hujusmodi concertationes inter Gavantum, Guyetum, & Bissum, quia S. R. C. approbante Innoc. XI. Anno 1682. die 24. Jan. Clem. X. dispositionem de non transferendis Festis ad libitum, sed de his penitus omittendis, extendit etiam ad Octavas, & Natalitia Sanctorum ex Indulto Apostolico in aliqua Religione, vel Diœcesi de præcepto celebranda, ita, ut Festa ad libitum intra, aut infra aliquam Octavam, aut in Festo aliquo universali, vel particulari alicujus Diœcesis, vel Ordinis occurrentia, nec die illo celebrari, nec etiam transferri ampliùs (seclusо speciali Indulto) possint, sed omnino omitti debeant; hinc fit, quòd nec Gobati, nec Gavanti, nec Bissi sententia potest ampliùs admitti circa translationem prædictorum Festorum ad libitum. Allegatum Decretum reperitur in nostro Indice sub *n. 122* per extensum, in quo etiam additur, quòd si Festa ad libitum occurrant eo die, in quo aliàs aliquod Festum translatum poni deberet, tunc liberum fore eadem Officia ad libitum recitare, & Officium translatum ulteriùs ad aliam diem non impeditam transferre; ita etiam, omisso Officio, quod semel per hebdomadam, aut per mensem ex Apostolico Indulto recitari concessum est, Officium ad libitum eodem die occurrens recitari posse, ibidem declaratur.

E contra non licet in occursu transferre Officium duplex proprium Ordinis, causa faciendi aliud duplex ad libitum, etiamsi de hoc non sit concessa translatio, ita S. R. C. 2. Decembris 1684. *in una Canonic. Regul. Lateran. n. ad decimum dubium*, & datur in nostro Indice sub *n. 153.*

Advertendum est, hoc Decretum loqui de Officio duplici proprio Ordinis occurrente eodem die cum Officio duplici ad libitum, in quo casu disponitur, non esse omittendum Officium proprium Ordinis, causa faciendi aliud duplex ad libitum; unde non loquitur Decretum de Officio proprio Ordinis jam ob aliquam causam omisso, & deinde transferendo, in quo casu valet dispositio tradita in superiori Decreto Anni 1682. nimirum, quòd si Festum ad libitum occurrat eo die, in quo aliàs aliquod Festum translatum poni deberet, tunc liberum esse, idem Officium ad libitum recitare, & Officium translatum ulteriùs in alia die non impedita reponere, quod nunc ita certum est, ut dubitandi locus non sit.

In præfato Decreto edito die 24. Januarii 1682. habetur, ut Officia Sanctorum ad libitum

bitum etiam sub Ritu duplici in diebus Dominicis, & Octavis occurrentia non possint transferri, sed omitti debeant. Hinc dubium obortum est, an illa verba, *in Octavis*, intelligi debeant de die proprio Octavæ, vel de tota Octava? an de qualibet Octava, vel saltem de Octavis privilegiatis? Et resolutum fuit, verba illa intelligenda esse de tota Octava, & de quacumque Octava, ita S.R.C. die 28. Novembris 1682. *in Faventina*, & datur hoc Decretum in nostro Indice *n.* 132. Hoc idem confirmatum fuit in Decreto 2. Decembris 1684. dato *n.* 154. item in alio 11. Augusti 1691. *n.* 168. & denique 10. Jan. 1693. *n.* 174.

Diximus suprà, revocari posse ad Classem Officiorum ad libitum Officia semel in mense, vel hebdomada recitari concessa aliquibus Religionibus, sive Ecclesiis, vel Nationibus; unde videnda sunt Decreta edita die 20. Martii 1706. & data in nostro Indice sub *n.* 236. & 237. utpote spectantia ad dicta Officia ad libitum, & declarantia, quales dies censeantur impediti pro dictis Officiis recitandis. Videatur etiam Decretum editum sub die 7. Febr. 1699. & datum in nostro Indice *n.* 211.

Præter allegata Decreta lubet etiam mentionem facere de eo, quod editum fuit die 20. Novembris 1683. & datum in nostro Indice sub *n.* 146. in quo habetur -- Quando in Indultis, & Decretis super concessione Officiorum leguntur verba illa: *recitari posse*: *fieri posse* -- Ita intelligenda sunt, ut nihil significent præter Officia ad libitum, quibus omnino competit Decretum die 24. Januarii 1682. pro Sanctis ad libitum editum.

Hoc Decretum multos ingerere poterat scrupulos, ob nonnulla, & penè innumera Officia Nationibus, & Religionibus sub præfatis terminis *recitari*, & *celebrari* concessa, quæ tamen ab omnibus; si quandoque occurrant in die impedito, transferuntur. Ad evellendos scrupulos, qui suboriri poterant ex allegato Decreto, examinanda est doctrina, quam cum aliis Rubricistis tradit Henricus Pisart. *in Direct. Canonico Tit. X. num.* 21. ubi ait, non alio sensu ad libitum prædicta Festa censeri debere, quando sunt concessa sub illis terminis: *celebrari posse*, *recitari posse*, quàm quòd liberum fuerit Episcopis, Superioribus Ordinum, aut Capitulis Generalibus, ea acceptare, vel non; semel autem admissa à Superioribus, liberum non esse subditis, ea dimittere, vel non servare. Quibus positis sequitur citra omnem scrupulum, prædicta Officia sic acceptata si occurrant in die impedito, non reputari debere tanquam Officia merè ad libitum, sed tanquam de præcepto, adeoque esse ex genere illorum, quæ possunt transferri. Nunc verò omnis removetur difficultas à Decreto emanato 16. Septembris 1730. *in Meliten.* dato in nostro Indice num. 278. Vide etiam Decretum editum die 26. Novembris 1735. *in Hispan.* in nostro Indice sub n. 279.

Quamvis juxta Decreta suprà allegata omitti omnino debeant, & non transferri Officia Sanctorum ad libitum, quando dies eorum Festivitatum sint impediti alio Officio novem Lectionum de præcepto, nihilominus adsunt aliquando speciales declarationes, & respectivè concessiones ab Apostolica Sede peculiariter factæ, vel recitandi talia Officia ad libitum etiam in die impedito, ùt ex Decreto edito die 20. Octobris 1683. & dato in nostro Indice sub *num.* 143. & ex alio pariter edito die 28. Novembris 1682. & dato in nostro Indice sub *num.* 131. colligi potest, eadem Officia ad libitum, occurrentia in diebus impeditis, assignari, seu mutari in aliam diem non impeditam, sic concessum fuit in toto Ordine Eremitarum Sancti Augustini, ut ab omnibus utriusque sexus Religiosis Fratribus, & Monialibus Officia ad libitum SS. Canuti, & Wenceslai occurrentia in diebus impeditis Officio novem Lectionum aliorum Sanctorum dicti Or-

Ordinis, determinari possint ad aliam primam diem non impeditam, ita S. R. C. 19. Aprilis 1687. & reperitur tale Decretum in initio Breviarii ejusdem Ordinis. Ita pariter die 5. Martii 1721. concessit S. R. C. universo Ordini S. Benedicti facultatem assignandi Officium semiduplex ad libitum S. Canuti Martyris ad diem 20. Februarii, quia die 19. Januarii ob occurrentiam alterius Officii S. Agathonis Papæ Confessoris, à prædicto Ordine Benedictino recitari minimè potest; ita etiam pro dicto S. Canuto concessa fuit altera dies fixa, nempe 6. Februarii pro Civitate Cenetensi sub die 12. Junii 1713 ob perpetuam occurrentiam infra Octavam S. Titiani, Patroni principalis, occurrentis die 16. Januarii. Nec desunt quamplura exempla tam pro Ecclesiis Almæ Urbis, quàm pro Ordinibus Regularibus, Diœcesibus, ac locis particularibus.

In his autem casibus, quando prædicta dies fixa pro Officio S. Canuti incidit in Dominicam, eo Anno omitti omnino debet tale Officium etiam à dictis privilegiatis, quia adhuc remanent in suo robore Decreta suprà allata de non transferendis, sed omittendis Officiis ad libitum, quando ob aliquod impedimentum in die illis assignato recitari minimè possunt.

Reliquum est, ut exhibeamus hoc loco sequentia Decreta spectantia ad hanc materiam translationis Officiorum, ultra ea, quæ suprà, juxta materiæ opportunitatem tradidimus.

Officia concessa pro aliquibus locis, quibus assignata est dies aliqua Dominica, si sit impedita alio Festo altioris Ritus, vel dignitatis, non sunt transferenda, sed omittenda, ita S. R. C. 20. Martii 1683. & datur in nostro Indice sub *n.* 139.

In nostris tamen Tabulis transfertur Officium Patrocinii B. V. in Statu Ecclesiastico affixum Dominicæ secundæ Novembris, quando hæc est impedita à Festo altioris Ritus, quia præ eodem Statu memoratum Officium B. V. est demandatum, & preceptum à Benedicto Papa XIII. ùt patet ex illius Diplomate edito die 23. Augusti 1725. Ubi verò concessum est dictum Officium, seu quodvis aliud sine illa particula *ad libitum*, sed cum expressione, *recitari possit*, vel *recitare possint*, *& valeant*, vel aliquid simile virtute supradictorum Decretorum *in Meliten. & Hispalen.* quæ dantur in nostro Indice sub *n.* 278. & 279. intelligitur, tale Officium esse de præcepto recitandum; idcirco quoties fuerit impeditum, debet transferri. Ex his liquet, quòd superius Decretum emanatum die 20. Martii 1683. explicatum remanet per Decreta mox à nobis indicata.

In Officio pro Sanctis Confessoribus, quoties eisdem fixa dies est assignata, quæ non est dies obitus eorum, recitari non debet ad Hymnum *Iste Confessor &c.* ℣. *Meruit Beatas scandere sedes &c.* & eadem Regula servanda est, si transferatur Festum S Confessoris ad diem, quæ non sit sui Obitus; ita S. R. C. ad relationem Eminentissimi, ac Reverendissimi D. Cardinalis Petrucci, auditis prius Cæremoniarum Magistris, die 11. Junii 1701. in *una Tertii Ordinis S. Francisci*, & datum in nostro Indice sub *n.* 223.

Quando contingit transferri Festum alicujus S. Confessoris à die sui obitus in diem proximè sequentem, tunc in primis Vesperis, & in reliquo Officio continuandus est Versus, *Meruit Beatas &c.* S. R. C. 13. Junii 1682. & datur in nostro Indice *n* 128.

Translata aliqua Festivitate non dicuntur translatæ Indulgentiæ pro die ejusdem Festivitatis concessæ; ita S. R. C. 30. Septembris 1679. & datur in nostro Indice sub *n.* 106. necnon die 10. Junii 1690. & datur in nostro Indice sub *n.* 162.

Fagioli in Kalendario perpetuo rationali *pag.* 55. censet, excipiendum esse casum, in quo Annunciat. B. M. V. juxta Decretum editum 11. Februarii, & 11. Martii 1690. celebratur quoad forum, & Chorum in

in Feria II. post Dominicam in Albis tanquam in die fixa; ita, ut unà cum Festo ita translato in diem illam, tanquam in diem fixam, & propriam, ac si esset dies 25. Martii, intelligatur tunc translata etiam Indulgentia. In eandem opinionem descendit Felix Potestas in Examine Ecclesiastico sub *num.* 3793. Excipiendi etiam sunt Casus, in quibus ex speciali Indulto Apostolico unà cum Translatione Festi, transfertur etiam Indulgentia. Hujusmodi Indultum Apostolicum obtinuerunt PP. Minimi à Gregorio XIII. ùt refert Peyrinus de Privilegiis Regularium Tom. 2. circa Constitutionem 4. ejusdem Pontificis, necnon Ursaya. Disceptat. Ecclesiast. Tom. 3. part. 2. disceptat. 24. sub *num.* 18. obtinuerunt, inquam, dicti PP. Minimi, ut cum translatione Festi S. Francisci de Paula, eorundem Institutoris, translata pariter censeatur Indulgentia plenaria Fidelibus concessa pro ejusdem Sancti Festo. Ita pariter Indulgentia perpetua à Clemente X. 1671. 19 Decembris concessa visitantibus aliquam ex Ecclesiis erectis, vel erigendis tam Monachorum, quam Monialium Militantium sub Regula S. Benedicti ex Indulto Innocentii XI. ùt per extensum habetur in Officiis propriis Sanctorum Monastici Ordinis S. Patris Benedicti, impressis Patavii Anno 715 transfertur ad illam diem, in qua celebrabitur prædicti S. Benedicti Festum translatum. Hæ sunt speciales concessiones; cæterùm translato simpliciter Festo, ùt diximus, non transferuntur Indulgentiæ concessæ pro certo, & determinato die tanquam pro die ejusdem Festivitatis concessæ, & eidem affixæ, nisi hoc per Summos Pontifices sufficienter exprimatur; sicut sufficienter exprimi censent ferè omnes, si unà cum Officio transfertur Festum quoad forum Monacelli tamen in Formolar. leg. pract. 2 tit. Formul. 9. & alii contrariam sustinent sententiam.

XII. Lubet hìc subnectere sequentem Tabulam Occurrentiæ, quæ reperitur præfixa etiam omnibus Breviariis, ut Lector ob oculos habeat omnia ea, quæ spectant ad præsentem materiam Translationis Festorum.

Tabula generalis Translationis Festorum communium, seu in Kalendario descriptorum, occurrentium in Dominicis, & Festis per Annum tam Mobilibus, quàm Immobilibus.

SI CONCURRAT EODEM DIE

	Vigilia.	Feria major.	S. Maria in Sabbato.	Simplex.	Semiduplex.	Dies Octavæ.	Dies infra Octavam.	Duplex per annum.	Duplex secundæ Classis.	Duplex primæ Classis.	Dominica per annum.	Dominica secundæ Classis.	Dominica primæ Classis.
Duplex primæ Classis, &	6	4	0	6	2	4	6	2	2	8	4	4	1
Duplex secundæ Classis,	4	4	0	4	2	4	6	2	8	1	4	1	1
Duplex per annum,	4	4	0	4	2	1	4	8	1	1	4	1	1
Dies infra Octavam,	4	4	0	4	3	3	7	3	5	5	3	3	3
Dies Octavæ,	4	4	0	4	2	7	4	2	3	3	4	3	3
Semiduplex,	4	4	0	4	8	1	4	1	1	1	1	1	1
Simplex,	3	3	3	0	3	3	3	3	3	5	3	3	3
S. Maria in Sabbato,	5	5	0	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Feria major,	6	0	6	4	3	3	3	3	3	3	0	0	0
Vigilia,	0	5	6	4	3	3	3	3	3	5	0	0	0

1 Translatio de primo, Officium de secundo.
2 Officium de primo, translatio de secundo.
3 Commemoratio de primo, Officium de secundo.
4 Officium de primo, commemoratio de secundo.
5 Nihil de primo, Officium de secundo.
6 Officium de primo, nihil de secundo.
7 Officium de digniori, commemoratio de minus digno.
8 Officium de digniori, translatio de minus digno.

NOtandum, quòd *Duplex* quodcumque etiam *Patroni*, & *Tituli Ecclesiæ*, vel *Dedicationis* ejusdem, occurrens in *Vigiliis Nativitatis Domini* & *Pentecostes*, in die *Circumcisionis*, in die *Octava Epiphaniæ*, in *Feria quarta Cinerum*, ac

in

in tota majori Hebdomada, & infra Octavas Paschæ & Pentecostes, in Ascensione Domini, in Festo Corporis Christi, in Festo Assumptionis beatæ Virginis, & Omnium Sanctorum, transfertur.

Infra Octavam Epiphaniæ fit tantùm de Patrono, vel Titulari Ecclesiæ, & ejusdem Dedicatione, cum Commemoratione Octavæ: alia Festa transferuntur post Octavam.

Infra Octavam Corporis Christi, Semiduplex transfertur, neque fit de Duplici translato; & de ea, quocumque adveniente Duplici; fit Commemoratio.

Infra illas Octavas, in quibus fit de Festis occurrentibus, Semiduplex occurrens in Dominica, transfertur in proximè sequentem diem: quæ si fuerit impedita alio simili Festo, transfertur post Octavam.

De Octava Nativitatis Domini, Epiphaniæ & Corporis Christi semper fit Commemoratio quocumque Festo in illis occurrente.

De aliis Octavis, quæ non sunt in Kalendario, nihil fit à Feria quarta Cinerum usque ad Dominicam in Albis, & à Vigilia Pentecostes usque ad Festum Trinitatis inclusivè, & à die 17. Decembris usque ad Epiphaniam.

Dies Octava numquam transfertur; ideò quamquam Nativitas S. Johannis Baptistæ occurrens in die Corporis Christi, transferatur in diem sequentem: non tamen transfertur Octava, sed de ea fit tantùm Commemoratio in Officio de Octava Corporis Christi.

Si occurrat, ut Patronus, vel Titulus Ecclesiæ descriptus sit eodem die in Kalendario cum aliis Sanctis, in ea Ecclesia fit tantùm de Patrono vel Titulari, absque Commemoratione aliorum. Qui si in dicto Kalendario descripti sint sub Officio Duplici, vel Semiduplici, transferuntur in primam diem simili Officio non impeditam, & de eis fiat Officium Semiduplex; nisi tamen sint de majoribus Festis, quia tunc de translato quoque fiet Officium Duplex, ac si propria die celebraretur. Si verò in Kalendario omnes sint tamquam Festum Simplex, de illis nihil fit.

De Feriis Adventus & Quadragesimæ, quando de eis non fit Officium, fit Commemoratio in utrisque Vesperis & Laudibus cujuscunque Festi: de quatuor Temporibus, & Feria secunda Rogationum, ac Vigiliis in Laudibus tantùm. Si verò aliqua Vigilia occurrat in Adventu, Quadragesima, & Quatuor Temporibus, vel in diebus Festorum Duplicium primæ Classis, sive Patroni, vel Tituli, aut Dedicationis Ecclesiæ; de ea nihil fit, nec etiam in Laudibus.

XIII. Ex dictis in hac, & præcedentibus Sectionibus infertur, Festa Duplicia constituta esse in triplici differentia seu ordine generatim loquendo, alia enim dicuntur Duplicia primi ordinis, seu Classis, alia Duplicia secundæ Classis, alia denique Duplicia per annum, & in unoquoque ordine alia esse aliis digniora; atque in tertio ordine, ea, quæ sunt digniora, appellantur Duplicia majora per annum, reliqua verò ejusdem ordinis appellantur Duplicia minora. His firmatis, certum est apud omnes, Duplex pri-

mæ Classis in Concurrentia, & Occurrentia præferri aliis aliorum ordinum, & Duplex secundæ Classis præferri cæteris inferioris ordinis; inter Festa autem unius ordinis digniora præferri aliis ejusdem ordinis minùs dignis, v. g. Festa Domini primæ Classis, præferri Festis Beatæ Mariæ primæ Classis. Ita Festa secundæ Classis Beatæ Mariæ, præferri Festis secundæ Classis Apostolorum, & Angelorum; denique Festa illorum Sanctorum, quæ in propriis locis, vel Ecclesiis sollemniter celebrantur, præferri aliis in Calendario descriptis, ùt patet ex Rubrica de Concurrentia Officii *n.* 2. & ex Rubrica de Translatione Festorum *n.* 6.

Infertur secundò, certum pariter esse, quod in præferentia Festorum in primis habenda est ratio majoris Sollemnitatis: dignitatis autem majoris solùm est habenda ratio in æqualitate Sollemnitatis, ac in præferendis tantùm (aliis remanentibus paribus,) Festis Domini, Festis Beatæ Mariæ, Angelorum, & Apostolorum, non verò aliorum, v. g. Martyrum, aut Virginum, ùt suprà annotavimus.

Infertur tertiò, quòd quamvis nullum Festum inferioris ordinis ex more & Ritu Romanæ Ecclesiæ, in qua omnia magis ordinatè fiunt, videatur Sollemnius celebrari altero ordinis superioris, in aliis tamen Ecclesiis sæpe aliter evenire, ùt v. g. apud nonnullos in Festis S. Antonii, & S. Annæ, quæ sunt solùm Duplicia per annum, major adhibetur Sollemnitas, quàm in plerisque Festis secundæ Classis, v. g. Sanctorum Jacobi, Matthæi, Andreæ &c. Hinc oritur interdum difficultas in concurrentia quoad Vesperas, & Commemorationes faciendas, utrum videlicet præferenda sint ea, quæ majori celebrantur Sollemnitate ex particulari Consuetudine, an ea, quæ sunt sublimioris dignitatis, vel Ritus ex præscripto Rubricarum Breviarii, seu Cæremonialis?

Infertur quartò ex suprà firmatis à nobis, omnia Festa in usu Romano celebranda esse cum ea Sollemnitate, quæ ipsis convenit ex Rubricis Breviarii & ex præscripto Cæremonialis; proinde in omnibus Festis primæ, & secundæ Classis debent exerceri illæ Cæremoniæ aliæque Sollemnitates, quæ pro Festis prædictis præscribuntur à Breviario, & Cæremoniali.

Advertere autem est, nullum Festum habendum esse in aliqua Ecclesia, seu Diœcesi pro Duplici primæ aut secundæ Classis præter ea, quæ specialiter conceduntur à Sede Apostolica, & præter enumerata in Rubrica de Commemorationibus, & in fine Rubricarum, quamvis in Choro, vel etiam in Populo sit celebre; quia Rubricæ disponentes circa Festa primæ, & secundæ Classis ubique loquuntur solùm de ibi enumeratis, ùt videre est in Rubric. de Octavis *n.* 3. de Commemorationibus *n.* 3. & 4. de Translatione Festorum *n.* 2. Unde irregulare esset, aliquod Festum, quod non est de illorum Classe, alicui ex ipsis præferre ob Sollemnitatem, qua celebratur, quia est contra ordinem, ut Festum inferioris ordinis, seu generis præferatur alteri ordinis superioris, & contra Rubricam de Concurrentia Officii *n.* 2. ubi expressè dicitur, *ut Duplici concurrente cum alio Duplici, si non sint ejusdem Sollemnitatis, serviatur differentia in Rubricis de Commemorationibus, & translatione Festorum assignata, ut scilicet Festa majora habeant primas, & secundas Vesperas integras cum Commemoratione minorum, quando de eis fieri debet.* Ex quibus sequitur, ùt innuimus paulò antè, Festum Duplex simpliciter per annum, v. g. Sanctæ Annæ, etiamsi alicubi celebretur cum majori Sollemnitate, quàm Festum S. Jacobi, quod est secundæ Classis, non debet tamen huic præferri, & habere integras Vesperas, quia est contra ordinem, ùt diximus, ut Festum inferioris ordinis præferatur alteri ordinis superioris. E contra non videtur tamen inordinatum, quod Festum tertii ordinis præferatur ratione majoris Sollemnitatis alteri ejusdem ordinis æquali, aut

etiam

etiam digniori ob celebritatem, seu Sollemnitatem majorem, quam alicubi habet in populo, vel in Ecclesia, seu Choro, & ratio est, quia in præferentia Festorum in primis habenda est ratio Sollemnitatis, dignitatis autem non nisi in æqualitate Sollemnitatis, ùt suprà diximus, & patet tum aliunde, tum ex Rubrica de Concurrentia Officii *n.* 2. & de Translatione Festorum *n.* 6. Unde etiam ibidem inter Festa ejusdem sollemnitatis Festa illorum Sanctorum, qui in propriis locis vel Ecclesiis sollemniter celebrantur, dicuntur præferenda aliis in Calendario descriptis utique etiam dignioribus. Hinc etiam in Rubrica de Officio Duplici *n.* 1. ordinatur, ut in Festis Sanctorum, qui apud quasdam Ecclesias Religiones, vel Congregationes consueverunt sollemniter celebrari, Officium fiat Duplex: quocirca non immeritò ait Johannes Jacobs, Canonicus Ecclesiæ Cathedralis Brugensium, in suo aureo Compendio Cæremoniarum, Consideratione V. Festum S. Nicolai, quod tunc in Calendario Romano erat tantùm Semiduplex, Brugis ob celebritatem in populo quasi celebrabatur Officio duplici cum sola commemoratione S. Ambrosii in secundis Vesperis. Æquum enim est, & rationi maximè consonum, ut Officium, quod fit pro Clero, & Populo, & nomine omnium, omnibus eo loci quoad fieri potest, accommodetur. Unde etiam verisimile est, quòd ob solam majorem Sollemnitatem in Ecclesia seu Choro adhiberi consuetam absq; celebratione Populi, Festum tertii ordinis alioquin æquale, vel minùs dignum, alteri ejusdem ordinis præferendam sit in publica decantatione Officii, ut ita Sollemnitati, Officium Festi, ob quod ea adhibetur, correspondeat, & omnia ordinatè fiant. Unde ulteriùs idem videtur servandum in privata recitatione, quæ quasi subrogatur loco publicæ in iis, qui Choro non tenentur assistere, vel de facto non assistunt, ut sic quisque sese conformet suæ Ecclesiæ, in qua residet.

Quare autem Festum tertii ordinis, nimirum Duplex minus, seu majus per annum ob particularem Sollemnitatem majorem, præferendum sit alteri ejusdem ordinis, etjam digniori, ùt hucusque diximus, & v. g. fit Brugis in Festo S. Antonii, quod in secundis Vesperis concurrit cum Cathedra S. Petri, & ob eandem rationem non sit etiam præferendum alteri secundæ Classis, v. g. non sit præferendum, ùt diximus, Festum S. Annæ Festo S. Jacobi, ut sic Sollemnitati correspondeat Officium Festi, ob quod ea adhibetur, ut in divinis Officiis omnia ordinatè fiant, ratio jam est à nobis assignata, nimirùm quia Sollemnitas illa, qua celebratur Festum S. Jacobi, omnibus Festis secundæ Classis convenit, nec solùm illis, sed etiam aliis, quæ à Populo observantur; proinde illis omnibus tribuenda est, & non alia ipsis præferenda, sed potiùs illa ita moderanda, ut omnia honestè, & secundùm ordinem fiant, ùt monet Apostolus 1. ad *Corinth.* 14. & maximè intenditur per Rubricas Breviarii ac dispositiones Cæremonialis. Inordinatum enim, & irregulare esset, quòd majora Festa Ecclesiæ præscripta sollemniter celebrari negligantur, ut alia minora, quæ non ita præscribuntur celebrari adeò sollenmniter, & cum tali pompa celebrentur, ut ipsis etiam Festis majoribus præferantur. Etsi enim, ùt supra diximus, Festa Sanctorum, qui consueverunt sollemniter celebrari, per hoc etiam ex dispositione Rubricarum, constituantur Duplicia, relinquuntur tamen intra limites Duplicium tertii ordinis, & meritò, ne alioquin per particulares consuetudines Ordo Officii Romani nimiùm turbetur, & quia decet majora Festa Ecclesiæ, cujusmodi sunt Festa primæ, & secundæ Classis, apud omnes eadem esse, & uniformiter celebrari: in minoribus autem admittitur varietas, quia etiam ea ad ornatum Ecclesiæ spectat.

Infertur quintò ex dictis, quòd si concurrant duo Festa tertii ordinis, quorum unum sit in Populo Celebre, & alterum tantum in Choro consuetum sollemniter celebrari absque celebratione Populi, prius posteriori sit præferendum, quia, ùt diximus, in omnibus Festis, quæ à Populo observantur, Officium celebrandum erit in Choro sollemniter, & cùm illud fiat pro omnibus, & nomine omnium, major habenda est ratio publicæ celebrationis Cleri, & Populi, quàm solius Cleri.

Denique ex hucusque dictis inferendum pariter est, quòd constituta jam quidditate & qualitate Officii singulorum Festorum, juxta præscriptiones Rubricarum generalium dicere oportet, quòd si plura Festa eodem die occurrant, vel unum in 2. Vesperis concurrat cum altero sequenti in primis Vesperis juxta eandem qualitatem, judicandum est de præferentia illorum, & de Commemorationibus faciendis ex Rubricis de Translatione Festorum, & de Concurrentia Officii, & de Commemorationibus, seu ex Tabulis Generalibus ex illis excerptis, & à nobis suprà positis. Ex illa Occurrentia videre est, de quo duorum Festorum Occurrentium eo die faciendum sit Officium; & ex altera Concurrentia videre est, de quo in Concurrentia sint faciendæ Vesperæ, & de quo tantùm Commemoratio. Sed animadvertendum ex dictis: illud, quod dicitur in Regula Tabulæ Generalis pro occursu Festorum ejusdem ordinis, seu ad numerum 8. *Officium de digniori Translatio de minùs digno* accipiendum esse accommodatè ad Rubricam de Translatione Festorum sub *num. 6.* & ad supradicta à nobis, videlicet hoc modo: *Officium faciendum de digniori, seu sollemniori, & quod minoris Sollemnitatis vel dignitatis, transferendum*, & similiter, quod dicitur in Regula Tabulæ de Concurrentia *num. 6.* nimirum: *totum de digniori Commemoratio de minùs digno* accipiendum est accommodatè ad Rubricam de Concurrentia Officii *num. 2.* & ad dicta à nobis suprà, videlicet hoc modo: *totum Officium faciendum de digniori, vel sollemniori cum Commemoratione ejus, quod est minùs dignum, vel minùs sollemne.* Et Duplex per annum majus sic extendendum, & accommodandum sit, ut sub eo comprehendatur tam majus dignitate, quàm majus sollemnitate, id est, tam dignius, quàm sollemnius, licet enim inter Festa ejusdem ordinis, seu generis, v. g. primæ Classis, vel secundæ Classis in Concurrentia, & Occurrentia dignius absolutè dicitur præferendum, quia scilicet ejusmodi per se sunt æqualis Sollemnitatis, ùt indicatur in Rubrica de Concurrentia Officii *num 2.* Ubi tamen ex consuetudine unum eorum sollemnius celebratur quàm alterum, ibi in Concurrentia, & Occurrentia potiùs habenda est ratio majoris Sollemnitatis, quàm majoris dignitatis, ùt suprà explicatum est. Sed advertendum, quòd sicut Duplex tertii ordinis nunquam ratione Sollemnitatis debet præferri Duplici secundæ Classis, seu secundi ordinis, ita Duplex secundæ Classis, seu secundi ordinis, nunquam ratione Sollemnitatis debet ita elevari, ut in occursu seu concursu præferri debeat Festis primæ Classis, & primi ordinis; sicut etenim inordinatum, & præposterum est, ut Festum tertii ordinis præferatur ratione Sollemnitatis Festo secundi ordinis, ita inordinatum esset, Festum secundi ordinis ita sollemniter celebrare, ut præferri deberet Festis primi Ordinis.

Multa ex his, quæ hoc loco adnotavimus, desumpta sunt ex allegato opusculo Johannis Jacobs. Omnia vero diligenter discussa, & approbata fuerunt à viris, in hac scientia Rubricarum peritissimis; unde crederem, posse ab omnibus ad praxim deduci; superest tantùm, ut hoc loco mentionem faciamus Decreti emanati die 23. Junii 1736. *in Ein-*

Einsilden; & dati in nostro Indice sub *num.* 322. in quo hæc leguntur, - - In Occurrentia Festorum ejusdem Ritus, & aliàs quomodocunque parium, primum locum habebit Officium Ecclesiæ particularis, secundum Ordinis, seu Religionis, tertium Diœcesis, quartum Nationis, quintum Ecclesiæ Universalis. Huic Decreto consonant alia data sub *num* 174. 286. 287. 288. quæ tamen Decreta intelligenda sunt juxta exceptiones, & considerationes mox à nobis factas de majori, vel minori Sollemnitate, quo prædicta Festa celebrari possunt, ut melius intelligatur, quæ in aliquo casu particulari cæteris paribus præferenda, vel postponenda sint.

De Commemorationibus. XI.

RUBRICA.

1 *Commemorationes fiunt de Festis Simplicibus, quando in eorum diebus incidit Festum novem Lectionum etiam translatum, vel Octava, vel Sabbatum: & quando fieri debet de Feria, ut ponatur Officium alicujus Dominicæ, quæ eo anno supersit.*

2 *De Feriis Adventus, Quadragesimæ, Quatuor Temporum, Vigiliarum, & secunda Rogationum fit Commemoratio, quando Festum novem Lectionum in illis Feriis occurrit. Si Simplex Festum in eisdem Feriis occurrat, Officium fit de Feria, & Commemoratio de Festo Simplici.*

3 *Præterea fit Commemoratio de Dominicis à Pentecoste usque ad Adventum, & ab Epiphania usque ad Septuagesimam, & à Dominica in Albis usque ad Pentecosten exclusivè, quando Festo Duplici impediuntur. De aliis Dominicis nulla fit Commemoratio occurrente Festo Duplici, quia Festum in illis occurrens transfertur; nisi illud Festum fuerit principalis Patroni, vel Tituli, aut Dedicationis ipsius Ecclesiæ, non autem alicujus Capellæ, vel Altaris ejusdem Ecclesiæ: & tunc de hujusmodi principali Festo fit tantùm in eo loco vel Ecclesia, cujus est Patronus vel Titulus, aut Dedicatio, cum Commemoratione Dominicæ: excepta Dominica I. Adventus, Dominica I. Quadragesimæ, Dominica Passionis, Dominica Palmarum, Dominica Pascha, Dominica in Albis, ac Dominica Pentecostes, & Trinitatis: in quibus hujusmodi occurrens Festum, transfertur in sequentem diem similiter non impeditam: dummodo non fuerit infra majorem Hebdomadam, & per Octavam Pascha & Pentecostes; quibus diebus non fit de aliquo Festo Duplici occurrente.*

4 *De Octava etiam, quando Festo novem Lectionum, vel Dominica impeditur, fit Commemoratio, nisi illud Festum novem Lectionum fuerit sollemne principale alicujus loci, ùt suprà. Nam in primis Vesperis & Laudibus hujusmodi Festi nulla fit Commemoratio Festi Simplicis occurrentis, nec alicujus Vigiliæ (excepta Vigilia Epiphaniæ,) nec alicujus diei infra Octavam, nec alicujus præcedentis Festi novem Lectionum (nisi id Festum fuerit ex iis, quæ infrà in hac eadem Rubrica enumerantur,) nec diei Octavæ, nec Dominicæ, si Festum illud sollemne celebretur*

tur Feria secunda: exceptis Dominicis Adventus, & Dominicis à Septuagesima usque ad Octavam Paschæ inclusivè; de quibus Dominicis, sicut etiam de Feriis Adventus, Quadragesimæ, Quatuor Temporum, & secundæ Rogationum, semper fit Commemoratio, quocumque Festo adveniente. Quòd si hujusmodi Festum sollemne venerit in quacumque Dominica, fit Commemoratio de ea in utrisque Vesperis & Laudibus. Et similiter, si occurrat in die Octava alicujus Festi habentis Octavam, de ea fiet Commemoratio etiam in utrisque Vesperis & Laudibus. In secundis autem Vesperis Festi prædicti fit Commemoratio de Duplici, Semiduplici, & Dominica sequentibus, & non de aliis.

5 *Idem servatur in quibusdam Festis majoribus per annum, scilicet in Nativitate Domini (in cujus Officio nulla fit Commemoratio de S. Anastasia, sed in secunda tantùm Missa,) in Epiphania, in Pascha Resurrectionis cum tribus proximè antecedentibus & duobus sequentibus diebus, in Ascensione Domini, in Pentecoste cum duobus sequentibus diebus, in Festo Corporis Christi, & in Festis Nativitatis Sancti Johannis Baptistæ, Sanctorum Apostolorum Petri, & Pauli, & Assumptionis B. Mariæ, in Festo Omnium Sanctorum, & in Festo Dedicationis propriæ Ecclesiæ: in quibus Festis fiunt Commemorationes eo modo tantùm, quo dictum est suprà de Festo sollemni alicujus loci.*

6 *In Festis autem secundi ordinis, videlicet, Circumcisionis, Trinitatis, Purificationis, Annunciationis, & Nativitatis Beatæ Mariæ, in Natalitiis xij. Apostolorum, & Evangelistarum, in Festo Inventionis S. Crucis, & in Festo S. Laurentii, & Dedicationis S. Michaëlis Archangeli, in primis Vesperis fit Commemoratio Festi Duplicis eo die celebrati, nisi aliter in propriis locis notetur: de Dominica verò, de die infra Octavam; & de Festis Semiduplicibus non fit commemoratio, eo modo, quo nec in Festo sollemni alicujus loci, ut dictum est suprà. De simplicibus, & Vigiliis in his Festis occurrentibus legitur nona Lectio, & fit Commemoratio in Laudibus tantùm. In secundis autem Vesperis fit Commemoratio de quocumque sequenti Festo, etiam Simplici, & de die infra Octavam, si de ea fieri debeat Officium die sequenti. De Octavis Nativitatis Domini, Epiphaniæ, & Corporis Christi semper fit Commemoratio in utrisque Vesperis & Laudibus, quandocumque contigerit infra illas de aliquo alio Festo Officium celebrari, juxta Rubricam de Octavis num. 3.*

7 *De Dominicis & Feriis Adventus, & Quadragesimæ Commemoratio fit in utrisque Vesperis & Laudibus. De Feriis Quatuor Temporum, Vigiliarum, & secunda Rogationum, quando de illis commemoratio fieri debet, fit in Laudibus tantùm. De Festis autem Simplicibus (nisi in diebus supradictis occurrant) Commemoratio fit in primis Vesperis & Laudibus eo die, quo in Kalendario assignantur. De aliis verò Dominicis per annum, & Octavis, Commemoratio fit in utrisque Vesperis & Laudibus, nisi concurrant cum suprà enumeratis Festis.*

8 Com

8 *Commemorationes fiunt hoc modo. Post Orationem diei, in primis Vesperis dicitur Antiphona, quæ posita est ad Magnificat, & in Laudibus, quæ posita est ad Benedictus in Communi (si propriam non habuerit) conveniens ejus Officio, cujus fit Commemoratio. Post Antiphonam dicitur Versus, inde sumendus, unde sumpta est Antiphona, scilicet post Hymnum Vesperarum & Laudum: deinde dicitur Oratio. Si Antiphona & Versus Festi, de quo fit Commemoratio, sumenda essent ex eodem Communi, unde sumpta sunt in Officio diei, in Festo Commemorationes variantur; ita ut in Vesperis sumantur ex Laudibus, & in Laudibus ex primis Vesperis ejusdem Communis, nisi aliter signetur. Et similiter si in secundis Vesperis S. Agathæ, aut alterius Sanctæ novem Lectionum fieri debeat Commemoratio B. Mariæ pro ejus Officio in sequenti Sabbato celebrando, ne repetatur Versus Diffusa est gratia; dicatur Versus Benedicta tu; ex Laudibus. Si item occurrat, ut eadem sit Oratio Festi, de quo fit Officium, & ejus, de quo fit Commemoratio, mutetur Oratio pro Commemoratione in aliam de Communi. Si de Tempore fiat Commemoratio, de Dominica scilicet, vel Feria, Antiphona & Versus ante Orationem eodem modo sumantur ex proprio de Tempore, si habuerit proprium; alioquin de Psalterio: Oratio verò ex proprio de Tempore.*

9 *Quando fit Commemoratio de Dominica vel Feria, quæ habent propriam Homiliam, nona Lectio in Officio diei novem Lectionum legitur de Homilia Dominicæ vel Feriæ; quæ erit vel prima de Homilia, vel tres simul in una Lectione conjunctæ.*

10 *Si in die, in quò fit Officium novem Lectionum, fiat Commemoratio de Festo trium Lectionum, nona Lectio legitur de Festo trium Lectionum, si propriam habuerit: si duas, ex duabus fiat una Lectio, quæ sit nona in Officio novem Lectionum. Quæ Lectio de Sancto non legitur, quando de eo fit Commemoratio in Dominicis, quæ habent nonum Responsorium, nec quando nona Lectio legenda est de Homilia Dominicæ vel Feriæ, ùt suprà; nec in Feriis, & aliis diebus, quando in Officio diei leguntur tantùm tres Lectiones; nec etiam nona Lectio legitur de die infra Octavam, quando de ea fit Commemoratio in Dominica vel aliquo Festo, licèt habeat Evangelium proprium, & Homiliam.*

11 *Quando contingit fieri plures Commemorationes, servetur hic Ordo. De Duplici fiat ante Dominicam, de Dominica ante Festum Semiduplex, de Semiduplici ante diem infra Octavam, de die infra Octavam ante Ferias Adventus, Quatuor Temporum, Vigiliarum & Rogationum, & de dictis Feriis ante Festum Simplex: De S. Maria (quando in secundis Vesperis Festi novem Lectionum, quod Feria vj. celebratum sit, de ea fieri debet Commemoratio pro Officio sequentis Sabbati) fiat ante Festum Simplex in Sabbato occurrens: De Festo Simplici fit Commemoratio ante Suffragia, seu communes Commemoratio-*

nes de Cruce, S. Maria, Apostolis, & Pace, & ante Commemorationem cujuscumque Tituli vel Patroni Ecclesia, qua etiam pro sui dignitate aliis Suffragiis praedictis praeponeretur. De quibus Suffragiis, quomodo & quando facienda sint, habetur inferiùs propria Rubrica.

Novæ Observationes, & Additiones ad Gavanti Cap. XI. De Commemorationibus.

I. Gavant. pag. 30. col. 2. n. 1. - - *De Commemorationibus.*) Tractationem de Commemorationibus non servato Rubricarum ordine postponit Gavantus Tractationibus Concurrentiæ Officii, ac Occurrentiæ, seu Translationis Festorum, & nos hujus insignis Auctoris vestigiis semper inhærendo, in his Additionibus, & Observationibus nonnulla spectantia ad hanc materiam hic adnotabimus. Commemorationes igitur, quæ faciendæ sunt aliquando in Officio diei currentis ad utrasque, aut saltem alterutras Vesperas, necnon ad Laudes, & respectivè ad Missam post Orationem diei ex præscripto Rubricarum, sunt duplicis generis, nempe *Speciales*, & *Communes*. Speciales consistunt in his Antiphonis, Versibus, & Orationibus, quæ ratione alterius Festi, aut Officii occurrentis, vel concurrentis, Orationi Festi, aut diei currentis in hujus Officio prædicti loci sunt superaddendæ. Communes (quæ alio nomine Suffragia Sanctorum à majori illarum parte desumpta denominatione dicuntur) sunt illæ, quæ unà cum suis Antiphonis, & Versibus sub titulo commemorationum communium, seu suffragiorum Sanctorum extant in Psalterio post Vesperas Sabbati immediatè ante Completorium, fiuntque in fine Vesperarum, & Laudum post Orationem Officii currentis, & post antedictas commemorationes speciales, si quæ fieri debent ab Octava Epiphaniæ usque ad Dominicam Passionis exclusivè, & ab Octava Pentecostes usque ad Adventum exclusivè, diebus infrà referendis. De hujusmodi Commemorationibus, & suffragiis Sanctorum communibus agemus infrà cum nostro Auctore *Sect. 5. cap. 18.* nunc enim sermonem contrahimus ad solas Commemorationes speciales, quæ, ùt dixi, constant Antiphona, Versu, & Oratione. Antiphona in Vesperis ea sumitur, quæ est assignata pro Cantico *Magnificat* Officii illius, de quo fit commemoratio, in Laudibus verò, quæ pro *Benedictus*, cujus rei rationem assignat Gavantus *hoc cap. num. 31.* & Versus sunt, qui dicuntur post Hymnum respectivè ad Laudes, vel Vesperas, prout pariter notat Gavantus *ibid. n. 27. & 28.*

II. Gavant. pag. 30. col. 2. n. 3. - - *De Feria majori fit commemoratio &c.*) De Feriis majoribus semper in Vesperis, & Laudibus, quando de dictis Feriis non potest fieri Officium propter impedimentum Festi duplicis, semiduplicis, vel Octavæ tempore respectivè permisso, debet fieri commemoratio. Addita etiam pro ultima Lectione Homilia earundem Feriarum majorum ad Matutinum; hujusmodi autem Feriæ sunt sequentes, nimirum Adventus, Quadragesimæ, Quatuor Temporum, & Feria II. Rogationum: de his, inquam, Feriis semper fieri debet commemoratio, etiam occurrente Festo duplici primæ Classis, cum hac differentia, quòd de Feriis Quatuor Temporum Septembris, & de Feria II. Rogationum fit commemoratio tantùm in Laudibus, de aliis verò etiam ad Vesperas; cæterùm de Feriis minoribus per Annum nulla unquam fit commemoratio, etiamsi de his non possit fieri Officium, excepta Feria VI. post Octavam Ascensionis, quæ habet Officium, sicut dies infra Octavam

vam ejusdem Festi, unde si in hac Feria occurreret Festum novem Lectionum, non tamen aliqua dies infra Octavam, quæ per solam Commemorationem cessat ad Nonam; tunc quidem erit faciendum Officium de Festo (etiam translato, ùt suprà diximus) addita tamen Commemoratione dictæ Feriæ VI. ex Rubrica particulari posita ante hanc VI. Feriam, quæ Commemoratio, excepto duplici primæ, & secundæ Classis, facienda est ad Laudes absque nona Lectione de Homilia hujus Feriæ, ùt notat etiam Gavantus *sect. 6. cap. 17. n. 6. & 7.* At in secundis Vesperis dictæ Feriæ non desunt, qui censent, faciendam esse ejusdem Feriæ Commemorationem, etiamsi occurrat Festum duplex primæ Classis. Hanc opinionem amplectuntur PP. Monachi Benedictini S Mauri in suo Cæremoniali Monastico *lib. 4. cap. 6 pag. 533.* Qui huic opinioni adhærent, opinantur, hanc Antiphonam hujus Feriæ, quæ est in secundis Vesperis, pertinere ad Feriam sequentem, nempe ad Vigiliam Pentecostes, quam comparant aliquo modo cum Vigilia Epiphaniæ, de qua fit commemoratio in Vesperis antecedentis diei; occurrente etiam Festo primæ Classis in illa die. Ego nihil decidere ausim super hanc rem, quamvis potiùs inclinem in Guyeti sententiam, prout in sequenti Tabula.

Rursus fit etiam Commemoratio Vigiliarum (de quibus non potest fieri Officium propter aliquod impedimentum) & non solùm Vigiliarum, quæ jejunantur, sed etiam, quæ non jejunantur, ùt accidit in Vigilia Ascensionis Domini, quæ est sine jejunio. Excipiendæ tamen sunt Vigiliæ occurrentes in Festo duplici primæ Classis, tunc enim de Vigilia nulla fit commemoratio, ùt præscribitur in Rubrica generali Breviarii *tit. 6.* necnon in Rubrica generali 3. Missalis *n. 2.* ubi inter alia habetur, quòd si Vigilia occurrat in die alicujus Festi ex majoribus primæ Classis, in Missa non fit commemoratio de ea, sicut nec in Officio. Fit tamen commemoratio dictarum Vigiliarum occurrente quocunque alio Festo duplici, etiam secundæ Classis, ùt bene notat Guyetus *lib. 4. cap. 5. quæst. 2.* omittitur etiam commemoratio Vigiliæ in Officio Feriarum (non vero in Missa, ùt alibi diximus) Adventus, Quadragesimæ, & Quatuor Temporum, etiamsi fieret de aliquo Festo, ùt notat etiam Bissus *in lit. V. n. 50 §. 4.*

Superest mentionem facere de Vigiliis privilegiatis, nempe de Vigilia Nativitatis Domini, Pentecostes, & Vigilia Epiphaniæ; ad primas duas quod attinet, nihil est addendum, quia de his semper fieri debet Officium, cùm nulli Festo cedant, ùt observat Guyetus *loc. cit. quæst. 5.* quoad Vigiliam verò Epiphaniæ occurrere potest casus: quòd in ea celebretur Festum duplex, non tamen translatum, & tunc de hac Vigilia debet fieri semper commemoratio in primis Vesperis, & Laudibus, cum Lectione de Homilia, etiamsi tale Festum duplex fuerit primæ Classis; Festa verò semiduplicia in hac Vigilia occurrentia transferuntur, ùt alibi diximus.

Sicut ad commodiorem antedictorum intelligentiam consignavimus Tabellas à Guyeto traditas, ejusdem quasi formæ cum illis, quæ in calce Rubricarum generalium appositæ sunt pro Occurrentia, & Concurrentia Officiorum, ita hoc loco congruum videtur subjicere alias sequentes Tabellas, ut statim uno aspectu colligatur, quæ, & qualis fieri debeat in quocunque eventu Commemoratio Feriarum, Vigiliarum &c.

TABELLA COMMEMORATIONIS FERIARUM.

Occurrente in iis

	Semiduplici etiam translato.	Die infra Octavam.	Die Octava.	Duplici per annum.	Duplici secundæ Classis.	Duplici primæ Classis.
Adventus,	1	1	1	1	1	1
Quadragesimæ,	2	0	0	2	2	2
Secunda Rogationum,	3	4	3	3	3	3
Quatuor Temporum,	3	4	3		3	3
Sexta post Octavam Ascentionis,	8	7	5	5	6	9

1 Commemoratio in utrisque Vesperis, Laudibus, ac Missa.

2 Commemoratio in utrisque Vesperis, & Laudibus, cum nona Lectione de Homilia ad Matutinum: item in Missa cum Evangelio in fine.

3 Commemoratio in Laudibus, cum nona Lectione de Homilia ad Matutinum: item in Missa cum Evangelio in fine.

4 Commemoratio in Laudibus, cum nona Lectione de Homilia: Missa verò de Feria ipsa, cum commemoratione Octavæ.

5 Commemoratio in Laudibus, Missa, & Vesperis.

6 Commemoratio Feriæ in Vesperis tantùm.

7 Commemoratio diei infra Octavam in Laudibus, & Missa: Vesperæ de illa Feria sexta.

8 Commemoratio de Feria, in Laudibus, Missa, & secundis Vesperis.

9 Nulla commemoratio Feriæ.

TABEL-

TABELLA COMMEMORATIONIS VIGILIÆ.

Occurrentis cum	Duplici primæ Classis.	2
	Duplici secundæ Classis.	1
	Duplici per annum.	1
	Semiduplici.	1
	Die infra Octavam.	3
	Die Octava.	1
	In Adventu.	4
	In Quadragesima.	5
	In Quatuor Temporibus.	5

1 Commemoratio in Laudibus, cum nona Lectione de Homilia ad Matinum; item in Missa cum Evangelio in fine.
2 Nulla commemoratio in Officio, nec in Missa.
3 Commemoratio in Laudibus, cum nona Lectione de Homilia: Missa de ipsa Vigilia, cum commemoratione Octavæ.
4 Nulla commemoratio in Officio: Missa de ipsa Vigilia, & in Quatuor Temporibus commemoratio de ipsa in Missa.
5 Commemoratio in Missa tantùm.

De Vigiliis Nativitatis, & Pentecostes nusquam fit commemoratio, quia de iis semper fit Officium. De Vigilia Epiphaniæ fit commemoratio pridie in Vesperis more Festi. Ipsa verò die fit Officium novem Lectionum; si tamen occurrat alicubi Festum duplex, non tamen translatum, etiam primæ Classis, fiet de eo, cum nona Lectione de Homilia, & commemoratione Vigiliæ in Laudibus, ac Missa, & ultimo Evangelio in fine.

III. Gavant. pag. 30. col. 2. n. 4. - - *De simplici fit Commemoratio &c.)* Ex Textu Rubricæ superioris, & ex Gavanti Commentario colligitur, quando fieri debeat Commemoratio de Festo simplici, nimirum in occurrentia alicujus Festi, vel Feriæ, in qua de eodem Festo simplici non potest fieri Officium. Colligitur pariter, quòd in duplicibus primæ Classis omnino omittitur Commemoratio Festi simplicis in prædictis duplicibus occurrentis. In duplicibus verò secundæ Classis fit tantùm Commemoratio simplicis ad Laudes, & in Missis privatis. Notat tamen Gavantus, quòd in ejusdem Festi simplicis primis Vesperis, quando cum eo pridie concurrit semiduplex, Dominica, dies Octava, duplex etiam secundæ Classis, non autem primæ Classis, debet fieri Commemoratio dicti Festi simplicis, & *num.* 15. proponit casum, quòd detur concurrentia duorum Festorum duplicium secundæ Classis, ita, ut in Festo secundæ Classis occur-

N 3 rente

rente sequenti die adsit etiam Festum simplex, & in Vesperis fiat Officium totum de præcedenti Officio secundæ Classis, utpote magis digno, sola verò Commemoratio de sequenti Festo secundæ Classis, ùt minùs digno; quo posito quærit Gavantus, an in secundis Vesperis illius præcedentis duplicis secundæ Classis sit facienda Commemoratio Festi simplicis occurrentis die sequenti? & quidem cùm ex his, quæ asserit hoc loco, in secundis Vesperis duplex secundæ Classis admittat Commemorationem simplicis sequentis, videtur in casu proposito non debere excludi, nihilominus resolvit, in prædicto casu omittendam esse Commemorationem Festi simplicis, quia occurrit in duplici secundæ Classis sequentis, quod non admittit Commemorationem simplicis in primis suis Vesperis, sed tantùm in Laudibus; neque officit, quòd sequens duplex secundæ Classis careat primis Vesperis, licèt enim has non habeat, habet semper tamen jus in suis primis Vesperis excludendi Comemorationem Festi simplicis, ita resolvit præclarissimus Auctor.

IV. Gavant. eod. n. 4. -- *Quando occurrit in Feria majori &c.*) Ex quo de Festo simplici fieri debeat Commemoratio, quando occurrit in Feria majori, sequitur, quòd si Festum simplex occurrat Feria IV. Cinerum, aut Feria IV. vel VI. Quatuor Temporum, aut in aliqua Vigilia, tunc quia Festum simplex occurrens in dictis Feriis, & Vigiliis, non habet Officium, sed tantùm Commemorationem in Laudibus; idcirco etiam pridie in Vesperis Feriæ, si quæ illud præcesserit, habet tantùm Commemorationem; ita, ut pridie integrè dicantur, tunc de Feria currente (nisi ea die celebrandum sit Festum novem Lectionum) non autem à Capitulo de Festo simplici, ùt alioquin dicendæ forent, si postridie diceretur de Festo simplici. Qu d si Festum simplex occurrat in Feria V. Cœnæ Domini, tunc in Vesperis Feriæ IV. præcedentis ne quidem fit Commemoratio de illo simplici, eo quòd postridie, nempe in dicta Feria V. nihil omnino fit, nec ad Laudes. Hæc omnia colliguntur ex Rubrica generali XI. suprà tradita *num.* 10.

V. Gavant. eod. n. 4. -- *Dominica &c.*) Simplici occurrente in quacunque Dominica, de eo fit Commemoratio in Vesperis Sabbati, & Laudibus Dominicæ, & in Missa, præterquam in Dominica Palmarum, sicut & in Vigilia Pentecostes, in quibus omittitur Commemoratio simplicis in Missa etiam privata, licèt de eo in Officio facta fuerit Commemoratio, ùt colligitur ex Rubr. VII. Missal.

Adnotare etiam debemus cum Guyeto *loc. cit. quæst.* 2. quòd sunt aliqua Festa simplicia, quæ cum aliis Festis simplicibus occurrunt, ùt accidit die septima Octobris, in qua occurrit Festum simplex S. Marci PP. & Confessoris cum Festo SS. Sergii, Bacchi, Marcelli, & Apulei Martyrum; in hoc autem casu de uno fit Officium, & de alio Commemoratio in Laudibus, Vesperis, & Missa, sic die dicta septima Octobris de S. Marco PP. fit Officium, de aliis verò prædictis Martyribus fit tantùm Commemoratio sine ulla Lectione.

TABEL-

TABELLA COMMEMORATIONIS FESTI SIMPLICIS.

Occurrentis cum	Duplici primæ Classis.	5
	Duplici secundæ Classis.	2
	Duplici, & semiduplici per annum.	1
	Dominica sine *Te Deum.*	2
	Dominica cum *Te Deum.*	1
	Feria majori, & Vigilia.	2
	Alio simplici.	4
	Die infra Octavam, & die Octavæ.	1

1 Commemoratio in primis Vesperis, & Laudibus, cum nona Lectione ad Matutinum, si propriam habuerit: item in Missa.
2 Commemoratio in primis Vesperis, Laudibus, & Missa, sine Lectione ad Matutinum.
3 Commemoratio in Laudibus, & Missis privatis tantùm, cum nona Lectione, si propriam habuerit.
4 Commemoratio posterioris in primis Vesperis, Laudibus, & Missa prioris.
5 Nihil fit de eo.

VI. Gavant. pag. 30. col. 2. n. 5.-- *Modò non sit Festum B. V. &c.)* Asserit hoc loco Gavantus, quòd de S. M. in Sabbato fieri debet Commemoratio in primis Vesperis, quando cum ea pridie concurrit dies Octava, semiduplex, duplex per annum &c. modò non sit Festum B. V. ne de ea fiat Festum, & Commemoratio; optimè hæc asseverat Gavantus, & equidem ob eandem rationem in Decreto edito die 13. Septembris 1672. & dato in nostro Indice sub *num.* 97. habetur, quòd si Festum de septem Doloribus B. M. V. concurrat cum Festo Annunciationis B. M. V. Vesperæ dicuntur de Annunciatione sine Commemoratione de septem Doloribus. Ita pariter in Decreto edito die 23. Septembris Anno 1684. & dato in nostro Indice sub *num.* 152. sancitum est, quòd in Festo SS. Nominis B. M. V. non est facienda Commemoratio de ejusdem Nativitate, & in secundis Vesperis de Nativitate cadentibus in Sabbato, non est facienda Commemoratio de prædicto SS. Nomine.

VII. Gavant. pag. 31. col. 1. n. 6.-- *Exceptis Octavis Sanctorum Stephani, Johannis, & Innocentium &c.)* Postquam Gavantus docuit hoc numero, de die infra Octavam fieri debere Commemorationem, quando in ea occurrit dies Octava, &c. non autem faciendam esse dictam Commemorationem, quando in ea occurrit duplex primæ, vel secundæ Classis, subdit, exceptis Octavis Sanctorum Stephani, Johannis, & Innocentium, de quibus fit Commemoratio etiam in Festo secun-

secundæ Classis ex speciali privilegio; debemus tamen addere, excepto die Festo Circumcisionis, quòd Festum, licèt ubi non est Titulus, sit tantùm duplex secundæ Classis, excludit tamen Commemorationem tam in Officio, quàm in Missa dierum infra Octavam cujuslibet illorum Festorum, & excludit etiam in primis Vesperis Commemorationem de duplici minori præcedente. Rursus quamvis regulariter loquendo de die infra Octavam non fiat Commemoratio, quando in ea occurrit Festum primæ, vel secundæ Classis, hoc intelligendum est de die infra Octavam non privilegiatam, nam de tribus Octavis, nempe Nativitatis, Epiphaniæ, & Corporis Christi, utpote privilegiatis, fit, juxta ea, quæ diximus suprà in Cap. VIII. Commemoratio, quocunque Festo etiam primæ Classis infra eas occurrente.

Placet hoc loco consignare sequentem Tabellam, quam tradit etiam Guyetus *pag.* 254. edit. Venetæ, utpote valde utilem ad nonnullas solvendas difficultates in præsenti materia.

TABELLA COMMEMORATIONIS
DIERUM INFRA OCTAVAS.

	Occurrentium cum					
	Die alia Octava.	Die infra aliam Octavam.	Semiduplici.	Duplici per annum.	Duplici secundæ Classis.	Duplici primæ Classis.
Nativitatis Domini.	0	0	4	1	1	1
Epiphaniæ.	0	0	0	0	0	1
Corporis Christi.	1	5	0	1	[illegible]	1
Cujusvis alterius.	1	6	4	1	3	2

1 Commemoratio in utrisque Vesperis, Laudibus, ac Missa.
2 Nulla Commemoratio.
3 Commemoratio in secundis Vesperis, si fiat postridie de ipsa Octava.
4 Commemoratio in Vesperis, Laudibus, & Missa. In secundis Vesperis à Capitulo de Octava.
5 Officium de Corpore Christi, Commemoratio de infra Octavam.
6 Officium de digniori, Commemoratio de minùs digna.
0 Hæc nota indicat, nullum dari casum ejusmodi.

Omissæ sunt Octavæ Paschæ, & Pentecostes, quia, cùm ambæ Festa omnia rejiciant, numquam de iis contingit fieri Commemoratio.

VIII. Gavant. pag. 31. col. 1. n. 7. -- *De semiduplici fit Commemoratio, quando concurrit &c.*) Hucusque tractavit Gavantus de Commemorationibus faciendis in occurrentia alicujus Feriæ, vel Festi &c. quando contingit eorum Officium ab alio impediri, adeoque de Commemoratione facienda in Laudibus, nunc transit ad Commemorationem faciendam de Festo semiduplici, de quo non potest fieri Commemoratio, nisi in concurrentia; nempe nisi in primis, vel secundis Vesperis, nunquam autem in occurrentia alterius Festi, in Laudibus; quia vel fit Officium de dicto semiduplici, & tunc in Laudibus

nullo

nullo modo poteſt fieri de eodem Commemoratio; vel non fit Officium de dicto ſemiduplici, & ſic pariter in Laudibus non poteſt fieri de eodem Commemoratio, quia in hoc caſu Officium ſemiduplex transfertur, & de eo fit in prima die non impedita. Poſtquam egit Gavantus n. 7. de hac Commemoratione ſemiduplici; n. 8. & 9. reſumit ſermonem Commemorationis faciendæ de Dominica, & de die Octava, quæ cùm non poſſint transferri, de his poteſt, & debet fieri Commemoratio in occurrentia alterius Feſti impedientis earundem Officium, adeoque reſumit ſermonem de Commemoratione facienda in Laudibus. Hanc diſtinctionem Commemorationum faciendarum in occurrentia, & concurrentia Officiorum optimè diſtinguit Guyetus *lib. 4. ſect. 1. cap. 1. quaſt. 1.* ubi dicit: ejus fit Commemoratio, de quo fieret Officium (ecce Commemoratio facienda in occurrentia, & ad Laudes) niſi ab alio digniore impediretur. Eſt itaque Commemoratio pars quædam exigua Officii in ipſius integri locum ſubſtituta, & quaſi vicem ſupplens. Ex quo ſequitur, eorum dumtaxat fieri Commemorationem, quorum contingit Officium ab alio impediri. Sunt autem horum quinque capita, videlicet Dominicæ, Feriæ, Feſta ſimplicia, Vigiliæ, & Octavæ &c. Hæc Guyetus; ex quibus patet, ipſum optimè procedere loquendo in primis de Commemoratione facienda in Laudibus, & in occurrentia Officiorum. Poſteà procedit idem Auctor dicendo: Feſta verò duplicia, & ſemiduplicia hìc non recenſuimus, quia licèt Commemorationem aliquando ſuſcipiant, haud tamen vice Officii integri, quod nunquam ex toto deperditur (ùt etiam nos innuimus ſuprà loquendo de Officio ſemiduplici, quod transfertur, & ideò nunquam deperditur) ſed tantùm vice Veſperarum in concurſu. De qua re nos agemus infrà incipiendo à n. 10. cum Gavanto, qui eodem loco agere debebat, & antequàm ſermonem haberet de Commemoratione duplicis minoris, tractare poterat de Commemoratione ſemiduplicis, ne confunderet Commemorationes faciendas in occurſu, cum Commemorationibus faciendis tantùm in concurſu Officiorum. Verùm ne ab eodem Auctore diſcedamus, quoniam hìc mentionem facit Commemorationis de Feſto ſemiduplici, advertere debemus (in majori luce ponendo ejusdem verba, nimirum) quod de ſemiduplici facienda eſt Commemoratio, quando concurrit cum ſequenti die infra Octavam, cum die Octava, item cum alio ſemiduplici, cum duplici per annum, & Dominica, & quamvis addat Gavantus, non cum aliis; tamen advertendum eſt, hoc verum eſſe, quando agitur de Concurrentia activa ſemiduplicis, nempe in ſuis ſecundis Veſperis, ſed aliter diſcurrendum de ejusdem Concurrentia paſſiva, nempe in ſuis primis Veſperis cum aliis Feſtis; in hoc enim caſu etiam de ſemiduplici fit Commemoratio in ſecundis Veſperis duplicis, non ſolùm ſecundæ Claſſis, ſed etiam primæ. Hæc omnia clariſſimè patent, & declarantur in ſuprà expoſitis Tabulis generalibus Concurrentiæ, & Occurrentiæ. Vide etiam, quæ dicit Gavantus n. 20. ubi tractat, de quibus ſemiduplex admittit Commemorationem præſertim in utriſque Veſperis.

IX. Gavant. pag. 31 col. 1. n 8.-- *De Dominica, quando in ea occurrit duplex primæ, vel ſecundæ Claſſis &c)* Quando de Dominica fieri non poteſt Officium, ob occurrentiam Feſti duplicis primæ, aut ſecundæ Claſſis, aut duplicis per Annum, aut diei Octavæ (excipe Dominicas vacantes, de quibus ſuprà, nempe Dominicas occurrentes in aliquo è Feſtis Domini, & quæ in Kalendario appellantur vacantes, quarum Commemoratio omittitur) fieri debet illius Commemoratio in primis Veſperis, & Laudibus, lecta etiam pro ultima Lectione Homilia Dominicæ; item in ſecundis Veſperis, etiamſi Feſtum in ea occurrens ſit duplex primæ Claſſis.

Rursus si Vesperæ secundæ cujuscumque Festi duplicis concurrant cum primis Vesperis alicujus Dominicæ, tunc in secundis Vesperis Festi duplicis erit facienda Commemoratio Dominicæ sequentis: si autem è contra secundæ Vesperæ Dominicæ concurrant cum primis Vesperis alicujus Festi duplicis, tunc videndum est, & cujus ordinis sit Dominica, & cujus Classis sit Festum duplex; si enim Dominica esset ex majoribus primæ, vel secundæ Classis, tunc de Dominica semper debet fieri Commemoratio, etiamsi concurreret cum primis Vesperis duplicis primæ Classis, si autem Dominica esset ex minoribus per Annum, & concursus esset cum duplici primæ, & secundæ Classis, tunc nulla debet fieri Commemoratio Dominicæ, quòd si concursus sit cum alio duplici, in eo casu etiam de Dominica per Annum fieri debet Commemoratio.

Occurrit etiam, faciendam esse Commemorationem Dominicæ anticipatæ in Sabbato, prout præscribitur in Rubrica suprà exposita generali IV. *de Dominicis n.* 4. quando scilicet neque in alia præcedenti Feria potuit fieri de illa Dominica; hæc autem Commemoratio fit tantùm ad Laudes cum Antiphona, & Oratione propria, sed cum Versu Feriæ tunc occurrentis, non verò cum Versu ipsius Dominicæ, ùt asserit Bissus *lit. C. num.* 363. §. 5. debet enim in Commemoratione talis Dominicæ adhiberi idem Versus, qui diceretur, si celebraretur Officium Feriale, adeoque Versus ille, qui recitaretur post Hymnum solitum, cantari ad Laudes ejusdem Feriæ. Diximus, faciendam esse talem Commemorationem tantùm ad Laudes, non enim de Officio talis Dominicæ anticipatæ est facienda aliqua Commemoratio ad Vesperas, quia hoc Officium, utpote Feriale, caret tam primis, quàm secundis Vesperis, ùt notat etiam Bissus *in lit. O. num.* 31. & ùt aperte disponit Rubr. cit. n. cit. Superest advertendum, quòd ad Matutinum pro ultima Lectione addi debet Homilia talis Dominicæ, & in Missa fit ejusdem Commemoratio cum Evangelio in fine, & non dicitur *Credo.*

Sequitur ex dictis hic, & alibi, ut de Dominicis primæ Classis nunquam fiat Commemoratio ratione Festi occurrentis, quia, quodcunque Festum in illis occurrat, etiamsi fuerit Patroni principalis, seu Tituli Ecclesiæ, aut Dedicationis ejusdem, transfertur, ùt patet etiam ex Rubrica generali IV. *de Dominicis num.* 1. & Rubrica IX. *de Commemorationibus* his Additionibus præfixa *n.* 3. Dominicarum verò secundæ Classis fit Commemoratio in utrisque Vesperis, & Laudibus cum nona Lectione de Homilia ad Matutinum &c. occurrente in iis Festo principali Tituli, vel Patroni, aut Dedicationis Ecclesiæ, ùt suprà; id colligitur etiam ex citatis Rubricis.

TABEL-

TABELLA COMMEMORATIONIS DOMINICARUM.

Occurrente in iis

	Semiduplici.	Die infra Octavam.	Die Octava.	Duplici per annum.	Duplici secundæ Classis.	Duplici primæ Classis.
Dominicæ primæ Classis,	0	0	0	0	0	0
Dominicæ secundæ Classis,	0	0	0	0	0	1
Dominicæ per Annum,	0	0	1	1	1	1
Dominicæ infra Hebdomadam anticipatæ,	2	3	2	2	2	2

1 Commemoratio Dominicæ in utrisque Vesperis, ac Laudibus, Festi cum nona Lectione de Homilia ad Matutinum: Item in Missa cum ultimo Evangelio in fine.

2 Commemoratio Dominicæ in Laudibus Festi tantùm, cum nona Lectione ad Matutinum: Item in Missa cum ultimo Evangelio &c.

3 Commemoratio Dominicæ in Laudibus Octavæ, cum nona Lectione ad Matutinum: Missa verò de Dominica cum Commemoratione Octavæ.

o Non Commemoratio, sed ipsum Officium fit de Dominica, translato Festo, aut facta de infra Octavam Commemoratione.

X. In suprà exposita Tabella Commemorationis Dominicarum, in postremis quadrangulis ultimæ lineæ Guyetus ponit literam O. significare volens, impossibile esse occursum Dominicæ anticipatæ cum Duplici primæ, vel secundæ Classis. Nos verò in dictis duobus postremis quadrangulis, posuimus numerum 2. significare volentes, esse possibilem talem occursum, in quo casu debet fieri Officium de Duplici primæ, vel secundæ Classis, cum Commemoratione Dominicæ in Laudibus Festi tantùm, & in Missa, cum nona Lectione ad Matutinum ejusdem Dominicæ, & cum suo ultimo Evangelio in fine Missæ.

Pro intelligentia horum omnium advertendum est, nostrum Gavantum *Sect. 6. cap. 8. num. 7.* asserere, quòd, quando Officium Dominicæ III. vel IV. vel V. vel VI. post Epiphaniam non potest habere locum, neque post Pentecosten, de illa Dominica, quæ locum alibi non habeat, debet fieri Officium juxta Rubricam Generalem 111. *n.* 4. & 5. in Sabbato Dominicæ Septuagesimæ immediatè antecedente, non impedito Festo novem Lectionum, seu occurrente, seu translato; alioquin in alia die anteriore illius hebdomadæ similiter non impedita (quæ tamen sit omnium proxima ipsi Sabbato) dicendo, Sabbato illo, aut die illa Officio novem Lectionum non impedita, Officium de Feria occurrente cum tribus Lectionibus de Homilia talis Dominicæ anticipatæ &c. prout dicemus infrà ad loc. Gavant. supracitat. Si autem contingat, ut de dicta Dominica anticipata Officium, nec ad Sabbatum Domi-

nicam Septuagesimæ proximè antecedens, nec ad aliquam anteriorem Feriam anticipari possit, eo quòd tota Hebdomada sit impedita Festis novem Lectionum etiam translatis, tunc prædicto Sabbato Dominicam Septuagesimæ immediatè antecedente, in Officio Festi, etiamsi fuerit secundæ, & primæ Classis, nos dicimus, legendam esse Lectionem de Homilia illius Dominicæ anticipatæ unà cum Commemoratione de eadem, in Laudibus per Antiphonam, & Orationem propriam, per Versum verò Ferialem dicti Sabbati: in Missa quoque fit tunc similiter Commemoratio de illa Dominica cum ultimo, de eadem, in Missa Evangelio Guyetus ver. *l. b. 4. cap. 2. quæst.* 3. astruit, quòd si in prædicto Sabbato fuerit Festum primæ, vel etiam secundæ Classis, tunc congruum fore, Commemorationem illius Dominicæ omittere, sed anticipandam esse dictam Commemorationem die præcedenti, & ideò supponit in sua Tabella, impossibilem esse occursum Festi primæ, vel secundæ Classis cum dicta Dominica. Verùm nos sequimur Patris Halden sententiam, quam tradit *par.* 1. *tit.* 6. *pag.* mihi 35. sustinendo, in prædicto casu nullam urgere necessitatem anticipandi Commemorationem illius Dominicæ, quia Festum etiam primæ Classis non excludit Commemorationem in Laudibus, & Missa Feriæ majoris; & ideò Festum etiam primæ Classis, occurrens in dicto Sabbato, potest optimè admittere Commemorationem in Laudibus, & in Missa cum Evangelio in fine prædictæ Dominicæ anticipatæ, quæ debet considerari veluti una ex Feriis majoribus occurrens cum dicto Festo primæ Classis, unde satiùs duximus, in duobus postremis quadrangulis ultimæ lineæ suprà expositæ Tabellæ ponere *num.* 2. hoc totum significans; quàm literam O. significantem impossibilitatem talis occursus.

Hæc omnia confirmantur ex verbis citatæ Rubricæ Generalis 4. *num.* 4. ubi legitur in fine, quòd si tota Hebdomada impedita sit Festis novem Lectionum, etiam translatis, vel aliqua Octava, tunc in Sabbato legatur nona Lectio de Homilia Dominicæ &c. ex quibus verbis patet, nullam fieri exceptionem de Officio primæ Classis, quod in Sabbato occurrere possèt, sed absolutè dicitur, quòd, quando tota Hebdomada est impedita Festis novem Lectionum, in Sabbato legatur nona Lectio de Homilia Dominicæ, quæ prætermitti oportuit ob defectum sui loci in illo anno &c. nihil igitur obstat, quin in dicto Sabbato legatur præfata Homilia, etiam si occurrat in eodem Sabbato Festum primæ Classis.

XI. Gavant. pag. 31. col. 1. n. 10. -- *De Duplici minori per annum &c.*) Postquàm egit Gavantus *num.* 9. de Commemoratione facienda diei Octavæ Festi habentis Octavam, adeoque de Commemoratione facienda in Occurrentia alicujus Dominicæ majoris, vel Festi Sollemnis impedientis Officium dictæ Octavæ, quæ non potest transferri, transit hoc *numero X. & seqq.* ad tractandum de Commemorationibus faciendis in Concurrentia Officiorum, nimirum in utrisque Vesperis, & ubi primum, ùt diximus suprà, tractare poterat de Semiduplici, quia de hoc non potest haberi Commemoratio, nisi in concurrentia, transit immediatè ad tractandum de Duplici minore per annum, & clarissimè exponit, quomodo de eo facienda sit Commemoratio, quando concurrit, aut cum sequenti alio Duplici minore, aut cum die Octava &c. *num* 11. 12. & 13. procedit ad explicandum respectivè, quando, & quomodo facienda sit Commemoratio de Duplici majore per annum, de Duplici secundæ Classis, & de Duplici primæ Classis, de quibus ita plenè discurrit, ut nihil addendum supersit.

XII. Gavant. pag. 31. col. 2. num. 14. -- *Feriæ majoris, non aliorum &c.*) Procedit noster Auctor ad inferendum, quas Commemorationes vice versa admittat Duplex primæ Classis, & in fine asserit, quòd in secun-

dis

dis Vesperis admittit Comemorationem diei Octavæ, Feriæ majoris, non aliorum; hìc oblitus profectò est, quòd tale Duplex in suis secundis Vesperis admittit etiam Comemorationem semiduplicis sequentis. Ita ètiam in secundis Vesperis primæ Classis si die sequenti fiat Officium de aliqua die infra Octavam aliquam magìs dignam tunc occurrentem, debet fieri comemoratio de tali Octava &c.

XIII. Gavant. pag. 31. col. 2. n. 15. - - *Duplex secunda Classis &c.)* Ex his, quæ tradit Gavantus hoc *num.* colligitur, quasnam Commemorationes admittat Duplex secundæ Classis in primis suis Vesperis, nimirum Commemorationem Dominicæ præcedentis, dumodò fuerit primæ, vel secundæ Classis, non autem Dominicæ minoris, seu per annum; nisi Festum idem secundæ Classis incidat in ipsam Dominicam minorem, tunc enim admitteret ejus Comemorationem etiam in suis secundis Vesperis. Secundò admittit Comemorationem de antecedente Duplici majore, ac minore per annum, non vero de antecedente Festo Semiduplici, nec etiam de Simplici occurrente. A prædicta tamen Regula excipiendum est Festum Circumcisionis Domini, in cujus primis Vesperis, quamvis sit secundæ Classis tantùm, nulla tamen fit comemoratio de Sancto Sylvestro, ùt ibi propria habet Rubrica, licèt ille sit Duplex minus per annum in Ecclesia Universali. Tertiò Duplex secundæ Classis admittit in suis primis Vesperis Comemorationem de die Octava quacunque tam præcedente, quàm occurrente (non vero de die infra Octavam non privilegiatam occurrente.) De Feria majore qualibet Adventùs, & Quadragesimæ, non autem de aliis Feriis, nec etiam de præcedenti Vigilia, nec de S. M. in Sabbato.

XIV. Gavant. eod. n. 15. -- *In Laudibus admittit Commemorationem &c.)* Prosequitur Gavantus ad declarandas Comemorationes, quas Duplex secundæ Classis admittit in Laudibus, nimirum Dominicæ cujuscunque, diei Octavæ, Festi Simplicis, & Feriæ majoris, non autem diei infra Octavam; neque obstat, quòd dies infra Octavam sit nobilior Festo simplici, nam cùm de die infra Octavam fiat sæpiùs Commemoratio, de Festo autem Simplici semel tantùm, ideò non officit, ait Gavantus, quòd aliquando omittatur Comemoratio diei infra Octavam, licèt nobilioris Festo Simplici. Hæc pariter Regula intelligenda est cum exceptione Octavarum privilegiatarum, nempe Nativitatis Domini, Epiphaniæ, & Corporis Christi; de his enim quocunque Festo infra illas occurrente semper debet fieri Comemoratio in Officio, & in Missa. Verum quidem est, infra Octavam Epiphaniæ non admitti Officium Duplicis secundæ Classis occurrentis, nec pariter primæ Classis translatum; sed tantùm primæ Classis occurrens, quod non excludit Comemorationem de Octava ejusdem Epiphaniæ.

XV. Gavant. eod. n. 15. - - *In secundis Vesperis &c.)* Denique agit Gavantus de Commemorationibus, quas Festum secundæ Classis admittit in suis secundis Vesperis, & iis, quæ hoc loco optimè tradit, nihil aliud addendum est, nisi quòd, sicut in casu ab ipso proposito, omittenda est commemoratio Festi Simplicis, quia occurrit in Duplici secundæ Classis sequentis, quod non admittit Commemorationem Simplicis in primis Vesperis, ita ob eandem rationem omittenda esset commemoratio Dominicæ antecedentis minoris, seu per annum, quia, ùt diximus suprà, licèt Festum sequens secundæ Classis, de quo discurrit Gavantus, utpote minùs dignum, non habeat in prædicto casu pridianas Vesperas, ne quidem à Capitulo, sed tantùm Commemorationem in illis, habet tamen jus in iis Vesperis, quæ suæ primæ essent, nisi occurreret eo die Festum magìs dignum, excludendi Comemorationem Festi Simplicis subsequentis, & consequenter Dominicæ antecedentis, ùt ad-

addimus nos cum Halden *par.* 3. *Tit.* 6. §. 2. *n.* 3. Admittit præterea Festum Duplex secundæ Classis in secundis suis Vesperis Commemorationem Dominicæ sequentis cujuscunque, etiam minoris per annum, item Commemorationem de Feria majore Adventûs, & Quadragesimæ, die illa occurrente, non autem Commemorationem aliarum Feriarum, uti nec Vigiliæ, nisi Vigiliæ Epiphaniæ, & Feriæ sextæ post Octavam Ascensionis, sicut unusquisque ex Rubricis deducere potest.

XVI. Gavant. pag. 32. col. 2. n. 26. -- *Fit Commemoratio in Vesper s, & Laud bus post Oratio em Fe?i &c.*) Postquàm egit Gavantus satis fusè de Commemorationibus, quas admittunt Duplex primæ Classis, Duplex secundæ Classis, Duplex majus per annum, Duplex minus, Semiduplex, Simplex &c. *num.* 26. declarat, quando sunt faciendæ prædictæ Commemorationes in Vesperis, & Laudibus, & *num.* 27. docet, quæ Antiphonæ, & qui Versus sint desumendi pro faciendis ejusmodi Commemorationibus.

XVII. Gavant. pag. 32. col. 2. n. 28. -- *Si ex eodem Communi sumitur Commemoratio &c.*) Nonnunquam accidit, quòd fiant plures Commemorationes sumpta Antiphona, & Versu ab eodem Communi, ideò ne eadem Antiphona, & idem Versus ad eandem Horam repetatur, docet Gavantus, quid faciendum sit, quando celebratur v. g. Officium de uno Martyre, & rursus de alio Martyre sub Ritu Simplici facienda est commemoratio; docet igitur, quòd tunc pro Commemoratione Simplicis varietur Antiphona, ita, ut in primis Vesperis sumatur à Laudibus Antiphona *ad Benedictus*: in Laudibus verò sumatur Antiphona à primis Vesperis *ad Magnificat*; à quo loco etiam mutuandus erit Versus; quòd si ulteriùs sit facienda alia commemoratio de uno Martyre, tunc sumenda erit Antiphona à secundis Vesperis de eodem Communi, nisi aliter in proprio loco notetur. Quòd si adhuc esset facienda alia commemoratio ejusdem qualitatis, sive sit commemoratio particularis, sive sit addenda Suffragiis Sancto Patrono, vel Titulari Ecclesiæ, in eo casu, quia Antiphona, & Versus desumi non possunt à Vesperis, neque à Laudibus, cùm supponamus, jam fuisse dicta, erit desumenda illa, quæ est prima primi Nocturni, & Versus similiter desumetur à primo, secundo, vel tertio Nocturno, ita, ut non sit idem cum Versibus jam dictis, & quod diximus de Antiphona, & Versu, intellige etiam de Versu tantùm, si hic solus mutari deberet; item in dicto casu erit mutanda Oratio, & sumenda alia de Communi diversa à jam dicta. Bissus *lit. C. n.* 365. §. 16. qui §. 18. ibidem advertit cum Guyeto *lib. IV. cap.* 8. *quæst.* 9. quòd si contingeret, esse faciendam Commemorationem ejusdem Sancti, de quo fit Officium, tunc commemoratio erit omittenda, & casus dabitur, si esset transferendum Officium Sanctæ Agnetis, in diem, qua occurrit S. Agnes secundò, in eo enim casu facto Officio de S. Agnete, erit superflua ejusdem commemoratio. Notandum tamen est, quòd dies 28. Januarii in Ecclesia Universali debet semper esse libera, neque convenit assignari Officium novem Lectionum in tali die, cùm debeat dari locus Officio Sanctissimi Nominis JESU aliquando translato, ùt provide S. R. C. in correctione, & approbatione Calendarii Ordinis Minorum S. Francisci Conventualium &c. 22. Januarii 1735. decrevit, ne Officium SS. Nominis JESU, quando Dominica secunda post Epiphaniam cadit in Dominica Septuagesimæ, recitetur intra Quadragesimam; quodque eadem S. R. C. die 5. Maji 1736. declaravit *in una Einsilden* ad Dubium I. super *Tit. X.* de translatione Festorum & datur in nostro Indice *num.* 289.

XVIII. Gavant. pag. 34. col. 1. n. 38. -- *Quando contingit fieri plures Commemorationes, servetur hic Ordo &c.*) Docet hìc Gavantus, inhærendo Rubricæ, ordinem servandum in fa-

faciendis Commemorationibus, quando plures fieri debent, & certa Regula eſt, quòd priùs fiat commemoratio de digniori, poſtea de aliis juxta ordinem dignitatis, ita, ut idem ordo in faciendis Commemorationibus ſervetur, qui obſervaretur inter ipſa Feſta, ſi de illis fieret Officium. Hinc optimè ſequitur, quòd, ùt docet Gavantus, de Duplici fieri debet Commemoratio ante quaſcunque Dominicas, de Dominica ante Feſtum Semiduplex, de Semiduplici ante diem infra Octavam, de die infra Octavam ante Ferias majores, de Feriis verò majoribus ante Simplicia, ſicut etiam ante Simplicia facienda eſt Comemoratio de Vigiliis. Optimè tamen notat Biſſus *lit. O. n.* 126. §. 1. quòd de Feriis majoribus facienda eſt comemoratio ante Vigilias, ſed in Officio hic caſus dari non poteſt, cùm in eo nulla fiat Comemoratio de Vigilia occurrente in Feriis majoribus, vel in Quatuor Temporibus Septembris. Rurſus inter Feſta Siimplicia priùs fiat de digniori, quòd ſi poſtridie de aliquo faciendum ſit Officium, primo loco illa ponenda erit, de quo fiat Officium, poſteà de aliis Simplicibus, ſi verò plures adſint Commemorationes Communes, ſeu Suffragia Sanctorum, de quibus agemus cum Gavanto *Sect. V. cap.* 18. hujuſmodi communes ſemper poſtponuntur Commemorationibus particularibus, etiam Feriæ, vel Feſti Simplicis.

Diximus ſuprà cum Gavanto, quòd de Duplici, & conſequenter de die Octava debet fieri Commemoratio ante Commemorationem Dominicæ, verum contingere poteſt caſus, in quo Commemoratio Dominicæ præſeratur Commemorationi diei Octavæ, de qua re vide noſtrum Gavantum *hac Sect.* 3. *cap.* 8. *n.* 14.

Ad ea, quæ tradit Gavantus in ſuis numeris ſubſequentibus, nihil adnotandum occurrit, unde pro coronide noſtrarum Obſervationum ad Rubricam Generalem nonam, & Gavanti commentaria in eandem Rubricam nihil aliud addendum ſupereſt, niſi exhibere ſequentia Decreta, utpote ſpectantia ad præſentem Commemorationum materiam.

Si occurrat Officium novem Lectionum de pluribus Sanctis Virginibus, & Martyribus, eo die, quo cadit Feſtum Simplex ejuſdem qualitatis, ſervanda eſt pro Commemoratione Simplicis Antiphona - - *Iſtorum eſt Regnum Cælorum &c.* - - ùt in Feſto SS. Perpetuæ, & Felicitatis Virginum & Martyrum. Ita S. R. C. 7. Septembris 1680. & datur in noſtro Indice ſub *num.* 113.

Qui habent privilegia celebrandi Octavas in Quadrageſima, non ideò debent facere Commemorationem in Feria IV. Cinerum, S. R. C. 24. Januarii 1682. & datur in noſtro Indice ſub *num.* 123. Vide etiam Decretum 325.

Antequàm his Additionibus, & Obſervationibus finem imponamus, animadvertere etiam eſt, quòd in quocunque Feſto S. Petri fit Commemoratio S. Pauli ante quamcumque aliam Comemorationem, & è contra in quocumque Feſto S. Pauli fit pariter Commemoratio S. Petri ante quamcumque aliam Commemorationem, de quibus Breviarium Romanum in ſuis locis ſatis apertè diſponit.

È contra verò in Feſto Deſponſationis B. M. V. non eſt facienda Comemoratio S. Joſephi à quibuſcumque celebratur Officium Deſponſationis, ſed ſolùm debet fieri ab his, quibus ſpecialiter præſcribitur facienda talis Comemoratio, ùt habetur in Decreto emanato die 5. Maji 1736. quod eſt in noſtro Indice ſub *num.* 288.



Novæ

Novæ Observationes, & Additiones ad Gavanti

Cap. XII. De Patrono loci & Titulo Ecclesiæ.

I. Gavant. pag. 34. col. 2. n. 1. - - *Respondeo, Patronum esse, quem Episcopus &c.*) Cum in Rubricis generalibus sæpe mentio fiat de Patrono loci, duo examinanda occurrunt; quid nomine Patroni loci veniat, & quænam sit differentia inter Patronum loci, & Patronum, seu Titularem Ecclesiæ. Ad primum quod attinet, Gavantus respondet, illum dicendum esse Patronum loci, quem Episcopus cum Populo sibi Patronum eligit ob rationes, quas ipsemet Gavantus insinuat; Guyetus tamen *lib. 1. cap. 7 quæst. 1.* adstruit, Patronum loci dicendum esse illum Sanctum, qui sive perpetuo usu, ac traditione à majoribus accepta, sive legitima facta electione, uti peculiaris apud Deum Intercessor, propriusque Suffragator, ab Universo loci illius Clero, ac Populo colitur, & observatur; quæ definitio nihil discrepat ab ea, quam dedit noster Gavantus, nisi quòd sola electione Gavantus unum è Sanctis aliquem Protectorem censeri asserit; Guyetus autem traditionem, usumque immemorialem adjecit, quia antiquitus Patroni locorum magis ex usu, & traditione colebantur, ùt tales, quàm ex electione, sive is usus primùm electione aliqua inductus fuerit, sive aliqua alia ratione, putà unius, aut alterius arbitrio, aut tacito plurium consensu, seu secreta quadam Dei inspiratione, prout fusiùs declarat *quæst. 9.* Nunc autem certissimum est, quòd Patroni Locorum, Provinciarum, & Regnorum eligendi sunt juxta tenorem, & observatis conditionibus, quæ habentur in Decreto edito die 20. Martii 1630. quod exhibetur hoc loco à Gavanto per extensum.

Procedit Gavantus ad assignandum discrimen, quod intervenit inter Patronum Loci, & Patronum, seu Titularem Ecclesiæ, asseri que, primum latius extendi, quàm secundum, cùm hic ad unam tantùm Ecclesiam spectet, ille verò plures Ecclesias respiciat; locus enim, inquit Gavantus *num. 2.* accipitur pro multitudine Cleri, & Populi, seu potiùs pro multis Cleris, ac Populis in uno loco, putà Civitate, aut Diœcesi constitutis. Alias etiam differentias considerat Guyetus inter utrumque ex dictis Patronis, asseritque, Patronum Ecclesiæ ipsam Ecclesiam denominare, quod de Patrono loci dici nequaquam potest; quamvis etenim aliqua loca à suo Patrono nuncupentur, quorum exempla nonnulla affert *quæst. 2.* hoc tamen omnibus locis non est universale, sicuti semper verificatur, quòd particulares Ecclesiæ denominationem accipiant à suo Patrono, qui ideò etiam Ecclesiæ Titulus dicitur, de quo Ecclesiæ Titulo cum nostro Gavanto agemus pariter *Sect. 8. cap. 5.* & paulò infrà, nempe n. VII. assignabimus discrimen, quod etiam intervenit inter Patronum, & Ecclesiæ solum Titulum.

Addidit præterea Guyetus, quòd inter Patronum Loci, & Patronum Ecclesiæ reperitur etiam hæc discrepantia, quòd Ecclesiæ Patronus soleat esse unicus, aut si multiplex, non nisi sub ratione unius, uti ipse explicat eodem *lib. 1. cap. 4. quæst. 3.* è contra verò Patroni loci possunt esse plures, & reverà dividuntur in Principales, & minùs Principales, ùt etiam innuit Gavantus *hic num. 3. ex Rubri. 4 de Octavis n. 1.*

Denique (ait idem Auctor) Patronus loci eligi debet, ùt innuimus suprà, Cleri, Populique Suffragiis de consensu Episcopi, & accedente S. R. C. approbatione, ùt liquet ex Decreto suprà relato; Patronus verò Ecclesiæ non simili electione, sed ex Fundatorum dumtaxat beneplacito constituitur.

Plures agit quæstiones Guyetus de Patronis locorum, nimirum utrùm detur semper Patro-

Patronus Regni, seu Provinciæ? utrùm cujuslibet Diœcesis detur semper Patronus proprius? utrùm plures dari contingat unius Diœcesis Patronos, & quo ordine ii se habeant? utrùm præter Diœcesanum detur cujusque Civitatis, Oppidi, Burgi, seu Pagi proprius, ac singularis Patronus? quas studiosus Lector poterit apud eundem Auctorem faciliter legere; nos enim abstinemus à tractandis hujusmodi quæstionibus, ne in immensum crescat hoc opus, & satis nobis est, exhibere Decreta spectantia ad hanc materiam, & alias dirimere quæstiones pertinentes ad Ritum, quo celebrari debent Officia dictorum Patronorum.

II. Gavant. pag. 36. col. 1. n. 4. - - *Tam de Patrono principali, quàm de Titulari Ecclesiæ fit Officium &c.*) Ex Rubrica septima generali *de Octavis num.* 1 & ex alia Rubrica nona *de Commemorationibus num.* 3. optimè eruit Gavantus, quòd tam de Patrono principali loci, in loco suo, quàm de Titulari in sua Ecclesia fit Officium, ùt de duplici primæ Classis, & quidem cum Octava, ac propterea quæcunque conveniunt duplici primæ Classis, & Octavis, eadem concedenda sunt Festo Patroni principalis loci, & Titularis Ecclesiæ. Sermo nunc est de Patrono principali; quamvis enim Patroni locorum, ùt diximus, plures esse possint, unus tamen tantùm locum principalioris obtinet, regulariter loquendo, ita, ut cæteri minùs principales censeantur, de quibus non celebratur Officium, nisi sub Ritu duplici majori, ùt optimè docet noster Gavant. *ibi. n.* 7. ex Rubrica *de Concurrentia n. 2. in fine.* Quòd si in aliqua Civitate, vel Diœcesi plures habeantur Patroni æquales, absolutè tamen dicendum est, neutrum illorum Patronorum æqualium esse principalem, sed omnes minùs principales, quia Patronus magis principalis cum aliis æqualibus stare non potest, ait Guyetus *lib. 1. cap. 7. quæst. 5. & cap. 18. quæst.* 4.

Aliquando tamen contingit, quòd ex speciali Indulto Apostolico plures in aliquo Regno, vel Diœcesi colantur Sancti tanquam Patroni æquè principales, sic Clero Sæculari, & Regulari, necnon Universitatibus, & Populo Pampilonensi, totiusque Regni Navarræ injungitur, ut quotannis tanquam de Patronis æquè principalibus dicti Regni, ex præcepto Ecclesiæ recolant Festa Sanctorum Firmini Martyris, & Francisci Xaverii Confessoris, eorundemque Officia, & Missas cum Octavis æquè imposterum recitent, & respectivè celebrent, prout injungit Alexander VII in Bullario Romano *tom. 5. Constit.* 34. quæ incipit: *Sacrosancti &c.* edita die 14. April. 1657. Vide etiam Bullam ejusdem Pontificis, quæ incipit: *Commissi nobis &c.* ubi duplicis Patroni Festum celebrari præcepit in Regno Neapol. nempe S. Januarii tanquam principalis, & S. Dominici tanquam minùs principalis, sed cum Octava.

Rursus quamvis dixerimus, unum tantùm debere esse Patronum principalem loci, nihilominus alicubi occurrit, quòd dentur duo Patroni, quorum unus sit universalis totius Regni, alter verò particularis alicujus Civitatis intra idem Regnum existentis, & tunc decrevit Urbanus VIII. in sua Constitutione, quæ habetur in Bullario Romano *tom.* 4. *sub n.* 164. & quæ incipit: *Universa &c.* quod Festum unius ex principalioribus Patronis in quocunque Regno, sive Provincia, & alterius pariter principalioris in quacunque Civitate, aut Oppido, vel Pago, ubi hos Patronos haberi, & venerari contigerit, sit præceptivum cum obligatione audiendi Missam, & vacandi ab operibus servilibus; unde in prædicta Civitate tunc de utroque Patrono, & principali Regni, & principali Civitatis deberet celebrari Officium cum Octava. Quòd si eodem die occurrunt hujusmodi Festa, & Patroni universalis totius Regni, vel Provinciæ, & alterius particularis alicujus Civitatis existentis intra fines ejus-

dem Regni, vel Provinciæ; tunc in prædicta Civitate esset celebrandum Festum sui particularis Patroni, & assignandum Festum Patroni universalis totius Regni in aliam diem non impeditam, sicut occurrente Festo Dedicationis Cathedralis cum Festo Dedicationis propriæ Ecclesiæ, hoc deberet celebrari in dicta Ecclesia, assignando Festum Dedicationis dictæ Cathedralis pariter in aliam diem non impeditam, prout declaravit Rota *in Cæsaraugustana Dedicationis* coram Manzanedo *decis.* 801. ex qua decisione idem docet noster Gavantus *Sect.* 8. *cap.* 5. *num.* 6. vide etiam ea, quæ diximus suprà in nostris Observationibus ad Cap. IX. sub num. 9.

Denique prætereundum non est, quòd non solum ex usu ordinario dantur plures Patroni minùs principales; & non solùm ex Indulto Apostolico dantur in aliquo Regno plures Patroni principales, sed etiam ex usu antiquissimo, & inveterato in aliquibus Diœcesibus coluntur plures Sancti tanquam Patroni æquè principales, & eorundem Officium ibidem celebratur sub Ritu duplici primæ Classis, & cum Octava. Hinc P. Claudius La Croix *tom.* 4. *lib.* 4. *num.* 126. asserit, quòd licèt ordinariè unus tantùm sit Patronus principalis loci, possunt tamen etiam esse plures; & idem ante ipsum docuit exprese noster P. Pasqualigus *de Sacrific. novæ legis quæst.* 258. *num.* 5. idipsum pariter, ùt mox innuimus, non unius tantùm Diœceseos, sed plurium praxis confirmat, nam in Diœcesi Brixinensi, ùt refert Halden *par.* 3 *tit.* 1. adhærens huic sententiæ, non modò Sancti Ingenuinus, & Albuinus Episcopi, & Confessores 5. Februarii, sed etiam S. Cassianus Episcopus, & Martyr 13. Augusti tanquam Patroni principales Diœcesani Officio, ac Ritu duplici primæ Classis celebrantur, & in Diœcesi Constantiensi non minùs S. Pelagius Martyr 28. Augusti, quàm S. Conradus Confessor, & Pontifex 26. Novembris ceu Patroni principales coluntur, nam de utroque celebratur ibi Officium sub Ritu duplici primæ Classis cum Octava, qui Ritus Patronis minùs principalibus non convenit, ùt manifestum est Catalogo præfixo in quocunque Breviario Romano Tabellæ occurrentiæ, in quo Patroni minùs principales in duplicium dumtaxat majorum per Annum numero recensentur; unde addit P. Halden, se non assequi, cur P. Gobat *tom.* 1. *tract.* 5. *n.* 628. incidenter appellet S. Pelagium Patronum secundarium Diœceseos Constantiensis. Ratio autem, qua permotus Pasqualigus docuit hanc sententiam, est, quia, si juxta Gavantum ipsum num. 3. possunt sine absurdo esse plures Patroni Titulares æquè principales alicujus Ecclesiæ, & de pluribus, ùt talibus fieri potest Officium primæ Classis cum Octava, ùt ibidem ostendit in exemplo à se adducto, non apparet, cur non possint pariter esse simul plures Patroni principales alicujus loci. Sed quidquid sit de hac sententia, certissimum modò est, in electione Patronorum, & multò magis in plurium æquè principalium, debere servari exactè Decretum suprà expositum à S. C. editum de ordine S. D. N. Urbani PP. VIII. die 23. Martii 1630.

Huc spectare videntur sequentia Decreta, quæ idcirco à nobis simul collecta exhibentur.

Sub nomine Patroni principalis loci venit etiam Patronus principalis Regni, vel Provinciæ, de quo concessum est ab Apostolica Sede, ut à Clero tam Sæculari, quàm Regulari recitetur Officium, S. R. C. 20. Martii 1683. & datur in nostro Indice sub *num.* 141.

In Patronorum, sive Protectorum præcedentia servandus est ordo Hierarchiæ Ecclesiasticæ, & inter ordinem Ecclesiasticum attendenda est anterioritas in electione, S. R. C. 11. Martii 1690. & datur in nostro Indice sub *num.* 161.

Quando duæ Octavæ simul occurrunt, quarum una sit Patroni principalis loci sub

Ritu

Ritu duplicis primæ Classis, altera verò B. M. V. sub Ritu duplicis secundæ Classis, recitandum est Officium de Patrono principali cum Commemoratione Octavæ B. M. V. S. R. C. 19. Junii 1700. & datur in nostro Indice sub *n.* 215.

Nomine Patroni loci non venit Patronus Parochiæ &c. S R. C. die 14. Febr. 1705. & datur in nostro Indice *n.* 231.

III. Gavant. pag. 36. col. 1. n. 5. -- *Regulares etiam teneri ad Festum de Patrono loci, & Officium sollemne, non tamen teneri ad Octavam ejusdem &c.)* Quod docet hìc Gavantus ex Decretis S. R. C. nimirum Regulares teneri ad servandum Festum, & recitandum Officium sub Ritu primæ Classis de Patrono loci, non tamen teneri ad ejusdem Octavam, immò neque posse, patet etiam, & confirmatur aliis S. R. C. Decretis, quæ dantur in nostro Indice sub *num.* 63. 78. 125. 142. 147. 224. quæ lector evolvere poterit, cùm spectent omnia ad eandem doctrinam confirmandam, & aliqua extendant prædictam Regularium utriusque sexus obligationem, etiam ad Titulum Cathedralis Ecclesiæ, celebrandi nimirum ejusdem Officium sub Ritu duplici primæ Classis sine Octava.

IV. Gavant. pag. 36. col. 1. n. 7. -- *Neque de his Patronis minùs principalibus tenentur Regulares &c.)* Docet hìc Gavantus, Regulares non teneri ad recitanda Officia de Patronis locorum minùs principalibus, nisi ea sint descripta in Kalendario Romano, vel proprio ipsorum Regularium. Id etiam confirmatur Decreto à S. R. C. edito die 13. Junii 1682. & dato in nostro Indice sub *num.* 125. in quo declaratur, quòd Regulares tenentur quidem recitare Officium sub Ritu duplici primæ Classis, sed sine Octava de Patrono principali loci, & de Titulari Ecclesiæ Cathedralis tantùm: de aliis autem Patronis minùs principalibus non tenentur recitare, nisi sint descripti in Kalendario Romano, vel dictorum Religiosorum proprio. Sed quamvis Regulares non teneantur recitare Officium de prædictis Patronis minùs principalibus, possunt tamen, immò laudandi sunt, subnectit Gavantus, si illud recitent in gratiam Populorum &c Quibus omnibus consentit etiam P. Gobat *tract.* 5. *n.* 78. 79. 81. 85.

V. Gavant. pag. 37. col. 1. n. 15. -- *Quæritur de Titulo Altaris, seu Capellæ &c)* Dixit Gavantus num. 4. tam de Patrono principali loci, quàm de Titulari propriæ Ecclesiæ Officium debere fieri ùt de duplici primæ Classis, & quidem cum Octava; nunc procedit ad examinandum, quo Ritu Titulus Altaris, seu Capellæ sit celebrandus? & respondet, primò constare ex Rubrica *de Commemorationibus num.* 3. de tali Titulo non esse celebrandum Officium sub Ritu duplici primæ Classis, & procedit ad dicendum, ut celebretur talis Titulus, prout in Kalendario Romano describitur; in quo si neutrum nominatur, poterunt ad illud Altare celebrari Missæ Festivæ cum Hymno Angelico (non autem cum *Credo*; cùm hoc expressè neget Rubrica generalis XI. Missalis, nisi tamen habeatur insignis Reliquia) ùt alibi diximus. Officium autem de tali Sancto Titulari nullatenus recitari debet, etiamsi Titulus Altaris esset Titulus alicujus Beneficiarii; non ideò hic posset, inconsulta S. R. C. de eo Titulo Officium facere, nisi sit in Kalendario: immò, & si esset in Kalendario, non posset de illo recitare sub altiori Ritu, quàm sit in eo notatum, ùt docet noster Gavantus num. 16. qui loquitur conformiter ad ea, quæ jam dixerat *Sect.* 1. *cap.* 5. *tit.* 2. *num.* 9. ubi advertit ex Decreto S R. C. edito die 8. Aprilis 1628. nemini licere, neque Ordinariis locorum, sive Sæcularibus, sive Regularibus, aliqua Sanctorum Officia Kalendario addere, inconsulta Sancta Sede Apostolica, sub pœna non satisfaciendi propriæ obligationi. Excipe tamen ex Guyeto *lib.* 1. *cap.* 10. *quæst.* 3. nisi de Sancto Titulari Altaris haberetur insignis Reliquia; tunc

enim ratione Reliquiæ insignis approbatæ authentice, & de Sancto in Martyrologio Romano descripto, esset faciendum Officium, prout alibi diximus; addit etiam Bissus *lit. 7. num. 65.* nisi quoque adesset recepta consuetudo in aliqua Ecclesia faciendi Officium de Sancto Titulari alicujus Altaris: tunc enim consuetudo (intellige delegitimè introducta) erit attendenda, ùt colligitur ex iis, quæ idem dixit *in lit. C. n. 490.*

VI. Gavant. pag. 37. col. 2. n. 22.-- *Quomodo separandus sit Patronus à sociis &c.*) Aliquando contingit, quòd Patronus, & Titularis Ecclesiæ sit separandus à socio, aut sociis, quem, aut quos habet in Kalendario. Quo autem Ritu sit celebrandum Officium de sociis, vide tum in Rubrica, quæ extat in Breviario Romano post Tabulam occurrentiæ ante finem, tum etiam apud nostrum Gavantum *Sect. 3. cap. 10. num. 41.* & in nostris Observationibus ibidem factis. Agit etiam de hac re P. La Croix *tom. 4. lib. 4. n. 1267.* ubi resolvit varios casus.

VII. Gavant pag. 38. col. 1. n. 24.-- *Eadem conveniunt Fundatori, & Patrono Ordinis &c.*) Quæ dicta sunt de principali Patrono loci, ait Gavantus, conveniunt pariter Fundatori, & Patrono Ordinis in toto Ordine post ejus sollemnem Canonizationem, & obtentam à Sede Apostolica licentiam dicendi de eo Officium, ac Missam. Patronus autem Ordinis dicitur ille Sanctus, à quo primo Ordo fuit institutus, sic apud Benedictinos Patroni locum sibi vendicat S. Benedictus, apud inclytum Prædicatorum Ordinem S. Dominicus, apud Seraphicum Ordinem Minorum S. Franciscus, & apud nostram Congregationem Clericorum Regularium S. Cajetanus Thienæus, cùm Primus verè sit nostri Ordinis Parens, & ut talis declaratus fuerit in ejusdem Canonizationis Bulla edita ab Innocentio XII. & quæ in Bullario Romano ejusdem Pontificis Romanæ recentissimæ editionis reperitur sub *n. 3.*

Sicut autem distinguitur in Ecclesia Titulus, rigorosè acceptus, à Patrono, sic etiam non est confundendus Patronus Religionis cum Titulo illo, à quo aliqua Religio nuncupatur; ita, v. g. Titulus potiùs, quàm Patronus Religionis, seu Ordinis de Redemptione Captivorum est SS. Trinitas. Ita etiam Titulus potiùs, quàm Patronus Clericorum Regularium Cruciferorum est Sancta Crux, à qua hæc Religio denominatur, quorum tamen Festa à prædictis Ordinibus respectivè, ceu de Patrono principali sui Ordinis, coluntur, recitantur Divina Officia, & Missarum sollemnia celebrantur. Dixi, Sanctissimam Trinitatem esse dicendam potiùs Titulum, quàm Patronum, quia nomine Patroni rigorosè loquendo venit Sanctus aliquis, cujus Patrocinium imploratur apud Deum, quod non potest dici de SS. Trinitate, unde ejus Festum non rectè appellatur Festum Patrocinii respectu Ecclesiæ in ejus honorem dicatæ, vel respectu Ordinis Regularis, sub ejusdem invocatione instituti, sed ejus Festum appellandum est Festum Titulare, seu Festum Tituli talis Ecclesiæ, vel prædicti Ordinis; idem est dicendum de Titulo S. Salvatoris, S. Crucis, à quorum primo rectè aliqua Ecclesia sub ejusdem Tituli invocatione consecrata, vel aliqua Religio instituta, Templum, seu Ordo S. Salvatoris; ab altero verò Templum, seu Ordo S. Crucis vel Cruciferorum denominatur. De hac re iterum redibit sermo in nostris Observationibus infrà ad Caput V. Sect. VIII. sub n. 3.

Cæterùm Lohner *institutione practica 2. par. 1. tit. 6. num. 5.* & La Croix *tom. & lib. 4. cit. num. 1258.* asserunt, non videri Regularibus prohibitum plures Patronos sui Ordinis sub Ritu primæ, vel secundæ Classis, ac cum Octava celebrare.

Antequàm absolvamus has nostras Observationes, & Additiones, spectantes ad Ritum, & modum celebrandi Festa Patronorum, & Titularium, placet aliqua colligere ex

ex iis, quæ tradit Henricus Pisart in sua Appendice ad Directorium Canonicum.

Primò igitur si in aliqua Civitate, vel Oppido præter Patronum loci principalem, alii qui velut minùs principales habeantur, verosimilius apparet, quod Clerus Sæcularis illorum Festa servare posset, & deberet; at non Regularis, nisi sit Festum de præcepto in Populo, quo casu censemus cum Gavanto, quòd Regulares etiam se conformare possent; servando talis Festi Officium, vel proprium, si adsit debitè approbatum, vel de communi.

Secundò, per Patronum principalem loci non solùm designatur Patronus principalis Ecclesiæ Cathedralis, seu Diœcesis, sed etiam Patronus Matricis nullius Diœcesis, Patriæ, & Loci, seu Oppidi, quæ sæpe non tam latè patent, quàm Diœcesis; item Protector Civitatis, & Patronus, seu Titularis Parochiæ, & Monasteriorum, seu Ecclesiæ Regularium. Festum Patroni principalis Ecclesiæ Cathedralis, qualis est Leodii S. Lambertus, juxta superiùs dicta, & juxta S. C. Decreta, servandum est per totam Diœcesim; at Festum Patroni Patriæ, qualis est Leodii S. Joseph, in tota illa Patria servandum est ab utroque Clero Ritu, & modo supradicto, at non in tota Diœcesi, si hæc latiùs pateat, & in plures Patrias sit divisa, præsertim, si aliæ hujusmodi Patriæ habeant suum Protectorem, & Patronum particularem, si autem non habeant peculiarem Protectorem, & Patronum, congrua videretur observantia Decreti editi die 28. Septembris 1658. ad instantiam Episcopi, & Capituli Cathedralis Calaguritanæ. & dati in nostro Indice sub *num.* 78. quod lector videre poterit, sicut etiam Decretum editum 15. Martii 1608. datum in nostro Indice sub *num.* 32. in quo declaratur, servandum esse usum semel introductum, & receptum in aliqua Ecclesia Cathedrali celebrandi sollemniter Festum de aliquo Sancto tanquam de Patrono &c.

Tertiò, Patronus Parochiæ, seu Titularis Ecclesiæ Parochialis colendus est ab omni Clero, qui illius Ecclesiæ est adscriptus, idque Ritu primæ Classis, & cum Octavà. Regulares autem sub tali Parochia in Civitate habitantes tale Festum non respicit, utpote qui proprium in sua Ecclesia Titularem habent, & insuper Festum Protectoris Civitatis celebrant; hoc confirmatur Rescripto S. C. quoad quæsita Guardiani Fratrum Cappuccinorum Conventûs S. Michaëlis Leodii die 28. Augusti 1706. quæ respondens, declaravit, nec licere, nec licuisse prædictis Fratribus recitare Officium S. Servatii, quamvis sit Patronus Parochiæ, in qua morantur, sitque Festum devotionis in Populo, & illud Officium consueverint ab immemorabili recitare. Hæc S. C. responsio reperitur impressa in Directorio Anni 1707. per Reverendum P. Martinum Leodium Cappuccinum in Rubricis versatissimum, pro tota illa Provincia composito. Hæc ex Pisart *cit. loc. num.* 9. ubi addit, quòd si tamen in aliqua Parochia Rurali situm sit Religiosorum Monasterium, hi quoque Festum Patroni, seu Titularis Ecclesiæ Ruralis colere debent sub Ritu duplici primæ Classis, sed sine Octava: Verùm hoc admittendum non videtur ob eandem rationem, ob quam Regulares in Civitate habitantes sub aliqua Parochia, ejusdem Parochiæ Titulum, & Patronum colere non debent sub dicto Ritu duplici primæ Classis.

Quartò lubet hoc loco proponere dubium, quod discutit P. Gobat *Tract.* 1. *num.* 696. *Append.* 3. *à lit. B.* 1. usque ad *f.* 1. nimirum: an, quando Jus Parochiale unius adhuc stantis Ecclesiæ, translatum est ad aliam novam, loco commodiore sitam, Titulus veteris Ecclesiæ, etiam nunc, ùt dixi, stantis, nihilominus possit, aut debeat quotannis Ritu Duplici primæ Classis, & cum Octava celebrari? Hoc dubium affirmativa decisione per se loquendo resolvit laudatus Gobat cit. loc. ubi etiam declarat, à quo

P 3 tam

tam in Festo Titulari, quàm infra ejus Octavam dicendum sit Officium, & Missa.

Quintò denique quæri potest, an possit, vel etiam debeat sub Ritu Duplici primæ Classis, & cum Octava celebrari Titulus, aut Titularis Patronus privatæ Capellæ existentis intra, vel extra ædes, seu Religiosas, seu non Religiosas, consecratæ tamen, ac dedicatæ modo, ac Ritu aliarum Ecclesiarum publicarum? Huic etiam Dubio idem P. Gobat eodem *Tract. 3. num. 696. Appendice 2. à lit. bb.* usque ad finem Appendicis affirmative respondet per se loquendo, & sustinet hanc sententiam variis rationibus, & auctoritatibus, præsertim Pasqualigi, Neusler, Bordoni, & aliorum. Idem Auctor cit. loc. *à lit. ll. & vv.* declarat, à quibus tam in Festo Titulari, quàm infrà ejus Octavam dicendum sit Officium, & Missa de talis Sacelli privati Sancto Titulari, alia etiam huc pertinentia ibidem ab eodem discutiuntur, præsertim an Officio, aut saltem Missa coli possit, vel etiam debeat Patronus Titularis alicujus Capellæ intra Ecclesiam existentis; de quo nos *suprà num. V.* resolvimus, quid agendum sit.

Ab hoc *Capite XII. Sectionis tertia*, in quo egit Gavantus de Patrono Loci, & Tituli Ecclesiæ, gradum facit idem Gavantus ad *Sectionem quartam*, in qua declarat, se post Regulas generales totius Officii descendere ad explicandas Regulas singularum Officii partium, hoc est, Horarum, sed huic suæ *Sectioni quartæ* congruum videtur præfigere Textum Rubricæ Generalis duodecimæ, in qua habentur quædam Regulæ Generales pro ordinando Divino Officio, & reverà inscribitur.

De ordinando Officio ex prædictis Rubricis. XII.

RUBRICA.

1 *SI quis velit ex supradictis Rubricis ordinare Officium occurrentis diei, videat in Kalendario, & in Tabula Festorum mobilium, de quo fiat Officium sequenti die, & ùt invenerit esse faciendum, sic ordinabit illud in Vesperis, & aliis Horis Nocturnis & Diurnis.*

2 *Si ordinandum sit Officium de Tempore, id est, de* **Dominica** *vel* **Feria**, *recurrendum est semper ad Psalterium, ubi ordinatè ponitur, quod est commune Officii de Tempore cum distributione Psalmorum; & ad proprium de Tempore, ubi Lectiones & Responsoria quædam Antiphonæ & Orationes ponuntur, quæ desunt in Psalterio. Invitatorium, Hymni, Capitula, Versus, Responsoria brevia, & Antiphonæ, quæ diversis temporibus ponuntur in proprio, dicuntur loco eorum, quæ sunt in Psalterio: cùm verò propria non fuerint, dicuntur ùt in Psalterio.*

3 *Si Officium sit ordinandum de Sancto, recurrendum est semper ad Commune Sanctorum (nisi proprium habeat in proprio Sanctorum,) ubi pro qualitate Festi, si novem Lectionum, id est, Duplex vel Semiduplex fuerit, omnia ordinatè ponuntur, illis exceptis, quæ propria suis locis habentur. Si Festum fuerit trium Lectionum (Nocturno Feriæ & Lectionibus exceptis,) omnia sumuntur de eodem Communi. Tres Lectiones primi Nocturni in Officio novem Lectionum, & pri-*

ma & secunda Lectio, vel prima tantùm in Festis trium Lectionum, sumuntur de Scriptura in Officio de Tempore, nisi aliæ in propriis locis ponantur.

4 *In majoribus Sollemnitatibus & Festis per annum, totum Officium ordinatur, ut in propriis locis ponitur.*

5 *In Festis B. Mariæ (omissis iis, quæ propria in illis habentur) Hymni, novem Psalmi, & alia quædam requirenda sunt ex communi ejus Officio parvo, circa finem Breviarii.*

6 *Modus inchoandi Officium, dicendi Invitatorium, Hymnos, Antiphonas, & Versus, habetur in principio Psalterii. Cùm verò Antiphonæ duplicandæ sunt, dicuntur integræ ante Psalmos, sicut in fine Psalmorum.*

7 *Modus dicendi Absolutiones & Benedictiones ante Lectiones, legendi & terminandi Lectiones, dicendi Responsoria post Lectiones, ac Responsoria brevia post Capitula, habetur in 1. Dominica de Adventu.*

8 *Quomodo sit inchoandum, & terminandum Officium per Horas, habetur in Psalterio: quomodo terminandum per Antiphonas B. Mariæ, habetur in fine Completorii.*

9 *Sed ut hæc omnia faciliùs habeantur, positæ sunt sequentes Rubricæ, de singulis Horis, earumque partibus distinctè cognoscendis.*



SECTIO QUARTA.

DE PROPRIO RITU SINGULARUM HORARUM CANONICARUM.

De Matutino. XIII.

RUBRICA.

1 AD *Matutinum hæc per ordinem regulariter dicuntur, secundùm diversitatem Officii, nisi aliter in quibusdam diebus annotetur: Pater noster: Ave Maria: Credo, omnia secretò; deinde clara voce Hebdomadarius dicit: Domine, labia mea &c. pollice signando sibi os signo crucis: Deus in adjutorium &c. manu extensa signando se signo Crucis à fronte ad pectus, & à sinistro humero usque ad dextrum (quod servatur in principio omnium Horarum, cùm dicitur Deus in adjutorium) cum Gloria Patri, & aliis, ut in principio Psalterii. Deinde dicitur Invitatorium conveniens Officio de Tempore vel Sancto, quod dicitur cum Psalmo Venite, exultemus, eo modo, quo in principio Psalterii describitur. Dicto Psalmo, & repetito Invitatorio, dicitur Hymnus, qui Officio de Tempore vel de Sancto convenit.*

2 Post-

2 *Postea in Duplicibus & Semiduplicibus dicuntur novem Psalmi (sed in Dominicis plures, ut in Psalterio) cum suis Antiphonis & Versibus, quæ Tempori vel Festo conveniunt, & totidem Lectiones cum octo Responsoriis, aliquando cum novem, ut suis locis ponitur, per tres Nocturnos distinctos, hoc modo.*

3 *In primo Nocturno dicuntur tres Psalmi cum tribus Antiphonis, post singulos Psalmos una Antiphona; sed tempore Paschali, id est, à Dominica in Albis usque ad Pentecosten (præterquàm in Officio Ascensionis Domini) tres Psalmi cujusque Nocturni dicuntur sub una Antiphona, & in fine Psalmorum post ultimam Antiphonam cujusque Nocturni dicitur Versus; posteà: Pater noster: Et ne nos: Absolutio, Exaudi: Benedictio, Benedictione perpetua, & aliæ ad singulas Lectiones, ut in prima Dominica de Adventu ordinantur. Deinde leguntur tres Lectiones de Scriptura, quæ per ordinem in Officio de Tempore occurrunt (nisi aliæ assignentur,) & ad singulas Lectiones dicitur unum Responsorium conveniens Officio: si de Tempore, ut in Proprio Temporis: si de Sancto, ut in Proprio Sanctorum; alioquin ut in Communi, etiamsi Lectiones primi Nocturni sint de Scriptura Officii de Tempore.*

4 *In fine ultimi Responsorii cujusque Nocturni dicitur Gloria Patri, cum repetitione partis Responsorii, eo modo, quo notatur in iij. ℟. primæ Dominicæ de Adventu; nisi aliter in propriis locis signetur.*

5 *In secundo Nocturno dicuntur alii tres Psalmi, Antiphonæ, Versus, Pater noster, Absolutio, Ipsius pietas, & ei consequentes Benedictiones, ut in dicta Dominica j. de Adventu: tres Lectiones de aliquo Sermone, aut de vita illius Sancti, de quo fit Officium, & ad quamlibet Lectionem unum Responsorium.*

6 *In tertio Nocturno alii tres Psalmi cum Antiphonis, ut suprà: post tertiam Antiphonam, Versus, Pater noster, Absolutio, A vinculis, & Benedictiones consequentes ad singulas Lectiones, quæ erunt de Homilia Evangelii de Tempore, vel de Festo, secundùm qualitatem Officii, ut in eadem prima Dominica de Adventu ponuntur. Post vij. & viij. Lectionem dicitur Responsorium Officio conveniens, id est, post quamlibet unum: aliquando autem dicitur etiam post nonam Lectionem, ut suis locis notatur: & in fine ultimi Responsorii, aut octavi aut noni, dicitur Gloria Patri, ut suprà, nisi aliter signetur. Si non dicitur nonum Responsorium, post ultimam Lectionem dicitur Hymnus Te Deum.*

7 *In Officio trium Lectionum, ad Matutinum, Pater noster, Ave Maria, Credo, Domine Labia, &c. Invitatorium, & Hymnus, in feriali Officio de Feria, si non sint in proprio de Tempore, dicuntur ut in Psalterio; in Festis, de Festo, ut in Communi Sanctorum: deinde Nocturnum Feriæ, ut in Psalterio; id est, duodecim Psalmi cum sex Antiphonis, & tempore Paschali cum una Antiphona, Alleluja: qui dicuntur tam in Officio Feriali, quàm in Festis Simplicibus.*

Post

8 *Post Psalmos & Antiphonas dicitur Versus, in Feriali Officio ùt in Psalterio, in Festis ùt in Communi Sanctorum : qui in Festis sumitur secundùm Ferias ex Nocturno Communis, unde sumuntur Responsoria, ùt dicetur infrà in Rubricis de Versibus & Responsoriis. Post Versum dicitur Pater noster, Absolutio, & Benedictiones, ùt habetur infrà in Rubrica de Absolutionibus & Benedictionibus. Tres Lectiones (si non adsit Homilia) singulæ in Officio Feriali dicuntur de Scriptura, quæ eo die occurrit in Proprio de Tempore: si adsit Homilia, singulæ tres de Homilia. In Festis, prima & secunda de eadem Scriptura, tertia de Sancto. Si fuerint duæ Lectiones de Sancto, prima tantùm erit de Scriptura, reliquæ de Sancto.*

9 *Post singulas Lectiones in Feriis extra tempus Paschale dicitur unum Responsorium, ita ut dicantur tria Responsoria : tempore verò Paschali, & in Festis, duo tantùm Responsoria dicuntur, scilicet post primam & secundam Lectionem tantùm. In fine ultimi Responsorii, secundi scilicet, aut tertii, dicitur Gloria Patri, cum repetitione partis Responsorii, nisi aliud notetur. Quæ Responsoria in Officio de Sanctis sumuntur ex Communi Sanctorum ; in Feriali Officio ex Dominicis, quando propria per Ferias non distribuuntur, ordine descripto in Rubrica de Responsoriis. Quando non dicitur tertium Responsorium, post tertiam Lectionem dicitur Hymnus : Te Deum laudamus.*

Novæ Observationes, & Additiones ad Gavanti

Cap. I. De Matutino.

I. Gavant. pag. 38. col. 1. n. 1. -- *Matutinum ùt est à Laudibus distinctum &c.*). Horæ Canonicæ nocturnæ, seu Officium nocturnum ita appellatum est, quia noctu recitabatur, hoc idem Officium plerumque Matutini nomen usurpavit, quia Laudibus conjunctum est, quæ summò manè recitari solebant; hinc Edmundus Martene in suo Commentario in Regulam S. Benedicti *cap.* 8. *pag.* 257. ait, quòd idem S. Benedictus Dominicis diebus nocturnis Vigiliis sine ullo intervallo jungit Matutinum, non sic capiendum est, quasi Laudes accelerare voluisset, & consuetam illarum horam mutare, sed potiùs nocturnos ad Auroram usque produxisse dicendus : nam Matutini, quos Laudes appellamus, semper ad Auroram, sive, ùt loquitur S. P. B. *incipiente luce*, dicendi sunt; unde & Matutini dicti sunt à voce Matuta, id est, Aurora, eo quòd ad Auroram celebrari debeant. Hæc laudatus Martene *cit. lo.* ubi idem comprobat auctoritatibus Hildemari, Bernardi Cassinensis, & Nicolai de Fractura. Idem Martene in eodem Commentario *ad cap.* 12. hæc omnia confirmat dicendo, quòd veteres Matutinorum nomine appellabant Laudes ob antedictam rationem, nunc verò Matutinorum nomine intelligimus Vigilias nocturnas, quas etiam ita appellatas olim fuisse, probat Menardus ex Concilio Turonensi secundo *Canone* 18. & Mabillonius *in lib.* 2. de Antiqua Liturgia Gallicana. Atque ita Beda in Vita S. Guthberti *cap.* 45. ùt refertur in Sæculo 2. Bened. (omne, inquit, nocturnæ, sive Matutinæ Psalmodiæ, tempus, stando persolvit.)

II. Gavant. eod. n. 1. -- *De tempore Matutini recitandi &c.*) De tempore, quo Matutinum recitandum est, agit Auctor noster *Sect. 1. cap. 5. tit. 6. num. 6.* ubi ait, Matutinum, & Laudes ex justa causa posse recitari in Vesperis præcedentis diei &c. ùt ibi iterum legi potest; *num.* verò 8. ibidem adstruit, quòd, qui differt Matutinum sine causa usque ad Vesperas, vel anticipat Completorium ante prandium, nimis notabiliter variat tempus, & peccat venialiter; unde etiam hic, ùt diximus in nostris Observationibus *tom. 1. part. 3. tit. 11. num. 7.* Gavantus mitigat arctam sententiam, quam ipse sectari videbatur in suis Commentariis *tom. 1. ad tit. 1. sua 2. partis*, cognoscendo nunc nonnisi culpam venialem in eo, qui absque ulla justa causa nimiùm differt recitationem Matutini cum Laudibus, quam sententiam etiam nos secuti sumus, non approbando rigidam illam opinionem, quæ gravi culpa reos constituit illos Sacerdotes, qui non recitant Matutinum, & Laudes, antequam Sacrificium celebrent; supradictam benigniorem sententiam veram, & securam appellat Oliverius Bonartius in suo Tract. de Horis Canonicis *lib. 11. cap. 16. num. 8.* nonnullos allegando gravissimos Auctores; validisque rationibus eandem sententiam confirmando.

Circa horam, qua in Choro nocturnum Officium, & Matutinum antiquitus peragebatur, non ubique eadem fuit disciplina. S. Johannes Chrysostomus *Homil. 59.* ad Populum Antiochenum de Officio agens, quod sua ætate sub noctis medium recitabatur, hanc temporis circumstantiam indicare volens, ait: *initium illi dandum ad galli cantum.* In Regula Abbatis Isaiæ *cap. 57.* in Regula S. Basilii *cap. 37.* tempus illud, quo nocturnum Officium peragi debebat, noctis medium appellatur, & hoc idem in Regula S. Columbani *cap. 7.* Carthusiani duabus horis ante noctis medium incipiunt, & in Regula S. Benedicti *cap. 8.* duabus post mediam noctem horis surgendum esse præscribitur: *Octavâ horâ noctis surgendum est, ut modicè ampliùs de media nocte pausetur &c.* unde infert Marteue in suo Commentario ad dicta verba, eos à præstituta regula horæ recedere, qui media nocte surgunt, ùt sunt Bursfeldenses in Allemannia, Vallisoletani in Hispania. Romanorum verò, & Clericorum mores quod spectat circa Matutini horam, hæc in antiquis Romanis Ordinibus reperiuntur. Sollemnioribus diebus, quibus duplex Officium recitabatur, prima Matutini pars prima noctis hora, scilicet post Solis occasum decantabatur: *in initio, seu crepusculo noctis;* secunda verò *ad primum galli cantum.* Iis verò diebus, quibus unicum Officium erat, decernitur ad galli cantum semper esse recitandum; sed tribus ante Pascha diebus præscribitur id media nocte peragendum esse: *ad Vigilias media nocte;* quibus verbis discrimen profectò aliquod innuitur inter noctis medium, & galli cantum, ùt optimè advertit Grancolas Commentario Historico in Breviarium Romanum *lib. 1. cap. 23.* addens, hunc primum galli cantum post noctis medium fuisse eâ fortassis horâ, quam S. Benedictus octavam appellavit, & quæ apud Gallos, Hispanos, & Germanos appellatur secunda post mediam noctem. Nonnulla alia, quæ spectant ad sacram eruditionem hujus Horæ Canonicæ, & ad tempus, quo recitata fuit, & adhuc recitatur in nonnullis Monasteriis, & etiam Ecclesiis Cathedralibus legi poterunt apud Card. Bona *de Divina Psalmodia cap. 5.* apud cit. Grancolas, Edmundum Martene, Francolinum *de tempore Horarum Canonicarum cap. 5.* Oliverium Bonartium *de Horar. Canonic. institutione lib. 1. cap. 21. & 22.*

III. Gavant. pag. 39. col. 1. n. 9. -- *Adduntur Nocturni tres ad ratam primarum trium noctis Vigiliarum &c.*) In noctis Officio unicus erat priscis temporibus nocturnus, qui constabat duodecim Psalmis, quemadmodum etiam nunc in Feriali Officio, & in pri-

primo Dominicæ Nocturno fieri solet, sed quia Dominica dies tota Deo colendo, atque laudando Sacra esse debet, cœperunt Monachi noctem, quæ Dominicam præcedit, orando transigere. Tradit enim Cassianus *lib. 3. cap. 3.* Monachos Ægyptios tribus diversis noctis temporibus diebus Dominicis orasse, quibus opus facere non licebat; contrà verò diebus reliquis, quibus opus faciebant, semel tantùm per noctem orasse: eas noctes in partitis distinguunt Officiis. Post aliquot Psalmos decantatos, tres Lectiones perlegebant, idque tribus diversis temporibus per noctem repetebant, quæ res tres nostros Dominicæ Nocturnos profectò demonstrat; non solùm Dominicis diebus, sed etiam præcipuis Anni Festis noctis Officium in tres Nocturnos dividebatur, sed hæc Festa olim exiguo erant numero, & idcircò trium Nocturnorum Officia minùs frequentia erant, & nullo negotio tres Nocturni plerisque Festis tributi fuere. Tres Nocturni isti, qui tria diversa noctis Officia constituebant in Monasteriis majori pietatis ardore ferventibus, diversis horis, diversis noctis Vigiliis correspondentibus recitabantur; conjuncti verò fuere, atque continenter recitati tepescente Monachorum pietate, & quando nimis arduum visum fuit ter per noctem cubitum concedere, atque totidem vicibus surgere.

Tres Nocturni isti, qui tria diversa noctis Officia constituebant, non solùm apud Monachos majori pietatis ardore ferventes, sed etiam apud Clericos in Ecclesiis Cathedralibus diversis horis, diversis noctis Vigiliis correspondentibus, recitabantur; sed tepescente, & Clericorum, & Monachorum fervore factum fuit, ut Nocturni non separatim, ùt antè, sed continenter unà cum Laudibus decantarentur, & ex tribus Vigiliis una solùm texeretur, & quidem initio decretum erat, ut media nocte surgentes Officium nocturnum tunc temporis cum Laudibus conjungerent, qui mos etiam nunc apud quosdam Regulares perseverat, sed cùm nec onus illud surgendi media nocte Clerus toleraret (sicut tolerat usque modò Clerus Ecclesiæ Cathedralis Parisiensis ad tradita per Grancolas *lib. 1. cap. 23*) hoc saltem obtinuerunt Ecclesiarum Præsides, ut ultima noctis Vigilia Clerici ad Matutinum recitandum surgerent, & convenirent, ùt jam fieri solet in Ecclesiis Cathedralibus, & Collegiatis. Nonnulla ex his tradit Gulielmus Durandus *lib. 5. cap. 3. num. 3. & 6.* & Johannes Beleth in eodem *cap. 20. & seqq.* quibus addit Thomas Waldensis *de Sacram. cap. 24. num. 4.* quòd quamvis omnes quatuor nocturnæ Vigiliæ à singulis Clericis hodie precibus non consecrentur, aliquæ tamen observantur ab omnibus, sicque possunt dici omnes ab Ecclesia celebrari, *ita*, inquit, *quidam devoti in prima noctis Vigilia totum Officium decantant, alii verò in secunda, alii in tertia, alii verò in quarta, ut plerique omnes Clerici.* Et id profectò verificatur relatè ad diversos Regularium Ordines, qui diversis horis nocturnis surgunt ad decantandum Matutinum; ita ut in qualibet noctis Vigilia verissimum sit, aliquem esse Regularem Ordinem, qui nocturnas Laudes Deo persolvit.

Cæterùm redeundo ad ea, quæ antea dicebamus, hæc est Amalarii sententia, qui *lib. 4. cap. 9.* affirmat, tres Nocturnos institutos fuisse, ut tribus Vigiliis, sive noctis stationibus responderent, quibus ad orandum, surgendum erat, quemadmodum & interdiu Tertia, Sexta, & Nona hora tribus diversis intervallis oramus: *Habeant finem tres stationes Vigiliarum, per quas ternas horas divisa, & exercitata sunt, & in quarta oriente Luciferos* Laudes erant quarta noctis hora sub lucis ortum, Vesperæ verò quarta diei hora ad Solis occasum. Alia spectantia ad dictorum Nocturnorum Ritum, & praxim eos recitandi, legi poterunt apud Oliverium Bonartium *loc. supracit.* nimirum *cap. 21.* & apud Grancolas *lib. 1. Commentar.*

Histor. in Breviarium cap. 24. qui inter alia tradit, in Carthusianorum Statutis à Guigone conscriptis, *cap.* 9. eos inter singulos Nocturnos septem Psalmos Pœnitentiales recitasse, vel alias quasdam non breviores preces. Juxta verò nova ipsorum Statuta duabus horis ante noctis medium consurgunt, atque inter singulos Nocturnos horæ circiter integræ intervallum habent, atque hoc intermedium tempus singillatim B. V. vel Defunctorum Officium recitando consecrant, vel cuidam alteri pietatis operi vacant, unde in ipsis adhuc perseverat antiquorum Monachorum ferventissima pietas, & Religio.

De Laudibus. XIV.

RUBRICA.

1 *AD Laudes: dicto Hymno, Te Deum, vel ultimo Responsorio, Hebdomadarius absolutè dicit: Deus in adjutorium &c. ùt suprà, & dicuntur Psalmi, & Canticum, Benedicite, vel aliud, ùt habetur in Feriali Officio extra tempus Paschale, cum Antiphonis Officio convenientibus. Qui Psalmi, & Canticum in Dominicis per annum (exceptis Dominicis à Septuagesima usque ad Dominicam Palmarum inclusivè) & in Feriali Officio temporis Paschalis, ac in Festis tum novem, quàm trium Lectionum, dicuntur de Dominica, ùt in Psalterio. In prædictis verò Dominicis à Septuagesima usque ad Dominicam Palmarum inclusivè, dicuntur, ùt suis locis ponuntur. In Feriali Officio per annum, extra tempus Paschale, dicuntur ùt in Psalterio.*

2 *Antiphonæ in Dominicis, quando propriæ non assignantur, dicuntur ùt in Psalterio. In Festis novem & trium Lectionum, si non adsint propriæ, dicuntur de Communi. Post Psalmos dicitur Capitulum, Hymnus, Versus, Antiphona ad Canticum, Benedictus, cùm eodem Cantico, & Oratio; omnia pro qualitate Officii, de Tempore, vel de Festo.*

3 *Preces quando dicendæ sunt, dicuntur ante primam Orationem. Commemorationes verò de Cruce, de S. Maria, de Apostolis, de Patrono, & de Pace, similiter quando dicendæ sunt, dicuntur post Orationem; nisi alia Commemoratio Festi simplicis occurrat, quæ semper prædictas Commemorationes præcedit: de quibus in propriis Rubricis dicitur.*

4 *Ante Orationem dicitur, Dominus vobiscum, & Oremus: post ultimam Orationem repetitur, Dominus vobiscum; deinde, Benedicamus Domino, & Versus, Fidelium animæ: Pater noster: Dominus det nobis suam pacem; & Antiphona B. Mariæ, ùt habetur in fine Completorii, si tunc discedendum sit à Choro: alioquin in fine ultimæ Horæ, nisi sequatur Missa, vel Officium Defunctorum, vel Psalmi Pœnitentiales, aut Litania, ùt in propria Rubrica dicetur.*

Novæ

Novæ Observationes, & Additiones ad Gavanti

Cap. II. De Laudibus.

I. Gavant. pag. 40. col. 1. n. 1. - - *Non finitur Matutinum separatum à Laudibus &c.)* Ex quo Matutinæ Laudes juxta Romanum Ritum conjunctim cum Nocturnis recitantur, factum est, ut Matutini nomen æquivocum sit; accipitur enim aliquando pro solis Nocturnis à Laudibus separatis, quæ acceptio non adeò erronea est, ùt visum fuit Cardinali Bona de Psalmodia *c.* 5. §. 5. *n.* 2. Nocturnas enim preces antiquitus aliquando Matutini nomine insignitas fuisse, probat Mabillon. in Disquisitione de Cursu Gallicano *pag.* 420. *& seqq.* Secundò Matutini nomen accipitur pro aggregato ex Nocturnis, & Laudibus, quatenus in unum coaluerunt, quæ acceptio vulgatissima est, & improbari non potest. Accipitur tertiò pro solis Laudibus, quæ est valde propria, & reverà in antiquis libris Missalibus, & Romanis Ordinibus, nomine Matutini non veniunt nisi Laudes.

II. Gavant. pag. 40. col. 1. n. 2. - - *Respond o, nihil obesse &c.)* Sustinet Gavantus, Laudes esse partem Matutini Officii, & non esse Horam Canonicam à Nocturnis distinctam; objicienti, quòd incipiuntur per illam precem - - *Deus in adjutorium &c.* respondet, hoc non officere, nec indicare principium alicujus Horæ à Nocturnis distinctæ, sed initium illud datum esse, ut possit ex causa dividi Matutinum, nempe Nocturnum, seu Nocturnos, ut rigorosius loquamur, à Laudibus. Est igitur controversia inter Auctores, utrum Officium Nocturnum ab ipsis Laudibus distinguatur, quod sub aliis terminis etiam disputatur, nimirum, an Horæ Canonicæ sint septem tantùm, vel octo? Si factum consideremus, certissimum est, in multis locis, diversoque tempore distinctionem Nocturni Officii à Laudibus evenisse; & fuisse separatim cantatas Laudes à Nocturnis. Id manifestè colligitur ex Regula Divi Benedicti *Cap.* 8. *&* 16. & probatur ex Hugone de Sancto Victore in Speculo Ecclesiastico *Cap.* 3. *& lib.* 2. *de Officiis Ecclesiasticis cap.* 1. *&* 9. *in fine*, Amalario *lib. de ord. Antiphon. cap.* 7. *in princip.* Radulpho Tungrensi *lib. de Canon. observat. propos.* 14. & aliis, quam quidem distinctionem Laudum à Nocturno Officio satis indicat ipsum Laudum initium, quod est simile, aliarum Horarum, tempore distinctarum, principiis; tum Communis Oratio, qua Nocturnum Feriale, vel Nocturni Festivi olim terminabantur. Hæc tamen consuetudo peragendi Nocturnum Officium interpolato tempore à Laudibus, non fuit ubique recepta, & Universalis, siquidem multis in locis, Nocturnis Vigiliis, etiam primis temporibus, vel saltem paulò pòst, Laudes Matutinæ jungebantur; ita enim ostendit Cassianus *lib.* 3. *de Inst. Cænob. cap.* 4. ubi ait: *Hæc Matutina Sollemnitas* (Laudes) *in Gallia quidem Monasteriis expletis Nocturnis Psalmis, & Orationibus post modicum temporis intervallum solita est celebrari, sed in Orientis partibus cum quotidianis Vigiliis pariter consumatur.* Idem tradit Amalarius *in Prolog. lib. de ordin. Antiphon.* ex quo apparet, Romanam Ecclesiam nunquam fortè recepisse morem illum separandi Matutinas Laudes à Nocturnis, seu Nocturno. Prædicti oppositi mores occasionem præbuerunt Auctoribus abeundi in oppositas sententias, quorum Auctoritates, & argumenta congerunt Franciscus Suarez *Tom.* 1. *de Religion. lib.* 4. *cap.* 6. & Azorius 1. *part. lib.* 10. *cap.* 1. *quæst.* 2. Franciscus Magius de Divino Officio *Opusc.* 1. *disquisit.* 1. Cardinalis verò Turrecremata *tract.* 73. *in Regulam S. Benedicti*, & in *Cap. Presbyter, distinct.* 91. *quæst.* 1. *conclus.* 2. hæc habet - - olim in

in multis Provinciarum Ecclesiis Nocturnas Vigilias divisas fuisse, & sejunctas à Matutinis Laudibus, & in Monachorum Conventibus planè secerni, & disjungi: & per Orationes distinctas terminari solitas esse, & tunc temporis octo Horæ verissimè numerabantur. At verò nostris temporibus usu receptum est, ut Matutinæ Laudes simul cum Nocturnis Vigiliis decantentur, ac proinde septem tantummodò Horæ supputantur. Quin etiam olim in Ecclesia Romana usus obtinuit, ut Nocturnæ preces unà cum Matutinis Laudibus conjungerentur -- Ita præfatus Auctor studet conciliare utramque sententiam de numero octonario, & septenario Horarum Canonicarum. Cætera, quæ spectant ad hanc Horam Canonicam Matutinarum Laudum, tradunt Grancolas *l. cit. cap.* 34. Cardinalis Bona *loc. cit.* & §. 2. Oliverius Bonartius *loc. cit.* aliique Auctores à Francisco Magio, & à Gavanto allegati.

De Prima. XV.

RUBRICA.

1 *AD Primam: Pater noster, Ave Maria, Credo, secretò: Deus in adjutorium &c. Hymnus, Jam lucis orto sidere; Deinde inchoatur Antiphona, quæ convenit. Sumuntur autem Antiphonæ in Festis ad omnes Horas ex Laudibus per ordinem, quarta prætermissa, ùt dicetur infrà in Rubrica de Antiphonis. Posteà dicuntur Psalmi, qui in Dominicis & Feriis dicuntur ùt in Psalterio. In Festis autem, & tempore Paschali, tres tantùm, ùt etiam ibi annotatur.*

2 *Post Antiphonam dicitur Capitulum, Regi sæculorum. In Feriali Officio extra tempus Paschale dicitur Capitulum, Pacem. Deinde Responsorium breve, Christe, Fili Dei vivi &c. Post Responsorium breve in Officio Duplici, & infra Octavas, statim dicitur Oratio, Domine Deus omnipotens. In alio Officio dicitur, Kyrie eleison, cum reliquis Precibus; omnia ùt in Psalterio. Ad Versum autem, Adjutorium, Hebdomadarius signat se signo Crucis à fronte ad pectus. Quando aliquis solus recitat Officium, semel tantùm dicit, Confiteor; omissis illis verbis, Tibi pater, vel, Vobis fratres, &, Te pater, & Vos fratres, & similiter dicit: Misereatur nostri: peccatis nostris: perducat nos; quod etiam servatur ad Completorium. In Feriali Officio quando dictæ sunt Preces ad Laudes, adduntur aliæ Preces, ùt ibidem in Psalterio.*

3 *Post Orationem Primæ: vel, si dicatur Officium B. Mariæ, post illius Orationem, dicto Benedicamus, in Choro legitur Martyrologium; deinde dicitur: Pretiosa, cum reliquis: quæ etiam dicantur ab iis, qui extra Chorum non legerint Martyrologium. In fine ad Absolutionem Capituli, in Festis & aliquibus diebus pro Lectione brevi dicitur Capitulum Nonæ, si adsit proprium, alioquin de Communi: alio tempore tam in Dominicis, quàm Feriis, Lectio brevis Officio illius temporis in Psalterio assignata.*

Novæ

Novæ Obſervationes, & Additiones ad Gavanti

Cap. III. De Prima.

I. Gavant. pag. 41. col. 2. n. 1. - - *Tempore Caſſiani expreſsè cœpta &c.*) Officium Primæ ignotum fuit primis Eccleſiæ temporibus, necnon primis Monachis, fuit autem primò inſtitutum in Bethlehemitico Monaſterio (ubi Dominus noſter JEſus Chriſtus natus ex Virgine humanæ infantiæ ſuſcepit incrementa) tempore quidem Caſſiani, ùt rectè probat Gazzæus in Comentario ad eundem Caſſianum *lib. 3. cap.* 4. quidquid reclament nonnulli, aſſerendo, hujus Horæ inſtitutionem Caſſiano antiquiorem eſſe, nam quòd aliqui ex priſcis Patribus manè orandum eſſe hortantur, hoc de Matutino, non de Primæ Officio rectè intelligitur, ùt optimè adnotavit Cardinalis Bona in lib. de Divina Pſalmodia *cap. 6. §. 4. num.* 2. ubi adverſariorum difficultates pariter ſolvit. Ex Oriente inde ad occidentales Regiones idem Primæ Officium propagatum fuit; hujus autem inſtitutionis cauſa repetenda eſt ex inertia, & ſomnolentia quorundam Monachorum, qui poſt Matutinas Laudes cubitum redibant, & multò prolixius, quàm par eſſet, ſomno indulgebant, nempe ad Tertiam uſque, cùm aliud Officium, aliumve Conventum ad hanc uſque horam agendum non haberent, ùt fuse narrat Caſſianus *lib. 3. de diurnis Orationibus cap.* 4.

II. Gavant. pag. 42. col. 1. n. 3. - - *Poſt ortum Solis prima congruentiùs recitatur &c.*) Quamvis Prima alterum ſit, ac verè diſtinctum Officium à Matutinis Laudibus, nihilominus à nonnullis eodem tenore conſequenter perſolvebatur, ita S. Aurelianus relatus ab Edmundo Martene *lib. 1. de Antiquis Monachorum Ritibus cap.* 4. præſcribebat recitationem hujus Horæ nullo interpoſito exercitio inter hanc, & Matutinos; ita etiam in Regula incerti Auctoris manuſcripta *cap.* 2. habetur - - A Sancto autem Paſcha uſque ad Kalendas Octobris poſt Matutinum Officium mox Prima ſubſequatur - - & Beatos Aëlredus *in Regula ad Virgines cap.* 14. præſcribit, quòd ſaltem à Kalendis Novembris ad Quadrageſimam albeſcente Aurora Matutinæ Laudes cum Hymnis Horæ Primæ perſolvantur. Sed juxta Regulam S. Benedicti aliquod breve ſpatium intercipitur inter Primam, & Matutinum Officium & in Commentario ad *cap.* 8. ejuſdem Regulæ tradit citatus Martene, quomodo à ſuis Monachis illud breve ſpatium tranſigendum ſit; è contra verò Benedictini Gorzienſes Matutinis Primam continuè ſubjungebant, ùt docet Johannes Mettenſis in Vita S. Johannis, Abbatis Gorzienſis, *num.* 82. ſed juxta Romanum Ritum ſemper disjungitur Primæ Officium à Matutinis Laudibus, & hinc eſt, quòd optimè Gavantus aſſerit, poſt ortum ſolis *Primam* congruentius recitari.

III. Gavant. pag. 42. col. 2. n. 4. - - *Sola mentio fit ante omnes Horas de Oratione Dominica &c.*) Aſſerit hìc Gavantus, Scriptores de Divinis Officiis facere mentionem tantùm de Oratione Dominica præmittenda ante omnes Horas Canonicas, & quòd de Symbolo Apoſtolorum non fiat mentio, niſi apud Polidorum Virgilium *loc. cit.* verùm Monachi Benedictini Burſfeldenſis Congregationis recitant ante hanc Horam *Pater, Ave, & Credo,* ùt diſertè præſcribitur in eorum Cæremoniali *cap.* 11. his verbis: *Prima Regulari præmittimus ex more* Pater noſter, Ave Maria, *&* Credo in Deum.

IV. Gavant. eod. n. 4. - - *Initium à Deus in adjutorium, habetur ex Amalario &c.*) Amalarius à Gavanto allegatus refert, Primam incipiendam eſſe ab illa prece: *Deus in adjutorium*, cum *Gloria Patri*, ſed nil habet de Hymno *Jam lucis &c.* quia nulli Hymni

mni ejus ætate Romæ recitabantur. S. Benedictus tamen Amalario antiquior, qui Primam à Laudibus distinguit (ùt diximus) *cap.* 17. suæ Regulæ hunc ordinem in ea servari præscribit. Primâ horâ, inquit, dicantur Psalmi tres singulatim, & non sub una *Gloria*, Hymnus ejusdem Horæ post Versum *Deus in adjutorium meum intende*, antequam Psalmi incipiantur.

V. Gavant. eod. n. 4. -- *Antiphonam nemo notat &c.*) Prima sine Antiphona dicebatur. Primus fuit Radulphus Tungrensis, qui tradidit, singulas Dei Horas Antiphonam habere; minores autem Horæ olim nullamAntiphonam habebant, uti colligitur ex Ordinibus Romanis, & hodie servatur tribus ante Pascha diebus, & Paschatis hebdomada. Quamvis autem in Regula S. Benedicti *cap.* 17. post illa verba: *Hymni earundem Horarum, terni Psalmi, Lectio &c.* subnectitur: *si major Congregatio fuerit, cum Antiphonis, si verò minor, in directum psallantur,* nihilominus non significantur hìc nomine *Antiphona* verba illa, quæ in Horarum Canonicarum principio intonantur, sed prædictis verbis, nempe *cum Antiphona psallere*, voluit Sanctus Benedictus, ùt explicat Haëftenus *lib. 7. tract. 4. disquisit. 3.* voluit, inquam, designare eam Divini Officii partem, quæ fit cum nota, & melodico concentu; *in directum* verò *psallere*, seu *sine Antiphona*, idem est, ac psallere sine notis, modulatione, aut tono, ita ut æquali vocis tenore rectè omnia absque ascensu, vel descensu pronuncientur. Et sic optimè intelligitur illa dispositio, *si major Congregatio fuerit, cum Antiphonis*, nomine enim majoris Congregationis, venit Congregatio, in qua sint plures, quàm duodecim Monachi, ùt explicat Bernardus Cassinensis apud Martene in prædictum caput Regulæ S. Benedicti, qui optimè possunt sustinere laborem, & onus psallendi cum notis, & modulatione modo supradicto. Minorem verò Congregationem ab Antiphonis, nempe cantu, eximit S. Patriarcha, ne nimio labore pauci opprimantur; quod enim fit à multis, faciliùs adimpletur, quàm à paucis. Et certè, subdit Martene *loc. cit.* in minori Congregatione, ubi minor solet esse substantia, necesse est, quosdam frugibus colligendis foras exire, aliisque Monasterii utilitatibus vacare, paucis in Choro remanentibus, quibus grave esset, has Horas cantu sollemni persolvere. Præterire non possum, quòd juxta mentem aliquoram, quos suppresso nomine allegat Cardinalis Turrecremata, major Congregatio dicitur illa, quæ est à triginta, & supra Monachis constituta; minor verò Congregatio, si minus à triginta fuerint Fratres descendendo usque ad duodecim; nam minùs à duodecim non videtur Congregatio Regularis. Quæ quidem sententia valde arridet Martenio *loc. supracit.* nam ait ipse S. Benedictus in Regula *cap.* 21. Decanos in sola majori Congregatione instituit, verùm supra duodecim, aut quindecim Monachos, vel circiter sufficiunt Abbas, & Præpositus: major ergo Congregatio haud potest esse, nisi ubi duo minimum existunt Decani singuli supra denos Monachos constituti, & supra utrosque Abbas, & Præpositus, hoc est viginti quatuor.

VI. Gavant. pag. 42. col. 2. num. 5. -- *Psalmi in Dominicis quatuor &c.*) Juxta Regulam S. Benedicti *cap.* 17. à nobis jam allegatam in Officio Horæ Primæ recitari debent Psalmi tres, quos tamen singulis diebus S. Pater sic variat, ut Dominica ad Primam quatuor Capitula Psalmi 118. Feria II. primum, secundum, & sextum Psalmum, & ita per singulos dies tres per ordinem Psalmos, usque ad Psalmum 19 dicendos instituat; ita tamen, ut 9. & 17. Psalmi proliziores dividantur in binas *Glorias*, & sic Dominica ad Vigilias semper à 20. Psalmo incipiatur. Longè prolixius est Primæ Officium à S. Aureliano in ordine psallendi Regulæ subjecto dispositum, ubi ait -- Post Matutinos ad Primam 12. Psalmi dicantur &c.

In

In Regula tamen ad Virgines sex tantummodo Psalmos assignat. Prædictis tribus Psalmis à S. Benedicto præscriptis subjungebant olim ejusdem Monachi Symbolum S. Athanasii, ùt notat Martene *loc. cit. n.* 10. idque colligit ex Catalogo Abbatum Floriacensium, qui habetur *tom.* 1. *Miscell. Baluz.* ubi de Theodulpho Abbate dicitur - - Explanationem edidit Symboli S. Athanasii, quod à Monachis post tres regulares Psalmos, ad Primam quotidie canitur - - Idem colligit ex Ordinario Tullensi S. Apri, in quo habetur - - Omnibus diebus Dominicis infra preces post *Domine, exaudi*, dicatur *Quicumque vult &c.* Cæteris autem diebus dicatur *Quicumque vult* ante Antiphonam; & infrà in Feria II. ad Primam Hymnus *Jam lucis*, Antiphona *Servite Domino*, Psalmi *Beatus vir*: *Quare fremuerunt*: *Domine, ne in furore tuo*: *Quicumque vult &c.* - - Psalmus *Beati immaculati*, pro minoribus Horis divisus peculiaris est Ecclesiæ Romanæ mos, legimus tamen in Vita S Benedicti Ananiensis, Psalmum illum juxta Romanum Ritum præscriptum fuisse: *Divinum Officium juxta Romanos Psalmo* 118. *persolvatur.* Obiit autem prædictus S. Abbas Anno 821. Ante Psalmum *Beati immaculati* sex Psalmi Romæ recitabantur, à *Confitemini* incipiendo, & in Breviariis recognitis, & emendatis hi Psalmi in sex dies distributi sunt, in Dominicam scilicet, & quinque alios hebdomadæ sequentes dies; Sabbatum autem hoc quarto Psalmo caret. Post Psalmos Primæ Dominicis diebus dicitur Symbolum S. Athanasii, ùt præscribit superior Rubrica, de quo Symbolo agemus infrà in sequenti Sectione *c.* 10. simul cum nostro Gavanto.

VII. Gavant. pag. 43. col. 1. n. 8. - - *De Capitulo, quod Amalarius omittit scribere &c.*) Videri possunt etiam ea, quæ tradit Edmundus Martene *cit. loc.* de Ritibus Monachorum spectantia ad Capitulum, ad Responsorium breve, seu Versus, ad Lectiones, Confessionem, & Preces, quæ ad Primam, seu post recitatos Psalmos interponuntur. De Martyrologio, de Pretiosa cum Reliquis usq; ad finem fusiùs cum Gavanto Sectione sequenti etiam nos differemus.

De Horis, Tertia, Sexta, & Nona. XVI.

RUBRICA.

1 *AD Tertiam, Sextam, & Nonam, ante singulas Horas dicitur Pater noster, Ave Maria, Deus in adjutorium, Hymnus, & Psalmi ùt in Psalterio: Antiphona secundùm Officii qualitatem, ordine, quo suprà. Dictis Psalmis & Antiphona, dicitur Capitulum, & Responsorium breve pro qualitate Officii: quæ in Dominicis & Feriis, quando non habentur propria in Proprio de Tempore, dicuntur ùt in Psalterio: in Festis, si in proprio Sanctorum non sint propria, sumuntur de Communi. Post Responsorium breve dicitur: Dominus vobiscum, & Oratio, quæ habetur in Proprio de Tempore: si autem sit de Sancto, ùt in Proprio Sanctorum; alioquin ùt in Communi.*

2 *Post Orationem repetitur Dominus vobiscum, & dicitur: Benedicamus Domino: Fidelium animæ: & Pater noster secretò, ùt infrà in Rubrica de Oratione Dominica explicatur.*

Novæ Observationes, & Additiones ad Gavanti Cap. IV. De Horis, Tertia, Sexta & Nona.

I. Gavant. pag. 43. col. 2. n. 1. -- *Hæ tres Horæ insigniores erant in rebus humanis, & solemniores in Orationibus Divinis &c.)* Veteres, maximè Judæi, Romani, & Itali, ùt Historiæ, & Mathematicorum libri testantur, artificialem diem, hoc est, totum illud spatium temporis, quod ab ortu solis ad occasum intercipitur, & noctem, sive tempus illud, quod solis inter occasum, & ortum labitur, in horas, sive partes duodecim æquales partiebantur, modò quidem breviores, modò verò prolixiores, juxta brevitatem, aut prolixitatem noctis, aut diei, nam ætate, qua breviores sunt noctes, horæ diurnæ prolixissimæ, nocturnæ verò brevissimæ erant, & è converso hyemis tempore; unde horas illas vocabant inæquales, non quòd inter se non essent æquales, sed quòd duodecim horæ diurnæ respectu aliarum duodecim nocturnarum, excepto æquinoctiò, essent inæquales. Hanc consuetudinem dividendi hoc modo horas diurnas, ac nocturnas per sæcula duodecim viguisse in Ecclesia, scribit Paulus le Fort, Monachus Cisterciensis, in eo Libello, quem *de antiquis, & modernis horis* exaravit, *cap. 2. §. 3.* & Julianus Parisius *de prima vivendi ratione Cister. iensium part. 3. cap. 1. §. 1.* tradit, horis inæqualibus usos fuisse Cistercienses usque ad annum 14:9.

Rursus apud Antiquos pro Oratione diurna in quatuor partes æquales dies dispartitus fuit, quarum unaquæque tribus constabat horis ex prædictis duodecim diurnis, & ab ultima sui hora inclusa, Oratio, quæ fiebat, sumpsit denominationem; ita ut prima Orationis pars, quæ in tertia diei hora finiebatur, *Tertia* diceretur: secunda pars, quæ in sexta, *Sexta*: tertia, quæ in nona, *Nona*: quarta, & postrema, quæ in vespere, & duodecima, *Vespera*, seu duodecima appellaretur. Hinc est, quòd horæ Canonicæ diurnæ, quæ usque modò in Officio Divino recitantur, eodem modo omnes, & univoçè à prædictis quatuor diei horis adhuc denominantur, scilicet *Tertia* à tertia, & sic de singulis. Ex prædictis tamen quatuor diei partibus duæ postmodum particulæ fuerunt separatæ, prima scilicet, & ultima diei hora; pro Prima hora Canonica, quæ statim ab ortu solis; & pro Completorio, quæ in hora duodecima, seu in solis occasu, celebrantur, de quibus apud Antiquiores mentio non habetur, cùm neutra harum horarum Canonicarum ab initio esset cognita, ùt de Prima jam ostendimus, & de Completorio probabimus infrà.

Si autem quæratur, in quanam parte illius spatii, seu trium horarum, quod dicitur tertia, sit recitanda hora Canonica, quæ *Tertia* pariter denominatur, in principio, an in fine, cùm satis longius sit dictum spatium horæ diei, quàm recitationis unius horæ Canonicæ? respondendum est cum Marcello Francolino *Tract. de tempore horarum Canonicarum cap. 10. num. 9.* quòd in quacunque parte horæ recitetur, dummodò tota Oratio intra spatium illud compleatur, rectè, & suo tempore recitata censetur, sed si fieri possit, ùt, cùm finitur hora diei, finiatur etiam simul tota recitatio horæ Canonicæ illi correspondentis, tunc rectissimè facta recitatio, quantùm ad temporis circumstantiam pertinet, dici debet: excepta tamen prima hora Canonica, quæ statim post Ortum Solis incipi deberet.

II. Gavant eod. n. 1. -- *Tum Danielis, qui ter orabat in die, tum Apostolorum &c.)* Prædictas Horas diei Tertiam, Sextam, & Nonam notissimas fuisse etiam Apostolorum tempore ad preces fundendas, optimè docet Gavantus, nam hora tertia Apostoli orantes acce-

acceperunt Spiritum Sanctum, ùt S. Petrus testatus est *Act.* 2. ℣. 16: dicens: *Cùm sit hora diei tertia.* Rursus *Act.* 10. ℣. 9. *legitur*, quòd *ascendit Petrus in superiora, ut oraret circa horam sextam.* Denique *Act.* 3. ℣. 1. habetur: *Petrus autem, & Johannes ascendebant in Templum ad horam Orationis Nonam.* Hinc Tertullianus à Gavanto citatus antedictas horas Canonicas Apostolicas appellat, tanquam ab eorum disciplina profectas; ad exemplum Danielis, in cujus *Capitis 6. Commentario* ait Divus Hieronymus: *Tria autem sunt tempora, quibus Deo flectenda sunt genua, Tertiam horam, Sextam, & Nonam Ecclesiastica Traditio intelligit*; & Amalarius Fortunatus *lib.* 4. *de Ecclesiastic. Offic. cap.* 3. ait: *Tres horæ diei nobis initiata sunt ad orandum Deum à Daniele Propheta.* S. Cyprianus verò *in serm. de Oratione Dominica* prope finem docet: *Ho â tertiâ orandum esse, ut Spiritum Sanctum, qui horâ illa descenderat, veneremur, sexta, quòd Christus Cruce affixus fuit, nona verò, quia ad nonam peccata nostra sanguine suo abluit, & ut redimere, & vivificare nos posset, victoriam suam tunc passione perfecit.*

Cassianus *lib.* 2. refert, Orientis Monachos tres horas istas dum opus facerent, recitasse, atque Dominicis tantùm diebus ad eas decantandas convenisse; & Gregorius Turonensis *lib.* 10. *Historia* testatur, Injuriosum Episcopum XV. Turonensis Ecclesiæ præscripsisse, ut ibidem Tertia, & Sexta recitarentur, unde suspicandi locus datur, ùt optimè advertit Grancolas *lib. supracit. cap.* 7. ante ejus tempora privatim tantùm, atque ex Fidelium pietate, nulla lege jubente recitatas fuisse. Et in vita S. Cæsarii Arelatensis legitur, eum statuisse, ut imposterum Clerici Tertiam, Sextam, & Nonam publicè decantarent, quo pœnitentes, & Laici illis adesse possint; atque in Regula sua singulis horis istis sex Psalmos tribuit. Ita pariter S. Aurelianus sex Psalmos pro qualibet hora recitandos disposuit, S. verò Benedictus tres dumtaxat cum Lectione, ℣. Kyrie &c. Mos verò Romanæ Ecclesiæ est distribuere pro Horis istis Psalmum 118. *Beati immaculati &c.* in undecim partes; quarum duæ pro Prima, & reliquæ sunt pro aliis horis, qui Ritus in nulla Monastica Regula invenitur. S. Benedictus Ananiensis tamen hunc Romanum morem, ùt innuimus suprà, servabat, ùt in ejus vita legitur. Varios Monachorum mores circa Lectiones, Preces, & alia in his horis recitandas tradit Grancolas *loc. cit.* nac non Cardinalis Bona.

Cæterùm in quibusdam Ecclesiis diebus Festis Tertia canitur Sollemniter, ante Missam Conventualem, de qua Sollemnitate agunt Cæremonialia, & Consuetudines particularium Ecclesiarum.

De Vesperis, XVII.

RUBRICA.

1 *AD Vesperas: Pater noster, Ave Maria, Deus in adjutorium, &c. Deinde dicuntur quinque Psalmi cum quinque Antiphonis, ùt in Proprio aut Communi Sanctorum signantur. In Dominicis autem & Feriis, Antiphonæ & Psalmi semper dicuntur ùt in Psalterio (ubi etiam tempore Paschali Psalmi dicuntur sub una Antiphona, Alleluja,) nisi aliæ propriæ Antiphonæ vel Psalmi (ùt in Dominicis Adventûs, & triduo ante Pascha) assignentur.*

2 *Post Psalmos & Antiphonas dicitur Capitulum, Hymnus, Versus, Antiphona ad Magnificat cum eodem Cantico, & Oratio: omnia de Tempore, vel de Sancto, pro qualitate Officii.*

3 *Preces quando dicendæ sunt, dicuntur ante Orationem: Commemorationes verò de Cruce, sanctâ Maria, Apostolis, Patrono, & Pace post Orationem, ùt in propriis Rubricis habetur. Terminatur autem Officium Vesperarum, ùt in aliis Horis.*

Novæ Observationes & Additiones ad Gavanti

Cap. V. De Vesperis.

I. Gavant. pag. 44. col. 1. n. 1. -- *Vespera à sydere &c.)* De Vespertino Officio plura hìc inquirit Gavantus, præsertim quo nomine apud Auctores antiquos appellaretur, deinde quanam hora celebraretur, & denique quæ Preces in Vespertino Officio ab Antiquioribus funderentur. Præcipuum autem, ac celeberrimum hujus Officii nomen, quod etiam nunc ubique retinet, fuit, *Vespera*, ita dictum, ùt optimè etiam advertit Gavantus cum Isidoro *à sydere, quod Vesper vocatur, & decidente sole exoritur*, eò quòd tunc temporis celebraretur: hoc vocabulo, & nomine nihil frequentius apud Auctores, ita, ut supervacaneum omnino sit, eorum testimonia referre. Hoc Officium à S. Basilio *in Regulis fusiùs disputatis cap. 17.* vocatur *Eucharistia*, seu gratiarum actio, eò quòd ad referendas pro beneficiis à Deo per diem acceptis gratias præsertim institutum sit; à S. Gregorio Nysseno autem in vita S. Macrinæ vocatur *Lucernalis gratiarum Actio*, quo nomine etiam appellatur à laudato S. Basilio *in lib. de Spiritu Sancto cap. 29.*

II. Gavant. eod. n. 1. -- *Lucernarium dicebatur, & lucernalis hora &c.)* Alii Vesperarum Officium, quod semper in Ecclesia habitum fuit, tanquam omnium diei horarum maximè sollemne, & respondens Sacrificio Vespertino, quod ab Hebræis offerebatur, alii, inquam, hoc Officium *Lucernarum* appellarunt, alii *Officium lucernarum*, alii *lucernalem horam*, quia valde serò recitabatur, & cerei, necnon lampades ad hoc Officium accendebantur. Socrates *lib. 2. cap. 25. lucerna accensionem* illud vocat ob eandem rationem, nempe ob cereos, & lampades, quæ accendebantur; quinimmò preces nonnullæ fiebant in actuali lampadum accensione, ùt colligitur ex Officio Mozarabico, in quo Vesperæ incipiunt ab Oratione, quæ recitatur, dum lampades accenduntur, diciturque *lumen offerre*. Recitatur autem *Kyrie, Christe, Kyrie, Pater noster*, deinde *in N. D. J. C. lumen cum pace Amen, hoc est lumen oblatum, ℟. Deo gratias*. Eadem ista Oratio dum lumina ad Officium Vespertinum accenduntur, facienda legitur in quodam Hymno Prudentii malè inscripto *ad incensum Cerei Paschalis*, nullo enim modo pro Cereo Paschali, sed pro Vespertino Officio deservit, cùm silice percussa, ignis excitabatur ad Cereos accendendos, idque quotidie Vesperi fieri solebat. De his omnibus fusè, ac doctè differit Menardus in notis ad Regulam S. Benedicti *cap. 24. §. 2.* ubi refert preces, quæ à Monachis recitabantur, in luminum accensione. Neque tamen confundenda est *Vespera* cum *Lucernario*, seu cum precibus, quæ ad accendendas lucernas in Ecclesia dicebantur ante Vesperas, quas etiam *Lucernarium* appellarunt, utrumque enim distinguitur, licèt eodem nomine vocaretur, ùt probat idem Menardus, & patet ex Regula, quæ sub nomine S. Augustini, inter ejus opera vulgata, est in appendice.

III. Gavant. eod. n. 1. -- *Ultima diei hora recitabantur &c.)* Ex dictis satis liquet, quanam hora persolveretur Vesperarum Officium, nempe accensis lucernis, qua forte de causa à quamplurimis antiquis Auctoribus, quos congerit Cardinalis Bona *de Divina Psal-*

Psalmodia cap. 37. inter nocturnas Divini cultus horas recensetur. Sed Officium Vespertinum sine controversia inter diurnas horas numerandum est, quia ultima diei artificialis horâ, scilicet occidente Sole, recitari solebat, ac proinde tempus Canonicum Vesperarum erat hora duodecima, & postrema totius diei, non quidem exacta, & completa, sed labente, & hinc est, quòd Concilium Turonense à Gavanto allegatum Vesperarum Officium *duodecimam* appellavit, sumpto nomine ab ultima diei hora, in qua recitandum est. Hoc eodem nomine nuncupatum fuit idem Officium in Regula Cassiani, seu potiùs in Regula ex operibus Cassiani conflata, & à S. Benedicto Ananiensi Abbate citata *in Concor. Regul. cap.* 24. §. 2. non alia ratione, ùt considerat etiam Martene *de Monachorum Ritibus lib.* 1. *cap.* 10. *num.* 8. nisi quia duodecima, seu ultima diei hora diceretur. Neque officit, quòd Cassianus *lib.* 3. *de Institutis Cœnobiorum cap* 3. dicat, horam lucernalem esse undecimam, adeoque non duodecimam; nam Cassianus ibi loquitur de hora undecima jam exacta, & completa, ac proinde de duodecima jam cœpta; nam accommodat Laudes Officii Vespertini ad illorum opus, qui horâ undecima vocantur ad vineam, sic enim ait: *In his quoque horis etiam ille Evangelicus Paterfamilias operarios conduxit in vineam suam, ita enim & ille primò manè conduxisse describitur, quod tempus designat Matutinam nostram sollemnitatem; deinde de Tertia, inde Sexta, post hæc Nona, ad extremum undecima, in qua lucernalis hora signatur.* Hæc Cassianus, sed illos operarios horâ undecima exacta operari cœpisse, & usque in finem duodecimæ operatos fuisse, testatur Matthæus *cap.* 20. illis verbis: *Hi novissimi unâ horâ fecerunt.* Ex quo patet, ita etiam loqui Cassianum mox citatum, quæ omnia confirmari possunt hac ratione; nimirum, quia lucerna, & lumina, quæ adhibebantur tanquam necessaria ad Vesperarum Officium, non erant profectò necessaria horâ decima, vel undecima inchoante, cùm Sol adhuc clarissimè luceat, sed horâ undecima jam expleta, & horâ duodecima jam labente, Sole jamjam occumbente, præsertim in locis obscurioribus, sicut Oratoria, & Chori esse solent.

VI. Gavant. pag. 44. col. 2. n. 5. -- *Nam quinque Psalmi &c.*) Circa Vesperarum Officium varia in Ecclesiis fuit disciplina, sicut & in cæteris Officiis aliqui sex Psalmos, & sex Lectiones recitabant, alii verò plures, aut pauciores, prout videre est apud Martene *loc. cit. de Monachorum Ritibus num.* 10. *& seqq.* Hodie autem quatuor Psalmi apud Monachos, quinque verò juxta Romanum morem decantantur: Dominicani tamen quinque Psalmos pariter recitant, licèt in aliis cum Romano Ritu non conveniant: apud Cistercienses verò Psalmi ad Vesperas nunquam mutantur, atque illos, qui singulis Feriis proprii sunt, semper recitant, asseruntque, S. Benedictum, ut Psalmi in Festis mutarentur, nunquam jussisse, nisi ad nocturnum Officium: Carthusiani verò pro Festorum ratione Psalmos mutant. In veteri Psalmorum distributione, quam pro Officio recitando evulgavit Card. Thomasius juxta antiquam Romæ disciplinam, hæc leguntur: *Ad Vesperas recedente Sole, ac die cessante in Festis, sive majoribus, sive minoribus semper dicuntur Psalmi Feriæ occurrentis, nisi aliter notentur.* Proprii in Natali tantùm, in Cœna Domini, atque alii quibusdam diebus his similibus habentur.

V. Gavant. pag. 44 col. 2. num. 7. -- *De Capitulo, de Hymno, &c.*) Vesperarum Capitulum, quod ante Hymnum recitatur, ab Amalario *cap. ult. de Antiphonis:* Lectio à Pastore prolata, dicitur: Præpositus enim, sive Celebrans illud recitabat. Prædictam Lectionem modò apud Monachos, reliquosque omnes recitat Hebdomadarius, qua finita respondetur à Choro *Deo gratias*; deinde juxta Monachorum morem subjungitur breve, vel prolixum Responsorium ab uno,

 vel

vel pluribus cantandum, ut notat Martene supra num. 24. de quibus Responsoriis mentionem etiam facit Amalarius *loc. cit.* atque ait: Se ea Metis non invenisse, eò quòd ignoraret, cur potiùs ad Vesperas ante *Magnificat*, quàm ad *Laudes* ante *Benedictus* adhiberentur, & sicuti nulla erant ad Laudes, nulla quoque pro Vesperis designavit. Juxta Romanum Ritum nulla sunt Responsoria, neque ad primas, neque ad secundas Vesperas; Benedictini tam ad Vesperas, quàm ad Laudes quotidie habent Responsoria similia illis, quæ ad minores horas adhibentur, & brevia Responsoria appellant, postremo tantùm Versiculo ante *Magnificat*, vel *Benedictus* translato.

VI. Gavant. pag. 45. col. 1. n. 8. -- *Canticum Magnificat &c.*) De hoc Cantico post Hymnum omnibus diebus recitando satis superque discurrit Gavantus. Prædictum Canticum Amalarius *lib. 3. cap. 7.* Hymnum B. V. appellat. Finito hoc Cantico *Kyrie &c.* dicebatur, postea verò Collecta. Post Vesperas dabatur Benedictio, quemadmodum & ad aliorum Officiorum finem. Episcopi solent etiam ad hanc diem, cùm res divinas faciunt post Laudes, & Vesperas Benedictionem impertiri; idque præscribitur à Concilio Agathensi *Can.* 30. in quo sancitur: *Plebs, Collecta Oratione ad Vesperam, ab Episcopo cum Benedictione dimittatur.* Et in Vita S. Cæsarii Arelatensis *lib.* 2. legimus, eum Benedictionem elargitum fuisse ad finem Vesperarum: *Cùm, expleto Lucernario, Benedictionem Populo dedisset.* Reliqua spectantia ad hanc horam Canonicam, atque Diurnam legi possunt apud allegatos Auctores, nimirum Martene, Grancolas, Card. Bona, Amalarium, Francolinum, & alios.

De Completorio. XVIII.

RUBRICA.

1 *AD Completorium absolutè dicitur Lectio brevis, ùt in Psalterio, deinde, Pater noster, Confiteor, Misereatur, Indulgentiam, Converte, Deus in adjutorium: Antiphona, Psalmi, Hymnus, Capitulum, Responsorium breve, Canticum cum Antiphona, omnia ùt in fine Psalterii; & post Antiphonam in Duplicibus, & infra Octavas dicitur Oratio: in alio autem Officio ante Orationem dicitur, Kyrie eleison, cum reliquis Precibus, ùt ibidem in Psalterio.*

2 *Post Versum, Benedicat, & custodiat nos &c. dicitur una ex Antiphonis B. Mariæ cum Versiculo, & Oratione, ùt ibidem: & dicto Versu, Divinum auxilium, dicitur secretò, Pater noster, Ave Maria, & Credo.*

Novæ Observationes, & Additiones ad Gavanti

Cap. VI. De Completorio.

I. Gavant. pag. 45. col. 1. n. 1. -- *Completam vocat Isidorus &c.*) Hanc ultimam diei horam Canonicam, quam S. Benedictus in sua Regula *cap.* 17. & 42. *Completorium* appellat; ob rationes à Gavanto adductas S. Isidorus *lib. 1. de Offic. Ecclesiastico cap.* 21. *Completas* vocat, & nonnulli PP. *Completam*; verùm citatus Isidorus in Regulam *cap.* 7. *Completorium* pariter vocat. S. autem Columbanus Regula *cap.* 7. *Initium noctis* nuncupat hanc horam; Fructuosus verò, Bracarensis Episcopus, *Primam noctis horam*, fortè quia dice-

dicebatur in *crepusculo Vespertino*, ùt tradit Eddius in Vita S. Wilfridi *cap.* 64. sive *instante noctis arti.u'o*, ùt in historia translationis S. Jenulphi *n.* 25. quæ habetur in Sæculo 4. Benedictino *par.* 2.

II. Gavant. pag. 45. col. 2. n. 2. -- *Vel à S. Basilio &c.)* Inquirendo originem hujus horæ Canonicæ, hanc repeti posse, ait Gavantus, vel à S. Cypriano, vel à S. Basilio, qui in Regulis fusiùs disputatis *quæst.* 37. ait: ***Cùm autem primis se jam noctis intendentibus tenebris, sequeretur petitio, ut quies, quam sumus capturi, ab omni perturbatione, ac vitio libera sit, qua hora etiam necessariò nonagesimus recitari Psalmus debet.*** Sed aliter omnino explicat Basilii verba Marcellus Francolinus in Tractatu de tempore horarum Canonicarum *cap.* 29. *num.* 1. *& seqq.* in Francolini sententiam abit etiam Card. Bona de Divina Psalmodia *cap.* 48. §. 1. ubi validis rationum momentis ostendit, hujus horæ Canonicæ institutionem tribuendam omnino esse S. Benedicto, præsertim, quia, licèt in Scripturis, & Patribus frequens habeatur mentio Orationis faciendæ in fine diei, ad Vesperas tamen, vel ad Orationes quasdam privatas, & non ad Completorium Orationem communem ab Ecclesiasticis faciendam, illæ PP. sententiæ referri debent. Prætereà accedit, quòd ipso nomine Completorii nullus Ecclesiasticus Scriptor Benedicto antiquior usus fuit, nec apud quempiam Græcum, vel Latinum Auctorem hujus Officii nomen reperitur. Prosequitur idem Bona ad refellendam opinionem illorum, qui S. Basilium primum Completorii institutorem tueri conantur, & etiam in Epistola quadam MS. alias addit validissimas rationes, quibus propugnat hanc suam sententiam; unde qui suæ curiositati super hac quæstione satisfacere cupiret, consulat prædictum Auctorem, & evolvat sua allegata monumenta. Huic sententiæ consentit profectò Gavantus noster, nam loquendo de antiquis temporibus, quibus aliqua Oratio post Vesperas recitanda præscribebatur: Hoc rude fuit potiùs (ait ipse) quàm completum Completorium; & reverà ante S. P. Benedictum post Vesperas nulla sollemnis Oratio persolvenda remanebat, sed privata solùm cuique Psalmodia imponebatur, unde Johannes Climacus, qui sexto Sæculo floruit, in Sermone *de Pastoris officio* ait: Quidam Pater post complementum Vespertinarum Orationum alicui duos, alii tres, alii centùm Psalmos ante somnum injungebat -- Igitur in apertis est, hanc fuisse Orationem non communem, sed peculiarem, & aliquod Completorii vestigium, non verò ipsum Completorium, quod constituit septimam horam Canonicam, quæ addita fuit non Cassiani tempore, ùt innuit Gavantus hìc *num.* 3 hic enim Anno 440. floruit, sed solùm S. Benedicti ævo, qui sexto ineunte Sæculo vixit, cùm ante ipsum Benedictum, ùt innuimus suprà, nullus Scriptor mentionem faciat de Completorio.

III. Gavant. pag. 45. col. 2. n. 4. -- *Illud esse recitandum hora duodecima &c.)* Omnes conveniunt Auctores, quòd Canonicum tempus Completorii erat hora duodecima jam exacta post cœnam, immò post collationem, nempe lectionem aliquam spiritualem, quæ apud Monachos cœnam subsequebatur, de qua latè disserit Edmundus Martene *lib.* 1. *de Monachorum Ritibus cap.* 11. unde dicebatur Completorium post omnia opera somnum antecedentia ante finem crepusculi Vespertini, postremo scilicet termino abeuntis dies, & ita docent omnes, præsertim Bellarminus *lib.* 1. *de bonis operibus in particul. c.* 11. necnon Stephanus Duranti *de Ecclesia Ritibus cap.* 12. Non ideò tamen, ùt optimè àdvertit Cardinalis Bona supracitatus §. 2. quorumdam Canonistarum errori assentimur, qui putant, Completorium unam esse ex nocturnis Vigiliis, quamvis enim post Solis occasum celebraretur, diurnis nihilominus Officiis, tanquam ipsorum Complementum, deputatur.

IV.

IV. Gavant. eod. n. 4. -- *Ut laici quoque interesse queant &c.*) Francolinus *loc. supracit.* probare nititur, Completorium ante Solis occasum recitari debere, præsertim quia Completorio Christi sepultura repræsentatur, Christus autem sepulturæ consignatus fuit ante Solis occubitum, ùt asserunt Auctores ab eodem citati; deinde aliam addit rationem Francolinus, nimirum quia aliàs in Hymno Completorii non deberent dici illa verba: *Te lucis ante terminum.* Et denique addit Gavantus, ut laici quoque interesse queant huic Officio; verùm omnia concordari possunt, nam optimè in Completorio potest repræsentari Christi sepultura, etiamsi post Solis occasum recitetur; non enim Mathematicè accipiendum est temporis momentum, quo Sacrosanctum Christi Corpus in tumulo repositum fuit; ad illud de verbis Hymni, *Te lucis ante terminum*, optimè responderi posset cum Clichthoveo *in expositione dicti Hymni*, illud verbum *lucis* accipiendum esse pro luce crepusculi, non vero pro luce corporis Solaris, & ita verificatur, Completorium dici ante terminum lucis, nempe ante terminum crepusculorum, & sic optimè proferuntur, & concordant illa alia verba, quæ inter preces Completorii dicuntur, nempe *Dignare Domine nocte ista &c.* quia nimirum hæc recitantur incipiente jam noctis crepusculo. Denique nil vetat laicos in tali temporis circumstantia interesse huic Officio, & ad Ecclesiam convenire posse. Cæterùm apud antiquos Monachos certum est, hanc ultimam reflexionem locum non potuisse habere, quia ab iisdem Completorium recitabatur eodem loco, quo collatio fiebat. Antiquus autem Ordo Conversationis Monasticæ locum collationis faciendæ designat; Capitulum: *Post Vesperas*, inquit, *horâ competenti facto signo omnes conveniant in Capitulo, & legatur Scriptura, quæ ædificet audientes:* ita apud Haëft: aliter autem legit editio Neapolitana. Eundem locum assignat Hildemarus, necnon Cassinensium declarationes *in cap. 42. Regulæ*, in quibus habetur: *pro qua lectione pulsatur primum signum Completorii, & Fratres omnes in Capitulo conveniunt ad hujusmodi lectionem*: Camaldulenses etiam, ùt scribit cit Haëft. collationem fieri volunt in Capitulo; vel Claustro Ecclesiæ proximiori, & Valisoletani in Capitulo; vel loco, qui Choro vicinior est.

V. Gavant. pag. 46. col. 1. n. 6. -- *Ordo Completorii per se patet &c.*) Quæ Completorium præcedunt, ab Antiquis Monachorum Ritibus mutuata sunt; hinc nostrum Romanum Completorium incipit à *Jube Domine* cum Lectione; atque imitatio hæc est eorum, quæ S. Benedictus statuit *cap. 42. suæ Regulæ*; conveniendum scilicet esse vespere, ùt mox nos quoque innuimus, ad Lectionem habendam, cui initium dabatur Lectione aliqua, petita priùs benedictione à Lectore, ut colligitur ex libro Usuum Cisterciensium, & ex MSS. Consuetudinibus S. Germani à Pratis, nec non ex Cæremoniali Bursfeldensium, *distinctione 3. cap. 4.* Finita ad nutum Abbatis Collatione, & dicto à Lectore: *Tu autem Domine &c.* Subjungebat Abbas *Adjutorium nostrum &c.* Et sic intrabant ad Completorium. Ita antiquus Ordo Conversationis Monasticæ -- Finita Lectione surgant omnes pariter, & dicat Dominus Abbas: *Adjutorium nostrum in nomine Domini* in ipso Collationis loco -- Hoc tamen, in Choro cùm omnes ad Ecclesiam pervenerint, à Præsidente dici volunt Bursfeldenses *in suo Cæremoniali cap. 13.* his verbis -- Cùm finita Lectione Regulari pervenerint Fratres ad Chorum, ad complendum . . . . dicat Præsidens per accentum *Adjutorium nostrum in nomine Domini* -- Lectio autem Brevis ex Epistola S. Petri, ad quam nos quoque benedictionem postulamus, instituta fuit pro Lectione Collationis ad Completorium extra Chorum dicendum, unde & in ejus fine Monachi subjungebant Versum *Adjutorium nostrum &c.* Id patet ex MSS. Consuetudinibus S. Germani

mani à Pratis, & ex Breviario Congregationis Casalis Benedicti, edito anno 1586. in quo hæc leguntur - - Ad Lectionem ante Completorium: *Jube Domine* - - Benedictio: *Noctem quietam &c.* Extra Chorum respondetur *Amen*, Lectio Brevis extra Chorum: *Fratres Sobrii estote &c.* In aliis etiam Ordinariis Monasticis adnotatum est, Lectionem prædictam ab illis fuisse recitatam, qui Completorium extra Chorum absolvebant, & reverà apud Bursfeldenses citatos, qui in Choro Completorium recitant, nulla hujusmodi brevis Lectionis in eorundem Ordinario fit mentio.

Orationem Dominicam, quæ post prædictum Versum *Adjutorium* secretò subjicitur, primum eam se reperisse in MSS. Consuetudinibus S. Germani à Pratis, ait Edmundus Martene *loco supracit. num. 8.* in quibus præscribitur, ut à Collatione, omnibus in Ecclesiam ingressis, Prior ordinis, qui fuerit in Choro, terminet *Pater noster*: Bursfeldenses addunt etiam Orationem Angelicam, & idem præstabant Monachi Benedictini Casalini nuncupati, sed hæc omnia recentiora esse, ait Martene, vicemque tenere trium Orationum, quas olim Completorio, ùt aliis diei horis præmittere solebant. Ex prædictis Consuetudinibus, & Bursfeldensium Cæremoniali liquet, morem jam invaluisse apud prædictos Monachos celebrandi Officium Completorii in Ecclesia, & non ampliùs in Collationis loco. Cæterùm Orationem Dominicam quod attinet, ante Completorium recitandam, eam nonnisi in recentioribus Monasticis Constitutionibus reperiri, asseverat Grancolas *lib. 1. cap. 39.* nam Pius V. Breviario Romano illam inseruit, & secretò recitari jussit, ut doceret, eam Officii partem non esse, & nunquam eo loco recitatam fuisse.

VI. Gavant. eod. n. 6. - - *Confessio aptè fit &c.*) Peccatorum Confessio, quam post Orationem Dominicam facimus, antiqua profectò est; hujus enim non solùm Consuetudines S. Germani Pratensis mentionem faciunt, sed etiam multò anterior S. Dunstani Concordia, necnon antiquissimus Ordo Conversationis Monasticæ, quorum verba refert Martene *supra it. num. 9.* Eundem ritum, sed post Completorium tantùm observandum, præcepisse videtur S. Fructuosus, Episcopus Bracarensis, in sua Regula *cap. 2.* his verbis: *Recepto Nocturno silentio vale facientes invicem, & reconciliationi, ac satisfactioni alterutrum insistentes, laxant mutuò debita*; cujus rei praxim videre est in Observationibus prævìis ad vitam S. Dunstani *n. 9.* quæ habetur Sæculo V. Benedictino. Hinc Parisiis, atque in pluribus aliis Ecclesiis *Confiteor* ad finem est Completorii, non verò ad initium, ùt in Romano Breviario *Confiteor* invicem dicebatur: dicebat enim unus *Confiteor*, alter verò respondebat: *Misereatur tui*, atque ideò tacite recitatur ad primam, & ad Completorium, ne invicem sese interturbent. Bursfeldenses autem omittunt omnino hunc Ritum, sed dicto *Pater, & Ave* Completorium imponunt, & incipiunt, prout disponitur in eorum Cæremoniali *Capite 13.* hoc est à Versu *Deus in adjutorium.*

Versus *Converte nos &c.* non reperitur, ait Martene *loco cit.* in Consuetudinibus S. Germani à Pratis, sed dicto *Confiteor* cum Conventu; tunc, inquiunt, Hebdomadarius incipiet Completorium, & dicet: *Deus in adjutorium.* Versiculus igitur, *Converte nos*, novissimum est additamentum in Completorio; præscribitur tamen in Antiquis Consuetudinibus S. Dionysii in Francia, in quibus *Cap. 16. §. 4.* hæc leguntur - - eant ad Collationem, deinde ad Completorium, post percutiet unus Prior super sedem, & dicat unus ad alterum: *Confiteor Deo*; deinde incipiatur à Sacerdote Hebdomadario; *Converte nos &c.*

VII. Gavant. pag. 46. col. 1. n. 7. - - *Nam Psalmis quatuor &c.*) Juxta Romanum Ritum Psalmi quatuor recitantur ad Completorium, sed juxta Ritum Monasticum S. Be-

nedicti Psalmi tres tantùm recitantur sine Antiphona, totidemque præscribit Magister in sua Regula, sed cum Antiphonis psalli instituit; ex prædictis Psalmis celeberrimus omnium censendus est Psalmus 90. quem etiam ad petitionem S. Basilius, ad Completam S. Aurelianus decantari voluerunt.

VIII. Gavant. pag. 46. col. 1. n. 8. -- *Hymnus ante Capitulum dicitur &c.)* Psalmos sequitur statim Hymnus, quem pro temporis diversitate variabant Monachi, ùt refert Martene *loc. cit. num. 11.* Nobis autem Hymnus numquam mutatur, sed per totum Anni spatium idem est. Post Hymnum Lectio, Versus &c.

IX. Gavant. pag. 46. col. 2. n. 9. -- *Canticum Simeonis additur &c.)* Post Versus dicitur quoque Canticum Evangelicum: *Nunc dimittis &c.* quod neque in Breviario Monastico S. Benedicti, neque Cluniacensium, neque Carthusianorum reperitur, sed est peculiaris Romanæ Ecclesiæ Ritus. De ea re agit Amalarius *lib. 7. cap. 49.* Hoc Canticum invenitur etiam in Constitutionibus Apostolicis ad preces Vespertinas. Preces subsequentes *Kyrie, Benedictus es Domine, Dignare &c.* à Monachis profectæ sunt, atque in Breviario Cassinate perleguntur. Quare quidquid Psalmos præcedit, atque etiam Hymnus, Capitulum, Preces, & Collecta, à Monachis Completorio addita, & ab eisdem accepta fuerunt. Oratio: *Visita, quæsumus, Domine*, in nullo Romano Ordine, quamvis multi usque modò evulgati fuerint, neque in aliquo antiquitatis Ordinario Monastico reperitur, habetur tamen in Completorio apud Carthusianos, sed hoc ab eisdem recitatur in Cella, non verò in Choro. Opinatur Grancolas, ab eisdem fuisse acceptam, & Fratres Minores Breviario Romano inseruisse. Dicebatur quidem à Monachis ista Oratio, cùm in Dormitorio fiebat aspersio aquæ benedictæ, id quod contingebat omni nocte, ùt habetur apud S. Dunstanum *cap. 1. Omni nocte post Completorium aspergatur Domus requietionis eorum, recumbentibus eis propter illusiones Diabolicas.* Hac Oratione igitur petebatur Dei protectio adversus Diaboli insidias, atque Angelorum Patrocinium invocabatur pro eis, qui in Dormitorio quiescebant. Non fuit itaque composita hæc Oratio, ut in Choro, vel Ecclesia recitaretur, non enim ibi Angelorum permanentia exposcitur per noctis tempus, ut ibidem nos custodiant, quia in Ecclesia nemo dormire solet, sed talis Oratio à Superiore dicebatur erga suos Monachos in loco requietionis, antequam recumberent, & deinde eis dabatur Benedictio. Consimilis Oratio extat in vita Sancti Alicardi, Abbatis Gemeticensis sæculi 2. Benedict. dum fit aquæ benedictæ aspersio in Dormitorio: *Suscipe Domine preces nostras, & muro custodiæ tuæ hoc sanctum ovile circumda, & omni adversitate depulsa sit hic semper domicilium incolumitatis. & per Dominum nostrum &c.* Diversa autem ab istis erat Oratio, quæ in fine Completorii dicebatur, nam in Breviario Ambrosiano sequens legitur Oratio -- *Illumina, quæsumus, Domine, tenebras nostras, & totius noctis insidias tu à nobis semper repelle propitius, noctem istam illumina, quæsumus, Domine sancte, Pater Omnipotens, æterne Deus, & fac nos famulos tuos sine peccatis obdormire, & virtutibus Angelorum excitari, ut ad diem clarum, te auxiliante salvi, & protecti pervenire mereamur* -- Contractior est illa, quæ legitur in Breviario Ecclesiæ Bituricensis, necnòn Ecclesiæ Lugdunensis dicenda in Festis trium Lectionum, & Feriis, nimirum -- *Illumina, quæsumus, Domine, tenebras nostras, & totius noctis insidias tu à nobis repelle propitius per Dominum &c.* Advertere debemus, quòd in prædicto Breviario Ambrosiano Sancti Caroli Borromæi jussu edito, post prædictam Orationem, subnectitur etiam statim illa, quæ à nobis dicitur, nimirum -- *Visita, quæsumus, Domine.* --

In Breviario autem Auguſtano edito anno 1570. & auctoritate Pii V. etiam reſtituto, nec non in memorato Breviario Eccleſiæ Lugdunenſis pro diebus Feſtis, novem Lectionum, atque in aliis antiquioribus Breviariis, ſequens legitur Oratio dicenda in fine Completorii - - *Deus, qui illuminas noctem, & lucem poſt tenebras facis, concede nobis, ut hanc noctem ſine impedimento Satanæ tranſeamus, atque matutinis Horis ad Altare revertentes, tibi Deo gratias referamus, Per Dominum &c.* De præfata Benedictione à ſuperiore danda, ejusque ritu vide, quæ tradit Martene *loc. ſupracit.* ex quo eruitur, quod Monachis datur Benedictio his verbis: *Benedictio Dei omnipotentis Patris, & Filii, & Spiritus Sancti deſcendat & maneat ſuper nos,* & reſpondetur, *Amen.*



SECTIO QUINTA.

DE PARTIUM, HOC EST, HORARUM PARTIBUS.

De Oratione Dominica, & Salutatione Angelica. XXXII.

RUBRICA.

1 *ORatio Dominica: Pater noſter; & Salutatio Angelica: Ave Maria: Semper dicitur ſecretò: ante omnes Horas, præterquam ad Completorium, in cujus principio poſt Lectionem brevem: Fratres, ſobrii eſtote: dicto Verſu, Adjutorium noſtrum: dicitur tantùm Pater noſter, ſecretò: & in fine Completorii ſtatim poſt Orationem B. Mariæ dicitur: Pater noſter; Ave Maria: & Credo. Totum ſimiliter ſecretò. Finitis Horis & dicto Verſu: Fidelium animæ: dicitur ſimiliter ſecretò Pater noſter, tantùm, niſi ſequatur Officium B. Mariæ: quia tunc poſt illud dicitur Pater noſter, ut ſuprà, & niſi alia Hora ſubſequatur: tunc enim dicitur ſemel tantùm Pater noſter, cum Ave Maria, pro principio ſequentis Horæ, qua finita dicitur Pater noſter: ita ut ſemper dicatur in fine ultimæ Horæ. Si autem poſt Veſperas immediatè ſequatur Completorium, dicto: Fidelium: incipitur Verſus: Jube Domine.*

2 *Quando in fine Orationis Dominicæ proferendum eſt clarâ voce: Et ne nos inducas: ſemper in principio eadem voce proferuntur hæc duo verba: Pater noſter: ut in Precibus, & ſimilibus: aliàs numquam proferuntur, ſed totum dicitur ſecretò. Ad Laudes verò & Veſperas; quando in Feriali Officio dicuntur Preces, totum dicitur clara voce ab Hebdomadario.*

3 *Salutatio Angelica ſemper dicitur ante Officium B. Mariæ, quando non conjungitur cum Officio Domini; quia tunc ſufficit dixiſſe eam in principio cum Oratione Dominica.*

Novæ Observationes, & Additiones ad Gavanti

Cap. I. De Oratione Dominica.

I. Gavant. pag. 47. col. 1. n. 1.-- *Tum ex antiquis Breviariis &c.)* Quamvis in antiquis Breviariis reperiatur hic Ritus sumendi initium Officii Divini ab Oratione Dominica, nihilominus fateri cogimur, quòd Monachi primi fuerunt, qui id usurparunt, nullumque hujusce Ritus vestigium invenitur ante librum Consuetudinum Cistercensium, ubi hæc habentur *cap. 68. Dimisso Officio si signo, Orationem super misericordias faciunt, id est, Pater noster, & Credo in Deum, antequam Versum, Deus in adjutorium, decantent.* Id autem in nulla Monastica Regula X. XI. vel XII. Sæculi occurrit, neque in Breviario Cassinensi XI. Sæculi, neque in veteribus Consuetudinibus Cluniacensibus, ùt tradit Grancolas *lib. 1. cap. 25.* ubique enim Officii Divinî principium desumebatur ab illis verbis: *Deus in adjutorium &c.* De dicenda hac Oratione in fine Horarum extat quidem *Canon. 10.* in Conc. Gerundensi habito Anno 517. in quo præscribitur, Episcopum quotidie Orationem Dominicam post Matutinum, & Vesperas alta voce recitare; de eadem verò Oratione Dominica singulis horis præmittenda etiam Card. Bona *lib. de Divina Psalmodia cap. 16.* fatetur, nihil se legisse apud PP. antiquiores, Sanctus autem Benedictus nec in principio, nec in fine recitandam præscribit, sed inter precum dumtaxat sollemnia recitari decernit.

Postquàm autem Oratio Dominica ante Officium recitari consuevit, in nonnullis Constitutionibus Monasticis illam cum aliis precibus recitari jubetur; legimusque, Monachos ante Officium omnia Ecclesiæ Altaria percurrisse, atque coram singulis *Pater* recitasse, quæ res aliquando Officium initii retardabat, sed ejusmodi supplicationes, atque pietatis opera abrogata fuere, & statutum fuit, ut suo quisque loco eas preces recitaret, antequam Celebrans Officium inciperet; hinc in Carthusianorum Rubricis facultas conceditur recitandi ante Matutinum ter *Pater*, & *Ave* inclinato corpore, vel flexis genibus: *Ad Matutinas omni tempore ter* Pater, *& ter* Ave *præmittimus, deinde*, Deus in adjutorium. Pius autem V. PP. *Pater* secretò ante Officium recitari primus jussit, atque etiam *Ave*, & *Credo*.

De præstantia hujus Orationis Dominicæ legenda sunt ea, quæ tradit Card Bona *loc. cit.* necnon omnes Auctores ab ipsomet allegati, qui exponunt dictam Orationem.

II. Gavant. pag. 47. col. 2 n. 2. -- *An verò initio Laudum &c.)* Quærit hìc Gavantus, utrum Laudibus à Nocturnorum Officio divisis præmittendum sit secretò *Pater*, & *Ave?* Hanc autem quæstionem resolvit *Sect. 4. cap. 2. num. 4.* tenens cum Navarro, & Francolino affirmativam sententiam, cui etiam adhæret Guyetus *lib. 3. cap. 9. quæst. 2.* haud tamen motus ratione Navarri, qui existimat, esse octo Horas Canonicas Divini Officii, neque etiam Francolini, id inferentis ex Rubrica 32. qua jubetur ea dici ante omnes horas, præterquam ad Completorium; siquidem Laudes non sunt hora à Matutino distincta, ùt tenet idem Francolinus, & fusè tuetur Suarez *tom. 2. de Religione lib. 1. cap. 6. n. 13.* sed prædictæ sententiæ adhæret Guyetus ductus ex sola quadam decentia, qua fit, ut nullum Officium, ne tridui quidem ante Pascha, quamvis illud sit valde heteroclitum, soleat inchoari, nisi prænunciato prius secretò *Pater*, & *Ave*.

Novæ

Novæ Observationes, & Additiones ad Gavanti

Cap. II. De Salutatione Angelica.

I. Gavant. pag. 48. col. 2. n. 1. -- *Ut ait Baronius Anno 431. &c.*) Censet Gavantus, inhærens Baronio, hæc verba: *Sancta Maria, Mater Dei, ora pro nobis peccatoribus, Amen*, addita fuisse Salutationi Angelicæ in Concilio Ephesino, quando Beatissima Virgo verè Mater Dei, verè Θεοτόκος proclamata fuit, communi Patrum consensu; & proscriptus, condemnatusque Nestorius, Auctor contrarii erroris, sed quamvis certum sit, quòd in prædicta Sacrosancta Ephesina Synodo B. V. M. verè Dei Mater declarata fuerit, non inde sequitur, quòd prædicta verba in eadem Synodo statim Salutationi Angelicæ fuerint adjecta, & hinc est, quòd Grancolas *supr. cit. cap. 25.* asserat, quòd nulla satis valida auctoritas produci potest, quæ faveat piæ opinioni Eminentissimi Baronii, quinimmo additamentum *Sancta Maria &c.* in nulla precum formula ante Annum 1508. reperitur, tunc verò tantùm usurpari cœptum *Sancta Maria, Mater Dei, ora pro nobis peccatoribus, Amen.* Franciscani addiderunt postea, *& in hora mortis nostræ*, atque ita in Breviario Anni 1525. legitur, eaque de causa Cardinalis S. Crucis, aliàs Quignonius, qui Franciscanus fuerat, Breviario suo inseruit Anno 1536. & Pius V. cum hoc Franciscanorum additamento retineri voluit in Breviario Romano ejus auctoritate recognito.

Cæterùm resumendo priorem sermonem de antiquitate prædicti additamenti, verissimum est, quòd in libro de Baptismate, seu de Baptismi Ritibus, qui nomen Severi Patriarchæ Alexandrini præfert, Oratio *Ave Maria &c.* his verbis concepta legitur: *Pax tibi Maria, gratia plena, Dominus tecum, benedicta tu inter mulieres, & benedictus fructus, qui est in utero solus Christus. Sancta Maria, Mater Dei, ora pro nobis, inquam, peccatoribus, Amen.* Sed talis liber falsò prædicto Auctori tribuitur, cùm nullus sit inter Alexandrinos Patriarchas, qui Severus appellatus fuerit; & hinc est, quòd in quibusdam Codicibus manu exaratis præfatus liber Severo Antiocheno adscribatur. Veteres tamen, qui Severi Antiocheni operum meminere, libri de Baptismate nullam omnino mentionem fecerunt.

Addere etiam lubet, quòd nullus eorum Scriptorum, qui hortati sunt Fideles ad persolvendas quasdam pias preces de Salutatione Angelica, nullum verbum protulerunt; & Concilia usque ad Sæculum XI. necnon Patres, Symboli tantùm, & Orationis Dominicæ meminerunt, quæ à Populis disci, & quotidie recitari hortabantur; hujusmodi sunt Concilium Forojuliense Anno 795. Moguntinum Anno 813. & Caroli Magni Capitularia *lib. 6. cap. 71.* & plures aliæ Synodi, in quibus nulla fit mentio hujus precis *Ave Maria &c.* ùt testatur Grancolas *loc. supracit.* Occurrit tamen *Ave Maria* in minori Officio B. V. ad Invitatorium, & in S. Gregorii Sacramentario habetur ad Offertorium Missæ quartæ Dominicæ Adventûs; sed verba ab Angelo prolata tantùm ibi leguntur, & est potiùs Antiphona, quàm Oratio. Inter preces igitur Populo præscriptas hæc Oratio *Ave Maria &c.* primùm invenitur apud Odonem de Soliaco, Episcopum Parisiensem, in suis Statutis A. 1195. *exhortentur Populum semper Presbyteri ad discendam Orationem Dominicam, Credo in Deum, & Salutationem Angelicam B. M. V.* Post ea verò tempora sæpiùs in Conciliis hujus Orationis recitatio inculcatur, ita in Oxoniensi Anni 1287. in Bituricensi Anni 1584. in Statutis Lingonensibus Anni 1404 & in aliis pluribus Conciliis, & tractu temporis adeò invaluit usus Salutationis Angelicæ, ut eam reci-

recitantibus etiam Indulgentiæ concessæ fuerint. Cujus concessionis primus Auctor fuisse videtur Johannes XXII, de quo hæc lego in Concilio Parisiensi A. 1347. *cap.* 13. Auctoritate dicti Concilii præcipimus, quòd observetur inviolabiliter ordinatio facta per sanctæ memoriæ Johannem Papam XXII. de dicendo ter *Ave Maria* tempore, seu hora ignitegii (nomine *ignitegii* venit tempus Vespertinum, quo rustici ignem tegere solent) in qua ordinatione conceditur certa Indulgentia dicentibus ter *Ave Maria* prædictis tempore, & hora - Concilium hoc Senonense vocant Dufresne in Glossario verbo *Ignitegii*, & Illustrissimus Hieronymus Crispi in sua erudita expositione Officii B. V. forsan quia huic Concilio præfuit Guillelmus, Archiepiscopus Senonensis, Parisiis tamen habitum fuit, ùt constat ex Synodali Constitutione ejusdem Guillelmi actis hujus Concilii præfixa. Ex hoc Concilio patet, nondum tunc temporis recitatam fuisse Salutationem Angelicam cum illis verbis: *Angelus Domini.*

Rosaria quoque exinde, & Corollæ in B. V. honorem fuerunt approbatæ, & denique ter pariter per diem *Angelus Domini* institutum fuit, diluculo, meridie, & sero, cum trina semper recitatione antedictæ Salutationis Angelicæ, & nonnullæ concessæ fuerunt Indulgentiæ adimplentibus prædicta Religionis Officia erga B. V. præsertim verò recentissimè à s. m. Benedicto XIII. qui omnibus utriusque sexus Christifidelibus Rosarium, vel saltem tertiam partem ejusdem devotè recitantibus, pro qualibet Oratione Dominica, & pro qualibet Salutatione Angelica Indulgentiam centum dierum concessit: recitantibus verò quotidie per integrum Annum idem Rosarium, vel pariter saltem ejus tertiam partem, si confessi, ac Sacra Communione refecti fuerint, & pro Christianorum concordia, Hæresum exstirpatione, ac Sanctæ Matris Ecclesiæ exaltatione oraverint, semel in Anno, die ab unoquoque eligenda, insuper concessit Indulgentiam Plenariam, etiam cum facultate applicandi Defunctis: declaravit tamen præfatus Summus Pontifex, quòd, ad effectum lucrandi prædictas Indulgentias, requiritur, ut Rosarium sit de more benedictum à Fratribus Ordinis Prædicatorum. Et idem Pontifex concessit recitantibus, semel in die *Angelus Domini* cum Salutatione Angelica, flexis genibus, centum dierum Indulgentiam, & semel in mense, Communione refectis Indulgentiam Plenariam; & ut talis Indulgentia obtineatur, advertendum est, quòd etiam tempore Paschali ad Angelicæ Salutationis signum est genuflectendum, ùt S. C. declaravit. De hac autem genuflexione præstanda etiam tempore Paschali, dum recitatur *Angelus Domini &c.* eruditè, & doctissimè disserit noster P. Franciscus Magius in suo libro de Divino Officio, & Choro *disquisit.* 41. *pag.* 312. & fusiùs in alio suo opere de Sacris Cæremoniis *disquisit.* 4. & 6. in quarum prima tenet tempore Paschali audito signo Salutationis Angelicæ non recitandum esse Hymnum *Regina Cæli*, sed solitam precem *Angelus Domini &c.* cum *Ave Maria.*

Advertere etiam est, quòd si Regulares, dum pulsatur signum Salutationis Angelicæ, sunt impediti ob aliquod exercitium sui Instituti, & non possint genuflexi recitare hanc precem, ex Indulto ejusdem Pontificis, satis est, si statim postquàm impedimentum cessavit, id præstent, ut possint subconsequi prædictas Indulgentias.

De hac Salutatione Angelica videri possunt ea, quæ tradit doctissimus Canisius *lib.* 3. & 5. *de Virgine Deipara*, & Card. Bona *de Divina Psalmodia cap.* 16. §. 2. necnon Grancolas *loc. supracit.*

De

De Symbolo Apostolorum, & Symbolo S. Athanasii. XXXIII.

RUBRICA.

1 *Symbolum Apostolorum semper dicitur ante Matutinum, & Primam, & finito Completorio post Orationem Angelicam, totum secretò: etiamsi ad Primam, & Completorium iterum dicendum sit cum Precibus. Quando verò dicitur cum Precibus ad Primam, & Completorium, clara voce profertur, Credo in Deum, & in fine, Carnis resurrectionem, reliquum dicitur secretò: aliàs totum secretò dicitur, ùt suprà.*

2 *Symbolum S. Athanasii dicitur ad Primam post Psalmum, Retribue, in omnibus Dominicis per annum, quando Officium fit de Dominica, exceptis Dominicis infra Octavas Nativitatis Domini, Epiphania, Ascensionis, & Corporis Christi, ac Dominica Resurrectionis, & Pentecostes, in quibus dicuntur tantùm tres Psalmi consueti, ùt in Festis. In Dominicis infra alias Octavas, & in Dominica Trinitatis dicitur, aliàs numquam, neque si aliquod Festum duplex celebretur in Dominica. Et in fine illius dicitur, Gloria Patri.*

Novæ Observationes, & Additiones ad Gavanti

Cap. III. De Symbolo Apostolorum.

I. Gavant. pag. 49. col. 1. n. 1. - - *Dicitur Apostolorum, quia singuli Apostoli &c.*) Symbolum, de quo agit superior Rubrica, Apostolorum nuncupatur, quia ab Apostolis compositum fuit, unde à suis Auctoribus nomen usurpavit. Sancti enim Apostoli, ait Clemens Rom. *in Epist. Jacob.* inter se Symbolum Fidei condiderunt. De hoc pariter Tertullianus *in lib. de Velan. Virg. cap. 1.* & *de præscript. cap. 21. & 37.* ait: *Fidei regula una omnino est, sola, immobilis, & irreformabilis: & hanc Ecclesia ab Apostolis, Apostoli à Christo, Christus à Deo suscepit.* Quæ autem sententiæ à singulis Apostolis impositæ sint, tradit hìc Gavantus, sed legere etiam potest curiosus lector ea, quæ tradit Baronius *Anno 44. num. 15. & seqq.* Cur verò regula Fidei Symboli nomen præferat, docet Card. Bona *supracit. cap. 16. num. 1. & 2.* De Symbolo Nicæno, sive Constantinopolitano, quod in Missa cantatur, non est hìc tractandi locus, de eo enim nos egimus in superiori Tomo; quapropter legenda sunt ea, quæ ibi tradidimus; de Symbolo verò S. Athanasii, de quo mentionem facit Rubrica superior, non agimus hoc loco, sed agemus cum Gavanto *cap. 20. hujus Sectionis 5.*

II. Gavant. eod. n. 1. - - *Adeò, ut Romanum Symbolum fuerit à Vigilio Papa appellatum &c.*) Prædictis duobus antiquius est profectò Symbolum Apostolorum, quod ob causam à Gavanto assignatam fuit Romanum appellatum, sed non à Vigilio Papa, ùt asserit idem Gavantus, neque enim libri contra Eutychen possunt dicto Pontifici adscribi; cùm ex libro 4. manifestè appareat, Auctorem ipsorum Zenonis Imperatoris temporibus floruisse; & quamvis, dum hæc Gavantus scribebat, ignotus esset horum librorum parens, nemo tamen, quòd sciam, Vigilio Romano Pontifici vendicavit, sed alii Vigilio Episcopo Tridentino, alii incerto Auctori tribuebant, nunc verò certum jam est penes

nes omnes, hos libros adversus Eutychen, fœtum esse Vigilii Tapsensis, Episcopi in Africa, ùt demonstravit eruditissimus Chifletius in nova horum operum editione, quam adornavit Anno 1664.

III. Gavant. pag. 50. col. 1. n. 3. - - *Et dicitur secretò &c.*) Oratio Dominica, atque Symbolum in Missa alta voce adhuc pronanciantur, & canuntur, atque veluti pars Liturgiæ habentur. *Pater* clara voce à Monachis ad Laudes, & Vesperarum finem recitatur, Symbolum S. Athanasii, ùt liquet ex Rubrica superiori, singulis Dominicis canitur tanquam publici Officii pars. Igitur ut vetustatis aliqua ratio haberetur, atque à veteri Officio distinguerentur, cùm hæ novitiæ *Pater*, & *Credo* repetitiones invectæ fuere, statutum fuit, ut secretò pronunciarentur; hæc ponderat Grancolas *lib. supracit. cap. 25.* Cur autem in medio ad preces partim clara voce, partim secretò, & non totum clara voce, sicut in Missa, dicatur Symbolum, reddit rationem ex Divo Thoma Gavantus *hic num. 4.*

Novæ Observationes, & Additiones ad Gavanti

Cap. IV. De Initio Horarum.

I. Gavant. pag. 50. col. 1. n. 1. - - *De Matutini principio prædicto meminit Amalarius &c.*) A longo tempore Romana Ecclesia officio suo inseruit precationes illas; *Domine, labia, & Deus in adjutorium*, quia Amalarius à Gavanto citatus earundem mentionem facit. Primus autem, qui pro singulis Horis hanc Psalmi Orationem *Deus in Adjutorium meum* adhibuit, fuit S. Benedictus, atque ab eo hunc Ritum Romana Ecclesia accepit, sed cum hoc discrimine, quòd S. Benedictus ad Matutinum recitabat *Deus in Adjutorium* ante *Domine, labia mea*, Romæ verò à *Domine, labia mea aperies*, incipitur Divinum Officium. Magistri Regula *cap. 44.* initium pariter facit à *Domine, labia &c.* & reliqua *Versus aperitionis* appellantur, & præscribit, Abbatem hunc Versiculum canere debere, quia ipse Officium incipere debet: *oportet in Nocturnis ab Abbate dici Versum aperitionis Domine, labia mea.* Animadvertit etiam, quòd, dum Versiculus ille profertur, ori Crucis signum imprimendum sit, quod modò nos facimus solo pollice manus dextræ. Diximus, Orationem *Deus in Adjutorium* in Officio Divino à S. Benedicto primùm invectam fuisse, qui hoc fecit ad antiquorum Monachorum exemplum, quorum meminit Cassianus *collat. 2.* ubi ait: Abbatem Paphnutium præcepisse Monachis suis, ùt in omnibus vitæ suæ actibus hanc Psalmi precatiunculam adhiberent. Prædictum Ritum præscripsit etiam Concilium Aquisgranense Anno 816. his verbis: *Nocturnis Horis cùm ad opus divinum surrexerit Clericus, primum signum sibi S. Crucis imponat per invocationem S. Trinitatis, deinde dicat Versum, Domine, labia mea aperies, & os meum annunciabit laudem tuam. Deus in Adjutorium meum . . . . totum cum Gloria Patri . . . . & ad Oratorium festinet, dicendo Psalmum, Ad te levavi Animam.* Ex hac tamen dispositione dicti Concilii evincitur, antedictas preces adhuc ad Officium non pertinere, cùm absolvi deberent à Clericis, antequàm in Chorum pervenirent. Idem Ritus laudatur etiam in Regula Chrodogangi, ex qua etiam eruitur, quod adhuc hæ preces pars Officii minimè erant, sicut modò non sunt apud nos in Officio Defunctorum, & tribus ante Pascha diebus, sacraque Epiphaniæ die.

Psalmus *Deus in Adjutorium*, ùt colligitur ex allegato Concilio Aquisgranensi, antiquitus totus recitabatur, posteà verò primus tantùm Versiculus cum *Gloria Patri*, & *Amen* servatus est.

II. Ga-

II. Gavant. pag. 50. col. 2. n. 3. -- *Sub noctem d cm s api us Converte nos Deus &c.*) Optimè innuit Gavantus hoc loco, quòd principio totius Officii præponitur *Domine, Labia &c.* Subjungens, quod sub noctem, & ad Completorium dicimus aptiùs *Converte nos Deus &c.* Solent enim per diem rerum labentium curæ, & variarum imaginum confusa phantasmata orantium mentes distrahere; & idcirco initio Completorii, quod sub noctem decantamus, opportunè dicitur Versiculus ille: *Converte nos Deus salutaris noster &c.* Hunc tamen ante Completorium omittunt Monachi Cistercienses, qui Regulam S. Benedicti exactè observant, quia idem S. Patriarcha talem Versiculum in sua Regula non præscribit, sed solùm jubet, quod semper diurnis horis dicatur Versus: *Deus, in Adjutorium meum intende.*

Dum autem promuntur illa verba ab Hebdomadario ad singulas Horas Canonicas, & ipse, & alii Choro interessentes formant sibi signum Crucis, de quo quæritur ab Auctoribus, qua ratione hoc signum exprimi debeat, & manu formari. Aliqui illud tribus digitis dextræ manûs efformant sub invocatione Sanctissimæ Trinitatis, alii verò duobus, ad duas Christi naturas & voluntates contra Monophysitas, & Monothelitas indicandas. Alii autem signant se à Superiori in inferiùs descendendo, & à dextra transeunt ad sinistram, quia Christus de Cœlo descendit in terram, & à Judæis transivit ad Gentes. Usus tamen communis Occidentalis Ecclesiæ est, ut dextra manu extensa Crucis expressio à fronte ad pectus, & à sinistro ad dextrum humerum ducatur. De hoc Crucis signo diffusissimè scribunt Jonas, Episcopus Aurelianensis, & Duncalus adversùs Claudium Iconoclastam, Episcopum Taurinensem, itemque Chrysostomus *Homil. 55. in Matth. um.* Scripserunt quoque piè, & eruditè de Cruce Justus Lipsius, & Jacobus Gretserus; de Crucis verò veneratione antiquos Canones refert Antonius Augustinus, & de hac re plura etiam tradit Baronius in Annalibus, & Jacobus Bossius in Cruce Triumphante. Novissimè verò doctissimam elucubravit Dissertationem D. Rupertus Sala, Abbas Cisterciensis, prelo dandam cum operibus Card. Bona ab ipso illustratis. De cultu & veneratione Crucis præclarum etiam opus edidit S. Franciscus Salesius, cui titulus est, Vexillum Crucis.

III. Gavant. pag. 50. col. 2. n. 4. -- *Prosequimur cum Gloria Patri, & Filio &c.*) Prædicta precatio *Deus in Adjutorium*, quæ omnibus Horis Canonicis præmittitur, terminatur cum *Gloria Patri &c.* Hoc autem relationem habet ad Psalmum illum, qui totus olim, ut diximus, decantabatur, & ad cujus finem, sicuti ad aliorum Psalmorum terminum, *Gloria Patri* dici solebat. Difficile tamen est, posse tempus assignari, quo facta est hujus Ritus prima institutio propter varias, & oppositas Scriptorum, qui de hac re disseruerunt, sententias. Walfridus Strabo *cap. 5. de Rebus Ecclesiasticis* asserit, Damasum Papam hunc morem in Occidentem invexisse ad Orientalium imitationem, id suadente S. Hieronymo. Walfridi sententiæ nonnulli adhærent, sed omnes decipiuntur ob Epistolam Hieronymi ad Damasum, quæ habetur primo Tomo Conciliorum in Rebus Damasi, in qua hæc leguntur. Precatur ergo Cliens tuus, ut vox ista psallentium in Sede tua Romana diù noctuque canatur, & in fine Psalmi cujuslibet, sive Matutinis, sive Vespertinis Horis conjungi præcipiat Apostolatus tui Ordo *Gloria Patri, & Filio, & Spiritui Sancto*, & quæ sequuntur -- Decipiuntur, inquam, ob dictam Epistolam, quia in Calce ejusdem, in Conciliis Coloniæ editis ex Baronio notatum est, quòd ab eruditis Hieronymi res accuratiùs expendentibus, ea tanquam adulterina, ac planè commentitia exploditur. Rursus quoniam in Epistola prædicta asseritur, dicendum esse *Gloria Patri &c.* quemadmodum in Concilio Nicæno statutum fuerat, atque in Oriente ser-

servabatur, hæc pariter narratio suppositiitiam omnino reddit citatam Epistolam, nullibi enim Canon iste Nicæni Concilii in veteribus monumentis occurrit, neque Scriptor quispiam reperitur, qui Ritus illius mentionem faciat: quod verò morem Ecclesiarum Orientalium attinet, Cassianus, qui non multò post S. Hieronymum floruit, *lib. 2. Institut. cap.* 8. ait - - Illud etiam, quod in hac Provincia videmus, ut uno cantante in clausula Psalmi omnes adstantes concinant cum clamore *Gloria Patri, & Filio, & Spiritui Sancto*, nusquam per Orientem audivimus; sed cum omnium silentio, ab eo, qui cantat, finito Psalmo Orationem succedere: hac verò glorificatione Trinitatis tantummodò solere Antiphonam terminari - - Ex quibus Cassiani verbis, ut optimè arguit Cardinalis Bona *loc. cit.* §. *6.* quis non videt, nullam fidem prædictæ Epistolæ esse adhibendam; si enim Cassianus, sagacissimus Sacrorum Rituum observator, nusquam audivit *Gloriam* post Psalmos in Oriente cantari, quomodo potuit Hieronymus, qui ante Cassianum quinquaginta annis illa scripsisse dicitur, usum, qui non erat in Oriente, in Occidentem transferre?

Quis autem fuerit prædicti Hymni glorificationis Auctor, ambigitur ex Cardinali Bona, qui *de Divina Psalmodia cap.* 16 §.6. ait, certissimum esse, quòd Hymnus glorificationis ab Apostolis compositus, à Patribus Nicænis auctus, ab Universa Ecclesia receptus, omni reverentia debet cantari. Manavit ergo ad nos Apostolica Traditione, atque adeo errarunt illi, qui innixi auctoritatibus Theodoreti *lib. 2. Historiæ Eccl. c.* 24. Sozomeni *lib* . . . 9. Histor. Tripartitæ *lib.* 4. *c.* 35. & Nicephori *lib.* 9. . 24. Flavianum, Monachum Antiochenum, hujus Hymni faciunt Auctorem. Cùm enim Catholici imperante Constantio, Patrem cum Filio pari gloria celebrarent; & Ariani ambiguis locutionibus Filium Patre inferiorem ostendere conarentur; Flavianus, scripserunt isti, coacta Monachorum Caterva, primus omnium clara voce cantavit *Gloria Patri, & Filio, & Spiritui Sancto.* Sed hunc Hymnum Flaviano antiquiorem evincunt Sanctus Athanasius *in lib. de Virginitate*, & S. Basilius *in lib. de Spiritu Sancto cap* 7. ubi ait: *Quapropter glorificationis Hymnum Patri simul cum Filio offerimus; sed nonne hoc nobis sufficit, quòd hæc Patrum sit Traditio?* Idem docet *cap.* 17. & 29. ubi agit de Traditionibus Apostolicis. Ejusdem quoque Hymni fit mentio in vita S. Eugeniæ, quæ sub Commodo Imperatore floruit, in qua vita hæc habentur - - & Angeli transeuntes Hymnum Deo dicebant: hoc solùm intelligebatur, quòd nomen JEsu Christi, & Spiritus Sancti in ipsis laudibus resonabat: *Gloria, & honor Patri, & Filio, & Spiritui Sancto, & nunc, & semper, & in secula seculorum. Amen*- - Quod igitur tradit Walfridus in *lib. de Reb. Eccles. cap.* 25. ubi asserit, à Magno Nicæno Concilio prædictum Hymnum compositum fuisse, intelligendum est de sola illa appendice *Sicut erat &c.* quam revera in eo Concilio additam fuisse asseverat Card. Bona *loc. cit.* idque fuisse factum ad obstruendum Sacrilegum os Arianorum iniqua loquentium, & asserentium, fuisse tempus, cùm Filius non erat cum Patre. Confirmat suam assertionem Eminentissimus Auctor Testimonio Concilii Vasensis I. in Gallia paulò post Concilium Nicænum tempore Constantii Imperatoris sub Julio Papa celebrati, licèt ejus Canones existant cum Vasionensi II. sub Leone Magno, hac sanctione edita - - Quia non solùm in Sede Apostolica, sed etiam per totum Orientem, & totam Africam, vel Italiam, propter hæreticorum astutiam, qua Dei filium non semper cum Patre fuisse, sed à tempore fuisse, blasphemant. In omnibus clausulis post *Gloria Patri, & Filio, & Spiritui Sancto, Sicut erat in principio, & nunc, & semper, & in secula seculorum, Amen*, dicitur: etiam nos in Universis Ecclesiis nostris hoc ita dicendum decernimus - - Prædicta tamen ver-

verba *totum Orientem* addita esse, existimat Menardus, cùm nusquam reperiatur, apud Græcos, *Sicut erat in principio*, fuisse in usu. Walfridus quoque *cap. 25.* testatur, Græcos non dicere, *Sicut erat in principio*, sed hoc modo - - *& nunc, & semper, & in sæcula sæculorum, Amen* - - Rursùs etiam in vita S. Eugeniæ, & in Liturgia S. Johannis Chrysostomi, & apud Joannem Moscum in Prato Spirituali *cap. 119.* hæc sola clausula habetur - - *nunc, & semper, & in sæcula sæculorum, Amen* - - immò quidam etiam hæc tantùm verba promebant - - *in sæcula sæculorum, Amen* - - ùt videre est in Concilio Toletano 4.

Cæterùm modus exprimendi etiam primam hujus Hymni partem varius fuit, & multiplex, primò *Gloria Patri, & Filio, & Spiritui Sancto*, secundò ex Sancto Basilio *lib. de Spiritu Sancto cap 27. Gloria Patri, & Filio, & cum Sancto Spiritu*: tertiò *Gloria, & honor Patri, & Filio, & Spiritui Sancto*, ita legitur in vita S. Eugeniæ supracitatæ, & ita decernitur in Concilio Toletano 4. suprà allegato; quartò Ariani his verbis ad suæ hæreseos patrocinium abutentes ita dicebant: *Gloria Patri per Filium in Spiritu Sancto*, ùt colligitur ex Theodoreto *lib. 1. Histor. Eccles. cap. 24.* ubi refert, quòd Leontius, Patriarcha Antiochenus, ut dissimularet hæresim, cùm esset in synaxi, hæc ejusdem Hymni verba - - *Gloria Patri per Filium in Spiritu Sancto* submissè promebat; reliqua verò *in sæcula sæculorum* clarè, & distinctè. Quintò Vigilius Papa Epist. 1. reprehendit errorem quorundam, qui subducta una conjunctiva syllaba, perfectum Sanctissimæ Trinitatis vocabulum minuere conabantur dicentes: *Gloria Patri, & Filio Spiritui Sancto.*

Antiquissimus fuit Ecclesiæ mos decantandi in templo ad finem dicti *Gloria Patri, & Filio, & Spiritui Sancto*, quam glorificationem Græci Doxologiam minorem appellarunt, ad differentiam Hymni Angelici *Gloria in excelsis Deo*, quem Doxologiam majorem dixerunt: verbum enim Græcum *Doxa*, latinè *Gloria* redditur. Postquàm autem Ariana Pestis grassari cœpit, Ecclesia Catholica diligentiùs prædictum Ritum dicendi *Gloria Patri &c.* servavit.

Additum fuit verbum *Amen* in fine dictæ glorificationis, ad significandum Ecclesiæ desiderium, ut Gloria scilicet à se Trinitati data, eam re ipsa glorificet; verbum enim *Amen* Hebræum est, quod significat, *ita est*, vel *ita fit*, estque comprobatio eorum, quæ dicta sunt, atque ut expleantur, desiderium. In hoc Christiana Ecclesia imitata est morem Judæorum, qui Sacerdoti precanti respondebant *Amen*, ùt legere est Deuteronomii *cap. 27.* Tobiæ *cap. 9.* Qua voce significabat Populus, se probare, & rata habere, quæ à Sacerdote dicta erant; hinc nos hac voce utimur etiam ad finem Collectarum, & Orationum. Cætera ad hanc vocem spectantia tradit Grancolas *loc. cit. cap. 26.*

IV. Gavant. pag. 50. col. 2. n. 5. - - *Completur Initium Horarum per Alleluja &c.* Verbum *Alleluja*, quo initium Horarum Completur, Hebraicum profectò est, non verò Græcum, ùt docuit Durantus *lib. 2. de Rit. Eccles. cap. 20.* Rursùs falsum est, prædictum verbum non esse vocem alicujus linguæ, ùt tradidit Anselmus, Cantuariensis Episcopus in *cap 9. Apoc.* si tamen ipse ejus operis Auctor est. Hebraicum igitur est prædictum verbum *Alleluja*, cujus vocis legitimus sensus nihil aliud est, nisi *Laudate Deum cum jubilo, lætitia, & Cantu. Alleluja* enim non est una simplex dictio, sed è duobus vocabulis composita, nempe *Hallelu*, & *Jah. Hallelu* idem est ac *Laudate, vo em extollite cum lætitia. Jah* vero unum est ex nominibus Dei. Cætera, quæ spectant ad hujus nominis explicationem, & interpretationem, vide apud Card. Bona *cit. cap. 5. 7.* ubi suo more eruditissimè tractat non solùm de hujus nominis interpretatione, sed etiam de ejusdem Antiquo Ritu tum in Ec-

 clesia

clesia Judaica, tum etiam in Ecclesia Christiana.

V. Gavant pag 50. col. 2. n. 6. -- *Ut do et S. Gregorius ib. 7. Epist. 63. &c.)* Quod in allegata Epistola scribit Gregorius Magnus, nimirùm Damasum Papam ex Beati Hieronymi traditione accepisse, ut ad imitationem Hierosolymitanæ Ecclesiæ, Romæ etiam cantaretur *Alleluja*, id cautè intelligendum est, ùt optimè adnotat Gavantus ipse, nec non Cardinalis Bona *loc. cit.* non enim eo tempore in Ecclesia Romana cantari cœpit *Alleluja*, sed cùm tempore tantùm Paschali concineretur, Damasi tempore statutum est, ut prædicta vox etiam extra tempus Paschale adhiberetur. Porrò vivente Damaso adeò frequentabatur prædicta vox *Alleluja*, ut in funere quoque Defunctorum diceretur, idque colligitur *ex Epist. 30.* Divi Hieronymi, in qua narrat, quòd, dum agebantur exequiæ Fabiolæ, templa resonabant hujus vocis cantu. In Sacris item Defunctorum Liturgiis ab Hispanis dicebatur *Alleluja*, ùt legitur in Missali Gotthico, sive Mozarabico, & in Ecclesia Gallicana eundem Ritum servatum fuisse, ostendunt Acta S. Radegundis apud Baronium *anno 590. num. 39.*

Hac voce sæpè utitur Ecclesia in suis officiis post Antiphonas, Responsoria, & Versiculos, præcipuè Paschali tempore; omitti tamen solebat etiam antiquitus à Septuagesima usque ad Pascha, quia tale tempus tristitiæ est, atque luctus.

Observandum superest, quòd utrumque verbum, nimirùm *Alleluja*, & *Amen*, Ecclesiæ sermone adeò consecratum est, ut neque Græci, neque Latini, aliæve Nationes linguis suis interpretari ausæ fuerint, quinimmò Apostoli ipsi in scriptis suis eadem retinuerant, neque in aliud idioma transtulerunt, seu interpretati sunt, ut eadem ratione loqueremur in Terris, quibus Sancti gloriam Dei laudant in Cœlis. Divus enim Isidorus *libro 6. cap. 19.* ait: *Amen, & Alleluja sacrosancta sunt, ut etiam Joannes referat, audisse cœlestes exercitus dicentium Amen, & Alleluja, ac per hoc sic in terris oportet utraque dici, sicut in Cœlo resonant.*

De Invitatorio. XIX.

RUBRICA.

1 *Invitatorium semper dicitur in omni Officio ad Matutinum cum Psalmo Venite, exultemus, ordine in principio Psalterii descripto; sed variatur pro Officii qualitate, ùt in Psalterio & Proprio de Tempore, ac in Proprio & Communi Sanctorum.*

2 *Non dicitur in die Epiphania, nec in triduo ante Pascha, ùt suis locis notatur: nec in Officio Defunctorum per annum, excepto die Commemorationis omnium fidelium Defunctorum, ac in die obitûs seu depositionis Defuncti, & quandocumque dicuntur tres Nocturni.*

Novæ Observationes & Additiones ad Gavanti

Cap. V. De Invitatorio.

I. Gavant. pag. 51. col. 1. n. 1. -- *Convocat omnes degentes undique &c.)* . Invitatorium dicitur signum illud, quo Ecclesia Filios suos ad Officium vocat, & reipsâ Psalmus *Venite* est quædam invitatio. In Officio Mozarabico S. Isidori Invitatorium vocatur *Sonus*, quasi Tuba esset excitans homines ad Deum laudandum. In Regula verò Monacho-

chorum, Auctore Anonymo, quem tamen Magistrum communiter vocant, Invitatorium dicitur *Versus averi i nis.* seu *Responsorium hortationis.* Romæ olim nullum erat Invitatorium, quod ad hanc usque diem servatur tribus ante Pascha diebus, & in Defunctorum Officio sollemniter non celebrato; quando autem Romæ receptum fuit, dicebatur Invitatorium his tantùm diebus, quibus Populus ad Officium convenire consueverat, unde Populi gratia Matutino fuit insertum. Ex Romanis Ordinibus colligitur, majoribus Festis duo Officia noctu celebrata fuisse, primum recitabatur in Sacello Pontificio, & hoc quidem sine Invitatorio, secundum verò dicebatur cum Invitatorio, quia Populus huic intererat; Amalarius testatur *Supplemento cap.* 4. ætate sua Invitatorium Dominicæ dumtaxat Officio, non verò feriali præfixum fuisse, quia Populus plerumque diebus, quibus exercetur opus servile, Officio non interveniebat, neque ad illud invitabatur; Clerici verò, atque Monachi, qui ex lege sui Status, seu Instituti ad Officium tenebantur, ad hoc recitandum Invitatorio opus non habebant. Et Grancolas *lib.* 1. *cap.* 27. asserit, Invitatorium à Monachis originem habere, qui hoc signo manè excitabantur, & ut expergefierent, promebantur illa verba: *Venite, adoremus Dominum*, inde Invitatorii occasione Psalmus *Venite* additus fuit, ex quo desumptus est Versiculus ille, *Venite, adoremus.* Hæc tamen intelligenda sunt de antiquissimis Monachis, nam in Regula S. Benedicti *cap.* 9. præscribitur, quòd post prædictum Hymnum glorificationis Psalmus 94. Invitatorius appellari solitus, sit decantandus, idque in ipso Divini Officii exordio. Ante S. Benedicti tempora recitatum fuisse, quidam volunt ex S. Athanasio, qui in Sermone de Deipara testatur, Christianos ad precum principium invitantes invicem, & adhortantes clamare solitos verba hujus Psalmi. Et Marcus Gazæus Diaconus, qui vivebat Anno Domini 430. Processionem describit Christifidelium, Psalmum *Venite, exultemus* concinentium, & in Versiculorum Psalmi intercisione dicentium *Alleluja*, quæ modulatio quandam Invitatorii speciem repræsentat.

Rursus in prædicta Regula S. Benedicti non solùm præscribitur recitatio Psalmi 94. sed etiam additio Antiphonæ. Antiphona autem, ait Martene in suo Commentario, hic vocat Invitatorium huic Psalmo præmitti solitum, v. g. *Regem Confessorum Dominum venite adoremus*, quod Amalarius vocat Invitatoriam Antiphonam, id quod confirmat Ordo Romanus XI. Benedicti in quo *num.* 52. habetur: Infra Albas Paschæ ad Matutinum Invitatorium *Surrexit Dominus verè &c.* Repetitur autem aut ex toto, aut ex parte ad singulos Psalmi Versiculos, idque à tempore S. Benedicti, ùt scribit Boherius *in suo commment.* Meminit Amalarius *in Supplemento ad lib.* 4. *de Offic. Div.* quod habetur in Analectis *tom.* 2. Invitatorium juxta Regulam S. Benedicti festivis diebus hebdomadalibus sine modulatione Antiphonæ solere dici; cùm enim in dicta Regula habeatur de Psalmo 94. quòd *sit cum è decantandus*, hinc Bernardus Cassinensis existimat, talem Psalmum aliquando in directum esse dicendum, & sine Antiphona, ùt legitur pariter in Petri Diaconi Textu, & certè Paulus Augustinus à Janua relatus Martene observat in Regulam *cap.* 12. particulam *De* interdum esse negativam, ut idem sit decantare, ac non cantare, sed simpliciter sine vocis modulatione.

II. Gavant. pag. 51. col. 1. n. 5. -- *In die Epiphaniæ non dicitur &c.*) In die sollemni Epiphaniæ Invitatorium Romæ hactenus non dicitur ob rationes allegatas à Gavanto, nempe ne bis idem Psalmus repetatur, & reverà Benedictini, qui ad tertium Nocturnum cantica habent, sicut etiam Carthusiani, qui Psalmos Epiphaniæ proprios recitant, inter quos Psalmus *Venite*, non habetur, eum ab Officii initio cum Invitatorio in Epiphaniæ Festo decantant; eundem esse morem

Cistercienſium, teſtatur Card. Bona *loc. ſupracit.* ubi ait-- Nos verò, qui ex præſcripto Regulæ noſtræ in tertio Nocturno tria Cantica è veteri Teſtamento pſallimus, ipſa etiam apparitionis die Invitatorium more ſolito decantamus-- Hæc Card. Bona. Conſtat tamen ex Amalarii Supplemento ſupracit. omiſſum fuiſſe etiam apud Benedictinos in Epiphania hunc Pſalmum in Officii initio, & in ſecundo Nocturno decantatum.

De Hymnis. XX.

RUBRICA.

1 *Hymni ſemper dicuntur in qualibet Hora, præterquàm à triduo ante Paſcha, uſque ad Veſperas Sabbati in Albis excluſivè, & præterquàm in Officio Defunctorum.*

2 *Ad Matutinum Hymnus dicitur poſt Pſalmum, Venite, repetito Invitatorio, præterquàm in die Epiphaniæ: ad Laudes, & Veſperas dicitur poſt Capitulum: ad Horas, ante Pſalmos: ad Completorium, poſt Pſalmos, & Antiphonam.*

3 *Dicuntur autem in Officio de Tempore, ùt in Pſalterio, quando proprii Hymni in Proprio de Tempore non adſunt: qui Hymni de Pſalterio in Dominicis, & Feriis aſſignati, dicuntur ab Octava Pentecoſtes uſque ad Adventum (Dominica infra Octavam Corporis Chriſti excepta) & ab Octava Epiphaniæ uſque ad Dominicam I. Quadrageſimæ excluſivè. In Officio de Sanctis dicuntur, ùt in Communi Sanctorum, niſi proprii in Proprio Sanctorum habeantur.*

4 *In Nativitate Domini uſque ad Epiphaniam, in Feſto Corporis Chriſti, & per Octavam, & quandocumque fit Officium Beatæ Mariæ tam novem, quàm trium Lectionum, etiam tempore Paſchali, in fine omnium Hymnorum (præterquàm in fine Hymni, Ave maris ſtella, & Hymni ad Laudes in Feſto Corporis Chriſti, qui habet ultimum verſum proprium) dicitur: JEſu, tibi ſit gloria, Qui natus es de Virgine: ùt in ejus Officio parvo; etiamſi dicantur Hymni de Sanctis, qui infra Octavas prædictas celebrantur, dummodo Hymni illi ſint ejuſdem metri, nec habeant ultimum verſum proprium, ùt Hymnus S. Crucis ad Veſperas, & plurimorum Martyrum ad Matutinum.*

5 *In Epiphania Domini, & per Octavam, in fine omnium Hymnorum dicitur: JEſu, tibi ſit gloria, Qui apparuiſti Gentibus.*

6 *A Dominica in Albis uſque ad Aſcenſionem, in Pentecoſte, & per Octavam, in fine omnium Hymnorum dicitur: Deo Patri ſit gloria, & Filio, qui à mortuis: etiam in Feſtis Sanctorum eodem tempore Paſchali occurrentium, dummodo Hymni ſint ejuſdem metri, nec habeant ultimum verſum proprium, qui non mutatur, ùt ſuprà.*

7 *In Aſcenſione autem uſque ad Pentecoſten (præterquàm in Hymno, Salutis humanæ Sator) dicitur: JEſu, tibi ſit gloria, Qui victor in Cælum redis: ſimiliter etiam in Feſtis tunc occurrentibus.*

8 *In*

8 *In Transfiguratione Domini dicitur: Jesu, tibi sit gloria, Qui te revelas parvulis. Aliis temporibus terminantur Hymni, ut suis locis ponitur.*

Novæ Observationes, & Additiones ad Gavanti

Cap. VI. De Hymnis.

I. Gavant. pag. 51. col. 2 n. 1.-- *Hymni Græce, Laudes Latinè &c.*) Quod Græcè dicitur Hymnus, Latinè redditur Laus Dei; & equidem Augustinus egregiè in Psalmum 148. ait: *Hymnus scitis quid est? Cantus est cum Laude Dei. Si laudas Deum, & non cantas, non dicis Hymnum. Si cantas, & non laudas Deum, non dicis Hymnum. Si laudas aliquid, quod non pertinet ad laudem Dei, & si cantando laudes, non dicis Hymnum.* Hæc itaque tria Hymnum, juxta Augustini mentem, constituunt, ùt observat etiam Gavantus: Cantus, Laus, & Dei. Advertendum tamen, quòd cantus ille debet esse metricus, alioquin Hymnus nuncupari non posset. Hinc Isidorus *lib. 5. Etymol. cap. 19.* Hymnum sic describit -- *Canticum laudantium pro eo, quod sit carmen lætitiæ & laudis.* Et Divus Ambrosius *in Orat. contra Auxentium de Basilicis non tradendis Hæreticis*, Hymnos à se compositos, carmina vocat: *Hymnorum*, inquit, *meorum carminibus deceptum Populum ferunt, grande carmen istud est, quo nihil potentius.*

De Hymnorum origine superfluum hoc loco censemus aliqua agere, cùm plurimi de ea copiosè ac eruditè scripserint, & compertum sit apud omnes, non modò ab Hebræis verum numen, sed & ab Ethnicis inanes ipsorum Deos Hymnis fuisse celebratos. Hujusmodi Hymnorum auctores Hymnographi dicti sunt: inter eos autem celeberrimi fuerunt, Linus, Musæus, Callymachus, & Homerus. Porro Auctor est Pausanias in Bœoticis, Lycium Oden primum omnium Hymnos composuisse, quod tamen ab aliis inficiatur, affirmantibus, Anthum Anthedonium primum Hymnographum fuisse. Dubitatur, num inter vetustissimos Hymnographos locum habeat Orpheus, ex quo Tatianus, ac Clemens Alexandrinus negent Hymnos, qui sub Orphei nomine circumferuntur, ipsius esse. Verùm hos Scriptores decipi, eruditè demonstrat Gulielmus Canterus in novis Lectionibus *lib. 2. cap.* . Certè Pausanias advertit, Hymnos Orphei religione, sanctitate, & elegantia cæteris omnibus anteire. Apud Hebræos Moyses, aliique Vates Hymnos Deo cantarunt, ùt ex Sacris literis patet, idque multis antè sæculis, quàm Poëtæ in Græcia florerent, ut immerito Græci primam sibi Hymnorum inventionem attribuant. David quoque Hymnographus antonomasticè à Philone *lib. de Mundo cap. 9.* appellatur, & quidem meritò, cùm Psalmorum Liber, quorum saltem præcipua pars Davidem habet Auctorem, *Liber Hymnorum* hebraicè inscribatur. Advertit tamen optimè Guyetus *lib. 3. cap. 5.* quòd Hymni nostri à Psalmis ea ratione discrepant, quòd Psalmus Dei Laudes generatim metricè prosequatur, seu quatenus ejus gloria in opere Creationis, vel in mirabilibus Legis antiquæ effulget, Hymnus verò noster speciatim, seu quatenus ipsius Magnalia nobis in Mysterio, seu Sancto, qui colitur, referantur: quapropter perfecta erit Hymni nostri Definitio, quòd sit Cantus metricus continens laudem Dei propriam diei, vel Festi, quod celebratur.

Antiquissimum esse ritum in Ecclesia cantandi Hymnos in Laudem Dei compositos, pluribus Ecclesiasticæ Historiæ monumentis comprobari potest. Philo enim Judæus agens de Therapeutis Alexandriæ, quos veteres omnes, ac plerique recentiores Chri-

ſtianos fuiſſe fatentur, teſtatur, quòd illi *non ſolùm contemplationi vacabant, ſed etiam Cantica, & Hymnos in Dei laudem componebant, vario metrorum, carminumque genere concinnatos.* Dionyſius, ſeu quiſquis eſt Auctor *Libri de Divinis Nominibus*, Sacros Hierothei Hymnos ſæpe commemorat, ſicut & ſuos, quos plures ille conſcripſit. De Chriſtianorum etiam Hymnis mentionem facit Plinius in Epiſtola Celebri ad Trajanum. Pulcherrimum hujus ritûs veſtigium quoque apparet in Epiſtola Synodi Antiochenæ adversùs Paulum Samoſatenum habitæ, in qua Hæreſiarchæ crimini vertunt, quòd Hymnos in laudem Chriſti compoſitos aboleverit, & alios in ſui honorem die Paſchatis ab improbis mulieribus cani præceperit. Paulum antedictum imitati ſunt Ariani, qui Hymnos aptè ad ſuam hæreſim compoſitos alternatim cantare ſolebant; quod cùm Arcadio Imperatore Gainæ potentia freti, publicè, ac ſumma cum licentia præſtarent, referentibus Socrate, ac Sozomeno, veritus Chryſoſtomus, ne quis ex Simplicioribus ab Eccleſia abſtraheretur hujusmodi Canticis, quosdam Catholicos eis oppoſuit, qui majori cum pompa, & apparatu Hymnus decantando, Arianorum ſtudia ſuperarent. Neque mirari debemus, apud veteres Chriſtianos tam frequentem fuiſſe Hymnorum uſum, ùt mox obſervavimus: illi enim conſuetudinem hanc ab Apoſtolis didicerant, præſertim à Paulo, qui ad Coloſſenſes ſcribens, eos *cap.* 3. hortatur, ut Deum colerent Pſalmis, Hymnis, & Canticis Spiritualibus. Immò Chriſtus ipſe hunc Hymnorum uſum exemplo ſuo commendaſſe videtur; de eo enim, ſicut & de Apoſtolis referunt Evangeliſtæ Matthæus, & Marcus, quòd Hymno dicto exierunt in Montem Oliveti. Rectè igitur Auguſtinus *Epiſt.* 119. *Veteris edit.* & poſt ipſum Concilium Toletanum IV. *can.* 3. aſſerunt, quòd de Hymnis in Eccleſia canendis, & ipſius Domini, & Apoſtolorum habemus documenta, & exempla, & præcepta, quæ mirè confirmant Gavanti dictum aſſerentis *num.* 2. Hymnorum uſum eſſe Apoſtolicum inventum, immò à Chriſto deduci poſſe.

II. Gavant. pag. 51. col. 2. n. 2. -- *Deinde Hilarius è Latinis &c.*) Qui primùm Hymnos ediderit in Eccleſia, incertum omninò videtur, S. Iſidorus *lib.* 1. *Offic. Eccleſiaſtic. cap.* 6. hoc Hilario laudis tribuit, quòd Hymnorum carmine claruit primus. Id tamen de Latinis Hymnorum Auctoribus omninò capiendum eſt, ſiquidem ſuprà oſtendimus ex Euſebio, non modò Therrapeutas, ſed & alios Scriptores Græcos longè ante Hilarii tempora Hymnos compoſuiſſe. Hilarii veſtigia ſecutus Ambroſius plures Hymnos & ipſe conſcripſit, adeò commendatos Eccleſiis, ut pleræque illos adoptare non dubitaverint. S. Benedictus Monachorum Occidentalium Patriarcha Hymnorum Cantum *cap.* 9. Regulæ ſuæ præſcribens hac utitur formula -- *Inde ſequatur Ambroſianum* -- Qua voce Hymnos ab Ambroſio compoſitos indigitari conſentiunt Regulæ Benedictinæ Doctiores Expoſitores Smaragdus, Menardus, Martene, aliique, & confirmat Amalarius in ſupplemento *ad lib.* 4. *de Divinis Offic.* edito ab Edmundo Martene *tom.* 2. *Analect* his verbis: *Certum autem probatur quodammodo S. Benedictus conſuetum morem S. Ambroſii in nonnullis Eccleſiaſticis elegiſſe, v. g. de Hymnis, quos Ambroſianos nominat &c.* Præclariſſimum Ambroſianorum Hymnorum Teſtimonium perhibet nobis Cuncilium Turonenſe his verbis -- Licet Hymnos Ambroſianos habeamus in Canone, tamen quoniam reliquorum ſunt aliqui, qui digni ſunt forma cantari, volumus libenter amplecti eos, præter ea, quorum Auctorum nomina non fuerint in limine prænotata.

Præter allegatos Auctores à Gavanto tum Græcos, tum Latinos, ſunt & alii, qui Hymnos ſcripſerunt, nimirum Syneſius, Coſmas Hieroſolymitanus, Johannes Damaſcenus, Theophanes, Theoſterictus, Theoleptus, Metrophanes Smyrnæus, Prudentius, Beda, Sedu-

Sedulius, Paulinus, Venantius Fortunatus, Fulbertus Carnotensis, Paulus Diaconus, Thomas de Aquino, Johannes Geometra, Maximus Margunius, quos congerit Card. Bona *cit. lib. cap. 16.* quibus addi possent Gregorius Nazianzenus inter Græcos, Clemens Alexandrinus, qui Hymnum composuisse creditur, & habetur ad calcem Pædagogi; & ex Latinis Gelasius, necnon Gregorius Magnus, Romani Pontifices, si vera sunt, quæ tradunt Walfridus, Clicthovæus, & Timotheus allegati à Gavanto. Hymnos autem authenticos, qui in antiquis Hymnariis reperiuntur, nominatim congerit Radulphus Tungrensis *propos.* 13. eosdemque collegit, & Scholiis illustravit Jodocus Clicthovæus in suo Elucidario Ecclesiastico.

Huc spectat mentionem facere de Hymnario, seu Hymnorum libro, quem edidit noster Thomasius, in tres partes divisum; quarum prima eos Hymnos continet, qui per Anni circulum, ab Antiquis; à Modernis vero de Tempore appellantur. Secunda de Natalitiis Sanctorum. Tertia de quotidianis, ac diversis causis. Prædictum Thomasianum Hymnarium confectum est ex vetustissimis Codicibus MSS. Bibliothecæ Vaticanæ, & Vallicellanæ, tum ex Hymnis excusis variis in locis, & præsertim ex Breviario Mozarabico, cæterisque Breviariis antiquioribus, quibus ex Codicibus magno adjumento fuit magnus ille Codex Psalterii Reginæ Sveciæ, cujus sæpiùs mentionem fecit idem Thomasius, in quo, ait, quòd pauciores quidem habentur Hymni, sed vetustiores; & ii ferme, de quibus extat mentio in priscis Ecclesiæ monumentis; quos inter cùm genuinos Hymnos S. Ambrosii invenisset; reliquos in eo contentos eidem S. Doctori adscribere non dubitavit; solos enim Ambrosianos Hymnos in eo exhiberi pro certo habuit. Cæterùm, ut eâ, qua decebat, fide, ageret, Hymnos eosdem sæpiùs mendis respersos, sublatis tantummodò manifestioribus erratis; reliquis verò retentis, integros, prout in Codicibus reperiuntur, in lucem emisit. Prdgreditur idem Thomasius in ejusdem Hymnarii Præfatione ad allegandos Auctores, apud quos fit mentio prædictorum Hymnorum, necnon eorundem commendatio.

Alium pariter Hymnorum librum edidit Carolus Guyetus, qui reperitur in calce sui præclarissimi operis inscripti: *Heortologia, seu de Festis propriis Sanctorum.* In eo Hymnario collegit omnes, quotquot ex variis Galliæ Breviariis, Sanctorumve propriis reperire potuit Hymnos, eosque triplici serie disposuit; ut primùm descripti habeantur, qui pertinent ad Officium de Tempore, deinde qui de Sanctis communi ubique locorum usu cultis, tum denique alii singularis cujusque Ecclesiæ proprii, eosque ita dispositos evulgavit. Cuilibet Hymno ab Urbano VIII. emendato præfixit ejusdem Hymni initium, quale erat ante emendationem, ut, cui libuerit, in promptu sit utrumque comparare: indicavit veterum testimonia, ex quibus rescitur verus aliquorum antiquorum Hymnorum Auctor, & addidit Radulphi Tungrensis, Dionysii Carthusiani, & Clicthovæi nomina, quando in eorum serie, aut Commentariis habetur ille Hymnus, quem exhibet. Denique citat Breviaria, seu Diœceses, aut Ecclesias, apud quas prædicti Hymni sunt in usu.

Aliam Hymnorum collectionem, juxta veram metri, & latinitatis normam ediderat olim Romæ Zacharias Ferrerius, approbatam, ùt ait, à Clemente VII. ùt ex Brevi ejusdem Pontificis operi præfixo apparet; sed nemo, quod sciam, ea facultate usus est. Hymnos, & Preces Latinæ Ecclesiæ collegit etiam Georgius Callander, quæ unà cum ejusdem in Hymnos notis, tum seorsim Coloniæ 1556. tum inter ejus opera Parisiis 1616. excusa leguntur. Post ipsum Elias Ehingerus Hymnos Ecclesiasticos Hilarii, Ambrosii, Augustini, Gregorii Magni, Theodul-

Gavant, Rubr. Brev.

dulphi, Fulberti, aliorumque Francofurti in lucem emisit Anno 1578.

Plures etiam ex recentioribus præter jam laudatos commentaria in Sacros Hymnos ediderunt, celebriores sunt Donatus Marra, qui enarrationes evulgavit in Hymnos omnes, qui cantantur in Ecclesia per Annum, & secundùm morem Religiosorum Ordinum SS. Augustini, Benedicti, Dominici, & Carmelitarum; Jacobus Wimpfelingius, qui edidit Argentinæ Anno 1513. Hymnos de Tempore, & de Sanctis emendatos, & interpretatos, Henricus Bebelius, qui librum Hymnorum cum expositione vulgavit Hagen. Anno 1517. Pater Gregorius Valentinianus Siculus à Marsalia Ordinis Cappuccinorum, qui scripsit Hymnodiam Sanctorum Patrum, quæ à S. R. E. per Annum decantari solet Commentariis uberrimis explicatam Venetiis impressam An. 1640. Johannes Baptista Possevinus, qui Romani Breviarii Hymnos Italica lingua donavit addita singulis morali explicatione. Sanctorius Victorinus, qui Hymnos Sacros, & novos composuit, editque Parisiis Anno 1689. & excerptos ex Breviario Parisiensi, & Cluniacensi illustravit. Andreas Wilckius, qui Anno 1610. prelis dedit ἱερολογίαν, opus in duas partes divisum, in quibus continentur Commentarii in Hymnos veterum, recentiumque Poëtarum: advertendum tamen, inter hos Poëtas nonnullos hæreticos reperiri. De hac materia videri etiam possunt Cardinalis Bona de Divina Psalmodia *cap. 16. § 9.* Cardinalis Thomasius in Præfatione ad Hymnarium. Johannes Hoornbeckius *lib. 1. Miscell. Sacror. cap. 11.* Jo. Filesacus *lib. 2. Electorum pag. 195.* Balthasar Bebelius *tom. 2. sect. 4. Antiq. Eccles.* Nicolaus Le Nourry in Apparatu ad Bibliothecam Patrum, Conradus Samuel Schurtzfleischius *in dissert. de Hymnis veteris Ecclesiæ.* Witembergæ Anno 1681. & Joseph Binghamus *tom. 6. Originum Ecclesiasticarum cap. 1. & 2.*

III. Gavant, pag. 51. col. 2. n. 3. -- *Cantandos autem in Ecclesia Romana composuit quoque Gelasius &c.*) Docet hic Gavantus, ex Walfrid. *de Reb. Eccles. cap. 25.* aliquos Hymnos in Ecclesia Romana cantandos à Gelasio compositos fuisse. Adnotare tamen debemus, quòd allegatus Walfridus Strabo hæc tantùm dicit: *De Gelasio Papa scribitur, quòd tractatus, & Hymnos in morem B. Ambrosii composuerit.* Non verò addit, quòd Hymnos concinnaverit, ut in Ecclesia Romana decantarentur. Et equidem Romæ non ab antiquo tempore, sed serò Hymni cani cœperunt; neque enim in ullis Romanis Ordinibus, & ne in illo quidem, quem Benedictus Canonicus S. Petri tribuit Guidoni de Castello, qui posteà Anno 1143. Pontifex Romanus fuit, & Cœlestinus II. appellatus, mentio aliqua fit Hymnorum recitandorum in Officiis, quæ describit. Hinc, & ex aliis conjecturis infert Grancolas *lib. 1. cap. 23.* post XII. duntaxat Sæculum Romæ Breviario Hymnos insertos fuisse. Radulphus Tungrensis, plerosque eorum, qui sua ætate dicebantur, recenset, & sunt ferè iidem cum illis, qui hodie recitantur; ita ut nemo negare possit, per ea tempora, XIV. scilicet Sæculo, Hymnos in Breviario contentos fuisse. Conjicit tamen Grancolas, id ab Haimone, Franciscanorum Generali, præstitum fuisse, cùm Romanum Officium, Gregorio IX jubente, Anno 1240. recognovit, & concludit, quòd etiamsi prioribus Sæculis aliqui Hymni inserti fuerint Breviario Romano, certissimum tamen esse, quòd XII. Sæculo in Ecclesia S. Petri nulli recitati fuere; & cùm Udalricus in Consuetudinibus Cluniacensibus Hymnorum Romanæ Ecclesiæ mentionem facit, de singularium aliquarum Ecclesiarum Hymnis loqui voluisse. Nulli quoque Hymni apud Græcos extant, neque apud veteres Orientis Monachos, cùm Cassianus eorum non meminerit, sicut etiam nullam mentionem Hymnorum faciunt in Occidente Regulæ S. Columbani, S. Isi-

S. Isidori, S Fructuosi, Magistri, & Donati. Primam illarum mentionem faciunt in Gallia Regulæ S. Cæsarii, & S. Aureliani, in Italia verò Regula S. Benedicti, de qua suprà satis locuti sumus.

IV. Gavant. eod. n. 3. - - *Approbavit Concilium Turonerse cap. 23. Toletanum 4. Can. 12. &c.)* Ante Concilia allegata à Gavanto, Concilium Bracarense primum An. 553. *Can. 31.* Hymnorum usum vetat in Horis Canonicis, jubetque, ne publicis precibus inserantur, nisi Hymni illi, qui ex Scripturis desumpti sunt. Jubet pariter eadem Synodus, ut poëtica omnia, & quæcunque humana elucubratio excludantur: *Ut extra Psalmos, vel Canonicarum Scripturarum veteris, & novi Testamenti nihil poeticè compositum in Eccl sia psalatur, ficut & Sancti præcipiunt Canones.* Verùm Sæculo sequenti Concilium Toletanum quartum, Hymnos cani in Ecclesia concessit, dummodò ab Auctoribus insignioribus essent compositi, & Concilium Toletanum VIII. Anno 653. *Can.* 8. vetat Clericum ordinari, qui Psalterium, Cantica, & quotidianos Hymnos ignorat.

V. Gavant. pag. 54. col. 2. n. 9. - - *Prædictos Hymnos emen avit Urbanus VIII. &c.)* Exhibuit Gavantus *num.* 5. Catalogum, & initia Hymnorum, quos olim decantabat Romana Ecclesia, & omnem diligentiam adhibuit in enunciandis Auctoribus illis, qui prædictos Hymnos composuerunt; adnotat pariter monumenta, & alios Auctores, ex quibus notitias suas desumpsit: sed hoc loco indicat, prædictos Hymnos, à se relatos, tandem Urbani VIII. jussu, necnon sapientia, emendatos fuisse. Ad præfatos Hymnos recitandos, & corrigendos adhibuit præfatus Pontifex tres lectissimos Societatis JEsu viros, ac politiorum literarum bene peritos, & hi fuerunt Famianus Strada, Tarquinius Gallucius, & Hieronymus Petruccius; quorum laborem magni omnino faciendum esse, adstruit clarissimus vir Theophilus Raynaudus *tom. XI. punct. 1. pag. 12.* Hanc Urbani VIII. correctionem commendat pariter Carolus Guyetus *l b. 3. cap. 5. quæst* 2. & asserit, quòd qui hanc emendationem respuunt, quibuscunque ducti rationibus, parum se Ecclesiæ decorem diligere probant. Henricus tamen Valesius acerrimam censuram ferre ausus fuit contra præfatam Hymnorum emendationem, eosque malè compositos, atque adversus communem hominum sensum, depravatos existimat; sed hujusce Auctoris censuræ nimis severæ aurem præstare non possumus. Similiter contra variationem literæ in Hymno Ecclesiastico de Spiritu Sancto, in quo vox *Paraclitus* per *i*, aut *e* Latinum productum juxta aliquorum opinionem per *i* latinum correptum nunc effertur, scripsit eruditam disceptationem Benignus Sanctey *in tractatione de Recta pronunciatione vocis Paracletus*, cui assentiri videtur Theophilus Raynaudus *loc. supracit.* ubi ait, potuisse non mutari *η* in *ι*, vel *υ*, ne genuinus sensus vocis *Paracletus*, vel *η* latinè producto *Paracl tus*, ea unius literæ mutatione convellatur. Videnda tamen est erudita Dissertatio elucubrata à Johanne Baptista Thiers, in qua sustinet, quòd Ecclesiasticis libris retinenda sit vox *Paraclitus* penultima correpta, suamque opinionem validis comprobat argumentis.

VI. Gavant. pag. 55. col. 1. n. 9. - - *Index ergo de nceps hic eri &c.)* Adnectit denique Gavantus hoc loco in secunda editione sui Thesauri Indicem Hymnorum emendatorum ab Urbano VIII. quibus usque modò utitur Romana Ecclesia, Indici tamen à Gavanto evulgato addendi sunt pauci alii, qui post ipsum Breviario Romano inserti fuerunt, & dicendi in Festis Sanctissimi nominis JESU, S. Martinæ, S. Joseph, Septem Dolorum B. M. V. Sancti Ermenegildi, S. Venantii, S. Elisabeth. Portugalliæ Reginæ, & S. Theresiæ, quorum Hymnorum initia inhærendo vestigiis Gavanti hìc exhibemus juxta ordinem alphabeticum.

Athleta Christi nobilis.
Cœlitum Joseph decus, atque nostræ.
Domare cordis impetus Elisabeth.
Dum nocte pulsa Lucifer.
Hæc est dies, qua candidæ.
JEsu, dulcis memoria.
JEsu, Rex admirabilis.
JEsu, decus Angelorum.
Iste, quem læti colimus fideles.
Martinæ celebri plaudite nomini.
Martyr Dei Venantius.
Non illam crucians ungula, non feræ.
Nullis te genitor blanditiis trahit.
Opes, decusque Regium reliqueras.
Regis superni Nuncia.
Regali solio fortis Hiberiæ.
Stabat Mater dolorosa.
Te Joseph celebrent agmina cœlitum.
Tu Natale solum protege, tu bonæ.

Antequàm hisce nostris Additionibus postremam manum imponamus, lubet animadvertere, quòd si Lector suæ curiositati circa hanc Hymnorum materiam satisfacere cupit, legere poterit ea, quæ tradunt suprà allegati Auctores, nimir. in Cardinalis Bona, Grancolas, Anacletus Siccus in suo libro inscripto *De Ecclesiastica Hymnodia*, & Carolus Guyetus, qui *cit. loc. cap. 5.* satis doctè more suo pertractat, quòd metri genus Hymnis conveniat, quæ sint Hymni partes, seu qualis structura, quæ Hymnorum conclusio sit immutabilis, & alias similes quæstiones.

De Antiphonis. XXI.

RUBRICA.

1 *AD omnes Horas Nocturnas & Diurnas semper cum Psalmis dicuntur Antiphonæ, vel una vel plures, pro diversitate Officii & Horarum.*

2 *Si de Tempore fiat Officium, id est, de Dominica aut Feria, dicuntur Antiphonæ ut in Psalterio, quæ cum Psalmis positæ in Vesperis Dominicæ & Feriarum, in Completorio & in Nocturnis (etiam quando fit Officium de Festo trium Lectionum, id est, Simplici) nunquam mutantur, nisi tempore Paschali, in quo dicitur una tantùm Antiphona, Alleluja: excepto etiam tempore Adventûs, in quo ad Vesperas & Nocturnos Dominicæ ponuntur Antiphonæ propriæ. In Laudibus, & aliis Horis mutantur pro diversitate temporum, ut in proprio de Tempore habentur: cùm verò non assignantur propriæ, semper dicuntur, quæ positæ sunt in Psalterio.*

3 *Antiphonæ, quæ in Proprio de Tempore in Sabbatis ponuntur ad Magnificat pro prima Dominica alicujus mensis, sumendæ sunt ex ea Dominica, quæ est proximior Kalendis, vel est in Kalendis illius mensis; ut dictum est suprà in Rubrica de Dominicis, ac etiam in Rubrica mensis Augusti: & semper in Sabbato ponitur Antiphona ad Magnificat, quæ contigua est libro Scripturæ in Dominica ponendo.*

4 *In Festis novem Lectionum ad Vesperas dicuntur Antiphonæ de Laudibus, nisi propriæ in Vesperis assignentur. Ad Horas similiter tam in Officio de Tempore, quàm de Sanctis, quando habentur propriæ in Laudibus, & alia propriæ non fuerint ad Horas, sumuntur ex Laudibus, quarta prætermissa, hoc ordine: ad Primam, prima: Ad Tertiam, secunda: Ad Sextam, tertia: Ad Nonam, quinta.*

5 In

5 *In Feriis Adventûs, quæ non habent in Laudibus Antiphonas proprias, sumuntur ad Horas ex Laudibus Dominicæ præcedentis; ubi verò in Laudibus Feriarum fuerint propriæ, sumuntur ex ipsis Laudibus.*

6 *Tempore Paschali, in Officio tam novem quàm trium Lectionum, Psalmi cujuslibet Nocturni dicuntur sub unica Antiphona, quæ Officio convenit, ùt suis locis ponitur; & in fine omnium Antiphonarum additur Alleluja, quando in illis non habetur. A Septuagesima usque ad Pascha, ubi habetur Alleluja, tacetur; neque aliud ejus loco dicitur.*

7 *In Duplicibus ad Vesperas, Matutinum, & Laudes tantùm, Antiphonæ dicuntur ante Psalmos vel Cantica integræ, & post Psalmos vel Cantica integræ repetuntur: in aliis Horis, & in Officio non Duplici, in principio Psalmi vel Cantici inchoatur tantùm Antiphona, deinde in fine integra dicitur. Et quando Antiphona sumitur ex principio Psalmi vel Cantici, & incipit sicut Psalmus vel Canticum, post Antiphonam non repetitur principium Psalmi vel Cantici; sed continuatur, quod sequitur in Psalmo vel Cantico, ab eo loco, ubi secundùm ritum diei desinit Antiphona; nisi discontinuetur per Alleluja.*

8 *Antiphonis propriis, tam in Officio de Tempore, quàm de Sanctis, semper cedunt, quæ habentur in Psalterio, & in Communi Sanctorum.*

9 *Quando fit aliqua Commemoratio, semper dicitur Antiphona ante Orationem cum Versu: quæ sumitur ex Officio, quod convenit ei, de quo fit Commemoratio; ita ut in Vesperis sumatur Antiphona, quæ assignatur ad Magnificat: in Laudibus, quæ ad Benedictus, cum Versibus, qui habentur post Hymnum.*

10 *Antiphonæ S. Mariæ positæ in fine Completorii, dicuntur, ùt inferiùs in propria Rubrica disponitur.*

Novæ Observationes, & Additiones ad Gavanti
Cap. VII. De Antiphonis.

I. Gavant. pag. 57. col. 1. n. 1. -- *Antiphona idem est, ac vox opposita &c.*) Optimè docet Gavantus, quòd Antiphona idem significat, ac vox opposita, seu contrasonans; Antiphona enim Græcum est vocabulum ex præpositione, ac nomine conflatum. *Phone* namque *vocem*; præpositio autem *Anti* oppositionem, & vicissitudinem significat. Hinc Antiphona vox intelligitur reciproca; sic cum montium concava vocem aliquam resonant ab aliquo priùs editam, Græcè *Antiphonazim*, sive, ut ita dicam, *Antiphonare* dicuntur.

Quamvis, vocabuli notione inspecta, vox *Antiphona* vocum oppositionem importare videatur, apud Ecclesiasticos tamen Scriptores pro ea tantùm vocum reciprocatione accipitur, qua bini Cantorum Chori cantum alternant; ita ut Chorus Choro respondeat, cùm in Responsorio cantu Chorus plurium uni tantùm Cantori respondeat; pro certo enim habeo, Antiphonam ad initium Psalmi, vel Cantici, sive ante suos Versus, non semel tantùm, verùm & bis olim consuevisse cantari; hoc etiam sibi persuadet eruditissimus noster Thomasius loco in-

frà citando; aut certè in ea decantanda ante Psalmum ab uno Choro priorem mediam Antiphonæ partem cani, postremamque ejusdem Antiphonæ partem ab altero Choro perfici consuevisse, arbitratur omnino mox laudatus Thomasius. Quòd Antiphonæ olim semel ab uno, & iterum ab alio Choro dicerentur ante Psalmum, probari potest ex supradictò discrimine inter Antiphonas, & Responsoria assignato ab Antiquis, juxta quos Antiphonæ à Responsoriis non differebant, nisi in modo cantandi; germana porro Responsoria modulandi ratio postulat, ut bis dicatur ℟. ante ℣. semel ab uno Cantore, & iterum à Choro toto; pari itaque modo Antiphonarum germanus Ritus exigit, ut bis à duobus Choris alterne decantetur eo modo, quo ex parte retinemus in Invitatorio hunc morem geminatæ Antiphonæ ante Psalmum. Admissa hac Antiphonæ congeminatione ante Psalmum, ita ut saltem ejusdem pars ab uno, altera verò ab altero Choro dicatur, verificantur optimè verba Amalarii dicentis *lib. 4. cap. 7. Ipsa Antiphona conjunguntur simul duo Chori . . . duobus Choris alternatur Antiphona: quoniam non potest minus esse charitas, quàm inter duos . . . . hos duos Choros designaverunt pennæ animalium invicem porrectæ, quas vidit Ezechiel . . . . conjunctio duarum pennarum Antiphona est, quæ vicem tenet Charitatis* Hanc responsionem utriusque Chori in una eademque Antiphona retinebant Clerici Romani in sollemnioribus Festis Sæculo XII. sicut in Antiphonario Vaticano, edito à suprà memorato Cardinali Thomasio Anno 1686. *pag* 51. in Epiphania habetur, & idem repetit hic Auctor in sua Præfatione præfixa libro à se evulgato sub hoc titulo: *Responsoria, & Antiphonaria Romanæ Ecclesiæ pag. 32. pag. verò 30.* ostendit, in Breviario Mozarabico esse quid dissimile in Antiphona ad Primam, quæ dicitur per totùm Annum. Denique probari id adhuc potest ex his, quæ infrà cum eodem Thomasio dicemus de usu antiquo repetendi Antiphonam ad singulos Psalmorum versus. His omnibus prænotatis citatus Thomasius *pag.* 24. Antiphonam sequenti modo definit.

Antiphona est versus aliquis, sive sententia intercalaris, quæ unà cum Psalmi, Canticive versibus, sive aliquo, sive omnino omnibus, decantatur intercalari concentu eodem prorsus ordine, quo Ecclesiastica Responsoria cantantur; cùm ea ratione à Responsorio Antiphona differat, quòd in ℟. Chorus uni Cantori respondeat; in Antiphonis verò Chorus unus alteri Choro succinat; & in Responsorio quidem unus Cantor versus intercinat, intercalante semper Choro, Respousorium; in Antiphona verò Chorus alter concinat versus, altero Choro Antiphonam reciprocante.

Verùm quia præsentium temporum mores ab Antiquis plurimum discrepant, in præsentiarum secùndùm Psalmodiæ hodiernam Rubricam, nomine Antiphonæ venit sententia illa, quæ inchoatur ab uno unius Chori, completurque à Choro, quando Officium est Duplex, & ad ejus Symphoniam Psalmus cantatur.

Antiphonarum autem in prædicto sensu acceptarum triplex est genus; Scripturalium, Historicarum, & ex utrisque mixtarum. Scripturales sunt, quæ ex libris Sacræ Scripturæ tum veteris, tum novi Testamenti depromptæ sunt, sic Antiphonæ ad *Magnificat*, ut bene notat Gavántus *num* 10 in primis Vesperis Dominicarum, ut plurimùm sumuntur ex S. Scriptura veteris Testamenti, legenda in Matutino ejusdem Dominicæ. In secundis autem Vesperis sumuntur ex Evangelio, quod in eadem Dominica legitur, sicut etiam ad *Benedictus*. In Nocturnis verò Dominicæ, & Feriarum, necnon in Vesperis, plerumque sumuntur Antiphonæ ex Psalmis, quæ idcirco dicuntur Psalteriales, sed semper reducuntur ad Scripturales. Historicæ sunt illæ, quæ ex Historia Mysterii, seu Sancti, cujus Festum est, carptim delibatæ per singulos Psalmos, seu Cantica distribuuntur;

tur; cujusmodi sunt Festorum Christi Domini, SS. Petri, & Pauli, Stephani, Laurentii, Clementis, & SS. Agathæ, Cæciliæ, Luciæ, & aliæ omnes Officiorum propriorum. Ad has reducuntur etiam aliæ, quæ ad Mysterium, seu Sanctum pertinent, licèt ex Historia non sint depromptæ, ùt sunt Antiphonæ Festi Circumcisionis, *O admirabile commercium &c.* & aliæ hujusmodi. Mixtæ denique dicuntur illæ, quæ vel ex Psalmis, vel ex alio Scripturæ libro deprómptæ paucis verbis additis, vel mutatis, vel transpositis ad rem Mysterii, seu Sancti traducuntur, quales sunt Antiphonæ Vesperarum diei Nativitatis Domini: *Tecum principium &c.* Antiphona tertia Laudum S. Stephani, & S. Laurentii: *Adhæsit anima mea post te.* Inter prædictas Antiphonas hoc discrimen intervenit, quòd Psalteriales, & Mixtæ cum illis non sunt idoneæ, nisi ad eos Psalmos, ex quibus erutæ sunt, aliæ verò Antiphonæ, sive Historicæ, sive Scripturales, quæ ex Psalmis non sunt desumptæ, ad quoscunque Psalmos præmitti possunt.

II. Gavant. pag. 57. col. 1. n. 2. - *Auctor Antiphonarum fertur gnatius Antiochenus &c.*) Non solùm Canticum aliquod contractius, breviusque, sive verborum justa complexio; seu intercalaris sententia, quam Chorus Choro alteri psallenti respondens intercinit, & quæ Psalmum semper præcedit, sed ipsi quoque Psalmi cùm à pluribus alternatim recitantur, Antiphonæ dici possunt, juxta interpretationem vocis græcæ ἀντιφωνὴ, ùt asserit etiam Cardinalis Bona *de Divina Psalmodia cap.* 16. §. 10. quia scilicet duo Chori ad statutæ Antiphonæ symphoniam alterna modulatione sibi mutuo respondent. Hanc autem consuetudinem alternatim psallendi ab antiquissimis Sæculis habet Orthodoxa Ecclesia, juxta nonnullos, qui hunc morem S. Ignatio, Antiochiæ Antistiti tertio post Apostolum Petrum, referunt: verùm quamvis prædictum Ignatium Antiphonarum auctorem asserat quoque Gavantus noster, quatenus ille primum præscripserit alternum cantum in Ecclesia Antiochena, post illam visionem, quam insinuat idem Gavantus, nihilominus nondum fatetur, eumdem Ignatium esse primum auctorem canendi alternatim Psalmos in Choro; ponderanda enim sunt nostri Aucturis verba illa *non dico Psalmorum*, de quibus agit in Capite sequenti *num.* 15. cum quo ibidem agemus & nos. Interea tamen asserere cogimur, apud Christianos alternum Psalmorum cantum per duos Choros seriùs esse introductum; antiquissimis namque temporibus, ut ex Eusebio *lib.* 2. *cap.* 17. Historiæ apparet, usus erat illis frequentior Psalmos Responsorios canere, Choro scilicet respondenti uni præceptori. Primi, qui Psalmos binis Choris concinnendos instituere, fuerunt Flavianus, & Diodorus, Monachi Antiocheni, Divo Athanasio æquales. *Isti namque primi*, (ùt scribit Theodoretus, Episcopus Cyri, *lib.* 2. *cap* 29) *in duas partes Choros psallentium dividentes, ex successione Davidicam melodiam cantare docuerunt; & hoc in Antiochia primitus fieri cœpit, & dispersum ad terminos totius Orbis usque pervenit.* Vide etiam S. Basilium *Epist. ad Clerices Neocæsarienses*, Sydonium *lib.* 5. *epist.* 17. Cassiodorum *in Psalmum* 33. *vers.* 3. & alios passim. Sed de hac re vide denique, quæ nos trademus infrà in nostris Observationibus ad Cap. VIII. sub *num.* 10. Sub alterni cantus genere, ùt optimè ponderat supramemoratus Thomasius *pag.* 22. is, maximè Ecclesiastico Ritu comprehenditur, quò alternant quidem Chori melodiam, non unum tamen, eundemque Psalmum, vel canticum alternatim ex successione concinunt, sed unus quidem Chorus Psalmi alicujus versus modulatur, alter verò aliquid aliud præter ipsum Psalmum, vel Canticum per versus singulos intercinit. Hoc porro aliud, quod sæpius repetitur ab altero Choro, generali usu Ecclesiæ, *Antiphona* apud Latinos; apud Græcos autem *Tropariam Antiphoni* appellatur:

tur: in qua significatione *Antiphona* est illud Canticum contractius, seu intercalaris sententia, ut innuimus suprà, quam Chorus Choro alteri psallenti intercinit. De hoc autem genere Antiphonarum loquitur Socrates *lib. 6. cap. 8.* non de Psalmorum alterno concentu, quem Flavianus, & Diodorus primi instituere, ùt tradidit Theodoretus, necnon Suidas, qui facillimè Socrati conciliantur prædicta ratione: quam sibi conciliationem expetebat afferri (ùt ait Thomasius) doctus vir Petrus Gussanvillæus Presbyter in Præfatione ad Antiphonarium S. Gregorii. Sic autem scribit Socrates ex veteri interpretatione Epiphanii Scholastici Historia tripartita *lib. 10. cap. 9.* - - Dicendum tamen est, unde sumpsit initium, ut in Ecclesia Antiphonæ decantentur. Ignatius, Antiochiæ Syriæ tertius post Apostolum Petrum Episcopus, qui etiam cum ipsis degebat Apostolis, vidit Angelorum visionem, quomodo Antiphonas S. Trinitati dicebant Hymnos. Isq; modum visionis, Antiochenæ tradidisse probatur Ecclesiæ; & ex hoc ad cunctas transiit Ecclesias - - Socratem autem Antiphonæ appellatione Hymnum aliquem compositum alternè resonantem intellexisse, argumento esse potest, quòd quæ de S. Ignatio narrat, ejus fuisse generis indicet, ac cæterarum Antiphonarum ab Arianis primùm Constantinopoli usurpatarum, & à S. Johanne Chrysostomo vicissim posteà inter Catholicos institutarum, quæ etiam Hymni appellati sunt, ùt nos quoque adnotavimus in Cap. præcedenti. Vide *cap. 10. Historiæ tripartitæ.* Hæc, quæ ex Thomasio nostro deprompsimus, diligentissimo Ecclesiasticarum antiquitatum indagatore, optimè conciliant supramemoratos Auctores, qui oppositi videntur circa primos Institutores cantus alternativi.

III. Gavant. eod. n. 2. - - *Primus inter Latinos Ambrosius Antiphonarum est Auctor &c.)* S. Ambrosius, Mediolanensis Antistes, primus fuit, qui Græcorum imitatus exemplum, hunc canendi modum per Antiphonas in sua Ecclesia Mediolanensi instituit, ùt narrat Paulinus in ejus Vita his verbis - - Hoc in tempore primò Antiphonæ, Hymni, & Vigiliæ in Ecclesia Mediolanensi celebrari cœperunt, cujus celebritatis devotio usque in hodiernum diem, non solum in eadem Ecclesia, verùm per omnes pene Provincias Occidentis manet - - Idem S. Augustinus à Gavanto cit. confirmat *lib. 9. Confessionum cap. 7.* ubi loquens de persecutione, quam à Justina, Valentiniani Regis pueri Matre, Ambrosius patiebatur, ait - - Excubabat pia plebs in Ecclesia mori parata, cum Episcopo servo tuo; tunc Hymni, & Psalmi, ut canerentur secundum morem Orientalium partium, ne Populus mœroris tædio contabesceret, institutum est, ut ex illo in hodiernum retentum, multis jam, ac pene omnibus gregibus tuis &c. - - Ex præfatis Paulini, & Augustini verbis colligit Thomasius, non solùm Psalmos, verùm & Hymnos, scilicet Eclogas aliquot Sacrarum Cantionum alterno concentu adhibitas fuisse. Nam Hymni eo loco non veniunt ea Sacra Carmina, quibus Auctore præcipuè Ambrosio, ùt diximus in Capite præcedenti, hodie utimur; eorum enim usus nullus est apud Orientales eo modo, quo usurpantur à nostris Occidentalibus; quare Hymnorum nomine censet Thomasius accipiendas esse Sacras illas Cantiunculas, quas Paulinus anteà Antiphonas appellaverat; ita ut priori vocabulo canendi modum, posteriori verò id, quod cantabatur, explicaverit.

IV. Gavant. eod. n. 2. - - *Sub Damaso, non sub Siricio &c.)* Ex quo usus Antiphonarum in Ecclesia Occidentali sub Damaso Papa incœperit, nonnulli inferunt, etiam in Ecclesia Romana sub eodem Pontifice talem usum invectum fuisse, & huic opinioni præsertim adhærent illi, qui adstruunt, præfatum Pontificem suo Decreto Ambrosianum Antiphonarum ritum firmasse, de quo tamen nihil certi habemus. Antiphonarum igitur usum

usum Ecclesia Romana non Damaso, sed Cœlestino Papæ acceptum refert, ùt ex Antiquis Scriptoribus colligitur. Super hac materia adeat Lector eruditissimum Henschenium in actis Sanctorum *Tom. 1. Aprilis die 6. pag.* 544. Consulat etiam notas Francisci Dominici Bencini, & Francisci Blanshini in Tom 3. Anastasii, semel autem acceptum constanter retinuit hunc ritum, ùt ex Libro Diurno Romanorum Pontificum Titulo 7. & Antiphonariis S. Gregorii tum Missæ, tum Officiorum planè docemur. De Antiphonarum usu apud cæteras Occidentis Ecclesias consulenda sunt variarum Concilia vetera Nationum, necnon Constitutiones, seu Regulæ antiquæ Monachorum.

V. Gavant. pag. 57. col. 1. n. 4. -- *Duplicantur in Dupli ibus &c.)* Juxta præsentem ritum Antiphonæ in Festis Duplicibus duplicantur, ita ut ante Psalmi initium ab uno ex Choro imponatur, & deinde à Choro compleatur, & iterum terminato Psalmo tota integra repetatur Antiphona, ita duplicantur Antiphonæ ad Vesperas, Matutinum, & Laudes, quando Officium celebratur sub Ritu Duplici, non verò ad alias Horas minores, in quibus nunquam dicuntur integræ, nisi in fine Psalmorum, & ita pariter quando Officium celebratur sub Ritu Semiduplici, vel Feriali &c. etiam ad Vesperas, Matutinum, & Laudes non dicuntur integræ Antiphonæ nisi in fine Psalmorum.

Antequàm tamen discrimen Officii Duplicis, vel Semiduplicis fuisset inventum, inter Officia Sollemnia, vel Ferialia nulla erat diversitas in concinendis Antiphonis; indiscriminatim etenim integræ præmittebantur Antiphonæ Psalmis; nec uspiam invenitur in priscis Ritualibus, ut sola Antiphonarum exordia Psalmos præcedant, ùt fit nunc in Festis Semiduplicibus, & diebus Ferialibus. Quòd si quis contendat, haud raró in vetustioribus scriptis occurrere, ut ante Psalmum Cantor imponat Antiphonam; id nihil officere dicimus, quin etiam favere. Si enim Cantor Antiphonam imponebat, eam utique Chorus illico perficiebat, eo modo, quo nunc eam perficit in Officiis Duplicibus; sic Amalarius *cap. 1. de ordine Antiphonali* dicit, Cantorem inchoare Antiphonam invitatoriam, quæ tamen omnium Ecclesiarum usu adhuc retento integra dicitur ante Psalmum *Venite*. Rursùs ex eodem Amalario magis comprobatur hæc veritas, nam *lib. 4. cap. 7.* ait: *Antiphona inchoatur ab uno unius Chori, & ad ejus Symphoniam Psalmus cantatur per duos Choros*; quibus in verbis satis indicatur, integram concinendam esse Antiphonam ante Psalmum; *Symphonia* enim est plurium concentus; itaque ob Antiphonam ab uno Cantore tantummodò inchoatam, non potuisset rectè dici, ad Antiphonæ *Symphoniam* Psalmum decantari. Accedit, quòd cùm Psalmus decantari debeat ad tonum Antiphonæ, quonam pacto ad Antiphonæ tonum potuisset cantari Psalmus, si ipsamet Antiphona tota in suo perfectè modulata tono non præcessisset? Quin è contrario si Psalmum Antiphona tantùm consecuta fuisset, dici potiùs debuisset, ad tonum Psalmi Antiphonam decantari.

Hisce Argumentis optimè comprobat Cardinalis Thomasius *cit. loc. pag.* 17. priscum Ecclesiæ Ritum concinendi integram Antiphonam ante Psalmum, subdens, quòd in antiquioribus Ecclesiasticis Libris nullum elucet argumentum, quo exordium dumtaxat Antiphonæ ante Psalmos pronunciatum fuisse arbitremur. Et quòd nec minimum extat apud veteres vestigium ejus discriminis, ut diebus celebrioribus integræ Antiphonæ dicantur ante Psalmos, secùs verò quotidianis.

Idem Auctor in citata Præfatione *pag.* 30. alio etiam argumento utitur ad confirmandum hoc assumptum, idque desumit ex repetitione Antiphonæ, quæ ad singulos Psalmorum Versus fiebat ab uno Ghoro, ùt diximus etiam suprà; concinniùs enim fiet, ait ipse, hæc repetitio ab eodem semper

Choro; si Chorus idem integram iteravit Antiphonam ante Psalmum; nempe ut totum id repetat ad singulos Versus, quod à principio totum, & non ex parte tantùm postrema dixerat. Id quod subjecto exemplo explanatum vult.

Primus Chorus Ant. *Dominus dixit ad me. Filius meus es tu. Ego hodie genui te.*

Secundus Chorus Ant. *Dominus dixit ad me. Filius meus &c.*

Primus Chorus Psalm. *Quare fremuerunt . . . . . inania.*

Secundus Chorus Ant. *Dominus dixit ad me. Filius meus &c.*

Primus Chorus Psalm. *Astiterunt Reges terræ . . . . Christum ejus.*

Secundus Chorus Ant. *Dominus dixit ad me. Filius meus &c.*

Sicque deinceps usque ad finem; ubi pulcherrima ipsa ratio in alternando Antiphonam perfectè servatur: Dum Chorus secundus ita integram sæpe repetit Antiphonam inter Versus, ùt integram anteà repetierat in principio.

Thomasio prædicto hic videtur germanus modus Antiphonæ respondendæ, sive repetendæ ante Versus, vel Psalmum; & adstruit, quòd ex græcis libris Orientalium Ecclesiarum colligitur, quòd semper bis dicunt primam Antiphonæ periodum, sive Versiculum. Idque pariter confirmat *p. g.* 36. auctoritate Amalarii, clarissimis verbis attestantis hanc veritatem *cap.* 5. ubi loquitur de Nocturnis Feriarum: *Ex finis Antiphonis, quas vicissim Chori per singulos Versus repetunt &c.*

Idem Thomasius *pag.* 41. duplicem deprehendit modum Antiphoni concinendi ritu Græcorum; eorum alter est, cùm Versus, sive sententia, quæ à nostratibus Antiphona appellatur, eadem intercalata constanter repetitur ad singulos Psalmi versus. Alter verò, cùm haud una, eademque semper sententia intercalatur; sed plures, diversæque concinuntur breves periodi, quæ à Græcis *Troparia* appellantur, à conversione, vel immutatione; plures namque sunt, quæ in uno eodemque Antiphono commutantur, novæ sententiæ, quæ ùt singillatim ab uno Choro canuntur, ita singillatim ab altero Choro iterantur: & ibidem Thomasius subjicit exempla utriusque modi repetendi Antiphonam apud Græcos, quorum primum est desumptum ex Typico S. Sabæ in Nativitate Domini, secundum verò ex Triodio Græcorum in Vigiliis Dominicæ Passionis.

Græcorum morem, quo diversarum sententiarum Cantus in uno Antiphono adhibebatur, aliquo pacto imitata est Ecclesia Romana; id significat vetus Ordo Romanus MS. relatus à Thomasio *in sua appendice pag.* 404. *col.* 2. agens de duabus Antiphonis de die, & de Natalitiis Sanctorum ad idem Canticum concinendis. Sed clarius extat exemplum, quod in sua Præfatione *pag.* 45. describit ex Membranaceo Antiphonario Missæ ad usum Scholæ Cantorum Scripto Seculo XI. servatoque in Bibliotheca Angelica apud S. Augustinum hujus Almæ Urbis; cujus exempli initium nos quoque hic dabimus, reliqua enim videri possunt apud eundem Thomasium.

Sabbato Sancto ad Vigilias post Communionem in Missa. In Evange'.

Ant. Vespere autem Sabbati, quæ lucescit in prima Sabbati, venit Maria Magdalene, & altera Maria videre sepulchrum, omnia *E v o v a e.*

Psalm. Magnificat &c.

Ant. Et ecce Terræmotus factus est magnus: Angelus autem Domini descendit de Cœlo. Alleluja. omnia *E v o v a e.*

Ant. Angelus autem Domini descendit de Cœlo, & ascendens revolvit lapidem, & sedebat super eum. Alleluja, Alleluja. *E v o v a e.*

Psalm.

Psalm. Quia respexit &c.

Ant. Erat autem aspectus ejus sicut fulgur, & vestimenta ejus sicut nix, Alleluja, Alleluja. omnia *E v o u a e.*

Psalm. Quia fecit mihi &c. *usque ad finem ; ut videre est apud eundem Thomasium ; & Edmundum Martene, qui extensè hoc refert.*

Cæterùm, antiquissimam Antiphonarum repetitionem ad omnes Psalmorum versus attigisse videtur Anonymus, Author Opusculi *de Benedictione Dei*, in Præfatione ad Bathericum, Episcopum Ratisbonensem, qui sedem illam obtinuit Anno 814. cujus verba refert Thomasius in sua sæpius allegata Præfatione *pag.* 37 ex quibus quidem verbis colligitur, quod jam tum temporis cœperat in Ecclesiis Germaniæ Antiphonarum repetitio intermitti; immò ipsasmet etiam Antiphonas omitti brevitatis gratia; quæ quidem omissio satis demonstrat, quòd plurimum temporis postularet ex antiquo more Antiphonarum concentus, quàm quod flagitat mos hodiernus, cùm semel tantùm, vel bis Antiphonam canimus; malebant idcircò Ecclesiastici illi ipsas Antiphonas omnino prætermittere, quàm eas responsionibus truncatas, præter authenticum Ordinem utcumque concinere.

Decimo tamen Seculo occurrit in Ecclesia Occidentali repetendæ Antiphonæ ad singulos Psalmorum versus Testimonium gravissimum, quod habetur in vita S. Odonis, Abbatis Cluniacensis, Auctore Johanne, ejusdem Discipulo, inter Acta Sanctorum Ordinis S. Benedicti Seculo V. Dicitur enim *lib.* 1. *num.* 10. *Quia ejusdem Officii Antiphonæ* (Vigiliarum scilicet S. Martini) *uti omnibus patet, breves sunt, & ejus temporis longiores noctes, volentes Officium ad lucem usque protendere, unamquamque Antiphonam per singulos Psalmorum versus repetendo canebant &c.* Hinc germanam elicit rationem Thomasius, quamobrem contractiores sunt Antiphonæ, quæ cum Psalmis, vel Canticis canuntur in Ecclesiasticis Cursibus, quàm quæ in Missa cantantur ad Introitum, Offertorium, & Communionem; nimirum quia illæ quàm frequentissimè repetebantur post singulos omnes Psalmorum omnium Versus, hæ verò, post singulos quidem, sed paucos tantùm Versus, vel proprios, vel Psalmi, respondebantur.

In præsentiarum priscum illum repetendi Antiphonam ritum ad unumquemque Psalmi Versum, non servamus, nisi in Psalmo Invitatorio, in quo bis ad initium Antiphonam dicimus, & repetimus modo integram, modò ex parte ad ejusdem Psalmi Versus. Quòd si mores nostros ad antiquiores revocaremus, nolentes tamen ad singulos Psalmorum Versus Antiphonas repetere; certè post Psalmos ante *Gloria Patri*, itemque post ℣. *Gloria Patri*, & post ℣. *Sicut erat*, omnino Antiphonam repetere deberemus. Et hunc ritum Seculo XII. retinebant Romani saltem in præcipuis aliquot Officiis Natalis Domini, Epiphaniæ, & Nat. S. Petri, ùt videre licet in Antiphonario Vaticano *pag.* 38. 51. & 148. quin & in Romano Breviario Venetiis edito 1489. præscribitur hic Ordo, ut si Festum S. Thomæ Apostoli in Dominicam inciderit; Antiphona *Nolite timere* dicatur primò ante Canticum *Benedictus*, tum post *Gloria*, demum post *Sicut erat*, sed ex Vaticano (ùt diximus) Antiphonario, etiam ante ℣. *Gloria Patri* post Psalmos dici debet. Hæc pariter omnia deprompta sunt ex his, quæ tradit pluries citatus Thomasius *pag.* 38.

Superest nunc, ut cum eodem, nec non cum Grancolasio *lib. supracit. cap.* 10. animadvertamus, Antiphonarum inchoationem, sive, ùt Antiqui loquebantur, impositionem, ad Clericos cantores semper pertinere, ad illos scilicet, qui majores sunt in Schola Cantorum, qui septem olim erant, in Ecclesia Romana, non Presbyteri, nec Diaconi, sed tantummodò Subdiaconi, qui justum puero-

rum Paraphonistarum numerum sibi ad Cantus adjumentum adsciscebant. Ii Cantores Ordine suo inchoabant Antiphonas, ut primam Primicerius, secundam Secundicerius, & sic reliqui reliquas imponerent, ad nutum tamen Archidiaconi, exceptis aliquibus Antiphonis ad Evangelium in Paschate, quarum impositio Diaconis tribuebatur, ùt videre est in appendice vulgata à Thomasio *p g.* 189. & sequentibus. Cæterùm nusquam invenitur in antiquioribus ritibus, ut Pontifex, vel Presbyter in Divinis Officiis Antiphonam incipiat; id enim vel maximè sollemnioribus diebus præstitissent; cum iisdem tamen diebus in priscis Codicibus id constanter occurrat, ut Cantor, vel Primicerius Antiphonam incipiat; generatim namque totum Ecclesiasticæ Cantilenæ Officium ad Subdiaconos, & inferiorum graduum Clericos olim pertinebat, ùt S. Gregorius Magnus decrevit, cujus statutum refertur *in cap. In sancta Romana Ecclesia dist.* 92. Sermo nunc est de Ritibus servatis ab Ecclesia Romana; prætermittimus enim afferre, quid apud alias Ecclesias in usu fuerit. Præfatus mos antiquus servatur in Officiis celebratis coram Romano Pontifice, in quibus (nisi ipsemet celebraturus sit Missarum sollemnia in crastinum) Antiphonas, neque ipse, neque Cardinales, sed soli Cantores, imponunt. Quando autem Pontifex intonat Antiphonam, post *Gloria Patri*, Subdiaconus eidem Papæ stando, capite inclinato, submissa voce, præintonat Antiphonam, v. g. *Rex pacificus*, & posteà flectit genua ante eum, & iterum Papa reincipit Antiphonam, qua dicta, sedet, statimque Chorus incipit . . . . . . : secundam Antiphonam incipit Diaconus, qui stat à dexteris: tertiam incipit Episcopus Cardinalis, qui servit in Officio Presbyteri: quartam incipit prior Presbyterorum Cardinalium: quintam Diaconus Cardinalis, qui stat à sinistris, & iste ordo observatur, quandocunque Vesperæ sunt Papales. Et hæc traduntur in Ordine Romano XV. Auctore P. Amelio *num.* 6.

In aliis autem Ecclesiis tum Cathedralibus, tum Collegiatis, necnon in nonnullis Regularium solent etiam Presbyteri in Choro interessentibus Antiphonas imponere, servato hoc Ritu, ut quando Officia sollemniter celebrantur, Antiphonæ ab aliquo Cantore præintonentur, sive annuncientur illi, qui debet Antiphonam imponere. Hinc in Ceremoniali Monastico *lib.* 2. *cap.* 6. §. 2. in quo agitur de munere Cantorum in Vesperis sollemnibus, describitur, quomodo prædicti Cantores indui debeant Albis, & Pluvialibus, & quomodo se gerere, cùm pervenerint ad Altare, & prope sedem Celebrantis &c. Denique *num.* 4. præscribitur, quòd primus Cantor ad initium Versiculi *Sicut erat* se inclinabit aliquantulum aliis Cantoribus, qui & ipsi vicissim facient minimam inclinationem, & statim descendet è sedili suo; tum ante Analogium stans, profundè se inclinabit Altari, & manibus junctis (si non utatur Baculo) accedet ad Celebrantem, cui primam Antiphonam præcinet, inclinans se debite prius, & post; ac eâdem viâ revertetur ad sedem suam, sicque alii Cantores ordine suo senioribus aliis reliquas præcinent Antiphonas. Advertitur præterea in dicto Ceremoniali, quòd quando aliquis Cantor accedit propius ad sedem Celebrantis, ut ille, qui proximus est ei, præcinat Antiphonam, debet præcentor inclinari profundè Celebranti, si sit Superior, ac deinde mediocriter ad eum, cui secundam Antiphonam præcinit. Aliæ sunt ceremoniæ præstandæ ab eisdem Cantoribus, quæ diversæ sunt, juxta diversarum Ecclesiarum consuetudines, & ceremonialia. Sed de præintonatione Antiphonarum alibi etiam sermonem habebimus, & quomodo facienda sit in Cathedralibus, vide in Ceremoniali Episc. *lib.* 2. *cap.* 1.

Con-

Congruum nunc videtur exhibere sequentia Decreta, utpote ad præsentem materiam spectantia.

Magister Ceremoniarum non potest alterare, seu mutare consuetudinem circa præintonationem Antiphonarum ad Vesperas. S. R. C. 28. Aprilis 1607. *in Suessarien.* & hoc Decretum datur in nostro Indice sub *num.* 25.

Antiphona in Choro Cathedralis postquàm primo loco data fuerit Celebranti à cornu Epistolæ, danda est secundo loco primæ Dignitati, sive à cornu Evangelii, sive à cornu Epistolæ existenti, & sive interveniat, sive non, prima Dignitas, quæ sedet à dicta parte Evangelii, non obstante allegata consuetudine. S. R. C. 21. Martii 1665. *in Senogallien.* & datur in nostro Indice sub *num* 90

Antiphonas primas recipere in Choro & Spiritum Sanctum invocare in Capitulo, spectat ad primum Canonicum Metropolitanæ, seu Cathedralis Ecclesiæ, quando tamen talis Canonicus sit constitutus in Ordine Episcopali, non autem spectat tunc ad primam Dignitatem primas Antiphonas recipere, Sacr. Rit. Congr. 17. Novemb. 1674. *in Neapolitana*, & datur in nostro Indice sub *num.* 99.

Locus concinendarum Antiphonarum est Chorus, qui olim tabulis marmoreis circumcinctus in Ecclesiæ sinu ante Sanctuarium, sive Presbyterium situs erat, extatque etiam nunc vetus hujusmodi Chorus in Titulo S. Clementis in Urbe: ibi enim bifariam dispertiti Clerici Cantores consistebant ad cantandum, & ex binis Classibus duo Chori resultabant; sicque Chorus Choro, ut voce, ita & loco, correspondebat. Et sicut in Antiphonis concinendis, suisque Psalmis, vel Versibus Chorus Choro correspondebat alternis; ita in earum impositione Antiphonarum ordo servabatur alternus, ut una quidem Antiphona ab uno Cantore unius Chori inchoaretur, alia ab alio alterius Chori; sicque deinceps semper alternè. Amalarius *lib.* 4. *cap.* 7. hæc testatur dicens: *hanc vicissitudinem Charitatis significant Cantores, qui alternatim ex utraque parte Antiphonas levant*, id est, incipiunt.

In Antiphonis inchoandis exordium sumebatur ab antiquioribus Cantoribus ad inferiores usque descendendo; discrimen tamen erat inter binos ipsos Choros hebdomadatim sibi adscribentes Officiorum exordia, per unam scilicet hebdomadam in uno Choro inchoabatur prima Antiphona cujusque Officii, & per hebdomadam aliam in Choro altero. Diebus autem sollemnibus in Schola Cantorum Ecclesiæ Romanæ ad Primicerium, ut diximus, pertinebat primam Antiphonam exordiri; porro Primicerii locum in dextera Chori parte fuisse, & Secundicerii in sinistra, Thomasius pro certo habet; ea autem censebatur Chori pars dextera, non quæ ad dexteram erat ingredientium Ecclesiam, sed ea, quæ ad dexteram erat Sacerdotis ad Altare stantis, hoc est ad Austrum, quo etiam viri confluebant, mulieribus ad Aquilonem consistentibus, ad sinistram scilicet Sacerdotis ad Altare stantis. Ita pro varia Ecclesiarum structura, & aspectu ad diversam Cœli plagam Ecclesiæ dexteram, vel sinistram partem accipiebant Antiqui. Quare in Basilica Lateranensi, Vaticana S. Petri, Exquilina S. Mariæ Majoris, ac Titulis S. Clementis, Sancti Marci, aliisque quàmpluribus Ecclesiis Urbis, quarum prospectus anterior Orientem spectat, ac Sacerdos ad Altare stans respicit Populum, & Templi fores, ea censenda est pars Ecclesiæ dextera, quæ ad sinistram occurrit eisdem Ecclesias ingredientibus, quæ videlicet ad Austrum est; in qua & Ambo Evangelii, & Senatorium erat, sicut adhuc videtur in Ecclesia S. Clementis. Cantores in binas Classes dispertiti in Antiphonarum cantu, Psalmorumque, & Canticorum, quæ cum Antiphonis decantabantur, neque Altar[illegible]

 neq[illegible]

neque Orientem, sed se invicem è regione aspiciebant; nec sedentes, sed consistentes hinc, illincque alternè canebant; id testante Duran. *lib* 5. *cap.* 2. *nu* . 30. ubi ait: Clerici Antiphonas cantantes non vertunt vultus ad Altare, sed se invicem versis vultibus respiciunt. De corporis statu erecto in Antiphonarum cantu meminit Johannes Cassianus *de Institut. Renunciantium lib.* 3. *cap.* 8. ita scribens: *Cùm stantes Antiphonas tres concinuerunt &c.* Hæc pariter placuit ex Thomasio depromere pro exacta notitia antiquorum Rituum canendi Antiphonas.

Pro Coronide tamen hujusce Capitis, & hujusce materiæ, seu Antiphonarum concinendarum Ritus, meminisse opus est, Divum Gregorium Papam prædictis Antiphonis, atque earum Cantui instituendo operam dedisse, librumque componi curasse, Antiphonarium appellatum. Præfatus enim Pontifex, sicut vetustum Codicem Sacramentorum (quem Gelasianum posteà appellaverunt) in unum librum abbreviavit, ad usum præcipuè publicarum Stationum Ecclesiæ Romanæ, qui Sacramentarium Gregorianum passim est vocatus; ita & libros Antiphonarios, necnon Responsoriales recensuit, ac ordine meliori disposuit; id quod in pluribus MSS. Antiphonariis Monasterii Sancti Galli in Helvetiis, Versiculi præpositi ostendunt, dum dicunt: *Hoc quoque G regorius, Patres de more sequutus, instauravit opus.* Ob eam itaque recensionem, aptioremque dispositionem S. Gregorio Magno Responsoriales libri, & Antiphonales veteres adscribunt, quorum testimonia videri possunt apud probatos Auctores, ùt sunt Monachus Engolismensis in Vita Caroli Magni *cap.* 8. *tom.* 2. *Histor. Francorum Duchesne*, Johannes Diaconus *in Vita ejusdem S. Gregorii lib.* 2. *cap.* 6. *& seqq.* Micrologus *cap.* 25. Eanehardus Junior in Vita B. Norkerii Balbuli *cap.* 2. in actis Sanctorum eruditissimorum Henschenii, & Papebrochii die 6. Aprilis, & alii. Hujusmodi Antiphonarii Gregoriani Codices varii reperiuntur, sed diversi inter se, testante Amalario, aliter se habere Antiphonarium Corbejense (quod Romanum appellare solet, quia à Gregorio IV. Walla, Abbas Corbejensis, acceperat) atque aliter Metense, quod Romà sub Carulo Magno deportatum Metis est collocatum. Romanum Antiphonarium posiquàm in Gallias devectum est, complures à Gallicanis Magistris accessiones habuit; id quod disertis verbis testatur Walfridus Strabo, qui IX. Seculo floruit, *lib. de Reb. Eccles. cap.* 25.

Diligentissimo nostro Thomasio animus fuerat, pura, ac germana S. Gregorii Antiphonaria è tenebris proferre, sed cùm ea nancisci nequiverit, vetustiora saltem, quæ habere potuit, edere curavit, quia quo antiquiores sunt Codices Rerum Ecclesiasticarum, eò propiùs accedunt ad priscos fontes, unde derivantur, minusque recentiorum additamentis sunt infarciti. Quamobrem duo Antiphonaria in sua collectione evulgavit, quæ etsi germanam illam, puramque S. Gregorii institutionem illibatam haud exhibeant, utriusque tamen Codicis mutua collatione id fieri posse arbitratur, ut ferme deprehendantur, quæ ex Sancti Gregorii institutione, vel subsequentium antiquorum temporum usu sunt profecta. Ex prædictis duobus Antiphonariis à clarissimo Thomasio editis, primum est Vaticanæ Basilicæ membranaceum, notis musicis, non iis, quæ hodie sunt in usu, connotatum. Hoc Antiphonarium exhibet, Ritus solitos usurpari in Ecclesia Romana Seculo XII. ùt unusquisque facile agnoscet, qui illud contulerit cum Rituali Benedicti Canonici scripto ad Guidonem de Castello, qui posteà Summus Pontifex fuit, & Cœlestinus II. appellatus. Alterum Antiphonarium ab eodem Thomasio evulgatum, quod S. Gregorium institutorem perhibet in versiculis initio præfixis, membranaceum est, notisque musicis antiquis condistinctum, servaturque in Bibliotheca Monasterii S. Galli in Helvetiis, cujus exemplar, ùt & alia quam-

quamplura, quæ ex eodem Monasterio protulit laudatus Thomasius in appendice sui voluminis, cuncta peramanter descripta se recepisse fatetur à viro claro D. Hermanno Shenk, illius Cœnobii Bibliothecario. Prædictum Codicem refert Thomasius ad X. vel XI. Seculum ob Officium præsertim SS. Trinitatis in eo contentum, quod ignotum erat Seculis prioribus. Post Johannis Diaconi ætatem omnino conscriptum fuisse, satis demonstrant Antiphonæ in Festo Beati Gregorii ab ejusdem Sancti Vita, quam Johannes ille texuit, excerptæ. Antiquiorem demum Alexandro II. hunc Codicem deprehendit Thomasius ob id maximè, quòd in Dominica Septuagesimæ nocturna, & matutina Officia Allelujatica contineat; Alexander enim II. sua sanctione prætermitti jussit *Alleluja* pridie illius Dominicæ; cùm anteà ipsamet Dominica post Matutinum tantummodò omitteretur.

De Psalmis. XXII.

RUBRICA.

1 *Psalmi in Officio de Tempore per omnes Horas in Dominicis, & Feriis dicuntur eo modo, quo distributi sunt in Psalterio: nisi aliter in Proprio de Tempore signentur. In Festis autem dicuntur, ùt in propriis locis signantur: alioquin, ùt in Communi Sanctorum.*

2 *Psalmi ad Laudes de Dominica, cum Cantico, Benedicite, dicuntur in omnibus Festis per Annum, & in Feriis temporis Paschalis.*

3 *Psalmus, Confitemini, dicitur ad Primam cum aliis Psalmis in Psalterio assignatis, in omnibus Dominicis (quando Officium fit de Dominica, ùt in Psalterio, etiam in Dominicis, quæ occurrunt infra Octavas Sanctorum) à tertia Dominica post Pentecosten inclusivè, usque ad Nativitatem Domini exclusivè: & à secunda Dominica post Epiphaniam inclusivè, usque ad Septuagesimam exclusivè: à Septuagesima autem usque ad Pascha, ejus loco dicitur Psalmus, Dominus regnavit, quia Psalmus, Confitemini, tunc dicitur ad Laudes post Psalmum, Miserere, ùt suo loco ponitur. In Dominicis verò temporis Paschalis à Dominica in Albis inclusivè, usque ad Ascensionem exclusivè, dicuntur tantùm tres Psalmi sicut in Festis, addito Symbolo S. Athanasii: Alii Psalmi per singulas Ferias distributi ad Primam, dicuntur singuli loco Psalmi, Confitemini, in Feriali tantùm Officio, quando de Feria agitur extra tempus Paschale. In Feriis verò temporis Paschalis, in Festis per annum, & in Sabbato, sive de S. Maria, sive de Feria fiat Officium, dicuntur tantùm tres Psalmi, scilicet, Deus in nomine tuo, Beati immaculati, & Retribue, etiamsi Festum Duplex celebretur in Dominica.*

4 *In Dominicis autem, quando Officium fit de Dominica, ùt in Psalterio, post Psalmos additur semper Symbolum S. Athanasii, Quicumque, ùt infrà in propria Rubrica dicitur.*

5 *Psalmi Horarum, scilicet ad Tertiam, Sextam, & Nonam, & ad Completorium, nunquam mutantur, ùt in Psalterio, sive de Sanctis, sive de Tempore fiat Officium.*

6 Psal-

6 *Psalmi de Dominica ad Vesperas, ut plurimùm dicuntur in Vesperis Festorum, excepto ultimo, qui mutatur; cùm verò aliter fieri debet, suis locis notatur. In Vesperis infra Octavam dicuntur Psalmi, ut in secundis Vesperis Festi; sed in primis Vesperis diei Octavæ dicuntur, ùt in primis Vesperis Festi, nisi aliter notetur.*

7 *In fine Psalmorum semper dicitur, Gloria Patri, præterquàm in Psalmo, Deus Deus meus, ad te de luce vigilo, & in Psalmo, Laudate Dominum de Cœlis, qui conjunguntur cum aliis Psalmis, & in fine ultimi tantùm dicitur Gloria, ut suis locis notatur. Præterea non dicitur in triduo majoris hebdomadæ ante Pascha, nec in Officio Defunctorum, cujus loco pro Defunctis dicitur, Requiem æternam dona eis Domine, etiamsi fiat Officium pro uno tantùm.*

8 *Ut sacræ vulgatæ editionis puritas inconfusa, & illibata servetur, etiam quoad interpunctiones, & distinctiones in Sacris Bibliis appositas, additus est Asteriscus*, ut sit nota musicæ partitionis in medio versu.*

Novæ Observationes & Additiones ad Gavanti Cap. VIII. De Psalmis.

I. Gavant. pag. 58. col. 1. n. 1. -- *Si Psalterium Sacerdos ignoret &c.*) Quanti momenti esset apud veterem Ecclesiam hæc disciplina, ut Clerici Psalterium totum animo perciperent, & memoria custodirent, præter August. testimonium, hìc à Gavanto nostro laudatum, illud etiam præclarè demonstrat, quod legimus de Gregorio Magno, qui Episcopum ordinare recusavit Johannem Presbyterum, utpotè Psalmorum nescium, & id habetur in ejusdem Pontificis Epistola 44. *lib.* 4. Idem Sanctissimus Pontifex antequàm quempiam ordinaret Episcopum, inquirebat, an Psalmos memoriter teneret, nec ne, ùt colligitur ex Epistola 34. *lib.* 8. ad Episcopum Clusinum de Johanne Diacono promovendo in Episcopatum Balneoregiensem, ubi hæc scribit: *Requirendum quoque est, si in opere Dei studium habuit, vel Psalmos novit.* Et in Epistola 6. *libri* 12. habetur, quòd ab eodem Pontifice repulsus fuit ab Episcopatu Anconitano, ad quem erat electus Rusticus Diaconus, qui Psalmorum ignarus repertus fuit. Hunc eundem morem in ordinandis primi Ordinis Sacerdotibus reintegravit Oecumenica Synodus Nicæna II. his verbis: *quoniam Psallentes Deo spondemus*: in justificationibus tuis meditabor; non obliviscar sermones tuos: *omnes quidem Christianos salutare est hoc servare: eos autem præcipuè, qui Sacerdotalem Dignitatem obtinent: quamobrem decernimus, quemlibet, qui ad Episcopalem gradum est provehendus, Psalterium omninò nosse: ut ex eo omnem quoque suum Clericum ita institui moneat.* Concilium pariter Toletanum VIII. Anno Domini 653. coactum, hunc justissimum Canonem edidit, ùt videre est Tom. 2. Collectionis maximæ Conciliorum Hispaniæ factæ à Sapientissimo Cardinali Josepho Saenz de Auguirre pag. 566. -- *Sollicite constituitur, atque decernitur, ut nullus cujuscunque dignitatis Ecclesiasticæ deinceps percipiat gradum, qui non totum Psalterium, vel Canticorum usualium, & Hymnorum, sive baptizandi perfectè noverit supplementum* -- Hujus Canonis memores PP. Concilii Coyacensis in Diœcesi Ovetensi Anno 1050. decreverunt, *ut Archidiaconi tales Clericos, constitutis quatuor temporibus, ad ordines ducant, qui perfectè totum Psalterium, Hymnos, & Cantica,*

tica, Epistolas, Evangelia, & Orationes sciant. Hoc idem antiquæ Disciplinæ caput Anno 889. suis Presbyteris commendarat Riculphus, Suessionum Episcopus, cùm in sua ad illos Constitutione scripsit. *Monemus, ut unusquisque vestrûm Psalmos, & Sermonem Fidei Catholicæ, cujus initium*, Quicunque vult salvus esse, *& Canonem Missæ, ac Cantum, vel computum memoriter, & veraciter, ac correctè tenere studeat.* In Ecclesia etiam Constantinopolitana inter veteris suæ disciplinæ Officia id fuit, ut Clerici Psalmos omnes memoriter complecterentur: hinc Gennadius, ejusdem Sedis Antistes, is, qui Anatolio successit, non diu post Chalcedonense Concilium noluit ordinare Sacerdotem Diaconum illum, qui priùs Psalterium sedulò in ore non habuisset: Ita Nicephorus *lib. 5. Histor. cap. 27.* & Theodorus Lector *in Collectan.* narrat, Archiepiscopum Leonem in more habuisse, ut neminem Sacris Ordinibus initiaret, qui Psalterium nesciret. Cæterùm Psalmos memoriter, & sine libro cantandi mos diu viguit, ejusdemque moris adhuc in quibusdam locis remanserunt vestigia, ùt de Ecclesia Lugdunensi, & Rhotomagensi &c. nec non de Carthusianis asseverat Gussan.villæus in notis suis eruditissimis ad suprà memoratam Epistolam 45. Divi Gregorii. Immò hanc esse disciplinam PP. Benedictinorum præscriptam à S.P. Benedicto, infert Haëphtenus *lib. 7. tract. 4. disquisit. 2.* ex verbis suæ Regulæ, quæ habentur *cap. 9.* & hanc esse antiquam veterum Monachorum consuetudinem, Psalterium, aliosque Sacræ Scripturæ libros memoriæ commendandi, pluribus auctoritatibus ostendit Edmundus Martene in suo eruditissimo Commentario ad prædictum *cap. 9.* Regulæ S. Benedicti.

II. Gavant. pag. 58. col. 2. n. 2. -- *Unde ferè idem est Psalmus, quod Hymnus &c.*) Psalmos Davidicos, Hymnos quoque, & appellatos fuisse, & bene appellari posse, nos pariter suprà insinuavimus, agentes de Sacris Hymnis. Quapropter licèt ex usu Ecclesiæ Hymnus strictè acceptus distinguatur à Psalmis, ut innotescat discrimen inter Laudes Divinas à Davide factas, & alias Laudes à Catholicis Doctoribus compositas, nihilominus si vera significatio attendatur, idem omninò sunt Hymnus, & Psalmus, utraque enim vox explicat Laudem Dei cum metro, & utraque exigit cantum ad sui perfectionem; idcircò qui à nobis dicitur *Liber Psalmorum*, ab Hebræis dicitur *Liber Hymnorum*, & Philo *lib. de Mundo* loquens de Davide, Psalmorum Auctore, vocat eum nomine Hymnographi. Has, & alias rationes in hujusce veritatis comprobationem adducit P. Anacletus Siccus in præfatione præfixa suo erudito libro inscripto *de Ecclesiastica Hymnodia*, in quo agit de Divina Psalmodia, qui quidem liber prius ex Italico prælo in lucem emissus, paucos post annos Antverpiæ Typis Plantinianis fuit recusus.

III. Gavant. pag. 58. col. 2. n. 3. -- *Psalterium, quo Romana Ecclesia utitur &c.*) Primam Latinam Scripturæ Versionem Romæ factam fuisse, verisimile est, statim enim ùt Romani Christianam Religionem amplexi sunt, Sacra Scriptura ex Græco, in ipsorum idioma translata fuit, & equidem tanta est hujusce Versionis antiquitas, ut translatoris nomen ignoretur; Itala tamen appellata est hæc Versio, & usque modò hoc nomen retinet, & est communis sententia, quòd ex veteri illa Græca LXX. Interpretum expressa fuerit. Aliæ posteà pariter ex Græco textu LXX. & non ex Hebræis fontibus Latinæ Versiones prodierunt, quia, ùt scribit S. Augustinus *libro 2. de Doctrina Christiana cap. 11.* quicunque sibi videbatur utramque linguam, Græcam, & Latinam aliquantulum callere, ausus est novam Sacrorum Bibliorum exarare interpretationem. Sed inter omnes illa ubiquè recepta fuit, quæ Itala dicebatur, ipso Augustino testante *lib. cit. cap. 15.* his verbis: *In ipsis interpretationibus*

Itala cæteris præferatur, nam est verborum tenacior cum perspicuitate Sententiæ.

Hæc versio Romana pariter appellata fuit, quia illam ab initio recepit Romana Ecclesia, & quia forsan, ùt mox dixi, hæc versio Romæ ex Græco Textu fuit expressa ab aliquo Apostolorum Discipulo, & à primis Ecclesiæ Fundatoribus visa, & approbata, atque ab his simul cum fidei deposito successoribus concredita. Hac versione non solùm Sedes Apostolica, sed & reliquæ Occidentales Ecclesiæ utebantur; quamvis in eam temporis progressu aliquæ mutationes irrepserint, vel Scriptorum audacia, sive oscitantia, vel Episcoporum licentia, qui vel verba, vel sententias ad suæ Regionis idiotismos accommodarunt. Porro integrum hujus versionis corpus nullibi extare autumat Cardinalis Bona *lib. 1. de Rebus Liturgicis cap. 3.* cùm enim Hieronymi versio tanquam Hebraicis exemplaribus magis respondens cœperit in Ecclesiis legi, citari à Conciliis, & à Scriptoribus exponi, vetus illa negligi cœpit, donec tandem omnino periit, quod ducentis, & ampliùs Annis post Hieronymum contigisse putat idem doctissimus Cardinalis; solum autem Psalterium remansit, quia, cùm illud Fideles adhiberent in Divinis Officiis, ipsumque memoriæ diligenter mandassent, adduci non potuerunt, ut novam editionem Hieronymianam edifcerent. Ex hoc Psalterio S. Gregorius Introitus Missarum, & reliqua excerpsit, quæ in suo Antiphonario continentur. Hujus Italicæ versionis præcipuos errores Romæ circa Annum 382. jussu Damasi Papæ correxit S. Hieronymus ad Fidem editionis LXX. à qua Italica versio non semel discrepabat. Correxit, inquam, vir Sanctus editionem illam Latinam, sed tumultuario opere, ùt ipse testatur in Epist. ad Paulam, & Eustochium: *licet cursim magna illud ex parte correxi.* Eo Psalterio, ita à Hieronymo correcto, usa est primùm Ecclesia Romana, deinde ad alias Ecclesias, sed minori successu, delatum est; Populi enim antiquæ assueti versioni, S. Doctoris correctiones negligebant, ita ut non multo pòst tempore totum opus mendis fœdatum fuerit: *Quod quia rursus videtis* (ita Hieronymus ad Paulam, & Eustochium) *Scriptorum vitio depravatum, plusquàm antiquum errorem, quàm novam emendationem valere me cogitis &c.* Quapropter duabus prædictis Matronis instantibus circa Annum 384. novam ipse veram versionem Latinam, cùm Bethlehem versaretur, è Textu LXX. expressam suscepit; quæ non fuit pura correctio, ùt prima Romæ facta, sed vera nova versio, & quidem accuratissima, atque omnino emendata, & de hac sua editione scribit ille ad Sophronium dicens: *Quoniam* (LXX.) *translationem diligentissimè emendatam olim meæ linguæ hominibus dedi.* Psalterium hoc Bethlehem ab Hieronymo secundò emendatum, illud idem est, quo nunc in Breviariis utitur Romana Ecclesia, & quod in corpore Sacrorum Bibliorum reperitur; & quod etiam Gallicanum est appellatum. Prima autem editio Psalterii etiam juxta Hieronymi correctionem Romana dicta fuit, & ad illam veterem Latinam interpretationem pertinere non levi conjectura creditur, quam Divus Augustinus *lib. 2. de Doctrina Christiana cap. 11.* Italam appellat. Primi, qui ab hac Itala vetere Psalmorum editione discessere, fuerunt Galli; hi etenim alteram B. Hieronymi veram versionem, & correctionem diligentissimam Bethlehem factam, obelis, & asteriscis, additionibusque ex Theotione desumptis condistinctam, priori prætulerunt, post S. Gregorium Turonensem Episcopum, qui illam, ùt scribit Walfridus Strabo *de Reb. Eccles. cap 25.* à Partibus Romanis mutuatam, in Galliarum dicitur Ecclesiam transtulisse, unde & Gallica dici cœpit. Ex Galliis mox in Germaniam facilè commigravit, ipsomet Walfrido scribente -- Galli, & Germanorum aliqui secundùm emendationem, quam Hieronymus Pater de LXX. editione composuit, Psalterium cantant -- Eruditis-

ditissimus tamen Mabillon *in sua Disquisitione de Cursu Gallicano num.* 22. demonstrare contendit, eo tempore, quo Gregorius Turonensis Antistes Historiam suam scribebat, Psalterium ab Hieronymo emendatum, quod Gallicanum vocatur, nendum in Gallia receptum fuisse, sed admissum putat tale Psalterium medio Gregorium inter, & Walfridum intervallo, opera fortasse S. Bonifacii Moguntini Pontificis, qui illud Gallicanis, Germanisque Ecclesiis probabiliter tradidit.

IV. Gavant. eod. n. 3. - - *Quod adhibetur Romæ in æde Vaticana S. Petri &c.)* Prima, seu Romana Psalmorum editio nonnisi post X. Christi Seculum in Italia ipsa sensim commutari cœpit, nam cùm S. Franciscus suis Fratribus præceperit, ut secundùm Ritum Ecclesiæ Romanæ Divina peragerent, excepto Psalterio Romano; hinc discimus, per id tempus in Umbria Romanam Psalterii editionem obsolevisse, & Psalterium juxta Divi Hieronymi interpretationem in usu fuisse. Res inde eò deducta est, ut sub Sixto IV. Romæ tantùm, ejusque districtus (continentia scilicet Urbis, quaquaversùm ad XL. lapidem protensa) priscam Romanam editionem retinuerint. Et equidem in Archivo Canonicorum Basilicæ Liberianæ S. Mariæ ad Præsepe, extat Psalterium Romanæ editionis hac inscriptione prænotatum -- Ad honorem omnipotentis Dei, & gloriosissimæ Virginis Mariæ, Matris ejus, incipit Psalterium ad usum Venerabilium Dominorum Canonicorum Venerabilis Basilicæ, & Ecclesiæ S. Mariæ Majoris de Urbe, secundùm consuetudinem Clericorum Romanæ Urbis, ejusque districtus &c. -- Quodque Psalterium scriptum, & illuminatum fuit sumptibus, & expensis nobilissimæ Dominæ, Donnæ Caredonnæ de Annibalis de Urbe, tempore Archipresbyteratus Reverendissimi Domini, Domini Guillelmi de Estoutevilla, Episcopi Ostiensis, Cardinalis Rothomagensis, ac SS. D. N. Sixti PP. IV. Camerarii dignissimi, sub A. D. 1480. tempore SS. Domini, Domini Sixti PP. IV. Anno verò ejus nono.

Hispaniam autem quod attinet, ad S. usq; Gregorium VII. Romana Psalterii editione usam fuisse, indubitanter creditur, nam ad id usque temporis proprium Ritum constanter tenuit, quem Mozarabicum dicunt, in quo Psalmi ex prima Romana editione continentur; quin etiam nunc, ubi Ritus ille adhuc in Hispania viget, juxta eandem editionem psallitur. Tandem inhærendo Decreto Concilii Tridentini, S. Pius V. Pontifex Maximus Breviarium Romanum in meliorem formam redegit, & ad communem ferè omnium Ecclesiarum usum restituit, ejusque jussu tunc ubique recepta est Vulgata, seu Gallicana Psalmorum editio, præterquam in sola Basilica Vaticana, in qua nunc etiam vetus Psalterium juxta antiquam, & Italicam dictam editionem religiosissimè recitatur, & accuratè sublatis mendis, quæ irrepserant, pristinæ integritati restitutum, quod notat etiam Cardinalis Bona *loc. supra cit. num.* 4. Eadem versione extra Urbem utitur etiam hodie vetusto more Ecclesia Ambrosiana, necnon Ducalis Basilica S. Marci apud Venetias, & in Hispania, ùt dixi, utuntur eodem Psalterio antiquo Romano omnes Clerici illi, qui ex institutione Francisci Ximenes, Archiepiscopi Toletani, psallunt juxta Ritum Mozarabicum. Reliquæ autem omnes Occidentales Ecclesiæ unicum tantùm Psalmum, nempe XCIV. qui Invitatorius dicitur, quotidie juxta Italam editionem recitant, & solùm in sollemni Festo Epiphaniæ ferè ab omnibus recitatur idem Psalmus juxta editionem Vulgatam, & Gallicanam.

Præfati utriusque Psalterii Codices tam Romani veteris, quàm Gallicani exactissimis exemplaribus respondentes in lucem emisit sæpe laudatus Card. Thomasius Romæ Anno 1683. Typis Tinassii, præmissâ juxta morem suum eruditissima Præfatione.

Recentissimè autem in Tom. 4. Anastasii, Bibliothecarii Salvionianæ & Vaticanæ editionis, insertum reperitur Psalterium cum Canticis juxta Vulgatam antiquam Latinam, & Italam Versionem, Versibus prisco more distinctum, quod in Romana Ecclesia ab Apostolico ferè ævo usu receptum; postmodùm verò à Divo Hieronymo recognitum, & emendatum, nonc etiam intactum ex parte, ac ferè primævum (in aliquibus enim ad laudatam Divi Hieronymi Versionem castigatum, atque compositum est) in Sacrosancta Vaticana Basilica obtinet, ùt dixi, caniturque vicissim in Divina Psalmodia. Prædictum Psalterium è tenebris Archivi Cathedralis Ecclesiæ Veronensis, recèns in lucem emissum fuit ex Codice Græco Latino miræ, ac plusquàm millenariæ antiquitatis, uncialibus characteribus exarato, summa fide, ac diligentia, in omnibus ferè locis, in quibus ab Editione Vulgata, Clementis VIII. jussu recognita, discrepat, & cum veteribus Psalteriis collatum, opera, & studio Josephi Blanchini, præstantissimi Viri, Veronensis Congr. Oratorii Presbyteri de Urbe.

Antequàm postremam manum nostris hisce Observationibus imponam, meminisse lubet, quod Divus Hieronymus in Correctione, & Versione Psalmorum ter laboravit. Primò Romæ, quando jussu Damasi Papæ Italicam Psalmorum Versionem, ex Traductione LXX. Interpretum expressam, à nonnullis mendis expurgavit, quæ Versio ita emendata, statim à Romana Ecclesia recepta fuit. Secundò in Psalmorum versione, & correctione laboravit Hieronymus, quando Bethlehem degens instantibus Paula, & Eustochio admiscuit editioni LXX. editionem Theodotionis, obelis, & asteriscis notatam, de qua versione jam satis suprà. Tertiò denique aliam versionem Psalterii adornavit S. Doctor, & est illud Psalterium, quod Hebraicum nominatur, quia nimirum petente Sophronio vertit immediatè ex Hebraicis Fontibus, quæ versio extat inter opera ejus, & quia ex Hebraico Textu immediatè translata fuit, ab aliis duabus suis Editionibus, Græco Textui LXX. consonis, plurimum discrepat, tam in verbis, quàm in sententiis, ùt quisque potest ex utriusque collatione prospicere. Hæc autem ideò recepta non fuit, quia duæ Priores quotidiano usu in Ecclesiis frequentatæ, sine magna Divini Officii perturbatione, abrogari non poterant. Adlaboravit etiam super Davidicum Psalterium maximus hic Ecclesiæ Doctor, quando diligenter adnotavit discrepantias inter Psalterium Græcum, & Latinum, admonendo, quodnam Hebræo magis congrueret, ùt colligitur ex ejusdem Epistola 135. quæ est ad Suniam, & Fretellam.

V. Gavant. pag. 58. col. 2. n. 4. -- *Communior est sententia, esse omnes unius Davidis &c.*) Agit hoc loco Gavantus de Psalmorum Auctore; circa quam quæstionem non una est, sed varia Patrum Sententia, ùt etiam Gavantus fatetur, alii enim omnes Psalmos uni Davidi tribuunt, alii verò aliquos Psalmos aliis Auctoribus adscribunt. S. Chrysostomus *in Psalmum 50.* S. Ambrosius *Præfat. in Psalm.* S. Augustinus *de Civitate Dei lib. 17. cap. 14.* Theodoretus *Præfat. in Psalmos*, Cassiodorus *Prolegom. in Psalmos* Euthymius *Præfat. in Psalmos*, Philastrius *hæresi 79* priorem amplectuntur sententiam, quam Gavantus communem appellat. Oppositam tamen opinionem tuentur S. Hilarius *Prolegomen. in Psalmos.* Vulgatus Athanasius in Synopsi, S. Hieronymus *Epist. ad Sophronium*, & *Epist. ad Cyprianum*, aliique sexcenti, ùt asseverat Celebris Vir Augustinus Calmet in sua eruditissima Dissertatione super hac materia, in qua utriusque opinionis rationes diligenter discutit, nec non allegatorum Auctorum monumenta, & concludit, tantam esse Turbam Scriptorum ex utraque parte, oppositam Sententiam sustinentium, ut si auctoritate res agenda esset, ancipites versaremur; & cùm Textus

Textus Scripturæ, Patrum Testimonia, & Ecclesiæ Traditio nihil in ea re satis certi habeant, ideò post sedulam discussionem, quæ magis probatur sententiam tenere, singulis permissum esse arbitratur.

VI. Gavant. pag. 59. col. 1. n. 6. - - *Ordo Historicus difficillimè haberi potest &c.)* Triplicem Ordinem Psalmorum Gavantus *num.* 5. proponit, nempè Biblicum, Historicum, & Ecclesiasticum; hoc *numero* verò 6. agens de Ordine Historico, quo scilicet tempore quisque Psalmus fuerit compositus, adstruit, quòd difficillimè haberi potest; hanc tamen chronologicam Psalmorum seriem supralaudatus Calmet diligentissimè tradit post Dissertationem, quam exaravit in quindecim Psalmos Graduales.

VII. Gavant. pag. 59. col. 2. n. 8. - - *Ut ipse Damasus fatetur in Epistola ad Hieronymum in Tom. I. Conciliorum &c.)* Nullo modo admitti potest, quòd ante Damasi Pontificatum nullus ferè recitaretur Psalmus in Ecclesia Romana, constat siquidem ex dictis suprà, quòd Hieronymus jussu Damasi Psalterium recensuerit, & correxerit errores, qui in illud irrepserant, quod quidem Psalterium profectò usurpatum fuit ab Apostolico ævo. Epistolam autem Damasi ad Hieronymum, cui assertum Gavanti innititur, supposititiam esse unà cum Hieronymi responso ad Damasum, eruditi omnes affirmant, & præclarè demonstrat Emmanuel à Schelestrate in secunda parte Antiquitatis illustratæ. Vide etiam, quæ diximus suprà in Observationibus *ad Caput* 4. *num.* 3. de Epistola supposititia Hieronymi ad Damasum.

VIII. Gavant. pag. 60. col. 1. n. 11. - - *Ex Institutione Damasi, &c.)* Asserit hoc loco Gavantus, in fine cujusque Psalmi additum esse *Gloria Patri, & Filio* ex Institutione Damasi; verùm videnda sunt ea, quæ diximus suprà in *nostris Observationibus ad caput* 4. *n.* 3. à quibus repetendis hìc abstinemus.

IX. Gavant. pag. 60. col. 2. n. 14. - - *Renovaverunt hunc Cantum Clerici Regulares &c.)* Mentionem hic facit Gavantus nostræ Congregationis, cui tribuitur, quòd Cantum primitivæ Ecclesiæ renovaverit, nempe modico flexu vocis Psalmos canendo. Hanc simplicem cantionem ab Apostolis derivatam esse, colligitur ex S. Isidoro *lib.* 5. *cap.* 5. ubi ait: *Primitiva Ecclesia ita psallebat, ut modico flexu vocis faceret Psalmum resonare, ita ut pronuncianti vicinior esset, quàm canenti.* Apostolos imitati sunt primi illi Ægypti Patres, de quibus Cassianus *Instit. lib.* 2. *cap.* 5. ait: *Ab Angelo edoctos fama est, ut duodecim Psalmos parili pronunciatione, & simplici voce tenore deinceps, ùt ipse ceciuerat, canerent.* Divus Augustinus postquàm in vita Christiana magnos progressus fecerat, illam modulationis suavitatem, quæ tantopere ipsi placuerat, simplici Psalmorum prolationi, cum gravitate factæ, postponebat. Ita enim loquitur in *lib.* 10. *Confess. cap.* 33. *Sed valde interdum, ut melos omne Cantilenarum suavium, quibus Davidicum Psalterium frequentatur, ab auribus meis removeri velim, atque ipsius Ecclesiæ: tutiusque mihi videtur, quod de Alexandrino Episcopo Athanasio sæpe mihi dictum commemini, qui tam modico flexu vocis faciebat sonare Lectorem Psalmi, ut pronuncianti vicinior esset, quàm canenti.* Hæc ille; ex cujus verbis evincitur, quòd in Monasteriis non modò, sed etiam in Cathedralibus Ægypti Basilicis mos ille vigebat, æquabili vocis tenore Psalmos recitandi. Eumdem servasse canendi ritum Ecclesias Africanas, significat idem S. Augustinus Epist. 55. juxta novam editionem *num.* 34. ubi ait: *De hac re* (nempe de Hymnis & Psalmis canendis) *varia consuetudo est, & pleraque in Africa Ecclesiæ membra pigriora sunt; ita, ut Donatistæ nos reprehendant, quòd sobriè psallimus in Ecclesia Divina Carmina prophetarum.* Denique simplicem, sobriamque hujusmodi cantionem Auctor responsionum ad Orthodoxos *quæst.* 107. quæ Justino Martyri tribuuntur,

& S. Johannes Chrysostomus *Homilia de Monachatu Tom. 5.* & *Homilia 14. in Epist. 1. ad Timotheum* approbant, & collaudant.

X. Gavant. pag. 60. col. 2. n. 15.-- *De Æterno Cantu est magna quæstio, quis fuerit Auctor &c.*) De hac re loquuti sumus suprà *cap. 7. num. 11.* ubi egimus de Auctore Antiphonarum; iis tamen, quæ ibidem diximus, addimus hoc loco, quòd, quamvis Henricus Valesius in suis eruditissimis Adnotationibus ad Socratis Historiam, asseruerit, primos omnium Flavianum, ac Diodorum Regnante Constantio Psallentium Choros Antiochiam bifarie divisisse, & Psalmos Davidicos alternis canendos eis tradidisse, eamque rem prim m Antiochiæ institutam, postea ad reliquas totius orbis Ecclesias dimanasse, testante hoc Theodoreto *in lib. 2. Historia cap. 24.* & ante illum Theodoro Mopseusteno, nihilominus Valesius idem eam Psalmodiæ speciem jam ante Flavianum, atque Diodorum à Syris fuisse usurpatam, colligit ex laudati Theodori Mopsuesteni fragmento, quod refert Nicetas in Thesauro Orthodoxæ Fidei *lib. 5. cap. 13.* idque magis firmatur, ex quo prædictos Monachos Flavianum, & Diodorum Theodoritus *cit. loc.* ùt adstruit Gavantus, alterni Cantus poti. s Instauratores vocat, quàm Institutores. Quidquid autem sit de Auctore hujusce ritus; alternum Cantum tempore Gregorii Nazianzeni in Monasteriis utriusque sexus jam receptissimum fuisse, manifestum est ex jambico ejus carmine de virtute sub finem; idque omnibus notissimum esse dicit. Eorum Chorum Angelicum vocat, *qui nunc simul, nunc vicibus alternis canit:* quapropter saltem inde colligitur, quòd uno fermè ante Cassianum Seculo alternatim canendi ritus apud Orientales inolevit, qui sensim inde manavit ad Occidentales, ùt optimè notat Mabillon. *in Disquisit. Cursus Gallicani n. 7.* erga finem. De hac re legendus est etiam eruditissimus Thomassinus *in lib. 1. Disciplinæ Ecclesiasticæ capp. 34. & 35.*

Cæterùm præfatum alternatim psallendi Ritum à Lege veteri derivasse, videtur non dubitandum; in veteri enim Testamento ex Davidica institutione, Levitæ in tres Choros distributi canebant coram Tabernaculo Testimonii; stabant autem juxta ordinem suum in Ministerio. Chorus medius Levitarum erat Caathitarum sub Cantore Herman; Chorus dexter Levitarum Gersonitarum, sub Cantore Asaph; Chorus verò sinister Levitarum Meraritarum sub Cantore Ethan, Primo *Paralipom. c. 6.* Eos autem per Choros decantasse, ac sibi invicem respondisse, nulli dubium esse potest, ait noster Thomasius *in sua Præfat. ad Antiphon. Rom. Ecclesiæ.*

XI. Gavant. pag. 61. col. 1 n. 18.-- *Standum esse ad Psalmos, quod hodie observant Clerici Regulares &c.*) Etiam hoc loco nostræ Congregationis Ritum allegat Gavantus, quem observamus in Cantu Psalmorum. Castaldus noster in Ceremoniali *lib. 2. cap. 3. num. 3.* de Corporis habitu in canendis Psalmis juxta nostri Ordinis morem à S. P. nostro Cajetano acceptum ita decernit: *Cùm Psalmi cantantur, regulariter omnes stare oportet, quòd si ob Corporis imbecillitatem alicui sedere opus sit; arbitrio Superioris justa ex causa concedendum relinquitur.* Idem Castaldus in sua Praxi *lib. 2. sect. 3. cap. 2. num. 2.* ait: *satis laudabilis est Religiosorum consuetudo, apud quos maxima Ecclesiastica viget observantia, Psalmos stantes pracinendi.* Sed quod magis est, talis disciplina diserte præscribitur in nostris Constitutionibus *part. 1. cap. 1. n. 10.* ubi habetur. *Psalmos Pœnitentiales genibus flexis, Graduales, & pro Defunctis sedentes, reliquos stantes in Choro recitent.* Quem quidem nostri Ordinis Ritum cùm in citato Constitutionum loco Johannes Lorinus, Soc. Jesu præclarus Theologus, & Psalmorum eruditissimus Interpres, advertisset, in Prolegomenis ad suos Commentarios *cap. 14.* singularitatis notam nostris impingens scripsit hæc præcisa verba: *mirum est, præter unum*

unum aliquem Ordinem (nos Clericos Regulares intelligens, ùt liquet ex illius contextu) *nullam hodie extare, qui eo situ Corporis, aliterve, quàm sedendo Psalmos in Choro decantet.* Quocirca Antonium Caracciolum, eruditissimum plane Virum, & nostrarum Constitutionum eximium Interpretem & acerrimum hujus Ritus defensorem, severa nimis manu perstringit. Verùm fœdè labitur Vir ille doctissimus, mos enim concinendi Psalmos, non sedendo, sed stando adhuc juxta priscam disciplinam servatur non solùm à nobis, sed etiam ab aliis Regularium Ordinibus, & equidem in Rituali Cisterciensi ex *Libro Usuum, definitionibus Ordinis* &c. collecto, & Parisiis impresso *Anno* 1721. *cap.* 8. *num.* 3. legitur: *Stamus adhuc in stallis, sed vultibus ad invicem versis, seu Chorus ad Chorum &c. ad Psalmos, Hymnos, Cantica, & Antiphonas Communes.* Petrus Bohërius exponens verba illa; *sedentibus omnibus in scamnis*, quæ leguntur in *cap.* 9. Regulæ S Benedicti; dicit: in hac Regula expressè non contineri, num standum, an sedendum sit; quando Psalmi canuntur; Menardus tamen ex iis S. Benedicti verbis satis apposite intulit, ùt observat Martene ibidem in Commentario instituti sui, inter psallendum Monachos stare debere, qui enim jubentur sedere, dum leguntur Lectiones, priùs stetisse psallendo necesse est, id quod aliis etiam argumentis probat Menardus, & hanc fuisse veterum Monachorum praxim, asserit, quam videre est apud S. Athanasium in *libro de Virginitate*, ubi ait: *Media nocte surgito & Psalmos dicito, quantùm potes, stans.* Rursus idem colligitur ex S. Johanne Chrysostomo de vita Monachorum sui temporis, ita scribente *Homil.* 14. *in prima Timoth.* Cùm ante lucem gallus emittit vocem; omnes cum reverentia discusso sopore consurgunt à suo excitati Prælato; adstantque Sacro Choro, protinus expansis manibus Sanctos concinunt Hymnos. Suprà allegatus Bohërius, quamvis dixerit, ex verbis Regulæ S. Benedicti colligi non posse, utrum standum, vel sedendum sit, quando Psalmi canuntur; fatetur tamen, in magnis Monasteriis Sublacensi & Specus, ubi S. Benedictus primò pœnitentiam egit, Fratres in Psalmis omninò non sedisse. Quod de Sublacensi Bohërius, hoc de Cassinensi asserit Bernardus Cassinensis: *usque hodie*, inquit, *in Psalmis canendis non sedent Fratres in Monte Cassinensi, licèt alibi videam sedentes alternatim per vices, quod & ego non vitupero: istud tamen, utpote magis consonum intentioni S. P. N. Benedicti, magis laudo.* Idem Bohërius, cujus verba refert Edmundus Martene *cit. loc.* adstruit pariter, in magnis Galliæ Cœnobiis advertisse Fratres sedere, dum Psalmi explentur, interdum tamen Fratrum medietatem in uno Psalmo sedisse; aliam alternatim in alio. Inter prædicta magna illa Monasteria recenseri potest Cluniacense, in quo *si quis sedere voluerit inter psalmodiam*, inquit Udalricus *lib.* 2. *cap.* 7. *observat, ne sedeat juxta alium sedentem, & ita, ut unus stet, & sedeat alter, & invicem exhibere debent occasionem sedendi.* Divionense S. Benigni, cujus antiquæ Consuetudines MSS. eandem cum Udalrico præscribunt, addunt, *quòd unus post duos Psalmos sedeat, & alter stet.* Bursfeldenses etiam ad Psalmos alternatim sedent. Nos verò, ait laudatus Martene, ad omnes Horas Diurnas semper stamus. Non solùm prædicti Cœnobitæ, sed etiam alii Religiosi Psalmos stando decantant, ùt Cappuccini, ita enim præscribitur in eorum Ceremoniali *part.* 1. *cap.* 14. item Clerici Regulares Minores, ùt ex illorum pariter Ceremon. *part.* 1. *cap.* 10. constat, & alii etiam Regulares. Antiquissimum autem esse hunc ritum, ut Psalmi à stantibus cantentur, eruditissimè probaut supracitatus Antonius Caracciolus in 2. editione sui Commentarii ad prædictum nostrarum Constitutionum locum, nec non Franciscus Maggius *disquisit.* 5. *& seqq. de Divino Officio, & Choro*; qui ita convellunt Lorini censuram, ut mirum sit, tantum Aucto-

ctorem id asserere potuisse. Quæ verò ex Cassiano in sui confirmationem adduxit Lorinus, illi potiùs adversantur; cùm ex ipso Cassiani Textu Alardus Gazæus in suis Commentariis *ad ca. ut 5. lib. 2.* evidenter ostendat, Monachos quidem, qui alios psallentes audiebant sedisse, eos verò, qui psallerent, stetisse. Quòd si quis opponat ex eodem loco, *& cap. 12.* Monachos illos non stantes, sed sedentes Psalmodiam celebrasse, responsio ex eodem in promptu est, Monachos illos non recitasse quidem Psalmos, sed solummodò unicum Psallentem auscultasse, & ùt in Textu dicti *Capitis 5.* habetur: *In Psallentis verba omni cordis intentione defixos stetisse*; ita ex hoc Textu utrumque habetur, & Psallentem stetisse, & non psallentes consedisse. Ex hoc ritu autumat idem Gazæus ortam esse consuetudinem, ut qui legit Sacram Scripturam, Sanctorum Vitas, Martyrologium, Capitula, aut Collectas, & alia hujusmodi, ipse quidem Lector stando legat, cæteri sedentes auscultent. De non sedendo ad opus Dei integram edidit Petrus Damiani opusculum, quod curiosus Lector consulere poterit.

De Canticis, XXIII.

RUBRICA.

1 *Cantica dicuntur in Officio de Tempore, tam de Dominicis, quàm Feriis, ad Laudes, Vesperas, & Completorium ùt in Psalterio distribuuntur.*

2 *In Festis & Tempore Paschali, ad Laudes semper dicitur Canticum Benedicite, ùt in Dominica; & in fine ejus non dicitur Gloria Patri, sicut in aliis Canticis dicitur, nec respondetur, Amen. Alia Cantica ferialia, ùt in Psalterio, ad Laudes non dicuntur, nisi quando fit Officium de Feria extra tempus Paschale.*

3 *Canticum Benedictus, Magnificat, & Nunc dimittis, semper dicuntur suo loco, ùt in Psalterio.*

Novæ Observationes, & Additiones ad Gavanti

Cap. IX. De Canticis.

I. Gavant. pag. 61. col. 2. n. 1. - - *Canticum est vox musica cum harmonia ore solo prolata &c.*) Orthodoxi Patres Hilarius, Chrysostomus, & Euthymius in præfat. Psalmorum, necnon Basilius in Psalm. 29. Cantica distinguunt à Psalmis, per hoc, quòd Psalmus sermo musicus quidem sit, qui secundùm harmoniæ rationem ad Organum pulsari, & simul cantari solet. Canticum verò est, cùm Cantorum Chorus libertate sua utens, nec in consonum Organi adstrictus obsequium solius vocis modulatione exultat. Quando autem cum Organo præcinente Cantoris vox instrumenti æmulatrix subsequitur, Canticum Psalmi nuncupatur. Cùm autem humana voce incipiente Organi sonus pari suavitate vocis modulos imitatur, Psalmus Cantici vocari consuevit, ita Cardinalis Bona de Divina Psalmodia *cap. 16. §. 12.*

II. Gavant. eod. n. 1. - - *Canticum gratiarum actionem significat &c.*) Omnia Cantica composita fuisse ad persolvendas Deo grates pro insigni aliquo, & speciali beneficio, affirmant Riccardus Victorinus *lib. 4. in Apocalypsim cap. 6.* Rupertus in *Prolog.*

Can-

Canticorum. Verùm alii Auctores obſervant, multiplicem fuiſſe Canticorum materiam. Aliquando fuit gratulatoria, ùt in Cantico Moyſis poſt tranſitum Maris Rubri, in Cantico Deboræ poſt interfectum Siſaram, in Cantico Judith poſt necem Holofernis, & in Cantico, quod tres Pueri liberati ab incendio fornacis Babylonicæ cecinerunt; hujusmodi tamen Cantica Euchariſtica etiam dici poſſunt. Rurſus materia Canticorum fuit etiam prophetica, ùt in Canticis Iſaiæ, & Habacuc; fuit item invectiva, ùt in Cantico, quod cecinit Moyſes coram filiis Iſraël, quando invocavit contra ipſos Cœlum, & Terram. Hæc omnia confirmat Card. Bona *loc. cit.* auctoritate Ambroſii *lib. 6. in Lucam.*

III. Gavant. pag. 61. col. 2. n. 2. - - *Septem Cantica ex Sacris Litteris habentur in Breviario Romano &c.*) Quamvis multa ſint Cantica, quæ in Sacris paginis leguntur, Eccleſia tamen Romana plura non admittit in ſuo Breviario, quàm ſeptem ex veteri, & alia tria ex novo Teſtamento, allegata à Gavanto hoc loco.

Cantica, quæ pſallit Eccleſia Romana, ſecundùm utramque editionem, & veterem ex LXX. Interpretibus, & vulgatam ex B. Hieronymo Presbytero, edidit Cardinalis Thomaſius ſimul cum Pſalterio Anno 1697. doctoque Commentario illuſtravit. Idem Auctor jam evulgaverat Anno 1683. Canticorum Codices ex duplici item editione ſimul cum Pſalterio, ad veterem Eccleſiaſticam formam, ex antiquis MSS. exemplaribus digeſtos, de qua editione ſuprà mentionem fecimus. Celeberrimum trium Puerorum Canticum, quod *Benedictiones* noſtri appellavere Majores, evulgavit præfato Anno 1683. juxta exemplar vetuſtiſſimi Pſalterii quadratis literis ſupra nongentos Annos (ùt arbitratur) ſcripti, quod ſervabatur in Bibliotheca Reginæ Sueciæ, ex quo etiam depromſit, & typis commiſit antiquam editionem Canticorum Ezechiæ, & Annæ.

De Verſibus. XXIV.

RUBRICA.

1 *Verſus ſemper dicuntur ad Matutinum poſt ultimum Pſalmum, & Antiphonam Nocturnorum; ſive in Officio dicantur tres Nocturni, ſive unus. Ad Laudes, & Veſperas Verſus dicitur poſt Hymnum: ad Horas dicitur in Reſponſorio brevi poſt repetitionem partis Reſponſorii, dicto Gloria Patri.*

2 *In Paſcha Reſurrectionis, & per Octavam uſque ad Veſperas Sabbati in Albis excluſivè, in Nocturno tantùm dicitur Verſus, in aliis Horis non dicitur, ùt ibidem.*

3 *Quando fit aliqua Commemoratio, ſemper poſt Antiphonam ejus, de quo fit Commemoratio, dicitur Verſus, qui in ejus Officio ponitur poſt Hymnum Veſperarum, & Laudum, niſi aliter notetur.*

4 *Verſibus prædictis, tempore Paſchali ſemper additur, Alleluja; non autem Verſibus Precum, nec in: Pretioſa: ad Primam, neque in Verſibus Reſponſoriorum Matutini.*

5 *In Officio Feſti trium Lectionum, poſt omnes Pſalmos Feriales cum Antiphonis, dicitur Verſus de Communi Sanctorum, hoc ordine: Feria ij. & v. ℣. primi Nocturni: Feria iij. & vj. ℣. ſecundi Nocturni: Feria iv. ℣. tertii Nocturni.*

6 *Versus positi in Psalterio ad Laudes, & Vesperas, semper dicuntur, quando alii proprii non assignantur in Proprio de Tempore.*

Novæ Observationes & Additiones ad Gavanti

Cap. X. De Versibus.

Gavant. pag. 62. col. 2. n. 1. - - *Vertebant se cantantes Versus ad Orientem, vel ad Altare &c.*) Versus à vertendo dicitur, vel quia ab Officio Psalmorum ad Lectiones vertimur, vel quia, quando Versum audimus, faciem illico vertimus ad Altare, ut omnis cogitatio, quæ foras exivit per vagationem, revertatur ad Deum per devotam introversionem, ùt loquitur Cardinalis Bona de Divina Psalmodia *cap. 16. §. 13.* Canitur autem Versus clara, & accita voce, inquit præfatus Cardinalis, ut eo audito excitentur pigri, & revertantur ad cor. Rursus canitur Versus ab uno, vel duobus Cantoribus, juxta qualitatem Ritus, sub quo celebratur Officium, duplicis, vel semiduplicis, & canitur nomine totius cœtus; Chorus deinde junctis omnium vocibus respondet. Amalarius *lib. 4. cap. 4.* testatur, pluribus locis Versiculos post Lectiones fuisse decantatos, quòd Responsoriorum loco essent, sicut in minoribus Horis Versiculus post brevem Lectionem dicitur; postquàm verò Versus præfixi fuere Lectionibus, Responsoria composita sunt.

De Absolutionibus, & Benedictionibus ante Lectiones, XXV.

RUBRICA.

1 *Absolutiones, & Benedictiones dicuntur per ordinem in Officio novem Lectionum ante Lectiones, ùt in prima Dominica de Adventu ponuntur, scilicet: Post Versum, dicto Pater noster, Et ne nos, dicitur Absolutio, & Benedictiones, ùt ibi; præterquàm in Matutinis tenebrarum majoris hebdomadæ, & in Officio Defunctorum, in quibus Absolutio, & Benedictiones non dicuntur.*

2 *Si fiat Officium trium Lectionum, & sit de Feria, in qua singulæ tres Lectiones sunt de Scriptura, Absolutio, & Benedictiones sumuntur ex prima Dominica de Adventu, hoc ordine. Feria ij. & v. dicuntur Absolutio, & Benedictiones primi Nocturni: Feria iij. & vj. secundi Nocturni: Feria iv. & Sabbato tertii Nocturni.*

3 *Si autem singulæ tres Lectiones sint de Homilia super Evangelium, Absolutio dicitur secundùm Ferias, ùt suprà; Benedictiones verò semper dicuntur ùt in iij. Nocturno, scilicet, prima Benedictio erit: Evangelica lectio: secunda: Divinum auxilium: tertia: Ad societatem. Si fit de Sancto trium Lectionum, Absolutio dicitur secundùm Ferias, ùt suprà; Benedictiones verò semper dicuntur ùt in tertio Nocturno, hoc modo. Prima: Ille nos benedicat: secunda: Cujus, vel Quorum, vel, Quarum Festum colimus: tertia: Ad societatem.*

4 *Quando fit Officium S. Mariæ in Sabbato, Absolutio, & Benedictiones dicuntur, ùt habentur in ejus Officio parvo circa finem Breviarii.*

Novæ

Novæ Observationes, & Additiones ad Gavanti

Cap. XI. De Absolutionibus & Benedictionibus.

I. Gavant. pag 63. col. 1. n. 1. - - *Vel quia simul cum Oratione Dominica petimus &c.*) Dicto Versu, ejusque Responsorio ab universo cœtu, intonatur ab Hebdomadario *Pater noster*, quod ab eodem secretò dicitur usque ad ℣. *Et ne nos inducas in tentationem*, cui totus Chorus respondet alta voce: *Sed libera nos à malo*; deinde Hebdomadarius procedit ad dicendam Absolutionem, & Benedictiones, prout suo loco in Breviario describitur.

Olim nihil horum recitari solebat, ùt colligitur ex Regula S. Benedicti, ait Grancolas *lib. 1. cap. 31.* verùm in Regula S. Benedicti *cap. 9.* diserte præscribitur, quòd ante Lectionem à Lectore dicendam, statim, dicto Versu, Abbas benedicat; & explicando hanc Benedictionem ab Abbate impertiendam, ait Smaragdus, id est, post ℣. à Cantante dictum, dicat Abbas: *Precibus omnium Sanctorum suorum salvet, & benedicat nos Dominus.* Hæc est, ait Martene, brevis illa precatio, quam Absolutionem vocamus, & præcedit Oratio Dominica, sequiturque Benedictionis petitio à Lectore, quæ omnia sub Benedictionis nomine complecti videtur Bernardus Cassinensis in hunc locum Regulæ Benedictinæ sic scribens: *nam Abbas antequàm legantur Lectiones, Dominicam præmittit Orationem. Postmodùm aliquam aliam Orationem præmittit, videlicet: A vinculis peccatorum &c. Lectore verò Benedictionem postulante per illud, scilicet: Jube Domine benedicere, tunc dat Benedictionem Abbas.* Hæc laudatus Bernardus Cassinensis, quæ quidem omnia minutatim (subnectit Martene dicta verba referens) S. Benedictus haud exposuit, quia ex usu satis nota esse existimavit; si tamen usus fuerit S. Benedicti tempore Lectionibus præmittere Orationem Dominicam, quam Boherius, uti & Absolutionem, præter Regulæ præscriptum additas esse censuit. Et equidem Cistercienses utramque omittunt, ùt tradit Bona *l b. supracit. cap. 18. §. 4.* Videtur tamen usus ille antiquissimus, ad quem fortè, ùt ait Martene, respexit Capitulum V. Monachorum Sangallensium decernens- Ut dictis sex Psalmis primis ad Nocturnum, genua non inflectant, sed stantes orent - - Prædicti Ritus antiquitas colligitur etiam ex Divo Ambrosio in Ecclesia Mediolanensi, qui *lib. 3. de Virgin.* ait: *Volo post Psalmos cum Oratione Dominica frequenti contexas voce*: eadem Oratio claudebat Nocturnum. Præmonstratenses quoque post quodlibet Nocturnum dicunt quidem *Pater*, sed nullam habent Absolutionem, & in Carthusianorum Breviario hodierno habetur, *Pater*, & *Ave Maria*, post quæ dicitur, *Et ne nos &c.* . . . . atque inde Absolutio. In Defunctorum Officio Versiculus tantùm est, & *Pater*, sicut etiam in Officio trium dierum ante Pascha. In Ecclesia tamen Romana Ritus dicendi Orationem Dominicam post Psalmos Nocturnales non est profectò antiquus, nam Amalarius, qui floruit Seculo IX. *lib. 3. cap. 6.* testatur, Romæ sua ætate nondum *Pater* ad Psalmorum finem, ùt in Gallia, recitatum fuisse: *Quòd nos Galli finitis Psalmis Nocturnalibus, solemus cantare Orationem Dominicam, Romana Ecclesia prætermittit.*

II. Gavant. pag. 63. col. 1. n. 2. - - *Versum appellat ipsammet quoque Absolutionem &c.*) Absolutio, quæ profertur ab Hebdomadario, & quæ sequitur post prædictam Orationem Dominicam, est alia brevis Oratio, quæ pro quolibet Nocturno describitur in Breviario, & ita dicitur, nimirum Absolutio, *ab absoluta prece*, vel dicendum cum Gavanto, tri-

 plicem

plicem illam Orationem, Absolutiones appellari, sumpta denominatione à nobiliori, quæ dicitur post recitatos Psalmos tertii Nocturni, in qua continentur ea verba: *A vinculis peccatorum nostrorum absolvat nos &c.*

III. Gavant. pag 63 col. 1. n. 3. -- *Lector petit Benedictionem &c.*) Juxta veterem disciplinam Lector destinatus ad legendam Lectionem, antequàm inciperet, ab Abbate Benedictionem petebat verbis istis: *Benedic Pater*; ùt colligitur ex initio Sermonum S. Ephrem. Refert S. Gregorius Turonensis *de Miraculis S. Mart. lib.* 3. S. Ambrosium Lectiones incipi noluisse, nisi Lectori priùs ipse signum daret; *Cui celebranti ita erat consuetudo, ut veniens Lector, non antè legere præsumeret, quàm Sanctus ei jussisset.* Cùm autem die quadam Sanctus iste obdormivisset, Lectorque ad legendum paratus esset, *jubeat*, inquit, *Dominus Lectori Lectionem legere.* Ex quo loco patet origo hujusce Ritus, nempe petendi Benedictionem his verbis: *Jube Domne benedicere*: cujus antiquitatem ostendit Gretserus *tom. 2. de Cruce in Ort.* De hac petendæ Benedictionis formula ita scribit Petrus Damiani *lib. de Dominus vobiscum cap. 2.* - - Lecturus magnæ humilitatis gratia non à Sacerdote, sed ab eo, cui Sacerdos jusserit, se postulat benedici, dicens: *Jube Domne benedicere*, Sacerdos autem, ut tantæ humilitatis vicem reddat, non subjecto cuiquam benedicendi delegat Officium, non per semetipsum Benedictionem dare præsumit, sed priùs, ut à Deo, qui est super omnia benedictus, erogetur, exposcit.

IV. Gavant, pag. 63. col. 2. n. 4. -- *Quòd ille, qui solus Officium recitat, debet dicere Jube Domine, &c.*) Juxta Rubricas Lector dicere debet *Jube Domne*, non *Jube Domine*, quia hic Dei Titulus est, ille autem Hominis præclari; & solus Episcopus dicit *Jube Domine benedicere*, & non *Domne*, cui absolutè respondetur per Chorum, *Amen.* Si verò adesset Legatus, aut aliquis Prælatus major, tunc Episcopus versus ad illum peteret Benedictionem, ille vero stans in loco suo responderet: *Ad societatem Civium &c.* vel *Per Evangelica dicta &c.* Factis tamen priùs mutuis reverentiis inter Episcopum, & Legatum, seu alium Prælatum majorem Episcopo: ita Ceremoniale Episcoporum *lib. 2. cap. 5. n. 9.* Oritur tamen dubium, utrum, qui recitat solus Officium, dicere debeat *Jube Domine &c.* sicut dicit Sacerdos hoc idem in Missa privata ante Evangelium, & verè par est ratio, ait Gavantus, usus tamen non est idem. Petrus Damiani *lib. 5. de Virgin.* agit de nonnullis Eremiculis dubitantibus, an cùm soli Officium recitarent, benedictionem pro Lectionibus petere deberent, atque dicere *Jube Domine*, vel ante Orationem *Dominus vobiscum*: ad quem enim, ajebant illi, verba ista dirigemus; num ad lapides, atque Tabulas istas Cellæ nostræ? Alii verò ne adversus Regulæ mores peccarent, timebant. Idem Petrus Damiani libellum conscripsit, quo prædictorum dubitationem resolvit, dicendo: Officium cùm singillatim dicitur, eodem semper pacto recitandum esse, ac si in communi orantes psallerent. Ille enim, inquit ipse, qui Officium Canonicum recitat, totius Ecclesiæ nomine orat, atque loquitur, eamque repræsentat, aliàs omnia, quæ plurali numero pronunciantur, essent resecanda, veluti Invitatorium: *Venite, exultemus*, atque etiam *Oremus*; & Ecclesiæ Doctores aliud Officium pro singularibus hominibus, aliud pro eorundem cœtibus, seu Conventibus instituissent, quod cùm non fecerint, eodem semper modo recitandum sanè est Divinum Officium.

Circa modum petendi præfatam benedictionem præscribit Ceremoniale Clericorum Regularium S. Pauli *lib. 1. cap. 10.* Tit. De Lectoribus, quòd illi, qui destinati sunt ad legendas Lectiones, tempore debito à suo loco discedant, manibus, non quidem junctis, sed tamen ante pectus rite compositis; ad

ad Lectorile autem appropinquantes, versus Sanctissimum Sacramentum genuflectant, & postquàm surrexerint (dicentes: *Jube Domne benedicere,*) manibus junctis vertent se ad Hebdomadarium, sed non toto Corpore, ita ut terga non vertant Altari, & Sacerdotes quidem se tantùm inclinabunt, alii autem genuflectent; ita autem manebunt inclinati, seu genuflexi respectivè, donec Hebdomadarius stans omnia Benedictionis verba protulerit, imò non incipiant etiam Lectionem, antequàm omnes consederint.

Ad Lectorile recitabunt Lectiones, manibus hinc inde super Librum positis, etiam cùm Evangelii Textum legunt, sed si legerint nocturnis horis, lumen ipsi manu dextra tenebunt, & sinistra supra librum posita, cùm dicunt in fine: *Tu autem &c.* Caput inclinabunt versus Altare. Redituri ad locum suum, priùs genuflectent, posteà ad Superiorem se inclinabunt, id quod præstare debent etiam antequàm accedant ad Lectorile infra gradus sedilium.

Juxta tamen dispositionem Castaldi in nostro Ceremoniali *lib. 1. cap. 24. num. 2. & 3.* semper Lector etiamsi Clericus sit, non genuflexus, sed inclinatus tantùm versus Celebrantem manet proferendo illa verba: *Jube Domne benedicere*, & sic perseverat, donec ab illo stante proferatur benedictio. Et in fine cujuscunque Lectionis, cùm dicturus est, *Tu autem Domine &c.* genuflectit versùs Altare: tum surgens, legit ibidem versus, qui sunt post Responsoria. Verùm hujus Castaldi præscriptum apud nos plerumque non observatur, hoc est, non ad finem cujuscunque Lectionis à Lectore genu deponitur, sed in ultima tantùm Lectione deflectitur, quando plures ab eodem Lectore recitantur; si enim à singulis Clericis, & Sacerdotibus decantantur, dubium non est, quin quoties singulæ Lectiones sollemnibus Festis à singulis Clericis, & Sacerdotibus decantantur in cujuscunque Lectionis fine, toties genuflectendum sit. Præfatus ritus præscribitur etiam *in Cerem. Minor. Convent. part. 1. cap. 7. num. 4.* ubi sic habetur. Si unus legat tantùm unam Lectionem semper in fine, si autem tres legat solùm in fine ultimæ, cùm dicturus est, *Tu autem Domine*, genuflectit. Idem præscribunt Cerem. Observantium, nec non Camaldulensium, & ipsemet Castaldus noster in praxi *lib. 1. sect. 6. cap. 3. num. 2.* ubi ait: *In fine cujuscunque Lectionis, cum dicturus est*, Tu autem Domine &c. *si recitendum erit, genuflectit. Cùm verò leguntur plures, videlicet ab eodem Lectore, tunc tantùm profundè se inclinat, & in fine discessurus genuflectit.* Hæc Castaldus *cit. loc.* ubi mutavit sententiam, & est illa, quam nos sequimur in praxi. Franciscus tamen Maggius de Officio Chori *opusc. 2. disquisit. 43.* censet, nostrates hac in re primam Castaldi dispositionem sequi debere, non verò secundam, & praxim nostram; cùm, ùt ait ipse, & ritus Romanus sit, & communiùs observetur ab omnibus post quamcunque Lectionem, ad *Tu autem Domine &c.* genuflecti, & ibidem affert auctoritates nonnullorum Ceremonialium, necnon Gavanti *sect. 10. cap. 2. num. 8.* Corsetti *tract. 1. cap. 19. num. 2.* & denique Bauldry *part. 2. cap. 15. num. 3.* dicentis: *Genuflectendum à Lectore in fine Lectionis dicente* Tu autem Domine &c. *ad quascunque Lectiones, excepto Celebrante parato.*

Advertendum igitur est ab omnibus, ait citatus Maggius, genuflexionem, finita Lectione, non fieri ob Sanctissimum Sacramentum, quòd Lector à Legili tunc discedat, sed quòd verba ipsa, quæ tunc in fine pronunciantur, eam demissionem deposcant, ùt colligitur *ex Cerem. Episc. lib. 2. cap 6.* ubi sic ait: *Lector cùm dicit* Tu autem Domine, *in fine Lectionis genuflectit, si non est Canonicus, & factis debitis reverentiis iis, qui in Choro existunt, discedit.* Cæterùm quia Ceremoniale Episcoporum supponit Canonicum, vel Beneficiatum recitare tantùm unam Lectionem, & non tres; ideò in tali casu

inclinationem, seu genuflexionem fieri post recitatam, sive decantatam Lectionem disponit; Quando verò unus dicit tres Lectiones, ad duas primas debet profundè inclinare caput; ad ultimam tamen quia debet discedere, si non est Canonicus, debet genuflectere, si verò est Canonicus, debet tantùm se profundè inclinare, supponitur enim, non adesse Sanctissimum Sacramentum, aliàs etiam Canonici deberent genuflectere.

Super hac re iterum Sermonem habebimus in suo proprio loco, nimirum in nostris Observationibus ad sequens Caput nostri Gavanti sub *num. XIII.*

V. Gavant. pag. 63. col. 2. n. 6. - - *Absolutionibus concordant Benedictiones, nisi Lectiones sint de Homilia, vel de Sancto &c.*) Quænam Benedictiones impertiendæ sint diebus Ferialibus ab Hebdomadario, seu Celebrante, & in Festis Sanctorum, iis, qui recitare debent Lectiones, satis liquet ex Rubricis Breviario Romano præfixis: superest solùm, ut hìc exhibeamus aliqua S. R. C. Decreta pertinentia ad hanc rem.

In Officiis Sanctorum concessis Regularibus infra annum, putà Conceptionis, S. Francisci &c. sicut etiam in Officiis Translationum, Octava Benedictio erit: *Cujus Festum colimus &c.* ita S. R. C. 23. Septembris 1665. & datur in nostro Indice sub *num. 91.* cum alio ibi indicato.

Decretum simile huic affertur à Pitono, & à Fagioli emanatum die 13. Febr. 1666. quo sancitum fuit, ut ad Octavam Benedictionem in Festo Conversionis S Pauli Apostoli, non dicatur: *Cujus Conversionem*, sed, *cujus Festum colimus.* Sed hoc Decretum in Regestis non reperitur, verum quidem est, quòd ex anteriori Decreto hoc pariter inferri potest.

Ex quibus S. C. Statutis patet, quid faciendum sit in Officiis Translationis, Apparitionis, Ordinationis, Inventionis, & similium: & hoc etiam observatur in Rubricis Breviarii Minorum Conventualium, nec non Cappuccinorum.

Denique sub die 13. Septembris 1692. emanavit sequens Decretum positum in nostro Indice sub *num.* 173. nimirum. Ubi celebratur Festum S. Raphaëlis Archangeli, ad Octavam Benedictionem dicatur: *Cujus Festum colimus*, non verò: *Quorum Festum colimus.* Et ita etiam habetur in fine Breviarii Romani inter Festa aliquibus locis concessa. Ratio hujus Decreti est, quia in Officio S. Raphaëlis, (sicut etiam in Officio S. Gabrielis) imploratur, & invocatur ejus solius auxilium, sed quia in Festo S. Michaëlis imploratur Patrocinium omnium Angelorum, idcirco ad Octavam Benedictionem tunc dicitur: *quorum Festum colimus &c.*

De Lectionibus. XXVI.

RUBRICA.

1 *Lectiones leguntur ad Matutinum dictis Psalmis Nocturnorum cum Antiphonis, Versibus, Absolutionibus quoque, & Benedictionibus, ut suprà. In Duplicibus & Semiduplicibus dicuntur novem Lectiones, id est, in quolibet Nocturno tres: in Feriis, & Festis simplicibus leguntur tantùm tres Lectiones.*

2 *In Officio novem Lectionum dicuntur hoc modo. In primo Nocturno semper leguntur tres Lectiones de Scriptura, quæ, quando suis locis propriæ, aut de Communi Sanctorum, non assignantur, semper leguntur ut in Officio de Tempore, quæ sua quaque die occurrunt legendæ. In secundo Nocturno, si sit de Sancto, tres Lectio-*

ctiones leguntur de vita Sancti, vel de aliquo Sermone aut Tractatu, qui ei convenit; quæ si non adsint propriæ, leguntur ex Communi Sanctorum. Ex quo etiam Communi completur numerus trium Lectionum, quando Officium fit novem Lectionum de aliquo Sancto, qui habet tantùm unam, vel duas Lectiones proprias. Si fit de Dominica, vel de alio Officio novem Lectionum per annum, etiam de Octava, leguntur tres Lectiones de Sermone aut Tractatu, qui in illis ponitur. In tertio Nocturno semper leguntur tres Lectiones de Homilia in Evangelium, positæ in Proprio, aut ex Communi assignatæ; & primæ Lectioni de Homilia semper præponitur principium Evangelii, de quo est Homilia, etiam infra Octavas. Excipiuntur ab hoc ordinario Lectionum, Matutina tenebrarum ante Pascha, & Defunctorum, ùt in suis Officiis ponitur.

3 *Si in Officio novem Lectionum, in quo non dicitur nonum Responsorium, contingat fieri Commemorationem de aliquo Sancto, qui propriam habet Lectionem, nona Lectio legitur de Sancto: si habuerit duas Lectiones, ex duabus fiat una Lectio, omissa nona Lectione in dicto Officio novem Lectionum; vel Octavæ Lectioni adjuncta. Quòd si eodem die occurrat Dominica vel Feria, quæ habeat Homiliam, nona Lectio Sancti omittitur, & ejus loco legitur Homilia Dominicæ vel Feriæ, scilicet, vel prima Lectio de Homilia, vel tres simul in unam Lectionem conjunctæ.*

4 *In Officio trium Lectionum, si fit de Feria, tres Lectiones dicuntur de Scriptura; nisi tres sint de Homilia, quia tunc omissis Lectionibus de Scriptura, leguntur de Homilia. Si fit de Sancto, qui habeat duas Lectiones, prima tantùm erit de Scriptura, ut vel legatur una, vel ex tribus simul junctis fiat una: secunda & tertia de Sancto. Si unam tantùm habuerit vel propriam, vel ex Communi assignatam, prima & secunda erunt de Scriptura, tertia de Sancto: quod etiam servatur in Officio Beatæ Mariæ in Sabbato.*

5 *Lectiones autem de Scriptura in Officio de Tempore sic distributæ sunt per annum, ut quotidie aliquid ex ea legatur, etiam in Officio de Sanctis, quando aliæ (ut dictum est) non assignantur.*

6 *Initia librorum sacræ Scripturæ (qui ferè semper in Dominicis inchoantur) eo die ponuntur, quo notata sunt, etiam si fiat Officium de Sancto; nisi in Festo aliæ propriæ Lectiones Scripturæ vel de Communi assignentur: tunc enim initium Lectionis de Scriptura transfertur in sequentem diem similiter non impeditam: & Lectiones illi diei de eadem Scriptura assignatæ, vel cum superioribus Lectionibus legantur, vel omittantur: ita ut non oporteat eas ampliùs in alio sequenti die resumere, sed illæ legantur, quæ sua quaque die occurrunt, aut cum eisdem jungantur, quod semper servetur, quando Lectiones occurrentes de Scriptura aliquo die omittuntur.*

7 *Cùm autem initium alicujus Epistolæ catholicæ tempore Paschali, aut alicujus Prophetæ minoris mense Novemb. infra Hebdomadam illorum temporum impeditur ali-*

aliquo Festo novem Lectionum habente proprias Lectiones de Scriptura, dictum initium Epistolæ & Prophetæ, quoad commodè fieri poterit, ponatur in sequenti Feria, alio simili initio Scripturæ ponendo, vel Festo non impedita; alioquin in præcedenti similiter non impedita, ita ut aliquo modo ponatur, etiamsi plura initia eodem die poni oporteat.

8 *De Scriptura quoque tantum est positum, quantum satis videtur pro numero Hebdomadarum, quæ esse possunt & inter Epiphaniam, & Septuagesimam, & inter Pentecosten & Adventum. Ubi verò contingit minui numerum Dominicarum & Hebdomadarum post Epiphaniam, adveniente Dominica Septuagesimæ, quod superest de Epistolis Beati Pauli, quæ distributæ sunt pro numero dictarum Dominicarum & Hebdomadarum, eo anno omittitur, quamvis de aliquibus Epistolis nihil sit lectum. Quod etiam fit de Scriptura ex libris Regum (de quibus legitur ab Octava Pentecostes usque ad Dominicam primam Augusti) cùm non expletur numerus Dominicarum post Pentecosten de eis libris annotatus usque ad mensem Augusti: quia tunc Lectionibus de his libris omissis, legitur de Scriptura, quæ ponitur mense Augusti. Quòd si fiat de aliqua Dominica post Epiphaniam anticipatè in Feria, eo modo, quo dictum est de Dominicis num. 4. & 5. tunc post Officium Dominicæ anticipatæ in sequentibus diebus legatur de Epistolis S. Pauli assignatis Dominicæ anticipatæ & sequentibus Feriis, omissis aliis, quæ sunt assignatæ præcedenti Hebdomadæ. Quid autem observandum sit, cùm mensis, cui quinque Dominicæ assignantur, non habuerit nisi quatuor, in propriis locis notatur.*

9 *Lectiones de Scriptura positæ in Communi Sanctorum, leguntur in Festis, ubi assignantur in Proprio Sanctorum per annum: Rursus quando aliquod Festum in Propria Ecclesia sollemniter celebratur: Item quando aliquod Festum novem Lectionum occurrit in Quadragesima & Quatuor temporibus, in secunda Feria Rogationum & in Vigilia Ascensionis; in quibus Feriis in Officio de Tempore non assignantur Lectiones de Scriptura, sed de Homilia: tunc enim in Festis recurrendum est ad Lectiones de Scriptura positas in Communi Sanctorum. Quòd si in aliquibus ex supradictis Feriis occurrat dies Octava alicujus Festi habentis Octavam, tunc in primo Nocturno diei Octavæ repetantur Lectiones, quæ in primo Nocturno Festi lectæ fuerunt; si vero occurrat dies infra Octavam, tunc sumantur de Communi. Aliæ Lectiones ij. & iij. Nocturni positæ in Communi Sanctorum similiter leguntur, quando in proprio Sanctorum assignantur, & quando in aliqua Ecclesia aliquod Festum celebratur cum novem Lectionibus, quia in ea est sollemne, aut consuetum in ea celebrari, quod proprias & approbatas de Festo Lectiones non habuerit.*

10 *Lectiones primi Nocturni leguntur cum titulo libri, ex quo sumuntur, nisi aliter in propriis locis notetur. Lectiones etiam ii. Nocturni, quando sunt ex aliquo Sermone vel tractatu, leguntur cum titulo & nomine auctoris; aliàs*

mini-

minimè. Et similiter in iii. Nocturno præponitur titulus auctoris, cujus est Homilia.

11 *In fine cujusque Lectionis dicitur : Tu autem Domine miserere nobis ; & respondetur : Deo gratias: quod etiam fit in Lectionibus brevibus in principio Completorii, & in fine Primæ post Pretiosa, præterquàm in triduo majoris Hebdomadæ ante Pascha, & in Officio Defunctorum, ùt suis locis ponitur.*

Novæ Observationes, & Additiones ad Gavanti Cap. XII. De Lectionibus.

I. Gavant, pag. 64. col. 1. n. 3. -- *In Concilio Laodiceni decreta fuit Lectio post Psalmos &c.*) Quamvis in Laodicensi Concilio Anno 320. celebrato decretum fuerit, ut Psalmorum recitationem sequeretur Lectio, incertum tamen est, utrum Romæ olim sollemne fuerit, in noctis Officio fieri Lectiones, sicut certum est, solitas fieri in Missa; Theodemarus siquidem, Abbas Cassinensis, seu Paulus Diaconus ejus nomine in Epistola ad Carolum Magnum quæstione proposita, cur S. Benedictus unam tantùm in Æstate Lectionem dici præceperit, hanc affert causam : quia *necdum eo tempore in Romana Ecclesia, sicut nunc leguntur, Sacras Scripturas legi mos fuerit; sed post aliquot tempora hoc institutum, sive à B. Papa Gregorio, sive, ùt ab aliis affirmatur, ab Honorio. Qua de re*, addit Theodemarus, *nostri Majores instituerunt, ut in hoc sacro nostro Cœnobio tres quotidianis diebus æstivo tempore ex veteri Testamento Lectiones legantur, ne à Sancta Romana Ecclesia discrepare viderentur.* Verùm de Theodemari priori sententia, scilicet Sacras Scripturas in Romana Ecclesia tempore S. Benedicti lectas non fuisse, legitima dubitandi ratio est, ùt ait Johannes Mabillon *in disquisit. de Cursu Gallicano num.* 9. non enim verisimile est, aut nullas tunc in Divinis Officiis Lectiones, aut si aliquæ ex aliis, non etiam ex Sacra Scriptura institutas fuisse: Gelasius enim Papa I. definiens in Concilio Romano, qui libri legendi essent, quive non legendi, id de Lectione eorum publica in Ecclesia decrevisse videtur; accedit, quòd Gregorius Magnus in Synodo Romana statutum edidit, ne imposterum Diaconi Cantorum Officio fungerentur, solumque Evangelium in Missa cantarent, reliquæ verò Lectiones à Subdiaconis persolverentur. *Qua de re*, inquit, *præsenti Decreto constituo, ut in sede hac Sacri Altaris Ministri cantare non debeant, solumque Evangelicæ Lectionis Officium inter Missarum sollemnia exsolvant, Psalmos verò, ac reliquas Lectiones censeo per Subdiaconos, vel, si necessitas exigit, per minores ordines exhiberi.* Legitur hoc Decretum *lib.* 4. *epist.* 44. Quare cùm Gregorius prohibeat Diaconos, ne imposterum Lectiones canant, & abusum super hac re introductum arguat, manifestum est, Lectiones jam ante Gregorii tempora in Ecclesia Romana usitatas fuisse. Cùm autem Romæ hæc consuetudo cœpit, servatus fuit suprà allegati Laodicensis Concilii *Can.* 17. præscribens fieri Lectionem per singulos Psalmos, quod *in Coventu Fidelium nequaquam Psalmos continuare conveniat, sed per intervallum, id est, per Psalmos singulos recenseri debeant Lectiones*; ita Canonem vertit Dionysius exiguus. Hinc est, quòd Romæ Festis illis, quæ in Matutinis novem Psalmos habent, novem quoque Lectiones assignatæ sint; Lectiones autem istæ legebantur, donec qui Choro præsidebat, signum daret terminandi. Juxta Ritum verò, seu Regulam S. Benedicti Lectiones à Monachis per vices, & alternatim recitabantur, id est, nunc iste, nunc ille, ùt notat Smaragdus in

in cap. 9. Regulæ prædictæ, vel alternativè sibi succedendo, ùt ait Bernardus Cassinensis ibidem, ita ut nunquam duas unus, & idem diceret Lectiones. Unde, & ad singulas petitur Benedictio, quam iterare necesse non esset, si unus, & idem plures consequenter recitare deberet Lectiones; ita ponderat Martene in suo Commentario ad eundem locum, ubi subnectit, *& verè id postulabat summa S. Patris discretio, ne fortè nimium laborarent in legendo, maximè cùm prolixiores tunc essent Lectiones, nec ita facile esset legere in Codicibus MS*. Curiosus Lector consulere potest etiam ea, quæ idem Martene tradit *lib. 2. de antiq. Monach. Rit. cap.* 1.

Superest advertendum hoc loco, non subsistere rationem adductam à Theodemaro, propter quam S. Benedictus unam tantùm præscripserit Lectionem à Paschate usque ad Kalendas Novembris legendam in Officio nocturno: S. enim Patriarcha Benedictus usus est hac Indulgentia propter solam brevitatem noctium, ùt ait ipse in sua Regula *cap.* 10. non ergo quia nondum vigebat mos in Ecclesia Romana legendi Lectiones in Officio, ùt censuit Theodemarus; voluit S. Benedictus, ut prædicto tempore pro tribus Lectionibus una tantùm de veteri Testamento memoriter diceretur. Hæc Lectio, quam pueri apud Cluniacenses legebant ex Udalrico *lib.* 3. *cap.* 8. apud Carthusienses Cantor Hebdomadarius ex nova collectione Statutorum *part.* 1. *cap.* 16. ex Regulæ præscripto memoriter recitanda est, adeoque brevis esse debet, ita etiam in citata Regula S. Benedicti præscribitur, ut illa unica Lectio ex corde, seu memoriter dicatur, & minimè legatur, adeoque debebat esse brevis. Quæstionem movet Hildemarus, & post eum Bernardus Cassinensis, Boërius, & Turrecremata, cur nimirum laudatus Patriarcha Benedictus unicam dumtaxat Lectionem Mensibus Septembri, & Octobri præscripserit, qui tamen æquales cum Martio, & Aprili, in quibus tres instituit Lectiones, habent noctes: & dicunt, hoc potissimum factum esse ad sublevandos Fratres ab illis magnis laboribus, quos in colligendis frugibus, & vindemiis subire cogebantur.

II. Gavant. pag. 64. col. 1. n. 4. - - *Numerus verò Lectionum nec fuit major novem, nec minor tribus &c.*) Verissimum est, quòd juxta morem antiquum in Breviario Romano numerus Lectionum non fuerit major novem, nec minor tribus Lectionibus, ùt docet noster Gavantus ex Amalario; sed verum pariter est, quòd antiquitus varius fuit Lectionum numerus. In veteri siquidem quodam Ordine Romano à Codice manu exarato Sangallensis Monasterii descripto, atque à nostro Thomasio Romæ edito Anno 1686. *pag.* 404. habetur - - Lectiones verò aut tres, aut quinque, aut septem, aut novem in Vigilia Sanctorum, aut ubilibet contigerit, leguntur. Nam quatuor, aut sex, vel octo nullo modo; quia antiquitus talis consuetudo non fuit. Ex quibus verbis postremis *loc. cit.* deducit Grancolas, quòd olim nullæ Lectiones dici solebant, quando reverà ex prædicti Ordinis verbis nihil aliud inferri potest, nisi quòd antiquitus non fuerit consuetudo legendi Lectiones numero pares, nimirum quatuor, aut sex, vel octo. Pag. autem 405 ejusdem Ordinis legitur - - Qui voluerint novem Lectiones facere, novem Psalmos decantent. Qui verò septem, cantent sex. Qui verò quinque, similiter sex. - - En igitur numerum Lectionum antiquitus varium fuisse, quando juxta recentem morem semper constituitur, vel ex novem, vel ex tribus Lectionibus tantùm; nunquam verò ex quinque, vel septem; quæ de Romano ritu intelligenda sunt. Ritus namque Monasticus modò duodecim; modò tres, aliquando unam Lectionem tantùm admittit.

III. Gavant. pag. 64. col. 1. n. 5. - - *Ex utroque Testamento desumi Lectiones Officii Divini &c.*) Quando Romæ Lectiones Nocturno

no Officio inseri cœperunt, illæ ex Sacra Scriptura tantùm desumi solebant, qui mos servatur in Feriali Officio usque ad præsentem diem; postquàm verò plures Nocturni instituti fuerunt, ordo ille servatus est, qui adhuc servari solet tribus ante Pascha diebus, nimirum PP. quoque sermones inserti fuerunt, & ad tertium Nocturnum, ex novo quidem Testamento, peti solebant Lectiones, non legebatur tamen adhuc Evangelium, quia hoc Missæ Lectioni destinatum erat.

IV. Gavant. pag. 64. col. 1. n. 6. -- *Verùm, quo ordine distribuuntur Lectiones primi Nocturni per annum? &c.)* Gavantus ab hoc numero sexto usque ad numerum 15. inclusivè optimè describit ordinem Lectionum Sacræ Scripturæ, quæ in primo Nocturno per annum legi solent juxta Ritum Breviarii Romani, & *num.* 8. ait, prædictum ordinem referri à Gratiano in cap. Sancta Romana dist. 15. quod quidem Decretum quamvis nonnulli Gelasio Papæ abjudicent, nihilominus à Sapientioribus Criticis eidem Pontifici tribuitur, ùt videbimus infrà; sed ea Decreti pars, quæ recenset Scripturas in Divino Officio legendas, Gelasium profectò non habet Auctorem, cùm in nullo ex Decreti Gelasiani antiquioribus Codicibus MSS. reperiatur. Deest etiam in Collectionibus Conciliorum Regia Labbeana, & Biniana; quapropter nonnulli opinantur, illam Decreti partem à S. Gregorio hujus nominis VII. esse editam, qui morem Ecclesiæ Romanæ, longè ante sua tempora servatum, confirmare tantùm voluit.

V. Gavant. pag. 64. col. 2. n. 7. -- *Historicus est &c.)* Historicus Sacrorum Bibliorum Ordo, quem ex Annalibus sui Augustini Tornielli hoc loco Gavantus descripsit, non satis convenit cum Chronologia, quam modò eruditiores Sacrarum Literarum Interpretes amplectuntur, inter hos præcipuè elucent Antonius Vitré, Augustinus Calmet, Jacobus Usserius, & alii, quos curiosus Lector adire poterit, si diligentiore examine cujuscunque libri Canonici, qui in Breviario legitur, si non veram, saltem probabiliorem Chronologiam assequi exoptat.

VI. Gavant. pag. 66. col. 1. num. 12. -- *Etiamsi plura Prophetarum initia uno die sint legenda &c.)* Ad hoc Gavanti Commentarium spectant tria Decreta edita à S. R. C. die 5. Julii 1698. *in Collen.* & data in nostro Indice sub *nn.* 201. 203. & 204. in quibus sancitum est, quòd, quando in mense Novembris sunt eadem die ponenda plura initia Prophetarum, dicenda est tantùm unica Lectio, & quòd non possunt poni plura tribus initiis Prophetarum unica die, & denique, quòd, ubi sunt plura Officia habentia primas Lectiones proprias, possunt omitti aliqua ex dictis initiis Prophetarum, occurrente legitima causa. Vide etiam Decretum editum die 12. Julii 1664. datum in nostro Indice sub *num.* 89.

VII. Gavant. eod. num. 12. -- *Ea enim omnes simul constituunt unum Librum &c.)* Docet hìc Gavantus, Epistolas B. Pauli, quæ leguntur post nativitatem Domini, unum dumtaxat librum constituere, cujus libri initium sufficienter positum censet per inchoationem primæ Epistolæ, nempe ad Romanos, ita ut sequentium Epistolarum initia, si diebus, quibus posita sunt, impediantur, non sit opus resumere. Et idem asserit pari jure de Epistolis Catholicis secunda Petri, secunda, & tertia Johannis infra Octavam Ascensionis *Sectione 6. cap. 7. num. 3.* Huic Gavanti opinioni favere videtur Textus Rubricæ suprà à nobis positæ *num.* 7. ubi recensitis Epistolis Catholicis tempore Paschali, & Prophetis minoribus mense Novembri, quorum initia resumenda sunt, nihil ejusmodi præscribitur de Pauli Epistolis post Domini Nativitatem legendis. Gavanti sententiam amplectuntur etiam Lohner *instruct. pract. 2. part. 2. Tit. 1. §. 9. num.* 5 aliique plures, teste Claudio La Croix *lib. 4. quæst.* 207. De *Horis Canonicis num.* 1285. qui ia

sibi Suffragari existimant super Rubr. *n.* 8. Nihilominus ab hac Gavanti, & allegatorum Auctorum sententia recedunt nonnulli in re Rubricistica versatissimi viri apud laudatum La Croix, nec non Halden *part.* 1. *Tit.* 5. & *Tit.* 28. & doctissimus Guyetus *lib.* 4. *cap.* 16. *quæst.* 2. Validis permotus rationibus, quibus adducor ego quoque ad dicendum, quòd si sermo sit de initiis Epistolarum, quæ omittuntur ratione alicujus impedimenti intervenientis (v. g. quia celebrantur Officia aliquorum Sanctorum, quæ habent Lectiones proprias in primo Nocturno) eo tempore, quo perseverat Lectio dictarum Epistolarum, nempe à Nativitate Domini usque ad Septuagesimam, tunc crederem debere resumi Epistolarum Paulinarum initia, si locus adsit ad ea initia resumenda; non ita discurrendum est, si omittantur eadem initia ratione cessationis, nempe quia supervenit Dominica Septuagesimæ, qua adveniente, quæcunque supersunt de Epistolis B. Pauli, omittuntur, ùt dicitur, per cessationem, licèt una tantùm, aut altera ex dictis Epistolis lecta fuerit, sicut adveniente prima Dominica Augusti, omittitur non per aliquod impedimentum, sed per cessationem quidquid superest de libris Regum, & tunc initia Epistolarum, quæ omittuntur, profectò resumenda non sunt, nisi in casu, quem proponit Gavantus *num.* 13. & super quo ait, ita decretum fuisse in postrema recognitione Breviarii, de quo Decreto sola Gavanti auctoritate innixi non dubitamus, quidquid in contrarium asserat Guyetus *lib. supra it. quæst* 5.

VIII. Gavant. pag. 67. col. 1. n. 16. -- *Pro secundo Nocturno Gelasius decernit loc. cit. hæc Opuscula legi posse in Officio Divino &c.)* Verum est, Gelasium in suo Decreto (quod ipsius verè esse validis argumentis comprobant contra Pearsonium, aliosque tum Hæreticos, tum Catholicos, Pagius in Critica Annalium Baronii, Cardinalis Norisius Dissertat. secunda de Cenotaphiis Pisanis, Justus Fontaniani, Archiepiscopus Ancyranus, *lib.* 2. *de Antiquit. Or e)* Verum, inquam, est, Gelasium in suo Decreto statuere, legenda Opuscula SS. PP. hoc loco à Gavanto citata, sicut etiam alia ab eo omissa; attamen ne verbum quidem habet de Opusculorum Lectione in secundo Nocturno, quamquam negare non ausim, quod Gelasii Decretum intelligi debeat de Lectione publica in Ecclesia, quæ fuit etiam Mabillonii sententia *in Disquisit. de cursu Gallicano*, cui pariter mox laudatus Julius Fontanini adhæsit. Porrò errat Gavantus asserens, inter Patres à Gelasiano Decreto laudatos Isidorum connumerari, nam Isidorus multis post Gelasium annis floruit; quocirca ab eo commendari non potuit. Grancolas integrum hunc Gavanti locum exscribens *lib.* 1. *cap.* 52. in eundem errorem impegit. Cæterum in præfato Gelasii Decreto, & si gesta Sanctorum Martyrum suscipiantur, nihilominus eorum acta non probantur ad publicam Lectionem. *Sed ideò secundùm antiquam consuetudinem*, inquit Gelasius, *singulari cautela in Sancta Romana Ecclesia non leguntur, quia & eorum, qui conscripsere, nomina penitus ignorantur; & ab Infidelibus, aut idiotis superflua, aut minùs apta, quàm rei ordo fuerit, scripta esse putantur.* Ex ejusdem tamen Gelasii Decreto *actus B. Silvestri, licèt ejus, qui conscripsit nomen, ignoretur, à multis in Urbe Catholicis legebantur; & pro antiquo usu multa hæc imitabantur Ecclesiæ*; unde apparet, ùt notat Mabillon *loc. cit. num.* 10 non in tota Romana Ecclesia, sed plurimùm in Lateranensi ejusmodi acta, quæ Auctoris nomine destituta erant, lecta minimè fuisse, alia verò, quæ probabiles Auctores habebant, seculo octavo in Ecclesia Romana legebantur, cujus rei testem habemus Hadriani Papæ I. Epistolam tertiam. *Vitæ Patrum sine probabilibus Auctoribus minimè in Ecclesia leguntur, nam ab orthodoxis titulatæ, & suscipiuntur, & leguntur.* De Actis Martyrum in Officio legendis mox iterum numero sequenti erit sermo.

IX.

IX. Gavant. eod. num. 16. - - *Prima historia de Sanctis in Officio Divino habuerunt Auctorem Paulum Diaconum &c.*) Fidem plus æquo præstitit Gavantus Auctori ligni vitæ, & ideò in hoc suo placito veritatem minimè est assecutus; Paulus enim Diaconus neque historias de Sanctis contexuit, neque Divino Officio eas inseruit, sed solummodò Homilias, & Sermones SS. PP. collegit, immò collectas jam ab Alcuino, ùt dicemus infrà, elimavit; sed quidquid sit de hac quæstione, certum tamen est ex iis, quæ paulò antè diximus, etiam in Ecclesia Romana seculo octavo morem inolevisse legendi Acta Sanctorum, quæ probabiles habebant Auctores; vitas quoque Confessorum solitas fuisse tunc recitari in Ecclesia Romana, probat Johannes Diaconus in præfatione ad vitam Gregorii Magni, in qua Johannem Papam VIII. Sic alloquitur - - *nuper ad vigilias B. Gregorii Romani Pontificis. Anglorum scilicet gentis Apostoli, Lectione de Paulino, Civitatis Nolanæ Præsule, consuetudinaliter personante, visus es à Venerabilibus Episcopis, divino quodam instinctu commotus, requirere, cur tantus Pontifex, qui multorum Sanctorum vitas texerat, gestis propriis in propria dumtaxat Ecclesia caruisset.* Hinc etiam patet, tractatus Patrum defectu propriarum Lectionum in eadem Ecclesia receptos fuisse, quorum delectus erat in arbitrio Episcopi tempore Gregorii Magni, ùt constat ex *lib.* 10. *epist.* 22. ad Johannem Subdiaconum Ravennatem, in qua non probat, quòd Marianus, ejusdem Urbis Episcopus, Commenta Beati Job, publicè ad vigilias legi præcepisset his verbis - - *Illud, quod ad me quorundam relatione perlatum est, quia Reverendissimus Frater, & Coëpiscopus meus Marianus legi Commenta B. Job publicè ad vigilias faciat, non gratè suscepi; quia non est illud opus populare, & rudibus auditoribus impedimentum magis, quàm provectum generat. Sed dic ei, ut Commenta Psalmorum legi ad vigilias faciat, quæ mentes Secularium ad bonos mores præcipuè informant. Neque enim volo, dum in hac carne sum, si qua dixisse me contigit, ea facilè omnibus innotescere.* Ita Pontifex Maximus sapientissimus, sed modestissimus. Ex hac S. Gregorii Epistola colligitur, nondum in Ecclesia ordinata fuisse Lectionaria, ùt vocant ex Sanctorum Patrum Sermonibus, & Homiliis compilata; sed in arbitrio Episcoporum, & Prælatorum fuisse assignare libros, unde excerperentur Lectiones. Primus id feliciter aggressus esse videtur Carolus Magnus Imperator, qui per manum Pauli Diaconi Cassinensis duo volumina ex Sanctorum Patrum Homiliis, & Sermonibus per anni circulum legenda confecit prænotata hoc titulo -- Opus præclarum omnium Homiliarum, & postillarum Venerabilium, ac egregiorum Doctorum Gregorii, Augustini, Hieronymi, Ambrosii, Bedæ, Erici, Leonis, Maximi, Johannis Episcopi, atque Origenis integraliter de tempore, & de Sanctis per totius anni circulum, cum quibusdam eorum sparsim interpositis Sermonibus hinc inde suis locis collectis, coaptis temporibus in partem hyemalem, ac æstivam divisum - - Quod quidem opus ab Alcuino adornatum Paulus Diaconus jussu Caroli Magni elimavit. Extat ea de re Epistola Caroli Magni Religiosis Lectoribus suæ ditioni subjectis directa, quam Edmundus Martene asserit evulgatam fuisse in suo Commentario ad *caput* 9. Regulæ S. Benedicti à Mabillonio in *tom* 1. *Annal. Benedict.* Sed eandem Epistolam Caroli Magni multo tempore ante Mabillonium publicè juris fecerat Laurentius Surius Carthusianus Anno 1576. eamque præfixit operi ab eodem prænotato hoc titulo - Homiliæ, sive Conciones præstantissimorum Ecclesiæ Catholicæ Doctorum ab Albino Flacco, seu Alcuino jussu Caroli Magni primùm acri judicio collectæ, & subinde ab aliis non parum auctæ. Quibus accessere in totius æquè anni Epistolas Conciones exegeticæ - - In quo quidem opere laudatus Surius recognovit jam antiquam col-

collectionem Alcuini & à pluribus mendis vendicavit, & aliquot locis adauxit. In prælaudata autem Epistola Caroli Magni ab eodem Surio evulgata hæc præcisè verba leguntur -- Denique quia ad Nocturnale Officium copulatas quorundam callò labore, licèt recto intuitu, minùs tamen idoneo, reperimus Lectiones, quippe quæ & sine Auctorum suorum vocabulis essent positæ, & infinitis vitiorum anfractibus scaterent: non sumus passi, nostris in diebus in Divinis Lectionibus inter Sacra Officia, inconsonantes perstrepere &c.

De Passionibus verò SS. Martyrum legendis publicè in Ecclesia antiquior fuit usus. Hujus rei præclarum perhibet testimonium S. Augustinus in Serm. 2. de S. Stephano, ubi sic loquitur: *Cùm aliorum Martyrum vix gesta inveniamus, quæ in Sollemnitatibus eorum recitare possimus, hujus passio in Canonico libro est*: Et in Concilio Carthaginensi tertio sub finem Seculi IV. celebrato permissum fuerat legi passiones Martyrum, cum Anniversarii dies eorum celebrantur. Concilium etiam Milevetanum *Can.* 12. concessit legi Passiones Martyrum in eorundem Anniversario, sive die Festo. Trullana verò Synodus *Can.* 63. falsa Martyrum, aliorumque Sanctorum Acta legi vetat; sed ex hac prohibitione colligi potest, genuinas Martyrum historias solitas fuisse legi. In Regula etiam S. Cæsarii ad Virgines apud Bollandum Januarii 12. *num.* 69. decernitur, ut -- *Quando Festivitates Martyrum celebrantur, prima Missa de Evangelis lega ur*, (nomine Missæ non solùm Cæsarius, sed etiam Aurelianus in suis Regulis, ut notat Mabillon *in disquisit. de Cursu Gallicano num.* 34. Lectiones intelligunt) *reliqua de Passionibus Martyrum* -- Idem habetur in Regula S. Aureliani, & in Ordine psallendi, & in Regula Ferreoli *cap.* 18. Unde gravis erroris postulatur Agobardus Episcopus Lugdunensis, qui in Opusculo *De veteri ritu canendi Psalmos, & de correctione Antiphonarii*, nihil Divinis in Officiis audiri debere propugnat, nisi Sacram Scripturam, ne, inquit, ignem alienum offeramus Deo. Agobardo occasionem errandi præbere potuit Concilii Laodiceni *Canon* 59. quo prohibetur legi alios, quàm Sacros Canonicos libros, quos singillatim recenset. Hæc, & alia, quæ adduci possent, testimonia comprobant antiquum morem legendi in Officio SS. Martyrum Acta. Verum in Romana Ecclesia ut ex veteri Ordine Romano Sangallensi à Cardinali Thomasio edito, & suprà à nobis citato habetur. *Passiones Sanctorum, vel gesta ipsorum, usque Hadriani tempore, tantummodò ibi legebantur, ubi Ecclesia ipsius Sancti, vel Titulus erat. Ipse verò* (nempe Hadrianus) *à tempore suo recitari jussit, & in Ecclesia S. Petri legendas esse constituit.* Ita præfatus Ordo *pag.* 405.

Prætereundum non est, quòd Martyrum Actorum Lectio ad Missam fiebat ante Epistolam, & Evangelium, & hinc est, quod eadem acta quibusdam Missalibus, & Sacramentariis inserta fuerunt. Mos iste servatus fuit in Gallia ad IX. usque Seculum, in Hispania verò ultra X. ùt ex Liturgia Gallicana eruitur. Eadem acta sub Missæ medium explicabantur ab Episcopo, & hinc originem suam traxerunt Homiliæ, sive Sermones, quos PP. in Martyrum laudem pronunciabant. Lectiones istas Martyrum Romana Ecclesia suo Missali inseri nunquam permisit, ùt videre est ex Codicibus Sacramentorum, seu Missalibus Gelasiano, & Gregoriano, quæ tamen in ipsis Præfationibus, Martyrum, eorumque tormentorum genera paucis verbis meminerunt, sed ita cautè, ut falsitatis nota inuri non possent. Ex quo autem in Liturgia Romana Martyrum Acta non legerentur, inferri legitimè potest, quòd, quando in Ordinibus Romanis præscribitur eorundem Actorum Lectio, intelligi debet de Lectionibus in Officio faciendis, vel eosdem Ordines ad alias Ecclesias pertinere.

Nico-

Nicolaus de Clemangis relatus à Grancolas *loc. supracit.* in Tractatu de Festorum imminutione improbat usum invectum in plerisque Ecclesiis nulla ferè recitandi Officia de Tempore, cùm ex hoc ortus fuerit abusus vix ampliùs Divinam Scripturam in Officio legendi, sed tantùm Sanctorum historias, ita ut alicubi nihil ferè aliud ad primum, & secundum Nocturnum legeretur, atque aliquoties omnes novem ipsæ Lectiones, è vita Sancti, cujus Officium celebrabatur, petitæ essent, imò duodecim etiam Lectiones de vita, & transitu S. Benedicti in Nocturnis ejus Festi legebantur à Monachis, ejusdem Alumnis, ut habetur in Consuetudinibus Dionysianis Codicis Colbertini relati à Martene *lib.* 4. *de antiq. Monach. Rit. cap.* 4. *num.* 9. Ab iisdem Dionysianis legebantur pariter duodecim Lectiones de Passione S. Hyppoliti in ejus Festo, ùt testatur idem Martene eodem *lib.* 4. *cap.* 7. *n.* 18. Rursus in Ordine Tullensi ad Nocturnos in Festo S. Martini duodecim erant Lectiones de vita ejusdem Sancti, ùt idem Martene refert eodem *lib.* 4. *cap.* 9. *num.* 14. & in Officio S. Francisci apud Minores erant novem Lectiones ex legenda S. Bonaventuræ per totam Octavam, quæ methodus circa Lectiones novem de vita alicujus Sancti passim in eorum antiquis Breviariis tenebatur. Verùm hæc disciplina penitus abrogata est, cùm in omnibus Ecclesiis, nonnisi tres habeantur Lectiones in Nocturnis, erutæ ex vita illius Sancti, cujus Festum recolitur.

X. Gavant. eod. num. 16. - - *Eæ fuerunt à Cardinalibus Bellarmino, & Baronio recognita &c.*) Narrat Gavantus, testis oculatus, secundas Lectiones ex Historiis Sanctorum, quas nunc habemus, recognitas fuisse à Cardinalibus Bellarmino, & Baronio, qui rejecerunt ea omnia, quæ jure merito in dubium revocari poterant. Hæc tamen Gavanti assertio Jacobo Laderchio, Annalium Baronii continuatori, non placet, & Gavantum audet perstringere in opere, cui titulus *Acta Sanctorum Martyrum vendicata ab Odoacre Ilbachio.* Ita in prædicto suo opere hoc aliud larvatum, & insolitum Laderchius nomen assumpsit, forsan, ut pueris metum incuteret. Ejus censura non satis videtur æqua; quamvis etenim verum sit, non omnia à Breviario expuncta fuisse, quæ Viri illi doctissimi expungenda putaverant, verum tamen semper est, secundas Lectiones historicas Sanctorum, quorum gesta referuntur, & quæ modò in Breviario habentur, ab illis recognitas fuisse, & rejecta, quæ jure merito revocari poterant in dubium. Imò ipsemet Gavantus fatetur, quòd aliqua, quæ controversa erant, utpote alicujus gravis Auctoris testimonio suffulta, cùm aliquam haberent probabilitatem, ideò rejecta non fuerunt, sed retenta eo modo, quo erant, falsitatis siquidem argui non possunt, quamvis fortasse opposita sententia sit à pluribus recepta.

XI. Gavant. pag. 67. col. 2. n. 17. - - *Pro tertio Nocturno Evangelium cum sua Homilia legitur &c.*) Priscis temporibus, ùt suprà diximus, ad tertium Nocturnum Lectiones ex novo quidem Testamento desumptæ legebantur, sicut etiam usque modò leguntur tribus diebus ante Pascha, non verò legebatur Evangelium, quia hoc Missæ Lectioni destinatum erat. Verùm postea tertii Nocturni ordo mutatus fuit, & institutus Ritus legendi Evangelii diei currentis initium tantùm ad nimiam Officii longitudinem evitandam, & deinde Homiliam, sive cujusdam Patris ejusdem Evangelii explanationem, ùt quemadmodum pro Lectione secundi Nocturni, explicatio alicujus Patris, Lectionis in primo Nocturno dictæ, atque ex veteri Testamento depromptæ, legebatur; ita etiam tertii Nocturni Lectiones explicationem quamdam Evangelii, ab aliquo Patre traditam, complecterentur. Censet Grancolas *lib. supracit. cap.* 32. hunc morem originem suam trahere ex Regula S. Benedicti. Verùm S. Benedictus id tantùm præscribit *cap.* 11. ut

ut Abbas dicto Hymno *Te Deum laudamus legat Lectionem de Evangelio*, nulla facta Homiliæ legendæ mentione. Præfatus Ritus nonnisi Seculo VII. in Ecclesia invectus fuisse videtur; idque deducitur ex Codice Homiliarum, quas jussu Caroli Magni Paulus Diaconus, ùt suprà diximus, limavit: in epistola enim ejusdem Caroli supponitur, hunc Ritum jam antea introductum fuisse, legendi Homilias in Divino Officio, nimirum explanationes Evangeliorum.

XII. Gavant. pag. 68. col. 1. n. 19. - - *Ut legat titulum Libri, seu Evangelii.*) Juxta recentem Ritum à Lectore semper legitur titulus Libri, seu Evangelii &c. Antiquitus tamen postquàm Libri inscriptio semel lecta fuerat, sequentibus diebus, durante ejusdem Libri Lectione, minimè repetebatur inscriptio, seu titulus Libri; hinc sine inscriptione leguntur Lectiones Isaiæ ad primum Nocturnum Natalis Domini; Capita item sine titulo leguntur, quia olim erant continuatio illorum, quæ ad Matutinum recitata fuerant; vel quòd ex Epistola Missæ excerpta sint, quæ nunquam sine inscriptione legitur.

XIII. Gavant. pag. 68. col. 1. n. 20. - - *In fine Lectionis dicitur: Tu autem Domine miserere nobis &c.*) Olim valde prolixæ erant Lectiones, quæ recitabantur in Nocturnis; Aureliani siquidem Regula præscribit, ut tres, vel quatuor paginæ legantur pro Scripturæ modo; S. Cæsarius verò ait, tres paginas ad singulas Lectiones legendas esse; Udalricus in Consuetudinibus Cluniacensibus refert, librum Geneseos Septuagesimæ hebdomada perlectum fuisse, Isajam sex ante Adventum Noctibus, Epistolam ad Romanos duabus; unde libri cujusque Lectio donec absolutus esset, perdurabat, & ideò integra legebatur Sacra Scriptura in Cursu Officii Divini. Quoniam igitur prolixæ ita erant Sacræ Lectiones, pertinebat ad eum, qui Choro præsidebat, jubere, ut Lectio cessaret, dicendo *Tu autem*, respondente Lectore, *Domine, miserere nobis.* Chorus autem dicebat *Deo gratias*. Monachus S. Galli in vita Caroli Magni ait, Imperatorem illum, signum Lectori, ut cessaret, dedisse sibilo quodam linguæ. Nunc autem quia in nostro Cursu præscriptæ sunt breviores Lectiones, & illarum quantitas legenda, disponitur pariter, quòd Lector terminata Lectione dicat *Tu autem Domine, miserere nobis*, cui succinit Chorus dicens: *Deo gratias.*

Huc spectaret disquisitio 43. quam in Opusculo secundo *de Div. Offic. & Choro* instituit eruditissimus noster Franciscus Maria Maggius, nimirum an in Officio Nocturno quoties à Lectore *Tu autem Domine &c.* dicitur, toties, etiamsi SS. Sacramentum è Choro absit, sit genuflectendum? sed quia de hac re disserendi occasio occurrit etiam suprà in Observationibus nostris ad præcedens Caput Gavanti sub *num. iv.* idcirco ad ea, quæ ibi diximus, Lectorem remittimus, addimus tamen, quòd etiam juxta Ceremoniale Papale *lib. 2. cap.* 11. præscribitur genuflexio facienda ab iis, qui non sunt Cardinales, ad differentiam eorumdem, finita Lectione, cùm dicunt *Tu autem Domine &c.* & tamen supponitur, non adesse Sacramentum in Sacello Pontificio. Juvat tamen scire, quod unus in medio præfati Sacelli unicam tantùm Lectionem cantat, non verò tres; & quia debet discedere, ideò si est Cardinalis, inclinat tantùm profundè, si verò tali dignitate non est insignitus, genuflectit. Rupertus *lib.* 1. *cap.* 13. & ex eo Macrius in suo Hierolexico, v. *Lectio*, addens ibidem: *Et ideò flexis genibus talia verba, nempe* Tu autem Domine, *dicuntur.* Immò Donatus Ramerius *lib. 2. cap.* 8. in Rituali PP. Cœlestinorum præscribit, *ut Lectione expleta, genuflectat* (Lector) *Altare versus, statimque ad Abbatem conversus, in terram se prosternens, omnino veniam de more petat: & facto ab ipso Præsidente signo, mox surgat.* Prædicta omnia confirmantur auctoritate Cardinalis Bona, qui *cap.* 16. *de Divina Psal-*

Psalmodia num. 7. ait: *Quia ipsum legendi munus sine aliqua culpa peragi nequit. Si rectè legit, animum tentat elatio: si malè, vana sequitur confusio. Semper ideò misericordia Dei indiget, qui legit, ne opus per se bonum, vel superbia contaminet vitium, vel damnabilis verecundiæ pudor inficiat.* En igitur ratio, ob quam à Ceremonialibus, & à Rubricistis præscribitur antedicta genuflexio. Unde tota quæstio præcipua, quæ agitur inter Auctores, in hoc sita videtur, utrum Lector in ultima tantùm Lectione ex tribus, quam legit, vel in qualibet ex dictis Lectionibus debeat genuflectere ad illa verba *Tu autem Domine &c.?* Franciscus Maggius supracit. ut dixi, censet, hac in re nostrates sequi debere dispositionem Ceremonialis à Castaldo concinnati, non verò Ritum, quem idem Auctor in sua Praxi tradidit, quia prima illa dispositio est magis conformis Ritui Romano, & est juxta mentem clarissimorum Auctorum, & multorum Ceremonialium. Et equidem in Ceremoniali Canonicorum Regularium *cap.* 8. habetur: *genuflectat semper Lector, quando post Lectiones dicit* Tu autem Domine &c. Zacharias Boverius in Ceremoniali Capuccinorum *lib.* 1. *cap.* 16. ait: *Cùm in fine Lectionum pronunciatur.* Tu autem Domine &c. & in die Parasceve quoties ante Crucem fit transitus, toties genuflexiones iterentur. Idem præscribitur in Ceremoniali Augustinensium Discalceatorum *lib.* 2. *cap.* 5. §. *ult.* Eandem sententiam amplectuntur Arnaudus in Epitome *part.* 3. *tit.* 2. *n.* 7. Corsettus *tract.* 1. *cap.* 19. *num.* 2. & Bauldry *part.* 2. *cap.* 15. *num.* 3. ubi ait: *Genuflectendum à Lectore in fine Lection s dicente*: Tu autem Domine miserere nobis *ad quascunque Lectio es, excepto Celebrante parato*, præsertim verò Gavant. *Sect.* X. *cap.* 2. *num* 8. sed nos libentius iterum adhæremus illis, quos primo loco adduximus, & qui unicam tantùm genuflexionem in ultima Lectione faciendam esse, docent. Cæterùm allegatos Maggius *loc. cit. n.* 256. *Gavant. Rubr. Brev.* adstruit, quòd Superior, aut Abbas, aut Præpositus sufficit, quòd ad illa verba *Tu autem Domine &c.* caput versus Altare profundè solùm inclinet, & id deducit ex citato Ceremoniali Episcoporum. Expressè autem id præscribunt Camaldulenses, Clerici Regulares Minores, & alii in Ceremonialibus suis. Cùm tamen adest SS. Sacramentum in Altari, quilibet, nemine excepto, antequàm à legili discedat, debet genuflectere, & tunc ob reverentiam SS. Sacramenti, quod si abesset, sufficeret profunda inclinatio Altari facta à prædictis Abbatibus, Superioribus, & Canonicis Cathedralis Ecclesiæ, non verò à reliquis inferioribus.

XIV. Gavant. pag. 68. col. 1. n. 21. -- *Denique ad Lectiones sedetur &c.)* Mos iste assidendi ad Lectiones est antiquissimus, & quia valde longæ erant, & ut majori cum attentione audirentur. Ita S. Cæsarius *serm.* 300. qui reperitur in appendice operum S. Augustini, ait: *Quando aut passiones prolixæ, aut certe aliquæ Lectiones longiores leguntur, qui stare non possunt, humiliter, & cum silentio sedentes, attentis auribus audiant, quæ leguntur.* Et S. Petrus Damianus *Opusc.* 33. *Prohibendum est* (ait) *non modo Clericis, sed etiam laicis, ut nisi, sicuti mos est, inter Nocturni Officii Lectiones, nemo sedeat.* In Regula verò S Benedicti *cap.* 9. expressè præscribitur: *sedentibus omnibus in scamnis legantur à Fratribus Lectiones.* Ex quibus verbis intulit satis appositè Menardus, Monachis Benedictinis inter psallendum, juxta institutum suum, esse standum: qui enim jubentur sedere, ait ipse, dum leguntur Lectiones, priùs stetisse psallendo necesse est; de quo Ritu psallendi stando, & non sedendo nos suprà alia tradidimus. Juxta Regulam verò S. Cæsarii *num.* 20. non solùm audientibus, sed Lectori ipsi, propter longitudinem Lectionum sedere licebat: *legat Frater folia tria, & orate: legat alia tria, & levet se,* & idem præscribitur in Regula S. Aureliani *num.* 55. *quantum Abbati visum fuerit, tantum*

tum legatur; quando signum facit, qui legit, sine mora consurgat. Juxta eandem S. Aureliani Regulam *num.* 29. qui Officiis aderant, dum Lectiones legebantur, ne obdormiscerent, opus aliquod faciebant: *ad Vigilias dum Lectio legitur, aut de Sparto, aut de Cannabe, aut aliud hujusmodi manibus operamini, ut non somnus obrepat, si verò Dominicus, aut Festi sunt dies, cui somnus venerit, aliis sedentibus, jubeatur stare, ut possit à se somni marcorem repellere; ne in opere Dei aut tepidus inveniatur, aut negligens.* Denique juxta eandem Aureliani Regulam *num.* 54. *Omni Dominica post Nocturnos cum prima Missa, nempe Lectio legitur, id est, resurrectio, nullus sedere præsumat, sed omnes stent. Alia Dominica, alia resurrectio, & sic in ordine tota quatuor resurrectiones per singulas Dominicas legantur.* Juxta nostrum Ritum omnes stare debent, quando legitur textus Evangelii ab Hebdomadario, sive ab alio, ante Homiliam. Ad Lectiones quoque in Officio parvo B. V. in Adventu laudabiliùs statur, ùt docet Gavantus *Sect. X. cap. 1. num. 3.*

Superest pro coronide hujus capitis, & harum Additionum, ut aliqua mentio fiat de Decretis datis in nostro Indice sub *numeris* 39. & 43. in quibus sancitum est, quòd Lectiones duæ penultimæ, quando ab Episcopo Matutinum sollemniter celebratur, sunt cantandæ à duobus Canonicis, qui hinc inde assistunt Episcopo, sive sint Dignitates, sive Canonici etiam ultimi non obstante alia consuetudine -- Et quòd Lectiones, & Lamentationes deficientibus Cantoribus cantandæ sunt à Canonicis incipiendo à Junioribus. Videnda sunt etiam Decreta data in nostro Indice sub *numeris* 182. 202. 203. 204. 235. 278. 283. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 307. 308. 309. 320. ad hanc materiam Lectionum legendarum in Matutinis spectantia.

De Responsoriis post Lectiones. XXVII.

RUBRICA.

1 R*esponsoria dicuntur ad Matutinum post Lectiones; id est: post quamlibet Lectionem dicitur unum Responsorium, ùt infrà.*

2 *In Festis novem Lectionum (præterquàm in Festo Sanctorum Innocentium, quando non venerit in Dominica,) & in Dominicis ab Octava Paschæ inclusivè usque ad Adventum exclusivè, & à Dominica infra Octavam Nativitatis inclusivè usque ad Septuagesimam exclusivè, dicuntur octo tantùm Responsoria. Et in fine tertii, & sexti, & octavi, dicitur Gloria Patri. Cum repetitione partis Responsorii; quod regulare est in fine ultimi Responsorii cujuslibet Nocturni tam in Officio novem, quàm trium Lectionum, excepto tempore Passionis; quo tempore loco Gloria Patri, repetitur Responsorium à principio: excepto etiam Officio Defunctorum, cujus loco dicitur: Requiem æternam &c. Qui Versus: Gloria Patri. Quibusdam diebus dicitur in primo Responsorio, ùt in propriis locis annotatur. Post nonam Lectionem, prædictis diebus quando octo tantùm dicuntur Responsoria, immediatè dicitur Hymnus: Te Deum.*

3 *In Dominicis Adventûs, & in Dominicis à Septuagesima usque ad Dominicam Palmarum inclusivè, & in triduo ante Pascha dicuntur novem Responsoria, quia tunc non dicitur Te Deum.*

4 In

4 *In Officio autem trium Lectionum, quando fit de Festo, & in Feriis temporis Paschalis, quod est inter Dominicam in Albis & Ascensionem, (excepta Feria ij. Rogationum, in qua ponitur iij. Responsorium) dicuntur duo Responsoria, quia post iij. Lectionem dicitur: Te Deum. Quæ Responsoria in Festis sumuntur de Communi Sanctorum; & in dictis Feriis temporis Paschalis, quando alia propria non assignantur, sumuntur de Dominica, in qua primò sunt posita, hoc ordine. Secunda & v. Feria, primum & secundum Responsorium primi Nocturni: Feria iij. & vj. primum & secundum Responsorium secundi Nocturni: Feria iv. primum & secundum Responsorium iij. Nocturni.*

5 *In aliis Feriis extra tempus Paschale dicuntur tria Responsoria (quia in illis non dicitur Te Deum.) hoc ordine. Feria ij. & v. tria Responsoria primi Nocturni: Feria iij. & vj. tria Responsoria secundi Nocturni: Feria iv. & Sabbato, quando in eo fit de Feria, tria Responsoria tertii Nocturni Dominicæ præcedentis, in qua primò sunt posita. Verùm quia in tertio Nocturno Dominicarum, à tertia post Pentecosten inclusivè usque ad Adventum exclusivè, non habetur nisi unum Responsorium dicendum infra Hebdomadam, quod est septimum in Dominica, proptereà quòd Responsorium: Duo Seraphim. Non dicitur nisi in prædictis Dominicis; ideò Feria iv. & Sabbato, quando Responsoria sumenda erunt ex tertio Nocturno, primum Responsorium erit, quod est vij. Dominicæ: secundo & tertio loco dicitur ij. & iij. sequentis Feriæ; id est, post secundam & tertiam Lectionem dicitur ij. & iij. Responsorium, quod est ij. & iij. secundæ sequentis Feriæ, si propria Responsoria habuerit; alioquin si non habuerit propria, dicitur ij. & iij. Responsorium primi Nocturni ejusdem Dominicæ. Ab Octava Epiphaniæ usque ad Septuagesimam habentur Responsoria propria in singulis Feriis, excepto Sabbato; in quo, quando fit de Feria, dicuntur Responsoria Feriæ quartæ.*

6 *Sumuntur autem Responsoria ex eo loco, ubi primò sunt posita in principio mensis, vel libri, & repetuntur in aliis sequentibus Dominicis illius mensis, in quibus alia non assignantur, vel donec de illo libro legitur, unde sumpta sunt Responsoria. Quæ autem in prima Hebdomada mensis posita sunt per Ferias, repetuntur eodem ordine in eisdem Feriis per sequentes Hebdomadas, donec alia ponantur. Ubi verò non adsunt propria, semper ex Nocturnis Dominicæ sumuntur dicto ordine.*

7 *Si Responsoria primi Nocturni ejus Dominicæ, in qua primò ponuntur, propter Festum Duplex in ea occurrens, in ipsa Dominica poni non possint, ponantur prima die ejus Hebdomadæ, in qua occurrit fieri de Feria, & omittantur alia, quæ fortè in illa Feria propria haberentur. Si verò in tota Hebdomada non occurrat dies, in quo fiat de Feria, illa Responsoria ponantur in sequenti Hebdomada vel Dominica similiter non impedita, & dummodo in ea alia Responsoria non sint primò ponenda; alioquin eo anno omittantur. Responsoria etiam, quæ in aliquibus*

Feriis per Hebdomadam habentur, si eo die, quo posita sunt, non possunt dici propter Festum occurrens, non sunt transferenda in aliam diem, sed omittuntur.

8 *Tempore Paschali in fine Responsorii ante Versum additur: Alleluja.*

Novæ Observationes, & Additiones ad Gavanti

Cap. XIII. De Responsoriis.

I. Gavant. pag. 68. col. 2. n. 1. - - *Responsorium post Lectiones &c.*) Post Lectiones dicuntur Responsoria. *Responsorium* autem quodlibet duabus constat partibus, priori, quæ ipsa Responsorium dicitur, & posteriori, quam *Versum* appellamus. Et sic ambo invicem committi, & aptari decet, ut verba, in quibus desinit Versus cum parte Responsorii resumenda, quadrent apposite, sensum efficiendo hærentem, ac congruum, non autem distortum, & à proposito aberrantem. In quibusdam, ùt bene ponderat Guyetus *lib. 3. cap. 4. quæst. 5.* videtur id studiosè spectatum, ut Responsorio de Actis sumpto, Versus de Scriptura subnectatur; hac ratione S. Thomas sic Responsoria in Officio Corporis Christi concinnavit, ut Responsorio de veteri Testamento, Versus de novo attexatur, & vicissim, quasi ambo Testamenta, duo illa sint Seraphim clamantia unum ad alterum. Aliorum verò cum aliis vix ulla est connexio, nisi quòd in plerisque Officiis primum, & ultimum insignioribus sententiis, seu elogiis constare videntur.

II. Gavant. pag. 68. col. 1. n. 2. - - *Itali primùm inventores fuerunt Responsoriorum &c.*) Responsoria, de quibus nunc est sermo, nempe verba, & Versus, qui sæpe iterantur, ab Italis longo antè tempore fuisse reperta, non solùm tradit Isidorus à Gavanto citatus, sed etiam Rabanus, aliique, immò & Papias in suo Vocabulario dicens: *Responsoria Itali tradiderunt antequàm Græci Antiphonas, inde dicta, quòd alio canere desinente, alter respondeat; & in hoc differunt ab Antiphonis, quia in Responsoriis unus Versum dicit; in illis autem Antiphonarum Versibus Chori alternant.* Antiquissimum esse ejusmodi Responsoriorum usum in Ecclesia Romana, colligit noster commendatissimus Thomasius in Præfatione ad librum prænotatum: *Responsorialia, & Antiphonaria Romanæ Ecclesiæ*, colligit, inquam, ex prisca cautione, quam Romano Pontifici præstare solebat Episcopus recèns ordinatus; vide *tit. 7. libri Diurni Rom. Pontif.* cujus cautionis formulam ea tempora sapere, quæ S. Gregorium Magnum præcessere facile quisque existimabit, si Pelagii Papæ Rescriptum cum illa contulerit, relatum *cap. Eleutherius dist. 93.* Ex Italia ab antiquissimis temporibus Responsoria acceperunt Ecclesiæ Galliarum, atque Hispaniarum, ùt ex veteribus illarum gentium Conciliis, aliisque monumentis satis apparet. Hæc Thomasius, qui procedit ad diligenter considerandum veterem, germanumque modum Responsorii modulandi, atque intercalandi tum in Missa, tum in Divinis Officiis, de quo Ritu infrà nos quoque sermonem habebimus, nempe in nostris Observationibus ad *num. 5.* Gavanti.

III. Gavant. pag. 69. col. 1. n. 3. - - *Additum est Gloria Patri &c.*) De hoc Hymno glorificationis, nempe *Gloria Patri &c.* Responsoriis adjuncto ait Amalarius *cap. 18. ab initio tertiò cantabantur Responsoria à Cantoribus: quem ordinem monstrant Responsoria de Passione Domini; non enim ab initio cum Responsoriis cantabatur* Gloria. Et *cap. 1.* idem Auctor hæc habet: *Priscis temporibus non cantabatur* Gloria *post Versum, sed repetebatur Responsorium . . . . . à Modernis verò A posto-*

postolicis additus est Hymnus Gloria Patri, & Filio, & Spiritui Sancto *post Versum.* Quod quidem adjumentum ex S. Benedicti Regula mutuatum à Romanis Pontificibus rectissimè censet laudatus Thomasius: verè enim S. Patriarcha saltem in tertio Responsorio dictum Hymnum decantari voluit. Radulphus Tungrensis in libro de observatione Canonum *prop.* 12. de eodem Hymno hæc tradit: Gloria Patri *Responsorium Romæ in libris antiquis reperitur integrè cantatum ad notam toni; sicuti facimus post Introitum. Et quia posteris non placuit totum cantari, ideò decisè cantatur in quolibet octo tonorum usque; sicut erat.* Narrat pariter Walfridus Strabo de Rebus Ecclesiæ *cap.* 25. crebriùs à Romanis prædictum Hymnum in Responsoriis usurpatum fuisse, sed & Concilium Toletanum 4. à Gavanto citatum redarguit eos, qui in Responsoriis non adhibebant *Gloria Patri*; & *Can.* 15. statuit, esse canendum cum hac discretione - - Ut in lætis sequatur *Gloria*, in tristioribus, repetatur principium - - Id quod est adhuc in usu, unde nec dicitur in Officio Defunctorum ex Concilio Aquisgran. *Can.* 66. nec à Dominica Passionis usq; ad Pascha, quia *à tali Dominica incipit Ecclesia recitare ignominiam Passionis Christi, & Gloria Christi cum ignominia Passionis ejus dicenda non est congruè.* Hanc afferunt rationem consuetudines Grandimontenses *cap.* 15. cur tunc temporis in Responsoriis, Invitatoriis &c. *Gloria Patri* dimittatur. Hildemarus tamen *cap.* 14. in Reg. S. Benedicti adstruit, in suo Monasterio semper dici *Gloria* præterquàm triduo ante Pascha.

IV. Gavant. pag. 69. col. 1. n. 5. - - *Qui inchoat Responsorium, idem & Versum recitat &c.)* Qui olim Responsorium præcinebat, unus duntaxat erat Cantor, non duo Cantores, ut testatur Isidorus *cap.* 8. *de Divin. Offic.* citatus suprà à Gavanto, cujus tamen verba hæc sunt: *Responsoria ab Italis longo antè tempore sunt reperta, & vocata hoc nomine, quòd uno canente, Chorus consonando respondeat. Antè autem id solus quisque agebat; nunc unus interdum, & interdum duo, vel tres communiter canunt, Choro in pluribus respondente.* Romæ vigebat hic Ritus etiam Seculo IX. ut unus scilicet Cantor Responsorium cantaret, & hoc testatur Amalarius *de Ord. Antiphonarii cap.* 18. & alibi. Id quod servabatur pariter in Responsorio Graduali Missæ, ùt ex eodem Amalario *lib.* 3. *de Ecclesiastic. Officiis cap.* 11. & ex Ordine Romano in Monasterio Sangallensi asservato, & à Thomasio edito, aliisque constat Auctoribus. Posteriori ævo Cantores duo in Ecclesia Romana Responsorium Graduale modulari cœperunt, ùt in Ceremoniali Benedicti Canonici habetur.

Cantor cùm primò Responsorium præcinebat, non excelsa ad id voce utebatur, nesciens, quomodo idem finiretur Versus celsiore forsitan nota cantandus. Versu contrà cantato, fidenter alta voce repetebatur Responsorium, intercenti Versus nota planè jam perspecta. Hæc tradunt Amalarius *lib.* 3. *cap.* 11. & Sychardus in suo Mitrali MS. de Responsorio Graduali Missæ; id quod æquè, atque in Responsoriis cæteris locum habet. Cùm autem iidem Auctores dicunt, Responsorium Graduale post Versum iterum à Præcentore inchoandum, id sanè dicunt ex more tunc temporis recepto; rectiùs namque juxta priscam Responsorii cantus rationem à toto simul Choro repeti debet Responsorium ab initio ad finem usque; vide eundem Amalarium *de Ord. Antiphon. cap.* 18.

Cæterùm Ritus præsens canendi dicta Responsoria varius est juxta Ecclesiarum variarum consuetudines, & dispositiones: Castaldus in Ceremoniali nostræ Congregationis *lib.* 2. *cap.* 18. *num.* 16. hæc describit: Responsoria post Lectiones à toto Choro simul dicuntur, Versus verò nisi sollemniter celebretur ab eodem, qui Lectiones tam in Officio Divino, quàm in Officio parvo B. V. & Mortuorum legendi sunt. Quando autem

tem sollemniter celebratur, tunc Versus dicuntur ab iisdem Cantoribus, qui Psalmos intonant. In aliquibus autem Ecclesiis mos viget, ut Responsorium incipiatur ab Hebdomadario & deinde à Choro reliquum Responsorii dicatur, & Versus ab eodem, qui legit Lectiones, si tamen non sit Canonicus Ecclesiæ Cathedralis, tunc etenim deberet dici Versus à Cantoribus deputatis. In Exequiis vero Defunctorum etiam juxta nostrum Cerimoniale Responsoria inchoantur à Cantoribus, quæ deinde Chorus prosequitur.

V. Gavant. eod. num. 5. - - *Repetitio post Gloria Patri debet esse brevior, quàm post Versum &c.* Responsoria quandoque sunt longiora, præsertim ea, quibus addendus est Versus *Gloria Patri*. Duplex in nonnullis est repetitio, altera post Versum incipiendo à remotiori asterisco, altera post *Gloria Patri*, & hæc fit à viciniori asterisco. Igitur quando duobus asteriscis est divisum Responsorium, prima repetitio juxta mentem Gavanti, quam optimè explicat Pisart *Direct. Canon. in reflex. post tit. 17. num. 6.* debet fieri à primo asterisco usque ad Versum, non verò usque ad secundum asteriscum tantùm, secunda verò repetitio, quæ fit post *Gloria Patri*, & quæ reverà debet esse brevior, non comprehendit nisi verba, quæ habentur post secundum asteriscum, v.g. in Responsorio octavo Dominicarum intra annum post ℣. repetuntur hæc omnia verba: *Sanctus, Sanctus, Sanctus Dominus Deus Sabaoth, Plena est omnis Terra gloria ejus*, & post *Gloria Patri* iterum repetuntur hæc verba tantùm: *Plena est omnis Terra gloria ejus.* Cæterùm vide Decreta data in nostro Indice sub *num.* 178. 251. & 304. quæ spectant ad hanc materiam.

De Responsoriis brevibus Horarum. XXVIII.

RUBRICA.

1 *Responsoria brevia dicuntur post Capitulum ad Primam, Tertiam, Sextam, & Nonam, & ad Completorium, præterquàm in triduo ante Pascha usque ad Nonam Sabbati in Albis inclusivè, quibus diebus non dicuntur. Ad Primam, & Completorium semper dicuntur eodem modo, ut in Psalterio. In aliis Horis, quando fit Officium de Dominica, vel Feria per annum, dicuntur, ut habentur in Psalterio: in Adventu autem, Quadragesima, tempore Passionis, & Paschali, ut suis locis habentur propria: in Festis similiter, quando non habentur propria, dicuntur ut in Communi Sanctorum.*

2 *In fine Responsorii brevis dicitur, Gloria Patri, cum repetitione Responsorii, eo modo, quo ordinatur ad Primam in Psalterio, præterquàm tempore Passionis; tunc enim non dicitur, Gloria Patri, in Officio de Tempore, sed solùm repetitur Responsorium breve à principio.*

3 *In Responsorio brevi ad Primam, loco Versus: Qui sedes &c. in Adventu dicitur: Qui venturus es in mundum, tam in Dominicis, & Feriis, quàm in Festis: excepto Festo Conceptionis B. Mariæ. In Nativitate Domini usq; ad Epiphaniam, etiam in Festis occurrentibus: in Festo Corporis Christi, & per Octavam, & in omni Officio B. Mariæ tam novem, quàm trium Lectionum, etiamsi infrà ejusdem Octavas fiat de Festo, vel de Dominica, dicitur: Qui natus es de Maria Virgine.*

In

In Epiphania, & per Octavam, & in Festo Transfigurationis dicitur: Qui apparuisti hodie. A Dominica in Albis inclusivè usque ad Ascensionem exclusivè, tam in Officio de Tempore, quàm de Sanctis (excepto Officio S. Mariæ) semper dicitur: Qui surrexisti à mortuis. In Ascensione usque ad Pentecosten exclusivè, dicitur: Qui scandis super sidera. In Pentecoste, & reliquo anni tempore, tam in Officio de Tempore, quàm de Sanctis, dicitur: Qui sedes ad dexteram Patris, ùt in Psalterio.

4 *Responsoria brevia aliarum Horarum, quæ ponuntur in prima Dominica de Adventu, dicuntur per totum Adventum, quando fit Officium de Tempore: similiter, quæ ponuntur in prima Dominica Quadragesimæ, dicuntur usque ad Dominicam Passionis exclusivè: &, quæ ponuntur in Dominica Passionis, dicuntur usq; ad Feriam v. in Cœna Domini exclusivè: item, quæ ponuntur in Dominica in Albis, dicuntur usque ad Ascensionem exclusivè: quæ verò ponuntur in aliquo Festo habente Octavam, dicuntur per totam Octavam, quando fit de Octava. In Officio autem B. Mariæ, tam novem, quàm trium Lectionum (excepto Festo Assumptionis ejusdem) dicuntur semper Responsoria brevia de Communi Virginum.*

5 *Tempore Paschali, à Dominica in Octava Pascha usque ad Sabbatum post Pentecosten inclusivè, in fine Responsorii brevis ante primum Versum dicuntur duo Alleluja; quæ etiam post dictum primum Versum repetuntur pro parte Responsorii: & in fine secundi Versiculi unum tantùm Alleluja, tam in Officio de Tempore, quàm de Sanctis, ùt dicitur in Rubrica, quæ est in Sabbato in Albis. Extra tempus Paschale, quamvis in aliquibus Festis ad Tertiam, Sextam, & Nonam Responsoriis brevibus addantur Alleluja, non ideò adduntur ad Primam, & Completorium.*

Cap. XIV. De Responsoriis Brevibus Horarum.

caret novis Observat. & Additionibus.

De Capitulis. XXIX.

RUBRICA.

1 *Capitula semper dicuntur (præterquàm à Feria v. in Cœna Domini usque ad Vesperas Sabbati in Albis exclusivè, & præterquàm in Officio Defunctorum) ad Vesperas, Laudes, & alias Horas, dictis Psalmis & Antiphonis; ad Completorium verò, dicto etiam Hymno.*

2 *Capitula Dominicalia posita in Psalterio in primis & secundis Vesperis, in Laudibus & Horis, dicuntur à tertia Dominica post Pentecosten usque ad Adventum, & à secunda post Epiphaniam usque ad Septuagesimam. Capitula autem Ferialia dicuntur post Octavam Pentecostès usque ad Adventum, & ab Octava Epiphaniæ usque*

usque ad Dominicam j. Quadragesimæ. Aliis temporibus dicuntur ùt in proprio de tempore: si fit de Sanctis, ùt in proprio de Sanctis, cùm propria adsunt, alioquin de Communi Sanctorum. Capitulum Primæ & Completorii (quando Capitula dicuntur) nunquam mutatur, ùt in Psalterio.

3 *In Dominicis ab Adventu usque ad Octavam Epiphaniæ, & à Septuagesima usque ad tertiam post Pentecosten, & in Feriis temporis Paschalis, & in omnibus Festis regulariter Capitulum positum in primis Vesperis dicitur in Laudibus, ad Tertiam, & in secundis Vesperis, quibusdam exceptis, quæ suis locis assignantur.*

4 *In Feriis tempore Paschali ad Primam dicitur Capitulum: Regi sæculorum; sicut in Dominicis & Festis. Post Capitulum semper respondetur: Deo gratias.*

Novæ Observationes, & Additiones ad Gavanti
Cap. XV. De Capitulis.

I. Gavant. pag. 70 col. 2. n. 1. - - *Capitula, Lectiuncula &c.*) Capitula, de quibus hoc loco est sermo, sunt breves quædam Lectiones è Sacra Scriptura depromptæ, quæ dicuntur ad Horas Canonicas, aliquando ante Hymnum, ùt ad Laudes, & Vesperas, aliquando post Hymnum, ùt ad Completorium, aliquando dictis Psalmis cum Antiphona, ùt ad reliquas Horas minores. Hæc Capitula Radulphus *propos.* 13. Lectiunculas appellat observante Gavanto, S. verò Benedictus semper Lectiones vocat, quas memoriter recitandas esse præscribit *cap.* 13. & 17. Regulæ suæ, quod quidem S. Benedicti præscriptum non aliam habet causam præter brevitatem ipsarum Lectionum. Gavantus *n.* 2. Capitulorum ad Tertiam, Sextam, & Nonam S. Ambrosium Auctorem facit; cujus assertionis rationes meritò ab ipso desideramus, cùm nihil ea de re in ipsius Operibus, neque apud vetustos Auctores inveniamus.

II. Gavant. pag. 72. col. 1. n. 10. - - *Si nulla alia suppetit ratio &c.*) Crederem, aliquando saltem in prædictis casibus, nimirum quando Capitula discordant à Textu vulgato, suppetere hanc rationem, quòd Ecclesia in his Capitulis utitur aliquando Versione Itala Sacræ Scripturæ, sicut ex eadem versione desumpsit Introitus, & reliqua, quæ in Missa cantantur.

De Oratione. XXX.
RUBRICA.

1 *Oratio in Vesperis & Laudibus dicitur post Antiphonas ad Magnificat & Benedictus immediatè, nisi quando dicendæ sunt Preces: quæ dicuntur post Antiphonam, & in fine illarum, Oratio. Ad Primam & alias Horas Oratio dicitur post Responsorium breve, nisi dicendæ sint Preces: tunc enim Oratio dicitur post Preces. Ad Completorium Oratio dicitur post Antiphonam: Salva nos; nisi dicendæ sint Preces: & tunc dicitur post illas.*

2 *Ad Primam & Completorium nunquam mutantur Orationes, quæ habentur in Psalterio, præterquàm in triduo ante Pascha; in quo triduo ad omnes Horas usque ad Nonam Sabbati sancti inclusivè post Psalmum: Miserere: dicitur Oratio diei,*

ùt

ùt suo loco ponitur. In aliis Horis, regulariter dicitur Oratio, quæ dicta est in primis Vesperis. In Quadragesima autem, Quatuor temporibus, Vigiliis, & Feria ij. Rogationum, Oratio, quæ dicta est in Laudibus, dicitur tantùm ad Tertiam, Sextam, & Nonam. In Vesperis autem sequentibus, si fit de Feria, dicitur vel alia propria ùt in Quadragesima, vel Dominicæ præcedentis ùt in aliis Feriis: quæ Oratio præcedentis Dominicæ semper dicitur in Feriali Officio per Hebdomadam, quando propria non assignatur. Infra Octavas dicitur Oratio ùt in die Festi; similiter & in die Octava, nisi alia propria assignetur.

3 *Ante Orationem, etiam quando aliquis solus recitat Officium, semper dicitur Versus: Dominus vobiscum. Respondetur: Et cum spiritu tuo. Qui Versus non dicitur ab eo, qui non est saltem in ordine Diaconatus, nec à Diacono, præsente Sacerdote, nisi de illius licentia; si quis autem ad Diaconatus ordinem non pervenerit, ejus loco dicat: Domine, exaudi orationem meam. Respondetur: Et clamor meus ad te veniat. Deinde dicitur: Oremus; posteà Oratio: quæ si unica tantùm dicatur, Versus: Dominus vobiscum, vel: Domine, exaudi, repetitur finita Oratione, postquàm fuerit responsum: Amen. Sin autem plures Orationes dicendæ sint, ante quamlibet Orationem dicitur Antiphona & Versus, deinde: Oremus; & post ultimam Orationem repetitur: Dominus vobiscum: posteà dicitur: Benedicamus Domino. Respondetur: Deo gratias. Deinde dicitur Versus: Fidelium animæ; qui Versus non dicitur post: Benedicamus Domino. Ad Primam ante Pretiosa &c. neque ad Completorium ante Versum: Benedicat &c. nec quando post aliquam Horam immediatè sequitur Officium parvum B. Mariæ, vel Officium Defunctorum, aut Septem Psalmi Pœnitentiales, vel solæ Litaniæ.*

4 *Si Oratio dirigatur ad Patrem, concluditur: Per Dominum; si ad Filium, Qui vivis & regnas. Si in principio Orationis fiat mentio Filii, dicatur: Per eundem; si in fine Orationis, dicatur: Qui tecum vivit & regnat. Si fiat mentio Spiritus Sancti, dicatur: in unitate ejusdem Spiritus Sancti &c.*

5 *Quando plures Orationes dicuntur, prima tantùm dicitur sub sua conclusione: Per Dominum, vel aliter, ùt suprà; aliæ non concluduntur, nisi in ultima Oratione, sed unicuique Orationi semper præponitur: Oremus: præterquàm in Officio Defunctorum, in quo, alio modo, quàm ùt suprà, Orationes dicuntur: item in Litaniis Orationes omnes dicuntur conjunctim sub uno: Oremus: ùt suis locis habetur.*

Novæ Observationes & Additiones ad Gavanti

Cap. XVI. De Oratione.

I. Gavant. pag. 72. col. 1. n. 1. -- *Unica Oratio pro omnibus Horis &c.*) Sive Officium fiat de Sancto aliquo, sive de Feria, eadem Oratio dicitur ad omnes Horas juxta Ritum Romanum, exceptis Prima, & Completorio, in quibus quocunque recurrente Offi-

Officio, semper eædem dicuntur Orationes. In Ambrosiano tamen, sicut & in proprio quorundam Monachorum Ritu multas in unoquoque Officio haberi Orationes, observavit Guyetus, ùt ipse testatur *lib. 3. cap. 2. quæst.* 8 præsertim in antiquis Breviariis Cluniacensi, Cadomensi, & Majoris Monasterii, in quibus reperit ad Sextam, & Nonam non solùm diversa esse Capitula, sed diversas pariter semper poni Orationes, & plurimas quidem selectas admodùm, & elegantes. Id quod usus Romanus nequaquam pro uno & eodem Festo, vel die permittit. Permittit verò varias pro variis unius, ejusdemque Sancti Festis, ùt constat ex Festis S. Petri ad Vincula, & Cathedræ ejusdem, S. Johannis ante Portam Latinam, & aliis similibus.

II. Laudatus Guyetus *cit. lib. 2. quæst. 5.* controversiam instituit, an, & qua ratione exprimenda sint Sanctorum nomina, & qualitates, & advertit in Orationibus S. Felicis Martyris 14 Januarii, SS. Marii, Marthæ &c. 19. ejusdem, SS. Felicis, & Adaucti 30. Augusti, & S. Callisti Papæ, & Martyris 14. Octobris, nomen nullatenus exprimi, non alia ratione, nisi quia tales Orationes sic descriptæ reperiuntur in Sacramentario Gregoriano: in aliis omnibus, quando commodè fieri potest, pronunciantur semper Sancti, vel Sanctorum nomina, quorum fit Officium; non idem dicendum est de cognomine; hoc enim nomini Sancti, de quo celebratur Officium, nunquam addi deberet, immò nec patria, unde ponderat laudatus Guyetus ibidem, quòd Maria Magdalena, Johanne Chrysostomo, & Johanne Gualberto exceptis (quibus tamen addi possunt Petrus Nolascus, Johannes de Matha, & Petrus Chrysologus) in nullo alio Sancto servatum est in Breviario Romano, quòd præter nomen addatur in Oratione vel patria, vel cognomen, vel alicujus virtutis naturalis, quam habuerunt, commendatio, sicut nec Sedis Episcopalis mentio, quam tenuerunt; & equidem hæc videtur mens S. R. C. nam ab eadem die 22. Decembris 1624. hoc Decretum emanavit: *Regulares Ordinis Minimorum dum in Oratione S. Francisci Ordinis præfati Ordinis Fundatorem nominant, non debent adjungere* de Paula. Ex quo Decr. dato in nostro Indice sub *num.* 50. ùt ait Jo. Baptista Pittonus, quid in similibus sit faciendum, infertur, nempe, quod non potest addi in Orationibus cognomen, vel patria alicujus Sancti, & reverà S. R. C. die 23. Junii 1736. *in una Einsid[e]len.* statuit, expungi debere à similibus Orationibus tantùm patriæ, & cognomina SS. & datur in nostro Indice sub *num.* 323.

III. Nomini illius Sancti, quod exprimitur in Oratione, addenda est qualitas, putà Apostoli, Evangelistæ &c. sed in Oratione Fundatoris, vel Institutoris an sint ab Alumnis ejusdem Ordinis addenda hæc verba: *Patris nostri*, est quæstio, quam optimè discussit, & manu exaravit Venerabilis noster Thomasius, asseruitque, quòd ex antiquo, probatoque more, ac Ritu Ecclesiæ Romanæ in omnibus Sacramentariis, & Missalibus nunquam titulus *Patris nostri* ad nomen Sancti alicujus in Orationibus adjungitur, ne Apostolorum quidem, vel Principis Apostolorum, qui in toto Orbe fundaverunt Ecclesiam sanguine suo; & meritò sanè Ecclesia ab eo titulo semper se abstinuit in Orationibus, cùm uno in loco, nempe *Matth. cap.* 23. Christus dixerit: *Patrem nolite vocare vobis super Terram, unus est enim Pater vester, qui in Cœlis est.* Et in alio, nempe *Luc.* 11. *Cum oratis, dicite, Pater, sanctificetur nomen tuum:* unde valde immemores simus oportet, si eo ipso tempore, quo cum Deo, Patre nostro, qui in Cœlis est, loquimur, alium nobis tunc vocemus Patrem super Terram præter Domini jussum. Sicut enim, ùt rectè monuit S. Augustinus *Serm.* 2 9[?] in Lectionibus suis Sacræ Scripturæ, Deus nobis loquitur, sic nos Deo loquimur in precibus nostris. Cæterùm in Breviario Monastico

S.

S. Benedicti jussu Pauli V. edito, in Præmonstratensi, & in Officiis Minorum S. Francisci, quæ alicubi repeniuntur, nomina Sanctorum Fundatorum, Benedicti, Norberti, & Francisci, titulum *Patris nostri* in Orationibus non habent, si quæ verò Religio illum in eis haberet, auctoritate Sedis Apostolicæ accedente talis titulus delendus esset, ne melioris conditionis esse videantur Religionum Fundatores, quàm Apostoli, & S. ipse Petrus, Fundatores Ecclesiæ, per totum Terrarum Orbem constructæ. Hæc ex Thomasio, quibus addi posset, quòd sicut Sacerdos in Missa, ita Hebdomadarius in Choro dum Orationes recitat, eas profert tanquam Minister, & nomine Ecclesiæ, decens autem non est, quòd in obeundo hoc munere, addat nomen *Patris nostri* illi Sancto, cujus præsidium invocat apud Clementissimum Dominum, nomine totius Ecclesiæ; nam licèt ille Sanctus possit dici Parens, & Institutor sui Ordinis, nunquam tamen potest considerari tanquam Pater, & Institutor totius Ecclesiæ, cujus ministerium adimplens Sacerdos in Missa, & in Choro publicè Orationes recitat.

IV. Non videtur hoc loco prætermittendum, quòd antiquitus Monachi nullam aliam ad Horas Canonicas Orationem, quàm Dominicam recitabant, id præscribente S. Benedicto in sua Regula *cap.* 13. quem Ritum etiam Ecclesia Lateranensis olim observabat teste Johanne Diacono in libro de Ecclesia Lateranensi *cap.* 7. ubi hæc habet - - Hæc reservans Apostolicam institutionem nonnisi Dominica in Officiis utitur Oratione: quoniam aliæ Orationes posteà sunt superadditæ; & congruum est, atque conveniens, ut prima, & summa aliarum Ecclesiarum, primam, & summam omnium aliarum Orationem frequentet, & quæ Salvatoris vocabulo consecrata est, Salvatoris Orationem, quam Discipulos suos orare docuit, præ cæteris præcipuam semper habeat - - Prædicta autem Oratio alta voce ad Laudes, & Vesperas dicebatur ex eodem *cap.* Regulæ S. Benedicti, & ex Decreto Concilii Gerundensis Anno 517. celebrati *Canon.* 10. his verbis - - Item nobis semper placuit observari, ut omnibus diebus post Matutinas, & Vesperas Oratio Dominica à Sacerdote proferatur - - Quem morem adhuc ævo Durandi ab Ecclesia Lateranensi retentum fuisse, colligitur ex ipso Duran. *lib.* 5. *Rationalis cap.* . Duabus porro de causis Orationem Dominicam alta voce recitari jussit S. Benedictus, ùt asserunt Hildemarus, & Durandus *lib.* 3. *c.* 3. Propter simplices, ut audientes Orationem Dominicam, illam memoriæ commendent, quæ tamen ratio Haëfteno non placet *lib.* 7. *tract.* 8. *disquisit.* 3. Propter astutos, qui, si tacitè Oratio Dominica recitaretur, petitionem de peccatis dimittendis facilè prætermitterent, atque unam hanc rationem assignat præscripti sui S. Benedictus his verbis - - Planè agenda Matutina, vel Vespertina non transeat aliquando, nisi in ultimo per ordinem Oratio Dominica, omnibus audientibus, dicatur à Priore, propter scandalorum spinas, quæ oriri solent, ut conventi per ipsius Orationis sponsionem, qua dicunt: *dimitte nobis, sicut nos dimittimus*, purgent se ab hujusmodi vitio - - Prætermissam verò aliquando fuisse à malevolis hanc Orationis Dominicæ petitionem, observat Abbas Isaac apud Cassianum *collatione* 9. *cap.* 22. dicens: *Tantum remittitur nobis, quantum nos remiserimus eis, qui nobis quacumque malignitate nocuerant: quod formidantes nonnulli cùm in Ecclesia hæc Oratio ab universa plebe concinitur, hunc locum taciti prætermittunt, ut semetipsos obligare potiùs, quàm excusare sua professione videantur.* Hinc à Concilio Carthaginensi *Canon.* 7. & 8. jure notata est Pelagianorum temeritas, qui, cùm se justos existimarent, petitionem hanc: *dimitte nobis debita nostra*, aut omnino silebant, aut eam non pro seipsis, sed pro aliis se recitare profitebantur.

De Precibus. XXXIV.

RUBRICA.

1 *PReces sunt aliquot Versus, qui aliquando dicuntur ante Orationem, incipientes à Kyrie eleison, vel à Pater noster.*

2 *Preces Dominicales ad Primam, & Completorium, ùt in Psalterio, non dicuntur in Duplicibus, nec infra Octavas, nec in Vigilia Epiphaniæ, & Feria vj. & Sabbato post Octavam Ascensionis, etiamsi infra Octavam fiat Officium de Dominica, vel alio Festo Semiduplici, quia tunc ratione Octavæ non dicuntur: aliàs autem semper dicuntur.*

3 *Preces Feriales ad Laudes, & per Horas distinctæ, ùt in Psalterio, dicuntur tantùm in Feriis Adventûs, Quadragesimæ, quatuor Temporum, & Vigiliarum, quæ jejunantur (exceptis Vigilia Nativitatis Domini, ac Vigiliis, & quatuor Temporibus Pentecostes) & tunc dicuntur flexis genibus. In aliis Feriis per annum numquam dicuntur, nisi Dominicales; & in illis non flectuntur genua.*

4 *In Feriis Adventûs, Quadragesimæ, & quatuor Temporum, dicuntur Preces Feriales etiam ad Vesperas, si non sequatur Festum: ad Completorium dicuntur consuetæ de Dominica, sed flexis genibus. Dicuntur autem Preces flexis genibus ab Hebdomadario usque ad Versum, Dominus vobiscum, ante primam Orationem: à circumstantibus autem usque ad Versum, Benedicamus Domino, post ultimam Orationem.*

5 *In Vigiliis Preces Feriales dicuntur tantùm ad Matutinum, & per Horas: ad Vesperas verò sequentes non dicuntur; quia inde fit de Festo. Quòd si post Vigiliam S. Matthiæ sequatur primus dies Quadragesimæ, in Vesperis dicuntur Preces Feriales, quamvis dicenda sit Oratio Dominicæ præcedentis, & non Vigiliæ. Quod etiam servatur, quando in Feria vj. & Sabbato quatuor Temporum Septembris fit Officium de Feria, cùm in eis non occurrat Festum novem Lectionum: tunc enim in Vesperis Feriæ vj. dicuntur Preces, quamvis dicenda sit Oratio Dominicæ præcedentis, non autem Feriæ quatuor Temporum.*

6 *Psalmus, Miserere, dicitur cum Precibus ad Vesperas tantùm, & Psalmus De profundis ad Laudes. In Officio Defunctorum dicuntur Psalmi, qui in eo Officio signantur.*

Novæ Observationes, & Additiones ad Gavanti

Cap. XVII. De Precibus & Confessione.

I. Gavant. pag. 74. col. 1. n. 5. -- *Dantur & flebiles Preces &c.*) Flebiles Preces, seu longiores, de quibus sermonem habet hoc loco Gavantus, dicuntur ante Orationem, immediatè post Antiphonam ad *Benedictus* ad Laudes, & ad reliquas Horas pariter post Antiphonam, flexis genibus, quando Officium fit feriale in Feriis Adventûs, Quadragesi-

gesimæ, excepto triduo ante Pascha; item in Feriis quatuor Temporum, & in Vigiliis, quæ jejunantur: immò etiamsi alicubi non jejunentur Vigiliæ, quæ cæterùm ab omnibus solent jejunari, nihilominus in Officio feriali earum dicuntur, ùt resolvit Guyetus *lib.* 4. *cap.* 18. *quæst.* 34. ubi adstruit has Preces inseparabiles à forma talis Officii. Excipiuntur tamen Vigiliæ Nativitatis, & Pentecostes, ùt notat Gavantus *num.* 9. In aliis verò Feriis, & in Vigiliis, quæ non jejunantur, quales sunt duæ tantùm, Epiphaniæ, & Ascensionis, hujusmodi Preces flebiles, seu longiores non dicuntur, sed solummodò aliæ, quæ Dominicales appellantur, in quibus genua non flectuntur.

II. Gavant. pag. 74. col. 1. n. 6. -- *Regem autem hoc loco totius Ecclesiæ, intelligimus Papam.*) Nescimus, quo jure Gavantus petitionem hanc: *Domine, salvum fac Regem*, qua utimur in ferialibus Precibus post Laudes, de Papa velit intelligi. Certum quippe videtur, precem illam fundi pro Principe, cujus dominio subjecti sunt, qui precem illam recitant, quod manifestum est ex ordine precum ipsarum; nam antè dictum est: *Sacerdotes tui induantur Justitia*, in quo Versiculo Papam etiam primariò comprehendi certum omnino videtur: ad summum ergo verba illa Papam respicere possunt, cùm à dominio Pontificio subjectis recitantur.

III. Gavant. pag. 74. col. 1. n. 7.-- *Infra Octavas nedum in Duplicibus non dicuntur &c.*) Prædictæ Preces Dominicales non dicuntur neque in Duplicibus, neque infra Octavas. Illi tamen, qui ex speciali privilegio celebrant aliquam Octavam etiam in Quadragesima, sicuti sunt Monachi Benedictini, aliique pauci, si dies quarta Cinerum occurrat infra Octavam, quam dicti privilegiati celebrant, debet servari Decretum editum die 24. Januarii 1682. & datum in nostro Iudice sub *num.* 124. in quo præscribitur, quòd in Officio Feriæ IV. Cinerum relinquendo Commemorationem Octavæ, debent dicti privilegiati dicere Preces, Psalmos Graduales &c. & servare omnino Rubricas dictæ Feriæ IV. Cinerum. Vide etiam Decreta data sub *num.* 324. & 325.

IV. Gavant. pag. 74. col. 2 n. 8. -- *Sicut Hebdomadarius usque ad Dominus vobiscum &c.* Docet hìc Gavantus, quòd ad preces flebiles debent omnes de Choro flectere genua usque dum Hebdomadarius dixerit: *Benedicamus Domino* post Orationem ultimam, & quidem inclusivè; Hebdomadarius verò debet pariter perseverare flexis genibus usq; ad *Dominus vobiscum*, sed exclusivè: tunc enim, cùm pe ad versum *Dominus vobiscum*, elevando vocem debet surgere, ùt docent omnes Rubricistæ communiter, præsertim Castaldus in Praxi *lib.* 2. *sect.* 3. *cap.* 4. *n.* 1. dixi, elevando vocem, nam preces prædictæ flebiles in omni Hora, qua debent dici, non solùm flexis genibus, sed etiam tono humiliori, & pressiori voce, dicuntur.

Nunc quæstio suborìtur, utrum *Pater noster*, quod inter prædictas flebiles preces clara voce totum ab Hebdomadario dicitur, ab eo stante ne, an verò genuflexo sit recitandum? Resolvit hoc dubium noster Franciscus Magius in *supracit. Opusculo* 2. *de Offic. Chori disquisit.* 38. *pag.* 312. dicendo: se non posse nisi arguere Hebdomadarios illos, qui Dominicalem Orationem clara voce recitandam, stantes erecto corpore cantant; cùm id in nullo Ceremoniali, seu Rituali Libro præscribatur, quinimmo cùm Rubrica Breviarii *num.* 4. disertis verbis hæc habeat -- dicuntur autem preces flexis genibus ab Hebdomadario usque ad *Dominus vobiscum* ante primam Orationem: à circumstantibus autem usque ad versum *Benedicamus Domino* post ultimam Orationem -- infertur, Hebdomadarium prædictam Orationem Dominicam flexis genibus debere recitare. Neque dici potest, per preces à Rubrica insinuatas, intelligi solùm, quæ post *Pater noster* pressiori voce ab Hebdomadario recitantur, nam post Laudes, & Vesperas, ante *Kyrie eleison*,

Christe eleison, Kyrie eleison, & ipsum *Pater noster* hæc leguntur: *dicuntur sequentes preces flexis genibus*: Unde in apertis est, quod Oratio Dominica recitanda ab Hebdomadario includitur in illis precibus, quæ flexis genibus dicendæ sunt. Confirmari potest hæc sententia auctoritate Victorini Totinii, qui in Ceremoniali PP. Camaldulensium *lib. 5. cap. 14. num. 15.* de Monastico simul, & Romano Ritu loquens sic ait: *Ad Orationem Dominicam etiam cùm tota clarè dicitur apud Monachos, genuflectit, qui eam dicit, cùm tunc videatur includi intra preces &c. Sicut certè includitur intra preces ad Vesperas, & Laudes Breviarii Romani, juxta ipsam Rubricam* similiter tota dicenda tunc clarè. *Quare & Monasticum in Rubrica generali XXXIV. 4. docet*, Pater noster *ante Orationem, flexis genibus, dici, nullam de hoc exceptionem faciens.* Idem præscribit Ceremoniale Capuccinorum *lib. 1. cap. 10.* his verbis - - Cùm dicendæ sunt preces, repetita Antiphona post *Magnificat* omnibus genuflexis, Hebdomadarius ipse genuflectat &c. - - Ex quibus omnibus colligitur, quod Hebdomadarius citra ullum dubium genuflectere debeat simul cum aliis de Choro in prædicto casu.

De Commemorationibus communibus, seu Suffragiis Sanctorum. XXXV.

RUBRICA.

1 *Commemorationes Communes, seu Suffragia de Sanctis, quæ habentur in Psalterio post Vesperas Sabbati, dicuntur in fine Vesperarum & Laudum, ab Octava Epiphaniæ usque ad Dominicam Passionis exclusivè, & ab Octava Pentecostes usque ad Adventum exclusivè in Dominicis, Feriis, & Festis (nisi Officium sit Duplex, vel infra Octavas, etiam si de Dominica, vel Semiduplici infra eas fiat) & illis adjungitur Commemoratio de Patrono, vel Titulo Ecclesiæ, ante vel post Commemorationem de Sancta Maria, & de Apostolis, pro dignitate illius, ita tamen, ut semper ultimo loco ponatur Commemoratio de Pace. Et ante illas in Feriali Officio fit Commemoratio de Cruce, quæ habetur in Psalterio post Laudes Feriæ ij.*

2 *Tempore Paschali fit alia Commemoratio de Cruce, ut ibi ponitur in Laudibus Feriæ ij. post Dominicam in Albis, & ea solùm tunc dicitur; non tamen in Duplicibus, neque infra Octavas.*

3 *Si facienda sit Commemoratio alicujus Festi occurrentis, semper fit ante ipsa Suffragia consueta, etiam ante Commemorationem de Cruce.*

4 *Commemoratio de S. Maria non fit cum aliis, quando dicitur ejus Officium parvum, nec quandocumque fit Officium de ea.*

Novæ Observationes, & Additiones ad Gavanti

Cap. XVIII. De Commemorationibus & Suffragiis Sanctorum communibus.

I. Gavant. pag. 75. col. 1. n. 1. - - *Suffragia Sanctorum vocat Gemma &c.*) Suffragia, seu Commemorationes Communes Sanctorum sunt illæ, quæ habentur in Breviario

rio post Vesperas Sabbati, & dicuntur in fine Vesperarum, & Laudum post Orationem Festi, seu illius Dominicæ, aut Feriæ, qua rum celebratur Officium, & post omnes Commemorationes speciales, de quibus suprà Sermonem habuimus, & quæ aliquibus diebus debent fieri juxta Rubricarum dispositiones, & Kalendariorum declarationes. Hujusmodi autem Communes Commemorationes Sanctorum institutæ sunt tum ad recolendam memoriam meritorum ipsorum, tum ad implorandum eorum salutare auxilium, ùt docet Durandus in Rational. Divinorum Officiorum *lib. 6. cap. 6. num. 5.* Rursus hæc Suffragia non semper dicuntur in Officio Canonico, neque hic exponimus, quibus diebus dicenda sint, quia de hoc satis loquitur Superior Rubrica Breviarii *num.* 1.

II. Gavant. pag. 75. col. 1. n. 2. -- *Miror, cur de Cruce &c.)* Prima inter dictas Commemorationes Communes est de Cruce, quæ tamen non fit nisi in Feriali Officio, & quidem semper primo loco. Miratur Gavantus, cur talis Commemoratio non fiat pariter, quando celebratur Officium de Simplici, vel de Semiduplici, in quibus fiunt aliæ omnes Commemorationes Communes, sed nos miramur Gavanti pietatem, & Religionem erga hoc salutiferum, & vitale lignum, præcipuum Redemptionis nostræ instrumentum, in quo Christus triumphavit, & mortem superavit in æternum, cujus idcirco frequentiùs Comemorationem fieri optabat noster piissimus Auctor. Cæterùm non nisi ad ponendam distinctionem aliquam inter prædictos dies festivos, & purè feriales, Rubrica in feriali die cæteris Communibus Commemorationibus addit etiam illam, & quidem primo loco de Cruce.

Post hanc Commemorationem de Cruce regulariter debet fieri immediate Commemoratio de B. M. V. sed si in Ecclesia, in qua celebratur Officium, habeatur Titulus Sanctissimæ Trinitatis, Spiritùs Sancti, Sanctissimi Sacramenti &c. de quibus infrà, tunc horum Commemoratio debet præcedere Sanctæ Mariæ Suffragium.

III. Gavant. pag. 75. col. 1. n 3. -- *De S. M. non fit, nisi in propria Ecclesia &c.)* Quando in Choro dicitur Officium parvum B. M. V. tunc de ea non fit Commemoratio, nisi in illa Ecclesia, cujus Sanctà Maria est Titularis, & Patrona, & super hoc extat Decretum editum die 12. Januarii 1604. relatum quidem hoc loco in postremis Gavanti editionibus, non verò in prioribus, & antiquis; & reverà suo Indici Decretorum nunquam insertum fuit: datur autem in nostro Indice sub *num.* 15. immò super hac eadem Materia aliud simile emanavit Decretum à S. R. C. die 23. Aprilis 1695. & datur in nostro Indice sub *num.* 189. denique aliud exhibetur Decretum in nostro Indice sub *n.* 190. eodem tempore editum, in quo declaratur, quòd pro Suffragio B. M. in Ecclesiis eidem dicatis sub quocunque Titulo, sive Assumptionis, sive Conceptionis &c. sufficit consueta Antiphona -- *Sancta Maria, succur e miseris &*. Non me latet, Arnaudum *tract. 2. tit. 25.* docere, nec in propria etiam Ecclesia faciendam esse Commemorationem S. M. V. quando ejus parvum Officium dicitur, sed hoc asserebat dictus Auctor, quia ignorabat primum allegatum Decretum, quod, ut dixi, in priscis Gavanti editionibus non reperiebatur, & Arnaudus, Doctrinarum Gavanti fidelis sectator, talem opinionem amplectendo, putabat forsàn Gavanti sententiam sequi, qui reverà super hac re non ita clarè mentem suam aperuit, sicut in posterioribus editionibus legimus, ab aliquo recentiori innominato additum, & explicatum fuisse.

IV. Gavant. pag. 75. col. 2. n. 7. -- *De Titulo Trinitatis, Spiritùs Sancti, Corporis Christi ante Sanctam Mariam &c)* Cùm de Titulari Ecclesiæ, in qua recitatur Officium, debeat, juxta dispositionem superioris Rubricæ

bricæ *num.* 1. fieri Commemoratio, docet hìc Gavantus id, quod suprà nos pariter innuimus, nimirum, quòd, quando Titulus Ecclesiæ est SS. Trinitatis, Spiritûs Sancti, Salvatoris, Mysteriorum omnium Christi, Nominis JESU &c. tunc Commemoratio talis tituli collocari debet ante Suffragium B. M. sunt enim præfati omnes Tituli superiores dignitate præ omnibus aliis, & ideò etiam Titulum S. M. V. præcedunt. De nullo tamen dictorum Titulorum in Feriali Officio fit Commemoratio ante Commemorationem de Cruce, ùt præscribit superior Rubrica *num.* 1. Rationem hanc adducit Gavantus, *quia Commemoratio de Cruce est indicium Feriæ*; quam rationem approbat quidem Guyetus *lib.* 3. *cap.* 18. *quæst.* 11. sed vellet Gavantus eam paulò amplius elucidasset, ipse tamen Gavanti aliquando nimis rigidus censor, quamvis regulariter ejus doctrinæ admirator, non ausus est rationem illam in majori lumine collocare. Ego autem dicerem, ideò in prædicto casu Crucis Commemorationem debere præcedere quamcunque aliam, etiam de SS. Trinitate &c. quia Commemoratio de Cruce, quæ est, Commemoratio de Christo Crucifixo, *affixa primo loco Officio Feriali, & in Feria signum*, ùt paulò antè dixi, cùm sit prior in tempore, debet esse potior in jure, adeoque congruum est, ut præcedat omnem aliam Commemorationem ejusdem ordinis, quæ aliquando fit per accidens ratione Tituli, & prout adjuncta aliis Commemorationibus.

V. Gavant. eod. num. 7. - - *De Salvatoris Titulo non fit &c.*) Docet hoc loco Gavantus, fieri non debere Commemorationem de SS. Salvatore in Ecclesia ipsi dicata, quando ratione Feriæ debeat etiam fieri Commemoratio Crucis, cùm hæ Commemorationes æquipolleant. Libenter in Gavanti sententiam descenderem ob prædictam æquipollentiæ rationem, nisi modò illa sententia recta fronte pugnaret cum Decreto edito à S. R. C. die 23. Augusti 1704. *in una Camaldulensium Montis Coronæ*, & dato in nostra appendice: quod quidem Decretum aliam etiam quæstionem solvit, quam movet Halden *part.* 2. *tit.* 1. *num.* 4. nimirum, an Crux, & Transfiguratio Christi, ubi hæc qua talis, non verò sub ratione Salvatoris est Titulus Templi; invicem æquipolleant: cùm enim prædictum Decretum disertè præscribat, faciendam esse Commemorationem SS. Salvatoris, licèt fieri etiam debeat de Cruce, manifestum est, hujusmodi Commemorationes non æquipollere; ac proinde in casu ab Halden proposito non esse omittendam Commemorationem Transfigurationis Christi, in quam quidem sententiam meritò Halden propendebat.

VI. Gavant. eod. num. 7. - - *De Angelis, & de S. Johanne Baptista ante Apostolos, &c.*) Commemoratio de Angelis, & de S. Johanne Baptista quando est facienda ob rationem Tituli Ecclesiæ, vel Patroni principalis loci, ea inseri debet post Commemorationem B. M. ùt docet Gavantus, & ante Commemorationem Apostolorum, eodem videlicet ordine, quo in Litaniis collocantur, ob quam rationem nunc debet eodem loco ante Apostolos inseri Commemoratio S. Josephi in sua Ecclesia Titulari, quia juxta recens Decretum Apostolicum à Benedicto XIII. PP. editum, de quo sæpe mentionem fecimus, ejus nomen in Litaniis post S. Johannem Baptistam, & ante Apostolos locum obtinuit.

Si tamen facienda sit aliqua Commemoratio alicujus Apostoli Titularis Ecclesiæ, vel Patroni loci, hæc profectò non debet præferri Commemorationi SS. Petri, & Pauli; hi enim duo sunt Apostolorum Principes, quibus omnes alii cedunt.

VII. Gavant. eod. num. 7. - - *De Sanctis veteris Testamenti post Apostolos &c.*) Tradit Gavantus, quòd de Sanctis veteris Testamenti fiat Commemoratio non ante, sed post Apostolos, licèt enim in Litaniis ratione temporis, non tamen dignitatis eos præcedunt.

dunt. Quinimmò Lohner *part.* 2. *praxis Officii recitandi tit.* 2. §. 8. *num.* 2. ait: Minùs congruè à Gavanto Sanctos veteris Testamenti ordine dignitatis statim post Apostolos collocari, cùm nullum hujus prælationis fundamentum ex Rubricis habeatur, atque adeò meritò idem inter hos, & Sanctos novi Testamenti ordo constitui debet, qui inter alios Sanctos novi Testamenti solet observari, nimirum de quibuscunque Martyribus fieri debet Commemoratio ante quoscunque Confessores, & de his ante Virgines, quòd si plures fuerint ejusdem Ordinis, putà duo Martyres, duo Confessores, duæ Virgines, nihil de hoc casu statutum reperitur, at verisimilius est, ait Guyetus *loc. cit.* ordinem Litaniarum esse servandum, ut videlicet SS. Innocentes, & post eos S. Stephanus quibuscunque aliis Martyribus anteponantur; præferantur quoque tam inter Martyres, quàm Confessores, Episcopi, non Episcopis, utrisque autem Sanctos Doctores præfert Guyetus, sed intelligendus est, si Doctoris simul Laurea, & Episcopali dignitate fuerint insigniti, nam Doctores non Pontifices præferri non deberent Confessoribus Pontificibus. Inter Virgines verò, Martyres præferuntur non Martyribus, & utræque non Virginibus. Haberi etiam potest ratio temporis inter quoad cætera æquales, & tunc hoc jure juxta sententiam Guyeti æquum videtur, ut Sancti veteris Testamenti, & qui Discipulorum Domini Titulo gaudent, uno verbo, qui tempore præcedunt, aliis sui ordinis, cæteris paribus, præferantur.

VIII. Gavant. eod. n. 7. - - *De Sancto Patrono loci ante Titularem Ecclesiæ &c.)* Describit Gavantus *num.* 6. quis intelligi debeat Sanctus Patronus principalis loci, & quis Titularis Ecclesiæ, hic autem statuit, de utroque Commemorationem esse faciendam, & de Patrono quidem loci ante Ecclesiæ Titularem, regulariter tamen loquendo, nisi sit valde magna inter hos dignitatis distantia. Gavanto adhærent Halden *part.* 3. *tit.* 1. & Lohner *instruct. pract.* 2. *part.* 2. *tit.* 2. §. 1. *num.* 5. Interpretantes illa verba Rubricæ superioris, quæ habentur *num.* 1. *& illis adjungitur Commemoratio de Patrono, vel Titulo Ecclesiæ ante, vel post Commemorationem de Apostolis*; & dicentes, quòd to *vel* ibi tantùm significet ante, vel post Commemorationem de S. Maria, & de Apostolis, cæterùm debere Commemorationem fieri, & de Patrono loci, & de Titulari Ecclesiæ, sed prout eorum dignitas exposcit. Gavanti tamen opinionem refellit Guyetus *lib & cap. cit. quæst.* 9. dicens, quòd si vera esset sua sententia, pessime concepta fuisset Rubrica; debuisset enim saltem sic poni: *illis adjungitur Commemoratio de Patrono loci, & Titulari Ecclesiæ &c.* at cùm vox *loci* tum in Rubrica generali superiùs posita, tum in Rubrica particulari, quæ in Psalterio habetur ante ipsa Suffragia, non habeatur vox *loci*; & utrobique deficiat particula *&*, habeaturque semper particula *vel* disjungens Patronum à Titulari, ita ut non seorsim uterque ad diversa, sed alteruter ad idem pertineat, videlicet ad Ecclesiam in gradu Patroni, vel in gradu Tituli, quis non videt, Gavantum tenebras in tam clara luce offundere? hæc Guyetus, qui subdit: maneat itaque, Rubricam unius dumtaxat præcipere Commemorationem, sive is sit Ecclesiæ Patronus, ùt S. Stephanus, & Antonius &c. sive Titulus aliquis, putà SS. Trinitatis, S. Salvatoris, S. Crucis &c.

Quamvis difficillimè à Gavanti nostri doctrina recedam, nihilominus in hoc casu ponderationes, & rationes à Guyeto allatæ cogunt me ad ejusdem potiùs, quàm ad Gavanti, & aliorum supracitatorum sententiam amplectendam. Reverà enim Rubrica unius tantùm Commemorationem præcipit, non verò duorum. Siquidem postquàm dixit, adjungendam esse Commemorationem de Patrono, vel Titulo Ecclesiæ, ante, vel post Commemorationem de S. Maria, & de Apostolis, subdit *pro dignitate illius*: ubi adverto,

quòd non dicit pro dignitate illorum, ficuti dixisset, si duorum, nempe tum de Patrono loci, tum de Titulo Ecclesiæ Commemorationem faciendam præscripsisset, ante, vel post Commemorationem de S. Maria, & de Apostolis. Auctor igitur Rubricæ optimè consideravit, quòd aliquando Ecclesia habet solum Titulum strictè acceptum, non verò Patronum, sicuti accidit, quando est consecrata sub Invocatione SS. Trinitatis, vel alterius Mysterii; aliquandò verò contingit, Ecclesiam esse dedicatam sub Invocatione, seu Protectione alicujus Sancti, qui propterea vocatur Ecclesiæ Patronus, & idcirco Rubrica præscribit, faciendam esse Commemorationem Tituli, vel Patroni. Discrimen, quod intervenit inter Ecclesiæ purum Titulum, & Ecclesiæ Patronum, fuit à nobis expositum in nostris Additionibus suprà ad Commentaria Gavanti *Sect.* 3. *cap.* 12. *sub num.* 7. De hoc discrimine inter Patronum, & Titulum Ecclesiæ agit etiam suo more fusè, & doctissimè citatus Guyetus *lib.* 1. *cap.* 5. *quæst.* 1. *& seqq.*

Quamvis igitur ex dispositione prædictæ Rubricæ nulla deducatur obligatio faciendi Commemorationem de Patrono loci, nihilominus, quia mos invaluit apud verè omnes inter Communia Suffragia recensendi etiam Patronum principalem loci, in quo recitatur Officium, idcirco non est recedendum ab hac pia consuetudine, præsertim, ubi est legitimè introducta. Pro qua facit sequens Decretum - - Dum dicenda sunt Suffragia Sanctorum in locis gaudentibus duobus, vel pluribus Patronis principalibus, facienda est Commemoratio tantùm de Patrono principaliori - - ita S. R. C. 20. Novemb. 1683. & datur in nostro Indice sub *num.* 145. Guyetus tamen *cit. lib. cap.* 17. *quæst.* 8. postquàm docuit, quòd, ubi fuerint plures Patroni, seu Tituli Ecclesiæ (qui duos nunquam excedunt) omnium fieri debere Commemorationem, adducendo aliqua exempla, concludit, quod idem pariter est faciendum, ubi est consuetudo, ut de Patrono loci, seu Diœcesis, fiat Commemoratio per omnes Diœcesis Ecclesias. Verùm semper servandum est allegatum S. C. Decretum. Cæterùm, quòd si adsint plures Patroni, vel Tituli Ecclesiæ, de omnibus possit fieri Commemoratio, immò omnes in una Antiphona, & in unica Oratione possint de licentia Majorum conjungi, exemplum nobis exhibet Sacrosancta Lateranensis Basilica, quæ hoc modo comprehendit Commemorationem Salvatoris, & utriusque Johannis, qui sunt Titulus respectivè, & Patroni ejusdem primæ omnium Cathedralis Ecclesiæ. Lubet hoc loco adducere Antiphonam, Versus, & Orationem, quam pro dicta Commemoratione adhibet Clerus ejusdem Basilicæ.

COMMEMORATIO SALVATORIS,
ET UTRIUSQUE JOHANNIS
Præcursoris, & Evangelistæ,

Facienda à Clero Romano Sacrosanctæ Cathedralis Ecclesiæ Papalis Lateranensis.

AD VESPERAS, ET LAUDES.

Antiphona.

SALVATOR Mundi, salva nos omnes hujus Aulæ servulos, & Præcursoris inclyti, Discipulique dilecti devota memoria vota nostra perducat in Patriam.

AD VESPERAS.

℣. Mirabilis Deus.
℟. In Sanctis suis.

AD

AD LAUDES.

℣. Salvos fac ſervos tuos.
℟. Deus meus ſperantes in te.

Oremus.

OMnipotens ſempiterne Deus, qui hanc Sacratiſſimam Conſtantianam Baſilicam in tuo, & utriuſque Johannis Nomine dedicatam, cunctarum Urbis, & Orbis Eccleſiarum decoraſti Primatu; concede nobis famulis tuis, ut amborum meritis, & precibus, à noſtris reatibus expiati, ad te SALVATOREM noſtrum pervenire valeamus. Qui vivis, & regnas &c.

IX. Gavant. pag. 76. col. 1. n. 7.-- *Patronus principalis Ordinis aequiparatur Patrono loci &c.)* Cùm juxta Gavanti ſententiam, & juxta communem conſuetudinem inter Commemorationes communes recenſeatur Commemoratio Patroni loci; rurſus cùm juxta ejuſdem Gavanti aſſertionem Patronus principalis Ordinis æquiparandus ſit Patrono loci, hinc pius inolevit uſus, apud quemlibet Ordinem Regularem Sancti ſui Inſtitutoris Suffragium addere inter Commemorationes communes. Sicut autem de Patrono loci regulariter ante Eccleſiæ Titularem fieri Commemorationem convenit juxta Gavanti ſententiam, idem etiam de Patrono principali Ordinis ſentiendum eſſe arbitrantur Halden *part.* 3. *tit.* 6. §. 14. & Lohner *Inſtruct. pract.* 2. *part.* 2. §. 10. & citatus Halden addit, hanc præcedentiam intelligendam eſſe, ſi Patronus Ordinis, & Titularis Eccleſiæ ſint æqualis dignitatis, ſi verò ſint inæqualis, in his Commemorationibus ſervandus eſt ordo dignitatis, qui colligitur ex alibi ab eodem Halden, & etiam à nobis dictis.

Quoad præcedentiam tamen præfatæ Commemorationis recurrendum eſt ad quæſtionem, quam diſcutit Guyetus *lib.* 4. *cap.* 12. *quæſt.* 2. & quam nos pariter breviter expoſuimus ſuprà in noſtris Additionibus ad *Sect.* 3. *cap. X. Gavanti num. IX.* nimirum, utrum occurrentibus duobus Feſtis eodem die Patroni principalis loci, & Titularis Eccleſiæ aliquorum Regularium, debeat præferri ab iiſdem Regularibus Feſtum ſui Tituli, in quo dubio decidendo inclinavimus in Guyeti opinionem ob rationes ibidem adductas, & ob eaſdem cenſemus, cæteris paribus, Commemorationem Titularis Eccleſiæ, præſertim à Regularibus præferendam eſſe Commemorationi Patroni loci. Quam quidem ſententiam, etiam generaliter loquendo, & non ſolùm de Eccleſia Titulari Ordinum Regularium tuetur laudatus Guyetus *lib.* 3. *cap.* 18. *quæſt.* 11. aſſerens diſertis verbis, in prædictis Commemorationibus, cæteris paribus, Titularem Eccleſiæ præferendum eſſe Patrono loci. Utrum autem Regulares eodem modo præferre debeant Commemorationem Titularis ſuæ Eccleſiæ Patrono Principali, ſeu Inſtitutori ſui Ordinis; etiam hanc quæſtionem decidiſſe videtur Guyetus *cit. lib.* 4. *cap.* 11. *quæſt.* 2. §. ultimo, ubi concludit -- Occurrente ſimul eadem die Patrono, ſeu Titulo Eccleſiæ cum Patrono loci, vel Ordinis, ſeu quocunque alio, illum his eſſe præferendum, ut de eo translatis aliis ſuo die fiat Officium, putà Pariſiis de S. Euſtachio in Eccleſia Parochiali ſui nominis die 3. Novembris, præ S. Marcello, Epiſcopo Pariſienſi, de quo tanquam Patrono eodem die fit in tota Diœceſi: itidem de S. Hermete, aut S. Juliano Martyribus in Eccleſia propria, ſi quæ ſit, Ordinis S. Auguſtini die 28. Auguſti eadem ipſa die occurrente. Ex hac enim Guyeti doctrina infertur, quòd pariter in Commemorationibus Communibus PP. Auguſtinienſes addicti Eccleſiæ S. Hermetis deberent præferre Commemorationem ejuſdem Titularis Eccleſiæ,

Commemorationi S. Augustini, eorundem Patroni. Nihilominus & PP. Augustinienses, & PP. Franciscani in Rubricis sui Breviarii Commemorationem Sancti Francisci respectivè, & S. Augustini præferunt Commemorationi Titularis Ecclesiæ.

X. Gavant. pag. 76. col. 2. n. 11. -- *An qui plures habet beneficiorum, & Ecclesiarum Titulos &c.)* Putat hoc Gavantus cum Sanchez & Bonacina, eum, qui plures habuerit Beneficiorum, & Ecclesiarum Titulos, teneri totidem in Officio Commemorationes facere, uniendo saltem earum nomina in Orationibus, de majorum licentia formata communi Antiphona cum suo Versu. Longiùs progreditur Bonacina, & omittentem hujusmodi Commemorationes peccati lethalis reum affirmat, tenerique pro rata ad restitutionem fructuum. Doctrinam hanc nimiùm rigidam jure Gavantus autumat. Cæterùm priorem Gavanti & Bonacinæ sententiam, tacito tamen Sanchez nomine, refellit doctissimus Guyetus *lib. 3. cap. 7. quæstione* 10. hac ratione, quia prædictus Beneficiarius non plùs tenetur ad Commemorationes, quàm ad ipsamet Festa, cùm Rubricæ æquè obligent ad hæc quàm ad illas, imò etiam ampliùs, nam Rubrica de Festis loquitur in plurali, quæ verò præcipit Commemorationes, tantùm in singulari, quasi non plusquàm ad unam obligans; sed ad omnia Festa prædictorum Titulorum seu Ecclesiarum, non tenetur ejusmodi Beneficiarius, satisque est, si illius Ecclesiæ, apud quam residet, vel si in nulla resideat, dignioris, aut si pares sint Ecclesiæ, utrius volet, Festa servaverit, ergo non tenetur etiam per annum ad omnes Commemorationes, sed ad Commemorationem Tituli tantùm, in quo residet, vel dignioris, vel cujus ipse voluerit.

XI. Gavant. pag. 77. col. 1. n. 18. -- *Quæ est S. Augustini Serm. 18. de Sanctis &c.)* Quamquam in Breviario Romano secunda die post Octavam Nativitatis, legatur Sermo iste 18. *de Sanctis*, in quo habentur verba illa: *Sancta Maria, succurre miseris &c.* quæ modò constituunt Antiphonam pro Suffragio B. Virginis, nihilominus certum omnino videtur, Sermonis illius parentem non esse Augustinum, ac proinde ipsum hujus Antiphonæ auctorem dici non posse, quemadmodum hoc loco Gavantus asseruit. Illum ùt falsum Verlinus, & Vindingus omnino rejiciunt; dubium verò relinquunt Lovanienses, Augustini operum editores. PP. Maurini Verlino, & Vindingo adhærent his moti rationibus; etenim si Sermo ille de Nativitate B. V. compositus fuit, sicuti in omnibus ferè MSS. inscribitur, necesse est auctorem habeat Augustino recentiorem, cùm hic in Sermonibus 289. & 293. dictis in Natali S. Jo. Baptistæ disertè testetur, hujus tantùm, & Christi Domini Nativitatem in Ecclesia ævo suo celebrari solitam. Sed in quamcunque B. Mariæ diem referatur hic Sermo, certè nullum ipsius Virginis Festum exhibet Kalendarium antiquum in Carthaginensi Ecclesia usque ad Augustini saltem obitum, qui in eo consignatur, usitatum. Negotium etiam facessit, quod in eo Sermone fingitur de Sabellianis; illos nimirum commentos fuisse, Beatam Virginem non decursis novem à Conceptione mensibus peperisse Christum, sed fortuitò parvulum ab ea repertum; delirium hoc nusquam ab Augustino refutatum, ibi commemoratum est, immò Patripassiani, qui sunt Sabelliani, dixisse, ipsum Patrem natum ex fœmina, observat in Sermone 52. *num. 6.* quæ momenta clarè convincunt, Sermonem hunc Augustino adjudicari non posse. Lovanienses observant, S. Fulgentio à quibusdam tribui; Patres verò Maurini testantur in duobus MSS. Germanensibus præferre nomen Hieronymi. Tantis nominibus indignus est sermo. Grancolas *lib. 1. cap. 34.* vult, Auctorem illius Antiphonæ: *Sancta Maria, succurre miseris &c.* esse Ambrosium Auspertum, Monachum Beneventanum, qui Seculo VIII. floruit, quæ alio-

aliorum quoque ſententia fuit obſervante Guillelmo Cave, qui tamen id adeò incertum eſſe affirmat, ut uberiorem diſquiſitionem nequaquam mereatur.

De Hymno, Te Deum. XXXI.

RUBRICA.

1 *HYmnus, Te Deum, dicitur in omnibus Feſtis per annum, tam trium, quàm novem Lectionum, & per eorum Octavas, excepto Feſto Sanctorum Innocentium, niſi venerit in Dominica; dicitur tamen in ejus die Octava: Dicitur etiam in omnibus Dominicis, à Paſcha Reſurrectionis incluſivè uſque ad Adventum excluſivè; & à Nativitate Domini incluſivè uſque ad Septuageſimam excluſivè: & in omnibus Feriis temporis Paſchalis, ſcilicet, à Dominica in Albis uſque ad Aſcenſionem, excepta Feria ij. Rogationum, in qua non dicitur.*

2 *Non dicitur autem in Dominicis Adventûs, & à Septuageſima uſque ad Dominicam Palmarum incluſivè; neque in Feriis extra tempus Paſchale.*

3 *Cùm dicitur, omittitur ſemper nonum, vel tertium Reſponſorium; & ſtatim dicitur poſt ultimam Lectionem.*

4 *Cùm non dicitur, ejus loco ponitur nonum, vel tertium Reſponſorium; quo dicto, ſtatim inchoantur Laudes. Similiter quando dicitur Te Deum, eo Hymno dicto, ſtatim inchoantur Laudes, præterquàm in nocte Nativitatis Domini; quia tunc dicitur Oratio: poſteà celebratur Miſſa, ùt ſuo loco notatur.*

Novæ Obſervationes, & Additiones ad Gavanti

Cap. XIX. De Hymno, *Te Deum.*

I. Gavant. pag. 77. col. 2. n. 1. - - *Quod tamen Chronicum non eſt Dacianum &c.)* Vulgaris, & communior ſententia tenet, Hymnum, ſeu Canticum *Te Deum laudamus* à SS. Ambroſio, & Auguſtino alternatim, & extempore ejusdem Verſus divino ſpiritu afflatis recitantibus, fuiſſe compoſitum, in gratiarum actionem, ſtatim poſtquàm Divus Auguſtinus Baptiſmi Sacramentum ſuſcepit. Hanc vulgarem, & communiorem ſententiam amplectuntur omnes illi, quos refert doctiſſimus Puricellus *in Diſſert. Nazarian. cap. 39. n. 11.* quos etiam recenſet P. Euſtachius à S. Ubaldo in ſua elaboratiſſima Diſquiſitione, quam adornavit de Auctoribus hujus Hymni, ſeu Cantici *num.* 457. quibus addit etiam Cornelium Schultingium *in Biblioth. Eccleſiaſt. tom. 1. par. 2. cap. 2. in fin.* Lorinum *in Pſal.* 27. *verſ.* 9. Rutilium Benzonium *in Magnificat lib. 1. cap. 19.* Johannem Azorium *Inſtit. Moral. tom. 1. lib. 10. cap. 15. de Canticis,* & iterum *de Hymnis.* Carolum Macignúm *de Hor. Canonic. cap. 36.* Jacobum Bayum *Inſtit. Relig. Chriſtian. lib. 4. cap. 12. §. Cantus.* Henricum Spondanum *in Epitom. Annal. Baron. in addit. ad num. 9. Anno* 388. Franciſcum Suarium *tom. 2. de Relig. lib. 4. de Hor. Canonic. cap. 2. num.* 14. Antonium Perez *ad cap. 9. Regul. S. Bened. num. 4.* Johannem Baptiſtam Caſalium *de vet. Sacr. Chriſt. Rit. cap.* 46. Ambroſium Cariolanum *in Vit. S. Auguſt.* Antonium Bellotte *de Rit. Eccl. Laudun. obſervat. 32. num. 3. pag.* 193. Franciſcum Carrier *in Digeſt. Fidei Cathol. pag. 585. col. 1.* Emmanuel Gonzalez *in Comment. ad cap. Presbyter. de celebrat. Miſſar. num.* 20.

 Aloy-

Aloysium Torellum *in Secul. Augustinian. ad Ann.* 387. *num.* 25. Alphonsum Villeg. *in lib. Flos Sanctorum in Vit. S. Augustin.* 28. *Augusti.* Johan. Stephan. Menochium in suis *Stromat. par.* 5. *cap.* 6. Dominicum Macrium *in Notit. verb. Eccles. verb. Te Deum laudamus.* Placidum Pucinellum *in Zodiac. Eccles. Mediol. par.* 3. *cap.* 17. *in fin. & in Vit. S. Simpliciani pag.* 15. Andream Piscaram Castaldum *in Prax. Ceremon. lib.* 2. *sect.* 3. *cap.* 2. *n.* 9. & Johannem Baptistam Ruscam *in MS. de Cantu Ecclesiast. cap.* 52. *in Bibliotheca Ambrosiana.* Omnes isti præfati Hymni *Te Deum laudamus*, SS. Ambrosium, & Augustinum nonnisi ex supposito S. Dacii Chronico *lib.* 1. *cap.* 9. Auctores fuisse cognoscunt; cujus Dacii Textum damus, non prout traditur à Jacobo de Valentia in expositione *Te Deum*, sed prout legitur in Historia Landulphi à celeberrimo viro Ludovico Antonio Muratorio, cui innumera debet eruditorum Respublica, nuperrimè evulgata, & inserta *tom.* 4. *Scriptorum Rerum Italicar.* - - Eodem tempore contigit, ut quidam sapiens, tamen errore Manichæorum seductus nomine Augustinus, argumentis Dialecticæ armatus, & posteà Dei Fidelis, & Catholicus vivens Episcopus, eum in Ecclesia Hyemali non orationis curiositate, neque secundùm causam utilem videndi, & audiendi Domini mysterii, sed reprehendendi gratia B. Ambrosium de Incarnatione Domini ad Populum invenisse tractantem, & prædicantem, oblitus sui, & suorum omnium cogitationum, pallens, & tremens omnibus, qui erant, & videntibus obriguit. Quinetiam finita admonitione, quam ad Populum B. Ambrosius ministrabat, privatim ad eum Augustinus pervenit. At B. Ambrosius cogitans ejus scientiam, patefactaque ejus disciplina, quid in arte valeret, qualiter in Fide Catholica dissentiret, & per Spiritum Sanctum cognoscens, qualiterque Fidelis, & Catholicus futurus esset, placidissimè, & multum charitativè eum suscepit . . . . . . Tandem nutu divino non post multos dies, sicut multis videntibus, & sibi consentientibus, palam observaverant, sic in fontibus, qui B. Johanni adscribuntur, Deo opitulante, à B. Ambrosio, cunctis Fidelibus hujus Urbis adstantibus, & videntibus, in nomine Sanctæ, & individuæ Trinitatis baptizatus, & confirmatus est. In quibus fontibus, prout Spiritus Sanctus dabat eloqui illis, *Te Deum laudamus* decantantes, cunctis, qui aderant, audientibus, & videntibus, simulque mirantibus, in posteris ediderunt; quod ab universa Ecclesia Catholica usque hodie tenetur, & religiosè decantatur, & quasi ditati multis divitiis, & inæstimabilibus Margaritis, mutuò in Deum lætantes, & cum gratiarum actione cibum sumentes, lætati sunt, & gaudio magno gavisi in Deo confortati sunt. - -

Gavantus autem noster prædictæ vulgari, & Communiori sententiæ apertè refragatur, quia, eruditioribus adhærendo, non admittit chronicum S. Datii Antistitis Mediolanensis, qui supremum diem obiit, vel An. 553. ùt opinatur Eminentissimus, & Doctissimus Cardinalis Henricus Noris *Dissert. Historic. de Quinta Synodo cap.* 6. vel anno 552. ùt eruditissimè ostendunt Ballarini Fratres in observat. ad dictam Dissertationem n. 1. Gavanti, & aliorum sententiæ subscripsit etiam Hugo Menardus *in notis ad Ritus Unctionis Regis Francorum post Sacramentarium S. Gregorii pag.* 399. & 400. Theophilus Raynaudus *tom.* 11. *in Erotem. de bon. & mal. lib. par.* 1. *Erotem.* 10. *num.* 185. Supracitatus Johannes Petrus Puricellus in *Vit. S. Laurentii cap.* 11. *num.* 2. & *cap.* 20. *num.* 17. fusè verò *in Dissertat. Nazarian. cap.* 39 *num.* 10. & *seq.* Oudin. *in Supplem. ad Bellarmin. de Scriptor. Eccles. verb. S. Datius*; Edmundus Martene in *Comment. ad Reg. S. Benedict. cap.* 11. *pag.* 280. Paulus Bosca in *Martyrologio Eccles. Mediol. ad diem* 14. *Januarii.* Johannes Mabillon *tom.* 1. *Analect.* Grancolas *Comment. Historic. in Breviar. Rom. lib.* 1. *cap.*

cap. 33. Cardinalis Bona *in notitia Auctorum præfixa suo operi de Divin. Psalmod. litt. D.* ubi ait: *Datio Episcopo Mediolanensi falsò adscriptum Chronicum, ùt censent viri eruditi.* Et *eodem lib. de Divin. Psalmod. cap.* 16. §. 12. *num.* 3. Verum idem Cardinalis in memoria M. S. Correctionum, quas Psalterio Romano, quo nunc Basilica Vaticana utitur, adhibendas adnotarat, & quas per manus eruditissimi Ciampini se obtinuisse asserit supralaudatus P. Eustachius num. 495. sic legitur - - Corrigendi pag. 27. quamvis Hymnus Te Deum laudamus in Psalterio M. S. Basilicæ Vaticanæ nomen præferat S. Sisebuti, non est tamen recedendum ab antiqua traditione, quæ SS Ambrosio, & Augustino ipsum tribuit, cùm sit communiter recepta: neque satis constat, quis fuerit ille S. Sisebutus. Ab aliis tribuitur S. Abundio, ùt observo in meo tractatu de Divin. Psalmod. cap. 16 §. 12. n. 3. Delendum igitur nomen S. Sisebuti, & substituendum SS. Ambrosii, & Augustini. Hæc Card. Bona.

Omnes Auctores, qui Gavanti sententiæ adstipulantur, eodem cum ipso nituntur fundamento, nimirum, quia Chronicum Datianum suppositititium omnino est, vel saltem valde dubium, juxta eruditorum Auctorum sententiam, unde corruente fundamento principali contrariæ sententiæ, eandem quoque nutare pernecesse est.

P. Eustachius in *sua erud tissima Disquisit. n.* 465. apertè fatetur, S. Datii Chronicon reverà non reperiri, sed *num.* 473. prædictum Chronicon extitisse ait, & suum assertum probare conatur, quia Bernardinus Corius, Gualvaneus Flamma, qui floruit anno 1344. necnon Auctor Chronici *Flos florum*, qui claruit anno 1339. omnes, inquam, isti scriptores antiqui Mediolanenses Datiano Chronico utuntur; unde concludit P. Eustachius, *à tot antiquis laudatum Datii Chronicum extitisse, pervicatis tantummodò esset denegare.* Nihilominus suprà allegatus doctissimus Muratorius in Appendice ad primum tomum Anecdotorum Cap. 6. necnon in Præfatione ad Landulphi Senioris Historiam, validis profectò argumentis P. Eustachii sententiam couvellit, ejusque fundamenta evertit; ostendit siquidem, Chronicon Datii Med. Archiepiscopi ab Historiographis mox laudatis cc memoratum, nihil aliud esse, quàm Landulphi Senioris Chronicon, nunc à se publici juris factum, nullaque satis firma ratione probari posse, Chronicon aliquod à vetustissimo illo Archiepiscopo Datio conscriptum fuisse, atque adeò excidere, vel saltem nutare argumentum ex ejusdem S. Datii auctoritate, & antiquitate petitum pro Auctoribus Hymni *Te Deum laudamus*. Muratorii autem argumentis magnum præsidium accedit ex iis, quæ ipsemet P. Eustachius *num.* 467. & *num.* 468. commonenda esse tanquam certa asseverat; & primò quidem in Bibliotheca Capituli Metropolitani Ecclesiæ Mediolanensis duos reperiri Codices Historiarum Landulphi Senioris juxta fidem laudati Puricelli *cit. dissertat. Nazarian. cap.* 37. *num.* 8. *& cap.* 39. *num.* 13. *&* 21. quorum saltem uni adnexæ sunt Historiæ Arnulphi, & Landulphi Junioris, Scriptorum pariter Mediolanensium. Secundò verò commonet idem Eustachius, huic Landulphi Codici hunc appositum fuisse, recentiore tamen manu, Titulum: *Chronica Datii Archiepiscopi Mediolani nuncupata*; idem colligitur ex responsionibus Antonii Mariæ Pusterlæ, ejusdem Capituli Metropolitani Bibliothecarii, ad quæsita Johannis Mabillonii super veritate Datiani Chronici, quod in eadem Bibliotheca asservari præsenserat, prout in Analectis ejusdem Mabillonii *tom.* 1. *pag.* 5. ad 2. & 3. habetur his verbis: *Non modò non esse eadem manu descriptum: verùm neque ab eodem Auctore; nam primam partem scripsit Landulphus senior; secundam Arnulphus; & tertiam Landulphus junior, omnes Mediolanenses Historici. Titulus Chronicorum est recentior, isque est hujusmodi: Chronica Datii Archiepiscopi Mediolani nuncupata.* Hoc

fortè

fortè insinuare voluit Carolus à Basilica Petri in fragmentis Historicorum Mediolanensium illis verbis: *Libellis quibusdam Historicis imperitè præpositum Datii nomen vidimus.* Sed reverà Chronicon Datii non esse, & talem Titulum illi Codici ab imperito fuisse adjectum, qui cùm Chronicon Datii non inveniret, & nomen Landulphi fortasse non observaverit, putavit, hanc, quam esse Landulphi ignorabat, Historiam Datio esse adscribendam. Ita fatetur ipsemet Eustachius, & ita evenisse, censet Muratorius, qui aliis etiam verbis exhibet, alium similem Titulum, quem eisdem planè characteribus, figuris in priori pagina scriptum se legisse asseverat, nimirum; *Chronica Datii Archiepiscopi Mediolanensis mei Francisci Castelli S Mediolanensis Ecclesiæ Ordin.* 1575. En igitur, subdit Muratorius, ùt in eo Titulo apponendo, erravit Franciscus Castellus, Vir alioquin eruditus, nam quamvis ad Datium quempiam referri forsan potuit Chronicon illud, at nunquam profectò ad Datium Antistitem Mediolanensem, qui tot seculis post mortem suam acta, literis consignare nequivit. Hinc dicere possumus, censuisse Castellum (eodem seculo, quo *Corius, & Alciatus* viventem, quamquam juniorem) non aliud esse Datii Chronicon, quàm Landulphi Historiam. Quamquam in calce Codicis Metropolitani scriptum sit vetustissimis characteribus, *explicit Liber historiarum Landulphi Historiographi*, nihilominus hæc nil obstitere, quò minus Datio eam Historiam Castellus inscriberet, quippe qui probè nosset, cùm veteres Chronici Datiani mentionem faciunt, non de alia, quàm de Landulphina Historia agere. Animadvertit etiam Muratorius, quòd in eadem pagina, in qua Franciscus Castellus affixit præfatum Titulum, ab alia manu exarata leguntur hæc verba: *Primus Landulphus, Secundus Arnulphus, Tertius Landulpus*, qui omnes scripsere inter annum Domini 1000. & 1100. & ferè de Rebus schismaticis illius temporis, ut mirum sit, bonum Castellum Datii Titulum imposuisse. Miratur P. Eustachius n. 469. quomodo Puricellus, qui præfatas Landulphi Historias perlustravit de supradicto Datii apposito Titulo, nec verbum habuerit, quare nisi supposita Caroli à Basilica Petri verba obstarent, locus esset dicendi non solùm recentiori, sed recentissima manu, hoc est post ipsum Puricellum illi Codici additum ejusmodi Titulum. Hæc Eustachius, qui subdit, quòd, ubi ab Auctoribus de Chronico Datii agitur, v. g. ubi *Te Deum laudamus*, in Augustini Baptismo, ab ipso unà cum Ambrosio decantatum, aut alia hujusmodi è Datii Chronico referunt, non sunt intelligendi de hoc Landulphi Codice, cum ea inscriptione: *Chronica Datii Archiepiscopi Mediolani nuncupata*: sed de alio opere historico, à Landulphi Historia distincto, ab eodem S. Datio conscripto. Verùm hujusmodi Eustachii assumptum omnino collabescit, quia, ùt optimè observat Muratorius in sua allegata Præfatione ad Historiam Landulphi, omnia ea, quæ à Gualvaneo, aliisque tanquam è Datii Chronico afferuntur, iisdem verbis in Landulphi Historia perhibentur. Incredibile autem videtur, Landulphum, cùm Historiam suam scriberet, unum Datium explicare voluisse, totamque ferme Historiam suam ex ejusdem libris concinnasse; deinde Gualvaneus, & alii suprà allegati Scriptores antiqui Mediolanenses unius Datii mentionem sæpè quidem fecerunt, nullam verò Landulphi, cùm tamen hujus Chronicon eorum ævo extaret, evidens igitur est, illos Scriptores Datium cum Landulpho confusisse. Denique Gualvaneus Flamma in enumerandis libris, unde suam contexuit Historiam, inter alios refert Chronicon Datii: *Chronica Datii, & Arnulphi*, in duobus autem Metropolitanæ Bibliothecæ vetustis Codicibus conjunctæ simul habentur *cùm Landulphi, tùm Arnulphi historiæ*; nimirum apud veteres subsequi solebat Arnulphus; hinc clarè apparet, Gualvaneo idem fuisse

fuisse Chronicon Datii, ac Chronicon Landulphi. Cur verò Landulphi Historia sub Datii nomenclatura apud antiquos etiam celebrata fuerit, certis documentis profectò assequi nequimus; neque hìc insudandum, ait Muratorius, cùm reliqua omnia ad id statuendum confluant, nempe Historiam hanc Landulphi antiquis cognitam, memoratamque fuisse sub Datii nomine, neque necessarium esse, alium à Landulpho excogitare Datium, eidem Landulpho Synchronum; ùt excogitavit Puricellus, sed sine ullo fundamento, ùt fatetur etiam ipsemet P. Eustachius.

Neque excipias, quòd Puricellus, & P. Eustachius aliqua à Gualvaneo, Corio, & Alciato adducta asserant, tanquam excerpta è Datii Chronico, quæ nunc in Historia Landulphi, aut frustra quæruntur, aut aliter exhibentur, ita ut inferri possit, aliam à Landulphina fuisse Datianam Historiam: non enim ex hac diversitate Textuum inferri legitimè potest varietas Auctorum præfatæ historiæ; Verborum quippe, & sententiarum diversitas, vel tribuenda est Gualvaneo, qui aut amplificat, aut ex aliis Historiis, aut de ingenio, & eruditione sua explicat Landulphi sensa, vel dicendum est cum Muratorio, olim fuisse, & adhuc esse Landulphi unius Codices inter se discordes, quòd fortè idem Scriptor, aut alius quisquis addiderit, sive minuerit, aut priora immutarit. Aliqua hujusmodi adnotat diversa Landulphi sensa Muratorius in laudata sua Præfatione, quæ curiosus Lector conferre poterit cum Codice, unde Landulphi Historiam ipse Muratorius descripsit, & facilè intelliget, Landulphinæ Historiæ Codices MSS. non omnes in iisdem consentire, multaque aut addita, aut dempta fuisse.

Unicum superest argumentum à nobis diluendum, quo P. Eustachius confidenter jactitat num. 484. se probare, S. Datium Historias verè conscripsisse, quia nimirum Paulus Diaconus, qui florit anno 780. *Historiarum lib. 16.* sic habet: *tanta siquidem per universum mundum eo Anno, maximèque apud Liguriam fames excreverat, ut sicut Vir Beatissimus Datius, Mediolanensis Antistes, retulit, pleraque Matres infelicium natorum comederent membra*, quod, & præstat Anastasius Bibliothecarius in S. Sylverio dicens: *eodem tempore tanta fames fuit per universum mundum, ut Datius, Episcopus Civitatis Mediolanensis, relatione sua hoc evidenter narraverit, quòd in partibus Liguriæ &c.* Ex iis P. Eustachius deducit, liquidò constare, à S. Datio Historiam aliquam sui temporis conditam fuisse. Verùm Doctissimus Bollandus *tom. 1. Actor. Sanct. in vita S. Datii ad diem 14. Januarii §. 1. num. 13.* de hisce Datii scriptis ait: *Possent tamen relationes videri fortassis epistolicæ narrationes*, cui Bollandi opinioni libenter accedo, non enim ex prædicta famis relatione à S. Datio exarata, inferri legitimè potest, ipsum, & suorum, & superiorum temporum historias scriptis consignasse; multoties siquidem contingit, quòd sacri Antistites in similibus eventibus Pastorales exscribant Epistolas ad suum Clerum, Populumque directas, eos adhortando ad publicas pœnitentias subeundas, precesque effundendas, ut divinæ Justitiæ flagella removeantur, sic Doctissimus, & zelantissimus Henricus Xaverius Bensuncius præsens Massiliæ Antistes anno vigesimo currentis seculi, quo in prædicta Civitate magna grassabatur lues, piissimam, elegantemque adornavit epistolam Plebi suæ directam, in qua mirabili profectò stylo describebat illius temporis Calamitates, quibus sua Diœcesis premebatur, referebatque damna Massiliæ illata ab ea, quæ tunc ibi sæviebat, gravi pestilentia. Si quis historicus, seu Annalista ad comprobandas suas enarrationes mentionem faceret hujusce Relationis, in dicta Pastorali contentæ, possetne inferri, laudatum præclarissimum Præsulem Chronica, seu Historias sui temporis elucubrasse? Minimè gentium. Ex quo igitur S. Datius aliquam exaraverit Rela-

Relationem maximæ famis, quæ per totam Liguriam suo tempore excreverat, non inde sequitur, Historias suorum, & multò minùs superiorum temporum concinnasse. Non bene igitur P. Eustachius ex prædicta Relatione à Paulo Diacono, & ex eo à Vulgato Anastasio allegata infert, & adstruit, liquidò constare, S. Datium Chronicon aliquod composuisse. Quinimmò cum Paulus Diaconus nonnisi pro dicta fame comprobanda, Datii Testimonio utatur, & in nullius alterius rei eundem Præsulem Testem advocet, signum manifestum est, nullum Chronicon ab eo scriptis traditum fuisse. Rursus, quoniam hujusce famis in supralaudati Landulphi Codice nulla fiat mentio, omne ruit argumentum, quo probetur, eundem Landulphum ex Datii Chronico aliquod hausisse, quod in sua historia complexus sit. Semper itaque firmum remanet, nihil certi statui posse super prædicto Datii Chronico, & super prælaudatis Auctoribus Hymni, seu Cantici *Te Deum laudamus* in eodem Chronico significatis.

Laudatus P. Eustachius §. 12. & 13. procedit ad comprobandam suam sententiam aliis etiam conjecturis, & argumentis, ita ut non subsistente etiam veritate Chronici Datiani, minimè excludi debeant à compositione Hymni *Te Deum laudamus* prælaudati Sancti PP. Ambrosius, & Augustinus. Igitur comprobare studet hanc suam opinionem allegatus Auctor ex M. S. Libro Psalmorum, quem Carolus Magnus anno 772. Hadriano I. Summo Pontifici dono misit, qui postea ab eodem Hadriano S. Willehado I. Ecclesiæ Bremensis Episcopo, de anno 788. donatus in eadem Ecclesia sæculorum octo, & ultrà spatio asservatus, modò verò in Bibliotheca Cæsarea custoditur testante eruditissimo Lambecio *tom. 2. Comment. ad eandem Bibliothecam lib. 2. cap. 5. pag. 294.* post *num.* 150. In appendice ejusdem Psalterii Hymnus *Te Deum laudamus* reperitur sub hoc Titulo num. 7. *Hymnus, quem S. Ambrosius, & S. Augustinus invicem condiderunt*, Te Deum laudamus. Ex quibus, & ex aliis conjicit P. Eustachius, quòd si illis temporibus hæc erat de præfati Hymni Auctoribus opinio, cùm putandum non sit, sine fundamento prædictum opinamentum invaluisse, conjicit, inquam, ex Datii Chronico talem notitiam fuisse desumptam; prout & Sapientissimus Mabillonius Cap. 6. de Azimo ex prædicto Caroli Magni Psalterio sufficienter sic insinuat: *hinc apparet, persuasionem de Auctoribus istius Cantici* (scilicet Ambrosio, & Augustino) *non esse admodùm novam, & recentem: sed aut ipsius Datii tempore, aut paulo pòst receptam.* Ex prædictis tamen argumentis, & ex aliis conjecturis, quas congerit Eustachius §. 13. nihil aliud probatur, nisi quòd ante Landulphi ævum, & Historiam ab ipso concinnatam locum habuit apud aliquos sua sententia de Auctoribus prædicti Cantici, sed nunquam evincitur, prædictam opinionem ex Chronico Datiano derivatam fuisse, cùm reverà ante Landulphinam historiam de tali Chronico Datii nullum habeatur verbum, nulla penitus mentio fiat à scriptoribus antiquis, & Landulpho superioribus. Dicendum igitur potiùs est, quòd antiquæ illi opinioni fucum probabiliter fecit sermo 92. S. Ambrosii, qui habetur in *edit. Parisien. ann.* 1549. & qui est inscriptus: *De Augustini Baptismo*; in hoc enim sermone leguntur hæc verba: *In quo una Vobiscum cum divino instinctu Hymnum Cantavimus de Christi fide*; hic sermo, & hæc verba, quæ Divo Ambrosio supposita fuerunt, occasionem dederunt opinandi, S. Antistitem locutum fuisse de Hymno *Te Deum laudamus*, & hinc originem habuit illa antiqua nonnullorum opinatio, quam Pater Eustachius derivatam fuisse arbitratur ex Chronico Datiano, quod profectò nunquam extitit, ùt cum Muratorio suprà ostendimus. Sed quia pariter prædictus sermo 92. non est genuinus Ambrosii fœtus, immò omnino supposititius, eumque redarguunt docti viri, (ùt

(ùt afferit Poffevinus in Apparatu facro) in quibus eft etiam Baronius, & Bellarminus, Cardinales, quorum poftremus ait, talem fermonem longiffimè diftare à ftylo, & gravitate Ambrofii, nec ullo modo credibile effe, quod in eo fermone dicitur, Ambrofium fæpe Deum oraffe, ut eum à captionibus Auguftini liberaret. Auguftinus enim non difputando cum Ambrofio, fed eum concionantem audiendo, ad Fidem Catholicam converfus eft, ùt ipfe idem teftatur *lib. 5. Confeff. cap. 13. & lib. 6. cap. 1.* Ea, quæ afferuntur in dicto fermone, referuntur pariter à Landulpho *fupracit. lib. 1. cap. 19.* unde liquidò conftat, ea, quæ ibi enarrat, non eruiffe ex Chronico Datii, fed ex hoc fuppofito fermone Ambrofiano. Hunc fermonem Benedictini PP. adeò Ambrofio indignum exiftimarunt, ut in noviffima Ambrofii editione illum omiferint.

Quamvis autem laudatus Bellarminus Ambrofio dictum fermonem 92. abjudicet, nihilominus verfatur in vulgari, & Communi opinione, quæ Cantici *Te Deum laudamus* Ambrofium, & Auguftinum Auctores cognofcit; ait enim, *extare Chronicon S. Datii Epifcopi Mediol. qui Juftino imperante floruit, in cujus Chronici lib. 1. cap. 10. fcribitur: Completo Baptifmo S. Auguftini, toto obftupefcente Populo, repentè Canticum illud à SS. Ambrofio & Auguftino alternatim fuiffe cantatum*, hæc Bellarminus, cujus fententiam de Datii Chronico fatis fuprà refutavimus; quòd vero ait, Datium, Juftino imperante, floruiffe, quod etiam à Gerardo Voffio dictum eft *de Hiftoricis Latinis Cap. 11.* falfum omnino eft, cùm Datius fub Juftiniano, Juftini fucceffore, floruerit. Ex prædictis omnibus clarum fit, prædictam illam antiquam opinionem, quæ ante Landulphi Hiftoriam invaluerat de Auctoribus Cantici *Te Deum*, falfo pariter fundamento fuiffe innixam, nempe dicto Ambrofiano fermoni, & quamvis verum fit, ùt ait Mabillonius, eam opinionem receptam fuiffe, aut Datii tempore, aut paulò pòft, nunquam tamen evincitur, neque Mabillonius afferit, ex Chronico Datiano eam fuiffe deprompram. Quapropter confidenter nimis loquitur P. Euftachius, quando infert, nullum effe fundamentum denegandi à SS. Ambrofio, & Auguftino Compofitum fuiffe Hymnum *Te Deum laudamus*, cùm potiùs è contra certum fit, nullum effe fundamentum, talem opinionem tuendi, quia hæc defumi non poteft neque ex Chronico Datii, quod nunquam extitit, neque ex cit. ferm. Divi Ambrofii, qui ab omnibus fapientibus rejicitur.

II. Gavant. pag. 77. col. 2. n. 1. - - *Qui etiam melius cenfent, totum Hymnum uni Ambrofio deberi &c.*) Auctores, qui præfatum Hymnum, feu Canticum foli Ambrofio adjudicant, funt Johannes Petrus Puricellus *in Differtatione Nazariana fupracit. cap. 39. num. 7. & 8.* Edmundus Martene *ad cap. 11. Regulæ S. Benedicti* hæc dicit: *Solus à Smaragdo, & aliis quibufdam creditur Ambrofius*, fcilicet Auctor, quia Smaragdus in dicto Cap. Regul. Benedict. *Ambrofianum* eum vocat Hymnum. Qua forte de caufa Petrus Boërius ad dictum Cap. 11. Regul. ex Titulo, inquam, *Ambrofiani*, fcripfit: *Hic autem Hymnus factus eft à B. Ambrofio poft Baptifmum S. Auguftini.* Eundem Hymnum eodem Titulo prænotavit & Gualterus Tervanenfis in vit. S. Caroli, Comitis Flandriæ, *Cap. 38.* apud Dufrefne Verb. *Hymnus Te Deum laudamus*, & Scriptor miraculorum S. Pelini apud Ughellium *in Italia Sacra tom. 9. Col. 38.* ubi legitur: *Quòd perfpicientes Clerici intraverunt Ecclefiam, & Te Deum laudamus, Ambrofianum fcilicet Hymnum, fuccinunt ante fancti fepulturam.* Noviffimè verò Tobias Lohner *in Inftruct. pract. de Offic. Divin. part. 2. tit. 1. §. 11.* Rurfus in Codice etiam non folùm num. 555. anno 1472. exarato, fed & in altero num. 430. Bibliothecæ Caffinenfis fupra 350. annos antiquo *Te Deum laudamus* fic infcribitur: *Hymnus S. Ambrofii.*

Verùm ex his omnibus minimè firmari potest hæc secunda opinio, quæ soli Divo Ambrosio tribuit præfatum Hymnum; ex Codicibus etenim allegatis Bibliothecæ Cassinensis nihil solidè desumi potest, ob libertatem Amanuensium jam suprà à nobis observatam in apponendis Titulis, & quam nemo inficiari potest. Præterquàm quòd alii Codices reperiuntur in eadem Bibliotheca Cassinensi Teste D. Erasmo Gattola allegato à P. Eustachio num. 445. in quibus *Te Deum laudamus* sequentibus inscriptionibus adnotatur: *Hymnus S. Ambrosii, & S. Augustini. Hymnus, quem S. Ambrosius, & S. Augustinus composuerunt.*

Similiter nihil juvat illud de *Ambrosiani* Titulo, ob quem Martene adstruit, soli Ambrosio tributum fuisse illum Hymnum à Smaragdo, quia hæc sunt verba Regul. S. Benedicti: *Post quartum Responsorium, incipiat Abbas Te Deum laudamus, quo prædicto, legat Abbas lectionem de Evangelio cum honore, & tremore, stantibus omnibus, qua perlecta respondeant omnes* Amen, *& subsequatur mox Abbas Hymnum* Te decet laus. Post quæ verba Smaragdus subjungit: *Cantoris* (loquitur de Abbatibus, non Diaconis) *non gestent officium, & idcò non possunt Ambrosianum altè branda Hymnum incipere;* unde non satis apparet, quem Hymnum ex istis duobus *Ambrosianum* appellare voluerit Smaragdus, & quando utrumque in mente habuerit, nihil inde probatur, quia Smaragdus S. Benedicti phrasim adoptavit, qui omnes Hymnos Ambrosianos vocat, sive ab Ambrosio compositi fuerint, sive ad suorum Hymnorum imitationem ab aliis Auctoribus fuerint elucubrati, ùt testificatur Walfridus Strabo *de Rebus Ecclesiæ Cap.* 25. dicens: *Hymni dicuntur per Horas Canonicas, quos Ambrosianos nominamus, vel illos vult* (S. Benedictus) *intelligi, quos confecit Ambrosius, vel alios ad imitationem Ambrosianorum compositos.* Et Cornelius Schultingius *tom.* 1. *part.* 2. *Bibliothec. Ecclesiast. sect.* 2. *cap.* 7. asserit: *Hymni autem omnes dicuntur Ambrosiani, non solùm quos Ambrosius fecit: sed omnes etiam alii Ambrosiani dicuntur, qui eodem tempore facti sunt à quocumque Auctore, ut quarto quoque versu sententiam absolvant.* Hæc omnia confirmant eruditissimi Benedictini Sangermanenses tom. 3. Sancti Ambrosii in Admonitione ad Hymnos ejusdem S. Antistitis, ubi dicunt, quòd *S. Benedictus, dum in sua Regula Divini Officii rationem suis præscribit*, Ambrosianum, *scilicet Carmen, quod etiam alibi* Hymnum *vocitat, ad singulas Horas Cantari jubet. Verùmtamen qui commentaria scripserunt in eandem Regulam, vocem*, Ambrosianum, *post Radulphum ita interpretantur, ut eos Hymnos, vel quos confecit Ambrosius, vel alios ad imitationem Ambrosianorum compositos designet.* Prælaudati Monachi adnotant eodem loco, quòd *Hymnus* Te decet laus, *Ambrosianus vocatur lib.* 1. *miraculorum* S. Richarii; sed quonam sensu ita dictus sit, haud satis liquere affirmant, cùm enim ille non constet metris, neque ab Ambrosio, neque ad formam Ambrosianorum Hymnorum factum oportet. Ex quibus colligitur, à Smaragdo perperam appellatum esse Ambrosianum Hymnum *Te Deum laudamus*, vel *Te decet laus*, quia uterque caret Metro; Hymni autem, qui Ambrosiani vocitantur, sive ab Ambrosio sint compositi, sive ad ejusdem imitationem, metrici semper sunt. Ex iis igitur, & ex aliis Testimoniis, quæ legi possunt apud allegatum P. Eustachium num. 448. non est, cur ex Titulo *Ambrosianus* dicto Hymno ab aliquibus apposito, dicatur, quòd idem Hymnus à Divo Ambrosio compositus fuerit.

Ad ea, quæ asserit Puricellus loc. supracit. nimirum, quòd S. Ambrosius composuerit Hymnum de Trinitate, quem quotidie recitabant Fideles, ùt idem Ambrosius testatur *in orat. de Basilic. non traden. Hæret*, per hæc verba: *Hymnorum quoque meorum carminibus deceptum populum ferunt* (Ariani.) *Plane nec hoc abnuo. Grande Carmen istud est, quo nihil potentius; quàm Confessio Trinitatis,* qua

quæ quotidie totius populi ore celebratur? Certatim omnes student Fidem fateri, Patrem, & Filium, & Spiritum Sanctum norunt versibus prædicare. Quem Hymnum alium esse non posse opinatur Puricellus, quàm *Te Deum laudamus* propter Trinitatis Confessionem, quæ in eo habetur, ob illa verba. *Per singulos dies benedicimus te*, & quia veteres Ambrosiani hunc Hymnum *de Fide Christiana* nuncupabant, quem Hymnum cùm S. Augustinus adhuc Catechumenus dicere potuerit, potuit iisdem in Baptismo suscipiendo cum S. Ambrosio concinere. Ad hanc Puricelli conjecturam occurrit Theophilus Raynaudus *Erotem. 10. num. 179.* dicens, verificari posse omnia, quæ ab eodem Puricello asseruntur de Hymno S. Ambrosii *JEsu Redemptor Gentium*, vel de altero *Deus Creator omnium*, ùt vult Waldensis *tom. 3. tit. 2. cap. 19. num. 4.* dicens, *posset fieri, ut illum Hymnum intelligat* (in ea concione Ambrosius) *quem ejus esse de Trinitate compositum versibus jam Augustinus edixit* Deus Creator omnium, *vel etiam de illo* splendor paternæ gloriæ, ùt *in tom. 5. operum S. Ambrosii, in quo SS. Trinitatis Mysterium proponitur, & qui illis persequentium Arianorum temporibus valde congruebat pro fide conservanda.* Posset etiam dici, omnes Ambrosii hymnos Confessiones Trinitatis vocari, quia in omnibus tunc à se editis Hymnis, & in Ecclesia canendis, populo traditis, ad finem cujuscumque ipsorum glorificatio esset SS. Trinitatis, ùt explicat Baron. ad Annum 387. & confirmat Suarez de Religione *lib. 4. cap. 2. n. 13.* dicens: *quatenus in Hymnis à S. Ambrosio editis semper in fine addit glorificationem Trinitatis.* Unde Guyetus *lib. 1. cap. 5. quæst 6.* loquens de Hymnis, hæc habet: *Ultimam stropham qua inest glorificatio Trinitatis, qua hymni omnes, æquè ac Psalmi semper concluduntur ex antiquissimo Ecclesiæ usu, quod adstruxit Ambrosius orat. in Auxen. de Basilicis non traden. ubi de hymnis à se conscriptis, & in Ecclesia à Populo decantatis sermonem habens, sic ait: Quid potentius, quàm Confessio Trinitatis, quæ quotidie totius Populi ore celebratur? Certatim omnes student Fidem fateri. Patrem, Filium, & Spiritum Sanctum norunt versibus prædicare.* Et sic, ùt optimè ponderat P. Eustachius n. 449. cùm habeatur clarè, quid intellexerit S. Doctor pro Hymno *de Trinitate* seu Trinitatis Confessionem continente, à se composito, non est, cur ad hæc Ambrosii verba verificanda recurratur ad *Te Deum laudamus*, ùt contendebat Puricellus.

III. Gavant. pag. 77. col. 2. eod. n. 1. - - *Legi pro Titulo Hymnus S. Abundii.* Præter suprà dictas opiniones circa Auctorem Hymni *Te Deum laudamus* aliæ etiam circumferuntur, quæ aliis Auctoribus eundem Hymnum referunt. Ita Gavantus in Breviario MS. Collegii Aniciani de Urbe antiquissimo legit: *Te Deum laudamus*, hoc Titulo prænotatum: *Hymnus S. Abundii*, cujus tamen Aucturis nullibi aliàs mentio habetur, unde prorsus ignoratur, quis sit. Natalis Alexander *in sua Historia Ecclesiastica sæculo 4. cap. 6. num. 12.* Canticum *Te Deum laudamus* refert cuidam Monacho Ordinis Benedictini, Sisebuto nomine, idque constare asserit ex antiquo Breviario Chori Monasterii Casinensis descripto paulò pòst Ann. 1086. in quo hocce Canticum inscribitur: *Hymnus Sisebuti Monachi:* cui pariter idem Canticum tribuitur in altero Codice MS. Vaticanæ Bibliothecæ laudato à doctissimo Card. Bona *in lib. de Divin. Psalmod.* Verùm mirari profectò est, Natalem Alexandrum ita facilè hunc errorem amplecti, & à semetipso cognitum, cùm eodem loco fateatur, hujus Cantici *Te Deum* mentionem fieri in Regul. S. Benedict. ab eodem instituta, & quod pluris est, in Regul. S. Cæsarii Arelatensis, quam Benedictina antiquiorem esse, probat P. Eustachius *num. 421.* quare sine aperta contradictione affirmare non potuit, Sisebutum, Ordinis S. Benedicti Monachum, hujus Hymni parentem fuisse.

Non desunt etiam, qui eundem Hymnum Nicetæ adscribant, ducti auctoritate Psalterii Latini gallici, cujus mentionem fecit Jacobus Usserius Armacanus *in tract. de Symbol. Roman. Eccles.* sed cùm ignoretur, quis fuerit iste Nicetas, qua ætate floruerit, hujus Hymni auctor judicari non potest, præsertim cùm ex verbis, ab Usserio laudatis, colligatur, Nicetam recitasse Hymnum cum quibusdam additionibus, ab eodem Usserio relatis, non autem composuisse prædictum Hymnum.

Denique Benedictini PP. qui S. Hilarii Pictaviensis opera recèns ediderunt A. 1693. eruditisque notis illustrarunt, in Præfatione §. 3. *num.* 22. citant fragmentum Epistolæ MS. Abbonis Floriacensis, in quo res veluti nota, & constans ponitur, hujus Hymni parentem esse Hilarium, his verbis: *In Dei palinodia, quam composuit Hilarius, Pictaviensis Episcopus &c.* Et quidem Hymnos ab Hilario fuisse compositos, gravissima Concilii Toletani IV. S Hieronymi, & Isidori auctoritate probatur. Hunc verò Hymnum S. Hilario tribuere propter unius Abbonis testimonium, non satis consultum videtur, cùm iste Auctor vixerit post Hilarium Seculo VI. Incertum itaque prorsus est, cui debeat hic Hymnus vendicari, quamvis de ejus antiquitate dubitari non possit. Suspicor ego, hunc Hymnum seu potiùs Canticum vel à S. Hilario Arelatensi, vel ab aliquo Lirinensi Monacho fuisse compositum, certum enim videtur, hunc Hymnum fuisse conscriptum pro Matutinis Officiis, ùt ex postremis ejusdem versibus facilè colligi potest: *Per singulos dies benedicimus te*; *dignare Domine die isto sine peccato nos custodire*; quæ aptata sanè sunt viris Choro addictis, & quotidie Deo laudes in exordio diei persolventibus; hinc fortasse Cæsarius, Hilarii successor, qui primus Hymni mentionem fecit, Regulæ suæ eundem inseruit.

IV. Gavant. pag. 77. col. 2 eod. n. 1. - - *Gelasius autem cantari de revit &c.*) Quod asserit Gavantus, Gelasium decrevisse cantari *Te Deum*, id colligit ex Benzon. *in Magnifi at*, cui tamen nulla fides adhiberi debet, cùm alia adducat idem Auctor, quæ aliena sunt à veritate, sicut falsum omnino est, Gelasium instituisse decantationem hujus Cantici, cùm hoc neque ex suo Decreto, neque ex alio documento erui possit.

V. Gavant. pag. 77. col. 2. n. 3. - - *Radulph. propos.* 12. *etiam de Festis Simplicibus &c.*) Radulphus à Gavanto citatus allegando caput Innocentii III. *Consilium extra de celebrat. Missar.* asserit, hunc Hymnum omittendum esse in diebus profestis, hoc est, ùt ait Glossa, privatis, quasi procul à Festo, quando videlicet tres fiunt Lectiones; rationem reddit Innocentius *cit. Can.* ut videlicet inter Commemorationem, & Sollemnitatem differentia ostendatur, unde juxta Radulphum etiam in Festis Simplicibus, quæ Sollemnitates non censentur, sed potiùs Commemorationes, prætermitti debet *Te Deum.* Quia tamen jure novo Breviarii Pii V. Festorum nomine hac in parte veniunt etiam Festa simplicia, idcirco usu Romano, & juxta dispositionem superioris Rubricæ in iis nequaquam ampliùs est omittendum *Te Deum,* sicut nec in ullis duplicibus, & semiduplicibus, etiam translatis temporibus Adventûs, & Quadragesimæ. Immò præfatus Hymnus juxta Ritum Romanum recitatur etiam in Officio feriali toto tempore Paschali. Juxta Regulam tamen Monasticam S. Benedicti nunquam dicitur *Te Deum*, nisi quando habetur Officium duodecim Lectionum.

VI. Gavant. pag. 78. col. 1. n. 7. - - *Festum Innocentium non admittit hunc Hymnum, nisi in die Octava &c.*) Hoc Festum admittit Hymnum etiam quando venit in Dominica, ùt patet ex superiori Rubrica, & ex nostro Gavanto *sect. 6. cap. 6. n. 3.* ubi etiam reddit rationem harum dispositionum, & *n.* 7 admittit, cantandum esse eundem Hymnum in ea Ecclesia, in qua Titulus Eccle-

siæ

siæ (non tamen solius Altaris majoris) fuerit SS. Innocentium.

Quando recitantur illa verba: *Te ergo qua sumus &c.* omnes in Choro, detecto capite, genuflectunt, & quidem utroque genu, immò in Cerem. Episcoporum *lib. 2. cap. 5.* adnotatur, quòd etiamsi adhibeatur Organum, hæc verba sunt cantanda à Choro, & omnes, ùt diximus, genuflectunt.

Novæ Observationes, & Additiones ad Gavanti

Cap. XX. De Symbolo S. Athanasii.

I. Gavant. pag. 78. col. 1. n 1.-- *S. Athanasius dum esset Romæ, scripsit Latinè Symbolum, de quo hic loquimur . . . . . . : Anno 340. ùt scribit Baronius &c.* Gavantus inhærens Baronii sententiæ celeberrimum Symbolum, de quo nunc est sermo, Athanasio adjudicare non dubitat; immò cum eodem Annalium Ecclesiasticorum parente censet, Romæ editum fuisse ab Athanasio, & coram Pontifice Julio I. & aliis fuisse recitatum; cui quidem sententiæ adstipulatur etiam Card. Bona *lib. de Divin. Psa mod. cap. 16.* Verùm quamvis horum Virorum commendatissimæ auctoritati plurimum tribuam, nihilominus adduci non possum, ut prædicto eorundem placito acquiescam. Considero siquidem, quòd S. Athanasius non fuerat de doctrina apud Julium Pontificem accusatus (Eusebiani enim, ejus hostes, Nicenæ Fidei se assentiri simulabant) sed accusatus fuit Athanasius, quòd à Synodo damnatus, nec ab ea restitutus, Sedem contra Canones recepisset. Insimulatus pariter fuit idem S. Antistes, quòd ejus Alexandriam reditus multarum cædium causa fuisset, & denique, quòd Ægypti, ac Lybiæ Viduis triticum eripuisset à Constantini munificentia eisdem donari solitum. Cùm igitur non hæreseos, sed aliorum criminum reus ab Eusebianis accusaretur S. Athanasius, & non sol in Fidei ejus integritas nota esset Julio Romano Pontifici, Catholicisque omnibus, sed perspectum etiam esset ejusdem Athanasii studium pro Nicæni Concilii defensione; necnon exploratum, eundem S. Antistitem in odium Fidei calumniis impetitum, & depositione, ac exilio afflictum fuisse; hinc incredibile omnino videtur, quòd Julius Pontifex ad comprobandam Athanasii orthodoxiam illum coëgerit ad emittendam coram se, & aliis Catholicæ Fidei professionem. Secundo ad non subscribendum Baronianæ sententiæ suadeor etiam, quia cùm Athanasius nunquam ab Apostolicæ Sedis Communione separatus, sed ea semper gavisus fuerit, eo etiam tempore, quo ab Eusebianis accusabatur, non satis intelligo, cur Eminentissimus Baronius hanc Fidei professionem Athanasio necessariam fuisse arbitretur, ut Ecclesiæ Romanæ Communione frui valeret. Tertiò denique moveor, quia si Romæ conditum, & palàm recitatum fuisset hoc Symbolum, quis sibi suadere poterit, quòd nullum exemplar in Scriniis Apostolicæ Sedis custoditum fuerit; & quòd S Leo, qui sæpius post quartam Synodum scribens ad Orientales Episcopos, propriam Orientalium Ecclesiarum traditionem appellat, exinde nullam mentionem fecerit Athanasiani Symboli, in quo tam expressè, & tam distinctè Nestorii, & Eutychetis hæreses confodiuntur? Ultro quidem admitto, multo invicem intervallo distare posse aliquando Scriptoris ætatem, & ejus operis notitiam, necnon sub veri Auctoris nomine celebritatem; sed si verum esset, Athanasium hanc Fidei Tesseram Romæ edidisse, & palam recitasse, iterum dico, difficile planè videtur, quòd opus adeò pretiosum, & monumentum hoc commendatissimum S. Leonis notitiam, & diligentiam omnino effugerit; præcipuè quia in Pontificiis archivis hujusmodi Fidei pro-

professiones sedulò conservabantur, cùm utilissimæ forent ad nascentes hæreses profligandas.

Inter Auctores igitur, qui præfatum Symbolum Sancto Athanasio tribuunt, veritati propiùs accedunt, & congruentiùs loquuntur illi, qui Treveris ab eo scriptum fuisse opinantur, quia sinceriorem sui notitiam Trevirensi Metropoli debet hoc monumentum; cùm enim multis argumentis, & antiquis monumentis comprobetur à clarissimo Viro Josepho Anthelmio in sua doctissima *disquisitione de Symbolo Athanasiano sect.* 2. hanc Fidei Confessionem ab initio nullius Auctoris nomen prætulisse, & deinceps Athanasii nuncupationem quinto labente Seculo ex conjecturis, ac opinione primùm illi datam fuisse; prædictæ sententiæ hunc colorem profectò affundere potuit mox memorata hujus Symboli exploratio Treviri primùm facta, & exinde ex Trevirensibus eductio; cùm enim, dum in Galliis exulabat, Treverim per biennium incoluisset Athanasius; & Symbolum suo nomine adornatum, Catholicam suam doctrinam splendidè referat, ab eo in eadem Urbe digestam hanc Fidei Confessionem cùm aliquo fundamento credi potuit; præsertim verò, quia idem monumentum ibidem asservatum: ibidem primò detectum, & deinde in alias Orbis Regiones transmissum fuit. Hujusce opinionis assertor est Duran. *in rationali Divin. Offic. lib.* 4. *cap.* 25. ubi Symbola recensens, de hoc subjungit: *Secundum Symbolum.* Quicunque vult salvus esse &c. *ab Athanasio Patriarcha in Civitate Treveri Compositum.* Sed longè ante Durandum ab Othone Frisingensi *in Chronic. lib.* 4. *cap.* 27. observatum fuit, quòd *Athanasius manens in Ecclesia Trevero-rum sub Maximino, ejus Ecclesiæ Episcopo:* Quicunque vult salvus esse &c. *à quibusdam dicebatur edidisse.* Quæ quidem opinatio nuspiam verisimiliùs ortum traxisse credi potest, ùt dixi, quàm ab exploratione Symboli ejusdem Treveris primùm facta, ùt optimè etiam ponderat cit. Anthelmius *sect.* 2. *cap.* 3.

S. Athanasium Auctorem hujus Symboli cognoscunt Bellarmin. de Scriptoribus Ecclesiasticis, Possevinus in apparatu sacro, Annatus in suo *apparatu ad Positivam Theologiam lib.* 4. *art.* 17. nullum tamen exprimendo locum, in quo S. Doctor hanc Fidei confessionem confecerit. Ad comprobandam suam sententiam utuntur allegati Auctores, præsertim Annatus, his argumentis, nimirum, quia Symbolum hoc velut genuinum Athanasii scriptum agnoscunt, & citant SS. PP. Gregorius Nazianzenus, Augustinus, & Angelicus Doctor Thomas Aquinas. Gregorius quidem Nazianzenus, dum *in orat. de Laudibus Athanasii*, ut laudet S. Antistitem, inter alia dicit, eum *Imperatori donum verè Regium, & magnificum obtulisse, scriptam nimirum Fidei professionem*, per quam scriptam Fidei professionem, intelligi à S. Gregorio Symbolum illud sub nomine S. Athanasii vulgatum in divinis Officiis, notat expressè Genebrardus, Aquensis Archiepiscopus, in Præfat. ad suum Commentarium hujusce Athanasiani Symboli. Notat idem pariter operum S. Gregorii Interpres, & Illustrator Jacobus Billius.

Sanctus verò Augustinus eandem Fidei Confessionem esse S. Athanasii germanum opus, manifestè declarat, dum *tract. in Psal.* 120. explicans illud Davidicum: *Per diem sol non uret te*, sic ait: *De hoc sole P. Athanasius Alexandrinus Episcopus ita pulchrè locutus est, Filius, inquit, Dei à Patre solo est, non factus, nec creatus, sed genitus.* Quæ sunt expressa S. Athanasii verba in eodem Symbolo. Alia sparsim in suis operibus pronunciat sensa, & verba, quæ in eodem Athanasiano Symbolo continentur S. P. Augustinus, & quæ refert Annatus ibidem, sed quæ non fatetur Augustinus à S. Athanasio fuisse prolata, seu scripta.

Denique, quòd S. Thomas idem Symbolum S. Athanasio asserat, id liquet, quia passim

passim expressa ejus Symboli verba sub nomine Athanasii *refert*, *& citat*.

Auctores verò, qui S. Athanasio hoc Symbolum eripiunt, sunt Natalis Alexander *in sua Historia Ecclesiastica seculo IV. cap. 6.* Oudin. *in supplement. ad Bellarmin. de Scriptor. Ecclesiast. ad An.* 340 & ad *opera Athanasii* § *v.* Gotefridus Hermantius, Bellovacensis Canonicus, *in suis observat. ad vitam S. Athanasii* gallicè à se compositam, Josephus Authelmius *in sua disquisit. supracit.* & recentissimè omnibus istis præferendus Clarissimus Montfauconius, Monachus Saugermanensis, Athanasianorum operum diligentissimus Editor, & Illustrator *tom.* 3. *in fin.* & alii plures ab iisdem citati, quorum aliqui occurrunt Auctoritatibus SS PP. mox adductis in favorem communioris sententiæ dicendo, quòd S. Gregorius Nazianzenus nomine Confessionis Joviano Imperatori à S. Athanasio oblatæ, quæ verè donum Regium & magnificum fuit, non intelligi Symbolum illud, quod Athanasianum vocatur. Fuit igitur tale donum Epistola Synodica ab Athanasio ad Jovianum scripta nomine omnium Episcoporum Ægypti, Thebaidos, & Lybiarum, quæ & Nicænum Symbolum complectitur, & quædam ad profligandam Pneumathomacorum nascentem hæresim, negantem nempe Spiritus Sancti Divinitatem. Præthereà addi posset, certum esse apud omnes Scriptores tum asserentes, tum abjudicantes Athanasio, hoc Symbolum ab initio conscriptum fuisse latino, non verò græco idiomate; Confessionem autem Fidei, quam obtulit Athanasius Imperatori Joviano, græcè fuisse exaratam, non est, qui audeat inficiari; non potest igitur confundi hæc Confessio cum Symbolo, de quo nunc est quæstio, & quod nonnisi post multum tempus Athanasii nomine adornatum fuit.

Ad Augustini adductam Auctoritatem quod attinet, fatentur aliqui ex citatis Auctoribus, quod validum profectò esset argumentum, si tala verba legerentur apud Augustinum, sed Lovanienses olim jam adnotarunt, hæc nullatenus legi in MSS. omnibus à se perlustratis D. Augustini operibus, idem advertunt doctissimi Viri Monachi Sangermanenses in sua recensione operum ejusdem Augustini. Genuina igitur verba Augustiniana in loco suprà adducto hæc sunt: *ergo alium solem fecit Deus, qui oritur super bonos, & malos, quem vident boni, & mali, alius est autem ille sol, non factus, sed genitus, per quem facta sunt omnia.* En igitur, nullam apud S. Augustinum eo loci mentionem factam fuisse S. Athanasii.

Nullus est itaque ex allegatis textibus, qui possit favere Auctoribus vendicantibus hoc Symbolum S. Athanasio. Quapropter communiorem hanc sententiam meliùs probatam iri crediderim auctoritate aliquorum Summorum Pontificum, præsertim Gregorii IX. qui per suos Legatos ad Græcos pro Græcorum cum Latinis unione missos An. 1233. tribuit Athanasio hoc Symbolum, & Eugenii IV. qui An. 1439. in Decreto de Armenorum unione, dum eis hoc commendat Symbolum, inter alia dicit: *Sextò compendiosam illam Fidei Regulam per Beatissimum Athanasium editam ipsis prabemus, videlicet: Quicunque vult salvus esse &c.* Quod & idem ante in sua Ecclesia commendaverat Hincmarus Rhemensis circa annum 852. singulis Ecclesiæ Ministris, ut discerent explicationem Symboli Apostolorum, Orationis Dominicalis, & Symboli S. Athanasii. Comprobari potest etiam hæc sententia auctoritate Canonum Æduensium, quos Jacobus Sirmondus publici juris fecit, & in annum 670. eos rejiciunt idem Sirmundus, Pet. de Lalande, Gotefridus Hermant. Cointius autem ad annum 673. retrahit. Canon verò ille, qui Symbolum Athanasio tribuit, sic habet: *Si quis Presbyter, Diaconus, Subdiaconus, vel Clericus, Symbolum, quod Sancto inspirante Spiritu, Apostoli tradiderunt, & Fidem S. Athanasii Præsulis irreprehensibiliter non recensuerit, ab Episcopo condemnetur.* Sed hæc

hæc opinio, & fama de Symbolo Athanasiano longè etiam ante Canonum Æduensium ætatem invaluerat. Usserius enim Armacanus ab Anthelmio in sua cit. disquisit. allegatus, monuit observata sibi Psalteria duo latina MSS. in quibus Apostolicum, & *Athanasianum* Symbolum descripta sunt apicibus antiquissimis. Et in priori, *quod*, inquit, *Grego ii Papæ I. tempore recentius non esse colligitur, tum ex antiquo Picturæ genere, tum ex literarum forma grandiuscula:* Athanasianum, *Fidei Catholicæ* præfert Titulum; alterum verò Symbolum Apostolorum, utrumque totidem omnino, quot hodiernum nostrum continens Capitula. Posterius verò Psalterium sic commendat: *In posteriore, quod Regis Æthelstani aliquando fuit Apostolicum* viceversa Symbolum simpliciter; alterum autem: *Fides S. Athanasii Alexandrini* nuncupatur. Æthelstanus autem Anglorum Rex trigesimo supra nongentesimum annum regnabat: sed ex alio Psalterio Gregorii Magni ætatem referente probatur id, quod suprà innuimus, nempe, quòd Athanasiani Symboli fama ante Canonum Æduensium ætatem percrebuerat: cùm enim Gregorius Magnus anno 590. Pontifex creatus fuerit, & post annum 13. obierit, consequens est, quòd Symbolum ejus ætate descriptum non alia de causa Psalterio sit insertum, quàm ut cum Psalmorum precibus recitaretur, & hinc est, quòd Leodegarius Augustodunensis, qui post annos circiter 70. ejusdem Athanasiani Symboli lectionem Clericis suis tam impensè commendavit, non quid novè excogitatum suscepit, sed *illam Fidem Catholicam* nullius nomine prænotatam, & *Athanasii*, ex multorum sententia, creditam, ipse simpliciter, & absolutè, Fidem S. Athanasii pronunciavit. Ex quibus magìs, magìsque firmatur, Scriptoris hujus Symboli fortunam primùm ignoratam, & deinceps in conjectura positam, ex opinione tandem in Athanasium concessisse.

Hæc sunt potiora, & firmiora fundamenta, quibus innititur communior sententia, quæ tribuit S. Athanasio hoc Symbolum; cui sententiæ profectò obstare non videtur, quòd istud Athanasii opus nunquam fuerit citatum contra Eutychianos à S. Leone, nec contra Nestorianos à S. Cœlestino; & quòd nulla mentio facta fuerit hujus doctrinæ Athanasianæ, in Conciliis Ephesino, & Chalcedonensi; responderi enim posset huic difficultati, quòd hoc Symbolum, vel nondum cognitum erat prædictis Pontificibus, & Conciliis, vel saltem, quòd nondum Athanasii nomen præferebat. Neque hoc incredibile videri debet; cùm enim S. Augustinus jam Presbyter, & Episcopus ordinatus epist. 110. fateatur, se Nicænos nondum novisse Canones jam à centenis annis, & ultra vulgatos, & à 318. PP. palam, & in generali cœtu congregatis editos, & promulgatos: (en verba Augustini in cit. Epistola: *Adhuc in Corpore posito Beatæ memoriæ Patre Episcopo meo Sene Va'erio Episcopus ordinatus sum, & sedi cum illo, quod Concilio Nicæno prohibitum fuisse nesciebam.*) Cur igitur non potuerunt similiter, immò à fortiori præfati Pontifices Romæ, & Concilia in Oriente istud Athanasii opusculum ignorare, quod non palam, non in generali Synodo, sed privatim, & à solo S. Athanasio conscriptum fuerat?

Parum etiam urget contra hanc sententiam, quòd in eodem Symbolo refutentur hæreses Nestoriana de duabus in Christo personis, & Eutychiana de unica in eodem Christo natura, quæ quidem hæreses nondum tunc exortæ fuerant. Non, inquam, urget hæc difficultas, quia Athanasius potuit conscribere hoc Symbolum non tantùm præcisè, ut jam suo tempore exortas hæreses confoderet gladio suæ doctrinæ, sed ut Fidem Catholicam, & Orthodoxam veritatem manifestaret ad præcavendos futuros errores; & hinc est, quòd hoc Symbolum, non hæresum refutatio, sed Fidei manifestatio appellatur à S. Thoma 2. 2. *quæst.* 1. *art.* 10. *ad* 5. ubi ait: *Athanasius non composuit manife-*

nifestationem Fidei per modum Symboli, sed magis per modum cujusdam doctrinæ, ùt ex ipso loquendi modo apparet: sed quia integram Fidei veritatem ejus doctrina breviter continebat, auctoritate Summi Pontificis est recepta, ùt quasi Fidei Regula habeatur. Deinde liquet, quòd ex aliorum SS. PP. scriptis nonnullæ refutantur hæreses, quæ tamen ortæ nondum erant, quando veteres illi PP. scriptis suas doctrinas consignarunt; nec inde ullus dicere audet, hæc scripta non esse prædictorum PP. germana opera. Innumeræ penè sunt antiquorum PP. assertiones, & doctrinæ paginis traditæ, quibus hoc assumptum commonstrari posset, à quibus referendis, ne nimius sim, abstineo, & solùm concludendo innuo, quòd necessariæ sunt tales PP. doctrinæ, quibus futuræ hæreses prædamnantur; harum enim doctrinarum allegatione, & traditione novi insurgentes Hæresiarchæ, & errorum Magistri, tanquam novi erroris disseminatores convincuntur, afferendo nimirum doctrinas antiquorum Patrum suis impiis erroribus omnino adversantes.

Validiora itaque videntur argumenta, quibus ad confutandam hanc sententiam utitur Montfauconius loc. supracit. nimirum, quòd si quis Fidei formulas vel ab Athanasio, vel Athanasii ævo conscriptas cum hoc Symbolo conferat, tantum animadvertet inter illa discriminis, ut vel hinc solùm arguere poterit, & alii ævo, quàm Athanasiano, & alii Scriptori, quàm Athanasio Symbolum hoc adjudicari debere. Percurrat, qui voluerit, quas Athanasius accuratè colligit sui ævi Fidei Confessiones, & nunquam reperiet formulam istam: tres personas, aut græcè τρεῖς ὑποστάσεις, in Catholicorum Symbolis admissam, & promulgatam: licèt enim una, eademque semper fuerit Ecclesiæ doctrina de Trinitatis Mysterio, nondum tamen hæ formulæ receptæ, vel in Confesso erant, ùt fusè comprobat in Professione generali præfixa Athanasii operibus citatus Montfauconius. Hoc confirmat etiam dissidium ortum inter Orientales Orthodoxos circa nomen hypostaseos, quam controversiam in Concilio Alexandrino post Constantii mortem, & Confessorum ab exilio reditum celebrato cum Eusebio Vercellensi, & aliis anno Christi 362. nonnihil sedavit Athanasius ipse. Vocatis namque & iis, qui tres hypostases, & aliis, qui unam tantùm constituebant, primos interrogavit, num sic tres hypostases ponerent, quomodo Ariani, *alienas, peregrinasque, ac diversa à se invicem substantia, & unamquamque hypostasim per se, ac seorsim divisam esse, ùt cætera creatura, & qui ex hominibus nascuntur? Etc.* At illi responderunt, se nequaquam id sentire, sed *sese in Trinitatem credere, non quæ nomine tenus, sed quæ verè Trinitas est, & subsisteret: & Patrem, ùt verè existentem, & subsistentem, & Filium, ùt existentem, & subsistentem, necnon & Spiritum Sanctum agnoscere, non tamen se dixisse tres Deos, aut tria principia, sed se scire, esse Sanctam Trinitatem, ut tamen sit una Deitas, & unum principium, & Filium se agnoscere esse coessentialem Patri, & Spiritum Sanctum non creaturam, neque alienum, sed proprium, & indisgregatum ab essentia Patris, & Filii.* Deinde quæsivit Athanasius ab iis, qui unam tantùm hypostasim statuebant, utrum ad mentem Sabellii loquerentur, *ut sublatos vellent ex Trinitate Filium, & Spiritum Sanctum, quasi Filius essentia careat, aut Spiritus Sanctus non subsistat.* At ipsi professi sunt, se longè alia sentire. Nam idcircò singularem Trinitatis hypostasim se statuere, *quia ὑπόστασιν idem esse cum οὐσίᾳ intelligebant, & quia Filius ex essentia Patris est, & quia in tribus est identitas naturæ, unam autem se Deitatem, unam naturam credere, neque aliam Patris, aliam Filii, aut Spiritus Sancti esse naturam.* His auditis assensi sunt alterius partis homines, atque ita omnes convenerunt, ut omnibus hæresibus anathematis gladio confossis, aliam Fidei formu-

lam non exigerent, aut aliam verborum conceptionem, præter eam, quam Nicæna Synodus expresserat. Ista constant ex Epistola Synodica Concilii Alexandrini ad Antiochenos apud S. Athanasium. Hanc interpretationem de tribus hypostasibus, & una hypostasi Paulinus ipse subscribens approbavit.

Ex quibus colligitur, orthodoxos fuisse, qui de una, vel tribus in Sancta Trinitate hypostasibus dissidebant, nec de veritate Mysterii, sed de verbis dumtaxat, quibus in eo explicando utendum esset, fuisse inter eos quæstionem, ùt egregiè confirmat S. Gregorius Nazianzenus de Laudibus S. Athanasii, de quo ait, *quod utraque parte leniter, & humaniter accersita, verborumque sententia diligenter, & accuratè perpensa, posteaquàm concordes reperit, & neque quoad doctrinam quidquam inter se dissidentes, ita negotium transegit, ut neminum usum ipsis concedens, rebus eos constringeret.*

Ille tamen concordiæ modus non adeò placuit Posteris Latinis, quibus *hypostasis* substantiam significare videbatur, atque adeò tres hypostases dicere, idem erat, ac tres asserere substantias; unde S. Augustinus *lib. 5. de Trinit. cap.* 8. hæc habet -- Essentiam dico, οὐσία græcè dicitur, quam usitatius substantiam vocamus. Dicunt quidem, & illi hypostasim; sed nescio, quid volunt interesse inter οὐσίαν & ὑπόστασιν, ita ut plerique nostri, qui hæc græco tractant eloquio, dicere consueverint, μίαν οὐσίαν, τρεῖς ὑποστάσεις. quod est latinè, unam essentiam, tres substantias. Sed quia nostra loquendi consuetudo jam obtinuit, ut hoc intelligatur, cùm dicimus essentiam, quod intelligitur, cùm dicimus substantiam: non audemus dicere: unam essentiam, tres substantias; sed unam essentiam, vel substantiam, tres autem Personas: quemadmodum multi Latini ista tractantes, & digni auctoritate dixerunt, cùm modum alium aptiorem non invenirent, quo enunciarent verbis, quod sine verbis intelligebant --

Sed paulò ante S. Augustinum sub Damaso Pontificatu discussa fuit hæc de hypostasibus controversia, de qua nonnulla scribit ad Damasum ipsum S. Hieronymus *Epist.* 57. quam his verbis concludit -- Sufficiat nobis dicere unam substantiam, tres Personas subsistentes, perfectas, æquales, coæternas. Taceantur tres hypostases, si placet, & una teneatur. Non bonæ suspicionis est, cùm in eodem sensu verba dissentiunt, aut si rectum putetis, tres hypostases cum suis interpretationibus debere nos dicere, non negamus; sed mihi credite, venenum sub melle latet, transfiguravit se Angelus Satanæ in Angelum lucis; bene interpretantur hypostasim: & cùm id, quod ipsi exponunt, habere me dicam, hæreticus judicor. Quid tam anxiè unum verbum tenent? Si sic credunt, ùt interpretantur, non damno, quòd retinent. Si sic credo, ùt ipsi sentire se simulant, permittant & mihi meis verbis sensum suum loqui. Quamobrem obtestor Beatitudinem tuam per Crucifixum in Mundi salutem, per ὁμουσίαν Trinitatem, ut mihi Epistolis tuis, sive tacendarum, sive dicendarum detur auctoritas. Ex quibus rursus evidens est, eos, qui vel unam tantùm, vel tres hypostases in Sanctissima Trinitate admittebant, de solis verbis dissensisse, non de summa Fidei disceptasse. Sed S. Hieronymus meritò trepidabat, & venenum sub melle latere dicebat. Ariani siquidem hypostasis nomine substantiam intelligebant, & ideò periculosum esse existimabat, tres asserere hypostases. Quòd autem sic vocem illam usurpaverint Ariani, patet ex Epistola Synodica Concilii Sardicensis, quam refert Theodoretus *lib. 2. cap.* 8. *Hæreticorum factio, inquit, pertinaciter asseverat Patris, ac Filii, & Spiritus Sancti, diversas esse hypostases, & à se invicem separatas, nos verò hanc à majoribus accepimus, ac didicimus, & hanc tenemus Catholicam, atque Apostolicam*

tra

traditionem, & Fidem, ac professionem, unam esse hypostasim, quam ipsi haeretici substantiam appellant Patris, ac Filii, ac Spiritus Sancti. Apud S. Epiphanium *Epist.* 77. extat Paulini Fidei professio eadem omnino cum ea, quæ inter S. Athanasii opera Synodicæ Concilii Alexandrini Epistolæ subjecta legitur, qua pium agnoscit loquendi modum, quo tres in Deo hypostases asseruntur, quod, cùm objectum fuisset Sancto Hieronymò, ut in eam sententiam traheretur, quæ tres hypostases propugnabat, ait: *Ignoro Paulinum &c.* Hic tamen Paulinus teste Acacio, Episcopo Beroënsi, in Epistola ad S. Cyrillum Alexandrinum, tres hypostases disertè dicere recusabat ob eandem causam, qua movebatur Hieronymus. *Hic*, inquit, *& si tres hypostases palam dicere recusaret, re tamen, & virtute ab illorum sententia, & Fide, qui hoc profitebantur, non recedebat, sectabatur hic autem piissimos Occidentales Episcopos, propterea quòd Romana lingua angustia, sicut Græca phrasis, tres hypostases dicere, commodè non ferat.*

S. Epiphanium laudat Basilius Magnus, quòd tres hypostases statuendas agnosceret; sic nempe habet *Epist.* 325. ad ipsum data: *Illud insuper, & mentem meam bene satis habuit, quod ad reliqua egregiè, accurateque (ùt Theologum decebat) disputata, adjecit tua diligentia, necessarium esse omnimodo confiteri tres hypostases.*

Ex quo autem illud dissidium terminavit, hypostasim, seu subsistentiam pro Persona Concilia semper usurparunt. Hoc perspicuum est ex Concilio secundo Oecumenico in Synodica ad Damasum Epistola, quæ scripta fuit post dissidium suprà expositum, super controversia de Hypostasibus, in qua Epistola PP. unam divinitatem, & potestatem Patris, & Filii, & Spiritus Sancti profitentur, sive *in tribus perfectis subsistentiis, sive in tribus perfectis personis.*

Idem constat ex Concilio Ephesino, anathematismo 4. *Si quis duabus personis, sive hypostasibus eas voces attribuit, quæ in Evangelicis, & Apostolicis scripturis passim occurrunt, & alias quidem homini tanquam seorsim à Dei Verbo considerato scribit, alias verò tanquam Deo convenientes soli Dei Patris Verbo adaptat, anathema sit.* Et Anathemate 2. *Si quis non confitetur Dei Patris Verbum carni secundùm hypostasim unitum, unumque tantùm una cum sua Carne esse Christum, eundem nimirum Deum simul, & hominem, anathema sit.* Quibus verbis significatur, unitum secundùm hypostasim, idem esse, ac, unitum secundùm Personam.

His duobus Conciliis concinit quoque Concilium Chalcedonense *actione* 5. in secunda Confessione Fidei, qua dicitur, *Christum Filium Dominum unigenitum in duabus naturis inconfusè, immutabiliter, indivisè, inseparabiliter agnoscendum, nusquam sublata differentia naturarum propter unitionem, magisque salva proprietate utriusque naturæ, & in unam personam, atque subsistentiam concurrente,* habet textus Græcus καὶ εἰς ἓν πρόσωπον ϗ μίαν ὑπόςασιν.

Ex hucusque dictis magnum præsidium accedit argumento, quod insinuavit citatus Montfauconius contra sententiam tribuentem Athanasio Symbolum, de quo nunc disceptamus. Magis enim, magisque comprobatur, & factis, & auctoritatibus, quòd nonnisi post extinctum dissidium super nomen hypostaseos in Fidei Professionibus, & ab Oecumenicis Conciliis adhibitum fuit nomen Personæ, ad significandas tres divinas subsistentias, & nonnisi post illud tempus usurpatum fuit dictum nomen; ita ut responderet Græco vocabulo *hypostasin.* Unde semper magis evincitur, quòd Symbolum sub nomine Athanasii evulgatum, neque correspondet tempori, quo conditum fuisse asseritur ab Auctoribus hujus sententiæ, nimirum anno circiter 343. quando S. Antistes Treviri commorabatur, neque correspondet eidem Antistiti, nam si Divus Athanasius hoc Symbolum composuisset, & tan-

 quam

quam Fidei tesseram ab omnibus firmiter tenendum declarasset; cùm in eo disertè dicat, non esse confundendas personas, neque substantiam separandam; aliam esse personam Patris, aliam Filii, aliam Spiritus Sancti: quod totæ tres personæ coæternæ sibi sunt, & coæquales; & Christum Dominum unum esse non confusione substantiæ, sed unitate personæ; in apertis esset, Athanasium ipsum ex tunc perfectissimè intellexisse, quid veniat nomine *persona* in Latino idiomate, & quid nomine *substantia*. Unde nullam ambiguitatem, nullam æquivocationem, nullam obscuritatem illi ampliùs ingerere poterant Græca vocabula *hypostasis*, *usias*. Et cùm hanc perfectam intelligentiam, & correspondentiam dictorum vocabulorum assecutus esset, aliisque proposuisset ante suum regressum ad Orientales Regiones, & Metropolim Alexandrinam, cur non adhibuit hanc suam doctrinam, suaque tam clara vocabula ad edocendos id, quod verè per illa verba significabatur, dissidentes orthodoxos in supradicto Concilio Alexandrino ob obscuram, & ambiguam significationem nominis *hypostaseos?* Certum est, quòd postquàm suprà allegata Concilia nomen *hypostasim* acceperunt pro *Persona*, & postquàm declararunt, plures, nempe tres, esse hypostases in Divinis, non fuit ampliùs in libertate dicendi, unam esse in Deo hypostasim. Si igitur S. Athanasius in dicto Symbolo jam statuerat, & declaraverat, nomen Latinum *Personam* correspondere nomioi Græco *hypostasis*, non permisisset prædictis Catholicis, in Concilio secundo Alexandrino anno 362. dissidentibus supra prædictum nomen, dicere utrumque; & unam, & trinam esse hypostasim, juxta tamen eorum rectam explicationem; sed illos potiùs docuisset id, quod verè intelligendum erat nomine *hypostasis*, nimirum, non Divinam substantiam, sed Divinas subsistentias, seu Personas, & sic declarasset, illos teneri ad dicendas tres hypostases; numquam verò unam tantùm.

Magnæ etiam admirationi profectò locus daretur, si præfatum Symbolum tam clara, & eleganti latinitate donatum; mysteria, ac dogmata nostræ Fidei clarè, & disertè adeò complectens, composuisset Athanasius apud Occidentales degens; & deinde suis Regionibus restitutus, & ab exilio revocatus, eandem Fidei confessionem, opus verè aureum, Græco suo, & naturali idiomati non reddidisset, ut Clerum, Populumque suum, & universam Orientalem Ecclesiam, clarissima hac doctrina, & Catholicis dogmatibus perfectè imbueret, & ut pretiosum hoc pharmacum illis præberet contra venenum illarum hæresum, quæ jam ibidem exortæ fuerant, Ariana scilicet, & Sabelliana, necnon illarum, quæ posteà in eisdem Regionibus disseminatæ sunt, quales fuerunt Nestoriana, & Eutychiana, à quarum periculo præcavendo mirabiliter juvare poterat sana, Orthodoxa, & Catholica doctrina in eodem Symbolo contenta, & clarissimo stylo explicata.

Dicendum est igitur, S. Athanasium, postquàm editum fuit Symbolum Nicænum, procul omnino fuisse à condenda nova Fidei formula, ùt ipsemet testatur in Epistola ad Antiochenses, in qua Nicænæ Synodi Symbolum suis omnibus numeris absolutissimum esse adstruit, & juxta Sardicensis Concilii Decretum *nullam ampliùs edendam esse professionem Fidei, ne illa, quæ Nicææ scripta est, suos numeros non habere videretur: neve illis, quibus lib do est, semper nova statuere, occasio hujusmodi suppeditaretur, ut iterum, atque iterum de Fide definiant.* Et reverà huic Sardicensi Decreto insistendo Catholici inter se dissidentes super nomen *hypostaseos* coram Athanasio in Concilio Alexandrino omnes convenerunt, ut alia Fidei formula non exigeretur, aut alia verborum conceptio, nisi illa, quam Nicæna Synodus expresserat.

Quòd si hanc œconomiam servavit Athanasius apud Orientales manens, ubi aliqua occurrebat occasio novam condendi Fidei formu-

mulam, eodem modo se gessisse dicendum est, & multò magis, quando apud Occidentales degebat, quia hic præsertim nulla idonea occasio excogitari potest, propter quam idem S. Antistes hoc novum Symbolum Treveri, vel in alia Europæ Civitate commorans edere permotus fuerit, & à prædicto suo proposito deflectere. Ubicunque enim maneret, semper eædem rationes urgebant, quæ PP. Sardicenses impulerant Decreto sancire, ne quid ulterius de Fide scriberetur. Et si aliqua fuisset occasio ab hoc Decreto recedendi, iterum dico, hæc in Oriente præsertim locum habuisset: nam toto eo tempore, quo Alexandrinam rexit Ecclesiam Athanasius, Ariani Fidei Nicænæ oblatrare, ejusque Symbolum variis artibus, & machinationibus impetere non quieverunt, sed adversus hæc molimina pro muro æneo stetit S. Antistes, Symbolum Nicænum semper acerrimè propugnans, nullum aliud novum proponens, ne quibus libido erat nova semper statuere, occasio hujusmodi suppeditaretur, ut iterum, atque iterum nova dogmata edocerent, & definirent.

Aliis etiam utitur argumentis Montfauconius ad tuendum suum assumptum, quòd hoc Symbolum non correspondet ævo Athanasiano, idque colligit ex illo versiculo: *Spiritus Sanctus à Patre, & Filio non factus, nec creatus, nec genitus, sed procedens*; quamquam enim Athanasius, Spiritum Sanctum ex Patre, atque ex Filio emanare, non semel docuerit in suis, quæ jam extant, operibus; iis tamen formulis, scilicet, *procedere*, nunquam est usus, multòque minùs illæ in Symbolis, Fideique Confessionibus locum tunc habuerunt.

Prædictis suis momentis addit Montfauconius, Symboli verba, sententiasque, Latinum indicare Scriptorem, neque ullam versionis ex Græco factæ notam præferre. Si versum ex Græco fuisset, multa Græcæ dictionis in Latina interpretatione comparerent, uti solet in ejus ævi versionibus observari. Neque dici posse videtur, ab Athanasio fuisse Latinè compositum: namque Scriptorem redolet, pro illa ætate latinum sermonem perfectissimè callentem, non solùm quippe verbis, sed etiam numeris, periodorum commensuratione, ac rotunditate, modulisque latinis elucubratum est hoc Symbolum, ita ut vix credi possit, S. Athanasium, si in ætate jam provecta hunc laborem ediscendæ peregrinæ linguæ subierit, perfectè adeò, & excellenter peregrinum idioma assecutum fuisse, sibique familiarem reddidisse.

Demum si hujus Symboli auctor fuisset Athanasius, ei inseruisset *Consubstantialis* vocem, pro qua tuenda toto vitæ curriculo concertavit, tantisque periculis perfunctus est. Hæc sunt argumenta, quibus Montfauconius, Anthelmius, & alii Symbolum *Quicunque* Athanasio incunctanter abjudicandum arbitrantur. Quæ quamvis valida profectò sint; nihilominus simile cum eisdem Auctoribus non ausim ferre judicium; ne mea prolata sententia firmiter opponi videar communiori, & piæ opinioni, quæ asserit S. Athanasio hanc Fidei confessionem, quam tanquam Canonicam Catholicæ Fidei Regulam suo consensu universa amplexata est Ecclesia.

Procedimus tamen nunc ad aliorum sententias, & cui Auctori adscribendum sit idem Symbolum, varias, & diversas opiniones proponendas. Josephus Anthelmius *in disquisit. supracit.* probare conatus est, Vincentium Lirinensem Auctorem esse Symboli, quod Athanasii nomine adornatur; præcipuum ejus argumentum petitur ex convenientia sententiarum Commonitorii Vincentiani cum sententiis Athanasiani Symboli. Nullius tamen roboris est hoc argumentum, cùm hujusmodi sententiarum collatio in iis præsertim, quæ Fidem spectant, inter varia diversorum planè Auctorum opera fieri possit, & Symbolum ex Commonitorio derivatum, ac expressum verisimilius dici possit ab Auctore Vincentio Lirinensi longè recentiore, ùt optimè ponderat

rat Natalis Alexander, quàm ab ipso Vincentio compositum. Contra Authelmi sententiam facit etiam silentium Gennadii, qui *Vincentium Lirinensem* commendat, & Commonitorium, quod absconso nomine suo, sub Titulo Peregrini adversus hæreticos vulgavit, Symbolum pariter celebrasset, si ab eodem Vincentio editum, ac vulgatum esse, cognovisset.

Quesnellius *in appendice ad dissert. 14. in opera S. Leonis Magni*, nervis omnibus demonstrare contendit, à Vigilio Tapsensi, in Africa Episcopo, qui floruit sub fine V. Seculi, Symbolum hoc prodiisse; idque probat præsertim auctoritate Codicis Thuanæi, in quo præter Dialogum adversus Arianos, Sabellianos, & Photinianos sub Athanasii nomine à Vigilio editum, proximè legitur Symbolum Athanasianum sub hoc Titulo: *Fidei dicta à S. Athanasio Episcopo.* Reverà huic Vigilio familiare fuit sæviente Wandalorum in Africa persecutione opera à se elucubrata, non suo, sed antiquorum PP. nomine prænotare; sic præfatum Dialogum sub nomine, ùt diximus, S. Athanasii compofuit, ùt ipsemet in Præfatione hujus Dialogi fatetur his verbis: *Sabellium, Photinum, Arium, atque ad nostras partes Athanasium adduxi, ut veritas . . . . . ad omnium notitiam perveniret.* Quesnellianam conjecturam firmare potest, quod Theodulphus, Abbas Floriacensis, & deinde Episcopus Aurelianensis, qui claruit anno 835. hoc Symbolum citet ex illis Athanasii libris, qui Vigilii Tapsensis esse jam certò dignoscuntur, cura, & studio eruditissimi P. Chiffletii; quinque in antiquo, & probè noto Codice Floriacensi cum Vigilii libris adversus Nestorium, & Eutychen conjunguntur. Ex quibus alia desumitur conjectura favens Quesnellianæ opinioni, scilicet, quia idem Vigilius libris suis Nestorianos, atque Eutychianos impetere solebat, quod consilium à Symboli Auctore sibi quoque propositum fuisse videtur; & sic optimè correspondere tempori, quo hæc elucubratio exarata censetur, nimirum post Synodos Ephesinam & Chalcedonensem, in quibus Nestorianæ, & Eutychianæ erroneæ doctrinæ diligenter discussæ, & tanquam impia dogmata proscriptæ fuere: ideo autem Vigilius hoc Symbolum Athanasii nomine adornavit, ait Quesnellius, quia summam Athanasianæ Fidei, præsertim eam, quæ respicit Mysterium SS. Trinitatis, clarè continebat; & ne quisquam Africanorum Episcoporum de condita hujus Fidei formula in suspicionem apud hæreticos deveniret, ac propterea in certissimum vitæ discrimen adduceretur; aliunde Pastoralis Officii partes esse existimavit periclitanti Populo suo suppetias ferre, & simplicioribus Christianis eam Fidei professionem exhibere, quæ Catholicam doctrinam contra Arianæ, Nestorianæ, & Eutychianæ sectæ errores purè, nitidè, breviterque exponeret. Movetur etiam Quesnellius ad tribuendum Vigilio Tapsensi hoc Symbolum, quia insignes aliquæ locutiones, ac formulæ Vigilio familiares in eodem Athanasiano Symbolo reperiuntur. Quesnellii sententiæ adhæret Natalis Alexander, & nonnihil propendet in eam Josephus Blanchinus in sua Enarratione Pseudo-Athanasiana *pagin. 15.* verùm hanc Quesnellianam opinionem refellit Josephus Anthelmius his rationibus adductus; quia P. Chiffletius, qui quamvis omnes penè ingenii divitias explicet, ut Vigilii Tapsensis libros à se editos, atque lucubrationes multiplicet, nihilominus inter ejusdem Auctoris opera Symbolum Athanasianum recensere non audet. Hujus autem docti viri recessus grave contra hanc sententiam præjudicium statuit, ait Anthelmius *sect. 3. n. 4. 5. & num. 8.* fusiùs invehitur in Quesnellianam opinationem, ejusque conjecturas, inter quas gravior est illa, quæ adstruit, insignes aliquas locutiones, ac formulas Vigilio familiares in prædicto Symbolo reperiri, ex qua conjectura priores aliæ robur mutuantur; & ideò idem Anthelmius in hac refellenda omnem impendit operam;

&

& primò quidem ait, quòd formulæ Symbolo propriæ erutæ sunt è tractatu, qui contra Varimadum Arianum scribitur; cùm autem tractatus ille Vigilii fœtus non sit, nec talis P. Chiffletio, Vigilianorum operum illustratori, videatur, quem ideò ab aliis ejusdem indubitatis operibus secernit *Vindiciarum opusculo 2. cap. 9.* Hinc sequitur, Quesnellium fundamento valde dubio suam opinionem firmare: rem autem incertam pro re certa statuenda in medium adducere, prudentis, & sapientis curæ non est. Progreditur Anthelmius *num.* 18. ad ostendendum, libros tres contra Varimadum, alterius esse quàm Vigilii. Quapropter magìs, magìsque demonstrat, locutiones, ac formulas in Symbolo contentas, non Vigilio, sed alteri Auctori fuisse familiares. Consulat curiosus Lector citati Anthelmii prolixam ejusdem assumpti comprobationem, ex qua certo certius evinci ipse arbitratur, Symbolum Vigilio asseri nequaquam posse.

Alii Auctores, qui, Symbolum istud non esse Athanasii, neque Vincentii Lirinensis, neque Vigilii Tapsensis, asseruerunt, dividuntur in alias opiniones; alii enim Eusebio Vercellensi tribuerunt hanc lucubrationem; alii vero Anastasio Sinaitæ, confundendo forsan Anastasii nomen cum Athanasio, ùt suspicatur Montfauconius. Alii denique, ab Anonymo, Theologo Gallo, editum fuisse hoc Symbolum, conjecerunt, Pipini, vel Caroli Magni temporibus, occasionem præbente controversia de processione Spiritus Sancti, de qua in Gallicis Synodis tunc actum est. In hanc sententiam descendit P. Pithoeus *lib. de Processione Spiritus Sancti*, & in eam se propendere profitetur Vossius *in Dissertat. de tribus Symbolis.* Hæc tamen Pithoei sententia quoad secundam partem, nempe quoad temporis circumstantiam, facilè refellitur, cùm ex supradictis, & ex aliis argumentis ab Anthelmio productis *Sect.* 2. manifestè probetur, altiùs ab octavo Seculo repetendam esse hujus Symboli originem. Quòd autem (quando Athanasio abjudicetur) præclarissimum hoc opus alicui Gallo Scriptori sit tribuendum, ut etiam censet Montfauconius, non paucæ, nec contemnendæ concurrunt conjecturæ: reverà etenim aliis Regionibus Galliam præferendam esse videtur, tum quia in Galliis cœpit manifestari Symbolum, & in earum Metropoli, Treveri primò repertum fuit ejusdem Symboli exemplar, tum quia à Gallis Scriptoribus primò fuit celebratum, & à Gallicanis Synodis, necnon Episcopis primò receptum, atque commendatum; & denique in Gallicanis Ecclesiis primò decantatum fuit. Ex his omnibus haud temerè conjicitur, operam hanc in Galliis constructam fuisse, & ex hac Regione primùm prodiisse; cùm autem eadem Regio fuerit semper, præsertim verò Seculo quinto præcellentium Scriptorum fœcundissima parens; ideò inconsultum nonnullis videtur, & prorsus illiberale, alium extraneum, & non potiùs Gallum, eredere Auctorem illum, qui aureum hoc opus, & omni præconio commendandum elucubravit. Ex his opinionibus eam seligat Lector, quæ sibi magìs arriserit, & quæ solidioribus fundamentis innixa sibi visa fuerit; cùm nulla, circa Auctorem ejusdem Symboli, sententia definitiva ab Ecclesia fuerit adhuc pronunciata.

II. Gavant. pag. 78. col. 1. num. 2. -- *De usu ejusdem Symboli ad Primam &c.*) Quo tempore hoc Symbolum Romano Officio insertum fuerit, exploratum non habemus. Amalarius tamen, qui de hac re agit, testatur, sua ætate recitatum fuisse. In Regula verò S. Benedicti nulla ejus fit mentio, neque etiam in novo Breviario Cluniacensi. Hincmarus Rhemensis in Synodo quadam anno 842 statuit, ut perlegeretur hæc Fidei Confessio, quam S. Athanasii Symbolum appellat. Nonnulli pariter censent, in Concilio quodam Augustudonensi S. Leodegarii ætate habito, scilicet anno 670. hoc Symbolum recitatum fuisse; existimant enim, eò respe-

xisse Canonem illum, qui de Fide S. Athanasii, & Symboli Apostolorum agit.

III. Gavant. pag. 78. col. 1. num. 3. - - *Non dicitur in Dominicis infra octavam Nativitatis Domini &c.)* Gavant. *sect.* 4. *cap.* 3. *num.* 6. declarat, in Dominicis per annum post recitatos Psalmos ad primam debere dici etiam Symbolum S. Athanasii. Hic verò excipit eas Dominicas, in quibus omittitur recitatio ejusdem Symboli. Honorius Augustudonensis lib. 2. cap. 19. refert, in quibusdam Ecclesiis quotidie ad primam cum Oratione Trinitatis: *Omnipotens, qui dedisti famulis tuis vera Fidei Trinitatis &c.* recitatum fuisse. In Catalogo Abbatum Floriacensium ad Ligerim tom. 1. Miscellan. Balluz. refertur, Theodulphi Abbatis tempore ad primam tres Psalmos quotidie perlectos fuisse, atque post eos explicationem Symboli S. Athanasii ab illo Abbate compositam. Idem legere est in Ordinario S Apri Tullensis, atque in Consuetudinibus Cluniacens. ab Udalrico collectis *lib. 9. cap* 3. ubi habetur: Quicunque &c. *nullo die omittitur à nobis, sed in privatis diebus dicitur simul cum aliis Psalmis. in Dominica post preces.* Ex quibus colligitur, quòd Monachi illi post Psalmos quotidie recitabant dictum Symbolum; Dominicis verò diebus post preces. Sed novum Breviarium Cluniacense hunc morem non servavit, immò Symbolum hoc penitus prætermisit. Carthusiani quoque illud quotidie recitant post Psalmos Horæ Primæ, sicut etiam Ecclesia Senonensis, ut refert Grancolas *in Comment. Historic. in Breviar. Rom. lib. 1. cap. 35.*

IV. Gavant. pag. 78. col. 2. n. 4. - - *Non tamen quotidie dicendum est, ubi celebratur octava &c.)* Inhærendo Rubricæ, superiùs expositæ *sect. 5. cap. 3. num 2.* declarat hoc loco Gavantus, in Dominica SS. Trinitatis debere recitari Symbolum hoc, licèt Officium non fiat de Dominica; ratio hujus dispositionis est, quia in hoc Symbolo clarissima, & distinctissima fit explicatio, & confessio hujusce Mysterii SS. Trinitatis; Utrum verò ubi hoc Mysterium, seu Festum Titulare est, debeat hoc Symbolum per totam octavam recitari, disputant Auctores. P. Theophilus Raynaudus *in Heteroclitis spiritualibus part. 1. fol. 16.* contendit, per totam octavam quotidie recitandum; eò quod Officium per totam octavam celebrandum sit, ùt in ipso Festo; nec Symbolum in hoc Festo dicatur ratione Dominicæ, utpote de qua non fit Officium. Et ita Lugduni, ubi Societas Jesu Templum Sanctissimæ Trinitatis dedicatum habet, de facto practicari docet. Gavantus tamen hoc loco censet, hoc Symbolum non nisi soli Dominicæ convenire, atque adeò in tali casu nonnisi in ipso Festo, & die Octava (quæ eundem cum Festo ritum, licèt non eandem classem, habere debet) dicendum, uti de facto in aliquibus locis practicatur, saltem quoad ipsum Festum. Et hanc sententiam Pater Lohner probabiliorem censet *p. 2 prax. Divin. Offic. tit. 3. §. 5. num. 2.* Ex quo in tali casu ipsi duntaxat Festo ratione Mysterii concessum videatur, quemadmodum de facto in Festo Epiphaniæ ratione Mysterii omittitur Invitatorium cum Psalmo *Venite*, quod tamen per totam reliquam octavam deinceps dicitur; quo exemplo persuadetur laudatus Lohner, ut neque per totam octavam, sicut vult Raynaudus; neque in die octava, ut tenet Gavantus, dicendum sit hoc Symbolum; suadet tamen intereà, ut suæ quisque Diœcesis, aut Ecclesiæ consuetudinem servet. Nunc verò tota hæc difficultas submovetur à Decreto S. R. Congregationis edito die 8. Junii 1709. *in Cracovien.* dato sub num. 247. & ab alio similiter edito die 5. Maji 1736. *in Einsilden.* sub num. 313. in quibus demandatur, quòd Symbolum Athanasianum recitetur tantùm in Dominica Sanctissimæ Trinitatis, & in ejusdem die octava.

MAR

MARTYROLOGII RUBRICÆ.

Lectio Martyrologii recitatur quotidie in Choro ad Primam ante versum, Pretiosa, *excepto triduo ante Pascha, quibus diebus omittitur.*

Legitur autem semper præcedenti die Lectio illa, quæ memorias Sanctorum sequentis diei continet, præponendo Kalendas, Nonas, vel Idus, & quantitatem Lunæ ejusdem sequentis diei.

Lector non petit benedictionem, sed absolutè incipit à Kalendis ùt suprà: quia etiam in fine leget Lectionem brevem ad absolutionem Capituli.

Festa, de quibus eo die fit Officium, semper primo loco ponuntur: quod etiam servandum erit & in Festis Mobilibus, quæ pronuncianda sunt, ùt infrà dicetur; & in Sanctis propriis particularium Ecclesiarum in hoc Martyrologio non appositis, qui in iis tantùm Ecclesiis & locis, ubi præcipue memoria eorum celebris habetur, legi poterunt etiam primo loco, si de illis ibidem agatur Officium: si verò non agatur, post Sanctos in hoc Martyrologio descriptos, ordine suo, videlicet Martyres post Martyres, Confessores post Confessores, & Virgines post Virgines.

In fine cujuslibet diei semper additur: Et alibi aliorum plurimorum Sanctorum Martyrum, & Confessorum, atque Sanctarum Virginum. *Et respondetur à Choro:* Deo gratias.

Festa Mobilia cùm singulis annis mutentur, non potuerunt in Martyrologio adscribi: sed hoc loco posita sunt, ut unumquodque post Kalendarum, & Lunæ pronunciationem, immediatè præponatur Lectioni Martyrologii illius diei, in qua eo anno celebrabitur, hoc modo.

Sabbato ante Dominicam secundam post Epiphaniam.

Festum Sanctissimi Nominis JESU.

Sabbato ante Dominicam Septuagesimæ.

Dominica Septuagesimæ, in qua deponitur Canticum Domini, Alleluja.

Feria tertia post Dominicam Quinquagesimæ.

Dies Cinerum, & initium jejunii sacratissimæ Quadragesimæ.

Feria quinta post Dominicam Passionis.

Festum septem Dolorum Beatissimæ Virginis Mariæ.

Sabbatò ante Dominicam Palmarum.

Dominica Palmarum, quando Dominus Noster JEsus Christus, juxta Zachariæ prophetiam, sedens super pullum asinæ, Jerosolymam intravit; cui turba cum ramis palmarum obviam venit.

Feria quarta majoris Hebdomadæ.

Cœna Dominica, quando Christus JEsus, pridie quàm pro nostra salute crucifigeretur, mysteria Corporis, & Sanguinis sui discipulis tradidit celebranda.

In die sancto Paschæ, antequàm legantur Kalendæ.

Hac die, quam fecit Dominus, Sollemnitas sollemnitatum, & Pascha nostrum: Resurrectio Salvatoris nostri JEsu Christi secundùm carnem.

Deinde pronunciantur Kalendæ, & Martyrologium sequentis diei.

In Vigilia Ascensionis.

In Monte Oliveti Ascensio Domini nostri JEsu Christi.

In Vigilia Pentecostes.

Dies Pentecostes, quando Spiritus Sanctus Jerosolymis super discipulos igneis linguis advenit.

Sabbato infra Octavam Pentecostes.

Festum sanctissimæ, & individuæ Trinitatis.

Feria quarta post Octavam Pentecostes.

Festum sanctissimi Corporis Christi.

Sabbato ante Dominicam infra Octavam Nativitatis Beatæ Mariæ Virginis.

Festum sanctissimi Nominis Beatæ Mariæ Virginis, quod Innocentius Undecimus ob insignem victoriam à Christianis de Turcis insultantibus Viennæ in Austria reportatam, celebrari mandavit Dominica infra Octavam Nativitatis ejusdem Beatæ Mariæ Virginis.

Novæ Observationes, & Additiones ad Gavanti

Cap. XXI. De Martyrologio.

I. Gavant. pag. 78. col. 2. n. 1. - - *De quo Baronius multa in Præfatione &c.*) Quamvis Gavantus noster lectorem suum ad Baronium amandet pro ampliori Martyrologiorum notitia, nos tamen pauca hoc loco tradere audemus. Itaque Martyrologiorum originem ab ipsis Ecclesiæ Primordiis repetendam esse, facile sibi persuaserit, quisquis accurate perpenderit, quantâ olim diligentiâ dies eorum notarentur, qui proprio sanguine Fidem Ecclesiæ Catholicæ propugnarant, ut eorum triumphus in sacris conventibus publica laudatione celebraretur: huic enim consuetudini Martyrologiorum initia debemus. Viri eruditi morem à Seculo Apostolorum fluxisse contendunt; cùm S. Clemens I. ùt notat etiam Gavantus, Notarios constituisse, ac per Urbis Regiones divisisse legatur, qui Martyrum acta colligerent, quæ dum Anterus postmodùm diligenter inquireret, & reconderet, ne interirent, vel ab Ethnicis fœdè corrumperentur, viam sibi ad palmam aperuisse creditur. Anastasius enim Bibliothecarius in libro de Gestis Pontificum Romanorum de Antero hæc scribit: *Hic gesta Martyrum diligenter à Notariis exquisivit, & in Ecclesia recondidit. Propter quod à Maximo Præfecto Martyrio coronatus est.* Fabianus, Anteri Successor, Prædecessorum diligentiam imitatus, urgente Domitiani persecutione septem instituit Subdiaconos, ut Notariis jam à S. Clemente constitutis incumberent, ne aliqua fraus in colligendis Martyrum actis interveniret: *Hic fecit septem Subdiaconos, qui septem No-*

Notariis imminerent, ut gesta Martyrum in integro colligerent: Sunt verba Libri de gestis Romanorum Pontificum. Porrò necessaria erat hujusmodi cautio, ùt ait Franciscus Dominicus Bencini in notis ad Vitam Fabiani, dum ex his actis nedum gloriosi Tituli Confessoribus, verùm & coronatis Martyribus condignæ laudes in Ecclesia decernebantur. Specialis autem Fabiani temporibus urgebat necessitas in sciendis veris Confessoribus discriminandisque à reliquis: siquidem cùm ob Martyrii, aut Confessionis vera merita facultas concederetur subscribendi libellis pœnitentium ad relaxandas pœnas, plures confingebant merita ad prærogativam sibi vendicandam subscriptionum libellorum, de quo sæpissime conqueritur S. Cyprianus; cui malo ut remedium afferret Fabianus, Subdiaconos elegit, qui Notariis præessent. Ecclesiæ Romanæ curam imitata est Africana Ecclesia, ùt discimus ex S. Cypriano, cujus aurea verba recitare non pigeat - - *Denique & dies eorum*, inquit, *Epist.* 37. *quibus excedunt, annotate, ut Commemorationes eorum inter memorias Martyrum celebrare possimus. Quamquam Tertullus, fidelissimus, & devotissimus Frater noster, pro certa sollicitudine, & cura suâ, quam Fratribus in omni obsequio operationis impertit . . . . . scripserit, & scribat, ac significet mihi die, quibus in carcere Domini Fratres nostri ad immortalitatem glorioso mortis exitu transeunt, & celebrentur hic à nobis oblationes, & sacrificia ob Commemorationes eorum, quæ citò vobis cum Domino protegente celebrabimus.* Hinc frequenter de Martyribus Epistolæ ultrà, extraque ex provinciis in provincias transmittebantur, ipsique fideles Sanctorum certaminibus, ut eorumdem acta, exitusque adnotarent, cum codicillis adstabant, quemadmodum apud Eusebium, & sinceriora acta Martyrum unusquisque facilè inveniet. Hinc sacros census, & municipales Fastos, hoc est proprium singularium Urbium indiculos, in quibus dies natales Sanctorum posteritati commendarentur, ortum duxisse, omnes consentiunt. Sacros hos census, & fastos perduellibus opponebat Tertullianus, ut morem hunc ab Ecclesiæ crepundiis ortum duxisse convinceret. *Coronatur*, inquit, lib. de Cor. Milit. *cap.* 13. *& vulgus nunc ex principalium proprietatum exultatione, nunc & municipalium sollemnitatum proprietate, & est omnis lætitiæ publicæ luxuria captatrix. Sed tu peregrinus es mundi hujus, Civis supernæ Hierusalem. Noster*, inquit, *Mancipatus in Cælis. Habes tuos census, tuos fastos.* Et quidem Seculo quarto codicem aliquem in usu fuisse, qui toto anno florentes Martyres contineret, satis clarè insinuat S. Asterius Amasenus, qui sub Juliano Apostata vixit. Siquidem oratione in SS. Martyres ita rem attingit ex Combefisii versione. *Ecce enim per universum orbem impletus est Christi Athletarum Circulus, nec est locus ullus, quo non eorum memoria habeatur, annique tempora omnia &c. Quocirca ut aliquis sedulus esset Martyrum amans, atque omnium passionibus festi vellet celebritate litare, ne diem quidem in anno, non festum præteriret.* Quomodò verò Festi dies singulos per annos peragi possent sine aliquo codice memoriali? Horum Martyrum acta publicè legebantur in Ecclesia, immò in ipso Missæ Sacrificio eorum nomina recitari consueverant. Augustinus *in serm.* 101. inter editos à Lovaniensibus, ait: *Habens honorabilem locum Martyres Sancti; advertite in recitatione ad Altare Christi; loco meliore recitantur, non tamen pro Christo adorantur.* Cùm autem sub persecutionum rabie innumeri quotidie Martyres excrescerent, & tandem pace Ecclesiis redditâ plurimi vitæ inculpabilis viri sub Confessorum Titulis Sanctorum Catalogo mererentur adscribi, antiquis Indiculis, & Calendariis satis ampla facta fuit accessio: quocirca opus fuit ad celebrantium, vel audientium minuendum laborem, nomina tantùm, locum, & dies passionis, vel depositionis compendiosiùs in commentarium redigere, non quidem

quorumcunque Martyrum, sed in suis Urbibus, vel Regionibus clariorum. Gregorii Magni temporibus Romæ fuisse hujusmodi codicem, qui nomina solum Martyrum, locum, & diem passionis exhiberet, ipse testatur in epistola ad Eulogium, Patriarcham Alexandrinum, qui cùm peteret à Gregorio acta Martyrum ab Eusebio Cæsariensi conscripta, hæc respondit. *Vestra beatitudo scribere studuit, ut cunctorum Martyrum gesta, quæ pia memoriæ Constantini temporibus ab Eusebio Cæsariensi collecta sunt, transmittere debeamus, sed neque si collecta sunt, neque si sunt, ante vestræ beatitudinis scripta cognovi. Ago ergo gratias, quia SS. vestræ Doctrinæ scriptis eruditus cœpi scire, quod nesciebam. Præter illa enim, quæ in ejusdem Eusebii libris de gestis SS. Martyrum continentur, nulla in Archivo hujus nostræ Ecclesiæ, vel in Romana Urbi Bibliothecis esse cognovi, nisi pauca quædam in unius codicis volumine collecta.*

II. Gavant. pag. 79. col. 1. n. 5. - - *Porro Martyrologii Romani nescitur proprius Auctor &c.)* Insistendo Gavanti vestigiis aliqua nunc de Martyrologiorum Auctoribus disseremus. Acta Symphorosæ apud Surium die 18. Julii testantur, Eusebium Cæsariensem memoria prodidisse, quòd Julius Africanus, qui floruit Seculo tertio aliquantulum adulto, Romæ, ac totius Italiæ Martyrum gesta descripserit; immò ipsa S. Symphorosæ acta in nonnullis MSS Codicibus teste Ruinartio Julio Africano tribuuntur. Et quidem genuina esse hujusmodi acta, non dubitat ipse Ruinartius, cum illis inter sincera, & selecta locum dederit: ob sinceritatem, & brevitatem commendantur etiam à Tillemontio. Nihilominus quia nullibi legitur apud Eusebium, quod illi acta attribuunt, putant Tillemontius, ac Jo. Pinus ad diem 18. Julii, id à recentiori aliquo additum fuisse; quapropter Ruinartius, & Bollandistæ totam illam sententiam prætermittendam esse duxerunt; nec Pino placuit Carduli conjectura, qui existimat hoc ab Eusebio traditum in Commentariis, quos de Martyribus edidit, quod fieri potuisse non dubitat Tillemontius; cùm enim hoc Eusebii opus antiquitas nobis inviderit, frustra contenditur, aliquid in eo scriptum non reperiri, nisi certum aliunde suppetat argumentum. Crederem ego, Julium Africanum in libris de Chronographia, quos accuratissimè editos fuisse testatur Eusebius *lib. 6. Histor. c. 31.* & in quibus præcipuos eventus, qui ab orbe condito usque ad Eliogabali Imperatoris tempora contigerant, Auctor retulerat, plurium Italiæ Martyrum, eorumque Martyrii fecisse mentionem, idque posteà ab Eusebio proditum in citatis Commentariis, quæ legens actorum Symphorosæ Scriptor, vel recentior aliquis, existimavit, Julium Africanum totius Italiæ Martyrum acta collegisse. Quidquid sit de hac collectione Africana, certum est, Eusebium ipsum Cæsariensem plurima SS. Martyrum gesta conscripsisse, quem propterea nonnulli primum Martyrologii Auctorem affirmant: verùm ùt optimè observat Florentinius *admonit. 3.* difficillimum est credere, Eusebium Cæsariensem descripsisse Martyrum codicem, qualem laudat Gregorius Magnus. Etenim cùm Eulogius Alexandrinus à Gregorio petiisset - - Cunctorum Martyrum gesta, quæ piæ memoriæ Constantini temporibus ab Eusebio Cæsariensi collecta erant; Respondit Pontifex, ea in Romanis Bibliothecis non inveniri, & vulgarem tunc Romæ Codicem de Martyribus exhibuit, in quo *non quis qualiter passus*, sed tantummodò *nomen, locus, & dies passionis indicarentur.* Hujusmodi verò Codex longè distabat à gestorum collectione ab Eusebio contexta, cùm ista non modò locum, & dies passionis, sed integrum certamen Martyris continerent. Id manifestè demonstrat Eusebii locus *lib. 4. Histor. Eccles. cap. 15.* ubi Martyrium S. Pionis commemorat - - *Cujus singulas Confessiones,* inquit, *& libertatem in dicendo, atque coram Populis, ac Præsidibus pro Fidei nostra defensione peroraverit: Conciones item de Institutione Fidei, præter-*

tereà cohortationes, atque invitationes ad eos, qui per secutionis tempore lapsi fuerant: allocutiones etiam, & Consolationes, quas in carcere positus adeuntibus ipsum Fratribus adhibuit; quæ super his tormenta, quantosque dolores sustinuerit: clavorum insuper confixiones, & mirabilem in medio rogo constantiam: mortem denique ipsam, quæ cuncta illa mira ulla confecta est, si qui volent cognoscere, eos ad epistolam de illius Martyrio uberrimè conscriptam amandamus, quam nos in opere de priscis Martyribus, quorum passiones collegimus, ordine suo inseruimus - - Libro autem *V. cap.* 21. de Apollonio Senatore agens ait - - *Porrò cuncta ab illo in judicio dicta, & quæcunque Perenni interroganti respondit, & orationem illam, quam pro Fidei nostræ defensione in senatu habuit, quisquis nosse voluerit, ex antiquorum Martyrum passionibus à nobis collectis poterit percipere* - - Ex quibus colligere possumus, Eusebii opus amplissimum fuisse, atque integras Martyrum historias continuisse, ac proinde à contracto illo Gregorii Codice, & à vulgato Martyrologii charactere longè dissimile. Quamvis tamen Eusebius primus Martyrologii Auctor verè dici non possit, nihilominus eo nomine audit apud Florum, Usuardum, & Adonem, fortasse quia ex magna ejus collectione excerpta sunt paucula illa acta, ex quibus posteà conflatum est Martyrologium. Huic operi primum incubuisse Hieronymum, creditu facillimum est. Nam Cassiodorus Ascetas suos in Divinis Lectionibus instituens *cap.* 32. Hieronymi opus commendat, quod de passionibus Martyrum conscripsit - - *Passiones Martyrum legite constanter, quas inter alia in Epist. la Hieronymi ad Chromatium, & Heliodorum destinata procul dubio reperietis, qui per totum orbem terrarum floruere* - - Martyrologii utique Cassiodorus nomen illi non tribuit, sed Epistolæ passionis Martyrum, cùm verò epistolam dixerit, quis magnum codicem fuisse existimabit? Edidit Florentinius vetus Martyrologium sub Hieronymi nomine, quod ipsius esse validissimis argumentis demonstrat, certè illud notis à Gregorio Magno codici suo attributis ita respondet, ut nomine, & Martyribus per totum orbem florentibus Hieronymi Epistolæ congruat, cujus meminit Cassiodorus. Hoc Martyrologium à Beda, Floro, Adone, Notkero, & Usuardo tanquam Hieronymi laudati probat in Admonitionibus prævìis Florentinius, ut ea de re dubitari non posse videatur.

Post Gregorii tempora diversa esse cœperunt Martyrologii exemplaria, ac plures mutationes acceperunt, factumque est, ut non tantùm ipsa nomina Martyrum, diem locaque passionum continerent, sed quid quis sit passus, sæpe breviter narraretur, superadditis etiam aliis Martyribus, & Confessoribus. Cùm autem non æquè omnes ab omnibus adderentur Ecclesiis, inde accidit, conjiciente Baronio, ut quot essent Ecclesiæ, totidem ferè haberentur Romani Martyrologii exemplaria, eademque inter se diversa: primus, qui aliquid veteri Martyrologio addidisse creditur, fuit Ven. Beda, de quo hæc refert Auctor Catalogi Scriptorum ejus post Præfationem ejusdem Bedæ lib. de temp. - Martyrologium scripsit de Natalitiis Sanctorum diebus, in quo omnes, quos invenire potuit, non solùm qua die, verùm quo genere certaminis, vel sub quo Judice vicerint, diligenter adnotare studuit - - Putat Baronius, Bedam nihil aliud fecisse, quàm Romanum Martyrologium, Romà in Angliam à S. Augustino allatum, novis aliquot Additionibus cumulasse, quas satis prolixas fuisse colligit ex iis, quæ ex eodem recitat Amalarius de Officiis Ecclesiasticis *lib.* 2. *c.* 24. - Vulgatum est hoc Martyrologium *tom.* 3. *operum Bedæ anno* 1563. ac deinde seorsùm typis Plantinianis anno 1564. Metricum Martyrologium sub nomine Bedæ vulgavit Dacherius tom. 10. spicileg. primæ editionis. Dubitat Bollandus in Præfat. Gen. §. 58. an uspiam germanum Bedæ Martyrologium exitstat? Sed dubitationem omnem exemere Viri DD. Enschen. & Papeb. qui genuinum

Bedæ

Bedæ Martyrologium à Flori auctariis accuratè distributum ediderunt tom. 2. SS. Martii. Quia verò Beda aliquot dies Martyrum nominibus vacuos reliquit, Flori Lugdunensis Ecclesiæ Diaconi curâ suppleti fuiut, ùt testatur Ado Viennensis in Præfatione sui Martyrologii; ejusdem Flori mentionem fecit Usuardus, & Sigebertus, de Viris illustribus *cap.* 64. -- Post Bedam, ac Florum, strenuam condendo Martyrologio operam navavit Usuardus, de quo hæc Sigebertus Gemblacen. in lib. de scriptor. Ecclesiastic. cap. 85.-- *Usua dus Monachus provocatus studio Hieronymi, & Bedæ, qui Festivitates Sanctorum annuatim recurrentes partim annotaverant, maximè autem animatus studio, & jussu M. Caroli Imperat. cui displicebat, quòd Hieronymus, & Beda studentes nimis brevitati, prætermiserant multa necessaria, & quàmplures Kalendarum dies intactos reliquerant, in gratiam ejus studuit opus imperfectum supplere, & Festivitates Sanctorum per singulis Kalendarum dies annotans integrum Martyrologium effecit* -- Quod hìc ait Sigebertus, Hieronymum plures Kalendarum dies intactos reliquisse, falsi convincitur ex ipso Usuardo, qui Bedæ soli defectum illum attribuit in Epistola ad Carolum Calvum -- In hac fatetur Usuardus, se plurimum profecisse ex Floro, quem memorabilem virum appellat, additamentis Prima hujus Martyrologii editio ea est, quam frequenter citatam habes sub nomine Lubecanæ an. 1475. quam maximam Jo. Baptist. Sollerius appellat, quia ejus forma in lato, spissoque folio expansa est, & ab illa Lubecana distinguitur an. 1490. Secunda huj s editio facta est Ultrajecti an. 1480. immixta Aureæ Jacobi de Voragine. Tertia Coloniæ eodem anno, ac secunda Lubecana, sicut & alia Parisiis eodem anno 1490. sub solo titulo Martyrologii, ùt testatur Rosveydus. Descriptas hactenus Usuardi editiones antecellit Veneta procurante Belino, Ord. Eremit. S. Augustini, an. 1498. cui Titulus -- *Martyrologium secundùm morem Romanæ Curiæ* -- Parisiis denuo editum est hoc Martyrologium an. 1521. & aliam ejusdem editionem Parisiis curavit an. 1536. Eribertus Rosveydus. Castigatior Belianis editionibus est utraque Coloniæ an. 1515. & 1521. quam utramque Hermanno Gresgen adscribunt Bollandus, & Socii. Prodiit etiam hoc Martyrologium Lovanii 1568. cum additionibus Jo. Molani, & censura Jo. Hessels de legendis quibusdam Sanctorum. Postremò omnium pulcherrimam Martyrologii Usuardini editionem adornavit Jo. Baptista Sollerius tom. 6. Sanct. Junii.

Inter opera Rabani legitur Martyrologium, quod in Codice Monasterii S. Galli repertum, atque editum est ab Henrico Canisio tom. 6. Antiq. Lect.

Bollandus videtur dubitare, an Rabani sit Martyrologium illud, cùm nemo veterum memoriæ mandaverit, à Rabano Martyrologium aliquod fuisse conscriptum; sed Bollandi successores Papebrochius, Jo. Baptista Sollerius, & Castellanus in Præfat. ad I. Bimestre pro certo habent, Rabanum in pluribus supplevisse Bedæ Martyrologium exemplo Flori: immò Papebrochius in Prologo *n.* 11. credidit, Rabanum, ac Florum eodem tempore Bedam supplevisse, scilicet circa annum 830. Aliter censet Castellanus *loc. cit.* ubi ait, Rabanum Martyrologium scripsisse circa annum 845. tunc nempe, cùm, demissa an. 842. Abbatiæ Fuldensis Præfectura, privatus ibi degeret, ut probabile omnino sit, Flori laborem in augendo Beda ad Rabani manus pervenisse. Sollerius rejecta Papebrochii sententia, Castellano adhæret. Eodem Seculo nono floruit Wandelbertus, Prumiensis Monachus, qui Flori ope, & subsidio usus, ùt ait ipse in Epist. ad illustrem virum Otricum, Martyrologium metro edidit an. 842. Martyrologium hoc legitur *tom.* 1. operum Bedæ sub Titulo Ephemeridum Bedæ, sed Molanus in prima Usuardi editione vero Auctori restituit. Bollandus illud se ex MS. Codice accuratius editurum

turum pollicetur in *Praefat. art. 9. cap. 3. §. 8.* Ado etiam, Viennensis Episcopus, ejusdem Seculi Scriptor, luculentius scripsit Martyrologium, quod à Jacobo Mosandro, tum à Rosveydo editum est; sed jam illud ante utrumque vulgaverat Lipomanus *tom. 4.* Adonem ante Usuardum suum edidisse Martyrologium, probare conatur Sollerius in praenotatis ad Usuardi Martyrologium; iis tamen utitur argumentis, quae facilè solvi possent, si unum excipias, quod omnium est validissimum, & invictum, atque hoc est - - Usuardi Martyrologium dedicatur Carolo Calvo jam Imperatori: atqui Carolus Imperator non fuit ante an. 875. ergo vel illo anno compositum, vel anno sequenti. Atqui Ado suum scripsit Martyrologium circiter an. 857. illud enim certè composuit antequàm ad Cathedram Viennensem eveheretur, ut indubium est, Cathedram Viennensem conscendisse anno 860. ergo ante praedictum annum Martyrologium ab eo descriptum est. Negat etiam Sollerius, nullam Usuardum Adonis fecisse mentionem, & putat, haec Usuardi verba: *Adhibui Flori memorabilis viri collecta è pluribus in eodem negotio secundi libri Commenta*, de Adone intelligenda esse; quem idcirco Usuardus Florum esse credidit, quòd transmissum ad se Adonis Martyrologium Auctoris nomen in fronte operis non haberet. Id creditu difficile videtur; argumentum tamen illud Chronologicum rem extra dubium ponit. Adoni suppar Notkerus, Monachus Coenobii S. Galli apud Helvetios, Martyrologium quoque composuit, quod ab Henrico Canisio vulgatum est *tom. 4.* antiquae lection. mutilum tamen, observante Bollando; qui plura de Natkero desiderat, adeat Papebrochium in Comment. ad diem 6. Aprilis *pag. 570.* ubi hunc à variis Notkeriis accuratè distinguit. Putant aliqui, Ditmarum Mersburgensem in Lasconia Episcopum Martyrologium aliquod composuisse, quod in ejus Chronico ita legatur: *Sanctorum Reliquias, & munda earundem receptacula, cum aliis utilitatibus plurimis tum in prediis, quàm in mancipiis ego acquisivi, & ne te forsitan laterent, Martyrologio inscripsi.* Bollandus tamen contendit, ex illis verbis concludi non posse, an ipse Ditmarus Martyrologium confecerit, an ab alio descripserit, aut eo dumtaxat usus fuerit. Haec sunt Martyrologia, quae ab antiquis Scriptoribus edita sunt. Plures etiam recentiores edendis, vel illustrandis Martyrologiis suam operam collocarunt, quos inter Galesinius, Caesar Baronius; sed nobis sufficit, aliqualem veterum notitiam suppeditasse. Qui plura desiderat, adeat Bollandum in Praefatione generali, Florentinium in Adnonitionibus praeviis, & Andream du Saussay, necnon nostri Francisci Mariae de Aste Disceptationes in Martyrologium Romanum. Antequàm huic de Martyrologiis animadversioni finem imponam, observare lubet, Valesium in eam descendisse opinionem, ut crederet, nullum unquam fuisse proprium, ac peculiare Martyrologium Ecclesiae Romanae ante illud, quod jussu Sixti V. editum est Baronii notationibus illustratum. Portentosam hanc Valesii sententiam clarissimis argumentis evertit doctissimus Florentinius loco suprà laudato. Mabillonius Praefatione secunda in Seculum quartum *cap. 6. num.* 174. ait, se Valesii opinionem (quam ibidem extensè refert) penitus refutare nolle: se tamen dissimulare non posse auctoritatem Concilii Cloveshoviensis anno 747. celebrati, in quo diserta de Martyrologio Romano mentio habetur in Canone 13. definiente - - Ut per gyrum totius anni Natalitia Sanctorum una eademque die juxta Martyrologium ejusdem Romanae Ecclesiae cum sua sibi convenienti psalmodia, seu cantilena venerentur - - Nihil inquit Mabillonius hoc Testimonio apertius. At Testimonio quo nihil clarius afferri potest, an non penitus refutatur Valesii sententia invito etiam Mabillonio?

Gavant. Rubr. Brev.

III. Gavant. pag. 79. col. 2. num. 9. - - *Translato tamen Festo al cujus Sancti &c*) Contendit hoc loco Gavantus, quòd in translatione Festi alicujus Sancti fieri non debeat translatio de eodem in lectione Martyrologii, nisi in casibus, qui in Martyrologio exprimuntur. Hanc sententiam docent etiam communiter cæteri Rubricistæ, præsertim Bissus *lit. M. n.* 101. § 7. & Guyetus *l. b.* 2. *cap.* 14. *quæst.* 5. - Quærit tamen eodem loco Guyetus, an appellatio Sancti transferri possit in lectione Martyrologii, quando Festum ipsius non simpliciter transfertur, sed penitus mutatur à die proprio, in quo semper impeditur, in alium, cui perpetuò addicatur, quod modò contingit in Festo S. Mariæ Magdalenæ de Pazzis, quæ à die 25. Maji modò impedita Festo S. Gregorii VII. in perpetuum fuit translatum ad diem 27. ejusdem Mensis. Quæstioni affirmativè respondet Guyetus, si tamen id fiat ab Ecclesiarum Præsidibus. Hæc opinio Guyeti omnino conformis est Decreto S. R. C. 5. Maji 1736. *in Einsilden.* in quo statuitur, ut pridie Festo S. Canuti, quod pro Ordine Benedictino fixè est repositus ad diem 20. Februarii, hoc elogium legatur in Martyrologio - - S. Canuti Regis, & Martyris septimo Idus Januarii - - non variata tamen dispositione Martyrologii Romani, quod etiam confirmatur altero Decreto ejusdem Congregationis *in eadem Einsilden.* quo permittitur annunciari in Martyrologio Festa ad diem fixum translata pridie quàm celebrentur. Utrumque Decretum datur in nostro Indice, primum quidem sub *n.* 306. alterum vero sub *n.* 314.

Quæri etiam hìc potest, num dies Octava Festorum propriorum annunciari debeat in Martyrologio, sicut etiam Vigiliæ, & Beati nondum canonizati? Quod attinet ad Octavas, Ceremoniale Monasticum *lib.* 2. *cap.* 7 §. 3. asserit, annunciandam esse Octavam: consentit Bissus *lit. M. n.* 101. §. 4. si tamen de ea sequenti die faciendum sit Officium. Guyetus non omnino dat manus, quia neque diei Paschæ, nec Ascensionis, nec Festi Corporis Christi Octavarum annunciatio in Martyrologio ipsò in ferie Festorum Mobilium præscribitur, quod utique fieri oportuerat, si de jure esset, ut Octavæ omnes annunciarentur. Et vero nihil pronius erat, quàm, ut in præfata Rubrica Martyrologii Festis propriis adderentur simul & eorum dies Octavæ, si earum annunciatio æquè fieri debuerat. Hac ratione Guyetus impugnat usum annunciandi Octavas. Sed nescio, an omissio Octavarum Festorum Mobilium præjudicium inferre possit Octavis Festorum non Mobilium. Certè quodcunque Festum non Mobile habens Octavam annunciatur in Martyrologio cum sua Octava: prætereà exemplum Octavarum Paschæ, & Pentecostes ad rem non facit, nam hujusmodi Festa propriè non habent diem Octavam, & Rubrica Breviarii disertè affirmat *tit.* 7. *num.* 2. quòd - - in Paschate Resurrectionis, & Pentecostes Officium Octavæ terminatur in Sabbato sequenti ad Nonam; unde mirum non est, si eorum Octavæ non annuncientur. Octavarum Ascensionis, & corporis Christi, quamvis nulla sit mentio in Rubrica Martyrologii, usus tamen communis Ecclesiarum est, ut annuncientur. Utemur ergo libertate, quam posteà nobis Guyetus ipse concedit, & cum Bisso opinabimur, Octavarum, saltem quarum sequenti die fiet Officium, mentionem fieri posse in Martyrologio. De Vigiliis Festorum propriorum nullo modo consentit idem Guyetus, fiat aliqua enunciatio, sive ipsarum fiat, sive non fiat Officium, sive in iis servetur, vel non servetur jejunium, cui opinioni adhæret Bissus *loc. cit.* §. 3. Nam, inquit, ex Rubrica Martyrologii solùm habetur, addenda esse Festa, de quibus sequenti die faciendum est Officium, Vigilias autem non venire nomine Festi, est satis compertum. Sed cùm in Martyrologio Romano Vigiliæ etiam plurium Festorum annuncientur, nescio, quare permitti non possit annunciatio aliarum Vigiliarum in Eccle-

sis

fiis particularibus. An non Rubrica permittit annunciari Festa particularia? cur ergo prohibita censetur annunciatio Vigiliarum? Qui principale concedit, videtur etiam concedere accessorium; & certè quamvis Rubrica de Festis tantùm expressè loquatur, vult tamen Bissus, eorum Octavas enunciari posse. Neque nos movet ratio illa, quòd Vigiliæ non veniant nomine Festi; probaret enim, malè appositam esse Martyrologio Romano commemorationem Vigiliarum, quæ in illo habentur, cùm ipsæ Festa non sint. De Beatis concedunt idem Guyetus & Bissus, fieri posse in Martyrologio appellationem, & quidem primo loco, si de iis ex concessione Summi Pontificis alicubi fiat Officium. Si verò de iis non fiat Officium, putant, etiam eorum nomina in propriis locis palàm pronunciari posse, sed post cæteros Sanctos. In utroque placito viri doctissimi non patientur nos adversarios. Quoniam verò diximus, in Martyrologio legendo pronunciari posse nomina Sanctorum, quæ in ipso non recensentur, advertendum est cum Bisso *or. cit.* §. 10. ad id brevi admodum Oratione utendum esse, quare præter nomen Sancti, locum, & diem obitûs, sive passionis, si fuerit Martyr., non erit opus aliud addere. Et quamvis idem Bissus velit, de ipsis prædicari posse breve aliquod elogium ad excitandam majorem erga ipsos venerationem; ego tamen inconsulta S. R. C. crederem abstinendum esse ab hujusmodi elogiis.

Circa modum legendi in Choro Martyrologium Lector exactè servare debet dispositiones Rubricæ Martyrologio præfixæ, quam suprà exhibuimus, quibus addi potest, quòd idem Lector accedere debet, detecto capite, ad legile, super quo ponendum est Martyrologium, & præmissa Cruci Altaris reverentia, vel genuflexione, præsertim si Sacramentum aderit, postquàm Hebdomadarius dixerit *Benedicamus Domino*, & responsum fuerit à Choro *Deo gratias*, incipiet lectionem Martyrologii, Choro interim, & Hebdomadario sedentibus. Quòd si præcipuum aliquod Festum, vel Patroni nomen pronuncietur, fieri debet ab omnibus reverentia capitis detectioni, & inclinationi conjuncta. Postquàm finita fuerit lectio Martyrologii, Lector facta debita reverentia, vel genuflexione, ùt suprà, & salutatio priùs Choro, revertitur ad locum suum. Chorus respondet *Deo gratias*, & surgunt omnes prosequente Hebdomadario *Pretiosa &c.*

Speciali autem Sollemnitate, & Ritu in omnibus Ecclesiis cantari solet, & debet Martyrologium in Vigilia Nativitatis Domini, de quo Gavantus agit *sect.* 10. *cap.* 2. *num.* 7. Nos verò in eadem Vigilia Nativitatis Domini de Ritibus in ea servandis in dicto Martyrologio cantando disseremus.

IV. Gavant. pag. 80. col. 1. n. 14. - - *Legitur autem Martyrologium post orationem ad Primam &c.*) In nostris Observationibus ad *cap.* 3. *sect.* 4. suspendimus loqui *de Martyrologio, de Pretiosa*, & de reliquis precibus, quæ recitantur ad Primam, quia sectando Gavanti vestigia de his omnibus hoc loco sermonem nos habituros promisimus. Postquàm igitur de Martyrologii origine, & Auctoribus satis, ùt arbitror, locuti sumus, nunc procedimus ad examinandam circumstantiam tum temporis, tum etiam loci, in quo Martyrologium impræsentiarum legitur, & antiquitus legebatur. Itaque legitur Martyrologium in Choro post Orationem ad Primam, ùt notant Rubricæ cujuscumque Breviarii eidem Primæ Horæ insertæ. Sed antiquus Monachorum mos erat manè Capitulum vocare, seu Monachos congregare in suis Monasteriis ad Martyrologii, Necrologii, sacræque Regulæ lectionem, culparum emendationem, ac laboris injunctionem, distributionemque faciendam à Capitibus, seu Superioribus Cœnobiorum, qui simul cum aliis conveniebant, ùt volunt nonnulli, seu quod veriùs credit Martene *lib.* 1. *cap.* 5. *de Monachorum Ritibus* à Regulæ *Capitulo*, quod in tali Monachorum Congregatione le-

gebatur, hæc *Capitulum* fuit appellata. Immò etiam locus ipse, ubi hæc tractabantur, Capituli nuncupationem accepit, de qua re fusè differit Haeftenus *lib. 8. tract. 1. disquisit. 1.* Multa etiam *loc. cit* describit Martene, præsertim de loco ejusdem Capituli, de modo, quo Monachi congregabantur, necnon de tempore, quod erat post Primam, & aliquando etiam post Tertiam, & de his, quæ in Capitulo peragebantur. Idem Martene *num. 7.* asserit, quòd congregati omnes atque in unum sedentes ad actus Capitulares procedebant, ex quibus tres dumtaxat memorat Radulphus *in lib. de observant. Canonum, propos. 14.* ubi ait -- In Officio autem Capituli, quod fit post Primam, fiunt tria: Primo, memoria Sanctorum in recitatione Martyrologii cum ℣. *Pretiosa*, & Capitulo *Sancta Maria.* Secundò, memoria Defunctorum in Anniversariis recitandis cum *Miserere mei Deus*, & Collectis. Tertiò, quia tunc ad labores diurnos præparari debemus, addunt preces congruentes, dicendo ter *Deus in adjutorium &c.* Hæc laudatus Radulphus; quibus subnectit Martene, quòd multò plures Capitulares actus recenseri possent, & 1. lectio Martyrologii cum Collecta sequenti; 2. Divini invocatio auxilii, ad reliquos diei actus per ℣. *Deus in adjutorium &c.* 3. Lectio Regulæ, aut alicujus Homiliæ; 4. Commemoratio Defunctorum per lectionem Necrologii; 5. Commemoratio item Benefactorum viventium cum precibus; 6. Officialium institutio; 7. Culparum correctio; 8. Laboris injunctio, de quibus singillatim, & breviter quidem idem Martene agit.

Primus itaque actus Capituli erat lectio Martyrologii, ita pariter statuente Synodo Aquisgranensi *Canone 66.* his verbis: *Ut ad Capitulum primitus Martyrologium legatur:* Quæ tamen lectio anteà in usu fuisse docet antiquus Ordo Conversationis Monasticæ. Circa hancMartyrologii lectionem observandum est cum Martene, primò, quòd Lector in medio Capituli constitutus benedictionem postulabat ad legendum, ùt tradit Ordo Conversationis Monasticæ anno 1659. Neapoli editus, in quo habetur: *Et petat benedictionem Lector, & recitentur nomina Sanctorum.* Liber usuum Cisterciensium *cap. 70.* ait: *Lector verò veniens ante Analogium aperiat librum, & inclinet se ad benedictionem,* & Bursfeldenses in Ord. Cap. 11. ita præscribunt: *Procedat in medium, qui lecturus est, ad benedictionem humiliter se inclinans, qua data, resideant, sed nemo ante Præsidentem.* In antiquis verò Germaniæ Consuetudinibus manuscriptis ad solum Prioris Sacerdotis nutum legi debet Martyrologium: *Et sedentibus cunctis Prior Sacerdos dat lectori signum, ut legat.* Sed neque in Concordia Dunstani, neque in Decretis Lanfranci, neque in M. SS. Consuetudinibus S. Germani à Pratis ulla fit mentio petendæ Benedictionis ad Lectionem Martyrologii.

Secundò, idem Lector eos semper annunciabat Sanctos; quorum Natalis dies in diem sequentem incideret, sive ùt habet antiquus Ordo Conversationis Monasticæ Cap. 3. *quorum Festa crastina dies excipiet*, quibus diem mensis, & lunæ præmittebat; & ita præscribit Ceremoniale Bursfeldensium Cap. 11. *Lector legat lectionem de Martyrologio præmittens quotam mensis, & Lunæ juxta Computationem Kalendarii, & pronunciatur non præsens dies, sed semper crastinus.*

Tertiò, in illa Lectione non dicet Lector, ea finita, *Tu autem &c. sed aliorum plurimorum Sanctorum &c.* De qua clausula ita in Chronico Chronicorum fol. 166. *Usuardus*, qui jussu Caroli Magni compilavit Martyrologium, reperit, singulis diebus plusquàm trecenta Festa concurrere, ideò statutum fuit, ut diceretur: *& aliorum plurimorum Sanctorum Martyrum &c.*

V. Gavant. eod. n. 14. *Pretiosa in conspectu Domini &c.* Finita Martyrologii lectione, surgere debent omnes, & dici ab Hebdomadario *Pretiosa in conspectu Domini*, cui cæteri

cæteri de Choro respondent *Mors Sanctorum ejus.* Liber autem Usuum Cisterciensium Cap. 70. ait: *Tunc surgant Fratres, & vertant se ad orientem dicentes Versum, qui in Collectaneo habetur, id est, Pretiosa in conspectu Domini, Sacerdote Hebdomadario incipiente;* quem sequebatur dicenda à Sacerdote Oratio: *Ipsi, & omnes Sancti Dei intercedant pro nobis, ut mereamur ab eo adjuvari, qui vivit, & regnat in secula seculorum, Amen.* Cui quidem orationi Religionis, ac devotionis ergo in Beatissimam Dei Genitricem, juxta præsentes Rubricas præmittitur Sacratissimum B. M. nomen hoc modo: *Sancta Maria, & omnes Sancti &c.* Quæ additio utique non reperitur in antiquo Ordine Conversationis Monasticæ, neque in manuscriptis Consuetudinibus S. Germani à Pratis, neque apud Crodogangum in Regul. Canonic. neque in Ceremoniali Bursfeldensium; sed non ideò ita recentioris est institutionis, nam extat in manuscripto Breviario Cassinensi Institutionis Oratorii, in quo utrumque dicendi modum, diversis tamen in locis se reperisse asserit Martene *loc. cit. num. 12.* Hæc Oratio à Sacerdote, ùt innuimus, dicebatur; in Ordine tamen Monastico apud Haeftenum, & in MS. Sangermanensi præscribitur, quòd dicatur à Priore.

VI. Gavant. eod. num. 14. *Repetito ve fu ter:* Deus, in adjutorium meum intende &c.) Recitata prædicta Oratione à Sacerdote, ad Deum Trinum elevamur, ait Gavantus, repetito versu ter: *Deus, in adjutorium meum intende.* De hoc eodem versu laudatus Martene n. 14. ait, quòd erat secundus Capitularis actus, & n. 17. quòd ter à Priore, vel à Sacerdote ex integro talis versus dicebatur, terque item à Congregatione repetebatur, ùt patet ex antiquo Ordine Conversationis Monasticæ: *Dicatur versus ad solvendum silentium; id est,* Deus, in adjutorium meum intende: Domine, ad adjuvandum me festina, *tribus vicibus Priore incipiente, cæteris autem respondentibus ad ipsum.* Tertiò extat super hac re Capitulum XI. Monachorum Sangallensium relatum in Seculo IV. Benedictino *part. 1. pag. 741.* ubi leguntur hæc verba. (*Ut versus ad Capitulum, id est,* Deus, in adjutorium meum, *à Presbytero ter, terque à Congregatione repetitus dicatur, & dicta* Gloria *post hoc non adjungant* Alleluja) idem præscribit Ceremoniale Bursfeldensium relatum à Martene *loc. cit. loco* Alleluja *post* Gloria Patri *dicitur Litania seu Kyrie eleison &c.* ad quam Monachi flectebant genua, surgebantque ad Orationis Dominicæ conclusionem; ita enim tradit liber Usuum Cisterciensium *Cap. 70. Prosternantur super sedes superiores, aut incurventur super genua secundum tempus dicentes simul* Kyrie eleison . . . . *& quando Sacerdos dixerit* & ne nos inducas in tentationem, *erigantur, donec Sacerdos dicat:* Dirigere, & sanctificare &c. *& tunc incurventur.* Ceremoniale verò Bursfeldense præscribit: *Deinde Litaniam, scilicet* Kyrie eleison: Christe eleison: Kyrie eleison: *alternatim per Choros dicant, & consequenter prostrati, aut pro temporis qualitate incurvati sub silentio* Pater noster *usque ad* & ne nos, *quam partem postquàm erectis ad sonitum Præsidentis fratribus, Sacerdos dixerit, & Conventus responderit:* Sed libera nos à malo; *subjungat Sacerdos versum:* Respice &c. *Denique subnectat orationem:* Dirigere &c. Cujus orationis varia exemplaria refert Martene *loc. supracit. num. 19.* Hæc oratio ex antiquo Ordine Conversationis Monasticæ dicenda præscribitur à Priore, ex libro Usuum Cisterciensium à Sacerdote, ad quam semper incurvati debent esse omnes; ea finita Prior ex eodem Ordine Monastico subjungebat: *Adjutorium nostrum &c.* cæteri respondebant: *Qui fecit Cælum, & terram.*

Tertius Capitularis actus prædictas preces, (quæ non erant simplex præparatio ad laborem manuum, sed ad omnes diurnos actus respiciebant, ùt satis indicant prædictæ Collectæ verba illa: *Dirigere, & sanctificare &c.*) immediatè sequebatur Lectio Regulæ, de qua multa tradit sæpè laudatus Martene in

suo eruditissimo Commentario ad ejusdem Regul. *Cap. 66.* Ad hanc sedebant omnes, ita tamen, ut priùs assideret, qui Capitulo præerat, in cujus fine subjungebat Lector: *Tu autem Domine &c.* sed nullam initio videtur petiisse benedictionem. Huic Regulæ lectioni substituta est juxta Ritum Romanum brevis lectio, seu Capitulum, quod dicitur in fine Primæ, petendo tamen benedictionem ab Hebdomadario, quo brevi Capitulo lecto, subjungitur à Lectore: *Tu autem Domine &c.*

Lectionem Regulæ, vel Homiliæ excipit in Sancti Germani à Pratis MSS. Consuetudinibus, & Ceremoniali Bursfeldens. lectio Necrologii: in quo descripta erant eorum nomina, qui ex hac vita migraverant, desumendo initium ab insignioribus viris, post quos Episcopi de Ecclesia benemeriti, qui eam construxerant, Benefactores, Amici, aliique Defuncti nominatim appellabantur, eorumque merita in Ecclesia narrabantur, atque preces pro illis effundebantur.

De hujusmodi Necrologii lectione nulla fit mentio neque in Antiquo Ordine Monastico, neque in Concordia Dunstani, neque in statutis Lanfranci, neque in MSS. Consuetudinibus Germaniæ; nihilominus Necrologiorum satis antiquus videtur usus; nam Regis Oswaldis Depositionis diem annotatum fuisse in Codice Defunctorum, legimus apud Bedam, quem etiam Annalem vocat *lib. 4. Histor. Anglicanæ Cap. 14.* Alia de his Necrologiis, & de aliis Capitularibus actibus legi possunt apud eumdem Martene, & apud Grancolas *lib. 1. in Breviar. Rom. Cap. 36.*

De Antiphonis B. M. in fine Officii. XXXVI.

RUBRICA.

1 *Antiphonæ Beatæ Mariæ positæ in fine Psalterii post Completorium, singulæ dicuntur pro temporis diversitate, ut ibi annotatur, præterquàm in triduo majoris Hebdomadæ ante Pascha.*

2 *Dicuntur autem extra Chorum, tantùm in fine Completorii, & in fine Matutini, dictis Laudibus, si tunc terminandum sit Officium: alioquin, si alia subsequatur Hora, in fine ultimæ Horæ. In Choro autem semper dicuntur, quandocumque terminata aliqua Hora discedendum est à Choro.*

3 *Numquam verò dicuntur post aliquam Horam, quando subsequitur cum Officio diei Officium Defunctorum, vel septem Psalmi Pœnitentiales, aut Litaniæ, præterquàm post Completorium, in quo semper dicuntur, etiam si prædicta subsequantur: neque etiam dicuntur, quando post aliquam Horam immediatè subsequitur Missa. Dicuntur autem flexis genibus, (præterquàm in diebus Dominicis, à primis Vesperis Sabbati, & toto tempore Paschali) Hebdomadario tamen ad Orationem surgente.*

Novæ Observationes & Additiones ad Gavanti

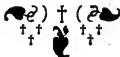
Cap. XXII. De fine Officii, & Antiphonis finalibus Beatæ Mariæ.

I. Gavant. pag. 80. col. 2. n. 5. *Sequitur autem una ex Antiphonis B. Virginis, quas non legi apud antiquos &c.)* Verè Gavantus affirmat, se in antiquis monumentis non legisse Antiphonas, quas in fine Completorii statis anni temporibus recitare solemus; siquidem in

in nullo, quòd sciam, Breviario reperiuntur ante annum 1520. quamvis apud Franciscanos jam ab an. 1249. ut optimè advertit Gavantus, in usu essent. Earum mentio est in MSS. statutis Capituli Floriacensis Abbatum Floriaci, & Prioris, & Conventûs *de Regula cap.* 4. apud Martene *de Antiq. Monach Rit. lib. cap.* 12. *num.* 17. his verbis -- In fine Completorii loco Antiphonarum, quæ dicuntur de Beata Maria, videlicet: *Completi sunt*, & *Ecce completa sunt*, debet alia Antiphona, scilicet *Alma Redemptoris*, aut *Salve Regina*, seu qualibet alia Antiphona ad libitum Cantoris singulis diebus in Conventu sollèmniter celebrari -- Nescio, an de hujusmodi Antiphonis intelligendum sit decretum Capituli Generalis Anglorum Monachorum An. 1444. Northamptonæ celebrati, quod refert Martene *loc. cit.* -- Ne Serpens versutus, quos Vigilantes nequit subvertere, dormientes noctanter illudat, opus esse censemus ante somnum ejus implorare suffragium, per quam extitit caput ipsius Serpentis contritum; hinc est, quòd statuimus, ut singulis diebus statim post Completorium in honore B. Virginis una in Choro cantetur Antiphona . . . post quam sequatur oratio de eadem -- Quod jam diu sancitum fuerat in Capitulo Provinciali An. 1343. ibidem celebrato. Sed fortasse Antiphonæ B. Virginis in his decretis non sunt aliud nisi illæ, de quibus fit mentio in laudatis statutis Floriacensibus, nempe *Compl ti s nt*, & *Ecce complet a sun*. Bursfeldenses in Ceremoniali ante annos ducentos edito, has Antiphonas cum sua collecta vocant Laudes Beatæ Mariæ. Præcipua ex illis Antiphonis, & cujus in Ecclesia usus antiquior videtur, est *Salve Regina*, cujus recitationem in Ecclesia, præceptam fuisse à Gregorio IX. An. 1234. contendit Sigonius; Cardinalis Quignonius suo Breviario eam inserit, ex quo Pius V. transtulit in Romanum. S. Ludovicus Galliarum Rex, teste Nangio, eam in fine Completorii quotidie recitari volebat. Id pariter decretum fuit à Concilio apud Pennam Fidelem in Hispania An. 1302. In Laudem Sanctæ Virginis in singulis diebus post Completorium cantatur *Salve Regina &c.* alta voce cum versu: *Ora pro nobis &c.* & Oratio *Concede nos Famulos &c.* Carthusiani non in fine Completorii, sed ad Vesperas dicunt hujusmodi Antiphonam; Carmelitæ in fine cujuslibet horæ; Cistercienses toto anni tempore, Cluniacenses verò nunquam recitant. Fratres Prædicatores quotidie post Completorium faciunt processionem canentes in honorem Virginis prædictam Antiphonam; quod primum Parisiis institutum fuit, teste Thoma Cantipratensi *lib.* 2. *de Apol. cap.* 10. Auctorem hujus Antiphonæ Gavantus facit Petrum Compostellanum ex Durando, vel Hermannum Contractum ex Trithemio, sed longè probabilius est, compositam fuisse ab Hermanno Contracto, Monacho Reichriariensi in Svevia, ita appellato, quia ab infantia membra contracta habebat, & obiit An. 1074. Inter opera D. Bernardi habentur IV. Sermones in *Salve Regina*, in quibus tamen Jacobus Merlonus Horstius nihil aut parum invenit dignum ingenio, vel stylo S. Bernardi. Guillelmus Einsengrenius in Chronico Spirensi refert, S. Bernardum Apostolicæ Sedis ad Germanos Legatum cùm quadam die hujusmodi Antiphona recitaretur in Ecclesia Spirensi, genua flexisse, & hæc verba adjunxisse: *O Clemens, ô pia, ô Dulcis Virgo Maria*: Hæc tamen narratio falsitatis omnino argui debet, si verum est, quod statuunt Possevinus in Apparatu, & citatus Horstius, nimirum meditationem quamdam in *Salve Regina*, quæ legitur post supposititios illos Bernardi sermones, Auctorem habere Anselmum Mantuanum Lucensem Episcopum; cùm hic ante Bernardum Clarevallensem vixerit, & in meditatione illa prædicta verba legantur. Aliquam verborum mutationem passa est hæc Antiphona: nam Hermannus Contractus ita scripserat -- *Salve Regina misericordiæ, vita dulcedo*

do &c. & sic recitabant etiam Dominicani Parisiis, cùm processionem illam instituerunt, de qua paulo antè meminimus, & sic etiamnum recitant Carthusiani. In sermonibus citatis habetur quidem Regina misericordiæ, sed cætera verba leguntur perinde ùt in Breviario Romano. Reliquarum Antiphonarum Auctor ignoratur, nisi quòd Antiphonam *Alma Redemptoris* nonnulli eidem Hermanno Contracto adscribunt. Nobis tamen non placet antiqua illa traditio, cujus meminit Sigonius *lib. 2.* Regni Italici, quæque docet, Antiphonam *Regina Cæli lætare* ab Angelis inventam fuisse, cui traditioni miramur Gavantum aliquam fidem præstare potuisse. Protestantes vitio nobis vertunt, quòd in recitatione hujusmodi Antiphonarum, iis titulis B. Virginem decoremus, qui soli Deo debentur. Iniqua prorsus accusatio; nos enim B. Virginem non alia ratione Vitam nostram, Spem nostram appellamus, nisi quia ipsa nobis genuit Christum Dominum, qui verè spes nostra est, ac vita, & à quo ipsa suis precibus spem nobis ac vitam impetrare potest. Quod spectat ad tempus, quo unaquæque ex his Antiphonis recitari solet, id accuratè à Gavanto notatum est, præter unum aliquòd, quod modò examinabimus.

II. Gavant. pag. 81. col. 1. n. 7. -- *Ita ut si Purificatio transferatur, Antiphona hæc quoque non dimittatur &c.)* Asserebat Gavantus, quòd Antiphona *Alma Redemptoris &c.* taliter debeat dici usque ad Purificationem inclusivè, ita ùt, si Purificatio quoad Officium transfertur, prædicta Antiphona quoque non dimittatur, nisi in fine Officii Purificationis; immò verò si Purificatio alicubi octavam habeat, dicebat idem Gavantus, quòd Antiphona *Alma Redemptoris* deberet dici usque ad completorium diei octavæ exclusivè, seu usque ad finem octavæ, & in Comprobationem harum assertionum adducebat Decretum emanatum pro PP. Carmelitis Discalceatis. Verùm hæc Gavanti sententia non potest ampliùs admitti; quia Decreta edita sub die 11. Januarii 1681. & die 10. Januarii 1693. & die 4. Aprilis 1705. quæ dantur in nostro Indice sub numeris 114. 179. & 232. apertè derogant Decreto suprà allegato à Gavanto pro PP. Discalceatis, & declarant, quòd die 2. Februarii post Completorium dimissa Antiphona *Alma Redemptoris* semper dicatur Antiphona *Ave Regina Cælorum*, etiam si Purificatio quoad Officium transferatur, vel alicubi octavam habeat, sicut habet in nostra Congregatione ex Concessione Clementis X. die 20. Augusti 1671. ùt patet ex ejusdem Pontificis Constitutione, quæ incipit *Ad Pastorale*, & quæ est *num.* 44. in Bullario Romano Cherubini, nunc verò in Bullario recentissimæ Romanæ editionis *tom. 7. num. 75.* Attentis præallegatis Decretis corruit etiam opinio Guyeti, quæ habetur in Heortologia *lib. 4. sect. 5. cap. 18. quæst. 5.* (ubi sectatur sententiam Gavanti) propter Decreta posteriùs edita & superiùs allegata, quæ profectò derogant anterioribus, ùt in puncto de Decretis Sac. Cong. docet, & probat Ursaya, celebris hujus Almæ Urbis Advocatus, *Discept. Eccles. tom. 1. part. 3. Discept. 14. n. 82.*



SECTIO

SECTIO SEXTA.

DE PROPRIO DE TEMPORE.

Novæ Obſervationes, & Additiones ad Gavanti
Cap. I. De Adventu.

I. Gavant. pag. 83. col. 2. num. 1. - - *Neque fit Commemoratio Crucis, ne videatur paſſus, antequàm natus &c.*) Omittuntur ab Adventu uſque ad Octavam Epiphaniæ Sanctorum Suffragia, necnon Commemoratio de Cruce, ea videlicet ratione, quam adducit Gavantus, & quæ pariter allegatur in MSS. Conſuetudinibus Monaſterii Lyrenſis, quia videlicet non natum, vel adhuc parvulum, inconveniens eſt prædicare Crucifixum.

Huc ſpectant ſequentia Decreta, nimirum

C: m multis Congregationibus, Religionibus &c. Conceſſum ſit à S. Sede Apoſtolica, ut ſemel, vel pluries in ſingulis hebdomadibus, vel menſibus celebrentur varia Officia per annum, v. g. de SS. Sacramento, vel de Sanctis in diebus non impeditis aliquo Feſto duplici, vel ſemiduplici, hujusmodi Indulta non habent locum in Feriis Adventûs, Quadrageſimæ &c. prout in Decreto dato in noſtro Indice ſub *num.* 236. unde ſuſpenſio prædicti Indulti non ſolùm incipit à die 17. menſis Decembris, quando incipiunt Feriæ digniores uſque ad Vigiliam Nativitatis Domini incluſivè, ùt videntur ſupponere PP. Cappuccini in Rubricis particularibus ſui Breviarii *num.* 7. ſed à Feria ſecunda Dominicæ primæ Adventûs.

Concurrente Dominica 2. Adventûs die 7. Decembris cum Feſto Immaculatæ Conceptionis B. M. V. & die octava Sancti proprii, debet fieri priùs Commemoratio de octava Sancti proprii, deinde de Dominica, juxta diſpoſitionem Tabellæ ſecundæ de Concurrentia Dominicæ Majoris, ſive primæ, ſive ſecundæ Claſſis cum die octava; ùt ibi Regula tertia, quemadmodum docet Rubrica Breviarii Romani *num.* 1. Ita S. R. C. 10. Januarii 1693. & datur in noſtro Indice ſub *num.* 180.

In Feriis Adventûs quæ Antiphonæ dicendæ ſint tum ad Laudes, tum ad Horas, ſatis declaratur in Rubricis Breviarii, ſicut etiam quando ſit dicendum Officium Defunctorum.

Novæ Obſervationes, & Additiones ad Gavanti
Cap. II. De Antiphonis majoribus Adventûs.

I. Gavant. pag. 84. col. 1. n. 1. - - *Quæ per ſeptem dies ante Nativitatem Domini recitantur &c.* Quando advenit dies XVII. Decembris (in qua, ùt notat Gavantus, & ante ipſum Rubricæ, regulariter ponuntur Antiphonæ propriæ ad Laudes in Officio de tempore, & in quocunque Officio Antiphonæ Majores O. ad *Magnificat*, vel poſt in Officio de aliquo Feſto) ceſſant, ac ſuſpenduntur omnes Octavæ particulares, unde uſque ad diem Epiphaniæ incluſivè, non modo nullum amplius Feſtum Eccleſiæ alicujus particu-

cularis celebrari intra illud tempus potest cum Octava, sed etiam Octavæ jam antecedenter cœptæ, seu inchoatæ tunc abrumpuntur, ita ut nil amplius, ne quidem Commemoratio de ea fieri possit in Officio, & Missa, ùt expressè præscribit Rubrica generalis VII. Breviarii in fine *num.* 1. Quare si occurrat dies Octava Festi habentis Octavam, v.g. Titularis Ecclesiæ, Dedicationis &c. in die 17. Decembris, ne quidem in pridianis Vesperis fieri debebit Commemoratio *de die illa Octava*: cùm enim sequenti die, dies Octava Festi Officium non habeat, nec etiam conveniet, ut habeat primas Vesperas etiam tantùm partiales, aut Commemorationem ex primis Vesperis, uti ad citatam Rubricam discurrit noster Gavantus *sect.* 3. *cap.* 8. *num.* 9. *ac* 13.

Huc spectant Decreta edita à S. R. C. die 17. Novembris 1607. & die 17. Maji 1692. & quæ dantur in nostro Indice sub *num.* 30. & 170.

Cap. III De Dominica quarta Adventûs.

caret novis Observat. & Additionibus.

Novæ Observationes, & Additiones ad Gavanti

Cap. IV. De Vigilia Nativitatis Domini.

I. Gavant. pag. 85. col. 2. n. 1. - - *Si Vigilia venerit in Sabbato &c.*) De hac Vigilia, quando venerit in Sabbato, satis disponitur in Rubricis Breviarii hujus diei, nimirum quomodo recitandi sint Psalmi ad Laudes; sicut etiam satis disponitur, quomodo recitandum sit Officium, quando occurrat in Dominica 4. Adventûs; unde hoc loco ea prætermittimus, cùm facilè legi possint in eodem Breviario.

II. Gavant. pag. 85. col. 2. num. 4. - - *Legitur Martyrologium cum majori quàm aliàs sollemnitate &c.*) Hìc breviter innuit Gavantus, quòd hac die cantatur Martyrologium cum majori, quàm aliàs, sollemnitate, fusiùs verò describit hanc sollemnitatem *sect.* 10. *cap.* 3. *num.* 7. sed adhuc aliqua desiderantur, quæ tamen describuntur tum à Castaldo *lib* 3. *sect.* 1. tum à Bauldry *part.* 4. *cap* 2. qui asserunt, Sacristam, aut alium ante Primam in medio Chori, vel ante Altare parare debere Pulpitum, seu Legile panno violaceo tectum, super quod poni debet Martyrologium grandioris formæ, si fieri potest, tectum etiam eodem colore.

In Sacristia parari debent duo candelabra cum cereis accendendis, Amictus, & Alba, si his utitur Sacerdos cantaturus Martyrologium, deinde Stola, & Pluviale pariter violaceum; vel paretur Amictus tantùm cum Cotta, & Pluviali, juxta Ecclesiæ consuetudinem. Thuriferarius etiam parat ignem pro Thuribulo, & Naviculam. Præfatus Sacerdos dum *Prima* cantatur in Choro sollemniter, induitur memoratis sacris indumentis, & dum dicuntur versus post Capitulum, præcedentibus Thuriferario cum Thuribulo, & Acolytho cum Navicula, necnon Ceroferarius cum Cereis accensis, procedit ad locum in medio Chori, vel ante Altare, ubi cantari debet Martyrologium, & factâ Altari ab eo, & à Ministris debitâ reverentia, sicut in Missa sollemni, dum dicitur Oratio: *Domine Deus omnipotens*, ministrantibus Acolythis imponit ter incensum in Thuribulum cum solita benedictione, formans signum Crucis, ùt de more; deinde accepto Thuribulo ter incensat Martyrologium, interim Acolitho elevante fimbriam Pluvialis à dexteris, & post incensationem, Thuriferarius accepto Thuribulo, post eum

stat

ſtat cum Acolytho; Ceroferarii etiam ſtant hinc inde à lateribus ejusdem cantantis Martyrologium, faciem, ſicut ipſe, vertentes, & omnes dicto modo manent uſque in finem.

Dicto in Choro *Deo gratias*, & omnibus ſtantibus detecto capite, incipit Cantor lectionem Martyrologii, in quo neque ſeipſum, neque librum ſignabit, ſed ſtans manibus junctis, cantat tono competenti, primò pronunciando Kalendas, deinde proſequendo lectionem. Cùm dicit *in Bethlehem Juda &c.* elevat vocem, & ſtatim omnes (præter ipſum Lectorem, & Ceroferarios, qui ſemper ſtant immobiles) genuflectunt; poſteà altiori, ac ſollemniori tono, qui dicitur paſſionis, ſubdet: *Nativitas Domini noſtri JEſu Chriſti ſecundùm carnem.*

His peractis, & factis debitis reverentiis cùm Acolythis, ac Ceroferariis, eodem ordine, quo venerat, revertitur in Sacriſtiam, ibique paramenta deponit, in Choro verò adſtantes omnes, ad reliquam lectionem, quam aliquis Lector, more ſolito, cantabit, tecto capite ſedebunt.

In aliis Eccleſiis, in quibus hoc Martyrologium non cantatur adeò ſollemniter, debent ſaltem obſervari ea, quæ in Directorio Chori Romani præſcribuntur.

Advertendum eſt hoc loco, Bauldry *n. 7.* aſſerere, quòd ad prædicta verba genuflectere debet etiam ipſemet Celebrans, nempe is, qui Martyrologium decantat; verùm noſter Gavantus apertis verbis loc. ſupracit. *num. 7.* excipit Lectorem Martyrologii ab hac obligatione genuflectendi; cui Gavanti ſententiæ omnes ſubſcribere debemus, ſequendò regulam illam generalem, quæ habetur in Ceremoniali PP. Carmelitarum à Sebaſtiano Fantonio concinnato *lib. 1. Rubr. 52. num. 3.* & in Ceremoniali Clericorum Regularium Minorum à P. Dominico Flumara compoſito *part. 1. cap. 13.* nimirum: *quidquid cantatur ab Hebdomadario, Sacerdotibus, vel Cantoribus, ab ipſis ſtantibus dicetur, & capite detecto.* Etiam in Ceremoniali Clericorum Regul. S. Pauli *lib. 1. cap. 10. §. de Hebdomadario*, hæc habentur: *Hymnum* Veni Creator Spiritus, *&* Ave Maris Stella, *ipſe ſtans cantabit, & primis illis verbis pronunciatis, genuflectet.* Et in allegato Ceremoniali Cleric. Minor. *part. 1. cap. 12.* præſcribitur, quòd, *quando in Veſperis ſollemnibus Celebrans intonat Hymnum* Veni Creator Spiritus, mentes tuorum viſita, *&* Ave Maris Stella, Dei Mater alma, *non genuflectit, niſi poſt cantum ipſorum duorum verſuum, ſed omnes alii de Choro genuflectunt à principio.* Neque id tantùm præfati Clerici Regulares, ſed etiam Minores Conventuales S. Franciſci *part. 8. cap. 6* & Minor. Obſerv. *part. 4. cap. 11.* necnon Auguſtinienſes Diſcalceati in ſuo Ceremoniali *lib. 2. cap. 5.* idem omnino præſcribunt. Denique Caſtaldus noſter in praxi *lib. 2. ſect. 5. cap. 8. num. 10.* ita ſtatuit: *Si verò Hymnus ſit* Veni Creator Spiritus, *vel* Ave Maris Stella, *dum Celebrans Hymnum intonat, omnes genuflectunt, ipſe verò Celebrans poſtquàm illum intonarit, in ſuo genuflexorio, vel in aliquo pulvino ad id parato pariter genuflectit*; ex quibus omnibus apertè deducitur, hujus Martyrologii Cantorem dum pronunciat prædicta verba, quamvis omnes genuflectere debeant, ipſum tamen ſtantem eadem cantare debere; & reverà Diaconus in tertia Miſſa ſollemni diei ſequentis cantando Evangelium, dum profert illa verba: *Et Verbum caro factum eſt*, cæteris genuflectentibus, ipſe ſtans, non verò genuflexus decantat, inclinato quidem capite; & qui cantando Paſſionem Chriſti Domini munus gerit Evangeliſtæ, dum profert illa verba: *Et inclinato capite tradidit ſpiritum*, quamvis omnes ad eadem verba genuflectant, ipſe tamen non procumbit, niſi prolatis iiſdem verbis, & dum fit aliqua pauſa. Ex quibus omnibus magis, magìſque confirmatur, Martyrologii Cantorem in prædicto caſu non debere procumbere, niſi aliqua pauſa ſit facienda per ſpatium Orationis Dominicæ, ùt tra-

tradit Bauldry *num.* 8. nam si verè, ùt decens esset, fiat prædicta pausa, statim postquàm decantata fuerunt illa verba: *Nativitas Domini nostri JEsu Christi secundùm carnem*, tunc profectò etiam Martyrologii Cantor genuflectere deberet, sicuti fit ab eo, qui cantat Passionem, ùt mox diximus.

Unicus nunc mihi ingeritur scrupulus super colore Stolæ, & Pluvialis adhibendi à supradicto Cantore hujus Martyrologii. Dixi suprà, inhærendo Castaldo, Bauldry, & aliis, communiter prædicta indumenta sacra debere esse violacea correspondentia colori hujus Vigiliæ; verùm quia agitur de cantando Martyrologio, in quo annunciatur Festum summæ lætitiæ, nempe Nativitatis Domini nostri JEsu Christi secundùm carnem, non videretur incongruum, si legile, super quo cantandum est Martyrologium prædictum, tegeretur panno albi coloris, & si ejusdem Martyrologii Cantor indueretur pariter Stola, & Pluviali ejusdem coloris. Neque obesse posset, quòd Altaris antipendium, & aliæ vestes Sacerdotum in hac die sint coloris violacei, nam etiam in Sabbato Sancto, quamvis Celebrans, & Subdiaconus induti sint vestibus violacei coloris, & Altare tectum sit palliolo pariter violaceo, nihilominus Diaconus cantaturus Præconium Paschale deponit Casulam plicatam violaceam, & induit Dalmaticam coloris albi, & sic etiam pulpitum, seu legile, super quo cantare debet Præconium, tegitur velo argenteo, vel aureo, non verò violaceo; sicut igitur ad annunciandum Festum Paschale utitur Diaconus prædicto colore lætitiæ, quamvis cæteri induti reperiantur colore violaceo, ita cóngruum videtur, quòd Presbyter, qui cantaturus est eam tantùm Martyrologii partem, in qua Nativitas Salvatoris nostri annunciatur, adhibeat indumenta coloris indicantis lætitiam, nempe albi, non verò coloris violacei, qui significare solet tristitiam. Et reverà hic Ritus observatur in Ecclesia Cathedrali Maceratensi. Sed quamvis hujusmodi ponderationes hoc mihi suadeant; nihilominus recedere non audeo à communi praxi, & sententia nostrorum Doctorum præscribentium in tali circumstantia usum coloris violacei, non verò albi.

Cap. V. De Natali Domini.

caret novis Observat. & Additionibus.

Novæ Observationes, & Additiones ad Gavanti

Cap. VI. De Festis infra Octavam Nativitatis Domini.

I. Gavant. pag. 87. col. 1. n. 1. - - *Habent privilegium non commune aliis Festis secundæ Classis &c.* Festa Sanctorum Stephani, Joannis Apostoli, & Innocentium prorsus singularia sunt, quia in paucis ordinarias, & generales Rubricarum leges sequuntur, & in aliis ab iisdem legibus discrepant. In primis Festum S. Stephani, & Sanctorum Innocentium in Tabula Festorum, nec inter Festa primæ, nec secundæ Classis recensentur, cùm tamen Festo S. Stephani, Festum S. Johannis Apostoli, quod est secundæ Classis, in primis Vesperis cedat. Secundò, quia non modò Octavas integras habent (quod satis indicat, ea Festa esse ad minimum secundæ Classis) sed etiam contra privilegia duplicium secundæ Classis Commemorationem diei infra Octavam, in ipso suo Festo admittunt, ùt observat Gavantus suprà. Tertiò, quia in die Festo nullum eorum integras habet Vesperas, sed dimidiatas tantùm, seu à Capitulo inchoatas. Quartò, quia nec cedunt

dunt sibi mutuò juxta Regulas Breviarii, cùm Festum S. Johannis, utpote Apostoli, dignius videatur Festo S. Stephani, utpote Martyris dumtaxat; & tamen in primis Vesperis cedere debeat S. Stephani Festo; ob quam causam Castaldus in nostro Ceremoniali *lib. 3. cap. 5. num.* 1. Festum S. Stephani ad primam Classem duplicium revocandum esse arbitratur.

II. Gavant. eod. n. 1. - - *Mihi placet, ut dicatur secunda Classis &c.)* Castaldi sententiam improbat Gavantus, & censet, Festum S. Stephani esse tantùm secundæ Classis. Lohner tamen *pa t.* 4. de specialibus quibusdam Festis, & Officiis §. 2. Castaldi sententiæ accedit, & tanquam probabiliorem admittit; his permotus rationibus: tum quia sic generales Rubricæ in omnibus tribus his Festis magìs servantur, dum de singulis ratio reddi potest, cur alteri cedat, nempe quia minus dignum erat; tum quia valde credibile est, quòd sicut Ecclesia primarios duos Apostolos in prima Classe collocavit, ita etiam Stephanum, Ecclesiæ Protomartyrem, eodem honore prosequuta fuerit; tum quia sic ratio reddi potest, cur Ecclesia Festum S. Stephani, & Sanctorum Innocentium inter Festa primæ, & secundæ Classis in Catalogo Festorum non posuerit, scilicet, quia ex ipso eorum Officio id satis colligi potuit, nempe Festum S. Stephani inter Festa primæ Classis numerandum esse, quia Festum S. Johannis Apostoli, quod est secundæ Classis, eidem cedit (quod non contingeret, si secundæ Classis pariter esset Festum S. Stephani; quia tunc Festum S. Johannis in paritate Ritûs, ob majorem dignitatem Apostoli, quàm Martyris, præferendum esset) & Festum SS. Innocentium esse secundæ Classis, ob Octavam, quam habet, & minùs dignum Festo S. Johannis, quia eidem in paritate Ritûs ob dignitatem Apostolatûs cedit; quæ omnes rationes cùm pro Festo S. Laurentii non pugnent, hinc ex paritate ejusdem Sancti cum S. Stephano, eandem Classis dignitatem Gavantus, quamvis conetur, evincere tamen non potest.

III. Gavant. pag. 88. col. 1. num. 11. - - *Eo autem anno, quo o currit in Sabbato &c.)* Occurrente alicubi Festo Dedicationis propriæ Ecclesiæ in Festo SS. Innocentium, quando hæc accidit in Sabbato, decernit hic Gavantus, quòd Festum SS. Innocentium debet transferri in Feriam II. sequentem quoad Officium, & Festum S. Thomæ Cantuariensis incidens tunc in Dominicam debeat celebrari prima die non impedita post Octavam Epiphaniæ; sed hæc Gavanti sententia repugnat, & Rubricæ generali *tit.* 10. de Translatione Festorum *num.* 5. & Decretis editis, præsertim die 22. Decembris 1696. & die 16. Septembris 1702. datis in nostro Indice sub *num.* 191. & 226. aliisque ibi indicatis; in quibus statuitur, quòd Festum Semiduplex occurrens in Dominica infra aliquam Octavam non excludentem Officia Semiduplicia, debeat transferri in Feriam II. immediatè sequentem, si non sit impedita alio Festo Duplici, vel Semiduplici, tanquam in diem propriam; unde Officium Semiduplex in Dominica infra Octavam non privilegiatam occurrens, sicuti est Octava Nativitatis Domini, tantum habet juris in eadem Feria II. non impedita, ut non cedat non solùm Duplici secundæ Classis, sicut est Festum SS. Innocentium, sed neque primæ Classis translato; quare cogimur in prædicto casu recedere à Gavanti sententia, & statuere, quòd tunc debet celebrari Officium S. Thomæ in illa Feria II. & Festum SS. Innocentium prima die non impedita post Octavam Epiphaniæ. Hanc nostram sententiam tenet etiam Henricus Pisart in Directorio Canonico *cap. 2. proprio de tempore n. 9.* nec non P. Halden *part. 2. tit. 12. & part. 3. in Corollariis tituli de occurrentia, & concurrentia, coroll.* 3.

Ubi Festum S. Silvestri est Titulus Ecclesiæ, optimè declaravit Gavantus *n.* 9. quòd in primis Vesperis ejusdem Festi dicuntur

quidem Antiphonæ, & Psalmi sub Ritu Duplici usque ad Capitulum de Nativitate Domini, ùt in secundis Vesperis Festi: à Capitulo verò fit de S. Silvestro cum [illegible] Commemoratione de Octava Nativitatis, nisi id Festum veniat in Dominica; tunc enim ante Commemorationem de Octava Nativitatis fit in prædictis primis Vesperis primò Commemoratio de Dominica infra Octavam Nativitatis per Antiphonam: *Dum medium silentium &c.* Lectiones primi Nocturni erunt de Communi Conf. Pont. *Fidelis sermo.* Secundo verò de Octava Nativitatis, de aliis autem tribus Octavis in tali Ecclesia nulla fit Commemoratio nec in Officio, nec in Missa. In secundis autem Vesperis ejusdem Festi in prædicta Ecclesia non ampliùs habent locum Antiphonæ: *Tecum principium &c.* utpote jam terminatæ in primis Vesperis ejusdem, ùt notat etiam Gavantus *num. 9.* consequenter in iis erunt sumendæ Antiphonæ de Communi Confessoris Pontificis, ac Vesperæ secundæ integræ ibi dicendæ de S. Silvestro, ùt in secundis Vesperis de eodem Communi cum Commemoratione solius Festi Circumcisionis, ùt ibi in primis Vesperis, non autem Octavarum, nec etiam Dominicæ in tali die, aut sequenti occurrentis.

Novæ Observationes, & Additiones ad Gavanti

Cap. VII. De Epiphania Domini.

I. Gavant. pag. 88. col. 2. num. 1. - - *Si occurrat &c. Festum Duplex &c.*) In Patriarchalibus Urbis contra Gavantum de S. Telesphoro PP. licèt Duplex, non fit in Vigilia Epiphaniæ, sed transfertur.

II. Gavant. pag. 90. col. 1. n. 9. - - *Fit Commemoratio tantum de die Octavæ &c.*) Henricus Pisart *loco supra. cit. cap. 3.* improbat dictam Gavanti sententiam, & sustinet, quòd in dicto casu non debet omitti Commemoratio Dominicæ in II. Vesperis, cùm id semper fiat in Dominicis per annum, si Festum I. vel II. Classis occurrit, & hæc non est Dominica reposita, sed quasi occurrens, seu assignata in Sabbato, & quando Epiphania cadit in Dominica ordinariè in primis Vesperis fit à Capitulo de eadem Dominica, cujus Commemoratio in primis Vesperis Octavæ Epiphaniæ, non est omittenda, quæ pariter Commemoratio debet fieri in secundis Vesperis, ùt in primis, quando fuerit impedita ab Officio Patroni, seu Titularis, vel Dedicationis Ecclesiæ, & casus Dominicæ 3. vel 4. vel 5. vel 6. post Epiphaniam, vel 23. post Pentecosten, quæ non possit celebrari in proprio die Dominica, est omnino diversus, ùt clarè apparet in Rubr. gener. IV. de Dominica num. 4. & 5. & ex Rubr. particul. de Dom. infra Octavam Epiphaniæ.

III. Gavant. pag. 90. col. 1. num. 10. - - *Ex Decreto Gelasii ponuntur. in Dominica ipsa prima post Epiphaniam &c.*) Asseverat hoc loco Gavantus, Lectiones Epistolæ primæ ad Corinthios poni in Dominica ipsa prima post Epiphaniam ex Decreto Gelasii, sed, ùt alibi dixi, ea pars Decreti, in qua id statuitur, & quæ habetur *in Decret. dist. 15. cap. 3.* Gelasio Summo Pontifici referri non potest, sed fuit ab aliis Pontificibus adjecta.

Novæ Observationes, & Additiones ad Gavanti

Cap. VIII. De Dominicis post Octavam Epiphaniæ.

I. Gavant. pag. 90. col. 2. num. 2. - - *De Dominica secunda post Epiphaniam semper fit Officium &c.*) In posterum in Dominica secunda post Epiphaniam recitandum est Officium

cium proprium Sanctissimi Nominis JESU ab omnibus Christi Fidelibus, qui ad Horas Canonicas tenentur, sub ritu Duplici II. Classis; die enim 29. Novembris anno 1721. editum fuit sequens Decretum.

Officium proprium Sanctissimi Nominis JESU, quod aliàs plerisque Christiani Orbis Provinciis, & Regnis, variisque particularibus Ecclesiis, & Ordinibus Regularibus fuerat concessum, in posterum ab omnibus Christifidelibus tam Secularibus, quàm Regularibus utriusque sexus, qui ad Horas Canonicas tenentur, sub Ritu Duplici secundæ Classis, Dominicâ secunda post Epiphaniam recitari, & Missam respectivè celebrari debere indulsit Congreg. Rituum annuente Innocentio XIII. sub die 20. Decembris ejusdem anni.

Hoc loco adnotandum occurrit, quòd quando Dominica II. post Epiphaniam non habuerit propriam sedem Dominicalem, id quod evenit, quando Dominica Septuagesimæ occurrit die 18. vel 19. aut etiam 20. Januarii, ùt describitur in nostris Tabulis I. II. & III. tunc agendum est de prædicta Dominica Septuagesimæ, & præfatum Officium Sanctissimi Nominis JESU transferendum erit ad diem 28. Januarii tamquam diem propriam ex Decr. S. R. C. 22. Jan. 1735. in correctione, & approbatione Calendarii Ordinis Minorum S. Francisci Conventualium, & ex ejusdem S. R. C. declaratione die 5. Maji 1736. *in una & insilden.* & datum in nostro Indice *num.* 289. Officia enim generalia, licèt affixa Dominicis, non subjacent Regulæ præscriptæ in Decreto edito die 20. Martii 1683. & dato in nostro Indice sub *num.* 139. quia ibi est sermo de Officiis concessis pro aliquibus locis, quibus assignata est dies aliqua Dominica; hæc utique occurrente Festo altioris ritus, non sunt transferenda, sed omittenda. Officia verò generalia pro omnibus locis concessa, possunt, immò debent transferri, licèt alicui Dominicæ affixa sint, ùt est præsens Officium Sanctissimi Nominis JESU. De prædicta autem Dominica secunda post Epiphaniam in prædictis casibus agendum est, ùt disponitur in propria Rubrica ante Dominicam primam Epiphaniæ, & ùt etiam declarabimus infrà.

Secundò adnotare debemus, quòd circa dictam translationem idem prorsus dicendum est, si in eadem Dominica secunda alicubi occurrat Festum Duplex primæ Classis, & in hujusmodi casibus nona Lectio prædicti Officii Sanctissimi Nominis JESU translati erit - - *Meritò sanè dum Circumciditur puer* - - ùt dicitur in Rubrica Breviarii post octavam Lectionem hujus Officii; quæ tamen nona Lectio esset omittenda, si dictum Festum reponendum esset eo die, quo occurreret Lectio de aliquo Festo simplici.

Tertiò notandum est, quòd per prædictum generale Decretum derogatur concessionibus particularibus aliàs factis (de quibus iterum redibit sermo *Sect.* 7. *c.* 3. *n.* 14.) recitandi tale Officium die 14. Januarii; nunc enim omnes tenentur illud celebrare in dicta Dominica secunda post Epiphaniam, & ita declaravit S. R. C. die 28. Novembris 1722. Monialibus siquidem Sanctissimi Corporis Christi Civitatis Bononiæ eidem S. C. humillime supplicantibus, ut benignè declarare dignaretur, an ipsis liceat in posterum die 14. Januarii Officium Sanctissimi Nominis JESU, sicut anteà juxta concessionem Fratribus Ordinis Minorum, aliàs factam, recitare? *S. C. respondit*, nec Monialibus prædictis, nec Fratribus Minoribus, aliarumque Religionum licere ampliùs memoratum Officium die 14. Februarii, sed Dominica II. post Epiphaniam recitare; omnesque teneri sub pœnis de non satisfaciendo Officio Divino, aliisque in Bulla S. Pii V. contentis &c. Post hoc Decretum tamen Fratres Minores Observantes eorumque Ministro Generali subjectis per Rescriptum obtinuerunt facultatem à Benedicto XIII. celebrandi dictum Festum, die 14. Jan.

Quar-

Quartò notandum est, quòd licèt in pluribus Missalibus impressa habeatur *Sequentia* in Missa propria dicti Festi Sanctissimi Nominis JESU, non est tamen dicenda, nisi à PP. Minoribus S. Francisci, tum quia in concessione anteà facta Societati Jesu an. 1701. 1. Octobris, dicitur expresè, *exclusa tamen Sequentia*; tum quia S. R. C. die 23. Junii 1736. *in Bruxen.* apertè statuit, Sequentiam in Missa de SS. Nomine JESU esse omittendam, quod Decretum datur in Indice Decretorum superioris tomi sub *num.* 685.

II. Gavant. eod. num. 2 - - *Saltem in Sabbato praecedenti eandem Septuagesimam &c.*) Dicta secunda Dominica post Epiphaniam nunquam transfertur post, sed omnino de ea fieri debet ante Septuagesimam, ob rationem, quam affert Gavantus *tom.* 1. *part.* 4. *tit.* 3. *num.* 3. nimirum, ut Evangelium illius Dominicae, (in qua mentio fit Conversionis aquae in vinum, quae fuit initium miraculorum Christi) congruo tempore legatur. Igitur quando Dominica Septuagesimae occurrit statim post primam Dominicam Epiphaniae, optimè docet hìc Gavantus inhaerens Rubricae, quòd tunc de Dominica secunda post Epiphaniam faciendum erit in Sabbato antecedenti ipsam Dominicam Septuagesimae, dummodò illud Sabbatum non sit impeditum Festo novem Lectionum; nam si illud Sabbatum taliter sit impeditum, tunc de Dominica secunda post Epiphaniam erit faciendum Officium prima die post Octavam Epiphaniae; quòd si in ea prima die occurreret Festum Semiduplex, illud Festum transferendum erit in aliam diem non impeditam Festo novem Lectionum, ùt apertè disponit Rubrica Breviarii posita ante Dominicam primam Epiphaniae. Ex hac dispositione sequitur, in tali casu esse transferendum Festum S. Hilarii, quod est Semiduplex, & occurrit prima die post Octavam Epiphaniae, & reverà ita tenet Gavantus *hic num.* 3. necnon Bauldry *part.* 4. *cap.* 2. *num.* 42. & Guyet. *lib.* 4. *cap.* 18. *quaest.* 13.

Quomodo autem in praedicto casu faciendum sit de Dominica secunda Epiphaniae, colligitur ex iis, quae dicit Bissus litt. *O. n.* 32. cum aliis communiter, nimirum, tunc dicendum esse Officium de Feria occurrente, ùt in Psalterio, & post Nocturnum duodecim Psalmorum, legi debent Lectiones tres de Homilia hujus Dominicae translatae, cum tribus Responsoriis primi Nocturni ejusdem Dominicae, omissis aliis Lectionibus, & Responsoriis; & alia dicantur, ùt in Officio feriali dictae diei, cum Antiphona tamen ad *Benedictus*, & Oratione praefatae Dominicae; facta Commemoratione Festi Simplicis, si occurrat, & dictis Suffragiis Sanctorum, prout de more. Reliqua vide in praefatis Tabulis nostris 1. 2. & 3.

Cùm ad faciendum Officium de praefata Dominica debeat transferri Festum Semiduplex, si occurrat, tenet Guyetus *loco supracit.* de dicta Dominica fieri posse Officium in Sabbato impedito Festo Semiduplici, transferendo tale Festum Semiduplex, quia Officium Dominicae sic celebratae, ait idem Guyetus, convenientiùs fit in Sabbato, quàm in alia Feria. Verùm in Sabbato praedicto, impedito etiam solo Festo Semiduplici, nullo modo erit faciendum de praedicta Dominica, quod deducitur ex Rubrica citata, quae clarè praecipit, esse faciendum Officium de praedicta Dominica in Sabbato non impedito Festo novem Lectionum; alioquin prima die post Octavam Epiphaniae; & licèt eadem Rubrica praescribat, esse transferendum Festum Semiduplex, tamen non loquitur de Semiduplici occurrente in Sabbato, sed solùm occurrente illa prima die post Octavam Epiphaniae, quod apertè habetur in verbis ejusdem Rubricae, quae in fine ait - - *Festum verò Semiduplex in ea occurrens transfertur &c.* ubi illa verba, *in ea*, notanda sunt; cùm enim sint foeminini generis, referuntur ad primam diem, non ad Sabbatum, quod est generis neutrius, ùt benè ponderat Bissus *loc. cit.* §. 9. Corruit igitur sententia Guyeti con-

contendentis, ea verba in Rubrica *non impedito* (loquendo de Sabbato) *Festo novem Lectionum*, significare Festum Duplex tantùm, ita ut, si Sabbatum esset impeditum Festo Semiduplici, tunc eo translato faciendum sit de Dominica; sed pace tanti viri, adoptando verba Bissi, non video, quomodo solùm Duplex veniat nomine Festi novem Lectionum. Et equidem Rubrica Missalis, quæ habetur ante Dominicam secundam Epiphaniæ, omnem removet ambiguitatem, quia apertè excludit Sabbatum, si in eo incidat Festum Semiduplex; (quod intelligitur de Semiduplici non translato, & de præcepto) solùm ergo in dicto Sabbato deberet fieri de Dominica memorata, & transferri Festum Semiduplex in eo occurrens, & à fortiori Semiduplex translatum, quando Feriæ præcedentes omnes essent impeditæ Festo Duplici occurrente, non tamen translato; Ita ut si esset aliqua dies, in qua reponi deberet aliquod Officium novem Lectionum, vel occurreret Officium Semiduplex ad libitum, Officium præfatæ Dominicæ II. debeat ea die recitari. Si verò tota Hebdomada fuerit impedita Officio Duplici occurrente, in Sabbato fiat Commemoratio ejusdem Dominicæ in Laudibus & Missa cum 9. Lectione Homiliæ ad Matutinum. Et hæc pro Rubrica Generali. Festum autem Semiduplex in tali casu, quod in Ecclesia universali deberet respectivè transferri, esset, ùt dixi, S. Hilarii 14. Jan. vel S. Marcelli 16. & S. Canuti 19.

III. Gavant. pag. 90. col. 2. num. 4. -- *Eo casu erit satis, Commemorationem fieri Domini a II. in Sabbato &c.* Resolvit hic optimè Gavantus, quòd si in tota prædicta Hebdomada post Octavam Epiphaniæ, dies essent impediti Festo Duplici, nullum ex illis esset transferendum, sed sufficeret in eo casu facere Commemorationem dictæ Dominicæ in Sabbato; huic Gavanti sententiæ licèt repugnare non audeat Guyetus citatus, tamen ibidem ait, se non refellere eum, qui pro faciendo Officio dictæ Dominicæ, transferret ex illis Festis Duplicibus unum aliquod minus, putans sic se loqui magìs conformiter ad Rubricam citatam. Sed nostri Gavanti doctrina est omnino sequenda, quia, cùm in Rubrica citata dicatur, quòd Festum Semiduplex transferatur, & nulla fiat mentio de Duplici, evidenter sequitur, nullum Festum Duplex esse transferendum, ut detur locus Officio dictæ Dominicæ. Id etiam clarissimè patet in cit. Rub. Miss. posita ante Dominicam 2. Epiph. in qua habetur -- *Si verò Sabbatum fuerit impeditum Festo Semidup. tunc prima die post Oct. Epiph. in qua non fit Festum Duplex, dicitur Missa de 2. Dominica, & Festum Semiduplex in eo occurrens transfertur* -- En igitur, Festum Duplex non esse transferendum, sed solum Semiduplex ad faciendum Officium de dicta Dominica. Superest adnotandum hoc loco, quòd quando in Sabbato, vel alio die fit solùm Commemoratio dictæ Dominicæ, licèt Antiphona sumatur illa, quæ est propria Dominicæ *ad Benedictus*; Versiculi tamen sumi debent ex Feria currenti.

Licèt juxta opinionem Guyeti *lib. 4. cap. 2. quæst. 4.* asserentis, quòd si in prædicto Sabbato fuerit Festum Patroni, aut aliud quamvis primæ, vel etiam secundæ Classis, incongruum non erit anticipare Commemorationem dictæ Dominicæ die præcedenti, attamen ex Rubricis generalibus, & aliis particularibus, necnon ex eis deductis, eidem opinioni minimè possum adhærere, quia si in Duplici primæ Classis fit Commemoratio de 4. Temporibus, & similibus, à fortiori debet fieri Commemoratio Dominicæ, quæ non potest celebrari in die propria, & juxta Rubricas anticipatur.

IV. Gavant. pag. 90. col. 2. n 5. -- *Si Octava celebretur in ea Hebdomada &c.*) Quid sit faciendum, si in Hebdomada, in qua esset recitandum Officium de dicta Dominica, celebraretur aliqua Octava, resolvit Gavantus, quòd tunc fiat prima die infra talem Octa-

Octavam Officium de Feria cum tribus Lectionibus de Dominica, ùt suprà, & quòd in eo casu omittendæ sunt preces feriales, & Suffragia ratione Octavæ. Guyetus tamen *lib.* 4. *cap.* 18. acerrimè impugnat hanc Gavanti sententiam, immò fatetur, in nullo se repugnantiorem esse Gavanto, quàm in hoc placito. Rationem autem, quam affert Gavantus pro tuenda sua opinione, ita refellit laudatus Auctor; nimirum, non quia Semiduplici cedit dies infra Octavam, debet à fortiori cedere huic Officio Dominicæ, nam ideo cedit dies infra Octavam Festo Semiduplici, quia cùm ambo sint ejusdem Ritus, & Sollemnitatis, Semiduplex, quod per se Festum est, eo vel Titulo præfertur diei infra Octavam, quæ non est nisi repetitio, seu continuatio Festi. At Festum Semiduplex non ideò cedit Officio Dominicæ anticipatæ, quia hoc sit æqualis Ritûs, ac Sollemnitatis cum illo; immò est inferioris, sed quia tali privilegio gaudet, ut cùm de eo fieri necesse sit, nec possit, nisi isto die, Festum Semiduplex in ea occurrens transfertur; Ipsum verò Semiduplex sic translatum nullum inde accipit detrimentum; quippe suum æquè integrum Officium alio die est recuperaturum: at dies infra Octavam cedens hujusmodi Officio Dominicæ, cum sola Commemoratione peragitur; & ideò aliquod recipit detrimentum. Alio etiam utitur argumento Guyetus ad refellendum Gavantum, scilicet, quia privilegium uni Officio, etiam inferiori, concessum, non ideò alteri, etiam superiori, conceditur, v. g. Festum Semiduplex quamvis cedat diei infra Octavam Corporis Christi, tamen non cedit diei infra Octavam Sanctissimæ Trinitatis, ubi ea fit, utpote cui, vel ipso Gavanto teste, cedit ipsa Octava Corporis Christi. Verùm hoc argumentum valet utique contra Gavantum, qui hanc tenuit sententiam, quòd celebrantes Octavam Trinitatis, de ea debeant celebrare Officium in Feria VI. & Sabbato post Festum Corporis Christi, cum sola Commemoratione ejusdem Octavæ; nos verò suprà inhærentes Decretis S. C. sustinuimus, Octavam Corporis Christi, utpote sublimioris Ritus, seu saltem magis privilegiatam, non cedere Octavæ Trinitatis, unde quoad nos hoc secundum Guyeti argumentum nullum robur habet. Absurdum quidem cum eodem Guyeto reputamus, quòd dicatur Officium feriale pro celebrando Officio dictæ Dominicæ, & debeant omitti preces cum Suffragiis ratione Octavæ; reverà siquidem, quis unquam audivit, ut fiat Officium de Feria, ùt in Psalterio, sine precibus, ac Suffragiis, maximè de Cruce, quod est veluti Officii Ferialis proprius character, ac nota præcipua? Et equidem infrà mentionem facimus de Decreto, quo S.R.C. præscripsit, quòd qui habent privilegium faciendi aliquam Octavam infra Quadragesimam, Feria IV. Cinerum semper dicant Officium Feriale, sed cum precibus, & Suffragiis, etiamsi dicta Feria incidat infra Octavam concessam celebrari etiam Quadragesimali tempore. Ecce igitur, quòd preces Feriales, & Suffragia nunquam sejunguntur ab Officio Feriali. Quapropter dicendum est in præsenti controversia, Rubricis fore conformius, si de hac Feria infra aliquam Octavam perinde agatur pro anticipanda Dominica, atque de Vigiliis infra Octavas occurrentibus, ut videlicet fiat Officium de die infra Octavam cum nona Lectione de Homilia, & Commemoratione Dominicæ. Missa verò non erit de Octava, sed de ipsa Dominica, sine *Gloria*, & *Credo* cum Commemoratione Octavæ. Vide, quæ diximus superiori Tomo de Missa Vigiliæ cadente infra aliquam Octavam. Hanc servando œconomiam Officii Divini in prædicto casu, vitantur absurda illa, ùt ait Guyetus, quæ incurri necesse esset, si Officium fiat de Feria; Quæ verò Dominicæ anticipandæ propria sunt, nempe Homilia in Evangelium, Antiphona ad *Benedictus*; & Oratio, & quod omnium præcipuum est, Missa integra, recitantur.

V. Ga-

V. Gavant. pag. 91. col. 1. n. 7. - - *Officium Dominicæ III. vel IV. &c. si post Epiphaniam minus habeat locum &c.*) Contingit aliquando, ut optimè advertit Gavantus, quod Dominica tertia vel quarta, vel qu nta, vel sexta post Epiph. non possit expleri suis diebus, immò ita supersit, ut ea poni suo loco nec possit ante Septuagesimam, nec poni etiam possit post Dominicam 23. à Pentecoste (uti circa Dominicam sextam contigit Anno 1710. & circa quartam An. 1711.) ideò juxta Rubricam generalem tertiam, *n.* 4. & 5. & juxta Gavantum nostrum hoc loco, tunc fieri debet de ejusmodi Dominica in Sabbato Dominicam Septuagesimæ præcedente, non impedito tamen Festo novem Lectionum seu occurrente, seu translato; vel etiam Octava, alioquin in alia die anteriore illius Hebdomadæ similiter non impedita (quæ tamen sit omnium proxima ipsi Sabbato) dicendo in dicta die Officium de Feria currente ùt in Psalterio, cum Commemoratione Festi Simplicis, si quod ea die occurrat, & legendo tres Lectiones de Homilia talis Dominicæ anticipatæ, omissis vel translatis (si sint initium aliquod libri Sacræ Scripturæ, cujus Lectio prosequi debeat) Lectionibus Scripturæ illius Feriæ, & omissa pariter Lectione de Simplici, si occurrat; dicendo tamen responsoria Feriæ currentis, nisi fortè tria prima Responsoria Dominicæ anticipatæ nondum illo anno sint recitata; tunc enim Responsoria desumi deberent ex primo Nocturno Dominicæ ejusdem anticipatæ. In tali Officio cùm sit Feriale quoad Ritum, non dicitur *Te Deum*, adeoque dicitur tertium Responsorium. In Laudibus (pariter de Feria currente dicendis) Antiphona ad *Benedictus* uti & Oratio (non tamen Versus post Hymnum) sunt de eadem Dominica anticipata, & deinde subnectentur Commemorationes &c. - - ac etiam de Cruce cùm Officium sit Feriale.

Quòd si inter Festa novem Lectionum, quibus in dato casu tota Hebdomada est impedita, sit aliquod Festum ad libitum (v. g. Sanctus Canutus Mart.) occurrens ante Sabbatum immediatè præcedens ante Dominicam Septuagesimæ Festo alio novem Lectionum de præcepto impeditum, tunc ad diem illum, quo ejusmodi Festum ad libitum occurrit, potest anticipari modo prædicto Officium & Missa Dominicæ, quæ nec Sabbato ante Septuagesimam, nec post Dominicam 23. à Pentecoste celebrari potest, omisso pro eo anno dicto Festo novem Lectionum ad libitum. Si verò alicui placeat die illo recitare Officium de Festo ad libitum, tunc in ejusmodi casu, quia ob tale Festum tota Hebdomada est impedita Festis novem Lectionum; ideò Sabbato Dominicam Septuagesimæ præcedente fiat Commemoratio cum nona Lectione de eadem Dominica anticipata, & ejusdem Evangelio in fine Missæ. Quæ Commemoratio fieri deberet etiamsi in prædicto Sabbato occurreret Festum I. Classis: si enim hujusmodi Festum non excludit à suo Officio Commemorationem cujuscunque Feriæ majoris, & nonam de hac Lectionem ac ultimum Evangelium, à fortiori non excludet Commemorationem &c ejusmodi Dominicæ, & hanc sententiam tenet etiam Halden *p.* 1. *tit.* 6. necnon Cocquetius apud eundem, quam nos etiam in nostris Tabulis sequuti sumus. Cæterùm observandum est, quòd de hujusmodi Dominicis anticipatis, neque in primis, neque in secundis Vesperis fieri debeat ulla Commemoratio, cùm Officium earum non celebretur nisi Ritu Feriali.



Novæ Obſervationes & Additiones ad Gavanti

Cap. IX. De Septuageſima, & Dominicis Sequentibus.

I. Gavant. pag. 91. col. 1. n. 1. - - *Deponitur in Septuageſima Alleluja bis eo cantato &c.*) Ad Veſperas Sabbati præcedentis Dominicam Septuageſimæ, ſive celebretur Officium de Feſto, ſive de Feria, quando poſt ultimam Orationem pronunciatur *Benedicamus Domino*, ſubnectitur à Cantoribus, vel ab Hebdomadario bis *Alleluja*, & reſponſo à Choro *Deo gratias*, repetitur pariter bis *Alleluja*, ita uſus Romanus proſcripſit antiquas repetitiones dictæ vocis *Alleluja*, quæ uſque ad nauſeam dicta die repetebatur. Reformatio hæc emanavit ab Alexandro II. teſtante hoc Micrologo *cap.* 47. ut tradit etiam Gavantus, ut videlicet ejus geminatio, addit Durandus *lib. 6. cap. 34. num. 18. ad finem præcedentis temporis referatur, & ejus depoſitio luctui ſequentis temporis aſſignetur:* tum quia *non decet*, inquit Leo IX. Cap. Hi duo *de conſecrat.* diſt. 1. *cantare Alleluja, quando Lapſus Protoplaſti in Eccleſia recitatur*: recitatur autem in Lectionibus hujus Dominicæ.

Novæ Obſervationes, & Additiones ad Gavanti

Cap. X. De Feria quarta Cinerum.

Gavant. pag. 92. col. 1. n. 1. - - *Eſt privilegiata hæc Feria &c.*) Adeo eſt privilegiata hæc Feria, ut ei cedere debeat Feſtum qualecunque, etiam Patroni, aut Titularis &c. Rurſus juxta Rubricam *VII. de Octavis*, ceſſant ab hac die omnes Octavæ, ita ut ſi aliquod Feſtum, quod celebrari ſolet cum Octava, paulò ante Quadrageſimam venerit, & jam per aliquot dies factum ſit Officium de ejus Octava, adveniente Quadrageſima, adeoque hac Feria IV. Cinerum, nil amplius fit de ea, nec Commemoratio: ſi autem dies Octavæ cadat in prædictam Feriam IV. Cinerum, quid, & quomodo agendum ſit in pridianis Veſperis, ſatis innuimus ſuprà in noſtris Obſervationibus ad Cap. 2. Sect. 6. de Antiphonis majoribus Adventûs, & etiam alibi, nempe in Obſervationibus ad Cap. 8. Sect. 3.

Quia tamen aliqui ex ſpeciali privilegio celebrant aliquod Feſtum cum Octava etiam in Quadrageſima, v. g. Benedictini de S. Benedicto, & de S. Scholaſtica, ut alibi diximus, debemus hoc loco mentionem facere Decretorum editorum 24. Januarii 1682. quæ dantur in noſtro Indice ſub *numeris* 123. & 124. in quibus ſtatuitur, quòd qui habent privilegia celebrandi Octavas in Quadrageſima, non ideò debent facere Commemorationem in Feria IV. Cinerum, & quòd prædicto Officio Feriæ IV. Cinerum relinquendo Commemorationem Octavæ, debent dicti privilegiati dicere Preces, Pſalmos Graduales &c. quòdve in Decr. S. R. C. de die 23. Junii 1736. *in una Einſidlen.* declaratur etiam pro Dominicis primæ Claſſis Quadrageſimæ in die vel infra Octavam occurrentibus, & datur in noſtro Indice ſub *n.* 325.

Cap. XI. De Dominicis Quadrageſimæ.

caret novis Obſervat. & Additionibus.

Novæ

Novæ Observationes, & Additiones ad Gavanti Cap. XII. De Dominica Passionis.

I. Gavant. pag. 93. col. 2. n. 1. - - *Teguntur Cruces, & Imagine, &c.*) In pridianis Vesperis hujus Dominicæ juxta Romanum Ritum teguntur Imagines, & Cruces in Ecclesia; ita statuitur in Ceremoniali Episcoporum *lib. 2. cap.* 10. quod & in postrema recognitione auctoritate Urbani VIII. insertum fuit in Missali. In multis tamen Galliæ locis receptum est, ut id fiat Sabbato ante Dominicam primam Quadragesimæ; sed Romanus usus, & Ritus longè conformior est rationi, quam affert Durandus *lib. 1. cap. 3. n. 34. quis tunc*, inquit, *divinitas fuit abscondita, & velata in Christo, permisit enim se capi, & flagellari, ùt homo, tanquam non habens in se virtutem divinitatis*; unde in Evangelio hujus diei dicitur: *JEsus abscondit se, & exivit de templo.* In Sacello Pontificio hac die juxta dispositionem Ceremonialis à Marcello Corcyrensi editi cùm iu fine Evangelii dicitur: *JEsus autem abscondit se, & exivit de templo,* Clerici Capellæ super Altare velum paratum cordulis in rotulis suprà in altum confixis euntibus, sursum trahebant, ut eo Imagines omnes ibidem depictæ cooperirentur. De hoc Ritu cooperiendi Imagines jam in superiori Tomo cum nostro Gavanto sermonem fecimus, unde videantur ibi dicta. Solùm advertimus hoc loco, quòd vela ista, quibus Cruces, & Icones Altarium cooperiuntur, debent esse violacei coloris, nec mutari opus est juxta colorem Festorum occurrentium. Nuda quoque sint oportet, ac plana, absque ulla Imagine, vel alio signo Crucis in medio intexta.

II. Gavant. pag. 93. col. 2. n. 2. - - *Sicut etiam in Invitatorio &c.*) Agit hìc Gavantus de Rubricis præscribentibus omissionem *Gloria Patri* toto hoc Passionis tempore in Responsoriis &c. Præsertim verò in Invitatorio ad Matutinum; circa quod Invitatorium orta fuit quæstio, an post versum *Quadraginta annis* dicto ex integro in Officio de tempore *Hodie si vocem Domini &c.* & omisso *Gloria Patri*, dici debeat à Cantoribus *Nolite obdurate corda vestra*, ac tum integrè repeti *Hodie si vocem Domini &c.* Hoc dubium fuit S. C. propositum, quæ respondit: omissis *Gloria Patri*, & *Nolite obdurare*, repeti tantùm debere Invitatorium *Hodie si vocem Domini &c.* 4. Julii 1683. *in Ruremonden.* & in Indice *n.* 143.

III. Gavant. pag. 94. col. 1. n. 8 - - *In secundis Vesperis Dominica Passionis inchoato Festo (per Commemorationem semiduplicis &c.)* In Responsorio brevi Completorii in secundis Vesperis Dominicæ Passionis vult Gavantus non esse omittendum *Gloria Patri*, si in prædictis Vesperis facta fuerit Commemoratio alicujus Festi semiduplicis die sequenti celebrandi; quia ait, inchoato Festo per Commemorationem semiduplicis, ea, quæ sequuntur, festiva censentur. Negat tamen hoc in primis Vesperis ejusdem Dominicæ Passionis, seu Palmarum, si fiat Commemoratio semiduplicis præcedentis, quia tunc Completorium sequens, ait Gavantus, habet magis de ratione Dominicæ jam inchoatæ in Vesperis, quàm de ratione Festi jam finiti, & idcirco tunc debet omitti versus *Gloria Patri.* Non placet tamen Guyeto hoc Gavanti discrimen, tum quia utrumque Completorium tam Dominicæ, quàm Sabbati, æquè pertinet ad Dominicam, ideoque si in uno omittendus est versus *Gloria Patri*, erit etiam in altero: tum quia ratio omittendi, quæ afferri potest optima, æquè pugnat pro utroque. Ratio autem optima hæc est, quòd cùm id sit proprium Officii de Passione, ut omittatur *Gloria Patri* ad Responsoria brevia, perinde, atque propria est, v.g. terminatio Hymnorum in Festis

Domini, certè perinde debet servari ejusmodi omissio in omni hora, in qua incipit, & definit Officium de Passione, atque retinetur terminatio propria Hymnorum in omni hora, in qua incipit, & desinit Officium Festi, cujus est propria; at in casu proposito incipit Officium de Passione à primis Vesperis Sabbati, & non terminatur nisi in Completorio Dominicæ, cujus sunt integræ Vesperæ, ergo ejusmodi omissio servari debet tam in Completorio Sabbati, quàm in Completorio Dominicæ, cùm ad idem Officium de Passione utrumque pertineat, hæc Guyetus *lib. 4. cap. 18. quæst. 26.*

IV. Feria VI. hujus Hebdomadæ Passionis celebrari debet Festum Septem Dolorum Beatissimæ M. V. & recitari Officium sub Ritu Duplici majori juxta tenorem Decreti editi die 22 Augusti 1727. & dati in nostro Indice sub *n. 269.*

Hoc Officium taliter est proprium hujus Hebdomadæ, ut ultra hanc non sit celebrandum, & hoc declaravit S. R. C. die 19. Jun. 1700. *in Curien.* in nostro Indice sub *n. 219.* sequenti resolutione: *Si in Fer. VI. post Dominicam Passionis, in qua* (in locis, ubi concessum est) *celebratur sub Ritu Duplici majori Officium Septem Dolorum B. M. V. occurrat Festum Duplex 1. vel 2. Classis, dictum Officium non est transferendum*, vel omittendum. Advertendum tamen, quòd hæc resolutio non intelligitur de totali omissione in prædicto casu, cùm possit celebrari in Sabbato proximè sequenti non impedito, nam die 3. Septembris 1672. emanavit hoc aliud Decretum: *Si Festum de Septem Doloribus B. M. V. occurrat in aliud Festum altioris Ritus, transferatur in Sabbatum sequens: Si verò occurrat cum Festo Annunciationis ejusdem B. M. V. Vesperæ dicuntur de Annunciatione sine Commemoratione de Septem Doloribus.* En igitur, quòd qui habebant specialem concessionem recitandi dictum Officium, poterant illud transferre in Sabbatum sequens. Decretum mox expositum datur inter Rubricas Breviarii Ordinis Eremitarum S. Augustini pro mense Martii sub *num. 1.* Rursus habetur etiam aliud, & clarius simile Decretum editum die 26. Februarii 1693 in quo sic statuitur: *Si Festum de Septem Doloribus B. M. V. quod multis in locis celebratur Feria VI. post Dominicam Passionis, impediatur ab Officio altioris Ritus, vel majoris dignitatis, transferatur in Sabbatum sequens non impeditum, & non ulterius.* Habetur hoc Decretum initio Breviarii Romani ad usum Fratrum Minorum Cappuccinorum pro mense Martio sub *num. 1.* ac etiam per modum Rubricæ hoc idem reperitur in Corpore Breviarii Monastici in fine mensis Martii.

Præfata Decreta concedebant translationem dicti Officii in Sabbatum sequens, si non fuisset impeditum aliquo Officio novem Lectionum, sed postquàm emanavit Decretum Benedicti XIII. à nobis suprà allegatum sub die 22. Augusti 1727. de celebrando hoc Officio in Ecclesia Universali, aliud emanavit Decretum die 25. Januarii An. 1729. datum in nostro Indice sub *num. 272.* in quo statuitur, quòd, quando in prædicta Feria VI. post hanc Dominicam Passionis ob occurrentiam Officii secundæ Classis, hoc Septem Dolorum B. V. recitari minimè valeat, idem Officium die Sabbati immediatè sequentis, non obstante, quòd dicta die occurrat aliud Officium alterius Sancti, dummodò non sit altioris Ritus, ab Ecclesia Universali in posterum celebretur, & Festum Sancti occurrentis, juxta Rubricas generales, transferatur. Quapropter modò transfertur dictum Officium in dictum Sabbatum, etiamsi fuerit impeditum alio Officio, inferioris tamen, vel æqualis Ritus, nam si idem Sabbatum occupatum fuerit ab Officio altioris Ritus, tunc Officium Septem Dolorum B. M. V. non erit ampliùs transferendum, sed omittendum, quia, ut diximus, extra præfatum Sabbatum ad tempus Paschale transferri nequit.

Ex

Ex Decretis suprà expositis spectantibus ad hoc Officium sequitur primò, quòd, licèt Officia universalia sint regulariter transferenda, hoc tamen Officium de Septem Doloribus excipitur ab hac Regula, quia non est transferendum nisi in Sabbatum sequens, & sic nunquam ad tempus Paschale facienda est de eo Festiva translatio; quando autem in Decreto suprà allegato sub die 22. Augusti 1727. dicitur, *servatis in reliquis Rubricis Missalis, & Breviarii Romani*, hoc intelligi potest, vel de occurrentia alterius Officii ejusdem Ritus, & non dignioris in dictam Feriam VI. simul incidentis, & ideò transferendi; vel de alia occurrentia, alterius quidem Officii, sed altioris Ritus & dignioris, & ideò celebrandi, vel de concurrentia respectu Vesperarum digniorum cum Commemoratione de minus digno, quæ omnia profectò servari debent etiam in hoc Festo, & Officio Septem Dolorum, & quamvis, ùt optimè notat etiam Johannes Baptista Pitonus in suis Constitutionibus, & Decisionibus pro Sacris Ritibus *num.* 1468. Noster Pasqualigus *de Sacrif. novæ Legis tom.* 1. *quæst.* 279. *sub num.* 2. teneat, quòd, quando in Officiorum Indultis additur Clausula - - *Juxta Rubricas Missalis, & Breviarii Romani* intelligenda venit facultas transferendi, attamen dicendum, quòd pro hoc Officio adest particularis exceptio, vel quòd etiam hoc reverà transfertur, sed in solam diem immediatè sequentem, & sic opinio tanti Auctoris etiam in hoc casu aliquo modo verificatur.

Secundò sequitur, quòd si primæ Vesperæ de dicto Festo Septem Dolorum concurrerint cum secundis de Annunciatione, ùt accidit in Tabula XIII. & XIV. nostri Ordinis Perpetui, tunc in secundis Vesperis de Annunciatione non erit facienda Commemoratio de prædictis Septem Doloribus; ita etiam si secundæ Vesperæ de Septem Doloribus concurrerint cum primis de Annunciatione, ùt evenit in nostra Tabula XII. tunc Vesperæ erunt de sequenti die sine Commemoratione præcedentis.

Adnotandum prætereà est, quòd, quando primæ Vesperæ de eisdem Septem Doloribus fuerint impeditæ, sive à Festo Annunciationis, sive ab alio Officio altioris Ritus, tunc ut integra dicatur Sequentia, quæ dicitur loco Hymni, pars omissa in dictis primis Vesperis impeditis uniri debet alteri parti Matutini, sicuti fit in Hymnis S. Martinæ, & aliorum similium.

Et notandum etiam est, quòd in imagine B. M. V. quamvis pictæ ad repræsentandum dolorem passum in morte Filii constantissimè retinendus est, tamen color cæruleus, non verò niger, seu ater, cùm minimè fingendum sit, eam veste lugubri voluisse prosequi funus Filii, quem certò sciebat esse Verbum Dei, ac voluntariè se offerre pro Redemptione totius generis humani, & post triduum cum majestate à mortuis surrecturum; & cùm hæc imago Virginis juxta Crucem stantis depicta fuisset cùm stola, sive Amiculo nigri coloris, S. R. C. jussit, ut depingeretur cum stola cærulea, ùt legitur apud Pascuccium in Compendio ad Consultationes Canonicas Jacobi Pignatelli *part.* 1. *de Canonizat. Sanctorum, & part.* 2. *tit. de Rit.*

Novæ Observationes, & Additiones ad Gavanti

Cap. XIII. De Dominica Palmarum & Hebdomada majore.

I. Gavant. pag. 94. col. 2. num. 4. - - *In Horis Canonicis hujus tridui &c.)* In postremo triduo majoris Hebdomadæ celebrat Ecclesia triduas exequias mortis Christi Domini, ait Gavantus ex Ruperto, quomodo autem sint celebranda hujusmodi Officia, seu Horæ Canonicæ horum dierum, non ita exactè tradit Gavantus, ut nihil desiderandum

dum sit: quapropter aliqua suis Commentariis adjiciemus pertinentia ad Ceremonias, & Ritus servandos in Horis Canonicis recitandis, nam ea, quæ pertinent ad Missæ Sacrificium, & alias functiones Ecclesiasticas horum dierum, satis, & abundanter descripsimus cum eodem Gavanto in superiori Tomo.

Itaque pro Matutinis tenebrarum celebrandis Feria IV. hujus Hebdomadæ, Altare paramentis violaceis ornetur absque floribus, ac Sanctorum imaginibus, seu Reliquiis, & super illud sint sex candelabra ex materia obscura, & candelæ ceræ communis; à latere verò Epistolæ, in plano Presbyterii, ubi scilicet Subdiaconus cantare solet Epistolam, vel ubi poni solet Faldistorium Episcopi, dum in eo Episcopus celebrat, præparetur Candelabrum triangulare ligneum, in quo quindecim candelæ pariter ceræ communis pro Matutinis tenebrarum tantùm, affigantur hinc inde gradatim insurgentibus septenis clavis ferreis, in supremo loco habentibus quintumdecimum, æqualiter inter se distantibus, cum suis lucernulis, seu girellis, opere tornatili elaboratis, si fieri potest, sintque candelæ prædictæ duarum, aut trium circiter unciarum, & quotidie hoc triduo, si fieri potest, renoventur.

Si Sanctissimum Sacramentum sit super Altare, ante quod dicendæ sint Matutinæ, omnino removeatur paulò ante Completorium, & cum debita decentia in aliquod Sacellum transferatur; in hoc Sacello servari debent lampades accensæ, quæ nunquam extingui debent, donec ibi asservetur idem Venerabile. In Altari, à quo removetur SS. Sacramentum, debet relinqui ostium Tabernaculi apertum, ne adoretur, quod ibi non est.

Sed quia Matutinum hac die celebrandum, spectat ad sequentem diem, quæ sollemnis est, ratione Cœnæ Dominicæ, ideò quamvis Officium ipsum ratione Dominicæ Passionis, quæ præcipuè recolitur, sit luctuosum, Campanarum tamen sonitus harmonicus, & festivus esse debet, usque ad *Gloria in excelsis &c.* sequentis diei inclusivè.

Itaque hora convenienti, quæ erit media inter meridiem, & occasum Solis, postquàm ter sollemniter pulsatæ fuerint Campanæ, inchoabitur Officium, ita ut circa occasum Solis terminetur.

Completorium hac die cantabitur more solito (post secundum Campanarum signum) in cujus fine dum dicuntur Preces flexis genibus, & Antiphona B. V. per Acolythum deputatum accenduntur cerei in Candelabro triangulari, incipiendo ab altiori, qui est in cuspide, & continuando priùs à parte Evangelii, deinde à parte Epistolæ.

Rursus eodem tempore per alios pariter duos Acolythos deputatos accenduntur in Altari sex cerei, incipiendo juxta morem ab iis, qui sunt Cruci proximiores, quibus omnibus accensis, extinguuntur, & amoventur candelæ cum Candelabris, quæ accensæ fuerant pro Completorio, & interim hac die pulsantur tertio Campanæ, & datur tertium Matutini signum, quo terminato, & finita Antiphona B. M. V. flexis genibus, & post eam dictis secretò, more solito, *Pater noster*, *Ave Maria*, & *Credo*, & dato à Superiore signo, omnes surgunt, & versùs Altare inclinati, dicunt iterum secretò *Pater*, *Ave*, & *Credo*.

II. Gavant. pag. 95. col. 1. n. 8. - - *Prima Antiphona est: Zelus domus tuæ &c.*) Officium immediatè incipit ab Antiphona *Zelus domus tuæ*, quam superior Celebrans inchoare debet, signans se interim signo Crucis, quod omnes pariter præstare debent in principio cujuslibet Horæ Canonicæ, Chorus deinde prosequitur Antiphonam, qua terminata, cum modica deflexione vocis, ùt præscribit Directorium Chori antiquum, Cantores intonant Psalmos, qui graviter, ac devotè cantantur à Choro, absque instrumentis musicis, quæ nullo pacto in hujusmodi,

modi Officiis adhiberi debent, & post tres Psalmos cujusvis Nocturni, iidem Cantores intonant juxta solitum versiculos, omnesque observant respectivè eosdem Ritus, qui servari solent ad alias Matutinas sollemnes. Unde ubi solet præintonari Celebranti ab aliquo ex Cantoribus, seu ab alio principium Antiphonæ, etiam in his Matutinis eodem ordine, ac ritu præintonari debet.

In fine cujuslibet Psalmi, utroque Choro simul conveniente, aliquantulum inflectitur vox, quod in toto hoc triduo servatur in ultimo versu Psalmorum, ac in fine Lectionum, prout habetur in Directorio Chori & in Cerem. Paridis de Crassis *l.* 2. *c.* 50.

III. Gavant. pag. 95. col. 1. num. 9. *Ad unumquemque Psalmum extinguitur candela &c.*) Finito quolibet Psalmo, Sacrista, vel potiùs aliquis Acolythus, facta in medio Chori, vel Presbyterii genuflexione ad Altare, & debito instrumento accepto, extinguit unam ex candelis in prædicto Candelabro triangulari positis, incipiens ab ea, quæ est in extremitate ejus à latere Evangelii, & post finem secundi Psalmi pari disciplina extinguit alteram candelam, quæ est in latere Epistolæ, incipiendo etiam ab illa, quæ est in extremitate ab eadem parte Epistolæ, & sic successivè alternatim ab utroque latere singulos cereos extinguit in fine omnium Psalmorum Matutini, & Laudum, usque ad supremum cereum, qui est in cuspide exclusivè. Extincto quolibet cereo, prædictus Acolythus genuflectit Altari, & deposito extinctorio in loco congruo, recedit ad locum suum in cornu Epistolæ.

IV. Gavant. pag. 95. col. 1. n. 10. - - *In fine Psalmorum cujuslibet Nocturni &c.*) In fine tertii Psalmi cujuslibet Nocturni, & repetita Antiphona, si solent sedere, tunc surgunt omnes, & stant detecto capite, donec dicatur Versus cum Responsorio, & *Pater noster* secretò, quo finito, dum dicuntur Lectiones, omnes sedent, etiam illi, qui stantes solent cantare Psalmos.

V. Gavant. pag. 95. col. 1. n. 11. - - *Neque dicitur Jube Domne &c.* Tunc deputati ad cantandas Lectiones, incipiendo à junioribus, unus post alium accedunt cum debitis reverentiis Altari, & Clero ab utraque parte Chori, ducente aliquo Ceremoniario, vel Acolytho, ad legile (quod nudum esse debet) in medio Chori præparatum, vel ubi Lectiones solent legi, & non præmittendo *Jube Domne &c.* cantant successivè Lectiones tono in Directorio Chori explicato; Celebrans tamen ultimam solet cantare, qui ritus servari debet, nisi alicubi alia sit consuetudo. In fine cujuslibet Lectionis non dicitur *Tu autem Domine &c.* sed Lectiones primi Nocturni, desumptæ ex Lamentationibus, seu Threnis Hieremiæ Prophetæ, concluduntur per illa verba: *Jerusalem, Jerusalem, convertere &c.* inflectendo tamen parumper vocem. Cantata Lectione, factis iterum reverentiis à Cantore Altari, & Choro, pergit ad locum suum. Lectiones verò secundi, & tertii Nocturni pari modo, sed diverso tono cantantur, ordine supradicto, & proferendo ultima Lectionis verba, fit aliqua vocis inflexio. Responsoria cujuslibet Lectionis cantantur, ùt in aliis Matutinis, & post tertiam Lectionem cujuslibet Nocturni, repetita per Chorum ultima parte Responsorii post Versum, Chorus totum illud repetit à principio.

Advertendum tamen est, quòd qui transeunt ante Crucem, in medio majoris Altaris positam, toto hoc triduo, quod incipit à supradicta remotione SS. Sacramenti, hoc etiam absente omnes debent genuflectere unico genu, præter Celebrantem paratum, qui solum profundam facit reverentiam, nisi aliud notetur, quia in die Parasceves etiam ipse genuflectit; coram aliis verò Crucibus, quæ in Altaribus reliquis, aut locis positæ sunt, sola inclinatio ab omnibus est de more facienda.

VI. Gavant. pag. 95. col. 2. num. 17. - - *Antiphona ad Laudes &c.*) Laudes cantantur

-tur eodem modo, quo Matutinum, cum extinctione unius candelæ in fine unius Psalmi, post quem repetitur Antiphona, ùt dictum est de Psalmis Matutini. Prima Antiphona inchoatur à Superiore, seu ab alio Officiatore, sicut & Antiphona ad *Benedictus*. Canticum *Benedictus* cantabitur alternatim ab utroque Choro, sicut in aliis Matutinis in tono sollemniori ipsius Antiphonæ, quæ ei præmittitur; si ad alios Psalmos sedere solent in Choro, ad hoc Canticum, omnes, qui adsunt, stant nudo capite, interim verò à Sacrista, vel ab alio lampades omnes, & alia omnia luminaria Ecclesiæ extinguuntur, præter illa, quæ ardent coram SS. Sacramento. Cùm autem in dicto Cantico cantatur versiculus ille: *Ut sine timore &c.* vel Acolythus ille, qui extinguit candelas trianguli, vel alius incipit extinguere singillatim ad quemlibet ex sequentibus versiculis singulos sex cereos Altaris hoc ordine. Ad dictum versiculum *Ut sine timore &c.* extinguitur primus cereus, qui est remotior à Cruce Altaris in cornu Evangelii. Ad sequentem versiculum: *In sanctitate &c.* extinguitur secundus cereus, qui est remotior à Cruce à parte Epistolæ. Et sic successivè alternatim extinguuntur singuli cerei ad singulos versiculos, ita ut nonnisi in fine versiculorum remaneant extincti. In nostra Congregatione adhibentur duo Clerici retro Altare stantes ex utraque parte, quorum unusquisque utitur extinctorio, & vicissim extinguunt prædictos cereos. Juxta sententiam tamen Bauldry, alius servatur ordo in extinctione horum cereorum, nam præscribit, quòd incipiatur ab eo, qui est remotior à Cruce, & deinde procedatur ad duos immediatè sequentes; deinde, his tribus extinctis præscribit, quòd Minister accedat ad aliud cornu Altaris, & eodem ordine extinguat tres alios cereos in cornu Epistolæ, incipiendo pariter ab eo, qui est à Cruce remotior. Rursus in Ceremoniali Cathedralis Parisiensis, necnon in Monastico S. Mauri disponitur, quòd in extinguendis hujusmodi cereis, tam Altaris, quàm trianguli incipiatur ab eo, qui est à latere Epistolæ.

Dum repetitur Antiphona Cantici *Benedictus*, Minister removet ex cuspide Candelabri cereum ibi relictum, eumque accensum sustinet genuflexus, manu elevata super cornu Epistolæ Altaris, & cùm inchoatur versus *Christus factus est &c.* illum sic accensum abscondit in eodem Epistolæ cornu sub Altari, vel alio modo post Altare, ita ut tale lumen non appareat.

VII. Gavant. pag. 95. col. 2. num. 18. - - *Versus ille: Christus factus est &c.*) Finita Antiphona Cantici *Benedictus*, solus Celebrans, seu Superior cantando gravi voce inchoabit versum: *Christus &c.* nun plura; in aliis verò horis incipiet præfatum versum dicendo sine cantu hæc verba: *Christus factus est*, nec plura, nec pauciora, toto hoc triduo, Choro cætera eodem tenore prosequente, prout in Breviario.

Cum inchoabitur ille versus, omnes genuflectent nudo capite usque ad finem Matutinarum, & postquàm secretò dictum fuerit *Pater noster*, Officiator, vel Superior incipiet Psalmum *Miserere mei Deus*, humiliori voce, & cum inflexione modica ad ultima verba versus ultimi. Finito hoc Psalmo idem, qui suprà permanens genuflexus, id quod etiam faciet ad omnes horas hujus tridui, inclinato paululum capite, absolutè, ac eodem tono dicet Orationem *Respice, quæsumus &c.* non præmittens *Dominus vobiscum &c.* neque *Oremus*; ac in fine inflectet paululum vocem, ùt suprà, & secretò dicet cum omnibus aliis, *Qui tecum vivit, & regnat &c.*

VIII. Gavant. pag. 96. col. 1. num. 21. - - *Fragor denique fit, & strepitus &c.*) Oratione completa, Superior Chori, vel Ceremoniarius excitabit fragorem, ac strepitum, percutiens manu librum, aut scabellum; ac similiter omnes alii facient, donec Acolythus deputatus accensum cereum, quem tenebat occultum, spatio Dominicæ Orationis, vel cir-

circiter à finita prædicta Oratione, illum producat, & in summitate Candelabri suo loco reponat, hoc enim prolato, omnes à strepitu cessare debent, & Ecclesiæ Custodes invigilare, ne strepitus ulteriùs protrahatur, in illis locis præsertim, in quibus fit talis fragor cum excessu.

Terminato sic Matutino, hac die non datur Campanulæ signum, neque ubi moris est, & diebus sequentibus, neque dabitur hoc signum cum crotalo; omnia enim his diebus terminant cum prædicto fragore, & solùm post ipsum, ubi moris est, fit aspersio Aquæ benedictæ in Choro, deinde omnes sub silentio discedunt.

Si tamen Matutinum terminatur hora convenienti, nempe hora Vespertina, hac die pulsatur in Turri Salutatio Angelica signo Campanæ, non verò duobus diebus sequentibus, in quibus hoc signum debet dari Instrumento ligneo.

Post Matutinas tenebrarum, & omnia prædicta, extinguetur cereus, qui per aliquod spatium in cuspide Candelabri accensus remanere debuit, & deinde aufertur idem Candelabrum triangulare cum candelis, quæ, ùt diximus, non ampliùs reponuntur eædem, sed earum loco aliæ novæ, si fieri possit.

Duobus diebus sequentibus, prædicta omnia observari debent, cum aliqua tamen differentia, nam Altare his diebus, pavimentum, & alia similia prorsus denudantur; Completorium, & aliæ horæ minores dicuntur sine candelis accensis, prout etiam notat Gavantus suprà *num. 29.* ad Vesperas tamen accendi debent, & juxta Gavantum, etiam in horis minoribus ante Missam Feriæ V. quamvis hoc non sit in usu apud omnes Ecclesias.

Hoc triduo ad Primam, Tertiam, Sextam, Nonam, & Completorium Cantor, seu Officiator tantummodò incipiet primum Psalmum, & Chorus alios simul prosequitur, ac si tantùm essent versus unius, & ejusdem Psalmi usque ad ultimum illius horæ versum inclusivè, qui terminabitur cum modica inflexione vocis. In Vesperis verò, in quibus Psalmi dicuntur cum Antiphona, Cantores inchoabunt omnes Psalmos de more, & terminabuntur cum modica inflexione vocis. Cerem. Monast. *lib.* 4. *cap.* 8.

Si in Altari Majori sit Tabernaculum Sanctissimi Sacramenti, prima die tantùm, finitis Matutinis, reponitur cum luminibus, nempe aliquis Sacerdos Cotta, & Stola alba, ac velo etiam albo paratus, præcedentibus duobus Clericis cum intorticiis accensis, transfert Sacram Pyxidem ab Altari, in quo reposita fuerat, ad Altare Majus, & tunc coram illo lampades accensæ manere debent.

Novæ Observationes, & Additiones ad Gavanti Cap. XIV. De Paschate & ejusdem Octava.

I. Gavant. pag. 97. col. 1. *De Paschate.*) In tomo altero ostendimus, diem Paschæ semper cadere in Dominicam proximam post plenilunium Martii, vel quæ est in ipso plenilunio, nunquam ante illud, ne unquam conveniamus cum Judæis, qui luna, sive die quartadecima Martii Pascha celebrant, nam ubi nos solari, ipsi lunari utebantur anno, de qua re præter auctores à nobis ibi citatos videri etiam poterit Cornelius à Lapide *in Exod. cap.* 12. Si Festum S. Marci, & consequenter Litaniæ Majores incidant in Paschatis diem, quid faciendum sit, dicetur infrà *cap.* 16. Hoc die Sancto Paschæ decet, ut Matutinæ sollemniter ante Auroram (quo tempore nimirum resurrexisse à mortuis Christum credimus,) celebrentur. Ad Laudes, & Vesperas Celebrans intonat sollemniter Antiphonam: *Hæc dies, &c.*

Ad Primam verò dum Lector Martyrologii annunciat hodie tono sollemniori sollemnitatem Paschalem dicens: *Hæc dies, quam fecit Dominus &c.* Omnes in Choro stant nudo Capite: cùm verò posteà dicuntur Kalendæ, & annunciatur Martyrologium sequentis diei, omnes sedent more solito. Ad Primam, Tertiam, Sextam, & Nonam, post *Deus in adjutorium*, & *Gloria Patri &c.* cum *Alleluja* in fine, dicuntur immediatè Psalmi consueti (qui ad Primam sunt iidem, qui in Festis, scilicet *Deus in nomine tuo, Beati immaculati*, & *Retribue*) quibus finitis inchoatur ab Officiatore Antiphona *Hæc dies*, quam prosequitur Chorus, & posteà dicitur Oratio, quæ ad Primam est, ùt in Psalterio, *Domine Deus &c.* & post eam reliqua, prout in Psalt. ad Primam in Dominica. Lectio brevis: *Si consurrexistis cum Christo &c.* ùt ibidem.

Ad reliquas Horas minores post Antiphonam: *Hæc dies &c.* Psalmis consuetis immediatè subjunctam, dicitur ab Officiatore: *Dominus vobiscum &c.* & Oratio diei posita in Laudibus, ac reliqua pro more.

In fine Laudum, ac Vesperarum tantùm dicitur *Benedicamus Domino, Alleluja, Alleluja*, & respondetur *Deo gratias, Alleluja, Alleluja*, & ita cantantur Horæ Canonicæ usque ad Vesperas Sabbati in Albis exclusivè.

Novæ Observationes, & Additiones ad Gavanti

Cap. XV. De Tempore Paschali.

I. Gavant. pag. 98. col. 1. num. 2. - - *In secunda Feria &c.*) Si Festum Annunciationis B. M. V. occurrat in Parasceve, vel Sabbato Sancto, sicut contingit in nostris Tabulis perpetuis V. & VI. tunc ex Decreto S. R. C. edito 11. Martii 1690. & dato in nostro Indice sub *n.* 159. transfertur ejus Officium, unà cum præcepto audiendi Missam, & vacandi ab operibus servilibus, ad hanc Feriam secundam post Dominicam in Albis, ita ut alia Festa, vel prius translata, vel in hanc Feriam incidentia, si hæc posteriora non sint altioris Ritus, protrahenda, vel transferenda sint (quoad Officium, & Missam) in aliam diem non impeditam; eo quòd per dictum Decretum ab Alexandro VIII. approbatum, hæc Feria II. sit dies fixa in tali eventu pro dicta Festivitate Deiparæ. Unde deducitur, quòd si Festum Annunciationis, quod est secundæ Classis, ob Festum aliud altioris Ritus, nempe primæ Classis, in eadem hac II. Feria occurrens, aliquando, aut alicubi transferri debeat quoad Officium, & Missam; non propterea transferri debet obligatio in hac eadem Feria II. audiendi Missam, & vacandi ab omni opere servili, quia semper perseverat Annunciationis Festum hac die affixum in prædicto eventu; Quo die in tali casu prohibentur Missæ in Oratoriis privatis.

Quamvis tamen Annunciatio tanquam Festum secundæ Classis cedere debeat Festo altioris Ritus, seu primæ Classis occurrenti in hac Feria II. ùt exprimitur etiam in Decreto allegato S. C. non tamen cedit Festo altioris Ritus solummodò translato, eò quòd hæc Feria II. est dies fixa pro Festo Annunciationis, quando hoc à Parasceve, aut Sabbato Sancto in eam transfertur, atque adeò impedit respectu alterius Festi etiam Ritus altioris, quando hoc ob proprium suum diem impeditum necesse habet pariter transferri.

Videndum est etiam Decretum editum die 14. Junii 1692. & positum in nostro Indice sub *num.* 171. in quo statuitur, ut quoties-cunque contingat Annunciationis Festum etiam quoad solum Officium post Octavam Paschæ transferri, idem cæteris Festis æqualis Ritus semper præponatur, licèt temporis ordine sit in Kalendario posterius illis, ex quo sequitur, quòd si hoc modo transferri debeant Festum S. Joseph, & Festum prædictum

dictum Annunciationis, licèt utrumque sit secundæ Classis, & Festum S. Joseph sit prius in Kalendario, tamen ob reverentiam Incarnationis prius transfertur memoratum Festum Annunciationis; ubi autem S. Joseph est Patronus loci, seu Ecclesiæ Titularis, prius transferendum esset hujus Festum ob majorem Ritus sublimitatem.

In nostris Observationibus suprà ad *Cap. VI. I. Sect. III. num. XV.* agitavimus quæstionem, utrum, quando celebratur Festum Annunciationis hac II. Feria tanquam die fixa, juxta allegatum Decretum S. C. ab Alexandro VIII. approbatum in Ecclesiis sub eodem Titulo Annunciationis B. M. V. consecratis, possit celebrari idem Festum cum Octava? & fuimus in sententia affirmativa, videri igitur possunt ea, quæ ibidem à nobis dicta sunt.

II. Gavant. pag. 98. col. 1. n. 3. - - *Psalmi dicuntur hoc tempore Feriales &c.)* Sicut toto hoc tempore Paschali in Officio de Feria dicuntur Psalmi Feriales ad Matutinum sub unica tantùm Antiphona *Alleluja*, ita in Festis novem Lectionum Psalmi in quolibet Nocturno dicuntur sub prima tantum Antiphona ejusdem Nocturni, servato Ritu Duplici, vel Semiduplici competente ei Festo, de quo fit Officium.

In Festis Simplicibus pariter Psalmi omnes de Nocturno currentis Feriæ dicuntur sub una Antiphona *Alleluja*, ut notatur in Psalterio tempore Paschali, & in prædicta Feria II. post hanc Dominicam in Albis.

In Festis SS. Apostolorum, & Evangelistarum, necnon unius, aut plurimorum Martyrum hoc tempore Paschali occurrentium Officium dicitur, uti notatur in Breviario suo loco, tempore Paschali.

In Festis verò B. M. V. Confessorum Pontificum, & non Pontificum, item Sanctarum Virginum, & non Virginum aliorumque non habentium Officium particulare pro tempore Paschali, Officium fit, ùt aliis temporibus, nisi quòd ad Invitatorium, Antiphonas, versusque Nocturnorum, ac reliquarum Horarum (exceptis tamen Versibus precum, quæ dicuntur ad Primam, & Completorium) necnon ad Responsoria Lectionum in Nocturnis additur in fine unum *Alleluja*, dummodò jam antecedenter *Alleluja* aliquo non terminentur, tunc enim aliud juxta Rubricas, non additur. Advertendum etiam, quod non dicitur tertium Responsorium in Officio Feriali, sed ejus loco Hymnus *Te Deum laudamus*, quia harum Feriarum Officium est Festivum usque ad Ascensionem, excepta Feria II. Rogationum, in qua dicitur tertium Responsorium loco *Te Deum.*

III. Gavant. eod. num. 3. - - *Ad Laudes iidem semper Psalmi dicuntur &c.)* In Feriali Officio ad Laudes Antiphonæ, & Psalmi toto hoc tempore Paschali dicuntur de Dominica, ùt in Psalterio tempore Paschali. Capitulum: *Christus resurgens ex mortuis &c.* uti notatur Feria II. post Dominicam in Albis in proprio de tempore, necnon in fine Laudum Dominicalium ante Canticum *Benedictus*. Hymnus, & Versus, ùt in Dominica in Albis, Antiphona ad *Benedictus* propria, Oratio Dominicæ præcedentis.

IV. Gavant. eod. n. 3. - - *Et Commemoratio de sola Cruce &c.)* Post prædictam Orationem fit in eodem Officio Feriali Commemoratio de S. Cruce, non quidem illa, quæ alioquin dici solet per annum in Officio Feriali, sed alia Tempori Paschali propria, quæ pro Laudibus, ac Vesperis adnotata est dicta Feria II. post Dominicam in Albis in proprio de tempore, & dicitur quotidie in Laudibus, ac Vesperis usque ad Ascensionem tam in Officio de tempore, quàm de Sanctis, nisi sit Duplex, vel infra Octavas: aliæ autem Commemorationes de S. Maria, de Apostolis &c. non dicuntur toto tempore Paschali.

Prima Ferialis Officii toto tempore Paschali dicitur, uti in Festis, dicendo tantùm tres Psalmos consuetos sub Antiphona *Alleluja*, ùt in Dominica tempore Paschali. Capitu-

pitulum *Regi seculorum &c.* Hymnus cum clausula Paschali. In Responsoriis Brevibus duplex *Alleluja* cum Versu : *Qui surrexisti à mortuis &c.* usque ad Ascensionem etiam in Festis (nisi proprium habeant, ùt habent Festa B. M. V.) Preces de Dominica, ùt ibi in Psalterio. Ad Absolutionem Capituli Lectio Brevis : *Si consurrexistis &c.*

Ad *Tertiam*, *Sextam*, & *Nonam* in Feriali Officio hujus Temporis dicuntur Hymni cum clausula Paschali; Psalmi sub Antiphona *Alleluja*, ùt in Dominicis tempore Paschali modo notato in Psalterio, & proprio de tempore dictæ Feriæ, Capitula, & Responsoria Brevia uti notantur ibidem, Oratio Dominicæ præcedentis.

Ad Responsoria Brevia prædictarum Horarum tum in Feriis, tum in Festis occurrentibus hoc tempore Paschali, nempe ab Octava Paschæ, usque ad Sabbatum post Pentecosten inclusivè, ante primum Versum dicantur duo *Alleluja*, quæ etiam post dictum primum Versum ante *Gloria Patri*, repetuntur loco partis Responsorii (extra tempus Paschale alioquin poni solitæ) in fine autem secundi Versiculi dicatur tantùm unum *Alleluja*, ùt in Rubrica Sabbati in Albis, ac Rubrica generali 28. *num.* 5.

Vesperæ Feriales dicuntur sub una Antiphona *Alleluja*, in Festis verò dicuntur pro quolibet Psalmo suæ Antiphonæ sub Ritu Duplici, vel Semiduplici, vel propriæ, si eas habeant, vel de Communi, addendo in fine cujuscunque Antiphonæ *Alleluja*, prout fit ad Laudes; ad Completorium verò loco Antiphonæ *Miserere* dicitur *Alleluja &c.* prout notatur in Breviario. In Officio parvo B. M. V. quod tempore Paschali dicitur, in Choro non additur *Allel.* Antiphonis, neque Versibus, neque Responsoriis, ùt habetur in Rubrica generali 37. & confirmatur S. C. Decreto edito die 28. Martii 1626. & dato in nostro Indice sub *n.* 52.

Cæterùm sicut si fiat translatio alicujus Festi à Tempore non Paschali ad Paschale, recitantur Officium, ac Missa, prout tempore Paschali, ita, si fiat translatio à tempore Paschali ad non Paschale, recitantur prout tempore non Paschali.

Novæ Observationes, & Additiones ad Gavanti

Cap. XVI. De Litaniis majoribus & minoribus.

I. Gavant. pag. 99. col. 1. n. 1. - - *Si occurrant Litaniæ majores in Paschate &c.*) De Litaniis tum majoribus, tum minoribus sermonem habuit Gavantus etiam *tom.* 1. *part.* 4. *tit.* 1., *n.* 7. *& seqq.* & nos quoque nonnulla ibidem observavimus, & addidimus, unde ne eadem hìc repetantur, videantur ibidem dicta, præsertim quoad originem talium Litaniarum, & quoad Missam post eas celebrandam; hoc loco aliqua adjiciemus, spectantia ad Horas Canonicas recitandas in Feriis, quæ Rogationum dicuntur, & ad Ritum servandum in Processionibus, in quibus præfatæ Litaniæ recitantur.

II. Gavant. pag. 99. col. 1. n. 2. - - *Nunc autem Homilia legitur super Evangelium Missa &c.*) Tres dies præcedentes Festum Ascensionis vocantur Feriæ Rogationum, quia in iis fiunt *Litaniæ minores*, id est, *Rogationes*, seu *Deprecationes*, ob remissionem peccatorum obtinendam, pacem, conservationem frugum, & cæteras necessitates; primus prædictorum dierum vocatur communiter Feria II. Rogationum, quia occurrit in Feria II. talis Hebdomadæ, & ita secundus dictorum dierum vocatur Feria III. Rogationum &c. de quibus hoc loco notandum occurrit, quòd Feria II. Rogationum est *Feria major*, unde licèt non excludat Festum novem Lectionum in ea occurrens, etiam translatum, quo minùs in ea possit celebrari, debet tamen fieri semper de eadem Feria

ria Commemoratio in Laudibus, ac Missa, & quidem ante Commemorationem Festi simplicis, si etiam de eo simul occurrente sit facienda commemoratio, attamen post commemorationem de die infra Octavam, si tamen simul occurrat. Rursus in eodem Festo occurrente in hac Feria debet de eadem legi nona Lectio, & in Missa ultimum legi Evangelium etiamsi tale Festum fuerit primæ Classis, quod diximus de Evangelio hujus Feriæ legendo in Missa, & de Commemoratione facienda, intelligi debet in Missis privatis, non verò in sollemni, quia hac die debent cantari duæ Missæ, si occurrat Festum, uti alibi diximus, quarum prima est de Festo, in qua nulla fit Commemoratio Feriæ, secunda verò esse debet de hac Feria, in qua nulla fit Commemoratio Festi.

Quòd si Festum duplex, aut semiduplex (etiam translatum) in hac Feria occurrens, non habeat proprias Lectiones in primo Nocturno, tunc Lectiones pro I. Nocturno Festi hodie occurrentis sumendæ sunt ex communi Sanctorum, nisi fortè initium Epistolæ primæ B. Petri Apostoli heri poni non potuerit, tunc enim hodie est ponendum in tali Officio de Festo in primo illius Nocturno, ùt præscribit Rubrica generalis 26. n. 7. ac 9. Pari modo, ita disponente eadem Rubrica, sumendæ sunt Lectiones de Communi Sanctorum pro primo Nocturno, si hae Feria II. Rogationum occurrat dies infra Octavam. Si verò hac eadem Feria occurrat dies Octava alicujus Festi, tunc in primo Nocturno diei Octavæ repetendæ sunt Lectiones, quæ in primo Nocturno Festi habentis Octavam sunt lectæ.

Si autem Feria hac II. Rogationum nullum occurrat Festum novem Lectionum, nec dies Octava alicujus Festi, nec dies aliqua infra Octavam, Officium, & Missa fiet de ea, & color erit violaceus. Officium quidem dicetur, ùt in Psalterio tempore Paschali. Lectiones propriæ de Homilia in Evangelio cum tribus Responsoriis (quia non dicitur Hymnus *Te Deum*) ùt ibi, & ùt suprà etiam nos diximus. *Ad Laudes* Antiph. & Psalm. de Dominica cum Antiphona ad *Benedictus*, & Oratione propria. Si simul occurrat Festum simplex, fit de eo Commemoratio in Laudibus, sed de eo non legitur nona Lectio. Non dicuntur preces feriales in hac Feria, sed tantùm Commemoratio de S. Cruce suis locis, & quidem post Commemorationem de Festo simplici.

Præterire non debemus, quòd Congregationes illæ, Religiones, Ecclesiæ, seu Nationes, quibus alioquin à sede Apostolica indultum est, ut semel vel pluries in singulis Hebdomadis, aut mensibus dicant Officium, & Missam, v. g. de Sanctissimo Sacramento, aut certo aliquo Sancto diebus nullo Festo duplici, vel semiduplici impeditis, non possunt uti hoc suo Privilegio in hac Feria II. Rogationum, quamvis in eam nullum incidat Festum novem Lectionum. Hoc colligitur ex Decreto edito à S. R. C. 20. Martii 1706. dato in nostro Indice sub num. 236. & hoc Decretum habet etiam locum in Feria IV. Rogationum, seu in Vigilia Ascensionis Domini.

Vesperæ hujus diei, nisi cras occurrat Festum, dicuntur de Feria currente, ùt in Psalterio tempore Paschali, ac proprio loco, cum Oratione Dominicæ præcedentis, & Commemoratione de Cruce, Antiphona ad *Magnificat*, ùt in proprio de Tempore, color Altaris erit Albus. Si verò sequatur Festum solummodò simplex, tunc quidem Vesperæ usque ad Capitulum pariter erunt de Feria currente, ùt in Psalterio tempore Paschali, sed à Capitulo dicentur (ritu Paschali) de Festo cum Commemoratione de S. Cruce tantùm, ùt tempore Paschali, color erit Festo conveniens. Si denique cras occurrat Festum, aut Officium novem Lectionum, totæ Vesperæ erunt de illo, sine ulla Commemoratione, si illud fuerit duplex; vel tantùm de S. Cruce, si fuerit semiduplex, nisi forte

fortè etiam simul occurrat Festum simplex; tunc enim etiam de hoc facienda erit Commemoratio in hodiernis Vesperis de Festo novem Lectionum (nisi hoc sit primæ vel secundæ Classis) ac crastinis Laudibus cum nona de eo simplici Lectione, (in Festo etiam 2. Classis tantùm) si propriam habeat.

Si hoc triduo Festum non occurrat, Altarium Minorum paramenta erunt Officio conformia, Altaris autem majoris, vel ejus, in quo celebratur Missa Rogationum, debent esse conformia huic Missæ, saltem dum hæc celebratur. Vide Gav. Tom. I. part. I. Tit. XVIII. lit. a.

III. Gavant. eod. n. 2. - - *De Feria III. Rogationum nulla fit Commemoratio.*) Feria III. Rogationum, si in ea occurrat Festum IX. Lectionum, aut dies Octava alicujus Festi, aut dies infra Octavam, fit de illo tam Officium, quàm Missæ etiam privatæ cum Commemoratione de Festo simplici in primis Vesperis, ac Laudibus (si quod simul in hac Feria occurrat) atque etiam nona de eo Lectione, si propriam habuerit; at verò de Feria III. Rogationum (quæ est tantùm Feria minor) nulla fit Commemoratio, uti nec Festi simplicis, si Festum IX. Lectionum, de quo fit Officium, sit primæ Classis, aut nonnisi in Laudibus, ac Missis privatis (cum IX. tamen, dicto modo, de eo Lectione) si sit duplex secundæ Classis.

Si autem hac Feria III. Rogationum occurrat Festum solummodò simplex, tunc fit Officium de eo sine Commemoratione de Feria occurrente, sed tantùm de Cruce, ùt tempore Paschali, at verò Missa dici tunc potest vel de Festo cum Commemoratione Rogationum, vel de Rogationibus cum Commemoratione Festi simplicis (ùt dicitur in Rubrica propria) & tertia Oratio erit *Concede*, ac ultimum Evangelium S. Johannis in utralibet, ùt etiam alibi innuimus. Paramenta Altarium minorum in tali Festi simplicis cum hac Feria Rogationum occurrentia, quoad colorem erunt conformia Officio, at verò Altaris Majoris (saltem sub Missa sollemni) & celebrantium ad quodcunque Altare conformia erunt Missæ, quam celebrant, adeoque violacei coloris, si dicant Missam de Rogationibus, secus autem, si dicant Missam de Sancto.

Si denique Feria III. Rogationum nullum omnino occurrat Festum, nec trium, nec novem Lectionum, tunc Officium dicetur de ea, ùt in Psalterio tempore Paschali, Lectiones Nocturni de scriptura occurrente, ùt in proprio de tempore; Responsoria duo pariter, ùt ibi, post tertiam Lectionem non dicitur Responsorium, sed Hymnus *Te Deum Laudamus*: Ad Laudes Antiph. ùt in proprio de tempore. Ad easdem, & reliquas Horas Oratio, ùt in Dominica præcedenti.

Si autem nec hodie, nec cras occurrat Festum novem Lectionum, tunc hodiernæ Vesperæ totæ erunt de Feria III. currente, dicendo de ea Psalmos Feriales sub una Antiphona *Alleluja*, ùt in Psalterio tempore Paschali, & reliqua omnia dicentur de eadem Feria currente cum Antiphona propria ad *Magnificat*, & Oratione de Dominica præcedente, etiamsi cras fortè occurrat Festum simplex: & quia hoc sequenti die habere non potest Officium propter cras occurrentem Vigiliam Ascensionis, ideò nec convenit, illud habere hodie primas Vesperas à Capitulo (ùt in Rubrica XI. *de concurrentia Officii n. 9. & 10.* docetur) unde in tali casu de crastino Festo simplici in hodiernis Vesperis Ferialibus fit tantum Commemoratio, superaddendo quidem ei aliam Commemorationem Paschalem de S. Cruce, non verò Commemorationem de crastina Vigilia Ascensionis. Quòd si cras nullum occurrat Festum simplex, in hodiernis Vesperis Ferialibus fit tantùm Commemoratio prædicta de S. Cruce, & Color Altarium erit albus.

IV. Gavant. pag. 99. col. 2. n. 5. - - *Fiat processio, non ante discedatur ab Altari, quàm sit cantatum inclusivè: Sancta Maria, ora pro nobis.*) Antequàm agamus de Vigilia Ascensionis

sionis Domini, seu de Feria IV. Rogationum, (de qua inhærendo Gavanti vestigiis, agemus infrà cum eodem Cap. XVII.) sermonem instituimus de ritu servando in Processionibus, quæ fiunt hoc triduo ante Ascensionem Domini, & in quibus recitantur Litaniæ. Modum itaque competenter instituendi Processionem Litaniarum tam majorum, quæ recitantur in Festo Divi Marci, quàm minorum, quæ recitantur hoc triduo, tradit Rituale Romanum *in Rubrica*, seu *Titulo de Processionibus*, nec non Ceremoniale Episcoporum *Lib.* 2. *Cap.* 32. & ex iisdem Castaldus in Ceremoniali nostræ Congregationis *Lib.* 3. *Cap.* 21. *num.* 5. & in Praxi Ceremoniarum *Lib.* 3. *Sect. IX. Cap.* 6. *n.* 1. *& seq.* Quarti *in Lib. de Processionibus punct.* 9. Bauldry part. 2 Manualis *à Cap.* 17. *& part.* 4. *Cap.* 12. *à n.* 9. nec non Gerlacus Vinitor *part.* 6. *Tit.* 20. ex quibus omnibus hæc colliguntur, servari debere in prædictis Processionibus.

1. Manè die, ac hora statuta, & pulsatis Campanis, Clerus indutus Cottis, & Populus in Ecclesia congregari debent, & ibi contrito, & humili corde Deum flexis genibus deprecari, & adorare. 2. Sacerdos Hebdomadarius debet in Sacristia indui Amictu, Alba, Cingulo, Stola, & Pluviali (vel in hujus defectu Stola supra Cottam, seu Superpelliceum) violacei coloris, & deinde præcedente aliquo Clerico Crucem ferente inter duos Acolythos deferentes Candelabra cum cereis accensis, procedit ad Altare majus, ibique Clerus in Presbyterio congregatus stando cantat Antiphonam. *Exsurge Domine &c.* uti in Rituali Romano. 3. Repetita hac Antiphona post primum versum Psalmi: *Deus, auribus nostris audivimus*, & Versu *Gloria Patri &c.* genuflectunt omnes, & duo Clerici, vel Cantores pariter ante ipsum Altare majus genuflexi, devotè cantare incipiunt Litanias omnium Sanctorum Choro respondente, vel easdem etiam repetente, si talis sit consuetudo, ùt innuit Gavantus su-

Gavant. Rubr. Brev.

prà, aut saltem si longior sit Processio. 4. Statim ùt cantatum fuerit *Sancta Maria ora pro nobis*, & non priùs, surgunt omnes, ùt docet etiam Gavantus, ac ordinatim procedunt egredientes ab Ecclesia, Litaniasque prosequentes, præcedentibus eo, qui defert Crucem, necnon Acolythis Candelabra cum cereis accensis, seu intortitia deferentibus, deinde sequetur Clerus, ultimo verò loco Sacerdos paratus Pluviali, ùt suprà, & post eum Populus. Si autem Processio fiat tantùm circa Atrium Ecclesiæ, vel circa ipsam Ecclesiam, tunc juxta sententiam Castaldi in nostro Ceremoniali *loc. cit.* egreditur, & incipit gyrum suum à latere Epistolæ, regrediens autem intrat in Presbyterium per Cancellos à latere Evangelii. 5. Quando Processio Ecclesiæ Cathedralis vadit usque ad Ecclesiam, ad quam dirigitur juxta morem, & consuetudinem cujuscumque loci, tunc Clerus ejus Ecclesiæ, ad quam Processio pergit, obviam veniet usque extra portas Templi, ibique stans eam recipiet, aliquo Sacerdote aspergente Aqua benedicta ingredientes Templum. 6. Postquàm perventum fuerit ad dictam Ecclesiam, tunc si consuetudo habeat, ut ibi terminetur Processio, dicuntur (omnibus genuflexis; etiam Celebrante, qui tamen ad Orationes surgit) ea, quæ remanent pro terminandis Litaniis, cum precibus, quibus in hunc modum absolutis, debet dici Missa Rogationum (& quidem sine Commemoratione Festi occurrentis) & sic finitur omnino Processio. Quia verò alicubi mos est, ut in ea Ecclesia, ad quam dirigitur Processio, statim ùt ad eam pervenerit, decantetur quidem ibi Missa solleinnis de Rogationibus in paramento violacei coloris, non autem de S. Marco (si Processio est Litaniarum majorum, nec de alio Sancto occurrente, si fuerit Processio Litaniarum minorum) nisi hic fuerit Patronus Titularis illius Ecclesiæ, & celebrata ibi dicta Missa Rogationum, seu Processionali, tunc non terminantur ibi Litaniæ, sed Clerus simul, ac

M m Popu-

Populus ab ea Ecclesia redire processionaliter debet ad primam Ecclesiam, unde discesserant, cantando in reditu vel partem Litaniarum, quæ remansit, vel si nihil remansit, recitando Psalmos Pœnitentiales, aut Graduales. 6. Processione in primam Ecclesiam reversa, ab omnibus genuflectitur, dicitur Psalmus: *Deus in adjutorium &c.* alternatim ab ipsomet Choro, incipientibus ipsum Cantoribus, & deinde ab Hebdomadario, seu Sacerdote Officiatore Pluviali induto, & ante summum Altare genuflexo, cantantur preces, quibus persolutis, idem surgens, & stans subjungit Orationes in Breviario Romano post Litanias omnium Sanctorum assignatas, Clero tamen genuflexo respondente. 7. Advertendum superest, quòd si Processio sit longior, & finiantur Litaniæ antequàm perveniat ad dictam Ecclesiam, tunc Litaniis usque ad preces exclusivè absolutis, vel decantentur Psalmi (saltem aliqui) Pœnitentiales, aut Graduales, ùt innuit etiam Gavantus, vel etiam repeti possent eædem Litaniæ, usque dum ventum sit ad Ecclesiam, ad quam terminatur Processio, & in qua debet dici Missa Rogationum. 8. Pariter notari debet, quòd si in via divertendum sit ad Ecclesiam unam, vel plures, post ingressum in talem Ecclesiam, intermissis tantisper Litaniis, vel Psalmis, cantatur Antiphona cum Versu, & Oratione de Sancto Patrono illius Ecclesiæ, sed juxta sententiam Castaldi *loc. cit.* in Praxi, dicitur illa Oratio, quæ recitari solet in Suffragiis, quæ fiunt in Commemoratione per annum, non verò illa de ipsomet die Festi, nisi sit conformis Commemorationi. Egredientes verò resumunt Litanias, vel Psalmos ab eo loco, quo eos intermiserint, eodem ordine procedentes usque ad Ecclesiam designatam.

V. Gavant. pag. 99. col. 2. num. 6. -- *Et respondi posse &c.*) Proposita quæstione, an ille, qui recitat Vesperi Matutinum cum Laudibus, possit etiam statim recitare Litanias? Gavantus respondit, posse, ea ratione ductus, quia Rubrica conjungit Litanias cum Laudibus, & accessorium, cujusmodi sunt Litaniæ, sequitur naturam sui principalis, quapropter si pridie possunt recitari *Laudes*, non est, cur non possint recitari Litaniæ. Hæc ex Gavanto. Hanc Gavanti sententiam suo quoque calculo olim probavit Gobat *tract. 5. num. 615.* at contrariam sententiam tenent Thomas Tamburinus *lib. 2.* in Decalogum *cap. 2. § 5. num. 7.* necnon Johannes Stoz in Tribun. La Croix *tom. 4. num. 190.* Halden *part. 1. tit. 27.* necnon *part. 2. tit. 4.* præcipuè verò Guyetus *lib. 4. cap. 20. quæst. 6.* qui validis profectò rationum momentis refellit Gavanti sententiam, ita ut Gobat eam tanquam probabiliorem in posteriore sui operis editione *tract. 5. num. 616.* amplexus fuerit. Rationes, quæ movent Guyetum, sunt, quia licèt Litaniæ juxta Rubricæ dispositionem jungantur cum Laudibus, non tamen habentur, aut verè sunt pars illarum, adeoque iis Vesperi anticipatis, non sequitur, Litanias ipsas quoque posse anticipari. Sed fortiori argumento, & ad hominem confutat etiam hoc alio modo Gavantum, nimirum, quia ipsemet Gavantus *sect. 7. cap. 13.* ad diem 2. Novembris refert Decretum S. R. C. editum die 1. Septembris 1607. & præscribens, ne pridie Commemorationis omnium Fidelium Defunctorum Vesperi recitetur, sed ipsa die mane, quamvis Matutinum, & Laudes Defunctorum æquè bene possent dici pars Laudum diei, ac Litaniæ, nam æquè Laudibus adjunguntur per Rubricam, & æquè iis adimunt Versum *Fid. Lum animæ &c.* Adde, quòd usus est multarum Ecclesiarum, ut Vesperi decantent Matutinum, & Laudes Defunctorum, at nullibi receptum est, ut Litaniæ majores, vel minores pridie decantentur, ergo juxta communem sensum magis sunt affixæ diei Divi Marci Litaniæ majores, & tribus diebus Rogationum Litaniæ minores, quàm sit affixum diei 2. Novembris Officium Defunctorum. Si igitur Gavan-

Gavantus in ea est sententia, quæ negat, posse recitari Matutinum, & Laudes Defunctorum pridie 2. Novembris post Vesperas, quomodo concedit, posse Litanias majores, vel minores eodem modo anticipari ante diem Divi Marci, vel ante dies Rogationum? Igitur sentiendum potiùs, prædictas Litanias verè addictas esse diei 25. Aprilis, & tribus diebus Rogationum, adeòque anticipari non posse.

Nec obstat, ùt optimè notat Guyetus, quòd Psalmi Graduales, & Pœnitentiales, qui præscribuntur recitari in Feriis IV. & VI. Quadragesimæ, possint ex Declaratione S.R.C. anticipari Vesperi, tum quia liberum non est, talem declarationem ad similia extendere, tum quia par non est utrorumque ratio; Psalmi enim prædicti extra Chorum recitantur ex devotione tantùm, non verò ex obligatione, è contra Litaniæ prædictæ etiam à non interessentibus Processioni, si ad Horas Canonicas recitandas obligantur, debent privatim recitari, ùt docet etiam Gavantus *num. 3.* ex communissima, ac probabiliore sententiâ, fundata in *Cap. Rogation. de consecrat. dist. 3.* sunt enim pars notabilis Officii Canonici illius diei.

Alicubi toto hoc triduo (uti, & in Litaniis Majoribus, seu Festo S. Marci, saltem si cadat extra Festa Paschalia) servatur veteri more, abstinentia à Carnibus; alicubi verò nonnisi in Vigilia Ascensionis, alicubi denique mos ille penitùs exolevit. Quisque Igitur sequatur consuetudinem suæ Diœceseos; Vide Gavantum *tom. 1. part. 4. n. 12.* Guyetum *loc. supracit.* de his, & aliis huc pertinentibus accuratè discutientem, necnon Claudium La Croix *lib. 4. num. 1291.* qui pariter *lib. 1. num. 571. & num. 592.* & P. Gobat tradunt Regulam cognoscendi, an ejusmodi consuetudo sit solummodò devotionalis, an verò obligatoria sub reatu culpæ, qualem supponit Gobat dari in Diœcesibus Parisiensi, Monasteriensi &c.

Novæ Observationes, & Additiones ad Gavanti

Cap. XVII. De Festo Ascensionis Domini.

I. Gavant. pag. 99. col. 2: num. 1. - - *Vigilia Ascensionis non habet jejunium &c.)* Feria IV. Rogationum occurrit Vigilia Ascensionis Domini, sed sine jejunio; si in ea occurrat Festum primæ Classis, putà Patroni, seu Tituli, aut Dedicationis Ecclesiæ, fit de eo, absque eo, quod in Officio, & in Missa fiat aliquid de hac Vigilia, ùt notat Castaldus in Praxi *lib. 3. sect. 9. cap. 6. num. 7.* & Halden *part. 1. tit. 27.* Item nihil pariter debet fieri de Festo Simplici in tali Casu, si quod forte occurrat. Si autem in eadem Vigilia occurrat aliud Festum novem Lectionum, seu Duplex, seu Semiduplex, aut alicubi dies Octava alicujus Festi, vel dies infra Octavam, tunc Officium fit de eo cum nona Lectione de Homilia Vigiliæ, ejusque Commemoratione ad Laudes, ùt notatur in proprio de tempore, & cætera fiunt, prout de more.

Si denique in hac Vigilia Ascensionis, seu Feria IV. Rogationum non occurrat Festum IX. Lectionum &c. esto occurrat in ea fortassis Festum aliquod trium Lectionum, sive Simplex tunc Officium, & Missa dicuntur de Vigilia; Excepta tamen Missa Litaniarum, sive ea, quæ in termino Processionis dicitur de Rogationibus prout suprà. De prædicto autem Festo Simplici tunc fortè occurrente fiet tantùm Commemoratio (sine Lectione de eo, etiam si alioquin propriam habeat) in Laudibus, ac Missa. Ad Matutinum fit feriale ritu Paschali, ùt Feria IV. tempore Paschali. Lectiones Nocturni de Homilia Vigiliæ, ùt in proprio de Tempore; Responsoria post primam, & secundam Le-

 ctio-

ctionem, ut ibidem (nisi loco eorum ponenda sint duo prima Responsoria primi Nocturni Dominicæ IV. post Pascha, eò quòd nunquam adhuc poni potuerint) post tertiam verò Lectionem dicitur Hymnus *Te Deum.* Laudes, & cæteræ Horæ usque ad Vesperas dicuntur sicut in aliis Feriis tempore Paschali, Antiphona ad *Benedictus: Pater venit hora &c.* ut in proprio de tempore; Oratio Dominicæ præcedentis, cui subjungitur Commemoratio de S. Cruce, & ante hanc Commemoratio de Festo Simplici, si quod occurrat. Color ad Altare erit albus. De Ritibus servandis in Missis horum trium dierum satis dictum est superiori tomo suo loco.

Vesperæ hodie dicuntur de Festo Ascensionis Domini sub Ritu Duplici primæ Classis, sine omni Commemoratione, nisi de Festo primæ, & secundæ Classis, si quod hodie alicubi fuerit celebratum, nec non de die Octava, si tamen cras alicubi occurrat, non autem de die Octava hodie occurrente seu celebrata. In eisdem Vesperis solemnibus ad principium Hymni: *Salutis humanæ sator, &c.* debet celebrans, seu Officiator jungere, extendere, & elevare manus, ac caput inclinare versùs Altare, &c. ut ex Ceremoniali Episcoporum Lib. 2. monet Bauldry *part. 2. Cap. II. art. I. num. 25.* par ratio est de Hymno in Laudibus dicendo. Hymnus Completorii, & alii ejusdem metri (excepto Hymno Vesperarum, ac Laudum Officii de Ascensione, & Hymno Matutini de pluribus Martyribus, necnon Hymnis de S. Cruce, ac denique, Hymno proprio S. Venantii Martyris, si infra hoc tempus occurrant) terminantur usque ad Pentecosten per verba *Jesu, tibi sit gloria, qui victor in Cælum redis, &c.*

II. Gavant. pag. 99. col. 2. num. 2. - - *Ascensio Domini in acitur festiva, &c.*) Feria V. post Dominicam V. post Pascha celebratur in Ecclesia universali Festum Ascensionis Domini, quod est Privilegiatum contra quodcunque aliud Festum, etiam Patroni, & Tituli Ecclesiæ, vel Dedicationis ejusdem in ea occurrens: unde si in eo occurrat Festum SS. Apostolorum Philippi, & Jacobi etiam in propria ipsorum Ecclesia, non solùm transferri debet eorum Officium, sed nec ulla Missa cantari hodie potest de illis, inhærendo Rubricæ generali VI. Missalis. Admittit tamen hoc Festum in utrisque Vesperis, Laudibus, & consequenter in Missa Commemorationem de die Octava, si alicubi dies Octava alicujus Festi in illud incidat. Officium dicitur ut in proprio de tempore cum Antiphonis ad unumquemque Psalmum (licèt currat adhuc tempus Paschale) ob rationem, quam Gavantus assignat, nempe ad fervorem Charitatis excitandum. Officium autem de Festis infra hanc Octavam usque ad Pentecosten occurrentibus fit Ritu Paschali cum una Antiphona pro quolibet Nocturno eodem modo, quo ante Ascensionem, nisi, quòd Hymni terminantur ut suprà; & ad Primam in Responsorio Brevi etiam in Festis dicatur: *Qui scandis, &c.*

III. Gavant. pag. 99. col. 2. num. 3. - - *In sequentibus diebus prosequimur reliquas Epistolas legere, &c*) Feria VI. & reliquis post Ascensionem Feriis, si non occurrat Festum IX. Lectionum, Officium fit de Octava Ritu Semiduplici, dicendo omnia uti in Festo, exceptis tamen Lectionibus, quæ quotidie ex Scriptura assignantur in proprio de tempore, & dicta Feria VI. pro primo Nocturno assignatur *initium Epistolæ secundæ B. Petri Apostoli*: quod initium si prædicta Feria poni non posset ob occurrens Festum IX. Lectionum habens proprias Lectiones, censet Halden part. I. Tit. 28. quòd ponendum esset Sabbato sequenti simili Festo non impedito, inhærendo, ait ipse, Rubricæ generali XXVI. num. 3. & iis, quæ ipsemet asseruit suprà Tit. 5. contra nostrum Gavantum, qui Sect. V. Cap. 12. num. 12. docet, non esse curandum, si initia Epistolarum ab eodem Apostolo scriptarum legi non possunt; putat enim,

enim, omnes Epistolas S. Pauli constituere unum librum, & ita binas Petri, necnon ternas Johannis Epistolas habere rationem unius Libri. Sed laudatus Halden putat, Gavanti sententiam esse admittendam, quando illarum Epistolarum initia absolutè, ac simpliciter poni non possint intra suam Hebdomadam, non autem si tantùm poni non possint in propria sua Feria, possint autem vel alia sequenti, vel sequentibus omnibus impeditis, saltem aliqua antecedente intra illam Hebdomadam, ùt colligitur ex Rubrica generali XXVI. num. 7. & 8. Quod autem subnectit Gavantus ad firmandam suam sententiam, nimirum in postrema Breviarii recognitione examinatum, & decisum fuisse, prædictas Apostolorum Epistolas respectivè unum librum constituere, & idcircò non esse curandum, si impeditis propriis Feriis, earum initia legi non possunt, putat Halden, loqui ibi Gavantum de suo examine tant: m, nam in Breviario recognito aliud non legitur decisum hac in parte, quàm quod extat in Rubrica generali XXVI. num. 6. 7. & 8. Ibi autem non modò non dicitur, quòd Epistolæ binæ S. Petri, & ternæ S. Johannis Apostoli habeant rationem unius libri, & consequenter earum initia non sint legenda in alia Feria, si ea in propriis Feriis legi non potuerunt intra eandem Hebdomadam, sed potiùs oppositum colligit Halden cum scriptoribus à se Tit. 5. allegatis, quos etiam nos citavimus suprà in nostris Observationibus, & Additionibus ad Sect. V. Cap. 12. sub num. VI. quibus Auctoribus addendus est etiam Joseph. Coquet in expositione Tabulæ n. 21.

IV. Gavant. pag. 100. col. 2. num. 7. - - *Neque est Festum Semiduplex, neque dies infra Octavam, &c.)* Quamvis Feria VI. post Octavam Ascensionis (si in ea non occurrat Festum IX. Lectionum) uti & Sabbato sequenti usque ad Nonam istius inclusivè, Officium fiat ritu Semiduplici, sicut infra Octavam Ascensionis; nihilominus asserit Gavantus, quòd in prædictis duobus diebus neque est Festum Semiduplex, neque dies infra Octavam, sed Officium Semiduplex repetitæ Dominicæ; verùm non dicuntur preces neque ad Completorium. In eadem Feria VI. & Sabbato sequente, occurrente Festo simplici fit de eo Commemoratio, & recitatur IX. Lectio, si eam habeat, dummodò cum eodem Festo simplici in eadem Feria VI. non occurrat Festum duplex primæ Classis. Si autem in dictam Feriam VI. incidat Festum primæ, vel secundæ Classis, de eadem Feria nulla fit Commemoratio, quæ aliunde fieri debet occurrentibus aliis Officiis minoris Ritus.

V. Gavant. eod. n. 7. - - *De Festo autem Semiduplici translato fit in hac Feria VI. &c.)* Si eadem Feria VI. post Octavam Ascensionis occurrat Festum Semiduplex, fit de eo cum Commemoratione Feriæ currentis, ac Festi Simplicis, si in ea occurrat: sed dubium oritur, an eadem Feria non tantùm fiat de Festo Semiduplici occurrente, sed etiam translato? Ad hoc dubium ii, qui Gavantum recentiùs ediderunt, & aliqua addiderunt, respondent affirmativè, ùt constat ex Textu suprà allegato, quæ quidem opinio confirmata remanet recenti Congregationis Decreto edito 11. Augusti 1691. & dato in nostro Indice sub *n.* 169.

De hac Feria VI. post Octavam Ascensionis videantur ea, quæ diximus in nostris Observationibus suprà ad Sect. 3. cap. 11. de Commemorationibus *n.* 11.

A Vesperis hujus Feriæ VI. usque ad Festum SS. Trinitatis suspenduntur, ac abrumpuntur Octavæ omnes particulares, v. g. *Patroni, Titularis, Dedicationis &c.* ita ut, si per aliquot dies dictum sit Officium de Octava, abrumpi debeat à Vesperis hujus diei ob advenientem crastinam Vigiliam Pentecostes, quomodo autem debeant recitari Vesperæ hujus Feriæ, si crastina die occurrat dies Octavæ, vel dies infra Octavam, videantur dicta à Gavanto *Sect.* 3. *c.* 8. num.

num. 8. *& num.* 13. & nostræ Observationes ibidem adjectæ. De eadem re pariter locuti sumus in Observationibus ad Caput II. hujus Sectionis VI.

VI. Sabbato post Octavam Ascensionis celebratur Vigilia Pentecostes cum jejunio, ùt alibi diximus, nempe in primo Tomo, quæ quidem Vigilia, ùt mox innuimus, quia cum subsequente Octava Pentecostès est privilegiata contra quodcumque Festum 9. Lectionum in ea occurrens, ideò si tale infra hoc tempus occurrat, transferendum id erit post Festum SS. Trinitatis, ùt disertè præscribit Rubrica hujus diei, quæ pariter disponit, quomodo recitandum sit Officium, in quo non excluditur Commemoratio Festi Simplicis, si quod tale in hac Vigilia occurrat, quamvis talis Commemoratio non fiat in Missa. Post 9. Lectionem, etiamsi Festum Simplex non occurrat, dicitur *Te Deum laudamus.* In primis Vesperis, & Laudibus hujus (& præcedentis diei) nulla fieri debet Commemoratio de Cruce.

In Martyrologio, quod legitur ad *Primam*, annunciatur in Choro à Lectore post Kalendas, primo loco, Festum Pentecostes, & reliqua ad eandem Primam, sicut ad reliquas horas dicuntur, prout disponitur in Rubrica hujus diei.

Ad Officium hujus Sabbati usque ad Nonam inclusivè adhibetur color albus. Postmodùm ad Prophetias, Benedictionem Fontis Baptismalis, & Litanias usque ad Missam exclusivè color violaceus. Deinceps verò adhibetur rubeus, qui & in privatis Missis hujus diei quoad vestes Celebrantium est adhibendus, licèt celebrent ante Nonam. Pro Missa sollemni autem, cùm colorum post Nonam mutatio, seu diversitas fit etiam quoad Pallia, seu Antependia Altaris majoris, facienda, ideò Antependium illius violaceum in Ecclesiis habentibus Fontem Baptismalem ita erit accommodandum, ut facilè removeri, eique aliud, nempe rubeum, substitui possit.

Vesperæ dicuntur de Dominica Pentecostes sub ritû duplici primæ Classis, omnia dicendo, uti notatur in Rubrica, seu in proprio de tempore, exclusa quacunque Commemoratione. In eisdem Vesperis, quæ sollemniter cantantur, Officiator ad intonationem Hymni debet stans jungere, extendere, & elevare manus, ac caput inclinare versùs Altare, uti paulò antè diximus de Hymno Ascensionis. Intonato hoc modo Hymno, Officiator mox sese super proximum Altaris gradum in genua demittit, ibique flexis genibus manet, donec prima strophа absolvatur, Bauldry *part.* 2. *cap.* 11. *art.* 1. *num.* 25. *& 26.* Lohner *instruct. pract.* 2. *part.* 3. *tit.* 3. §. 1. cum Officiatore post intonationem prædicti Hymni supra primum Altaris gradum pariter genuflectunt ambo ejus assistentes, unus quidem à dexteris, alter verò à sinistris usque ad absolutionem primæ strophæ. Ceroferarii autem semper stant, & nunquam genuflectunt. Absoluta prima strophа, Officiator, facta Altari debita reverentia, ad suam revertitur sedem; idipsum, exhibitis Altari, & Officiatori debitis reverentiis, faciunt ejus assistentes, ac Ministri omnes. Circa modum intonandi Hymnum hujus diei, & alios similes vide, quæ tradunt Auctores mox citati, necnon Gavantus *Sect.* 10. *cap.* 1. *& 2. &c.*

Hymni Completorii hujus diei, & Horarum deinceps usque ad primas Vesperas SS. Trinitatis exclusivè terminantur per verba: *Deo Patri sit Gloria, & Filio, qui à mortuis surrexit, ac Paraclito, in seculorum secula.*

Novæ

Novæ Obſervationes, & Additiones ad Gavanti

Cap. XVIII. De Pentecoſte.

I. Gavant. pag. 101., col. 1. num. 3. - - *Ad horam Tertiam dicitur Hymnus: Veni Creator &c.*) De hac Dominica Pentecoſtes eruditè agit Gavantus etiam *tom. 1. part. 4. tit. 11. à num. 22.* & nos eidem nonnulla adjecimus, quæ ſpectant tum ad eruditionem ſacram, tum ad explicationem Rubricarum, ad Miſſas horum dierum ſpectantium; nunc ſermonem vertimus ad Rubricas Breviarii tantùm expendendas, quæ præſcribunt, hac die, & per totam hanc Octavam ad horam Tertiam cantandum eſſe Hymnum *Veni Creator Spiritus*; quia hora Tertia ſuper Apoſtolos Paraclitus deſcendit. Caſtaldus in noſtro Ceremoniali *lib. 3. cap. 24. num. 4.* præſcribit, talem Hymnum cantandum eſſe ſollemniter; unde in noſtra Congregatione mos eſt, ut in hac Dominica, & duobus ſequentibus diebus intonetur talis Hymnus à Celebrante Amictu, Alba, Stola, & Pluviali indutus. Hanc majorem ſollemnitatem in decantando hoc Hymno, & tota hora Tertia, inſinuat Gavantus, cùm dicit, convenire hac die, ut Hymno longiori, & proprio Feſti Paraclitum Spiritum invocemus, & ad nos invitemus. Quapropter decet etiam, quòd, uti monet Bauldry, decantetur tota hora Tertia, accenſis omnibus cereis Altaris, ad eamque omnes Clerici de Eccleſia adſint.

Præfatus Celebrans ſtans, non verò genuflexus, ùt mox diximus, debet intonare prædictum Hymnum, idque colligitur ex Ceremoniali Epiſcoporum *lib. 2. cap. 1.* ubi dicitur, quòd ſi fuerint Hymni *Veni Creator Spiritus*, aut *Ave Maris Stella*, dum Epiſcopus Hymnum intonat, omnes genuflectunt, & ſtatim ipſe quoque Epiſcopus in ſuo genuflexorio, ſi adeſt, genuflectit; ſin minùs, ſuper aliquo pulvino; cùm ergo Ceremoniale non doceat, à genuflexo jam Epiſcopo Hymnos, quos diximus, intonari; ſignum eſt, quòd ab Epiſcopo ſtante inchoantur; quia tamen intonatis à ſe Hymnis; ſtatim ipſe quoque genuflectere debet. De hoc Ritu tractat etiam ſatis eruditè noſter Franciſcus Magius in ſuo opere *de Officio, & Choro, opuſculo 1. diſquiſit. 25.* ubi affert auctoritates aliquorum Ceremonialium, hunc eumdem Ritum præſcribentium, præſertim verò Ceremonialis Clericorum Regularium S. Pauli, in cujus *lib. 1. cap. 10. §. De Hebdomadario* hæc habentur - - Hymnum *Veni Creator Spiritus*, & *Ave Maris Stella* ipſe ſtans enunciabit, & primis illis verbis pronunciatis, genuflectet - - Hoc idem præſcribitur in Ceremoniali Clericorum Minorum *part. 1. cap. 11.* & in illo Minor. Conventual. S. Franciſci, necnon Minorum Obſervantium. Sebaſtianus verò Fantonius in Ceremoniali PP. Carmelitarum à ſe elucubrato *lib. 1. Rub. 52. num. 3.* hanc regulam generalem tradit: *Notandum eſt, quòd in omnibus ſupradictis, cùm aliquis ſolus quidquam incipit, vel canit, in ſuo loco, inter alios ſtans incipiet, vel canet: cùm verò duo ſimul aliquid canunt, vel incipiunt, in medio inter alios ſtantes illud dicunt, vel incipiunt.* Idem quoque præſcribitur in Ceremoniali Canonicorum Regularium S. Salvatoris *cap. 6.* ubi hæc habentur: *Cantores, vel alii Canonici, quando in Choro aliquem cantum incipiunt, ſemper verſis vultibus ad Altare, capitibus detectis, ſtare debent.* Rationem hujus Ritus, quem omnes profectò obſervant, aſſignat Victorinus Totinius in Ceremoniali PP. Camaldulenſium *lib. 1. cap. 14. num. 9.* dicendo: *Ut intonatio majeſtatem præſeferat majorem, recto Sacerdote manente in intonando, & ideo magis viſibiliter, magìſque audibiliter, & alacriter,* ad

ad ipsiusque vocem illico genuflectentibus aliis, præter Ministrum, qui librum sustineret; hic enim juxta Ceremoniale Episcoporum cap. 21. non genuflectit, nisi aliquando ob commoditatem legentis.

Huic tamen Communi sententiæ adversari videtur auctoritas Romani Pontificalis præscribentis hanc genuflexionem, vel ipsimet Episcopo celebranti, *in Titulo de Benedictione, & Consecratione Virginum*, ubi sic ait: *Quibus finitis, surgunt omnes, & dicitur Hymnus* Veni Creator Spiritus, &c. *Pontifice cum Mitra ante Altare genuflexo incipiente, & Choro illum prosequente.* Idem pariter præscribitur in Tit. *de Ordinatione Presbyteri*, ubi hæc habentur: *Tunc Pontifex sine Mitra ante Altare Conversus flexis genibus, incipit alta voce schola prosequente Hymnum:* Veni Creator Spiritus, &c. Denique in Tit. *de Consecratione electi in Episcopum* statuitur, quòd *Consecrator, flexis genibus ad Altare, incipit, ceteris prosequentibus Hymnum*, Veni Creator Spiritus, &c. Verùm quamvis hujusmodi Pontificalis Romani dispositiones contrariæ videantur nostræ, & Communi sententiæ, nihilominus adhuc ab ea non est recedendum, quia pro hac non solùm stat communis praxis, verùm etiam Ceremoniale Papale, *lib.* enim 2. *Sect.* 2. *Cap. II. de Vigilia Pentecostes* hæc ait: *Consuevit etiam Pontifex Hymnum Vesperarum, videlicet* Veni Creator Spiritus, *in sede solii stans, detecto Capite, inchoare: deinde descendere ad Faldistorium, ubi postquàm genuflexit, & non priùs Cantores prosequuntur Hymnum. Finito primo versu surgit Pontifex, & assumpta Mitra redit ad Faldistorium.* Favet etiam nostræ sententiæ auctoritas Ceremonialis Episcoporum suprà à nobis allegata, & à nobis explicata, quam interpretationem admittit etiam Paris de Crassis, qui *lib.* 2. *Cap.* 10. de Ceremoniis Cardinalium, & Episcoporum hæc tradit: *sine Mitra* (Celebrans) *versùs ad Altare ipsum Hymnum intonat; deinde sic stat usque ad finem Hymni; & si Hymnus erit*, Ave Maris Stella, *sive* Veni Creator Spiritus, *tunc postquàm in eodem loco Celebrans intonavit, ibidem genuflectit sine Mitra.* Ex quibus omnibus fit, quòd non obstante Pontificalis Romani dispositione in dictis Casibus ab eodem adductis, nos in nostro debemus servare communem ritum, & praxim absque ulla hæsitatione. Posset etiam dici, Pontificalis Romani dispositionem versari circa intonationem quasi privatam præfati Hymni, non requirentem illam vocis elationem, & majestatem, quæ requiritur in ejusdem Hymni intonatione, de qua nos loquimur, & de cujus ritu reddit rationem Totinius mox laudatus, nimirum, *ut intonatio majestatem præ se ferat majorem, &c.* Concludendum denique est, quòd dispositio Pontificalis Romani debet servari pro illis functionibus ibi præscriptis; illa verò Ceremonialis Episcoporum servari debet in reliquis sacris functionibus, quæ ad præfatum Pontificale non attinent, nèc inter se, circumspectis actionibus, repugnant.

Dum Celebrans stando intonat præfatum Hymnum, reliquos omnes de Choro genuflectere debere, præter Ceroferarios, & assistentes ipsimet Celebranti, si adsint, certum est apud omnes; dubium tamen aliud oboritur, quandonam Celebrans, & reliqui de Choro surgere debeant? Noster Gavantus Sect. X. Cap. 1. n. 4. & Ordinarium Carthusiense Cap. 14. num. 46. & 49. quamvis cum aliis ad initium Hymni genuflexionem præscribant, de surrectione nullum verbum faciunt, Castaldus tamen in Ceremoniali nostræ Congregationis lib. 2. cap. 21. præscribit, ut omnes surgant post primum Versum. *Genuflectunt*, inquit, *sicque permanent omnes, donec compleatur totus primus Versus, quo completo, surgentibus omnibus, ipse quoque Celebrans surgit.* Idem præscribit Paris de Crassis his verbis: *Quo primo Versu finito, surgit* (Celebrans) *surgentibus omnibus.* Ita pariter Fantonius in Ceremoniali Carmelitarùm post *Primum Versum Hymni* Ave Maris Stella, *& post Primum Versum Hymni* Veni Crea-

Creator Spiritus; statuit, ut omnes exsurgant; sed quomodò post primum Hymni Versum exsurget Celebrans, si nondum ex eodem Castaldo, Paride de Grassis, & Fantonio genuflexit? Ita inquirit optimè Franciscus Magius lib. supracit. disquisit. 36. n. 222. sed hujusce difficultatis solutionem pariter ibidem affert, dicendo, præfatos Auctores nomine primi Versus intelligere Primam Hymni Stropham; Castaldus enim in eodem lib. cap. 4. num. 16. hæc habet: *In principio, &c. Donec quatuor primi versus dicuntur, genuflectendum est.* Idem pariter declarant citatis in locis Ceremoniale Clericorum Minorum, & Canonicorum Regularium, idemque clariùs exprimitur in Ceremoniali Camaldulensium, ubi Totinius loc. supracit. ait: *Usque ad finem primi versus*, & paucis interjectis, subdit: *Usque ad finem primo um quatuor versi ulorum.* Patres quoque Prædicatores de primo Hymno Treveris anno 1249. De altero verò Ulyssiponæ 1618. Mediolani 1622. Romæque 1629. in tertia ordinatione sic statuerunt: *In pronun iatione Hymni, &c. Fratres maneant genuflexi usque quò absolvatur prima strophes*; & idem statuit Ceremoniale Minorum Observantium part. 4. cap. 6. & Minorum Conventualium cap. 11, dicendo: usque ad finem primi Metri.

Novæ Observationes, & Additiones ad Gavanti

Cap. XIX. De Dominica Trinitatis.

Gavant. pag. 101. col. 2. n. 2. -- *S. R. C. Decrevit Octavam Sanctissimæ Trin tatis digniorem in propria Ecclesia esse Octavâ Corporis Christi &c.*) Utrùm Octava SS. Trinitatis dignior sit Octava Corporis Christi, est quæstio, quam fusè agitavimus in nostris Observationibus *ad cap.* 8 *sect.* 3. *num. VII.* & acerrimè sustinuimus, Octavam Corporis Christi esse præferendam Octavæ Sanctissimæ Trinitatis ab iis, qui eam celebrant, quia Sanctissima Trinitas est Titulus propriæ suæ Ecclesiæ. Pro tuendo suo placito allegat hoc loco Gavantus Decretum S. R. C. sed puto, hoc Decretum consistere in approbatione Octavarii Romani, in quo Feria VI. & Sabbato subsequentibus ad Festum Corporis Christi, assignantur Lectiones dicendæ ab iis, qui celebrant Octavam Sanctissimæ Trinitatis, quæ profectò positæ non fuissent, si S. C. censuisset, in concurrentia harum Octavarum præferendam esse Octavam Corporis Christi. Aliud enim Decretum, quo præcisè declaretur, Octavam Sanctissimæ Trinitatis digniorem esse Octavam Sanctissimi Corporis Christi, certè non reperitur, & reverà talis Decreti à Gavanto allegati non ponitur nec Annus, nec mensis, nec dies, sub quo emanavit, & quatenus extaret tale Decretum, sicùt extat reverà approbatio prædicti Octavarii, adhuc subsistit veritas sententiæ, quam ibidem propugnavi, quia cùm ex parte Magistrorum Ceremoniarum Ecclesiæ Cathedralis Bracarensis quæsitum fuerit à S. C. an diebus VI. & VII. Octavæ Sanctissimæ Trinitatis, ubi est Titulus Ecclesiæ, cùm de ea fiat Officium, quia est dignior Octava Corporis Christi, debeat etiam dici IX. Lectio de Simplici illis diebus occurrente, an omitti ratione Octavæ Corporis Christi? S. R. C. die 8. Junii 1709. respondit ad hoc dubium; diebus VI. & VII infra Octavam Festi Sanctissimæ Trinitatis, ubi est Titularis, faciendum esse Officium de die II. & III. infra Octavam Corporis Christi cum Commemoratione Sanctissimæ Trinitatis. Stante igitur hoc Decreto, quod est posterius Decreto, quod Gavantus hìc allegavit, dirimitur omnino Controversia, disertè enim declaratur à S. C. & quidem sapientissimè, Octavam Corporis Christi, utpote magìs privilegia- tam,

tam, & admittentem solùm Duplicia occurrentia, & tantùm translata primæ & secundæ Classis, digniorem esse Octava Sanctissimæ Trinitatis, adeoque ei præferendam. Videantur ea, quæ à nobis ibidem allata sunt pro comprobanda hac nostra sententia, & unicuique persuasum erit hoc placitum, quod à nullo adhuc propositum, & propugnatum fuit.

Novæ Observationes, & Additiones ad Gavanti

Cap. XX. De Festo Corporis Christi.

I. Gavant. pag. 102. col. 1. num. 1 - - *Officium scripsit S. Thomas &c.)* Feria V. post Festum Sanctissimæ Trinitatis occurrit Festum Sollemne Sanctissimi Corporis Christi cum Octava, institutum ab Urbano IV. (ùt fusè diximus in primo Tomo *part* 4, loquendo de hoc eodem Festo) An. 1262. & ab Eugenio IV. Anno 1433. confirmatum. Officium ejusdem Festi compositum fuit ab Angelico Doctore S. Thoma Aquinate juxta Ritum illorum temporum, ùt videre est in ejusdem Opusculo 57. Est Festum primæ Classis, & privilegiatum contra quodcunque aliud Festum, unde si occurrat hac die Festum aliud Duplex, vel Semiduplex, transferri debet post Octavam, ùt diximus etiam alibi, nempe in nostris Additionibus superius datis ad Caput octavum *sect. 3.* sub *num. VI.* ubi plura congessimus Decreta, omnino iterum videnda, quæ pertinent ad hanc Octavam. Translatio dictorum Festorum est etiam conformis Rubricæ tùm propriæ præfixæ primis Vesperis hujus Festi, tùm generali *Tit. X. num.* . & 5. *loco supracit.* Diximus, excipi à prædicta Regula, & Decretis Festa primæ & 2. Classis, de quibus solis etiamsi translatis, potest celebrari Officium infra hanc Octavam. Quapropter quando Festum Nativitatis S. Johannis Baptistæ occurrit in hoc Festo Sanctissimi Corporis Christi, juxta Rubricam generalem *Tit. X.* de Translatione Festorum, transfertur in sequentem diem cum Commemoratione Octavæ; & in secundis Vesperis Corporis Christi fit tantum Commemoratio S. Johannis; reliquis autem infra Octavam Corporis Christi diebus, dicendo Officium de eadem Octava fit Commemoratio Octavæ S. Johannis. Dies autem Octava S. Johannis veniens tunc in Octava Sanctissimi Corporis Christi, non transfertur, sed de illa eo anno fit tantùm Commemoratio in utrisque Vesperis, Laudibus, & Missa. De prædicto Festo S. Johannis celebrando in dicta occurrentia quoad Officium in prædicta Feria VI. insurgit dubium inter Rubricistas, utrùm celebretur in tali Feria VI. tanquam in die fixo, & proprio, ita ut excludat quodcunque aliud Officium alicubi in dicta Feria VI. occurrens. Interrogatus super hoc dubio, affirmativè respondi, quia id videtur colligi ex verbis allegatæ Rubricæ, quæ in prædicto casu videtur assignasse pro semper Feriam immediatè sequentem tanquam diem propriam pro dicto Festo S. Johannis, unde de eo non fit Officium tanquam de Festo translato, ita ut si aliud alicubi occurrat Officium tali die, debeat Officium S. Johannis Baptistæ ulteriùs protrahi, & in aliam diem transferri.

Postquàm hæc scripseram, à S. R. C. emanavit sequens Decretum, quo remanet omnino decisa hæc quæstio. Si Festum Nativitatis S. Johannis Baptistæ sive aliud ex sollemnioribus venerit in die Corporis Christi, Officium S. Johannis singulari privilegio transfertur in sequentem diem à quocunque Officio novem Lectionum etiam impeditam cum Commemoratione Octavæ, sed in secundis Vesperis Corporis Christi fit Commemoratio tantùm S. Johannis. Cætera verò

Festa

Festa sollemniora occurrentia in dicta die Corporis Christi transferantur infra Octavam in primam diem non impeditam. Ita S. R. C. die 23. Junii 1736. *in Einsidlen.* & datur in nostro Indice sub *num.* 327.

II. Gavant. pag. 102. col. 2. num. 3. - - *Diximus sect. 3. cap. de Octavis &c.*) Sectando Gavanti vestigia etiam nos ibidem in nostris Observationibus & Additionibus nonnulla tradidimus de Privilegiis hujus Octavæ, & quomodò excludat Semiduplicia Festa, necnon Duplicia translata, non verò si sint hæc Festa translata Ritu Duplici primæ vel secundæ Classis decorata.

III. Gavant. pag. 102. col. 2. num. 4. - - *An nona Lectio erit legenda &c.*) Loco mox citato egimus pariter de hac re, nempe utrum infra hanc Octavam de Simplicibus legenda sit IX. Lectio; unde videantur ibi dicta, præsertim verò Decreta nonnulla allegata, & à S. R. C edita. De expositione, & de Processione Sanctissimi Corporis Christi facienda in hac sollemnitate fusè tractavimus cum Gavanto *tom.* 1. *part.* 4. *tit.* 12. *à num.* 3.

Cap. XXI. De Dominicis post Pentecosten.

caret novis Observat. & Additionibus.

SECTIO SEPTIMA.

DE PROPRIO SANCTORUM.

Novæ Observationes, & Additiones ad Gavanti

Cap. I. De Vigiliis, Festis & Octavis Sanctorum.

I. Gavant. pag. 105. col. 2. n. 5. - - *Contra quos idem Radulphus acriter invehit, quòd plures Sanctos in Kalendario invexerint &c.*) De variatione, quæ secuta est in Breviario Romano tempore Nicolai III. Summi Pontificis, alibi locuti sumus, nempe in nostris novis Observationibus ad *Caput I. Sect.* 2. sub *num. III.* Hoc loco iterum dicimus, tempore præfati Pontificis multa Sanctorum Officia, & quidem plena, nempe IX. Lectionum, in Breviario Romano inserta fuisse, mandavit enim idem Pontifex, ut adhiberentur tantùm Breviaria Fratrum Minorum, ùt scribit Radulphus Tungrensis, in suo insigni Libro de Observantia Canonum *prop.* 22. indeque omnes libri Romæ de Divinis Officiis fuere novi, & Franciscani, contra quos idem Radulphus propositione 17. & 18. acriter invehitur, quòd plures Sanctos in Kalendario invexerint, quàm anteà, cum tali præjudicio Psalterii, ut hanc multiplicitatem Festorum etiam abusum detestandum, idem Radulphus appellare non dubitet. Guyetus quoque *lib.* 1. *cap.* 1. *quæst.* 19. approbare nescit Festorum pruriginem, quæ multorum è Clero tam Secularium, quàm Regularium animos ita pervasit, ut nihil plus optent, nihil ferè vehementiùs ambiant, quàm abactis procul omnium Feriarum Officiis, continuis, ac propriè quotidianis Festis indulgere, opinantes sibi, & Religioni magnum augmentum, & Ecclesiæ suæ, vel Ordini splendorem accivisse, si corrogatis undique opportunè, importunè Sanctis, consertum, & coagmentatum, atque superfluens Kalendarium proprium compegerint, quod

Nn 2 pro-

profectò à prisco, & legitimo Ecclesiæ sensu alienum est. Quoad priscum Ecclesiæ sensum sufficit percurrere antiqua Kalendaria, in quibus profectò raræ inveniuntur Festivitates Sanctorum, & hinc est, quod citatus Radulphus præmissa comparatione Feriarum sex pro una Dominica, & Discipulorum 72. pro duodecim Apostolis sic concludit: *Sicut ergo pauci sunt dies Dominici, & multa Feria; ac pauci Apostoli, & multi Discipuli, ita pauca debent esse festivitates, & multa Feria &c.* & paucis interjectis prosequitur dicens: *Si benè computes & ordines, non erunt tot festivitates in anno, sicùt sunt Dominici dies, quia servi non debent esse supra eorum Dominum, nec Discipuli supra Magistrum.*

Huic Radulphi auctoritati addit Guyetus etiam illam Gersonis Cancellarii Parisiensis, qui consultus à Canonicis Carnotensibus, qua ratione S. Josephi possent celebrare Festum; modum hunc illis præscribit, nimirum; *ut* Homiliam de Evangelio proprio legerent Feria V. post Dominicam 3. Adventús; & Missam eodem die de ipso cantarent: *qui modus*, inquit Gerson, *placet admodùm, quia facilis, nec turbativus in aliquo, vel impeditivus ordinarii servitii de Adventu.* Ita Doctor ille in Epistola ad Cantorem Carnotensem data Constantiæ 7. Septembris An. 1416 qui & in alia itidem Epistola, scripta Parisiis 17. Augusti 1413. ipsam Homiliam cum tribus Responsoriis, & Missam integram plenè describit. Hinc apparet, quanta esset priscis temporibus Officii Ferialis reverentia, quantaque aversio ab illius decoctione, cui tam multi hodie liberali nimis, impensoque studio favent.

Quod autem hæc Festorum multiplicatio sit etiam aliena à legitima Ecclesiæ mente, hoc elucet ex notabili detrimento, quod infertur Officio de tempore, adeò enim ingens est Festorum coacervatio, quam aliqui promovent, ut vix locus ullus, aut certè exiguus admodum Feriis supersit, quin & Dominicæ plurimæ supprimantur. Ad præcavendum hoc inconveniens emanarunt tum Summorum Pontificum Constitutiones, tum S. C. R. Decreta, nam Gregorius XIII. in Bulla, quæ incipit: *Pastoralis Officii*, data An. 1573. ad Ecclesias Hispaniæ, prohibet, ne tantam multitudinem Festorum inducant: *in primis*, ait Pontifex, *illud nobis declarandum se offert, ex quo magna oriri poterat confusio, ut scilicet Officium majoris partis Feriarum anni omitteretur, & ordo Breviarii subverteretur.* Sacra pariter Rituum Congregatio novis Breviariis auctoritate Urbani VIII. recognitis, eodem approbante Pontifice, immo & jubente, apposuit Decretum illud, quo facultatem omnem Ordinariis quibuscumque adimit, Festa ulla Kalendariis, etiam propriis, addendi, præter ea, quæ à Rubricis conceduntur; cujus Decreti interpres noster Gavantus Cap. 3. Sect. 3. sic ait: *Feriale Officium Domini est, quod à quocunque servo non debet obrui*, & ideò *videant Episcopi, ne pluralitate Festorum fiat injuria Officio Feriali Domini Dei nostri.* Verba tamen insignis hujus Magistri non sic accipienda sunt, quasi aliquod sit Officium, quod non sit Domini, cùm ipse Deus Optimus Maximus, & Dominus noster finis sit, ad quem omne Officium etiam Sanctorum dirigitur; sed cùm ratione materiæ aliud sit Officium de Sanctis, in quo videlicèt eorum laudes, & gratiæ à Deo ipsis datæ prædicantur, & ipsimet Sancti invocantur; aliud vero, inquo ipsemet Deus, seu ipsius attributa ex professo laudantur, aut Christi Domini mysteria, seu ejus dicta, factave recoluntur: sensus Gavanti est, utrumque sic ordinari debere, ut pluries de Domino fiat Officium, quàm de Sanctis. Quo sanè ordine nihil æquius, nihil decentius excogitari potest, ait doctissimus Guyetus loc. cit. ex quo placuit hæc exscribere. Et qui cap. sequenti quæst. 1. subnectit, non esse hoc novum zelandi genus, quod in Fratribus Minoribus sui temporis redarguit, ùt suprà diximus, Radulphus Tungrensis pro-

proposit. 17. & 22. (sed eorum vindicias alibi exhibuimus) utpote qui Sanctos sui Ordinis proprios in Kalendarium Romanum intulissent, cujus rei fidem eidem Guyeto fecere duo Kalendaria, alterum editum An. 1483. alterum 1555. ambo prædictis Festis, aliisque plurimis exoticis referta, quæ deinceps expuncta fuere. Et ne simile ampliùs à quocunque attentetur, emanavit mox allegatum Decretum omnibus Breviariis præfixum, eo maximè fine, ut vaga illa, & incerta Festorum etiam particularium multiplicatio restringatur.

In sequentibus Gavanti Capitibus ne ulla oriatur confusio, nostrarum Observationum, & Additionum methodum mutare, operæ pretium duximus. Igitur advertimus, quòd verba illa, quæ his commatibus „ signata reperies, continebunt nova nostra Additamenta, seu Observationes, reliqua verò nullis virgulis prænotata, exhibebunt Gavanti Textum. Alia, quæ sunt hac Cruce † signata, sunt Additamenta Gavanti Textui ab aliis facta.

*** *** ***

Cap. II. De Festis Sanctorum Mense Decembri.

Die 29. *Novembris.* Vigilia S. Andreæ. Extat Decretum de Vigilia Apostolorum apud Clement. *lib.* 8. *Const. Apost. cap.* 39. & Innocent. III. *de observ. jejun. cap.* 2. Officii auctor Pius V. est, qui Vigiliis omnibus addidit Homiliam super Evangelium Missæ, & Orationem ejusdem Missæ; nec anteà fiebat de Vigilia, nisi in Missa: quod hoc loco satis sit semel dixisse. Officium Missæ hujus habetur in Antiphonario S. Gregorii, & Orationes in Sacramentario ejusdem. Epistolæ, & Evang. ùt in Comite, seu Lectionario Sancti Hieronymi. „ Habetur etiam in Sacramentario Gelasiano, „ & in Calendario Frontonis.

In Adventu nihil fit de Vigilia, nisi in Missa, quia cedit Vigilia Fer. Adventus digniori. Missa verò dicitur de Vigilia cum comm. Feriæ, & S. Saturnini, quibus additur quarta *Fidelium*, si incidat in Feriam secundam, & quinta de B. V. juxta Rubr. gener.

Saturnini, fiebat de eo Officium in Breviario 1550. Venet. edito; nunc à Pio V. decreta est tantùm ejusdem Commemoratio. Habentur Orationes Missæ omnes in Sacramentario S. Gregorii. „ Missa S. Saturni- „ ni legitur pariter in vetusto Codice Turo- „ nensi annorum circiter 800. in Missali „ Gothico, & notatur in Calendario Fron- „ tonis. Sed in Ordine Gelasiano, & in „ Sacramentario Gellonensi Missa est de SS. „ Saturnino, Chrysanto, Mauro, & Daria: „ in Sacramentario Pameliano, & Menardino „ nulla fit mentio de S. Mauro.

„ Occurrente aliqua Vigilia in Adventu, „ Missa utique dicitur de Vigilia cum Com- „ memoratione Feriæ ex Rub. III. Missalis „ n. 4. & meritò, cùm nulla sit Missa Feriæ „ propria, sed tantùm repetatur Missa Do- „ minicæ. Quòd si in eadem Vigilia oc- „ currat Festum Duplex, vel Semiduplex, „ putà S. Saturnini in Vigilia S. Andreæ, „ ubi celebratur sub Ritu duplici, vel se- „ miduplici, erit quidem facienda in Missa „ Commemoratio Vigiliæ post Commemo- „ rationem Adventûs; sed utrùm sit legen- „ dum Evangelium ejusdem Vigiliæ in fine „ Missæ, vide ea, quæ diximus in nostris „ Observationibus, & Additionibus ad Tomi „ 1. part. 1. Tit. 13. n. 7.

30. *Novembris* Andreæ Apostoli Festum à primitiva Ecclesia, ex Clem. supracit. quod Bonifac. VIII. decreto firmavit, in honorem omnium Apostolorum. Vide Azor. *part.* 2. *lib.* 1. *cap.* 24. *initio.* Idem Bonifacius Duplicem stabilivit ritum. Epistola, Evangelium, ùt in Comite Hieronymi. Officium

Horarum à S. Gregorio I. qui eidem Apostolo impensè addictus erat, fuit compositum, ex Beleth. cap. 164. Tamen Radulph. *propos.* 17. affirmat, Antiphonas à Gallis compactas. Officium Missæ, præter Communionem, habetur in Antiphonario Gregoriano, & in Sacramentario Orationes omnes.
„ Hoc Festum cum Missa habetur in vetustissimo Ordine Leonino, in Gelasiano, & in Missali Gothico, in Calendario Frontonis & Martene. Festo Octavam assignant Ordo Gelasianus, & varii Codices ab eodem Martene laudati *de antiq. Eccles. discipl. cap.* 30. *n.* 6.

2. *Decembris.* Bibianæ Festum in Brev. MS. antiquissimo Vaticano *Vol.* 4753. Simplex in Breviario 1550. nunc Semiduplex ab Urbano VIII. An. 1628. à quo Oratio, & Lectiones propriæ.

3 ✠ Francisci Xaverii. Officium concessit Alexander VII. sub ritu Semid. cum Oratione propria, & Lectionibus secundi Nocturni, die 6. Septemb. 1663. & in Hymno *Iste Confessor*, ad Matutinum mutatur tertius versus, & in Martyrologio legatur primo loco. Duplex à Clem. X. die 14. Junii 1670. qui mutavit Lectiones III. noct. non ampliùs de Communi, sed illæ, quæ leguntur in Festo SS. Cyriaci, & Soc. In Evang. *Euntes in mundum*, die 8. August. ac tribuit ei Missam propriam.

„ In Hymno *Iste Confessor* ad Matutinum „ non debet mutari tertius versus, nam in „ Decreto edito die 13. Januarii 1682. & „ dato in nostro Indice sub num. 128. statutum fuit, quòd si Officium S. Confessoris transferatur in diem proximè sequentem ab ejus obitu (sicuti est præsens „ Officium S. Francisci Xaverii) & in primis „ Vesperis saltèm à Capitulo fiat de ipso, „ tunc in Hymno *Iste Confessor* non mutatur „ versus, sed dicitur *meruit Beatas* tam in „ primis Vesperis, quàm in Matutino, & in „ secundis Vesperis, & ratio est, quia in die „ obitus habet capitulum, & hoc Decretum „ est conforme opinioni nostri Gavanti, „ quam asseruit suprà Sect. 8. cap 3. n. 7.

4 Barbaræ in Appendice Vatic. Sacramentarii Gregor. *Vol.* 3806. meminit Manuel *tit. de Feriis*, testatur Radulphus *propos.* 17. à Teutonicis Festum fieri. Simplex erat in Brev. 1550.

„ Hac die 4. Decembris celebratur in „ Ecclesia universali Festum, & recitatur „ Officium S. Petri Chrysologi, Episcopi, & „ Confessoris, cum Oratione, & Lectionibus propriis (juxta approbationem à S. R. „ C. sub die 19. Augusti 1617. pro Ecclesia „ Imolensi factam) ab omnibus tam secularibus, quàm Regularibus utriusque sexus, qui ad Horas Canonicas tenentur, „ sub ritu duplici, servatis tamen Rubricis „ Breviarii, ac Missalis Romani, ita pariter „ Missa respectivè celebrari debet, & ita in „ Breviario, ac Missali Romano apponi mandavit *Benedictus XIII in Decreto urbis, & orbis, edito* 1729. *die* 10. *Februarii.*

„ Igitur tam in Officio, quàm in Missa „ debet fieri Commemoratio Feriæ, & S. „ Barbaræ V. & M. Notandum pariter occurrit, quòd in Officio ad Hymnum *Iste Confessor* debet mutari versus, & dici *Meruit supremos laudis honores* juxta Decretum „ editum 11. Junii 1701. & datum in nostro Indice sub *num.* 223. quia hæc non „ est dies obitus, nam S. Petrus Chrysologus obiit die 2. Decembris, ùt patet ex „ Martyrologio Romano, ubi Baronius adnotavit, quòd Tabulæ Ecclesiæ Ravennatensis (cujus idem Sanctus fuit Antistes) de „ eodem hac die, scilicet 2. Decembris, recolit festivitatem. Prætereà advertendum „ est, quòd cùm in utrisque Vesperis ad *Magnificat* assignata sit pro dicto S. Petro Chrysologo Antiphona *O Doctor optime*, ideò „ ubi celebratur Oct. S. Ambrosii Episcopi, „ & Ecclesiæ Doctoris, si infra eam Octavam „ reponendum esset Festum hoc translatum, „ & debeat fieri Commemoratio S. Ambrosii, tunc pro tali Commemoratione sumenda

» da erit Antiphona ex Communi Confesso-
» ris Pontificis, ne bis recitetur Antiphona
» *O Doctor optime.*

5 Sabæ in Breviario Vatic. 4760. Radulph. citato loco, Romæ fieri scribit Simplex. In Brev. 1550.

6 Nicolai Episc. in Appendice citata Gregoriana. Zonaras in Vita Alexii asserit, hoc Festum institutum undecimo Seculo, hoc est, circa Annum 1110. S. Bernardus sermonem habuit in hoc Festo. Manuel habet *in tit. de Feriis.* Radulph. loco cit. testatur, ab omnibus receptum. Semiduplex apud Durand. *lib.* 7. *cap.* 1. Pius V. Homiliam legi juxta Rubricas, & Lectiones 2. Noct. emendatiores, & breviores edi curavit. † Tandem Duplex à Clemente X. die 6. Decembris 1670. si transfertur, mutat versum in Hymno, *Iste Confessor.*

7 Ambrosii. Ordinationis Festum est, quia obiit in Sabbato Sancto. In dicta Appendice Gregor. habetur, ratione obitus in April. Bonif. VIII. Decreto suo Doctores Ecclesiæ Duplici Ritu coli præcepit. Officium de Communi, præter 2. Lectiones, paulò ante Bonifacium Doctores quatuor Latini habuere Officium Semid. apud Ordinem Minor. Ann. 1260. ùt scribit Wandingus in Annal. Minorum. In Hymno, *Iste Confessor*, mutatur versus tertius, ùt in Breviario recognito.

8 Conceptionis B. V. à S. Nicolao habuisse ortum scribit Ribadeneira: sed unde probat? puto falli, quia dicitur S. Nicolaus Pontificali veste indutus apparuisse Abbati Elsimo, de quo S. Anselmus, & monuisse, ut celebraret hoc Festum. Et Petrus quidem de Natal. *lib.* 1. *Catal. SS. cap.* 41. nominat Nicolaum; sed Anselmus scribit de illo Pontifice, qui apparuit, uti anonymo; unde ergo hausit nomen Petrus de Natalibus? quidquid sit: in Hispania primùm celebratum esse hoc Festum Trithemius asserit sub S. Ildephonso; sed negat Salazar. *de Concept. B. Virg. cap.* 35. *num.* 53. & cum Bernardino Busto facit auctorem Gondisalvum, Episcopum Tholosanum, qui paulò post Ildephonsum vixit, ante An. 800. antequàm Græci & Latini celebrarent, *& ibid. num.* 54. id probat fusius Deinde Fridericus Patriarcha Aquilejensis in suis Ecclesiis Festum egit, qui obiit An. 897. *ex lib.* 4. *Ligni Vitæ.* In Anglia Anselmus Festum edixit, seu Elsimus Abbas *ex lib.* 5. *Ligni Vitæ cap.* 103. *Anno* 1109. tum ex Baronio *In Martyrol.* In Gallia dilatatum est circa An. 1145. Manuel commemorat *tit. de Feriis.* Ab Ordine Minorum ab Anno 1263. celebrari decretum est ex Annalibus Minor. citatis suprà; à Romanis ante annos 300. fuisse celebratum Romæ in Domo Carmelitarum cum Cardinalium interventu, Missa sollemni, & Sermone de eodem Festo, singulis annis, tanquam de re annorum multorum ante se, scribit oculatus testis Johan. Bacconus *in* 4. *dist.* 2. *quæst.* 4. *art.* 3. Posteà Sixtus IV. evulgavit in omnem Ecclesiam an. 1483. Quare ducentis abhinc annis est Festum universale Romanæ Ecclesiæ, quod à Concilio quoque Basiliensi an. 1438. Sess. 36. fuerat approbatum. Duplex à Sixto IV. Officium autem de Nativitate dicitur ex revelatione Angelica, de qua scribit Anselmus *in epist. ad Episc. Angliæ.* Pius V. innovavit Lectiones: Clemens VIII. Duplex majus esse declaravit.

✠ Hoc Festum pluribus in locis celebratur cum Octava ex indulto Apostolico, præcipuè in toto Dominio Venetorum ex concessione Alexandr. VII. die 13. Junii 1665. & novissimè SS. D. N. Clemens Papa IX. in ditione totius Status Ecclesiastici celebrandum concessit die 21. Octobris 1667.

Igitur in his locis hoc Festum erit Duplex secundæ Classis, & occurrens in Dominica 2. Adventûs transferatur in Feria 2. & in Sabbato sequenti servetur Rubrica posita *in sect.* 3. *cap.* 8. *de Octava, n.* 13.

Nonnulli putant, in 3. Antiphona ad Laudes pro *exorta*, dici debere *concepta*, sed usu communi non mutatur hoc verbum, & est com-

commune Conceptioni, & Nativitati, ùt ritè intelligenti patet.

„ Octava hujus Festi Conceptionis Immaculatæ V.M. & consequenter sub Ritu „ Duplici secundæ Classis celebratur nunc „ in universa Ecclesia, prout instituit, & „ mandavit Innocentius PP. XII. die 15. „ Maji 1693. de qua re extat Constitutio „ ejusdem Pontificis, quæ incipit: *In excelsa Sedis Apostolicæ specula &c.* Rursus hoc „ Festum recolitur ab universa Ecclesia „ tanquam de præcepto cum obligatione audiendi Missam, & abstinendi ab operibus „ servilibus, ita instituente, & præcipiente „ Clemente XI. proùt apparet in ejus Constitutione, quæ incipit: *Commissi nobis &c.* „ edita die 6. Decembris an. 1708 & quæ „ in ejus particulari Bullario reperitur *part.* „ 1. *sub n.* 40.

10 Melchiadis, ex Decreto Gregor. VII. citato à Microl. *cap.* 45. in Appendice Gregoriana. Simplex in Brev. MS. & in edito 1550. Ubi fit de eo Festum 9. Lectionum, dicitur 8. Respons. *Domine prævenisti*, quia in Martyrologio multa quidem est passus, non tamen effudisse sanguinem dicitur, quod enunciatur in Responsorio, *Hic est verè Martyr &c.* idcirco omittendo.

„ Hac die in toto Ecclesiastico Statu ab „ omnibus utriusque sexus tam Secularibus, „ quàm Regularibus, qui ad Horas Canonicas tenentur, recitari debet Officium „ Translationis Sacræ Domus Lauretanæ sub „ Ritu Duplici majori, & respectivè Missa „ celebrari, ita concedente, & mandante „ Benedicto PP. XIII. die 23. Augusti 1725. „ cujus Decretum etiam pro aliis Festis ejus „ SS.M.V. datur in nostro Indice sub *n.* 265.

„ Officium prædictæ Translationis Almæ „ Domus B. M. V. approbatum fuit à S. R. C. „ die 16. Septembris 1699. & ita pariter „ Missa, approbante etiam omnia Innocentiò XII. die 10. mensis Octobris ejusdem „ anni, & concessa recitari in tota Provincia Picena pro hac die. Notandum est, „ quòd in utrisque Vesperis & Laudibus, ac „ in Missa hujus Festi omittenda est Commemoratio Conceptionis; in Præfatione „ verò dicendum est: *Et te in Festivitate.*

11 Damasi in dicta Appendice Gregor. & in Cod. Pameliano Sacram. Gregor. cum Orationibus, aliis à nostris. „ Hujus Sancti Natale notatur etiam in Codice Regio „ annorum 900. teste Martene *loc. cit. num.* „ 19. „ Semidupl. à Pio V. cum Officio proprio, excepta Oratione, quæ habetur in Brev. MS. & edito 1550. sub Ritu Simplici. Si transfertur, muta versum tertium in Hymno, *Iste Confessor.*

13 Luciæ. In Antiphon. & Sacram. S. Gregor. sed post Gregorium, ex Pamelio *ibid.* „ Legitur Natale S. Luciæ in Calendario Frontonis. „ Semid. apud Durand. & in Brev. 1521. Duplex à Pio V. addita Homilia ab eodem. Oratio secreta, & Postcomm. discordant à citato Sacramentario Romæ edito: non autem à Codice Pameliano.

15 Eusebii Vercell. Ordinatio, nam obiit Kal. Augusti, & quia tunc fit Commem. SS. Machab. Clem. VIII. assignavit hanc diem, Johan. Stephano Ferrerio, Episcopo Vercellensi, procurante. S. Ambrosius habuit duos Sermones in ejus laudem.

„ Hac die celebratur nunc Octava Conceptionis B. M. V. & de S. Eusebio Vercellensi nulla fit ampliùs Commemoratio, „ quia celebratur die sequenti ejus Festum „ sub Ritu Semiduplici.

„ 16 Benedictus XIII. in Decreto edito „ die 7. Julii 1728. mandavit, ut hac die „ Officium S. Eusebii Episcopi Vercellensis, „ & Martyris cum Lectionibus propriis secundi Nocturni ab omnibus, qui ad Horas Canonicas tenentur, sub Ritu Semiduplici recitari, & Missa respectivè celebrari debeat. Quapropter, cùm hic Eusebius sit ille idem, de quo tanquam de „ simplici die antecedenti, recurrente Octava Conceptionis B. M. V. fiebat Commemora-

„ moratio in Vesperis, ac Laudibus, & in „ Missa, ideò, ùt etiam mox diximus, in „ posterum reticenda est eadem die.

„ Si hoc Festum occurrerit Dominica 3. „ Adventûs, transferendum erit in Feriam „ II. sequentem non impeditam, nam à die „ 17. ejusdem Decembris, usque ad 23. in„ clusivè fieri potest de quocunque Festo 9. „ Lectionum etiam translato, juxta Decre„ tum editum die 17. Maji 1692. & datum „ in nostro Indice sub *num.* 170. & in se„ cundis Vesperis pro Commemoratione Fe„ riæ dicenda est prima ex septem Antipho„ nis majoribus tunc temporis occurrens, „ nempe, *O Sapientia*. Præterea adverten„ dum est, quòd ultimum Responsorium „ hujusce Officii debet esse: *Domine praevenisti*, positum immediatè post nonam Le„ ctionem, & statim ante Laudes in Com„ muni unius Martyris; S. enim Eusebius „ quamvis multas passus sit ærumnas, ùt re„ fertur in ejus Lectionibus, sanguinem ta„ men non effudit, & idcirco pro eo non „ debet recitari Responsorium: *Hic est verè* „ *Martyr, qui sanguinem suum fudit &c* Cæ„ terùm non solùm vetera Martyrologia „ hunc Martyrem appellant, sed etiam in „ epitaphio invento in ejus sepulchro inscri„ bitur acrosticis versibus: *Eusebius Episco*„ *pus, & Martyr*, ùt notat Baronius sub die „ 1. Augusti *lit. H.*

„ 18 In toto Ecclesiastico Statu, juxta „ Decretum Benedicti XIII. editum die 23. „ Augusti 1725. de quo suprà, ab omni„ bus Christifidelibus, qui ad Horas Cano„ nicas tenentur, recitari debet Officium „ sub Ritu Duplici majori Expectationis par„ tus B. M. V.

20. 21 De Vigilia, & Festo Sancti Thomæ Apostoli eadem, quæ diximus de S. Andrea Apostolo, Officium à Gelasio, ex Schulting. Oratio prima, Secreta Missæ in Sacram. Greg. „ Habetur hoc Festum in Sacramentario Ge„ lasii, sed sine Vigilia; in vetusto autem „ Corbejensi Calendario legitur - - In In„ dia translatio S. Thomæ Apostoli. „ Si Vigilia incidat in Feriam quatuor Temporum, in Missa de quatuor Temporibus fit Commem. Vigiliæ; in Officio nihil fit de Vigilia. At, cur non dicuntur duæ Missæ, de Temporibus, & de Vigilia? quia ambæ dicendæ forent post Nonam, nulla hora mediante inter eas: quod non convenire docuimus *tom. 1. part. 1. tit. 7. num. 2.* Si Festum S. Thomæ sit Titulus Ecclesiæ, & occurrat in Dom. 4. Adventûs, tunc in Sabbato dici debent Antiphonæ ad Laudes Domin. 4. cum Antiph. *Expectetur*, & in Feria 2. Antiph. ejusdem Feriæ: quia Octava non fit ampliùs, & Rubrica præcipit, in Sabb. eas dici, quæ occurrunt in ipso die S. Thomæ, si non transfertur.

25 Anastasiæ. In Sacramentario, & Append. Greg. & non fit de ea, nisi in secunda Missa Nativitatis. „ De ea fit mentio in „ Sacramentario Leonino, Calendario Fron„ tonis, & Marteniano.

De SS. Stephano, Johanne, & Innocentibus, vide *sect. 6. cap. 6. & seq.*

29 Thomæ Cantuarien. Calendarium Cisterciense editum Divione An. 1617. tradit, obiisse die 25. Dec. iisque diebus impeditis fieri Festum hac die. Ciaconius in Alex. III. scribit in Festo, Innocentium ad aram fuisse percussum; sed Brev. Rom. die 29. occubuisse tradit, cui magìs est credendum. Festum circa Annum 1200. fuisse institutum, scribit Continuator Sigiberti. Semidupl. in Brev. MS. auctor Officii creditur Alexand. III. à Schulting. Pius V. addidit Homiliam.

31 Silvestri. In Sacrament. S. Gregorii. „ Et Calendariis Frontoniano, & Marte„ niano. „ Semidupl. in Brev. 1550. Duplex à Pio V. Officium à S. Gregorio, ex Cornel. Schultingio. Habetur Officium Missæ in cit. Sacram. & in cit. Antiphonario. In Comite S. Hieron. erat Evang. *Vigilate.*

Cap. III. De Festis Sanctorum Mense Januario.

DE Octavis SS. Stephani, Johann. & Innoc. diximus *sect. 6. cap. 6.*

5 Telesphori. In Appendice Greg. restituitque Festum Clem. VIII. vel potius instituit Commemorationem.

11 Hygini in dicta Appendice Gregor. Simplex in Brev. 1550.

14 Hilarii, in Appendice Greg. Semid. à Pio V. qui & Officium addidit, erat enim Simplex 1550. Si Festum hoc transferatur, Versus erit: *Justum deduxit &c.* quia cessat ratio mutationis in concursu aliorum duorum Confessorum. Ubi verò est primæ Classis, dividatur Octava Lect. in duas, in Hymn. *Iste Confessor*, mutatur tertius Versus, ùt in Brev. quæ mutatio fit etiam in sequenti Festo, quia ambo obiere, extra hos dies: Hilarius; die 13. Paulus die 10. Januarii.

Felicis in Pincis. In Comite S. Hier. & in Sacram. Gregor. „ In Codice Gelasiano, „ & Calendariis Frontonis, atque Martene „ Simplex in Brev. MS. Officium à Paulino Nolano, ex Schulting. Ubi fit de eo Festum 9. Lectionum, dicitur 8. Respons. *Domine prevenisti:* quia non fuso sanguine mortuus est.

Si sequens Festum transferatur, non mutantur Antiphonæ, & Versus pro S. Mauro: sed dicuntur, ùt in Communi. Ita in Breviario Urbano.

„ Officium proprium Sanctissimi Nomi-
„ nis JESU, quod die 14. Januarii aliàs in
„ plerisque Christiani Orbis Provinciis, &
„ Regnis, variisque particularibus Ecclesiis,
„ & Ordinibus Regularibus recitabatur ex
„ Indulto S. C. nunc ab omnibus Christi fi-
„ delibus, qui ad Horas Canonicas tenen-
„ tur, sub Ritu Duplici secundæ Classis
„ Dominica II. post Epiphaniam recitari, &
„ Missam respectivè celebrari debere, in-
„ dulsit S. R. C. 29. Novembris 1721. an-
„ nuente Innocentio XIII. die 20. Decem-
„ bris ejusdem anni. Vide ea, quæ de tali
„ Officio dicta sunt in nostris Observationi-
„ bus suprà ad dictam Dominicam II. post
„ Epiphaniam.

15 Pauli primi Eremitæ. In Appendice Greg. Simplex in Brev. 1550. Semiduplex à Pio V. cum Officio.

„ Nunc Duplex minus à S. R. C. die 11.
„ Julii 1722. annuente Innocentio XIII. sub
„ die 18. ejusdem mensis, & anni.

Mauri Abb in Missali Vatic. vol. 4743. apud Teuton. ex Radulph. *propos.* 17. Simplex in Brev. 1550. Lect. ejusdem Clem. VIII.

16 Marcelli. In Comite S. Hieron. in Sacram. S. Greg. „ In Codice Gelasiano, „ in Calendario Frontonis, „ Semid. à „ Greg. VII. ex Microl. 43. Officium à Greg. I. ibid. Microl.

17 Antonii Abbatis ante annum 1200. ex actis S. Euthimii, ùt Baron. ait in Martyr. In Appendice Greg. reperitur Simplex. In MS. Brev. Semid. 1550. Dupl. à Pio V. qui addidit homiliam.

18 Cathedræ Petri Rom. S. Aug. duos habuit sermones. Beda meminit. Baronius deducit ex Append. Greg. Restituit Paulus IV. 1550. à quo ritus Duplex: Officium autem desumptum est ab Antiochena Cathedra, quod est Gregorianum, ex Schulting. Addidit Clem. VIII. quòd sit Dupl. majus, & Homiliam S. Hilarii.

Priscæ in Sacr. Greg. „ Et Gellonensi, „ ac in Calendario Frontonis.

„ Antiquissimam esse in Ecclesia Festivi-
„ tatem Cathedræ S. Petri, plura vetera mo-
„ numenta demonstrant, quæ à viris doctis-
„ simis, Baronio, tam in Annalibus, quàm
„ in notis ad Martyrologium, Bollando cum
„ eodem 18. Januarii, & 22. Februarii, Jo-
„ hanne Baptista Solerio afferuntur. Diei
„ autem 22. Februarii Romæ hæc Festivitas
„ ad-

„ addicta fuit, ut aboleretur superstitio cibos afferendi ad sepulchra mortuorum, teste D. Augustino serm. 15. de Sanctis, seu alio Auctore, ùt visum est PP. Maurinis, de qua re iterum infrà sub die 22. Februarii. Hinc hujusmodi Festivitas appellari solebat etiam Festum epularum, observante Hieronymo Macri in Hierolexico. Ista tamen superstitio adhuc post institutam hujusmodi Festivitatem apud Christianos diu perseveravit, ut eam proptereà Concilium Turonense secundum anno 570. celebratum Can. 22. reprobaverit, cujus verba dabimus infrà ad dictam diem 22 Februarii. Unicum olim fuisse hujusmodi Festum in Ecclesia Romana, opinabatur cum aliis doctis viris etiam Cajetanus Cenni in Dissertatione de Romana Cathedra, quam tom. 4. Anastasii Bibliothecarii inseruit pag. 150. & reverà adhuc Seculo XII. Belethus se ignorare fatetur, an Romana sit, vel Antiochena, quam die 22. Februarii Romani celebrabant. Certum quidem est, in Hispanis, & Gallicanis Ecclesiis jam à Seculo IX. Cathedræ Romanæ celebritatem ab Antiochena fuisse distinctam, illique hanc diem Januarii 18. assignatam fuisse, atque alteri diem 22. Februarii, quem morem fortasse etiam Romæ imitati sunt aliqui, apud quos tamen desierit mos ille necesse est, cùm Romanæ Cathedræ Festivitatem Paulus IV. anno 1558. in sua Bulla relata à Bollando, Romæ iterum observari præceperit, ad exemplum aliarum Ecclesiarum, quæ hujusmodi Cathedram hac die sollemniter celebrabant. Sed quamquàm Romanæ Cathedræ Festum antiquis Ecclesiæ temporibus Romæ sub hoc titulo minimè observaretur, probabilis tamen videtur assertio nostri P. Josephi de Petio in suis eruditissimis Vindiciis Librorum Liturgicorum à Cardinali Thomasio editorum *cap.* 2. §. 6. qui putat hujusmodi Festum olim Romæ celebratum ipso die Natalis S. Petri, cùm in Sacramentario Gelasiano prima ex tribus Missis, quæ in Festo S. Petri dici solebant à Summo Pontifice, eadem omnino sit, quam nos hodie in Festivitate Romanæ Cathedræ dicimus, & in qua ejusdem Apostolorum Principis suprema jurisdictio super universam Ecclesiam exprimitur. Rejicienda pariter non est conjectura laudati Cennii, asserentis, quòd, cùm origo Romanæ Cathedræ repetenda sit ab Epocha instituti Romani Pontificatus, hicque docente eruditissimo Præsule Francisco Blanchinio 25. Aprilis addictus fuerit, non inverosimile sit hac die celebratam olim fuisse Romanæ Cathedræ festivitatem; & proptereà non rectè Ecclesiæ Hispaniæ, & Gallicanæ Romanæ Cathedræ initium IV. Calendas Februarii constituerint; Paulus autem IV. diem hanc mutare non debuit, ut una, eademque die Romanæ Cathedræ Festivitas toto orbe celebraretur. Hanc Cennii conjecturam certam planè reddere videtur Sacramentarium à Josepho Blanchinio vulgatum tom. 4. Anastasii Bibliothecarii, in quo die 25. Aprilis exhibetur integra Missa D. Petri.

19 Marii, & Marthæ &c. in Append Gregor. „ In Codice Gellonensi, & Corbejensi Rodradi legimus - - Natale Mariæ, & Marthæ - - in Rhemensi - - Natale Sanctæ Mariæ, & Marthæ - - In pluribus verò Calendariis, & Martyrologiis legitur - - Hierosolymæ Martha, & Maria sorores Lazari - - quod Menardi opinionem confirmat, asserentis, hac die celebrari Festum Marthæ, & Mariæ sororum Lazari. Codex Gelasianus ita habet - - Natale SS. Martyrum Sebastiani, Mariæ, Marthæ, Audifax, & Abacuc - - „ Simplex in Brev. MS. & 1550. Canuti Martyris Semid. ad libitum de mandato Clement. X. cum Oratione propria, Lectiones secundi Nocturni die 13. Septembris 1670.

20 Fabiani, & Sebastiani S. August. *Serm. 100. de diversis*, agit de S. Sebast. uterque in Comite S. Hieron. & Sacram. Gregor. „ In „ Calendario Frontonis hac die duæ exhi- „ bentur Missæ, una de S. Sebastiano, alte- „ ra de S. Fabiano, quod etiam faciunt Sa- „ crament. Gellonense, & Codex pervetu- „ stus Turonensis. Codex verò Gelasianus „ unicam habet de S. Fabiano, quia de S. „ Sebastiano mentio fiebat in Missa commu- „ ni SS. Sebastiano, Mariæ, Marthæ &c. „ Semid. 1550. Duplex à Pio V. addita Homilia. Officium est Gregorianum.

21 Agnetis. Ejus Festum celebrans Ambrosius incepit libros de Virgin. Habetur in Comite S. Hieron. in Sacrament. Gregorii. „ Habetur etiam in Codice Gelasiano cum „ hoc titulo -- S. Agnetis Virginis de pas- „ sione - - in Calendario Frontonis - - Na- „ tale S. Agnæ de passione - - in Missali Go- „ thico legitur - - Missa in Natali Agnes Vir- „ ginis, & Martyris - - & in Codice Gello- „ nensi - - S. Agnæ Virginis. „ Semidupl. apud Duran. & in Brev. 1550. Duplex à Pio V. Officium à S. Ambr. ex Schult. Pius V. addidit Homiliam; Lectiones 2. Nocturni, quæ sunt S. Ambrosii, jussit legi Clem. VIII. Ob ejus autem fortitudinem egregiam tam in Matutino, quàm in 2. Vesperis, dicuntur Psalmi de Communi virorum Sanctorum: iidemque dicendi sunt in primis Vesp. in propria Ecclesia, sicuti dicuntur in Festo Sanctæ Agathæ. Mendum aliqui putant esse in textu Lectionis 4. editionis Vaticanæ, sub Clem. VIII. in iis verbis: *Natalis est S. Agnes*, quæ habentur in textu S. Ambr. at in casu genitivo, *Agnetis*: erat in usu apud Sanctos Patres, & apud Hieron. quoque: cujus verba in Martyrol. Rom. sunt, *Agnes vita laudata est*, utroque igitur modo potest legi, *Agnes*, & *Agnetis*.

22 Vincentii, & Anastasii. De primo August. habuit Sermones duos, adest etiam in Sacram. & Antiphon. Gregor. sed Pamelius negat Officium Missæ à S. Gregorio compositum. „ De S. Vincentio fit etiam mentio „ in Calendario Frontonis, & in Codice „ Gellonensi, neuter tamen meminit Ana- „ stasii. „ Utriusque Ritus Simplex in Brev. 1550. Semid. in Brev. MS. Officium à S. Gregor. addidit Homiliam Pius V.

23 Emerentianæ, in Appendice Gregor. „ In Codice Regio, Gellonensi, & Turonensi, „ non habetur Emerentianæ, sed Emeren- „ tiani, cui additur S. Macarius Martyr. „ Simplex in Brev. MS. & 1550. † Raymundi de Pennafort Conf. Semidup. à Clem. X. die 13. Martii 1671. hujusque nihil de proprio; ideò de Communi Confess. non Pont. 9. Lect. & commem. S. Emerentianæ, & in Martyrol. de eo legatur primo loco.

„ In Statu Ecclesiastico Desponsatio B. M. „ V. cum S. Joseph Duplex majus à Bene- „ dicto XIII. 23. Augusti 1725. Idcircò „ Festum S. Raymundi de Pennafort Ord. „ Prædic. transferri debet in Statu Ecclesia- „ stico, vel ad diem 28. si non transferatur „ Festum SS. Nominis JEsu, vel ad primam „ diem non impeditam.

24 Timothei. In Missali Vaticano vol. 3808. apud Teutonicos Radulph. propos. 17. Simplex in Brev. 1550. Semid. à Clem. VIII. Homilia addita.

25 Conversionis S. Pauli. August. Sermonem habuit. In Sacram. Gregor. & ex generali consuetudine fit, ex Radulph. propos. 17. Semid apud Dur. *lib.* 7. *cap* 1. Duplex, apud Radulph. loc. cit. Invitatorium est Hermanni Contracti, ex Schulting. qui & inde argumentatur, eundem esse auctorem totius Officii; sed, exceptis Lectionibus, idem est Officium, ac Commemorationis 30. Junii, quod à S. Gregorio fuisse compositum docet Microl. *cap.* 42 quod neque negat Schultingius. Homiliam Bedæ addidit Clem. VIII. & declaravit, esse Duplex majus.

26 Polycarpi. Smyrnensis Ecclesia statim, ac obiit, Festum indixit, ùt ex ejusdem Epistola patet. In Append. Gregor. habetur

1. Febr.

1. Febr. Simplex in Breviar. 1550. Semiduplex à Clem. VIII.

27 Johannis Chrysostomi, translatio est, ait Menologium, & Martyrologium Rom. nam obiit 14. Septemb. quo die fit Festum Crucis. In mense Septemb. fuit hoc Festum celebrari cœptum die 16. anni 427. ex Ciacconio in Cœlestino I. seu ex Baronio ad eundem annum num. 20. Habetur ante Festum Crucis in Breviar. Vatic. vol. 4751. in Januar. verò in Missali Vatic. vol. 3808. Simplex in Brev. 1550. Duplex à Pio V. unà cum Officio. In Hymno, *Iste Confessor*, mutatur tertius versus, ùt in Brev.

28 Agnetis secundò. In Sacram. Gregor. eratque Titulus in Appendice Gregoriana, *de Nativitate Agnetis*, quia nata est hodie, ex Gemma *lib. 3. cap. 23.* „ In Codi„ ce Gelasiano habetur - - In Natale ejus„ dem de Nativitate - - Calendarium Fron„ tonis habet - - Natale S. Agnæ de Nati„ vitate - - Codices vero duo Ecclesiæ Tu„ ronensis - - Nativitas S. Agnæ Martyris - - „ explicat Durand. *lib. 7. cap. 3.* non esse Octavam Festi: sed Nativitatem hoc loco intelligere, quòd nata est Cœlo: non autem natalem illius diem in carne, ùt notat Pamelius in Sacram. Greg. tum quia nata est, ùt alii; tum quia ex Augustino *Sermone 20. de Sanctis*, nullius hominis nativitatem legimus celebrari post Natalis Domini diem, nisi solius B. Johannis Baptistæ, & licèt post Augustinum, celebrari cœpta sit Nativitas B. Virginis, & potuerit S. Gregor. Augustino posterior, indicere Festum cum titulo *de Nativitate B. Agnetis*, cùm tamen illa B. Virg. ubique recepta fuerit festivitas, uti de Sancta Nativitate: de Sancta verò Agnete non habeamus, quòd fuerit in utero matris sanctificata, hinc fit probabilius, Festum fieri ob apparitionem ejusdem Parentibus, & Constantiæ, uti narratur in Lectione Brev. quæ facta est octava die, ait Baron. *in Martyrol.* Quare, abrogato dicto titulo, in Calendario dicitur aptiùs, *Agnetis secundò*. Sex Lectiones, & Officium, ùt in die, habuit in Brev. MS. & 1550. nunc Simplex à Pio V. Offic. & Gregorianum est sumpta conjectura ex Sacramentario ejusdem à Cornelio Schultingio. Ubi celebratur Oct. S. Agnetis, dicuntur omnia, ùt in die, excepta Oratione, Antiphona ad *Magnificat* in primis Vesp. Lectionibus 1. Noct. de Scriptura occurrente, & Lect. 4. quæ est de S. Agnete secundò, 5. & 6. de Communi Virginum, vel, ùt in Octavario Romano. Reliqua, ùt in Festo, seu Octavario.

29 ✠ Francisci Salesii. Ab Alexandro VII. Semid. cum Oratione propria, & Lectionibus 2. Noct. die 18. Septemb. 1666. & Festum S. Petri Nolasco celebrari jussit die 31. Januarii, die 21. Octob. 1666. In Hymno *Iste Confessor*, mutatur tertius versus, & de eo legatur primo loco in Martyrologio.

„ Nunc celebratur sub Ritu Duplici à „ S. R. C. 24. Novemb. 1691. annuente In„ nocentio XII.

30 Martinæ Virg. & Mart. Officium Ritu Semidupl. composuit, & Clero indixit recitandum Urbanus VIII. an. 1635. In Martyrologio legatur de ea primo loco.

31 ✠ Petri Nolasco, sub Ritu Semid. concessit Alexander VII. cum Oratione propria, & Lectionibus 2. Noct. ad preces Regis Hispaniarum die 12. Jul. 1664. Duplex à Clem. X. die 13. Jul. 1672. In Hymno *Iste Confessor*, mutatur tertius versus, & de eo legatur primo loco in Martyrol.

Cap. IV. De Festis Sanctorum Mense Februario.

1 IGnatii. Extat Sermo S. Johan. Chrysost. Manuel meminit *tit. de Feriis*, Appendix Sacram. Gregor. habet Festum in Decembri; sed in Breviario Vatic. vol. 4751.

in Februarii primo. Lectiones 9. habebat in Breviar impresso 1521 & 1550. Homiliam addidit Pius V. & Lect. 2. Nocturni.

2 De Purificationis B. Virginis Festo, vide, quæ diximus in 1. Tomo. Duplex apud Duran. *l. c. cit.* Offic. habetur in Ordine Rom. Pius V. addidit 1. Lect. de Scriptura. Nota, quatuor esse sollemniores B. Virginis Festivitates, Purificationem in Hyeme, Annunciat. in Vere, Assumptionem in Æstate, Nativitatem in Autumno. Si occurrat hoc Festum in Dominicis privilegiatis, transfertur in Fer. 2. ex Decreto Clem. VI.

3 Blasii. In Appendice Gregoriana. Simplex in Brev. 1550. erat Semidupl. in Brev. 1521, nunc Simplex à Pio V. Gemma *lib. 3. cap. 25.* meminit cum luminum usu. An fortè ad signandum guttur, quod in Provincia Mediolanensi adhuc est in usu, cum candelis accensis pridiè benedictis?

4 ✠ Andreæ Corsini Semid. ad libitum ab Alexandro VII. cum Oratione propria, & Lectionibus 2. Nocturni die 21. Oct. 1666. si fiat Officium, de eo legatur primò in Martyrologio.

„ Idem Officium de præcepto sub Ritu „ Semidupl. à S. R. C. 31. Augusti 1697. an- „ nuente Innoc. XII.

„ Denique ad Ritum Duplicem elevatum „ fuit pariter de præcepto à Clemente XII. „ 3. Januar. 1731. & sub Duplici majori „ in Sacrasancta Basilica Lateranensi tan- „ tùm, in qua præfatus Pontifex ad hono- „ rem ejusdem S. Andreæ gentilis sui, pie- „ tatis ergo Sacellum magnificentissimè à „ fundamentis erexit, pretiosis lapidibus, „ marmoreis, æneisque statuis affabrè ela- „ boratis, ac musiva hujusce Sancti Titula- „ ris imagine exornavit; multis præterea „ muneribus, annuisque redditibus locu- „ pletavit.

5 Agathæ. In Antiphonario, & Sacramentario Gregoriano, sed post Gregorium, ait Pamelius *in Anti, bonario ejusdem*, & ex Radulph. *propos.* 17. de consuet. generali Semidupl. apud Duran. & Radulph. *loc. cit.* Mutavit Homiliam Pius V. cum Evangelio; ob ejus plæclara merita dicuntur Psalmi in toto Officio de Communi SS. Virorum. „ Hu- „ jus Festi mentio habetur etiam in Codice „ Gelasiano, & Calendario Frontonis.

„ Officium ejusdem Virginis, & Marty- „ ris sub Ritu Duplici recitari, & in Brevia- „ rio apponi, ac servari mandavit S. R. C. „ 26. Augusti 1713. approbante Clemente „ XI. sub die 29. ejusdem mensis Augusti „ anno 1713.

6 Dorotheæ. In Appendice Gregoriana, Simplex in Breviar. MS. & 1550. Hymnus ejus extat in Breviario Toletano.

7 Romualdi. Clemens VIII. 9. Jul. 1595. Semid. Ritu, unà cum Officio, Brev. apposuit, qua die fuit translatum ejus Corpus Fabrianum in Piceno, ex Baron. *in Martyrol.* nam obiit die 19. Junii, impedita Festo SS. Gervasii, & Prothasii, quorum Missa non erat expungenda de Missali, quæ habet Introitum proprium (uti dicemus suo loco) ut ejus vice poneretur Missa S. Romualdi cum sola commemor. SS. Martyrum; & ideò in Hymno *Iste Confessor*, mutatur tertius versus. Duplex à Clem. IX. die 23. Febr. 1669.

„ 8 S. Johannis de Matha Ordinis SS. Tri- „ nitatis Redemptionis Captivorum Institu- „ toris; Duplex de Communi Conf. non „ Pontificis à S. R. C. sub die 15. Maji 1694. „ annuente Innocentio XII. anteà erat ad li- „ bitum.

9 Apolloniæ. In Missali Vatic. vol. 3808. Simplex, in Brev. 1550.

„ 10 Officium S. Scholasticæ Virginis, & „ Abbatissæ, ac Sororis S. Benedicti cum „ Lectionibus secundi Nocturni, & Oratio- „ ne propriis, jam in universo Ordine Be- „ nedictino recitari solitum, in posterum ab „ omnibus, qui ad Horas Canonicas tenen- „ tur, sub Ritu Duplici recitari, & Missa „ respectivè celebrari debet, ùt mandavit „ Benedict. XIII. sub die 1. Febr. 1729.

„ PP.

» PP. Benedictini Congregationis Cassi-» nensis, & Vallis Oletanæ ex speciali pri-» vilegio illis concesso die 17. Febr. 1672. » & die 22. Septembris 1674. celebrant » Festum ejusdem S. Scholasticæ cum Octa-» va etiam in Quadragesima, unde servare » debent ea, quæ statuta sunt in Decretis » editis die 24. Januarii 1682. & datis in » nostro Indice sub *num.* 123. 124. 324. » & 325.

14 Valentini. In Comite S. Hieronymi, & Sacramentario Gregor. „ Et in Calen-» dario Frontonis. Gelasii Sacramentarium » habet -- Natale Valentini, Vitalis, & Fe-» licules -- Codices Regius, & Gellonensis » addunt Zenonis. „ Simplex 1530. & nulla Lectio habetur in Brev. MS. neque apud nos.

15 Faustini, & Jovitæ. Appendix Gregor. Simplex in Brev. 1550.

18 Simeonis. In Brev. Vatic. vol. 4751.

22 Cathedræ S. Petri Antioch. In Comite Hieron. Antiphonario Gregor. & in ejusdem Sacramentario, ubi additur (Romæ) in editione scilicet Romana; non autem in Pameliana. Dictum fuit Festum Sancti Petri Epularum, quia vinum, & epulæ offerebantur pro mortuis. Jo. Beleth. *cap* 93. Semidup. apud Duran. *loc. ci*. Duplex ex consuetudine generali apud Radulph. *propos. cit.* Officium vel à S. Gregorio, vel à Gelasio, ex Ordine Rom. conjicitur. Orationis auctor S. Leo II. ex Durand. *lib.* 7. *cap.* 15. Homiliam S. Leonis addidit, & haberi Duplex majus jussit Clem. VIII. notat Beleth. *loc. cit.* sub nomine Antiochenæ comprehensam fuisse etiam Romanam Cathedram suo tempore: nunc distinguuntur. Si concurrat hoc Festum cum Dominica Sexagesimæ, ùt in Tabulis nostris 20. 30 nihil refert, dici bis Orationem de S. Paulo sub diversa ratione formali, de qua vide *in tom.* 1. *part.* 4. *tit.* 5. *num.* 15.

» Non solùm in Codice Gregoriano à Pa-» melio edito, sed etiam in Codice Rodradi » *in* 2. *part.* & Cod. Rhem. & in parvulo » Martyrol. MS existente ad calcem ejus-» dem libri legitur: *Ca hedra S. Petri*, sine » adjuncto. In editis autem Romæ, ùt no-» tat Gavantus, additur *Romæ*. In Codice » Ratoldi habetur: *In Antiochia Cathedra S* » *Petri.* Apud S. Augustinum inter Sermo-» nes de Sanctis extat Sermo 15. in editione » veteri prænotatus *de Cath dra S. Petri*, in » quo in Paganorum superstitionem invehi-» tur. Talis autem Sermo in editione re-» centissima inter dubios recensetur. Rursus » in Concilio Turonensi 2. *Can.* 22. fit men-» tio ejusdem festivitatis, & prædictarum » superstitionum his verbis: *Sunt etiam, qui* » *in Festivitate Cathed a Domni Petri Apostoli* » *cibos mortuis offerunt, redeuntes ad domos* » *proprias, ad gentilium revertuntur errores,* » *& post Corpus Domini, sacratas Dæmoni ac-* » *cipiunt escas, contestamur illam sollicitudinem,* » *tam Pastores, quàm Presbyteros gerere, ut* » *quemcumque in hac fatuitate persistere vide-* » *rint, vel ad, nescio, quas petras, aut arbo-* » *res, aut ad fontes designata loca Gentilium* » *perpetrare, quæ ad Ecclesia rationem non per-* » *tinent, eos ab Ecclesia Sancta auctoritate re-* » *pellant.* Ex prædictis Augustini, & Con-» cilii Turonensis locis nulla fit mentio de » mense, & de die hujus Festi, sed ex eo-» rum verbis satis conjicere datur, ùt ait » Menardus in notis, & Observationibus ad » Sacram. Gregor. *pag.* 47. agi de Cathedra » S. Petri, quæ hoc mense Februario cele-» bratur; fit enim mentio eorum, qui Pa-» ganorum Ritu mortuis parentabant, eo-» rumque sepulchris dapes inferebant, quod » olim fiebat in Feralibus, quæ in prisco » Kalendario Romano incipiunt die 20. Fe-» bruarii, & durabant usque ad finem ejus-» dem mensis, in quibus Manes placaban-» tur, eorum tumulis, cibo, quo vesceren-» tur, apposito, ùt constat ex Ovidio *lib.* 2. » Fastorum, qui est de mense Februario, » & refertur à Menardo *loc. cit.* qui subdit: » cùm in allegato Concilio, & in Codicibus MS.

„ MSS. suprà citatis nominetur Cathedra S. „ Petri sine adjuncto, puto olim hoc 22. die „ Februarii sollemnitatem utriusque Cathe- „ dræ celebratam fuisse, & decursu tempo- „ ris Cathedræ soli Antiochenæ devolutam „ fuisse -- Hæc Menardus, qui præterea „ notat in Codicibus MSS. nullum esse Fe- „ stum Cathedræ S. Petri Romæ, ùt neque „ in editis, neque apud Pamelium; verùm, „ ùt diximus, in editione Romana reperitur „ Romæ, ùt notavit Gavantus.

23 Vigilia S. Mathiæ, eadem, quæ de Vigilia S. Andreæ. Officium à Pio V. Si dies sequens fuerit Fer. 4. Cinerum, & ideò transferatur Festum S. Mathiæ in Feria 5. eo casu in secundis Vesperis Vigiliæ dicuntur Preces feriales cum Oratione Dominicæ, non Vigiliæ, ùt in Rubricis generalibus, *tit. de Precibus num.* 5. & quia casus est singularis hujus loci proprius, ideò & hoc loco adnotavimus. In Anno Bissextili in lectione Martyrologii transfertur pronunciatio hujus Vigiliæ, & Festi sequentis, ùt dicitur in eodem Martyrologio. Si Vigilia S. Mathiæ incidat in ultimum diem Bacchanalium, potest Episcopus transferre jejunium in Sabbatum præcedens, ne violetur jejunium. Diana *3. part. tract. 6. Miscell. resol. 66.*

„ In Anno Bissextili ad lectionem Marty- „ rologii pro Vigilia, & Festo S. Mathiæ, „ prout exprimitur in Breviario sub mense „ Februario, & in Martyrologio ad diem 23. „ & 24. Februarii, dies 24. eo anno inter- „ ponitur quasi non esset, nec reputanda „ esset: & hinc non legitur eo die lectio „ Martyrologii, sed tantùm dicitur: *Sexto* „ *Kalendas Martii Luna* quota fuerit, de- „ inde sic: *Vigilia S. Mathiæ Apostoli. Item* „ *Commemoratio plurimorum &c.* Die porrò „ 25. (quæ pro 24. tunc reputatur, dicitur „ rursus: *Sexto Kalendas Martii*, eademque, „ quæ pridie, Luna pronunciatur, & legi- „ tur Lectio diei 24. appropriata: *In Judæa* „ *Natalis S. Mathiæ &c.* & sic consequenter „ dies 26. censetur esse 25. & 27. censetur „ esse 26.

„ Si Vigilia S. Mathiæ incidat in ultimam „ diem Bacchanalium, non potest, juxta „ Dianæ sententiam, Episcopus transferre „ jejunium in Sabbatum præcedens, quia „ habetur Decretum editum à S. R. C. 23. „ Januarii 1694. prohibens talem anticipa- „ tionem, quod Decretum datur in nostro „ Indice sub *num.* 185.

„ Eadem die 23. per totam Italiam cele- „ bratur Officium S. Margaritæ de Corto- „ na, sub Ritu Semiduplici de Communi „ non Virg. nec Martyr. & Missa etiam re- „ spectivè celebratur, Lectiones primi No- „ cturni de Scriptura occurrente; Lectiones „ verò secundi Nocturni, Oratio, & An- „ tiphonæ ad *Benedictus*, & ad *Magnificat* „ propriæ, ex Decreto S R. C. die 5. Maji „ 1736. annuente Clemente XII. die 11. „ ejusdem mensis.

24 Mathiæ, ùt diximus de S. Andrea. Quoad originem Festi, habetur in Sacramentario Gregor. Duplex à Bonif. VIII. Pius V. addidit Evangel. cum Homilia, & Lect. 2. Noct. mutavit. Quòd autem in Bissextili Anno, fiat Officium die sequenti 25. Alexand. III. præcepit *de verb. signf cap.* 14. Concionem de S. Mathia habuit Berno. Secreta Missæ alia est in Sacrament. Gregor.

Circumfertur Officium S. Conradi 19. Februarii, & quod pejus est Venetiis intra Breviarium impressum est, sine Decreto Sacræ Rituum Congregationis, quæ illud concessit Placentinis, & Netinis in Sicilia tantùm, sub Ritu Semidupl. 19. Maji 1614. deinde ab Urbano VIII. etiam Ordinis Minorum S. Francisci die 13. Septembris 1625. quocircà non est cuique datum illud recitare; neque fuit ad libitum concessum, ùt videri potest in novis impressionibus factis Venetiis, ubi dicitur pro Netinis, & Placentinis tantùm.

* * *

Cap.

Cap. V. De Festis Sanctorum Mense Martio.

FEsta Sanctorum in Quadragesima ab antiquis non celebrabantur; quem Ritum retinet mordicùs Ecclesia Ambrosiana. Longè tamen ante Micrologum cœpta sunt coli in Quadragesima, ùt idem significat, *cap.* 48.

4 Casimiri. Extat Decretum, Paulo V. Pontifice, Sacræ Rituum Congregationis, quòd fiat Semiduplex, die 23. Januar. 1621. Officium autem sub Clem. VIII. fuerat editum pro Regno Poloniæ: deinde à Paulo V. ad usum communem approbatum fuit, die 7. Augusti 1621. In lectione Martyrologii legatur primo loco, juxta leges Martyrologii.

Lucii. In Appendice Gregoriana, restituit Clem. VIII. ob ejusdem Corpus inventum cum Corpore Sanctorum Valeriani, & Tiburtii in Ecclesia S. Cæciliæ.

7 Thomæ Aquinatis. à Johanne XXII. anno 1323. uti Doctoris, à Pio V. 1567. Simplex in Brev. 1550. à Pio V. Duplex cum Officio. Si transferatur, mutatur tertius versus Hymni, *Iste Confessor*.

Perpetuæ, & Felicitatis. S. Aug. in hoc Festo tres Tractatus habuit, ex Possidio, & habetur Festum in calce Sacrament. Gregor. „ Et in Codice Gelasiano. „ Simplex in MS. & 1550. ùt hodie.

„ 8 S. Johannis de Deo Confessoris Ordinis Fratrum Hospitalitatis Fund. nunc „ Duplex à S. R. C. approbante Innocentio „ XIII. die 25. Aprilis An. 1722. olim idem „ Officium recitabatur sub Ritu Semiduplici, mandante S. R. C. die 21. April. 1714. „ annuente Clemente XI. sub die 4. Maji „ ejusdem anni.

9 ✠ Franciscæ Romanæ. Paulus V. primò concessit Officium de Comuni nec Virg. nec Mart. non determinans Ritum, ùt habetur in Bulla Canonizationis §. 40. *Vers. Statuentes*, anno 1608. Kalendis Junii, quem posteà Urbanus VIII. Semidupl. ad libitum in Urbe tantùm, cum Lectionibus secundi Noct. propriis, & tandem Duplex ab Innocentio X. de præcepto ab omnibus, adjuncta Oratione propria, & dedit diem sequentem Quadraginta Martyr. & de ea legatur primo loco in Martyrologio.

10 Quadraginta Martyrum. Basilius, & Nyssenus Orationem habuere in eorum Festo. Manuel *in tit. de Feriis*, in Appendice Gregor. habetur Festum Simplex in MS. & 1550. Semidupl. à Pio V. cum Officio.

12 Gregorii Papæ. In Sacramenti Gregor. hoc die, cui statim additum fuit in calce hoc Festum, post ejus obitum; sed Orationes Missæ discordant à nostris in editione Romana; concordant in Pameliana. „ Habent hoc Festum etiam Calendarium Frontonis, & Codex Gellonensis. „ In Septembri, quando fuit ordinatus die 3. Festum agebatur, ex Radulph. *propos.* 17. eo tempore, quo in Quadragesima natalitia Sanctorum non celebrabantur. Officium ab ejusdem successoribus statim, ex Schultingio. Duplex à Bonif. VIII. si transferatur, mutatur in Hymno, *Iste Confessor*, tertius versus, quæ mutatio quoque fit, si transferantur sequentia Festa.

17 Patritii. Ab Urbano VIII. in recognitione Breviarii, sine Lectione, quia semper occurrit in Quadragesima, & in Martyrologio erit de eo legendum in primo loco.

„ Nunc celebratur sub Ritu Semiduplici, „ cum Lectionibus secundi Nocturni, & „ Oratione propriis, ab Innocentio XI. an„ no 1687.

19 Joseph. In Appendice Gregor. cum hoc titulo - - Nutritoris Domini. Renovavit Festum Sixtus IV. Præcepit diem Populo Festum Gregor. XV. cum Decreto Sacr. Rituum Congregat. 8. Maji 1622. Duplex in Brev.

Brev. 1550. Pius V. mutavit Officium, quod priùs erat totum de eodem propriissimum, Duplex secundæ Classis à Clem. X. die 29. Novemb. 1670. & Sacr. Rit. Congreg. approbavit. Hymnus proprius in primis Vesperis, ad Matut. & Laud. ac Antiph. ad *Magnificat*, & *Benedictus*, die 21. Novembris 1671.

„ Officium S. Josephi Sponsi B. M. Virg. „ cum novis Antiphonis, Versibus, Lectio„ nibus primi Nocturni, Responsoriis, & „ Capitulis approbavit, ac in Festo ejusdem „ recitari mandavit S. R. C. die 3. Februar. „ 1714. annuente Clemente XI. sub die 4. „ ejusdem mensis, & anni; & hoc Decretum „ datur in nostro Indice sub *n.* 256.

„ Occurrente hoc Festo in Feria quinta „ majoris hebdomadæ, non transfertur Fe„ stum, seu Sollemnitas, sed solummodò „ Officium ad aliam diem juxta Rubricas, „ & Decreta Sac. Congregationis. Cæte„ rùm obligatio audiendi Missam, & vacan„ di ab operibus servilibus adhuc urgebit „ in prædicta Feria V. majoris hebdomadæ, „ adeòque per Ordinarios locorum accura„ tè providendum erit, ut eo die aliquæ „ quidem Missæ privatæ pro præcepti adim„ plemento non desint, & cætera præsten„ tur, prout habetur in Decreto à S. R. C. „ edito die 13. Septembris 1692. & dato „ per extensum in nostro Indice Decreto„ rum spectantium ad Rubricas Missalis sub „ *n.* 501. Ob identitatem rationis, & ob si„ milem casum idem præstandum est, si Fe„ stum SS Annunciationis occurrerit in præ„ dicta Feria V. in Cœna Domini. Quo„ niam verò in prædicto casu occurrit, trans„ ferri debere etiam Officium SS Annun„ ciationis, quod incidet in Feriam IV. post „ Pascha, licet hoc sit posterius in transla„ tione, attamen anterius debet esse in re„ positione, juxta Decretum editum die 14. „ Junii 1692. & datum in nostro Indice sub „ *n.* 171.

20 Joachim, à Greg. XV. qui Duplici ritu celebrari jussit 2. Dec. 1622. off. approbato die 18 Martii 1623. convenit in Quadrag. legi lect. ix. additam Octavæ, cùm in ea contineatur summum privilegium S. Joachim; quod sit nimirum pater B. Virginis, & in hujus rei gratiam legitur Evangelium de generatione Christi.

21 Benedicti. In calce Sacramentarii Gregor. & infra Antiphonarium ejusdem; sed posterius est Gregor. ait ibidem Pamelius; & de generali consuetudine, Radulph. *propos.* 17. qui & Semidupl. asserit habuisse Officium, quod duravit ultra an. 1521. ùt ex Brev. eodem anno impresso constat. Duplex in Brev. 1550. ùt hodie. Officium est Gregor. vel, ùt ait Schulting, à S. Bernardo vel à S. Petro Damiani, vel Odone Floriacensi: aliud tamen Officium Missæ habetur in Antiphonar. Gregor. in mense Julio.

„ PP. Benedictini Congr. Cassinensis, & „ Vallis Oletanæ facultatem habent hoc Fe„ stum celebrandi cum Octava, etiam in „ Quadragesima, quod quidem privilegium, „ seu Indultum Apostolicum extensum fuit „ etiam ad Moniales ejusdem Ordinis S. Be„ nedicti, quæ sunt subjectæ Ordinariis lo„ corum, ùt concessit Clemens X. die 17. „ Februarii & 31. Decembris ann. 1672. & „ die 22. Septembris 1674. Notat Martene „ de antiqu. Eccles. discipl. *cap.* 31. *num.* 25. „ quod in veteri Sacramentorum libro Ec„ clesiæ Turonensis tres Missæ habentur de „ S. Benedicto, quas ipse retulit *lib.* . de an„ tiqu. Eccles. Ritib.

25 Annunciationis B. Virg. Orationem habuit (creditur in ejus Festum) S. Gregorius Thaumaturgus, quam in Latinum transtulit Card. Sirletus, seu veriùs ex Notis Baronian. in Martyrolog. eo prodente Græcam, latinitati donavit Willelmus Lindanus Ruremundensis Episcopus. Meminit Festi S. Athanas. *enarratione de Deipara*, *quæ tamen videtur tribuenda Cyrillo*, *cùm ibi pugnet auctor contra Nestorium.* Sexta Synodus *cap.* 12. meminit

minit Festi, tanquàm antiqui, citata à Baron. *in Notis Martyrol.* S. August. sermonem de eadem habuit. S. item Petrus Chrysologus. Festum habetur in Sacrament. Gregoriano, „ Et Gelasiano. in Calendario Frontonis, & Marteniano „ Duplex apud Durand. suprà. Lectiones primi Nocturni habentur eædem hodie, quæ in Ord Rom. reliquum Officium Schultingius Ildephonso tribuit. Orationes Missæ habentur in Sacramentario Gregorian. Quid agendum sit, quando Festum hoc incidat in ultimo biduo majoris Hebdomadæ: An populus audire Missam teneatur; An queat communicare: diximus in primo Tomo, cùm de iis, quæ ad Missam spectant. Si transferatur post Dominicam in Albis, primæ Vesperæ erunt de Beata Virg. cum Commemoratione Dominicæ.

„ Si hoc Festum Sanctissimæ Annunciationis B. M. V. occurrat in Feria VI. Parasceve, vel in Sabbato Sancto, transfertur unà cum præcepto audiendi Missam, & vacandi ab operibus servilibus, ad Feriam II. post Dominicam in Albis, uti diximus suprà in nostris Observat. & Addit. ad prædictam Feriam II. de qua agit Gavantus *Sect. 6 Cap. XV.* unde videantur ibi dicta, ne eadem hìc repetantur. Vide etiam Decretum datum in nostro Indice sub *n.* 37.

„ Feria VI. post Dominicam Passionis Festum Septem Dolorum B. V. M. Duplex majus, de quo vide quæ à nobis dicta sunt suprà in nostris Observationibus, & Additionibus ad Ferias post Dominicam Passionis, de quibus Gavantus agit *Sect. VI. cap.* 12.

Cap. VI. De Festis Sanctorum Mense Aprili.

2 Francisc. de Paula. In Missali Romano fuit an. 1557. restituit Sixtus V. 1585. qui & Duplex Officium recitari jussit: quod mutatum quidem fuit in Semidupl. à Clem. VIII. ne Offic. Dominicæ impediret (quod in sequentibus similibus mutationibus observa,) sed restitutum denuò Duplex (quia Ordinis Fundator) à Paulo V. fuit. Officium verò à Sixto V. fuerat evulgatum. Si transferatur, mutatur versus tertius Hymni *Iste Confessor.*

„ 4 S. Isidori Episcopi, & Confessoris sub ritu Duplici minori recitari mandavit S. R. C. 25. Aprilis 1722. approbante Innocentio XIII. cum Lectionibus propriis secundi, & tertii Nocturni, ac octavo Responsorio *In medio Ecclesiæ*, & Oratione *Deus, qui populo tuo*, necnon cum Antiphona ad Magnificat in utrisque Vesperis *O Doctor optime*, assignata Missa de Communi Doctorum cum *Credo.*

5 ✠ Vincentii Ferrerii Confess. Semidup. ad libitum à Clem. IX. cum Orat. propria, ac Lect. 2. Noct. die 10. Martii 1668. & de eo primò legatur in Martyrologio.

„ Deinde Semiduplex de præcepto à Clemente XI. tandem Duplex pariter de præcepto à Benedicto XIII. 5. Aprilis 1726.

11 Leonis PP. in Appendice Gregoriana; non tamen fuit in Breviariis MSS. & 1550. à Pio V. deinde cum Duplici ritu, & Officio, fuit restitutum. In Octavario Romano pro Octava S. Leonis potuissent legi (monet Praxis Ceremoniarum Auctor) Lectiones, seu Homiliæ in Festis S. Petri 29. Julii, & 18. Januarii; sed Bellarmino placuit, Homilias tantùm infra hanc Octavam legi à S. Leone compositas, in quibus de se loquitur, & quarum gratia datum est huic Festo tale Evangelium. Si transferatur, mutatur tertius versus in Hymno, *Iste Confessor.*

13 ✠ Hermenegildi Mart. Officium Semid. ab Urbano VIII. cum Oratione, Hymnis ad Vesp. & Matutinum, & Lectionibus propriis, & si celebretur tempore Pascha-

schali, legatur Evang. *Si quis venit ad me & non odit Patrem, &c.* contra aliquos, qui dixerunt, quòd debebatur legi Evang. temporis Pasch. nam in Brev. habetur cum Hymnus, & Evang. ùt suprà. „ Si Hymnus in „ primis Vesperis sit impeditus, ponendus „ est in Matutino, & Hymnus Matutini in „ Laudibus, juxta Decretum emanatum die „ 5. Maji 1736. *in Einsidlen.* datum in nostro „ Indice *n.* 291.

14 Tiburtii, & Valeriani, &c. in Sacrament. Gregor. „ Sicut in Calendariis Frontonis, & Martene. Nulla ipsorum est „ mentio in Codice Gelasiano, sed in Leonino unius Tiburtii meminit Collecta, „ quæ ibi legitur. „ Simplex in Brev. MS. & deinceps Officium Gregorian. Non dicitur, *Hæc est vera, &c.* quia non est Responss. Paschale, neque sunt omnes fratres.

17 Aniceti. In Appendice Gregor. Semidupl. ex Microl. *cap.* 43. Romæ tantùm, Radulph. *propos.* 22. Simplex in Brev. MS. & 1550. ùt hodie.

„ 21 S. Anselmi Archiepiscopi Cantuariensis, & Angliæ Primatis, aliàs sub Ritu „ Semiduplici de præcepto, nunc sub Ritu „ Duplici recitari mandavit S. R. C. 3. Februarii 1720. approbante Clemente XI. „ sub die Octava ejusdem mensis, eodemque anno. In utrisque Vesperis poni debet Antiphona *O Doctor optime*, & in ejus „ Missa, quæ incipit *In medio Ecclesiæ* debet „ dici etiam *Credo*, ita rescribente eadem Congregatione.

22 Soteris, & Caji. In Append. Gregor. Soteris tantùm, „ S. Soteris Festum in Codice Gelasiano habetur non hac die, sed III. „ Id. Febr. „ Radulph. *propos.* 22. Semidup. ex Micrólog. *c.* 43. Simplex in MS. & 1550. à Pio V. restitutus est Ritus Semidupl. unà cum Officio.

23 Georgii. In Antiphon. & Sacrament. Greg. sed additum putat Pamelius *ibid.* post S. Gregorium. „ Habetur quoque in Calendario Frontonis, deest in Marteniano. „ Manuel *tit. de Feriis.* Simplex in MS. Brev. & 1550. à Pio V. Semidupl. cum Orat. sumpta à Festo S. Barnabæ. Nulla Lectio propria in antiquis, neque in recentioribus.

„ De hoc S. Martyre mentionem facit „ Martyrologium Romanum Vetus, sive S. „ Hieronymi, necnon Usuardus, Ado, Notkerus, & passim alii recentiores Martyrologi, Menologium quoque Græcorum, „ Metaphrastes apud Lippomanum *tom.* 7. „ & Surium *tom.* 2. ubi referuntur acta „ Martyrii, de quibus, aliisque, quæ vulgò circumferuntur, quid sentiendum sit, „ videndus est Baronius in notis ad Martyrologium Romanum hac die, necnon ea, „ quæ ad eandem diem eruditè scripsit Papebroch. in Commentario prævio ad Vitam ejusdem S. Georgii *tom.* 3. ubi agit de „ antiquo hujus Martyris cultu statim à principio latè diffuso, deque templis, Monasteriis, Oratoriis S. Georgio per Universum Orbem erectis, ac Reliquiarum distractione plura congerit, ejusque acta „ tum latina, cùm Græca, quæ melioris esse „ fidei, quàm latina, licet non omnino accuratissima, pluribus adstruit, & ex MSS. „ profert, notisque exornat; ubi & Encomium ejusdem Sancti, auctore S. Andrea „ Archiepiscopo Cretensi ex MS. Vaticano; „ aliudque Encomium, auctore Georgio Cyprio Patriarcha Constant. ex MS. Græco „ refert cum Analectis de ejusdem Sancti „ Reliquiis, miraculis, ac patrocinio. Martyrium subiit magnus hic Martyr, & toto „ Christiano Orbe celeberrimus Seculo IV. „ anno Christi 303.

25 Marci Evangel Ordo Rom. Sacramentar. Gregor. Decretum Bonifacii VIII. qui ritum Duplicem præscripsit. De Litaniis majoribus, vide præcedentem *Section. cap.* 16. Decrevit Sacra Rituum Congreg. Litanias majores occurrentes in die Paschatis differendas esse in Feriam tertiam sequentem: quod me petente, sancivit die 25. Sept. 1627. eò, quia Missa Episcopalis, communio totius populi,

puli, & Cleri ob has causas occupatio, impediunt Processionem, in die tamen Festo faciendam, ex institutione Sancti Gregor. quare hæc translatio solius erit Paschatis diei privilegium, non autem dierum, qui sequuntur. Objiciebatur Concio Matutina: at hæc, vel ante, vel post Processionem haberi poterit, vel à prandio, ùt in Paschate.

„ De origine, & Ritu Litaniarum majorum, quæ hac die recitantur, vide, quæ à nobis dicta sunt *in tom.* 1. nostrarum Observat. necnon in hoc 2. *tom.* agendo de Rogationibus.

„ Si hoc Festum S. Marci transferendum sit; necnon Festum Apostolorum Philippi, & Jacobi; priùs reponendum est Festum S. Marci, deinde Festum SS. Apostolorum, ita decrevit S. R. C. 18. Septembris 1676. necnon 17. Julii 1706. ratio autem est; quia Festa Evangelistarum, & Apostolorum sunt æqualis sollemnitatis, nec aliqua occurrit inter eos differentia, & ideò, quando sunt æqualis Ritus, in eorum repositione attendenda est prioritas translationis, seu temporis Festi transferendi quoad Officium.

26 Cleti, & Marcellini. In Appendice Gregor. Semidupl. ex Microlog. 43. Romæ tantùm, ex Radulph. *prop. f.* 22. Simplex in MS. & 1550. Semidupl. à Pio V. restituitur, à quo & Officium.

28 Vitalis. In Antiph. & Sacramentar. Gregor. „ Et in Calendariis Martene, atque Frontonis. „ In hoc Festo sermonem habuit Petrus Card. Damiani apud Surium *tom.* 1. Simplex in MS. & 1550. ùt hodie.

29 Petri Martyris. In Brev. Vatican. vol. 4760 restituit Sixtus V. 1586. qui & Dupl. cum Officio instituit. Semiduplex jussit esse Clem. VIII. Denuò Duplex à Clemente X.

30 Catharinæ Senensis Clem. VIII. Commemorationem ordinavit in præcedenti die, suggerente Roberto Cardin. Bellarmino, at Urbanus VIII. Semiduplex Officium esse voluit 7. August. 1628. Lectiones proprias, & Orationes addidit, præsertim ad varietatem Orationum in Officio, & Missâ, quando contingit hoc Festum transferri in diem 4. Maji, in qua occurrit Festum S. Monicæ. Duplex à Clemente X.

Cap. VII. De Festis Sanctorum Mense Majo.

1 PHilippi, & Jacobi. Sine Vigilia, ex Innoc. III. *de observ. jejun. cap.* 2. Officium Vig. adhuc legitur in Sacrament. Gregor. pro Missa tantùm. „ Habetur hoc „ Festum in Codice Gelasiano, Calendariis „ Frontoniano, & Marteniano. „ Festum, ùt de S. Andrea dictum est; Officium creditur à Schulting. esse Pelagii Papæ, qui eorum corpora condidit in Basilica duodecim Apostolorum, & uno, eodemque die utriusque Festum celebrari jussit. Habetur in Comite Hieron. in Antiph. & Sacrament. Greg. Offic. Missæ. Si occurrat hoc Festum in Sabb. Dom. 3. post Pascha, tunc in Domin. 4. debent legi Lect. Fer. 2. seq. ne bis initium Epistolæ S. Jacobi legatur immediatè duobus diebus; ùt diximus: *Sect. 6. cap.* 15. *num.* 6 quòd si contingat eos dividi juxta Rubr. de qua *Sect.* 3. *cap.* 10. *num.* 13. eo casu in Eccles. S. Philip. Lect. 1. Noct. erunt de Communi Apost. reservata Lectione Epistol. S. Jacobi Officio ejusdem, cujus est propria.

Lectiones 2 Nocturni quinta, & sexta sumentur de Communi Apostolorum; Lect. 3. Noct. cum Antiphonis in Laudibus, ùt in proprio Festo: quia sunt magis propria de S Philippo; in Officio verò S. Jacobi, quod transferri debet in primam diem non impeditam, etiam intra Octavam S. Philippi Titularis (hoc est, die 4. Maji, vel si ea dies Dominica est, in diem quintam) primæ Lectio-

ctiones, ùt dictum est, erunt de Epist. Jacobi, secundæ erunt propriæ, addita sexta de Communi Apostolorum, tertiæ Lectiones erunt de Evang. *Ecce nos reliquimus omnia*, ùt in eodem Communi Apostol. Antiphonæ omnes de Communi Apostol. tempore Paschali. De S. Monica fiet Comm. in Laudibus tantùm, cum 9. Lectione ex duabus una. Pro varietate Orationum, quæ necessaria certè erit in 2. Vesp S. Jacobi, si die sequenti fiat de die infra Octav. S. Philippi, sumi poterit Oratio de S. Jacobo majore, 25. Julii. Eadem servanda erunt, vice versa; si Festum S. Jacobi minoris sit Titularis Ecclesiæ. Missa quoque de S. Philippo erit ea ipsa, quæ in Missali est propria cum Orationibus in numero singulari de eodem De S. Jacobo poterit dici Missa ùt in Festo Sancti Marci Evangel. demptis Oratione, Epistola, & Evangelio, quæ cum Officio concordare debent.

Ubi sit Octava, si intra eamdem occurrat Fer. 2. Rogationum, vel Vig. Ascensionis, Lect. 1 Noct. sumuntur de Communi Apost. Missa verò dicitur de Rogat. cum Commem. Octav. sine *Gloria*, & *Credo*, & cum Præfatione de Tempore, non de Octava.

Alicubi accidit hoc Festum transferri post Festum Trinit. & consultus respondi (salva semper auctoritate S. Rituum Cong.) Officium eo casu fieri, ùt in Communi Apost. extra tempus Pasch. retentis iis, quæ sunt propria Festi, & demptis, Alleluja, in Antiph. In Missa verò demptis etiam Alleluja in Introitu, & Communione, sumerem Epist. Gradualem, & Offertorium è Missa votiva SS. Apost. Petri, & Pauli.

2 Athanasii. In Appendice Greg. Orationem Nazianzenus habuit in ejus Festo, Manuel *tit. de Feriis*. Simplex in Breviar. 1550. Duplex à Pio V. cum Officio. In Octavario nostro non damus Octavæ hujus Sancti tria Evangelia, quod scripsit aliquis: sed in die Octava legitur, in idem Evangelium Festi, Homilia Festi S. Polycarpi, quæ explicat postremam partem Evangelii Festi S. Athanasii. Homilia ergo non Evangelium Festi S. Polycarpi legi debet. Si transferatur, mutatur versus tertius in Hymno, *Iste Confessor*.

3. Inventionis Sanctæ Crucis. Decreto Eusebii Papæ, *dist.* 3. *Crucis* à S. Silvestro institutum fuit, ex Fl. Lucio Dextro *in Chronico* (si tamen illius est, quod nuper editum est) *Anno* 424. *num.* 12. Comes Hieronym. Ordo Roman. Sacramentar. Gregorian. „ Hujus Festi habetur mentio in Codicibus „ Gelasiano, & Gothico, nihil de eo legitur „ in Calendariis toties laudatis. „ Semiduplex apud Durand. *loco cit.* Duplex apud Radulph. *propos.* 17. Officium ab Eusebio, & habetur apud Microlog. *cap* 55. Alii in Brev. Venet. 1521. auctorem faciunt Petrum Episcopum Singalensem, approbante Gregorio XI. Oratio est Ambrosiana, & habetur in Sacramentario Gregoriano cum aliis duabus, quæ dicuntur in Missa; Officiumque Missæ in Antiphonario, Clemens VIII. inter Festa secundæ Classis collocavit, mutavitque Antiphonas ad Laudes, ut essent eædem, in Exaltatione, quia priores historiam continebant dubiam. Si concurrant Festa Ascensionis, & inventionis Sanctæ Crucis, fiat Commemoratio de Festo Sanctæ Crucis, licèt videatur Festum de eodem Domino, & differentia satis patet in diversitate mysterii, quidquid alii contrà scripserint.

Alexandri, &c. cum Juvenali Confessore. Primorum trium mentio est in Sacramentario Gregoriano: Juvenalis quoque in Antiphonario Gregoriano: omnium simul in Missali Vaticano, omnium antiquissimo, *vol.* 4770. „ Alexandri, Eventii, & Theoduli „ meminerunt etiam Calendaria Frontonis, „ & Martene. Codex Gelasianus unius Ju„ venalis Missam habet, „ Simplex 1550. Officium Gregorianum. In Oratione titulus (martyrum) omittitur, quia Juvenalis non fuit martyr.

» Si hoc Festum transferatur extra tem-
» pus Paschale, omittitur in Officio *Allelu-*
» *ja*, exceptis quibusdam locis, ùt in Ex-
» altatione: in Hymno autem *Vexilla* dici-
» tur *In hac triumphi gloria*. Ad Matutinum
» Antiphonæ de Festo Exaltationis S. Crucis
» dicentur, excepta prima primi, & secun-
» di Nocturni, & Missa dicitur, ùt in Fe-
» sto Exaltationis ejusdem, exceptis Evan-
» gelio, & Offertorio, quæ ei sunt propria.

4 Monicæ. In Breviar. Vatican. *volum.* 4753. Simplex in MS. & à Pio V. cum Officio, pro Octava ejusdem (quæ celebratur, ùt plurimum apud alumnos S. August. & proprias habet Lect.) indicatum est satis in Octavario: dataque ideò sunt Lection. de Communi; possunt tamen etiam legi in die Oct. quæ Fer. 5. Dom. 4. Quadrag. habentur in Breviario. Semid. à Clem. IX. adjuncta Lect. 3. 2. Noct. ex Divo Augustino, ac Lect 3. Noct. Die 14 Jul. 1669.

» Nunc elevatum est hoc Officium ad
» Ritum Duplicem à S. R. C. sub die 26.
» Augusti 1730. Gavantus ponit hoc Festum
» sub die 5 hujus mensis, sed translatum
» fuit ad præsentem diem, unde non potest
» ampliùs ad diem 4. transferri Festum S.
» Jacobi, ùt asseruit Gavantus suprà in ca-
» su &c.

» 5 Sancti Pii V. ex Ord. Prædicat. à
» Clemente XI. in Sanctorum albo solle-
» mniter adscripti cum Oratione, & Lectio-
» nibus secundi Nocturni propriis; jam ali-
» quibus Civitatibus, & Diœcesibus Offi-
» cium concessum, extensum fuit ad Eccle-
» siam Universalem pro hac die sub Ritu
» Semiduplici de præcepto recitandum; à
» S. C. R. die 28. Januarii 1713. annuente
» Clemente XI. die 17. Februarii ejusdem
» anni.

6 Johannis ante portam Latinam. In Appendice Gregor. & Gemma *lib.* 4. *cap.* 160.
» In Sacramentario Gellonensi habetur --
» Natale S. Johannis ante portam Latinam --
» in Missali Cothico post Festum Inventio-
» nis S. Crucis legitur -- Missa S. Johannis
» Apostoli, & Evangelistæ. Nihil de ea in
» memoratis Calendariis, & in Codice Ge-
» lasiano.„ Semidupl. apud Durand. *loco cit.* Duplex à Pio V. ùt in Brev. 1550. Clemens Oct. Duplex majus declaravit esse. Si occurrat in Sabbato Ascens. legitur initium Epist. Dom. sequentis, in qua deinde legi possunt Lect. Fer. 2. ne bis initium legatur immediatè: ita in recognitione postrema Breviarii. Si occurrat in Domin. vel Fer. 2. Rogationum, convenit, ut nona Lectio conjungatur octav. quia in illa de martyrio illius agitur.

» Non solùm si hoc Festum occurrat in
» Dominica, vel Feria secunda Rogationum,
» convenit, ut IX. Lectio conjungatur cum
» Octava, quia in illa de martyrio S. Johan-
» nis agitur, sed idem dicendum est, si hoc
» Festum celebretur Feria IV. Rogationum,
» aut transferatur in diem, quo dici debe-
» bit Lectio IX. de Festo Simplici. Quòd
» si idem Festum S. Johannis occurrat intra
» Octavam Ascensionis, in fine Hymnorum
» Festi dicetur ultima Strophe de Ascensio-
» ne, licèt dicta sit Strophe penultima tem-
» poris Paschalis, & eadem est lex in Festo
» SS. Philippi, & Jacobi; si verò hoc Festum
» transferatur extra tempus Paschale, fient
» omnia de Communi Apostolorum extra
» idem tempus, exceptis iis, quæ sunt pro-
» pria; Missa autem dicetur, ùt in ejusdem
» Festo mense Decembri, præter Orationem,
» & Evangelium, quæ dicentur, ùt in hoc
» Festo.

7 Stanislai in Brev. Vatic. *volum.* 4751. à Clem. VIII. restituitur An. 1595. à quo & Ritus Semiduplex; & Officium decernitur; hac nimirum die, licèt obierit die sequenti, ex Not. Baron. *in Martyrolog.* quæ impeditur majori Festo. Petrus Galesin. *in suo Martyrolog.* scribit obiisse die 11. Aprilis, quæ item impedita est Festo S. Leonis.
„ Nunc verò dictum Officium elevatum est
„ ad ritum Duplicem à S. R. C. die 10.
» Mar-

» Martii 1736. approbante Clemente XII. » Summo Pontifice die 13. ejusdem mensis, » & anni.

8 Apparitionis Michaelis Archangeli. Hujus Festi meminit Alexandr. II. *Epist. ad Petrum Archiep. Dioclensem*, in qua concedit eidem, ut possit uti Pallio in duobus Festis S. Angeli, & in aliis de more. Explicat recentior hunc textum de duobus Festis, quæ sequuntur immediatè diem Paschatis; at unde probat dici hæc duo Angelorum Festa? An quia Mediolani celebratur Festum Feriæ 2. Paschatis apud Ædem S. Angeli? annuit ille. Certè Urbanus II. concessit usum Pallii etiam in Festo S. Michaelis *in Epist. ad Berengarium Tarraconensem Archiepiscopum*, quod adnotavit idem boni nominis Auctor. Contigit Apparitio sub Gelasio, *in Sigibert. Chronico*, ob aliam apparitionem ante eam, quæ in Gargano monte, (ait Baron. in Martyrolog.) agebatur Festum, & habetur in Missali Vatican. *vol.* 4770. Semidupl apud Durand. *loc. cit.* & in Breviario 1550. Duplex à Pio V. Duplex majus à Clemente VIII. ille addidit primas, & secundas Lectiones: hic Homiliam Sancti Hilarii, reliquum Officium à Festo Dedic. sumitur, ritu tamen Paschali. Octava Benedictio; *Quorum Festum &c.* ut ex 8. Lectione patet. Lectiones autem pro Octava à nobis aliàs editæ, & à Sacra Rituum Congregatione approbatæ, reformatæ fuerunt in Octavario Romano. Quod si Festum Apparitionis transferatur ultra tempus Paschale, fiat, ùt in Septembri. Si occurrat in Feria secunda Rogationum, octavæ Lectioni convenit adjungi nonam, in qua de Sanctis Angelis agitur.

» Si hoc Festum transferatur extra tempus Paschale, Officium, & Missa dicentur, » ut in Festo Dedicationis, sicut etiam notavit Gavantus suprà, exceptis tamen Lectionibus secundi, & tertii Nocturni, quæ » dicentur, ùt in hoc Festo apparitionis, » omisso *Alleluja* in Responsoriis.

9. Gregorii Nazianzeni. Manuel *de Feriis*. In Breviario Romano non ante annum 1500. ùt notavi, diligentissimè perlustrans multa Missalia, & Breviar. Antiquiora; neque de eo fit mentio in Brev. edito 1550. Duplex ergo cum Officio toto à Pio V. Si transferatur, mutatur tertius versus Hymni, *Iste Confessor*.

10 Gordiani, & Epimachi. In Antiph. & Sacramentario Gregoriano. „ Et in Calendario Martene, sed in Frontoniano nulla fit mentio S. Epimachi, sicuti nec in „ veteri Codice Gellonensi, in quo hoc Festum ita exprimitur-- Natale S. Gordiani „ via Latina. -- „ Simplex in MS. & 1550. Officium Gregorianum.

» S. Antonini Episcopi, & Confessoris, » olim Semiduplex ad libitum, nunc de » præcepto à S. R. C. 2. Aprilis 1707. approbante Clemente XI. sub die 16. ejusdem mensis, & eodem anno.

12 Nerei, Achillei, &c. excepta Domitilla, quæ obiit die 7. Maji, & quam, ob hodiernam translationem, addidit Clemens VIII. omnes habent Festum in Antiphonario Gregoriano, ubi habetur Officium Missæ. Orationes etiam leguntur in Sacramentario Gregoriano, non Romano, sed à Pamelio edito. „ Hoc Festum memoratur etiam in „ Codice Gelasiano, & in Calendario Martene; sed in neutro fit mentio S. Domitillæ, nec S. Pancratii in postremo. Calendarium Frontonis duas hac die Missas „ habet, unam de SS. Nereo, & Achilleo, „ alteram de S. Pancratio, quas etiam habent Codices Gellonensis, & Turonensis. „ Pancratii Festum habetur in Comite S. Hieronymi. Simplex in MS. & 1550. omnes autem Ritu Semidupl. à Clem. VIII. coli jubentur, qui addidit Homiliam cum Evangelio, & Lectiones 2. Nocturni ampliavit in laudem Domitillæ, instante Cardin. Baronio, qui pridiè transtulit in Ecclesiam eorumdem, & Titulum suum, corpora trium primorum, Anno 1597. reliquum Officium est Grego-

ria-

rianum. Si occurrat hoc Festum in Fer. 2. Rogat. congruit legi nonam Lectionem cum Octava; in ea enim agitur de Sanctis. Si venerit extra tempus Paschale, quia transfertur, mutantur Antiphonæ, & Responsoria; non tamen dicitur: *Hoc est vera Fraternitas*: quia non sunt omnes fratres. *Vide Sect. 9. cap. 6. num.* 9. Missa dicetur cum Orationibus, & Evangelio propriis, ùt in Communi extra tempus Paschale.

» Prædicta Missa dicenda extra dictum » tempus Paschale erit - - Sapientiam.

14 Bonifacii. In Breviario Vaticano *vol.* 4753. Cum novem Lectionibus in Breviar. 1550. Cum duabus à Pio V.

16 Ubaldi à Cœlestino III. Anno 1192. in Brev. Vaticano *vol.* 4760. A Paulo V. Duce Urbinate procurante, restitutum est Festum die 24. Septemb. quia hac die 16. creatus ille fuit Summus Pontifex, & huic seniori natus est filius, Anno 1605. Simplex in MS. Officium à Paulo V. editum est 17. Decembr. 1605.

» Nunc verò Semiduplex de præcepto à » S. R. C. die 11. Febr. 1702. approbante Clemente XI.

18 ✠ Venantii mart. Semidup. à Clemente X. cum Oratione & Lect. 2. Noct. cum Hymn. in primis Vesp. ad Matutin. & Laud. 18. Nov. 1670. in gratiam hujus Sancti, Patroni Civit. Camerini in qua ipse fuit Episc.

19 Pudentianæ in Antiphonario Gregoriano. „ Et in Calendario Frontonis, in „ aliis Liturgicis libris altum de ea silen- „ tium. „ Posterius tamen est Gregorio ex Pamelio *ibid.* Simplex in MS. & 1550. Officium Gregor. Petri Cœlestini Papæ & Confess. Semid. à Clem. IX die 2. Jul. 1668. & Sacra Congregat. approbavit Orationem propriam cum quarta Lectione die 5. Octob. 1669. & de eo legitur primo loco in Martyrolog.

» Officium S. Cœlestini PP. & Conf. ele- » vatum fuit ad Ritum Dupl. ab Innoc. XI. » sub die 10. Mart. 1681.

20 ✠ Bernardini Senensis Semid. ab Alexand. VII cum Oratione, & Lectionibus 2. Noct. propriis die 15. Septemb. 1657. & de eo legatur primò in Martyr.

25 Urbani. In Antiphonario, & Sacrament. S. Gregor. „ Et in Calendario Mar- „ tene. In Frontoniano ita legitur - - Na- „ tale S. Urbani Confessoris, atque Pontifi- „ cis. „ Semid. apud Microl. *cap.* 4. Romæ tantùm, Radulph. *propos.* 21. Simplex in MS. & 1550.

» Officium S. Gregorii PP. VII. aliàs à S. » R. C. die 19. August. 1719. cum Lectio- » nibus secundi Nocturni, & Oratione pro- » priis pro Basilicis Patriarchalibus Urbis, » & universo Ordine Benedictino revisum, » & approbatum, in posterum ab omnibus » Christi fidelibus, qui ad Horas Canoni- » cas tenentur, hac die sub Ritu Duplici re- » citari, & Missam respectivè celebrari de- » bere, ac ita in Breviario, ac in Missali » Romano apponi mandavit Benedictus XIII. » die 25. Septembris 1728. Cùm hoc Of- » ficium dicendum sit juxta concessionem » factam Ordini S. Benedicti, hinc in ter- » tio Nocturno legenda est Homilia S. Hi- » larii Episcopi in Evangelium *Vigilate*, quæ » habetur in secundo loco de Communi » Confessoris Pontificis, & consequenter » idem Evangelium recitandum in Missa, » licèt hæc sumenda sit ex primo loco ejus- » dem Communis, incipiens *Statuit*. In eo- » dem Officio 9. Lectio erit de S. Urbano » PP. & Martyre, de quo idcircò facienda » etiam erit commemoratio in primis Ve- » speris, Laudibus & Missa.

26 Eleutherii. In Missali Vatic. *volum.* 4743. Simplex in MS. & 1550.

Philippi Nerii Confessoris. Ad libitum fieri potest Festum cum Officio approbato, sub Urbano VIII. 6. Novemb. 1625. si fiat Officium, in Lect. Martyrologii legatur pri-

mo loco: * si transferatur, mutatur tertius versus Hymni, *Iste Confessor.*

De præcepto ab Alexandro VII. Tandem Duplex à Clemente IX. die 8. Junii 1669.

27 Johannis Papæ, ùt dictum est de præcedenti Eleutherio: sed hic dies translationis est: obiit enim die 21. & die 27. Romam fuit translatum Corpus, ex Baron. *in not. Martyrolog.*

» S. Mariæ Magdalenæ de Pazzis Virgi-
» nis. Officium Semiduplex de præcepto
» pro universa Ecclesia à Clemente X. anno
» 1670. 9. Jun. ad preces Card. de Hassia
» nomine Cæsareæ Majestatis.

» In Italia verò, & Insulis adjacentibus
» Duplex à Bened. XIII. 28. Januar. 1728.
» ad pias preces Violantis Beatricis Etruriæ
» Magnæ Principissæ. Hoc Officium olim
» recitabatur die 25. hujus Mensis, sed post-
» quàm ejus locum occupavit Festum, &
» Officium S Gregorii VII. reperitur in o-
» mnibus Breviariis, & Missalibus assignata
» hæc dies tanquàm propria prædictæ S. Ma-
» riæ Magdalenæ de Pazzis. Nona Lectio
» erit de S. Johanne PP. & Martyre, & de
» eo fit commemoratio in primis Vesp. Lau-
» dibus, & Missa.

30 Felicis Papæ. In Appendice Gregor. Simplex in MS. & 1550.

31 Petronillæ. In eadem Appendice, à Teutonicis, ex Radulph. *propos.* 17. Simplex in MS. & 1550. Lectionem dubiam de ea sustulit Clem. VIII. Ant. Gallonius optimè negat esse Petri filiam, nisi velis esse spiritualem tantùm.

Cap. VIII. De Festis Sanctorum Mense Junio.

2 PEtri, & Marcellini. In Antiphonario, & Sacramentario Gregor. „ In Codice Gelasiano, in Calendariis Martene, &
» Frontonis, & quamplurimis aliis Codici-
» bus. „ Agebatur tamen Festum eorum, tempore S. Gregorii in Mense Decembri, nisi sit mendum in Codice ejusdem, *in inscriptione Homil. 6. in Evangel. quæ habita fuisse dicitur in die natali ipsorum, Dom. 3. Adventus.*

Erasmi. Romæ tantùm, Radulph. *prop.* 22. & in Missali Vatic. *vol.* 4743. Simplex in MS. cum novem Lectionibus in Breviar. 1550. à Pio V. Simplex Officium Gregor. * sed, cur Erasmus ultimo loco? nam Episc. est, & Martyr. Fortasse, quia primi duo erant Romani, quibus & Constantinus Ecclesiam ædificavit ex Brev. in Festo Dedicat. Basilicæ Apostolorum 18. Novembris.

6 Norberti. A Paulo V. 14 Novembr. 1620. cum Ritu Semidupl. & Officio; die 30. Mart. 1621. approbato à Sacra Rituum Congreg. in lectione Martyrol. ponatur primo loco; si transferatur, mutatur tertius versus Hymni, *Iste Confessor.* Circumfertur Decretum Urbani VIII. anni 1625. quo transfertur hoc Festum in diem 11. Julii, sed idem Pontif. anno 1631. declaravit, ab Ordine tantùm Præmonstratensi transferendum esse, non à reliquo Clero. * Duplex à Clemente X. die 7. Septemb. 1672.

9 Primi, & Feliciani. In Antiph. & Sacram. Gregor. Simplex in MS. & 1550. „ In
» Calendario Frontonis, in Codice Gello-
» nensi, & quibusdam aliis. „ Officium Gregor.

» Horum Sanctorum Martyrum Corpora
» Theodorus Papa I. ex Arenario Nomen-
» tano, in quo post Martyrium sepulta fue-
„ runt, transtulit in Ecclesiam Sancti Ste-
» phani in Monte Cœlio, ubi anno 1625.
» inventa fuerunt ab Urbano VIII. & iterùm
» anno 1735. die 18. Novembris, & tan-
» dem anno 1736. sollemni pompa à Car-
» dinali Antonio Xaverio Gentili non minùs
» Purpura, quàm doctrina, ac pietate Emi-
» nentissimo, & ejusdem Ecclesiæ Titulari
» translata, & sub novo Altari summa ejus-
» dem

„ dem Cardinalis munificentia extructo, „ collocata sunt; posita in fronte sarcophagi inscriptione sequenti.

„ CORPORA SS. MM. PRIMI, ET „ FELICIANI EX ARENARIO NOMENTANO A THEODORO PP. I. „ HUC TRANSLATA, ATQUE AB „ URB. PP. VIII. ANNO 1625. INVENTA ANTONIUS HUJUS ECCLESIÆ SANCTI STEPHANI IN „ MONTE CÆLIO PRESB. CARD. „ GENTILIS SUB NOVO ALTARI A „ SE EXCITATO, ET CONSECRATO „ SOLEMNI POMPA RESPOSUIT. 10. „ JUNII 1736.

„ Hæc animadvertere placuit, tum ut „ Auctorum opinionem refelleremus, qui „ Sanctorum Primi, & Feliciani Corpora „ alio translata scripserunt, tum, ut Eminentissimi Principis pietatem, cui plurimùm etiam debet hoc opus nostrum, „ commendaremus. De hac SS. Corporum „ inventione, & sollemni translatione loquitur doctissimus Johannes Marangoni, „ Congregationis Oratorii S. Hieronymi „ Charitatis Presbyter, & Anagninæ Ecclesiæ Canonicus, in opere Ascetico Theologico, & Historico, cui titulus est: *De' Santi Angeli Custodi, dodici Meditazioni &c.* „ singularem etiam, ac eruditissimam ea de „ re scripsit idem auctor Dissertationem, „ quæ brevi publici juris fiet.

„ 10 S. Margaritæ Scotiæ Reginæ. Semiduplex de præcepto à Sac. Rit. Congreg. 21. Febr. 1693. annuente Innocentio XII.

11 Barnabæ. In Appendice Gregor. & ex generali consuetudine, Radulph. *propos.* 17. Semidupl. apud Durand. & Radulph. *locis cit.* Duplex in Brev. 1550. addidit Lectiones primi Noct. Clem. VIII. auctore hujus operis procurante in honorem illius, à quo Barnabitæ vocantur; qui item mutavit Evangelium cum Homilia, & declaravit esse Duplex majus. Si venerit ante Pentec. Officium fit, ùt temp. Pasch. Missa erit, ùt in Festo S. Marci, exceptis Orat. Epist. & Evang. quæ dicuntur, ùt in propria Missa.

12 Basilidis &c. Primi tantùm in Antiphonario Gregoriano: aliorum verò post Gregorium in Antiphonario fuisse positum Officium Missæ, notat Pamelius; omnium verò simul in Sacrament. ejusdem habentur Orationes, quarum prima Ambrosiana est, sumpta de Festo SS. Vitalis, & Agricolæ, mutatis nominibus. „ Basilidis tantùm meminit Calendarium Frontonis, & Codex „ Gelasianus Cyrini, Naboris, & Nazari, „ omisso Basilide. Consuli potest nota Frontonis ad hanc diem.

„ S. Johannis à S. Facundo Confessoris „ Ord. S. Augustini. Duplex à Benedicto „ XIII. sub die 16. Novembris 1729. 9. Lectio erit SS. Basilidis, Cyrini &c. de quibus „ fit pariter commemoratio in primis Vesperis, Laudibus, & Missa.

13 Antonii Patavini. In Missali Vatic. *vol.* 4743. à Sixto V. restituitur anno 1586. cum 9. Lectionibus in MSS. quæ, ùt initiò dixi, erant Franciscana. Duplex à Sixto V. Semid. (ùt olim) à Clem. VIII. Officium à Sixto V. Si transferatur, mutatur tertius versus in Hymno *Iste Confessor.* * Iterùm Duplex à Clem. X. die 18. Jun. 1670. ad preces Eminentiss. Cardinalis Barbadici Episcopi Patavini.

14 Basilii. Obiit Calendis Januarii, & in ea die habetur Festum in Brev. Vatic. *volum.* 4752. Alia Brev. habent in Octob. ùt in Vatic. *vol.* 4759. Ordinatus dicitur anno 369. hoc mense, & die 14. ideò nunc communiter hac die celebratur. Simpl. in Brev. edito 1550. Novem Lection. à Clem. VI. ùt in calce Martyrol. MS. apud Fortunatum Scacchum. Duplex cum Officio à Pio V. in Hymno *Iste Confessor* mutatur tertius versus.

15 Viti, Modesti &c. In calce Sacramentarii Gregor. Crescentiæ verò in Appendice Gregoriana. „ Codex Gelasianus Missam „ tantùm habet de S. Vito. „ Simplex in

MS. & 1550. Officium Gregor. Oratio est Ambrosiana.

18 Marci, & Marcelliani. In Antiphon. & Sacrament. Gregor. „ Et in Calendariis „ Marteniano, & Frontoniano, Codex Gela- „ sianus duas exhibet Missas, primam de SS. „ Marco, & Marcelliano, alteram de Vigi- „ lia SS. Gervasii, & Protasii, quod obser- „ vatur pariter in Codice Gellonensi. „ Simplex in MS. & 1550. Officium Gregor. Oratio est Ambrosiana.

19 Gervasii, & Protasii. Extat Sermo S. Ambrosii, in Comite S. Hieron. habentur Epistola, & Evangelium. Et quia eo die conciliata pax fuit inter Imperatorem Romanum, & Regem Longobardorum, S. Gregorius composuit Introitum Missæ hujus Festi: *Loquetur Dominus pacem &c.* Durand. *lib.* 7. *cap.* 13. & habetur in Antiphon. Gregor. Orationes autem in Sacrament. ejusdem. „ Missa „ etiam ipsorum habetur in Sacramentario „ Gelasiano, necnon in Calendariis sæpe „ laudatis. „ Simplex in MS. & 1550. Officium Ambrosianum est ex Radulph. *propos.* 19. sed non illud, quo nos utimur.

S. Juliana Falcon vide Decret. sub num. 340.

20. Silverii. In Missali Vatic. *vol.* 4743. à Gregor. VII. ex Microl. *cap.* 43. Romæ tantùm, ex Radulph. *propos* 22. Semid. ex Microl. *cit.* & in Brev. 1550. Simplex à Pio V.

„ 21 In tota Italia, & Insulis adjacenti- „ bus, necnon in Dominiis omnibus Sacræ „ Cæsareæ Majestati subjectis, nonnullisque „ aliis Regnis, & Provinciis celebratur Fe- „ stum S. Aloysii Gonzagæ Soc. Jesu sub „ Ritu Duplici. Oratio, & Lectiones 2. „ Nocturn. propriæ, Missa pariter propria: „ *Minuisti eum &c.* in secundis Vesperis „ commemorat. S. Paulini Episcopi. Ex „ S. R. C. die 18. Maji 1737.

22 Paulini. In Append. Gregor. Simplex in MS. & 1550, ùt hodie.

23 Vigilia S. Johannis Baptistæ. Beda meminit. Officium à Pio V. Oratio tamen antiquior in Sacramentario S. Gregorii: Officium Missæ in ejusdem habetur Antiphonario, & in Comite S. Hieron.

„ Occurrente hac Vigilia S. Johannis Ba- „ ptistæ in die Festo SS. Corporis Christi, „ anticipato jejunio in diem 21. hujus men- „ sis, ad formam Constitutionis Urbanæ „ (de qua in Decretis pertinentibus ad Ru- „ bricas Missalis sub die 24. Septemb. 1638.) „ nihil de Vigilia in Officio, & Missa per- „ agendum est, ùt declaravit, & statuit S. „ R. C. sub die 18. Septembris 1706. ap- „ probante Clemente XI. die 2. Octobris „ ejusdem anni.

24 Nativit. S. Johannis Baptistæ, Augustinus, & Maximus Sermones habuere de hoc Festo. Ordo Roman. meminit. Comes S. Hieron. Antiph. & Sacrament. Gregor. in quo omnes habentur Orationes Missæ; sed prima est Ambrosiana, ex Pamelio. „ Hu- „ jus Festi mentio habetur in omnibus fer- „ mè tum MSS. tum editis Sacramentario- „ rum libris, Calendariis, & Martyrologiis, „ & quidem cum Vigilia, præterquàm in „ Missali Gothico, & in Sacramentario Leo- „ nino, in quo nulla mentio Vigiliæ, quam- „ quàm in præfatione fiat mentio sollemnis „ jejunii, quo B. Johannis Baptistæ natali- „ tia præveniuntur; ex quo eruitur magnam „ in eo Sacramentario rerum confusionem „ factam fuisse. „ Ab Ægyptiis celebratur, ex Cyrillo Alexandrino, ait Baron. an. 432. A Græcis etiam, ex Manuele *tit. de Feriis.* Duplex majus dicitur à Durando, & Radulph. *In iscit.* Officium à S. Gregorio, Hymni à Paulo Diacono, qui raucedine impeditus sanitatem impetravit, quam initio Hymni, qui ad Vesperas dicitur, postulavit. Durand *lib.* 7. *cap.* 14. De artificio primæ strophæ vide *sect.* 5. *cap.* 6 Amalar. *de Ord. Antiph. cap.* 59. notat, in hoc Festo legi multa de Isaia, & Jeremia; quia Isaias de Johanne prophetavit; Jeremias Johanni fuit similis in sanctificatione: in tertio item Nocturno, addit, non dici, *Alleluja*, in Antiphonis, sicut in tertio Nocturno Apostolorum,

ram, quia, inquit, Nativitas Johannis extitit ante Christi Resurrectionem. Antiphona ad *Benedictus*, non impedit, quin inchoetur Canticum, *Benedictus*, à capite de more; quia Rubrica generalis loquitur de Antiphona, quæ est eadem cum Cantico. At in Antiphona hac deest *Dominus*. Cæterùm accidit Nativitas S. Johannis in die Veneris, ùt rectè colligit ex Nativit. Christi Azorius *part. 2. lib. 1. cap. 25.*

26 Johannis, & Pauli. In Comite S. Hieronymi, & Antiphonario, & Sacrament. S. Gregorii. „ Et in Sacrament. Leonino, Missali Gothico, ac Frontonis Calendario. „ Hoc Festum in Codice Gelasiano, & aliis „ à Martene relatis habet etiam Vigiliam. „ Semidupl. in MS. & 1550. Nihil Durandus de iisdem. Officium Missæ habetur in Antiphonario Gregoriano, & Orationes item in Sacramentario; sed prima est Ambrosiana, & SS. Gervasio, & Protasio. Pius V. mutavit Evangelium, & addidit Homiliam. In secundis Vesperis adest Ritus specialis contra Rubricam generalem de Concurrentia Officiorum *num.* 4. qui tamen ibidem significatur iis verbis: *nisi aliter signetur*: & ratio est, qui fuere nobiles Romani. Vesperæ igitur secundæ erunt integræ de Sanctis, cur non primæ nobiliores secundis? ita placuit Majoribus nostris. Si Festum hoc concurrat cum Dom. aut transferatur, in 2. Vesp. sequere Rubricas gener. de Concurrentia Officii.

„ Hoc Officium SS. Johannis, & Pauli „ Martyrum elevatum fuit ad Ritum Duplicem à Benedicto XIII. sub die 21. Maji „ 1728 unde Rubrica illa, quæ hactenus „ legitur in Breviario sub die 26. Junii in „ proprio Sanctorum, & quæ innuitur à „ Gavanto suprà, nempe: *Si hoc Festum venerit in Dominica transfertur in sequentem diem*, modò cessat, quia cùm Officium „ eorundem Martyrum sit nunc Duplex, „ celebrari potest non solùm in Dominica „ infra Octavam S. Johannis Baptistæ, verùm etiam in Dominica infra Octavam „ SS. Corporis Christi, omnia, & singula „ Duplicia occurrentia admittentem. Ex „ prædicta Ritus Duplicis elevatione corruit, cæteroquin tunc benè fundata opinio Gavanti mox exposita, nimirùm, quòd „ si Festum hoc concurrat cùm Dominica, „ aut transferatur, in secundis Vesperis servandæ sint Rubricæ de Concurrentia Officii, nam modò semper erunt integræ de „ prædictis Sanctis Martyribus, dummodò „ die sequenti non fiat de alio Festo Duplici, propter quod vel dividendæ sint à Capitulo, vel debeant esse de sequenti, juxta Ritus duplicis qualitatem. Denique „ ad primas Vesperas dictorum Sanctorum „ Martyrum Antiphonæ erunt *Paulus, & Johannes* cum reliquis de Laudibus, & „ Psalmi de Communi plurim. Martyr. ad „ primas Vesperas, sicut etiam Capitulum, „ Hymnus, Versiculus &c. Ad *Magnificat* „ verò Antiphona propria, sicut & Oratio „ cum Commemoratione de Octava S. Johannis Baptistæ.

28 Leonis. In Sacrament. Gregor. sed additum est post obitum S. Gregorii. „ In „ Calendario Frontonis ita legitur -- Translatio Corporis Beati Leonis. „ Semidupl. in MS. & 1550 Durandus non habet Officium antiquius Pio V. qui Homiliam addidit pro Vigil. SS. Apostol. de qua vide suprà in Vigil. S. Andreæ. Vigiliæ meminit Hieronymus in Comite, seu Lectionario. Officium Missæ ejusdem Vigil. legitur in Antiphon. Gregor. sed Orationes aliæ sunt in ejusdem Sacrament. Prima tamen Oratio in eodem Sacrament. legitur in calce Missæ Commemorat. S. Pauli, quæ deinde translata est in Offic. Vigil. Pamelius eam collocat in Vigil. Si transferatur Festum, mutatur tertius versus Hymn. *Iste Confessor.*

29 Petri, & Pauli. Ambros. Sermones sex habuit. Comes S. Hieron. habet Festum, & Ordo Rom. Senator autem Festus obtinuit majorem Festi celebritatem ab Anastasio Impera-

 pera-

peratore, qui obiit anno 518. ex Niceph. *lib.* 18. *Histor. cap.* 39. Manuel meminit *tit. de Feriis.* Duplex majus apud Durand. Lect. 1. Noct. ùt in Ord. Romano, Hymno ad Vesperas additum fuit Pii V. jussu: *O felix Roma, &c.* & ad Laudes, *Doctor egregie Paule*, quos tamen versus ego legi in Brev. MS. Coll. Aniciani. Reliquum Officium à S. Gregor. sicùt & sequentis diei, ex Microl. *cap.* 42. divisit enim S. Gregor. hæc Festa ad eorum majorem cultum. Durand. *lib.* 7. *cap.* 15. Habetur Officium Missæ utriusque diei in Antiphon. & Sacrament. Gregorii. „ In Sacramentario Gelasiano à Cardinali Thomasio edito, de quo pluries in hoc opere mentionem fecimus, præsertim in superiori tomo; in prædicto inquam Sacramentario leguntur pro hac die tres Missæ, quarum prima intitulatur: *In Natali S. Petri propria.* Secunda verò: *In Natali Apostolorum Petri, & Pauli.* Tertia denique: *In Natali S. Pauli propria.* Easdem habent, teste Martene, Codex Regius vetustissimus, & Noviomensis annorum circiter 900. In cæteris Liturgicis monumentis Missa communis est, etiam in Sacramentario Leonino, de quo satis mirari non possum, cùm Ritus ille Codicis antiquior sit. De antedictis tribus Missis mentionem fecimus suprà ad diem 18. Januárii, agentes de Festo Cathedræ Divi Petri, & ibi innuimus, primam Missam pertinere ad Festum dictæ Cathedræ, quod posteà translatum fuit ad aliam diem. Huic sententiæ valdè favent verba illa, quæ leguntur in Calendario Bucheriano ad diem 22. Februarii, qua celebratur Festum dictæ Cathedræ sub Titulo: *Natale Petri de Cathedra.* In Sacramentario verò Leonino à Blanchino edito in hoc Festo Divi Petri reperiuntur decem & octo Missæ.

30 Commemoratio S. Pauli. A S. Gregorio, ex Ord. Rom. & Microl. *loc. cit.* „ Ejus mentio habetur in Calendario Frontonis „ his tantùm verbis - - Ad S. Paulum. „ In Appendice Gregoriana vocatur *Celebritas S. Pauli*, in Codice Pameliano, *Natale Sancti Pauli.* Solebat, ait Baron. *in Not. Martyrolog.* Summus Pontifex obire pridie Pontificias functiones in utraque Ecclesia S. Petri, & S. Pauli, ob distantiam verò locorum, consultius visum est, duobus diebus integrum de iis agere Festum. Duplex minus est, apud Durand. *lib.* 7. *cap.* 1. legitur sermo S. August. ùt in Ord. Rom. de reliquo Officio diximus præcedenti die, ex Microl. & habetur, ùt suprà dictum est, in libris Gregorianis.

Dices, cujus Classis est hæc S. Pauli Commemoratio? Respondeo: non est primæ, nisi ubi est Patronus, vel Titularis: non est secundæ, quia admittit in Laudibus Commemorationem de Oct. S. Johan. non est Duplex majus, quia non habet integras utrasque Vesp. non est Duplex minus, quia Apostoli Festum est secundarium: est ergo unicæ Classis: & unico debentur unica Paulo, ideòque Commemoratio nominatur, non Festum.

Si transferatur in diem 4. Julii, ùt in Tabulis nostris, *num.* 34. ratione Oct. Corporis Christi, vel in sequentem diem non impeditam Festo novem Lectionum: totum Officium à primis ad secundas Vesp. inclusivè fit, ùt in propria Ecclesia, omissa Commemoratione Octavæ S. Johannis, & ita decretum est in recognitione postrema Breviar, consideratis omnibus, quæ hinc inde addci poterant; & S Paulo favendum erat in asu dubio. Quòd autem sit aliquando trasferenda hæc Commemoratio, habetur apertè in *tit.* 11. *de Concurrentia Officii, num* 7. in iis verbis, *excepta Octava Corporis Christi concurrente cum Octava S. Johann. Bapsta, in qua de sequenti fit tantùm Commemoratio* Non tamen ubique transfertur: nam in propria Ecclesia, ubi Commemoratio est primæ Classis, fit de S. Paulo cum Commemoratione Oct. Corp. Christi tantùm ex Rubric. *de Translat.*

Iat. Fest. 10. *num.* 1. in iis verbis: *exceptis tamen Festis Nativit. S. Johann. Bapt. & SS. Apost. Petri & Pauli, quæ in die Oct. Corp. Christi celebrantur*, & pro Festo intelligitur etiam, Commemoratio hæc S. Pauli, in propria scilicet Ecclesia, ut ex Officio patet, quod excludit in Laudibus Commemorationem Octavæ S. Johannis. Translata verò hac Commemoratione; tunc in die Octava Corp. Christi fiet Commemoratio in Laudibus, & 2. Vesp. primò de Oct. S. Johan. deinde de Oct. SS. Apostolorum, per Antiphonas, quæ dicuntur infra Oct. eorumdem, & Orationem communem iisdem. Neque dicas fieri de Oct. S. Pauli ante Festum illius per quatuor dies 30. Junii 1. 2. & 3. Julii: quia Festum ejusdem celebrari cœptum est cum S. Petro; quamquàm sine propriis S. Pauli Laudibus, quæ habentur in Antiphonis, Lectionibus, & Responsoriis: quæ, & ideò (contrarium scripsit non nemo) non sunt omnino tacendæ.

Si dies 30. fuerit Sabbatum, in secundis Vesperis, quæ sunt in Antiphona Commemorationis comunes ambobus Apostolis, Commemoratio Dominicæ fieri debet post Apostolos, non ante; quod malè notavit, & docuit recentior, non advertens, quòd hæ secundæ Vesperæ Duplices sunt, nobiliores Dominica.

Cap. IX. De Festis Sanctorum Mense Julio.

1 Octava Sancti Johannis. Beda meminit, & habetur in Missali Vatican. 4743. inter majores Octavas eam numerat Radulph. *propos.* 19. Semidupl. apud Duran. *lib.* 7. *cap.* 1. & in Breviario 1550. Duplex à Pio V. & qui sermonem S. Maximi addidit: si contingat non legi de Homilia S. Ambrosii, quæ habetur in secunda, vel quarta die infra Octav. S. Johan. ob Dominicam occurrentem infra eamdem, poterit legi, quod omissum est, in die Octava ad varietatem, & ad libitum, quod notavimus in Tabul. Ordinis nostri perpetui A. B. D. litterarum Dominic lium, & est conforme Rubricis Octavarii Romani.

Visitationis B. Mariæ. Ab Urbano VI. anno 1389. à Bonifac. IX publicatum est anno sequenti 1390. ex Bzovio anno eodem. Extat Decretum de hoc Festo in Concilio Basileensi *Sess.* 43. Anno 1441. qua nimirum die finita est Visitatio B. Mariæ in domo Elisabeth, ut ait Azor. *part.* 2. *l b.* 2. *cap.* 23. *q.* 2. apud Ordinem Minorum celebratum fuit ab anno 1263. ex Annal. Min. Duplex in Breviario 1550. cum Officio proprio; quod mutavit Pius V. excepta Homilia, sed Clem. VIII. ferè totum, ut hodie habetur, complevit; præsertim Antiphonas, & Responsoria; majusque Dupl. esse declaravit. Processi, & Martiniani in Antiph. & Sacram. Gregor. sed post Gregorium, ait Pamelius.
„ Hoc Festum habetur etiam in Calendariis
„ Frontoniano, & Marteniano, & in Codi-
„ ce Gellonensi.„ Simpl. in MS. Semidupl.
in Brev. 1550. Pius V. restituit ut olim.

4 Elisabeth. Officium est ad libitum ab Urbano VIII. ejusdem Officii auctore, Semidupl. Anno 1630. & si fiat, de ea legatur primo loco in Martyrol.

„ Hoc Festum assignatum fuit ad diem
„ Octavam hujus mensis.

6 Octava Apostolorum. In Actis S. Sebastiani in Martyrio S. Tranquillini, de quo Martyrol. hac die, Comes S. Hier. meminit. S. Leo sermonem habuit in hac die, habetur etiam apud Bedam, & Radulph. *propos.* 19. qui & appellat Octavam majorem. Duplex minus, à Dur. *lib.* 1. *cap.* 1. & in Breviario 1550. Officium Gregor. ex Schultingio, & Officium hujus Missæ habetur in Antiph. & Sacram. S. Gregorii; sed Orationis auctor est Leo II. ex Dur. *lib.* 7. *cap.* 15 Leo IV. ex auctore ligni vitæ *lib.* 5. ex Platina, & auctore Brev. Chronologici; cùm esset cer-

certaturus contra Saracenos ad Ostia Tyberina. Pius V. mutavit per totam Apostolorum Octavam Lectiones 2. Nocturni.

» 8 Elisabeth Reginæ Portugalliæ Viduæ
» Semiduplex à S. R. C. die 18. Decembris
» 1694. annuente Innoc. XII. olim erat die
» 4. hujus mensis, & ad libitum.

10 Septem Fratrum. Officium Missæ in Antiph. & Sacram, Gregoriano habetur Rufinæ, & Secundæ, in Missali antiquissimo Vaticano, *volum.* 4770. Romæ tantùm, ait Radulph. *propos.* 22. cum novem Lectionibus in MS. Simplex in Breviar 1550. Semidupl. à Pio V. cum Officio, ùt diximus, Gregoriano, cui Pius V. Homiliam addidit, quæ hodie legitur. Si transferatur hoc Festum in Feriam 2. convenit, ut Octavæ Lectioni adjungatur nona, quæ de iis agit. „ Hujus
» Festi mentio habetur in Calendario Mar-
» tene ; in Frontoniano tres assignantur
» Missæ, prima ad Aquilonem, secunda ad
» S. Alexandrum, tertia ad S. Felicitatem.
» Id factum Fronto ac Martene propter lo-
» ca diversa, in quibus SS. illi Martyres se-
» pulti creduntur, quod confirmari potest
» ex Codice Leonino, in quo ita legitur - -
» VI. Iduum Juliarum Natale SS. Martyrum
» Felicis, Philippi in Cœmeterio Priscillæ:
» Vitalis, & Martialis & Alexandri in Cœ-
» meterio Jordanorum, & Silani in Cœme-
» terio Maximi viâ Salariâ, & Januarii in
» Cœmeterio Prætextati viâ Appiâ.

11 Pii Papæ. In Missali Vaticano, *volum.* 4743. Semid. ex Microlog. *cap.* 43. Romæ tantùm, ex Radulph. *propos.* 22. Simplex ex MS. & 1550. ùt hodie.

12 Naboris, & Felicis in Missali Vaticano proximè citato. Romæ Radulph. *propos.* 22. Simplex sine Lectione in MS. cum tribus in Brev. 1550. Pius V. antiquiora Breviaria sequutus nullam Lectionem legi manda it. Oratio est antiquior Pio.

✠ Jo. Gualberti à Clem. VIII. Commemoratio tantùm in recognitione Brev. Semid. à Clem. X. ad libitum cum Oratione propria Lect. 2. Noct. ac 3. die 21. Mart. 1671.

„ Nunc Duplex de præcepto à S. R. C.
„ 16. Decembris 1679. annuente Summo
» Pontifice Innocentio XI. 18. Januar. 1680.
» olim erat Semiduplex pariter de præcepto
„ à S. R. C. sub die 10. Dec. 1679.

13 Anacleti. In Missali Vaticano *volum.* 4743. Semid. ex Microlog. *cap.* 43. Romæ tantùm ex Radulph. *propos.* 22. Simplex in MS. & 1550. Semidupl. à Pio V. ùt olim unà cum Officio.

14 Bonav. Sixto IV. deinde, uti Doctoris, à Sixto V. 1588. Semidupl. à Pio V. Dupl. à Sixto V. mutata Oratione, quæ erat, *Exaudi*, & Evangelio Doctorum addito.

15 Henrici I. Imperatoris. Commemoratio, ab Urbano VIII. in recognitione Breviarii, instante Ferdinando Austriaco Imperatore, Anno 1631. de quo legendum erit 1. loco in Martyrol. Orationes Missæ habentur in Bulla Canonizationis S Chunegundis S. Henrici conjugis, auctore Innoc. III. & mutato tantùm nomine in nomen Henrici. Semid. de præcepto à Clem. IX. die 13. Junii 1668. & Clemens X. approbavit Lectiones 2. Noct. mutata Orat. die 28. Februar. 1671. Ad Hymn. mutatur tertius Versus.

» 16 B. M. V. de Monte Carmelo Du-
» plex majus à Benedicto XIII. sub die 24.
» Sept. 1726.

17 Alexii. Institutum fuisse Festum circa Ann. 1200. ait Chronicum Germanicum cit. à Schultingio, & habetur in Brev. Vatic. *vol.* 4751. Simplex in Breviar. 1550. sed hodie Semid. ad libitum ab Urbano VIII. die 18. Octob. 1637.

„ Deinde Semid. de præcepto ab Innoc.
„ XII. 31. Augusti 1697. Romæ verò, &
„ in toto ejus districtu Duplex de præcepto
„ à S. R. C. die 23. Junii 1736. approbante
„ Clemente XII. die 30. ejusdem mensis &
„ anni. Oratio & Lectiones 2. nec non 3,
„ Nocturni propriæ.

18 Sym-

18 Symphorosæ, & filiorum. In Appendice Greg. Romæ tantùm, ait Radulph. *propos.* 22. Simplex in MS. & 1550. ùt hodie.

19 Vincentii à Paulo Fundatoris Congregationis Missionis Confessoris Semiduplex. Ita novissimè S. R. C. die 7. Decemb. 1737. annuente Clemente XII. die 11. ejusdem Mensis, & Anni, à quo Pontifice feliciter regnante sollemni ritu Sanctorum Catalogo fuit adscriptus. Oratio, & Lectiones secundi Nocturni propriæ. In tertio Nocturno Homilia S. Gregorii Papæ in Evangelium *Designavit Dominus &c.* ùt in Communi Evangelistarum. ℟. VII. *Iste est &c.* ℟. VIII. *Sint lumbi &c.* In secundis Vesperis fit Commem. S. Margaritæ. In Hymno *Iste Confessor* dicitur Versus *Meruit supremos*, quamvis enim recolatur Festivitas ejusdem Sancti, non est tamen dies sui obitus.

20 Margaritæ. In Litaniis fit de ea mentio in Ordine Romano. Item in Appendice Gregor. & in Concil. Oxoniensi. Simplex in Breviar. 1550. Pius V. ademit Lectiones incertas de ejus martyrio, & mutavit Orat.

21 Praxedis in Antiph. Gregor. Simplex in MS. & 1550. Officium Gregor.

22 Mariæ Magdalenæ. Habentur Orationes ad Missam in Sacramentario Gregoriano à Pamelio edito; qui tamen notat, eas esse posteriores Gregor. Anselmus meminit Festi *Epist. ad Ermul. hum.* De generali consuetudine testatur Radulph. *propos.* 17. & habetur in Missali Vaticano *vol.* 4743. Semidupl. apud Durand. *lib.* 7. *cap.* 1. Duplex apud Radulph. citat. rursus Semidupl. in Brev. 1550. tandem Duplex à Pio V. qui mutavit Capitula, addidit Hymnum ad Vesperas (quem Clem. VIII. correxit) & alium ad Laudes: mutavitque Lectiones, & ordinem Responsoriorum. Clem. VIII. mutavit Hymn. post Invitat. quem accepit ab Ordine Romano in die Palmarum: *Nardo Maria pistico*: cui tandem extremam imposuit manum Urbanus VIII.

23 Apollinaris. In Antiphonario, & Sacrament. Gregor. „ Et in Calendariis Frontoniano & Marteniano. „ Petrus Chrysologus sermonem habuit. Microlog. meminit *cap.* 43. Simplex in MS. 1550. Semidupl. à Pio V. cum Homilia propria. Officium Gregorianum, ex Microl. cit. & Offic. Missæ habetur in Antiph. Gregor.

„ S. Liborii Episcopi, & Conf. sub Ritu
„ Simplici à S. R. C. 1. Jul. 1602. annuente
„ Clemente XI. die 15. ejusdem mensis, &
„ eodem anno; Oratio: *Da quæsumus*, ex ejus
„ Communi. Si hac die occurrerit Sabba-
„ tum, fiet in eo Commemoratio de Vigilia
„ anticipata S. Jacobi Apostoli, cujus Ora-
„ tio, cùm sit: *Da quæsumus*, ideò ad va-
„ rietatem tunc pro Commemoratione S. Li-
„ borii, dicenda erit Oratio: *Exaudi*, in-
„ hærendo Rubricæ Missalis *Tit.* 4. de Com-
„ memorationibus sub *num* 8.

24 Vigilia S. Jacobi, ùt dictum est de Vigilia S. Andreæ.

Christinæ. In Appendice Gregor. Simplex in Breviar. MS. & 1550. ùt hodie

25 Jacobi Apost. Dies Translationis est; nam obiit in Paschate, Gemma *lib.* 3. *cap.* 163. Vide in Festo S. Andreæ. Dupl. à Bonifacio VIII. Officium creditur à Callisto II. compositum, qui de S. Jacobi miraculis scripsit, & Compostellam Archiepiscopatu decoravit, ex Schultingio. Orationes, quæ in Missa dicuntur, habentur in Sacramentario Gregor. „ Missa ipsius notatur etiam in
„ Calendario Marteniano, desideratur in
„ Frontoniano.

Christophori. In Appendice Gregor. & Breviar. S. Isidori citat. à Baron. *in Martyrol.* Simplex Commem. in MS. & 1550.

26. Annæ. In Breviar. Toletano S. Isidori, in Missali Vatic. *vol.* 3808. Manuel. *tit. de Feriis*, quod apud Minores S. Francisci ab Anno 1263. ex Annal. Min. Gregor. XIII. restituit Festum Ann. 1584. cum novem Lectionibus erat in Brev. 1550. Dupl. cum Officio à Greg. XIII. Orat. antiquior Pio V.

Clemens VIII. mutavit Lect. 2. Noct. Greg. XV. præcepit diem agi Festum ubique Constit. edita 24. *April.* 1622.

27 Pantaleonis, aliàs Pantaleemonis. Ait Baron. *in Martyr.* In Appendice Greg. Manuel *tit. de Fer.* Simpl. in MS. & 1550.

28 Nazarii, &c. Ambrof. sermonem habuit. Habentur primi duo in Missali Vatic. *vol* 4770. Victor. in Missali Vatic *vol.* 4743. & ex Microl. *cap.* 43. Romæ tantùm, Radulph. *propos.* 22. Innocentii, in Append. Greg. & Radulph. *loc. cit.* omnes verò simul in Missali Vatic. 4743. Simpl. in MS. cum 9. Lect. in Brev. 1660. Semidupl. à Pio V. qui addidit Homiliam. In Ecclesia SS. Nazarii, & Celsi transfertur Festum SS. Victoris, & Innocentii in primam diem non impeditam, Ritu Semiduplici de Communi Plurimorum Martyrum, ex decreto Sac. Rituum Congregationis die 12. Febr. 1633. & cum Evangelio, & Oratione Festi eorundem, omissis nominibus SS. Nazarii, & Celsi. Hæc illa; hoc est, post Oct. SS. Nazarii, & Celsi ex Rubr. Brev. nuperrimè recogniti. Neque mirum videatur, quòd sanctus Innocentius colatur, ùt Martyr, unà cum Martyre, tum quia colitur in tota Eccl. cum Officio Martyr. ùt patet; tum quia Martyr, ùt nobilior, ad se trahit non Martyrem; tum quia aliis non Martyribus, seu non viris dantur ab Ecclesia Psalmi Martyrum, & virorum, ùt videre est in Festo S. Martini Episcopi, SS. Agnetis, & Agathæ ex speciali privilegio, quod in translatione S. Innocentii non fuit illi detrahendum. Antiph. autem, & Responsoria de effusione sanguinis, & nonnulla cum demonstratione, *Istorum est enim &c. Isti sunt qui venerunt, &c.* ne sumas pro iis rigorosè, quorum festum colitur: sed ea intellige, vel de præparatione animi ad Martyrium, respectu S. Innocentii; vel quia plurale ponitur in Breviario pro singulari, & econtrà, ùt in Festo plurium Apostolorum dicimus in 2. Vesper. *Collocet eum Dominus, &c.* & sæpiùs in festo unius Apostoli, *Isti sunt, &c.* bis, & ter, & in Festis plurium Confessorum non mutantur Antiphonæ, nec Responsoria de uno Confessore; vel accipe Encomiasticè, in laudem totius Ordinis Martyrum, quod fit in toto Officio Apostolorum Communi, & in Festo SS. Innocentium adhuc licitè dicitur in 3. Noct. *Tradiderunt corpora sua in mortem, ne servirent idolis*, quod non contigisset iis, si diutiùs vixissent.

29 Marthæ. In Missali Vatic. 4743. & apud Minores S. Francisci ab Ann. 1263. In Ann. Min. Simpl. in MS. & 1550. Semid. à Pio V. qui mutavit Orationem & Homiliam addidit. Felicis in Antiphonario, & Sacramentario Gregor. sociorum distinctè *ibid.* apud Pamelium. „ Hujus & Sociorum mentionem faciunt Calendarii toties memorati. „ Codex Gelasianus omittit Felicem, & loco Beatricis habet Viatricis. „ Simplex in MS. & 1550. In Octavario Romano Bononiæ primum edito pro Octava S. Marthæ citantur Homiliæ, quæ infra Oct. Assumpt. B.V. at, quia additum est S. Hyacinthi Festum, & 2. die nulla erit amplius Homilia; tu lege, quæ in 4. 5. 7. & 8. die habentur in edit. Octav. Antverpiensi. Veneta, & Neapolitana, inoffenso decurres pede.

30 Abdon, & Sennen. In Sacramentario Gregoriano. „ Et Codice Gelasiano, ac „ Calendario Frontonis. „ Simplex in MS. & 1550. Officium Missæ in Antiph. S. Gregor.

31 ✠ Ignatii Confessoris. Semid. Ab Innocentio X. cum Oratione propria, & Lectionibus secundi Noct. Duplex novissimè à SS. D. N. Clemente Papa IX. die 11. Oct. 1667. in Martyrol. de eo legatur primo loco. In iii. Noctur. legitur Homilia S. Gregorii Papæ Evang. *Designavit Dominus*, de Communi Evangelistarum; ita Sacra Congr. die 21. Jan. 1623. & assignavit etiam Missam propriam.

* * *

Cap.

Cap. X. De Festis Sanctorum Mense Augusto.

QUotidiè hoc mense celebrari de Sanctis, testatur Concil. Turonen. 2. *cap.* 18.

1 Petri ad Vincula. Ab Alexandro Papa ex Durand. *lib.* 7. *cap.* 19. institutum est: vel à Sylvestro, Anno 315. ex Polyd. Virgil. *lib.* 6. *cap.* 8. quod reprobat Baron. *in Martyrologio.* In Sacrament. Gregor. „ Et in „ multis aliis Codicibus à Martene laudatis. „ Calendarium Frontonis simpliciter habet „ -- ad Vincula. „ Gemma meminit *lib.* 3. *cap.* 64. & de generali consuetudine tradit Radulph. *propos.* 17. circa Ann. 438. ex Sigeberto. Semidupl. apud Durand. *lib.* 7. *cap* 1. Duplex apud Radulphum *loco cit.* & in Breviar. 1550. Oratio est Gregoriana in Sacramentario, & fortè etiam totum Officium; quod in multis concordat cum Festo Junii. Officium Missæ aliud tamen est ab Antiphonario S. Gregorii, & item Oratio Secreta alia est in Sacramentario. Pamelius numerat inter Officia non Gregoriana, post eum scilicet addita, Schultingius Sixto III. tribuit, qui ad Eudoxiæ preces Festum decrevit. Pius V. addidit Lectiones proprias 2. Nocturni Clem. VIII. Homiliam S. Augustini valdè propriam, & declaravit esse Duplex majus.

Machabæorum. Extant Orationes Nazianzeni, Ambrosf. Chrysostomi, Aug. Leonis in eorum Festo, & Maximi; habetur Festum in Appendice Gregoriana, & in Codice Pameliano Sacramentarii Greg. „ Et in „ Codice Gelasiano, ac in Pontificali MS. „ Egberti Eboracensis Archiepiscopi. „ Simplex in MS. & 1550. Nomina eorum sunt: Salomona Mater, Macchabæus primogenitus, Aber, Machir, Judas, Achas, Arath, & Jacob ultimus, ex Josepho *in Commentar. ad Polybium*, cur Machabæi sint appellati, Sixtus Senen. *lib.* 1. *Bibliotb. Sanct.* docet, in vexillis eorum scribi solitum M. C. B. I. quæ Hebraicè sonant: *quis similis tui in fortibus Domine?*

2 Stephani Papæ. In Sacramentario Gregoriano. „ Et in utroque Calendario sæpè „ citato. „ Simplex in MS. Missæ Officium non aliud ab Antiphonario Gregoriano.

3 Inventionis S. Stephani. In calce prædicti Sacramentarii. Anconæ erat Festum sollemne, ubi lapis est sancti Stephani, ex Beda, cui Festo facta est deinde accessio, tit. Inventionis; quæ tamen non accidit hac die: neque verò hac die obiit Steph. ùt aliqui putant, contra quos fusiùs Baronius in *Martyrolog.* Semidupl. in MS. & 1550. Lectiones 1. & 2. Nocturni mutatæ sunt à Pio V. auctorem facit Offic. S. Steph. Leodiensem Ant. Demochares *lib.* 4. *cap.* 14. *contra Missoliturgos*, sed omnia sumuntur de Festo Dec. cujus Offic. ab Alcuino dicitur compositum, ex Cornelio Schultingio, qui hodierni Offic. facit auctorem Bonifacium I. sub quo Luciani Historia de hac inventione scripta est; seu Pelagium I. quo tempore ossa S. Stephani Romam fuere translata. Sed ego puto; esse Gregorianum: Orationes tamen in Missa hujus Festi aliæ sunt in Sacramentario. „ In Calendario Leonino hac die celebratur „ Festum potiùs S. Stephani Protomartyris, „ quàm Reliquiarum ejusdem Inventionis; „ Collectæ enim omnes de ejus Natali lo„ quuntur, nihilque de eo habetur die 26. „ Decembris. In quadam tamen præfatio„ ne ejusdem Codicis huic diei assignata fit „ sermo de Dedicatione Basilicæ S. Stephani: „ habentur enim hæc verba -- *Verè dignum* „ *hac festivitate letantes, qua dicatam nomini* „ *tuo Basilicam B. Stephanus Martyr suo hono*„ *re signavit Levita Venerandus &c.* Quid „ hoc rei sit juxtà scimus cum ignarissimis. „ Eruditissimus Auctor, qui Codicem illum „ evulgavit, fortasse nos instruet in Ob-

» servationibus ad illum Codicem, quas » parat.

4 Dominici, à Greg. IX. Anno 1234. sed Festum fieri jussit de die sequenti, quo relatus est inter Sanctos, & in Missali Vaticano habetur *vol.* 4743. Paul. IV. hac ipsa die 4. celebrari jussit, ob Festum B. Virg. sequens, licet obierit ille die 6 hujus mensis, Semidupl. erat in MS. Brev. & 1550. Dupl. à Paul. IV. Pius V. excepta Oratione, mutavit totum Offic. antiquum à Constantino Episcopo Urbevet. compositum, jussu Johan. Teutonici Generalis 4. In Hymno, *Iste Confessor*, mutatur tertius versus.

5 Dedicatio Sanctæ M. ad Nives, seu Basilicæ Liberii, seu Xystinæ à Xysto Tertio, seu Majoris dictæ, seu ad Præsepe, quod *ibidem* asservatur, vide causas apud Baron. *in Notis Martyrolog.* De ea in Missali Vatican. *vol.* 4743. Romæ tantùm celebrabatur, ait Radulphus *propos.* 22. Duplex in Breviario MS. & 1550. nihil Durand. Pius V. mutavit Orationem, aliqua Responsoria, & Lectiones primi, & secundi Nocturni. Clem. VIII. declaravit esse Duplex majus unà cum sequenti.

5 Transfigurationis Domini Nostri, hodie revelata fuit ab Apostolis, testibus ejusdem, ait Beleth. *cap.* 144. extant sermones de hoc mysterio SS. Leonis, Cyrilli Alexand. Æphrem, Basilii Seleuciæ, & Andreæ Cretensis. Habetur Festum in Martyrolog. Wandelberti, qui floruit Anno 850. in Missali Vatican. *vol.* 4770. Manuel meminit *tit. de Feriis* Duplex in Breviario 1550. Auctor Festi, & Offic. apud omnes fuit Callixtus III. Ann. 1456. ex Platina, & Nauclero, *gener.* 49. *vol.* 2. sed verè non fuit Festi, quod notat Baron. *in 2 notat. Martyrolog.* ex Wandelberto. Pius V. mutavit Hymnos ad Vesp. Laudes, & Lectiones primi, & secundi Nocturni.

Xysti, Felicissimi &c. Comes Hieron. meminit Xysti, & est II. S. Augustinus expresse de hoc Festo testatur tract. 27. in Johan. Sacram. Gregor. divisim omnium, & ejusdem Antiphonarium, cum novem Lectionibus in MS. & 1550. Simplex à Pio V. Orationes Missæ leguntur in Sacrament. Gregor. „ Codex Gelasianus, & Missale „ Gothicum Sixti tantùm meminerunt, ùt „ etiam Calendarium Martene: Frontonia- „ nus omnium meminit. In Sacramenta- „ rio Leonino ita legitur -- *Natale S. Xysti* „ *in Cœmeterio Callixti, & Felicissimi, &* „ *Agapiti in Cœmeterio Prætextati via Appia* -- „ ex quo habes rationem, ob quam in Co- „ dice Gregoriano, & Gellonensi duæ ha- „ bentur Missæ, una de S. Sixto, altera de „ SS. Felicissimo, & Agapito, nimirum eam, „ quam assignavimus, ubi de VII. Fratribus „ loquuti sumus. In hoc etiam Leonino „ Codice duæ habentur Missæ.

7 Donati. In Appendice Gregor. Simplex in MS. & 1550. Cajetani Thienæi Conf. Semid. de præcepto à Clemente X. die 27. Mart. 1673. hucusque nihil de proprio: ideò de Communi Confess. non Pontif. nona Lect. & Comm. S. Donati, & in Martyrolog. legatur primo loco.

„ Nunc Officium S. Cajetani nostræ Con- „ gregationis Institutoris est Duplex de præ- „ cepto à S. R. C. die 24. Januarii 1682. „ approbante Innocentio XI. semper habuit „ Lectiones proprias secundi Nocturni, & „ tertio Nocturno legitur Homilia S. Augu- „ stini, quæ habetur in Dominica 14. post „ Pentecosten cum Lectione ejusdem Evan- „ gelii; Ad *Magnificat*, & ad *Benedictus* pa- „ riter semper fuerunt Antiphonæ propriæ, „ necnon Oratio, proùt describuntur in Breviario.

8 Cyriaci. Largi, &c. Primus habetur in Sacrament. Gregor. cujus Missæ Offic. idem, quod in Antiph. & Sacram. S. Gregorii: additis deinde sociis, de quibus in Appendice Gregoriana. „ Cyriaci tantùm me- „ minit Calendarium Frontonis, & Codex „ Gellonensis. „ Simplex in MS. & 1550. Semidupl. à Pio V. cum Officio proprio.

Hac

Hac autem die translata fuerunt eorum corpora, qui obiere die 16. Martii, ùt dicitur in Martyrologio Romano.

9 Vig. S Laurentii. In comit. Hieron. & Sacram. Gregor. „ In Codice Gelasiano, „ Calendariis, aliisque quàm plurimis mo„ numentis. Codex Leoninus quamvis Ti„ tulum Vigiliæ non habeat, habet tamen „ Vigiliæ Collectas „ Ex pristina consuetudine vigilandi ad corpus martyris, ùt Acta testantur ex Baron. Aliæ causæ prædicationis, vel martyrii allatæ à Durand. *lib.* 7. *cap.* 13. minùs probantur. Offic. à Pio V. sed Missæ idem, quod in Antiphon. & Sacram. Gregoriano.

Romani. In Appendice Gregoriana Simplex in MS. & 1550.

10 Sancti Laurentii. In Actis S. Matronæ apud Metaphrastem fit mentio Festi, in Comite item Hieron. in Sacrament Gregor. habentur Orationes Missæ, excepta ultima; quam tamen habet Pamelianus Codex. „ Hujus Festi mentionem habent omnes an„ tiqui Codices. Calendaria sæpiùs lauda„ ta duas exhibent Missas hac die. Prima „ in utroque Calendario inscribitur -- *In* „ *pr ma Missa* -- Altera in Calendario Fron„ tonis -- *Ad Missa publica Natal. S. Lau*„ *rentii* -- In Marteniano -- *Item ad Mis*„ *sam* -- Duas hasce Missas habent etiam „ plures Codices ab eodem Martene relati. „ SS. Augustinus, Leo, & alii antiquissimi Patres sermones habuere de Festo. Tradit Radulphus *proposit* 17. ortum habere ex Apostolica auctoritate, hoc est, à Sede Apostolica. Duplex majus, ex Durand. *lib.* 7. *cap.* 1. & Radulph. *loco citato* Officium est Gregorianum, ex Schultingio: & Missæ Offic. habetur in Antiph. Gregor. Pius V. mutavit Lectiones primi, & secundi Nocturni. In Antiphonis tertia & quarta ad Laudes; *Caro mea igne cremata est: & non sum æstuatus:* nulla est contrarietas ex S. August. in fine Lectionis sextæ secundæ diei infra Octavam Sancti Laurentii.

11 Tiburtii. In Antiphonar. & Sacramentario Gregor. „ In Sacramentario Ge„ lasiano, Calendario Frontonis, & Codice „ Gellonensi. Calendarium Frontonis duas „ habet Missas, unam de S. Tiburtio, alte„ ram de S. Susanna. „ Susannæ. Romæ tantùm, Radulph. *proposit* 22. utriusque Festum habetur in Appendice Gregor. Simplex in MS. & 1550.

12 Claræ. Ab Alex. IV. 1255 & in Missali Vatic. *vol* 4743. in Breviar. MS. erat sollemne, quia Breviaria, ùt dixi, Nicolai III. jussu Franciscana erant. Simplex à Pio V. Duplex ad libitum ab Innoc. X. De præcepto à Clemente X. die 27. Maji 1670.

13 Hippolyti. In Sacram. Greg. „ In „ Codice Gelasiano, Missali Gothico, & „ utroque Calendario. Sacramentarium „ Leoninum Hippolyto socium addit Pontia„ num. „ Apud Romanos Festum celeberrimum fuisse suo tempore testatur Prudentius in Hymno. Mentio est in Breviar. S. Isidori, Hippolyti, Cassiani, & simul in Antiphonario Gregoriano, & Appendice Greg. Simplex in MS & 1550.

14 Vigil. Assumptionis. Ordo Romanus, Sacrament. Greg. ubi habentur Orationes Missæ, paulò mutata Secreta, Beda, Nicol. Papa *ad consulta Bulgarorum* meminere. Officium à Pio V.

Eusebii. In Antiphonario, & Sacramentar. Gregoriano excepta ultima Oratione Missæ. „ Meminit etiam Frontonis Calen„ darium. In Codice Gellonensi duæ ha„ bentur Missæ, una de Vigilia Assumptio„ nis, altera de S. Eusebio. „ Simplex in MS. & 1550.

15 Assumptionis B. V Comes Hieronym. Ordo Romanus, Sacramentarium Sancti Gregorii, ubi Orationes Missæ leguntur, in cujus Appendice appellatur Pausatio B. V. & idem legitur in Appendice Bibliorum antiquissima Vatic. *vol* 5729. „ Sacramenta„ rium Gelasianum Calendaria citata -- In „ Frontoniano duæ habentur Missæ -- „

Rr 3 Dies

Dies Dominæ ab Hunnis dicta fuit ex Baron. *An.* 48. *& in Martyrolog.* Apud Orientales verisimile est, cœptum esse Festum coli statim post Conc. Ephesinum; quo tempore Cyrillus Alexand. cultum Deiparæ contra Nestorium amplificavit, ùt notavit Azor. *part.* 2. *lib.* 1. *cap.* 20 *quæst.* 1. & deinde propagatum est sub Mauritio ex Niceph. *lib.* 17. *cap.* 28. Manuel habet *in tit. de Feriis.* Apud Gallos sub Carolo Magno in Concil. Moguntino *cap.* 36. S. Bernard. meminit *Epist.* 174. Dupl. majus ex Durand. *loco citato.* Officium Greg. sed Officium Missæ aliud est in Antiph. Gregor. Lect. Cantici Cantic. in primo Noct. ex Ord. Rom. mutavit Pius V. Lect. 2. Noct. quarum etiam titulum meritò deinde mutavit, veriore auctore apposito, Clemens VIII. Lectiones autem Cantic. Canticorum conveniunt mysticè B. V. sed & possunt dici Lectiones de Scriptura occurrente mense Augusto, in quo leguntur omnes libri sapientiales Salomonis, ex Radulph. *proposit.* 11.

Dubitatum fuit: an Officium de B. Roccho nondum Canonizato, neque à Sede Apostolica Beatificato, post Alexan. III. Defuncto, An. 1327. in Concil. Constantiensi Anno 1414. inter Beatos habito, recitari possit, & negotio maturè discusso, Sacra Rit. Cong. censuit, concedendam esse Missam, & Offic. in ejus die Festo, in Ecclesiis dumtaxat, & Eremitoriis habentibus requisita Ecclesiarum in honorem ejusdem Deo dicatis, non extra dicta loca, *die* 4 *Junii*, *& clarius die* 20. *Novemb.* 1629.

„ Quoniam hic habetur sermo de S. Roc„ cho, cujus Festum celebratur die sequenti „ alicubi, idcircò subjicimus sequens De„ cretum, nimirum, quòd licèt ejus Festum „ servetur ex Devotione, attamen non pot„ est de eo recitari Officium, & celebrari „ Missa, nisi in propriis Ecclesiis, eidem „ Sancto dicatis ex concessione S. C. die 4. „ Junii 1629. & clariùs die 20. Novembris „ ejusdem anni, & tunc dicendum est ejus „ Officium sub Ritu Duplici primæ Classis, „ ita declaravit, & decrevit S. R. C. 10. Ja„ nuarii 1693. & datur in nostro Indice sub „ *num.* 183.

16 Hyacinthi. Ab Urbano VIII Dupl. cum Offic. 1. Febr. An. 1625. approbato, ad instantiam Filii Regis Poloniæ, cùm esset Romæ pro Jubileo Anni Sancti. In Mart. Lect. pridiana primo loco ponatur; * in Hymn. *Iste Confessor* mutatur tertius versus. Lect. 1. Noct. erunt de Script. occur. juxta Rubr. quæ posita est in Breviar. ante Dom. 3. Augusti; licèt ibi fieret olim tantùm mentio de Oct. S. Laur. & de Festo S. Bern. eadem enim est ratio in his tribus Festis.

17 Oct. S. Laurentii. In Sacrament. Gregor. Inter majores Octav. numeratur à Radulph. *propos* 19. Semidupl. ex Durand. *l.* 7. *cap.* 1. *&* 1550. Dupl. à Pio V. qui addidit Orationem propriam, quæ tamen habetur in Sacrament. Gregor. ad Calcem Festi S. Laurentii, in editione Romana, & ordinavit meliùs Lect. totius Oct. Offic. Missæ habetur in Antiph. Greg. Orationes autem aliæ sunt in Sacrament.

Agapiti. In Antiph. & Sacrament. Gregor. à quo Secretam tantùm in Missâ Orationem habemus; sed in Codice Pameliano sunt eædem, quæ apud nos. „ Missa S. A„ gapiti legitur etiam in Codice Gelasiano, „ habetur in Calendario Frontonis, deside„ ratur in Marteniano. Codex Leoninus in„ ter Collectas, quæ assignantur pro Natali „ Sanctorum Hippolyti & Pontiani unam „ habet, quæ meminit Agapiti, sed erudi„ tissimus illius Codicis editor suspicatur „ mendum irrepsisse, & legendum esse Hip„ polyti, puto ego in titulo omissum fuisse „ ab Amanuensi, nomen Agapiti, aut unius „ Festi collectas mixtas cum aliis alterius Fe„ sti. „ Simplex in MS. & 1550.

20 Bernardi. In Missali Vaticano *volum.* 3808. Semidupl. in Breviar. 1550 Dupl. à Pio V. Offic. putat Schulting. ab Alexand. III. qui eundem canonizavit. Pius V. mutavit

vit Orationem, addidit Homiliam. Stephani, Hungarorum Regis, Simpl. Commemor. ab Urbano VIII. 1631. ad instantiam Ferdinandi Imperatoris. In Martyr. legatur 2. l. Ubi celebratur cum novem Lect. in Hymn. *Iste Confessor* mutatur tertius versus, ùt ex Lect. patet propria, nono loco legenda. De S. Steph. vide ad diem 2. Sept.

22 Oct. Assumptionis. A Leone IV. ann. 847. ex Sigeberto, vel anno 848. ex Jacobo Phil. Bergomensi, vel 855. ex Baronio *tom.* 10. qui citat Anastas. Bibliothec. Radulph. meminit *propofit.* 19. Duplex minus apud Durand. *loco citato*, & in Brev. 1550. Pius V. in tota Oct. reformavit Lectiones, & novas adjecit.

Timothei, &c. Primus habetur in Sacram. Gregor. „ Et in Kalendario Frontonis. „ Symphorianus etiam in Antiph. Gregor. Hippolytus in Brev. Vaticano *vol.* 4755. Simplex in MS. & 1550. Pamelius numerat inter Officia Gregorio posteriora: Oratio tamen Sacram. est nobis etiam Communis.

23 Vigilia S. Bartholomæi. De hac, & de Festo sequenti Concil. Oxoniense, Innoc. III. *de observat jejun. cap. consilium:* attendatur, inquit, locorum consuetudo, quod ad diem attinet hodiernum, vel sequentem 23. 24. seu 25. Romæ Vigil. 24. Offic. à Pio V. in Lect. Martyrol. hac die, & præcedenti, extra Romam prænuncietur Vigilia, & Festum, juxta morem locorum, nam Martyr. Romanum consuetudinem sequitur Romanam.

„ S. Philippi Benitii Conf. & propagato-
„ ris Ordin. Servorum B. M. Duplex minus
„ à S. R. C. 2. Octobris 1694. annuente In-
„ nocent. XII. Lectiones secundi Nocturni,
„ & Oratio propria.

24 Bartholomæi. Beda Romæ 25. De eo Martyrol. & Kalendar. MS. *citat.* à Baron. *in Notis Martyr.*. Item in Sacram. Greg. ubi secreta Missæ, & Postcommunio paulò diversæ leguntur. Collecta prima est Ambrosiana. „ Hujus Festi mentionem etiam facit Calen-
„ darium Martenianum. „ Græci celebrant Festum bis in anno: Natalem diem 11. Junii, translationem hac die. Romani celebrant die 25. translationem ab Othone II. factam anno 983. in Romanam insulam Lycaoniam, in tumbam porphyreticam, ùt scribit Otho Frisingensis *lib 6. cap* 25. Ecclesiam verò, quæ nunc Apostoli nomine vocatur, in honorem Sancti Adalberti ædificatam asserit Baron. *in Martyrol.* 22 *Junii.* Duplex à Bonifacio VIII. Pius V. mutavit omnes Lectiones. Est autem idem cum Nathanaele laudato à Christo; quod in calce operis hujus in utriusque Laudem, qui tamen unus est, probabo fusiùs. Nunc Dupl. 2. Class.

25 Ludovici Regis IX. & Francorum XIV. A Bonif. VIII. 1297. inter Sanctos est relatus. Habetur Officium in Brev. Vatic. *vol.* 4752. Simplex in MS. Semidupl. à Paulo V. anno 1618. 29. Novemb. cujus Lectiones recitandæ approbatæ fuerunt 25. Februarii 1619. & rursus 23. April. 1622. Ubi celebratur die 26. mutatur in Hymn. *Iste Confessor* 3. vers. „ In Galliis, ubi hoc Festum
„ celebratur de præcepto, adhuc ejus Offic.
„ recitatur sub ritu Dupl. minori tantùm;
„ propterea non est dubitandum, quin reci-
„ tari debeant Lectiones, quæ assignantur
„ de Scriptura pro primo Nocturno, appro-
„ batis propriis secundi, & tertii Nocturni,
„ ita declaravit S. R. C. die 10. Januarii
„ 1695. ùt videre est in nostro Indice sub
„ *num.* 183.

26 Zephyrini in Miss. Vatic. 4743. Semidupl. ex Microlog. *cap.* 45. Romæ tantùm Radulp. *prop.* 22. Simpl. in MS. & 1550.

28 Augustini. In Sacrament. Greg. ubi omnes Orationes Missæ sunt eædem, quæ apud nos. Bonif. VIII. decreto Dupl. Pius V. mutavit omnia, retenta Oratione tantùm; Officium autem Missæ aliud est in Antiph. Gregor. & Pamelius illud numerat inter Officia posteriora Gregorio.

Hermetis. In Antiphonario & Sacrament. Greg. à quo ultimam tantùm habemus Oratio-

tionem; Missæ primam, & secundam in Pameliano Codice; apud Antium celebris memoria, ex Actis S. Bonifacii Papæ *tom. 1.* Concil. „ Hujus Festi mentio est in Sacra„ mentario Gelasii & Calendario Frontonis„ Sacramentarium Gregorianum à Menardo „ editum, & Codex Gellonensis duas ha„ bent Missas, 1. In Natali Sancti Augustini, „ 2. In Natali S. Hermetis -- Codex perve„ tustus Turonensis duas etiam exhibet Mis„ sas -- 1. In Natali SS. Martyrum Erme„ tis, & Juliani, 2. S. Augustini -- In alio „ Codice ejusdem Ecclesiæ tres assignantur „ Missæ, 1. de S. Ermete, 2. de S. Juliano, „ 3. de S. Aug.

29 Decollationis S. Johan. In Comite S. Hieron. & in Sacramentario Gregor. ubi omnes Miss. Orationes habentur, posteriores tamen Gregor. excepta prima, quæ à Missali Ambrosiano accepta est. „ Hujus Festi „ meminit Calendarium Martenianum hoc „ titulo -- Passio S. Johannis Baptistæ -- Co„ dex Gelasianus habet -- In die Passionis S. „ Johannis Baptistæ -- In Calendario Fron„ tonis habetur hoc Festum die sequenti. „ Manuel *tit. de Fer.* Hac die Caput est inventum, ex Gemma *l b 3. cap. 165.* & placet Baronio *in Martyr.* hoc est, secunda inventione, nam obiit in die Annunciationis B. Virg. ex auctore Gemmæ *ibid.* & imminente Paschate, ex Baronio *loc. cit.* qui addit, hac item die fuisse consecratam celebrem Ecclesiam Alexandriæ in honorem S. Johan. & reliquias ejusdem in ea reconditas: Semidupl. apud Durand. *lib. 7. cap. 1.* & in Brev. 1550. Dupl. à Pio V. qui de more mutavit primas, & 2. Lect. Officium Missæ aliud est in Antiph. Gregor. posterius Gregor ex Pamelio, ut dictum est. Optarunt aliqui hoc Festum fieri Dupl. majus, sicuti sunt alia minora Festa Apostolorum: sed neque dies hæc martyrii illius est, neque martyrium pro fide Christi, & Evangelio; neque statim in cœlum ivit; neque demeretur S. August. ut amittere debeat 2. Vesp. quas dividit cum S. Jo. quibus etiam de causis longè majus Festum est Nativitatis, quàm Decoll. S. Joan. Aliam adde causam, quia Nativitas illius toti mundo magis profuit, tanquàm Præcursoris Christi, quàm Decoll. quæ illi soli utilis fuit; *& multi*, ait Angelus, *in Nativitate ejus gaudebunt.*

Sabinæ. In Antiph. „ Et Calendario „ Frontonis. „ Et Sacrament. S. Greg. sed deinde mutatæ sunt omnes Orationes Missæ quas tamen habet Pamel. Cod. Simpl. in MS. & 1550.

30 Felicis, & Adaucti. In eodem Sacrament. cum Orationibus omnibus Miss. „ Missa horum SS. Martyrum legitur in Co„ dice Leonino, Calendario Frontonis. „ Simpl in MS. & 1550. Officium Miss. ut in Antiphona Gregor.

„ S. Rosæ Limanæ Virginis Ord. Prædi„ cat. Dupl. à Benedicto XIII. sub die 28. „ Jul. 1727. Lectiones secundi Nocturni „ propriæ, aliàs à S. C. approbatæ pro Re„ gnis Hispaniarum, aliisque Dominiis, & „ Diœcesibus, Oratio pariter propria.

31 ✠ Raymundi Nonnati. Semidupl. ad libitum Clem. IX cum Oratione propria, ac Lect. 2. Nocturni, 13. Augusti 1669. ad Hymnum mutatur tertius vers. & in Martyrologio legatur primo loc.

„ Nunc Dupl. ab Innocentio XI. sub die „ 10. Mart. 1681. Lectiones secundi No„ cturni propriæ, necnon Oratio.

Cap. XI. De Festis Sanctorum Mense Septembri.

1 Ægidii Abb. ab Urbano IV. ex Radulph. *citato à Schult.* in Miss. Vatican. *volum.* 3808. cum 9. Lect. apud Radulph. *prop.* 22. Simpl. in MS. & 1550. & à Pio V,

Duodecim Fratrum Romæ tantùm ex Radulph.

dulph. *cit.* In Missali Vaticano *vol.* 4770. Simplex in MS. & 1550.

„ 2 S. Stephani Hungariæ Regis Confes-
„ soris Semidupl. de præcepto ab Innocen-
„ tio XI. die 19. Aprilis 1587. habet Le-
„ ctiones proprias pro secundò Nocturno,
„ nec non Orationem.

„ 4 In toto Statu Ecclesiastico, & in E-
„ truria S Rosæ Virginis Viterbiensis tertii
„ Ordinis S. Francisci sub Ritu Duplici de
„ præcepto à Benedicto XIII. sub die 18.
„ Januarii 1728. Lectiones propriæ secun-
„ di Nocturni, & Oratio propria, prout erant
„ approbatæ pro Ordine Minorum.

„ 5 S. Laurentii Justiniani Episcopi, &
„ Confess. primi Venetiarum Patriarchæ
„ Semid. ad libitum sub die 16. Decembris
„ 1690. ab Alexandro VIII.

8 Nativitatis B. Virgin. Temporibus Ephesini, & Chalcedonensis Concil. diem Festum hunc celebrari cœpisse existimat Azor. *part.* 1. *lib.* 1. *cap.* 19. *quæst.* 1. at Baron. *in Notis Martyrol* non præsumit hoc dicere, quia in Concil. Moguntino videntur illius Patres hoc ignorasse Festum. Extant Orationes de hoc eodem Festo Chrysostomi, Procli, & Johan. Damasceni. Manuel meminit *tit. cit.* Certum est, quòd apud Latinos non ubique celebratum fuit hoc Festum ante Augustinum, qui nullius hominis Nativitatem celebrari asserit, nisi Christi, & Johan. *Serm.* 20. *&* 21. *de Sanctis*, quòd si in Breviario hac die dicat Augustinus in Sermone: *tanta Virginis illustrata Natali*: & in secunda die infra Octavam, *tuam sanctam Nativitatem*: illa verba *Natali*, *Nativitatem* sunt adventitia, mutata ab Ecclesia; pro quibus alia habet originalis textus, *in Serm.* 18 *de SS.* qui est 2. *de Annunciatione*. Habetur præterea Festum hoc in Comite S. Hieron. in Ord. Rom. & in Sacrament. Gregor. cum omnibus Orationibus Missæ. „ Habetur et-
„ iam in Codice Gelasiano, in Calendario
„ Frontonis, & in vetustissimis MSS. Codi-
„ cibus ante annos 900. descriptis teste Mar-
„ tene *de antiq. Eccles. discipl. cap.* 34. *n.* 2.
„ Codex Turonensis annorum 800. duas
„ continet Missas de Nativit. B. V.„ S. Ildephonsus indicat hoc Festum *in lib. de Virg. Mariæ*; de quo etiam Sermonem habuit. Post eum Bernardus meminit, rationemque addidit, quia Sancta nata est. *In Serm. super Salve Regina*: atque ex cantu Angelorum hac die audito statutum fuisse Festum, docet Gemma *lib.* 3. *cap* 166. tum Sergii Decreto firmatum, ait Sigebertus *in Chronico*; sed fortasse eo die indixit ille Litanias tantùm, ut ait Auctor Breviar. Chronol. qui & addit, quòd in Gallia post Ludovicum Pium celebrari cœpit. Duplex majus, ex Durand. *lib.* 7. *cap.* 1. Antiph. & Resp. à Jo. Damasceno composita post recuperatam abscissam manum, scribit Schulting. citans Martinum Consentinum Archiepisc. *lib.* 4. *Chron. in Siricio.* Nihil mutavit Pius V. Officium tamen Missæ aliud est ab Antiph. Gregor. Ubi est Titulus Ecclesiæ Nativit. B. Virg. in tertio Noct. vel de septima, & de octava Lectione fiant tres, vel pro nona legatur septima diei sequentis infra Octav. parumque refert, si die sequenti eadem repetatur. „ Huic Festo
„ Vigiliam inditam fuisse à Gregorio XI.
„ asserit Radulphus Tungrensis *in lib. de ob-*
„ *servant. Canon. cap.* 19. Et certè in vita
„ dicti Gregorii à Bosqueto edita hæc legi-
„ mus -- Secundò ordinavit, quòd Nativi-
„ tas B Mariæ Virginis haberet Vigiliam
„ cum jejunio, pro qua etiam Officium pro-
„ prium Missæ ordinavit.

Adriani. In Antiph. & Sacrament. Gregor. mutatis deinde Orationibus, & est translationis Festum, quando Romam ejus Corpus delatum est, ex Baron. *in Martyrol.* obiit enim die 4. Martii. Commemoratio in MS. Simplex in Brev. 1550. „ Missa hujus Festi
„ habetur etiam in Calendario Frontonis,
„ Cod. Gellonensi, & aliis.

9 Gorgonii. In Antiph. & Sacrament. Gregor. cum omnibus Orationibus Missæ; non tamen in Pamel. Cod. Simplex in MS. &

& 1550. Posterius est Gregor. ex Pamelio. „ Quod esse non potest, nam hujus Festi meminit Gelasii Sacramentarium.

„ Dominica infra Octavam Nativitatis B. „ M.V. Celebratur Festum Nominis ejusdem „ B V. sub Ritu Duplici majori de præcepto „ ab Innocentio XI. sub die 22. Novembris „ 1693. cum Officio, & Missa propriis, „ quæ posteà sub die 5. Februarii 1694 approbavit S. R. C. Anteà hoc Festum celebrabatur in plerisque Ecclesiis die 17. „ hujus mensis cum Officio, & Missa ex „ Indulto Apostolico, sed in memoriam insignis victoriæ ab armis Christianis de „ Turcis reportatæ, & Civitatis Viennæ ab „ arctissima obsidione solutæ, quotannis in „ Ecclesia universali ab omnibus utriusque „ sexus, qui ad Horas Canonicas tenentur, „ sub prædicto Ritu celebrari mandavit memoratus Pontifex Innocentius.

„ In prædicto Festo SS. Nominis B. M. V. „ non est facienda commemoratio de ejusdem Nativitate, & in secundis Vesperis „ de Nativitate cadentibus in Sabbato non „ est facienda commemoratio de præfato SS. „ Nomine, ùt decrevit S. R. C. die 23. Septembris 1684. Rursus si hoc Festum „ SS. Nominis B. M. V. occurrerit in die 8. „ Nativitatis ejusdem B. V. Officium erit de „ Sanctissimo Nomine, omissa in utriusque „ Vesperis, & Laudibus commemoratione „ de prædicta die Oct. Nativitatis: ita statuit, & declaravit S. R. C. die 15. Sept. „ 1685, quæ pariter Congregatio sub die „ 22. Januarii 1707. declaravit, quòd si occurrerit apud Franciscanos dies Octava S. „ Rosæ Viterbiensis in Dominicam infra „ Octavam Nativitatis B. M. V. debeant „ idem Franciscani Officium recitare de dicta Octava, protracto ulteriùs Festo SS. „ Nominis ejusdem B. M. V. dies enim Octava cujuslibet Festi, quia non transfertur, excludit, & transferri facit quodlibet Festum Duplex, sive majus, sive minus, solisque cedit Festis sollemnibus primæ, vel secundæ Classis, prout declaravit eadem S. C. 1. Martii 1681. idcircò „ autem in Octava Nativitatis B. M. V. si „ occurrat Festum dicti SS. sui Nominis Oct. „ omittitur, quia ambo sunt Festa ad eandem SS. Virginem spectantia, & præfertur illud, quod est sub altiori Ritu. Denique si hoc Festum SS. Nominis B. M. V. „ occurrat in Festo Exaltationis S. Crucis, „ transfertur ad primam diem non impeditam, ùt declaravit S. R. C. 20. Jul. 1686. „ & datur per extensum hoc Decretum in „ nostro Indice sub *num.* 156.

10 Nicolai de Tolentino. In Brev. Vatic. *vol* 4760. restituitur à Sixto V. 1585. cum Officio, & duplici Ritu, sed comparatione facta cum Nicolao Mirensi Episc. à quo hic Nicolaus prodiit in lucem. Clem. VIII. Semidupl. Ritu Festum decrevit fieri, mutavitque Orationem. Si transferatur, mutatur versus tertius in Hymno *Iste Confessor.* Duplex denuò à Clemente IX.

11 Prothi, & Hyacinthi. In Antiphon. & Sacrament. Gregor. „ Et in Calendariis „ sæpè laudatis. „ Romæ celebre Festum fuisse docet Baron. *in Martyrol.* Simplex in MS. & 1550. Gregorianum, ubi suprà. Fuere germani, teste S. Damaso in Epigram. quod in recognito Martyrol. & B ev. adnotatum est; quare in Officio novem Lection. 8. Resp. erit *Hæc est vera.*

14 Exaltationis S Crucis. Ante obitum S. Jo. Chrysostomi, qui hac die obiit, & duos de hoc Festo Sermones habuit. In Comite S. Hieron. fit mentio; in Ord. Rom. & in Sacrament. Gregor. habetur Secreta Missæ Oratio, qua nos utimur; reliquæ deinde mutatæ fuerunt. „ Codex Gelasianus, & „ Gregorianus duas hac die exhibent Missas, „ 1. de Exaltatione S. Crucis, 2. de SS. Cornelio, & Cypriano; easdem habet Calendarium Frontonis. In vetusto Codice Turonensi tres continentur Missæ, duæ de „ Exaltatione S. Crucis, tertia de SS. Martyribus Cornelio, & Cypriano. In Codicibus

» cibus Regio, & Gellonensi tres etiam le-
» guntur, 1. de Exaltatione S. Crucis, 2. de
» SS. Cornelio, & Cypriano, 3. de S. Cy-
» priano propria. „ Honorius I. invexisse dicitur hoc Festum in Ecclesiam Orientalem anno 623. ex Platina; fortasse ampliavit. Quare Heraclii victoria longè posterior reddidit illustriorem jam institutam celebritatem, quæ contigit anno 631. ex Sigebert. Semid. apud Duran. *lib.* 7. *cap.* 1. Duplex in MS. & 1550. Officium Gregor. mutavit aliqua Pius V. in Resp & Lectionibus. Clem. VIII. in Hymno jussit dici: *In hac triumphi gloria*. Et declaravit etiam hoc Festum Duplex majus. Officium Missæ Introitum tantùm habet ex Antiph. Gregor.

15 Octava Nativitatis B. V. Ab Innoc IV. ex Durand. *lib.* 7. *cap.* 28. hoc est, Officium ejusdem, ait Baron. *in Martyrol.* Beda enim meminit Octavæ cum Radulph. *propos.* 19. qui eam numerat inter Octavas majores. Habetur in Missali Vaticano *vol.* 3808. Semidupl. apud Durand. *lib.* 7. *cap.* 1 Duplex ab Alexand. IV, ùt dicitur in Brev. 1550. Officium ab Innoc. IV. ex Platina an. 1246. qui & eidem tribuit Festum, sed falsò, ùt suprà innuimus. Pius V. infra Oct. ademit in primo Nocturno Lectiones de Canticis Canticorum quotidianas, exceptis prima, & ultima die, & mutavit Lectiones secundi, & tertii Nocturni.

Nicomedis. Olim die prima Junii, ex Beda, Usuardo, & Adone. Habetur Officium Missæ in Antiph. & Sacrament. Gregor. cum omnibus Orationibus Missæ. „ Habetur in
» Calendario Frontonis, & Sacramentario
» Gellonensi. „ Simplex in Breviar. MS. & 1550.

16 Cornelii, & Cypriani. Obiere tamen die 14. Septembris, qua, & sequenti impedita, data est iisdem hæc dies pro natali. De iis in Comite Hieron. & Sacram. Greg. ubi habetur prima, & ultima Oratio Missæ.
„ Hoc Festum legimus etiam in Sacramen-
» tario Leonino, & Calendario Marteniano,
» ac Missali Gothico. „ De Cypriano Nazianzenus orationem habuit, & sollemnius erat Festum apud Græcos. Extant aliorum sermones, Augustini 113. 114. 115. 116. *de diversis*: SS. Maximi, & Petri Chrysol. In Italia per antonomasiam dicebatur celebritas Cyprianea, ùt scribit Procopius *de bello Wandal.* Simplex in MS. & 1550. Semid. à Pio V. cum Offic. Lection. 1. Noct. de Comm. Martyr. eatenus fuerunt assignatæ, quatenus de libro Tobiæ cœptum sit legi: alioquin initium ejusdem legatur in hoc Festo (qui casus contingit alicubi ob Festum sollemne in Dom. die 13. Sept.) ne scilicet liber ille omittatur. Missæ Offic. discordat ab Antiph. Gregor.

Euphemiæ &c. A tempore Chalcedonensis Concil. in Sacram. Gregor. divisim habentur: ubi etiam Orationes omnes, quæ nunc in Missa dicuntur. Pamelius numerat inter Officia Gregor. posteriora. „ Quod
» verum esse non potest, cùm natale S. Eu-
» phemiæ notetur in Codicibus Leonino, &
» Gelasiano. Euphemiæ, & Luciæ memi-
» nit etiam Calendarium Frontonis. Co-
» dex Gellonensis duas habet Missas, unam
» de S. Euphemia, alteram de SS. Lucia, &
» Geminiano. „ In Antiph. Gregor. ante tempora Doni Papæ, ait Baron. *in Martyrol.* Manuel *tit. de Feriis*, cum novem Lect. in MS. & 1550. commemoratio tantùm à Pio V.

» Cùm in hoc Festo SS. Cornelii, & Cy-
» priani pro commemoratione S. Euphe-
» miæ, & sociorum dicatur in primis Ve-
» speris Antiphona *Gaudent in Cœlis*, & in
» Laudibus Antiphona *Istorum*, quæsitum
» fuit, utrùm prædictæ Antiphonæ dicen-
» dæ sint etiam, quando Officium SS. Cor-
» nelii, & Cypriani transfertur ex quo oc-
» currat in Dominica? & Sacra Congrega-
» tio sub die 14. Septembris 1709. respon-
» dit, quòd in prædicto casu in primis Ve-
» speris Dominicæ pro commemoratione SS.
» Euphemiæ, & sociorum dicenda sit Anti-

 pho-

„ phona *Istorum*, & in Laudibus Antiphona, „ *Vestri Capilli &c.*

17 Stigmatum S. Francisci. Baronius *in Martyrol.* scribit, Bened. XI. jussisse sollemnitatem hanc celebrari Duplici Officio: id est, in Ordine S. Francisci: & lapsam, in Martyrol. Rom. jussisse Sixtum V. hac die recenseri, additis ipsiusmet Sixti V. verbis. Deinde verò concessit Paulus V. celebrari eandem posse ad libitum Cleri. Duplici quidem Officio in Religione S. Francisci: extra eandem Semiduplici, ùt patet ex prima editione Romana, & Decreto S. R. C. die 28. Augusti 1615. & rursus die 2. Octob. 1627. Scripsit de hoc Festo Anton. Daza Minorita, & ait, universæ Ecclesiæ fuisse præceptum sub Ritu Duplici à Benedicto XI. & à Paulo V. sed fallitur: tum quia Marcus Ulyssiponensis in suo Chronico Minorum *part.* 1 *cap.* 59. apertè tradit, à Benedicto XI. datum esse Festum Duplex Ordini tantùm S. Francisci: tum quia semel, & iterùm decrevit Sacra Rit. Congreg. Ritum Semiduplicem, ùt diximus: tum quia ejusmodi Decreto deleta sunt ea verba in 6 Lectione: *Officio Duplici*: quæ videbantur ad totum Clerum attinere 6. Novemb. 1627. & ratio favet: quia in Brev. secundaria SS. Festa longè sunt inferiora primariis, ùt videre est in Duplicibus majoribus per annum: non ergo debet esse Festum Stigmatum æquale Festo primario S. Francisci, quod est Dupl. minus; congruit autem esse Duplex in Ord. Minor. ubi Festum primarium S. Francisci est Duplex primæ Classis. Color albus adhibendus est, ùt aliàs docuimus contra usum FF. Minorum. In Martyrol. Lect. si fiat Offic. ponatur 1. loco de præcepto à Clem. IX. „ Nunc apud Min. in tali Festo adhibetur „ color albus, juxta Dec. S. R. C.

18 ✠ S. Thomæ de Villanova Episc. Semid. ad libitum ab Alexand. VII. cum Orat. propria, Lect. 2. Noct. & Antiph. ad *Benedictus*. & ad *Magnificat*, die 17. Jun. 1659. Ad Hymn. mutatur tertius versus, & in Martyr. de eo legatur primo loco. „ Deinde Se„ mid. de præcepto ab Innoc. XII. 4. Sept. „ 1694.

19 Januarii &c. Primus erat in Appendice Gregor. Apud Græcos ante Procopium, qui de hoc Festo scribit *lib. 2. de bello Gothico*, cum sociis restitutum fuit à Sixto V. 1586. & cum Officio Semiduplici. Clem. VIII. mutavit Evang. cum Homil. „ Nunc Duplex „ ab Innoc. XI. 7. Dec. 1676.

20 Vigilia S. Mathæi. Ut de Vigilia S. Andreæ, & S. Thomæ dictum est. In Comite Hieron. Evangelium, Officium Missæ in Antiph. & Sacram. Greg.

Eustachii &c. „ Unius Eustachii meminit Calendarium Frontonis. „ Appendix Sacrament. Gregor. habet hoc Festum Cal. Novembr. hac verò die Missale Vatic. *vol.* 4743. commemorat. in MS. Simplex 1550. Pius V. ademit Lect. ob Homiliam Vigiliæ. Urbanus VIII. Ritu Semid. celebrari jussit, ad instantiam Mauritii Cardinalis à Sabaudia Diaconi ejusdem Ecclesiæ; cujus Lect. approbatæ fuerunt die 24 Novembr. 1625. addiderunt alii sine facultate Resp. *Hæc est verà*, quod non quadrat: aliàs dicendum esset etiam in Festo SS. Marii, & Marthæ &c. 19. Januar. eadem enim est ratio, patris, matris, & duorum filiorum; Non igitur est dicendum. *Dupl. à Clem. X. die 26. Jan. 1671.

21 Mathæi. Ut de S. Andrea. Comes S. Hieron. meminit. „ Sicùt & Calendarium „ Martenianum. „ Oratio est Ambrosiana. Pius V. mutavit Lectiones omnes Offic. Missæ, ùt in Antiph. & Greg. Sacram.

22 Mauritii &c. Primus in Antiph. Gregor. sed ex Pamelio post Gregorium; socii verò in Appendice Sacrament. „ Codex „ Corbejensis Ratoldi duas habet Missas de „ SS. Martyribus Mauritio, ejusque sociis. „ Missa ipsorum legitur etiam in Missali Go„ thico-Gallicano. „ Simplex in MS. & 1550. Officium Gregor. & Missæ præsertim, ùt in citato Antiph.

23 Lini. In Appendice Gregor. Semidupl. ex Microl. *cap.* 43. Romæ tantùm. Radulph. *propos* 22. Simplex in MS. & 1550. Semid. restituitur à Pio V. mutavit autem Evangel. cum Homilia Clem. VIII.

Theclæ. In Append. Gregor. Ubique celebre Festum, ait Baron. *in Martyrol.* cum novem Lection. in Brev. 1550. commemoratio à Pio V.

„ 24 B. M: V. de Mercede Redemptio-
» nis Captivorum sub Ritu Duplici majori
» à Benedicto XIII. 22. Martii 1727. olim
» sub Ritu Duplici minori tantùm de præ-
» cepto à S R. C. 18. Februarii 1696. cum
» Oratione propria, ac Lectionibus, appro-
» bante etiam Innocentio XII. sub die 22.
» ejusdem Februarii, & anni 1696.

26 Cypriani, & Justinæ. In Appendice Greg. Simplex in MS. & 1550.

27 Cosmæ, & Damiani. In Sacram. Gregor. mutatis Orationibus omnibus Missæ: quas tamen nobis etiam communes Pamelianus habet Codex. „ Missa hujus Festi habetur etiam in Codice Gelasiano, & Calendario Frontonis. „ Romæ celebrem eorum cultum ante Menolog. indicat Baron. *in Martyrol.* Manuel *tit. de Feriis.* Simplex in MS. & 1550. - Semidupl. à Pio V. Offic. autem Missæ habetur in Antiph. Gregor. ubi & posterius esse S Gregor. notat. Pamel.

28 ✠ Wenceslai Mart. Ducis Bohemiæ. Novissimè à Clemente X. Semid. ad libitum cum Orat. propria, & Lect. 2. Noct. die 29. Nov. 1670.

» Nunc Semiduplex de præcepto à Bene-
» dicto XIII. sub die 14. Martii 1729.
» Quapropter si hoc Officium occurrat in
» Dominica, vel in die infra Octavam, non
» omittitur, proùt omittebatur quando erat
» ad libitum, sed infra Octavam potest ce-
» lebrari, & si occurrat in Dominica, debet
» transferri in primam diem non impedi-
» tam.

29 Dedicationis S. Michaelis in Monte scilicet Gargano, ait Martyr. Romanum. Habetur in Comite Hieron. & in Sacr. Gregor, cum omnibus Orationibus Missæ. „ In
„ Calendario Frontonis, Codice Gelasiano
„ & Sacramentario Leonino, in quo ita legi-
„ tur: *Basilica Angeli in Salaria*; ex quo
„ manifestum est hoc Festum à sui institu-
„ tione nihil commune habere cum appari-
„ tione S. Michaelis in Monte Gargano, nec
„ illius Ecclesiæ dedicationem hac die cele-
„ bratam fuisse, ùt volunt Gavantus, &
„ Martene, omnesque alii. Doctissimus
„ Sacramentarii Leonini Editor rem nobis
„ aperiet. „ In Concilio Moguntino *cap.* 6. Manuel *tit. de Feriis.* Ado inquit, ob dedicationem Ecclesiæ in mole Adriani; quam Baron. *in Martyrol* vult fuisse dedicatam à Bonifacio III. vel IV. qui sunt pusteriores Gregor. Radulph. ait *prop.* 17. fieri ex auctoritate Apostolica. Gemma addit *lib.* 3. *cap.* 167. ob victoriam fieri contra Paganos. Duplex apud Radulph. *cit.* & in Breviario 1550. Officium est Greg. quod dici testatur Schulting. à Concilio 2. Triburiensi MS. celebrato ann. 1030. Pius V. mutavit Lectiones primi, & secundi Nocturni, tum ordinem Responsor. tum Capitulum ad Sextam. Nota, quòd ad octavam Lectionem dicitur; *Quorum festum colimus*; quia est Festum omnium Angelorum, ùt in Oratione, & Lectione quarta patet, & sequentibus, & quia Dedicatio hæc in Monte Gargano facta fuit in Michaelis, & Angelorum memoriam, ùt expressè dicitur in Lectione sexta Festi Apparitionis, *die* 8. *Maji*. Officium Missæ habetur in Antiph. Greg. Si occurrat hoc Festum in Dominica, convenit, ut Octavæ Lectioni jungatur nona, quæ de Angelis agit.

30 Hieronymi. In Sacram. Greg. cum diversis tamen Orationibus Missæ. Ex Decreto Bonifacii VIII. Duplex. Pius V. mutavit Lectiones omnes.

Cap. XII. De Festis Sanctorum Mense Octobri.

1 Festum Rosarii debet utique, & perpetuò celebrari in iis Ecclesiis, in quibus adest Altare, seu Cappella Rosarii B. Virginis, duplici majori Officio, in prima Dominic. Octob. quæ scilicet occurrit in Kalendis, vel post Kalendas, ex decreto Greg. XIII. *die* 1. *Aprilis* 1573.. Off. recitant Bononienses de Nativitate, mutato nomine in *Festivitatis*, quod non improbamus. Certè meliùs, ùt in Festo ad Nives; cum Lection. 2. Noct. de Nativitate B. V. mutato verbo, *Natali in sollemnitate:* minùs enim cohærent Antiph. & Resp. Nativitatis Festo Rosarii, quàm Festo Visitationis, & Præsentationis B. V. & tamen hæc duo Festa non habent ampliùs Offic. de Nativitate: mutante Clem. VIII. in Off. quæ hodie habentur. Quibus autem placet Off. Nativitatis, pro iis verbis: *Hodie nata est:* dicere poterunt, *Hodie Festum est B. V.* sed verè dissonat illud, *ex progenie David*: à voce *Festi*. Vide, quæ diximus *in primo Tom. part.* 4. *tit.* 15. *num.* 22. Nota, quod in secundis Vesperis, si concurrant cum Angelis Custodibus, Vesperæ integræ erunt de Beata Virgine, cum commemoratione Angelorum Custodum, habet enim Festum Rosarii integras utrasque Vesperas; quia Gregorius celebrari voluit ritu duplicis majoris, ùt diximus: & ubi hoc Festum, legatur de eo in Martyrologio primo loco. Occurrit non rarò dies Octava Titularis Ecclesiæ S. Michaelis, S. Hieronymi, & aliorum, in Dominic. 1. Octob. in qua Rosarii Festum à Clero ejusdem Ecclesiæ fieri debet, officiumque de eodem recitari; & sicuti dies octava non potest transferri: ita neque videtur transferri debere Festum Rosarii, quod à die 7. Octobris in primam Dominicam ejusdem ex professo transtulit Gregor. XIII. ut officio populus intersit, *ex Bulla cit. suprà*. Quodnam erit igitur officium recitandum? consultus respondi, recitandum esse Officium de Rosario cum commemor. diei Oct. & Domin. 1. Octob. cum quia, dum neutrum transferri debet, ùt dixi, Festum Rosarii est duplex majus, Octava verò duplex minus; cum quia Festum Rosarii est Deiparæ: tum quia Festum est de præcepto universalis Ecclesiæ, *ex Bulla Gregorii*; dies Oct. est de præcepto in particulari Ecclesia: tum quia Sacr. Rituum Congreg. in honorem B. V. decrevit, à Clero Regii fieri Festum Visitationis B. V. in die Oct. S. Prosperi Patroni loci, ùt supra scripsimus. *Sect.* 3. *cap.* 12. *num.* 20. licèt potuisset, & debuisset ex vi Rubricarum transferri Festum Visitationis, at Rosarii Festum à Dominica non est dimovendum.

Major est difficultas, quando in prima Dominica Oct. occurrit Fest. Patroni loci, seu Titularis Ecclesiæ, in qua altare adest Rosarii, de quo fiet Officium, de Festo, an de Rosario? Bononiæ ann. 1637. recitatum est Officium de Festo S. Petronii, & in Domin. 2. Oct. translatum est Offic. Rosarii, vel potiùs festum: nam Clerus eo die recitavit Officium de Oct. S Petronii. At S. Rit. Cong. die 6. Febr. 1638. decrevit in hoc casu nihil fieri de Festo Rosarii, neque transferri debere.

„ Nunc prædictum Officium Sanctissimi „ Rosarii B. V. M Clemens XI. die 3. Octo„ bris 1716. extendit ad Ecclesiam univer„ salem absque ulla restrictione sub ritu du„ plici majori in Dominica pariter prima „ Octobris recitandum: & hoc ob insignem „ victoriam ab Exercitu Augustissimi Caroli „ VI. Romanorum Regis in Imperatorem „ electi de innumeris Turcarum copiis in „ Hungaria relatam V. Augusti, hoc est, Fe„ sto Dedicationis S. Mariæ ad Nives, nec„ non ob Civitatem, & Arcem Corcyren„ sem paulò post, videlicèt in Octava Festi „ Assumptionis Sanctissimæ Virginis prædi-

ctæ

„ ctæ ab immanissima eorundem Turcarum „ oppugnatione feliciter liberatam. Exstat „ Diploma Apostolicum de hoc Officio in „ Bullario particulari Clementis XI. parte „ III. Const. 25. quæ incipit: *Cum aliàs*, „ pag. mihi 574. & reperitur etiam in Bullario Rom. recentissimæ edit. Ex quo Festum Sanctissimi Rosarii, ejusque Officium „ modò est universale, & de præcepto, licèt „ affixum Dominicæ primæ Octobris, si alicubi impediatur ab Officio altioris Ritus, „ & majoris Dignitatis, vel à die Octava „ alicujus Festi habentis Octavam; nihilominùs erit absolutè transferendum in primam diem non impeditam, prout idem „ dicendum est, & diximus de Sanctissimo „ Nomine ejusdem B. V. quod celebratur „ in Dominica infra ejus Octavam, & de „ Sanctissimo Nomine JESU, quod celebratur in Dominica secunda post Epiphaniam: „ Festa enim universalia, licèt affixa Dominicis, transferuntur, non verò omittuntur, si impedita sint, ùt alibi diximus, „ & colligitur ex Decreto edito die 20. Martii 1683.

1 Remigii. Dies est Translationis, obiit enim Idibus Januar. ex Bar. *Martyrolog.* Habetur Fest. in Appendice Gregoriana, & in Concilio Moguntino *cap. 6.* simplex in Ms. & 1550. In Hymn. Vesper. mutatur tertius versus. Semid. ad libitum à Clemente IX. die 26. Nov. 1668.

„ Si hoc Officium occurrat in Dominica, „ vel alicubi in aliquo Festo, aut infra Octavam, omittendum quidem erit quoad Ritum Semiduplicem ad libitum, sed dicendum quoad Ritum simplicem, nempe per „ nonam Lectionem, & Commemorationem „ juxta Decretum editum à S. R. C. die 13. „ Junii 1682. & datum in nostro Indice sub „ *num.* 126. Si tamen alicubi occurrerit hac „ die Festum Duplex primæ Classis, tunc „ neque legetur nona Lectio, neque ulla „ fiet Commemoratio de S. Remigio.

2 De Fest. SS Angelorum Custodum concessit Paulus V. 27. Septembr. ann. 1608. posse fieri Off. Dupl. à se approbatum ad libitum Cleri, prima die non impedita Officio novem Lect. post Festum Dedicationis S. Michaelis. De præcepto à Clemente X. assignata pro sua die propria hac 2. Oct. quia prima est impedita pro Festo S. Remigii.

Ad Oct. Lectionem dicitur: *Quorum Festum colimus.* Nam titulus, & Oratio est de pluribus, & unusquisque intendit venerari suum Angelum in Choro unà cum aliis; qui solus recitat Officium, adhuc dicat *Quorum Festum colimus &c.* non *cujus Festum colimus &c.* quod postremum docuit recentior, minùs advertens, quod uni recitanti neque convenit: *colimus*, in plurali, si verborum vim attendimus: in Lect. Martyrologii legatur primo loco de eodem.

„ Cùm in omnibus Dominiis Imperio „ subjectis recitetur ex Indulto Apostolico „ Officium proprium SS Angelorum Custodum Dominica prima Septembris cum Octava, non est de eis recitandum etiam hac „ die 2. Octob. ita declaravit S. R. C. 30. „ Sept. 1679. & datur in nostro Indice sub „ *num.* 103.

„ Quando hoc Festum concurrit in primis, vel secundis Vesperis cum simili Officio Duplici minori, totum debet fieri de „ SS. Angelis cum sola Commemoratione alterius Duplicis concurrentis, ùt liquet „ ex Decretis S. R. C. datis in nostro Indice „ sub *num.* 116. & 145.

4 Francisci. A Greg. IX. 1228. dilatatur Festum à Sixto IV. 1472. in Missali Vaticano *vol.* 4743. Duplex in Miss. & 1550. Pius V. retenta Oratione, mutavit Officium antiquius, opera Fratrum Minorum in Breviario positum, & auctoritate Nicolai III. approbatum, ùt diximus *cap.* 1. *hujus Sectionis.* In Lect. 6. legitur, quòd S. Franciscus in die Festo Exaltationis S. Crucis recepit Sacra Stigmata, & in Lect. 4. Fest. Stigmatum, ait S. Bonav. quòd circa Fest. Exaltationis id acci-

derit-

derit. Non tamen pugnant inter se hi textus: quia tempore S Bonav. erat incertus dies, qui deinde fuit præcisè revelatus. Lege Wadingum in Annal. Min. Ann. 1282. Festum S. Francisci est de præcepto ubique locorum; ex Decreto Sixti IV. Ut indicat Silvester. *V. Dominica, num. 3. § 6.* ubi tamen ait, constitutionem illius non fuisse moribus utentium approbatam, sed rursus præcepit ubique S. Rituum Congreg. die 3. Jan. 1622. annuente Sanctissimo; Decretumque originale ostendit mihi Joan. Petrus Mallarius meus, virtutum, doctrinæ, & fortunarum hæres Julii Benigni Advocati Consistorialis, Primarii, & unici tunc temporis in Gymnasio Romano Doctoris, Archiepiscopi Thessalonicensis, & S. Rituum Congreg. Secretarii, de Romana Republica optimè meriti, cui & ego debeo plurimum, cùm ejus opera potissimùm, in album Consultorum ejusdem S. Congreg. relatus fuerim: idemque Mallarius publicari Decretum Romæ curavit, in Tabella, de consensu majorum edita An. 1631. Festorum ubique observandorum ex præcepto S. Romanæ Ecclesiæ; favente Tegrimo Tegrimio, Domino meo, Episcopo Assisinate, & præfatæ Sacr. Rituum Congr. à Secretis incomparabili viro, in gratiam Sancti Patroni Assisinatum. Æquum est igitur, ut deinceps ubique gentium observetur.

„ Gavanti Ævo hoc Festum erat utique „ de præcepto observandum, sed posteriùs „ fuit hoc Festum abrogatum ab Urbano „ VIII. ùt patet ex ejus Constitutione edita „ idibus Septembris anno 1642. quæ incipit *Universa per Orbem.* Et in qua recensentur omnia Festa de præcepto, ubique „ servanda, nullam faciendo mentionem de „ hoc Festo S. Francisci, unde patet hoc Festum fuisse tunc abrogatum.

5 Placidi, & Sociorum in Brev. Vaticano *volum* 4760. restituit Sixtus V. anno 1588. Simplex ab eodem. Mutavit Orationes Clemens VIII. non dicitur Respons. Vide *Sect. 8. cap. 2. num. 6.*

6 Brunonis. A Greg. XV. die 17. Febr. 1623. Semid. cum Officio ab eodem 6. Maji 1623. In Lectione Martyrol ponatur primo loco. Si transferatur, mutatur in Hymno Vesp tertius versus. „ Nunc verò celebra- „ tur sub Ritu Duplici ex Decreto S. R. C. „ diè 3. Mart. 1674. annuente Clem. X. die „ 14. ejusdem Mensis.

7 Marci Papæ. In Ant. & Sacram. Greg. à quo initium primæ Orationis, & ultimam Missæ Orationem habemus: omnes autem leguntur in Codice Pameliano. „ Calen- „ darium Frontonis Marci quidem Festum „ habet, reliquos omnino silet. In Codice „ Gelasiano legitur tantùm Missa SS. Mar- „ celli, & Apuleii.

SS. Sergii, &c. In Appendice Greg. Simplex in MS. & 1550.

8 Brigittæ. A Gregor. XV. & 8. Aprilis 1623 approbatum est Officium cum Ritu Semiduplici, Oratione, & Lectionibus propriis. Decreto Sacr. Rituum Congr. recitandum quidem die 7. Octobris in qua fuit illa Canonizata, ùt in Bulla Bonifacii IX. sed Urbanus VIII. ne Missa *v.* Marci Papæ in Missali deleretur, jussit hac die Octava, annuente Poloniæ Rege, celebrari Festum; in Polonia verò, ùt priùs, die septima, cujus obitus contigit die 23. Julii, impedita Festo S. Appollinaris: unde, & in Martyrol. quoque recognito translata est Lectio de eadem in hanc diem Octobris Octavam. Acta sunt hæc anno 1628.

„ Prædictum Officium S. Brigittæ Viduæ „ à Ritu Semiduplici ad Ritum Duplicem „ elevatum fuit à S. R. C. die 26. Augusti „ 1724. annuente Benedicto XIII. sub die „ 2. Septembris ejusdem anni.

9 Dionysii, &c. quem Athanas. de Syn. Nicænæ decr. appellat Theognostum. Habetur de eodem in Antiph. Greg. sed post Gregorium, ex Pamelio; qui ait esse Gallicanum Officium. Nam ortum habuit in Gal-

Gallia à tempore Ludovici Pii & Amalarii, *ex epist. Hilduini ad eundem.* „ Hoc Festum „ habet Vigiliam in Codice Rhemensi & „ Corbejensi Ratoldi. Mirum est hoc Fe- „ stum non reperiri in Missali Gothico. „ De Generali consuetudine testatur Radulph. *propos.* 17. Simplex in MS. & 1550. Semid. apud Radulph. quem Ritum restituit Pius V. mutavit autem Evang. cum Homil. Clemens VIII. Offic. Missæ aliud est in Ant. Greg.

„ 10 S. Francisci Borgiæ Societatis JEsu „ Confessoris Semiduplex de præcepto à S. „ R. C. die 1. Sept. 1688. annuente Alex. „ VIII. anno seq. cum Lectionibus 2. No- „ cturni, & Oratione propriis.

„ 13 S. Eduardi Angliæ Regis Confess. „ Semidupl. de præcepto à S. R. C. sub die „ 6. Aprilis 1680. annuente Innocentio XI. „ cum Lectionibus 2. Nocturni, & Oratio- „ ne propriis; in Hymno *Iste Confessor* mu- „ tatur tertius versus.

14 Callixti. In Sacram. Greg. cum omnibus Orationibus Missæ. „ In Calendario „ Frontonis, & Codice Gellonensi. „ Semidupl. ex Microl. *cap.* 43. Romæ tantùm, ex Radulph. *propos.* 22. Simplex in MS. & 1550. Semid. Pius V. instituit ubique. Clemens VIII. mutavit Evangelium cum Homilia. Officium aliud est Missæ in Gregor. Antiph.

15 * Theresiæ Virginis. Urban. VIII. ad libitum concessit fieri Officium Semid. approbatum à S. R. C. die 25. Augusti 1636. De ea si fiat Officium, in Lectione Martyrologii legatur primo loco; de præcepto ab Innoc. X. die 29. Octobris 1644. tandem Duplex à Clemente IX. die 11. Septembris 1668.

„ 17 S. Hedwigis Viduæ. Semid. de præ- „ cepto à S. R. C. sub die 20. Martii 1706. „ annuente Clem. XI. cum Lectionibus se- „ cundi Nocturni, & Oratione propriis.

18 Lucæ Evangelistæ. Martyr à S. Paulino *ad Severum epist.* 12. reputatur. Metaphrastes in hoc Festo concionem habuit. In Sacram. Greg. habetur cum omnibus Orationibus Missæ, quarum prima est Ambrosiana. Decreto Bonifac. VIII. est Duplex. A Pio V. Duplex 2. Classis.

19 „ S. Petri de Alcantara Confess. Or- „ dinis Minorum. Duplex à S. R. C. die 16. „ Aprilis 1701. annuente Clemente XI. olim „ Semid. à Clemente X. cum Lectionibus „ secundi Noct. & Oratione propriis.

21 Hilarionis. In Appendice Greg. Simplex in MS. & 1550.

Ursulæ &c. In quinto Seculo, hoc est, anno 500. indictum esse Festum, ait Jac. Philip. Bergomens. citatus à Schultingio, in Missali Vaticano *volum.* 3808. Officium sollemne proprium totum in Brev. 1550. Pius V. Commemorationem decrevit. Si adsit alicujus ex his Virginibus caput, aut insignis Reliquia, & nomen ignoretur, fiat de ea Officium, Duplici Ritu, sumpta Oratione de Communi in singulari, tacito illius nomine (quod fit in S. Callixto, & aliis) & fiat commemoratio S. Hilarionis, & SS. Ursulæ, & sociarum: nisi aliud à Majoribus concedatur, aut legitimè præscribatur.

25 Chrysanti, & Dariæ. In Appendice Gregor. „ Et in Calendario Frontonis. Co- „ dex Gelasianus habet hoc Festum 3. De- „ cemb. unà cum Antonino, & Martha. „ Simplex in MS. & 1550. Officium creditur compositum à Varino, & Armeno fratribus ordinatis Presbyteris à S. Stephano, qui vitas eorum ad omnes Ecclesias direxerunt. Hæc Cornel. Schultingius; ex quibus facilè conjicitur Festum indictum esse 400. annis ante S. Gregorium. „ Hæc tamen fidem „ omnem superare videntur.

26 Evaristi. In Missali Vatic. *vol.* 4743. Semid. ex Microl. *cap.* 43. Romæ tantùm, ex Radulph. *prop.* 22. Simplex in MS. & 1550.

27 Vigilia SS. Simonis, & Judæ. Vide in Vigilia S. Andreæ. In Comite S. Hieronymi habetur Evangelium. Homilia à Pio V. Missæ verò Officium in Antiph. & Sacram. Gregor.

28 Simonis, & Judæ. Dicito, ùt de Festo S. Andreæ. Pius V. innovavit Officium, Oratione excepta. Evangelium idem, quod in Comite S. Hieron. Officium Missæ, ut in Antiphon. & Sacrament. Gregor. si contingat eos dividi; quia alter tantùm Titularis est Ecclesiæ juxta Rubr. quæ habetur *sect.* 3. *cap.* 10 *num* 11. tunc pro S. Simone legatur in 1. Noct. de Communi Apost. reservata Epist. Judæ eidem, qui est ejusdem Auctor, ùt *Sect.* 5. *cap.* 12. *num.* 15. significavimus. Vide quæ diximus in prima die Maji; at quia Lectio quarta non potest dividi, ea legatur in Festo Titularis, & iterùm in Officio alterius translati, sicuti etiam Evangelium cum Homilia. Lectiones quinta, & sexta variari possunt, ùt in Communi Apost. Pro varianda Oratione, sumi potest Oratio Vigiliæ in numero singulari, & mutatis verbis: *prævenimus* in *celebramus*: & *præveniat* in *imploret*, sed in his casibus consule Sacram Congregationem, ut aliquid proprium concedat.

31 Vigilia omnium Sanctorum. In Antiph. & Sacrament. Gregor. habentur Orationes cum Officio Missæ; sed posterius est S. Gregor. ex Pamelio. Concil. Oxoniense, & Beda meminerunt.

Cap. XIII. De Festis Sanctorum Mense Novembri.

1 OMnium Sanctorum. Ord. Rom. habet hæc verba notanda: *In Calend. Novemb. & per totum Orbem plebs universa, sicut in die Natalis Domini ad Ecclesiam in honorem omnium Sanctorum ad Missarum sollemnia convenire studeat: illud attendentes, ut quidquid humana fragilitas per ignorantiam, aut negligentiam in sollemnitatibus, ac Vigiliis Sanctorum minùs plenè peregerit, in hac observatione sancta solvatur.* S. Cyprian. *epist.* 34. docet, natalitia Sanctorum annua celebranda esse cum Missæ Sacrificio; sed quia omnium Martyrum, & aliorum non possunt singula celebrari (teste Eusebio, citato à Beleth. *c.* 154. existimante, quotidie excedere numerum quinque millium) ideò Bonifac. IV. instituit Romæ Festum omnium Sanctorum hac die: quod deinde aliis Orbis Ecclesiis edixit Gregor. IV. an. 835. ex Sigeberto, & præsertim Gallis, & Germanis, ex Baronio *in Annal. ad annum eundem.* Neque verò est Sanctorum Martyrum tantùm hoc Festum; verùm etiam Confessorum, ùt in Codice MS. se legisse ait Baron. *in Martyrol. die* 13 *Maji.* Habetur Festum in Sacram. sollemne Festum in Ord. Rom. Unde Duplex primæ Classis convenienter fuit statutum. Officium à Gregor. IV. compositum esse scribit Schultingius, ex Beleth. *cap.* 127. Pius V. mutavit omnes Lectiones, sustulit primum Responsorium, & addidit octavum de Virginibus. In secundo Nocturno, & per Octavam, legi jussit Sermonem accommodatum Festo, quem tribuebant alii Augustino, quod est falsum, cùm ille obierit ante Bonifacium IV. alii Odoni Abbati, de quo tamen unicum Manuscriptum habemus testem in Vaticana Bibliotheca. Nomine Bedæ à Clemente VIII. jussus est legi, quia inter ejus opera habetur, & vixit ille post Bonifacium IV. unde & in postrema recognitione Breviarii secuti sumus textum ipsum, qui Bedæ adscribitur. Officium Missæ in Antiph. & Sacrament. Gregor. legitur, exceptis Offertorio, & Comunione, quæ fuerunt mutata: sed posterius est S. Gregorio, ait Pamelius. In secundis Vesperis mandavit Urbanus VI. post Vesperas festivas cantari Vesperas Defunctorum Ritu Duplici, ùt dicitur in Brev. Venetiis edito anno 1521.

„ Pantheon erat celeberrimum Romæ delubrum, quod à Marco Agrippa Augusti Genero, & ter Consule Jovi Vindici, vel Marti, Venerique dicatum fuit; dubium tamen est, an illud Agrippa à fundamentis erexerit, vel jam inceptum perfecerit; Dio enim *lib.* 53. vocem usurpat, quæ, obser-

„ observante Pitisco, non totum ædificium „ construere, sed perficere tantummodò significat: *Pantheon quoque perfecit Agrippa.* „ Quidquid sit, certum est Agrippam saltem hoc delubrum porticu ornasse, ut „ fidem facit ejus inscriptio : *M. Agrippa L. F. Cons. Tertium fecit.* Tanti fiebat hoc „ ædificium, ut inter præstantissima Urbis „ opera enumeraretur, ad quod posteritati „ servandum Romani Cæsares sedulò incubuere; illud enim vetustate collapsum restituit Hadrianus, Spartiano teste in ejus „ vita *cap.* 14. - - *Romæ instauravit Pantheon* .. „ Antoninus quoque, & Septimius Severus „ hoc idem Fanum repararunt, ut testatur „ inscriptio Gruteriana *part.* 1. *num.* 1. ideò „ autem hoc nomine Pantheon appellatum „ fuit, quòd in simulacris Martis, ac Veneris multas Deorum imagines acceperit, „ quamquam Dioni videatur inde id nominis habuisse, *quòd forma convexa fastigatam Cœli similitudinem acceperit.* Olim laminis argenteis coopertum erat, sed Constantinus Heraclii nepos eas abstulit cum „ reliquis Urbis ornamentis. Multò celebrius posteà hoc templum evasit, cùm ab „ Idololatriæ sordibus expurgatum, à Venere transiit ad nostram Virginem, operâ „ Bonifac. IV. Summi Pontificis, qui illud „ à Phoca Imperatore obtentum, eidem „ Deiparæ Virgini Mariæ, Sanctisque Martyribus consecravit sub annum Christi Domini 607. die 13. Maji, unde posteà nomen accepit *Basilica S. Mariæ ad Martyres,* „ & ob formæ structuram vulgò vocatur *S. Maria Rotunda.* Hæc uno consensu referunt Anastasius in vita Bonifacii IV. Beda *lib.* 2. *Historiarum cap.* 4. Paulus Diaconus, & vetustissimum Epitaphium Vaticanum apud Manlium. Verùm Edmundus Martene in notis ad Kalend. Rom. ab „ ipso editum *tom.* 4. *Thesauri Anecd. &c.* & „ quod antiquius est ævo Bonifaciano, contendit longè ante memoratum Bonifacium „ IV. Pantheon in honorem B. M. & SS.

„ Martyrum fuisse consecratum, neque indubiam esse libri Pontificalis fidem ad tempora Bonifacii IV id referentis, duplici hoc „ argumento demonstrare conatur, quorum „ primum ab ipso suo Kalendario desumit, „ in quo Kalendis Januarii hæc leguntur: *In Octava Domini ad S. M. ad Martyres.* Secundum petit ex Sacrament. Gregoriano, „ quod ad diem Maji 13. habet: *Dedicationem Ecclesiæ S. Mariæ ad Martyres.* Verùm quis docuit Edmundum Martene verba illa tum pervetusto Kalendario Romano ab ipso edito, tum Sacramentario Gregoriano inserta, & adjecta non fuisse? „ certè Pamelius observat ad diem 13. Maji „ verba illa in duobus antiquissimis MSS. „ desiderari, quod manifestè ostendit in genuino Gregorii Sacramentario illa non extitisse. Et quamvis Kalendarium à laudato Martene editum, ejus esset antiquitatis, quam illi adscribit (quod tamen clarissimus Pinus in Dissertatione de Liturgia „ Hispanica rotundè inficiatur) nihilominùs „ norunt omnes, quàm facilè hujus generis „ libris recentia Festa ab Amanuensibus inserantur. Neque unus libri Pontificalis „ Auctor posterorum memoriæ mandavit „ Bonifacium IV. B. M. & SS. Martyribus „ Pantheon dedicasse, sed id ante ipsum Paulus Diaconus, & Beda scriptis suis consignaverunt. Ac proinde negari non posse „ videtur, ante Bonifacium IV. Pantheon „ nondum fuisse vero Numini, ejusque nomine consecratum. Gregorius III. qui „ anno 731. universam regebat Ecclesiam, „ prædictam sollemnitatem à Bonifacio IV. „ in honorem Sanctorum Martyrum tantùm „ institutam, ad omnes etiam Sanctos extendit, eamque Kalendis Novembris colendam esse decrevit, quod Baronii notitiam fugit. Id verò ex Usuardi Martyrologio colligunt Andreas Saussay, Johannes Fronto in notis ad hanc diem, necnon recentissimè Franciscus Pagius in suo „ Breviario Historico Chronologico ad vitam

„ tum S. Bonifacii IV. Pontificis *num.* 2. cui „ opinioni libenter accedo, cùm de præfato „ Pontifice scribat Anastasius: *Hic fecit Oratorium intra eandem Basilicam* (S. Petri) „ *juxta arcum principalem, parte virorum, in quo recondidit in honorem Salvatoris, S. ejus Genitricis Reliquias, Sanctorumque Apostolorum* (id est, in honorem SS. Apostolorum) *vel omnium Sanctorum Martyrum, atque Confessorum, perfectorumque Justorum toto in orbe Terrarum requiescentium, quorum Festa Vigiliarum à Monachis trium Monasteriorum* (hi alibi dicuntur Monachi Canonici) *illic servientium quotidie per ordinem existentium, atque Natalitiorum Missas in eodem loco celebrare instituens, in Canone Missa hoc adjecit ita à Sacerdote dicendum:* Quorum sollemnitas in conspectu tuæ Majestatis celebratur Domine Deus noster in toto orbe Terrarum. *Quam institutionem in eodem Oratorio tabulis lapideis conscribere fecit.* Ex quibus deducit Fronto, Gregorio III. deberi Sanctorum omnium sollemnitatis institutionem.

„ Non me latet, Augustinum Oldoinum, in suis Additionibus ad vitam Gregorii IV. (qui anno Christi 828. Pontificatum suscepit ineundum,) à Ciacconio exaratam, tribuere huic Pontifici statutum celebrandi hoc Festum die 1. Novembris in honorem Sanctorum omnium, cui opinioni favere videtur Sigebertus in Chronico; sed recedere non possum à prima sententia, quia præter allegata argumenta reperio Festivitatem Sanctorum omnium celebratam fuisse in Anglia ante Gregorium IV. idque disertè eruitur ex genuino Martyrologio Bedæ, qui obiit anno 735. in eo enim ad Kalendas Novembris habetur: *Festivitas omnium Sanctorum.* Ejus mentio fit pariter in Pontificali Egberti Archiepiscopi Eboracensis, qui è vivis excessit Anno DCCLXI. In Galliis verò nonnisi paucis ante Caroli Magni obitum mensibus illud celebrabatur, & hoc colligitur „ ex Capitularibus, eo regnante, editis, & ex Concilio Moguntino anni DCCCXIII. in quibus tametsi de Festivitatibus infra anni circulum publico cultu celebrandis agatur, nihil tamen de sollemnitate Sanctorum omnium; quare Gregorius IV. Ludovicum Pium anno DCCCXXXV. monuit, ut in suis Ditionibus Festivitas omnium Sanctorum ageretur, & hoc est, quod tradit de Gregorio IV. Sigebertus in Chronico ad eum Christi annum his verbis: *Tunc monente Gregorio PP. & omnibus Episcopis assistentibus, Ludovicus Imperator statuit, ut in Italia, & Germania Festivitas omnium Sanctorum in Kalendis Novembris celebraretur, quam Romani ex instituto Bonifacii PP. celebrant.* Observat tamen Edmundus Martene in tract. de antiq. Eccles. discipl. in Divin. celebrandis Offic. *pag.* 587. ante Gregorium IV. in quibusdam jam Galliarum Ecclesiis Festum hoc celebratum fuisse, cùm ejus mentionem faciat S. Adalhardus utriusque Corbejæ Abbas in statutis anno 822. editis *in lib.* 2. *cap.* 3. apud Dacherium *tom.* 4. Spicilegii primæ editionis. Quapropter magis, magisque comprobatur Romæ, & alibi saltem, si non in universis Regionibus, ante Gregorium IV. celebratum fuisse Festum Sanctorum omnium, ejusque institutionem repetendam potiùs esse à Gregorio III. quàm ab alio hujus nominis IV.

„ Ad hanc diem pertinent sequentia Decreta, nimirum: Matutinum Defunctorum pro generali eorum Commemoratione prohibitum est cantari pridiè Vesperi in Festo omnium Sanctorum, sed recitandum est manè die 2. Novembris post Laudes diei. Ita S. R. C. sub die 1. Septembris 1607. & datur in nostro Indice sub *num.* 18. Hoc idem confirmatum fuit per aliud Decretum editum 22. Januarii 1701. & datum in nostro Indice sub *num.* 220.

„ Ni-

„ Nihilominùs pro Ecclesiis Cathedrali-
» bus aliter sancitum videtur, nam die 5.
» Julii 1698. à S. R. C. emanavit hoc De-
» cretum. Officium Defunctorum pro se-
» cunda die Novembris potest recitari etiam
» præsente Episcopo ante Completorium
» diei Festi omnium Sanctorum. Hoc da-
» tur in nostro Indice sub *num* 206. quod
» quidem Decretum est conforme Ceremo-
» niali Episcoporum, in cujus *lib.* 2. *cap.* 10.
» *num*, 1. sic habetur - - De Vesperis, &
» Matutinis, quæ celebrantur quotannis pro
» Commemoratione, & Suffragiis omnium
» Fidelium Defunctorum immediatè post
» secundas Vesperas festivitatis omnium San-
» ctorum, quæ simul, & junctim in mul-
» tis Ecclesiis recitari solent, hoc est, sta-
» tim post Vesperas omnium Sanctorum;
» Vesperæ, & Matutinæ Defunctorum, ad
» hoc, ut Populus commodiùs, & frequen-
» tiùs illis interesse possit: & tunc, si Epi-
» scopus ipsemet erit in crastinum celebra-
» turus Missam sollemnem pro Defunctis,
» debebit etiam in his Vesperis, & Matuti-
» nis Officium facere, nullis tamen tunc ei
» Canonicis è Lateribus assistentibus.

„ Denique ad Octavam hujusce Festi per-
» tinet pariter Decretum editum die 2. Mar-
» tii 1695. & datum in nostro Indice sub
» *num* 187. in quo declaratum fuit, Octa-
» vam omnium Sanctorum tanquàm dignio-
» rem præferendam esse Octavæ Dedicatio-
» nis Ecclesiæ.

2 Commemoratio omnium Fidelium Defunctorum. Tribuitur hic ritus communiter Odiloni Abbati Cluniacensi, ex Sigeberto ann. 998. à quo diffusus est in totum Orbem auctoritate Apostolica; sed à Bonifacio IV. indictam esse Commemorationem hanc scribit M. Polonus ann. 607. immò ann. post institutionem Festi omnium Sanctorum ab eodem Bonifacio, docet Petrus de Natal. citatus à Demochare *tom.* 4. *cap.* 18. Petrus Galesinius, auctorem facit Jo. XVI. suadente Odilone, *in Notat. Martyr.* Amalarius autem meminit, *de Ord. Antiph. cap.* 65. qui vixit post Bonifacium; & ante Odilonem circa ann. 800. & causam reddit. Post Officium, inquit, Sanctorum inserui Officium pro mortuis. Multi enim transierunt de præsenti seculo, qui non illico Sanctis conjunguntur, pro quibus solito more Officium agitur. Hæc ille: nota ea verba: *solito more*, ergo erat in usu. Duplex in MS. & 1550. De Officii auctore, & ritu dicemus *Sectione nona*

Si in Dominica occurrat, transfertur Commemoratio hæc in diem Lunæ, & Vesperæ in Vesperas Domin. ex Decreto Urbani VI. *loc. cit.* Nisi dies Lunæ sit item impedita Festo de præcepto: tunc enim in diem quartam Novembris (etiam si sit impedita Festo novem Lectionum) transfertur Officium Defunctorum cum Missis, cantatâ de Festo alterâ Missâ, unà cum Officio de die. Neque Officium hoc Defunctorum omitti debet, cùm sit pars Officii Divini eo die præscripti, ùt notat Suarez, *lib.* 4. *de Hor. Canon. c. cap.* 25. *num.* 8. & 9. & cùm sit pars notabilis, ad restitutionem fructuum tenetur Beneficiarius ad ratam Vesperarum vel Matutini, vel utriusque, proùt in Bulla Pii V. de qua *Sect.* 1. *cap.* 6. *num.* 2. Decrevit etiam Sac. Congreg. Rit. 1. *Sept.* 1607. ne pridie Vesperi recitetur Matutinum Defunctorum, sed hac die manè: quod est notandum, & observandum ex Rubrica propria Breviarii. Vide *Sectionem nonam cap.* 2.

„ Quamvis ab Ecclesiæ primordiis Pre-
„ ces, & Sacrificia pro mortuis in Ecclesiæ
„ Societate semper oblata fuerint, minimè
„ tamen comperimus Patres, Synodosque
„ consuluisse stato aliquo die omnium gene-
„ ratim Defunctorum Commemorationem,
„ precesque pro omnibus illis effudisse, ac
„ sacrificia peregisse. Fertur, quòd omnium
„ primus Auctor S. Odilo Cluniacensis Ab-
„ bas Ritum hunc in sua Cœnobia invexerit,
„ ùt innuit etiam Gavantus, anno 998. Et
„ testatur Petrus Damiani in ejus rebus ge-

„ stis: *Venerabilis Pater Odilo per omnia Mo-*
„ *nasteria sua constituit generale Decretum, ut*
„ *sicut primo die Novembris juxta universalis*
„ *Ecclesiæ Regulam omnium Sanctorum sollemni-*
„ *tas agitur, ita sequenti die in Psalmis, &*
„ *eleemosynis, & præcipuè Missarum sollemniis*
„ *omnium in Christo quiescentium memoria ce-*
„ *lebretur.* Hunc Ritum approbavere Pon-
„ tifices Maximi, & in quasvis Ecclesias in-
„ troduxere. In eundem ferè modum com-
„ plures Festi dies privato quodam, pioque
„ studio Monachorum, vel Ecclesiarum par-
„ ticularium Religione primùm instituti, ab
„ universa Ecclesia post diuturnum examen
„ celebrati sunt.

„ Adnotare debemus, quòd si transfera-
„ tur Commemoratio hæc in diem 3. hujus
„ mensis, propter Dominicam occurrentem
„ in die 2. tunc, si occurrat Festum Duplex
„ etiam translatum, de eo celebrari poterit
„ Officium. Ita statuit S. R. C. pluribus
„ Decretis, quibus conceditur eadem die
„ recitatio Officii Duplicis etiam translati,
„ sed cum obligatione faciendi simul hanc
„ Commemorationem omnium Fidelium De-
„ functorum, & celebrandi unam Missam
„ tantùm conformem prædicto Officio Du-
„ plici. Vide Dec. data in nostro Indice
„ Decretorum spectantium ad Rubricas Mis-
„ salis sub *num.* 448. 536. 543. 683. & in
„ sequenti Indice vide Decreta data sub *num.*
„ 158. 218. 276. & 312.

4 Vitalis, & Agricolæ. In Missali Vatica-
no *vol* 4743. Simplex in MS. & 1550.

Caroli A Paulo V. ad libitum Cleri 6. De-
cemb. 1613. cum Officio, & Ritu Semidu-
plici 3. Decemb. 1616. approbato. Si fiat
Officium, in lectione Martyrologii, legatur
de eo primo loco. In tota Provincia Medio-
lanensi celebrari potest Duplici Ritu, ex De-
creto S. R. C. 20. Novemb. 1610. * De præ-
cepto ab Innocent. X. die 10. Sept. 1652. &
tandem Duplex ab Alexandro VII.

8 Octava omnium Sanctorum. A Sixto
IV. & ex Codice MS. Ecclesiæ S. Mariæ ad
Martyres citato à Baronio *in Martyr. hac die.*
Duplex ab eodem Sixto, & in Brev. 1550.
Pius V. per totam Octavam reformavit Le-
ctiones.

Quatuor Coronatorum. Ordo Romanus,
Antiph. & Sacrament. Gregor. cum omni-
bus Orationibus Missæ, sub nomine quinque
aliorum. Decreto Melchiadis, ait Durand.
lib. 7. *cap.* 36. „ Hoc Festum ita signatur in
„ Codice Gelasiano - - Natale Sanctorum
„ quatuor Coronatorum Costani, Claudii,
„ Castorii, Simproniani - - In Codice Gel-
„ lonensi ita enunciantur - - Clodii, Nico-
„ strati, Simproni, Castori - - Sacramenta-
„ rium Leoninum, & Frontonis Calenda-
„ rium simpliciter habent - - Nat. SS. IV.
„ Coronatorum. „ Simplex in MS. & 1550.
Officium, vel ab Honorio I. qui Romæ æ-
dificavit eorum Ecclesiam, ex Martino Con-
sentino in Chronicis; vel à Leone IV. qui ex
Platina Corpora eorum invenit, & Ecclesiam
illustriorem reddidit.

„ Dominica secunda Novembris in toto
„ Statu Ecclesiastico celebratur Festum Pa-
„ trocinii B. M. V. sub Ritu Duplici majori
„ ex mandato Benedicti XIII. sub die 23.
„ August. 1725.

9 Dedicationis Basilicæ Salvatoris. Dicta
est Basilica Julii à S. Gregorio. Item Con-
stantiniana Lateranensis à S. Hieronymo, cu-
jus laudes persequitur Petrus Card. Damiani
in epist. ad Card. S. R. E. ex quibus pa-
tet eam esse caput Ecclesiarum: & hæc est
potissima ratio Festi. Romæ tantùm cele-
brabatur, ex Radulph. *pro. os.* 22. Habetur
in Missali Vatic. *vol.* 4770 Duplex in Brev.
1521. Off. de Communi. Pius V. Lect. 1. &
2. Noct. addidit.

Theodori. In Antiph. & Sacrament. Gre-
goriano, cum omnibus Orationibus Missæ.
„ Meminit hujus Festi Calendarium Fron-
„ tonis. „ Habuit Orationem Nyssenus.
Metaph. meminit *in actis S. Alipii die* 26. *No-
vemb. apud Sur tom.* 6. Manuel quoque *tit.
de Feriis.* Simplex in MS. & 1550.

„ Hæc

„ Hæc Dedicatio Basilicæ Salvatoris extra „ Almam Urbem non habet integras Vesperas, si concurrat cum sequenti Officio „ Duplici minori, ita declaravit S. R. C. 12. „ Jul. 1684 quod Decretum est in nostro „ Indice sub *n.* 85.

„ Benedictus XIII. die 14. Sept. 1726. ad „ humillimas preces Capituli, & Canonicorum Basilicæ Lateranensis, ut novæ Consecrationis ejusdem Basilicæ, quam Sanctitas Sua die 18. Aprilis ejusdem anni solemni Ritu peregit, memoria in posterum „ recolatur, benignè indulsit, atque concessit, ut in Festo Dedicationis illius hac „ die 9. Novembris sextæ Lectioni secundi „ Nocturni sequentia verba addantur, videlicèt: *Eamdem Ecclesiam incendiis, vastationibus, Terræ insuper motibus disjectam, eversamque, ac sedula Summorum Pontificum cura reparatam, nova postmodùm molitione restitutam Benedictus XIII. Pontifex Maximus, Ordinis Prædicatorum, die 28. Aprilis anni 1726. Ritu sollemni consecravit, ejusque celebritatis memoriam hac die recolendam statuit.*

„ Insuper idem Pontif. mandavit, ut hoc „ Festum Dedicationis Basilicæ Lateranensis „ tanquàm Festum Dedicationis Ecclesiæ „ Cathedralis Almæ Urbis ab universo ipsius „ Clero Seculari tantùm, ejusque districtus „ sub Ritu Duplici primæ Classis cum Octava quotannis celebretur juxta Decreta S. „ R. C. hac in re pluries edita. Juxta quæ „ à reliquo Clero Regulari idem Festum debet celebrari sub Ritu Duplici secundæ „ Classis, sed sine Octava. Hæc Decreta „ dantur in nostro Indice sub *nn.* 81. 147. „ 176. 225. 266.

10 Tryphonis &c. Constantinopoli celebre Festum Justiniano Imperatore, ex Procopio *lib.* 1. *de ædif. Justiniani.* Romæ, ex Radulph. *propos.* 22. In Missali Vatic. *vol.* 4743. Simplex in Brev. 1550.

„ S. Andreæ Avellini Confessoris Congreg. Cler. Regul. Semiduplex de præcepto à S. R. C. die 7. Julii 1725. approbante Benedicto XIII. die 18. Augusti „ ejusdem anni; habetur Oratio, & Lectiones secundi Nocturni propriæ, à S. R. C. „ approbatæ. Nona Lectio SS. Tryphonis „ &c. Martyrum, & eorum Commemoratio in Laudibus, & Missa.

11 Martini Episc. Leone I. Pont. celebratum fuisse hoc Festum ex Concil. Turonico scribit Galesin. *in Martyrol.* Habetur in Sacrament. Gregor. à quo in editione Romana primam tantùm Orationem habemùs in Missa: omnes autem in Pameliana. „ Hujus „ Festi Missam habent etiam Calendarium „ Frontonis, Missale Gothicum. Plura Sacramentaria teste Martene habent etiam „ Vigiliam. „ S. Bernardus Sermonem habuit, & de generali consuetudine testatur Radulph. *propos.* 17. Semidupl. apud Durand. *lib.* 8. *cap.* 1. Duplex apud Radulph. *loc. cit.* Rursus Semidupl. in Brev. 1550. à Pio V. tandem Duplex, qui & mutavit Lectiones omnes. Reliqui Officii Gallicani, ùt observat Pamelius *ad Antiph. S. Gregorii*, dicitur auctor S. Radbodus Episcopus Trajectensis, ex Schultingio. Psalmi Nocturnor. sunt de Communi Martyris, quia S. Martino non defuit palma martyrii, ùt dicitur in Antiphona ad *Magnificat.* Officium Missæ non est idem, quod in Antiphonario Gregoriano, & est posterius Gregorio, ex Pamelio.

Mennæ. In Antiph. & Sacrament. Gregor. à quo in Romana habemus primam tantùm Orat. Missæ: omnes autem in editione Pameliana. „ Missa legitur etiam in Calendario Frontonis. „ Simplex in Brev. 1550.

12 Martini Papæ. Ex Calendario, & Martyrol. Romano antiquissimis, citatis à Baronio *in Martyrol.* & in Missali Vatic. *vol.* 4743. Semidupl. ex Microl. *cap.* 43. Romæ tantùm, ex Radulph. *propos.* 22. Simplex in MS. & in Brev. 1550. Restituitur Semid. à Pio V. Clem. VIII. mutavit Evangelium cum Homilia.

13 ✠ Didaci Confess. Sixtus V. primò concessit Officium de Communi Confess. non Pont. non determinans Ritum, ùt habetur in Bulla Canonizationis ejusdem Sancti §. 29. vers. *Statuentes*, edità anno 1588. Nonis Julii, quem posteà Clem. VIII. Semidupl. adscripsit, ùt habetur in ejus Bulla sub die 26. Martii ann. 1598. vers. *Præterea*, cùm ab eodem Sixto, quæ habetur in Compendio Bullarii Flavii Cherubini inter Bullas Sixti V. post Compendium Bullæ Canonizationis ejusdem Sancti, sed ob incuriam (tunc temporis) cujus erant partes, ad executionem posita non fuit; tandem Clem. X. per suum speciale Breve sub die 27. Febr. 1671. mandavit idem Festum celebrari die 13. Novemb. juxta concessionem supradicti Sixti V. & Clementis VIII. In Hymno Matutini, & 2. Vesp. dicatur: *Meruit supremos*, & in Martyr. legatur primo loco.

„ In Hymno Matutini, & 2. Vesp. non „ debet dici *Meruit supremos &c.* sed *Beatas* „ *scandere sedes*, nam, ùt notavimus sub die „ 3. Decembris pro Festo S. Francisci Xa- „ verii in Decreto edito die 13. Jan. 1683. „ declaratum fuit, quòd, si Officium S. Con- „ fessoris transferatur in diem proximè se- „ quentem ab ejus obitu (sicut est præsens „ Officium S. Didaci, qui pridiè idus hu- „ jus mensis, nempe heri, obdormivit in „ Domino) & in primis Vesperis, saltem à „ Capitulo fiat de ipso, sicut reverà fit de „ hoc Sancto, cujus primæ Vesperæ dimi- „ diantur cum S. Martino, tunc in Hymno „ *Iste Confessor* non debet mutari versus, sed „ debet dici, *Meruit beatas*, tam in primis „ Vesperis, quàm in Matutino diei sequen- „ tis, & ratio est, quia in die sui obitus ha- „ buit Capitulum.

17 Gregorii Thaumaturgi. Nyssenus Orationem habuit. In Missali Romano non ante ann. 1550. habetur Festum. Simplex à Pio V. Semid. à Clem. VIII. cum Homil. Si transferatur, mutatur in Hymno *Iste Confessor* tertius versus.

18 Dedicationis Basilicæ Apostolorum. Loca ipsa anteà Limina Apostolorum vocabantur, de quorum osculo ob dignitatem lege Baronium *in Martyrol.* unde sumitur ratio Festi. Romæ tantùm tempore Radulph. *propos.* 22. In Missali Vatic. *vol* 4743. Dupl. 1550. Pius V. Lect. 1. & 2. Nocturni adjecit. Clem. VIII. Homiliam S. Gregor. assignavit. Urb. VIII. quintam Lect. opere, & verbis locupletavit anno 1627.

19 Pontiani. In Missali Vatic. proximè cit. Simpl. in MS. & 1550.

✠ Elisabeth Viduæ Regis Hungariæ Filiæ. Semiduplex ad libitum à Clem. X. cum Oratione propria, ac Lectionibus secundi Nocturni à Sacr. Rit. Congr approbatis die 13. Sept. 1670. Duplex de præcepto ab eodem Pontifice die 29. Mart. 1671. In Martyr. de ea legatur primo loco.

„ 20 S. Felicis de Valois Confessoris olim „ ad libitum, nunc Duplex de præcepto à „ S. R. C. sub die 15. Maji 1694. approban- „ te Innocentio XII. habentur Lectiones pro- „ priæ pro 2. Nocturno, necnon Oratio.

21 Præsentationis Beatæ Virginis. Hac die præsentatam fuisse, Usuardus ait *in Martyr.* Sermones habuere Gregorius Nyssenus, Germanus Constantinop. & Georgius Nicomediensis, qui vixit circa annum 1000. Menologium, & Manuel *tit. de Feriis.* Apud Gallos sub Carolo V. Franc. R. 1375. procurante Abbate S. Nicolai in Normandia: ab his ad Saxones; tum ad Siculos transiit, ùt enarrat Wion. auct. Ligni vitæ *l.* 5. Pius II. & Paulus II. ex Molano *in addit. ad Martyr.* vel, ùt alii volunt, Sixtus IV. edixerunt. Tandem restituit Festum Sixtus V. 1585. Duplex in Brev. 1550. & à Sixto V. Officium verò, quo nunc utimur, Clem. VIII. designavit, abrogato antiquo, quod erat de Nativitate Virginis, mutato nomine, *Nativitatis*, *in Præsentationis:* cui non benè omnes Antiph. congruebant: & declaravit esse Duplex majus; in 7. Resp. pro *Festivitatem*, dici debet

debet *Præsentationem.* Vide Decretum sub *num.* 181.

22 Cæciliæ. In Sacrament. Greg. cum prima, & secunda Oratione Missæ; ultima deinde fuit mutata, quæ tamen habetur in Codice Pameliano. De generali consuetudine testatur Radulph. *propos.* 17. & in Breviar. S Isidori habetur Hymnus de ea. Semid. apud Durand. *lib* 7. *cap.* 1. & Radulph. citatum, & item in Brev. 1550. quod perseverat. Officium Missæ habetur in Antiph. Gregor. Lectiones mutatæ à Pio V. fuerunt. Duplex à Clem. X. „ Hoc Festum signa„ tum etiam invenio in Codicibus Leonino, „ Gelasiano, Missali Gothico, & Calenda„ rio Frontonis: In Gelasiano, & Grego„ riano Vigiliam habet.

23 Clementis. In Sacrament. Greg. sed Orationes omnes fuerunt postea mutatæ, quæ tamen leguntur in Codice Pameliano. De generali consuetudine Radulph. *prop.* 17. Sanctus Bernardus Sermonem habuit. Semid. apud Radulph. citat. & in Brev. 1550. immò tempore Microlog. *cap.* 43. Officium est antiquum, mutatis Lectionibus, & quibusdam Responsoriis à Pio V. Officium Missæ, ut in Antiphonario Greg. „ In Sacra„ mentariis Leonino, & Gelasiano, ac Ca„ lendario Frontonis duæ hac die assignan„ tur Missæ - Una de S. Clemente, altera de „ S. Felicitate.

Felicitatis. In Comite Hieron. habetur mense Julio, & item in Sacrament. Gregoriano, à quo habemus primam, & ultimam Orationem Missæ; secundam etiam habet Pamelianus Codex. Sermones habuere S. Petrus Chrys. & S. Greg. Simplex in MS. & 1550.

24 Chrysogoni. In Sacrament. Gregor. „ Et in Calendario Frontonis, Codex Leo„ ninus habet - - *Natale S. Chrysogoni, &* „ *Gregorii.* „ Simplex in MS. & 1550. Officium Greg. Missæ tamen aliud est in ejusdem Antiph. sed Orationes, quæ apud nos habentur, in citato Sacrament. leguntur.

25 Catharinæ. A Trevirensibus cœpit coli ann. 1245. ex Lipomano *tom.* 5. & de generali consuetudine fieri scribit Radulph. *propos.* 17. In Breviar. Toletano duo Hymni de ea. In Missali Vaticano *vol.* 4743. habetur. Galesinius, *in Martyr.* scribit hoc Festum in Calend. fuisse positum à Johan. XXII. quia, inquit, in antiquis Martyr. de ea non legitur. Semidupl. apud Durand. *lib.* 7. *cap.* 1. Duplex apud Radulph. cit. rursus Semidupl. in Brev. editis 1521. & 1550. Duplex tandem à Pio V. qui retentis Oratione, & Lectionibus 2. & 3. Noct. antiquum Officium proprium integrum ablegavit. Dicitur Æcatherina in antiquo Codice citato à Baronio *in Martyr.*

26 Petri Alexandrini. In ejus Festo S. Athanasius puer pueribus lusibus feria prænunciasse scribitur à Ruffino *lib* 1. *Hist. cap.* 14. Habetur Festum in Missalibus Vatic. *vol.* 4743. & 4771. & in edit Venet. 1505. non antè. In Brev. tamen 1550. non extat: ergo restitutum est à Pio V. qui & Simplici Ritu celbrari Festum jussit; obiit ille tamen pridiè hujus diei, ex Galesinio *in Martyr.* & hæc de Proprio Sanctorum.

Addam duo pro declaratione prædictorum; alterum est, quòd nomine, *Officii Missæ*, intelligimus Introitum, Graduale, Offertorium, Communionem, & in Horis Canonicis pro *Officio*, Orationem conformem Missæ, tum Antiph. Resp. & Lect. Alterum est, quòd Manuelem sæpius citavimus, *tit. de Feriis*; non quòd ipse indixerit Festa, sed Ferias in Festis, & eum tanquàm testem Festorum apud Græcos observatorum, attulimus in medium. Floruit autem ann. 1180. & sequenti obiit.



SECTIO OCTAVA.

DE COMMUNI SANCTORUM.

Novæ Observationes, & Additiones ad Gavanti

Cap. I. De Communi Apostolorum.

I. Gavant. pag. 138. col. 1. n. 1. -- *Apostolis & Evangelistis, &c.*) Optimè notat Guyetus *lib. 9. cap. 3. quæst.* 1. præter undecim, ac Paulum à Christo Domino vocatos, Judæque locum subrogatum Matthiam, & adjunctos ipsis, Barnabam, Lucam, & Marcum, nullis Sanctis aliis tribui debere Apostolorum Officium, quamvis appellatione Apostoli, sive in Panegyricis, sive etiam in Martyrologio, Tabulisque Ecclesiasticis decorentur. Ex quo Marcus, & Lucas Evangelistæ Apostolorum Choro adnumerati sunt, optimè sancitum est ab Ecclesia, ut Apostolis, & Evangelistis in Breviario Commune sit Officium, & mirari satis non desino cum Guyeto *loc. cit.* quòd in antiquo Breviario Sylvanectensi Commune Evangelistarum, quod diversum in eo planè est, præferatur Communi Apostolorum, quando, sicùt Apostoli gradu, & dignitate cæteris Sanctis præstant, sic eorum Commune Officium deberet primùm omnium collocari, sicùt optimè collocavit Romana Ecclesia, & ne ullus sit Controversiæ locus, utrisque, nimirum tam Apostolis, quàm Evangelistis, idem Officium Commune rectissimè tribuit.

II. Gavant. pag. 138. col. 2. n. 2. -- *Qui unius celebrat Festum non excludat alios, &c.*) In hoc Apostolorum Officio, cum recitatur de uno tantùm Apostolo, videtur numerum pluralem sæpiùs adhibitum non convenire, sed huic difficultati optimè occurrit Gavantus, dicendo, Apostolorum Chorum ita esse unum, ut qui unius celebrat Festum, non excludat alios. E contrà opponet alius Antiphonas 7. & 8. Matutini, 1. 2. & 3. in secundis Vesperis, cùm sint singularis numeri, pluribus Apostolis, quando Officium simul recitatur, haud convenienter aptari, ob idque aliquas illarum in antiquo Cluniacensi Breviario, aliisque Monasticis inveniri mutatas; & egomet sæpiùs audivi aliquos secundam in secundis Vesperis Antiphonam ita enunciare: *Colocet eos Dominus &c.* loco dicendi: *Collocet eum Dominus.* Sed invariatas semper debere esse has Antiphonas, sive de uno, sive de pluribus Apostolis celebretur Officium, certum omnino est, satis enim pluribus ista conveniunt, si de unoquoque seorsim verè enunciantur, ùt optimè etiam notat Guyetus *lib. cit. quæst.* 2.

Novæ Observationes, & Additiones ad Gavanti

Cap. II. De Communi Martyrum.

I. Gavant. pag. 140. col. 1. n. 5. -- *Ad de his ob eandem causam &c.*) Optimè notat Gavantus, quòd in Officio Martyrum, qui pro Christo perierunt quidem, sed non effuso sanguine, debet omitti R. octavum, nimirum: *Hic est verè Martyr, qui sanguinem &c.* cujus

cujus loco debet recitari ℟. proprium post nonam Lectionem positum pro Festo quinque SS. Martyrum Pontificum: *Domine prævenisti eum.* Prædictis quinque Pontificibus addendi sunt S. Felix in Pincis, & S. Melchiades Papa, ubi celebrantur eorum Officia novem Lectionum, quia pariter ipsi absque sanguinis effusione pro Christo mortem oppetierunt. Præterea debemus addere S. Eusebium Vercellensem, cujus Officium nunc celebratur in Ecclesia universali die 16. Decembris sub Ritu Semiduplici de præcepto, sicùt ibidem adnotavimus: quamvis enim idem S. Eusebius, & S. Felix Nolanus Confessorum dumtaxat Titulo à S. Ambros. inscribantur, & ab aliis antiquis Scriptoribus, ambos tamen, ùt Martyres colendos, post novissimas Martyrologii, & Kalendarii recognitiones jam extra controversiam est. Nec immeritò, nam juxta S. Cyprianum pro Martyribus habendi sunt, qui tormentis superstites, in pace postmodùm quieverunt. *In Confessoribus Christi* (ait laudatus Cyprianus *epist.* 61. *ad Lucium*) *dilata martyria non meritum Confessionis minuunt, sed magnalia divinæ protectionis ostendunt.* Idque triùm puerorum Babyloniorum, ac Danielis Prophetæ adductis exemplis ibi confirmat: *neque enim in tribus pueris minor fuit martyrii dignitas, quia, morte frustrata de camino ignis incolumes exierunt, aut non consummatus Daniel extitit in suis laudibus, quia qui leonibus missus fuerat ad prædam, protectus à Domino vixit ad gloriam.* Ob eandem rationem idem Cyprianus *epist.* 10. *ad Martyres, & Confessores*, eos solatur, quos ante consummatam Fidei Confessionem liberos dimitti contigit, dicendo: *Quòd si ante diem certaminis vestri de indulgentia Domini pax supervenerit, vobis tamen manet voluntas libera, & conscientia gloriosa. Nec contristetur aliquis ex vobis, quasi illis minor, qui ante vos tormenta perpessi, victo, & calcato sæculo ad Dominum glorioso itinere pervenerunt.* Ob eandem rationem Martyrum Choro accensentur in ipso Martyrologio S. Numidicus 10. Augusti, S. Euthychius Discipulus S. Johannis, & S. Sosthenes Discipulus S. Pauli 28. Novembris, S. Maxima 16. Octobris, & omnibus præferenda S. Thecla 23. Septembris, dicta ipsa inter fœminas Protomartyr, quos tamen omnes tormenta olim expertos, constat spontanea deinceps morte decessisse. Rursus à Martyrum Classe minimè excluduntur S Theodosius Cœnobiarcha 11. Januarii, S. Mathias Jerosolymorum Episcopus 30. ejusdem, S. Lazarus Monachus 23. Februar. S. Theodotus Episc. Cyriniæ 6. Maji, SS. Episcopi Maternus Mediolanensis, & Philastrius Brixiensis 18. Julii, Sanctus Paphnutius 11. Septembris, aliique consimiles. Quin & Baronius ad diem 9. Januarii de S. Basilissa Virgine uxore S. Juliani Martyris profert hoc illustre testimonium: *Basilissa autem licèt martyrium non obierit, tamen quia multa, graviaque passa est, & Dux Martyrum extitit, censita etiam inter Martyres reperitur.*

Utrùm præferendum sit Officium Martyris in concurrentia cum Officio Confessoris, aut Virginis &c. vide Decreta data in nostro Indice sub *num.* 157. vide pariter Decreta data sub *num.* 177. 178. & 259.

Novæ Observationes, & Additiones ad Gavanti

Cap. III. De Communi Confessorum.

I. Gavant. pag. 141. col. 2. num. 7. - - *Quando Officia Confessorum transferuntur in aliam diem, ut in Rubricis, mutatur versus in Hymno Iste Confessor &c.*) Declarat hic Gavantus, inhærens Rubricis Breviarii recogniti, quòd debeat mutari versus in Hymno *Iste Confessor*, quando contingit Officium Natalis alicujus Sancti Confessoris transferri ad

aliam

aliam diem, ob impedimentum alterius Officii majoris Ritus; ideò autem dicit noſter Auctor debere mutari verſum, & debere dici: *Meruit ſupremos laudis honores*, ne dicatur mendacium, quòd ipſe eo die obierit, ſicut diceretur, ſi recitaretur conſuetus verſus: *Meruit beatas ſcandere ſedes.* Contra hanc Gavanti opinionem ſcripſerunt Macer in Hierolexico v. *Hymnus*, Sarnellius *Literarum Ecclesiaſticarum lib. 5. lit.* 19. & Felix Gabriellius *in Animadverſione ſuper Rubricam*: ſi non eſt dies obitus. Hi tres Auctores concorditer, & acerrimè ſuſtinent, non eſſe mutandum verſum in dicto Hymno: *Iſte Confeſſor*, quando ratione impedimenti transfertur ad aliam diem Officium natalitium alicujus Sancti Confeſſoris, ſed tantùm eſſe mutandum prædictum verſum, quando celebratur Officium alicujus Sancti Confeſſoris non ſub titulo natalis ejuſdem, ſed ſub alio titulo, ex. gr. ſub titulo ſuæ Ordinationis in Epiſcopum, ſicùt celebratur hoc modo Feſtum S. Ambroſii die 7. Decembris, & S. Baſilii die 14. Junii; vel ſub titulo translationis ſui Corporis, uti celebratur Feſtum S. Johan. Chryſoſtomi die 21. Januarii, & S. Franciſci Saleſii ſub eodem titulo Translationis die 29. ejuſdem menſis; in his, inquam, circumſtantiis, admittunt utique præfati Auctores, mutandum eſſe verſum in Hymno *Iſte Confeſſor*, & debere dici: *Meruit ſupremos laudis honores*: ſed quotiescumque contingit fieri Officium Natalis alicujus Sancti Confeſſoris etiam translatum ad aliam diem, ob impedimentum majoris ſollemnitatis, iidem Auctores firmiter tenent, ſemper in Hymno præfato debere dici verſum: *Hac die lætus meruit beatas &c.* Hæc ſententia adeò validis eſt munita rationibus, ut ei forſitan adhærerem, niſi obſtaret clariſſimum Decretum editum à S. R. C. die 11. Junii an. 1701. & datum in noſtro Indice ſub *n.* 223. in quo ſtatutum fuit, quòd in Officio ad Hymnum *Iſte Confeſſor* pro Sanctis Confeſſoribus, quoties eisdem fixa dies eſt aſſignata, quæ non eſt dies obitus, non debeat recitari verſus: *Meruit beatas ſcandere ſedes*; quamvis reverà Officium fiat de die obitus; & quòd eadem regula ſervanda ſit in Officiis translatis, quamvis Officium ſit de die obitus. Igitur tenenda eſt omnino Gavanti ſententia, quæ eſt authentica S. C. deciſione fulcita, & contrarii Auctores attendi non debent, eò quia, quando adſunt hujusmodi reſolutiones, hæ ſunt omnibus aliis Doctoribus præferendæ.

II. Gavant. eod. n. 7. - - *Et eo caſu in primis Veſperis non eſt mutandus verſus &c.*) Hæc pariter Gavanti ſententia confirmata remanet alio Decreto, quod emanavit die 13. Januar. 1682. & datur in noſtro Indice ſub *n.* 128. in quo ulteriùs ſancitum fuit, quòd ſi Officium Sancti Confeſſoris transferatur in diem proximè ſequentem ab ejus obitu, & in primis Veſperis à Capitulo fiat de ipſo, tunc in Hymno *Iſte Confeſſor* non mutatur verſus, ſed dicitur *Meruit beatas*, tam in primis Veſperis, quàm in Matutino, & in ſecundis Veſperis, quia in die obitus habet Capitulum, & ita declaratur etiam in Breviario Fratrum B. M. V. de Monte Carmelo *Feb* 25. *ſub n* 6. necnon apud Fagioli *in Kalendario perpetuo in Adnotationibus ad Januarium ſub lit. F.* Contrarium tamen tenet Guyetus *lib.* 7. *ſect.* 3. *c.* 13. *quæſt.* 8 ſed nunc remanet deciſa controverſia ex Decreto mox allegato.

III. Gavant. eod. n. 7. - - *Infra Octavam verò dicitur, ùt in Feſto &c.*) Si Feſtum S. Confeſſoris habeat Octavam, & annuatim celebretur propria die obitus, certum eſt, quòd per totam Octavam debet dici verſus *Meruit beatas &c.* verùm ſi Feſtum Sancti Confeſſoris celebretur annuatim die fixa, & alia à die obitus, ùt Feſtum S. Dominici Ordinis Prædicatorum Fundatoris, tunc & in Feſto, & per ejus Octavam dicitur in Hymno: *Meruit ſupremos*: idemque ſervandum, ſi ex privilegio Apoſtolico translato Feſto, transferatur & Octava.

Cap.

Cap. IV. De Communi Virginum, & non Virginum.
Caret novis Observat. & Additionibus.

Novæ Observationes, & Additiones ad Gavanti

Cap. V. De Communi Dedicationis Ecclesiæ.

I. Gavant. pag. 142. col. 2. n. 1. -- *Unde Titu ut Pastoris dicta est Eccl sia S. Pudentianæ, &c.*) Ædes Sacræ aliquando nomen habebant ejus Sancti, cui dicatæ erant; sic Basilica, in quam convenere Episcopi Synodi Ephesinæ, dicta est simpliciter MARIA; hinc, & ANASTASII templum Jerosolymitanum, & Ecclesia Constantinopoli dicta ἀνάστασις, ùt docet Socrates *lib. 1. cap. 37.* sic denique Titulus S. Petri dicitur Ecclesia Romæ eidem dicata; Hincque ortum habet, quòd Ecclesiæ his olim potissimùm locis exstruerentur, in quibus passi essent Martyres, aut Sanctorum quorumcunque Corpora requiescerent, de quo est illustris locus Prudentii in Hymno 5. de S. Vincentio.

Ne sit sepulchrum funeris,
Quod Plebs Gregalis exto'at
Titulumque figat Martyris.

Aliquando Titulus Ecclesiæ, seu nomen desumptum fuit ab eo Pontifice, qui illam vel construxit, vel dedicavit, ut Basilica Callixti trans Tyberim, quæ fuit B. V. dicata, Basilica S. Marci Papæ, Basilica Julii, Basilica Liberii, nempe S. Mariæ Majoris, quæ etiam Sixtina dicta est, Basilica Damasi, quæ nunc S. Laurentii in Damaso appellatur. Sed primis Ecclesiæ Seculis nomen, seu Titulus Ecclesiæ frequentiùs desumebatur ab eo, cujus cura, & sumptibus Ecclesia ædificata erat; ille enim, qui Ecclesiam curat ædificari, priùs Titulum, seu fundum aliquem conferre debet, ex cujus annuo redditu quid ad luminaria, quid ad Rectoris, Ministrorumque stipendia sufficiat, commodè suppeditetur. Ita præcipit Pontificale Romanum, ubi sermo est de Benedictione, & Impositione primarii lapidis, & habetur *Cap. Nemo Ecclesiam, de Consecrat. dist.* 1. inde veteres Christiani domus suas in Ecclesias consecrantes, eas postmodùm Titulo sui nominis appellabant. Hinc in Urbe orti sunt Titulus Pudentis, Titulus Æquitii, Titulus Fasciolæ, Titulus Pamachii, item Basilica Constantiniana, & Basilica Helleniana, Titulus Vestinæ, quia nempe Vestina illustris Fœmina, referente Baronio in notis ad 19. Junii, Basilicam exstruxit in honorem SS. Gervasii, & Protasii; quæ & Vestinæ Titulus, & eorundem quoque Martyrum dictus reperitur; sed nihil vulgatius, quàm illud, quod habetur in Breviario Romano die 1. Augusti Lect. 5. *Sanctus honor sacris illis vinculis haberi cœpit, ut propterea hoc nomine S. Petri ad Vincula Ecclesia Titulo Eudoxiæ dedicata sit in Exquiliis.* Ex qua Duplici ratione Tituli, alia, qua Sanctum Ecclesiæ Patronum indicat, alia, qua Ecclesiæ Fundatorem; perspectum habes, qua ratione antiquissima Ecclesia S. Pudentianæ nomen sortita fuerit, seu Titulum Pastoris, nimirum ab illo, qui eam ædificari curavit.

II. Gavant. pag. 142. col. 2. eod. n. 1. -- *Evaristus autem divisit in Urbe Titulos Presbyteris, &c.* S. Evaristus natione Græcus, qui in locum Anacleti suffectus est Romanus Pontifex anno Domini 95. Titulos in Urbe Roma Presbyteris divisit, id est, Ecclesias, in quibus Christiani Synaxes agere consueverant, ùt tradit Anastasius, sive alius Auctor Libri Pontificalis. Titulos igitur loca sacra fuisse, in quibus Christiani conveniebant ad sacras peragendas Synaxes, & Sancta Ecclesiæ Sacramenta è Sacerdotum manibus

percipienda, omninò certum est, & idem prorsus fuisse censendum, atque Ecclesias, quas nunc Parochiales vocamus. Numerus dictorum Titulorum an viginti quinque, an minor esset, ab Evaristo constitutus, meritò dubitatur; nullus enim ab Anastasio numerus in Evaristo exprimitur, & hominis inconsulti esset, ùt optimè adnotat vir clarissimus Nicolaus Antonellus in sua erudita Dissertatione super his Titulis, in re obscura, atque ambigua aliquid certi definire velle. De eorundem Titulorum verò divisione eruditè pertractarunt doctissimi viri Holstenius, Schelestrate, & Franciscus Blanchinus. Allegatus Auctor Pontificalis summatim recensens gesta S. Dionysii Pontificis, qui Romanam Sedem regendam suscepit die 22. mensis Julii an. 259. hæc de Beatissimo Pontifice scriptis consignavit: *Hic Presbyteris Ecclesias divisit, & Cœmeteria, & Parochias Diœceses instituit.* Nimirum Titulos ab Evaristo suo Prædecessore constitutos, & ob Ecclesiæ persecutionem à Valeriano excitatam perturbatos, rursus urbanis Presbyteris divisit; loca autem, quæ in vita Evaristi *Tituli* appellata fuerunt, in vita Dionysii *Ecclesiæ* nuncupantur, quo nomine significantur profectò loca divino cultui, & sacris faciendis assignata. Quod additur in Dionysio ab Anastas. & Parochiales Ecclesias significat extra Urbem positas, quas suis limitibus, & terminis Sanctus Pontifex distinxit; *& Diœceses instituit*, id est, parvas quasdam παροχίας suis terminis definitas fecit. Quod etiam confirmat Hincmarus Rhemensis *opusc. 55. cap. 15.* ubi ait: *Dionysius Papa rusticanis Parochiis terminos certos posuit, ac ponendos disposuit; de quibus etiam Chalcedonense Concilium, quæ sunt nota decrevit.* Et in hunc sensum Anastasii verba explicari debere censet mox laudatus Antonellus, non autem ea de solis Titulis accipienda esse, aut de solis rusticanis Ecclesiis, ùt putant plurimi recentiores. Nam Ecclesiæ, quæ à Dionysio iterum Presbyteris urbanis divisæ fuerunt, in Pontificali distinguuntur à Parochiis, quas solùm finibus circumscriptas fuisse affirmatur. Cùm enim vis persecutionis in Urbe potissimùm invalesceret, facile erat, ut perturbatio, & confusio in urbanis Titulis accideret. De Ecclesiis autem extra Urbem locatis non item. Divisionis Ecclesiarum in Urbe, & limitationis Parochiarum, quas Dionysio Auctor Pontificalis tribuit, fidem facere videntur ea, quæ tradit Eusebius *lib. 7. cap. 3. Histor. Ecclesiast.*

Cæterùm de Titulorum divisione, & numero sermonem resumendo, certum omnino est S. Marcellum Romanum Pontificem, qui anno 308. ordinatus est, vigintiquinque Titulos Romæ constituisse, seu Parochiales Ecclesias, propter Baptismi, & Pœnitentiæ administrationem, & propter Martyrum sepulturas, ùt literis consignavit allegatus Anastasius, seu alius Auctor in ejusdem Pontificis vita. Numerum igitur Titulorum Marcellus definivit, & fines, limitesque, cuique suos adscripsit, ne ob multitudinem Paganorum, qui Christianam Fidem professi, sacro Fonte ablui postulabant, confusio, & tumultus oriretur; cum etiam, ut Pœnitentes pœnitentiæ actus in Titulis quique suis exercerent, quibus exactis per manuum impositionem ab Episcopo, vel ejus permissu à Presbytero Ecclesiæ reconciliarentur. Cætera ad hanc rem spectantia curiosus lector videre potest in citata Dissertatione à Nicolao Antonello eruditissimè elucubrata.

Hoc unum tamen superest addendum, quod ad rem nostram plurimùm refert, observatorem, quem habet Baronius in notis *ad 26. Julii*, Romæ videlicèt, veterem loquendi usum obtinuisse, ut non omnis Ecclesia, Martyrumve memoria Titulus diceretur, sed tantùm insigniores Ecclesiæ, quibus præficerentur Presbyteri Cardinales, & hoc apertè confirmatur ex Bulla Sixti V. data die 13. Maji anni 1587. in qua Summus Pontifex adstruit Ecclesias in Urbe Roma, vel finitimis locis constitutas, *quæ Cardinalis dignitate*

tate gaudent, Titulos esse appellandas, quòd sint quasi quædam cujusque propria Diœceses, ac præter sex Cardinales Episcopos, qui certis Cathedralibus Ecclesiis Urbi finitimis præsunt, singulis Presbyteris, & Diaconis Cardinalibus Ecclesia illa, Tituli videlicèt, & Diaconia cum suis Clero, & Populo, ac quasi Episcopali jurisdictione in spiritualibus, & temporalibus regenda, & administranda committantur. Postmodùm verò idem Pontifex enumerat, quænam tum ex antiquis, tum ex recens erectis Basilicis Tituli, ac Diaconiæ sint appellandæ, vetatque ne ullæ aliæ hisce Titulis afficiantur.

III. Gavant. pag. 142. col. 2. eod. n. 1.-- *Titularis ergo Ecclesia est ille Sanctus, à quo Titulus, seu Ecclesia denominationem habet.*) Nomine Tituli Ecclesiæ regulariter venit Sanctus ille, sive Angelus, sive homo, vel id mysterium, sive Christi Domini, sive B. M. V. vel denique quæcumque res sacra, putà Crux, Corona spinea, Sudarium &c. sub cujus nomine, seu Titulo fundata est, & vulgò appellatur Ecclesia. Titulus Ecclesiæ aliquando confunditur cum Patrono, aliquando verò non. Patronus etenim Ecclesiæ est persona aliqua creata, nempe Angelus, vel homo Sanctus, cujus nomine nuncupatur Ecclesia, v. g. S. Michaël, S. Petrus &c. & tunc confunditur Titulus Ecclesiæ cum Patrono. Titulus verò propriissimè sumptus personam propriè non significat, saltem creatam, sed potiùs mysterium aliquod, vel personam aliquam divinam, seu rem quamcunque ad personam etiam creatam pertinentem; quo mysterio, seu re Ecclesia ipsa veluti inscribitur, & appellatur, v. g. Sanctissima Trinitas, Spiritus Sanctus, Christi Domini nativitas, Transfiguratio, Resurrectio, Ascensio, B. M. Conceptio, Annunciatio, Assumptio &c. Cùm verò Patroni, & Advocati nomen pro eodem communiter accipiatur; Rursus cùm Patronus non dicatur nisi cum relatione ad Judicem, aut quemvis alium majorem, apud quem alterius causam suscipit defendendam, aut à quo gratiam aliquam pro suo Cliente se impetraturum spondet; hinc certissimum est Patroni nomen Deo in hoc sensu haud quaquam convenire posse, quia Summus Judex est, nullumque majorem agnoscit, apud quem nostras causas possit ipse patrocinari. Solùm igitur Angelis, & Sanctis Patroni nomen competere potest. Hinc citra dubium suarum Ecclesiarum non solùm Titularis, sed etiam Patrona dicenda est Beatissima Virgo Maria. Ita pariter SS. Angeli Ecclesiarum ipsis consecratarum Patroni appellari possunt; & denique Sanctis omnibus cujuscumque sint Ordinis, convenit, ut possint esse Ecclesiarum Patroni. Ex quibus omnibus liquet discrimen, quod intervenit inter purum Ecclesiæ Titulum, & Patronum; quamvis enim Patronus, ùt mox dixi, multoties confundatur cum Ecclesiæ Titulo, quando Ecclesia est dedicata alicui Sancto, vel Angelo; non æquè tamen Titulus semper cum Patrono confunditur, nam Ecclesiæ alicui divinæ Personæ dedicatæ, vel divino aliquo mysterio consecratæ, & intitulatæ, habent quidem Titulum, quo denominantur, non verò Patronum, in eo sensu acceptum, quo nomen Patroni mox explicavimus.

Quæstio gravis agitatur, an Christus Dominus dici possit Patronus; (in eodem sensu, quo suprà) earum Ecclesiarum, quæ vel ipsimet, ùt Salvatori nominatim, vel sub Titulo S. Crucis, aliove ad ipsum pertinente dedicantur. Hanc quæstionem egregiè discutit Guyetus more suo *lib. 1. cap 5. quæst. 3.* & resolvit, quòd quamvis Christus 1. *Johannis 2.* dicatur Advocatus noster; nihilominùs Patronus alicujus Ecclesiæ intitulari non possit, tum quia usus huic locutioni non consonat, tum quia Christus talis non est, qui in Patronum particularem eligi debeat, cùm ipse communis sit omnium Advocatus apud Patrem, cæteri verò Sanctorum Advocati apud ipsum, nec apud Patrem, nisi mediante ipso; *Unus est enim mediator Dei, & hominum,*

minum, homo Christus JEsus, ùt ait Apostolus. Tum quia sic Christus est Advocatus noster apud Patrem, ut non solùm Impetrator, quatenus homo, sed sit etiam ipsemet, quatenus Deus Auctor, & Largitor bonorum, quæ à Patre pro nobis, prout homo, postulat: immò, quod Patronorum haud proprium est, ille erit supremus Judex noster, qui modò Advocatus noster est, ùt ait Augustinus *Serm.* 170. *de Tempore*.

Nonnullas alias promovet Quæstiones Guyetus, nimirum utrùm Deus absolutè sumptus assumi possit in Titulum Ecclesiæ; An Personæ Divinæ aliæ seorsim ab aliis; & an Attributa, seu perfectiones divinæ idoneæ pariter sint ad constituendum Ecclesiæ Titulum; & alia hujusmodi promovet dubia omnino apud ipsum videnda, quorum discussiones, ne nimius sim, prætermitto.

IV. Omissis prædictis quæstionibus, alias tamen proponere lubet, spectantes ad eandem materiam Titularis Ecclesiæ, utpote magìs conducentes ad nostrum intentum, & ad praxim recitationis Divini Officii; cùm certum sit, ùt alibi diximus, & magìs etiam patebit ex Decretis infrà exhibendis, quòd de Patrono, seu Titulari Ecclesiæ recitandum sit Officium sub Ritu Dupli primæ Classis à Clero ejusdem Ecclesiæ.

Contingere itaque potest, Ecclesiam aliquando habere plures Patronos, seu Titulos, quamvis Patronus, seu Titulus, sub cujus nomine ædificata est, ac dedicata primitùs Ecclesia, ùt plurimùm sit unicus; aut si plures sint, non nisi per modum unius, id est sub uno eodemque Festo, puta SS. Gervasii, & Protasii, SS. Cosmæ, & Damiani, S. Dionysii cum Sociis &c. Quotiescunque igitur Ecclesia habet prædicto modo plures Patronos, seu Titulos per modum unius, celebratur hoc modo Festum de omnibus Sanctis Titularibus per modum pariter unius de Communi vel Martyrum, vel Confessorum, prout illis convenit.

Aliquando verò contingere potest ejusdem Ecclesiæ plures esse Patronos, seu Titulos etiam divisim, nempe quorum Festa divisim celebrantur, uti Romæ recensetur Ecclesia SS. Silvestri, & Martini; item SS. Blasii, & Caroli, quod exemplum adducit Gavantus; Parisiis verò SS. Lupi, & Ægidii, & aliæ alibi: in quo casu Officium quidem singulorum diebus suis Duplex erit, ùt innuitur in Rubrica de Duplici *num.* 1. sed Octava non conceditur, nisi Festo Principalis Titularis: ita colligitur ex Rubrica de Octavis *num.* 1. & docet Gavantus noster *Sect.* 3. *cap.* 12. *num.* 6. Guyetus tamen *lib.* 1. *cap.* 4. *quæst.* 3. §. *De cujus demùm* resolvit, quòd prædicti Sancti divisim Titulares ejusdem Ecclesiæ, æquales in omnibus omnino sunt, adducendo exempla supradicta SS. Silvestri, & Martini, SS. Blasii, & Caroli, nihilque discriminis intercedere, nisi quòd in pronunciandis nominibus alterum alteri præferre necessarium est, cùm utrumque simul non possit; unde de utroque Titulari prædicto admittit divisim Officium primæ Classis cum Octava laudatus Guyetus ibidem.

Denique contingere potest, quòd successivè dentur plures Tituli, seu Patroni ejusdem Ecclesiæ, & hoc contingit, quando Ecclesiæ jam dicatæ, ac de Sancti alicujus, aut mysterii, reive Sacræ nomine appellatæ, Patronus alter, seu Titulus superveniat, à quo ipsa nomen aliud, sive relicto, sive retento priore, accipiat; hujus rei exemplum affert Guyetus *cit. loc.* § *& hujus quidem* in Ecclesia Turonensi, quæ à S. Martino sub Titulo S. Mauritii primùm fundata, illato in ea postmodùm ab eodem S. Martino S. Gatiani prædecessoris sui, ac primi illius sedis Antistitis Corpore, suppresso deinceps S. Mauritii Titulo, appellata est, & etiam appellatur vulgò S. Gatiani: & hoc casu idem Guyetus *cit.* §. *de cujus demum* resolvit, quòd si de qualitate in ratione Tituli agitur, prior omninò, immo verò solus verè Titularis est is, sub cujus primùm nomine dedicata

cata fuit Ecclesia; si verò agitur de qualitate quoad celebritatem in Choro, seu ratione Officii, ambo pares esse censet idem Guyetus; primæ scilicet Classis. Si denique agitur quoad celebritatem in Foro, seu apud vulgus, & tunc ùt plurimùm hac in parte, posterior tempore solet prior esse fama, nominisque pervagatione, & sic in prædicta Turonensi Ecclesia nominatior est S. Mauritio Sanctus Gatianus.

Si autem Festum Patroni vel Tituli occurrat eodem die cum alio secum descripto in Kalendario sub una ratione Festi Duplicis, vel Semiduplicis, tunc fit de solo Patrono, vel Titulo sub Ritu Duplici primæ Classis cum Octava, & nihil de Socio, qui ea die omittitur, & transfertur, seu mutatur perpetuò in primam diem non impeditam, tuncque fit de eo sub ritu Semiduplici, juxta ea, quæ dicit noster Gavantus *Sect.* 3. *cap.* 10. *num.* 11. ubi affert exemplum Ecclesiæ dicatæ Sancto Sebastiano. Si autem Patronus, vel Titularis sit altioris ordinis v. g. Sanctus Philippus Apostolus, cujus Festum in Kalendario occurrit eodem die cum S. Jacobo Apostolo, tunc de translato, nempe de S. Jacobo, fit sub Ritu Duplici secundæ Classis, quia est unus de duodecim Apostolis, ùt optimè notat Gavantus suprà *cit. Sect. & cap. num.* 13. Denique si plures Sancti, quorum unus est Titularis, sunt sub ritu Simplici in Kalendario Romano, tunc in ea Ecclesia fit tantùm de Titulari sub ritu Duplici primæ Classis, & de Sociis, licèt Gavantus *ibidem num.* 12. asserat, quòd nihil omnino fit, neque eorum transfertur Festum, quia de Sancto sub ritu Simplici nulla fit translatio; attamen, cùm hæc omissio sit perpetua, posset fieri recursus ad Sacram Congregationem, ut provideat, sicùt providè in Correctione, & Approbatione Calendarii Ordinis Minorum S. Francisci Conventualium sub die 22. Januarii 1735. assignavit aliam diem pro Festo Simplici impedito semper à Duplici primæ Classis, ùt suprà adnotavimus *Gavant. Rubr. Brev. Sect.* 3. *cap.* 4. in fine nostrarum Observationum. Vide etiam ea, quæ diximus ad *caput* 12. ejusdem *Sect.* 3. sub *numeris VI. & VII.*

Laudatus Guyetus *cap.* 5. duas proponit quæstiones, nimirum, an possit mutari Patronus, seu Titulus Ecclesiæ; & an Patroni, seu Tituli Ecclesiæ Festum fieri possit, aut debeat, Ecclesiâ ipsâ benedictâ quidem, sed nondum consecratâ. Primam ex dictis quæstionibus citatus Auctor negativa decisione resolvit, nisi accedat nova Ecclesiæ Dedicatio, nam stante eadem Ecclesia cum eadem Dedicatione, inane, ac propè sacrilegum illi videtur, abdicato priori Titulo, novum alium inducere.

Ad secundam verò ex prædictis quæstionibus respondet, Festum Patroni, seu Tituli celebrari posse ante factam Ecclesiæ Dedicationem, quia in Pontificali Romano, ubi de Benedictione, & impositione primarii lapidis pro ædificanda Ecclesia agitur, præcipitur in quadam Oratione nominari Sanctum, vel Sanctam, in cujus honorem, ac nomen fundatur ipsa Ecclesia; hinc consequens omninò videtur Titulum illum exinde valere, ac veluti ipsi acquiri; adeoque ubi primùm ædificata, convenienti saltem ex parte, ac benedicta fuerit Ecclesia, & incipiant in ea celebrari divina Officia, poterit quoque, immò debebit fieri Festum de Titulo, seu Patrono ipsius; Hæc & alia Guyetus. vide super hac re Dec. in Appen.

Superest nunc, ut hoc loco subnectamus Decreta S. R. C. spectantia ad hanc rem Titularis, seu Ecclesiæ Patroni.

Usus semel introductus, & receptus in Ecclesia Cathedrali celebrandi Festum sollemniter de aliquo Sancto tanquàm de Patrono, continuandus est, licèt non sit de antiquis Patronis Ecclesiæ, vel in Breviario, de eo non fiat Officium Duplex. Ita S. R C. 15. Martii 1608. & datur in nostro Indice sub *num.* 32.

Celebrari non poteſt per totam Civitatem, vel Diœceſim, etiam de cujuscumque Ordinarii auctoritate, Feſtum cum Officio de Sancto, eò quòd in loco adſit Eccleſia Parochialis, vel Regularis, vel Abbatialis, aut aliqua Reliquia, ſed tantùm in ipſius Sancti Eccleſia Titulari, ſeu ubi aſſervatur Corpus, aut inſignis Reliquia, & non alibi. Ita S. R. C. 8. Aprilis 1628. & datur in noſtro Indice ſub *num.* 60.

Epiſcopus quando reperitur in aliquo Oppido ſuæ Diœceſis ob viſitationem, ſeu aliam ob cauſam, poteſt licitè recitare Officium Sanctorum, de quibus ex forma Rubricarum, ſeu ex conceſſione S. C. eò quòd ſint Patroni, ſeu Titulares, in eiſdem Oppidis recitatur, & ſic Præcepto de recitando Officio ſatisfacit. Ita declaravit S. R. C. die 14. Martii 1643. & datur in Appendice ad noſtrum Indicem Decretorum.

Debent Religioſi recitare ſub ritu Duplici primæ Claſſis, & cum Octava de Dedicatione, & de Titulari propriæ Eccleſiæ, ubi morantur, & ſub eodem ritu Duplici primæ Claſſis tenentur recitare de Patrono Principali loci, & de Titulari Eccleſiæ Cathedralis tantùm; ad Octavam autem non tenentur; ita S. R. C. 13. Junii 1682. & datur in noſtro Indice ſub *n.* 125.

Moniales Ordinariis locorum ſubjectæ non tenentur recitare Officia particularia Diœceſum, tenentur tamen recitare de Patrono principali loci, & de Titulari Eccleſiæ Cathedralis, necnon de ejuſdem Eccleſiæ Dedicatione, non verò de eorundem Feſtorum Octavis, ita S. R. C. 20. Novembris 1683. & datur in noſtro Indice ſub *num.* 147.

Moniales Ordinariis ſubjectæ non debent recitare Officium de Octava Dedicationis Eccleſiæ Cathedralis, nec poſſunt ad libitum, & tantùm tenentur prædictum Officium recitare ſub Ritu Duplici ſecundæ Claſſis, ita S. R. C. 11. Febr. 1702. & in noſtro Indice ſub *n.* 225. vide etiam *nn.* 81. 142. & 266. pro aliis Regularibus.

Ideò hoc loco exhibemus hoc Decretum, quamvis ſpectet ad Dedicationem Eccleſiæ, de qua infrà, quia eſt connexum cum antecedente, & quia ex hoc deducitur, quòd neque de Titulari Cathedralis Eccleſiæ poſſunt Moniales, & Regulares ad libitum celebrare Octavam.

In Titularibus Eccleſiis ſub Invocatione S. Mariæ Angelorum (apud Minores S. Franciſci) non de Dedicatione, proùt in Feſto Portiunculæ, ſed de B. Maria Eccleſiæ Titulari, proùt in Feſto S. M. ad Nives, faciendum eſt Officium, & Lectiones ſecundi Nocturni ſumendæ ſunt ex ſecundo Nocturno Nativitatis ejuſdem, mutato verbo *Natali* in verbum *Feſtivitate*. S. R. C. 10. Junii 1690. & datur in noſtro Indice ſub *n.* 162. Attamen re maturiùs perpenſa, aliquid addidit *in una Pariſien. ad 2. dub.*

Parochus duarum Eccleſiarum unitarum debet de ambarum Titulari recitare Officium juxta Rubricas, maximè ſi Eccleſiæ ſint peræquè unitæ. Ita S. R. C. 5. Julii 1698. & datur in noſtro Indice ſub *n.* 201.

V. Gavant. pag. 142. col. 2. n. 2.-- *Dedicatio verò Eccleſiæ eſt ipſamet Conſecratio &c.)* A Feſto Sancti Titularis Eccleſiæ progredimur nunc, inſiſtendo Gavanti veſtigiis, ad nonnulla diſcutienda circa Feſtum Dedicationis Eccleſiæ. Titulus igitur, & Dedicatio Eccleſiæ in multis differunt, & in aliis conveniunt; nam Titulus Eccleſiæ eſt (ùt ſuprà diximus) illud myſterium, vel ille Sanctus, à quo Eccleſia denominatur. Dedicatio verò Eccleſiæ eſt ipſamet ejus Conſecratio facta ab Epiſcopo; peracta ſiquidem novæ Eccleſiæ fabrica, cùm primùm fieri poterit, debet ab Epiſcopo ſollemni Ritu, qui præſcribitur in Pontificali Romano, dedicari, ac conſecrari, cujus Dedicationis Feſtum, quia quotannis anniverſaria recolitur celebritate, *anniverſarius* (ſcilicet *dies*) vel *anniverſarium* (nem-

(nempe *Festum*) *Dedicationis* nuncupatur; dies verò ipsa Dedicationis appellatur *natalis Templi dedicati dies.*

De origine, Rituque dedicandi, & consecrandi Ecclesias, necnon de modo celebrandi tam ipsum Festum Dedicationis, quàm diem ejus anniversarium, erudité disserunt Castaldus *lib. 2. sect. 13. cap. 4.* Gavantus *tom. 1. part. 4. tit. 16. à num. 9.* necnon hoc loco *num. 1. & 7.* Auctoresque ab eodem citati, præsertim Tobias Corona *part. 1. cap. 7.* necnon Guillelmus Durandus in Rational. Divin. Offic. ac Johannes Stephanus Durandi de Ritibus Ecclesiæ. Rursus super eadem re eruditiones varias afferunt Johannes Clericatus in Decisionibus de Missæ Sacrificio *dec. 41.* & Billus v. *Dedicatio Ecclesiæ num. 51.* ubi ostendit, Festum Dedicationis Ecclesiæ celebrandum esse, sumpto exemplo à Christo Domino, & ex auctoritate Apostolica; de qua re allegat etiam Canones Felicis IV. & Gregorii I. de Consecratione *dist. 1. cap. Sollemnitates.* Vide etiam Commentaria viri præstantissimi Josephi Catalani in Pontificale Romanum, & Martene *lib. 2. de antiq. Eccles. Ritib. cap. 13.*

De Ecclesiæ Dedicatione fit Officium, & omnino idem, ùt diximus, tam in ipsa die, in qua consecratur, quàm quotannis in die anniversaria Dedicationis, in utroque casu primæ Classis cum Octava, ùt constat ex Breviario; ita tamen, ut in ipso die Dedicationis dicatur Oratio: *Deus, qui invisibiliter &c.* in Anniversario verò dicatur alia, videlicèt: *Deus, qui nobis &c.*

Quando in Officio Dedicationis alicujus Ecclesiæ habetur aliquid de proprio, illud retinendum, & cætera de Communi supplenda, putà pro Dedicatione Basilicæ SS Salvatoris, & Basilicarum SS. Apostolorum Petri, & Pauli. Rursus aliquando contingit nihil esse sumendum de Communi Officii Dedicationis, quando nempe pro Festo Dedicationis fit Officium de Titulari, & casus datur in Dedicatione S. Mariæ ad Nives, & in Dedicatione S. Michaëlis Archangeli, in quibus Festis nihil sumitur de Officio Dedicationis, sed fit Officium de S. Maria, & de S. Michaële, ùt in Breviario habetur, quod optimè adnotavit Guyetus *lib. 3. cap. 15. quæst. 1.*

Huc spectat Decretum editum à S. R. C. die 18. Augusti 1629. & datum in nostro Indice sub *n. 69.* scilicet: Festum aliarum Ecclesiarum à Cathedrali celebrandum est tantùm in ea Ecclesia, ubi Consecrationis dies peragitur. Declarat insuper S. R. C. non posse celebrari Festum Consecrationis illius Ecclesiæ, quam certum est non fuisse consecratam, vel dubium est. Si autem constet de Consecratione, quæ ex certis indicibus, nempe ex Crucibus in parietum superficie descriptis, Altarique fixo, & immobili, vel ex aliqua inscriptione authentica deduci potest, & ignoretur dies Consecrationis, declarat, inquam, S. C. posse tunc loci Ordinarium assignare diem pro Festi prædicti celebratione. Hæc pariter quoad ultimam partem fuit sententia Guyeti ab ipso tradita *in lib. 2. cap. 1. quæst. 4.* eam deducentis ex alio, non verò ex hoc Decreto à nobis dato; & Guyeti sententiæ consentit pariter Billus *tom. 1. v. Dedicatio Ecclesiæ num. 51. §. 11.* qui ex eodem Guyeto *quæst. 6.* notat, quòd si processu temporis innotescat dies vera anniversaria, quæ è memoria exciderat, tunc suo vero rescito diei debere restitui, dummodò ex hac mutatione nullum timeatur scandalum, quia cæterùm de consensu Episcopi, vel Superiorum, ad quos spectat, poterit retineri eadem illa dies, in qua ex antiqua consuetudine solitum erat agere anniversarium Dedicationis Festum.

Spectat etiam ad hunc locum Decretum editum die 13. Junii 1682. datum in nostro Indice sub *n. 125.* necnon mox suprà allegatum, ubi egimus de Titulo Ecclesiæ; scilicet - - Religiosi tenentur celebrare sub Ritu Duplici primæ Classis cum Octava Festum tam de Dedicatione, quàm de Titulari illius Conventus, in quo morantur &c. - -

Item Regulares tenentur pariter, ùt videbimus infrà, ad celebrandum Festum Dedicationis Ecclesiæ Cathedralis.

Denique congruum pariter est hoc loco mentionem facere Decreti editi die 20. Novembris 1652. & dati in nostro Indice sub n 83. in quo habetur -- Anniversaria dies Dedicationis Ecclesiæ, dum Episcopus in Consecratione ejusdem non elegerit diem, sed consecravit Ecclesiam die &c. mensis &c. debet celebrari in futurum die, quo hactenus consueverunt celebrare.

VI. Gavant. pag. 143. col. 1. eod. n. 2.-- *Festum autem Dedicationis dignius est &c.*) Adstruit Gavantus Festum Dedicationis Ecclesiæ dignius esse Festo Sancti Patroni loci, seu Ecclesiæ Titularis, quam sententiam docuit etiam *Sect.* 3. *cap.* 8 *num.* 7. de qua re in nostris Observationibus ibidem sub *num.* 13. nonnulla nos quoque addidimus omnino videnda, ne eadem hoc loco repetamus. Ad hanc rem pertinet Decretum datum in nostro Indice sub *num* 156.

VII. Gavant. pag. 143. col. 1. num. 3.-- *Conveniunt in his &c.*) Diximus Titulum, & Dedicationem Ecclesiæ in pluribus convenire, præsertim verò in sequentibus: 1. tam Festum Dedicationis propriæ Ecclesiæ, quàm Titularis sunt primæ Classis, 2. utraque habent Octavam, nisi occurrant intra Quadragesimam, aut tempus à Rubrica generali *num.* 1. *in fine* exceptum. Uno verbo, utraque habent privilegia Festorum primæ Classis, ùt notat etiam Gavantus hoc loco, alia ibi animadvertendo.

VIII. Gavant. pag. 143. col. 1. num 4.-- *Si contingat dedicari Ecclesiam in aliquo Festo ex sollemnioribus &c.*) Docet hoc loco Gavantus inhærendo Decretis S. C. quòd si contingat dedicari Ecclesiam in aliquo Festo ex sollemnioribus, tunc ne quotannis occurrentia duo Festa se invicem impediant, potest Consecrator decernere alium diem ad celebrandum anniversarium Festum Dedicationis ejusdem Ecclesiæ à se consecratæ. Decreta à Gavanto allegata exhibentur in nostro Indice sub *num.* 16. & 17. Nomine autem Festorum sollemniorum veniunt profectò hi dies, quibus interdicitur à Rubricis cujuscunque Festi celebratio, qui quidem dies, ùt colligitur ex Rubrica *de Translatione Festorum num.* 1. sunt: Dominica 1. Adventus, Vigilia, & à fortiori dies ipsa Nativitatis Domini, Circumcisio, Epiphania, & dies ejus Octava, Feria IV. Cinerum, Dominica 1. Quadragesimæ, Dominica Passionis, Dominica Palmarum, & deinceps usque ad Dominicam in Albis inclusivè, Ascensio Domini, Vigilia Pentecostes, & deinceps usque ad Dominicam Trinitatis inclusivè, Festum Corporis Christi, Assumptio B. M. & Festum omnium Sanctorum, quibus addit etiam Guyetus *lib.* 2. *cap.* 1. *quæst.* 3. quodcunque aliud Festum primæ Classis, nimirum Festa Nativitatis S. Johannis Baptistæ, & SS. Apostolorum Petri, & Pauli; quinimmò, si lubet, ait ipse, inter Festa secundæ Classis præter Circumcisionem Domini, & Festum SS. Trinitatis suprà memorata, addi possunt tria quoque Festa B. V. Purificatio, Annunciatio, & Nativitas, quòd ea sollemniori apparatu ubique consueverint celebrari; item dies 2. Novembris, fortè etiam 3. ob Commemorationem Defunctorum in alterutro illorum fieri solitam. Prædictis Festis B. V. nunc addendum esset ob eandem rationem à Guyeto allatam etiam Festum Conceptionis ejusdem Immaculatæ Virginis. Reliqua verò omnia etiam Duplicia secundæ Classis, qualia sunt Natalitia Apostolorum, idem Guyetus censet non obligare Consecratorem ad mutandum diem Dedicationis, si forte hanc in iis fieri contingat, cùm ipsa, utpote minoris sollemnitatis, Dedicationi facilè cedant, adeoque transferri magìs deceat, quàm ipsam Dedicationem. Si quibus tamen contrarium commodius videatur, haud repugnat idem Guyetus, motus exemplo Ecclesiæ Bituricensis, quæ anniversarium Dedicationis suæ Festum

non

non die 6. Maji, quo facta est à Guillelmo de Broca 77. Archiepiscopo anno 1324. sed præcedenti, nimirum die 5. celebrat per anticipationem, ne moveat à loco suo Festum S. Johannis ante Portam Latinam.

Censet idem Auctor posse mutari à Consecratore præfatum diem Dedicationis etiam ob concursum temporum Adventus, & Quadragesimæ, ac consequentium Festorum Natalis Domini, & Paschæ, videlicèt à die 10. vel 11. mensis Decembris usque ad Octavam Epiphaniæ inclusivè; & à medio circiter Februario usque ad finem Aprilis; quia ex dicto concursu Dedicationis Octava grave dispendium pati posset, quia aliquando non posset ullo modo celebrari, & aliquando saltem abrumpi.

Denique justa causa mutandi Dedicationis diem esse potest; si Ecclesiæ Dedicatio fiat eodem die, qui Patrono, seu Titulari Ecclesiæ est dicatus; sed melius est cavere, ne quid simile occurrat jam inde ab ipsamet Ecclesiæ Dedicatione, quam utique fieri convenit alio die ab eo, quo fit Festum Patroni, seu Titularis.

Procedit Gavantus hoc n. 4. ad declarandum diem illum, quem Consecrator decernere potest ad celebrandam anniversariam Dedicationem Ecclesiæ, & ad alleganda Decreta S. C. quæ concedunt Episcopo Consecratori in actu Consecrationis facultatem mutandi diem anniversarium Dedicationis Ecclesiæ.

IX. Gavant. pag. 143. col. 1. eod. n. 4. -- *Extra actum verò Consecrationis non potest ampliùs mutari Festum &c.*) Episcopum Ecclesiæ Consecratorem transacto Consecrationis actu non posse Dedicationis Festum ampliùs mutare, & in aliam diem transferre, inconsulta Sede Apostolica, liquet ex Decretis à Gavanto allegatis, & datis in nostro Indice sub *nn.* 16. & 17. Et quamvis die 27. Novembris anno 1706. emanaverit à S. R. C. Decretum sequens, nimirum -- Cùm Ecclesia Cathedralis Ferentina fuisset pluribus in locis restaurata, & magna in parte renovata, & de illius Consecratione signa nullibi apparerent, neque aliæ probationes existerent, adhuc quia in præteritum Festum Dedicationis fuerat celebratum. S. R. C. declaravit: non indigere nova Consecratione, & Dedicationis Festum posse transferri ab Episcopo ad aliam diem fixam ampliùs non immutandam -- Quamvis, inquam, hoc emanaverit Decretum, datum in nostro Indice sub *num.* 243. nihilominùs non censetur in hoc Decreto, & in aliis similibus concessum arbitrium omnibus Episcopis in ejusmodi casibus transferendi Dedicationis Festum ad aliam diem extra actum Consecrationis, sed illis tantùm, quibus petentibus benignè indulget eadem S. C. talem facultatem. Ita pariter Lantusca in Theatro Regularium verbo *Consecratio Ecclesiæ* refert Decretum editum die 7. Augusti 1655. in quo hæc habentur -- Quia quandoque non potest celebrari Festum Consecrationis alicujus Ecclesiæ cum Octava, ob impedimentum alterius Officii, sicùt evenit in Consecratione S. Mariæ de Puteo Fratrum Minorum Strictioris Observant. de Summa Nolanæ Diœcesis, quæ fuit consecrata in die Annunciationis B. M. V. ideò instantibus prædictis Fratribus S. R. C. Ordinarii arbitrio remisit, posse transferre Festum præfatæ Consecrationis ad mensem Septembris -- Ex quo pariter Decreto colligitur, quòd occurrente simili impedimento non est in Episcopi arbitrio, transferre anniversariam Consecrationis diem, sed debet semper fieri recursus ad dictam S. R. C. pro gratiæ consecutione, quæ justa interveniente causa indulget locorum Ordinariis prædictam facultatem etiam extra actum Consecrationis.

Vide etiam Decreta mox suprà allegata spectantia ad Titularem Ecclesiæ, quorum aliqua pertinent ad Festum Dedicationis. Vide pariter Decretum editum die 18. Augusti 1629. & datum in nostro Indice sub *num.* 69.

X. Gavant. pag. 143. col. 1. eod. n. 4.-- *Servata in reliquis Rubrica de Concurrentia Octavarum, &c.)* Gavantus *Sect. 3. cap. 8. num. 7.* præfert Octavam Dedicationis Ecclesiæ Octavæ cujuscunque Sancti, vel Patroni loci, vel Ecclesiæ Titularis; digniorem verò censet Octavam Assumptionis B. M. V. Octava Dedicationis Ecclesiæ, ob rationem ibi allatam; non solùm tamen prædicta Assumptionis Octava, sed etiam Sanctorum omnium dignior certissimè censeri debet, quàm Octava Dedicationis Ecclesiæ; nam extat Decretum S. R. C. editum die 2. Martii 1695. datum in nostro Indice sub *num.* 187. rem hanc apertè declarans. Sententiam istam ante præfati Decreti emanàtionem tenuit etiam Guyetus *l.b* 4. *cap. 6. quæst. 5.* hac ratione motus, quia illius Festi Octava cuicunque alteri præferri debet, cujus Festum alteri cuicunque Festo præfertur; sed Festum omnium Sanctorum præfertur Festo cujuslibet Patroni, & Dedicationis Ecclesiæ, ùt liquet ex Rubrica X. *de Translatione Festorum*, ubi inter dies, quibus cedunt quæcunque alia Festa, numerantur ex additione Urbani VIII. Festa Assumptionis B. M. & omnium Sanctorum; ergo, ùt optimè infert idem Guyetus, Octava omnium Sanctorum pariter præferri debet Octavæ Dedicationis Ecclesiæ, accessorium siquidem sequi debet naturam Principalis.

XI. Gavant. pag. 143. col. 1. num. 5. -- *Celebrari quoque debet anniversaria Dedicatio Ecclesiæ Cathedralis, &c.)* Explicat hoc loco Gavantus, quo ritu anniversaria Dedicatio Ecclesiæ Cathedralis celebrari debeat in Civitate, necnon in Diœcesi juxta Decretum S. C. editum die 2. Maji 1619 datum in nostro Indice sub *num.* 41. Vide etiam Decretum spectans ad eundem Ritum editum 19. Junii 1700. & datum in nostro Indice sub *num.* 214.

XII. Gavant. eod. n. 5. -- *Quod celebrari debet à Regularibus, &c.)* Eadem anniversaria Dedicatio Ecclesiæ Cathedralis celebrari debet etiam à Regularibus, sed sub ritu Duplici secundæ Classis, & sine Octava, ùt declaratur in Decreto edito die 1. Aprilis 1662. & dato in nostro Indice sub *num.* 81. Hoc idem colligitur ex alio Decreto edito die 11. Febr. 1702. & dato in nostro Indice sub *num.* 225. Vide etiam Decreta data in nostro Indice sub *nn.* 147. & 176.

XIII. Gavant. eod. n. 5. -- *Neque tenentur iidem ad hoc Festum Dedicationis Ecclesiæ Cathedralis, nisi ex quadam congruentia, &c.)* Postquàm declaravit Gavantus Regulares debere celebrare Festum, & Officium Dedicationis Ecclesiæ Cathedralis sub ritu Duplici, sed sine Octava; nunc procedit ad asserendum, eosdem Regulares non solùm non teneri ad Octavam, sed ne quidem ad dictum Festum Dedicationis Cathedralis Ecclesiæ, nisi ex quadam congruentia, ut Ecclesiæ matrici se conforment. Huic Gavanti sententiæ consentit etiam Bissus *loco supracit.* § 6. Verùm ex Decretis S. R. C. mox allegatis apertè liquet, Regulares non solùm ex congruentia, sed ex præcepto verè teneri ad celebrandum dictum Officium Anniversariæ Dedicationis Cathedralis Ecclesiæ illius Civitatis, in qua morantur, sed ritu Duplici secundæ Classis, & sine Octava.

XIV. Gavant. eod. n. 5. -- *Pro varietate Orationum sumi ea poterit, quæ assignata est, &c.)* Juxta Rubricam, quæ habetur in postrema Breviarii recognitione, docet noster Auctor, quòd si concurrant, seu occurrant Dedicationum Festa, vel Octavæ, pro varietate Orationum sumi ea poterit, quæ assignata est ipsi diei Dedicationis. Huic Rubricarum dispositioni consonat Decretum editum die 27. Septembris & datum in nostro Indice sub *num.* 242.

XV. Gavant. pag. 143. col. 2. num. 6. -- *Definit præferendam esse Dedicationem propriæ Ecclesiæ, &c.)* Cùm de jure quælibet Ecclesia possit, & debeat celebrare Festum suæ Anniversariæ Dedicationis, juxta ea, quæ habentur in *Cap. Sollemnitates 1. & 2. de* Con-

Consecratione dist. 1. & cap. 1. dist. 3. eodem Tit. contingere potest, quòd eadem die occurrat Festum Dedicationis Cathedralis celebrandum, ùt diximus, à tota Civitate, & Diœcesi, & Festum Dedicationis alicujus particularis Ecclesiæ ejusdem Civitatis, in quo casu, juxta Romanæ Rotæ decisionem, tenet Gavantus præferendam esse Dedicationem propriæ Ecclesiæ Dedicationi Ecclesiæ Cathedralis; & sicùt præferenda est in propria die, sic etiam erit agendum principaliter infra ejus Octavam cum Commemoratione de Dedicatione Cathedralis per Orationem assignatam ipsi diei Dedicationis, scilicèt: *Deus, qui invisibiliter omnia contines &c.* ùt disponitur in Rubricis, & ùt mox adnotavimus.

Ex prædicta decisione Sacræ Rotæ, & Gavanti sententia sequitur, ùt alibi diximus, quòd si eodem die occurrant duo Patroni, quorum unus sit universalis totius Regni, vel Provinciæ, alter verò particularis, alicujus Civitatis existentis intra fines ejusdem Regni, vel Provinciæ, idem pari ratione agendum est, præsertim si sint ejusdem dignitatis, & Hierarchiæ; nam concurrente in aliquo illorum majori dignitate, is præferendus esse videtur; sed ante decisionem quæstionum particularium, quæ suboriri possunt in variis casibus, evolvendum est Decretum editum die 20. Julii anni 1686. & datum in nostro Indice sub *n.* 157.

Sequitur etiam ex dictis, quòd Festum Dedicationis Ecclesiæ particularis in Diœcesi, & extra Civitatem, à fortiori præferendum sit Festo Dedicationis Ecclesiæ Cathedralis, quia prædictum Festum Dedicationis Cathedralis in reliqua Diœcesi extra Urbem non celebratur cum Octava, adeoque non cum tanta sollennitate, cum quanta idem Festum celebratur in Urbe, in qua Ecclesia Cathedralis sita est, ibi enim, ùt diximus, celebratur non solùm sub ritu Duplici primæ Classis, sed etiam cum Octava. Ob hanc rationem licèt animadvertat P. Halden *part. 3. Tit. 4. §. quæritur primò*, quòd cùm Gavantus *Sect. 3. cap. 8 num. 7.* & alii ibi citati docuerint, quòd occurrente Festo Dedicationis Ecclesiæ Cathedralis in Festo Nativitatis S. Johannis Baptistæ, aut SS. Apostolorum Petri, & Pauli, debeat Officium celebrari de dicta Dedicatione, translato Festo S. Johannis Baptistæ, aut Sanctorum Petri, & Pauli in diem primam non impeditam; animadvertat, inquam, Halden, hanc Gavanti doctrinam intelligendam dumtaxat esse, ubi Festum Dedicationis ejusmodi Ecclesiæ celebratur sub ritu Duplici primæ Classis cum Octava, non autem, ubi celebratur sine Octava, nempe in Diœcesi extra Urbem, ob rationem suprà adductam, quia nimirum in reliqua Diœcesi Festum Nativitatis S. Johannis Baptistæ, aut SS. Petri, & Pauli sollenniori ritu celebratur, scilicèt cum Octava, & idcircò ibi translato Festo Dedicationis Ecclesiæ Cathedralis in diem proximam Festo IX. Lectionum non impeditam, ipsum Festum S. Johannis Baptistæ, aut SS. Petri, & Pauli proprio suo die est celebrandum. Attamen inhærendo S. R. C. Decreto sub die 6. Septembris 1727. in una Fulden. ad 3. in similibus casibus debet assignari in perpetuum alia dies pro Dedicatione, quod etiam debet fieri pro Patrono seu Titulari, & quocumque alio Duplici primæ Classis particulari, ùt apparet ex dicto & aliis Decretis.

XVI. Gavant. pag. 143. col. 2. num. 7. - - *Officium Dedicationis est Duplex majus, &c.*) Festum tum actualis, tum anniversariæ Dedicationis propriæ Ecclesiæ esse majus, nempe primæ Classis cum Octava, certissimum est apud omnes, cùm id pateat ex Rubricis tum Missalis, tum Breviarii Romani, unde tali Festo, & tali Octavæ conveniunt omnia ea, quæ diximus de Festis, & Octavis primæ Classis.

XVII. Quæritur à nonnullis, an, quando jus Parochiale veteris, sed adhuc stantis Ecclesiæ, translatum est ad aliam Ecclesiam de novo,

novo, ac loco commodiore ædificatam, Dedicatio veteris Ecclesiæ etiam nunc, ùt diximus, ſtantis, adhuc debeat quotannis celebrari à dicto Parocho, & ſuo Clero, ritu Duplici primæ Claſſis, & cum Octava?

Proponit, & reſolvit hanc quæſtionem Gobat *tract*, 3. *num*. 696 *appendice* 3. deciſione affirmativa, quam comprobat argumentis ibidem allatis à *litera b*. 3. uſque ad *lit. f*. 3. Idem Auctor eodem *tract*. 3. *num*. 6-9. & *num*. 696. *appendice* 3. *lit. o*. refert opinionem, quam tradiderunt P.Quintanaduenas, & Bruno Neuſſer, nimirum, Dedicationem annuæ cujuslibet Eccleſiæ, etiam ſolummodò benedictæ, & adhuc non conſecratæ, quotannis celebrari poſſe, ac debere cum Officio, & Miſſa; ſed idem Gobat citans Guyetum *lib*. 1. *cap*. . *quæſt*. 4. non modò obligationem, ſed etiam licentiam celebrandi Officium, & Miſſam in prædicto caſu, optimè negat, & reverà attentis Rubricis, & Decretis S. R. C. non poteſt celebrari Miſſa, & Officium anniverſariæ Dedicationis, niſi Eccleſiæ verè ab Epiſcopo conſecratæ.

XVIII. Aliam ſingularem quæſtionem proponit Halden *part*. 3. *tit*. 3. §. *quæritur* 7. nimirum quodnam Officium recitare debeat Clerus, ſeu Religioſi illius Eccleſiæ, quæ dedicatur in ipſa die Conſecrationis; an pridiè Conſecrationis poſſint primas Veſperas, & poſtridiè Matutinum, ac Laudes cum reliquis Horis dicere de die Dedicationis? Dubium hoc oritur, quia Eccleſia non remanet conſecrata regulariter loquendo, niſi manè paulò ante meridiem, & antequàm celebretur Miſſa in tali Eccleſia ab Epiſcopo Conſecratore; cùm igitur adhuc non ſit conſecrata, videtur pridiè Conſecrationis non poſſe recitari primas Veſperas de Dedicatione, & poſtridiè pariter non poſſe dici Matutinum, ac Laudes cum reliquis Horis de Feſto Dedicationis, & Conſecrationis; & equidem in Breviario proprio Ordinis Prædicatorum legitur Rubrica hæc ad rem præſentem valdè notabilis, in Feſto Dedicationis Eccleſiæ: *In primo Anno Dedicationis Eccleſiæ Officium inchoatur in Miſſa; in Hora verò, quæ ſequitur Miſſam, & deinceps in omnibus Horis uſque ad Completorium ſequentis diei excluſivè, fiat Officium totum Duplex, & die ſequenti in Matutino fiant novem Lectiones &c.* Ex quo argui poſſet ipſum ſequentem diem eſſe proprium diem Dedicationis: verùm quia ſtatim ſubditur hæc Clauſula, *Octava verò celebrabitur revoluta hebdomada eo die, quo Dedicatio facta fuerit*; hinc infert Guyetus *lib*. 2. *cap*. 1. *quæſt*. 1. ex eadem prædicti Breviarii Rubrica, diem Dedicationis non eſſe ipſum ſequentem diem feſtivum Dedicationis, ſed illum in quo reverà ſit Dedicatio; unde laudatus Auctor aſſerit, & tenet, quòd licèt Officium Dedicationis in ipſa Eccleſia dedicata incipiat tantùm in Miſſa, poſt completam videlicèt Dedicationis actionem: debuerunt tamen primæ Veſperæ, ac Matutinum cum Laudibus, necnon Prima, ac Tertia à Clero de ipſa Dedicatione antè cantari. Eandem ſententiam amplexus eſt etiam allegatus Halden, nulla tamen Guyeti mentione facta, cujus opinionem fortè non legit. Docet igitur Halden, in Feſto Dedicationis poſſe Officium à Clero Eccleſiæ dedicatæ recitari de Dedicatione à primis Veſperis uſque ad Completorium ſequentis diei incluſivè, & id colligit ex Rubrica, quæ extat in Breviario Romano *in Communi Dedicationis Eccleſiæ*, in qua cùm tam in primis Veſperis, quàm in Laudibus *pro ipſo die Dedicationis Eccleſiæ, & per ejus Octavam*, expreſsè præſcribatur Oratio in Officio recitanda, diverſa ab ea, quæ in Officio dicenda eſt, *in die Anniverſario Dedicationis, ac per iſtius Octavam*, manifeſtè ſupponitur ab Auctore Rubricarum, dari caſum, in quo Officium dicendum ſit ad primas Veſperas, ad Matutinum, & Laudes *de ipſo die Dedicationis*, & hujus Octavæ; quinimmò ſupponit idem Rubricarum Auctor, etiam primas Veſperas in ejuſmodi caſu dicendas eſſe, non poſt factam Con-

Consecrationem, sed pridiè Consecrationis de die subsequente Dedicationis, seu Consecrationis; ùt quid enim aliam Breviarium præscriberet etiam in 1. Vesperis Orationem dicendam *pro ipso die*, ùt ibi loquitur, *Dedicationis?*

Neque obest, quòd pridiè, & manè subsequenti ante absolutam Consecrationem nondum sit consecrata Ecclesia; sicùt enim, ait Halden, pridiè diei Festi, quo aliquis Sanctus Confessor obiit, uti per subsequentem Octavam citra inconvenientiam, ac falsitatem dicitur: *Hac die lætus meruit beatas scandere sedes*, (quia nimirum hæc verba dicuntur relatè ad tempus, quo re ipsa verificantur, & fictione juris Ecclesiastici, tam Vesper præcedens, quàm Octava subsequens habentur pro uno, eodemque moraliter tempore, sive die, licèt non pro singulis ejus partibus æqualiter verificentur) ita & hic suo modo contingit.

Præterea pro majori comprobatione hujus sententiæ considerandum occurrit, quòd pridiè Consecrationis alicujus Ecclesiæ ad Vesperas incipit aliquo modo ejusdem Ecclesiæ Dedicatio per Ceremonias prævias, & ritus, qui tunc exercentur. Deferuntur etenim tunc sollemniter Sanctorum Martyrum Reliquiæ ad Ecclesiam sequenti die consecrandam,& intereà collocantur in aliquo Sacello, seu Altari prope illam existente, pulsantur sollemniter Campanæ more festivo, ita, ut Ecclesiæ Dedicatio sit tunç, ut ita dicam, in fieri, & in via, licèt adhuc non sit in facto esse; quapropter cùm incipiat ex illa hora Dedicationis actualis sollemnitas, & Festum, potest etiam ejusdem Festi Officium incipi, & recitari, præsertim cùm in Oratione dicenda pro ipso die Dedicationis nullum contineatur verbum, quod supponat, & asserat, Ecclesiam antecedenter jam consecratam. Denique cùm Missa sollemniter celebranda debeat correspondere Officio, si Missa dicenda à Consecratore est de ejusdem Ecclesiæ actuali Consecratione, ùt patet ex Orationibus, quæ habentur in Missali, Officium pariter dicendum illa die à Clero eidem Ecclesiæ addicto, debet profectò esse de Dedicatione. Ex his igitur omnibus omninò suadeor admittendam esse sententiam, quam in hac re docuerunt Guyetus, & Halden suprà allegati.

Gavant. Rubr. Brev.

Limitanda tamen est hæc sententia, & excipi debent dies illi, in quibus non potest recitari quodcunque Officium etiam primæ Classis, seu Dedicationis, seu Patroni, & Tituli Ecclesiæ; unde, si Consecratio fieret in diebus privilegiatis, quales sunt Festum Paschæ, Pentecostes, Dominica prima Adventus &c. & aliis hujusmodi, de quibus sermo habetur in Rubricis tum Missalis, tum Breviarii, & de quibus suprà nos quoque mentionem fecimus, tunc profectò Officium, & Missa deberet dici diei currentis, & à solo Consecratore post Orationem diei posset addi Oratio de Dedicatione sub unica conclusione. Et idem Episcopus Consecrator rogari deberet, ut ad celebrandam anniversariam Dedicationem Ecclesiæ decernat aliquam diem adeò commodam, ut in tale Festum, aut Dominicam privilegiatam &c. non incidat.

Quamvis laudati Halden sententiæ quoad prædictum Officium adhærendum esse censeam, eidem tamen Auctori non accedo quoad alteram partem, quam ibidem docet de Missa privata dicenda antequàm consummata fuerit Consecratio; sustinet enim, quòd Sacerdotes, sive Seculares, sive Regulares Ecclesiæ, quæ consecratur, possint etiam Missam privatam de die Dedicationis celebrare, in loco idoneo, horis, & tempore præcedentibus ejusdem Ecclesiæ completam Consecrationem. Hanc, inquam, opinionem admittere non ausim, quia in Postcommunione Missæ, ipsa die Dedicationis, dicendæ, habentur hæc verba: *ut in hoc loco, quem nomini tuo indignè dedicavimus*; quæ verba convenire profectò non possunt, nisi Episcopo Consecratori celebranti post per-

actam, & completam templi Consecrationem. Et quamvis ultro admittamus prædicta verba non solùm congruere posse ipsi Episcopo Consecratori, sed etiam aliis Sacerdotibus, qui ad templi Dedicationem aliquo modo cooperati sunt, vel sua opera, vel intentione, aut votis, quibus templum illud divino cultui destinaverunt, ac dedicaverunt, si non explicitè, saltem implicitè; nihilominùs quoad temporis circumstantias iisdem Sacerdotibus accommodari profectò non possunt illa verba: *quem nomini tuo dedicavimus*, quia nondum completa censetur Dedicatio; soli igitur Sacerdoti Celebranti post Ecclesiæ Consecrationem potest convenire tò *dedicavimus*. Deinde considero, quòd Ecclesia consecranda, ante Consecrationem est omni suppellectili denudata, nullum habet Altare præparatum, & si aliquod haberet consecratum, esset omnino expoliatum, & denudatum; quapropter certissimum omnino est, quòd in præfata Ecclesia permitti nullo modo potest Sacrificii celebratio, antequàm compleatur Consecratio ejusdem Ecclesiæ. Itaque si Sacerdotes eidem Ecclesiæ addicti celebrarent in aliena Ecclesia illo die Consecrationis, se accommodare deberent ejusdem Ecclesiæ alienæ Ritibus, in qua Sacrificium peragunt. Si autem adesset aliquod Sacellum eidem Ecclesiæ aliquo modo adnexum, & idoneum ad celebrandum, ab eadem tamen Ecclesia separatum, præfati Sacerdotes adhuc non possent celebrare Missam de die Dedicationis, nisi post peractam Consecrationem, ob rationem supradictam, & in tali Sacello deberent celebrare Missam correspondentem diei currenti in Calendario, vel ad summum posset forsan permitti celebratio etiam Missæ de die Dedicationis, dicendo tamen illam Orationem post Communionem, quæ dicitur in anniversaria die Dedicationis, quia omnia illius verba proferri possunt sine ullo mendacio, & optimè etiam illi diei, & horæ congruere.

De Officio S. Mariæ in Sabbato. VIII.

RUBRICA.

1 *IN omnibus Sabbatis per annum extra Adventum, Quadragesimam, ac nisi Quatuor Tempora, aut Vigiliæ occurrant, vel nisi fieri debeat de Feria propter Officium alicujus Dominicæ aliquando infra Hebdomadam ponendum, ut in Rubrica de Dominicis dictum est; & nisi fiat Officium novem Lectionum, vel de Octava Paschæ, & Pentecostes; semper fit Officium de S. Maria, eo modo quo fit de Festo Simplici, quemadmodum circa finem Breviarii disponitur. De Festo autem Simplici in Sabbato occurrente fit tantùm commemoratio.*

2 *Cùm verò supradictis diebus fieri non potest Officium de S. Maria, nulla etiam fit commemoratio de ea propter Sabbatum; sed tantùm in Semiduplicibus (quando ejus Officium parvum non dicitur) fit consueta ejus commemor. per annum cum aliis suffragiis positis in Psalterio post Vesperas Sabbati.*

3 *Ejus Officium in Sabbato incipit Feria vj. ad modum Festi Simplicis, à Capitulo, & terminatur ad Nonam Sabbati. Si autem Feria vj. occurrat Officium ix. Lectionum, in Vesperis fit tantùm commemor. de S. Maria, cum Antiphona, Versu, & Oratione, quæ habentur in Officio ejus in Sabbato, nisi illud Officium novem Lectionum sit de eadem B. Maria, quia tunc nulla alia commemoratio de ea facienda est.*

4 Ad

4 *Ad Matutinum post Invitatorium, & Hymnum de S. Maria, dicitur unum Nocturnum cum duodecim Psalmis ferialibus, ùt in Psalterio. Versus de S. Maria, prima, & secunda Lectio ex Scriptura de tempore occurrenti; tertia Lectio, & alia omnia tam in Matutino, quàm in Laudibus, & Horis, ùt in Officio S. Mariæ in Sabbato assignantur.*

5 *Dicuntur Preces Dominicales ad Primam, & Completorium; & fiunt suffragia consueta de Apostolis, & Pace, & tempore Paschali sola commemor. de Cruce, ùt in secunda Feria post Oct. Pascha. Post Nonam nihil fit de ea, nisi consueta ejus commemor. cum aliis suffragiis, quando dicenda sunt in Officio de Dominica.*

Novæ Observationes, & Additiones ad Gavanti

Cap. VI. De Officio B. Mariæ in Sabbato.

I. Rubr. præced. n. 1. *Et nisi fiat Officium novem Lectionum, &c.*) Disponit Rubrica, & declarat, à quibusnam Festis, seu Officiis impediatur Officium Simplex B. M. in Sabbato; declarat igitur hoc Officium impediri ab omnibus Officiis ix. Lectionum, nempe ab omnibus Duplicibus, & Semiduplicibus, à diebus infra Octavas, includendo etiam Sabbata infra Octavas Paschæ, & Pentecostes, quamvis in his habeatur Officium tantùm trium Lectionum. Rursùs impeditur hoc Officium etiam à Feriis Adventus, & Quadragesimæ, & ab omnibus Vigiliis &c. proùt citata Rubrica *num.* 1. Denique inhærendo Decretis editis die 27. Aprilis 1697. & die 7. Februarii 1699. datis in nostro Indice sub *numeris* 192. & 213 impeditur etiam hoc Officium S.M. in Sabbato ab Officio ix. Lectionum concesso aliquibus Regularibus, vel alicui Diœcesi semel in Hebdomada recitando, præsertim si tota Hebdomada tale Officium non potuerit recitari.

II. Gavant. pag. 144. col. 2. n. 5. - - *In Completorio Feriæ VI. quamvis sit de Festo IX. Lectionum, &c.*) Concedit Gavantus hoc loco, quòd si in Feria VI. habeatur Officium ix. Lectionum, & sequenti Sabbato debeat recitari hoc Officium B. M. tunc in Completorio Feriæ VI. in fine Hymni debeat dici: *Jesu tibi sit gloria, qui natus es de Virgine &c.* Asseritque illud jus habere B. M. quia supponit Gavantus in tali Festo ix. Lectionum factam esse Commemorationem ejusdem Officii B. V. An verò eadem Hymni conclusio in Completorio dici quoque debeat, si omittatur dicta Commemoratio ob Officium altioris ritus, quod occurrere potest in Feria VI. negat idem Gavantus *Sect.* 5. *cap.* 6. *n.* 15. Guyetus tamen *lib.* 4. *cap.* 19. *quæst.* 3. adstruit, quòd haud multùm resisteret asserenti contrariam opinionem, hac ratione permotus, quia quamvis omissa Commemoratione B. V. nondum inchoatum fuerit Officium diei sequentis de B. V. formaliter, & expressè, nihilominùs cùm de eadem postridiè futurum sit Officium, virtute saltem censeri debet inchoatum; adeoque jam inde assumenda quæ ejus sunt, perinde atque retinentur in Festo aliquo primæ Classis occurrente infra Octavas, quæ ad Octavam pertinent, licèt de eo nulla facta sit Commemoratio.



SECTIO NONA.

DE APPENDICIBUS BREVIARII.

De Officio parvo Beatæ Mariæ, & aliis. XXXVII.

RUBRICA.

1 *DE Officio parvo Beatæ Mariæ, de Officio Defunctorum, de Septem Psalmis Pœnitentialibus, & Litaniis, & de Psalmis Gradualibus, quando & quomodo, tam in Choro quàm extra Chorum, dicenda sint, habentur suis locis propriæ Rubricæ circa finem Breviarii.*

2 *Tempore Paschali in Officio parvo Beatæ Mariæ, quod dicitur in Choro, non additur Alleluja, Antiphonis, neque Versibus, neque Responsoriis.*

Novæ Observationes, & Additiones ad Gavanti

Cap. I. De Officio parvo B. Virginis Mariæ.

I. Gavant. pag. 145. col. 1. num. 1. - - *Vel restitutum, ut scribunt in vita ejusd. m Petri, Flaminius, & Fortunatus, &c.*) S. Petrus Damiani, Monasticorum Rituum propugnator acerrimus, primus est, qui in Annalibus Ecclesiasticis Offic. parvum B. V. instituisse narratur; verùm, ùt optimè advertit Gavantus, laudatus clarissimus vir ejusdem Officii fuit potiùs restaurator, quàm institutor; quam quidem veritatem testantur etiam Scriptores vitæ ejus fide dignissimi, nimirum Johannes Monachus ejusdem S. Petri Damiani discipulus *cap.* 15. Johannes Antonius Flaminius Forocornelienfis *post medium*, Augustinus Fortunatus Camaldulensis *lib.* 5. *Histor. Camaldulensium*, & Hieronymus Rubeus *lib.* 5. *Histor. Ravennat.* Hi omnes uniformiter asserunt, Officium parvum B. V. à B. Petro non institutum, sed restitutum fuisse, ut, cujus desuetudo paulatim in suis Monasteriis irrepserat, ipso urgente, & procurante, ad pristinam observantiam revocaretur. Altiùs à Petro Damiani prædictam institutionem repetendam esse, ostendit etiam Cardinalis Bona *cap.* 12. *de Divin. Psalmod.* in utraque enim Ecclesia, Græca, & Latina, vir eruditissimus horas B. M. institutas invenit trecentis, & ampliùs annis ante Damianum. Et è Græca quidem Vincentius Belluacensis *in Spec. Hist. lib.* 17. *cap.* 103. testem profert Johannem Presbyterum Damascenum, de quo Vincentius sic scribit-- Johannes Damascenus in amore Dei, ac gloriosæ Matris ejus se exercens, monachalem habitum assumpsit, Virgoque permanens, Reginæ Virginum horas quotidie studiosissimè decantabat &c - - vivebat autem Damascenus ann. Domini 728. E Latio verò clarissimum exhibet testem præfatæ veritatis idem Cardinalis Bona Petrum Diaconum Cassinensem (non Paulum, ùt supponit Gavantus) qui in Regulam S. Benedicti insigne Commentarium composuit, quod hìc Romæ MS. asservabatur apud D. Constantinum Caieta-

jejunum: in hoc igitur libro verba faciens Petrus de Abbatibus Cassinen. Congregationis, ait: Eo die Abbas nihil aliud, nisi panem, & aquam comedat, & Canonica septem horarum Officia in commemoratione B. P. Benedicti nunquàm dimittat, salvo scilicet eo, quod in honorem Sanctæ Dei Genitricis persolvi consuetudo est, quod etiam generaliter sub districto præcepto Cassinensi Congregationi Zacharias Papa observari præcepit, constituens, ut totius anni tempore, tam æstatis, quàm hyemis, ante nocturnale, vel diurnale Officium, mox ut Fratres in Choro convenerint, incipiant Officium de S. Benedicto: & eo expleto, inchoent Officium, quod Regula præcipit, adjuncto etiam S. Dei Genitricis, & Virginis Mariæ Offic. - - Hæc Petrus Diaconus, qui & alibi eandem institutionem ad Gregorium II. refert. Hic autem, teste Baronio, Pontificatum iniit anno salutis 715. cui post Gregorium III. successit Zacharias. Ex quibus omnibus liquet prædicti Officii usum, & institutionem antiquiorem esse, quàm vulgus hominum putet.

II. Gavant. eod. n. 1. - - *Decreto deinde Urbani II. &c.*) Urbanus II. Romanus Pontifex utique in Concilio apud Clarummontem in Galliis celebrato an. 1095. sancivit, ut Sanctissimæ Virginis Officium jam à quibusdam Monachis frequentatum, etiam à Clericis recitaretur; quod quidem Officium in præfata Synodo Clericis omnibus præscriptum, deinceps tanto studio propagatum fuit, ut ipsi etiam Laici illud soleant frequentare.

III. Gavant. pag. 146. col. 2. num. 11. - - *Et quia Rubrica hac de re in loco proprio Breviarii non habetur, &c.*) Non solùm ex Decreto edito die 28. Martii 1626. & dato in nostro Indice sub *num.* 52. sed etiam ex superiori recenti Breviarii Rubrica habetur, quòd in Invitatorio, Antiphonis, & Responsoriis hujus parvi Officii B. V. tempore Paschali non sit addendum *Alleluja.*

IV. Gavant. pag. 147. col. 1. n. 12. - - *Eo casu transfertur etiam mutatio Officii, &c.*) Docet hic Gavantus, quòd si contingat transferri Festum Purificationis ob Dominicam privilegiatam, seu aliam ob causam, eo casu transferatur etiam Officium parvum B. V. quod præscribitur recitandum à primis Vesperis Nativitatis Domini usque ad diem Purificationis; verùm attento Decreto edito die 11. Januarii 1681. & dato in nostro Indice sub *num.* 114. in quo sancitum fuit, quòd translato Festo Purificationis, non sit protrahenda etiam recitatio Antiphonæ *Alma Redemptoris &c* sed die 2. Februarii post Completorium, illa dimissa, sumi debeat Antiphona: *Ave Regina Cælorum &c* & attentis etiam aliis Decretis datis in nostro Indice sub *numeris* 179. & 232. hoc idem confirmantibus, censeo in prædicto casu translationis Festi Purificationis, non esse transferendam mutationem Officii parvi B. V. quia in Laudibus ejusdem Officii, quod recitatur à Nativitate Domini usque ad Festum Purificationis B. M. habentur Antiphonæ, quæ spectant ad ejusdem Puerperium, quæ terminare debent die 2. Februarii, & idcircò translato Festo Purificationis, illi, qui recitant Officium parvum B. M. V. statim post diem 2. Februarii, debent recitare illud, quod præscribitur dicendum à die post Festum Purificationis usque ad Vesperas Sabbati ante primam Dominicam Adventus.

Novæ Observationes, & Additiones ad Gavanti

Cap. II. De Officio Defunctorum.

I. Gavant. pag. 147. col. 2. n. 2. - - *Ab Apostolis ortum habet &c.*) Christianorum viventium preces suffragari posse, & prodesse Fidelium Defunctorum Animabus in Purga-

torii carcere detentis, est certissimum Fidei dogma, & idcirò Sancta Mater Ecclesia salubri consilio decrevit, quòd Sacerdotes in suis Sacrificiis recolant semper eorundem Defunctorum memoriam, quod olim fieri solebat recitatis ex sacris Diptychis mortuorum nominibus, ut ex Sacris Canonibus constat, præsertim verò ex epistola Johannis Constantinopolitani ad Hormisdam, & ex epistola ejusdem Hormisdæ. Erant autem Diptycha duplices tabulæ, quæ in formam libri claudebantur, quarum una parte Defunctorum, altera Vivorum insignium nomina inscribebantur. Deinde piaMater Ecclesia speciale etiam Officium pro Defunctis instituit recitandum post reliquas horas Canonicas. Hujus Officii Defunctorum, ùt nunc est, institutio quamvis ignoretur, constat tamen, consuetudinem preces effundendi pro Animabus Defunctorum ab ipsis Apostolis emanasse. Guillelmus Durandus Officii, de quo loquimur, ordinationem refert ad Origenem, cujus rei testes allegant nonnulli SS. Isidorum, & Augustinum, ùt notat etiam Gavantus hìc; Arnoldus Wion *lib.* 5. *Ligni Vitæ*, auctorem hujus Officii facit Amalarium; sed quia mala fide testes proferunt antiquiores, haud digni plenaria fide credendi sunt, ait Cardinalis Bona *cap.* 13. *de Divin. Psalmod.* §. 2. Eadem ex causa explodendam esse censet opinionem Isidori de Isolanis, qui S. Ambrosio, & Jacobi de Valentia, qui Divo Augustino hujus Officii originem adscribunt; in hoc verò conveniunt omnes, antiquissimum esse hoc Officium, & à primis Ecclesiæ PP. institutum.

II. Gavant. pag. 148. col. 1. n. 3. - *Itemque in die Depositionis, tertio, septimo, trigesimo &c.*) Defunctorum memoria solet generaliter sollemnius celebrari non solùm in die obitus, seu Depositionis Defuncti, sed etiam in die tertio, septimo, trigesimo, ab ipsa die Depositionis, seu obitus, & pariter in die Anniversario, quæ institutio antiquissima est, ùt ex Augustino, & aliis PP. Testimoniis comprobat Joseph Vicecomes.

Advertendum hoc loco est, quòd si nomine Depositionis intelligatur ipsa Corporis Defuncti Terræ traditio, ac commendatio, juxta illud S. Andreæ: *Tempus est, ut commendetur terræ Corpus meum*, non est in eo sensu Depositio idem, quod obitus; erit tamen ea utriusque dies, si eodem die Corpus sepeliatur, quo Defunctus obiit, secùs si postridiè, vel in longum tempus exequiæ differantur. Et quamvis non sit omnino improbabile à die Depositionis in hoc sensu acceptæ, posse computari dies tertium, septimum, & trigesimum, immò & anniversarium; communior tamen usus est, & Rubricarum sensui conformior, ut ab ipso die veri, & naturalis obitus personæ defunctæ præfati dies tertius, septimus, trigesimus, & anniversarius computentur. Noster Auctor *tom.* 1. *part.* 4. *tit.* 18. *num* 9. sui Thesauri non improbat præfatos dies computandos esse à die sepulturæ, sed monet hac in parte sequendam esse locorum consuetudinem.

Mysticas harum dierum rationes eleganter reddunt, & explicant Amal. *lib.* 3. *cap.* 44. & *lib* 4. *cap.* 42 necnon Alcuinus in fine libri de Divinis Officiis; breviter nos dicemus, quòd die tertia peculiaris, & sollemnior fit Defunctorum recordatio, quia sicùt Christus, tertia die resurgens ex mortuis, vitam nostram in melius reparavit; ita nos tertia die pro Defunctorum Animabus preces, & Sacrificia offerentes, illorum feliciorem statum, & æternæ Beatitudinis gloriam exoptamus; necnon spem futuræ Resurrectionis profitemur. Septimo quoque die fit Defunctorum specialis recordatio, vel quia septima hebdomadæ dies Sabbatum est, Dominum autem Sabbati precamur, ut Requiem æternam Defunctorum Animabus donet; vel quia sicùt filii Jacob, *Gen. cap.* 50. optimi Patris celebrantes exequias, impleverunt septem dies, juxta illud Ecclesiastici 22.

13.

13. *Luctus mortui septem dies*, ita nos eorundem exemplo insistentes die septimo specialem facimus Defunctorum memoriam. Ad celebrandam verò trigesimam diem veteris pariter Testamenti exemplum nos excitat, *Num.* enim *cap.* 10 & *Deut.* 34. legimus, quòd omnis multitudo filiorum Israël videns occubuisse Aaron, flevit super eum triginta diebus; itemque cùm mortuus esset Moyses, fleverunt eum triginta diebus in Campestribus Moab. Denique anniversarium diem repetimus, quia, si fortè Animæ, quæ lustralibus flammis cruciantur, nondum expiatis criminibus, nostris suffragiis indigeant, iis possint adjuvari, & à pœnis, quas adhuc patiuntur, erui; melius enim est, ut illis superfint nostra suffragia, quàm ut per oblivionem, vel incuriam nostram desint.

III. Gavant. pag. 148. col. 2. eod. n. 3. -- Licèt in Psalmo dicatur: *Ad Deum fontem* (non fortem) *vivum &c.*) Supponit Gavantus in Psalmo 41. debere legi: *Sitivit Anima mea ad Deum fontem vivum*, non verò *fortem vivum*. Attamen reverà in editione vulgata nostra Communi, & approbata, nec non in Psalterio cum Canticis edito à Cardinali Thomasio, & ab eodem doctissimis Commentariis illustrato legitur - - *Ad Deum fortem: vivum*; quæ verba ita explicat idem Thomasius: Anima mea flagrans, sitivit, ac desideravit ardenter Deum fortem, ac viventem. Observare etiam est, quod cùm tò *fortem* in Psalterio mox memorato, leganius inclusum inter asteriscum * & duo puncta; juxta regulas, quas tradit Beatus Hieronymus in Præfatione allata ab eôdem Thomasio, de Hebræis voluminibus additum esse intelligere debemus juxta Theodotionis editionem, qui simplicitate sermonis à septuaginta Interpretibus non discordat.

IV. Gavant. eod. n. 3. -- *Neque in Officio Duplici, &c.*) Tradit hoc loco Gavantus Psalmum *Lauda anima mea Dominum &c.* in fine Vesperarum, & Psalmum *De profundis &c.* in fine Laudum, minimè dici in Commemoratione omnium Defunctorum, neque in depositione Defuncti, si tres Nocturni dicantur ex Rituali Romano Pauli V. neque in Officio Duplici, pari ratione &c. Verum utique est, & in die Commemorationis omnium Defunctorum, & in die depositionis Defuncti omittendos esse prædictos Psalmos in Vesperis & Laudibus respectivè, sed nunc falsum est, omitti pariter debere eosdem Psalmos, quotiescunque recitatur Officium Defunctorum sub ritu Duplici: Contraria enim habentur Decreta; primum quidem emanatum die 5. Julii 1698. in *Coll. n.* & datum in nostro Indice sub *num.* 205. Secundum verò emanatum die 23. Junii 1736. in *Einsidlen.* datum in nostro Indice sub *num.* 335. & alia ibi indicata, in quibus sancitum est, debere omitti prædictos Psalmos solùm in die Commemorationis omnium Fidelium Defunctorum, & in die depositionis Defuncti.

Difficiliter acquiescentes ejusmodi Decretis PP. Eremitæ Ord. Camaldulensis in Regno Neapolitano commorantes, recursum recentissimè habuerunt ad Sacram Rituum Congregationem, humillimè petentes Decretum, quo statuatur, ut in Anniversariis Defunctorum, quoties Officium recitatur integrum cum tribus Nocturnis, toties in Vesperis omittatur Psalmus *Lauda anima mea Dominum &c.* & Psalmus *De profundis &c.* in Laudibus. Sacra autem Congreg. cautè procedens in decisione cujuscunque dubii, & in editione suorum Decretorum, in præsenti casu exquisivit Suffragium Illustrissimi Domini Venantii Philippi Piersantes Apostolicarum Ceremoniarum Magistri, cujus doctissimam Consultationem iisdem omnino verbis, quibus eam coram Eminentissimis ac Reverendissimis DD. Cardinalibus exposuit, congruum arbitror hic exhibere.

Emi-

Eminentissimi, ac Reverendissimi Patres!

QUum asserant Patres Eremitæ Ordinis Camaldulensis in Regno Neapolitano degentes, ritè se ac studiosè Ecclesiasticis Rubricis inhærere, quibus Monachi S. Benedicti Regulam professi in divina Psalmodia persolvenda se conformant; ideò petunt ab Eminentiis Vestris firmiter sanciri, ut in Anniversariis Defunctorum, quoties Officium recitatur integrum cum tribus Nocturnis, toties in Vesperis omittatur Psalmus -- *Lauda anima mea Dominum* --, & Psalmus -- *De profundis* -- in Laudibus: hisce fulti rationibus, quòd à Breviarii Monastici Rubricis ita demandetur; & qu d ita doceat Gavantus in suo Thesauro Sacrorum Rituum.

Ecce jam tertiò, supremo Sacræ hujus Congregationis præcepto impellor ad opinionem meam, qualiscumque ea sit, proferendam; quamvis de hac eadem difficultate semel anno 1736. ab Abbate Celeberrimi Monasterii Einsidlensis in Helvetia, referente Eminentissimo, ac Reverendissimo D. Cardinali Spinula proposita: iterumque anno 1737. Capellanis Ecclesiæ S. Mariæ Gratiarum Oppidi quindecim Nolanæ Diœceseos efflagitantibus, à claræ mem. Eminentissimo Domino Cardinali Zondadari coràm Eminentiis Vestris accuratè expensa, mentem meam aperuerim; in qua adhuc perseverans, servanda esse Decreta, in Einsidlensi, & in Nolana omnium Suffragiis nuperrimè vulgata, censerem. Decretorum autem est hujusmodi tenor. -- Serventur Rubricæ Breviarii Romani, & Ritualis itidem Romani; nempe: -- Psalmi -- *Lauda anima mea Dominum* --, & -- *De profundis* -- omittantur in die Commemorationis omnium Fidelium Defunctorum, & in die depositionis Defuncti.

Quamvis enim in impressis recèns Breviariis Monasticis Ordinis S. Benedicti legatur sequens Rubrica: -- *Psalmi supradicti non dicuntur in die Commemorationis omnium Fidelium Defunctorum, nec quando dicuntur tres Nocturni* -- tamen non constat, cujusnam auctoritate Rubrica hæc immutata fuerit, eique facta notabilis additio, quæ, ùt inferiùs innotescet, Ritualis Romani dispositioni penitùs adversatur. Siquidem postremum Rubricæ membrum - *Nec quando dicuntur tres Nocturni* -- non modò non reperitur in pervetustis Breviariis Monasticis Summorum Pontificum Pauli V. & Urbani VIII. auctoritate recognitis, sed ne legitur quidem in ipso Breviario Romano, in quo sic habetur: -- *Qui Psalmi non dicuntur in die omnium Fidelium Defunctorum.*

Quapropter re diligenter investigata, triginta ab hinc circiter annis liquet, additionem hanc, nemine consulto, Breviariis Monasticis insertam perperàm fuisse. Nam, quæ priùs, & juxta ordinem recitationis Officii (ùt adhuc extat in Breviario Romano) apposita fuerat post Vesperas, diemque Commemorationis omnium Fidelium Defunctorum, tamquàm sollemniorem dumtaxat designabat; nunc perturbatè post Laudes, dies quoscumque, quibus alicujus arbitrio Agenda pro Mortuis fit, sine ullo discrimine complectitur.

Neque meum intellectum movet, innovatæ huic Rubricæ conformis præclarissimi Viri Bartholomæi Gavanti sententia, qui in prælaudato Thesauro Sacrorum Rituum super Rubric. Breviarii Romani *Sect. 9. cap. 2. num. 3.* disertè sic habet: -- *Psalmi in fine Vesperarum, & Laudum non dicuntur in Commemoratione omnium Fidelium Defunctorum: neque in depositione Defuncti, si tres Nocturni dicantur: neque in Officio Defuncti pari ratione: contraria enim est ratio illorum, ac noni Responsorii longioris -- Libera me Domine, -- quod non modò dicitur in prædicta Commemoratione, sed etiam quandocumque dicuntur novem Lectiones. Quare omittuntur illi Psalmi, quandocumque dicitur hoc Responsorium.* -- Notetur quæso sequens locutio: -- *& hi casus videntur omissi in Breviario.*

Con-

Contra hanc sententiam, pro Eminentiarum Vestrarum Decretis, illorumque firma executione propognaturus, brevem ita sermonem instituo. Esto, quòd in Breviario hi casus non solùm non videantur, sed reverà sint omissi; quid inde? Integrum Breviario supplementum defert Rituale Romanum Pauli V. Pontificis Maximi jussu editum, & juxta suas Apostolicas literas *inviolatè servandum*; in quo, eos, quos Gavantus asserit omissos casus, omnes, & singulos expressos legimus, ipsique Gavanto perspicuè adversantes; enunciantur enim præter diem depositionis Defuncti dies tertius, septimus, tricesimus, & Anniversarius. Posita igitur dissimilitudine præcepti Ritualis Romani ab opinione Gavanti, aliter ac Vir iste, cæteroquin Sapientissimus, tenet, sentire nos oportet.

Rituale Romanum, quod pluribus precibus morientes juvandi modum præstituit, animabus quoque mortuorum debita ipsis Suffragiorum accessione Religiosè consuluit. Primò in deductione funeris: secundò in Exequiis Corpore præsente faciendis: tertiò tandem absente Corpore in recitatione Officii pro temporis opportunitate, & Ecclesiarum consuetudine; quod sonat idem, ac semper, & quandocumque Mortuorum Officium recitatur.

Ubi liber Ritualis tractat de Exequiis Corpore præsente, ita disponit: -- *Deposito feretro &c. & cereis accensis circa Corpus, dicatur officium Mortuorum cum tribus Noct. & Laudibus ut infra ponitur &c. & duplicantur Antiphona.* -- Atquia diem illum pro Defuncto tamquam sollemniorem considerat; proùt Catholica Ecclesia pro universis Defunctis statuit diem secundum Novembris, non vult recitari Psalmos in precibus post Officium. Ideoque post designatam ad Canticum -- *Benedictus* -- Antiphonam -- *Ego sum* -- Subdit per extensum Preces, & Orationem sine Psalmo dicendas, & in dicendis Precibus genuflexionem non demandat.

Gavant. Rubr. Brev.

Verumtamen DefunctorumOfficium càm soleat aliis etiam diebus pro temporis opportunitate, & Ecclesiarum consuetudine recitari, ac præcipuè in diebus tertio, septimo, tricesimo, & Anniversario; quamvis duplicari Antiphonas jubeat Rituale Romanum, nihilominùs post Psalmos Vesperarum apponit Preces, & Psalmum -- *Lauda anima mea Dominum* -- omittendum juxta mentem Gavanti, & insuper apertis notis particularem hanc addit Rubricam: -- *Sequentes Preces dicuntur flexis genibus, similiter & ad Laudes.*

Rubrica ista apposita post aliam Rubricam, quæ firmat ritum servandum in recitatione Officii Mortuorum *pro temporis opportunitate, & Ecclesiarum consuetudine* (verba sunt Rubricæ,) casus omnes, qui Gavanto videntur omissi in Breviario Romano, contineri in Rituali clarè demonstrat, ritumque celebrandi quocumque tempore Mortuorum Officium exponit: hoc intercedente discrimine, quòd sive postulet temporis opportunitas, sive urgeat Ecclesiæ consuetudo, nunquam duplicandæ sint Antiphonæ, nisi in die tertio, septimo, tricesimo, & Anniversario.

Sanè in servando Ritu duplicandarum Antiphonarum, uno discordante Gavanto, omnes inter se conveniunt Auctores, Bissus videlicèt, Guyetus, Halden, & Barusfaldus, asserentes, duplicandas esse Antiphonas, non quoties Officium recitatur integrum; sed juxta Rubricas generales Breviarii Romani tit. 1. de Officio Duplici, quando illud dicitur in Commemoratione omnium Fidelium Defunctorum, & in die obitus, seu depositionis Defuncti. His verò diebus cùm Rituale Romanum *tit. de Officio Defunctorum* addat tertium, septimum, tricesimum, & Anniversarium; patet regulam duplicandi Antiphonas non desumi

Z z

sumi ab eo, quòd in Officio dicatur Invitatorium cum tribus Nocturnis, sed à tempore, & ab occasione, qua Officium decantetur. Nam illi dies sicuti mysterio vacui minimè sunt; ita in iis aliquam sollemnitatis significationem exhibendam præcipit Rituale Romanum. Et jure optimo E. E. V. V. in prædicta Nolana anno elapso decreverunt: servandas esse Rubricas Breviarii, & Ritualis Romani; & Antiphonas duplicandas esse in Commemoratione omnium Fidelium Defunctorum, in die obitus, seu depositionis defuncti, in die tertio, septimo, tricesimo & Anniversario dumtaxat.

Duo hic sunt diligenter adnotanda; primum, quòd non obstante Antiphonarum duplicatione, ex vi Rubricæ Ritualis Romani, in casibus à Breviario omissis, Precibus addendi sunt Psalmi; alterum, quòd hujusmodi Preces flexis genibus sunt recitandæ. In hac genuum flexione concordat etiam Gavantus, cujus verba dd. *Sect.* 9. *& cap.* 2 refero: -- *In fine Vesperarum, & Laudum dicuntur Preces -- semper -- flexis genibus, etiam quando omittuntur Psalmi*; -- id est, ad ejusdem Gavanti sensum, quando duplicantur Antiphonæ.

Admissa genuum flexione in Precibus, etiam quando Officium Defunctorum recitatur sub ritu Duplici, corruere videtur, tamquàm vana, ratio, quam affert Gavantus; nempe quòd in fine Vesperarum, & Laudum Psalmi non sint dicendi, propter Responsorii longioris -- *Libera me Domine* -- recitationem in tertio Nocturno. Nam præterquàm quòd Responsorii longioris contextus nil commune, vel quid relativum habet cum Psalmis, illorumque locutione; Regularis est Officii Divini ritus, ut, quoties in eo Preces dicuntur flexis genibus, toties non recitentur Preces Dominicales, sed flebiles Preces, quæ in vesperis Psalmum -- *Miserere*, -- in Laudibus verò Psalmum -- *De profundis* -- ex veteri Ecclesiæ instituto exposcunt, præter alias Preces cætetis Horis minoribus adjunctas. Insuper extra Horas Canonicas, Mortuorum Officium proprios habet ritus, qui si in Breviario non videntur expressi, luculenter explicati, & appositi sunt in Rituali Romano. Si igitur, ex Gavanti sensu, benè stat, præter diem Commemorationis omnium Fidelium Mortuorum, & diem obitus, seu depositionis Defuncti posse aliis temporibus Antiphonas duplicari, & nulla duplicandarum Antiphonarum habita ratione debere ad Preces semper genuflecti; cùm genuflexio ex communi Patrum, & Liturgicorum Scriptorum sententia indicet mærorem precum, & mœstis flebilibusque Precibus semper addantur Psalmi, æquum, & justum erit, ut Ritualis Romani dispositione, cui Sacræ hujus Congregationis Decreta accessere, servata, Psalmi -- *Lauda anima mea Dominum*, ac -- *De profundis* -- semper dicantur post Vesperas, & Laudes Defunctorum, etiamsi pro temporis opportunitate, & Ecclesiarum consuetudine fiat pro iis Agenda cum tribus Nocturnis, & Antiphonarum duplicatione.

Quare salvo semper meliori, supremoque Eminentiarum Vestrarum judicio, rescribendum putarem. Serventur Decreta in Einsidlensi 23. Junii 1736. & in Nolana 3. Augusti 1737. videlicèt Psalmi -- *Lauda anima mea Dominum* -- & -- *De profundis* -- omittantur in Precibus post Officium in die Commemorationis omnium Fidelium Mortuorum, & in die obitus seu depositionis Defuncti dumtaxat; cæteris autem diebus semper, & omnino dicantur.

Hæc Præfatus præstantissimus Vir, cujus opinioni adhærens S. R. C. confirmavit mox allegata Decreta Die 8. Martii 1738. *in una Eremitarum Ord. Camaldulen.*

Cæterùm ad Defunctorum Officium spectant pariter Decreta data in nostro Indice sub *n.* 8. & 64.

V. Ga-

V. Gavant. pag. 150. col. 1. n. 12. -- *Sed ratio non convincit &c.* Quamvis Gavantus in hac, & aliis editionibus approbet sententiam Castaldi asserentis, quòd si in Adventu, & Quadragesima dici nequeat Officium Defunctorum in Feriis secundis, eò quia hæ reperiantur omnes impeditæ Festis novem Lectionum, non idcircò debeat dici tale Officium semel in dictis mensibus memoratorum temporum, prima die non impedita; attamen non approbat idem Gavantus rationem adductam ab eodem Castaldo, sed ideò tenet hanc sententiam, quia verba Rubricæ à se allegata sic loquantur: *ante Quadragesimam prima die non impedita dicitur Officium Defunctorum: & ante Adventum prima die non impedita dicitur Officium Defunctorum*; quæ verba ita intelligi debent, ut intra Quadragesimam nulla habeatur ratio mensis, sed solummodò Feriarum secundarum, quando non sunt impeditæ Officio novem Lectionum. In prima editione suorum Commentariorum post illa verba: *Si verò aliquo anno Feriis secundis omnibus impeditis non dicatur Officium Defunctorum, parùm refert* -- Hæc addebat sincerè doctissimus Auctor -- Secutus igitur aliorum opinionem, quæ favebat magis Defunctis, edidi Ordinem perpetuum Divini Officii cum affirmativa sententia; quam, re meliùs considerata, existimo minùs certam, minusque consonam Rubricarum verbis, & corrigo meipsum cum aliis, qui in Calendariis editis præscribunt Officium Defunctorum in Adventu, ratione mensis, quando impeditæ sunt Feriæ secundæ, tunc enim in toto Adventu, seu Quadragesima non præcipitur Officium Defunctorum -- Hæc Gavantus in prima sua editione, qui reverà in Ordine perpetuo Divini Officii ab eodem evulgato Bononiæ anno 1625. in prima Tabula ponit Officium Defunctorum recitandum die 6. Februarii, quæ est Feria VI. intra Quadragesimam; & in Tabula 25. præscribit idem Officium Defunctorum recitandum die 1. Martii in Feria V. quæ immediatè sequitur Feriam IV. Cinerum; at Rubricarum verbis meliùs examinatis in suis doctissimis Commentariis, quæ primò evulgavit Romæ anno 1628. sententiam negativam amplexus est, ùt ex ejusdem verbis suprà allatis manifestè patet; nec non in Tabulis quas eidem operi adtexuit.

VI. Gavant. pag. 151. col. 1. n. 15 - *Vesperæ quidem debent recitari post Vesperas, &c.*) Confirmat Gavantus hanc suam, & communem sententiam circa horam recitandi Vesperas Defunctorum, etiam in diebus Festivis, Decreto, quod datur in nostro Indice sub *n.* 8.

VII. Gavant. pag. 151. col. 2. n. 18. -- *Excepta Commemoratione omnium Fidelium Defunctorum, &c.*) De obligatione recitandi hoc Officium in die Commemorationis omnium Fidelium Defunctorum, locutus est Gavantus *Sect.* 3. *cap.* 13. ubi etiam nos aliqua adjecimus. Decreta verò spectantia ad ritus celebrandi hoc Officium, nec non Missas dicta die Novembris, exhibuimus suprà in nostris Additionibus ad *caput* 13. *Sect.* 7. sub eadem die 2. Novembris.

IIX. Gavant. pag. 151. col. 2. n. 20. -- *In aliis verò diebus, &c.*) Quando Officium Defunctorum debet recitari pro adimplenda Testatorum voluntate, absque dubio recitari poterit etiam in Choro in iis diebus, quibus permittitur Missa de Requiem. In aliis verò diebus, in quibus prohibetur Missa de Requiem, adhuc recitari poterit, ait Gavantus; nam dispar est ratio inter Missam, & Officium; illa namque suppleri potest cum Missa de die, ùt ipse Gavantus docuit *tom.* 1. *part.* 3. *tit. XII. n.* 19. *& seqq.* (& nos etiam innuimus in nostris Addit. *ad tit.* 5. *part.* 1. *n.* 2. dicendo, quòd in Festis solemnibus, & privilegiatis, in quibus non potest cantari Missa de Requiem etiam præsente Cadavere, posset applicari pro defuncto Missa illa solemnis, quæ cantatur de die Festo, vel de Dominica privilegiata; dummodò tamen

men possit liberè applicari talis Missa, quia in illis Ecclesiis, in quibus Missa Conventualis, quæ sollemniter cantatur, debet applicari pro Ecclesiæ Benefactoribus, ùt contingit in Ecclesiis Cathedralibus, & Collegiatis, non posset applicari pro Defuncto, cujus Cadaver est præsens, dicta Missa Conventualis) At Officicum Defunctorum suppleri non potest cum Officio de die, idcirco in prædicto casu poterit Officium Defunctorum sine Missa decantari etiam in diebus Festivis, cum illa exceptione Festorum primæ, & secundæ Classis &c. quam proponit Gavantus. Prædicta Regula profectò locum habet in die tertio, septimo, & tricesimo ab obitu Defuncti, in quibus pro eo potest sollemniter recitari Officium; pro die verò Anniversario serventur dispositiones illæ, quas tradit Gavantus 1. *tom. part.* 2. *tit.* 5. & de quibus nos quoque fusè locuti sumus, exhibendo S. C. Decreta pro Translatione Anniversariorum, quando occurrunt in diebus, quibus vetitum est ea celebrari, & præscribitur, quomodo debeant transferri. Eo igitur die, quo transferuntur Anniversaria, sicùt differtur celebratio Missæ, sic differri debet recitatio Officii.

Si autem sermo sit de die obitus, seu depositionis Defuncti, cùm duo dumtaxat dies sint, in quibus liberum non est corpus Defuncti sepulturæ tradere, nempe dies Parasceves, & dies Paschæ, ex Rituali Romano Pauli V. tunc liberum non est iis diebus publicè Officium Defunctorum persolvere, quibus (quoad publicam Officii recitationem) addendi sunt etiam Feria V. & Sabbatum Sanctum, in quibus S. R. C. Decreto dato in nostro superioris Tomi Indice sub *n.* 690. vetuit celebrari Exequias Defunctorum, permittens recitari Officium & Preces privatim tantùm. Cæteris anni diebus publica hæc Officii Defunctorum recitatio libera est, quamquàm laudanda sit aliquarum Ecclesiarum consuetudo, quæ in Festis sollemnioribus hujusmodi Officium sub Vesperum post expletum diei Officium differunt. Vide Decretum editum die 12. Julii 1628. datum in nostro Indice sub *n.* 64.

Novæ Observationes, & Additiones ad Gavanti

Cap. III. De Psalmis Gradualibus.

I. Gavant. pag. 152. col. 1. n. 1 -- *Qui dicuntur Canticum graduum, & Ascensionis &c.*) Quindecim in Psalterio Psalmi, nimirum à Psalmo 119. usque ad 134. Graduales appellantur: in Textu Hebræo præfatus titulus idem sonat, *ac Canticum Ascensionum*; in Chaldæo verò *Canticum quod dictum est in Ascensionibus Abyssi.* Hæc autem Chaldæi explicatio ex Hebraicis Traditionibus derivatur; ferunt etenim, cùm Templi fundamenta post regessum è captivitate jacienda essent, tantam è terra aquæ copiam erupisse, ut ad quindecim cubitos elevaretur; illa autem etiam, atque etiam affluente universi Mundi salus periclitabatur, nisi Architophel, inscripto quindecim gradibus Templi nomine ineffabili Jehovah, prompto remedio rebus afflictis succurrisset. Ad eam historiam referunt Judæi Psalmum 126. *De profundis clamavi &c.* qui unus est è Gradualibus. Junius, & Tremellius allegati ab Augustino Calmet in suo eruditissimo Dictionario Sacræ Scripturæ v. *Psalmi Graduales* vertunt: *Canticum excellentiarum*, sive *Canticum eximium*, quod aliis doctis Interpretibus non improbatur.

Communem tamen interpretationem

Can.

Canticum graduum, vulgò plures sequuntur, sumpto hoc nomine ex quindecim gradibus Templi, in quibus cantabantur, & equidem non solùm primi ædificati à Salomone, sed etiam secundi Templi à Zorobabel constructi, ùt ex Rab. David. asserit doctissimus Villalpandus *tom. 2. in Ezechielem Prophetam pars. 2. c. 34.* Eandem sententiam tradidit S. Hilarius Præfat. *in Canticum graduum* dicens: *esse autem in Templo gradus quindecim, historia nobis locuta est.* Sed cùm gradibus hìc Ministrorum gradus indicari arbitretur, tandem in ea versatur sententia, ut Sacerdotem Summum per hunc graduum numerum in Sancta Sanctorum intrare solitum arbitretur. S. Hieronymus verò, seu potiùs alius Auctor sub ejus nomine, super Psalmum 119. ex ipso Psalmorum contextu confirmare videtur, ad gradus Atriorum Templi hunc Psalmorum numerum respexisse; quamvis mysticos potiùs, quàm alios sensus consectari videatur. Sanctus quoque Augustinus in Præfat. Psalmi 150. rationem reddere videtur, propter quam hæc graduum Cantica totidem fuerunt: *Septem porro*, inquit, *& octo, quindecim sunt; tot sunt, & Cantica, quæ appellantur graduum, quoniam totidem fuerunt Templi gradus.* Eucherius denique *de Spiritualibus for. c. 11.* decimum quintum numerum ad quindecim gradus Templi putat pertinere: *quos*, inquit, *fecit Salomon, ad quorum numerum quindecim Psalmi, qui inscribuntur Canticum graduum, compositi sunt* Hujus opinionis est etiam S. Remigius super Psalmum 119. qui tamen putat, gradus, eorumque numerum, pro decantando in eis Psalmorum numero, extructos fuisse; non autem Psalmos in gradibus decantandos fuisse compositos, inquit enim: *Psalmi isti, qui dicuntur Cantica graduum, & sunt quindecim, non ad imitationem illorum graduum, qui erant in Templo Salomonis, facti sunt, cùm David longè ante filium præcesserit, hosque Psalmos, sicùt & alios in laudem Dei decantaverit; sed gradus illi per Salomonem ad imitationem earumdem virtutum, quæ in Psalmorum istorum numero designantur, positi sunt.* Hæc S. vir. Sed Villalpandus *loc. cit.* rectè observat, quòd cùm David dedisse dicatur Salomoni, non modò aurum, argentum, & opes, ligna, lapides, atque alia omnia ad Templi ædificationem necessaria, verùm etiam descriptiones ejus, & *Divisiones Sacerdotum, & Levitarum in omne ministerium domus Domini. 1. Paralip. c. 28.* nihil obstat, quo minùs idem David potuerit Carmina componere, à Levitis, & Sacerdotibus canenda, quorum divisiones, ac sortis ministeria omnia jam antè divino Prophetæ spiritu plenus excogitaverat, descripserat, ac Salomoni filio opere complenda tradiderat.

II. Gavant. pag. 152. col. 1. eod. n. 1 -- *Theodoretus, & Euthymius docent &c.*) Quoniam Psalmi Graduales dicti etiam sunt *Canticum Ascensionis*, ùt suprà diximus, & notat etiam Gavantus; hinc Theodoretus, & Euthymius ab eodem Gavanto relati docent Cantica hæc intelligenda esse ad literam de Ascensione Judæorum à Babylone in Jerusalem, Spiritu Sancto per os David præcinente calamitatem eorum, & libertatem. Huic sententiæ accedit etiam laudatus Calmet, hebræum vocabulum vertens ita: *Canticum Ascensionis*, sive Regressus è captivitate Babylonica. Movetur hic Auctor ad hanc sententiam amplectendam, quia Scriptura, agens de Regressu Populi è captivitate Babylonica, verbo *ascendere* frequentissimè utitur, 1. *Esdra 2. hi sunt autem provinciæ filii, qui ascenderunt de captivitate*; & *cap 7 prima die mensis primi cœpit ascendere de Babylone*; rursus 2. pariter *Esdra 7. ascendat in Jerusalem*, Psalmo verò 121. qui est inter Graduales, habetur: *Tribus ascenderunt in Jerusalem.* Ex his, ait Calmet, planè intelligimus, Judæos, quoties de itinere Babylone Jerosolymam agendum esset, verbo *ascendere* frequenter uti consuevisse; quip-

pe quo è Babylone in planitie posita, in Judæam Regionem montuosam ascendendo iter pateret. Cantica igitur ascensionum facilè per eam occasionem concinnata fuisse credimus, ob agendas fortasse ea de re gratias; quod potissimùm esse Psalmorum Gradualium argumentum observamus. Nec in illis rara etiam receptæ à Populo libertatis mentio, quæ sanè præterquàm in hac hypothesi commodiùs explicari non possunt. Hæc laudatus doctissimus Commentator in suo Dictionario Sacræ Scripturæ *loc. supracit.* addens, quòd huic suæ opinioni fulciendæ plura congeri possent Psalmorum Testimonia, quæ Lectoribus ultrò in Psalterio occurrunt. Super hac re idem Auctor fusiùs loquitur in Præfat. ad Psalm. Graduales.

Rabbinorum nonnulli, nimirum Saadias, Hamont. Gatacher. & Commentatores non pauci, scilicet Vatabl. Dupin, & Ainsvort, Hebræum titulum reddunt: Cantica elevationis, quòd scilicèt elata voce, elatiori singuli modo cantarentur.

Non desunt etiam, qui præfatum Psalmorum titulum derivant ex Cathedra in Atrio Israëlis erecta, ex qua interdum Levitæ sacros libros legebant 1. *Esdr.* 9. sed Cathedram illam legentibus quidem, nunquam tamen canentibus, constitutam, omnes norunt, unde hæc opinio videtur nobis cæteris omnibus postponenda.

III. Gavant. pag. 152. col. 2. n. 4. -- *Ad instar horum quindecim Psalmorum constituit quindecim gradus &c.*) Vir sapientissimus Cardin. Bellarminus suum Aureum Opusculum de Ascensione mentis in Deum, ad similitudinem quindecim Psalmorum Gradualium in totidem gradus distinxit, quibus Anima Christiana ad Deum ascendit, quorum ordo triplici Gradualium ordini, ùt notat Gavantus, optimè respondet. Quod spectat ad spiritualem intelligentiam, horum quindecim Psalmorum numerus, mysticis Animæ Ascensionibus etiam à SS. PP. Hilario Pictaviensi, Augustino, Chrysostomo, Gregorio Magno; itemque à Cassiodoro, Remigio Antisiodorensi, & aliis applicatur; quindecim enim Psalmi Graduales, totidem gradus Christianæ perfectionis apud eosdem indicant, ùt etiam optimè considerat Cardin. Bona *cap.* 15. §. 1. nec non 2. ubi alia subnectit spectantia ad mysticas explicationes horum Psalmorum.

Novæ Observationes, & Additiones ad Gavanti

Cap. IV. De Psalmis Pœnitentialibus.

I. Gavant. pag. 153. col. 2. num. 1. -- *Cassiodorus docet septem esse, &c.*) Non solùm Cassiodorus in Psalm. 6. sed etiam ante ipsum Origenes homilia 2. in Leviticum docuit, Psalmos Pœnitentiales septenario numero conclusos esse, quia septem supradictis modis, à Gavanto ex Cassiodoro allatis, peccata nobis dimitti possunt. Inveniuntur & alii fortasse modi remittendi peccata nostra, congruit etenim, ut numerum nostrarum supplicationum divina misericordia, & indulgentia transcendat. Considerat etiam Cardinalis Bona *cap.* 14. §. 1. quòd antiqui Canones septennem pœnitentiam pro gravioribus peccatis imposuerunt; deinde legimus in Sacris paginis, quòd leprosus mundandus septies aspergebatur; Quòd Naaman Syrus septies lavari in Jordane jussus est ab Elisæo; Quòd septimo anno fiebant remissiones, eratque magnus Jubilæus post quadratum septenarium; Et alia hujusmodi; unde infert, non ergo sine causa horum Psalmorum numerus ad septenarium redactus est, ut septuplum expurgati à septem plagis immunes, exclusis septem Dæmoniis, septiformis Spiritus gratia illustre-

ftremur. Descendit deinde idem Eminent. Auctor ad notanda quædam de singulis hisce Psalmis Pœnitentialibus, quæ apud ipsum legi poterunt.

Novæ Observationes, & Additiones ad Gavanti

Cap. V. De Ordine Commendationis Animæ.

I. Gavant. pag. 155. col. 1. num. 2. *Excepta mutatione aliquorum Sanctorum in Litaniis Brevibus, &c.*) In nostro ordine Commendationis Animæ habentur quædam Litaniæ breves, & aliquantisper diversæ ab aliis Litaniis, nam invocantur etiam aliqui Sancti veteris Testamenti expresso eorum nomine, nimirum SS. Abel, & Abraham. Ex quo magis, magisque confirmatur, quòd hujusmodi Sancti perinde atque alii novi Testamenti ab Universali Ecclesia colantur; & reverà non solùm suppresso nomine in Litaniis majoribus invocantur, & nominatim aliqui illorum in præfatis Litaniis Commendationis Animæ, sed etiam eorum plurimi in Martyrologio Romano recensentur, multorum item Reliquiis exhibetur veneratio, ùt de singulis adducit Testimonia Baronius in suis ad Martyrologium notis; & denique nonnullas Ecclesias sub eorum nomine ædificatas refert idem Baronius ex probatis Auctoribus, putà Jeremiæ à Constantino Magno super ipsammet foveam, in quam is Propheta detrusus fuit, Michæ ad ejus sepulcrum, Eliæ à Basilio Imperatore, Samueli à Justiniano, Machabæis Martyribus Antiochiæ, Viennæ quoque Allobrogum, nec non Coloniæ Agrippinæ, & denique Venetiis Moysi, Samueli, Jeremiæ, Job, & aliis. Recentissimè memoratis brevibus Litaniis pro Animæ Commendatione insertum fuit etiam nomen S Josephi post illud S. Johannis Baptistæ, id demandante Benedicto PP. XIII. in Decreto *Ubi & Obis*, evulgato die 19. Decembris 1726 & dato in nostro Indice sub n. 68 Ideò autem nomen S. Josephi collocatum est in Litaniis immediatè post S. Johannem Baptistam, quia idem Ordo servatus fuit, & adhuc servatur in Litaniis PP. Prædicatorum, & in Litaniis insertis in Rituali Romano pro aquæ Benedictione, nec non antiquioribus temporibus in Litaniis majoribus Universalis Ecclesiæ, uti desumitur ex Missalibus, & Ritualibus recensitis ab Eminentissimo Card. Lambertini in suo eruditissimo discursu super hac re edito anno 1725. cùm fidei Promotoris munus commendatissimè obiret; ob quas rationes eidem doctissimo Viro absona res videbatur, si in Litaniis majoribus iterum reponeretur idem S. Josephi nomen, sed non ampliùs immediatè post S. Johannem Baptistam.

Absque eo quòd obesse potuerit, quòd S. Joseph Confessor vocetur in Martyrologiis, & quòd ab Ecclesia in Kalendariis, & Breviario colatur tanquam Confessor; siquidem non valet argumentum à Breviario, & Officiis ad Litanias. In Litaniis etenim habemus Classem Patriarcharum, & Prophetarum, in qua S. Joseph reponi potest. At in Breviariis, & Officiis non habent Sancti Evangelici, in quorum numero est S. Joseph, nisi Commune vel unius, vel plurimorum Martyrum, vel Confessoris Pontif. vel non Pontif. teste ipso Guyeto *lib. 3. cap. 16. quæst. 5.* ubi ait - Quorum Sanctorum in quatuor Evangeliorum libris mentio fit cum laude, ii meritò appellari possunt Evangelici. Sunt autem ejusmodi præter Beatissimam Virginem Deiparam, ejusque Sponsum Castissimum S. Josephum &c. De his ergo omnibus commune aliud non datur, quàm quod in Breviario positum est unius, vel plurimorum Martyrum, Confessoris Pontificis,

tificis, vel non Pontificis, pro cujus statu, ac conditione, ùt clarum est exemplis S. Joseph, S. Mariæ Magdalenæ &c. -- Idipsum repetit idem Auctor *lib.* 3. *cap.* 23. *quæst.* 7. Ex quibus colligit mox memoratus Card. Lambertini, hæc duo non esse incompatibilia, videlicèt S. Joseph in Officio coli tanquàm Confessorem, ejusque nomen reponi in Litaniis in Classe Prophetarum, & Patriarcharum, immediatè post S. Johannem Baptistam.

Novæ Observationes, & Additiones ad Gavanti

Cap. VI. De Benedictione Mensæ & Itinerario Clericorum.

I. Gavant. pag. 156. col. 2 n. 10. -- *Fit autem mutatio regulariter à primis Vesperis Festi, &c.*) Mutatio, quæ fit in versibus pro benedictione Mensæ, incipit regulariter à primis Vesperis Festi, ùt bene ait Gavantus, quia videlicèt Festum ipsum jam inchoatum est à primis Vesperis; idque habet locum etiam in Vigilia Nativitatis, quando incidit in Dominicam, item, & alio quolibet die apud eos, qui cœnam differunt post Vesperas. Apud illos verò, qui comedunt ante Vesperas, quamvis comestio illa dicatur Cœna, nihilominùs in ea non sunt dicendi versus Nativitatis, quia nondum est inchoatum ejus Officium.

II. Gavant. eod. n. 10. *Nam in Sabbato post Nonam terminatur tempus Paschale, &c.*) Versus proprii Pentecostes, juxta Rubricam, continuantur *usque ad cœnam Sabbati sequentis exclusivè*, quæ verba Rubricæ Gavantus sic accipit, ut velit excludi penitus Sabbatum, *quia*, inquit, *in ipso Sabbato post Nonam terminatur tempus Paschale*; unde addidit ipse de suo - *usque ad Cœnam Feria Sexta quatuor temporum.* Guyetus verò *lib.* 4. *cap.* 10. *quæst. VIII.* existimat, non excludi comestionem Sabbati illius à Versibus Pentecostes, nisi ubi fit post Vesperas: *quia adhuc*, ait ipse, *censetur perseverare Officium Pentecostes, adeoque omnia, quæ ad illud pertinent, usque dum inchoatum fuerit Officium subsequens, quod profectò ante Vesperas inchoatum dici nequit:* Sed adhærendum esse Gavanto, pro certo habeo, quia exclusio illa Rubricarum *usque ad Cœnam Sabbati exclusivè* intelligenda est usque ad comestionem diei Sabbati, quæ juxta Rubricas, non appellatur prandium, sed Cœna, & dicuntur ea omnia, quæ dici debent in benedictione Cœnæ; quapropter cùm Rubrica præscribat Versus proprios Pentecostes dicendos esse usque ad Cœnam Sabbati sequentis exclusivè, optimè explicavit Gavantus, prædictos Versus dicendos esse usque ad Cœnam, (nimirum inclusivè) Feriæ sextæ Quatuor Temporum, intelligendo semper nomine Cœnæ comestionem illam unicam, quæ fit in die jejunii.



SECTIO

SECTIO DECIMA.

DE CEREMONIIS AD HORAS CANONICAS ADHIBENDIS.

Cap. I. De Ceremoniis in privata Horarum Canonicarum recitatione caret novis Observat. & Additionibus.

Novæ Observationes, & Additiones ad Gavanti Cap. II. De Ceremoniis Horarum Canonicarum in Choro recitandarum.

Gavant. pag. 160. col. 1. n. 8 -- *Genuflectitur etiam in Choro ad ea, de quibus diximus superiori cap. n. 4. &c.*) De ceremoniis, quæ præstari debent, dum recitantur Horæ Canonicæ in Choro, cùm unaquæque Ecclesia habeat proprios mores, & laudabiles consuetudines, pauca adjicere ad Gavanti Commentaria locus erit. Præfatus Auctor *cap.* præcedenti *num.* 4. dixit genuflectendum esse in Hymnis, dum proferuntur ea verba: *Veni Creator Spiritus, Ave Maris Stella, &c.* De genuflexione præstanda in proferendis primis illis verbis: *Veni Creator Spiritus* satis locuti sumus in nostris Observationibus ad *c.* 18. *Sect.* 6. in quo discurrit Gavantus de Festo Pentecostes; unde vide ea, quæ ibi tradita sunt. Genuflectendum pariter est in Choro, dum intonatur Hymnus B. V. *Ave Maris Stella*; oritur tamen dubium, utrùm Festis solùm diebus, an totius anni Sabbatis, Feriisque sit decantandus cum genuflexione præfatus Hymnus, & quandonam peracta genuflexione sit surgendum? Boverius in Ceremoniali P P. Cappuccinorum *lib.* 1. *cap.* 16. genuflexionem præscribit *in omnibus Festis B. V. cùm dicitur Ave Maris Stella, &c.* per quatuor versus priores, non autem in Officio parvo, & Sabbati. Verùm Gavantus, necnon Paris de Crassis *lib.* 1. *cap.* 17. Castaldus in nostro Ceremoniali *lib.* 2. *cap.* 4. *num.* 16. Bauldry *part.* 2. *cap.* 3. *n.* 2 Fantonius in Ceremoniali Carmelitarum *lib.* 1. *Rub.* 19. *n.* 4. & alii Auctores aliorum Ceremonialium diligenter allegati à nostro Francisco Magio de Divino Officio, & Choro *disquisit.* 36. prædictam genuflexionem toties præscribunt, quoties hoc Hymno Deipara salutatur, nullo prorsus excepto tempore Major igitur difficultas est, quandonam peracta genuflexione surgendum sit? Gavantus suprà *loc. cit.* Ordinarium Carthusiense *cap.* 14. *num.* 46. & 49. & alii ad Hymni initium genuflexionem præscribunt, sed de surrectione non loquuntur. Laudatus noster Castaldus *loc. cit.* dicit, quòd genuflectendum est, donec quatuor primi versus dicuntur, *cap.* verò 21. *n.* 9. hæc habet: *Celebrans cantat Capitulum, & principium Hymni, quòd si Hymnus sit:* Ave Maris Stella, *sive* Veni Creator Spiritus, *postquàm illud intonavit, genuflectit, alii verò omnes, exceptis Ceroferariis, à principio genuflectunt, sicque permanent omnes donec compleatur totus primus versus, quo completo, surgentibus omnibus, ipse quoque surgit.* Hæc Castaldus, qui ibi loquitur de Hymno solleinniter decantato, & nomine primi versus evidenter constat, intelligere primam Hymni strophem. Iisdem verbis utuntur etiam Totinius *lib.* 1. *cap.* 14. *n.* 9. ubi ait: *usque ad finem primi versus*; sed paucis interjectis, ait: *usque ad finem*

nem primorum quatuor versiculorum. Patres verò Prædicatores de primo Hymno Treveris anno 1249. de altero verò Ulyssipone 1618. Mediolani 1622. Romæque 1629. in tertia Ordinatione sic statuerunt: *quòd in pronunciatione Hymni, &c. Fratres maneant genuflexi, usquequò absolvatur prima strophe.* Quod idem omnino est, ùt notat Ceremoniale Minorum Observantium *part. 4 cap. 6.* & Conventualium *cap. 11. usque ad finem primi metri.*

In Hymno autem Crucis, & tempore Passionis, cùm dicitur: *O crux ave spes unica,* ad quatuor versus, juxta Castaldum *supracit.* ab omnibus in Choro genuflectitur, ita pariter in Hymno: *Pange lingua,* cùm dicitur: *Tantum ergo Sacramentum,* si SS. Sacramentum sit expositum, ad quatuor versus sequentes pariter genuflectitur; ita præscribit Castaldus in nostro Ceremoniali *loc. supracit. n. 18.* Verùm Censores aliqui à nostro Capitulo generali deputati Castaldi præscriptum sic emendarunt: In Hymno: *Pange lingua* persistendum in genuflexione ad duos tantùm primos versus, nimirum: *Tantum ergo Sacramentum veneremur cernui:* & his prolatis, statim surgendum. Hanc dispositionem tradunt etiam Solarius in Ceremoniali Minorum *part. 3. c. 7 n. 5.* Fantonius in Ceremoniali Carmelitarum *lib. 1. Rub. 20 n. 3.* Ordinarium Carthusiense *cap. 14 n. 46* & alii, quos citat Magius *disquisit. 39.* hac ratione permoti, quòd alii versus duo, qui sequuntur: *Et antiquum documentum, novo cedat ritui,* non tantum requiri animi pietatem, ac reverentiam, videantur significare. E contrà verò alii prædictam genuflexionem non ad duos solùm, nec ad quatuor tantùm, sed etiam ad omnes sex versus illius strophes genuflexionem præscribunt. Ceremoniale enim Romanum ad usum Fratrum Minorum Conventualium *part. 4. cap. 11.* & Observantium *part. 4. cap. 6.* hæc habet: Debent Fratres genuflectere, &c. ad *Tantum ergo Sacramentum &c.* usque ad *defectui &c.* Idem docet Ceremoniale Camaldulensium, necnon Ceremoniale Augustiniensium, ita pariter Ceremoniale Canonicorum Regularium, itemque Ceremoniale Clericorum Regularium S. Pauli *lib. 2. cap 10* hunc in modum loquendo: Genuflexi quoque sint ad illum (versum) *Tantum ergo Sacramentum,* & quinque sequentes; & denique Ceremoniale Clericorum Regularium Minorum *part. 1. cap. 12.* hæc ait: In Officio Corporis Christi, cùm in Hymno dicitur *Tantum ergo Sacramentum &c.* usque ad *Genitori, Genitoque &c* omnes genuflectunt.

Alii denique, nimirum Philippus Natolius de Sacris Ritibus *tract. 2. sect. 4 cap. 3. tit. 3. num. 4.* Paris de Crassis in suo Ceremoniali Cardinalium, & Episcoporum *lib. 2. cap. 22.* Ramerius in Rituali Cœlestinorum *lib. 1. cap. 18.* Ceremoniale Ordinis B M de Mercede Reformatum juxta Ritum Romanum *lib. 1. cap. 9.* Constitutiones, Declarationes, & Ordinationes Capitulorum generalium Ordinis PP. Prædicatorum *tit. de genuflexionibus n. 5.* Bauldry *part. 4. cap. 3. n. 2.* & Gavantus *Sect. 10 cap. 2. n. 4* necnon Ceremoniale Episcoporum *lib. 1 cap. 28* eandem genuflexionem in pronunciandis prædictis versibus hujus Hymni præscribunt, sed numerum versuum, quibus durare debet genuflexio, non definiunt. Noster P. Magius *loc. cit. n. 230* arbitratur à Castaldi præscripto non esse recedendum, & quatuor ad minus omnino versus cum genuflexione canendos esse, quem etiam Ritum tradit Ceremoniale PP. Cappuccinorum *lib. 1 cap. 6.* citando Castaldum. Ego tamen censerem in prædicto casu, vel ad duos tantùm primos versus, vel ad omnes sex illius strophes esse genuflectendum; nulla est enim major ratio, cur genuflexio debeat durare usque ad prolationem quatuor versuum, & non usque ad recitationem omnium sex versuum illius strophes. Tum quia sicut prosternimur in recitatione

tertius

totius primæ strophes Hymni *Ave Maris Stella*, & totius alterius strophes: *O Crux ave spes unica &c.* ùt docet Castaldus in Hymno. Crucis, & tempore Passionis, ita congruum omnino videtur, ut prostrati remaneamus ab illis verbis: *Tantum ergo Sacramentum*, usque ad aliam strophen: *Genitori, Genitoque*.

Major tamen est difficultas, quandonam genua flecti oporteat ad prædicta verba in Hymno: *Pange lingua*. Castaldus in nostro Ceremoniali *loc. citat.* docet prædictam genuflexionem, si SS. Sacramentum sit expositum; idem quoque disponunt Canonici Regulares, Minores Conventuales, & Observantes S. Francisci *locis citatis*, Totinius in Ceremoniali Camaldulensium *lib. 1. cap. 14. num. 10.* Flumara in Ceremoniali Clericorum Regularium *part. 1. cap. 12.* Eremitæ S. Augustini *cap. 8.* Alii tamen hanc exceptionem non faciunt, ita Boverius *lib. 1. cap. 6.* in Ceremoniali Cappuccinorum, qui præscribit talem genuflexionem in Festo Corporis Christi, & per totam Octavam, & eodem modo disponunt Constitutiones Servorum B. V. *cap. 4.* necnon Statuta generalia Ordinis S. Francisci, & Monachi Cassinenses in Ceremoniali *cap. 17.* Fantonius tamen in Ceremoniali Carmelitarum *lib. 1. Rub. 19.* statuit, quòd in Hymno Corporis Christi genuflectatur ad illa verba: *Tantum ergo Sacramentum &c.* si SS. Sacramentum in Tabernaculo super Altare positum fuerit, vel in Custodia aperta, licèt SS. Sacramentum videri non possit, sed tantùm Tabernaculum, seu vas in quo continetur; aliàs verò in proferendis prædictis versibus fiat solùm inclinatio. Donatus verò Ramerius in Rituali PP. Cœlestinorum ita statuit: In Hymnis cùm dicitur: *Veni Creator Spiritus; Ave Maris Stella; O Crux ave; Nos quoque, qui sancto tuo redempti Sanguine sumus; Tantum ergo Sacramentum;* ad prædictos solummodò versus genuflectant, non autem ad illum: *O salutaris Hostia*, nisi coram SS. exposito Sacramento caneretur, cùm non adorationis, sed admirationis sint verba. Hæc Ramerius. Noster tamen Gavantus suprà *loc. cit.* præscribit quidem genuflexionem faciendam ad illos versus: *Tantum ergo, &c. si coram Sacramento proferantur*, nec addit *exposito*; iisdem verbis loquitur Philippus Natolius in Sacris Ritibus *loc. supracit.* & Corsettus in sua Praxi *cap. 21. n. 11.* sed clarioribus verbis expressit sensum suum Arnaudius in Epitome Gavanti *part. 2. tit. 1. n. 4.* ubi ait: *Genuflectendum erit ad ea verba:* Tantum ergo Sacramentum, *si coram Sacramento, etiam latente in Tabernaculo &c.* & Bauldry *part. 2. cap 3. n. 2.* præscribit, genuflectendum esse in locis suis, &c. ad hos versus: *Tantum ergo Sacramentum, &c.* & *O salutaris Hostiâ &c.* etiamsi proferantur *coram SS. Sacramento in Tabernaculo incluso*, aliàs non. Idem præscripsit Paulus à S. Johanne Evangelista in Ceremoniali PP. Augustinensium Excalceatorum *lib. 2. cap. 5. §. 1.* ubi ait: Cùm dicitur *Tantum ergo Sacramentum*, & quinque versus sequentes in Hymno SS. Corporis Christi, semper genuflectitur. Hanc sententiam amplexus est noster Franciscus Magius *loc. supracit. n. 233.* cui libenter adhæreo; intelligere enim non possum cur semper genuflectendum sit ad principium Hymni, *Ave Maris Stella*; & ad illos versus, *O Crux ave spes unica*, cùm recitatur Hymnus Crucis de tempore Passionis, ùt docuit Castaldus, & non debeamus eodem modo procumbere ad prædictos versus, *Tantum ergo Sacramentum*, etiamsi Sacramentum non sit expositum, sed sit tantùm in Tabernaculo inclusum.



Novæ Observationes, & Additiones ad Gavanti

Cap. III. De Ceremoniis Horarum Canonicarum in Choro sollemnius recitandarum.

I. Gavant. pag. 160. col. 2. num. 2 -- *Matutinum igitur nunquàm cum Pluviali cantatur, &c.*) Quamvis juxta dispositionem Ceremonialis Episcoporum in Ecclesiis Cathedralibus, & Collegiatis, etiam absente Episcopo, nunquàm ita sollemniter Matutinum celebretur, ut Pluviale adhibeatur, nihilominùs cùm à prædicto Episcoporum Ceremoniali, ùt ait Gavantus *Sect.* 10. *cap.* 2. *n.* 11, consuetudines locorum variæ, & laudabiles non sint abrogatæ, neque improbatæ, idcirco improbari non possunt nonnullorum Regularium Ordinum Ceremonialia, in quibus præscribitur, quòd non solùm ad Laudes, & ad Vesperas sollemnes, sed etiam in sollemnioribus Festivitatibus ad Matutinum adhibeatur Pluviale à Celebrante. Qui quidem Ritus approbationem profectò meretur, quia Ordines Regulares cum aliqua speciali sollemnitate debent sollemniora Matutina celebrare, & cùm eorum Superiores non habeant indumentum Cappæ magnæ, quale habent Episcopi, & Canonici in Cathedralibus Ecclesiis, idcirco si isti in sollemnioribus Festis utuntur tali Cappa in Matutino celebrando, decet etiam, quòd Regulares aliquo speciali, & sollemni indumento utantur in celebrandis sollemniorum Festorum Matutinis.

II. Gavant. eod. n. 2. - - *Sed dum cantantur Lectiones tertii Nocturni &c.*) Quando Episcopus in Matutinis Officium facit, nonam Lectionem cantat ipse stans in sua sede Pontificali cum Cappa, detecto capite, &c. proùt disponit Ceremoniale Episcoporum *lib.* 2. *cap.* 5. *n.* 9. Si autem celebretur Matutinum in Cathedralibus, & Collegiatis Ecclesiis ab aliquo Canonico, vel Dignitate, absente Episcopo, tunc circa finem tertii Nocturni Canonicus faciens Officium accipit Pluviale coloris tempori congruentis, ùt disponit citatum Ceremoniale *cap. seq. n.* 15. & cantat totam nonam Lectionem, pro qua accenduntur duo cerei, &c. proùt ex eodem Ceremoniali describit Gavantus hìc. Supradicti Regulares, qui in principio sollemnis Matutini Pluviali utuntur, solent illud dimittere, adjuvantibus Acolythis, post completam Antiphonam primi Psalmi, & deinde Celebrans, seu faciens Officium reassumit idem Pluviale delatum ab iisdem Acolythis, dum cantatur octavum Responsorium, ut eo paratus legat totam ultimam Lectionem, & deinde prosequatur eodem sacro indumento reliquum Officium, nimirum Matutinas Laudes, quæ eodem Ritu, & sollemnitate celebrantur, ac Vesperæ, de quibus Gavantus hoc loco *n.* 8. *& seqq.* & nos paulò infrà.

III. Gavant pag. 161. col. 1. n. 7 -- *Martyrologium pridiè Natalis Domini sollemniùs cantatur, &c.*) De Ritibus, & Ceremoniis, quibus sollemniter cantari debet Martyrologium pridiè Nativitatis Domini, sermonem fecimus suprà in nostris novis Additionibus ad *Cap. IV. Sect.* 6. quapropter legi possunt ea, quæ ibi tradidimus.

Quibus hoc loco addere lubet, quòd in Massiliensi Ecclesia Archidiaconus cum quatuor Cantoribus in Cappis super ambonem conscendens Filii Dei nativitatem annunciare olim solebat, omnibus, Clero, & Populo, in terram prostratis, qua annunciata idem Archidiaconus eodem loco Evangelium decantabat. Hæc refert Leodegarius Mayer Monachus Benedictinus in suo erudito opere recentissimè evulgato, cui titulus: *Explicatio Ceremoniarum Ecclesiasticarum part.* 5. *cap.* 2. Cluniacenses verò Monachi dum Dominica Nativitas pronunciabatur, cuncti in faciem cadebant,

bant, & aliquandiu in Oratione procumbebant, ùt tradit Marcard Herrgott Monachus pariter Benedictinus Congregat. S. Blasii in suo opere inscripto: *Vetus Disciplina Monastica part. 2. cap. 4. de Vigilia Nativit. Domini*, ubi alia ad eandem diem spectantia, juxta Cluniacensium Monachorum Ritus, enarrat.

IV. Gavant. pag. 161. col. 1. n. 8 -- *Fusius de Vesperis sollemnibus est dicendum, &c.*) Gavantus hoc *n.* 8. *& seqq.* fusè tractat de Ceremoniis, & Ritibus adhibendis in Vesperis sollemnibus; omissis igitur iis, quæ à nostro Magistro ibidem scriptis consignata fuerunt, ne inutiliter eadem repetantur, progredimur ad alia adjicienda, & observanda, quæ ab eodem brevitatis studio distinctè minimè examinata fuerunt.

Antequàm ultimum pulsetur Vesperarum signum, juxta varias Ecclesiarum consuetudines, vel Ceroferarii, vel unus ex Acolythis, vel ambo simul accendere debent cereos in Altari. Bauldry *part. 1. cap. 13. artic. 2. n. 1.* statuit, ut Ceroferarii ambo accendant prædictos cereos; idem præscribit Cerem. Clericorum S. Pauli *lib. 1. cap. 9.* ubi ait: *Acolythi accendunt candelas in Altari, & lato secum lumine in Sacristia, accendunt candelabra.* Castaldus verò in Praxi Ceremoniarum *lib. 2. sect. 5. cap. 8. n. 3.* statuit, quòd Acolythi accendant cereos in Altari, & supra parietes, & quòd Ceroferarii pariter suos cereos eodem tempore accendentes cum candelabris ante ostium Sacristiæ accedant, ibique Celebrantem cum Ministris expectent. Præ omnibus mihi placet dispositio, quam tradidit Flumara in Ceremoniali Clericorum Minorum *part. 2. cap. 4.* ubi sic ait -- Thuriferarius Superpelliceo indutus adjuvat Celebrantem sacris vestibus se vestientem, &c. Acolythus minister præparabit sedem Celebrantis, ponens super eadem sede, panno, vel tapete cooperta, pulvinum; & alterum cum tapete, vel panno in planitie, vel super genuflexorio ante sedem posito. Legile etiam ante sedem collocabit cum Breviario, serico, coloris cæterorum paramentorum tecto. Junior Ceroferariorum accendet sex candelas in Altari cum candela in apicem virgæ accensa. Accendat autem priùs tres à latere, quæ sunt in cornu Evangelii, ab altiori incipiendo, & posteà eodem ordine accendet alias in cornu Epistolæ. Alter verò accendet duas ipsorummet in Sacristia positas. Si super parietes erunt candelabra cum candelis, & illæ sunt accendendæ, eas ambo accendent, junior in cornu Epistolæ, & alter in cornu Evangelii: quibus accensis, antiquior, delato secum lumine, accendet easdem ipsorummet in Sacristia -- Sic Flumara. Nostra tamen consuetudo est, ut sicùt candelæ super parietes, ita etiam eæ, quæ sunt in Altari, accendantur à duobus Acolythis, nimirum Thuriferario, & Naviculario, ordine supradicto, incipiendo nimirum à proximioribus Cruci, & interim Ceroferarii in Sacristia adjuvant Celebrantem ad se induendum sacris vestibus. Adnotare etiam est, quòd juxta sententiam Castaldi in nostro Ceremoniali *lib. 1. cap. 24.* Thuriferarius est ille, qui cereos accendit in Altari primo quidem à latere Epistolæ, faciens initium ab iis, qui sunt prope Crucem, mox eodem ordine à latere Evangelii.

V. Gavant. pag. 161. col. 2. num. 13 -- *Inchoatur Psalmus à Cantoribus, & sedent omnes, &c.*) Intonata à Celebrante Antiphona, & à Choro cantata, si Duplex est Officium, inchoantur Psalmi à Cantoribus, &c. & deinde omnes sedent, ait Gavantus; sed de hoc Ritu standi, vel sedendi in Choro, dum cantantur Psalmi, non est unus, & idem, sed variè diversus Ecclesiarum, & Ordinum Regularium Ritus, ùt suprà exposuimus in nostris Observationibus ad *cap. 8. sect. 5.* Ita etiam varia est consuetudo aliquorum Regularium post Vesperas inchoatas, Pluviale, præsertim pretiosum deponendi. A PP. Carmelitis Discalceatis ita disponitur in suo Ordinario *part. 1. cap. 6. n. 4.* Hebdomatarius

rectus incipit Vesperas illis verbis. *Deus in adjutorium*, *&c.* Dictoque in Choro *Alleluja*, incipit primam Antiphonam, qua finita, & incepto primo Psalmo, factis solitis reverentiis, Sacristiam revertitur: relictoque ibi Pluviali, præcedentibus Thuriferario, & Acolythis, Chorum ingreditur. Ante finem tamen ultimi Psalmi, facta solita inclinatione in Choro, iterum redit Sacristiam, & accepto Pluviali, præcedente Thuriferario cum Thuribulo fumigante egreditur ad Ecclesiam - - Hactenus Ordinarium PP. Carmelitarum relatum à Francisco Magio *opusc.* 3. *de Offic. Chori disquisit.* 2. ubi similes etiam refert aliorum Ceremonialium Ritus, præsertim PP. Minimorum, & Cassinensium, quos tamen in Ceremonial. per D. Zachariam à Mutina Cassinensem Monachum, & per Theodorum Solarium Ordinis Minimorum respectivè elaboratis; atque digestis minimè potui reperire; & solùm in Ceremoniali PP. Eremitarum S. Augustini Romæ edito anno 1714. *part.* 3. *cap.* 9. legitur, quòd usus deponendi Pluviale post initium Vesperarum, & illud reassumendi circa finem ultimi Psalmi, potest tolerari, quando Chorus clauditur cortinis, ita ut non videantur Religiosi à Populo, nullo tamen pacto quando Chorus patet. Itaque certissimum est, quòd prædictus usus deponendi Pluvialia post intonatam Antiphonam in Vesperis sollemnibus, omnino improbandus est in illis Ecclesiis, in quibus Chorus omnibus patet, & non est retro Altare. Decretum allatum à Barbosa, & datum in nostro Indice sub *n.* 29. ita intelligi debet, ut antiquitùs nostri ipso Vesperarum initio Pluviale forsan non induissent, ùt suspicatur Magius *loc. cit. n.* 12. cùm extet hic Ritus apud Ordinem B. M. de Mercede, in cujus Ceremoniali *lib.* 1. *cap.* 21. his verbis exprimitur -- Igitur (Antiphona) ante Canticum præintonata, abit Prælatus ad Sacristiam, quem Acolythi, & Thuriferarius comitantur; ubi lotis manibus, Amictu, Alba, quam Cingulo strictè præcingit, Stola in modum Crucis ante pectus coaptata, & Cappa serica coloris competentis indutus, procedit ad thurificandum Altare - - Hæc præfatum Ceremoniale, quo quidem Ritu, ait noster P. Magius, tametsi laudabilis sit, & à S. C. permissus, nostri tamen Patres in Vesperis sollemnibus non utuntur; satisque sunt arbitrati, si pretiosum, & grave aliquod Pluviale, sedenti tunc Celebranti nimis foret incommodum, & ideò cum levi aliquo, & facili commutetur; similiter ac Ceremoniale Episcoporum *lib.* 2. *cap.* 1. *n.* 7. de Mitra Episcopi decernit his verbis: *Episcopus verò si perstat, donec expleta per Chorum Antiphona, inceptus fuerit Psalmus; tunc sedet, accepta Mitra leviori, si placeat, &c.* Miror tamen Magium nostrum supponere hoc loco Celebrantem apud nos sedere, quando, ùt alibi diximus, non solùm ad Vesperas sollennes, sed etiam ad Matutinum, cæterasque Horas, etiam diebus ferialibus, psallimus stantes, non verò sedentes; potiùs igitur dicendum est antiquum nostrorum Ritum similem fuisse illi, quem adhuc in usu habent PP. B. M. de Mercede, & qui à S. C. non fuit improbatus. Cæterùm ego quoque haud improbarem Ritum mutandi Pluviale grave in leve aliquod, & magis commodum, ex quo præsertim nos non sedendo, sed stando soleamus totas Vesperas, ùt dixi, celebrare. Alii verò regulariter, præsertim in Cathedralibus, & Collegiatis Ecclesiis, celebrant Vesperas, aliasque Horas sedendo; unde Pluviale aliquod pretiosum, & magni ponderis, Celebranti ita sedenti, non potest illud afferre incommodum, quod afferret stanti, & nullo Stallo, seu Postergali innixo, ùt solemus nos stare etiam quando hujusmodi sacris vestibus induti, Vesperas & Laudes celebramus.

VI. Ga-

VI. Gavant. pag. 161. col. 2. n. 14. -- *Cantores praeintonant reliquas Antiphonas Dignioribus, &c.*) De hac re, nempe de Ceremoniis præstandis ab iis, qui præintonare debent dignioribus Antiphonas in Vesperis sollemniter decantatis, nonnulla adnotavimus suprà ad *Caput 7. Sect. V.* idcirco hic abstinemus à nostris Additionibus, & Observationibus, ne jam dicta repetamus.

VII. Gavant. pag. 161. col. 2. n. 15 -- *Finitis Psalmis, &c.*) Dum cantatur ultimus Psalmus, Thuriferarius, facta debita reverentia Celebranti, & Choro, accedit ad Altare, & si adest Navicularius, simul cum eodem Thuriferario pergit, & post factam Altari genuflexionem accendunt Cereos Candelabrorum, quæ deferri debent à Ceroferariis, necnon alios, qui sistit in majoribus Candelabris, si sit consuetudo. Deinde facta iterum genuflexione, vel ambo, vel Thuriferarius solus recedit in Sacristiam, ubi ignem præparat, & alia sibi necessaria. Circa finem ejusdem Psalmi Ceroferarii factis Celebranti, & Choro debitis reverentiis, accedunt ad Altare, ubi genuflectunt, & sua Candelabra accipiunt, & dum repetitur ultima Antiphona, accedunt ad Celebrantem, seque hinc inde, ante eum, & à lateribus ejus in plano collocant, facie ad se invicem versa, sicùt & Assistentes parati accedunt etiam ad Celebrantem cum debitis reverentiis, & ita se locant hinc inde, ut ipsi Ceroferarii Celebranti sint propiores in plano Chori. Si adest Ceremoniarius, tunc se collocabit à dextris, si fieri potest, Ceroferarii, qui est à dextris Celebrantis, caventes omnes, ne terga vertant Altari, aut ipsi Celebranti. Rursus cavere debent, ne in via sint, dum cantatur Versus *Gloria Patri &c.* & si aliter fieri non potest, inclinent se profundè ante Altare.

Finita ultima Antiphona Celebrans surgit, biretum tradit Ceremoniario, vel in aliquo loco commodo deponit, si nullus sit qui illud recipiat, junctisque manibus, stans Capitulum cantat, & responso per Chorum: *Deo gratias*, unus Assistentium, facta priùs Altari reverentia, accedit ante Celebrantem, eique præintonat initium Hymni cum debitis reverentiis antè, & post; quo per eum repetito, omnes præstant ea, quæ Gavantus describit hoc loco. De ritibus servandis in Hymni intonatione, satis egimus in nostris Observationibus ad *Caput 6. Sect. V.* necnon ad *Caput 18. Sect. VI.* Hoc loco tamen addimus, quòd si Hymnus cantetur à Musicis, vel alternatim ab Organo, tunc Cantores legent mediocri voce ea verba, quæ à Musicis seu Organo cantantur; hoc tamen servato, quòd prima & ultima Strophe non ab Organo sed à Choro cantetur, quod observari debet in omnibus Canticis, & Hymnorum Versibus, in quibus genuflectendum est, sicuti & in Versiculo: *Gloria Patri &c.* quamvis Versus immediatè præcedens fuerit à Choro pariter decantatus, quæ observanda sunt, non modò in Vesperis, sed etiam in Matutino, & Missa, juxta præscriptum Ceremonialis Episcoporum *lib. 1. cap. 28. n. 6.* Quod spectat ad alias Horas Canonicas, non est consuetum in iis Organum interponere: si tamen alicubi vigeat ea consuetudo, servari posse non negat idem Ceremoniale *n. 7.* ea tamen cautione, ut quandocumque per Organum figuratur aliquid cantari, seu responderi alternatim Versiculis Hymnorum, aut Canticorum, ab aliquo de Choro intelligibili voce pronuncietur id, quod ab Organo respondendum est. Immò optaret Ceremoniale, ut aliquis Cantor conjunctim cum Organo voce clara idem cantaret. Quibus autem diebus Organa pulsari soleant in Ecclesia, discimus ab eodem Ceremoniali *loco cit. n. 1. & 2.* Omnibus enim Dominicis & Festis omnibus per Annum occurrentibus, in quibus Populi à servilibus operibus absti-

abstinere solent, id decere affirmat; inter has autem Dominicas, ait, non connumerari Dominicas Adventus, & Quadragesimæ, excepta Dominica tertia Adventus, quæ dicitur: *Gaudete in Domino &c.* & quarta Quadragesimæ, quæ dicitur: *Lætare Hierusalem &c.* sed in Missa tantùm. Excipiuntur etiam Festa, & Feriæ infra Adventum, aut Quadragesimam occurrentia, quæ cum sollemnitate ab Ecclesia celebrantur; ùt sunt Festa SS. Matthiæ, Thomæ Aquinatis, Gregorii Magni, Josephi, Joachim, Annunciationis, & similia. Item Feria V. in Cœna Domini ad Missam tantùm, & Sabbato Sancto ad Missam, & Vesperas, Organum pulsari decet, demùm quandocumque occurrat celebrare sollemniter, & cum lætitia pro re aliqua gravi.

VIII. Gavant. pag. 162. col. 1. n. 16-- *Præintonabit Celebranti Antiphonam ad Magnificat, &c.*) Dum Chorus respondet ad Versum post cantatum Hymnum, dignior Assistentium, Comite Ceremoniario, rediens ad Celebrantem cum debitis reverentiis, præintonat illi Antiphonam ad *Magnificat*, qua per eum repetita, ipse, & omnes alii de Choro sedent, tecto capite, donec fuerit integrè decantata, si Officium fuerit Duplex; interim Ceroferarii Candelabra sua accipiunt cum Candelis accensis, & factis debitis reverentiis, accedunt ad Celebrantem, vel ad medium Chori, ubi stantes, Celebrantem exspectant, sicùt & ipsi Assistentes parati accedunt etiam ad Celebrantem cum debitis reverentiis, & ita se locant hinc indè. Thuriferarius quoque item accedit de Sacristia cum thuribulo, & navicula ad Altare, facta debita genuflexione, vel potiùs redit in Chorum, ubi se adjungit Ceroferariis, & si adest Navicularius, ipse defert naviculam jungens se Thuriferario, servato eodem ordine, quem descripsimus in *tom. 1. part. 2. tit. 2.* agentes de Missa sollemni, ubi explicavimus etiam modum, quo Thuriferarius debet gestare thuribulum, & alius Acolythus naviculam.

IX. Gavant. pag. 162. col. 1. n. 17-- *Inchoato Cantico Magnificat surgentibus omnibus, &c.*) Finita Antiphona in Choro, duo Cantores, sive duo ex Assistentibus paratis intonant Canticum *Magnificat*, & tunc omnes surgunt, quia cùm cantatur Antiphona, sedent omnes, ùt supponit Gavantus hìc ex Ceremoniali Episcoporum.

X. Gavant. eod. n. 17-- *Celebrans facto sibi signo Crucis, &c.*) Intonato Cantico *Magnificat*, Celebrans, & alii ei Assistentes deponunt bireta sua, facto sibi signo Crucis à fronte ad pectus, quod faciunt etiam omnes alii de Choro juxta sententiam Bauldry *part. 2. cap. 1 P. art. 4. n. 31.* adducentis auctoritatem Ceremonialis Episcoporum *lib. 2 cap. 3.* Verùm, ùt optimè adnotat noster Magius *Opusc. 3. de Offic. Chori disquisit. 8.* Ceremoniale Episcoporum à Bauldry allegatum de hoc signo Crucis ab omnibus de Choro faciendo, nullum verbum habet: hæc enim tantùm præcisa verba in dicto Ceremoniali *loc. cit.* leguntur -- *Cùm inchoatur Canticum* Magnificat, *quod à duobus Presbyteris paratis Pluvialibus intonatur, omnes surgunt, & ipse Celebrans salutans hinc inde Canonicos capitis inclinatione, qui ei assurgere debent, capitibus detectis, vadit ad Altare.* Idcircò Castaldus in *Praxi lib. 2. Sect. V. cap. 8. n. 13.* de hoc signo nihil ait, & *cap. 9. n. 9* monet, à Celebrante Episcopo faciendum esse, juxta verba Ceremonialis Episcoporum, quæ habentur *loc. cit. cap. 1.* & quæ ita præscribunt -- *Ut facto sibi Crucis signo à fronte ad pectus, acceptoque sinistra manu Baculo Pastorali pergat ad Altare.* Rursus de eodem signo Crucis ab omnibus faciendo, neque loquitur Ceremoniale Clericorum Regularium S. Pauli *lib. 1. cap. 9.* sed quòd Celebrans dictum Crucis signum edere debeat, præscribunt Gavantus suprà,

suprà, Corsettus *in Praxi part. 1. cap. 17. num. 8.* Castaldus in nostro Ceremoniali, Flumara in Ceremoniali Clericorum Regularium Minorum, Paulus à S. Johanne Evangelista in Ceremoniali Discalceatorum Augustinensium, necnon Victorinus Totinius in Ceremoniali Camaldulensium *lib. 1. cap. 16. num. 18.* ubi id fieri probat pro reverente accessu ad incensandum Altare.

XI. Gavant. pag. 162. col. 1. eod. n. 17. -- *Vadit ad Altare, &c.*) Dubium est, quandonam Celebrans, qui pergere debet ad thurificandum Altare, descendere debeat à sua sede, utrùm statim post intonatam Antiphonam, an verò, nonnisi post inchoatum Canticum *Magnificat?* Castaldus in nostro Ceremoniali *lib. 1. cap. 24. num. 10.* præscribit, ut Celebrans, *inchoata Antiphona ad Magnificat* præbeat honoris signum, ad utramque Chori partem se inclinando, & à sua mox sede descendat, ut unà cum Ministris post dictum Canticum inchoatum facto sibi Crucis signo, in Chori medio genuflectat; & ad thurificandum Altare, ex Evangelii latere egrediatur. Quòd si, *inquit*, Antiphona non duplicetur, ipsam non in suo loco, sed in medio Chori intonabit. Verùm idem Castaldus *in Praxi lib. 2. Sect. V. cap. 8. n. 13.* mutata sententia aliter docuit, scilicet, ut nonnisi post Canticum *Magnificat* inchoatum, Celebrans à sua sede descendat, & Magius *cit. Opusc. disquisit. 7.* decentiorem hunc esse ritum existimat, & à nobis etiam amplectendum, utpotè magis consonum, & ritui Romano conformiorem, eumque præscribit Ceremoniale Episcoporum *loc. supracit. lib. 2. cap. 1.* necnon Ceremoniale Papale *lib. 2. cap. 9.* & Paris de Crassis de Ceremoniis Cardinalium Episcoporum *lib. 2. cap. 11.* Denique Ceremonialia Clericorum Regularium Minorum, Carmelitarum, Minorum Conventualium S. Francisci, & aliorum, necnon Corsettus *in Praxi part. 1. cap. 17. num. 8.* & Bauldry *loc. supracit.*

XII. Gavant. pag. 162. col. 1. eod. n. 17. -- *Capite tecto, &c.*) Hoc loco præscribit Gavantus, ut Celebrans pergat ad Altare incensandum capite tecto; Gavanti sententiam sequitur Corsettus *cap. 17. num. 8.* hunc eundem ritum docere videntur Felix Francischinus in *Ceremoniali Minorum Conventualium part. 3. cap. 3. num 4.* Johannes Merinerus *in Ceremoniali Minor. Observant. part. item 3. cap. 3. num. 4.* qui solùm de Ministris comitantibus Celebrantem dicunt, quòd procedent capite detecto, unde legitimè infertur, eorundem Auctorum sententiam aliam esse de Celebrante, nimirum, quòd iste tecto capite procedere debeat ad Altare. Ceremoniale verò Clericorum Regularium S. Pauli *lib. 1. cap. 9.* disertis verbis statuit, ut solus Celebrans tegat caput in prædicto incessu. Verùm contraria sententia mihi videtur probabilior, quàm docet Castaldus in nostro Ceremoniali *lib. 2. cap 20.* ubi præscribit, ut Celebrans, *per ostiolum à latere Evangelii precedentibus Thuriferario, & Acolytho, & post eos Ceroferariis, ultimus ad thurificandum Altare detecto capite, manibusque ante pectus junctis procedat.* Castaldi sententiam non pauci Ceremoniarum Magistri amplexi sunt: Dominicus Flumara in *Ceremonial. Cleric. Regul. Minor. part. 2. cap. 4.* eundemque ritum approbat Andreas Guerrerus in Declarationibus Rubric. General. Breviarii Romani *tract. 2. cap. 1.* necnon Bauldry *loc. supracit.*

Ratio autem detectionis capitis, ùt bene advertit noster Magius *Opusc. 3. supracit. disquisit. 6. num. 34.* non est illa, quam Gavantus, & Minores tum Observantes, tum Conventuales in Ministris assignant, quia brevis est via, sed ob *Magnificat*, quod à Choro sollemnissimè decantatur, ùt Guerrerus *loc. supracit.* tradit his verbis: *Celebrans, & qui eum comitantur, eant ad incensandum Altare, manibus junctis ante pectus, & capitibus discoopertis ob reverentiam Cantici.* Vel, ùt ait Bauldry: *nudo capite pro-*

pter Canticum Evangelicum. Idem docet Paris de Crassis *lib. 2. cap. 36.* advertens, quòd Episcopus, si minimè sacris vestibus paratus intersit, *debet incensari capite detecto, & reverenti ad ipsum actum incensationis, non habito respectu ad incensantem, sed ad actum incensandi mysticum, & ad Cantum ipsius Cantici Magnificat, quem reverenter audire debet, non obstante, quòd dum ipse Episcopus paratus incensatur, debeat cum Mitra incensari, quia aliud est cum Mitra, aliud est cum Bireto.* Hæc mox laudatus Auctor.

Si tamen præter Altare majus, aliud Altare incensandum sit, Celebrans post thurificatum majus Altare, cooperto capite, ùt omnes concedunt, incedere debet per Ecclesiam, non quia longior via est, sed quia Presbyterium egrediens, à Choro recedit.

XIII. Gavant. pag. 162. col. 1. eod num. 17. -- *Et sine Acolythis, &c.)* Præscribit hic Gavantus, ut Celebrans procedat ad incensandum Altare sine Acolythis, nempe sine Ceroferariis; Castaldus tamen in *Praxi lib. 2. Sect. V. cap. 8. num. 20* docet, quòd si Chorus distet ab Altari, vel sit retrò aliquantulùm ab Altari remotus, proùt apud Regulares esse solet, non est improbanda consuetudo procedendi ad incensandum Altare cum Ceroferariis, ita tamen, ut redeuntes ad Chorum post incensatum Altare, reponant Candelabra, resumenda ad Orationem, vel Orationes: & Bauldry pariter *loc. supracit.* absolutè contendit, etiam Ceroferarios debere comitari Celebrantem ad Altaris incensationem, incedendo nimirum post Thuriferarium, & Navicularium.

XIV. Gavant. eod. num. 17. -- *Ascendit ad Altare, &c.)* Celebrans, & alii, qui ipsum comitantur, ante infimum gradum Altaris pervenientes, Cruci reverentiam faciunt, seu potiùs genuflexionem, excepto Celebrante, qui solam exhibet reverentiam, si tamen ibi sit Sanctissimum Sacramentum, etiam ipse Celebrans genuflectit cum cæteris, qui omnes stant recta linea, mediumque habentes ipsum Celebrantem, Acolythi verò, nempe Thuriferarius, & Navicularius, post eos remanent. Facta reverentia, Celebrans cum duobus ex dictis paratis, hinc inde elevantibus partem anteriorem pluvialis ipsius Celebrantis, ascendit ad Altare, & præstat omnia ea, quæ tradit Gavantus. Fit igtur incensatio Altaris eo prorsus modo, quo, ùt ait idem Gavantus, præscribitur Missæ initio in Rubricis Missalis *part. 2. Titulo 4. num. 4.* unde legenda sunt omnia ea, quæ ibi Gavantus dixit, & nos pariter adnotavimus in nostris Observationibus, & Additionibus. Advertendo solùm, quòd primus Assistens debet exhibere ea, quæ præstare solet Diaconus in Missa, dum incensatur Altare, nimirum debet ministrare naviculam cum debitis osculis, & cum alio Assistente elevare Pluviale, dum Celebrans incensat.

Ubi verò Officium Vesperarum celebratur sine Assistentibus paratis, Thuriferarius, & ejus Socius supplent vices Assistentium in ministrando Naviculam, & elevando hinc inde Pluviale Celebrantis, dimissa priùs Navicula ab eo, qui eam ministrabat, in aliquo loco congruo.

Altari thurificato, Celebrans, stans in Cornu Epistolæ, reddit thuribulum eidem Presbytero Assistenti parato, à quo acceperat, & ille Thuriferario stanti in Cornu Epistolæ; tum Celebrans rediens ad medium Altaris, & Assistentes hinc inde simul cum eo, caput etiam inclinant Cruci, posteà in planum descendentes, debitas faciunt Altari reverentias, & eo ordine in Chorum redeunt, quo venerant, ac servatis iisdem salutationibus. Tum Ceroferarii deponunt Candelabra in loco apto, si supersit multum temporis usque ad Orationem, aliàs verò remanentes ante ipsum Celebrantem, ea accensa sustinent. Assistentes autem semper Celebrantem comitantur, elevantes partem anteriorem sui Pluvialis, eumque conducunt usque ad sedem suam, ubi stant, donec incensatus fue-

fuerit à primo ex illis, & deinde statim ad sua loca redeunt, facta ei reverentia.

Hoc loco animadvertere lubet, quòd si incensatio Altaris fiat, dum in eo est expositum Sanctissimum Sacramentum, debent omnes, cùm ad Altare pervenerint, utroque genu procumbere, etiam cum inclinatione capitis in plano Cappellæ, deinde Celebrans ascendens cum suis Assistentibus ad Altare, hoc in medio osculatur, semper tamen ipse solus, sicùt facit etiam, quando Sanctissimum Sacramentum non est expositum. Deinde idem Celebrans stans, & non genuflexus juxta Ceremoniale Episcoporum, imponet incensum, benedicens illud more solito, (quia post Sacramentum etiam Altare incensare debet) sed nulla interveniente ipsius Celebrantis manus osculatione, ob Sacramenti reverentiam; deinde vel in ora suppedanei genuflexus, vel juxta alios, (in quorum sententiam nos inclinavimus, in altero primo Tomo, præsertim quando solum Sacramentum, & non Altare est incensandum) descendens ad infimum Altaris gradum, ibi genuflexus accipit thuribulum sine osculis ab Assistente pariter genuflexo, factaque inclinatione; & Assistentibus fimbrias Pluvialis anterioris elevantibus, hinc inde genuflexis, incensat tribus ductibus Sanctissimum Sacramentum; tum facta profunda inclinatione, surgit cum suis Assistentibus, fimbrias Pluvialis elevantibus, ascendit ad Altare, ubi facta cum eis genuflexione, incensat more solito, (non dico, primò Reliquias, quia juxtà dispositiones recenter editas, nec Reliquiæ, nec Imagines adesse debent super Altare, quando Sacramentum est expositum) ipsum Altare, genuflectendo semper, quando cum suis Assistentibus ante medium transit (sed tunc unico genu) & finita incensatione, reddito in Cornu Epistolæ thuribulo, redit ad medium Altaris, ubi genuflectit, deinde declinans parrumper ad latus Evangelii, ne terga vertat Sacramento, descendit ad planum Cappellæ unà cum Assistentibus, ibique facta genuflexione ab omnibus utroqúe genu, redeunt in Chorum (à latere Epistolæ, si Chorus est retro Altare) eo ordine quo venerant.

XV. Gavant. pag. 162. col. 1. num. 19. -- *Incensatione Altaris, vel Altarium peracta, &c.*) Si aliud Altare, ratione Festivitatis sit incensandum, facta incensatione Altaris majoris, vel illius, ubi Sanctissimum Sacramentum asservatur, (quod priùs est incensandum, ùt optimè docet Gavantus *num.* 18. quàm Altare, ad quod Vesperæ fiunt) peracta tali incensatione Altarium omnium quæ incensanda sunt, revertuntur omnes prædicti, præstitis Choro debitis reverentiis, ad loca sua, & Celebrans stans apud suam sedem, ùt suprà innuimus, invitat priùs digniorem, qui immediatè post eum incensari debet, capitis inclinatione, ad incensationem; & tunc dignior ex prædictis Presbyteris paratis, cum profunda inclinatione anteà, & posteà, incensat triplici ductu ipsum Celebrantem, deinde reddit thuribulum Thuriferario, qui incensat alios de Choro, ordine præscripto, & à nobis explicato, agentes de incensatione facienda à Diacono in Choro, post incensationem Oblatorum factam à Celebrante in Missa sollemni. Adverto hìc quòd finita Chori incensatione, ipsi Assistentes à Thuriferariis incensantur.

Addimus tamen hoc loco, quòd si ratione sollemnitatis, vel alia quacumque causa, adesset in Choro, existente ante Altare, Episcopus Diœcesanus, vel Archiepiscopus, Legatus Apostolicus, Primas, seu Patriarcha in suis Jurisdictionibus, vel aliquis Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalis, tunc spectat ad ipsos incensum imponere, & benedicere, ministrante Naviculam primo ex Assistentibus cum debitis osculis, & eo casu dicit: *Benedicite Reverendissime Pater*, & si erit Cardinalis: *Eminentissime Pater*, & Thuriferarius genuflexus utroque genu, (cum genuflexionibus unico genu antè, & post,) ministrabit, seu sustinebit thuribulum; & post

 Cele-

Celebrantem prædicti Prælati thurificantur triplici ductu à primo Presbytero assistente, cum profundis inclinationibus ante, & post incensationem, tunc verò Celebrans duplici tantùm ductu thurificatur, juxta praxim omnium ferè Ecclesiarum; si verò adessent Episcopi Exteri, vel alii Prælati, honoris gratia, semper thurificantur post Celebrantem triplici ductu.

Quo ordine, & quomodo incensandi sint Principes Magni, Mulieres insignes, aut Reginæ, Domini locorum &c. tradit Gavant. *tom.* 1. *part.* 2. *tit.* 7. *in Rub.* 10. *lit. C* & nos ibidem nonnulla adnotavimus, quæ legi possunt, ne eadem repetamus. Circa incensationem Personarum in Ecclesiis minoribus, & Regularium, nulla datur in Ceremoniali Episcoporum determinata regula, unde unaquæque Ecclesia circa hoc observare debet suas laudabiles, & præscriptas, probatasque consuetudines.

XVI. Gavant. pag. 162. col. 2. n. 20. -- *Cessabit autem incensatio initio Orationis, &c.*) Qui in Choro sunt Cantores, vel Musici, majori pausa, ac graviori modulatione Canticum *Magnificat* præcinere debent, ut ante repetitionem Antiphonæ incensatio compleatur in Choro, quia dum dicitur Oratio, incensatio cessare debet, ùt præscribit Gavantus, & quidem ex Ceremoniali Episcoporum *lib.* 2. *cap.* 1. Adeoque si magnus sit numerus thurificandorum, ita ut non adsit tempus sufficiens, tunc Thuriferarius brevitatis causa, tam ex una, quàm ex altera parte Chori poterit omnibus simul se inclinare ante incensationem, & post. Advertat tamen incensans, quòd dum à Choro cantatur: *Gloria Patri, & Filio, & Spiritui sancto*, debet facere pausam, & inclinari versus Altare, & deinde prosequi, si aliqui remanent incensandi; seu potiùs procedere ad Populum incensandum.

Completa incensatione, absolutoque Cantico *Magnificat*, reassumunt Cantores Antiphonam, nisi reassumatur ab Organo, quia tunc mediocri voce eam legunt. Interim Ceroferarii cum Candelis accensis, & debitis reverentiis accedunt ad Celebrantem, & stant eo modo, quo dictum est ad Capitulum, præstantque omnia ea, tum ipsi, tum alii, quæ docet Gav. *nn.* 21. 22. & 23.

XVII. Gavant. pag. 162. col. 2. n. 23. -- *Si discedendum est à Choro, &c.*) Si immediatè post Vesperas, Completorium sit cantandum, dicto à Celebrante: *Fidelium Animæ &c.* salutatisque Præfatis, aliisque de Choro (nudo capite) ex utraque parte; & reverentiis Altari exhibitis, præcedente Ceremoniario, necnon Ceroferariis, recedit Celebrans cum suis Ministris, tecto capite, eodem ordine, quo venerat, in Sacristiam, ubi omnes paramenta deponunt. Acolythi verò extinguunt Cereos, qui sunt super Cancellos, vel parietes, ita ut ad Completorium semper sit minor luminum numerus, quàm ad Vesperas; si verò non sit recitandum Completorium, Celebrans dicet Antiphonam B. V. genuflectens, vel stans, juxta Regulas Breviarii; in cujus fine dicet voce submissa Versiculum, & (semper stans) Orationem, deinde recedit eo ordine, quem mox innuimus. Atque hic finis esto nostrarum in doctissima Gavanti Commentaria Observationum, & Additionum, quas si ea, quam res ipsa postulare videtur, dignitate tractavimus, Patri Luminum referendæ sunt grates. Si quid verò in iis reprehensione dignum pius Lector offenderit, tenuitati nostræ concedet. Quæcunque tamen diximus, ea irrefragabili Apostolicæ Sedis judicio volumus esse subjecta.

☙ † ❧

INDEX

INDEX DECRETORUM
A SUMMIS PONTIFICIBUS

Præsertim verò à S. R. C. ad Breviarii Romani Rubricas explanandas, & ad perfectiorem usum in ipsis inducendum emanatorum ab Anno 1602. *usque ad Annum* 1738. *ordine temporis regulariter servato, quo fuerunt sancita. Quæ quidem Decreta omnia, & singula excerpta, & iteràm diligenter collata fuerunt cum suis Autographis, seu Originalibus, quæ extant in Regestis Decretorum memoratæ S. R. C. Pauca alia, quæ ab Auctoribus Rubricistis, & in aliquibus locorum Kalendariis sparsim referuntur, hic non allegantur, quia non constat de eorum Authenticia, cùm in præfatis Regestis reperiri nequaquam potuerint. Illa verò, quæ in Indice secundi Tomi Thesauri Sacrorum Rituum à Gavanto allata sunt, in præsenti fusiori Indice pariter recensentur, & prænotanter hoc asterisco.* *

1 * Consecrator Ecclesiæ potest in actu Consecrationis statuere aliam diem pro Anniversario ejusdem Consecrationis. 19. Februarii 1587. Vide num. 16. & alios ibi notatos.

Hoc Decretum cùm editum fuerit de anno 1587. antequàm inciperent scribi in Regestis S. R. C. Decreta ab eadem emanata, quod contigit anno 1602. ideò in prædictis Regestis non reperitur; sed quia affertur à Gavanto in suo Indice, etiam in hoc nostro exhibetur.

2 * Qui sunt de gremio alicujus Ecclesiæ, debent recitare Officium, quod in Choro dicitur, licèt morentur alibi. S. R. C. 30. Augusti 1602. *In Salernitana.*

3 * Clerici licèt adscripti alicui Ecclesiæ, non tamen obligati Choro, non tenentur recitare Officia quæ in Choro propria dicuntur eadem die. S. R. C. 30. Augusti 1602. *In Salernitana.*

4 Tertiarii S. Francisci degentes in Seculo, qui fuerint de gremio alicujus Ecclesiæ, & illius Choro obligati, debent recitare Officia particularia illius Ecclesiæ, secùs autem si sint de gremio, & nullatenus Choro intervenire debuerint. S. R. C. 28. Septembris 1602. *& reperitur in Rub. Breviarii Minorum Observ. num.* 145. Vide num. 186.

5 Canonici debent cantare alta voce, & potest Episcopus eos hortari ad id faciendum. S. R. C. 23. Novembris *in Egitanien.*

6 * De Sancto, cujus insignis Reliquia habetur,

22 Commemoratio omnium Fidelium Defunctorum non est celebranda, nec facienda in die Dominico, sed transferri debet in Feriam secundam sequentem. S. R. C. 24. Septembris 1605. *in Augustan.* Vide nn. 28. 93. 158. 206. 218. 220. 256. 312.

23 Officium in Choro dato signo inchoandum est, non expectato Vicario Generali. S. R. C. 25. Februarii 1606. *in Neritonen.*

24 * Non potest Episcopus extendere ad suam Diœcesim Officium illud, quod fieri solet in Civitate. S. R. C. 16. Jan. 1607. *in Bojanen.*

25 Magister Ceremoniarum non potest alterare, seu mutare consuetudinem circa præintonationem Antiphonarum ad Vesperas. S. R. C. 28. Aprilis 1607. *in Suessanen.*

26 Chorus universus ad Primam, & Completorium debet replicare *Misereatur, & Confiteor.* S. R. C. 19. Maji 1607. *in Placentina.*

27 * Servanda est antiqua & laudabilis Consuetudo, ubi recitatur in Choro Officium parvum B. M. etiam in Semiduplicibus, & Dominicis, non obstante Rubrica Breviarii. S. R. C. 1. Septembris 1607. *in Tiejana.*

Hoc Decretum est conforme Constitutioni S. Pii V. & servandum est etiam mutato proprio Breviario, & acceptato Romano, ùt statuit Urbanus VIII. de Consilio S. R. C. 16. Januarii 1627.

28 * Matutinum Defunctorum pro generali eorum Commemoratione prohibitum est cantari pridiè Vesperi in Festo omnium Sanctorum, sed recitandum est manè die secunda Novembris post Laudes diei. S. R. C. die 1. Septembris 1607.

Ubi adest Consuetudo recitandi Matutinum media nocte, à Clero Seculari potest dimitti, & mutari, ut recitetur albescente die, ex justa causa. S. R. C. 21. Julii 1607. *in Oscen.*

29 Consuetudo, ut Hebdomadarius ad Vesperas capiat Pluviale ad Capitulum, & non à principio Vesperarum, servari potest. S. R. C. 1. Septembr. 1607. *in una Theatinorum.*

30 Antiphonæ Feriales ad Laudes ante Nativitatem omitti possunt in Festo sollemniter celebrato, ùt contingit in Festo S. Thomæ. Sed Antiphonæ Majores ante Nativitatem etiam in Festis sollemnibus dicendæ sunt *ad Magnificat.* S. R. C. 17. Nov. 1607. *in Brugen.*

Hoc loco advertimus, quòd Gavantus *Sect. VI. cap. 2. num. 7.* ubi sermonem habet de prædictis Antiphonis Ferialibus ante Nativitatem Domini, asserit, Gregorium XIII. concessisse Hispanis, ut anticipent prædictas Antiphonas in die 16. Decembris, quia die 17. celebrant Festum Expectationis Partus B. V. Id quod faciendum esset in toto Statu Ecclesiastico, & ubicumque celebratur tale Festum. Verùm nunc ista anticipatio fieri non potest stante Festo recèns instituto S. Eusebii Episc. & Martyris, celebrando ab Ecclesia universali sub Ritu Semiduplici; unde necessariò prædictæ Antiphonæ inchoari debent die 17. Decembris, dummodò non incidat dies Dominica. Die autem 18. etsi assignatum sit Officium Expectationis Partus B. V. ad Laudes tamen dicendæ sunt prædictæ Antiphonæ Feriæ occurrentis, cùm valde congruant Officio Expectationis, & proximæ sollemnitati Nativitatis, ùt providè S. R. C. statuit in correctione, & approbatione Calendarii Ord. Minor. Convent. S. Francisci.

31 Usus Missalis, & Breviarii Romani semel introductus in Ecclesia, quæ habebat particulare Missale, & Breviarium, confirmandus est, nec licet redire ad usum antiqui Missalis, & Breviarii. S. R. C. 15. Martii 1608. *in Tullen. seu Nullius.*

32

47 * Festum S. Annæ est de præcepto ubique. S. R. C. 24. Aprilis 1622. ita præcepit & mandavit Gregorius XV. in sua Constitutione, quæ incipit: *Honor Laudis &c.*

48 * In primis Vesperis communibus diei Octavæ, & Dominicæ privilegiatæ, Vesperæ debent recitari cum Psalmis Sabbati, & à Capitulo de Dominica privilegiata, addendo in fine Commemorationem diei Octavæ. S. R. C. 9. Novembris 1622.

Licèt hoc Decretum non reperiatur in Registro Decretorum, tamen Gavantus testatur de ejus certitudine; & reperitur in Octavario Romano *tit. XI. de Concur. Offic. num.* 4. & in Rubricis Breviarii Franciscani à S. R. C. approbatis num. 49. & 97. in quibus additur, quòd in dictis Dominicis privilegiatis occurrentibus infra Octavas debet fieri Commemoratio Octavæ occurrentis, tam in primis, quàm in secundis Vesperis, & Laudibus, & omittuntur Suffragia Communia, & Preces ad Primam, & Completorium.

49 * In fine Completorii Purificationis B. M. dicitur Antiphona *Ave Regina Cælorum.* S. R C. 27. Julii 1624. *in una Urbis.* Vide tamen num. 114. & alios ibi indicatos.

50 Regulares Ordinis Minimorum, cùm in Orationibus Sanctum Franciscum præfati Ordinis Fundatorem nominant, non debent adjungere de Paula. S. R. C. 23. Dec. 1624. sed meliùs 1629. *in una Urbis pro PP. Minimis.* Vide n. 323.

51 * Symbolum S. Athanasii, quod dicitur ad Primam, laudabiliùs in Choro recitatur stando. S. R. C. 23. Decembris 1624. *in una Dubiorum.*

52 * Ad Invitatorium, Antiphonas, Responsoria, & Versiculos in Officio parvo B. M. V. tempore Paschali non additur *Alleluja.* S. R. C. 28. Martii 1626. *in Ternacen.*

Gavant. Rubr. Brev.

53 Prima Sedes in Choro conceditur Hebdomadario parato tantùm. S. R. C. 22. Augusti 1626. *in Casertana.*

54 * Litaniæ Majores, si occurrant in die Paschatis, transferantur in Feriam tertiam sequentem. S. R. C. 25. Sept. 1627. *in una Urbis.*

55 * Officium Stigmatum S. Francisci pro Clero est Semiduplex. S. R. C. 2. Octobr. 1627. *in una Urbis.*

56 * Festum Angelorum Custodum est Duplex minus. S. R. C. 2. Octobris 1627. *in una Urbis.*

57 * Decreta de Officiis approbatis de præcepto Sanctorum Bibianæ, Casimiri, Joachim, Catharinæ Senensis, Norberti, Hyacinthi, Ludovici, Eustachii & Sociorum, Brunonis, & Birgittæ; similiter Decreta recentiora aliorum Sanctorum usque ad Clementem XII. Vide *in Sectione VII.* suis locis propriis.

Decreta de Officiis Sanctorum ad libitum. Vide ibidem.

58 * Non possint locorum Ordinarii tam Seculares, quàm Regulares addere Kalendariis etiam propriis Sanctorum Officia, nisi ea dumtaxat, quæ à Breviarii Romani Rubricis, vel à S. R. C. seu Sedis Apostolicæ licentia conceduntur, neque propria auctoritate, & quovis prætextu possunt mutare Ritum, qui habetur in Kalendario Romano, seu Rubricis Breviarii, in altiorem Ritum; neque extendere concessa Officia de loco in locum. S. R. C. 8. Aprilis 1628.

59 Insignes Reliquiæ (quarum ratione recitari potest Officium sub Ritu duplici Min.) sunt Caput, Brachium, Crus, aut illa pars Corporis, in qua passus est Martyr, modo sit integra, & non parva, & legitimè ab Ordinariis approbata. S. R. C. 8. Aprilis 1628. Vide n. 40. & alios ibi indicatos.

60 Celebrari non potest per totam Civitatem, vel Diœcesim, etiam de cujuscum-

que Ordinarii auctoritate, Festum cum Officio de Sancto, eò quòd in loco adsit Ecclesia Parochialis, vel Regularis, vel Abbatialis, aut aliqua Reliquia; sed tantùm in Ecclesia ipsius Sancti Titularis, seu ubi asservatur Corpus, aut insignis Reliquia, & non alibi. S. R. C. 8. April. 1628. Vide nn. *6. 40. 59. 82 165. 199. & 259.*

61 De Sanctis Episcopis locorum, Martyribus, Civibus, & aliis Festis, de quibus in Kalendario Romano, seu Rubricis Breviarii nihil habetur, uti etiam de Beatis nondum Canonizatis, nihil propria auctoritate statuatur, sed omnino consulatur S. R. C. 8. Aprilis 1628. Vide nn. 20. *67*.

62 * Officia non approbata damnantur. S. R. C. 8. Aprilis 1628.

63 * Festum Patroni Principalis loci, tenentur omnes cum Officio de eodem, etiam Regulares celebrare, sed isti ad Octavam non tenentur. S. R. C. 27. Martii 1628. *in Pistorien.* Vide nn. 77. 135. & 224.

64 * Officium Defunctorum non potest dici in Semiduplicibus, & Officiis novem lectionum nisi ad effectum dumtaxat satisfaciendi menti Testatorum. S. R. C. 12. Julii 1628. *in Januen.* Vide *n* 129.

65 * Sollemniter consuevisse fieri Officium, de quo Rubrica Breviarii Romani sub *tit.* 1. significat Festum Populi, aut Cleri cum pompa exteriori, apparatu, concursu, &c. S. R. C. 28. Octobris 1728.

66 Officia de Episcopis Sanctis locorum possunt continuari de Communi, si constaret illos fuisse Canonizatos, vel per tempus immemorabile celebratum fuisse de illis Officium, & Missam. S. R. C. die 28. Octobris 1628. & reperitur in Rubricis Breviarii Min. Observan. n. 62. Vide supra n. 61.

67 * De Sancto Canonizato non potest fieri Officium extra propriam Ecclesiam sine novo Decreto. S. R. C. 9. Decemb. 1628. *in Gennen.* Vide n. 20.

68 * Moniales in *Confiteor* ad Primam, & Completorium, ne dicant *Tibi Mater*, nec *Vobis Sorores*, sed ut in Breviario. S. R. C. 18. Augusti 1629. *in una Breviarii Romani.*

69 Festum Dedicationis aliarum Ecclesiarum à Cathedrali, celebrandum est tantùm in ea Ecclesia, ubi Consecrationis dies peragitur. Ita S. R. C. quæ insuper declaravit non posse celebrari Festum Consecrationis illius Ecclesiæ, quam certum est non fuisse consecratam, vel dubium est; si autem constet de Consecratione, & ignoretur dies, potest Ordinarius assignare diem pro Festi prædicti celebratione. S. R. C. 18. Augusti 1629. *in Alexandrina*, & ex Rubricis Breviarii Minorum Observantium *num* 82. Vide supra *num.* 16.

Vide tamen Concilium Romanum celebratum anno 1725. à Benedicto XIII. *tit.* 15. *cap.* 3.

70 * Officium, & Missa S. Rocchi conceditur tantùm in Ecclesiis ad ejus honorem Deo dicatis. S. R. C. 16. Junii & 26. Novembris 1629. *in Matriten*

71 * Super electione Sanctorum in Patronos Decretum à S. R. C. de ordine Urbani PP. VIII. emanatum die 23. Martii 1630. datur per extensum *in Sectione* 3. *cap.* 12.

72 Breviarium Romanum denuo emendatur: in eo Hymni (paucis exceptis) qui non metro, sed soluta Oratione, aut etiam Rhytmo constant, vel emendatioribus Codicibus adhibitis, vel aliqua facta mutatione ad carminis, & latinitatis leges, ubi fieri potuit, revocati; ubi verò non potuit, de integro conditi sunt, eadem tamen, quoad licuit, servata sententia &c. prout videre est in Constitutione Urbani VIII. quæ incipit: *Divinam Psalmodiam &c.* edita die 20. Januarii 1631. & quæ legitur initio cujuscunque Breviarii Romani.

73 * Non possunt in Litaniis inseri alii Sancti, præter ibidem descriptos, neque tempore pestis addendi sunt Titulares, & Patroni Civitatis sine speciali concessione. S. R. C. 22. Martii 1631. *in Regien.*

74 In Ecclesia SS. Nazarii, & Celsi transferendum est Festum SS. Victoris, & Innocentii in primam diem non impeditam (post Festum SS. Nazarii, & Celsi) sub Ritu Semiduplici, sed cum Evangelio, & Oratione eorundem, in qua omittuntur Socii. S. R. C. 12 Febr. 1633. *in Mediolanen.* Vide *nn.* 12. 210. 259. 273.

75 Dum aliqua legata relinquuntur cum onere celebrandi Officium alicujus Sancti sub altiori Ritu, quàm qui à Sede Apostolica ei præscribitur, licitum erit hujusmodi Officia sollemniùs celebrare quoad pompam extrinsecam, non autem quoad Ritum Ecclesiasticum ex Decreto S. R. C. 14. Maji 1644. & reperitur in Rubricis Breviarii Minorum Observantium *num.* 155.

76 Si Festum S. Honuphrii ante Bullam Pii V. celebrabatur cum Officio, & Missa, potest continuari, si verò introductum est post Bullam, nullo modo permittendum est. S. R. C. 17. Novembris 1632. *in Conversana.*

Propositum dubium pro parte Cathedralis Hispalen. nempe de quo Festo translato potiùs agendum sit, an de Patrono Civitatis, qui est S. Isidorus, an verò de Titulari, qui est B. Virgo? resolutum fuit de digniori, nempe de B. M. V. ita S. R. C. 27. Augusti 1633. *in Hispalen.*

77 Ad Canonicum Hebdomadarium in Matutinis, & Vesperis spectat primam Antiphonam intonare, initium Hymnorum, Antiphonas ad *Benedictus*, & *Magnificat*; Cappellani verò tenentur eidem facere præintonationem dum est paratus. S. R. C. 5. Julii 1653. *in Lucana.*

78 De Protectore principali Civitatis debet celebrari Officium cum Octava per Civitatem, & Diœcesim. S. R. C. 23. Maji 1639. *in Caven.* Eadem verò Congregatio die 26. Martii ejusdem anni, postulantibus Syndico, & Electis Terræ Aquavivæ facultatem celebrandi Festum S. Antonii Patroni dictæ Terræ cum Octava, non obstante, quòd cum Octava celebrarent in eodem Oppido Festum S. Eustachii pariter Patroni, respondit: de principaliori dumtaxat Patrono celebrandum esse cum Octava.

Denique ab eadem Sac. Congregatione declaratum fuit: Patroni principalis Civitatis à Clero Seculari Civitatismet celebrandum esse cum Octava, à Regularibus verò sine Octava. In Diœcesi autem, ubi non adsit proprius loci Patronus, similiter cum Octava, at ubi colitur Festum peculiaris Patroni, nihil de Patrono Civitatis; vel attenta consuetudine sub Ritu Duplici majori tantùm sine Octava. Ita 28. Septemb. 1658. *in Calaguritana.* Vide *nn* 63. 135. 224.

79 Recitatio Officii de Beatis non canonizatis non est satisfactoria præcepti, nisi quoad illos, quibus Sedes Apostolica de hoc indulsit; nec talium Beatorum nomina poni possunt in Calendario, nisi illius tantùm loci, earumque Personarum, in quo, & à quibus cultus Beati cum Officio, & Missa celebratur. S. R. C. 27. Sept. 1659. *in Decreto generali,* approbante Alexandro VII.

80 Ab eo tempore, quo Innocent. X. ad duplicem Ritum erexit Officium S. Franciscæ Romanæ, dubitari cœpit, an Festo Quadraginta Martyrum sit assignanda sedes fixa, nempè dies 10. Martii, an verò idem Festum tanquàm translatum prima die non impedita sit celebrandum, quo dubio in S. R. C. proposito, hæc declaravit, assignari debere certam sedem Officio Quadraginta Martyrum, diem scilicet

S. Scholasticæ, item in Officio qualibet Hebdom. de S. Benedicto, & in Officio de B. M. V. Conceptione in Sabbatis non sit dicendum: *Cujus commem rat onem &c.* sed semper dicatur: *Cujus Festum colimus &c.* ita eadem S. R. C. 5. Maji 1736. *in Einsidlen.*

Ex his patet, quid faciendum sit in Officiis Apparitionis, Ordinationis, Inventionis, & similium, &c. v. g. Conversionis S. Pauli, &c. nempe in Octava Benedictione semper dicatur: *Cujus Festum colimus &c.* unde approbanda non est expositio in Breviario Monastico Romano pro Officio septem Dolorum B. V. M. apposita, in qua pro xi. Benedictione legitur: *Cujus Transfixionem colimus &c.*

92 Nulla disparitas adest inter translationem Festorum Apostolorum, & illam Evangelistarum, sed occasione dictæ translationis faciendum est Officium, quòd priùs in Calendario proponitur. S. R. C. 18. Septembris 1666. *in Romana.* Vide *num.* 239.

93 Nemini licet facere Octavam pro Defunctis sine speciali Indulto Sedis Apostolicæ, neque intuitu alicujus Altaris privilegiati, licet exponere hanc Tabellam: *Indulgenza perpetua per i Morti;* sed tantùm super ipso Altari privilegiato: *Altare privilegiatum pro Defunctis.* S. R. C. 13. Augusti 1667. *in Romana.*

94 Ratione communicationis privilegiorum non potest recitari peculiare Officium concessum illis Ordinibus Regularibus, de quorum privilegiis facta fuit communicatio. S. R. C. 15. Sept. 1668. *in Januen.* Vide *nn.* 102. 107. 236. & 238.

95 In Officio de die infra Octavam Corporis Christi non legitur nona Lectio de Festo Simplici. S. R. C. 8. Junii 1669. *in una Dubia Rubricarum.* Vide *num.* 182. & 235.

Si Festum Simplex occurrerit eo die, quo fit de Festo Duplici, infra eandem Octavam Corporis Christi, tunc legitur nona Lectio de eodem Festo Simplici S. R. C. 12. Sept. 1671. *in Nusana.* Vide *num.* 182. & 235.

96 Clerici Regulares Congregationis Theatinorum possunt quotannis die 2. Februarii Officium de Purificatione B. V. M. recitare cum Octava. Clemens X. in Constitutione data 20. Augusti 1671. quæ extat in Bullario recentissimæ Editionis Rom. *tom.* 7. *num* 75. Vide Decretum *n.* 114. quoad recitationem Antiphonæ: *Ave Regina Cælorum.*

97 Si Festum Dolorum B. M. V. occurrat in aliud Festum altioris Ritus, transfertur in Sabbatum sequens; si verò concurrat cum Festo Annunciationis ejusdem B. M. V. Vesperæ dicuntur de Annunciatione sine commemoratione de septem Doloribus. S. R. C. 3. Septembris 1672. Vide *n.* 272.

98 Quamvis S. R. C. die 18. Julii 1671. annuente Clemente X. die 16. Septembris ejusdem anni, ad Dubium, an de Sanctis ad libitum fieri possit translatio, sicut fit de aliis Sanctis, qui non sunt ad libitum, similiter translatis, responderit affirmativè; nihilominùs eadem S. C. habita die 2. Decembris currentis censuit prædicto Decreto non obstante, in futurum Officia Sanctorum ad libitum non esse transferenda, quando dies eorum festivitatum sunt impediti Dominico, aut aliquo die Festorum mobilium. S. R. C. 20. Decembris 1673. *in una Urbis, & Orbis.* Vide *n.* 122.

99 Antiphonas primas recipere in Choro, & Spiritum Sanctum invocare in Capitulo spectat ad primum Canonicum Cathedralis Ecclesiæ, quando fit constitutus in Ordine Episcopali, non autem ad primam Dignitatem. S. R. C. 17. Nov. 1674. *in Neapolitana.* Vide n. 90.

100 Habetur in aliquibus Ecclesiis Reliquia insignis alicujus Sancti, qui eum socio est

in corpore Breviarii, & uterque habent Festi Simplicis Ritum, veluti contingit in Festo SS. Gervasii, & Prothasii, quorum duæ Lectiones vitam, amborumque mortem enarrant; in quo casu, si Lectiones disjungi commodè possunt, legenda est illa de Sancto, cujus fit Officium Duplex propter Reliquiam insignem in secundo Nocturno, & hæc erit quarta Lectio. Quinta, & sexta sumendæ sunt de Communi; altera verò Lectio disjuncta poni poterit pro nona Lectione in tertio Nocturno tanquàm de Sancto simplici, de quo fieri debet etiam commemoratio ad Laudes. Si verò non possunt commodè disjungi, utraque ponenda est in secundo Nocturno pro quarta, & quinta Lectione, & sexta legenda est de Communi; & in hoc casu Lectio nona pro simplici repetenda non est, fieri tamen debet de eo commemoratio. S. R. C. 16. Januarii 1677. *in Hispalen.*

101 Festum Duplex occurrens ante Octavam non privilegiatam, si est transferendum, transferri debet in diem infra Octavam. S.R.C. 30. Sept. 1679. *in una Cappuccinorum ad 2. Dubium.*

102 Regulares propter communicationem, seu participationem privilegiorum Mendicantibus, sive aliis Religionibus concessam, recitare non possunt Officia specialiter concessa alicui Religioni; ùt *de Corpore Christi, &c.* & quatenus extensio petatur, omnino quoad tempus Adventus, & Quadragesimæ non est concedenda. S. R.C. 30. Sept. 1679. *in eadem Cappuccinorum ad 3. Dubium.* Vide *nn.* 94. 107. 236. *&* 238.

103 Cùm in omnibus Dominiis Imperio subjectis recitetur ex Indulto Apostolico Officium proprium SS. Angelorum Custodum cum Octava mense Septembri, non est de eis recitandum etiam secunda die Octobris. S. R. C. 30. Sept. 1679.

104 Festum Semiduplex, incidens in Festo Duplici infra Octavam non privilegiatam transferendum est in diem immediatè sequentem Festo novem Lectionum non impeditam, ùt fit de Semiduplici occurrente in Dominica infra Octavam non privilegiatam. S. R. C. 30. Sept. 1679. *in eadem Cappuccinorum ad 5. Dubium.* Vide infra *n.* 105. & alios ibi notatos.

105 De Festo translato faciendum est Officium die immediatè sequenti, etiamsi adsit aliud ejusdem dignitatis Festum, priùs translatum. S. R. C. 30. Septemb. 1679. *in eadem Cappuccinorum ad 6. Dubium.*

Hujusmodi resolutionibus quamvis derogatum videatur per Decretum infrà datum sub *n.* 191. nihilominùs adhuc censentur in suo vigore, quia pluribus aliis Decretis confirmatæ apparent, præsertim per illud, quod exhibetur sub *n.* 316. *in Brugen.* Vide etiam alia Decreta data sub *nn.* 118. 174. 216. 226. 254. *&* 255.

106 Translato Festo, in cujus die conceditur Indulgentia, non transfertur etiam Indulgentia. S. R. C. 30. Dec. 1639. *in eadem Cappuccin. ad 7. Dubium.*

Hoc Decr. posteà confirmatum fuit die 16. Junii 1690. iisdem penè verbis *in una Ord. S. Benedicti.* Quod quidem Decretum certum est, quando transfertur Festum quoad Officium tantùm; nam si transferatur quoad Officium, & quoad Feriationem, seu quoad forum, sicùt transfertur Festum Annunciationis eo anno, quo tale Festum occurrit in Feria sexta Parasceves, vel Sabbato Sancto, non desunt, qui censent transferri etiam Indulgentiam, allegando Decretum S. C. Indulgentiarum sub die 2. Julii 1674. in quo declaratur, quòd si transfertur Festum, quoad Feriationem, & Officium, transfertur etiam Indulgentia; si verò quoad Officium tantùm, non transfertur Indulgentia.

107

107 Communicatio etiam ampliſſima privilegiorum unius Religionis alteri facta, non ſe extendit ad Officia Sanctorum. S. R. C. 16. Decembris 1679. *ad 1. dubium, ex propoſitis à Miniſtro Generali Ordinis Minorum de Obſervantia.* Vide n. 94. & alios ibi indicatos.

108 Officia Sanctorum, quæ de menſe Decembris aliquando ſuperſunt, transferri poſſunt, & fieri in prima die non impedita ſequentis anni. S. R. C. 7. Decemb. 1680. *in una Canon. Regul Lateran.* Idem declaravit die 27. Aprilis 1697. *in Florentina*, & die 27. Sept. 1698. Vide infra ſub n. 207.

His tamen Decretis derogatum videtur per alia poſteriora Decreta emanata die 26. Novembris 1735. *in Hiſpalen.* & 15. Sept. 1736. *in Toletana.* & 8. Martii 1738. quæ dantur infrà ſub nn. 282. 337. & 341.

109 Occurrentibus eodem die tribus Officiis ejusdem Ritus, quorum unum eſt de Ordine, aliud de Calendario Eccleſiæ univerſalis, & aliud de aliquo Sancto, cujus habetur Reliquia inſignis in propria Eccleſia, faciendum eſt Officium de digniori, ſeu ſollemniori, quæ vero ſunt minoris dignitatis, ſeu ſollemnitatis, transferenda ſunt. S. R. C. 7. Dec. 1680. *in una Canon. Regul. Lateran.*

110 Occurrentibus eadam die duobus Feſtis Duplicibus infra Octavam SS. Corporis Chriſti, non eſt de translato agendum die immediatè ſequenti non impedita, ſed poſt prædictam Octavam. S R. C. 7. Dec. 1680. *in eadem Canon. Regul.* Vide n. 198.

111 Officium Commemorationis S. Auguſtini, quod ex privilegio ſit à Congregatione Canonicorum Regularium Lateranenſium ſemel ſub Ritu Duplici in prima die menſis, in qua Feſtum alicujus Sancti non occurrit, fieri non poteſt infra Octavas non privilegiatas, etiamſi aliter fieri nequeat. S. R. C. 7. Dec. 1680. *in eadem Canon Regul. Later. ad 6. Dub.*

Idem Officium Commemorationis Sancti Auguſtini fieri poteſt, quando habentur Officia Semiduplicia translata. S. R. C. 7. Dec. 1680. *in eadem Canon. Regul. ad 7. Dubium.*

Verùm huic ultimo Decr. derogatum videtur per aliud emanatum die 20. Martii 1706. Vide n. 237.

112 Officium particulare alicujus Diœceſis, vel Religionis, quod occurrit die 25. Februar. eſt transferendum in Anno Biſſextili ad primam diem non impeditam Officio novem Lectionum (niſi eſſet Feſtum Tituli, ſeu Patroni Eccleſiæ) ut fiat Officium S. Mathiæ Apoſtoli. S R. C. 7. Dec. 1680. *in eadem Canon. Lateran. ad 9. Dubium.*

113 Si occurrat Officium novem Lectionum de pluribus Sanctis Virginibus, & Martyribus eo die, quo cadit Feſtum Simplex ejusdem qualitatis, ſervanda eſt pro Commemoratione ſimplicis, Antiphona: *Iſtarum eſt Regnum Cœlorum &c.* ùt in Feſto SS. Perpetuæ, & Felicitatis Virginum, & Martyrum. S. R. C. 7. Decembris 1680. *in eadem Canon. Regul. ad 11. Dubium.*

114 Occurrente Feſto Purificationis B. M. V. in Dominicis Septuageſimæ, vel ſimilibus aliis privilegiatis, ita ùt illius Officium ex hoc contingat transferri, non eſt ob id protrahenda etiam recitatio Antiphonæ: *Alma Redemptoris.* Sed die ſecunda Februarii poſt Completorium, illa dimiſſa, ſumenda eſt Antiphona *Ave Regina Cœlorum*, ſublato quolibet alio aſſerto difformi quarumcumque Eccleſiarum uſu, ſive conſuetudine; ita ab omnibus, qui Romano Breviario utuntur, pariformiter ſervari mandavit S. R. C. 11. Januarii 1681. *in una Urbis, & Orbis.*

Hoc

Hoc Decretum confirmatum fuit per alia Decreta infrà posita sub nn. 179. 228. & 232.

115 Si eadem die occurrant duo Officia, quorum unum sit particulare Ordinis, alterum verò sit descriptum in Kalendario Ecclesiæ universalis, & utrumque sine Sollemnitate, cum eodem Ritu, transferendum est Officium de Kalendario Ecclesiæ universalis, & recitandum Officium Sancti proprii, dummodò sit antiquior ex concessione. S. R. C. 2. Martii 1681. *in una Canonicorum Regularium Lateranen. ad 1. Dub.* Vide nn. 109. 194. 209. Vide etiam nn. 227. 315. 322. Hæc tria Decreta utpote posteriora derogant aliis mox indicatis.

116 Officium Angelorum Custodum concurrens cum alio Duplici minori debet habere integras Vesperas. S. R. C. 1. Martii 1681. *in eadem Canon. Regul. Lateran. ad 2. Dubium.*

Hoc tamen Decretum discordat ab alio quod datur sub n. 208. sed consonat aliis datis sub nn. 245. 277.

117 Dies Octavarum Assumptionis, Nativitatis, aliarumque Festivitatum B. M. V. Octavam habentium, concurrentes cum Officio duplici Minori, habere debent integras Vesperas, ùt disponit Rubrica ultimò posita in Officio Octavæ Conceptionis; si concurrat cum S. Lucia. S. R. C. 1. Martii 1681. *in eadem Canon. Reg. ad 3. Dubium.* Vide n. 167.

118 Decisum jam fuit (nempe die 30. Septembris 1679. n. 105.) quòd de Festo translato faciendum sit Officium die immediatè sequenti, non impedita, etiam si adsit aliud ejusdem Dignitatis Festum priùs translatum, non tamen idem intelligendum est, si adsit aliud Festum, seu Officium majoris Ritus priùs translatum, S. R. C. 1. Martii 1681. *in eadem Canon. Reg. ad 4. Dubium.*

Pro intelligentia primæ partis hujus Decreti, in quo sermo est de Officio seu Festo cadente infra Octavam non privilegiatam, vide Decretum infrà sub n. 226. in quo statuitur, quòd de Semiduplici transferendo fiat die immediatè sequenti non impedita, etiam si adsit reponendum Officium, quod sit majoris Ritus. Cæterùm de aliis Officiis transferendis, quæ occurrunt extra Octavam, vide Decretum positum sub num. 316. necnon alia Decreta indicata sub n. 105.

119 Officia concessa semel in Hebdomada, ùt de Conceptione B. M. in Sabbato, vel SS. Corporis Christi in Fer. 5. non sunt celebranda in Adventu, Quadragesima, IV. Temporibus, nec in Vigiliis. ita S. R. C. 1. Martii 1681. *in eadem Can. Reg. Later. ad 6. Dubium.*

120 Ubi Festum S. Thomæ Episcopi Cantuariensis, & Martyris celebratur sub Ritu Duplici, si occurrerit in Dominica, recitandum erit Officium de Sancto cum Commemoratione Dominicæ, & die 30. Decembris agendum de die infra Octavam Nativitatis. S. R. C. 1. Martii 1681. *in eadem Can. Reg. ad 7. Dubium.*

121 Dies Octava cujuslibet Festi quia non transfertur, excludit, & transferri facit quodlibet Festum Duplex sive majus, sive minus, solisque cedit Festis sollemnibus primæ, vel secundæ Classis, nisi sit Octava privilegiata qualis est Octava Epiphaniæ, de qua in Rubr. Generalibus; hinc apud Franciscanos, ubi Festum Sanctæ Elisabeth Reginæ Ungariæ celebratur cum Octava, Festum Beatæ Delphinæ occurrens in die Octava, licèt sit Duplex majus, transferri debet in primam diem non impeditam. Ex Decreto S. R. C. 1. Martii 1681. & reperitur in Rubr. particularibus Breviarii Minorum Obser. sub n. 31.

Hoc

Hoc Decretum concordat cum Rubr. Generalibus Breviarii Romani, quæ habentur *tit. X.* de translatione Festorum n. 2. & in Octavario Romano plures exhibentur casus transferendi Duplicia majora occurrentia in diebus Octavis, v. g. die Octava Maii translato Festo Apparitionis S. Michaelis Archangeli habente Ritum Duplicem majorem, ordinatur Officium de die Octava Sanctorum Apostolorum Philippi, & Jacobi. Vide etiam infrà Decreta huic conformia, quæ dantur sub n. 216. & 244.

122 Cùm aliàs S. R. C. decreverit Officia Sanctorum ad libitum non esse transferenda, quando dies eorum Festivitatum sunt impediti die Dominico, aut aliquo alio die Festorum mobilium; Quæsitum fuit declarari, quæ Regula servanda sit, quando occurrunt eodem die cum Officiis Sanctorum Kalendarii proprii, vel translatis, vel demum semel per Hebdomadam, vel per Mensem recitari concessis? Et Sacra eadem Congregatio respondit, prædicta Officia Sanctorum ad libitum, etiam duplicia, occurrentia in diebus Dominicis, Octavis, & Natalitiis Sanctorum alicujus Religionis, vel Diœcesis, ex vi Kalendarii proprii à Sede Apostolica approbatis, quamvis sub Ritu Semiduplici celebrandis, non esse transferenda, sed omitti debere. Si autem occurrant eodem die, in quo aliàs aliquod Festum translatum poni deberet, tunc liberum fore declaravit eadem Officia ad libitum recitare, & Officium translatum ulteriùs ad aliam diem non impeditam transferre, prout etiam omisso Officio, quod semel per hebdomadam, aut per mensem ex Apostolico Indulto recitari concessum est, Officium ad libitum eodem die occurrens recitari posse decrevit. Et ita ab omnibus, qui ad horas Canonicas tenentur, servari mandavit S. R. C. 24. Januarii 1682. *in Decreto Gavant, Rubr. Brev. Generali.* Vide nn. 125. 126. 132.

123 Qui habent privilegium celebrandi Octavas in Quadragesima, occurrente die infra Octavam in Feria IV. Cinerum, nullam debent facere Commemorationem de Octava, neque in Laudibus, neque in Missa. S. R. C. 24. Januarii 1682. *in Marsicana ad primum Dubium.* Vide n. 324.

124 In Officio Feriæ IV. Cinerum relinquendo Commemorationem Octavæ, debent Privilegiati dicere Preces, Psalmos Graduales &c. & servare omnino Rubricas dictæ Feriæ IV. Cinerum. S. R. C. 27. Januarii 1682. *in eadem Marsicana ad secundum Dubium.*

125 Religiosi tenentur celebrare sub Ritu Duplici primæ Classis cum Octava Festum tam de Dedicatione, quàm de Titulari Ecclesiæ illius Conventus, in quo morantur: & sub eodem Ritu Duplici primæ Classis tenentur recitare de Patrono Principali loci, & de Titulari Ecclesiæ Cathedralis tantùm; ad Octavam autem non tenentur, juxta pluries resoluta: De aliis autem Patronis minùs principalibus non tenentur recitare, nisi sint descripti in Kalendario Romano, vel in dictorum Religiosorum proprio. Cæterùm de Officiis, quæ ab Apostolica Sede concessa sunt, vel concedentur recitanda ad libitum à toto Clero tam Seculari, quàm Regulari utriusque sexus in aliquo Regno, Provincia, Diœcesi, vel loco, in quibus dicti Religiosi morantur, possunt quidem ad libitum de ipsis recitare, sed si aliquod ipsorum occurrat in die in eorum Kalendario impedita Festo novem Lectionum, debent illud ad libitum omittere, & recitare de Sancto in eorum Kalendario occurrente, ad formam Decreti declarativi alterius Decreti de Sanctis ad libitum non transferendis, emanati die 24. Januarii 1682. S. R. C. 13. Junii 1682. *in una Ordinis Minor. de Obser-*

 van-

transferri, & recitari Officium de Annunciatione, & posteà de S. Joseph. S. R. C. 28. Novembris 1681. *in Faventina*, & deinde idem confirmavit die 30. Junii 1689. *in Vigilier.* & denique die 14. Julii 1692. in Decreto Generali dato sub num. 171.

In eadem Faventina ab eadem Congregatione interdictum fuit omnibus & singulis assignari diem fixum Sanctis translatis sine speciali Decreto Sac. Congregationis; sed super hoc videnda sunt Decreta inferiùs danda sub n. 254. & 260. & alia ibi indicata.

135 Regulares non possunt uti Kalendario Diœcesano, tenentur tamen ad recitationem Officii Patroni Principalis loci, ac Titularis Ecclesiæ Cathedralis, sed ad eorundem Octavas celebrandas non tenentur. S. R. C. 20. Martii 1683. *in una Ordinis Minorum Observan. ad* 1. *Dub.* Vide infrà nn. 141. 142. & 224.

136 Regulares possunt, & debent recitare Officia ad petitionem Regum, & Principum recitari concessa in aliquibus Regnis, Provinciis, Ditionibus &c. à toto Clero tam Seculari, quàm Regulari. S. R. C. 20. Martii 1683. *in eadem ad secundum Dubium.*

137 In occurrentia aliquorum Officiorum quæ recitari debent in aliquibus Regnis cum propriis Kalendariis Ordinis Regularis, servanda est Rubrica de *Translatione Festorum* in dispari Ritu, vel Dignitate. S. R. C. 20. Martii 1683. *in eadem ad* 3. *Dubium.* Vide n. 127.

138 Si Officia, quæ recitari debent in aliquibus Regnis, sint ejusdem Ritus, & Dignitatis, an sit præferendum Officium loci, Officio in proprio Religionis Kalendario descripto? resolutum fuit præferendum esse Officium quod cum majori Sollemnitate, & Populi concursu celebratur, ad formam Rubricæ de *Translatione Festorum n. 6.* S. R. C. 20. Martii 1683. *in eadem ad quartum Dubium.* Vide n. 157. Hoc Decretum valde confert ad confirmandas doctrinas, quas tradidimus in nostris Observationibus ad *cap.* 10. *Sect.* 3. *n. XIII.*

139 Quando aliqua ex Officiis concessa, sunt recitanda in diebus Dominicis v. g. de B M. V. de Mercede, de Sanctissimo Rosario, de Patrocinio B. M. V. & si quæ alia sunt similia; si aliqua ex dictis Dominicis impediatur aliquando ab alio Officio majoris Ritus, vel Dignitatis, in tali casu dictum Officium ex supra concessis, non potest transferri ad aliam Dominicam, vel ad primam diem non impeditam, sed debet omitti. Ita S. R. C. 20. Martii 1683. *in eadem ad quintum Dubium.*

Verùm, cùm Officia B. M. V. de Mercede, & SS. Rosarii sint modò ubique de præcepto recitanda; Hinc mox adducta dispositio quoad hæc duo Officia non est attendenda, sed transferri possunt in aliam diem non impeditam. Vide Decreta inferiùs posita sub nn. 156. 265. 278. 279. & 311.

140 Quando Officium de Septem Doloribus B. M. V. in Feria VI. post Dominicam Passionis occurrit cum alio Officio majoris Ritus, tunc eo Anno debet omitti, nisi tamen alibi S. R. C. aliter in concessione indulserit. Ita S. R. C. 20. Martii 1683. *in eadem ad VI. Dub.* Nunc verò attendendum est recens Decretum Generale emanatum die 25. Januarii 1718. quod inferiùs datur sub n. 272.

141 Cùm ex delaratione S. C. Regulares teneantur recitare Officium de Patrono Principali loci, dubitabatur an sub ly *loci* comprehendatur etiam Patronus Principalis Regni, vel Provinciæ, de quo concessum est ab Apostolica Sede, ut à Clero tam Seculari, quàm Regulari in dictis locis recitetur; sed declaratum fuit, comprehendi etiam dictos Patronos, si liquidò constet de concessione Apostolica. Ita

S. R. C. 20. Martii 1683. *in eadem ad 7. Dubium.*

142 Disponente S. R. C. quòd Regulares ad Octavas Patroni Principalis non tenentur, quæsitum fuit, an ly *non tenentur*, excludat etiam libitum, ita ut Regulares non possint de dicta octava recitare, si velint? Responsum fuit, excludi etiam libitum, & non posse, nisi id specialiter ipsis Regularibus indultum fuerit ex vi concessionis Apostolicæ, vel Constitutionis Religionis ab Apostolica Sede approbatæ. S. R. C. 20. Martii 1683. *in eadem ad 8. Dubium.* Vide nn. 63. 135. 147. 215. & 224.

143 Nomine Episcopi Ruremundæ quæsitum fuit à S. R. C. declarari, an Invitatorium: *Hodie si vocem Domini audieritis, nolite obdurare corda vestra* -- Tempore Passionis in Quadragesima debeat cantari, sicùt alia Invitatoria extra tempus Passionis, scilicet sexies integrè, & ter imperfectè, hoc modo post versum: *Quadraginta annis proximus fui &c. Hodie si vocem Domini audieritis nolite obdurare corda vestra* -- & omisso *Gloria Patri &c. nolite obdurare corda vestra*, & iterum repetatur integrè: *Hodie si vocem Domini audieritis, nolite obdurare?* & S. R. C. respondit omissis *Gloria Patri &c.* & *nolite obdurare corda vestra*, repeti debere integrè Invitatorium, *Hodie si vocem Domini &c.* Ita 4. Julii 1683. in *Ruremunden.*

An per Decreta de non transferendis, sed omittendis Officiis SS. ad libitum, quando dies eorum Festivitatum sunt impediti alio Officio novem Lectionum de præcepto, nempe diebus Dominicis, Octavis, & natalitiis Sanctorum &c. comprehendantur, & revocentur concessiones Officiorum ad libitum ab Apostolica Sede peculiariter factæ, & fixæ diebus, qui ab eadem jam alteri Festo, & Officio novem Lectionum in Kalendario Romano erant assignati, recitandi scilicet ad libitum Officium *S. Elisabeth Reginæ Portugalliæ* die 4. Julii, Officio Octavæ SS. Apostolorum Petri, & Pauli in Kalendario Romano jam impedito; S. R. C. respondit, prout aliàs in Neapolitana die 28. Novembris 1682. non comprehendi. Verùm si prædictum Officium eo die juxta Rubricas recitari nequeat, tunc eo casu non esse transferendum, sed omitti debere. Ita S. R. C. di 20. Octobris 1683. *in una Dubiorum.* Hoc Decretum non attinet ad S. Elisabeth, cùm sit nunc de præcepto, & celebretur die 8. Julii. attamen potest adduci pro exemplo in similibus.

144 Quando pro aliquo Festo, vel Officio concessus reperiatur Ritus Duplex absque expressione Majoris, vel Minoris, concessio intelligenda est de Duplici Minori, etiamsi ad honorem Deiparæ facta fuerit. S. R. C. 2. Octobris 1683. *in Valentina*, & 20. Novembris ejusdem anni *in Lauden.* Et reperitur in Rubricis Breviarii Min. Observ. sub n. 31.

145 Dum dicenda sunt Suffragia Sanctorum in locis gaudentibus duobus, vel pluribus Patronis Principalibus, facienda est Commemoratio tantùm de Patrono Principaliori. S. R. C. 20. Novemb. 1683. *in Lauden.* & reperitur in Rubricis supradicti Breviar. n. 102.

146 Quando in Indultis, & Decretis super concessione Officiorum leguntur verba illa: *recitari posse*, *fieri posse*: ita intelligenda sunt: ut nihil significent, præter Officia ad libitum, quibus omninò competit Decretum die 24. Januarii 1682. pro Sanctis ad libitum emanatum. S. R. C. 20. Novembris 1683. Vide tamen n. 278.

147 Moniales Ordinariis locorum subjectæ non tenentur recitare Officia particularia Diœcesum, tenentur tamen recitare de Patrono principali loci, & de Titulari Ecclesiæ Cathedralis, nec non de ejus-

ejusdem Ecclesiæ Dedicatione, non verò de eorundem Festorum Octavis. S. R. C. 20. Novembris 1683. *in Lauden.* Vide *nn.* 84. 142. 215. & 266.

148 Festum Nominis B. M. V. celebrari Dominica infra Octavam Nativitatis ejusdem B. M. V. sub ritu duplici majori, quotannis in Ecclesia universali ab omnibus utriusque sexus Christifidelibus tam Secularibus, quàm Regularibus, qui ad Horas Canonicas tenentur, demandavit S. R. C. 20. Novembris 1683. approbante Innocentio XI. die 25. ejusdem mensis, eodemque anno; sub die verò 5. Februarii 1684 approba it eadem S. R. C. Missam propriam, nec non Officium. Vide *nn.* 152. 155. & 156.

149 In Concurrentia Festorum S. Antonii Patavini Confessoris, & S. Basilii Episcopi, & Confessoris, quæ Panormi ex Indulto Apostolico sub ritu majori celebrantur, Vesperæ dimidiandæ sunt, & faciendum à Capitulo de sequenti cum commemoratione præcedentis. S. R. C. 17. Junii 1684 *in Panormitana.*

150 Concurrente Sancto antiquiori Patrono Civitatis cum alio Sancto recentiori pariter Patrono, nulla habenda est ratio de posterioritate Patronatus; unde Vesperæ dimidiandæ sunt. S. R. C. 17. Junii 1684. *in Panormitana.*

151 In Ecclesiis Titularibus B. M. V. inter Sanctorum Suffragia facienda est commemoratio de B. M. V. non obstante, quòd in Choro recitetur ejusdem Officium parvum. S. R. C. 17. Junii 1684. *in una Urbis,* & 14 Augusti 1691. *in Romana Dubiorum.* Vide *nn.* 15. 189. & 190.

152 In Festo Sanctissimi Nominis B. M. V. non est facienda commemoratio de ejusdem Nativitate, & in secundis Vesperis de Nativitate cadentibus in Sabbato, non est facienda commemoratio de prædicto Sanctissio Nomine. Ita S. R. C. 23 Septembris 1684. *in Decreto generali* Vide n. 155.

153 In occursu non licet transferre Officium, proprium Ordinis, vel Diœcesis causa faciendi ad libitum aliud. S. R. C. 2. Decembris 1684. *in una Canonicorum Regul. Lateran. ad* 10. *Dubium.* Vide *n.* 122.

Si Festum Exaltationis SS. Crucis occurrat in Dominica infra Octavam Nativitatis B. M. V. in qua celebrandum est Festum Sanctissimi Nominis B. M. V, tunc Officium Nominis B. M. V. transferendum est ad primam diem Festo novem Lectionum non impeditam. S. R. C. 20. Julii 1686. *in una Dubiorum.*

154 In die infra Octavam non potest fieri Officium licèt occurrens de Sancto ad libitum. S. R. C. 2. Decembris 1684. *in eadem Canon. Reg. ad* 14. *dubium.* Vide *nn.* 168. & 174.

155 Si Festum Sanctissimi Nominis B. M. V. quod sub ritu duplici majori celebrari debet Dominica infra Octavam Nativitatis ejusdem, occurrerit in die Octava dictæ Nativitatis; Officium erit de dicto Sanctissimo Nomine, omissa in utrisque Vesperis, & Laudibus commemorat. de prædicta Octava Nativitatis. S. R. C. 15. Novembris 1685. annuente Innocentio XI. 24. ejusdem, *in una Officii Nominis B. M. V.* Vide *n.* 152.

156 Festum Nativitatis S. Johannis Baptistæ præferri debet Festo Dedicationis Ecclesiæ, & habere integras secundas Vesp. cum commemoratione tantùm sequentis. In Festo autem Dedicationis Vesperæ sunt dimidiandæ, & à Capitulo debet fieri de Sanctis Patronis cum commemoratione Dedicationis, ùt in utroque casu præscribitur in Rubrica de Concurrentia num. 2. versu *inter Festa.* Ita pariter infra Octavas dict. Festorum, nempe S. Johannis Baptistæ, & Dedicationis, &c. facien-

rit. S.R. C. 10. Junii 1690. *in una Ordinis S. Benedicti.*

164 Festa Sanctorum celebranda sunt eo die, quo cadunt. Verùm si incidunt in diem impeditam, transferenda sunt in alteram diem non impeditam, juxta Rubricas Breviarii Romani, neque immutari possunt de licentia Ordinariorum, ùt pluries decrevit S. R. C. & signanter 14. Novembris 1620. *in Alben.* 21. Novembris 1631. *in Toletana* 3. Decembris 1630. *in Syracusana.* 2. Septembris 1690. *in Panormitana.*

165 Officia Sanctorum ratione Corporis, seu Insignis Reliquiæ recitanda, intelligi debent de Sanctis dumtaxat in Martyrologio Romano descriptis, & dummodò constet de indentitate Corporis, seu Reliquiæ Insignis illiusmet Sancti, qui reperitur in Martyrologio Romano descriptus. De cæteris autem Sanctis in prædicto Martyrologio non descriptis, aut quibus à S. Sede non fuerit specialiter concessum, Officia recitari, & Missæ celebrari non debent, nonobstante, quòd ipsorum Corpora, vel Insignes Reliquiæ in Ecclesiis asserventur: Quibus tamen ab Ordinariis Locorum approbatis, debita Fidelium veneratio (proùt hactenus servatum est) exhibeatur, sed absque Officio, & Missa, sub pœnis de non satisfaciendo præcepto recitandi Officium, aliisque in Constitutione Beati Pii V. contentis. S. R. C. 11. Aug 1691. *in Decr. Gen.* approbante Innoc. XII. Vide nn. 6. 40. 59 60. 82. 199. & 259.

166 Sanctorum Officia, Concessiones, Lectiones, Orationes, Antiphonæ, & Responsoria, aliaque hujusmodi, in posterum à Typographo Camerali dumtaxat imprimantur; & inhibetur omnibus impressoribus, seu Typographis tam in Urbe, quàm extrà ubivis Locorum, dicta Officia imprimere, nisi facultate in scriptis accepta ab Inquisitoribus hæreticæ pravitatis, si inibi fuerint, sin minùs, à Locorum Ordinariis, qui quidem facultatem hujusmodi non priùs concedant, quàm Originale sumptum S. Congregationis, vel exemplar Typographi Cameralis autenticum manu Secretarii ipsius Sacræ Congregationis, & Sigillo obsignatum ipsis exhibeatur, quod exemplar in nihilo prorsus immutatum, nihilque in eo additum sive detractum in eo imprimi debeat. Ita decrevit S. R. C. die 11. Augusti 1691. approbante Innoc. XII. sub die 19. Octobris ejusdem anni.

167 Quæcunque dies Octava B. M. V. debet habere integras utrasque Vesperas in concurrentia cum Officio Duplici Minori. Ita S. R. C. 11. Augusti 1691. *in Romana Dubiorum.* Vide n. 117.

168 Officia ad libitum occurrentia infra Octavas non privilegiatas etiam particulares, & propriæ Religionis, omittenda sunt. S. R. C. 11. Augusti 1691. *in Romana Dubiorum.* Vide infrà sub n. 174.

169 In Feria VI. post Octavam Ascensionis potest fieri de Officio Semiduplici translato. S. R. C. 11. Augusti 1691. *in Romana Dubiorum.*

170 A die 17. Decembris inclusivè, usque ad vigiliam Nativitatis Domini exclusivè, fieri potest quodcumque Officium Duplex, vel Semiduplex, occurrens, vel translatum, sed in utriusque Vesperis pro Commemoratione Feriæ dicantur Antiphonæ majores tunc occurrentes. S. R C. 17. Maji 1692. *in Florentina.* Idem statutum fuit 5. Martii 1644. *in Neapolitana.*

171 Etsi secundùm Regulas Breviarii Romani, cùm plura Festa æqualis Ritus transferenda sunt, unum ante aliud transferri debeat eo ordine, quo erant celebranda propriis diebus: Attamen quia eo Anno (*de quo suprà 1690. 11. Februarii, & 11. Martii*) *specialis prærogativa concessa fuit*

fuit translationi Festi Annunciationis B. M. V. Matris Dei incidentis in Feriam VI. Parasceve, vel Sabbatum Sanctum: idcirco ob specialem reverentiam Dominicæ Incarnationis hoc speciali privilegio decoratur idem Festum Annunciationis, nimirum ut quotiescumque contigerit Festum prædictum, etiam quoad solum Officium, post Octavam Paschæ transferri, idem cæteris semper Festis æqualis Ritus præponatur, licèt temporis ordine sit in Kalendario posterius illis. S. R. C. 14. Junii 1691. *in Decreto Generali*. Vide num. 134.

Animadvertendum est, quòd cùm hæc præcedentia Translationis sit privilegium speciale Annunciationi dumtaxat concessum ob Incarnationis Mysterium, non est extendendum ad alia Officia: immò prioritas temporis & ritus æqualitas, quæ cedunt Officio prædictæ Annunciationis ob rationem in Decreto allatam, cedere non debent aliis ejusdem B. M. V. Festivitatibus sine novo Decreto; nam ante hujusmodi privilegium, citra ullum scrupulum reponebatur priùs Festum S. Josephi, deinde Festum Annunciationis.

Reponenda igitur sunt Festa priùs translata, deinde cætera, etiamsi Beatissimæ V. quæ posteriùs occurrunt, si sint ejusdem Ritus. Et hoc majori ratione dicendum est de aliis Officiis ejusdem omnino ritus, & dignitatis.

Animadvertere etiam est, quòd cùm per hoc Decretum non detur præcedentia Annunciationi, nisi in concursu aliarum Festivitatum translatarum ejusdem ritus, non est necessariò reponenda dicta Annunciatio in Feria 2. post Dominicam in Albis, si in ea Feria occurrat Festum Duplex, vel Semiduplex; nam tunc transferendum esset Officium Annunciationis in primam diem non impeditam Festo etiam Semiduplici, immo reponi etiam deberet post Officium Duplex primæ Classis, sive anteriùs, sive posteriùs tanslatum, cùm sit altioris ritus.

172 Si Festum S Josephi occurrerit in Feria V. Majoris Hebdomadæ, ejus Officium transferendum erit ad aliam diem juxta Rubricas Breviarii Romani, & S. R. C. Decreta. Ita S. R. C. 13 Semptemb. 1692. *in Hispalen.* Vide hoc Decretum per extensum in Indice Decretorum spectantium ad Rubricas Missalis sub iisdem die, mense, & anno.

173 Ubi celebratur Festum SS. Gabrielis, vel Raphaelis Archangeli, ad Octavam Benedictionem dicatur: *Cujus Festum colimus*, non verò *quorum Festum* &c. S. R. C. 13. Septembris 1692. *in Hispalen.*

174 I. Quæsitum fuit à S. R. C. declarari: Si Officium Duplex Romanum de præcepto cadat in die, quo fit Officium de Sancto proprio alicujus Diœcesis, vel Religionis, & tale Officium proprium habeat Octavam, utrùm Romanum transferendum sit post Octavam Officii proprii, vel de eo fieri infra Octavam, & ei assignari dies fixus? Si Romanum sit Semiduplex, utrùm debeat idem servari? Si Romanum sit Semiduplex ad libitum, utrùm transferri post Octavam, vel locus fixus infra Octavam ei assignari possit? Si Romanum, & proprium sint ejusdem Classis, & neutrum habeat Octavam; de quo fieri debeat Officium, de Romano, vel de proprio, si occurrant eodem die? Sac. autem Cong. respondit; in occurrentia Officii Duplicis Kalendarii Romani cum Officio proprio habente Octavam, de eo (sc. de Duplici Romano) fieri debere infra Octavam prima die, alio Festo Duplici, vel Semiduplici non impedita, juxta Rubricam VII. Breviarii Romani *de Octavis n. 3. & X. de Translatione Festorum num. 3.* Quoad secundum, de Officio Semiduplici fieri debere die immediatè sequenti, scilicet 2. die infra eandem Octavam, quæ si fuerit alio Festo Duplici, vel Semidu-

miduplici impedita, prædictum Officium transferendum esse post Octavam juxta Rubricam X. *de Translatione n. 5.* Neutrum tamen transferri debere in diem fixum, nisi aliter indultum fuerit à Sede Apostolica; Officia autem ad libitum, sive sub Ritu Semiduplici sive Duplici, infra dictam Octavam occurrentia, non posse transferri, sed debere omitti, ex Decreto generali de Officiis Sanctorum ad libitum non transferendis, edito sub die 24. Januarii 1682. Si Officium Romanum, & proprium sint ejusdem Ritus, servari debere Rubricam X. *de Translatione Festorum num.* 6. S. R. C. 10. Januarii 1693. *in una Galliarum ad primum Dubium.* quoad ultimam resolutionem, Vide nn. 104. 105. 191. 226. 284. 316.

175 II. Quæsitum fuit, an Officium Translationis Patroni, de quo fit, ùt de Apostolo, & de quo fit Duplex per Annum, præferri debeat alteri Duplici per annum, & habere Vesperas integras in Concursu? Et responsum fuit: exprimi casum, & doceri de Indulto recitandi Officium Translationis Patroni. S.R.C. 10. Januarii 1693. *in eadem Galliarum.*

176 III. Cùm præter propriæ Ecclesiæ Dedicationem fieri debeat Officium Dedicationis Ecclesiæ Cathedralis in Urbe cum Octava, extra Urbem sine Octava; quæsitum fuit, utrùm extra Urbem in Ecclesia, quæ propriam non habet Dedicationem, fieri debeat Octava Dedicationis Ecclesiæ Cathedralis? Et responsum fuit negativè; & Regulares degentes in Civitate debere recitare Officium Dedicationis Cathedralis sub Ritu Duplici tantùm sine Octava, ex Decreto edito die 1. Aprilis 1662. extra Civitatem non teneri, neque ad recitationem Officii in die Festo, ùt aliàs pluries. S. R. C. 10. Januarii 1693. *in eadem Galliarum.*

177 IV. Quæsitum fuit, si uno die occurrant plures Martyres, quorum Officium unum sit Semiduplex, & aliud Simplex; utrùm in Vesp. prò Commemoratione Simplicis dicenda sit Antiphona *Gaudent in Cœlis* de secundis Vesperis, ùt exemplum est 16. Septembr & utrùm detur ibi Regula, vel exceptio Regulæ Rubricæ de Commemoratione n. 8.? Et responsum fuit, servandam esse Rubricam IX. de Commemoratione n. 8. nisi aliter assignetur in propriis locis, ùt ibi docet eadem Rubrica. S. R. C. 10. Januarii 1693. *in eadem Galliarum.*

178 V. Quæsitum fuit, utrùm in Officio Simplici Martyris, qui sanguinem non fudit, semper pro secundo Responsorio dicendum sit: *Domine prævenisti*, quæcumque occurrat Feria, vel tantùm dum occurrat Feria IV.? & responsum fuit, dicendum esse Responsorium: *Domine prævenisti*, in quocumque Officio Martyrum, qui perierunt non effuso sanguine. Ita S. R. C. 10. Januarii 1693. *in eadem Galliarum.*

179 VI. Quæsitum fuit, utrùm Antiphona Beatissimæ V. Mariæ *Ave Regina &c.* semper dici debeat die 1. Februarii, etiamsi Festum Purificationis transferatur, vel habeat Octavam? & ad utrumque responsum fuit *affirmativè*, juxta Decretum S. C. emanatum die 11. Januarii 1681. Ita S.R.C. 10. Januarii 1693. *in eadem Galliarum.* Vide n. 114. & 232.

180 VII. Quæsitum fuit, Dies Octava Sancti proprii cadens in Festum Conceptionis Beatissimæ M. V. & Dominica secunda Adventus die 7. Decembris, utrùm in primis Vesperis B. M. primo loco fieri debeat Commemoratio de Dominica Adventus, & posteà de die Octava Sancti proprii? & responsum fuit, concurrente Dominica secunda Adventus die 7. Decemb. cum Festo Conceptionis B. M. V. & die Octava Sancti proprii, debet

bet fieri priùs Commemoratio de Octava Sancti proprii, deinde de Dominica, juxta dispositionem Tabellæ, secundæ de Concurrentia Dominicæ Majoris, sive primæ, vel secundæ Classis cum die Octava; ùt ibi Regula tertia, quemadmodùm præcisè docet Rubrica Breviarii Romani de Commemor. num. 11. Ita S. R. C. 10. Januarii 1693. *in eadem Galliarum.*

181 VIII. Quæsitum fuit, quando dies Octava Sancti proprii cadit in Festum Præsentationis B. M. utrùm transferendum sit Officium B. M. vel solùm fieri debeat Commemoratio diei Octavæ Sancti proprii, ùt in simili casu refert Gavantus fieri Regii de Sancto Prospero, cujus dies Octava est Festum Visitationis B. M.? Et responsum fuit, transferendum esse Festum Præsentationis juxta Rubricam *X. de Translatione Festorum num.* 2. & in Tabella de Occurrentia, prout monet Gavantus *Sectione* 13. *cap.* 12. *n.* 20. ibi enim aliter decrevit, & specialiter indulsit S. C. in gratiam Festi Visitationis B. M. V quod ibidem colitur de præcepto; unde cùm privilegium sit locale, non potest extendi de loco ad locum, ex Decreto S. C. in principio Missalis Romani impresso. Ita S. R. C. 10. Januarii 1693. *in eadem Galliarum.*

182 IX. Quæsitum fuit: dum occurrit Festum Duplex infra Octavam Corporis Christi cum Simplici, utrùm nona Lectio de Simplici sit legenda? Et responsum fuit, legendam esse nonam Lectionem de Simplici in Officio de Sancto Duplici infra Octavam Corporis Christi, ùt *in Nuscana* 12. Septembris 1671. S. R. C. 10. Januarii 1693. *in eadem Galliarum.* Vide n. 95 & 135.

183 X. Petitum fuit: Si Festum festivetur à Populo, vel de Præcepto, vel de Devotione Populi, ùt S. Ludovicus in Gallia, S. Rochus, &c. utrùm dici debeat tale Officium Duplex Majus, & Lectiones primi Nocturni legi de Communi, etiam si in proprio de scriptura currenti assignentur? & responsum fuit; Festum S. Ludovici indultum de Præcepto in Galliis esse sub Ritu Duplici Minoris tantùm, editis Decretis die 15. Martii 1608. & 28. Novembris 1609. propterea non esse dubitandum, quin recitari debeant Lectiones, quæ assignantur de scriptura, approbatis propriis Secundi, & Tertii Nocturni sub die 23. Februarii 1619. De Sancto Rocho, licèt ejus Festum servetur ex Devotione, attamen non potest de eo recitari Officium, & celebrari Missa, nisi in propriis Ecclesiis eidem Sancto dicatis, ex concessione S. C. die 4. Junii 1629. & clariùs die 20. Novembris ejusdem anni 1629. & tunc dicendum est Officium sub Ritu Duplici Primæ Classis. Ita S. R. C. 10. Januarii 1693. *in eadem Galliarum.*

184 XV. Quæsitum fuit: Cùm superest una Dominica post Epiphaniam, nec poni potest post Pentecosten, utrùm, si tota Hebdomada ante Septuagesimam præter Feriam Secundam, quæ simplex habet Officium, impediatur Officio novem Lectionum, poni possit, & debeat in dicta Feria II. vel legi debeat Homilia in Sabbato ante Septuagesimam? & responsum fuit: satis esse provisum per Rubricam Breviarii Romani de Dominicis n. 6 & per aliam Rubricam propriam positam ante Dominicam primam post Octavam Epiphaniæ, nempe in Casu proposito, Officium de Dominica faciendum esse in primo Sabbato post Epiphaniam Festo Duplici, vel Semiduplici non impedito; alioquin scilicet, si prædictum Sabbatum esset impeditum, faciendum in prima die post dictam Octavam, quæ non reperitur impedita Festo Duplici; Festum verò Semiduplex in ea occurrens transferendum in pri-

primam diem similiter non impeditam. S. R. C. 10. Januarii 1693. *in eadem Galliarum.*

185 Occurrente Vigilia S. Mathiæ Apostoli in Feria II. post Dominicam Quinquagesimæ, observandum est Jejunium, quod non potest anticipari, ratione Carnis Privii. S. R. C. 23. Januarii 1694. *in Ariminen.* & habetur in particulari Bullario Innocentii XII.

186 Tertiarii S. Francisci degentes in Seculo possunt uti Breviario Ordinis Minorum, & illius Kalendario conformari. S. R. C. 7. Augusti 1694. *in una Ordinis Minorum S. Francisci.* Vide n. 4.

187 Octava omnium Sanctorum, tanquam dignior, præferendi est Octavæ Dedicationis Ecclesiæ. S. R. C. 5. Martii 1695. *in Sabinen.*

188 Festus dies S. Caroli transferendus est juxta Rubricam de Translatione Festorum ob occurrentiam cum Octava Dedicationis Ecclesiæ ad diem sequentem. Ita S. R. C. 5. Martii 1695 *in Sabinen.*

189 In Ecclesiis B. M. V. sub quocumque Titulo dicatis, in Feriali Officio debet fieri Commemoratio de eadem S. Maria tanquam de Titulari, etiamsi ejusdem Officium parvum in Choro fuerit recitatum. S. R. C. 23. Aprilis 1695. *in Fossanen.* Vide n. 15. & 151.

190 Pro Suffragio B. Mariæ in Ecclesiis eidem dicatis sub quocumque Titulo, sive Assumptionis, sive Conceptionis &c. sufficit consueta Antiphona *Sancta Maria Succurre Miseris &c.* S. R. C. 23. Aprilis 1695. *in Fossanen.*

191 Cùm nonnullorum, non ritè sensum generalis Rubricæ Breviarii Romani *tit.* 10. *n.* 7. de Translatione Festorum percipientium, obrepserit opinio, quòd de Festo transferendo, quod potest in sequentem diem immediatè transferri, sit recitandum Officium ante alia æqualis ritus priùs translata, S. R. C. ad relationem Eminentissimi, & Reverendissimi D. Card. Petrucci, supradictam generalem Rubricam omnino servandam, & quocumque alio Decreto in contrarium non obstante, in casu proposito (servato semper ordine Kalendarii) Officium de primo translato priùs recitandum esse declaravit. Ita tamen, ut per hanc declarationem nihil penitùs circa semiduplicia in Dominicis infra Octavas occurrentia veniat immutandum, pro quibus prædictam generalem Rubricam *tit.* 10. *n.* 5. pariter omnino servandam esse censuit, & ita servari mandavit. S. R. C. 22. Decembris 1696. *in Decreto generali.* Vide nn. 104. 105. 174. 216. 226. 254. 285. & 316.

192 Officium semel in hebdomada concessum, recitari potest die Sabbati, si tota hebdomada sit impedita, & in tali casu omittendum Officium B. M. in Sabbato. Prima autem die mensis non impedita Festo Duplici, vel Semiduplici, & in qua occurrit recitari Officium Defunctorum, potest recitari supradictum Officium semel in hebdomada concessum, transferendo, vel etiam aliquando omittendo Officium Defunctorum. S. R. C. 27. Aprilis 1697. *in Panormitana.* Vide nn. 211. 212. & 213.

193 Ad removenda aliqua dubia quæsitum fuit, sub quo Ritu in Hispaniæ Regnis (excepta Civitate Gerundæ) sit celebrandum Officium S. Narcisi, & sub quo Ritu censeri debeat indultum Officium per extensionem in cæteris casibus, quando à S. C. non exprimatur; & examinatis Decretis, responsum fuit: Officium S. Narcisi recitandum esse in Civitate, & Diœcesi Gerundæ die 29. Octobris cum Missa sub Ritu Duplici primæ Classis cum Octava, die verò 18. Martii de eo fiat commemoratio tantùm, sicùt Quadragesimali tempore fit de Simplici-

qua ex dictis initiis Prophetarum occurrente legitima causa. S. R. C. 5. Julii 1698. in Col'en.

205 Quando ab aliqua Congregatione dicitur totum Officium Defunctorum, non debet illud dici, ùt secunda die Novembris, omittendo Psalmos post Vesperas, & Matutinum positos in Officio Defunctorum. S. R. C. 5. Julii 1698. *in Collen.* Vide nn. 335. & 339.

206 Officium Defunctorum pro secunda die Novembris potest etiam præsente Episcopo ante Completorium diei Festi omnium SS. recitari. Ita S. R. C 5. Julii 1698. *in Collen.* Hæc resolutio spectat ad Cathedrales Ecclesias tantùm, idcirco vide n. 120.

207 Cùm sæpe contingat aliqua Officia unius anni non posse in eodem celebrari, licet anno proximè sequenti ea persolvi. S. R. C. die 27. Septembris 1698. *in una Ordinis Cappuccinorum.* Vide n. 108.

His tamen Decretis derogatum videtur per alia posteriora Decr. emanata die 26. Novembris 1735. *in Hispalen.* & 15. Septembris 1736. *in Toletana*, & *in una Ordinis PP. Cappuccinorum* die 8. Martiì 1738. quæ dantur infrà sub nn. 282. 337. & 341.

208 Vesperas Sanctorum Angelorum Custodum esse dimidiandas cum sequenti duplici minori statuit S. R C. die 27. Septembris 1698. *in una Ordinis Cappuccinorum.*

Huic pariter Decreto derogatum fuit per Decreta inferiùs data sub nn. 116. 227. & 245.

209 Si incidat in eandem diem duplex Officium novem Lectionum Ritus æqualis, quorum unum sit Ecclesiæ universalis, aliud verò Ordinis Minorum, & ambo transferantur; Quodnam ex duobus priùs debeat transferri? Quid verò dicendum, si sint Ritus inæqualis, ùt contingit die 12. Novembris, in qua occurrunt Festum S. Martini Martyris, & Pontificis, quod est Semiduplex, & Festum S. Didaci, quod est duplex secundæ classis? S. R. C. ad primam partem hujus dubii respondit, Officium, quod ab Ecclesia universali celebratur, priùs esse persolvendum; ad secundam: Festa particularia majoris Ritus Festis minoris Ritus præferenda esse, etiamsi in Kalendario pro universali Ecclesia sint descripta. S. R. C. 27. Sept. 1698. Vide nn. 109. 115. 159. 194. 227. 315 322.

S. C. in eadem Cappuccinorum declaravit, quòd commemoratio de S. Dominico, ex concessione Clementis PP. X. ab iisdem facienda, quando fit Officium de S. Francisco, fieri debeat tantùm in Officio S. Francisci, quod semel in mense ab iisdem recitatur, post alias commemorationes, & quòd in Officiis per annum semel in mense recitandis de SS. Bonaventura, Antonio Patavino, & Clara, non attendatur ordo dignitatis.

210 Festum SS. Fabiani, & Sebastiani unà simul celebratur in illis locis, in quibus S. Sebastianus est Patronus minùs principalis. Ita declaravit S. R. C. referente Eminentissimo D Cardinali Colloredo die 22. Novemb. 1698. *in Cremen.* respondendo ad Episcopum dictæ Civitatis, qui petebat assignationem diei pro celebrando Festo S. Fabiani separatim à Festo S. Sebastiani, ùt fieri solebat in sua Diœcesi.

Hoc Decretum sub aliis terminis, & in alia suppositione refertur à Pittonò ex Monacello, nimirum: Festum SS. Fabiani, & Sebastiani unà simul celebratur, licèt Titulus Ecclesiæ sit tantùm de S. Sebastiano; ideoque Festum S. Fabiani non transfertur, sed unà cum S. Sebastiano celebratur. S. R. C. *in Cremen.* Sed est error manifestus in Decreto sic relato; nam S. Sebastianus non est Titulus Ecclesiæ Cremensis, in qua celebratur tale Officium: in eo enim casu Officia sepa-

separanda forent juxta dispositiones clarissimas Rubricarum generalium. Est igitur S Sebastianus Patronus tantùm minùs principalis dictæ Diœcesis; & ideò rectissimè declaravit S R. C. non esse separatim celebrandum Festum SS. Fabiani, & Sebastiani.

211 Festa duplicia, & semiduplicia translata præferenda sunt Officio S. Benedicti semel in hebdomada concesso sub Ritu Semid. omnibus Congregationibus S. Benedicti. S. R. C. 7. Febr. 1699. *in Tarvisina.* Vide n. 237. & in append. n. 342.

212 Officium semel in hebdomada concessum, non potest recitari in Vigiliis ordinariis, Quatuor Temporibus, juxta alia Decreta jam emanata. S. R. C. 7. Febr. 1699. *in Tarvisina.*

Hoc Decretum conforme est Decreto generali 20. Martii 1706. emanato, & dato n. 237.

213 Officium semel in hebdomada concessum, recitari valet in Sabbato, quando fieri deberet de Sancta Maria in Sabbato. S. R. C. 7. Februarii 1699. *in eadem Tarvisina.*

Hoc Decretum concordat cum illo emanato 27. Aprilis 1697. dato num. 191.

214 Cùm Festum Dedicationis Cathedralis extra Civitatem celebretur sine Octava, hæc annua Dedicatio per totam Diœcesim celebranda est juxta solitum quoad Ritum, scilicèt vel sub Ritu Duplici primæ Classis, vel sub Duplici minori. S. R. C. 19. Junii 1700. *in Curien.* Vide nn. 42. 81. 176. & infrà 225. & 226.

215 Quando duæ Octavæ simul occurrunt, quarum una sit Patroni principalis sub Ritu Duplici primæ Classis, altera verò B. M. V. sub Ritu Duplici secundæ Classis, recitandum est Officium de Patrono principali cum commemoratione Octavæ B. M. V. S. R. C. 19. Junii 1700. *in eadem Curien.*

216 Si in Dominica infra Octavam Nativitatis B. M. V. in qua celebratur Fest. m SS. Nominis ejusdem B. M. V. sub Ritu Duplici majori, occurrat alicubi dies Oct. translato Festo dicti SS. Nominis, agendum est de die Octava in ipsa Dominica. S. R. C. 19. Junii 1700. *in eadem Curien.*

Hoc Decretum concordat cum alio emanato die 1. Martii 1681. sub n. 121. & sic pariter concordat cum Decreto edito die 21. Januarii 1707. dato n. 244 Per Decretum tamen die 15. Septemb 1685. positum n. 155. statuitur, quòd si dictum Festum SS. Nominis occurrerit in die Octava Nativitatis B. M. V. tunc agendum erit de eodem SS Nomine, omissâ in utrisque Vesperis, & Laudibus Commemoratione de prædicta Octava.

217 Ubi Festum SS. Angelorum Custodum habet Octavam, non possunt in Festo, & per Octavam terminari Hymni ejusdem metri, sicùt terminatur eorum Hymnus in Laudibus per stropham: *Deo Patri sit Gloria, qui, quos redemit Filius, & Sanctus unxit Spiritus, per Angelos custodiat.* S. R. C. 19. Junii 1700. *in eadem Curien.*

218 Occurrente Duplici minori, seu translato in die Commemorationis Defunctorum, Officium faciendum est de Sancto, Missæ verò celebrandæ sunt de Requiem. S. R. C. 19. Junii 1700. *in eadem Curien.* Vide nn. 158. 276. & 312.

219 Si in Feria VI. post Dominicam Passionis, in qua celebratur sub Ritu Duplici majori Officium septem Dolorum B. M. V. occurrat Festum Duplex primæ, vel secundæ Classis, dictum Officium non est transferendum, sed omittendum. S. R. C. 19. Junii 1700. *in eadem Curien.*

Videatur tamen Decretum die 3. Septemb. 1672. datum n. 97. Videnda pariter

pariter sunt Decreta emanata die 22. Augusti 1727. sub n. 269. nec non die 25. Januarii 1729. n. 272 quibus aliter disponitur circa dictum Officium Septem Dolorum.

220 Matutinum diei Commemorationis omnium Fidelium Defunctorum non potest recitari in Choro in die Festivitatis Omnium Sanctorum post Completorium, sed servandæ sunt Rubricæ. Ita S. R. C. 22. Januarii 1701. *in una Camaldulensium Montis Coronæ.* Vide Decretum 5. Julii 1698. n. 206.

221 Benedictio publica Sacrorum Cinerum prima die Quadragesimæ non potest fieri post Tertiam, sed servandæ sunt Rubricæ. Ita S. R. C. 22. Januarii 1701. *in una Camaldulensium.*

222 Regularium Superiores non veniunt sub nomine Ordinariorum, & consequenter non possunt assignare aliquam ex Dominicis Novembris pro recitatione Officii de Patrocinio B. M. V. quod multis in locis permittitur celebrandum in aliquo die Dominico præfati mensis à locorum Ordinariis eligendo. S. R. C. 21. Januar. 1701. *in eadem Camalduleu.*

Pro eodem Officio de Patrocinio B. M. V. vide Decretum editum die 23. Augusti 1725. & datum n. 265.

223 In Officio pro Sanctis Confessoribus, quoties eisdem fixa dies est assignata, quæ non est dies obitus eorum, recitari non debet ad Hymnum: *Iste Confessor, &c. Meruit beatas scandere*, & eadem regula servanda est, si transferatur Festum Sancti Confessoris ad diem, quæ non sit sui obitus S. R. C. 11. Junii 1701. *in una Tertii Ordinis S. Francisci.* Vide n. 129.

224 Declaratio (de qua n. 63. & n. 135.) ubi dicitur, quòd Regulares non possint recitare Officium de Octava Patroni principalis sine speciali indulto, comprehendit etiam Moniales Ordinariis subjectas. Ita respondit S. R. C. 11. Februarii 1702. *in Tarvisina.*

Moniales Ordinariis subjectæ non debent recitare Officium de Octava Dedicationis Ecclesiæ Cathedralis, nec possunt ad libitum, & tantum tenentur prædictum Officium recitare sub Ritu duplici secundæ classis sine Octava. S. R. C. 11. Februarii 1702. *in eadem Tarvisina.* Vide nn. 81. 142. & 147.

225 Festum duplex ante Octavam non privilegiatam, vel infra eam occurrens alio majori Festo duplici impeditum, est transferendum ad diem infra Octavam proximè Festo duplici, vel semiduplici non impeditam. S. R. C. 22. Septembris 1703. *in Viennen. in Austria.*

226 Si Dominica infra Octavam Ascensionis occurrat in die 4. Maji; tunc in Feria sequenti, recitandum est Officium de S. Monica, quod in dicta Dominica occurrebat sub ritu semiduplici, non verò reponendum est Festum Sanctorum Apostolorum Philippi, & Jacobi, quod sub ritu duplici secundæ Classis occurrebat die 1. Maji. S. R. C. 16. Septemb. 1701. *in una Ordinis Cælestinorum.*

Quamvis hæc resolutio nunc pro casu antedicto valere nequeat, & quia Officium S. Monicæ est elevatum ad Ritum duplicem à S. R. C. annuente Clemente Papa XII. die 6 Augusti 1730. & quia dies 5. Maji modò est impedita ab Officio S. Pii V. quod recitatur eà die ab Ecclesia universali sub ritu semiduplici de præcepto; nihilominùs allata resolutio semper remanet in suo robore quoad casus similes, sive in Ecclesia universali sive in aliqua Diœcesi, vel Religione occurrentes; quia illa Feria secunda consideratur in tali casu tanquam dies fixa, & propria Officii semiduplicis occurrentis in Dominicá infra Octavam non privilegiatam, ita ut, si dicta Feria secunda non sit impedita aliquo Of-

ficio

ficio novem Lectionum, tunc tale Officium semiduplex nulli Officio translato cedat, etiamsi esset primæ, vel secundæ Classis; & reverà die 1. Septembris 1703. sequens Decretum emanavit à S.R. C. *in Camerinen.* Semiduplex occurrens in Dominica infra Octavam juxta Decretum 22. Decembris 1696. debet in sequentem diem immediatè transferri, non obstante duplici priùs translato. Prædictum Decretum datur etiam à nobis sub n. 191. Rursus aliud simile emanavit Decretum à S. R. C. 15. Julii 1700. *in Valentina*, nimirum: Festum semiduplex, incidens in Dominica infra Octavam non privilegiatam, debet transferri immeditè in Feriam secundam non impeditam, licèt sit reponendum quodcunque Officium etiam ex sollemnioribus. Vide etiam Decreta data sub nn. 104. 105. 174. 191. 254. 285. & 316.

227 Quando plures adsunt Cathedrales unitæ, Officium Dedicationis cujuslibet Ecclesiæ Cathedralis non debet recitari ab universo Clero Diœcesum unitarum, sed in qualibet respectivè Diœcesi debet recitari de sua propria respectivè Ecclesia Cathedrali. S. R. C. 8. Martii 1704. *in Viterbien.*

In occurrentia Festi Calendarii particularis, & Festi Calendarii universalis cum paritate Ritus, & sine excellentia majoris Dignitatis, faciendum est de primo, translato secundo. S. R. C. die 12. Julii 1704. *in una Urbis & Orbis Dubiorum.* Referente Eminentissimo Colloredo. Vide nn. 209. 227. 315. 322.

228 I. Quæsitum fuit, an, cùm ex Decreto S. R. C. emanato 2. Julii 1681. dicenda sit Antiphona Beatissimæ Virginis: *Ave Regina Cœlorum* cum ℣. *Dignare me &c.* in fine Completorii secundæ diei Februarii, licèt transferatur Officium Purificationis; dici debeat in Suffragiis (quando fit de Officio Semiduplici, vel Simplici &c.) ℣. *Ora pro nobis Sancta Dei Genitrix* cum Oratione *Concede nos Famulos &c.*? Et in Missa secunda Oratio *A Cunctis*, tertia ad libitum? Et S. R. C. affirmativè respondit 14. Februarii 1705. *in una Ordinis Cappuccinorum Galliæ ad primum Dubium.*

229 II. Quæsitum fuit, an translato Officio Annunciationis B. M. V. de quo potest fieri die 5. Aprilis omisso Officio *ad libitum S. Vincentii Ferrerii* hac die occurrentis, satius sit celebrare Officium Annunciationis, vel hac die, vel die sequenti, ut non omittatur Officium S. Vincentii? Et si hoc ultimum satius judicetur, an in Diœcesibus, in quibus celebratur 5. die Aprilis Officium translatum Annunciationis B. V. cum Feriatione diei, in qua transfertur, satius sit *PP. Cappuccinos* illud celebrare hac die, omisso Officio ad libitum *S. Vincentii Ferrerii* in gratiam Populorum, qui ad suas Ecclesias accedunt audituri Missam, & Officium de Mysterio Annunciationis? & inde etiam, an translato Officio Annunciationis juxta Romanas Rubricas in 4. diem Aprilis, debeant tamen, vel possint illud differre in sequentem diem 5. Aprilis in Diœcesibus, in quibus tunc transfertur in hanc diem ob Festum S. Ambrosii, quod celebratur 4. April. propria ipsius obitus die? Et responsum fuit, quòd, quando transfertur solum Officium, & non Sollemnitas, tunc potest fieri de Sancto ad libitum occurrente. S. R. C. 14. Februarii 1705. *in eadem Cappuccinorum Galliæ.*

230 III. Quæsitum fuit, an in Diœcesibus, in quibus in Dominicis Septuagesimæ, Sexagesimæ, vel Quinquagesimæ, fit Officium Purificationis B. M. V. illis Dominicis occurrentis, debeant, vel possint *PP. Cappuccini* iis diebus recitare idem Officium cum sola Commemoratione, & nona Lectione Dominicæ in gratiam Popu-

Populorum ad suas Ecclesias accedentium? & responsum fuit *negativè*. S. R. C. 14. Februarii 1705. *in eadem Cappuccinorum.*

231 IV. Quæsitum fuit, an sub nomine Patroni Loci, de quo juxta Bullam Gregorii XIII. Regulares tenentur recitare Officium sub Ritu Duplici Primæ Classis, veniat etiam Patronus Parochiæ, in qua commorantur? S. R. C. respondit *negativè* die 14. Febr. 1705. *in eadem Cappuccin.*

232 Ex parte Magistri Ceremoniarum Ecclesiæ Cathedralis Lyciensis quæsitum fuit, an, si Festum Purificationis B. M. V. est transferendum, vel ratione Octavæ, diutiùs perseveret, eò usque perseverare debeat Antiphona *Alma Redemptoris Mater*; An verò in hoc casu die 2. Februarii ad Completorium dicenda sit Antiphona *Ave Regina Cœlorum?* & responsum fuit: quòd servetur Decretum S. C. emanatum sub die 11. Jan. 1681. Ita S. R. C. 4. Aprilis 1705. *in Lycien* Vide n. 114. 179. 228.

233 Quæsitum fuit: an Officium Expectationis Partus B. M. V. concessum sit omnibus Regnis Hispano Monarchæ subjectis, an solùm aliquibus? responsum fuit: Indultum Gregorii XIII. esse tantùm pro sola Hispania. Ita S. R. C. 4. April. 1705. *in eadem Lycien.*

234 Officia Sanctorum ad libitum, sive Duplicia, sive Semiduplicia, occurrentia in die, quo fieri debet Officium de Dominica anticipanda ante Septuagesimam, vel ante Dominicam 24. post Pentecosten, non sunt recitanda cum Comemoratione dictæ Dominicæ, neque transferenda, sed potiùs omittenda. S. R. C. 4. April. 1705. *in Lycien.*

235 Infra Octavam Corporis Christi occurrente Festo novem Lectionum, non debet omitti nona Lectio Festi Simplicis. In Officio enim tantùm de Octava omitti debet dicta Lectio. S. R. C. 4. Aprilis 1705. *in eadem Lycien.*

Gavant. Rubr. Brev.

236 Cùm multis Congregationibus, Religionibus, sive Ecclesiis, vel Nationibus concessum sit ab Apostolica Sede, ut semel, vel pluries in singulis Hebdomadibus, vel mensibus celebrentur varia Officia per annum, v. g. De Sanctissimo Sacramento, vel de Sanctis in diebus non impeditis aliquo Festo Duplici, vel Semiduplici, hujusmodi Indulta non habent locum in Feriis Adventus, Quadragesimæ, Quatuor Temporum, Vigiliarum, sive cum jejunio, sive absque jejunio, nec in Feria secunda Rogationum, nec in alia Feria, in qua secundum Rubricas sit reponendum Officium Dominicæ. S. R. C. 20. Martii 1706. in suo Decreto Generali, & habetur in Bullario particulari Clementis XI. *part. 3. Const. 6.*

237 Dies impeditus Festo Duplici, vel Semiduplici pro Officiis semel in Hebdomada, vel in mense recitandis, intelligitur etiam dies, in quo ponendum est Officium de Festo Duplici, vel Semiduplici translatum, nec non dies Octavæ est dies impeditus respectu talium Officiorum. S. R. C. 20. Martii 1706. *in eodem Decreto Generali.* Vide n. 211. & 342. in Append.

238 Regulares absque speciali privilegio, sed sola communicatione privilegiorum aliarum Religionum, non possunt addere nomen Sancti Fundatoris in Litaniis, & *Confiteor*, nec recitare Officia, & Missas concessas aliis Religionibus. S. R. C. 20. Martii 1706. *in Decreto Generali.* Vide nn. 102. 107.

239 Si Festum S. Marci Evangelistæ occurrat in Feria secunda post Dominicam Resurrectionis: & similiter Festum SS. Apostolorum Philippi, & Jacobi in Dominica in Albis, ac præterea juxta Rubr. utrumque sit transferendum, priùs transferri, & reponi debet Officium S. Marci. S. R. C. 17. Julii 1706. *in una Urbis, & Orbis.* Vide n. 92.

240 Quamvis PP. Cappuccini Conventus

ſub Ritu Duplici celebratur, mox allegatum Decretum confirmat aliud Generale datum à nobis ſub n. 116. Aliud ſimile Decretum datur infrà n. 277. Deinde ad inſtantiam Cleri Galliæ, in quo Regno Feſtum S. Remigii eſt Duplex minus, & in ſecundis Veſperis concurrit cum Feſto Angelorum Cuſtodum, S. R. C. 20. Auguſti 1712. declaravit, in dictis ſecundis Veſperis debere fieri totum de Angelis, & ſolam Commemorationem S. Remigii, quæ omnia Decreta derogant ſanè contrario Decreto emanato die 27. Sept. 1698. dato ſub n. 208.

246 In Eccleſiis, in quibus celebratur Feſtum S. Bartholomæi Apoſtoli die 25. Auguſti cum Octava, vel quia eſt Titulare earumdem Eccleſiarum, vel ex alia ratione, & ſic pernceſſe Feſtum S. Ludovici ſub Ritu Semiduplici venit celebrandum die 26. dicti Menſis Auguſti, ſecunda die infra Octavam S. Bartholomæi, quæſitum fuit, quando dies 26. ſit dies Dominica, quæ non admittit Semiduplicia, an in tali caſu Officium S. Ludovici ſit transferendum ad diem Lunæ immediatè ſequentem, licèt impeditam alio Officio Semiduplici, nempè die 3. infrà Octavam S. Bartholomæi; vel potiùs veniat transferendum poſt Octavam ejuſdem S. Bartholomæi? & reſponſum fuit: ſervetur Rubrica X. n. 5. *de Tranſlatione Feſtorum*, S. R. C. 23. Martii 1709. *in Peruſina*.

247 Diebus infra Octavam Sanctiſſimæ Trinitatis, ubi eſt Titulus Eccleſiæ, & in Feſtis infra dictam Octavam occurrentibus, non debet ad *Primam* dici Symbolum S. Athanaſii. S. R. C. 8. Junii 1709. *in Brachaven*. Vide n. 313.

248 Diebus ſexta, & ſeptima infra Octavam Feſti Sanctiſſimæ Trinitatis, ubi eſt Titularis, faciendum eſt Officium de die ſecunda, & tertia infra Octavam Corporis Chriſti cum Commemoratione Sanctiſſimæ Trinitatis. S. R. C. 8. Junii 1709. *in eadem Brachaven*.

249 De Titulo, & Conſecratione Parochialis Eccleſiæ, quæ non eſt Cathedralis, non debet fieri Officium in die, neque per Octavam à Sacerdotibus, qui non ſunt de Clero Parochiali, licèt ſub eadem Parochia degant. S. R C. 17. Aug. 1709. *in Bergomen*. Vide in Indice Decret. Miſſalis n. 746.

250 SS. Martyres in concurrentia Officii Duplicis cum S. Confeſſore, non debent habere integras Veſperas propter majorem Dignitatem, & nobilitatem, quam habet Martyr præ Confeſſore. Neque hæc major Dignitas, & Nobilitas tribuenda eſt Confeſſori concurrenti cum Virgine, ſicque in concurrentiis Officiorum æqualis Ritus, quæ poſſunt accidere, Sanctus Confeſſor non habet integras Veſperas, aliter enim fit in prædictis caſibus, quàm fiat in concurrentia Feſtorum Domini, B. M. V. Angelorum, & Apoſtolorum; unde in antedictis primis concurrentiis ſtandum eſt præſcriptioni Rubricæ Breviarii Romani *de Concurrentia Officii num. 2.* quæ dicit: *Regulariter fit à Capitulo de ſequenti*. S. R. C. 14. Dec. 1709. *in una Ordinis Cappuccinorum*. Vide nn. 88. 157.

251 In Feſto SS. Cornelii, & Cypriani die 16. Septembris pro Commemoratione SS. Euphemiæ, & Sociorum, dicatur in primis Veſperis Antiphona - - *Gaudent in Cœlis &c.* & in Laudibus Antiphona: - - *Iſtorum &c.* prædictæ tamen Antiphonæ dicendæ non ſunt, quando Officium SS. Cornelii, & Cypriani transfertur, ex quo occurrat in Dominica; tunc enim in primis Veſperis Dominicæ dicenda erit Antiphona pro dicta Commemoratione: *Iſtorum &c.* & in Laudibus Antiphona: *Veſtri Capilli &c.* S. R. C. die 14. Decemb. 1709. *in Ferrarien*.

Fff 2 Quan-

Quando Festum SS. Philippi, & Jacobi cadit in Dominicam, tunc ultimum Responsorium, quia est proprium, dicatur loco penultimi, quod est de Dominica. Ita S. R. C. 23. Junii 1736. *in Einsidlen.*

252 Cùm nonnulla Officia propter perpetuam occurentiam majoris Dignitatis, seu Sollemnitatis, seu Ritus, perpetuam habeant Translationem, & juxta Rubricas de Translatione Festorum n. 6. in primam diem non impeditam semper transferenda sint; quæsitum fuit, an illa prima dies censenda sit propria illius translati Sedes perpetuò, juxta Gavantum *Sect. 3. cap. X. num.* 15. ita ut debeat de eo celebrari semper illa prima die, etiamsi occurrat transferri aliud Officium ejusdem, vel Superioris Ritus? S. R. C. 14. Decembris 1709. respondit *negativè*, & serventur Rubricæ generales. *In una Ordinis Cappuccinorum.* Vide aliud simile die 28. Augusti 1706. *in una Ord. Cappuc.* n. 240.

Huic tamen Decreto derogatum esse videtur per Decreta posita n. 254. & 260. & per alia Decreta ibidem indicata.

253 Occurrentibus in Dominica infra Octavam Nativitatis B. M. V. Officiis SS. Nominis ejusdem B. M. V. & Octavæ S. Rosæ Viterbiensis Ordinis Minorum, transferatur primum in aliam diem, & in ea Dominica fiat de Secundo, nempe de die Octavæ. S. R. C. 22. Januarii 1707. *in una Ord. Min. Observant.*

254 In Civitate, & Diœcesi Pisaurensi die 31. Augusti occurrit Festum Dedicationis Cathedralis sub Ritu Duplici primæ Classis celebrandum, & eadem die ab Ecclesia Universali fit Officium S. Raymundi Nonnati sub Ritu Duplici Minori.

Item in eadem Civitate, & Diœcesi die 24. Septembris occurrit Festum Sancti Terentii M. Patroni Principalis Civitatis, & Diœcesis sub Ritu Duplici primæ Classis celebrandum, & eadem die ab Universali Ecclesia fit Officium B. M. V. de Mercede sub Ritu Duplici Minori (nunc verò majori) supplicatur: Si supradicta Festa altioris Ritus venerint die Sabbato, an Officia S. Raymundi, & B. M. V. de Mercede vigore Decreti S. R. C. emanati 14. *Augusti* 1684. & iterum 18. Octobris 1696. in reformatione Kalendarii Fratrum Minorum sint celebranda die Dominico sequenti tamquam die propria, vel debeant transferri in Feriam proximam non impeditam? à S. R. C. fuit remissa hæc Supplicatio ad D. Johannem Baptistam Gambarucci, Sanctissimi D. N. & S. Sedis Apostolicæ Sacrarum Ceremoniarum Magistrum, nunc Archiepiscopum Amasenum, pro voto, quo audito S. R. C. respondendum esse censuit *juxta votum antedicti Ceremoniarum Magistri*, nimirum: faciendum esse de Officiis, de quibus agitur sub diebus respectivè assignatis etiam in occursu Dominicæ. Et ita decrevit die 2. Julii 1712.

Hoc Decreto videtur derogatum ex vi suæ declarationis Decretis superiùs datis, nimirum nn. 240. 252. Vide etiam Decreta data sub nn. 80. 260. 262. 286. 287. 288. & 318. In quibus confirmatur idem Decretum *in Pisauren.*

255 Omnibus Fratribus, & Monialibus Ordinis Minorum S. Francisci indulgetur, atque conceditur, ut in recitatione Officii Desponsationis B. M. Virginis cum S. Josepho fiat ab ipsis Commemoratio ejusdem S. Josephi, tum in utrisque Vesperis, tum in Laudibus, & respectivè etiam in Missa cum Antiphonis, & Oratione à S. R. C. approbatis. Ita S. R. C. 1. Julii 1713. *in una Ordinis Minorum Observantium.*

Hoc Decretum est particulare pro dicto Ordine Minor. Observant. non verò uni-

universale pro omnibus illis, quibus concessum est dictum Officium Desponsationis B. M. V.

256 Officium Sancti Josephi Sponsi B. M. V. cum novis Antiphonis, Versibus, Lectionibus primi Nocturni, Responsoriis, & Capitulis approbavit, & ab omnibus Christifidelibus, tam Secularibus, quàm Regularibus, qui ad Horas Canonicas tenentur, die 19. Martii in Festo S. Joseph in posterum recitari, & in Breviario apponi mandavit S. R. C. 3. Februarii 1714. annuente Clemente XI. sub die 4. ejusdem Mensis, & Anni.

257 Cùm Festum S. Pirminii Episcopi Meldensis, & Conf. à Clericis Regularibus Soc. Jesu Civitatis Oeniponti Diœcesis Brixinen. die 3. Novembris sub Ritu Duplici Min. celebretur; cumque eadem die aliquando occurrat Commemoratio omnium fidelium Defunctorum: propterea ex parte Clericorum Reg. prædictorum S. R. C. humillimè supplicatum fuit declarari, an occurrente Festo S. Pirminii Episcopi Meldensis eadem die Commemorationis omnium Defunctorum, possint ipsi, aut etiam debeant transferre Festum S. Pirminii ad aliam diem non impeditam currentis Octavæ, an verò, non obstante Officio Commemorationis Defunctorum, sit faciendum Officium de S. Pirminio, ac saltem Missa Sollemnis dicti Sancti celebrari possit? & S. R. C. respondit: transferendum esse Officium S. Pirminii. Ita die 11. Julii 1716. *in una Brixien.*

Hoc Decretum est particulare pro dicta Ecclesia, in qua asservantur insignes Reliquiæ S. Pirminii Episcopi Meldensis, sicùt videre est in Decreto posito sub n. 631. in Indice Decretorum spectantium ad Rubricas Missalis; ubi diximus, per hoc Decretum non derogari aliis Decretis datis sub numeris ibi indicatis, quæ in hoc Indice dantur sub nn. 158. 218. 312.

258 Festum, & Officium Sanctissimi Rosarii B. M. V. Clemens XI. extendit ad Ecclesiam universalem sub Ritu Duplici majori de præcepto quolibet anno recitandum in prima Dominica Octobris, ùt videre est in ejusdem Pontificis Bulla, quæ incipit: *Cùm alias, &c.* & habetur sub num. 25. in Bullario particulari dicti Pontificis. Ita die 3. Oct. 1716.

259 In Ecclesia S. Mariæ in Porticu, ubi asservatur Brachium S. Marcelliani tantùm (occurrentis die 18. Junii) faciendum est Officium etiam de S. Marco sub Ritu Duplici minori de Communi plurimorum Martyrum. S. R. C. 7. Augusti 1717. *in una Urbis.* Vide nn. 74. 86. & 273.

260 Ex parte Ecclesiæ S. Jacobi Incurabilium Urbis quæsitum fuit, an Officium Visitationis B. M. V. die 2. Julii, in qua Festum Dedicationis ejusdem Ecclesiæ occurrit, celebrari possit die immediatè sequenti, etiamsi fuerit dies Dominica.

Secundò quæsitum fuit ex parte ejusdem Ecclesiæ, an item die immediatè sequenti diei 1. Augusti etiam Dominica, celebrandum sit Officium S. Petri ad Vincula, cùm hac ipsa die occurrat Octava S. Jacobi? Et S. C. rescripsit-- faciendum esse de Officiis, de quibus agitur in die immediatè sequenti etiam in occursu Dominicæ propter perpetuum impedimentum in propria die juxta alterum Decretum S. C. 2. Julii 1712. & ita declaravit die 20. Novembris 1717. His Decretis confirmatur Decretum suprà expositum *in Pisauren.* die 2. Julii 1712. Vide nn. 254. & 318.

261 Cùm in universo Ordine S. Benedicti Officium semiduplex ad libitum S. Canuti Martyris die 19. Januarii ob occurrentiam alterius Officii S. Agathonis Papæ,

& Confessoris recitari minimè valeat, ut idem Officium die fixa in Ordine prædicto recitari possit, nempe die 20. Februarii, concedit S R.C. 15. Martii 1721. *in una Ordinis S Benedicti.*

262 Cùm in Directorio Divini Officii, pro Civitate, & Diœcesi Januensi impresso, sub prætextu Decreti S. R. C. die 18. Octobris 1684. super assignatione diei pro Officiis Sanctorum die propria impeditis, prima dies non impedita pro hujusmodi Officiis fixè fuerit assignata, cumque occasione similis impressionis multæ exortæ fuerint altercationes, propterea S. R. C. instantibus Ecclesiasticis Civitatis Januensis, & præcipuè, quia Decretum prædictum suppositititium est, & nunquàm editum fuerit; in casu, de quo agitur, servandas esse Rubricas declaravit, atque decrevit S. R. C. die 29. Novembris 1721. *in Januen.*

Hoc Decreto, quia est tantùm in casu, de quo agitur, non derogatur aliis Decretis suprà exhibitis sub nn. 254. & 260. Decretum siquidem, quod asseritur emanatum à S R. C. non erat anno 1684. sed 18. Octobris 1696. idcirco cùm assignatio prædicta facta fuerit Decreto obreptitio, pro quo exortæ erant altercationes, rectè, ac prudenter in casu, de quo agebatur, rescriptum fuit, servandas esse Rubricas. Supradicta Decreta sub nn. 254. & 260. data sunt conformia Decreto posteriùs posito 23. Junii *in Brugen.* sub num. 318.

263 Officium proprium Sanctissimi Nominis JESU ab omnibus Christifidelibus, qui ad Horas Canonicas tenentur, sub Ritu duplici secundæ Classis, Dominica secunda post Epiphaniam recitari, & Missam respectivè celebrari debere indulsit S. R. C. 29. Novembris 1721. annuente Innocentio XIII. 20. Decembris ejusdem anni.

Sequentia tamen in Missa non erit dicenda, ex Decreto S. R. C. die 23. Junii 1736. *in Brugen.*

264 Ad preces Archiepiscopi Januensis iterum porrectas super assignatione dierum fixorum pro Officiis plurium Sanctorum, quæ ob occurrentiam aliorum Officiorum majoris Ritus, in prædicta Civitate, & Diœcesi, propria die recitari nequeunt, S. R C. quoad Officia tantùm Sanctorum Canuti Regis, & Martyris diem 6. Februarii, & S. Wenceslai M. diem 7. Octobris assignari, quoad reliqua Officia verò Rubricas de Translatione Festorum servandas esse mandavit die 22. Augusti 1722.

Hoc pariter Decreto, utpote particulari, & in casu, de quo agitur, non videtur derogatum aliis Decretis datis suprà sub nn. 254. & 260. quæ potiùs confirmata remanent per alia Decreta paulò ante indicata *in Brugen.*

265 Benedictus XIII. concessit, ut in toto Ecclesiastico Statu ab omnibus, qui ad Horas Canonicas tenentur, sequentia B. M. V. Officia in ejus respectivè Festivitatibus recitari, & Missæ respectivè celebrari debeant. Videlicèt die 23. Januarii Desponsationis Beatæ Mariæ Virginis cum S. Joseph. Feria sexta post Dominicam Passionis de septem Doloribus B. V. Die 16. Julii B. M. V. de Monte Carmelo; Dominica 2. Novembris Patrocinii B. M. V. die 10. Decembris Translationis Sacræ Domus Lauretanæ, & die 18. Decembris Expectationis partus B. V. & ita decrevit, & servari mandavit die 23. Augusti 1725. in Decreto totius Status Ecclesiastici. Vide n. 338.

Hæc, & similia Officia, utpote de præcepto recitanda in toto statu Ecclesiastico, si aliquando fuerint impedita ab aliquo Officio majoris Ritus, etiamsi sint affixa alicui

alicui Dominicæ; nihilominùs possunt transferri, idque colligitur etiam ex Decreto S. R. C. die 26. Novembris 1735. *in Hispalen.* sub n. 279. Vide etiam Decretum datum sub n. 311.

Idem colligi posse aliqui censent ex alio Decreto emanato die 27. Februar. 1733. in quo S. R. C. supplici libello porrecto nomine Bartholomæi Calimani, Plebani Ecclesiæ Parochialis, & Collegiatæ S. Mariæ Zebenico Civitatis Venetiarum, declaravit, transferendum esse Officium Sanctissimi Redemptoris juxta Rubricas.

Prædictum autem Festum Sanctissimi Redemptoris celebratur Venetiis Dominica 3. Julii, in qua habetur Festum Dedicationis prædictæ Ecclesiæ Parochialis Sanctæ Mariæ Zebenico; quapropter non posset in ea Ecclesia celebrari Sanctissimi Redemptoris Officium, nisi transferatur.

Quoad Officium de septem Doloribus S. M. V. videnda sunt Decreta inferiùs danda sub nn. 269. & 272.

Sic pariter quoad Offic. Beatæ Mariæ Virginis de Monte Carmelo videndum est Decretum emanatum die 24. Sept. 1736. datum sub n. 267.

Quo verò ad Officia Desponsationis, Patrocinii, & Translationis Sacræ Domus Lauretanæ, & Expectationis Partus B. M. V. S. R. C. sub die 15. Sept. 1736. declaravit, celebrari debere sub Ritu Duplici majori, quod Decretum datur à nobis sub n. 338.

266 Benedictus XIII. die 28. Aprilis anni 1726. Ritu sollemni consecravit Sacrosanctam Basilicam Lateranensem, ejusdem celebritatis memoriam decrevit recolendam quolibet anno die 9. Novembris, & mandavit, ut idem Festum tanquàm Dedicationis Cathedralis Ecclesiæ Almæ Urbis ab universo ipsius Clero Seculari tantùm, & ejus districtus juxta S. R. C. Decreta, hac in re pluries edita, sub Ritu Duplici primæ Classis cum Octava, quotannis celebretur. Ita etiam S. R. C. die 14. Septembris 1726. *in Decreto Urbis, & Orbis.*

Regulares verò utriusque sexus Urbis, ejusque districtus, non intelliguntur per hoc Decretum exempti à celebratione præfatæ Consecrat. Basilicæ Lateran. uti Cathedr. Almæ Urbis sub Ritu Duplici secundæ Classis, cùm adsit Decret. S. R. C. sub die 1. Aprilis 1662. confirmatum ab Alexandro VII. die 8. ejusdem mensis, in quo demandatur, quòd Regulares teneantur celebrare sub Ritu Duplici secundæ Classis sine Octava Festum Dedicationis Ecclesiæ Cathedralis. Vide n. 81.

267 Ad confovendum, immò ad semper augendum cultum B. M. V. Benedictus PP. XIII. Officium pro Sollemnitate B. M. de Monte Carmelo, prout jacet Romæ impressum 1726. Typis Rev. Cam. Apostol. approbavit, ac ab omnibus Christifidelibus utriusque sexus, qui ad Horas Canonicas tenentur, in posterum sub Ritu duplici majori pro die 16. Julii quotannis recitari mandavit die 24. Septemb. 1726. *in Decr. Urbis, & Orbis.*

Sacra autem R. C. die 23. Junii 1736. *in Einsitlen.* declaravit, omnes nempe etiam quoscunque Regulares teneri celebrare dictum Festum B. V. de Monte Carmelo die fixo 16. Julii.

268 In Litaniis Sanctorum pro diversitate functionum, & temporum assignatis, & in illis pro Animæ commendatione, post nomen S. Johannis Baptistæ, statim adjungi debet illud S. Josephi, dicendo: *Sancte Johannes Baptista ora pro nobis: Sancte Joseph ora pro nobis: Omnes SS. Patriarcha, &c.* Ita servari mandavit ab omnibus Christifidelibus Benedictus XIII. 19. Dec. 1726. *in Decr. Urbis, & Orbis.*

269 Bened. PP. XIII. benignè indulsit, ut Officium B. V. Septem Dolorum pluribus Regnis,

Regnis, Dominiis, Civitatibus, ac Diœcesibus jam concessum, in posterum Feria VI. post Dominicam Passionis ab omnibus Christifidelibus, Secularibus, & Regularibus utriusque sexus, qui ad Horas Canonicas tenentur, sub Ritu duplici majori recitari, & Missa respectivè celebrari possit, & debeat, servatis in reliquis Rubricis Missalis, & Breviarii Romani: ac ita in Breviario, & Missali Romano apponi mandavit præfatus Pontifex die 22. Augusti 1727. *in Decreto Urbis, & Orbis*. Vide infrà n. 272.

270 Festum S. Benedicti, quod habet annexum Forum, incidens in aliquem diem majoris Hebdomadæ, transfertur ad Feriam tertiam post Dominicam in Albis tanquam diem propriam, translato quocunque alio Officio etiam æqualis Ritus in eo occurrente. S. R C. 6. Sept. 1727. *in Fulden.*

Idem anteà statuerat pro omnibus Monachis, & Monialibus Ordinis S. Benedicti, Benedictus Papa XIII. die 23. Januarii 1727.

271 Officium S. Mariæ Magdalenæ de Pazzis, aliàs sub Ritu Semiduplici pro Ecclesia Universali die 25. Maji recitari concessum, in posterùm ab omnibus utriusque sexus Christifidelibus, existentibus in tota Italia, & Insulis adjacentibus, qui ad Horas Canonicas tenentur, sub Ritu Duplici recitari posse, & debere concessit Benedictus PP. XIII. 28. Januarii 1728.

Hoc Festum & Officium nunc celebratur die 27. Maji tanquam ipsi propria, & assignata, quia dies 25. est impedita in perpetuum ab Officio S. Gregorii VII. Dupl. min. in Breviario Rom. apposito.

272 Cùm Officium B. M. V. Septem Dolorum Ecclesiæ Universali jam pro Feria VI. post Dominicam Passionis assignatum (proùt patet ex Decreto edito die 22. Augusti 1727. & posito sub num. 269.) multoties in dicta Feria VI: ob occurrentiam Officii secundæ Classis recitari minimè valeat, propterea Sanctissimus D. N. Benedictus PP. XIII. ob specialem devotionem erga B. M. V. Septem Dolorum, idem Officium die Sabbati immediate sequenti, non obstante, quòd dicta die occurrat aliud Officium alterius Sancti, dummodò non sit altioris Ritus, ab Ecclesia Universali inposterum celebrari, & Festum Sancti occurrentis juxta Rubricas Generales transferri mandavit die 25. Jan. 1729. *in Decreto Generali Urbis, & Orbis*.

Nonnulla alia Decreta pertinentia ad Officia Sanctorum celebranda, vel ad eorumdem Ritus elevationem, adducentur à nobis suis locis propriis *in Sectione septima*, ubi fusè agetur, cum Gavantò de Proprio Sanctorum.

Pro parte Cleri Sac. Ord. Hierosolymitani humillimè supplicatum fuit S. R. C. pro declaratione sequentium dubiorum.

273 I. Consuevit Clerus &c. hactenus celebrare sub Ritu Duplici majori Festum S. Sebastiani Martyris Patroni prædicti Ordinis, & Titularis Cappellæ Linguæ Alverniæ, erectæ in Ecclesia majori sub Titulo S. Johannis Baptistæ, ejusdem Ordinis, translato in primam diem non impeditam Festo S. Fabiani PP. & Martyris sub Ritu Semiduplici, & quia, ùt asseritur, emanavit Decretum S. R. C. usque de die 22. Novembris 1698. quo declaratum est, quòd Festum S. Fabiani non transferatur, sed celebretur unà cum S. Sebastiano, ideò humiliter postulat, ut possit solitum servare, non obstante dicto Decreto, aliisque rationibus. Et resolutum fuit, quòd servari debeat Decretum emanatum die 22. Novembris 1698. Ita S. R. C. 16. Septembris 1730. *in una Ordinis Hierosolymitani seu Meliten*. Vide nn. 74. 210. 259.

274 II. Consuevit transferre in solam sequentem diem, dummodò non impeditam, Festum S. Laurentii Justiniani assignatum pro Ecclesia Universali die 5. Septembris sub Ritu Semiduplici ad libitum, eò quia eadem die celebratur Officium de die Octava Decollationis S. Johannis Baptistæ, unde pariter petit, ut possit inposterum solitum servare, quibuscumque non obstantibus: Et responsum fuit, juxta mentem, quæ est, quòd supplicent pro assignatione diei fixæ. S. R. C. 16. Septembris 1730. *in eadem.*

275 III. Exponit, qualiter de anno 1659. fuerit facta quædam fundatio ab N. pro decantandis in Pontificali primis Vesp. & Missa Votivis de Sancto Francisco Xaverio, assignata pro adimplemento suæ dispositionis die 10. Decembris cujuslibet anni, ne impediretur, ùt creditur, Festum ejusdem Sancti, quod magna cum pompa, & populi concursu die 3. ejusdem mensis celebratur in Ecclesia PP. Societatis Jesu Civitatis Vallettæ, unde prædictus Clerus ad tenorem dictæ piæ dispositionis consuevit usque adhuc, post solutam pensam Officii currentis, decantare primas Vesperas, & Missam, in quibus intervenit Eminentissimus Magnus Magister, & Venerab. Consil. ideoque interpellat, ut possit solitum servari, quibuscumque non obstantibus. Quoad Vesperas S. R. Congr. ad relationem Eminentissimi, & Reverendissimi D. Card. Zonzodari rescribendum censuit: negativè; & transferatur Festum Sancti Francisci Xaverii in perpetuum ad diem 10. Decembris. Ita prædicta Sacr. Cong. 16. Septembris 1730. *in eadem.*

276 IV. Institit pro extensione Officii Dedicationis cum Octava Ecclesiæ Majoris, non solùm ad Clerum servitio ejusdem Ecclesiæ addictum, & ad Equites, qui tenentur ad Horas Canonicas ratione alicujus beneficii, sed etiam ad omnes alios Religiosos utriusque sexus supradicti Ordinis, ubique locorum existentes, etiam extra Melitam, non obstante Decreto hujus S. R. C. emanato à die 11. Julii 17.1. & Sacr. R. C. respondit: negativè quoad extensionem ubique locorum. Die 16. Septembris 1730. *in eadem.*

277 V. Declarari postulat, an Festum Sanctorum Angelorum, & Archangelorum, debeat habere utrasque Vesperas integras in concursu alterius Duplicis minoris, ad tenorem novi Decreti emanati, ùt asseritur, die 14. Maji 1707. & S. R. C. respondit: servandum esse Decretum. Ita die 16. Septemb. 1730. *in eadem Ord. Jerosolimytani, seu Meliten.* Vide nn. 116, 245.

278 VI. Similiter supplicat declarari, an sub nomine Sanctorum ad libitum comprehendantur Officia Duplicia, & semiduplicia SS. recitari concessa aliquibus Regnis, Provinciis, Civitatibus, & alicui particulari Ordini absque expressa notula (*ad libitum*) sed tantùm cum sequenti clausula, nimirum: *recitari possint, & valeant:* vel *recitari posse censuit?* asseritur enim emanatam fuisse quamdam Declarationem ab hac S. C tenoris sequentis, videlicèt -- Ex voto S. R. C. ùt constat ex responso Illustrissimi, & Reverendissimi Archiepiscopi Apameni ejusdem S. C. Secretarii: sub nomine Sanctorum ad libitum non comprehenduntur Officia Duplicia Sanctorum aliquibus Regnis, & Provinciis recitari concessa, ideoque occurrentia in Dominicis non debent omitti, uti etiam, si cadant in diebus impeditis, juxta Rubricas transferantur. Et S. R. C. dubio proposito respondit: negativè, die 16. Septembris 1730. *in eadem.*

Hoc Decreto derogatum videtur alteri dato sub n. 146. & reverà vide Decretum infrà positum sub num. 279. *in Hispalen.* Verùm considerandum pariter est Decretum sub n. 311. *in Einsidlen.*

279 Cùm in tota Hispania sit concessum, ut tertia Dominica post Pascha celebretur Festum Patrocinii S. Joseph sub Ritu Duplici, ex parte Reverendissimi Archiepiscopi, & Capituli Ecclesiæ Metropolitanæ Hispalensis quæsitum fuit, si cadat illa die Festum majoris Ritus, an Festum Patrocinii S. Joseph sit transferendum ad aliam diem? & responsum fuit, transferri posse; ita tamen, ut pro dicto Festo Archiepiscopus assignet certam aliquam diem, quæ non sit Dominica fixa. Ita S. R. C. die 26. Novembris 1735. *in Hispalen.* Vide etiam num. 311.

280 Cùm pluries occurrant quotannis eodem die duo Festa Sanctorum, quorum unum juxta Rubricas est transferendum, petitum fuit ex parte ejusdem Archiepiscopi, & Capituli Hispalensis, ut quoties perpetua est talis occurrentia, assignetur ei, quod transferendum est, dies propria, & fixa, prima nempe dies non impedita. Et S. C. rescripsit, quòd Sanctis qui perpetuò sunt transferendi, sit assignanda dies fixa, & commisit eidem Reverendissimo Archiepiscopo, ut pro unica vice deveniat ad hanc designationem dierum. Vide nn. 80. 254. 260. 286. 287. 288. & 318.

281 In Festo Expectationis Partus Beatissimæ Virginis Mariæ, Hymni sunt concludendi cum Versibus: *Virtus, Honor, Laus, Gloria*, &c. & Breve Responsorium ad Primam debet esse: *Qui venturus es in Mundum*. S. R. C. die 26. Novembris 1735. *in eadem Hispalen.*

282 Sancti, qui in fine anni supersunt, non sunt transferendi ad annum sequentem, sed quoties toto anni decursu de illis celebrari non valeat, tunc in illo anno diebus eorum propriis considerandi sunt tanquam simplices: faciendo illorum Commemorationem, ut fit in Simplicibus cum nona Lectione ad Matutinum composita ex omnibus eorum Lectionibus propriis secundi Nocturni ad modum unius. S. R. C. die 26. Novembris 1735. *in eadem Hispalen.* Vide num. 337. & 341.

283 Lectiones primi Nocturni de Exodo, quæ leguntur in Dominica IV. Quadragesimæ, quoties ista sit impedita aliquo Festo primæ Classis, reassumendæ sunt intra illam Hebdomadam in Festo occurrente carente Lectionibus propriis primi Nocturni, quæ desumerentur de Scriptura occurrente, si Festum illud extra Quadragesimam incidisset. S. R. C. die 26. Novembris 1735. *in eadem Hispalen.*

284 Relatis in S. R. C. ab Eminentissimo Domino Cardinali Belluga, die 26. Novembris anni proximi præteriti, Reverendissimi Archiepiscopi, & Capituli Metropolitanæ Hispalen. enixis precibus, quibus supplicatum fuit pro elevatione Officii S. Josephi ad Ritum Duplicem primæ Classis; necnon pro declaratione, utrùm Officia Semiduplicia, quæ occurrunt in Dominica infra Octavam non privilegiatam, die Lunæ sequenti non impedito Officio novem Lectionum fieri debeant, in exclusionem alicujus Duplicis præcedentis transferendi? S. eadem Congregatio tunc respondit: *dilata*. Repropositis iterum hujusmodi instantiis per dictum Eminentissimum Ponentem, eadem S. Congregatio ad primum rescripsit: pro gratia elevationis absque Octa a. Ita die 21. Aprilis 1736. *in Hispalen.*

Ad secundum verò eadem S. R. C respondit juxta votum Eminentissimi Ponentis, nempe quòd in exclusione Duplicis præcedentis transferendi in diem Lunæ immediate sequentem non impeditam, debeat fieri Officium de Semiduplici, quod aliquando occurrit in Dominica infra Octavam non privilegiatam, quia eo casu talis dies est assignata pro dicto Semiduplici. Ita eadem S. Congregatio die 21. Aprilis 1736. *in eadem Hispalen.* Vide nn. 104. 105. 174. 191. 216. 226. 254. & 316.

285 In

285 In Desponsatione B. M. V. non est facienda Commemoratio S. Josephi, nisi constet de speciali Concessione. S. R. C. 5. Maji 1736. *in Einsidlen.* Vide n. 317.

286 Si die 21. Januarii occurrat in aliquibus Locis Festum alicujus Sancti particulare sub Ritu Duplici, v. g. S. Meinradi apud Benedictinos, faciendum est Officium de tali Sancto, & transferendum est Officium S. Agnetis, quod occurrit eadem die, cui assignari debet aliqua dies fixa, quæ tamen non sit dies 28. Januarii, ne Festum Sanctissimi Nominis Jesu, quod celebratur Dominica 2. post Epiphaniam, aliquando occurrat in eadem Dominica, quæ est Septuagesimæ; ideoque ne illud Festum celebretur intra Quadragesimam, (quod non conveniret) erit relinquenda vacua dies 28. Januarii, in quam id tunc erit transferendum. Quando autem agetur Festum S. Agnetis secundò, fiet de eo Commemoratio tamquàm de Simplici; nullo habito respectu, quòd Festum ejusdem sollemne priùs non fuerit celebratum. S. R. C. 5. Maji 1736. *in Einsidlen.* Vide nn. 159. 287. 288. & 322.

Ob supradictam rationem in Statu Ecclesiastico videtur non esse assignandam diem 28. Januarii Festo Sancti Raymundi de Pennafort; sed nonnulli Ordinariorum Directores, inhærendo aliis Decretis relatis sub numeris 254. 260. & aliis ibi notatis, adhuc tali Festo assignant prædictam diem, tanquàm ei fixam, & propriam, & transferunt Officium Sanctissimi Nominis Jesu in aliam diem.

287. Die 3. Martii, qua in Germania occurrunt S. Anselmus Abbas, & S. Cunegundis Virg. Imperatrix, faciendum est Officium de S. Cunegunde, & assignanda fixa, & propria dies pro S. Anselmo. Sacr. R. C. 5. Maji 1736. *in Einsidlen.*

Ita decisum fuit pro Monachis prædicti Monasterii, quia Festum S. Cunegundis est Festum tum Ordinis, tum Nationis.

288 Ubi celebratur Festum S. Barbaræ sub Ritu Duplici, etiamsi sine speciali sollemnitate, fiet de illa Officium; assignando aliam fixam & perpetuam diem S. Petro Chrysologo. S. R. C. 5. Maji 1736. *in Einsidlen.* Vide nn. 286. 287. 322.

289 Festum Lanceæ, quod est approbatum ex Indulto in Germania, & celebratur Feria VI. post Dominicam in Albis, si ob occurrentiam alicujus Festi novem Lectionum impediatur, transferri debet ad aliam Feriam VI. intra Tempus Paschale tantùm. S. R. C. 5. Maji 1736. *in Einsidlen.*

290 Pro translatione Festorum talis ratio habeatur, ut priùs fiat Officium de priùs descripto in Kalendario, nullo habito respectu, quòd Officium translatum sit Ecclesiæ particularis, Ordinis, seu Religionis, Diœcesis, Nationis, & Ecclesiæ universalis.

Quando occurrit Festum aliquod in Diœcesi, quod sit de præcepto quoad Forum, Regulares de eo debent Officium facere; nisi apud ipsos occurrat eadem die aliud Festum, quod sit ejusdem Classis, Ritus, & majoris Dignitatis. S. R. C. 5. Maji 1736. *in Einsidlen.*

291 Quando in primis Vesperis S. Hermenegildi Martyris, Hymnus proprius non fuerit recitatus, ponendus est in Matutino, & Hymnus Matutini substituendus est in Laudibus. S. R. C. 5. Maji 1736 *in Einsidlen.*

Cùm Hymnus Matutini prædicti Sancti sit continuatio ejusdem Hymni, qui dicendus est in primis Vesperis; hinc ne recitetur priùs vitæ finis quàm primordia, valdè congrua & propria est talis substitutio, & variatio. Habemus similem Ritum in Officio Sanctæ Martinæ die 30. Januarii, in quo si ad primas Vesperas recitatus non fuerit Hymnus proprius, hic conjungitur, & fit unus cum Hymno Matutini, cujus est conti-

continuatio; prout Hymnus Laudum est finis, & terminus utriusque: Ita in omnibus Urbis Ecclesiis in casu simili practicatur.

292 Quando Festum S. Raphaelis celebratur Dominica tertia post Pascha, Antiphona primi Nocturni erit -- *Multa magnalia*, & in secundo Nocturno -- *Archangele Raphael*; in tertio autem - *Angelus Archangelus &c.* S. R. C. 5. Maji 1736. *in Einsidlen.*

293 Quando Festum SS. Philippi, & Jacobi celebratur extra tempus Paschale, omitti debent omnia -- *Alleluja* -- Asterisci verò non tolluntur. S. R C. 5. Maji 1736. *in Einsidlen.*

Addendum est etiam hoc loco, quòd repetitio ultima in istis Responsoriis, debet esse brevior, non autem prolixior, ùt notat Gavantus *Sect. 5. cap. 12. de Responsoriis.*

294 In Festo S. Caroli Borromæi 4. Novembris in primis Vesperis pro Commemoratione SS. Vitalis, & Agricolæ MM. Antiphona erit -- *Istorum est enim Regnum Cælorum &c*; cum versu -- *Lætamini in Domino &c.* & ad Laudes substituetur versus-- *Exultent justi &c.* post Antiphonam -- *Vestri Capilli &c.* S. R. C. 5. Maji 1736. *in Einsidlen.*

295 Quando Antiphonæ, & versus in Vesperis variandi sunt pro Commemoratione alicujus Simplicis facienda, *Tunc ad Vesperas*, Primò accipienda est Antiphona, cum versu Laudum. Si verò plures sint Commemorationes Simplicium, tunc secunda Commemoratio sumetur ex secundis Vesperis cùm versu secundi Nocturni; tertia verò Commemoratio fiet, desumendo Antiphonam primam ex tertio Nocturno cum versu ejusdem Nocturni. *Ad Laudes* -- Prima Commemoratio cum versu erit propria ex primis Vesperis; Secunda Commemoratio fiet cum Antiphona tertii Nocturni, & versu assignatis jam in primis Vesperis; Tertia autem Commemoratio fiet, desumendo Antiphonam, & versum dictos secundo loco in primis Vesperis, nempe Antiphonam secundam Vesperarum, & versum secundi Nocturni. S. R. C. 5. Maji 1736. *in Einsidlen.*

296 In Festo S. Johannis Chrysostomi, quoad Lectiones in primo Nocturno legendas, servetur Rubr. Brev. Rom. unde extra Quadragesimam dicantur Lectiones de Scriptura occurrente. Intra Quadragesimam verò recitentur Lectiones de communi Doctorum. Pro S. Johanne de Matha idem servandum, & in Quadragesima dicantur Lectiones de Communi, scilicèt: *Beatus vir &c.*. Sacr. R. C. 5. Maji *in Einsidlen.*

297 Quando in Festo aliquo Lectiones assignantur legendæ, sive propriæ, sive de Communi, omittitur etiam initium scripturæ, quod reponendum est infra Hebdomadam in Officio Ritus inferioris, minoris Dignitatis & Sollemnitatis: etiamsi tale Festum habeat Lectiones proprias, aut sint de Scriptura. S. R. C. 5. Maji 1736. *in Einsidlen.*

298 Quando October habet tantùm quatuor Dominicas, servetur omninò dispositio Brev. Rom. & in Feria V. VI. & Sabbato Hebdomadæ IV. legantur Lectiones de Dominica V. continentes historiam Martyrii SS. Machabæorum. S. R. C. 5. Maji 1736. *in Einsidlen.*

299 In Festo S. Margaritæ Scotorum Reginæ ab aliquibus Breviariis expungi debent ultima verba Lectionis -- *Cujus Festum* ab eodem Pontifice concessum, Innocentius XI. ad Octavam Idus Julii transferri jussit. S. R. C. 5. Maji 1736. *in Einsidlen.*

300 In tertio Nocturno pro Festo S. Johannis Nepomuceni, tam intra, quàm extra tempus Paschale, semper dicatur Evangelium -- *Nihil est opertum &c.* cum sua Homilia. S. R. C. 5. Maji 1736. *in Einsidlen.*

301 Cùm

301 Cùm sæpè contingat, ut in Diœcesi celebretur unum, & idem Festum, & alii in tertio Nocturno unum assignent Evangelium; alii verò aliud; Religiosi sequi debent Ordinem proprii Breviarii. S. R. C. 5. Maji 1736. *in Einsidlen.*

302 In Dominica in Albis potest legi nona Lectio de simplici Festo occurrente, ùt accidit anno 1735. de Sancto Aniceto.

Dominica tertia post Pascha, ubi celebratum est Festum Sancti Raphaelis Archangeli, in tertio Nocturno recitetur Homilia S. Johannis Chrysostomi, nempe *Cùm vellet Deus &c.* S. R. C. 5. Maji 1736. *in Einsidlen.*

303 Quando Vigilia omnium Sanctorum venit in Dominica; & consequenter anticipanda est in Sabbato, quod tunc erit dies 30. Octobris, in qua à PP. Benedictinis celebratur Festum Sacrarum Reliquiarum totius Ordinis, tunc à prædictis Monachis facienda est Commemoratio tantùm de Vigilia omnium SS. Ita S. R. C. 5. Maji 1736. *in Einsid.* Vide tamen n. 328.

Ita decrevit Sacr. Congr. quia Evangelium: *Descendens Jesus de Monte &c.* est commune tum Officio Vigiliæ, tum Officio Sacrarum Reliquiarum, & quia ita servat Ecclesia in Officio Expectationis Partus B. M. V. cujus cùm idem sit Evangelium cum Officio Feriæ quatuor Temporum; ideò quando dictum Festum Expectationis occurrit in memorata Feria quatuor Temporum, illud unicum Evangelium recitatur, & in fine Missæ legitur Initium Evangelii S. Johannis. Ita optimè observavit Clarissimus Vir Venantius Philippus Piersanctes Ceremoniarum Apostolicarum Magister.

304 In Festo B. M. V. de Monte Carmelo, quod etiam à Regularibus servari debet die 16. Julii, quamvis Officium recitetur juxta concessionem Benedicti XIII. prout in Festo S. M. ad Nives; tota tamen Missa, & non tantùm Evangelium, dicatur illa, quæ à Sede Apostolica approbata est, & quæ incipit *Gaudeamus omnes &c.* S. R. C. 5. Maji 1736. *in Einsidlen.*

305 Festum Principalis Patroni alicujus Diœceseos à Regularibus est celebrandum Ritu Duplicæ primæ Classis, & Dedicatio Ecclesiæ Cathedralis Ritu Duplici secundæ Classis; sine Octavis, & degentes extra Civitatem non tenentur ad Dedicationis Officium. S. R. C. 5. Maji 1736. *in Einsidlen.* & anteà die 16. Junii 1708. *in Parisien.*

306 Postquàm S. Canutus pro Ordine Benedictino fixè est repositus ad 20. Februarii, potest pridie hoc elogium legi in Martyrologio -- S. Canuti Regis, & Martyris VII. Idus Januarii, non variata tàmen dispositione Martyrologii Romani. S. R. C. 5. Maji 1736. *in Einsidlen.* Vide n. 314.

307 Quæsitum fuit: an, si per Dedicationem Ecclesiæ, vel aliud Festum cadens in Dominica, impediatur initium Scripturæ talis Dominicæ, & per Octavam non sit locus pro ea, eò quòd omnes dies sint dies infra Octavam præter unam fortè, quæ tamen habeat Lectiones de Communi assignatas, tunc tale initium sit omittendum, vel potiùs reponendum in illo Festo, omissis Lectionibus assignatis, & quid si illud sit Duplex majus? Et responsum fuit, Initium Scripturæ, aut transferendum est ad diem liberam, etiamsi post Octavam hoc eveniat, aut anticipatè legendum; sed in Officio, pro quo assignatæ sunt Lectiones de Communi, illæ sunt legendæ. Quod faciendum est etiam in Dupl. majori, juxta Rubr. Brev. de Lectionibus. S. R. C. 5. Maji 1736. *in Einsidlen.*

308 In die Octava Dedicationis semper sunt repetendæ Lectiones in primo Nocturno, quæ jam lectæ fuerunt in primo Nocturno Officii de ipsomet Festo Dedicationis. Rubr. Brev. de Lect. n. 9. S. R. C. 5. Maji 1736. *in Einsidlen.*

309 Si in Dominica IV. post Pascha legantur Lectiones Initii Epistolæ B. Jacobi

Apostoli, in Festo SS. Apostolorum Philippi. & Jacobi legendæ erunt Lectiones ejusdem Epistolæ, quæ occurrent dicendæ in illa Feria. S. R. C. 5. Maji 1736. *in Einsidlen.*

310 Quando dies 8. Dedicationis impeditur per Festum majoris Ritus, & in ea occurrat Dominica, vel concurrat in primis, aut secundis Vesperis Semiduplex, commemoratio diei octavæ facienda est ante commemorationem Dominicæ occurrentis, & Semiduplicis cujuscunque occurrentis. S. R. C. 5. Maji 1736. *in Einsidlen.*

311 Non possunt transferri Officia illa affixa certis diebus, quæ sunt concessa pro Locis, & Ecclesiis particularibus, ad eorum instantiam; at quando Officia prædicta sint de præcepto pro aliquo Statu, sicuti sunt Officia plura B. M. V. concessa à S. M. Benedicto XIII. pro Statu Ecclesiastico, affixa certis diebus, transferantur. S. R. C. 5. Maji 1736. *in Einsidlen.* Vide nn. 265. 278. & 279.

312 In omnibus Congregationibus Ordinis Benedictini post Festum omnium SS. 13. Novemb. celebratur sollemnis Commemoratio omnium Defunctorum Confratrum dicti Ordinis, unde si die illâ 14. Novembris alicubi adsit Festum duplex translatum, sive occurrens, fiet quidem Officium de tali Festo duplici cum Missa sollemni post Tertiam, Officium verò Defunctorum recitandum erit post Laudes, & omnes Missæ privatæ dicendæ erunt pro Defunctis Confratribus in paramentis nigris: Quapropter Commemoratio omnium Defunctorum non est transferenda in tali casu. Ita S. R. C. 5. Maji 1736. *in Eidsidlen.* Vide nn. 158. 218. & 256.

313 Ubi Festum Sanctissimæ Trinitatis est Titulus Ecclesiæ, non est dicendum per totam Octavam, sive Officium fiat de Octava, sive de alio Festo occurrente, Symbolum S. Athanasii, sed solùm in sollemni Festo Sanctissimæ Trinitatis, & in die 8. ejusdem. S. R. C. 5. Maji 1736. *in Einsidlen.* Vide n. 247.

314 Festa illa, quæ à die obitus aliquorum Sanctorum translata, sortita sunt alium diem fixum, annuncianda sunt iisdem diebus, & verbis in Martyrologio Romano descriptis. Quòd si eorum transferantur Officia pridie, quàm celebrentur, potest nunciari Festum illius Sancti, de quo sequenti die agetur sollemnis memoria. S. R. C. 5. Maji 1736. *in Einsidlen.*

Vide n. 306. vide etiam Guyetum *lib.* 2. *cap.* 14. de Annunciatione Festorum *quæstione* 5. *n.* 3.

315 I. Quæsitum fuit, an Festa Diœcesana, occurrentia eodem die cum Festis Romanis, præponenda sint Festis Romanis ejusdem Ritus, & sollemnitatis; ex. gr. die 4. Decembris Festum Diœcesanum S. Barbaræ occurrit cum Festo duplici Romano S. Petri Chrysologi; dubitatur, & quæritur, quale Festum sit priùs celebrandum? Et responsum fuit, detur Decretum sub die 12. Junii 1736. *in Brugen.* Vide allegatum Decretum in nostro Indice n. 227. in quo resolvitur, cæteris paribus Festum Diœcesanum, & particulare præferendum esse Festo unversali. Vide nn. 209. & 322. necnon Decretum sub n. 194. & aliud simile emanatum die 16. Februarii 1737. *in Mechlinen. ad primum Dubium.*

316 II. Dum Semiduplex incidit in Festum habens Octavam, vel in Dominicam infra Octavam (non privilegiatam) & dies immediatè sequens non est impedita, sed restat celebrandum duplex; V. G. hoc anno 1736. Festum Ascensionis Domini incidit in die 10. Maji, seu in Festo S. Antonini, & remanet celebrandum Festum S. Petri Martyris, quod est duplex: Quæritur, an die 11. Maji, nempe immediatè sequenti, celebrari debeat Festum semi-

duplex

duplex S. Antonini juxta Rubricam de Translatione Festorum n. 5 transferendo ulteriùs Festum S. Petri M. Rursùm quæsitum fuit, an de Festo translato faciendum sit Officium die immediatè sequenti non impedito, etiamsi adsit aliud ejusdem dignitatis Festum priùs translatum? Ad utrumque responsum fuit affirmativè, & jussum fuit dari Decreta emanata sub diebus 30. Septembris 1679. & 16. Septembris 1702. quæ Decreta dantur in nostro Indice sub nn. 104. 105. & 226. Vide etiam alios ibi indicatos. S. R. C. die 23. Junii 1736. *in Brugen.* idem omnino confirmavit die 16. Februarii 1737. *in Mechlinen. ad 2. Dubium.* Secundam tamen resolutionem aliqui ad praxim non deducunt.

317 III. An die 23. Januarii in Festo Desponsationis B. M. V. sit facienda commemoratio Sponsi S. Josephi tam in Officio, quàm Missa? Et responsum fuit: servetur Rubrica, quæ habetur in Officio Desponsationis. S. R. C. 23. Junii 1736. *in eadem Brugen.* Vide Decretum clarius, datum suprà sub n. 285. *in Einsidlen.* & idem omnino confirmavit die 16. Februarii 1737. *in Mechlinen. ad 3. Dubium.*

318 IV. Cùm Festum S. Gregorii VII. ex mandato Benedicti XIII. celebrandum sit die 25. Maji, quo die anteà celebrabatur Festum semiduplex S. Mariæ Magdalenæ de Pazzis; Quæritur, an hoc Festum habeat diem fixum, an verò sit transferendum in primam diem non impeditam? Et responsum fuit, ei assignandam esse primam diem non impeditam. Ita S. R. C. 23. Junii 1736. *in eadem Brugen.*

Vide nn. 80. 254. & 260. idem omnino confirmatum fuit die 16. Februarii 1737. *in Mechlinen. ad 4. Dubium.*

319 V. An Festum Nominis B. M. V. in Diœcesibus Imperatori subjectis sit duplex majus, prout in Breviario ponitur, an verò duplex secundæ classis, ob Indulgentias plenarias ab Innoc. XIII. concessas an. 1722. prout in Diœc. Viennensi? Et responsum fuit affirmativè ad primam partem, negativè ad secundam. Ita S. R. C. *in eadem Brugen.* & idem omnino confirmavit die 16. Februarii 1737. *in Mechlinen. ad 5. Dubium.*

320 VI. An in Festo S. Luciæ 13. Decembris in Officio possit legi nona lectio propria alicujus Sancti simplicis, ùt de S. Judoco solet legi in hac Diœcesi, de quo illa die fit commemoratio? Et S. R. C. respondit affirmativè die 23. Junii 1736. *in eadem Brugen.* idem omnino confirmavit die 16. Februarii 1737. *in Mechlinen. ad 6. Dubium.*

321 VII. An die 18. Decembris in Festo Expectationis partus B. M. V. sit finis Hymnorum: *JEsu tibi sit Gloria, &c.* sicùt in aliis Festis B. M. V. an non? Et responsum fuit, servetur Rubrica. Ita S. R. C. die 23. Junii 1736. *in eadem Brugen.*

Vide aliud simile Decretum datum sub n. 281. & idem omnino confirmavit die 16. Februarii 1737. *in Mechlinen. ad 7. Dubium.*

322 In Occurrentia Festorum ejusdem Ritus, & aliàs quomodocumque parium, primum locum habebit Officium Ecclesiæ particularis, secundum Ordinis, seu Religionis, tertium Diœcesis, quartum Nationis, quintum Ecclesiæ Universalis. S. R. C. die 23. Junii 1736. *in Einsidlen.*

323 In Orationibus expungantur omnino cognomina, & Patriæ Sanctorum. S. R. C. 23. Junii 1736. *in Einsidlen.*

Vide Decretum emanatum die 23. Decembris 1619. datum sub num. 50. in quo excluditur tantùm Patria, non verò cognomen Sanctorum.

324 Octava S. Scholasticæ (apud Benedictinos) quando de illa fiat Officium, impedit Preces &c. Quòd si occurrat in Fer. IV. Cinerum, dicuntur Preces &c. sed nihil fit de Octava, quæ terminatur ad primas

mas Vesperas Feriæ IV. Cinerum exclusivè. S. R. C. 23. Junii 1736. *in Einsidlen.* Vide nn. 123. 124.

125 Quæsitum fuit, an conformiter ad Decretum S. R. C. de Commemoratione Octavæ S. Scholasticæ in die Cinerum omittenda, etiam in Dominica Passionis, infra Octavam S. Benedicti cadente, & ejusdem Dominicæ in primis Vesperis sit omittenda Commemoratio Octavæ? Et responsum fuit, in primis Vesperis facienda est Commemoratio de die infra Octavam, quando Octava celebratur post Dominicam Passionis, secus autem, si dies Octava incidat in eandem Dominicam Passionis, quia propter Dominicam privilegiatam cessat Octava. S. R. C. 23. Junii 1736. *in Einsidlen.*

326 Festum Inventionis S. Crucis cadens in Dominicam, in qua celebratur Festum Dedicationis Ecclesiæ, non potest transferri in diem immediatè sequentem, si hæc sit Festo Duplici, vel semidùplici impedita, sed debet reponi prima die non impedita. Ita S. R. C. 23. Junii 1736. *in Einsidlen.*

327 Si Festum S. Johannis Baptistæ, sive aliud ex Sollemnioribus venerit in die Corporis Christi, Officium S. Johannis singulari privilegio, transfertur in sequentem diem à quocumque Officio duodecim Lectionum (nempe juxta Ritum Monasticum, & juxta Ritum Romanum novem Lectionum) etiam impeditam cum commemoratione Octavæ; sed in secundis Vesperis Corporis Christi fit Commemoratio tantùm S. Johannis. Cætera verò Festa sollemniora occurrentia in dicta die Corporis Christi transferantur infra Octavam in primam diem non impeditam. S. R. C. 23. Junii 1736. *in Einsidlen.*

Ideò Festum S. Johannis Baptistæ hoc privilegio gaudet, quia hoc idem Festum ea celebritatis significatione colebatur, ut Presbyteri eo die ter Missam facere solerent, prout in die Nativitatis Domini nos peragere solemus, & hoc colligitur ex probatissimis Auctoribus. Ad hunc Ritum statuendum pro eodem Officio, mota fuit S. C. etiam ex causa, & consideratione peractæ Vigiliæ S. Johannis, quæ cùm sit præventio Festi, requirebat proximiorem quantùm fieri potest ipsi Festo proprii Officii recitationem. Advertit etiam S. Congr. quòd concurrente Festo S. Johannis cum Festo Dedicationis declaravit, secundas Vesperas celebrandas fore integras de S. Johanne, cum sola Commemoratione Dedicationis, quamvis Dedicatio Ecclesiæ sit Festum Domini, ùt videre est in Decreto emanato die 11. Augusti 1688. *in Aquilejen.* superiùs dato sub n. 156.

Cætera autem Festa sollemniora, nempe primæ vel secundæ Classis, quando occurrunt in dicta die Corporis Christi, transferri debent infra Octavam in primam diem non impeditam, juxta Decretum emanatum 30. Maji 1699. *in Ulyssiponen.* datum sub n. 188.

Hoc loco unum superest advertendum, quòd sicùt S. Congr. circa Festum S. Johannis Baptistæ, quando occurrit in Festo Corporis Christi, in prædicto sensu interpretata est Textum Rubricæ X. sic loquentis: *Si Festum Nativitatis S. Johannis Baptistæ venerit in die Corporis Christi, transfertur in diem sequentem cum Commemoratione Octava &c.* Ita, *inquam*, est interpretata, ut prædictum Festum S. Johannis præferendum sit cuicunque Festo novem Lectionum, etiam occurrenti in die sequenti, à quo dicta dies venit impedita; eodem modo censerem intelligendum esse Decretum Clementis VI. allegatum à Gavanto *Sect.* 7. *cap.* 4. *n.* 2. statuentis, quòd si Festum Purificationis occurrat in Dominicis privilegiatis, transferendum est in Feriam secundam, scilicèt etiam si talis Feria secunda esset impedita Festo novem Lectionum, præsertim inferioris, vel æqualis Ritus; nam nisi hoc modo intelligatur Decre-

Decretum Clem. VI. frustraneum videretur; nihil siquidem aliud præscriberet, quàm quòd in prædicto eventu transferatur Festum Purificationis in Feriam immediatè sequentem, si nullum Festum in eo occurrat, de qua Translatione hoc modo facienda, nullum potest oriri dubium; neque ullum adderet privilegium pro tali Festo Clemens Papa VI. Prætereà congruum valdè videtur tale privilegium, ne ulteriùs protrahatur Officium Purificationis B. M.

328 Festum Sacrarum Reliquiarum, quæ asservantur in Ecclesiis Ordinis Benedictini, celebrandum est ab ipsis Monachis de præcepto, & quidem die 30. Octobris. S. R. C. 23. Junii 1736. *in eadem Einsidlen.* Vide n. 303.

329 In secundis Vesperis S. Æmiliani Abbatis (quod est Duplex majus apud Benedictinos) quæ coincidunt cum primis Vesperis de Festo omnium SS. Monachorum ejusdem Ordinis, est facienda Commemoratio de S. Æmiliano, si Ritus id permittat, nulla habita ratione, quòd sit etiam ipse unus ex iisdem Sanctis Monachis, quorum Festus Dies celebrari incipit in dictis Vesperis. S. R. C. 23. Junii 1736. *in eadem Einsidlen.*

330 Quando ob Festum SS. Nominis JESU contingat transferri aliud Officium Duplex secundæ Classis inferioris dignitatis, de eo debet fieri prima die non impedita. S. R. C. *in eadem Einsidlen.*

Festum B. M. V. de Monte Carmelo celebrandum est ab omnibus de præcepto, & servari debet Decretum emanatum 24. Septembris 1726. S. R. C. 23. Junii 1736. *in Einsidlen.*

331 Festum SS. Nominis Mariæ celebrandum est Dominica infra Octavam Nativitatis ejusdem, & quando dies Octava Nativitatis incidit in Dominica, nulla fit Commemoratio Octavæ. S. R. C. 23. Junii 1736. *in eadem Einsidlen.*

Gavant. Rubr. Brev.

332 In Officio S. Mariæ in Sabbato à Patribus Benedictinis facienda est Commemoratio S. Benedicti, non verò S. Scholasticæ. Rursùs in Officio de S. Benedicto, quod iidem Monachi celebrare solent infra singulas Hebdomadas, non est facienda Commemoratio Sanctæ Scholasticæ. Ita S. R. C. 23. Junii 1736. *in eadem Einsidlen.*

333 In Officio SS. Sacramenti, quod recitatur singulis V. Feriis in Germania, & in Officio Immaculatæ Conceptionis, quod ex indulto S. R. C. recitatur in Germania sub Ritu Duplici in Sabbato, quoad Commemorationes in his faciendas, servetur Rubrica de Commemorationibus; & Commemoratio S. Benedicti (à PP. Benedictinis) fiat in Semiduplici, Simplici, & Feriis. Et quoad Officia S. Benedicti, S. Scholasticæ, SS. Sacramenti, & Immaculatæ Conceptionis, servetur Decretum diei 20. Martii 1706. quo prohibentur hujusmodi Officia celebrari intra Quadragesimam, Adventum, quatuor Tempora, Ferias Rogationum, & Vigilias omnes sive cum Jejunio, sive sine Jejunio. Ita S. R. C. 23. Junii 1736. *in eadem Einsidlen.*

334 In Officio votivo Immaculatæ Conceptionis, in Antiphona quæ dicit - - *Post partum Virgo inviolata permansisti* - - dici non potest *Immaculata.* S. R. C. 23. Junii 1736. *in Einsidlen.*

335 In Officio Defunctorum in Vesperis, & Laudibus, dicendi semper sunt Psalmi appositi - - *De profundis*, & *Lauda anima mea Dominum*, & post Vesperas, & Laudes, omittantur iidem Psalmi tantùm in die Commemorat. omnium Fidelium Defunctorum, & in die depositionis Defuncti. S. R. C. 23. Junii 1736. *in Einsidlen.* Vide n 339.

336 Ex parte Cleri Ecclesiæ Toletanæ quæsitum fuit; an occurrente Festo Duplici secundæ Classis Octavam habente cum Do-

Dominica Septuagesimæ, si (sequentibus Feriis occupatis) transfertur ad sequens Sabbatum: secundæ Vesperæ erunt ut in primis, aut in secundis Vesp. Festi cum Commemorat. Dominicæ in Sexagesima, aut erunt de Psalterio à Capitulo Dominicæ cum Commemoratione diei Octavæ? Et quid si dies octavus habeat orationem propriam? & S. R. C. Ponente Eminentissimo Zonzadari respondit, secundas Vesperas Festi fieri debere cum Commemoratione Dominicæ in Sexagesima; & in die Octavæ esse recitandam orationem propriam. Ita die 15. Septembris 1736. *in Toletana.*

337 Ex parte ejusdem Cleri quæsitum pariter fuit: an stantibus Decretis de non addendo, mutando, vel retrahendo in Brev. Romano; necnon Decretis Officiorum noviter apponendorum in corpore, in quibus præcipitur his verbis -- *debeant, teneantur, agant:* in Officiis verò Provincialibus concluditur sic -- *valeant, possint, recitare posse censuit, concessit, annuit &c.* si autem in aliqua Ecclesia præsertim Regularium sint tot Festa, quòd non possint nonnulla Semiduplicia translata adhuc recurrente anno reponi semel in Biennio; in hoc ergo casu quæsitum, inquam, fuit -- an licebit omittere quæ sunt de Breviario, ut fiat de particularibus dicto modo concessis? & S. R. C. respondit: *detur Decretum in Hispalen.* emanatum sub die 26. Novembris 1735. Ita 15. Septemb. 1736. *in eadem Toletana.*

338 Officia B. M. V. nempe Desponsationis, Patrocinii, Translationis Almæ Domus, & Expectationis Partus, à S. M. Benedicto XIII. die 23. Augusti 1725. pro toto statu Ecclesiastico concessa, sub Ritu Duplici majori celebrari debent. Ita declaravit, & servari mandavit S. R. C. die 15. Septembris 1736. *in una Dubiorum.*

339 Psalmi: *Lauda Anima mea Dominum &c.* & *De profundis &c.* omittantur in precibus post Officium in die Commemorationis omnium Fidelium Defunctorum, & in die obitus seu depositionis defuncti dumtaxat; Cæteris autem diebus semper, & omnino dicantur. Ita S. R. C. die 3. Augusti 1737. *in Nolana.* Vide n. 335.

Hujusmodi Decreta *in Nolana* & *in Einsidlen.* confirmata fuerunt à S. R. C. die 8. Martii 1738. *in una Eremitarum Ord. Camaldul.*

340 Missam, & Officium S. Julianæ de Falconeriis Fundatricis Tertii Ordinis Servorum B. M. V. cum Oratione, Hymno, & Lectionibus propriis secundi Nocturni sub die 20. Martii 1728. præfatæ Servorum B. M. Religioni & Civitati Florentinæ concessum, in posterum prout jacent ab omnibus Christifidelibus utriusque sexus tam Secularibus quàm Regularibus, qui ad Horas Canonicas tenentur, die 19. Junii sub Ritu Semiduplici recitari, & respectivè celebrari debere indulsit; ac ita in Missali, & Breviario Romano apponi mandavit S. R. C. die 8. Martii 1738. approbante Clemente Papa XII. die 15. ejusdem Mensis, & eodem Anno *in una Urbis & Orbis.*

Hoc Decretum recentissimè emanavit postquàm impressa jam erant folia totius Sectionis Septimæ; Unde sub die 19. Junii non potuerunt inseri sequentia verba.

„ Eadem die nunc celebratur Festum
„ S. Julianæ de Falconeriis sub Ritu Semi-
„ duplici cum Lectionibus secundi No-
„ cturni, Oratione, & Hymno propriis.
„ Ita demandavit S. R. C. die 8. Martii
„ 1738. approbante Clemente XII. die
„ 15. ejusdem Mensis.

341 Ex parte Patris Josephi à Vernio Ordinis Minorum Cappuccinorum supplicatum fuit pro declaratione infrascripti Dubii.

An

An Sancti, de quibus in toto Anni decursu celebrari Officium non potuit, transferendi sint ad annum sequentem, vel potiùs eo anno sint omittendi? Sac. Rit. Congregatio inhærendo alteri resolutioni in similibus datæ ad instantiam Reverendissimi Archiepiscopi Hispalen. sub die 26. Novembris 1735. rescribendum censuit: Sanctos, qui in fine anni supersunt, non esse ad annum sequentem transferendos, sed quoties toto anni decursu de illis celebrari non valeat, tunc in illo anno diebus eorum propriis considerandos esse tanquam Simplices: faciendo illorum Commemorationem, ùt fit in Simplicibus cum nona Lectione ad Matutinum composita ex omnibus eorum Lectionibus propriis secundi Nocturni ad modum unius: Et ita declaravit, die 8. Martii 1738.

Hoc Decretum est conforme Decretis positis sub nn. 282. 337.

APPENDIX

Aliorum Decretorum, quorum notitia ad nos pervenit postquàm coordinatus erat superior Index, & quorum aliqua spectant ad Rubricas Missalis.

342 CUm ex Privilegio Apostolico Religio Servorum B. M. V. possit, & valeat recitare Officium Sanctissimi Sacramenti qualibet Feria V. & illud B. Virginis qualibet die Sabbati sub Ritu Semiduplici, dummodò dicti dies non sint impediti Officio novem Lectionum, & exceptis Adventu, Quadragesima, & Vigiliis: Et cùm multoties eveniat, quòd sit remittendum Officium alterius Sancti, aliis de causis translatum; ideò Rector, & Patres Montis Senarii in Etruria ejusdem Ordinis, ad tollenda multorum dubia supplicarunt S. R. C. pro declaratione: an dictis diebus dicendum sit Officium translatum, vel potiùs Sanctissimi Sacramenti, & B. Virginis ex dicto Privilegio, proùt hactenus consueverunt? Et eadem S. R. C. respondit: translatum ulteriùs protrahi, & Officium fieri juxta Privilegium, stante præsertim laudabili Consuetudine &c., Ita S. R. C. die 22. Nov. 1664. *in una Etruriæ.*

343 De Patrono, seu Titulari Ecclesiæ debet fieri Officium sub Ritu Duplici primæ Classis cum Octava à Clero eidem adscripto, etiamsi Ecclesia non fuerit consecrata, sed tantùm benedicta. S. R. C. 21. Junii 1710. *in una Cappuccinorum Provinciæ Lugdunen.*

344 Si contingat fieri Officium de Festo Semiduplici in Vigilia Omnium Sanctorum, non obstante Commemoratione Vigiliæ debent in Laudibus fieri Suffragia Communia: In Missa tamen debet dici Oratio: *A cunctis &c.* Ita S. R. C. 21. Junii 1710. *in eadem Cappuccinorum.*

345 Non debet cantari, neque celebrari Missa in Altari ubi est expositum Sanctissimum Sacramentum, nisi sit pro eo reponendo; at si ex necessitate fieri opus esset, populus benedicendus est more consueto, & non cum Sanctissimo Sacramento. S. R. C. 13. Junii 1671. *Angelopolitana.*

346 Festum S. Benedicti, quoties incidit in aliquam diem majoris Hebdomadæ, ab omnibus utriusque sexus sub Regula S. Benedicti militantibus, transferendum est tam quoad Forum, quàm quoad Chorum, (ùt dictum est in Decreto allegato suprà in Indice, emanato die 23. Januarii 1727.) Unde memorata Feria III. in tali eventu intelligitur dies propria prædicti Festi, adeoque in ea Officium S. Benedicti à dictis Monachis & Monialibus recitandum est, non obstante occurrentia alterius Officii, seu Festi Ritus inferioris, imò etiam æqualis.

Inhærendo autem Privilegiis concessis à Clemente IX. & X. Venerabili Benedictinæ Religioni, certissimum est, quòd in prædicto casu transfertur hoc Festum cum tota sua Octava; imò & cum Indulgentia &c. ex concessione Innocentii Papæ XI. proùt apparet in Diplomate Apostolico edito 26. Sept. 1679.

Si tamen hoc Festum incidat in Dominicam Passionis, transfertur tunc quoad Officium tantùm infra suam Octavam in primam diem non impeditam ab alio Festo, & posteà sequitur Octava celebranda à prædictis Monachis, & Monialibus eo Ordine, quem nos indicavimus in nostris observationibus ad *cap.* 8. *Sect.* 3. *n. XVI.* & sic Octava protrahitur usque ad Nonam Sabbati ante Dominicam Palmarum inclusivè, ita ut Vesperæ ejusdem Sabbati sint de Dominica sine ulla Commemoratione Octavæ, quæ desivit ad Nonam.

Si autem occurrat hoc Festum in Sabbato ante Dominicam Passionis, tunc celebratur cum tota Octava, sed in eadem Dominica Passionis nulla fit Commemoratio ejusdem Octavæ, ùt liquet ex Decreto dato supra à nobis sub num. 315. *in Einsidlen.* Et tunc dies Octava occurret in Sabbato Palmarum, in quo fiet utique de ipsa Octava usque ad Completorium inclusivè, & in secundis Vesperis Octavæ fiet Commemoratio Dominicæ Palmarum sequentis.

Denique si hoc Festum celebretur in Dominica IV. Quadragesimæ, ita ut dies Octava incidat in Dominicam Passionis, tunc propter dictam Dominicam privilegiatam, ùt declaratum fuit in dicto Decreto, cessat Octava ad Nonam Sabbati præcedentis, & nulla fit Commemoratio dictæ Octavæ, neque in Vesperis Sabbati, quæ erunt de Feria, & à Capitulo de dicta Dominica, neque in eadem Dominica Passionis, quæ ita considerari debet à prædictis Monachis, ac si esset Feria IV. Cinerum, quæ occurrit aliquando infra Octavam S. Scholasticæ.

Ad dirigendam Missam, & Officium pro dicta Octava, vide ea, quæ exhibentur in Decreto, quod habetur in Indice Decretorum spectantium ad Rubricas Missalis sub n. 687 in cujus initio potest addi, quòd in Missis de Feria, in quibus fit Commemoratio Octavæ Conceptionis B. Virginis, debet dici ejusdem Præfatio.

FINIS.



INDEX

INDEX VERBORUM,
ET RERUM NOTABILIUM,
Quæ continentur in hoc Tomo Secundo.

Numerus indicat Paginam.

Cano-

Homi-

F I N I S.



MO-

M O N I T A

In celebrandis per Triduum ex Indulto Apostolico sollemniis Beatificationis cujuscumque Christi Martyris, seu Confessoris, observanda in Ecclesiis Ordinis Minorum SANCTI FRANCISCI Cappuccinorum.

I. STatuendi sunt dies magis congrui per Ordinarium, & Superiorem Loci, seu Conventus, ut Populus fidelis commodè convenire valeat ad Ecclesiam, præmonitus de Indulgentia plenaria inibi lucranda.

II. Ornanda erit Ecclesia omni meliori studio, ita tamen, ut nostri Instituti Paupertas, & tantæ simul Sollemnitatis Testimonia in ea undequaque resplendeant.

III. Prima, vel alia die Tridui recitandum erit in Choro Officium Beati totum de Comuni, quemadmodùm fuerit in Brevi Beatificationis præscriptum, sub Ritu Duplici Majori.

IV. Die, quo celebratur Officium, omnes Missæ erunt de Beato, quæ etiam à confluentibus utriusque Cleri Sacerdotibus poterunt celebrari, ùt ex Brevi solet constare.

V. Missa erit pariter de Communi cum GLORIA, & Oratione, quæ fuerit lecta in Missa Beatificationis, & quemadmodùm in eadem Missa dicitur CREDO, sic etiam in Sollemniis ejusdem Beatificationis, quæ celebrantur in Partibus, sive extra Urbem dicendum erit. Observandum tamen, quòd hac excepta occasione in Missis de Beatis non ponitur CREDO, nisi fortè eorum Festum occurrat in die Dominico, vel infra aliquam Octavam, cujus ratione aliàs dicendum foret.

VI. Prævidendum erit, ne prima die, aut alia, in qua recitatur Officium Beati, occurrat Festum altioris Ritus, sed potiùs inferioris, quod & erit transferendum ad aliam diem juxta Rubricas Breviarii Romani.

VII. In cæteris diebus Tridui recitatur Officium quod occurrit in Calendario, & celebrantur Missæ, quæ concordant cum eodem Officio, ac una tantùm Sollemnis de Beato ob concursum Populi &c. non omissa tamen Conventuali de die ante Sollemnem de Beato.

VIII. In Missis concordantibus cum Officio diei, dummodò non occurrat Festum primæ Classis, præter Sollemnem de Beato, quæ communiter admittitur, videtur tolerabilis aliqua memoria, seu Commemoratio de eodem Beato etiam in aliis Missis.

IX. Si autem secunda, vel tertia die Tridui occurrat Festum Semiduplex, præter Sollemnem de Beato, & Conventualem de die, tolerabiles judicantur nonnullæ aliæ Missæ de eodem Beato, ratione continuationis Sollemnitatis, concursus Populi, Ampliationis Cultus, Apparatus, Indulgentiæ &c.

X. In tribus his diebus in Ecclesia, ubi aguntur Sollemnia Beatificationis, nullo modo celebrandæ erunt Missæ de Requiem, ob disconvenientiam, & incongruitatem, quam habent cum Festo quod actualiter celebratur.

XI. Hac Sollemnis Tridui occasione excepta, non permittunt Rubricæ celebrare infra Annum Missas votivas de Beatis, sed tantùm Festivas in die Natalis, seu felicis Obdormitionis eorumdem Beatorum.

XII. Cùm nihil reperiatur *apud Nos* determinatum circa Exercitia, aut Functiones peragendas, vel præstandas in honorem Beati tempore Tridui, Superiorum Provincialium, & Localium erit, præscribere ea, quæ magis in Domino opportuna judicaverint ad promovendum Cultum, fuvendamque Devotionem erga Beatum, de quo celebrantur Sollemnia.

Hæc Methodus, quæ servata fuit, ex Peritiorum in Sacris Ritibus consilio, à Patribus Cappuccinis in celebrandis sollemniis Beatificationis Servi Dei Josephi à Leonissa, recenter sequuta in sacrosancta Basilica Lateranensi, ubi publicatum fuit Diploma Apostolicum Clementis XII poterit juvare pro directione aliorum Regularium, vel aliorum, quibus occurrat occasio celebrandi in propriis Ecclesiis similem sollemnitatem alicujus Servi Dei noviter Beatorum Fastis adscripti.

Errata in Tomi II. parte I.

Pag.	Col.	Lin.		lege	
5	2	2	satisfaciendi	- -	satisfaciendo
14	1	16	*cap.* 11. *num.* 19.	- -	*cap.* 12. *num. VII.*
17	2	9	gauderet	- -	gaudere
18	2	36	Ex quibus Decreti verbis dati n. 66. in nostro Indice,	- -	*Hæc verba omittuntur, & incipitur verbo sequenti nempe* Arguitur &c
27	- -	19	*primis*	- -	*propriis*
35	2	9	1704.	- -	1705.
46	2	24	commerationem	- -	commemorationum
51	1	13	1669.	- -	1699.
ibid.	1	25	consulta fuit non de festo &c.	- -	at etiam consulta fuit de &c.
ibid.	2	5	*num.* 65.	- -	*num.* 95.
56	1	4	15. Septemb.	- -	16. Septemb.
ibid.	2	41	1700.	- -	1706.
61	2	2	159.	- -	160.
69	1	2	Septembris	- -	Decembris
73	1	1	Tit. Sect.	- -	Cap. X.
78	1	30	non	- -	*deleatur*
ibid.	2	38	n. 260. & 270.	- -	n. 270. & 20. Novemb. 1717. n. 260.
79	1	4	Maji 1636.	- -	Maji 1736.
ibid.	1	6	2. Martii	- -	20. Martii
ibid.	1	8	6. Sept. 1727. n. 270.	- -	*deleantur hæc verba*
ibid.	1	33	1681.	- -	1682.
ibid.	1	38	occurrenti	- -	occurrentia,
ibid.	2	34	Cap. V.	- -	Cap. IV.
81	1	4	5. Decemb. 1704. 19. Febr. 1707. *in una urbis.* 18. Augusti 1724. & 5. Aprilis 1727. *in Nolana*	- -	7. Augusti 1717. *in una urbis* sub n. 259. 16. Septemb. 1730. *in una Ord. Hierosolymitani* sub *num.* 271. 22. Novemb. 1698. *in Cremen.* sub *num.* 210.
82	1	32	*Titularis*	- -	*Titulari*
88	1	5	5. Martii	- -	15. Martii
ibid.	1	44	à Festo	- -	Festo
ibid.	1	45	præ	- -	pro
ibid.	2	40	162	- -	106.
90	- -	4	CONCURRAT	- -	OCCURRAT
103	1	10	13. Septemb.	- -	3. Septemb.
110	2	41	*num.* 289.	- -	*num.* 286.
111	2	16	7. Septembr.	- -	7. Decembr.
ibid.	2	23	315.	- -	324.
ibid.	2	41	288.	- -	285.
112	1	35	20. Martii	- -	23. Martii
114	1	15	Cap. IX.	- -	Cap. X.
130	1	14	ætate	- -	æstate
241	1	25	Anni 1525.	- -	Anni 1515.
248	2	pen.	*Jonus*	- -	*Sonus*
259	2	17	præceptori	- -	præceptori

Pag.	Col.	Lin.		lege
182	1	30	23. Septemb. 1665.	-- 13. Februarii 1666.
188	1	1	Super Rubr.	-- Super. Rubr.
ibid.	2	43	*suspiciuntur*	-- *suscipiuntur*
198	2	5	*num.* 6.	-- *num.* 16.
ibid.	2	19	304.	-- 293.
202	2	2	1624.	-- 1629.
207	2	11	12. Januarii	-- 10. Januarii
208	2	2	appendice:	-- appendice sub *num.* 345.
255	1	34	289.	-- 286.
263	1	30	vel	-- sed
268	1	24	159.	-- 160.
269	1	10	XV.	-- XVI.
277	1	35	num. VI.	-- num. VII.
283	2	12	propriè	-- propè
286	1	34	Januarii	-- Junii
ibid.	2	2	suprà	-- infrà
291	2	18	IV.	-- XV.
301	1	19	1676.	-- 1666.
322	1	7	21. Novemb. 1693.	-- 25. Novemb. 1685.
ibid.	1	9	1694.	-- 1684.
ibid.	2	13	156.	-- 153.
323	2	42	Septembris	-- Decembris
327	2	34	145.	-- 245.
328	2	27	v. Marci	-- S. Marci
333	1	28	2. Martii	-- 5. Martii
334	1	30	448.	-- 488.
ibid.	1	32	276.	-- 257.
335	1	5	1684.	-- 1664.
ibid.	2	38	225.	-- 224.
336	1	25	Jan. 1683.	-- Junii 1682.
339	2	34	*num.* 157.	-- *num.* 157. & 250.
340	2	14	Januar.	-- Junii
345	2	33	Appen.	-- Append. *n.* 347.
346	1	20	Decretorum	-- Decretorum sub *n.* 348.
ibid.	2	1	*n.* 225.	-- *n.* 224.
ibid.	2	21	*ad* 2. *dub.*	-- *ad* 2. *dub.* sub *n.* 349.
348	1	19	*num.* 13.	-- *num.* 12.
350	1	13	2. Martii	-- 5. Martii
ibid.	2	7	225.	-- 224.
ibid.	2	38	27. Septemb.	-- 25. Septemb.
351	2	26	ad 3. in similibus	-- *ad* 3. *dubium*, & datum in nostra Appendice sub *n.* 350. in similibus.
363	2	21	*sect.* 3.	-- *sect.* 7.
380	2	16	Præfatis	-- Prælatis
382	2	3	Novemb.	-- 15. Novemb.
383	1	6	156.	-- 157.
384	2	17	225.	-- 224.
385	1	34	23. Dec. 1624.	-- 22. Decemb. 1629.
386	1	22	Martii	-- Maji
ibid.	1	23	77.	-- 78.

Pag.	Col.	Lin.		lege
386	1	28	Julii	- - Junii
ibid.	1	33	1728.	- - 1628.
ibid.	2	43	20. Jan.	- - 25. Jan.
387	1	28	17. Novemb.	- - 27. Novemb.
388	1	8	1666.	- - 1662.
ibid.	1	11	225.	- - 224.
ibid.	1	22	190.&250.	- - 199. & 259.
ibid.	2	34	1655.	- - 1665.
390	2	21	216. - 255.	- - 291. - 284.
ibid.	2	28	16. Junii	- - 10. Junii
392	1	12	2. Martii	- - 1. Martii
ibid.	2	ult.	*n.* 31.	- - *n.* 131.
393	1	30	approbatis	- - approbati
394	1	18	1681.	- - 1682.
ibid.	1	27	13. Januarii	- - 13. Junii
395	1	4	30. Junii	- - 30. Julii
ibid.	1	6	14. Julii	- - 14. Junii
ibid.	2	14	156.	- - 155.
396	1	33	4. Julii	- - 24. Julii
ibid.	2	11	di 20. Octobr.	- - 2. Octobr.
397	1	4	84. - 225.	- - 81. - 224.
ibid.	1	17	155&156.	- - 153.&155
ibid.	2	31	Novembris	- - Septembris
398	1	29	S. R. C. 1686.	- - S. R. C. 5. Octob. 1686.
ibid.	1	30	1696.	- - 1698.
ibid.	2	27	149.	- - 149. & 150.
ibid.	2	38	*Dubium*	- - *Dubium*, & datum in nostra Append. sub *n.* 349.
400	1	13	1691.	- - 1692.
402	2	23	XVI.	- - XI.
403	2	18	285.	- - 284.
405	1	37	227.	- - 277.
406	1	31	225.&226.	- - 224.&266.
ibid.	2	36	276.	- - 157.
407	1	39	129.	- - 128.
408	1	13	19. Julii	- - 19. Junii
ibid.	1	21	215.	- - 284.
ibid.	1	37	227.	- - 109. 115. 159.
ibid.	1	39	2. Julii	- - 11. Januarii
410	1	34	252.	- - *deleatur*
ibid.	1	40	27. Septemb.	- - 24. Septembr.
ibid.	2	30	1706. *in una Jannen.*	- - 1707. *in una Ord. Min. Obser.*
415	1	7	1733.	- - 1723.
ibid.	1	27	1736.	- - 1726.
417	1	34	Zonzodari	- - Zondadari
ibid.	2	4	à die	- - die
418	2	pen.	216. 254.	- - *deleantur*
422	1	40	256.	- - 257.
ibid.	2	16	12. Junii 1736. *in Brugen.*	- - 22. Julii 1704. *in una Urbis & Orbis*

Pag.	Col.	Lin.		lege
423	1	26	& idem &c.	- - *Hæc & sequentia verba deleantur usque ad verbum* Dubium *inclusive.*
ibid.	2	37	23. Decemb.	- - 22. Decemb.
424	2	35	11. Augusti	- - 21. Augusti
ibid.	2	23	*n.* 188.	- - *n.* 198.
426	1	10	Zonzadari	- - Zondadari
427	2	12	: In Missa tamen	- - , & in Missa
428	2	6	*num.* 315.	- - *num.* 325.

